

YOGA CONCORDANCE

VOL. II

Based on Hatha Texts

(Amaraugha Prabodha, Amanaskayoga, Gorakṣa Paddhati,
Haṭha Ratnāvali, Satkarmasaṅgrahaḥ, Śiva Svarodaya, Yoga Bīja,
Yogamārtanḍa, Yoga Rasāyana, Yoga Viśaya, Yogayājñavalkya)

Editorial Board

Swami Maheshanandaji (Director of Research)
Dr. B. R. Sharma (Asstt. Director of Research)
Shri G. S. Sahay (Research Officer)
Shri R. K. Bodhe (Research Officer)

Kaivalyadhama S. M. Y. M. Samiti,
Lonavla – 410 403, Pune,
Maharashtra (India)

**KAIVALYADHAMA
S. M. Y. M. SAMITI'S**

**PHILOSOPHICO -
LITERARY RESEARCH
DEPARTMENT
(P. L. R. D.)**

Yoga is a significant phenomenon of Indian Cultural Heritage. Indian Heritage in recent times, has been influenced by the gradual Scientific developments in all the fields of life. And Yoga is no exception to this. Yoga, which was once upon a time, in ancient days, was pursued by handful seekers abiding in secluded places away from social life, has now-a-days, become an academic pursuit and is being accepted in the curriculum of schools, colleges and universities. Yoga is being pursued for better adaptability, increased intelligence, improved learning ability, enhanced orderliness in thinking, better job performance and satisfaction, the solace in the form of alternative therapy and above all universal brotherhood and harmony. Such an application of Yoga could be possible only through its subjection to rational and scientific research in modern times.

*Way back in 1924, Swami Kuvalayanandaji, pioneer scientific **Philosophico- Literary** researcher in Yoga, had visualized the Yogic*

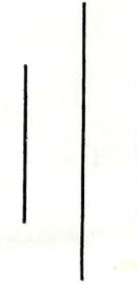

YOGA CONCORDANCE

Vol. II

Based on Hatha Texts

(Amaraugha Prabodha, Amanaskayoga, Gorakṣa Paddhati,
Haṭha Ratnāvali, Satkarmasaṅgrahaḥ, Śiva Svarodaya, Yoga Bīja,
Yogamārtanḍa, Yoga Rasāyana, Yoga Viśaya, Yogayājñavalkya)

Editorial Board

Swami Maheshanandaji (Director of Research)
Dr. B. R. Sharma (Asstt. Director of Research)
Shri G. S. Sahay (Research Officer)
Shri R. K. Bodhe (Research Officer)

Kaivalyadhama S. M. Y. M. Samiti,
Lonavla – 410 403, Pune,
Maharashtra (India)

Published on :

Swāmi Mādhava Dāsa Mahārāja Puṇya Tithi

Pauṣa Kṛṣṇa Ekādaśī Śake 1923

7 February, 2002

© Kaivalyadhama S.M.Y.M. Samiti, Lonavla.

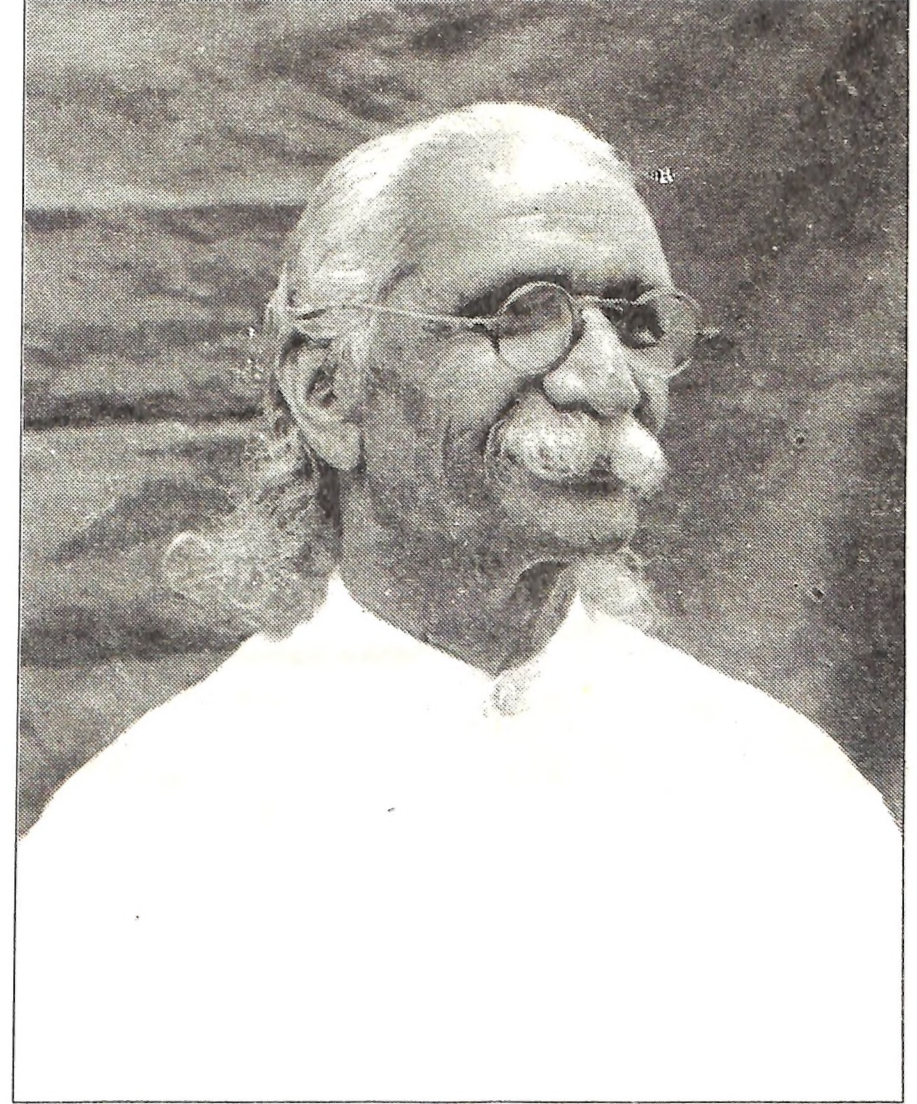
Publisher :

Shri O. P. Tiwari, Secretary,
Kaivalyadhama S.M.Y.M. Samiti,
Lonavla - 410 403, Dist. Pune,
Maharashtra, India

Printed by :

ACE Enterprises,
137/A, Madhu-raj Nagar, C1/25,
Paud Road, Kothrud, Pune - 411 038.

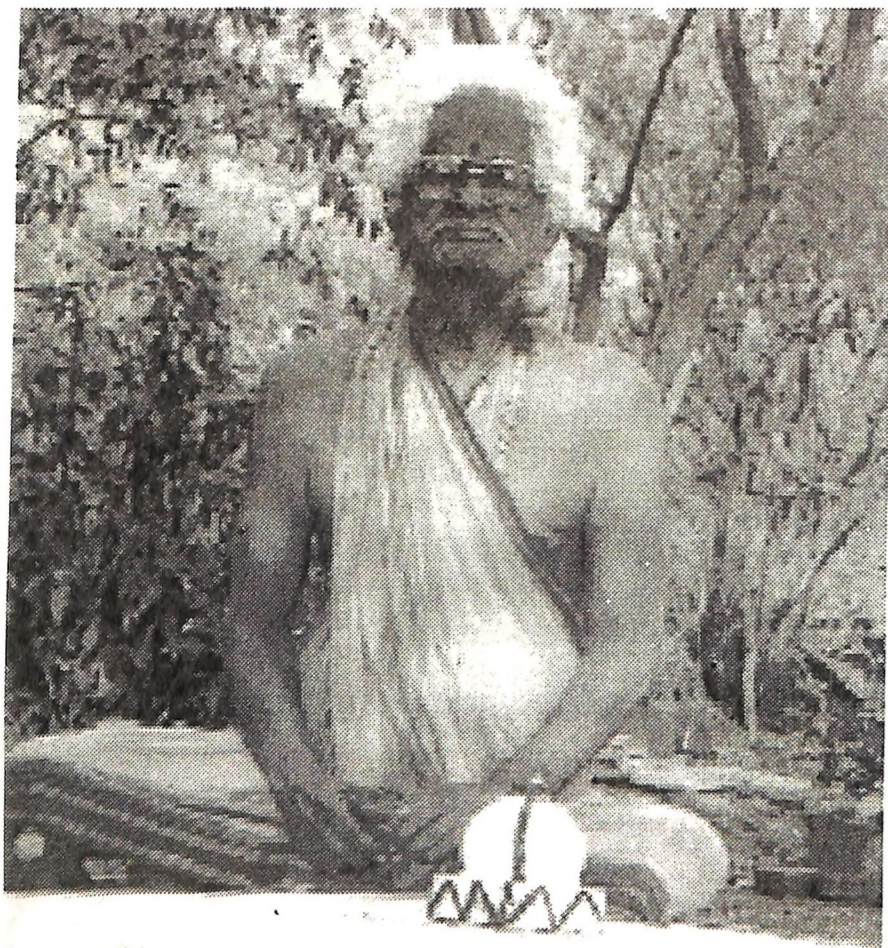
मुक्तसङ्गोऽनहंवादी धृत्युत्साहसमन्वितः ।
अध्यात्मे भौतिके चापि दक्षः सर्वेषु कर्मसु ॥

स्वामी कुवलयाणन्द जी (१८८३ - १९६६)

संस्थापक - कैवल्यधाम, लोनावला

स्वामी दिगम्बर जी (१९०३ - १९९०)

ACKNOWLEDGEMENTS

Voluminous works like the present one cannot be published without sumptuous financial aid. In this regard the **Ministry of H.R.D., Govt. of India**, has provided a generous grant for which Kaivalyadhama, S.M.Y.M. Samiti in general and its Philosophico-Literary Research Deptt. in particular, are deeply indebted.

Further, our thanks are due to the **Central Council of Research in Yoga and Naturopathy, Ministry of Health, Govt. of India**, for providing a token financial assistance towards the present publication.

The responsibility of developing a suitable computer programme for the generation of Yoga Concordance Volume II was given to **Spectrum Business Support Ltd., Pune** and the Institute is thankful to them for completing the work within the stipulated time. Our special thanks go to Mr. Sanjay Khandkar, Sr. Manager and his colleagues for taking personal interest in solving many problems that arose in the course of generating this volume of Yoga Concordance.

Shri O. P. Tiwari, Secretary Kaivalyadhama S.M.Y.M. Samiti, deserves our special thanks. He is the kind of person who always prefers to remain behind the curtain yet working as a source of inspiration at every step in the development of not only the Institute as a whole but also the individual projects like this work.

My special thanks are due to Dr. B. R. Sharma (Ph.D.) Asstt. Director of Research whose able guidance to the Research team has made our endeavour successful.

We also thank all the past and present staff-members of different Departments of Kaivalyadhama for their direct/indirect contribution towards the preparation and completion of this work.

We thank the Library Staff of the Philosophico-Literary Research Department who were always ready to provide relevant material requested towards the preparation of the present Concordance.

We are also thankful to Mrs. Nazima K. Saudagar, Computer Operator of this project, for her promptness towards the computer related work of the Concordance.

Last but not the least, our special thanks go to Shri Nitin Tanpure, Prop. **ACE Enterprises, Pune**, whose painstaking swiftness and efficiency only could make the publication of this Concordance within the stipulated time possible.

॥ ब्रह्मविद्वत्तु श्रीवत्तु ॥

- Swami Maheshananda

INTRODUCTION

It gives us immense pleasure to publish the Second Volume of Yoga Concordance after the publication of the First Volume in March 2001. In the Introduction part of the First Volume we have discussed the nature and purpose of Concordance in general and our Yoga Concordance in particular. As mentioned therein we have identified in all seventy Yoga and related Texts which were classified in three groups :

- i. Hathayogic Texts
- ii. Yogopanisads
- iii. Patanjala Yoga Sutra and its Sanskrit Commentaries.

Under **Hathayogic Texts** we have identified twenty-eight Texts out of which **Five Texts** have been considered for the preparation of First Volume of Yoga Concordance. In the present Volume of Yoga Concordance (II) we have considered another set of Eleven Hathayogic Texts, the particulars of which are presented here in the same order in which they have appeared in the Text :

1. The references from eleven Hatha Texts have appeared in the following order :-
  - a. (A. P.) Amaraugha Prabodha
  - b. (A.Y.) Amanaskayoga
  - c. (G.P.) Gorakṣa - Paddhati
  - d. (H.R.) Haṭha Ratnāvali
  - e. (S.K.S.) Satkarmasaṅgrahaḥ
  - f. (S.S.V.) Śiva Svarodaya
  - g. (Y.B.) Yoga Bīja
  - h. (Y.M.) Yogamārtanḍa
  - i. (Y.R.) Yoga Rasāyana
  - j. (Y.V.) Yoga Viśaya
  - k. (Y.Y.) Yogayājñavalkya

The particulars of the Publications considered for this Volume II are as under :-

- a. Smt. Kalyani Mallik, (1954) **Amaraugha Prabodha (A.P.)**, Pune, Poona Oriental Book House, 330 A, Sadashiv Peth, Pune - 2, (The Book is Published along with the Book **Siddha Siddhānt Paddhati** and Other Works of the Natha Yogis).
  - b. Shrimat Datta Yogeshvaradeva Tirtha Swami Maharaja (Shri Yoganath Swami) (1968), **Amanaska Yoga (A.Y.)**, Pune. Siddha Sahitya Samshodhana Prakashana Mandal, "Amarjyot " Sardar Patankar Bungalow, Karvey Rd. Pune - 4.
  - c. Shri Mahidhara Sharma (Samvat 2045, 1989 A. D.) **Gorakṣa Paddhatiḥ (G.P.)** Mumbai, M/s. Khemraj Shri Krishnadas, Shri Venkateshwar Press, Mumbai-4.
  - d. Shri M. Venkata Reddy (First Edition, 1982), **Haṭha Ratnāvali (H.R.)**, Shri M. Ramkrishna Reddy, Arthamuru, E. G. Dist., A.P. 533351.
  - e. Dr. R. G. Harshe (1970), **Satkarmasaṅgrahaḥ (S.K.S.)**, Lonavla, **Yoga Mimāṃsa Prakashana, Kaivalyadhama**, Lonavla (Poona) India.
  - f. Shri Ram Kumar Rai (1980), **Śivasvarodaya (SS.V.)**, Prachya Prakashan 74-A, Jagatganj Varanasi, 221002, Tantra Granthamala No. 1.
  - g. Yogi Shankar Natha Nara Hari Natha (First Edition, Vikram Samvat 2008) **Yoga Bījam (Y.B.)** Yoga Pracharini, Kashi Goraksha Tilla, Kashi, Goraksha Granth Mala 16th Book in the Series.
  - h. Smt. Kalyani Mallik, (1954) **Yoga Mārtaṇḍa (Y.M.)**, Pune, Poona Oriental Book House, 330 A, Sadashiv Peth, Pune - 2, (The Book is Published along with the Book **Siddha Siddhānt Paddhati** and Other Works of the Natha Yogis).
  - i. Brahmananda Swami, (6th Edition, Samvat 2003, 1947 A. D.) **Yoga Rasāyana (Y.R.)** Mumbai, Nirnaya Sagar Press, 26 - 28, Kolbhat Street, Mumbai- 2.
  - j. Smt. Kalyani Mallik, (1954) **Yoga Viśaya (Y.V.)**, Pune, Poona Oriental Book House, 330 A, Sadashiv Peth, Pune - 2, (The Book is Published along with the Book **Siddha Siddhānt Paddhati** and Other Works of the Natha Yogis).
  - k. Shri P.C. Divanji, (1954) **Yoga Yājñavalkya (Y.Y.)**, Bombay, Royal Asiatic Society Bombay (Branch), Volume XXVIII & XXIX, B. B. R. A. Society Monograph No. 3.
2. Key words (under which the references have appeared) are arranged in Devanagari alphabetical order and for locating any key word in the Concordance, we will have to follow the order of the Devanagari scripts.
  3. The left side word on the top of the page indicates the beginning of the entry on that page,

whereas the right side word indicates the last entry of that page.

4. The reference address of those texts divided in many chapters have appeared in the Concordance in following manner :-
  - a. The number appearing soon after the name of the text indicates the chapter number.
  - b. The number appearing after the slash (/) mark indicates the verse number.

e.g. **Y.Y. 001 / 005**

i   ii   iii

here -

  - i. Y. Y. stands for the name of the Text i.e. Yoga Yājñavalkya.
  - ii. 001 i.e. the number indicates the chapter of the same text.
  - iii. 005 i.e. number appearing after slash mark indicates the 5th verse number.
5. Those texts which are not divided into chapters, in such cases, the number appearing after the name of the Text indicates only the verse number of the Text.
6. While selecting the entry words we have taken every care to make this Concordance user friendly and therefore reader will find it highly exhaustive e.g. the word **Apānavāyu** has been analytically presented by considering it for three entry - words - viz. **Apāna** and **vāyu**. Thus, the reader can avail himself of various dimensions of yogic concepts, practices, effects etc. at one place.
7. In order to keep the uniformity of this Concordance in presentation with that of the First Volume the procedure of selecting and presenting the entry words has been followed in this volume also e.g.
  - a. We have given prominence to the **noun forms of the words** and not the **verb forms**.
  - b. In some cases we have also tried to change the **verb form** of the word into **noun form** looking to the practical nature of the Yogic Science.
  - c. Some words, prima-facie, may not seem to be Yogic but we are of the opinion that the words appearing in Yoga Texts some way or the other have their Yogic import.
8. Regarding the **citations**, it has been our endeavor to provide the reader with meaningful unit. But, at some places, because of the length of the Text part we were compelled to adopt the method of presenting the **citation** of those verses/sentences with the help of dots (...) indicating the additional length of the verse/sentence. This was also imperative on our part as the space provided in the computer for the purpose has some limitations.

However, the **citations** in Concordance cannot be the substitute of the original Texts. Its sole purpose is to lead the readers towards the source Texts with its definite whereabouts regarding a particular word, concept, practice etc.

As per our scheme as stated earlier, out of twenty-eight Hathayogic Texts, that we have identified sixteen have been covered in the Ist and IInd Volume of the Yoga Concordance. The remaining twelve Hathayogic Texts will form the subject of the forth coming IIIrd and IVth Volume of Yoga Concordance.

Finally we hope that this present Volume, like previous one, will serve the purpose of Yoga lovers and will be received warmly and appreciated by them.

ॐ शान्तिः! शान्तिः!! शान्तिः !!!

YOGA CONCORDANCE

VOL . II

Based on Hatha Texts

(Amaraugha Prabodha, Amanaskayoga, Gorakṣa Paddhati,
Haṭha Ratnāvali, Satkarmasaṅgrahaḥ, Śiva Svarodaya, Yoga Bīja,
Yogamārtanḍa, Yoga Rasāyana, Yoga Viśaya, Yogayājñavalkya)

Yoga Concordance

Vol. II

अ

अक्षि

अ

अक्रतु

अंशुमालिन्

Y.Y.012/033

S.SV.342

तमक्रतुं पश्य विशुद्धबुद्ध्या प्रयाणकाले...शोका ।

अरश्मिबिम्बं सूर्यस्य वह्नेः शीतांशुमालिनः ।

अक्लेशजनन

अंस

Y.Y.001/052

S.SV.361

अक्लेशजननं प्रोक्तमहिंसात्वेन योगिभिः ।

तत्कर्णासकरास्य पार्श्वहृदया...दिङ्मूढो हि नरः... ।

अक्ष

अकल्पिता

S.K.S.103

Y.B.173

स्रोतोञ्जनं वा गव्यं वा घृतमक्ष्णोर्हितं मतम् ।

द्विविधाः सिद्धयो लोके, कल्पिताकल्पिताः शिवे ।

S.SV.369

कोणावक्ष्णोरङ्गुलिभ्यां किञ्चित्पीड्य निरीक्षयेत् ।

अकार

अक्षमण्डल

G. P.001/087

Y.Y.007/010

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दुसंज्ञकः ।

तालुमूलं च नासाया मूलं चाक्ष्णोश्च मण्डले ।

Y.M.074

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दुसंज्ञकः ।

अक्षर

Y.V.016

H.R.004/060

अकारो वह्निदेशे च उकारो हृदि संस्थितः ।

मायाप्रधानमव्यक्तमविद्याज्ञानमक्षरम् ।

Y.V.018

S.SV.318

अकारो ब्रह्म इत्याहुः उकारो विष्णुरुच्यते ।

दक्षिणेन यदा वायुर्दूतो रौद्राक्षरो वदेत् ।

Y.Y.006/004

Y.M.174

शनैः षोडशभिर्मात्रैरकारं तत्र संस्मरेत् ।

विरजं परमाकाशं यद्यदक्षरमव्ययम् ।

अकार्य

Y.Y.009/022

H.R.001/024

दृष्ट्वा तस्य शिखामध्ये परमात्मानमक्षरम् ।

अकार्यकर्मभावेन भविष्यन्त्यखिलमयाः ।

अक्षरा

अकुल

H.R.002/143

Y.V.004

पिङ्गलं दुग्धिनी सूर्या यमिनाक्षरा तथा ।

अकुलेनादिनाथेन केजापूपीनवासिना ।

अक्षि

Y.V.007

G. P.002/016

कथयामि परं तत्त्वं कुलकुलविबोधकम् ।

सम्बद्धासनमेढ्रमङ्घ्रियुगलं कर्णाक्षिनासापुटा... ।

अक्षिमध्य

H.R.003/093

हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।

S.SV.382

मुखनासाक्षिकर्णान्तानङ्गुलीभिर्निरोधयेत् ।

Y.M.106

संबध्यासनमूलमडिघटितं कर्णाक्षिनासापुट... ।

अक्षिमध्य

Y.Y.004/054

व्यानः श्रोत्राक्षिमध्ये च कृकट्यां गुल्फयोरपि ।

अक्षिवेदना

G. P.002/019

हिक्काकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।

Y.M.110

हिक्काश्वास्यं तथा कासःशिरःकर्णाक्षिवेदना ।

अखण्डित

H.R.004/016

अस्तु वा मास्तु वा मुक्तिरत्रैवाखण्डितं महत् ।

अखिलक्लेशापहा

A.P.072

सर्वत्राप्रतिबद्धवृत्तिरखिलक्लेशापहा योगिराट् ।

अगन्ध

G. P.002/026

अगन्धमथवा गन्धं यं यं जिघ्रति नासिका ।

Y.M.118

अगन्धमथवा गन्धं यं यं जिघ्रति नासया ।

अगम्य

H.R.004/005

अनन्तमेकं वचसामगम्यं...श्रीगुरुनाथ एव ।

S.SV.081

सूर्यस्य वाहे प्रवदन्ति विद्या ज्ञानं ह्यगम्यस्य... ।

अगस्त्य

Y.Y.011/013

अगस्त्यो नारदश्चैव वाल्मीकिर्बादरायणिः ।

अगोचर

G. P.002/094

हेतुदृष्टान्तनिर्मुक्तं मनोबुद्धयोरगोचरम् ।

अग्नि

Y.M.185

कातु दृष्टान्त निर्मुक्तमनुबन्धेरगोचरम् ।

अग्नि

A.P.014

चालयेत्संवृतं वायुं भानुमग्निं च धुक्षयति ।

A.P.040

आस्फाल्येन्महामेरुं वायुवज्राग्निकोटिभिः ।

A.P.041

सोमसूर्याग्निसम्बन्धं जानीयादमृताय वै ।

G. P.001/080

न पीयूषं पतत्यग्नौ न च वायुः प्रकुप्यति ।

G. P.001/084

भूर्भुवःस्वरिमे लेकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

G. P.002/097

दुग्धे क्षीरं घृतेसपिरग्नौ वह्निरिवार्पितः ।

H.R.002/025

वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।

H.R.002/070

अल्पाहारो यदि भवेत् अग्निर्देहं दहेत् क्षणात् ।

H.R.003/042

जनयति जठराग्निं जीर्यते कालस्कूटम् ।

H.R.004/041

वैद्युताग्निः सुषुम्ना पार्थिवो नाभिमण्डले ।

S.SV.093

अग्निचोराधर्मधर्मा अन्येषां वादिनिग्रह ।

S.SV.176

चन्द्रे पृथ्वीजले स्यातां सूर्येऽग्निर्वा यदा भवेत् ।

S.SV.197

अग्नेस्त्रिंशत्पुनर्वायोर्विंशतिर्नभसो दश ।

S.SV.198

जायते पवने स्वल्पः सिद्धोऽप्यग्नौ विनश्यति ।

S.SV.211

बह्वन्नपानभोक्तृत्वमातपाग्निसहिष्णुता ।

S.SV.211

रंबीजमग्निजं ध्यायेत्त्रिकोणमरुणप्रभम् ।

Y.B.037

अन्यैर्नानाविधैर्जीवैः शस्त्राग्निलमारुतैः ।

Y.B.045

जलप्रग्निशस्त्रघातादिबाधा कस्य भविष्यति ।

अग्नि

Y.B.076

सप्तधातुमयं देहमग्निना प्रदहेद् बुधः ।

Y.B.096

सन्तप्ता साग्निना नाडी शक्तिस्त्रैलोक्यमोहिनी ।

Y.B.106

कण्ठे कफादिदोषघ्नं, शरीराग्निविवर्धनम् ।

Y.M.038

प्रसुप्ता वायुना सार्धं प्रबोधं यास्ति साग्निना ।

Y.M.052

पीयूषं न पतत्यग्नौ न च वायुः प्रकुप्यति ।

Y.M.073

भूर्भुवः स्वरिमे लेकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

Y.R.095

द्वयोः सङ्घर्षणादग्निर्वर्धते देहमध्यगः ।

Y.R.152

वह्निधारणयायोगी नाग्निना दह्यते क्वचित् ।

Y.R.295

निरशनादग्निस्तूर्णं जाठरोदाहकृद्भवेत् ।

Y.R.307

योगिनां नाशमायान्ति तृणभारा यथाग्निना ।

Y.Y.001/032

यजेदग्नौ तु विधिवत्भार्यया सह वा विना ।

Y.Y.001/033

आत्मन्यग्नीन्समारोप्य संन्यसेद्विधिना ततः ।

Y.Y.004/023

योगकाले त्वपानेन प्रबोधं याति साग्निना ।

Y.Y.004/057

समानवायुरेवैकः साग्निर्याप्य व्यवस्थितः ।

Y.Y.004/057

अग्निभिः सह सर्वत्र साङ्गोपाङ्गकलेवरे ।

Y.Y.004/059

पुनरग्नौ जलं स्थाप्य त्वन्नादीनि जलेपरि ।

Y.Y.005/017

ततोऽग्निं देहमध्यस्थं ध्यायन्ज्वालावलीयुतम् ।

Y.Y.006/073

तस्मादारोप्य मनसा साग्निं प्राणमनन्यधीः ।

Y.Y.008/036

धारणं कुर्वतस्त्वग्नौ सर्वे नश्यन्ति वातजाः ।

अग्निसन्धायका

Y.Y.012/020

प्रबुद्धहृत्पद्मनि संस्थितेऽग्नौ प्राणे...च ।

अग्निकुल

Y.Y.006/065

आयुर्विधातकृत्प्राणस्त्वेनाग्निकुलं गतः ।

अग्नितत्त्व

S.SV.252

ऊरुस्थानेऽग्नितत्त्वेन करस्थाने च वायुना ।

S.SV.290

चन्द्रनेत्राग्नितत्त्वेषु वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।

S.SV.309

अल्पादल्पतरा वृष्टिराग्नितत्त्वं वहेद्यदि ।

अग्निताल

H.R.002/137

घण्टा दुन्दुभिःशङ्खाभिः वीणावेण्वग्नितालवत् ।

अग्निदीपन

H.R.001/057

अरोगता बिन्दुजयोऽग्निदीपनं... ।

अग्निदेवता

G. P.001/032

सततं प्राणवाहिन्यः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

Y.M.020

सततं प्राणवाहिन्यश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

अग्निमण्डल

Y.Y.005/018

रेफं च बिन्दुसंयुक्तमग्निमण्डलसंस्थितम् ।

अग्नियोग

Y.M.039

प्रबुद्धावग्नियोगेन मनसा मारुता सह ।

अग्निसन्दीपन

H.R.001/033

तुन्दार्ग्निं सन्दीपन पाचनादि सन्दीपिकानन्दकरी... ।

अग्निसन्धायका

S.K.S.112

अग्निसन्धायका कुम्भकरी भुक्तान्नपाचिनी ।

अधि	अग्निहोत्र
H.R	अग्निहोत्र
हिक्का	Y.Y.001/033
S.S	तपश्चरन्वसेन्नित्यं साग्निहोत्रः समाहितः ।
मुख-	Y.Y.011/005
Y.M	आत्माग्निहोत्रवद्बौ तु प्राणायामैर्विवर्धिते ।
संबध	अग्र्यागार
अग्नि	Y.Y.004/053
Y.Y.	गुदाग्न्यागारयोस्तिष्ठन्मध्येऽपानः प्रभञ्जनः ।
व्यान	अग्र
अग्नि	S.SV.135
G.I	ऊर्ध्ववामाग्रतो दूतो ज्ञेयो वामपथे स्थितः ।
हिक्का	S.SV.261
Y.M	पूर्णनाडीगतः पृष्ठे शून्याङ्गं च तदाग्रतः ।
हिक्का	अग्राह्य
अरु	A.Y.001/025
H.R	अनाकारमविच्छिन्नमग्राह्यमचलं ध्रुवम् ।
अस्	G. P.002/089
अग्नि	अग्राह्यो मन्त्रयन्त्राणां योगी युक्तः समाधिना ।
A.P	Y.M.181
सर्व	अग्राह्यो मन्त्रशास्त्राणां योगीयुक्तः समाधिना ।
अरु	अङ्कुर
G.I	S.SV.032
अग-	नाभिस्थानगकन्दोर्ध्वमङ्कुरा इव निर्गताः ।
Y.M	अङ्ग
अग-	A.Y.001/006
अरु	प्रथमं तु प्रवक्ष्यामि पूर्वमङ्गं समासतः ।
H.F	A.Y.001/016
अन-	बाहुप्रमाणं स्थिरदृक्स्थिराङ्गः...
S.S	G. P.001/053
सूर्य	अङ्गानां मर्दनं कृत्वा श्रमसञ्जातवारिणा ।
अरु	G. P.002/023
Y.Y	तृतीयाङ्गस्थितो योगी विकारं मानसं तथा ।
अग	G. P.002/024
अरु	अङ्गमध्ये यथाङ्गान् कूर्मः संकोचयेद् ध्रुवम् ।
G.	H.R.001/009
हेतु	अङ्गेषु मन्त्रमभ्यस्य पूर्वमन्त्रं जपन्सुधीः ।

अङ्ग
H.R.003/001
बहयो योगिनः सिद्धाः अङ्गैरेतैश्च शोभनैः ।
S.K.S.024
वज्रोत्पल्यङ्गानि कर्माणि सप्त प्राह सदाशिवः ।
S.K.S.026
वज्रोत्पल्यङ्गानि कर्माणि वज्रोल्यामेव वक्ष्यते ।
S.K.S.027
खेचर्यङ्गानि कर्माणि यान्याह स्वयमीश्वरः ।
S.K.S.030
खेचर्यङ्गानि कर्माणि खेचर्यामेव वक्ष्यते ।
S.K.S.139
तिष्ठेद्वशी मिताहारः सर्वाङ्गं तेन शुध्यति ।
S.SV.089
यत्राङ्गे वहते वायुस्तदङ्गकरसन्तल्यत् ।
S.SV.090
यदङ्गे वहते नाडी ग्राह्यं तेन कराङ्घ्रिणा ।
S.SV.238
या नाडी बहते चाङ्गे तस्यामेवाधिदेवता ।
S.SV.317
यस्मिन्नङ्गे स्थितो जीवस्तत्रस्थः परिपृच्छति ।
S.SV.381
स्वीयाङ्गे वहते नाडी तत्राडीरोधनं कुरु ।
Y.M.043
अङ्गानां मर्दनं कुर्यात्स्वेदवारिनिवारणम् ।
Y.M.115
अङ्गमध्ये यथाङ्गानि कूर्मः संकोचमाचरेत् ।
Y.R.015
तथाष्टावेव योगस्य ज्ञेयान्यङ्गानि साधकैः ।
Y.R.017
समाधिरिति योगस्य विदुरङ्गानि योगिनः ।
Y.R.109
अङ्गे पिपीलिकारोहे यथा स्पर्शः प्रतीयते ।
Y.R.166
व्याघ्रचर्मपरीताङ्गं जटामण्डितमस्तकम् ।
Y.R.284
एतत्संक्षेपतः प्रोक्तं योगस्याङ्गाष्टकं क्रमात् ।
Y.Y.001/045
वक्ष्याम्यङ्गानि ते सम्यग्यथा पूर्वं मया श्रुतम् ।
Y.Y.004/057
अग्निभिः सह सर्वत्र साङ्गोपाङ्गकलेवरे ।

अङ्गपाटव
अङ्गपाटव
H.R.003/004
तत्कुर्यादासनं स्थैर्यं आरोग्यं चाङ्गपाटवम् ।
अङ्गमर्दन
H.R.003/090
जलेन श्रमजातेन अङ्गमर्दनमाचरेत् ।
अङ्गलेपन
H.R.002/106
वज्रोली मैथुनादूर्ध्वं स्त्रीपुंसोश्चाङ्गलेपनम् ।
अङ्गहीन
S.SV.289
अङ्गहीनः पुमान्यस्तु जायतेऽत्रकुविग्रहः ।
अङ्गार
S.SV.336
भस्माङ्गारकपालाशामुसली सूर्यास्तः...
अङ्गारक
S.SV.070
अर्काङ्गारकसौरीणां वासरे दक्षनाडिका ।
अङ्गिरस
Y.Y.011/013
विश्वामित्रो वसिष्ठश्च गौतमश्चाङ्गिरास्तथा ।
अङ्गीकृत
H.R.003/005
अङ्गीकृतान्यासनानि लक्ष्यन्ते कानिचिन्मया ।
अङ्गुल
G. P.001/094
षट्त्रिंशदङ्गुले हंसः प्रयाणं कुरुते बहिः ।
H.R.001/048
पायुनालन्यस्ताङ्गुल्याकुंच्य जलबस्ति मार्गः ।
H.R.002/079
विशत्यङ्गुलीर्धमानरुचिरं त्वादौ सुवृत्ताल्पगं...
H.R.002/083
निर्मितं त्रिपलैर्नागैर्द्वादशाङ्गुल दीर्घितं ।
H.R.002/112
वितस्ति प्रमितं दीर्घं विस्तारे च षडङ्गुलम् ।

अङ्गुल
H.R.004/031
शरीरं तावदेवं हि षण्णवत्यङ्गुलत्र्यत्मकम् ।
H.R.004/031
विद्यते सर्वजन्तूनां स्वाङ्गुलीभिरिति प्रिये ।
S.K.S.056
मृदुलं धवलं शुद्धं चतुरङ्गुलविस्तृतम् ।
S.SV.158
अष्टाङ्गुलं वहेद्वायुरनलश्चतुरङ्गुलम् ।
S.SV.158
द्वादशाङ्गुलं माहेयं वारुणं षोडशाङ्गुलम् ।
S.SV.165
यः षोडशाङ्गुलेवायुः स आपः शुभकर्मकृत् ।
S.SV.167
उष्णः शीतः कृष्णवर्णस्तिर्यगाम्यष्टकाङ्गुलः ।
S.SV.169
भोगदं पार्थिवं तत्त्वं प्रवाहे द्वादशाङ्गुलम् ।
S.SV.221
प्रवेशे दशभिः प्रोक्तो निर्गमे द्वादशाङ्गुलः ।
Y.Y.004/006
शरीरं तावदेवं हि षण्णवत्यङ्गुलत्र्यत्मकम् ।
Y.Y.004/007
शरीरादधिकः प्राणो द्वादशाङ्गुलमानतः ।
Y.Y.004/008
चतुर्दशाङ्गुलं केचिद्वदन्ति मुनिसत्तमाः ।
Y.Y.004/008
द्वादशाङ्गुल एवेति वदन्ति ज्ञानिनो नराः ।
Y.Y.004/014
गुदात्तु द्वयङ्गुलदूर्ध्वमधो मेढ्राच्च द्वयङ्गुल्यत् ।
Y.Y.004/016
कन्दस्थानं मनुष्याणां देहमध्यान्नावङ्गुलम् ।
Y.Y.007/013
जङ्घमध्याच्चित्योर्मूलं यत्तदेकादशाङ्गुलम् ।
Y.Y.007/014
ऊरुमध्यात्तथा गार्गि पायुमूलं नवाङ्गुलम् ।
Y.Y.007/014
जान्वोर्नवाङ्गुलं प्राहुरुरुमध्यं मुनीश्वराः ।
Y.Y.007/015
देहमध्यात्तथा मेढ्रं तद्वत्सार्धाङ्गुलद्वयम् ।
Y.Y.007/015
देहमध्यं तथा पायोर्मूलार्धाङ्गुलद्वयम् ।

अङ्गुलि

- Y.Y.007/016
मेढ्रात्राभिश्च विज्ञेया गार्गि सार्धदशाङ्गुलम् ।
Y.Y.007/016
चतुर्दशाङ्गुलं नाभेर्हन्मध्यं च वरानने ।
Y.Y.007/017
षडङ्गुलं तु हन्मध्यात्कण्ठकूपं तथैव च ।
Y.Y.007/017
कण्ठकूपाच्च जिह्वाया मूलं स्याच्चतुरङ्गुलम् ।
Y.Y.007/018
नासामूलं तु जिह्वाया मूलञ्च चतुरङ्गुलम् ।
Y.Y.007/018
नेत्रस्थानं तु तन्मूलदर्धाङ्गुलमितीष्यते ।
Y.Y.007/019
ल्लग्नटाख्यं भ्रुवोर्मध्यादूर्ध्वं स्यादङ्गुलद्वयम् ।
Y.Y.007/019
तस्मादर्धाङ्गुलं विद्धि भ्रुवोरन्तरमात्मनः ।
Y.Y.009/012
द्वादशाङ्गुलनालेऽस्मिंश्चतुरङ्गुलमुन्मुखे ।
अङ्गुलि
G. P.002/016
...द्द्वाराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण संपूरितम् ।
H.R.001/028
पायुनाले प्रसार्यार्धमङ्गुलं भ्रामयेदभीः ।
H.R.001/043
नाभिदध्ने जले स्थित्वा पायुनाले स्थिताङ्गुलिः ।
H.R.002/111
द्वादशाङ्गुलैर्ध्वं च अन्तरं च षडङ्गुलम् ।
H.R.002/123
प्रज्ञावताङ्गुलिं दत्त्वा ग्रन्थे मध्यं समुच्छिनेत् ।
H.R.003/031
हस्तौ तु जान्वोः संस्थाप्य स्वाङ्गुली सम्प्रसार्य च ।
H.R.004/057
मृत्तिकायां घटः तन्तौ पटः स्वर्णङ्गुलीयकम् ।
S.K.S.035
अथवाङ्गुलिना कुर्यादेतत्कर्म मुनीश्वरः ।
S.K.S.036
कण्ठे चार्द्राङ्गुलिं क्षिप्त्वा भ्रामयेच्चापि पूर्ववत् ।
S.K.S.092
अङ्गुलिं वक्त्रमध्ये तु वमनं तु यथाचरेत् ।

अङ्गुष्ठ

- S.SV.150
श्रुत्योरङ्गुष्ठकौ मध्याङ्गुल्यौ नासापुटद्वये ।
S.SV.150
वदन प्रान्तके चान्याङ्गुलिर्दद्याच्च नेत्रयो ।
S.SV.347
मध्याङ्गुलिनां त्रितयं न वक्ररोगं...कण्ठ ।
S.SV.361
प्रातः पृष्ठगते रवौ च निमिषाच्छयाऽङ्गुलिश्चाधरं... ।
S.SV.369
कोणावक्ष्णोरङ्गुलिभ्यां किञ्चित्पीड्य निरीक्षयेत् ।
S.SV.382
मुखनासाक्षिकर्णान्तानङ्गुलिभिर्निरोधयेत् ।
Y.M.106
द्वाराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण वा पूरितम् ।
Y.R.228
क्रमेण वृद्धिमायातां निष्पीड्याङ्गुलिः शनैः ।
Y.R.246
कर्णरन्ध्रयुगं पश्चादङ्गुलिभ्यां निरोधयेत् ।
Y.R.248
त्यक्त्वात्यक्त्वाङ्गुलिं मध्येनादाभ्यासं समाचरेत् ।
Y.Y.003/010
हस्तौ च जान्वोः संस्थाप्य स्वाङ्गुलीश्च प्रसार्य च ।
Y.Y.004/007
विद्धयेतत्सर्वजन्तूनां स्वाङ्गुलीभिरिति प्रिये ।
Y.Y.007/013
चित्पोर्मूलद्वारोहे जानुः स्यादङ्गुलिद्वयम् ।
Y.Y.007/020
ल्लग्नटाद्योमसंज्ञं स्यादङ्गुलित्रयमेव हि ।
अङ्गुष्ठ
Y.Y.006/052
अङ्गुष्ठभ्यामुभे श्रोत्रे तर्जनीभ्यां च चक्षुषी ।
अङ्गुष्ठ
G. P.001/012
अङ्गुष्ठौ हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालेकये... ।
H.R.002/113
अङ्गुष्ठतर्जनीभ्यां तु हस्ताभ्यां धारयेद्भ्रुवम् ।
H.R.003/015
अङ्गुष्ठमुष्टिकं ज्ञेयं ब्रह्मप्रासादितं तथा ।

अङ्गुष्ठपर्व

- H.R.003/033
अङ्गुष्ठं हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालेकयेत् ।
H.R.003/055
पादौ सम्पीड्य हस्ताभ्यां अङ्गुष्ठे धारयेद् दृढम् ।
S.K.S.032
जलद्रं निजमङ्गुष्ठं तालुमध्ये प्रवेशयेत् ।
S.SV.150
श्रुत्योरङ्गुष्ठकौ मध्याङ्गुल्यौ नासापुटद्वये ।
S.SV.244
अङ्गुष्ठतर्जनीवंशे पादाङ्गुष्ठे तथा ध्वनिः ।
Y.M.009
अङ्गुष्ठे (घ्नौ) हृदये...चिबुकं नासाग्रमालेकयेत् ।
Y.Y.003/006
अङ्गुष्ठौ च निबध्नीयाद्वस्ताभ्यां व्युत्क्रमेण तु ।
Y.Y.004/040
यशस्विनी च याम्यस्य पादाङ्गुष्ठान्तमिष्यते ।
Y.Y.007/023
सम्पूर्णकुम्भवद्वायुमङ्गुष्ठान्मूर्धमध्यतः ।
Y.Y.007/030
गुल्फादङ्गुष्ठयोर्गार्गि पादयोस्तन्निरोधयेत् ।
अङ्गुष्ठपर्व
S.K.S.133
अङ्गुष्ठपर्ववत्स्थूलं कनिष्ठावेशछिद्रिका ।
अङ्गुष्ठान्त
Y.Y.004/044
हस्तिजिह्वा तथा सव्यपादाङ्गुष्ठान्तमिष्यते ।
अङ्गुष्ठ
G. P.002/016
सम्बद्धासनमेढ्रमङ्गुष्ठयुगलं कर्णाक्षिनासापुट... ।
S.K.S.121
ब्रह्मपत्राङ्गुष्ठसिन्धूत्थं समचूर्णेन योजयेत् ।
Y.M.106
संबध्नासनमूलमङ्गुष्ठघटितं कर्णाक्षिनासापुट... ।
Y.R.037
वामोरूपरि दक्षाङ्गुलिं विन्यसेत्तस्य चोपरि ।
अङ्गुष्ठमूल
G. P.001/011
योनिस्थानकमङ्गुष्ठमूलघटितं कृत्वा दृढं विन्यसेन्... ।

अचलेक्षण

- H.R.003/024
योनिद्वारकमङ्गुष्ठमूलघटितं कृत्वा दृढं विन्यसेत् ।
Y.M.006
योनिस्थानकमङ्गुष्ठमूलघटितं कृत्वा दृढं विन्यसेत् ।
अचर
A.P.055
लैरनं यत्र चराचरं ल्यवशात् तल्लिङ्गमित्युच्यते ।
A.Y.002/080
मनोदृश्यमिदं सर्वं यत् किञ्चित्सचराचरम् ।
S.SV.148
एवमष्टविधं प्राणं विपुवन्तं चराचरम् ।
Y.R.154
सर्वमात्मन्यवेक्षेत जगदेतच्चराचरम् ।
अचल
A.Y.001/025
अनाकारमविच्छिन्नमग्राह्यमचलं ध्रुवम् ।
A.Y.002/093
चित्ते चलति संसारोऽचले मोक्षः प्रजायते ।
H.R.002/117
सशैल्वनधात्रीणां यथाधारः सुराचलः ।
Y.Y.009/005
अव्यक्तमचलं नित्यमादिमध्यान्तवर्जितम् ।
अचलताभाव
Y.R.042
शरीराचलताभावे नहि चित्तं स्थिरं भवेत् ।
अचलदृक्
G. P.001/011
...स्थाणुः संयमितेन्द्रियोऽचलदृशा पश्येद् भ्रुवोरन्तरम् ।
H.R.003/024
स्थाणुस्संयमितेन्द्रियोऽचलदृशा पश्येद्भ्रुवोरन्तरम् ।
Y.M.007
स्थाणुः संयमितन्द्रियोऽचलदृशो सश्चेद्भ्रु (पश्येद्भ्रु)... ।
अचलेक्षण
Y.R.272
यथा धन्वी स्वकं लक्ष्यं वेधयत्यचलेक्षणः ।

अचाक्षुष	अजीर्ण
अचाक्षुष Y.Y.009/006 स्थूलं सूक्ष्ममनाकारमसंस्पृश्यमचाक्षुषम् ।	Y.R.306 अजपानाम गायत्री निरंतरजपात्मिका ।
अचित्त A.P.069 चित्तं जीवितमित्याहुरचित्तं मरणं विदुः । A.P.070 चित्ताचित्ते समीभूते जीवन्मुक्तिरिहोच्यते ।	अजय S.SV.129 जीविते मरणे प्रश्ने लभालभे जयाजये ।
अचिर Y.R.214 यत्रान्तरर्गतुमीहेतु प्रविशत्यचिरं ध्रुवम् ।	अजर G. P.002/045 अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः । Y.B.054 इच्छारूपा हि योगीन्द्रः स्वतन्त्रस्त्वजरामरः । Y.B.183 अजरामरपिण्डो यो, जीवन्मुक्तः स एव हि । Y.M.135 अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः । Y.Y.009/007 आनन्दमजरं नित्यं सदसत्सर्वकारणम् ।
अचेतन A.P.054 न नादो न च बिन्दुश्च न चेतो नाप्यचेतनः ।	अजरामर G. P.002/031 तृतीयो यः पुनस्ताम्यां स भवेदजरामरः । Y.M.120 तृतीयो यः पुनस्ताभ्यां स भवेच्चाजरामरः ।
अच्युत Y.R.162 शब्दाकाशसंकाशं पीतवाससमच्युतम् । Y.Y.009/016 शुद्धस्फटिकसंकाशं पीतवाससमच्युतम् । Y.Y.012/046 यदेकमव्यक्तमनन्तमच्युतं प्रपञ्चजन्मादिकृदप्रमेयम् ।	अजादिमांस H.R.001/073 आजादिमांसं दधितक्रकुलस्थकोद्र... ।
अज Y.Y.009/007 सर्वाधारं जगद्रूपममूर्तमजमव्ययम् । Y.Y.009/013 वासुदेवं जगन्नाथं नारायणमजं हरिम् ।	अजास्तन S.K.S.145 अजास्तनोत्थभस्त्रायां सम्यक्सूत्रेण बन्धयेत् ।
अजड Y.B.035 पक्वो योगाग्निना देही, ह्यजडः शोकवर्जितः ।	अजिन Y.Y.005/012 मृदासनोपरि कुशान्समास्तीर्य ततोऽजिनम् । Y.Y.010/013 भूमौ कुशान्समास्तीर्य कृष्णाजिनमथापि वा ।
अजपा G. P.001/044 अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदायिनी । Y.M.033 अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदाय (यि) का ।	अजीर्ण G. P.001/061 क्षयकुष्ठमुदावर्तगुल्माजीर्णपुरोगमाः ।

अज्ञान	अण्ड
अज्ञान H.R.004/047 अज्ञानेनावृतं ज्ञानं तेन मुह्यन्ति जन्तवः । H.R.004/060 मायाप्रधानमव्यक्तमविद्याज्ञानमक्षरम् । Y.B.020 अज्ञानादेव संसारो, ज्ञानादेव विमुच्यते । Y.B.022 अज्ञानं कीदृशं चेति, प्रविचार्य विवेकिना । Y.B.031 ज्ञानं चेदीदृशं जातमज्ञानं कीदृशं पुनः ।	A.Y.001/079 अणिमाख्या च सिद्धिः स्यादणुत्वं प्राप्यते यया । A.Y.002/008 योगिभिः सततं ध्येयमणिमाद्यष्टसिद्धिदम् । G. P.002/049 ऊर्ध्वं प्रवर्तते रेतोऽप्यणिमादिगुणोदयः । H.R.002/053 वह्निवृद्धिकरं चैव ह्यणिमादि गुणप्रदं । S.SV.213 ज्ञानं त्रिकालविषयमैश्वर्यमणिमादिकम् । Y.B.152 अणिमादिपदे प्राप्ते, राजते राजयोगतः । Y.M.140 ऊर्ध्वं प्रवर्तते तस्य अणिमादिगुणोदयः । Y.R.006 अणिमादिपदं येन प्राप्य जित्वा तथान्तकम् । Y.R.213 इयमेवाणिमा नाम सिद्धिः सिद्धैरुदीरिता । Y.R.283 अणिमादिगुणैर्युक्तो विचरेद्भुवनत्रये ।
अज्ञानजनित Y.Y.012/039 अज्ञानजनितं पापं सर्वं तस्य प्रणश्यति ।	अणु Y.R.213 अणुवत्सूक्ष्मरूपोसौ विचरेद्भुवनत्रये । Y.Y.012/033 अणोरणीयान्महतो महीयानात्मा गुहायां...जन्तोः ।
अज्ञानध्वान्त Y.R.176 परमानन्दसंदोहमज्ञानध्वान्तनाशनम् ।	अणुत्व A.Y.001/079 अणिमाख्या च सिद्धिः स्यादणुत्वं प्राप्यते यया । A.Y.001/082 लघिमाख्या भवेत्सिद्धिर्ययाणुत्वस्य भारधृक् ।
अज्ञानमोहित S.SV.026 अज्ञानमोहिता मूढा यावत्तत्त्वं न विद्यते ।	अण्ड H.R.004/031 ब्रह्माण्डपिण्डाण्डयोः साङ्ख्योपासनाय... । H.R.004/031 ...पिण्डाण्ड स्वरूपं दिङ्मात्रं प्रदर्श्यते । H.R.004/033 मूलधारे स्थितं चक्रं कुक्कुटाण्डमिव स्थितम् । H.R.004/043 इति पिण्डाण्डयोः किञ्चित् साम्यदर्शनम् ।
अज्ञानयोग A.Y.001/020 सर्वाभ्यास विचित्रबन्धकरणाद्यज्ञानयोगः परः ।	
अञ्जन G. P.002/057 यन्दित्राञ्जनपुञ्जसन्निभमिदं स्यूतं भुवोरन्तरे ... । S.K.S.097 रसाञ्जनाञ्जनं नेत्रे रेचनं सूर्यदैवतम् । S.K.S.103 स्रोतोञ्जनं वा गव्यं वा घृतमक्ष्णोर्हितं मतम् ।	
अञ्जलिसम्पुट Y.R.037 दक्षोरौ वामपदं च संस्थाप्याञ्जलिसम्पुटम् ।	
अणिमा A.P.043 वह्निवृद्धिकरं चैव अणिमादिगुणप्रदम् ।	

अण्डदोष

अण्डदोष

S.K.S.078

आन्त्रदोषमण्डदोषं वायुदोषं च नाशयेत् ।

अण्डाकृति

Y.Y.004/017

अण्डाकृतिवदाकारं भूषितं तत्त्वगादिभिः ।

अतन्द्रित

H.R.001/022

अभ्यासात्सिद्धिमाप्नोति सर्वयोगेष्वतन्द्रितः ।

Y.R.195

एवं कुर्यात्सदाभ्यासं प्रतिदिनमतन्द्रितः ।

अतिमनोहर

A.Y.002/050

विविक्ते विजने देशे पवित्रेऽतिमनोहरे ।

अतिवर्षा

Y.R.292

नातिशीते नचात्युष्णे नातिवर्षति तोयदे ।

अतिवृष्टि

S.SV.308

अतिवृष्टिः सुभिक्षं स्यादारोग्यं सौख्यमेव च ।

अतिशीत

Y.R.292

नातिशीते नचात्युष्णे नातिवर्षति तोयदे ।

अतिशून्य

A.P.049

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरीशब्दस्तथा भवेत् ।

H.R.004/021

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरी शब्दस्तथा भवेत् ।

अतीत

A.Y.002/062

स्वप्रजागरणातीतमतस्तत्त्वं विदुर्बुदाः ।

S.SV.056

अतीतानागतज्ञानं तेषां हस्तगतं भवेत् ।

अत्याहार

H.R.001/077

अत्याहारः प्रयासश्च प्रजल्पो नियमग्रहः ।

अधम

अत्युच्च

H.R.001/068

अल्पद्वारमरन्ध्रगतपिठरं नात्युच्चनीचायतं... ।

अत्युष्ण

Y.R.292

नातिशीते नचात्युष्णे नातिवर्षति तोयदे ।

अथ

H.R.001/005

अथातो योग जिज्ञासा शास्त्रमाद्यमिदं कृतम् ।

अद्वयत्व

Y.M.178

अद्वयत्वं गते जीवे न मनो इन्द्रियाणि च ।

अद्वैत

A.Y.001/004

अद्वैतं परमं चापि तव भक्तिरहेतुकी ।

H.R.004/050

अद्वैतमेव शास्त्रार्थः शम्भोः पादं स्पृशाम्यहम् ।

अद्वैतबुद्धि

A.Y.002/031

...बुद्धीन्द्रियदेहनाशादद्वैतबुद्धिः सहजस्थितस्य ।

अद्वैतभाव

A.Y.002/080

मनसोऽप्युन्मनी भावेऽद्वैतभावः प्रकल्पते ।

अद्वैताख्यपद

A.Y.002/070

अद्वैताख्य पदस्य तत्त्वपदवीं प्राप्तस्य सद्योगिनः ।

अदृश्य

Y.Y.009/008

अदृश्यं दृश्यमन्तःस्थं बहिःस्थं सर्वतोमुखम् ।

Y.Y.012/023

मध्यमेऽपि हृदये च ल्पगते...लिङ्गमदृश्यम् ।

अधम

G. P.002/006

अधमे चोद्यते घर्मः कम्पो भवति मध्यमे ।

अधर

Y.M.094

अधमो द्वादशः प्रोक्तो मध्यमो द्विगुणः स्मृतः ।

Y.M.095

अधमस्याधमो घर्मः कम्पो भवति मध्यमः ।

Y.Y.006/025

प्रस्वेदजनको यस्तु प्राणायामेषु सोऽधमः ।

अधर

G. P.001/083

पद्मासनं समारुह्य समकायशिरोधरः ।

S.SV.283

सूर्यचन्द्रौ समाकृष्य सर्पाक्रान्त्याऽधरोष्ठयोः ।

S.SV.361

प्रातः पृष्ठगते रवौ च निमिषाच्छयाऽङ्गुलिश्चाधरं... ।

अधर्म

S.SV.093

अग्निचोराधर्मधर्मा अन्येषां वादिनिग्रह ।

Y.Y.002/004

धर्माधर्मेषु विश्वासो यस्तदास्तिक्यमुच्यते ।

अधश्चक्रिका

S.K.S.015

ऊर्ध्वचक्री मध्यचक्री तथाधश्चक्रिका परा ।

अधश्चक्रिन्

S.K.S.038

अधश्चक्री समाख्याता यावद्गुदविकाशनम् ।

S.K.S.136

अधश्चक्रीं पुरा कृत्वा नलिकां चानुपायुगाम् ।

अधष्कार

Y.V.017

ब्रह्मग्रन्थिरधष्कारे विष्णुग्रन्थिर्हृदि स्थितः ।

अधस्

G. P.001/039

प्राणापानवशो जीवो ह्यधश्चोर्ध्वं च धावति ।

G. P.001/041

ऊर्ध्वाधः संस्थितावेतौ संयोजयति योगवित् ।

G. P.001/078

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेर्निगद्यते ।

अधस्

G. P.002/034

ऊर्ध्वं नाभिरधस्ताल्लूर्ध्वं भानुरधःशशी ।

H.R.002/009

अधस्तात् कुञ्चनेनाशु कण्ठ सङ्कोचने कृते ।

H.R.002/068

ऊर्ध्वं नाभिरधस्ताल्लूर्ध्वं भानुरधः शशी ।

H.R.002/071

अधः शिरा उर्ध्वपादः क्षणं स्यात् प्रथमे दिने ।

S.SV.033

ततो दशोर्ध्वगा नाड्योदशैवाधः प्रतिष्ठिताः ।

S.SV.134

पुरो वामोर्ध्वतश्चन्द्रो दक्षाधः पृष्ठतो रविः ।

S.SV.135

पृष्ठे दक्षे तथाऽधस्तात्सूर्यवाहागतः शुभः ।

S.SV.154

मध्ये पृथ्वी ह्यधश्चापश्चोर्ध्वं वहति चानलः ।

S.SV.159

ऊर्ध्वं मृत्युरधः शान्तिस्तिर्यगुच्चाटनं तथा ।

Y.B.120

नाभेरूर्ध्वमधश्चापि, प्राणं कुर्यात्प्रयत्नतः ।

Y.B.123

अधस्तात्कुञ्चनेनाशु, कण्ठसङ्कोचनेन च ।

Y.B.140

चित्तं विलीनतामेति बिन्दुर्नो यात्यधस्तथा ।

Y.M.027

प्राणापानवशाच्छ्वासो अधश्चोर्ध्वं प्रधावति ।

Y.M.030

ऊर्ध्वं चाधःस्थितावेतौ यो जानाति स योगवित् ।

Y.M.050

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेस्तथा युते ।

Y.M.051

बध्नाति हि शिराजालं अधो नाभिं नभोजलम् ।

Y.M.123

ऊर्ध्वं नाभिरधस्ताल्लूर्ध्वं भानुरधःशशी ।

Y.R.082

तस्याः प्राणस्तथापानो वहत्यूर्ध्वमधस्तथा ।

Y.V.030

पूर्वभागे अधो लिङ्गं शङ्खिन्यां चैव पश्चिमम् ।

Y.Y.004/014

गुदात्तु ष्ठाङ्गुलदूर्ध्वमधो मेढ्राच्च ष्ठाङ्गुलत् ।

अधिजिह्वा

Y.Y.004/020

जीवस्य मूलचक्रेऽस्मिन्नधः प्राणश्चरत्यसौ ।

Y.Y.004/038

अलम्बुषा च विप्रेन्द्रे कन्दमध्यादधः स्थिता ।

Y.Y.004/039

अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्या वारुणी सर्वगामिनी ।

Y.Y.004/045

अलम्बुषा महाभागे पायुमूलदधोगता ।

Y.Y.004/051

अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्याः परीतः प्राणसंज्ञकः ।

Y.Y.004/053

अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्याः प्रकाशयति दीपवत् ।

Y.Y.006/022

ऋतुत्रयात्पुनन्त्येनं जन्मान्तरकृतादघात् ।

अधिजिह्वा

S.K.S.035

जिह्वामूलऽधिजिह्वायामुपजिह्वाग्रतस्तथा ।

अधिदेवता

S.K.S.111

चालयेच्छम्भुना प्रोक्तं तत्र लक्ष्म्यधिदेवता ।

S.SV.238

या नाडी बहते चाङ्गे तस्यामेवाधिदेवता ।

अधिदैव

Y.Y.002/018

ऋषिं छन्दोऽधिदैवं च ध्यायन्मन्त्रं च सर्वदा ।

अधिदैवत

G. P.001/014

एकस्तम्भं नवद्वारं गृहं पञ्चाधिदैवतम् ।

अधिमात्र

A.P.018

मृदुमध्याधिमात्रश्च अधिमात्रतरस्तथा ।

A.P.021

स्वाधीन खरश्शूरस्सोऽधिमात्रो निगद्यते ।

A.P.024

अधिमात्रे हठं दद्यादमरौघो महेश्वरे ।

अध्वन्

अधिमात्रतर

A.P.018

मृदुमध्याधिमात्रश्च अधिमात्रतरस्तथा ।

A.P.023

अधिमात्रतरस्सोऽपि महाकायः प्रवर्तते ।

अधःशिरस्

A.Y.002/015

ऊर्ध्वमुष्टिरधोदृष्टिरूर्ध्वभेदस्त्वधः शिराः ।

अधोगति

H.R.002/059

अधोगतिमपानं वै ऊर्ध्वगं कुरुते बलवत् ।

अधोदृष्टि

A.Y.002/015

ऊर्ध्वमुष्टिरधोदृष्टिरूर्ध्वभेदस्त्वधः शिराः ।

अधोमुख

G. P.002/033

वर्षत्यधोमुखश्चन्द्रो ग्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।

Y.M.122

वर्षत्यधोमुखं चन्द्रो ग्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।

अधोवाही

S.SV.165

अधोवाही गुरुध्वानः शीघ्रगः शीतलः स्थितः ।

अध्यात्म

A.P.005

ओषध्योऽध्यात्मकश्चेति राजयोगो द्विधा क्वचित् ।

अध्यात्मयोग

A.Y.002/042

तस्मान्नूनं सकलविषया निष्कलध्यात्मयोगाद् ।

अध्यात्मविद्या

Y.Y.001/069

मनःशुद्धिश्च विज्ञेया धर्मेणाध्यात्मविद्यया ।

अध्वन्

Y.R.216

आकाशे दीर्घमध्वानं गत्वा दृष्ट्वा च तद्गतान् ।

अनन्त

अनन्त

G. P.001/021

यत्समाधौ परं ज्योतिरनन्तं विश्वतोमुखम् ।

H.R.004/005

अनन्तमेकं वचसामगम्यं...श्रीगुरुनाथ एव ।

S.K.S.064

पञ्चोपान्त्यमायातः कालेऽनन्तस्ततः पुनः ।

Y.Y.012/046

यदेकमव्यक्तमनन्तमच्युतं प्रपञ्चजन्मादिकृदग्रमेयम् ।

अनन्यता

Y.B.186

अनन्यतां यदा याति, तदा मुक्तः स उच्यते ।

Y.B.187

अनन्यतां यदा यान्ति, तदा मुक्तः स उच्यते ।

अनन्यधी

Y.R.164

ध्यायेदनन्यधीरेवमापादतलमस्तकम् ।

Y.R.247

निमील्य नयने चित्तं कृत्वैकाग्रमनन्यधीः ।

Y.Y.012/022

ध्यायेदनन्यधीः पश्चादन्तरात्मानमन्तरे ।

अनल

G. P.001/101

यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

G. P.002/056

यत्तालुस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणानलम् ।

H.R.002/015

गले श्लेष्महरं प्रोक्तं देहानलं विवर्धनम् ।

H.R.003/096

यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

H.R.004/044

कर्पूरकमनले यद्वत् सैन्धवं सलिले यथा ।

S.K.S.055

नासादन्ति निगद्यते मुनिवरै रोगौष दीप्तानलम् ।

S.SV.071

प्रथमं वदते वायुर्द्वितीयं च तथानलः ।

S.SV.154

मध्ये पृथ्वी ह्यधश्चापश्चोर्ध्वं वहति चानलः ।

अनायास

S.SV.158

अष्टाङ्गलं वहद्वायुरनलश्चतुरङ्गलम् ।

S.SV.179

प्रयातिवायुतोऽन्यत्र हानिमृत्यू नभोऽनले ।

S.SV.183

जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुर्वातः सितोऽनलः ।

S.SV.186

प्रवासी पवनेऽन्यत्र मृत्युरेवानले भवेत् ।

Y.M.090

यथेष्टं धारणा वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

Y.Y.008/014

विष्णुमप्स्वनले रुद्रमीश्वरं वायुमण्डले ।

अनलशिखा

H.R.002/062

तथानलशिखादीप्ता वायुना प्रेरिता यथा ।

अनाकार

A.Y.001/025

अनाकारमविच्छिन्नमग्राह्यमचलं ध्रुवम् ।

Y.Y.009/006

स्थूलं सूक्ष्ममनाकारमसंस्पृश्यमचाक्षुषम् ।

अनागत

S.SV.056

अतीतानागतज्ञानं तेषां हस्तगतं भवेत् ।

अनादर

Y.R.030

अनादरेण चैतेषां न क्वचित्सिद्धिभागभवेत् ।

अनादि

S.SV.136

अनादिर्विषमः सन्धिर्निराहारो निराकुलः ।

अनामय

A.Y.002/020

यस्य वाक्यामृतं हन्ति संसारमोहनामयम् ।

G. P.001/048

येन द्वारेण गन्तव्यं ब्रह्मद्वारमनामयम् ।

अनायास

H.R.001/058

प्राणायामं ततः कुर्यादनायासेन सिध्यति ।

अनालस

S.SV.214

गम्यते स्वरज्ञानेन ह्यनायासं फलं भवेत् ।

अनालस

H.R.001/078

निद्रात्यागात् जितश्वासात् पीठस्थैर्यादनालसात् ।

अनाहत

A.P.046

विचित्रकणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

A.Y.001/054

अनाहतः स विज्ञेयो मनस्तत्रैव विन्यसेत् ।

G. P.002/035

अनाहतं च तच्चक्रं हृदये योगिनो विदुः ।

G. P.002/036

अनाहतमतिक्रम्य चाक्रम्य मणिपूरकम् ।

H.R.001/065

स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं मणिपूरमनाहतम् ।

H.R.004/018

विचित्रकणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

Y.M.124

अनाहतं च तच्चक्रं योगिनो ह्यतिदुःखभित् ।

Y.M.125

अनाहतमतिक्रम्य आकृष्य मणिपूरकात् ।

Y.R.253

क्रमेणाभ्यासतश्चैवं श्रूयतेऽनाहतो ध्वनिः ।

Y.V.008

आधारः स्वाधिष्ठानश्च मणिपूरमनाहतम् ।

Y.V.009

मणिपूरं नाभिगतं हृदये चाप्यनाहतम् ।

अनित्य

Y.B.175

अनित्या अल्पवीर्यास्ताः सिद्धयः साधनोद्भवाः ।

अनिरोध

H.R.003/085

येन त्यजन्तेन पूर्य धारयेदनिरोधतः ।

अनिर्वाच्यपद

Y.B.010

अनिर्वाच्यपदं वक्तुं, शक्यते न सुरैरपि ।

अनिल

अनिल

A.P.052

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्त्वा सत्त्वपीठगतोऽनिलः ।

G. P.001/052

वारम्वारमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोच्चारयेत्पूरितं ।

G. P.002/039

रसना तालुमूलेन यः प्राणमनिलं पिबेत् ।

H.R.002/020

शनैरशीतिपर्यन्तं रेचयेदनिलं सुधीः ।

H.R.002/025

कुम्भकं पूर्ववत्कृत्वा रेचयेदिडयानिलम् ।

H.R.003/038

वारं वारमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोच्चारयत्पूरितम् ।

H.R.004/024

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्त्वा सर्वपीठगतोऽनिलः ।

S.SV.160

तेजसि क्रूरकर्माणि मारणोच्चाटनेऽनिले ।

S.SV.162

पृथ्वीजलभ्यां सिद्धिः स्यान्मृत्युर्वह्नौ क्षयोऽनिले ।

S.SV.185

प्रवासप्रश्न आदित्ये यदि राहुर्गतोऽनिले ।

S.SV.265

निमित्तकप्रमादाद्वा यदा न ज्ञायतेऽनिलः ।

S.SV.314

खनिले वह्नियोगेन रौरवं जगतीतले ।

S.SV.387

तस्यापानरन्ध्रक्रमजितमनिलं प्राणशक्त्या...

Y.M.042

पारं...समूर्ध्नि (वारंवारमपानमूर्ध्वं) मनिलं...पूरितम् ।

Y.R.104

पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा रेचयेदनिलं शनैः ।

Y.R.107

मेरुदण्डे विशेत्प्राणो वंशरन्ध्रे यथानिलः ।

Y.R.200

सर्वाङ्गेभ्यः समाकृष्टो यदाप्राणानिले व्रजेत् ।

Y.Y.004/009

आत्मस्थमनिलं विद्वानात्मस्थेनैव वह्निना ।

Y.Y.006/006

पूरितं रेचयेत्पश्चात्प्राणं बाह्यानिलमन्वितम् ।

अनुकम्पा

Y.Y.006/010

यावद्वा शक्यते पश्चाद्रेचयेदिडयानिलम् ।

Y.Y.007/023

धारयेदनिलं बुद्ध्या प्राणायामप्रचोदितः ।

Y.Y.008/019

वह्नौ चानिलमारोप्य रेफाक्षरसमन्वितम् ।

Y.Y.012/008

ततोऽनिलं वायुसखेन सार्धं...निरोधयेत्तम् ।

अनुकम्पा

S.K.S.001

य अदिनाथो भगवान्निजभक्तानुकम्पया ।

अनुकूल

Y.R.293

देशेऽनुकूले काले च समे स्थाने च निर्मले ।

अनुकूलता

Y.R.013

प्रथमं विषयत्यागो द्वितीयमनुकूलता ।

अनुग्रह

H.R.001/079

ईश्वरानुग्रहेणैव योगसिद्धिस्तु जायते ।

Y.R.012

विनेशानुग्रहाज्जन्तोर्दुर्लभं यस्य कस्यचित् ।

Y.Y.001/063

दया च सर्वभूतेषु सर्वत्रानुग्रहः स्मृतः ।

अनुज्ञा

Y.Y.002/019

प्रसन्नगुरुणा पूर्वमुपदिष्टमित्यनुज्ञया ।

अनुद्भव

S.K.S.010

शीघ्रं नाडीविशुद्धिः स्याद् व्यापदामप्यनुद्भवः ।

अनुपम

Y.Y.009/006

न रसं न च गन्धाख्यमप्रमेयमनौपमम् ।

अनुबन्ध

Y.M.185

कातु दृष्टान्तं निर्मुक्तमनुबन्धेऽङ्गोचरम् ।

अनुसन्धेय

अनुबन्धन

S.SV.099

कार्यानुबन्धनो जीवो यथा रुद्रस्तथा चरेत् ।

अनुभव

A.Y.001/055

चतुःपल्लभाणेन ल्येनानुभवो भवेत् ।

A.Y.001/070

एकत्वं चेन्द्रियज्ञानं महत्स्वानुभवात्मकम् ।

Y.R.011

आल्लेड्य योगशास्त्राणि स्वस्यानुभवतस्तथा ।

अनुभूत

Y.R.285

यथानुभूतं दृष्टं च तदेवात्र निरूपितम् ।

अनुराधा

S.SV.201

धनिष्ठा रोहिणी ज्येष्ठाऽनुराधा श्रवणं तथा ।

अनुलोम

Y.Y.001/027

जाताश्च त्रिषु लोकेषु आनुलोम्येन मानवाः ।

Y.Y.001/037

आनुलोम्यप्रसूतानां त्रयाणामाश्रमास्त्रयः ।

अनुष्ठान

Y.R.245

यस्यानुष्ठानतो योगी परं ब्रह्माधिगच्छति ।

Y.Y.007/004

तेषामात्मन्यनुष्ठानं मनसा यद्वर्हिर्विना ।

अनुसन्धान

A.Y.002/014

अनुसन्धानमात्रेण योगोऽयं सिद्धिदायकः ।

H.R.001/012

नादानुसन्धानमेकमेव मन्यामहे मान्यतमं ल्यानाम् ।

अनुसन्धेय

H.R.004/014

नाद एवानुसन्धेयो योगसाम्राज्यमिच्छता ।

अनृण

अनृण

S.SV.392

पृथिव्यां नास्तितद्द्रव्यं यद्वत्वा चानृणी भवेत् ।

अनृत

Y.Y.002/007

रागाद्यपेतं हृदयं वागदुष्टानृतादिना ।

अन्त

H.R.004/011

अन्ते तु किङ्किणी वंशवीणा भ्रमरनिःस्वनाः ।

H.R.004/059

तेभ्यो विश्वं सृष्टिस्थित्यन्तहेतवः ।

S.K.S.138

शेषं तिष्ठति चान्तश्चेद्विचित्रकरणीं चरेत् ।

Y.Y.009/005

अव्यक्तमचलं नित्यमादिमध्यान्तवर्जितम् ।

Y.Y.010/019

तदेव संस्मरन्विद्वांस्त्यजेदन्ते कलेवरम् ।

Y.Y.010/019

यं यं सम्यक्संस्मरन्भावं त्यजत्यन्ते कलेवरम् ।

Y.Y.010/021

स्वधर्मनिरता शान्ता त्यजान्ते देहमात्मनः ।

अन्तःकरण

A.Y.002/038

अन्तःकरणभावश्च योगिनो नोपयोगिनः ।

A.Y.002/084

अन्तःकरणशल्ये तु सुखी सञ्जायते मुनिः ।

अन्तःकरणप्रसाद

H.R.001/047

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादं...कान्तिं दहनप्रदीप्तिम् ।

S.K.S.139

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादो देहलघवम् ।

अन्तःशून्य

H.R.004/046

अन्तःशून्यं बहिःशून्यं शून्यं कुम्भ इवाम्बरे ।

अन्तःस्थ

Y.Y.009/008

अदृश्यं दृश्यमन्तःस्थं बहिःस्थं सर्वतोमुखम् ।

अन्तर्दृष्टि

अन्तःस्थयोगिन्

A.Y.001/067

अहोरात्रत्रयेणापि ल्येनान्तस्थयोगिनः ।

अन्तक

Y.R.006

अणिमादिपदं येन प्राप्य जित्वा तथान्तकम् ।

अन्तकभय

H.R.003/083

अभूवन्नन्तकभयात्तस्मात्पवनमभ्यसेत् ।

अन्तकारण

Y.Y.009/026

कप्यासस्य समं वक्त्रं सृष्टिस्थित्यन्तकारणम् ।

अन्तराकाश

Y.Y.008/003

तस्मिन्नेवान्तराकाशे यद्वाह्याकाशधारणम् ।

अन्तरात्मन्

Y.Y.006/034

मुक्तेरयं महामार्गो मकाराख्यान्तरात्मनः ।

Y.Y.009/030

भ्रुवोर्मध्येऽन्तरात्मानं भारूपं सर्वकारणम् ।

Y.Y.012/022

ध्यायेदनन्यधीः पश्चादन्तरात्मानमन्तरे ।

अन्तरिक्ष

Y.R.266

स्वर्गेऽन्तरिक्षे पाताले तथा भूमण्डलेऽखिले ।

अन्तर्चेतना

G. P.002/063

अन्तश्चेतो बहिश्चक्षुरथः स्थाप्य सुखासनः ।

अन्तर्ज्योति

S.K.S.041

वङ्गाविकरणस्थेऽस्मिन्नन्तर्ज्योतिः प्रकाशयते ।

अन्तर्दृष्टि

Y.R.238

बाह्यविस्मरणादन्तर्दृष्टिः समुपजायते ।

अन्तर्धान

Y.R.239

अन्तर्दृष्टिप्रकाशे तु त्रैलोक्यं सचराचरम् ।

Y.R.280

अन्तर्दृष्टिप्रकाशश्च तस्य सञ्जायते क्रमात् ।

अन्तर्धान

Y.R.262

अन्तर्धानस्य शक्तिश्च योगिनो भवति ध्रुवम् ।

अन्तर्भस्त्रा

S.K.S.017

अन्तर्भस्त्रा घ्राणदन्ती धौती नेती द्विधा स्थिता ।

S.K.S.053

अन्तर्भस्त्रेति या ख्याता शिवेनाखिलवेदिना ।

अन्तर्भूमि

Y.B.143

मन्त्रोहरोल्लो राजा योगान्तर्भूमिकाः क्रमात् ।

अन्तर्मनोऽल्य

Y.R.280

समाध्यभ्यासतो नित्यं जायतेऽन्तर्मनोऽल्यः ।

Y.R.308

क्रमेणाभ्यासयोगेन जायतेऽन्तर्मनोऽल्यः ।

अन्तर्मुख

Y.R.278

क्षणमन्तर्मुखोभूत्वा पुनरुत्थानकं व्रजेत् ।

Y.R.278

ततो निरीक्षयेत्क्षयं पुनरन्तर्मुखो भवेत् ।

Y.R.309

नित्यमन्तर्मुखत्वेन परमानन्दमात्मनः ।

अन्तर्मुद्रा

A.Y.002/002

अन्तर्मुद्राख्यमपरं तयोर्योगं तदेव हि ।

अन्तर्योग

A.Y.002/006

अन्तर्योगं बहिर्योगं यो जानाति विशेषतः ।

अन्तर्लक्ष्य

A.Y.002/010

अन्तर्लक्ष्यबहिर्दृष्टिर्निमेषोन्मेषवर्जिता ।

अन्न

अन्तर्लीन

Y.R.260

नादश्रवणतो नित्यमन्तर्लीनं भवेन्मनः ।

अन्तर्लीनमनस्

Y.R.261

अन्तर्लीनमना योगी जगत्सर्वं प्रपश्यति ।

अन्तस्

H.R.001/031

भारी स्याद्वाह्यरूपेण जायन्तेऽन्तस्तु सा तथा ।

अन्त्यज

A.Y.002/103

कर्मब्रह्मोभयभ्रष्टं तं त्यजेदन्त्यजं यथा ।

अन्धकसूदन

S.K.S.029

सध्यानमन्त्रयुक्तानि यथाहान्धकसूदनः ।

अन्धकार

A.P.016

उद्यत्यानन्दवृन्दे त्यजति तव ममेत्यादि मोहान्धकारे ।

Y.R.007

नहि दीपकवार्तायामन्धकारो विनश्यति ।

अन्न

H.R.001/072

गोधूमशाल्यवषष्टिकशोभनान्नं... ।

S.K.S.112

अग्निसन्धायका कुम्भकरी भुक्तान्नपाचिनी ।

S.SV.110

स्वजनस्वामिसम्बन्धे अन्नादेर्दारुसङ्ग्रहे ।

Y.Y.002/005

न्यायार्जितं धनं चान्नमन्यद्वा यत्प्रदीयते ।

Y.Y.004/058

तुन्दरस्थं जलमन्नं च रसानि च समीकृतम् ।

Y.Y.004/059

पुनरग्नौ जलं स्थाप्य त्वन्नादीनि जलेपरि ।

Y.Y.004/063

अन्नं व्यञ्जनसंयुक्तं जलेपरि समर्पितम् ।

Y.Y.004/064

पूरीषमन्नं स्याद्वाग्निं प्राणः कुर्यात्पृथक्पृथक् ।

अन्नपान	अपस्
अन्नपान S.SV.211 बहन्नपानभोक्तृत्वमातपाग्निसहिष्णुता ।	S.K.S.006 पथ्यापथ्यप्रमादैर्वा देशकालप्रमादतः । Y.M.069 न हि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः । Y.R.069 एतद्धि योगिनां पथ्यं नापथ्यं तु कदाचन ।
अन्नाहार Y.R.196 अन्नाहारं परित्यज्य केवलं दुग्धभुग्भवेत् ।	अपर A.Y.001/006 पूर्वोक्तस्तारकस्तत्र अमनस्कस्तथापरः । A.Y.002/029 तत्रेकनाशादपरस्य नाशः एकप्रवृत्तेरपरप्रवृत्तिः । Y.Y.006/058 योगिनस्त्वपरे ह्यत्र वदन्ति समचेतसः ।
अन्यजन्म A.Y.002/112 अन्यजन्मकृताभ्यासात्स्वयं तत्त्वं प्रकाशते ।	अपरिग्रह Y.R.018 अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ । Y.R.021 अपरिग्रहणं तद्धि कथितं मुनिपुंगवैः । Y.R.023 अपरिग्रहणादात्मविचारो जायते ध्रुवम् ।
अन्यत्कर्मन् H.R.001/085 आचार्याणान्तु केषाञ्चिदन्यत्कर्म न सम्मतम् ।	अपरीक्षित S.K.S.045 नेत्रीकरणमेतद्धि न देयं चापरीक्षिते ।
अन्यधी Y.Y.006/065 धूमध्वजजयं यावन्नान्यधीरेवमभ्यसेत् ।	अपरोक्ष Y.M.178 इन्द्रियाणि मनोवृत्तिरपरोक्षेपयाहि सः ।
अपकर्मन् S.K.S.025 अपकर्मापि च तथा द्विविधं योगिनां स्मृतम् ।	अपसव्य H.R.001/032 अमन्दावर्तवेगेन तुन्दं सव्यापसव्यतः । H.R.001/055 कपालं भ्रामयेत्सव्यमपसव्यं तु वेगतः ।
अपक्व Y.B.034 अपक्वाः परिपक्वाश्च द्विविधा देहिनः स्मृताः । Y.B.034 अपक्वा योगहीनास्तु पक्वा योगेन देहिनः । Y.B.035 जडस्तत्पार्थिवो ज्ञेयश्चापक्वो दुःखदो भवेत् ।	अपस् S.SV.199 पृथ्व्या पञ्च ह्यपां वेदागुणास्तेजो द्विवायुतः । S.SV.308 बहुसस्या तथा पृथ्वी अन्नत्वं वै वहेद्यदि ।
अपक्वकुम्भ Y.B.083 तेऽपक्वकुम्भमारुह्य तर्तुं मिच्छन्ति सागरम् ।	
अपथ्य G. P.001/060 नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः । H.R.001/073 पिण्याकहिङ्गुल्लशुनाद्यमपथ्यमाहुः । H.R.002/041 नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।	

अपस्थान	अपान
Y.Y.008/014 विष्णुमप्स्वनले रुद्रमीश्वरं वायुमण्डले ।	H.R.002/058 अपानवृत्तिमाकृष्य मूलबन्धोऽयमिष्यते ।
अपस्थान	H.R.002/059 अधोगतिमपानं वै ऊर्ध्वगं कुरुते बल्यत् ।
Y.Y.008/007 आजानोः पायुपर्यन्तमपां स्थानं प्रकीर्तितम् ।	H.R.002/060 प्राणापानौ नादबिन्दू मूलबन्धेन चैकताम् ।
Y.Y.008/009 आजानोर्नाभिपर्यन्तमपांस्थानमिति द्विजाः ।	H.R.002/061 अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्र पुरीषयोः ।
अपान	H.R.002/062 अपाने चोर्ध्वगं जाते प्रयाते वह्निमण्डले ।
G. P.001/033 प्राणोऽपानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः ।	H.R.002/076 अपानप्राणयोरैक्यं कार्यं वज्रोल्किर्मणा ।
G. P.001/034 हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।	H.R.003/038 वारं वारमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोञ्चाल्यत्पूरितम् ।
G. P.001/038 प्राणापानसमाक्षिप्तस्तथा जीवो न तिष्ठति ।	S.K.S.091 प्राणापानौ चिन्तनीयौ च देवो...मन्त्रं ध्यानपूर्वं जपेच्च ।
G. P.001/039 प्राणापानवशो जीवो ह्यधश्चोर्ध्वं च धावति ।	S.K.S.095 अपान-दैवतो रेकः पूर्ववच्च फलं भवेत् ।
G. P.001/040 गुणबद्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।	S.SV.042 प्राणोऽपानः समानश्च उदानोव्यान एव च ।
G. P.001/041 अपानः कर्षति प्राणं प्राणोऽपानं च कर्षति ।	S.SV.043 हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।
G. P.001/052 वारम्वारमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोञ्चारयेत्पूरितं ।	S.SV.387 तस्यापानरन्ध्रक्रमजितमनिलं प्राणशक्त्या...
G. P.001/081 अपानमूर्ध्वमाकृष्य मूलबन्धो विधीयते ।	Y.B.038 प्राणापानविपत्तौ तु क्षोभमायाति मारुतः ।
G. P.001/082 अपानप्राणयोरैक्यात् क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।	Y.B.076 प्राणापानसमायोगाच्चन्द्रसूर्यैकता भवेत् ।
G. P.002/001 प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निरोधनात् ।	Y.B.089 योऽपानप्राणयोर्योगः स्वरजोरेतसोस्तथा ।
G. P.002/016 ध्यात्वा वक्षसि वह्न्यपानसहितं मूर्ध्निस्थितं धारये ... ।	Y.B.117 प्राणापानं नादबिन्दु मूलबन्धेन चैकताम् ।
G. P.002/038 प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।	Y.B.152 प्राणापानसमायोगे, ज्ञेयं योगचतुष्टयम् ।
H.R.001/006 अपानप्राणयोश्चापि जीवात्म परमात्मनोः ।	Y.M.022 प्राणापानसमानश्च उदानो व्यान एव च ।
H.R.001/049 उदरगतपदार्थमुद्वमन्ती पवनमपानमुदीर्यकण्ठनाले ।	Y.M.023 हृदि प्राणो वशी नित्यं अपानो गुदमण्डले ।
H.R.002/010 अपानमूर्ध्वमास्थाय प्राणं कण्ठदधो नयेत् ।	Y.M.027 प्राणापानवशाच्छ्वसो अधश्चोर्ध्वं प्रधावति ।

अपान

- Y.M.028
प्राणापानसमुत्क्षिप्तस्तत्त्व (था) जीवो न विश्रमेत् ।
Y.M.029
गुणबन्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।
Y.M.030
प्राणेनाकृष्यतेऽपानः प्राणोऽपानेन कृष्यते ।
Y.M.042
पारं...समूर्ध्वं (वारंवारमपानमूर्ध्वं) मनिलं...पूरितम् ।
Y.M.047
अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्रपूरीषयोः ।
Y.M.048
अपानमूर्ध्वमाकृष्य मूलबन्धो निगद्यते ।
Y.M.091
प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निबन्धनम् ।
Y.M.097
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुच्चास्त्रितम् ।
Y.M.098
ऊर्ध्वमाकृष्य चापानं वायुं प्राणेन योजयेत् ।
Y.M.098
अपानेन धत्ते प्राणं सर्वपापैः प्रमुच्यते ।
Y.M.130
प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।
Y.R.003
प्राणापानसमायोगो योगश्चित्तात्मनोस्तथा ।
Y.R.082
तस्याः प्राणस्तथापानो वहत्यूर्ध्वमधस्तथा ।
Y.R.086
सिद्धासने स्थितोऽपानं बलदूर्ध्वं विकर्षयेत् ।
Y.R.092
बलदपानमाकृष्य ततो वायुं प्रपूरयेत् ।
Y.R.094
तेनापानो व्रजेदूर्ध्वं प्राणस्यसदनं प्रति ।
Y.R.095
ततः कुम्भकयोगेन प्राणोऽपानगृहं व्रजेत् ।
Y.R.100
यथायथैवापानस्य बलदाकर्षणं भवेत् ।
Y.R.187
तस्मिँस्तु शिथिलेऽपानः सम्यगूर्ध्वं न गच्छति ।
Y.V.013
प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च ।

अपानवायु

- Y.V.028
सम्प्राणापानयोग्रन्थिरूपे... त्यभिधीयते ।
Y.Y.004/023
योगकाले त्वपानेन प्रबोधं याति साग्रिना ।
Y.Y.004/047
प्राणोऽपानःसमानश्च उदानो व्यान एव च ।
Y.Y.004/049
तेषु मुख्यतमावेतौ प्राणापानौ नरोत्तमे ।
Y.Y.004/052
अपाननिल्यं केचिद् गुदमेढोरुजानुषु ।
Y.Y.004/053
गुदाग्न्यागारयोस्तिष्ठन्मध्येऽपानः प्रभञ्जनः ।
Y.Y.004/060
स्वयं ह्यपानं सम्प्राप्य तेनैव सह मारुतः ।
Y.Y.004/061
वायुना वातितो वह्निरपानेन शनैः शनैः ।
Y.Y.006/051
अपानमूर्ध्वमाकृष्य प्रणवेन समाहितः ।
Y.Y.012/002
याति गार्गि तदापानात्कुलं वह्नेः शनैः शनैः ।
Y.Y.012/003
वायुना वातितो वह्निरपानेन शनैः शनैः ।
Y.Y.012/014
ततो नयेदपानं तु नाभेरूर्ध्वमिदं स्मरन् ।
अपानमूल
G. P.002/078
...कुञ्ज्यापानमूलं हुतवहसदृशं तन्तुवत्सूक्ष्मरूपम् ।
अपानवह्नि
G. P.002/009
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुच्चास्त्रितम् ।
अपानवायु
G. P.002/008
ऊर्ध्वमाकृष्य चापानवायुं प्राणे नियोजयेत् ।
Y.R.189
अनेनापानवायुस्तु व्रजेदूर्ध्वं न संशयः ।
Y.Y.004/067
अपानवायो कर्मैतद्विष्णुमूत्रादिविसर्जनम् ।

अपानवृत्ति

अपानवृत्ति

H.R.001/020

अपानवृत्तिमाकृष्य प्राणो गच्छति मध्यमे ।

अपानोत्थापन

S.K.S.055

चन्द्रेणापि च पूरयेच्च सकलं चापानमुत्स्थापयन् ।

अपुनर्भाव

H.R.001/012

अपुनर्भावसंस्थाने ल्यो विषयविस्मृतिः ।

अपूर्ण

S.SV.237

अपूर्णं शत्रुसामग्रीं पूर्णं वा स्वबलं तथा ।

अप्रतिबद्धवृत्ति

A.P.072

सर्वत्राप्रतिबद्धवृत्तिरखिलक्लेशापहा योगिराट् ।

अप्रबुद्ध

Y.Y.012/008

ध्यायन्सदा चक्रिणमप्रबुद्धं नाभौ सदा कुण्डलिनी...

अप्रमेय

Y.Y.009/006

न रसं न च गन्धाख्यमप्रमेयमनौपमम् ।

Y.Y.012/046

यदेकमव्यक्तमनन्तमच्युतं प्रपञ्चजन्मादिकृदप्रमेयम् ।

अप्रिय

G. P.002/025

यं यं शृणोति कर्णाभ्यामप्रियं प्रियमेव वा ।

Y.M.116

यं यं शृणोति कर्णाभ्यां प्रियं वाप्यथवाऽप्रियम् ।

Y.Y.001/064

प्रियाप्रियेषु सर्वेषु समत्वं यच्छरीरिणाम् ।

अबाध्य

Y.M.180

अभेद्यः सर्वशास्त्राणां अबाध्यः सर्वदेहिनाम् ।

अभेद्य

अब्जनिभानन

Y.Y.009/027

पद्मासनस्थितं सौम्यं प्रबुद्धाब्जनिभाननम् ।

अब्द

G. P.002/039

अब्दाब्देन भवेत्तस्य सर्वरोगस्य संक्षयः ।

S.SV.306

पृथिव्यादिकतत्त्वेन दिनमासाब्दजं फल्म् ।

अभाव

A.Y.001/024

भावाभावविनिर्मुक्तं विनाशोत्पत्तिवर्जितम् ।

A.Y.002/063

भावाभावद्वयातीतं स्वप्नजागरणातिगम् ।

अभिचार

Y.Y.001/053

वेदेनोक्तेऽपि हिंसास्यादभिचारादि कर्म यत् ।

अभिधान

A.Y.001/013

...न वेदेवेदान्तैः स्मृतिभिरभिधानैरपि न च ।

अभिरत

Y.Y.008/034

वातात्मकानां सर्वेषां योगेष्वभिरतात्मनाम् ।

अभीष्ट

G. P.001/003

अभीष्टं योगिनां ब्रूते परमानन्दकारकम् ।

अभीष्टसिद्धि

S.SV.098

दूराध्वनि शुभश्चन्द्रो निर्विघ्नोऽभीष्टसिद्धिदः ।

अभेद्य

G. P.002/089

अभेद्यः सर्वशास्त्राणामवध्यः सर्वदेहिनाम् ।

Y.M.180

अभेद्यः सर्वशास्त्राणां अबाध्यः सर्वदेहिनाम् ।

अभ्यास

अभ्यास

A.P.022

सर्वशास्त्रकृताभ्यासो मनोज्ञो वीर्यशौर्यवान् ।

A.P.028

निरन्तरकृताभ्यासात्पण्मासात् सिद्धिभाग्भवेत् ।

A.P.054

नाभ्यासदुस्तरं किञ्चित् राजयोगो निगद्यते ।

A.P.062

यामाष्टककृताभ्यासात्सर्वाञ्छ्वासान् प्रसृत्यसौ ।

A.Y.002/076

याने सौख्येसदाभ्यासान्मनोवृत्तिस्तदात्मनि ।

A.Y.002/101

उत्तुंगः सहजानन्दः सदाभ्यासरतः स्वयम् ।

A.Y.002/106

यदा यदा सदाभ्यासात् सङ्कल्पविल्यो भवेत् ।

G. P.002/082

समस्तोपाधिविध्वंसी सदाभ्यासेन जायते ।

H.R.001/016

सर्वोऽपि च हठाभ्यासो राजयोगफलार्थदः ।

H.R.001/022

अभ्यासात्सिद्धिमाप्नोति सर्वयोगेष्वतन्द्रितः ।

H.R.001/023

ततोऽभ्यासे दृढीभूते न तावान्नियमग्रहः ।

H.R.002/052

अयमेव महावेधः सिद्धिदोऽभ्यासदो भवेत् ।

H.R.002/072

याममात्रं तु यो नित्यं अभ्यसेत्स तु कालजित् ।

H.R.002/089

नार्या भगात् पतद्विन्दुमभ्यासेनोर्ध्वमाहरेत् ।

H.R.002/098

न चिन्मात्रेण सिद्धिः स्यादभ्यासात्पवनः स्वनैः ।

H.R.002/100

यावन्मणिप्रवेशः स्यात् तावदभ्यासमाचरेत् ।

H.R.003/057

अभ्यासतः कुण्डलिनी प्रबोधं दण्डस्थिरत्वं... ।

H.R.004/006

उदासीनपरो भूत्वा सदाभ्यासेन संयमी ।

H.R.004/009

वर्धमाने ततोऽभ्यासे श्रूयते सूक्ष्मसूक्ष्मतः ।

अभ्यास

S.K.S.084

गुरुपदिष्टमार्गेण यस्याभ्यासोऽथ वै भवेत् ।

S.SV.116

शास्त्राभ्यासे च गमने मृगयापशुविक्रये ।

S.SV.328

अभ्यासाज्जीवते जीवः सूर्यकालेऽपि वञ्चिते ।

Y.B.046

अभ्यासेनास्य नश्यन्ति, प्रवर्तन्ते शमादयः ।

Y.B.090

अधुना सम्प्रवक्ष्यामि, योगाऽभ्यासस्य लक्षणम् ।

Y.B.127

सुषुम्णायास्तथाऽभ्यासात्सततं वायुना भवेत् ।

Y.B.156

क्रमेण प्राप्यते प्राणो सोऽभ्यासादेव नान्यथा ।

Y.B.157

एकेनैव शरीरेण योगाभ्यासाच्छनैः शनैः ।

Y.B.160

पूर्वजन्मकृताऽभ्यासात्सत्वरं फलमश्रुते ।

Y.B.161

तस्मात्काकमतात्रास्ति त्वभ्यासाख्यमतः परम् ।

Y.B.164

अभ्यासस्य फलं देवि ! कथयाम्यधुना स्फुटम् ।

Y.M.109

अयुक्ताभ्यासयुक्तेन सर्वरोगसमुद्भवः ।

Y.R.003

यत्र जीवेशयोर्योगस्तं योगं नित्यमभ्यसेत् ।

Y.R.004

योगमेवाभ्यसेन्नित्यं बुधो मोक्षाय केवलम् ।

Y.R.009

तस्माच्छास्त्रं विचार्यादौ पश्चाद्योगं समभ्यसेत् ।

Y.R.043

शनैरभ्यासतस्तस्माद्ब्रह्मदेवासने स्थितिम् ।

Y.R.063

तस्मादस्यैवकर्तव्यः सदाभ्यासः सुसाधकैः ।

Y.R.107

दिनैः कतिपयैरेवमभ्यासं कुर्वतो ध्रुवम् ।

Y.R.108

दिनानुदिनमभ्यासे क्रियमाणे यथाक्रमम् ।

Y.R.112

वर्द्धमाने ततोऽभ्यासे प्राणस्त्यक्त्वा गमागमौ ।

अभ्यास

Y.R.130

ततोऽभ्यासं परित्यज्य योगाद्भ्रष्टो भवेद्ध्रुवम् ।

Y.R.137

यस्यास्त्वभ्यासतो योगी सर्वसिद्धीश्वरोभवेत् ।

Y.R.178

दिनानुदिनमित्येवं निर्विघ्नाभ्यासतो दृढम् ।

Y.R.195

एवं कुर्यात्सदाभ्यासं प्रतिदिनमतन्द्रितः ।

Y.R.232

खेचरीमुद्रिकाभ्यासं नित्यमेव समाचरेत् ।

Y.R.233

दिनैः कतिपयैरेवमभ्यासं कुर्वतः सदा ।

Y.R.234

योगनिद्राचिराभ्यासान्निर्विकल्पः प्रजायते ।

Y.R.236

क्रमेणाभ्यासतो नित्यं प्राणो हित्वा गमागमौ ।

Y.R.237

खेचरीमुद्रिकाभ्यासादानन्दः स्याद्दिनेदिने ।

Y.R.250

ततोभ्यासे स्थिरीभूते श्रूयते तु पृथक्पृथक् ।

Y.R.272

तथैव त्राटकाभ्यासं कुर्यादेकाग्रमानसः ।

Y.R.276

वर्धमाने ततोऽभ्यासे लक्ष्यं हित्वा शनैःशनैः ।

Y.R.279

चिराभ्यासवशाद्योगी समाधिस्थो भवेद् ध्रुवम् ।

Y.R.279

एवं कुर्वन्सदाभ्यासं त्राटकस्य विधानतः ।

Y.R.280

समाध्यभ्यासतो नित्यं जायतेऽन्तर्मनोऽलसः ।

Y.R.282

तत्सर्वं त्राटकाभ्यासाद् योगिनो भवति ध्रुवम् ।

Y.R.288

विधिरत्र समासेन क्रमादभ्यासमाचरेत् ।

Y.R.289

साधयित्वा हठं पूर्वं राजयोगं ततोऽभ्यसेत् ।

Y.R.289

सततं तु हठाभ्यासं नैव कुर्याद्विचक्षणः ।

Y.R.292

अभ्यासं वर्द्धयेद्योगी नो चेद्भोगभयं ध्रुवम् ।

अभ्यासयोग

Y.R.293

वर्धयन्नित्यमभ्यासं ध्रुवं सिद्धिमवाप्नुयात् ।

Y.R.303

अभ्यासानन्तरं कुर्याद् गच्छंस्तिष्ठन्स्वपन्नपि ।

Y.Y.002/013

एतेष्वभ्यसनं यच्च तदभ्यासो जपः स्मृतः ।

Y.Y.009/011

अभ्यासात्सम्प्रपश्यन्ति सन्तः संसारभेषजम् ।

अभ्यासकाल

H.R.001/023

अभ्यासकाले प्रथमे शस्तं क्षीरादि भोजनम् ।

H.R.001/024

अभ्यासकाले प्रथमे निषिञ्चन्ति कफादयः ।

अभ्यासक्रम

H.R.002/077

अभ्यासस्य क्रमं वक्ष्ये सम्प्रदायानुसारतः ।

H.R.002/099

अभ्यासस्य क्रमं वक्ष्ये नारीणां च शनैः शनैः ।

अभ्यासतत्पर

Y.R.136

कृत्वा धीरमना योगी भवेदभ्यासतत्परः ।

अभ्यासनियोग

A.Y.002/097

ततोऽभ्यासनियोगेन निरालम्बो भवेद् यदि ।

अभ्यासपाटव

Y.R.204

स्वयं कर्तुं न संदेहः कालेनाभ्यासपाटवात् ।

अभ्यासयुक्त

H.R.002/069

नित्यमभ्यासयुक्तस्य जठराग्निं प्रवर्द्धनी ।

अभ्यासयोग

A.Y.001/042

मनोऽप्यभ्यासयोगेन तद्वद् ब्रह्मणि लीयते ।

H.R.002/017

एवमभ्यासयोगेन कामदेवो द्वितीयकः ।

H.R.002/027

योगीन्द्राणामेवमभ्यासयोगाच्चित्ते जाता काचिदानन्दल्लेखः ।

अभ्यासरत

H.R.002/102

वज्रोत्थभ्यासयोगेन योगसिद्धिः करे स्थिता ।

H.R.003/092

अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगसमुद्भवः ।

S.SV.354

षण्मासाभ्यासयोगेन भूचराणां पतिर्भवेत् ।

S.SV.355

सतताभ्यासयोगेन नास्ति किञ्चित्सुदुर्लभम् ।

Y.B.103

सूर्यनाड्या समाकृष्य, वायुमभ्यासयोगतः ।

Y.B.139

ब्रह्मनाडी तथा धातून्, सन्तताभ्यासयोगतः ।

Y.B.140

अनेनाभ्यासयोगेन, नित्यमासनबन्धतः ।

Y.R.110

पूरयेत्तत्र तं नित्यं संतताभ्यासयोगतः ।

Y.R.182

एवं क्रमेण कालेन योगिनोऽभ्यासयोगतः ।

Y.R.190

शनैरभ्यासयोगेन तस्मादुपरि गच्छति ।

Y.R.197

भवन्ति योगिनो देहे नित्यमभ्यासयोगतः ।

Y.R.221

निर्विकल्पसमाधिः स्यात्कालेनाभ्यासयोगतः ।

Y.R.308

क्रमेणाभ्यासयोगेन जायतेऽन्तर्मनोऽलसः ।

Y.Y.006/042

षण्मासाभ्यासयोगेन महारोगैः प्रमुच्यते ।

अभ्यासरत

S.SV.066

इत्यभ्यासरतो नित्यं स योगी नात्रसंशयः ।

S.SV.330

इत्यभ्यासरतो नित्यं स योगी नात्रसंशयः ।

अभ्यासलक्षण

Y.B.143

कथितं तु तव प्रीत्या, एतदभ्यासलक्षणम् ।

अमन्द

H.R.001/032

अमन्दावर्तवेगेन तुन्दं सव्यापसव्यतः ।

अमनस्क

S.K.S.110

अमन्दावर्तवेगेन जठरं दक्षवामयोः ।

अमनस्क

A.P.012

अमनस्कौषधि...व...कथमखिलं गतं तत्क्षयो भवति ।

A.Y.001/006

पूर्वोक्तस्तारकस्तत्र अमनस्कस्तथापरः ।

A.Y.001/018

जायमानामनस्कस्य उदासीनस्य सर्वतः ।

A.Y.001/020

तस्मात्...मनोविरचितं त्यक्त्वाऽमनस्कं भज ।

A.Y.001/033

अमनस्केऽपि संजाते चित्तादि विल्यो भवेत् ।

A.Y.001/033

तत्त्वस्य संमुखे जाते अमनस्कप्रजायते ।

A.Y.002/021

अमनस्का कलत्रा कापि जयत्यानन्ददायिनी ।

A.Y.002/031

तस्मान्मनोनाशवतोऽमनस्कता...वायुरग्रे ।

A.Y.002/042

ज्ञात्वा यत्नं कुरुत कुशलः पूर्वमेवामनस्के ।

A.Y.002/046

अमनस्कं सुशिष्येषु संक्राम्यन्द्रियजं सुखम् ।

A.Y.002/078

तत्त्वं तत्सहजं स्वभावममलं जातेऽमनस्के ध्रुवम् ।

A.Y.002/081

जायमानामनस्कस्य ह्युदासीनस्य तिष्ठतः ।

A.Y.002/082

अमनस्केक्षणात्क्षीणं कामक्रोधादिबन्धनम् ।

A.Y.002/083

सहजेनामनस्केन मनःशल्ये नियोजिते ।

A.Y.002/084

अमनस्कखनित्रेण समूलेन्मूले कृते ।

A.Y.002/085

अमनस्कं फलं दत्त्वा सर्वथैव विनश्यति ।

A.Y.002/089

अमनस्कक्षुरेणैव च्छित्त्वा मोक्षमवाप्नुयात् ।

A.Y.002/090

करजालं तथा सर्वममनस्के विलीयते ।

अमर

A.Y.002/091

अमनस्कहृदे स्नातः परामृतमुपाश्रुते ।

A.Y.002/092

इत्युक्तमेतत् सहजामनस्कं... ।

A.Y.002/111

देहान्ते तदवाच्यमेकममनस्कं त्वं बुधैः सेव्यताम् ।

अमर

G. P.002/031

तृतीयो यः पुनस्ताम्यां स भवेदजरामरः ।

G. P.002/045

अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः ।

S.SV.329

कर्मयोगसदाभ्यासैरमरः शशिसंश्रयात् ।

Y.B.054

इच्छारूपा हि योगीन्द्रः स्वतन्त्रस्त्वजरामरः ।

Y.B.183

अजरामरपिण्डो यो, जीवन्मुक्तः स एव हि ।

Y.M.135

अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः ।

अमरत्व

G. P.002/048

तस्य स्यादमरत्वमष्टगुणितं सिद्धाङ्गनाकर्षणम् ।

अमरवारुणी

H.R.002/146

गोमांसं भक्षयेन्नित्यं पिबेदमरवारुणी ।

H.R.002/147

चन्द्रात्स्रवति यस्सारः सा स्यादमरवारुणी ।

अमरी

H.R.002/109

अमरी यः पिबेन्नित्यं नस्यं कुर्वन्दिने दिने ।

अमरोली

A.P.009

एषाऽमरोली वज्रोली सहजोली मतेति च ।

H.R.002/106

सहजोली चामरोली वज्रोल्या एव भेदतः ।

H.R.002/109

वज्रोलीमभ्यसेदेवममरोलीति कथ्यते ।

अमृत

अमरौघ

A.P.017

एकएवामरौघो हि राजयोगाभिधानकः ।

A.P.024

अधिमात्रे हठं दद्यादमरौघो महेश्वरे ।

A.P.065

इत्यमरौघसंसिद्धौ गोरक्षेण प्रकाशितः ।

A.P.068

प्रबोधं यो न जानाति सोऽमरौघं न विन्दति ।

A.P.069

अहं ममेत्यपीत्युक्त्वा सोऽमरौघं विचिन्तयेत् ।

A.P.073

श्रीमद्गोरक्षनाथेन सदामरौघवर्तिना ।

अमल

A.Y.002/042

स्याच्चेदेवं सहजममलं निर्विकारं निरीहम् ।

A.Y.002/043

अभ्यस्तैः किमुदीर्घकालममलैर्व्याधिप्रदैर्दुष्करैः ।

A.Y.002/078

तत्त्वं तत्सहजं स्वभावममलं जातेऽमनस्के ध्रुवम् ।

Y.Y.002/003

यदृच्छलभतो नित्यमलं पुंसो भवेदिति ।

अमात्य

S.SV.092

गुरुबन्धुनृपामात्येष्वन्येषु शुभदायिनी ।

अमितेजस्

Y.Y.009/031

जगत्कारणमव्यक्तं ज्वलन्तममितौजसम् ।

अमी

A.P.067

अमी कलत्र महाबिम्बं विश्वबिम्बं प्रकाशते ।

अमूर्त

Y.Y.009/007

सर्वाधारं जगद्रूपममूर्तमजमव्ययम् ।

अमृत

A.P.041

सोमसूर्याग्निसम्बन्धं जानीयादमृताय वै ।

अमृत

A.Y.002/020
यस्य वाक्यामृतं हन्ति संसारमोहनामयम् ।
A.Y.002/021
अमृतोद्दीपिनी विद्या निरपाया निरञ्जना ।
A.Y.002/059
औदासीन्यामृतौघेन वर्तमानेन योगिनाम् ।
A.Y.002/091
इन्द्रियग्राहनिर्मुक्तेनिर्वाते निर्मलमृते ।
G. P.001/097
अमृतदधिसंकाशं गोक्षीरधवलपमम् ।
G. P.002/042
अमृतं कन्दरे कृत्वा नासान्तसुषिरे क्रमात् ।
G. P.002/047
न मुञ्चत्यमृतं कोऽपि स पन्थाः पञ्च धारणाः ।
H.R.002/066
यत्किञ्चित्स्त्रवते चन्द्रादमृतं दिव्यरूपिणः ।
H.R.002/139
उत्कल्लेखलभृतं च विमलं धारामृतं यः पिबेत् ।
S.SV.341
सन्मातृकामण्डल...मरुन्धतीमृतगुरुं शुक्रं... ।
Y.B.101
...प्राणादिरूपममृतं परमार्थतत्त्वम् ।
Y.B.123
बन्धो जालन्धराख्योयममृतव्ययकारकः ।
Y.M.085
अमृतद्रवसंकाशं गोक्षीरधवलपमम् ।
Y.M.119
चन्द्रामृतमयीं धारां प्रत्याहरति भास्करः ।
Y.M.121
अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमध्ये तु चन्द्रमाः ।
Y.M.125
प्राप्ते प्राणे तथा पद्मं योगिनाममृतायते ।
Y.M.137
न मञ्जत्यमृतं कापि सम्पन्नाः पञ्चधारणाः ।
Y.M.140
अमृतं पूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।
Y.R.113
श्रूयते योगिनो वक्त्रे संस्रवेदमृतं तथा ।
Y.R.244
अमृतास्वादानाद्देहो योगिनो दिव्यतामियात् ।

अमृतरस

Y.R.255
अमृतास्वादनं पश्चाज्जिह्वाग्रे सम्प्रवर्तते ।
Y.V.024
ब्रह्मस्थाननिनादेन शङ्खिन्यामृतवर्षिणी ।
Y.Y.001/013
आनन्दममृतं नित्यं परमात्मनमीश्वरम् ।
Y.Y.004/034
विषभागो रवेर्भागः सोमभागोऽमृतं स्मृतम् ।
Y.Y.005/016
स्रवन्तममृतं पश्यन्नेत्राभ्यां सुसमाहितः ।
Y.Y.006/044
यः पिबेदमृतं विद्वान्सकलं भद्रमश्नुते ।
Y.Y.009/034
भारूपममृतं ध्यायेद्भ्रुवोर्मध्ये वरानने ।
Y.Y.009/040
एवं ध्यानामृतं कुर्वन् षण्मासान्मृत्युजिह्वेत् ।
Y.Y.012/028
समीरणे विष्णुपदे निविष्टे जीवे...अमृते च संस्थे ।
अमृतत्व
Y.M.139
तस्य स्यादमृतत्वमष्टगुणकं सिद्धाङ्गनाकर्षणम् ।
अमृतधारा
Y.Y.009/037
निर्गतामृतधाराभिः सहस्राभिः समन्ततः ।
अमृतपद
Y.M.063
सुप्रभया संगमादेव प्राप्यते ह्यमृतपदम् ।
अमृतमयी
G. P.002/030
चन्द्रामृतमयीं धारां प्रत्याहरति भास्करः ।
G. P.002/046
ध्यात्वामृतमयीं देवीं षण्मासेन कविर्भवेत् ।
Y.M.134
ध्यात्वाऽमृतमयीं देवीं षण्मासेन कविर्भवेत् ।
अमृतरस
A.P.027
स्रवन्तं चामृतरसं यो ध्यायेन्नजविग्रहे ।

अमृतरूप

S.SV.227
द्वादशे हंसचारश्च गङ्गामृतरसं पिबेत् ।
Y.Y.009/038
तेनामृतरसेनैव साङ्गोपाङ्गकलेवरे ।
अमृतरूप
S.SV.057
वामे चामृतरूपा स्याज्जगदाप्यायनं परम् ।
अमृतस्त्राव
Y.Y.012/025
जिह्वामूलेऽमृतस्त्रावो भूमध्ये चात्मदर्शनम् ।
अमृतात्मन्
G. P.002/032
अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमूले च चन्द्रमाः ।
अमृतापूर्ण
G. P.002/049
अमृतापूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।
अमृष्
Y.R.241
समाधौ त्वमृषा सर्वं वस्तुकार्यकरं तथा ।
अमेध्य
G. P.002/027
अमेध्यथवा मेध्यं यं यं पश्यति चक्षुषा ।
अमोघ
Y.R.022
अहिंसया भवेन्मेत्री सत्येनामोघवाक्यता ।
अम्बर
A.Y.002/111
तेजाश्चिन्तनमन्तरालक्रमले शून्याम्बरालम्बनम् ।
H.R.004/046
अन्तःशून्यं बहिःशून्यं शून्यं कुम्भ इवाम्बरे ।
S.SV.168
अम्बरं तं विजानीयाद्योगीनां योगदायकम् ।
अम्बरचारिन्
Y.R.181
सिद्धा महर्षयश्चैव दृश्यन्तेऽम्बरचारिणः ।

अम्ल

अम्बरलक्षण

H.R.002/112
हठजैर्मृदुलं प्रोक्तं वेष्टनाम्बरलक्षणम् ।
Y.B.092
मृदुलं धवलं प्रोक्तं, वेष्टनाम्बरलक्षणम् ।
अम्बु
A.Y.002/028
दुधाम्बुवत् सम्मिलितौ तुल्यक्रियौ मानसमारुतौ च ।
G. P.002/086
अम्बुसैन्धवयोरैक्यं यथा भवति योगतः ।
S.SV.252
भूतत्वेनोदरे घातः पदस्थानेऽम्बुना भवेत् ।
Y.M.176
अम्बुसैन्धवयोस्साम्यं यदा भवति योगतः ।
Y.Y.010/005
सरित्पतौ निविष्टाम्बु यथाभिन्नतयान्वियात् ।
अम्बुज
A.P.026
दशांशं हवनं कृत्वा क्षौद्रक्षीरघृताम्बुजैः ।
G. P.002/100
यत्स्वयं चादिनाथस्य निर्गतं वदनाम्बुजात् ।
अम्बुतत्त्व
G. P.002/055
अर्द्धेन्दुप्रतिमं च कुन्दधवलं कण्ठेऽम्बुतत्त्वं स्थितम् ।
अम्भस्
S.SV.197
पृथिव्याः पल्लवि पञ्चाशच्चत्वारिंशत्तथाम्भसः ।
अम्ल
G. P.001/053
कट्वम्लस्त्वणत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।
G. P.002/048
सक्षारं कटुकाम्लदुग्धसदृशं मध्वाज्यतुल्यं तथा ।
H.R.001/073
कट्वम्लस्त्रितकल्लवणोष्ण हरीतशाक... ।
S.SV.157
तीक्ष्णं तेजः समीरोऽम्ल आकाशं कटुकं तथा ।

अयन

S.SV.172

नीलं च वर्तुल्यकारं स्वाद्वमलं तिर्यगाश्रितम् ।

Y.M.044

कट्वमल्लवणत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।

Y.R.067

रसमलं तथा क्षारं विदाहि कटुकं तथा ।

अयन

S.SV.232

अयनतिथिदिनेशैः स्वीयतत्त्वे च युक्ते ।

अयस्

H.R.002/078

काञ्चनस्य च रौप्यस्य ताम्रस्याप्यथ वायसः ।

अयुक्त

H.R.003/092

अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगसमुद्भवः ।

Y.M.109

अयुक्ताभ्यासयुक्तेन सर्वरोगसमुद्भवः ।

Y.Y.008/011

अयुक्तमेतदित्युक्तं शास्त्रतात्पर्यवेदिभिः ।

अयुक्ताभ्यास

G. P.002/018

अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगस्य सम्भवः ।

अयोग्य

S.SV.099

अयोग्ये योग्यता नाड्या योग्यस्थानेप्ययोग्यता ।

अरण्यवासिन्

Y.Y.001/056

ब्रह्मचर्यं तु तत्प्रोक्तं तथैवारण्यवासिनाम् ।

Y.Y.001/066

अष्टौ ग्रासा मुनेर्भक्ष्याः षोडशारण्यवासिनाम् ।

अरन्ध्र

H.R.001/068

अल्पद्वारमरन्ध्रगर्तपिठं नात्युच्चनीचायतं... ।

अरविन्द

G. P.002/079

नाभौ शुभ्रारविन्दं तदुपरि विमलं मण्डलं चण्डरश्मेः ... ।

अर्कग्रहण

अरिष्ट

S.SV.338

तदरिष्टं समासेन व्यासतस्तु निबोध मे ।

अरुण

S.SV.151

पीतश्वेतारुणश्यामैर्बिन्दुभिर्निरुपाधिकम् ।

अरुणप्रभ

S.SV.211

रंबीजमग्निजं ध्यायेत्त्रिकोणमरुणप्रभम् ।

अरुन्धती

S.SV.341

सन्मातृकामण्डल...मरुन्धतीममृतगुरुं शुक्रं... ।

S.SV.366

अरुन्धतीं ध्रुवं चैव विष्णोस्त्रीणि पदानि च ।

S.SV.367

अरुन्धतीं भवेज्जिह्वा ध्रुवो नासाग्रमेव च ।

अरोगता

H.R.001/057

अरोगता बिन्दुजयोऽग्निदीपनं... ।

H.R.003/066

उदयं जठरानलस्य कुर्यादुदरे कार्यमरोगतां च पुंसाम् ।

अरोगवान्

A.P.047

दिव्यदेहश्च तेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

H.R.004/019

दिव्यदेहः सुतेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

अर्क

S.SV.070

अर्काङ्गारकसौरीणां वासरे दक्षनाडिका ।

S.SV.078

शुक्लपक्षे द्वितीयायामर्कवहति चन्द्रमाः ।

S.SV.082

चन्द्रस्थाने वहत्यर्को रविस्थाने च चन्द्रमाः ।

अर्कग्रहण

S.SV.394

चन्द्रार्कग्रहणे जाप्यं पठतां सिद्धिदायकम् ।

अर्कोदय

अर्कोदय

Y.R.302

विघ्नास्तेन विनश्यन्ति तमांस्यर्कोदये यथा ।

अर्गल

H.R.002/026

ब्रह्मनाडीमुखे संस्थं कफाद्यर्गल्लाशनम् ।

Y.B.111

ब्रह्मनाडीमुखे संस्थं, कफाद्यर्गल्लाशनम् ।

अर्चन

Y.Y.001/062

शुश्रूषयाचयेन्नित्यं तुष्टोऽभूद्येन वा गुरुः ।

Y.Y.002/006

यथाशक्त्यर्चनं भक्त्या ह्येतदीश्वरपूजनम् ।

अर्णव

A.Y.001/041

यथा वातैर्विनिमुक्तो निश्चले निर्मलेऽर्णवः ।

अर्थ

S.SV.216

अर्थकालजयप्रश्नं शुभाशुभमिति त्रिधा ।

S.SV.298

धनवान्सौख्ययुक्तश्च भोगवानार्थसंस्थितिः ।

Y.R.008

इन्द्रियार्थेषु सक्तानां देहाध्यासवतां नृणाम् ।

अर्थदर्शन

H.R.001/078

उत्साहान्निश्चलद्वैर्जातत्त्वज्ञानार्थदर्शनात् ।

अर्थसाधक

S.SV.218

किंनराणां परं मित्रं सर्वकार्यार्थसाधकम् ।

अर्थहानि

Y.Y.001/065

अर्थहानौ च बन्धूनां वियोगेष्वपि सम्पदाम् ।

अर्थिन्

Y.Y.001/070

तस्मात्सर्वेषु कालेषु सर्वैर्निःश्रेयसार्थिभिः ।

अलम्बुषा

Y.Y.002/005

अर्थिभ्यः श्रद्धया युक्तं दानमेतदुदाहृतम् ।

अर्द्धेन्दु

G. P.002/055

अर्द्धेन्दुप्रतिमं च कुन्दधवलं कण्ठेऽम्बुतत्त्वं स्थितम् ।

S.SV.170

श्वेतमर्द्धेन्दुसंकाशं स्वादुकाषायमार्द्रकम् ।

अर्धचन्द्र

S.SV.153

चतुरस्रं चार्धचन्द्रं त्रिकोणं वर्तुलं स्मृतम् ।

Y.R.174

ततोऽर्धचन्द्रसंकाशं शून्यचक्रसमं ततः ।

अर्धनारीश्वर

H.R.003/017

अर्धनारीश्वरं चैते बकासनधरावहे ।

अर्धरात्र

H.R.003/088

प्रातर्मध्यन्दिने सायम् अर्धरात्रे च कुम्भकान् ।

अर्भकाकार

Y.Y.009/036

स्वात्मानमर्भकाकारं भोक्तृरूपिणमव्ययम् ।

अलङ्कार

A.Y.001/013

न चापिच्छन्दोव्याकरण कवितालङ्कृतिगणैः... ।

S.SV.102

स्थिरकर्मण्यलङ्कारे दूराध्वगमने तथा ।

S.SV.103

यात्रादाने विवाहे च वस्त्रालङ्कारभूषणे ।

अलम्बुषा

G. P.001/028

अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्खिनी दशमी स्मृता ।

G. P.001/030

यशस्विनी वामकर्णे ह्यानने चाप्यलम्बुषा ।

H.R.004/036

पूषा विश्वोदरी जिह्वा अलम्बुषा च हंसिनी ।

S.SV.037

अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्खिनी दशमी तथा ।

अलाभ

S.SV.039

यशस्विनी वामकर्णे आनने चाप्यलम्बुषा ।

Y.M.019

अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्खिनी दशमी स्मृताः ।

Y.Y.004/028

अलम्बुषा च गान्धारी मुख्याश्चैताश्चतुर्दश ।

Y.Y.004/038

अलम्बुषा च विप्रेन्द्रे कन्दमध्यादधः स्थिता ।

Y.Y.004/045

अलम्बुषा महाभागे पायुमूलदधोगता ।

अवस्था

अवज्ञा

H.R.003/098

सर्वदेवमयो योगी तस्यावज्ञां न कारयेत् ।

अवध्य

G. P.002/089

अभेद्यः सर्वशस्त्राणामवध्यः सर्वदेहिनाम् ।

अवबोध

A.Y.002/026

निबद्धः स्वावबोधो यं सद्यः प्रत्ययकारकः ।

A.Y.002/037

नोत्पन्नस्वावबोधस्य ह्युदासीनस्य सर्वतः ।

G. P.001/004

ध्रुवं यस्यावबोधेन जायते परमं पदम् ।

G. P.002/091

युक्तस्वप्नावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।

अवरोहण

Y.R.204

शिष्यं विनापि शक्नोति योगी प्राणावरोहणम् ।

अवलम्ब

A.Y.001/014

चित्तं स्थिरं यस्य विनावलम्बं... ।

A.Y.002/045

चित्तं स्थिरं यस्य विनावलम्बनात् ।

H.R.004/025

चित्तं स्थिरं यस्य विनावलम्बनात् ... ।

अवलम्बन

Y.R.008

आलस्यहतबुद्धीनां शास्त्रं स्यादवलम्बनम् ।

अवस्था

H.R.002/003

मनसः सुस्थिरीभावः सैवावस्था मनोन्मनी ।

H.R.004/028

एको देवो निरालम्बः एकावस्था मनोन्मनी ।

H.R.004/028

एकं सृष्टिं समुद्गीजं एकावस्था च खेचरी ।

अवस्थासदृश

अवस्थासदृश

S.SV.200

ददाति सर्वकार्येषु अवस्थासदृशं फलम् ।

अवाच्य

A.Y.002/092

...वाचामवाच्यं स्वयमेव बोध्यम् ।

अविद्या

H.R.004/060

मायाप्रधानमव्यक्तमविद्याज्ञानमक्षरम् ।

अविच्छिन्न

A.Y.001/025

अनाकारमविच्छिन्नमग्राह्यमचलं ध्रुवम् ।

अव्यक्त

H.R.004/060

मायाप्रधानमव्यक्तमविद्याज्ञानमक्षरम् ।

S.SV.173

वर्णाकारे स्वादवाहे अव्यक्तसर्वगामिनाम् ।

Y.R.158

सगुणं व्यक्तियुक्तं स्यादव्यक्तं निर्गुणं भवेत् ।

Y.Y.009/005

अव्यक्तमचलं नित्यमादिमध्यान्तवर्जितम् ।

Y.Y.009/031

जगत्कारणमव्यक्तं ज्वलन्तममितौजसम् ।

Y.Y.012/046

यदेकमव्यक्तमनन्तमच्युतं प्रपञ्चजन्मादिकृदप्रमेयम् ।

अव्यक्ता

Y.Y.004/031

अव्यक्ता सैव विज्ञेया सूक्ष्मा सा वैष्णवी स्मृता ।

अव्यय

A.Y.002/004

राजानं दीप्यमानं तं परं ब्रह्माणमव्ययम् ।

G. P.001/083

नासाग्रदृष्टिकान्ते जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

H.R.004/051

यो लोकेत्रयमाविश्य विभर्त्यव्यय ईश्वरः ।

Y.B.178

ताः शुभा या महायोगात्परमात्मपदेऽव्यये ।

अशीत

Y.M.072

नासाग्रे दृष्टिकेकाकी जीवे (जपेत्) दोङ्कारमव्ययम् ।

Y.M.077

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

Y.M.174

विरजं परमाकाशं यद्यदक्षरमव्ययम् ।

Y.R.164

सार्वज्ञादिगुणोपेतं विष्णुमव्ययमीश्वरम् ।

Y.Y.001/016

पद्मासने समासीनं चतुराननमव्ययम् ।

Y.Y.001/018

येनाहं यामि निर्वाणं कर्मणा मोक्षमव्ययम् ।

Y.Y.009/007

सर्वाधारं जगद्रूपममूर्तमजमव्ययम् ।

Y.Y.009/016

पद्मच्छविपदद्वन्द्वं परमात्मानमव्ययम् ।

Y.Y.009/039

अहमेव परं ब्रह्म परमात्माहमव्ययः ।

अव्ययकारक

Y.B.123

बन्धो जालम्धराख्योयममृताव्ययकारकः ।

अव्ययत्व

Y.M.186

अव्ययत्वं व्रजेदेवं योगीश्वरः परात्परे ।

अव्याकृति

H.R.004/060

अव्याकृतिं च प्रकृतिस्तम इत्याभिधीयते ।

अव्याहतगति

Y.R.266

अव्याहतगतिर्योगी स्वेच्छया विचरेन्निरम् ।

अशन

Y.R.291

वर्जयेदशनं रूक्षं स्नानं शीताम्बुना तथा ।

अशीत

Y.V.032

शीताशीतं परं स्थानं मेदोमज्जाभिपूरितम् ।

अशीतिपर्यन्त

अशीतिपर्यन्त

H.R.002/020

शनैरशीतिपर्यन्तं रेचयेदनिलं सुधीः ।

H.R.003/088

शनैरशीतिपर्यन्तं चतुर्वारं समभ्यसेत् ।

अशुचि

G. P.001/089

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि योजयेत्प्रणवं सदा ।

Y.M.077

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि जपेदोङ्करमव्ययम् ।

अशुद्धशब्द

S.SV.339

दुष्टशब्देषु स्मृतेऽशुद्धशब्देषु चाप्यति ।

अशुभ

G. P.002/012

समाधौ मोक्षमाप्नोति त्यक्त्वाकर्म शुभाशुभम् ।

S.SV.074

उदये दक्षिणे ज्ञेयः शुभाशुभविनिर्णयः ।

S.SV.126

तदा तस्य विजानीयादशुभं नात्र संशयः ।

S.SV.174

हानिमृत्युकरो पुंसामशुभौ व्योममारुतौ ।

S.SV.205

वहन्नाडीस्थितो दूतो यत्पृच्छति शुभाशुभम् ।

S.SV.216

अर्थकालजयप्रश्न शुभाशुभमिति त्रिधा ।

S.SV.217

तत्त्वे शुभाशुभं कार्यं तत्त्वे जयपराजयौ ।

अशुभकर्मन्

Y.M.102

समाधेर्मोक्षमाप्नोति त्यक्त्वा कर्मशुभाशुभम् ।

अशुभकार्य

S.SV.101

शुभान्यशुभकार्याणि क्रियन्तेऽहर्निशं यदा ।

अशेषदोष

H.R.001/047

अशेषदोषोपचयं निहन्याद...जलब्रह्मस्तिकर्म ।

अश्विनी

अश्मरीदोष

S.K.S.147

अश्मरीदोषहरणो मूत्रकृच्छ्रहरः परः ।

अश्रु

S.SV.336

मुण्डितस्तैलभ्यक्त शरीर...दीनोऽश्रुपूर्णोत्तरः ।

अश्रुसम्पात

H.R.001/052

अश्रुसम्पातपर्यन्तमाचार्यैस्त्रोटकं स्मृतम् ।

S.K.S.041

अश्रुसम्पातपर्यन्तं कर्म त्राटकमीरितम् ।

अश्वत्थदल

Y.Y.004/046

यथाश्वत्थदले तद्वदब्जपत्रेषु वा शिराः ।

अश्वमेध

G. P.002/080

अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च ।

Y.M.158

अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च ।

अश्वदिरथ

S.SV.117

द्यूते चौर्ये गजाश्वदिरथसाधनवाहने ।

अश्वारोहण

S.SV.108

गजाश्वारोहणे धन्विगजाश्वानां च बन्धने ।

S.SV.119

खरोष्ट्रमहिषादीनां गजाश्वारोहणे तथा ।

अश्विनी

S.K.S.087

आश्वीं त्यक्त्वा कारिणीं चित्रानाघीं...पायुनालत्रत् ।

S.SV.204

अश्विनीमृगशीर्षे च वायुतत्त्वमुदाहृतम् ।

Y.Y.007/007

अश्विनौ च तथा ब्रूतां गार्गी देवभिषग्वरौ ।

Y.Y.008/038

अस्मिन्नर्थे तथाब्रूतामश्विनौ च भिषग्वरौ ।

अष्ट

अष्ट

S.SV.085

कालत्रये दिनान्यष्टौ विपरीतं यदा वहेत् ।

अष्टक

S.SV.167

उष्णः शीतः कृष्णवर्णस्तिर्यगाम्यष्टकाङ्गुलः ।

Y.R.284

एतत्संक्षेपतः प्रोक्तं योगस्याङ्गष्टकं क्रमात् ।

अष्टकर्मन्

H.R.001/025

...गुरुसम्प्रदायानुसारेण नौल्याद्यष्टकर्माणि ब्रूमः ।

H.R.001/025

त्रोटनं मस्तकभातिः कर्माण्यष्टौ प्रचक्षते ।

H.R.001/060

देहारोग्यं च लभते ह्यष्टकर्मप्रभावतः ।

अष्टकुम्भक

H.R.002/005

मूर्च्छनामकसीत्कारं केवलश्चाष्टकुम्भकाः ।

H.R.002/007

भास्त्रिका भ्रामरी मूर्च्छा केवलश्चाष्ट कुम्भकाः ।

अष्टगुण

G. P.002/076

उपाधितत्त्वमुक्तानि कुर्वन्त्यष्टगुणोदयम् ।

Y.M.139

तस्य स्यादमृतत्वमष्टगुणकं सिद्धाङ्गनाकर्षणम् ।

अष्टगुणित

G. P.002/048

तस्य स्यादमरत्वमष्टगुणितं सिद्धाङ्गनाकर्षणम् ।

अष्टगुणोदय

Y.M.170

उपाधितत्त्वमुक्तानि कुर्वन्त्यष्टगुणोदयम् ।

अष्टग्रास

Y.Y.001/066

अष्टौ ग्रासा मुनेर्भक्ष्याः षोडशारण्यवासिनाम् ।

अष्टाङ्गुल

अष्टदल

Y.Y.009/035

अथवाष्टदलेपेते कर्णिकाकेसरान्विते ।

अष्टधा

Y.Y.004/021

अष्टप्रकृतिरूपा सा अष्टधा कुण्डलीकृता ।

अष्टप्रकृतिरूपा

Y.Y.004/021

अष्टप्रकृतिरूपा सा अष्टधा कुण्डलीकृता ।

अष्टम

S.SV.084

सप्तमे व्याधिदुःखानि अष्टमे मृत्युमादिशेत् ।

अष्टसिद्धि

A.Y.002/008

योगिभिः सततं ध्येयमणिमाद्यष्टसिद्धिदम् ।

अष्टाक्षर

S.SV.279

अष्टाक्षरं जपित्वा तु तस्मिन्काले गते सति ।

अष्टाङ्ग

Y.Y.001/044

ज्ञानं योगात्मकं विद्धि योगश्चाष्टाङ्गसंयुतः ।

Y.Y.010/023

त्वं चैव योगमभ्यस्य यमाद्यष्टाङ्गसंयुतम् ।

Y.Y.012/036

एतत्पवित्रं परमं योगमष्टाङ्गसंयुतम् ।

अष्टाङ्गयोग

H.R.003/001

अथातोष्टाङ्गयोगानां स्वरूपं किञ्चिदुच्यते ।

Y.Y.011/018

यमाद्यष्टाङ्गसहितो योगो मुक्तेस्तु साधनम् ।

अष्टाङ्गुल

S.SV.158

अष्टाङ्गुलं वहेद्वायुरनलश्चतुरङ्गुलम् ।

S.SV.172

चपलं मारुतं तत्त्वं प्रवाहेष्टाङ्गुलं स्मृतम् ।

अष्टावक्र

अष्टावक्र

H.R.002/118

अष्टावक्रा षडाधारा व्यापिनी कळनोधरा ।

अष्टैश्वर्य

H.R.002/035

आदिनाथोदिता मुद्राः अष्टैश्वर्यप्रदायिकाः ।

Y.Y.009/019

अष्टैश्वर्यदलेपेते विद्याकेसरसंयुते ।

असंस्पृश्य

Y.Y.009/006

स्थूलं सूक्ष्ममनाकारमसंस्पृश्यमचाक्षुषम् ।

असत्

Y.Y.009/007

आनन्दमजरं नित्यं सदसत्सर्वकारणम् ।

असाध्य

S.SV.372

असाध्याजीवितं घ्नन्ति न तत्रास्तिप्रतिक्रिया ।

असामर्थ्य

H.R.001/086

इदं वचनं हठाभ्यासकरणासामर्थ्यं विषय... ।

असिद्ध

S.K.S.007

तत्राप्यसिद्धो योगीन्द्रो चालयेद्विव्यकर्मभिः ।

असुर

S.SV.258

तदा यायिजयं विद्यात्सदेवासुर मानवे ।

Y.R.126

यस्याः समस्तमेवेदं ससुरासुरमानवम् ।

असौम्य

S.SV.176

तदा सिद्धिर्नसन्देहः सौम्यासौम्येषुकर्मसु ।

अस्त

S.SV.068

उदयं चन्द्रमार्गेण सूर्येणास्तमनं यदि ।

अहङ्कार

अस्तगतचित्त

A.Y.001/085

यस्यैवास्तगतं चित्तं षड्विंशतिदिनानि वै ।

अस्तेय

Y.R.018

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ ।

Y.R.020

अस्तेयं परद्रव्याणामनादानं विनाज्ञया ।

Y.R.022

अस्तेयाद्रत्नलभश्च बलं स्याद्ब्रह्मचर्यतः ।

Y.Y.001/050

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्जवम् ।

Y.Y.001/054

अस्तेयमिति सा प्रोक्ता ऋषिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ।

अस्थि

S.SV.192

अस्थि मांसं त्वचा नाडी रोमं चैव तु पञ्चमम् ।

Y.Y.004/058

नागादि वायवः पञ्च त्वगस्थ्यादिषु संस्थिताः ।

अस्थिनी

H.R.004/039

वीणादण्डमयो दारुरस्थिनी कुल्मर्वताः ।

अस्पन्दमनस्

H.R.004/003

ध्यानादस्पन्दमनसः समाधिः सोऽभिधीयते ।

अस्पृश्य

G. P.002/028

अस्पृश्यमथवा स्पृश्यं यं यं स्पृशति चर्मणा ।

अहङ्कार

A.Y.002/007

चित्तं बुद्धिरहङ्कार ऋत्विक् सोमश्च पञ्चमः ।

A.Y.002/034

केचित्तर्कवितर्ककर्मशधियोऽहङ्कारदर्पोद्धताः ।

A.Y.002/039

अहङ्कारावृत्ताः केचिद् ज्ञात्वा शास्त्रसमुच्चयम् ।

H.R.004/053

अहङ्कारं प्रधानं च माया विद्या च पुरुषः ।

अहङ्कारलय

Y.B.013

वारिवत्स्फुरितं स्वस्मिंस्तत्राहङ्कार उत्थितः ।

Y.B.047

अहङ्कारं विना तद्वद्, देहे दुःखं कथं भवेत् ?

अहङ्कारलय

Y.B.169

अहङ्कारलये तत्र देहे कठिना कुतः ?

अहङ्कृति

Y.B.044

अहङ्कृतिर्यदा यस्य, नष्टा भवति तस्य वै ।

Y.B.045

यथा यथा परिच्छिन्ना, पुष्टा चाहङ्कृतिर्भवेत् ।

अहम्

H.R.001/014

अहं ममत्त्व...श्रीराजयोगस्थिरचेतनानाम् ।

Y.Y.009/039

अहमेव परं ब्रह्म परमात्माहमव्ययः ।

अहिंसा

H.R.003/002

भावशुद्धिरहिंसा च ब्रह्मचर्यं स्मृतिर्धृतिः ।

Y.R.018

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ ।

Y.R.019

अहिंसा सर्वभूतानां सर्वथाद्रोहवर्जनम् ।

Y.R.022

अहिंसया भवेन्मैत्री सत्येनामोघवाक्यता ।

Y.Y.001/050

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्जवम् ।

Y.Y.001/052

अक्लेशजननं प्रोक्तमहिंसात्वेन योगिभिः ।

Y.Y.001/052

विध्युक्तं चेदहिंसा स्यात्क्लेशजन्यैव जन्तुषु ।

अहिरूपा

Y.Y.012/011

कुण्डली...यस्त्वहिरूपां संस्मरन्नरवरस्तु स एव ।

आकाश

अहेतुकी

A.Y.001/004

अद्वैतं परमं चापि तव भक्तिरहेतुकी ।

अहोरात्र

A.P.058

अहोरात्रं वहेच्छ्वासो वायुमण्डलेचनात् ।

G. P.001/043

षट् शतानि त्वहोरात्रे सहस्राण्येकविंशतिः ।

S.SV.331

अहोरात्रे यदेकत्र वहते यस्य मारुतः ।

Y.M.032

षट्शतानि अहोरात्रं सहस्राण्येकविंशतिः ।

Y.M.174

स्तौति श्रुतिकृतिरहोरात्रं तत्त्वं तत्त्वविदोविदुः ।

अहोरात्रद्वय

S.SV.332

अहोरात्रद्वयं यस्य पिङ्गलायां सदा गतिः ।

अहोरात्रि

S.SV.073

अहोरात्रस्य मध्ये तु ज्ञेया द्वादशसंक्रमाः ।

अह

S.SV.177

लभः पृथ्वीकृतोहि स्यान्निशायां लभकृज्जलम् ।

आ

आकण्ठ

H.R.001/050

पीत्वाकण्ठंसति गुडजलं नारिकेल्रेदकं वा ... ।

आकार

S.SV.172

नीलं च वर्तुलकारं स्वाद्मलं तिर्यगाश्रितम् ।

Y.Y.004/017

अण्डाकृतिवदाकारं भूषितं तत्त्वगादिभिः ।

आकाश

A.P.057

आकाशे चेतनं सर्वं ज्ञातव्यं योगमिच्छता ।

आकाश

- G. P.002/009
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुच्चालितम् ।
G. P.002/058
आकाशं सुविशुद्धवारिसदृशं यद्वह्निरन्ध्रस्थितं... ।
G. P.002/067
हृदाकाशे स्थितं शम्भु प्रचण्डरवितेजसम् ।
G. P.002/073
आकाशे यत्र शब्दः स्यात्तदाज्ञाचक्रमुच्यते ।
H.R.003/013
आकाशमुत्पादतलं नाभीलसितपादकम् ।
H.R.004/062
तस्मादात्मन आकाशः सम्भूत इति विश्रुतः ।
S.SV.006
तस्मादाकाशमुत्पन्नमाकाशाद्वायुसंभवः ।
S.SV.112
तत्रापि वर्जयेद्वायुं तेज आकाशमेव च ।
S.SV.143
पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।
S.SV.155
मारुतो नीलजीमूत आकाशः सर्ववर्णकः ।
S.SV.157
तीक्ष्णं तेजः समीरोऽम्ल आकाशं कटुकं तथा ।
S.SV.180
तेजसाधातुचिन्तास्याच्छून्यमाकाशतोवदेत् ।
S.SV.189
गतायुर्मृत्युराकाशो तत्त्वस्थाने प्रकीर्तिता ।
S.SV.191
पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।
S.SV.353
ततश्चाकाशमीक्षेत ह्रीं परब्रह्मणे नमः ।
Y.B.053
यथाकाशस्तथा देह आकाशादपि निर्मलः ।
Y.M.097
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुच्चालितम् ।
Y.M.151
आकाशं शुचिशुद्ध व्योम सदृशं यद्वह्निरन्ध्रस्थितम् ।
Y.R.162
शरदाकाशसंकाशं पीतवाससमच्युतम् ।
Y.R.216
आकाशे दीर्घमध्वानं गत्वा दृष्ट्वा च तद्वतान् ।

आगम

- Y.Y.006/078
आकाशे परमानन्दे स्वात्मानं योजयेद्विद्या ।
Y.Y.008/005
भूमिरापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।
Y.Y.008/008
आभूमध्यात्तु मूर्धान्तमाकाशमिति चोच्यते ।
Y.Y.008/022
आकाशे वायुमारोप्य हकारोपरि शङ्करम् ।
आकाशगमन
S.SV.212
आकाशगमनाद्यं च पक्षिवद्गमनं तथा ।
S.SV.225
षष्ठे त्वाकाशगमनं चण्डवेगश्च सप्तमे ।
आकाशगामित्व
Y.R.149
भवेदाकाशगामित्वं सूक्ष्मदेहेन योगिनः ।
आकाशतत्त्व
A.Y.001/027
आकाशं पञ्चमं तत्त्वं मनः षष्ठमुदीरितम् ।
आकाशस्थान
Y.Y.008/011
ल्लस्रटाद्रन्ध्रपर्यन्तमाकाशस्थानमुच्यते ।
आकुञ्चन
H.R.001/048
आधारकुञ्चनं कुर्यात्कापालं बस्तिकर्म तत् ।
Y.B.094
भानोराकुञ्चनं कुर्यात्कुण्डली चालयेत्ततः ।
आकुल
H.R.003/082
मलकुलसु नाडीषु मारुतो नैव मध्यगः ।
आखुपुच्छ
H.R.001/037
आखुपुच्छकारनिभं सूत्रं सुस्निग्धनिर्मितं ।
आगम
A.Y.001/003
अगम्यं सर्ववेदानां गोपितं सकलगमे ।

आगमजाल

- A.Y.001/019
नग्नत्वं निगमागमादिकवितागोष्ठीसभाभ्यन्तरे ।
A.Y.002/041
वेदान्ततर्कोक्तिभिरागमैश्च ...शास्त्रकदम्बकैश्च ।
H.R.004/043
श्रुत्यागमपुराणाद्यैः पिण्डब्रह्माण्डनिर्णयः ।
Y.B.066
वेदान्ततर्कोक्तिभिरागमैश्च... ।
Y.M.139
व्याधिनां हरणं जरान्तकरणं शास्त्रागमो धीरणम् ।
आगमजाल
A.Y.001/011
केचिदागमजालेन केचिन्निगमसंकुलैः ।
आगमन
S.SV.178
मन्त्रार्थे युद्धप्रश्ने च गमनागमने तथा ।
आग्नेय
S.SV.187
आग्नेयेधातुविज्ञानं व्योम्निशून्यं विनिर्दिशेत् ।
आचार
Y.Y.001/037
शूद्रवच्छूद्रजातानामाचारः कीर्तितो बुधैः ।
आचार्य
H.R.001/052
अश्रुसम्पातपर्यन्तमाचार्यैस्त्रोटकं स्मृतम् ।
H.R.001/085
आचार्याणान्तु केषाञ्चिदन्यत्कर्म न सम्मतम् ।
Y.Y.001/060
माता पिता तथाचार्यो मातुलः श्वशुरस्तथा ।
Y.Y.001/061
एषु मुख्यास्त्रयः प्रोक्ता आचार्यः पितरौ तथा ।
Y.Y.001/061
एषु मुख्यतमस्त्वेक आचार्यः परमार्थवित् ।
आचार्यप्रसाद
H.R.001/078
गुर्वाचार्यप्रसादाच्च एभिर्योगस्तु सिद्ध्यति ।

आतप

- H.R.001/079
श्रुत्याचार्यप्रसादाच्च योगाभ्यासबलेन च ।
आजन्मवशगा
S.SV.276
आजन्मवशगा रामा कथितेयं तपोधनैः ।
आजानु
Y.Y.008/009
आजानोर्नाभिपर्यन्तमपांस्थानमिति द्विजा ।
आज्ञा
H.R.001/064
शोधनं कार्यमाज्ञायां नेतित्रोटन कर्मणा ।
Y.R.020
अस्तेयं परद्रव्याणामनादानं विनाज्ञया ।
Y.V.008
विशुद्धिराज्ञा कौलानि षट् चक्राणि शुभानि च ।
आज्ञाचक्र
G. P.002/073
आकाशे यत्र शब्दः स्यात्तदाज्ञाचक्रमुच्यते ।
H.R.001/066
विशुद्धं कण्ठचक्रस्थं आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखे ।
Y.V.010
विशुद्धिः कण्ठदेशे च आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखम् ।
आज्य
G. P.002/048
सक्षारं कटुकाम्लदुग्धसदृशं मध्वाज्यतुल्यं तथा ।
H.R.001/072
क्षीराज्यखण्डनवनीतसितामधूनि ।
H.R.002/140
सक्षाराकटुतिक्तदुग्ध सदृशं मध्वाज्यतुल्याथवा ।
S.K.S.102
आज्यं शर्करया युक्तं रसनाप्यायनं स्मृतम् ।
Y.M.138
स क्षीराकटुकाथदुग्धसदृशो मध्वाज्यतुल्योऽधवः ।
आतप
S.SV.211
बह्वन्नपानभोक्तृत्वमातपाग्निसहिष्णुता ।

आतपविवर्जित

आतपविवर्जित

Y.Y.005/011

निर्जने निल्ये रम्ये वातातपविवर्जिते ।

आत्मकाय

A.Y.001/095

आत्मकायस्वरूपं च निर्धार्याथ यथेप्सितम् ।

आत्मघट

S.SV.027

आत्मघटप्रकाशार्थं प्रदीपकलिकोपमम् ।

आत्मज्ञान

Y.B.085

शुद्धे चेतसि तस्यैव, स्वात्मज्ञानं प्रकाशते ।

Y.Y.012/040

अनुतिष्ठन्ति ये नित्यमात्मज्ञानसमन्वितम् ।

आत्मज्योति

A.Y.001/063

वासराधल्येनापि स्वात्मज्योतिः प्रकाशते ।

आत्मतत्त्व

A.Y.001/064

दिनमात्रल्येनापि स्वात्मतत्त्वं प्रकाशते ।

A.Y.002/102

आत्मतत्त्वं न जानन्ति दर्वी पाकरसं यथा ।

आत्मदर्शन

Y.Y.010/018

यस्मिन्समभ्यसेद्विद्वान्योगेनैवात्मदर्शनम् ।

Y.Y.012/025

जिह्वामूलेऽमृतस्रावो भ्रूमध्ये चात्मदर्शनम् ।

Y.Y.012/026

कम्पनं च तथा मूर्ध्ना मनसैवात्मदर्शनम् ।

आत्मध्यान

H.R.001/074

वायुपूरे पूरे आयुकरे आत्मध्याने मोक्षकरे ।

Y.M.099

आत्मध्यानयुतं त्वनेन विधिना साभ्यासमूर्ध्वं सुखम् ।

आत्मन्

आत्मन्

A.Y.001/075

दशरात्रल्येनापि योगीन्द्रः स्वात्मनि स्थितः ।

A.Y.001/080

आत्मन्येवात्मना लीनो योगी षोडशवासरान् ।

A.Y.002/047

विमुक्तं मन्येतात्मानं मुच्यते नात्र संशयः ।

A.Y.002/051

सुखस्थापितसर्वाङ्गः सुस्थिरात्मा सुनिश्चलः ।

A.Y.002/066

परतत्त्वमनादर्शं पश्यत्यात्मानमात्मना ।

A.Y.002/076

याने सौख्येसदाभ्यासान्मनोवृत्तिस्तदात्मनि ।

G. P.002/024

योगी प्रत्याहरेदेवमिन्द्रियाणि तथात्मनि ।

G. P.002/025

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगवित् ।

G. P.002/026

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगवित् ।

G. P.002/027

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगवित् ।

G. P.002/028

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगवित् ।

G. P.002/065

नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा योगी सुखी भवेत् ।

G. P.002/066

नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा संक्षोभयेज्जगत् ।

G. P.002/069

नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वानन्दमयो भवेत् ।

G. P.002/070

नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वानन्दमयो भवेत् ।

G. P.002/071

आत्मानं विजितप्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।

G. P.002/073

तत्रात्मानं शिवं ध्यात्वा योगी मुक्तिमवाप्नुयात् ।

G. P.002/074

आत्मानं सर्वगं ध्यात्वा योगी मुक्तिमवाप्नुयात् ।

G. P.002/081

उपाधिः प्रोच्यते वर्णस्तत्त्वमात्माभिधीयते ।

आत्मन्

G. P.002/086

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

G. P.002/088

नात्मानं न परस्वं च योगी युक्तः समाधिना ।

H.R.004/001

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

H.R.004/045

खमध्ये कुरु चात्मानं आत्ममध्ये च खं कुरु ।

H.R.004/047

एक एव हि भूतात्मा भूते भूते व्यवस्थितः ।

H.R.004/050

तत्तदात्ममिदं सर्वं नेह नानास्ति किञ्चन ।

H.R.004/062

तस्मादात्मन आकाशः सम्भूत इति विश्रुतः ।

S.SV.028

तस्मादेतस्वयं ज्ञेयमात्मनोवाऽऽत्मनात्मनि ।

S.SV.137

परात्मा वेद्यते येन स वेदो वेद उच्यते ।

S.SV.208

केषाञ्चिज्जायते तत्त्ववासना विमल्रत्ननाम् ।

Y.B.171

सिद्धयः किं करिष्यन्ति निर्विकल्पो चिदात्मनि ।

Y.M.115

योगी प्रत्याहरेच्चैवन्द्रियाणि तथात्मनि ।

Y.M.116

तं तमात्मेति संपश्यन् प्रत्याहारस्स उच्यते ।

Y.M.117

तं तमात्मेति संपश्यन् प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.118

तं तमात्मेति संपश्यन् प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.121

अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमध्ये तु चन्द्रमाः ।

Y.M.166

आत्मानं विजित प्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।

Y.M.168

आत्मानं सर्वगं ध्यात्वा योगी योगमवाप्नुयात् ।

Y.M.171

उपाधिः प्रोच्यते वर्णः तत्त्वमात्माभिधीयते ।

Y.M.173

युक्तयः शक्तिभेदेन तत्सदात्म प्रकाशिते ।

आत्मन्

Y.M.176

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

Y.M.179

नात्मानश्च परं वेद योगयुक्तः समाधिना ।

Y.R.003

प्राणापानसमायोगो योगश्चित्तात्मनोस्तथा ।

Y.R.154

सर्वमात्मन्यवेक्षेत जगदेतच्चराचरम् ।

Y.Y.001/033

आत्मन्यग्रीन्समारोप्य संन्यसेद्विधिना ततः ।

Y.Y.001/034

यावत्क्षेत्री भवेत्तावद्यजेदात्मानमात्मनि ।

Y.Y.003/004

सीवन्यास्त्वात्मनः पार्श्वे गुल्फौ निक्षिप्य पादयोः ।

Y.Y.006/043

आत्मन्यात्मानमारोप्य कुण्डल्यां यस्तु धारयेत् ।

Y.Y.006/045

आत्मन्यात्मानमिडया समानीय भ्रुवोन्तरे ।

Y.Y.006/057

व्योमरन्ध्रे गते वायौ चित्ते चात्मनि संस्थिते ।

Y.Y.006/075

तदात्मा राजते तत्र यथा व्योम्नि विकर्तनः ।

Y.Y.007/003

यद्यत्पश्यसि तत्सर्वं पश्येदात्मवदात्मनि ।

Y.Y.007/004

तेषामात्मन्यनुष्ठानं मनसा यद्वहिर्विना ।

Y.Y.007/037

आत्मनः प्राणमारोप्य भ्रुवोर्मध्ये सुषुम्णया ।

Y.Y.008/002

यमादिगुणयुक्तस्य मनसः स्थितिरात्मनि ।

Y.Y.008/027

युक्तचित्तस्तदात्मानं योजयेत्परमेश्वरे ।

Y.Y.009/018

सोऽहमात्मेति विज्ञानं सगुणं ध्यानमुच्यते ।

Y.Y.009/025

आत्मानं सर्वजातः पुरुषं हेमरूपिणम् ।

Y.Y.009/044

सगुणं गुणहीनं वा विज्ञायात्मानमात्मनि ।

Y.Y.010/002

समाधिः समतावस्था जीवात्मापरमात्मनोः ।

आत्मनिष्ठ

Y.Y.010/002

ब्रह्मण्येव स्थितिर्या सा समाधिः प्रत्यगात्मनः ।

Y.Y.010/003

ध्यायेद्यथा यथात्मानं तत्समाधिस्तथा तथा ।

Y.Y.010/003

ध्यात्वैवात्मनि संस्थाप्यो नान्यथात्मा यथा भवेत् ।

Y.Y.010/004

तदात्मा सोऽपि तत्रैव समाधिं समवाप्नुयात् ।

Y.Y.010/005

तथात्माभिन्न एवात्र समाधिं समवाप्नुयात् ।

Y.Y.010/009

योगमेवाभ्यसेन्नित्यं जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.Y.010/010

विनिश्चित्यात्मनः कालमन्यैर्वा परमार्थवित् ।

Y.Y.010/012

संस्कारमात्मनः सर्वमुपदिश्य तदानघे ।

Y.Y.010/016

मूर्ध्निधायात्मनः प्राणं भ्रुवोर्मध्येऽथवानधे ।

Y.Y.010/018

शरीरं संत्यजेद्विद्वानात्मैवाभून्नरोत्तमः ।

Y.Y.010/020

त्वं चैवं योगमास्थाय ध्यायन्स्वात्मानमात्मनि ।

Y.Y.010/021

स्वधर्मनिरता शान्ता त्यजन्ते देहमात्मनः ।

Y.Y.011/005

आत्माग्निहोत्रवह्नौ तु प्राणायामैर्विवर्धिते ।

Y.Y.011/006

वियोगे सति सम्प्राप्ते जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.Y.012/005

ततस्त्वात्मनि विप्रेन्द्रे प्रत्ययाश्च पृथक्पृथक् ।

Y.Y.012/030

आत्मानमासाद्य गुहां प्रविष्टं मुक्तिव्रज ब्रह्मपुरे... ।

Y.Y.012/033

अणोरणीयान्महतो महीयानात्मा गुहायां...जन्तोः ।

Y.Y.012/035

व्याहरन्प्रणवमुन्नय मूर्ध्नि...आत्मनिकायम् ।

आत्मनिष्ठ

Y.B.033

विरक्तात्मकनिष्ठानां, कथं मोक्षो भवेन्न तु ।

आत्मस्थ

Y.Y.012/029

समीरणे विष्णुपद...विशुद्धबुद्धौ च तदात्मनिष्ठे ।

आत्मप्रतीति

Y.B.138

...नात्मप्रतीतिर्न गुरुर्न मोक्षः ।

आत्मबन्ध

A.Y.002/089

गुणत्रयमयीं रज्जुं सुदृढमात्मबन्धीम् ।

आत्मरूप

Y.V.027

आत्मरूपं तमालेक्य ज्ञानरूपं निरामयम् ।

आत्मवत्

Y.Y.007/003

यद्यत्पश्यसि तत्सर्वं पश्येदात्मवदात्मनि ।

आत्मवर्तन

A.Y.001/074

नवरात्रत्येनापि निर्वेदस्यात्मवर्तनः ।

आत्मविचार

Y.R.023

अपरिग्रहणादात्मविचारो जायते ध्रुवम् ।

आत्मविद्या

Y.Y.001/069

आत्मविद्या च धर्मश्च पित्राचार्येण वानघे ।

आत्मवेदन

Y.Y.009/004

वायूनां स्थानकर्माणि ज्ञात्वा कुर्वात्मवेदनम् ।

आत्मसिद्धि

Y.Y.002/019

धर्मार्थमात्मसिद्धयर्थमुपायग्रहणं व्रतम् ।

आत्मस्थ

A.Y.002/019

तत्त्वमात्मस्थमज्ञात्वा मूढः शास्त्रेषु मुह्यति ।

Y.Y.004/009

आत्मस्थमनिलं विद्वानात्मस्थेनैव वह्निना ।

आत्मस्थान

Y.Y.004/010

आत्मस्थवह्निनैव त्वं योगजेन द्विजोत्तमे ।

Y.Y.004/011

आत्मस्थं मातरिधानं योगाभ्यासेन निर्जय ।

आत्मस्थान

G. P.002/009

आत्मस्थानयुतस्त्वनेन विधिवद्विन्यस्य मूर्ध्नि ध्रुवं ।

आत्मस्वरूप

S.SV.016

स्वरे च सर्वं त्रैलोक्यं स्वरमात्मस्वरूपकम् ।

Y.Y.009/002

ध्यानमात्मस्वरूपस्य वेदनं मनसा खलु ।

आत्माभ्यासरत

A.Y.002/049

अनायासेन सततमात्माभ्यासरतो भवेत् ।

आत्माराम

H.R.001/003

आत्मारामोऽपि जानीते श्रीनिवासस्तथा स्वयम् ।

आदान

Y.R.020

अस्तेयं परद्रव्याणामनादानं विनाज्ञया ।

आदि

H.R.004/010

आदौ जलधिजीमूत भेरी निर्झर संभवाः ।

S.SV.087

कृत्वा तत्पादमादौ च यात्रा भवति सिद्धिदा ।

Y.R.179

आदौ गृहगतं सर्वं वस्तु ध्याने निरीक्ष्यते ।

Y.R.207

अल्पमल्पं व्रजेदादौ पश्चात्पूर्णं प्ररोहति ।

Y.Y.006/056

शङ्खध्वनिनिभस्त्वादौ मध्ये मेघध्वनिर्यथा ।

Y.Y.009/005

अव्यक्तमचलं नित्यमादिमध्यान्तवर्जितम् ।

आदित्य

G. P.002/066

तरुणादित्यसंकाशे चक्रे च मणिपूरके ।

आदिनाथ

S.SV.185

प्रवासप्रश्न आदित्ये यदि राहुर्गतोऽनिले ।

S.SV.352

एकान्त विजनं गत्वा कृत्वाऽऽदित्यं च पृष्ठतः ।

Y.Y.008/019

त्र्यक्षं वरप्रदं रुद्रं तरुणादित्यसन्निभम् ।

Y.Y.009/025

अथवा मण्डले पश्येदादित्यस्य महाद्युतेः ।

आदित्यमण्डल

G. P.001/099

प्रज्वलन्ज्वलन्ज्वाल्-पुञ्जमादित्यमण्डलम् ।

Y.M.087

प्रज्वल-ज्वलन्-ज्वाल्-पुञ्जमादित्यमण्डलम् ।

Y.R.146

यदा तु धारयेद्योगी चित्तमादित्यमण्डले ।

आदिनाथ

A.P.001

ओं नमोऽस्त्वादिनाथाय मीननाथाय वै नमः ।

G. P.001/001

श्रीआदिनाथं स्वगुरुं हरिं मुनिम् ।

G. P.002/100

यत्स्वयं चादिनाथस्य निर्गतं वदनाम्बुजात् ।

H.R.001/010

आदिनाथेन तु ल्याः सार्धकोटिरुदीरिताः ।

H.R.001/012

श्री आदिनाथेन...ल्यप्रकाराः कथिता जयन्तु ।

H.R.001/080

श्री आदिनाथ मत्स्येन्द्र शाबरानन्द भैरवाः ।

H.R.002/035

आदिनाथोदिता मुद्राः अष्टैश्वर्यप्रदायिकाः ।

H.R.002/036

इति मुद्रा दश प्रोक्ता आदिनाथेन शम्भुना ।

H.R.003/007

आदिनाथोदिताः पीठाः देहारोग्य सुखप्रदाः ।

S.K.S.001

य आदिनाथो भगवान्निजभक्तानुकम्पया ।

S.K.S.137

जल्लब्धस्तिरयं प्रोक्त आदिनाथेन योगिना ।

आद्य

- Y.B.001**
नमस्ते आदिनाथाय, विश्वनाथाय ते नमः ।
- Y.B.154**
आदिनाथमहामार्ग एकएवहि नान्यथा ।
- Y.V.003**
तस्य सिध्यन्ति पुरुषा आदिनाथे व्यवस्थिताः ।
- Y.V.004**
अकुलेनादिनाथेन केजापूपीनवासिना ।
- आद्य**
- Y.R.033**
सिद्धासनं भवेदाद्यं द्वितीयं पद्मसंज्ञितम् ।
- आधानकाल**
- H.R.002/095**
आधानकाले लिखति गर्भस्थस्यैव देहिनः ।
- आधार**
- A.P.006**
आधारे पवनो न याति विविधादभ्यासतो योगिनाम् ।
- A.P.030**
कण्ठे बन्धं समारोप्याधाराद्वायुमूर्ध्वतः ।
- A.Y.001/058**
मनोवातनिरोधेन जागर्त्याधारसंस्थिता ।
- G. P.001/015**
चतुर्दलं स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं च षट्दलम् ।
- G. P.001/017**
आधारं प्रथमं चक्रं स्वाधिष्ठानं द्वितीयकम् ।
- G. P.001/018**
आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं च चतुर्दलम् ।
- G. P.002/064**
आधारं प्रथमं चक्रं स्वर्णाभं च चतुर्दलम् ।
- H.R.001/048**
आधारकुञ्चनं कुर्यात्कापालं बस्तिकर्म तत् ।
- H.R.001/065**
स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं मणिपूरमनाहतम् ।
- H.R.002/117**
सशैल्वनधात्रीणां यथाधारः सुराचलः ।
- H.R.002/117**
अशेषयोगतन्त्राणां तथाधारो हि कुण्डली ।
- S.SV.012**
आश्चर्यं नास्तिके लोकं आधारं त्वास्तिकजने ।

आनन

- Y.M.010**
आधारं प्रथमं चक्रं स्वाधिष्ठानं द्वितीयकम् ।
- Y.M.160**
आधारं प्रथमं चक्रं तप्तकाञ्चनसन्निभम् ।
- Y.R.249**
अधस्ताद्भुजयोर्दद्यादाधारं काष्ठनिर्मितम् ।
- Y.V.008**
आधारः स्वाधिष्ठानश्च मणिपूरमनाहतम् ।
- Y.V.009**
आधारश्च गुदे तस्थौ स्वाधिष्ठानश्च लिङ्गके ।
- Y.V.012**
आधारे लिङ्गनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ल्लवटे ।
- आधारशक्ति**
- H.R.002/118**
आधारशक्तिः कुण्डली कराली प्राणवाहिनी ।
- आधारशोधन**
- H.R.001/061**
आधारशोधनं चक्र्या लिङ्गं वज्रोल्बिकर्मणा ।
- आधाराकुञ्चन**
- Y.R.086**
आधाराकुञ्चनेनायं मूलबन्धोऽभिधीयते ।
- आधाराख्य**
- Y.M.011**
आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं यच्चतुर्दलम् ।
- आधिपत्य**
- A.P.007**
नित्यं मन्त्रयतो लभेन्न नृपतां नैवाधिपत्यं तथा ।
- आनखाग्र**
- A.Y.002/052**
शिथिलीकृतसर्वाङ्ग आनखाग्रशिखाग्रतः ।
- S.SV.227**
आनखाग्रं प्राणपूर्णे कस्य भक्ष्यं च भोजनम् ।
- आनन**
- G. P.001/030**
यशस्विनी वामकर्णे ह्यानने चाप्यलम्बुषा ।
- S.SV.039**
यशस्विनी वामकर्णे आनने चाप्यलम्बुषा ।

आनन्द

- आनन्द**
- A.P.064**
आनन्दपूरितो योगी जायते शिवसन्निभः ।
- A.Y.001/066**
अहोरात्रद्वयेनापि ल्येनानन्दमूर्च्छितः ।
- A.Y.002/021**
अमनस्का कला कापि जयत्यानन्ददायिनी ।
- A.Y.002/022**
निश्चेष्टो निर्गतारम्भो ह्यानन्द एव योगिनः ।
- A.Y.002/053**
स्वयं प्रकाशिते तत्त्वे स्वानन्दस्तत्क्षणाद् भवेत् ।
- A.Y.002/054**
आनन्देन च सन्तुष्टः सदाभ्यासरतो भवेत् ।
- G. P.002/093**
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्मं ब्रह्मविदो विदुः ।
- G. P.002/094**
व्योम विज्ञानमानन्दं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।
- S.SV.224**
आनन्दस्तु द्वितीये स्यात्कविशक्तिस्तृतीयके ।
- Y.M.184**
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
- Y.M.185**
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
- Y.R.114**
आनन्दानुभवस्तत्र जायते योगिनो महान् ।
- Y.R.237**
खेचरीमुद्रिकाभ्यासादानन्दः स्याद्विनेदिने ।
- Y.R.255**
रोमाञ्चश्च तथानन्दः प्रकर्षेणोपजायते ।
- Y.R.256**
नादश्रवणतोयोऽसावानन्दो योगिनो भवेत् ।
- Y.Y.001/013**
आनन्दममृतं नित्यं परमात्मनमीश्वरम् ।
- Y.Y.009/007**
आनन्दमजरं नित्यं सदसत्सर्वकारणम् ।
- Y.Y.012/029**
आनन्द...सत्यं त्वं गार्गि पश्याद्य विशुद्धबुद्ध्या ।
- आनन्दकरी**
- H.R.001/033**
तुन्दाग्रि सन्दीपन पाचनादि सन्दीपिकानन्दकरी... ।

आनन्दी

- आनन्दभैरव**
- H.R.001/080**
श्री आदिनाथ मत्स्येन्द्र शाबरानन्द भैरवाः ।
- आनन्दमय**
- A.P.006**
नित्यानन्दमयात्प्रभावनिल्याच्छ्रीराजयोगादृते ।
- G. P.002/069**
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा नन्दमयो भवेत् ।
- G. P.002/070**
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा नन्दमयो भवेत् ।
- Y.M.165**
नासाग्रे दृष्टिमादाय ध्यात्वा नन्दमयं भवेत् ।
- आनन्दलीला**
- H.R.002/027**
योगीन्द्राणामेवमभ्यासयोगाच्चित्ते जाता काचिदानन्दलीला ।
- आनन्दविग्रह**
- G. P.001/002**
श्रीगुरुं परमानन्दं वन्दे स्वानन्दविग्रहम् ।
- आनन्दवृन्द**
- A.P.016**
उद्यत्यानन्दवृन्दे त्यजति तव ममेत्यादि मोहान्धकारे ।
- आनन्दसागर**
- Y.R.202**
निमग्नस्तन्मयो भूत्वा तस्मिन्नानन्दसागरे ।
- आनन्दस्थान**
- A.Y.002/110**
जागरणशयनवर्जित चिन्मात्रानन्दस्थानात् ।
- आनन्दानुभव**
- A.P.046**
ब्रह्मग्रन्थेर्भवेद् वेधादानन्दानुभवः स्वयम् ।
- Y.Y.006/053**
आनन्दानुभवं यावत्तावन्मूर्द्धनि धारयेत् ।
- आनन्दी**
- Y.Y.006/057**
तदानन्दी भवेदेही वायुस्तेन जितो भवेत् ।

आन्तरचिह्न

आन्तरचिह्न

Y.Y.012/020

चिह्नानि बाह्यानि तथान्तराणि दीपादि दृश्याणि... ।

आन्तरनौलि

H.R.001/031

सा च नौलिर्द्विधा प्रोक्ता भारीचेकान्तिकान्तरा ।

H.R.001/034

उभाभ्यां भ्रामयेष्टैषाह्यन्तरा कीर्तिता मया ।

आन्तरशौच

Y.Y.001/068

मृज्जलभ्यां स्मृतं बाह्यं मनःशुद्धिस्तथान्तरम् ।

आन्त्रनौलि

S.K.S.114

आन्त्रनौलिरियं प्रोक्ता मणिबन्धप्रसिद्धिदा ।

आन्दोलन

A.P.037

आन्दोलनं ततः कूर्याच्छरीरस्य त्रिमार्गतः ।

आपस्

S.SV.007

वायोस्तेजस्ततश्चापस्ततः पृथ्वीसमुद्भवः ।

S.SV.143

पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

S.SV.154

मध्ये पृथ्वी ह्यधश्चापश्चोर्ध्वं वहति चानलः ।

S.SV.155

आपः श्वेताः क्षितिः पीता रक्तवर्णं हुताशनः ।

S.SV.165

यः षोडशाङ्गुल्येवायुः स आपः शुभकर्मकृत् ।

S.SV.182

कुजो वह्नी रविः पृथ्वीसौरिपः प्रकीर्तितः ।

S.SV.191

पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

S.SV.193

आपः पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.198

पृथिव्यां त्रिरकालेन लभश्चापः क्षणान्द्रवेत् ।

आभ्यन्तर

S.SV.287

शङ्खचर्चं गवां दुग्धे पृथ्व्यापो वहते यदा ।

S.SV.302

पृथिव्यापस्तथा वायुः सुभिक्षं सर्वसस्यजम् ।

Y.Y.008/005

भूमिरापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

आपादतल

Y.M.057

भावयन्ति शरीराणां आपादतलमस्तकः ।

आपादतलमस्तक

G. P.001/067

भावयन्ति शरीराणामापादतलमस्तकम् ।

Y.Y.009/021

तापयन्तं स्वकं देहमापादतलमस्तकम् ।

आपूरण

Y.Y.006/024

बाह्यादापूरणं वायोरुदरे पूरको हि सः ।

आप्यायन

S.K.S.020

करणाप्यायनाश्च्योतं जलधाराः शिवोदिताः ।

S.K.S.101

गोघृतं केसरोन्मिश्रं नासाप्यायनमुच्यते ।

S.K.S.102

आज्यं शर्करया युक्तं रसनाप्यायनं स्मृतम् ।

S.K.S.104

प्राजापत्याप्यायनं तु शाल्मल्ये शर्करायुता ।

आभ्यन्तर

A.Y.001/032

सबाह्याभ्यन्तरे योगी जायते तत्त्वसंमुखः ।

A.Y.002/052

सबाह्याभ्यन्तरे सर्वं चिन्ताचेष्टाविवर्जितः ।

Y.R.145

शरीराभ्यन्तरे सर्वं संस्थानं तु विलोकयेत् ।

Y.Y.007/001

प्रत्याहारादि चत्वारि शृणुष्वभ्यन्तराणि च ।

आभ्यन्तरचिह्न

आभ्यन्तरचिह्न

Y.Y.010/009

ततस्त्वाभ्यन्तरैश्चिह्नैर्बाह्यैर्वा कालसूचकैः ।

आभ्यन्तररोग

Y.Y.003/017

सर्वे चाभ्यन्तरा रोगा विनश्यन्ति विषाणि च ।

आभ्यन्तरशौच

Y.Y.001/068

शौचं तु द्विविधं प्रोक्तं बाह्यमाभ्यन्तरं तथा ।

आमय

A.P.011

आमयास्ता जराग्रस्ता म्रियन्ते भिषजः कथम् ।

H.R.001/024

अकार्यकर्मभावेन भविष्यन्त्यखिलमयाः ।

H.R.001/033

...दोषामयशोषणी च हठक्रियामौलिरियं च नौलिः ।

S.K.S.109

एषा प्रोक्ता कफपित्तामयेषु ।

आमयविनाश

S.K.S.024

धृतिसङ्ख्याः शम्भुनोक्ताः सर्वामयविनाशनाः ।

आयाम

S.K.S.056

तिथिहस्तमितायामं धौतीवस्त्रस्य लक्षणम् ।

आयु

H.R.002/001

आयुष्याधिकसिद्ध्यर्थं कुम्भकानभ्यसेत्सुधीः ।

H.R.002/095

आयुः कर्म च वित्तं च विद्यां चैव चतुष्टयम् ।

S.SV.333

तदा संवत्सरायुस्तं प्रवदन्ति मनीषिणः ।

S.SV.335

...सर्वज्ञैरपि भाषितं मुनिवरैरायुः प्रमाणं स्फुटम् ।

S.SV.342

दृष्ट्वैकादशमासायुर्नश्चोर्ध्वं न जीवति ।

S.SV.366

आयुर्हीना न पश्यन्ति चतुर्थं मातृमण्डलम् ।

आरोग्य

S.SV.386

तस्यायुर्वर्धते नित्यं घटिकात्रयमानतः ।

Y.R.007

शुष्कशास्त्रविवादेषु नैवायुः क्षपयेद्बुधः ।

Y.Y.012/002

आयुर्विघातकृत्प्राणो निरुद्धस्त्वासनेन वै ।

आयुकर

H.R.001/074

वायुपूरे पूरे आयुकरे आत्मध्याने मोक्षकरे ।

आयुर्विघात

Y.Y.006/054

प्राणः प्रयात्यनेनैव ततस्त्वायुर्विघातकृत् ।

Y.Y.006/065

आयुर्विघातकृत्प्राणस्त्वेनेनाग्रिकुलं गतः ।

आयुष्य

H.R.002/097

आयुष्यं वर्धते यदि बिन्दुः स्थिरो भवेत् ।

आरण्यक

H.R.004/007

भोज्ये भक्ष्ये वृत्तमारण्यकं वा ।

आरम्भ

A.P.045

आरम्भश्च घटश्चैव प्रत्ययश्च तृतीयकः ।

A.P.047

सम्पूर्णहृदयश्शूर आरम्भे योगिनो भवेत् ।

H.R.004/017

आरम्भश्च घटश्चैव तथा परिचयस्तथा ।

H.R.004/019

सम्पूर्णहृदये शून्ये तु आरम्भे योगवान्भवेत् ।

Y.R.257

आरम्भो योगनिद्रायास्ततःसमुपजायते ।

आरोग्य

G. P.001/101

नादाभिव्यक्तिरारोग्यं जायते नाडिशोधने ।

H.R.001/060

देहारोग्यं च लभते ह्यष्टकर्मप्रभावतः ।

आरोहण

H.R.003/004

तत्कुर्यादासनं स्थैर्यं आरोग्यं चाङ्गपाटवम् ।

H.R.003/007

आदिनाथोदिताः पीठाः देहारोग्यं सुखप्रदाः ।

H.R.003/096

नादाभिव्यक्तिरारोग्यं जायते नाडिशोधनात् ।

S.SV.308

अतिवृष्टिः सुभिक्षं स्यादारोग्यं सौख्यमेव च ।

Y.M.090

नादाभिव्यक्तिरारोग्यं जायते नाडिशोधनात् ।

आरोहण

Y.R.195

यथा मूर्धनि प्राणस्य सर्वस्यारोहणं भवेत् ।

Y.R.197

प्राणस्यारोहणे तत्र चतस्रोऽङ्गतयः क्रमात् ।

Y.R.235

प्राणस्यारोहणं तेन मेरुदण्डे प्रजायते ।

Y.R.294

प्राणस्यारोहणे वापि परकायप्रवेशने ।

आर्जव

H.R.003/002

दया दाक्षिण्यमास्तिक्यमार्जवं मार्दवं क्षमा ।

H.R.003/014

उत्तानकूर्मं कूर्मं च बद्धकूर्मं च नार्जवम् ।

Y.Y.001/050

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्जवम् ।

Y.Y.001/064

प्रवृत्तौ वा निवृत्तौ वा एकरूपत्वमार्जवम् ।

आर्त

S.SV.110

आर्तिशोकविषादेषु ज्वरिते मूर्च्छितेऽपि वा ।

आर्द्रक

S.SV.170

श्वेतमर्धेन्दुसंकाशं स्वादुकाषायमार्द्रकम् ।

आर्द्रा

S.SV.202

पूर्वाषाढा तथाऽऽश्लेषा मूलमार्द्रा च रेवती ।

आवर्तन

आलम्बन

A.Y.002/111

तेजाश्चिन्तनमन्तरालकमले शून्याम्बरालम्बनम् ।

आलम्बाभाव

A.Y.002/068

आलम्बाभावादपचीयमाना...शान्तिमुपैतिदृष्टिः ।

आलस

Y.R.070

इत्थं मासद्वयंकुर्यात् त्रिमासं वा गतालसः ।

आलस्य

H.R.002/013

आलस्यं वातदोषघ्नं कृमिकीटं निहन्ति च ।

H.R.002/018

न क्षुधा न तृषा निद्रा नैवालस्यं प्रजायते ।

S.SV.194

क्षुधा तृषा तथा निद्रा कान्तिरालस्यमेव च ।

Y.R.008

आलस्यहतबुद्धीनां शास्त्रं स्यादवलम्बनम् ।

आलिङ्गन

S.SV.280

शयने वा प्रसङ्गं वा युवत्यालिङ्गनेऽपि वा ।

आवर्तन

Y.R.026

प्रणवादिपवित्रस्य मन्त्रस्यावर्तनं जपः ।

आवर्तवेग

H.R.001/032

अमन्दावर्तवेगेन तुन्दं सव्यापसव्यतः ।

H.R.001/034

इडयावर्तवेगेन तथा पिङ्गल्या पुनः ।

S.K.S.110

अमन्दावर्तवेगेन जठरं दक्षवामयोः ।

आवर्तग

S.SV.166

आवर्तगश्चत्युष्णश्च शोणाभश्चतुरङ्गुलः ।

आवर्तन

आवर्तन

Y.R.305

हंसोहंसोहमित्येवं पुनरावर्तनक्रमात् ।

आवृत

H.R.004/047

अज्ञानेनावृतं ज्ञानं तेन मुह्यन्ति जन्तवः ।

आश्रम

S.SV.102

आश्रमे धर्मप्राप्तादे वस्तूनां सङ्ग्रहेऽपि च ।

Y.Y.001/029

कुर्याद्यज्ञेन देवेभ्यः स्वाश्रमं धर्ममाचरन् ।

Y.Y.001/029

चत्वारो ब्राह्मणस्योक्ता आश्रमाः श्रुतिचोदिताः ।

Y.Y.001/037

आनुल्लेख्यप्रसूतानां त्रयाणामाश्रमास्त्रयः ।

Y.Y.001/038

चतुर्णामाश्रमस्थानामहन्यहनि नित्यशः ।

Y.Y.001/039

तस्मात्त्वमपि योगीन्द्र स्वाश्रमं धर्ममाचरन् ।

Y.Y.001/056

ब्रह्मचर्याश्रमस्थानां यतीनां नैष्टिकस्य च ।

Y.Y.001/057

ब्रह्मचर्यं तु तत्प्रोक्तं गृहस्थाश्रमवासिनाम् ।

Y.Y.005/005

स्वाश्रमस्थः सदाचारः विद्वद्भिश्च सुशिक्षितः ।

Y.Y.006/019

स्वाश्रमस्थस्य वैश्यस्य केचिदिच्छन्ति वैदिकम् ।

Y.Y.011/012

गच्छन्तु साम्प्रतं सर्वे ऋषयः स्वाश्रमं प्रति ।

Y.Y.011/016

ते यान्ति मुनयः सर्वे स्वाश्रमेषु यथागतम् ।

आश्लेषा

S.SV.202

पूर्वाषाढा तथाऽऽश्लेषा मूलमार्द्रा च रेवती ।

आसक्ति

Y.R.132

दुर्लभं मानुषं देहं मत्वाऽऽसक्तिं न कारयेत् ।

आसन

आसन

A.Y.001/065

अहोरात्रत्येनापि योगी च स्वासने स्थितः ।

A.Y.002/038

सदादृष्टिविशेषाश्च विविधान्यासनानि च ।

G. P.001/007

आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

G. P.001/008

आसनानि च तावन्तो यावन्तो जीवजन्तवः ।

G. P.001/010

आसनेभ्यः समस्तेभ्यो द्वयमेतदुदाहृतम् ।

G. P.002/011

आसनेन रुजोहन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

G. P.002/016

सम्बद्धासनमेद्धमङ्घ्रियुगलं कर्णाक्षिनासापुटा... ।

G. P.002/052

आसनेन समायुक्तः प्राणायामेन संयुतः ।

H.R.001/017

चतुरशीत्यासनानि प्राहुश्चैतद्ध्यायम् ।

H.R.001/048

नाभिद्वजले पायुर्न्यस्तनाल्लेत्कटासनः ।

H.R.003/004

हठस्य प्रथमाङ्गत्वादासनं लक्ष्यते मया ।

H.R.003/004

तत्कुर्यादासनं स्थैर्यं आरोग्यं चाङ्गपाटवम् ।

H.R.003/005

अङ्गीकृतान्यासनानि लक्ष्यन्ते कानिचिन्मया ।

H.R.003/010

स्वस्तिकं गोमुखं वीरं माण्डूकं मर्कटासनम् ।

H.R.003/018

राजासनमथेन्द्राणी शरभासनमेव च ।

H.R.003/019

ब्रह्मासनं नागपीठं अन्तिमं च शवासनम् ।

H.R.003/019

एवं मिलित्वा चतुरशीत्यासनानि ।

H.R.003/020

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरसिद्धासनं तथा ।

H.R.003/021

मायूरं कुक्कुटं चैव भद्रं सिंहासनं तथा ।

आसन

H.R.003/021	H.R.003/056
मुक्तासनं तु विख्यातं तेषु मध्यं चतुष्टयम् ।	...परिवर्तिताङ्गो श्री मत्स्यनाथोदितमासनं स्यात् ।
H.R.003/022	H.R.003/059
चतुरशीत्यासनानि शिवेन कथितानि तु ।	करेण बन्धयेत्तं तु बद्धमत्स्येन्द्रमासनम् ।
H.R.003/023	H.R.003/060
श्रेष्ठं तथापि च सत्त्वे तिष्ठे सिद्धासने सदा ।	सुखमुन्नमयन्नुच्चैर्निरालम्बनमासनम् ।
H.R.003/025	H.R.003/061
गुल्फान्तरं च निक्षिप्य सिद्धाः सिद्धासनं विदुः ।	निरालम्बन योगी स्यान्निरालम्बनमासनम् ।
H.R.003/026	H.R.003/061
एतत्सिद्धासनं प्राहुः अन्ये वज्रासनं विदुः ।	निरालम्बनता ध्यानं निरालम्बनमासनम् ।
H.R.003/026	H.R.003/071
मुक्तासनं वदन्त्येकेप्राहुर्गुप्तासनं परे ।	पृष्ठे संस्थाप्य यत्नेन पादपीठनमासनम् ।
H.R.003/028	H.R.003/072
नासनं सिद्धसदृशं कुम्भकं केवलेपमः ।	निवेश्य भूमौ संस्थाप्य व्योमस्थं कुक्कुटासनम् ।
H.R.003/029	H.R.003/073
भद्रासनं भवेदेतत् सर्वव्याधि विषापहम् ।	कुक्कुटासनबन्धस्थो दोर्भ्यां संबध्य कन्धराम् ।
H.R.003/032	H.R.003/074
सिंहासनं भवेदेतत् भजन्तं योगिभिः सदा ।	गुल्फौ स्यातामुन्मुखः सन् वृश्चिकासनमीर्यते ।
H.R.003/032	H.R.003/076
बन्धत्रितयसंस्थानं कुरुते चासनोत्तमम् ।	आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।
H.R.003/034	H.R.003/077
पद्मासनं भवेदेतत्सर्वेषामपि पूज्यते ।	सर्वासनश्रमहरं शयितं तु शवासनं ।
H.R.003/037	H.R.003/078
इदं पद्मासनं प्रोक्तं सर्वव्याधिनिवारणम् ।	अथासने दृढे योगी वशी हितमिताशनः ।
H.R.003/038	H.R.003/084
कृत्वा सम्पुटितौ करौ दृढतरं बद्ध्वा तु पद्मासनं ।	सिद्धे वा बद्धपद्मे वा स्वस्तिकेवाभवासने ।
H.R.003/039	H.R.003/089
पद्मासनस्थितो योगी नाडीद्वारेषु पूरयेत् ।	उत्तिष्ठेदुत्तमे प्राणरोधे पद्मासनं मुहुः ।
H.R.003/042	H.R.003/099
...अभिभवति च दोषानासनं श्रीमयूरम् ।	नानास्वस्तिकसिद्ध पद्मक महावीरासनाद्यान्वितः ।
H.R.003/047	H.R.004/020
जान्वोः पार्श्वगतौ हस्तौ दण्डवद्भैरवासनम् ।	दृढासने भवेद्योगी कामदेव समस्तथा ।
H.R.003/048	S.K.S.007
भद्रासनं सुखं स्थाप्य विपरीते तु द्वे पदोः ।	तासां निवारणं कार्यमासनैर्दिव्यभेषजैः ।
H.R.003/050	S.K.S.009
धनुराकर्षणाकृष्टं धनुरासनमेव च ।	कुम्भानामासनानां च करणानां च साधने ।
H.R.003/053	S.K.S.136
इतरस्मिन्स्तथा चोरु वीरासनमितीरितम् ।	नौल्यं कृत्वा तु शुद्धः स्यादुत्कटासनसंस्थितः ।
H.R.003/055	Y.M.002
पादमध्ये शिरः क्षित्वा धनुवन्मर्कटासनम् ।	आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

आसन

Y.M.003
आसनानि च तावन्ति यावन्तो जीवजन्तवः ।
Y.M.005
आसनेभ्यः समस्तेभ्यः द्वयमेव विशिष्यते ।
Y.M.005
एकं स्वस्थासनं (सिद्धासनं)...कमलसनम् ।
Y.M.101
आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।
Y.M.106
संबध्यासनमूलमङ्घ्रिघटितं कर्णाक्षिनासापुट... ।
Y.M.136
आसनेन समायुक्तः प्राणायामेन च संयुतः ।
Y.M.141
आसनेन समायुक्तः प्राणायामेन संयुतः ।
Y.R.016
यमश्च नियमश्च स्यादासनं प्राणसंयमः ।
Y.R.032
आसनानि बहून्याहुर्मुनयो जीवभेदतः ।
Y.R.041
ज्ञेयं सर्वासनेष्वेतन्मुख्यं पीठचतुष्टयम् ।
Y.R.042
स्थिरं स्यादासनं यस्य स योगं कर्तुमर्हति ।
Y.R.043
आसनं त्वेकतानेन कृतं दुःखावहं भवेत् ।
Y.R.043
शनैरभ्यासतस्तस्माद्बद्धयेदासने स्थितिम् ।
Y.R.044
यदा प्रहरपर्यंतं स्थिरं स्यादेकमासनम् ।
Y.R.044
तदा योग्यं विजानीयादासनं योगसाधने ।
Y.R.045
आसने स्थिरतां याते मनःस्थैर्यं भवेद् ध्रुवम् ।
Y.R.046
ततो योगस्यसिद्धिः स्यात् तस्मादासनमभ्यसेत् ।
Y.Y.001/046
यमश्च नियमश्चैव आसनं च तथैव च ।
Y.Y.001/048
आसनान्युत्तमान्यष्टौ त्रयं तेषुत्तमोत्तमम् ।
Y.Y.003/001
आसनान्यधुना वक्ष्ये शुणु गार्गि तपोधने ।

आस्तिकभाव

Y.Y.003/017
यमैश्च नियमैश्चैव आसनेश्च सुसंयुता ।
Y.Y.005/012
मृदासनोपरि कुशान्समास्तीर्य ततोऽजिनम् ।
Y.Y.005/013
इष्टदेवं गुरुं नत्वा तत आरुह्य चासनम् ।
Y.Y.006/028
देहश्चोत्तिष्ठते तेन कृतासनपरिग्रहः ।
Y.Y.006/050
शक्यमासनमास्थाय समाहितमनास्तथा ।
Y.Y.006/062
आसने नान्यधीरास्ते द्विजो रहसि नित्यशः ।
Y.Y.006/063
आसने नान्यधीरास्ते रहस्येव जितेन्द्रियः ।
Y.Y.006/064
आसने नान्यधीरास्ते दीपं हस्ते विलेकयन् ।
Y.Y.010/014
आसने नान्यधीरास्ते प्राङ्मुखो वाप्युदङ्मुखः ।
Y.Y.012/002
आयुर्विघातकृत्प्राणो निरुद्धस्त्वासेन वै ।
Y.Y.012/007
आसन वाहने पश्चात् भेतव्यं त्रिवत्सरात् ।
आसनबन्ध
Y.B.140
अनेनाऽभ्यासयोगेन, नित्यमासनबन्धतः ।
आसनस्थ
A.Y.001/053
ल्येन पल्लमात्रेण चासनस्थो न विद्यते ।
आसनाष्ट
H.R.003/066
इति पश्चिमतानमासनाष्टं पवनं पश्चिमवाहिनं... ।
आस्तिक
S.S.V.012
आश्चर्यं नास्तिके लेखं आधारं त्वास्तिके जने ।
आस्तिकभाव
Y.R.286
तस्मादास्तिकभावेन कुर्याद्योगस्य साधनम् ।

आस्तिक्य

आस्तिक्य

H.R.003/002

दया दाक्षिण्यमास्तिक्यमार्जवं मार्दवं क्षमा ।

Y.Y.002/001

तपः सन्तोष आस्तिक्यं दानमीश्वरपूजनम् ।

Y.Y.002/004

धर्माधर्मेषु विश्वासो यस्तदास्तिक्यमुच्यते ।

आस्य

G. P.002/037

दूर्ध्वास्यो रसनां निधाय विधिवच्छक्तिं परां चिन्तयेत् ।

G. P.002/038

काकचञ्चुवदास्येन शीतलं सल्लिलं पिबेत् ।

S.SV.361

तत्कर्णासकरास्य पार्श्वहृदया...दिङ्मूढो हि नरः... ।

Y.M.126

ऊर्ध्वास्ये रसनां नियम्य विवरे शक्तिं परां चिन्तयन् ।

Y.M.128

काकचञ्चुपुटास्येन शीतलं सल्लिलं पिबेत् ।

Y.M.132

ऊर्ध्वास्ये भ्रुवसन्निवेश नयने सिक्ताङ्गात्रं पिबेत् ।

Y.R.167

चतुर्भुजं प्रसन्नास्यं चन्द्रभालं त्रिलोचनम् ।

Y.Y.004/050

आस्यनासिकयोर्मध्ये हन्मध्ये नाभिमध्यमे ।

Y.Y.012/009

स्वपुच्छमास्येन निगृह्य...संयम्य मरुद्गणानाम् ।

आस्वादन

Y.R.255

अमृतास्वादनं पश्चाज्जिह्वाग्रे सम्प्रवर्तते ।

आहरण

Y.R.121

यत्नादाहरणं तेषां प्रत्याहारोनिगद्यते ।

Y.Y.007/002

बलदाहरणं तेषां प्रत्याहारः स उच्यते ।

आहार

G. P.002/091

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

इडा

H.R.002/070

आहारो बहुलस्तस्य संपाद्यः साधकस्य च ।

S.SV.395

स्वस्थाने तु समासीनो निद्रां चाहारमल्पकम् ।

Y.R.196

अन्नाहारं परित्यज्य केवलं दुग्धभुग्भवेत् ।

इ

इच्छा

G. P.001/086

क्रिया इच्छा तथा ज्ञानं ब्राह्मी रौद्री च वैष्णवी ।

H.R.002/064

कण्ठमाकुञ्च्य हृदये स्थापयेद् दृढमिच्छया ।

Y.B.122

कण्ठमाकुञ्च्य हृदये, स्थापयेद् दृढमिच्छया ।

इच्छारूप

Y.B.177

सिद्धा नित्या महावीर्या, इच्छारूपाश्च योगजाः ।

इडा

G. P.001/027

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च तृतीयका ।

G. P.001/029

इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गला दक्षिणे स्थिता ।

G. P.001/032

इडापिङ्गलसुषुम्णाः प्राणमार्गे समाश्रिताः ।

G. P.001/100

प्राणांश्चेदिडयापि चेतपरिमितं भूयोऽन्यया रेचयेत्... ।

H.R.001/034

इडयावर्तवेगेन तथा पिङ्गला पुनः ।

H.R.002/012

यथेष्टं कुम्भयेद्वायुं रेचयेदिडया ततः ।

H.R.002/015

पूर्ववत्कुम्भयेत्प्राणं रेचयेदिडया ततः ।

H.R.002/020

इडया वायुमाकृष्य पूर्ववत्कुम्भकादनु ।

H.R.002/025

कुम्भकं पूर्ववत्कृत्वा रेचयेदिडयानिलम् ।

H.R.002/122

इडायाः पिङ्गलायाश्च सुषुम्णायाश्च मध्यतः ।

इडा

H.R.002/144

इडा चन्द्रा शशी वाली गङ्गा वामस्तु बोधिता ।

H.R.002/144

इडायाः वाचकाः शब्दाः पर्यायेण प्रकीर्तिताः ।

H.R.003/087

प्राणं चेदिडया पिबन्नियमितं भूयोऽन्यया रेचयेत् ।

H.R.004/036

इडा नाडी च सर्वासां मुख्याश्चैताश्चतुर्दश ।

H.R.004/037

इडायां पिङ्गलायां च सोमसूर्यौ प्रतिष्ठितौ ।

H.R.004/038

इडानिशाकरौ ज्ञेयौ सुषुम्णा सुखरूपिणी ।

S.K.S.045

इडया सम्प्रवेश्यैव ततः पिङ्गला हरेत् ।

S.SV.036

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च तृतीयिका ।

S.SV.038

इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गला दक्षिणे स्मृता ।

S.SV.041

पिङ्गलेडा सुषुम्णा च प्राणमार्गे समाश्रिताः ।

S.SV.048

इडापिङ्गलसुषुम्णाभिर्नाडीभिस्तिष्ठति सुभिर्बुधः ।

S.SV.049

इडा वामे च विज्ञेया पिङ्गला दक्षिणे स्मृता ।

S.SV.050

इडायां तु स्थितश्चन्द्रः पिङ्गलायां च भास्करः ।

S.SV.112

इडायां सिद्धिदं प्रोक्तं योगाभ्यासादि कर्म च ।

S.SV.374

इडा गङ्गेति विज्ञेया पिङ्गला यमुना नदि ।

Y.B.105

धारयेदुदरे योगी रेचयेदिडया पुनः ।

Y.M.018

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च तृतीयकम् ।

Y.M.020

इडा पिङ्गला सुषुम्नेति तिस्रो नाड्य उदीरिताः ।

Y.M.021

इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गला दक्षिणे तथा ।

Y.R.076

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्नेति प्रकीर्तिताः ।

इडानाडी

Y.R.077

इडा वामे स्थिता नित्यं पिङ्गला दक्षिणे तथा ।

Y.V.011

इडापिङ्गलयोर्मध्ये सुषुम्णा सुखरूपिणी ।

Y.V.011

इडा वहति वामे च पिङ्गला वहति दक्षिणे ।

Y.Y.004/026

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च सरस्वती ।

Y.Y.004/031

इडा च पिङ्गला चैव तस्याः सव्ये च दक्षिणे ।

Y.Y.004/032

इडायां पिङ्गलायां च चरतश्चन्द्रभास्करौ ।

Y.Y.004/032

इडा तस्याः स्थिता सव्ये दक्षिणे पिङ्गला स्थिता ।

Y.Y.004/033

इडायां चन्द्रमा ज्ञेयः पिङ्गलायां रविः स्मृतः ।

Y.Y.004/036

गान्धारी हस्तिजिह्वा च इडायाः पृष्ठपार्श्वयोः ।

Y.Y.004/043

इडा च सव्यनासान्तं सव्यभागे व्यवस्थिता ।

Y.Y.004/043

गान्धारी सव्यनेत्रान्तमिडायाः पृष्ठतः स्थिता ।

Y.Y.005/017

इडया वायुमारोप्य पूरयित्वोदरस्थितम् ।

Y.Y.005/019

पुनर्विरेचयेद्धीमानिडया तु शनैः शनैः ।

Y.Y.006/004

इडया वायुमारोप्य पूरयित्वोदरस्थितम् ।

Y.Y.006/010

यावद्वा शक्यते पश्चाद्रेचयेदिडयानिलम् ।

Y.Y.006/011

एवमेव पुनः कुर्यादिडयापूर्य पूर्ववत् ।

Y.Y.006/045

आत्मन्यात्मानमिडया समानीय भ्रुवोन्तरे ।

इडानाडी

S.SV.049

इडानाडी स्थितावामाततोव्यस्ताच पिङ्गला ।

इतिहास

इतिहास

Y.Y.002/013

अधीत्य वेदं सूत्रं वा पुराणं सेतिहासकम् ।

इन्द्रगोप

G. P.002/056

यत्तालुस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणानलम् ।

S.K.S.034

इन्द्रगोपनिभं त्र्यसं तालुस्थं रं शुचिं स्मरेत् ।

Y.M.147

तालुस्थं संस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणान्वितम् ।

इन्द्राणी

H.R.003/018

राजासनमयेन्द्राणी शरभासनमेव च ।

इन्द्रिय

A.Y.001/007

सर्वमूर्तिमयं रूपं गुणैरिन्द्रियमानदम् ।

A.Y.001/034

मनःपवनयोर्नाशादिन्द्रियार्थं विमुञ्चति ।

A.Y.001/035

इन्द्रियार्थैर्यदा मुक्तो बाह्यज्ञानं न जायते ।

A.Y.002/007

इन्द्रियाणि दश प्राणान् जुहोति ज्योतिर्मण्डले ।

A.Y.002/029

अभ्यस्तयोरिन्द्रियवर्ग...मोक्षपदस्य सिद्धिः ।

A.Y.002/031

...बुद्धीन्द्रियदेहनाशाद्वैतबुद्धिः सहजस्थितस्य ।

A.Y.002/046

अमनस्कं सुशिष्येषु संक्राम्यन्द्रियजं सुखम् ।

A.Y.002/085

कहलीव महामाया समनस्केन्द्रिये सदा ।

A.Y.002/086

इन्द्रियग्राहपदयोः निश्वासोच्छ्वासपक्षयोः ।

A.Y.002/088

प्रशान्तेन्द्रियपादातो बुद्धिशक्तिसमन्वितः ।

A.Y.002/091

इन्द्रियग्राहनिर्मुक्तेनिर्वाते निर्मलमृते ।

G. P.002/024

योगी प्रत्याहरेदेवमिन्द्रियाणि तथात्मनि ।

इन्द्रिय

G. P.002/043

...देवं यः कुरुते जितेन्द्रियगणो नैवास्ति तस्य क्षयः ।

H.R.001/047

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादं...कान्तिं दहनप्रदीप्तिम् ।

H.R.003/024

स्थाणुस्संयमितेन्द्रोयोऽचलदृशा पश्येद्भुवोरन्तरम् ।

H.R.004/004

इन्द्रियाणां मनो नाथो मनोनाथस्तु मारुतः ।

H.R.004/052

भूतैश्च पञ्चभिः प्राणाश्चतुर्विंशतिरिन्द्रियैः ।

S.K.S.139

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादो देहलघवम् ।

S.SV.337

अकस्मादिन्द्रियोत्पातः सन्निपाताग्रलक्षणम् ।

Y.B.036

ध्यानस्थोऽसौ तथाप्येवमिन्द्रियैर्विवशो भवेत् ।

Y.B.050

इन्द्रियाणि मनोबुद्धिकामक्रोधादिकं जितम् ।

Y.B.187

चिन्मयानि शरीराणि, इन्द्रियाणि तथैव च ।

Y.M.115

योगी प्रत्याहरेच्चैवमिन्द्रियाणि तथात्मनि ।

Y.M.178

इन्द्रियाणि मनोवृत्तिरपरोक्षेपयाहि सः ।

Y.M.178

अद्वयत्वं गते जीवे न मनो इन्द्रियाणि च ।

Y.R.008

इन्द्रियार्थेषु सक्तानां देहाध्यासवतां नृणाम् ।

Y.R.046

इन्द्रियाणां च चापल्यं शान्तिमायाति निश्चितम् ।

Y.R.121

इन्द्रियाणि चरंतीह विषयेषु स्वभावतः ।

Y.R.122

इन्द्रियाण्यवशीकृत्य यस्तु योगं समभ्यसेत् ।

Y.R.134

इन्द्रियाणां वशे यस्मादेतद्विश्वमशेषतः ।

Y.Y.007/002

इन्द्रियाणां विचरतां विषयेषु स्वभावतः ।

Y.Y.010/010

निर्भयः सुप्रसन्नात्मा मर्त्यस्तु विजितेन्द्रियः ।

इन्द्रियगण

इन्द्रियगण

Y.R.134

जितं तेन जगत्सर्वं येनेन्द्रियगणो जितः ।

इन्द्रियज्ञान

A.Y.001/064

इन्द्रियज्ञानविस्तारो ब्रह्माण्डेऽप्यनुवर्तते ।

A.Y.001/070

एकत्वं चेन्द्रियज्ञानं महत्स्वानुभवात्मकम् ।

इन्द्रियनिग्रह

H.R.003/002

मनः प्रसादसंतोषो मौनमिन्द्रियनिग्रहः ।

इन्द्रियवर्ग

Y.R.136

तस्मादिन्द्रियवर्गस्य प्रत्याहारं प्रयत्नतः ।

इन्द्रियार्थ

A.Y.001/039

विचारं चेन्द्रियार्थानां न वेत्ति विलयं गतः ।

Y.R.008

इन्द्रियार्थेषु सक्तानां देहाध्यासवतां नृणाम् ।

इन्द्रियालय

A.Y.002/087

श्वाससूत्रशतोपेतमिन्द्रियालयसङ्कुलम् ।

इन्धन

G. P.002/050

इन्धनानि यथा वह्निस्तैलवर्ति च दीपकः ।

इष्टदेव

Y.Y.005/013

इष्टदेवं गुरुं नत्वा तत आरुह्य चासनम् ।

इष्टदेवता

S.SV.140

स्वरज्ञानरहस्यात् न काचिच्चेष्टदेवता ।

इष्टनाश

S.SV.083

तृतीये गमनं प्रोक्तमिष्टनाशं चतुर्थके ।

ईश्वर

इष्टभोजन

Y.Y.006/066

धारणं कुर्वतस्तस्य शक्तिः स्यादिष्टभोजने ।

इष्टसिद्धि

S.SV.055

इष्टसिद्धिर्भवेत्तस्य महालभो जयस्तथा ।

S.SV.273

इष्टसिद्धिर्भवेत्तस्य महालभो जयस्तथा ।

इष्टिका

S.SV.116

इष्टिकाकाष्ठपाषाणरत्नघर्षणदारणे ।

ई

ईरसखा

S.K.S.036

मल्लनिर्हरणं कुर्वन् प्राग्वदीरसखं स्मरन् ।

ईश

S.K.S.130

नमस्कृत्य महेशाय पार्वतीशाय शम्भवे ।

Y.R.012

विनेशानुग्रहाज्जंतोर्दुर्लभं यस्य कस्यचित् ।

Y.R.013

तृतीयं गुरुसंयोगश्चतुर्थं चेशचिन्तनम् ।

Y.R.027

मनसा भक्तिभावेन यदीशस्य निरंतरम् ।

ईशचिन्तन

Y.R.013

तृतीयं गुरुसंयोगश्चतुर्थं चेशचिन्तनम् ।

ईशित्व

A.Y.001/085

लभते जगतीशित्वं येन विश्वगुरुर्भवेत् ।

ईश्वर

G. P.002/057

तत्त्वं वायुमयं यकारसहितं तत्रेश्वरो देवता ।

H.R.004/051

यो लोकत्रयमाविश्य विभर्त्यव्यय ईश्वरः ।

H.R.004/058

ईश्वरस्य तु कर्तृत्वं नाङ्गीचक्रुश्च मण्डलः ।

S.K.S.027

खेचर्यङ्गानि कर्माणि यान्याह स्वयमीश्वरः ।

S.SV.129

विषये विपरीते च संस्मरेज्जगदीश्वरम् ।

S.SV.130

ईश्वरे चिन्तिते कार्ये योगाभ्यासादि कर्म च ।

Y.B.176

स्वात्मयोगैकनिष्ठे तु, स्वातन्त्र्यादीश्वरस्ततः ।

Y.M.150

तत्त्वं सत्यमयं यकारसहितं यत्रेश्वरो देवता ।

Y.R.024

शौचं तोषस्तपश्चैव जपश्चैश्वरचिन्तनम् ।

Y.R.029

ईश्वराराधनात्सिद्धिः समाधेर्जायते ध्रुवम् ।

Y.R.137

यस्यास्त्वभ्यासतो योगी सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।

Y.R.164

सार्वज्ञादिगुणोपेतं विष्णुव्ययमीश्वरम् ।

Y.R.167

मृगशूलवराभीतिकरं सर्वज्ञमीश्वरम् ।

Y.R.301

तदर्थमीश्वरं चापि चिंतयेच्चेतसा मुहुः ।

Y.R.315

योगसिद्धिप्रदोऽनेन प्रीयतामीश्वरो हरिः ।

Y.V.026

चन्द्रामृतेन चिद्रूपमीश्वरं स्नाप्य भक्तिः ।

Y.Y.001/013

आनन्दममृतं नित्यं परमात्मानमीश्वरम् ।

Y.Y.006/076

एकाक्षरं परं ब्रह्म ध्यायन्प्राणवमीश्वरम् ।

Y.Y.008/014

विष्णुमप्स्वनले रुद्रमीश्वरं वायुमण्डले ।

Y.Y.009/020

वैश्वानरं जगद्योनि शिखातन्विनमीश्वरम् ।

Y.Y.009/033

निर्विकारं परं शान्तं परमात्मानमीश्वरम् ।

ईश्वरगुण

A.P.064

तदेश्वरगुणास्सर्वे दृश्यन्ते दशमासतः ।

ईश्वरचिन्तन

Y.R.024

शौचं तोषस्तपश्चैव जपश्चैश्वरचिन्तनम् ।

Y.R.027

स्मरणं सर्वगत्वेन तदेवेश्वरचिन्तनम् ।

ईश्वरपूजन

Y.Y.002/001

तपः सन्तोष आस्तिक्यं दानमीश्वरपूजनम् ।

Y.Y.002/006

यथाशक्त्यर्चनं भक्त्या ह्येतदीश्वरपूजनम् ।

Y.Y.002/007

हिंसादिरहितः काय एतदीश्वरपूजनम् ।

ईश्वरानुग्रह

H.R.001/079

ईश्वरानुग्रहेणैव योगसिद्धिस्तु जायते ।

ईश्वराराधन

Y.R.029

ईश्वराराधनात्सिद्धिः समाधेर्जायते ध्रुवम् ।

ईश्वरी

Y.B.019

योगहीनं कथं ज्ञानं, मोक्षदं भवतीश्वरि ।

उ

उकार

G. P.001/087

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दुसंज्ञकः ।

Y.M.074

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दु-संज्ञकः ।

Y.V.016

अकारो वह्निदेशे च उकारो हृदि संस्थितः ।

Y.V.018

अकारो ब्रह्म इत्याहुः उकारो विष्णुरुच्यते ।

उकारमूर्ति

Y.Y.006/005

उकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्प्राणवं जपेत् ।

Y.Y.006/009

उकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्सुसमाहितः ।

उग्रतेजस्

Y.Y.001/005

ब्रुवन्तं परमात्मानमृषीणामुग्रतेजसाम् ।

Y.Y.001/007

सभामध्यगता चेयमृषीणामुग्रतेजसाम् ।

उञ्जजप

Y.Y.002/014

वाचिक उपांशुरुञ्जैश्च द्विविधः परिकीर्तितः ।

Y.Y.002/015

उञ्जैर्जपादुपांशुश्च सहस्रगुण उच्यते ।

Y.Y.002/017

उञ्जैर्जपस्तु सर्वेषां यथोक्तफलदो भवेत् ।

उच्चाट

S.SV.097

व्यवहारे खल्लेच्चाटे द्वेषिविद्यादिवच्चके ।

S.SV.118

व्यायामे मारणोच्चाटे षट्कर्मादिकसाधने ।

उच्चाटन

A.Y.001/020

द्वेषोच्चाटनमारणादि कुहकैर्मन्त्रैः प्रपञ्चोद्गमः ।

S.SV.120

मारणे मोहने स्तम्भे विद्वेषोच्चाटने वशे ।

S.SV.159

ऊर्ध्वं मृत्युरधः शान्तिस्तिर्यगुच्चाटनं तथा ।

S.SV.160

तेजसि क्रूरकर्माणि मारणोच्चाटनेऽनिले ।

उच्चासन

H.R.003/041

उच्चासनो दण्ड...खे मायूरमेतत् प्रवदन्ति पीठम् ।

उच्छ्वास

A.Y.001/047

श्वासोच्छ्वासात्मकः प्राणः षड्भिः प्राणैः पलं... ।

A.Y.002/022

प्राणाष्टोच्छ्वासनिःश्वासविध्वस्तविषयग्रहः ।

A.Y.002/060

निःश्वासोच्छ्वासहीनस्तु निश्चितं मुक्त एव सः ।

A.Y.002/086

इन्द्रियग्राहपदयोः निश्वासोच्छ्वासपक्षयोः ।

Y.R.304

प्राणः सर्वशरीरेषु श्वासोच्छ्वासक्रमेण वै ।

Y.Y.004/067

निःश्वासोच्छ्वासकासाश्च प्राणकर्मणि कीर्त्यते ।

Y.Y.006/028

निःश्वासोच्छ्वासकौ तस्य न विद्येते कथंचन ।

उज्ज्वल

Y.R.065

नाभौ सञ्चिन्तयेद्योगी सूर्यमण्डलमुज्ज्वलम् ।

Y.R.271

दिवा निरीक्षयेद्विन्दुं रात्रौ नक्षत्रमुज्ज्वलम् ।

उज्ज्वलमस्तक

Y.R.163

मणिमेखलया युक्तं किरीटोज्ज्वलमस्तकम् ।

उज्जायी

H.R.002/005

भस्त्रिका भ्रामरी सूर्यभेदोज्जाया च शीतलै ।

H.R.002/007

सूर्यभेदनमुज्जाया तथा शीतकारशीतलै ।

H.R.002/016

गच्छन्तिष्ठन् प्रतीकार्यं उज्जायाख्या तु कुम्भकम् ।

Y.B.099

तथाऽभ्यसेत्सूर्यभेदमुज्जायी वापि शीतलीम् ।

Y.B.107

गच्छता तिष्ठता कार्यं उज्जायाख्यास्तु कुम्भकः ।

उड्यान

G. P.001/077

उड्यानं कुरुते यस्मादविश्रान्तं महाखगम् ।

उड्यानबन्ध

उड्यानबन्ध

Y.R.091

बहिरैवाथ तं रुद्ध्वा कुर्यादुड्यानबन्धनम् ।

उड्यानबन्धन

Y.R.104

रुद्ध्वा तं बहिरैवाशु कुर्यादुड्यानबन्धनम् ।

उड्याण

H.R.002/054

उड्याणं कुरुते यस्मात् अविश्रान्तो महाखगः ।

उड्डियान

S.SV.375

बद्धपद्मासनो योगी बन्धयेदुड्डियानकम् ।

Y.R.085

प्रथमो मूलबन्धः स्यादुड्डियानो द्वितीयकः ।

Y.R.087

उड्डियानो भवेद्वन्धः प्राणोड्डियनकारकः ।

Y.R.094

उड्डियाने कृतेबन्धे मूलबन्धोपि जायते ।

उड्डीयान

G. P.001/057

महामुद्रां नभोमुद्रां उड्डीयानं जलन्धरम् ।

G. P.001/077

उड्डीयानं तदेव स्यान्मृत्युमातङ्गकेसरी ।

G. P.001/078

उड्डीयानो ह्ययं बन्धस्तत्र बन्धो निगद्यते ।

H.R.002/033

उड्डियाणं मूलबन्धो बन्धो जालन्धराभिधः ।

Y.B.119

उड्डीयानं तु सहजं गुरुणां कथितं सदा ।

उत्कटासन

H.R.001/048

नाभिद्वजले पायुर्न्यस्तनालेत्कटासनः ।

S.K.S.136

नौर्ल कृत्वा तु शुद्धः स्यादुत्कटासनसंस्थितः ।

उत्तमपुरुष

H.R.004/051

उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।

उत्तानपाद

उत्तर

S.SV.076

वामाचारप्रवाहे तु न गच्छेत्पूर्वं उत्तरे ।

S.SV.175

वायुश्चोत्तरदिग्ज्ञेयो मध्ये कोणगतं नभः ।

S.SV.190

पूर्वायां पश्चिमे याम्ये उत्तरस्यां यथाक्रमम् ।

S.SV.335

क्षीणो दक्षिणपश्चिमोत्तरपुरः षट्त्रिदिमासैकतः ।

उत्तराफाल्गुनी

S.SV.204

विशाखोत्तरफाल्गुन्यौ हस्तचित्रे पुनर्वसुः ।

उत्तराभाद्रपद

S.SV.202

उत्तराभाद्रपदा तोयतत्त्वं शतभिषक् प्रिये ।

उत्तरायण

S.SV.301

पश्येद्विचक्षणो योगी दक्षिणे चोत्तरायणे ।

उत्तराषाढा

S.SV.201

अभिजिदुत्तराषाढापृथ्वीतत्त्वमुदाहृतम् ।

उत्तान

H.R.002/087

स्वयं दिगम्बरो भूत्वा उत्तानायास्तथोपरि ।

H.R.003/035

उत्तानौ चरणौ कृत्वा उर्वोः संस्थाप्य यत्नतः ।

S.K.S.076

उत्तानसुप्ततैल्रक्तजठरस्योपरि न्यसेत् ।

उत्तानकूर्म

H.R.003/014

उत्तानकूर्मं कूर्मं च बद्धकूर्मं च नार्जयम् ।

H.R.003/073

शेते कूर्मवदुत्तानमेतदुत्तानकूर्मकम् ।

उत्तानपाद

G. P.002/043

ऊर्ध्वास्यो भुवि सन्निपत्य नितरामुत्तानपादःपिबे... ।

उत्थान

उत्थान

A.Y.001/048

स्पर्शनं परतत्त्वस्याप्युत्थानं च पुनः पुनः ।

Y.R.278

क्षणमन्तर्मुखोभूत्वा पुनरुत्थानकं व्रजेत् ।

Y.Y.006/026

कम्पको मध्यमः प्रोक्तः उत्थानश्चोत्तमो भवेत् ।

उत्पत्ति

A.Y.001/024

भावाभावविनिर्मुक्तं विनाशोत्पत्तिवर्जितम् ।

H.R.002/097

उत्पत्ति स्थिति संहारे बिन्दुरेको हि कारणम् ।

Y.B.002

उत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणे क्लेशहारिणे ।

Y.B.028

उत्पत्तिस्थितिसंहारस्फूर्तिज्ञानविर्वर्जितम् ।

Y.Y.004/003

उत्पत्तिं चापि नाडीनां चारणं च यथाविधि ।

उत्पाटन

S.K.S.028

उत्पाटनं छेदनं च गर्भाधारणमेव च ।

उत्पात

S.SV.310

उत्पातोपद्रवा भीतिरल्पा वृद्धिः स्युरीतयः ।

उत्पादतल

H.R.003/013

आकाशमुत्पादतलं नाभीरसितपादकम् ।

उत्फालक

H.R.003/014

वृश्चिकासन चक्राख्ये उत्फालकमितीर्यते ।

उत्साह

H.R.001/078

उत्साहान्निश्चलद्वैर्यात्तत्त्वज्ञानार्थदर्शनात् ।

उदक

H.R.001/050

पीत्वाकण्ठं सति गुडजलं नारिकेलोदकं वा ... ।

उदर

H.R.001/072

मुद्रादिदिव्यमुदकं च यमीन्द्र पथ्यम् ।

उदङ्मुख

Y.Y.005/014

प्राङ्मुखोदङ्मुखो वापि जितासनगतः स्वयम् ।

Y.Y.010/014

आसने नान्यधीरास्ते प्राङ्मुखो वाप्युदङ्मुखः ।

उदय

S.SV.068

उदयं चन्द्रमार्गेण सूर्येणास्तमनं यदि ।

S.SV.072

सार्द्धद्विघटिके पञ्च क्रमेणैवोदयन्ति च ।

S.SV.074

उदये दक्षिणे ज्ञेयः शुभाशुभविनिर्णयः ।

S.SV.079

सूर्योदये यदा सूर्यश्चन्द्रश्चन्द्रोदये भवेत् ।

S.SV.082

यदा प्रत्यूषकालेन विपरीतोदयो भवेत् ।

S.SV.133

विषमस्योदयो यत्र मनसाऽपि न चिन्तयेत् ।

S.SV.145

वामे वा दक्षिणे वाऽपि उदयाः पञ्च कीर्तिता ।

S.SV.257

स्थायिनोविजयं विद्याद्रिपुवश्योदयोऽपि च ।

S.SV.322

विपर्ययं च विज्ञेयं विषमस्योदये सति ।

उदर

A.P.010

बिभ्राणः पवनं हठान्नियमितं ग्रासोऽस्ति मीनोदरे ।

A.Y.001/019

सर्वं चोदरपूरणाय पठनं न श्रेयसः कारणम् ।

G. P.001/078

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेर्निगद्यते ।

H.R.001/049

उदरातपदार्थमुद्वमन्ती पवनमपानमुदीर्यकण्ठनाले ।

H.R.002/024

यथोदरं भवेत्पूर्णं पवनेन तथा लघु ।

H.R.002/055

उदरे पश्चिमं ताणं नाभेरूर्ध्वं च धारयेत् ।

उदर

H.R.003/042

हरति सकलरोगानां गुल्मोदरादीन्...

H.R.003/066

उदयं जठरान्तरस्य कुर्यादुदरे कार्श्यमरोगतां च पुंसाम् ।

H.R.003/086

प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयित्वा उदरं शनैः ।

S.K.S.140

गुल्मप्लीहोदरादीनां नाशनं सुखवर्धनम् ।

S.SV.252

भूतत्वेनोदरे घातः पदस्थानेऽम्बुना भवेत् ।

Y.B.104

उदरे वातदोषघ्नं कण्ठदोषं निहन्ति च ।

Y.B.105

धारयेदुदरे योगी रेचयेदिड्या पुनः ।

Y.M.050

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेस्तता युते ।

Y.M.086

प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयेदुदरं शनैः ।

Y.R.052

कुम्भयित्वा उदरे सम्यक् सूर्यद्वारेण रेचयेत् ।

Y.R.059

कुम्भयेदुदरे पीतं प्राणं धृत्या यथाभलम् ।

Y.Y.004/052

उदरे वृषणे कट्यां जङ्घेनाभौ वदन्ति हि ।

Y.Y.005/017

इड्या वायुमारोप्य पूरयित्वा उदरस्थितम् ।

Y.Y.006/004

इड्या वायुमारोप्य पूरयित्वा उदरस्थितम् ।

Y.Y.006/011

नाड्या प्राणं समारोप्य पूरयित्वा उदरस्थितम् ।

Y.Y.006/024

बाह्यादापूरणं वायोरुदरे पूरको हि सः ।

Y.Y.006/025

बहिर्यद्रेचनं वायोरुदराद्रेचकः स्मृतः ।

Y.Y.006/037

बाह्यात्प्राणं समारोप्य पूरयित्वा उदरस्थितम् ।

Y.Y.007/035

नासाभ्यां वायुमारोप्य पूरयित्वा उदरस्थितम् ।

उदाराङ्ग

उदरकर्मन्

S.K.S.077

उदरे कर्म तत्प्रोक्तं वाराहं शम्भुना पुरा ।

उदान

G. P.001/033

प्राणोऽपानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः ।

G. P.001/034

समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यतः ।

S.K.S.048

उदानोऽत्र प्रधानोऽस्ति ज्ञातव्यो गुरुतः सदा ।

S.K.S.049

निष्ठीवेद्वक्त्रमार्गेण धीवनं स्यादुदानतः ।

S.K.S.074

उदानाख्योऽनेन देवो वायुदोषं निवर्तयेत् ।

S.K.S.094

उदानेनैव वमनमुपवासफलम् ।

S.SV.042

प्राणोऽपानः समानश्च उदानोऽपान एव च ।

S.SV.044

समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यगः ।

Y.M.022

प्राणापानसमानश्च उदानो व्यान एव च ।

Y.M.023

समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यगः ।

Y.V.013

प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च ।

Y.Y.004/047

प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च ।

Y.Y.004/055

उदानः सर्वसन्धिस्थः पादयोर्हस्तयोरपि ।

उदानकर्मन्

Y.Y.004/068

उदानकर्म तत्प्रोक्तं देहस्योन्नयनादि यत् ।

उदाराङ्ग

Y.Y.009/014

चतुर्भुजमुदाराङ्गं शङ्खचक्रगदाधरम् ।

उदावर्त

उदावर्त

G. P.001/061

क्षयकुष्ठमुदावर्तगुल्माजीर्णपुरोगमाः ।

H.R.002/042

क्षयकुष्ठ उदावर्त गुल्म प्लीह पुरोगमाः ।

उदासीन

A.Y.001/018

जायमानामनस्कस्य उदासीनस्य सर्वतः ।

A.Y.002/037

नोत्पन्नस्वावबोधस्य ह्युदासीनस्य सर्वतः ।

A.Y.002/053

यदा भवेदुदासीनस्तदा तत्त्वं प्रकाशते ।

A.Y.002/055

न किञ्चिच्चिन्तयेद् योगी औदासीन्यपरो भवेत् ।

A.Y.002/059

औदासीन्यामृतौघेन वर्तमानेन योगिनाम् ।

A.Y.002/081

जायमानामनस्कस्य ह्युदासीनस्य तिष्ठतः ।

A.Y.002/093

तस्माच्चित्तं स्थिरीकुर्यादौदासीन्यपरायणः ।

H.R.004/006

उदासीनपरो भूत्वा सदाभ्यासेन संयमी ।

उद्गार

G. P.001/036

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

S.K.S.018

उद्गाराख्यं महत्कर्म शिरासञ्चालनं तथा ।

S.K.S.108

...माणिबन्धं तु कुर्वन् नोद्गारेण प्रक्षिपेद्भूमिभागे ।

S.SV.046

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

Y.Y.004/069

उद्गारादि गुणो यस्तु नागकर्मति कीर्त्यते ।

उद्गारकरण

S.K.S.074

बल्युद्गारकरणमुद्गाराख्यं प्रकीर्तितम् ।

उन्मार्ग

उद्वेग

S.SV.080

उद्वेगः कल्हो हानिः शुभं सर्वं निवारयेत् ।

S.SV.083

प्रथमे मनउद्वेगं धनहानिर्द्वितीयके ।

उन्नयन

Y.Y.004/068

उदानकर्म तत्प्रोक्तं देहस्योन्नयनादि यत् ।

उन्मत्त

A.Y.002/036

उन्मत्ततामभोज्यान्नपानं पाखण्डवृत्तिता ।

उन्मत्तता

A.Y.001/019

पाखण्डव्रत भस्मचीवरजटाधारित्वमुन्मत्तता ।

उन्मनी

A.Y.002/014

नोद्धाः कुण्डलीभेद उन्मन्याश्चैव न क्रमः ।

H.R.004/006

उन्मनी कारणं सद्यो नादमेवानुधारयेत् ।

H.R.004/026

उन्मनी कल्पलतिका सद्य एव फलिष्यति ।

H.R.004/028

एको देवो निरालम्बः एकावस्था मनोन्मनी ।

उन्मनीकारक

A.Y.001/008

पूर्वयोगस्य मार्गोऽयमुन्मनीकारकः क्षणात् ।

उन्मनीभाव

A.Y.002/080

मनसोऽप्युन्मनी भावेऽद्वैतभावः प्रकल्पते ।

H.R.003/082

कथं स्यादुन्मनीभावः कार्यसिद्धिः कथं भवेत् ।

उन्मार्ग

G. P.002/040

उन्मार्गेण हतं याति वञ्चयित्वा मुखं रवेः ।

Y.M.129

उन्मार्गोपात्र जलं याति वञ्चयित्वा मुखे रवौ ।

उन्मीलन

उन्मीलन

G. P.001/036

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

S.SV.046

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

Y.M.025

नागो गृह्णाति पञ्चैताः कूर्म उन्मीलने स्थितः ।

उन्मुख

H.R.003/074

गुल्फो स्यातामुन्मुखः सन् वृश्चिकासनमीर्यते ।

उन्मूलन

A.Y.002/084

अमनस्कखनित्रेण समूलेन्मूलने कृते ।

उन्मेष

A.Y.001/012

तारकोन्मेषयुक्तत्वादपि तारक उच्यते ।

A.Y.001/053

स्वल्पश्वासो भवेद् योगी स्वल्पोन्मेषयुतस्तदा ।

Y.R.273

यदा मुहुर्तपर्यन्तं निमेषोन्मेषवर्जिता ।

उपजिह्वाग्र

S.K.S.035

जिह्वामूलध्वजिह्वायामुपजिह्वाग्रतस्तथा ।

उपदन्तिका

S.K.S.123

सैन्धवं च वचा व्याघ्री सुरसा चोपदन्तिका ।

उपदेश

A.P.015

यो जानात्यनयोस्सारं सदुरोरुपदेशतः ।

A.Y.002/112

सुप्तोत्थितः प्रत्यूषे ह्युपदेशात् विना प्रबुध्यते ।

H.R.004/049

बिन्दुमोक्षोपदेशादि व्यवहारोऽपि मायया ।

उपदेशश्रवण

A.Y.002/048

गुरूपदेशश्रवणाच्छिष्यस्तत्त्वमयस्तथा ।

उपाय

उपद्रव

H.R.002/019

भवेत्स्वच्छन्ददेहः स्यात्सर्वोपद्रववर्जितः ।

S.SV.310

उत्पातोपद्रवा भीतिरल्पा वृद्धिः स्युरीतयः ।

उपद्रववर्जित

S.SV.091

निवर्तते सुखी चैव सर्वोपद्रववर्जितः ।

उपनिषद्

A.Y.002/025

विन्दन्त्यनात्मनोऽभावं वेदान्तोपनिषद्विदः ।

उपवास

H.R.003/003

व्रतोपवासकाद्याश्च कायिका नियमाः स्मृताः ।

S.K.S.066

दशोपवासं फलदं ज्ञातव्यं श्रीशिवोदितम् ।

S.K.S.094

उदानेनैव वमनमुपवासफलम्रदम् ।

S.K.S.131

मासोपवासपुण्यं हिं लभते येन तत्क्षणात् ।

उपाङ्ग

Y.Y.004/057

अग्निभिः सह सर्वत्र साङ्गोपाङ्गकलेखरे ।

उपादान

H.R.004/055

उपादानं प्रपञ्चस्य संसक्ताः परमाणवः ।

Y.Y.004/068

हानोपादानचेष्टादि व्यानकर्मेति चेष्ट्यते ।

उपाय

A.Y.001/002

जीवन्मुक्तिप्रदोपायं कथयस्व मम प्रभो ।

S.SV.351

काले दूरस्थितो वापि येनोपायेन लक्ष्यते ।

Y.B.018

तस्माद् दोषविनाशार्थमुपायं कथयामि ते ।

Y.B.081

न वशो जायते प्राणः सिद्धोपायं विना प्रिये ।

उपायग्रहण

Y.B.082

उपायं तस्य विज्ञाय योगमार्गे प्रवर्तते ।

Y.Y.006/036

किञ्चित्प्राणजयोपायं तव वक्ष्यामि तत्त्वतः ।

Y.Y.006/036

एषः प्राणजयोपायः सर्वमृत्यूपघातकः ।

उपायग्रहण

Y.Y.002/019

धर्मार्थमात्मसिद्धयर्थमुपायग्रहणं व्रतम् ।

उपासना

A.Y.002/049

तस्मादुपासनात् सम्यक् सहजं प्राप्यते गुरोः ।

H.R.004/031

ब्रह्माण्डपिण्डाण्डादयोः साङ्ख्योपासनाय... ।

S.SV.115

भ्रष्टकार्ये सुरापाने वीरमन्त्राद्युपासने ।

उपाधि

A.Y.001/025

सर्वोपाधिविनिर्मुक्तं सर्वकामविवर्जितम् ।

G. P.002/076

उपाधितत्त्वमुक्तानि कुर्वन्त्यष्टगुणोदयम् ।

G. P.002/081

उपाधिश्च तथा तत्त्वं द्वयमेतदुदाहृतम् ।

G. P.002/081

उपाधिः प्रोच्यते वर्णस्तत्त्वमात्माभिधीयते ।

G. P.002/082

उपाधेरन्यथा ज्ञानतत्त्वसंस्थितिरन्यथा ।

G. P.002/082

समस्तोपाधिविध्वंसी सदाभ्यासेन जायते ।

Y.M.170

उपाधितत्त्वयुक्तानि कुर्वन्त्यष्टगुणोदयम् ।

Y.M.171

उपाधिः प्रोच्यते वर्णः तत्त्वमात्माभिधीयते ।

Y.M.171

उपाधिस्थितया तत्त्वं द्वयमेतमुदाहृतम् ।

Y.M.172

समस्तोपाधि निर्मुक्तं तत्त्वं योगिनो विदुः ।

Y.M.172

उपाधिरन्यथा ज्ञानं तत्त्व संस्थितिरन्यथा ।

ऊरु

Y.M.173

उपाधिवर्णयोगेन दृश्यते स्फटिको मणिः ।

उभय

S.SV.128

उभयोरेव सञ्चारं विषवत्तं विदुर्बुधाः ।

उमा

Y.V.007

उमाशङ्करपुत्रोऽहं मीननाथो मुनीश्वरः ।

उमार्धदेह

Y.Y.008/024

उमार्धदेहं वरदं सर्वकारणकारणम् ।

उष्ण

H.R.001/073

कट्वम्लरक्तिकल्वणोष्ण हरीतशाक... ।

S.SV.164

कवोष्णः पार्थिवो वायुः स्थिरकार्यप्रसाधकः ।

S.SV.166

आवर्तगश्चात्युष्णश्च शोणाभश्चतुरङ्गुलः ।

S.SV.167

उष्णः शीतः कृष्णवर्णस्तिर्यगाम्यष्टकाङ्गुलः ।

Y.B.037

शीतोष्णसुखदुःखाद्यैर्व्याधिभिर्मानवैस्तथा ।

उष्णवारि

S.K.S.091

समं समं चूर्णयित्वा प्रपिबेदुष्णवारिणा ।

S.K.S.107

शीतं ज्वरे तु तत्कार्यं पीडायामुष्णवारिणा ।

Y.R.203

कर्णनादैः शिरस्तालैरुष्णवारिनिषेचनैः ।

ऊ

ऊरु

G. P.001/012

वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं संस्थाप्य वामं तथा... ।

H.R.003/034

ऊर्वोपरि विप्रेन्द्र कृत्वा पादतले उभे ।

H.R.003/035

उत्तानौ चरणौ कृत्वा उर्वोः संस्थाप्य यत्नतः ।

ऊरुतल

H.R.003/035

ऊरुमध्ये ततो स्थानौ पाणी कृत्वा ततो दशौ ।

H.R.003/052

जानूर्वोरन्तरं सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ।

H.R.003/053

एकपादमथैकस्मिन् विन्यसेदूरुणि स्थिरम् ।

H.R.003/053

इतरस्मिन्स्तथा चोरुं वीरासनमितीरितम् ।

H.R.003/072

पद्मासनं सुसंस्थाप्य जानूर्वोरन्तरे तथा ।

Y.R.037

वामोरूपरि दक्षाङ्घ्रिं विन्यसेत्तस्य चोपरि ।

Y.R.037

दक्षोरौ वामपदं च संस्थाप्याञ्जलिस्मृटम् ।

Y.R.040

वामोरूपरि संयोज्यं वीरासनमितीरितम् ।

Y.Y.003/003

जानूर्वोरन्तरे सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ।

Y.Y.003/007

उर्वोरपरि विप्रेन्द्रे कृत्वा पादतले उभे ।

Y.Y.003/008

एकपादमथैकस्मिन्विन्यस्योरुणि संस्थितम् ।

Y.Y.003/008

इतरस्मिन्स्तथा चोरुं वीरासनमुदाहृतम् ।

Y.Y.004/052

अपाननिलयं केचिद् गुदमेद्वोरुजानुषु ।

Y.Y.006/060

जङ्घेर्वोरन्तरं गार्गि निश्छिद्रं बन्धयेद्दृढम् ।

ऊरुतल

Y.R.040

दक्षिणोरुतले पादं वामं विन्यस्य दक्षिणम् ।

ऊरुद्वय

Y.Y.007/009

चित्योर्मूलं च जान्वोश्च मध्ये चोरुद्वयस्य च ।

ऊरुमध्य

Y.Y.007/014

ऊरुमध्यात्तथा गार्गि पायुमूलं नवाङ्गुलम् ।

Y.Y.007/014

जान्वोर्नवाङ्गुलं प्रादुरुरुमध्यं मुनीश्वराः ।

ऊर्ध्व

ऊरुमूल

H.R.003/056

वामोरुमूलरूपितं दक्षपादं जान्वोर्बहिर्वेष्टितं दक्षदोष्णा ।

Y.Y.007/028

देहमध्याद्गुदे गार्गि गुदादेवोरुमूलके ।

Y.Y.007/028

ऊरुमूलत्रयोर्मध्ये तस्माज्जान्वोनिरोधयेत् ।

ऊरुस्थान

S.SV.252

ऊरुस्थानेऽग्रितत्वेन करस्थाने च वायुना ।

ऊर्ध्व

A.P.008

केचित्काष्ठा प्रविष्टा युवतिभगतद्विन्दुमूर्ध्वं नयन्ति ।

A.P.030

कण्ठे बन्धं समारोप्याधाराद्वायुमूर्ध्वतः ।

A.P.035

अयं च सर्वनाडीनामूर्ध्वं गतिविशोधनः ।

A.Y.001/059

ऊर्ध्वपश्चिममार्गेण वातरोधेन जाग्रती ।

G. P.001/039

प्राणापानवशो जीवो ह्यधश्चोर्ध्वं च धावति ।

G. P.001/041

ऊर्ध्वाधः संस्थितावेतौ संयोजयति योगवित् ।

G. P.001/049

सूचीव गुणमादाय व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।

G. P.001/050

प्रबुद्धा वह्नियोगेन व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।

G. P.001/052

वारम्वारमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोच्चारयेत्पूरितं ।

G. P.001/054

अद्वादूर्ध्वं भवेत्सिद्धो नात्र कार्या विचारणा ।

G. P.001/056

कन्दोर्ध्वे कुण्डलीशक्तिशुभमोक्षप्रदायिनी ।

G. P.001/068

खेचर्या मुद्रया येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

G. P.001/070

व्रजत्यूर्ध्वं हते शक्त्या निरुद्धो योनिमुद्रया ।

G. P.001/081

अपानमूर्ध्वमाकृष्य मूलबन्धो विधीयते ।

ऊर्ध्व

G. P.002/008

ऊर्ध्वमाकृष्य चापानवायुं प्राणे नियोजयेत् ।

G. P.002/008

ऊर्ध्वमानीयते शक्त्या सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

G. P.002/034

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुर्ध्वं भानुरधःशशी ।

G. P.002/037

दूर्ध्वास्यो रसनां निधाय विधिवच्छक्तिं परां चिन्तयेत् ।

G. P.002/037

ऊर्ध्वं षोडशपत्रपद्मगलितं प्रायादवाप्तं हठा...

G. P.002/043

बद्धं सोमकलत्रजलं सुविमलं कण्ठस्थलदूर्ध्वतो ।

G. P.002/047

सर्वाधाराणि बध्नाति तदूर्ध्वं धारितं महत् ।

G. P.002/049

ऊर्ध्वं प्रवर्तते रेतोऽप्यणिमादिगुणोदयः ।

G. P.002/075

गुदं मेढ्रं च नाभिश्च हृत्पद्मं च तदूर्ध्वतः ।

H.R.002/039

कण्ठे बन्धं समारोप्य पूरयेद्वायुमूर्ध्वतः ।

H.R.002/055

उदरे पश्चिमं ताणं नाभेरूर्ध्वं च धारयेत् ।

H.R.002/059

अधोगतिमपानं वै ऊर्ध्वगं कुरुते बलत्रत् ।

H.R.002/062

अपाने चोर्ध्वगं जाते प्रयाते वह्निमण्डले ।

H.R.002/068

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

H.R.002/086

वायुसञ्चारणे जाते ऊर्ध्वमाकृष्यते बलत्रत् ।

H.R.002/089

नार्या भगात् पतद्विन्दुमभ्यासेनोर्ध्वमाहरेत् ।

H.R.002/090

चलितं च निजं बिन्दुमूर्ध्वमाकृष्य रक्षयेत् ।

H.R.002/101

ततः परं समर्थः स्यादूर्ध्वं आकुञ्चयेद्रजः ।

H.R.002/106

वज्रोली मैथुनादूर्ध्वं स्त्रीपुंसोश्चाङ्गलेपनम् ।

H.R.002/110

निद्रां विहाय सा ऋज्वी ऊर्ध्वमुत्तिष्ठते हठात् ।

ऊर्ध्व

H.R.002/114

ऊर्ध्वमाकृष्य तौ किञ्चित्सुषुम्ना कुण्डलीगता ।

H.R.003/038

वारं वारमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोच्चारयत्पूरितम् ।

S.K.S.106

नाभौ पात्रं तु संस्थाप्य चोर्ध्वतो धारया जलम् ।

S.K.S.113

ऊर्ध्वमाकर्षयेत्तेन नालनौली शिवोदिता ।

S.SV.033

ततो दशोर्ध्वगा नाड्योदशैवाधः प्रतिष्ठिताः ।

S.SV.035

तिर्यग्ूर्ध्वास्तथा नाड्यो वायुदेहसमन्विताः ।

S.SV.134

पुरो वामोर्ध्वतश्चन्द्रो दक्षाधः पृष्ठतो रविः ।

S.SV.135

ऊर्ध्ववामाग्रतो दूतो ज्ञेयो वामपथे स्थितः ।

S.SV.154

मध्ये पृथ्वी ह्यधश्चापश्चोर्ध्वं वहति चानलः ।

S.SV.159

ऊर्ध्वं मृत्युरधः शान्तिस्तिर्यग्ूर्ध्वाटनं तथा ।

S.SV.341

...सोऽवश्यं विशतीह कालवदनं संवत्सरादूर्ध्वतः ।

Y.B.116

वारं वारं तथाचोर्ध्वं समायाति समीरणः ।

Y.B.120

नाभेरूर्ध्वमधश्चापि, प्राणं कुर्यात्प्रयत्नतः ।

Y.M.016

ऊर्ध्वं मेढ्रादधो नाभेः कन्दो...खगाण्डवत् ।

Y.M.027

प्राणापानवशाच्छ्वसो अधश्चोर्ध्वं प्रधावति ।

Y.M.030

ऊर्ध्वं चाधःस्थितावेतौ यो जानाति स योगवित् ।

Y.M.039

सूचीव गुणमादाय व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।

Y.M.042

पारं...समूर्ध्नि (वारंवारमपानमूर्ध्वं) मनिलं...पूरितम् ।

Y.M.045

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलीकृता ।

Y.M.048

अपानमूर्ध्वमाकृष्य मूलबन्धो निगद्यते ।

ऊर्ध्व

Y.M.098	ऊर्ध्वमाकृष्य चापानं वायुं प्राणेन योजयेत् ।
Y.M.123	ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालु रूर्ध्वं भानुरधश्शशी ।
Y.M.126	ऊर्ध्वं षोडशपद्मपत्रगलितं प्राणादवाप्तं हठात् ।
Y.M.126	ऊर्ध्वास्ये रसनां नियम्य विवरे शक्तिं परां चिन्तयन् ।
Y.M.131	बद्ध्वा सोमकलाजलं सुविमलं कर्णस्थलदूर्ध्वतो ।
Y.M.132	ऊर्ध्वास्ये भ्रुवसन्निवेश नयने सिक्ताङ्गात्रं पिबेत् ।
Y.M.133	ऊर्ध्वजिह्वास्ततो भूत्वा सोमपानं करोति यः ।
Y.M.137	सर्वद्वाराणि बध्नाति यद्ध्वं तु बिलं धृतम् ।
Y.M.140	ऊर्ध्वं प्रवर्तते तस्य अणिमादिगुणोदयः ।
Y.M.169	गुदं मेढ्रश्च नाभिश्च हृदयं चक्रमूर्ध्वतः ।
Y.R.082	तस्याः प्राणस्तथापानो वहत्यूर्ध्वमधस्तथा ।
Y.R.086	सिद्धासने स्थितोऽपानं बलदूर्ध्वं विकर्षयेत् ।
Y.R.094	तेनापानो व्रजेदूर्ध्वं प्राणस्यसदनं प्रति ।
Y.R.097	सुषुम्नायां तदा प्राणो विशेषदूर्ध्वं न संशयः ।
Y.R.100	तथातथा वेदूर्ध्वं शीघ्रं प्राणस्य रोहणम् ।
Y.R.189	अनेनापानवायुस्तु व्रजेदूर्ध्वं न संशयः ।
Y.R.191	कुण्डलीं बोधयित्वाथ क्रमादूर्ध्वं प्रधावति ।
Y.R.193	ततो बुद्ध्या नयेदूर्ध्वं भूमध्यं योगवित्तमः ।
Y.R.259	तं ध्यानेनोर्ध्वमानीय ब्रह्मरन्ध्रे प्रवेशयेत् ।
Y.Y.004/014	गुदात्तु द्यङ्गुलदूर्ध्वमधो मेढ्राच्च द्यङ्गुल्यत् ।

ऊर्ध्वचार

Y.Y.004/021	तस्योर्ध्वं कुण्डलीस्थानं नाभेस्तिर्यगथोर्ध्वतः ।
Y.Y.004/039	अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्या वारुणी सर्वगामिनी ।
Y.Y.004/040	पिङ्गल चोर्ध्वगा याम्ये नासान्तं विद्धि मे प्रिये ।
Y.Y.004/042	सरस्वती तथा चोर्ध्वमाजिह्वायाः प्रतिष्ठिता ।
Y.Y.004/051	अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्याः परीतः प्राणसंज्ञकः ।
Y.Y.004/053	अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्याः प्रकाशयति दीपवत् ।
Y.Y.006/051	अपानमूर्ध्वमाकृष्य प्रणवेन समाहितः ।
Y.Y.007/019	ल्लस्रटाख्यं भ्रुवोर्मध्यादूर्ध्वं स्यादङ्गुलद्वयम् ।
Y.Y.012/014	ततो नयेदपानं तु नाभेरूर्ध्वमिदं स्मरन् ।
ऊर्ध्वगति	
H.R.002/047	अयं च सर्व नाडीनामूर्ध्वगतिविबोधकः ।
ऊर्ध्वगा	
H.R.002/114	षण्मासाञ्चालनेनैव शक्तिः स्यादूर्ध्वगाभवेत् ।
Y.Y.004/042	आसव्यकर्णाद्विप्रेन्द्रे शङ्खिनी चोर्ध्वगा मता ।
ऊर्ध्वगामिन्	
Y.V.019	रसनापीडयमानास्तु षोडशश्चोर्ध्वगामिनी ।
ऊर्ध्वचक्री	
S.K.S.015	ऊर्ध्वचक्री मध्यचक्री तथाधश्चक्रिका परा ।
S.K.S.033	पुनः पुनः क्षाल्येच्चेदूर्ध्वचक्री प्रकीर्तिता ।
ऊर्ध्वचार	
S.SV.321	ऊर्ध्वचारस्थितो जीवो जीवो याति यमालयम् ।

ऊर्ध्वजिह्वा

ऊर्ध्वजिह्वा	
G. P.002/044	ऊर्ध्वजिह्वां स्थिरीकृत्य सोमपानं करोति यः ।
ऊर्ध्वत्रोटन	
S.K.S.017	त्रोटनं त्रिविधं प्रोक्तमूर्ध्वत्रोटनकं तथा ।
ऊर्ध्वनास	
Y.V.020	त्रिशिखं वज्रमोङ्गलमूर्ध्वनासं भ्रुवोर्मुखम् ।
ऊर्ध्वपद	
A.P.063	रविरूर्ध्वपदं याति बिन्दुना याति वश्यताम् ।
ऊर्ध्वफल	
Y.M.135	बध्ममूर्ध्वफलं येन तेन मृत्युं निवारितम् ।
ऊर्ध्वभाग	
S.SV.171	रक्तत्रिकोणं तीक्ष्णं च ऊर्ध्वभागप्रवाहकम् ।
ऊर्ध्वभेद	
A.Y.002/015	ऊर्ध्वमुष्टिरधोदृष्टिरूर्ध्वभेदस्त्वधः शिराः ।
ऊर्ध्वमुख	
G. P.002/033	वर्षत्यधोमुखश्चन्द्रो ग्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।
Y.M.122	वर्षत्यधोमुखं चन्द्रो ग्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।
Y.Y.012/017	सहस्रपत्रस्य मुखं प्रविश्य कुर्यात्पुनस्तूर्ध्वमुखं द्विजिह्वः ।
ऊर्ध्वमुष्टि	
A.Y.002/015	ऊर्ध्वमुष्टिरधोदृष्टिरूर्ध्वभेदस्त्वधः शिराः ।
ऊर्ध्वरोगनाश	
S.K.S.034	नेत्रकर्णाद्यूर्ध्वरोगनाशनं मल्लोदनम् ।

ऋज्वी

ऊर्ध्वरोहण	
Y.R.109	मेरुदण्डे तथावायोः स्पर्शः स्यादूर्ध्वरोहणे ।
ऊर्ध्ववाही	
S.SV.166	ऊर्ध्वं वाही च यः क्रूरः कर्मकारी स तैजसः ।
ऊर्ध्वसिद्धि	
S.K.S.019	तथोर्ध्वसिद्धिकारिणी कर्माधःसिद्धिकारिणी ।
ऊर्ध्वास्य	
G. P.002/043	ऊर्ध्वास्यो भुवि सन्निपत्य नितरामुत्तानपादःपिबे...।
ऋ	
ऋक्	
Y.Y.012/027	भ्रुवोन्तरे विष्णुपदे ऋचौ (?रुचौ) तु मनो ल्यं...प्रबुद्धे ।
ऋजुकाय	
H.R.003/052	ऋजुकायः सुखासीनः स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते ।
H.R.003/084	ऋजुकायः समासीनः प्राणायामान्समभ्यसेत् ।
Y.Y.003/003	ऋजुकायः सुखासीनः स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते ।
ऋजुता	
H.R.002/063	दण्डहता भुजङ्गीव निश्चस्य ऋजुतां व्रजेत् ।
ऋजुभूत	
A.P.031	ऋजुभूता तदा शक्तिः कुण्डली सहसा भवेत् ।
ऋज्वी	
H.R.002/040	ऋज्वीभूता तथा शक्तिः कुण्डली सहसा भवेत् ।
H.R.002/110	निद्रां विहाय सा ऋज्वी ऊर्ध्वमुत्तिष्ठते हठात् ।

ऋणिन्

ऋणिन्

Y.Y.001/028

ते देवानामृषीणां च पितृणामृणिनस्तथा ।

ऋत्वारम्भ

S.SV.291

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां स्त्रीणां चैव सुधाकरः ।

S.SV.292

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां शुक्रान्ते च सुधाकरः ।

ऋत्

H.R.003/003

स्नानं शौचं ऋतं सत्यं जपो होमश्च तर्पणम् ।

Y.Y.008/029

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

ऋतु

Y.Y.001/057

ऋतावृतौ स्वदारेषु सङ्गतिर्या विधानतः ।

ऋतुकाल

H.R.002/094

ऋतुकाले यथा शुक्लनिर्दोषं योनिसङ्गतम् ।

S.SV.286

ऋतुकालभवा नारी पञ्चमेऽह्नि यदा भवेत् ।

ऋतुत्रय

Y.Y.006/022

ऋतुत्रयात्पुनन्त्येनं जन्मान्तरकृतादधात् ।

ऋतुदान

S.SV.288

ऋतुस्नाता पिबेन्नारी ऋतुदानं तु योजयेत् ।

S.SV.289

सुषुम्नासूर्यवाहेन ऋतुदानं तु योजयेत् ।

ऋतुमती

H.R.002/093

ऋतुमत्या रजोऽप्येवं रजो बिन्दुं च रक्षयेत् ।

ऋतुस्नाता

S.SV.288

ऋतुस्नाता पिबेन्नारी ऋतुदानं तु योजयेत् ।

ऋषि

ऋत्वारम्भ

S.SV.291

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां स्त्रीणां चैव सुधाकरः ।

S.SV.292

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां शुक्रान्ते च सुधाकरः ।

ऋत्विक्

A.Y.002/007

चित्तं बुद्धिरहङ्कार ऋत्विक् सोमश्च पंचमः ।

ऋषि

Y.Y.001/005

ब्रुवन्तं परमात्मानमृषीणामुग्रतेजसाम् ।

Y.Y.001/007

सभामध्यगता चेत्यमृषीणामुग्रतेजसाम् ।

Y.Y.001/009

ऋषीनालेक्य नेत्राभ्यां वाक्यमेतदभाषत ।

Y.Y.001/028

ते देवानामृषीणां च पितृणामृणिनस्तथा ।

Y.Y.001/028

ऋषिभ्यो ब्रह्मचर्येण पितृभ्यश्च सुतैस्तथा ।

Y.Y.001/041

पुनः प्राह मुनिश्रेष्ठमृषिमध्ये वरानना ।

Y.Y.001/045

समाहितमना गार्गि ऋषिभिः सह संश्रुणु ।

Y.Y.001/054

अस्तेयमिति सा प्रोक्ता ऋषिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ।

Y.Y.002/004

या धीस्तामृषयः प्राहुः सन्तोषं सुखलक्षणम् ।

Y.Y.002/018

ऋषिं छन्दोऽधिदैवं च ध्यायन्मन्त्रं च सर्वदा ।

Y.Y.011/001

ऋषिमध्ये वरारोहा वाक्यमेतदभाषत ।

Y.Y.011/011

ऋषीनालेक्य नेत्राभ्यां वाक्यमेतदभाषत ।

Y.Y.011/012

गच्छन्तु साम्प्रतं सर्वे ऋषयः स्वाश्रमं प्रति ।

Y.Y.012/026

ऋषयः सिद्धगन्धर्वाः प्रकाशं यान्ति योगिनाम् ।

एक

ए

एक

A.Y.002/029

तत्रेकनाशादपरस्य नाशः एकप्रवृत्तेरपरप्रवृत्तिः ।

H.R.004/005

अनन्तमेकं वचसामगम्यं...श्रीगुरुनाथ एव ।

Y.Y.012/046

यदेकमव्यक्तमनन्तमच्युतं प्रपञ्चजन्मादिकृदप्रमेयम् ।

एकचित्त

S.SV.054

अनेन लक्षयेद्योगी चैकचित्तः समाहितः ।

एकजन्मकृत्

Y.Y.012/038

एकजन्मकृतं पापं दिनेनैकेन नश्यति ।

एकतान

Y.R.248

कर्णयोस्त्वेकतानेन रोधनं नैव कारयेत् ।

एकतानता

Y.R.043

आसनं त्वेकतानेन कृतं दुःखावहं भवेत् ।

एकत्त्व

G. P.001/074

याति बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्विष्यं वपुस्ततः ।

G. P.001/075

तयोः समरसैकत्वं यो जानाति स योगवित् ।

Y.M.177

तथा समरसैकत्वं समाधिः सोऽभिधीयते ।

एकदण्ड

A.Y.002/035

एकदण्डत्रिदण्डादि जटाभस्मादिकं तथा ।

एकदृष्टि

Y.Y.012/024

शक्तिं सदा दीपवद्...ब्रह्मविदेकदृष्ट्या ।

एकलक्षजप

एकदेश

Y.R.138

सर्वतो विनियम्यैकदेशे चित्तस्य बन्धनम् ।

एकधी

H.R.002/049

महाबन्धस्थितो योगी कृत्वा पूरकमेकधीः ।

Y.R.066

घटिकात्रितयं नित्यं पथ्यपूर्वकमेकधीः ।

एकपाद

H.R.003/011

निरालम्बन चान्द्राख्यं काण्ठवं चैकपादकम् ।

H.R.003/016

पञ्चचूली कुकुटं च एकपादकुकुटम् ।

H.R.003/062

प्रसार्यैकं पादतलं संस्थाप्यैकपादकम् ।

H.R.003/063

करो सम्पुटितौ कृत्वा एकपादं तदुच्यते ।

एकपादमयूर

H.R.003/009

एकपादमयूरं च षण्मयूरमिहोच्यते ।

H.R.003/045

एकपादं मयूराग्रे प्रसार्यैकं मयूरतः ।

H.R.003/046

कण्ठे पदं प्रासार्यैवं एकपादं मयूरके ।

एकपुट

S.SV.333

त्रिरात्रं वहते यस्य वायुरेकपुटे स्थितः ।

एकरूप

Y.Y.012/032

हृत्पङ्कजे व्योम्नि यदेकरूपं सत्यं सदानन्दमयं सुसूक्ष्मम् ।

एकरूपत्व

Y.Y.001/064

प्रवृत्तौ वा निवृत्तौ वा एकरूपत्वमार्जवम् ।

एकलक्षजप

A.P.026

एकलक्षजपान्मृत्युं नाशयेदतिदारुणम् ।

एकश्वसन

एकश्वसन

G. P.002/001

एकश्वसनमात्रेणोद्धाटयेद्गने गतिम् ।

एकस्तम्भ

G. P.001/014

एकस्तम्भं नवद्वारं गृहं पञ्चाधिदैवतम् ।

एकाक्षर

S.SV.392

एकाक्षरप्रदातारं नाडीभेदविवेचकम् ।

Y.Y.006/076

एकाक्षरं परं ब्रह्म ध्यायन्प्राणवमीश्वरम् ।

Y.Y.010/017

ओमित्येकाक्षरं बुद्ध्या व्याहरन्सुसमाहितः ।

एकाक्षरमन्त्र

A.P.025

अह (ओ) मिति एकाक्षरं मन्त्रं तच्चप्राणवादिकम् ।

एकाग्र

Y.R.247

निमील्य नयने चित्तं कृत्वैकाग्रमनन्यधीः ।

एकाग्रमानस

Y.R.272

तथैव त्राटकाभ्यासं कुर्यादेकाग्रमानसः ।

एकान्त

G. P.001/083

नासाग्रदृष्टिकान्ते जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

H.R.001/067

एकान्तमठिकामध्ये स्थातव्यं हठयोगिना ।

S.SV.352

एकान्त विजनं गत्वा कृत्वाऽऽदित्यं च पृष्ठतः ।

Y.R.054

जपेदेकान्तगः सोऽयं चन्द्रभेदनमुच्यते ।

Y.R.140

शरीरे धारणां कुर्यादेकान्तसुसमाहितः ।

एकान्तवासिन्

Y.R.156

योगिनां क्षीणपापानां नित्यमेकान्तवासिनाम् ।

ॐकार

Y.R.299

पथ्याशिनो विरक्तस्य शान्तस्यैकान्तवासिनः ।

एकीभूतचित्त

A.P.053

एकीभूतं तदा चित्तं राजयोगाभिधानकम् ।

एरण्डपत्र

S.K.S.093

यद्वा एरण्डपत्रस्य नालं कण्ठे प्रवेशयेत् ।

एला

S.K.S.127

मरिचं तोयकृष्णैश्च गायत्रीभिः सुसाधितैः ।

ऐ

ऐक्य

G. P.002/085

यत्सर्वं द्वन्द्वयोरैक्यं जीवात्मपरमात्मनोः ।

H.R.002/076

अपानप्राणयोरैक्यं कार्यं वज्रोल्किर्मणा ।

Y.M.176

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

ऐश्वर्य

H.R.002/035

आदिनाथोदिता मुद्राः अष्टैश्वर्यप्रदायिकाः ।

S.SV.213

ज्ञानं त्रिकालविषयमैश्वर्यमणिमादिकम् ।

Y.M.102

धारणायां मनोधैर्यं ध्यानादैश्वर्यमद्भुतम् ।

ॐ

H.R.001/001

ॐ श्री आदिनाथं नत्वाऽथ श्रीनिवासो महामतिः ।

ॐकार

A.Y.002/111

ॐकारप्रमुखैर्विचित्रकरणैः प्रायस्य वा यो जपः ।

G. P.002/004

रेचकेदश ॐकाराः प्राणायामः स उच्यते ।

ओङ्कार

ओ

ओङ्कार

G. P.001/083

नासाग्रदृष्टिकान्ते जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

Y.M.072

नासाग्रे दृष्टिकाकी जीवे (जपेत्) दोङ्कारमव्ययम् ।

Y.M.077

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

Y.V.020

त्रिशिखं वज्रमोङ्कारमूर्ध्वनासं भ्रुवोर्मुखम् ।

Y.Y.012/034

मूर्धानमुद्भिद्य पुनः खमध्ये प्राणास्त्यजोङ्कारम्...

ओङ्याण

Y.M.046

महामुद्रा नभोमुद्रा ओङ्याणं च जलधरम् ।

Y.M.049

ओङ्याणं कुरुते यस्मादविश्रान्तं महाखगः ।

Y.M.049

ओङ्याणं च तथैव स्यात्तच्च बद्धो विधीयते ।

Y.M.050

ओङ्याणाख्यो स्वयं बद्धो मृत्युमातङ्गकेसरी ।

ओदन

A.P.007

हस्तिन्यास्तुरगः खराश्च करभः शाल्योदनं कोद्रवात् ।

ओम्

A.P.001

ओं नमोऽस्त्वादिनाथाय मीननाथाय वै नमः ।

A.P.025

अह (ओ) मिति एकाक्षरं मन्त्रं तच्चप्राणवादिकम् ।

G. P.001/084

यस्य मात्रासु तिष्ठन्ति तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.001/085

त्रयो देवाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.001/086

त्रिधाः शक्तिस्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.001/087

त्रिधा मात्रा स्थिता यत्रतत्परं ज्योतिरोमिति ।

औषधि

G. P.001/088

मनसा तत्स्मरेन्नित्यं तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.073

त्रयो वर्णाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.074

त्रयो वर्णाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.075

त्रयो देवा स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.076

मनसा यत्स्मरेन्नित्यं तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.Y.010/017

ओमित्येकाक्षरं बुद्ध्या व्याहरन्सुसमाहितः ।

औषधि

A.P.005

औषध्योऽध्यात्मकश्चेति राजयोगो द्विधा क्वचित् ।

A.P.011

यदि जीवेदोषधीभिः संसारे निरुपद्रवे ।

ओष्ठ

S.SV.283

सूर्यचन्द्रौ समाकृष्य सर्पाक्रान्त्याऽधरोष्ठयोः ।

औ

औघनाश

Y.M.051

ततो जालधरो बन्धः कण्ठदुःखौघनाशनः ।

औदासीन्य

H.R.004/026

तत्त्वं बीजं हठं क्षेत्रं औदासीन्यं जलं त्रिभिः ।

औषध

S.K.S.079

औषधस्नेहतोयैश्च केवलं वाथ पाणिना ।

Y.B.102

...संसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ।

औषधि

A.P.012

अमनस्कौषधि...व...कथमखिलं गतं तत्क्षयो भवति ।

औष्ट्र

S.SV.104
शान्तिके पौष्टिके चैव दिव्यौषधिरसायने ।
Y.B.174
रसौषधिक्रियाकालमन्त्रक्षेत्रादिसाधनात् ।

औष्ट्र

S.K.S.026
औष्ट्रं नल्लव्णेशश्च फूत्कृतिस्तदनन्तरम् ।

क

क

Y.V.012
नासान्ते बाल्ममध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर...।

कटि

A.P.038
पुनरास्फालनं कट्यां सुस्थिरं कण्ठमुद्रया ।
S.K.S.072
एवं कट्यां कृतं कर्म चक्रत्रोटनकं भवेत् ।
Y.Y.004/052
उदरे वृषणे कट्यां जङ्घेनाभौ वदन्ति हि ।

कठिन

Y.B.169
अहङ्कारलये तत्र देहे कठिना कुतः ?

कठिनविद्या

S.SV.114
कठिनकूर विद्यानां पठने पाठने तथा ।

कणभुक्

H.R.001/002
साङ्ख्ये सारस्वतीये कणभुगभिहिते, तत्त्वचिन्तामणिज्ञः...।

कणसङ्ग्रह

S.SV.104
स्वस्वामिदर्शने मित्रे वाणिज्ये कणसङ्ग्रहे ।

कण्टक

S.SV.091
न हानिः कलहो नैव कण्टकैर्नापि भिद्यते ।

कण्ठ

G. P.001/016
कण्ठे स्यात् षोडशदलं भूमध्ये द्विदलं तथा ।

कण्ठ

G. P.002/041
अतः कण्ठे विशुद्धाख्यं चक्रं चक्रविदो विदुः ॥
G. P.002/043
बद्धं सोमकलजलं सुविमलं कण्ठस्थलदूर्ध्वतो ।
G. P.002/055
अर्द्धेन्दुप्रतिमं च कुन्दधवलं कण्ठेऽम्बुतत्त्वं स्थितम् ।
H.R.002/009
अधस्तात् कुञ्चनेनाशु कण्ठ सङ्केचने कृते ।
H.R.002/010
अपानमूर्ध्वमास्थाय प्राणं कण्ठादधो नयेत् ।
H.R.002/011
यथा लाति कण्ठात्तु हृदयावधि सस्वनम् ।
H.R.002/014
यथा लाति हृत्कण्ठहृदयावधि संस्थितः ।
H.R.002/032
कण्ठेन पूरयेद्वायुं रेचयेत्कण्ठनालः ।
H.R.002/039
कण्ठे बन्धं समारोप्य पूरयेद्वायुमूर्ध्वतः ।
H.R.002/064
कण्ठमाकुञ्च्य हृदये स्थापयेद् दृढमिच्छया ।
H.R.003/046
कण्ठे पदं प्रासार्यैवं एकपादं मयूरके ।
H.R.003/063
एकं पादमथो कण्ठे उत्थाप्यैकं च दण्डवत् ।
H.R.003/064
पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं करयोः संस्थितो मुनिः ।
H.R.003/069
पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं हस्ताभ्यां पृष्ठबन्धनम् ।
S.K.S.036
कण्ठे चार्द्राङ्गुलिं क्षिप्त्वा भ्रामयेच्चापि पूर्ववत् ।
S.K.S.043
प्रवेशयेत्कण्ठमध्ये नासाद्वारेण तां कशाम् ।
S.K.S.049
कण्ठाद्वा तालुतो वापि समाकृष्य च तत्कफम् ।
S.K.S.088
...यावत्कण्ठं लैलिकां संविधाय ।
S.K.S.093
यद्वा एरण्डपत्रस्य नालं कण्ठे प्रवेशयेत् ।
S.K.S.108
शुद्धं तोयं नारिकेल...कण्ठं दुग्धमिश्रं जलं वा ।

कण्ठकूप

S.SV.347
मध्याङ्गुलिनां त्रितयं न वक्ररोगं...कण्ठ ।
Y.B.106
कण्ठे कफादिदोषघ्नं, शरीराग्निविवर्धनम् ।
Y.B.122
कण्ठमाकुञ्च्य हृदये, स्थापयेद्दृढमिच्छया ।
Y.M.052
जालन्धरे कृते बद्धे कर्णं (कण्ठ) सङ्कोचलक्षणम् ।
Y.R.079
ततश्चैषा परावृत्त्या भ्रूकण्ठहृदयादिषु ।
Y.R.099
हृदयात्कण्ठमायाति कण्ठाद्भूमध्यमेव च ।
Y.R.162
वनमालास्सत्कण्ठं मकराकारकुण्डलम् ।

कण्ठकूप

Y.R.088
चिबुकं कण्ठकूपस्य न्यसेदुपरि भागतः ।
Y.Y.006/073
हृदयात्कण्ठकूपे च भ्रुवोर्मध्ये च धारयेत् ।
Y.Y.007/010
नाभिश्च हृदयं गार्गि कण्ठकूपस्तथैव च ।
Y.Y.007/017
षडङ्गुलं तु हन्मध्यात्कण्ठकूपं तथैव च ।
Y.Y.007/017
कण्ठकूपाच्च जिह्वाया मूलं स्याच्चतुरङ्गुलम् ।

कण्ठचक्र

H.R.001/063
हृदयं कण्ठचक्रस्थं धौत्याख्येन तु कर्मणा ।
H.R.001/066
विशुद्धं कण्ठचक्रस्थं आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखे ।

कण्ठदुःख

Y.M.051
ततो जालन्धरो बन्धः कण्ठदुःखौघनाशनः ।

कण्ठदुःखौघ

G. P.001/079
ततो जालन्धरो बन्धो कण्ठदुःखौघनाशनः ।

कण्ठमुद्रा

कण्ठदेश

S.SV.352
निरीक्षयेन्नजिच्छायां कण्ठदेशे समाहितः ।
Y.R.192
हृदयं कण्ठदेशं च समायाति समीरणः ।
Y.V.010
विशुद्धिः कण्ठदेशे च आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखम् ।
Y.V.012
नासान्ते बाल्ममध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर...।

कण्ठदोष

Y.B.104
उदरे वातदोषघ्नं कण्ठदोषं निहन्ति च ।

कण्ठनाल

H.R.001/049
उदरगतपदार्थमुद्रमन्ती पवनमपानमुदीर्यकण्ठनाले ।
H.R.001/050
कुम्भाम्भः कण्ठनाले गुरुगजकरणी...हठज्ञैः ।
H.R.002/032
कण्ठेन पूरयेद्वायुं रेचयेत्कण्ठनालः ।
S.K.S.087
पीत्वा तोयं कण्ठनालेन नौलीं ...नालवुत्थितौ...।
S.K.S.088
...रेचयेत्कण्ठनालत् शुद्धो देहश्चक्रनाडीगणश्च ।

कण्ठबन्ध

A.P.030
कण्ठे बन्धं समारोप्याधाराद्वायुमूर्ध्वतः ।

कण्ठमध्य

G. P.001/034
समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यतः ।
Y.M.023
समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यगः ।

कण्ठमध्यग

S.SV.044
समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यगः ।

कण्ठमुद्रा

A.P.038
पुनरास्फालनं कट्यां सुस्थिरं कण्ठमुद्रया ।

कण्ठमूल

H.R.002/049

वायूनां गतिमाकृष्य निभृतं कण्ठमुद्रया ।

कण्ठमूल

Y.Y.007/026

जिह्वामूलत्समाकृष्य कण्ठमूले निरोधयेत् ।

Y.Y.007/027

कण्ठमूलतु हन्मध्ये हृदयान्नाभिमध्यमे ।

कण्ठसङ्कोच

G. P.001/080

जालन्धरे कृते बन्धे कण्ठसङ्कोचलक्षणे ।

Y.B.110

कण्ठसङ्कोचनं कृत्वा, पुनश्चन्द्रेण रेचयेत् ।

Y.B.122

कण्ठसङ्कोचरूपोऽसौ, वायुमार्गनिरोधकः ।

कण्ठसङ्कोचन

H.R.002/065

कण्ठसङ्कोचनेनैव द्विनाड्यां भवति ध्रुवं ।

Y.B.123

अधस्तात्कुञ्चनेनाशु, कण्ठसङ्कोचनेन च ।

Y.V.019

कण्ठसङ्कोचनं कृत्वा द्वे नाड्यौ स्तम्भयेद् दृढम् ।

कदन्न

H.R.001/076

अमयेव मितहारी कदन्ने तु विवर्जितः ।

कदशन

H.R.003/042

बहुकदशनभुक्तं भस्म कुर्यात् विचित्रम् ।

कनक

H.R.002/082

जतुवत्कनकं नागं नागं ताम्रातिनिर्मलं ।

कनकप्रभा

S.SV.345

...कनकप्रभां यदि भवेत्कूरोऽपिकृष्णच्छविः... ।

कनिष्ठा

S.K.S.133

अङ्गुष्ठपर्ववत्स्थूल कनिष्ठामेषाऽस्ति ।

कन्दमध्य

कनीयस्

H.R.003/089

कनीयसी भवेत्स्वेदः कम्पो भवति मध्यमे ।

कन्द

G. P.001/023

तन्तुना मणिवत्प्रोतो यत्र कन्दः सुषुम्णया ।

G. P.001/025

ऊर्ध्वं मेढ्रादधोनाभेः कन्दो योनिः खगाण्डवत् ।

G. P.001/047

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलीकृतिः ।

G. P.001/056

कन्दोर्ध्वं कुण्डलीशक्तिशुभमोक्षप्रदायिनी ।

Y.M.016

ऊर्ध्वं मेढ्रादधो नाभेः कन्दो...खगाण्डवत् ।

Y.M.045

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलीकृता ।

Y.R.074

अस्ति नाभेरधः कन्दो देहमध्यगतः सदा ।

Y.R.080

कन्दोपरिगता नित्यं शक्तिः कुण्डलिनी परा ।

Y.Y.004/003

कन्दं च कीदृशं प्रोक्तं कति तिष्ठन्ति वायवः ।

Y.Y.009/019

ज्ञाननाले बृहत्कन्दे प्राणायामप्रबोधिते ।

कन्दपार्श्व

Y.Y.004/022

परितः कन्दपार्श्वेषु निरुद्धयैव सदा स्थिता ।

कन्दमध्य

Y.R.078

कन्दमध्याद्विनिर्गत्य मेरुदण्डेन संगता ।

Y.Y.004/025

कन्दमध्ये स्थिता नाडी सुषुम्णेति प्रकीर्तिता ।

Y.Y.004/029

कन्दस्य मध्यमे गार्गि सुषुम्णा सुप्रतिष्ठिता ।

Y.Y.004/038

अलम्बुषा च विप्रेन्द्रे कन्दमध्यादधः स्थिता ।

Y.Y.009/012

हृत्पद्मेऽष्टदलेपेते कन्दमध्यात्समुत्थिते ।

कन्दर

Y.Y.012/011

वायुना...वह्निशिखाभिः कन्दमध्यगतनाडिषु... ।

कन्दर

G. P.002/042

अमृतं कन्दरे कृत्वा नासान्तसुषिरे क्रमात् ।

कन्दली

H.R.001/081

मन्थान भैरवयोगी सिद्धबुद्धिश्च कन्दली ।

कन्दस्थान

Y.Y.004/016

कन्दस्थानं मनुष्याणां देहमध्यान्नाड्युलम् ।

कन्दोर्ध्व

S.SV.032

नाभिस्थानगकन्दोर्ध्वमङ्गुराश्च निर्गताः ।

Y.M.036

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिः अष्टधा कुण्डलीकृता ।

कन्धर

H.R.003/073

कुक्कुटासनबन्धस्थो दोर्ध्यां संबध्य कन्धराम् ।

कन्यका

S.SV.294

पृथ्वी पुत्री जले पुत्रः कन्यका तु प्रभञ्जने ।

कन्या

S.SV.073

वृषकर्कटकन्यालिमृगमीना निशाकरे ।

S.SV.293

चन्द्रनाडी यदा प्रश्ने गर्भे कन्या तदा भवते ।

कन्याप्राप्ति

S.SV.023

कन्याप्राप्तिः स्वरबले स्वरतो राजदर्शनम् ।

कन्यावाद

H.R.002/141

कन्यावादबिल्लावादरसवादस्तु सिद्धयः ।

कपालशोधन

कपाट

G. P.001/051

उद्धाटयेत्कपाटं तु तथा कुञ्चिकया हठात् ।

कपाल

A.Y.001/019

काषायग्रहणं कपालधरणं केशावलीलुञ्चनम् ।

H.R.001/055

कपालं भ्रामयेत्सव्यमपसव्यं तु वेगतः ।

H.R.004/042

हृदि तिष्ठति कालाग्निः कपाले चन्द्रमण्डलम् ।

S.K.S.098

देवदालीफलप्राणं कपालस्य विरेचनम् ।

S.SV.336

भस्माङ्गारकपालभ्राशमुसली सूर्यास्त... ।

कपालकुहर

G. P.001/063

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

H.R.002/129

दत्तात्रेयस्तु कपालकुहरे जिह्वा विपरीतगा ।

H.R.002/134

कपालकुहरे यस्तु ततो जिह्वां प्रवेशयेत् ।

Y.M.053

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

Y.R.228

जिह्वां प्रवेशयेद्योगी कपालकुहरे ततः ।

Y.R.230

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

कपालभ्रान्ति

H.R.001/026

कपालभ्रान्तिश्चैतानि षट्कर्माणि प्रचक्षते ।

H.R.001/054

कपालभ्रान्तिर्विख्याता सर्वरोगविशेषणी ।

H.R.001/055

रेचपूर्वकमुक्तेन कपालभ्रान्तिरुच्यते ।

कपालशोधन

H.R.001/040

कपालशोधनी चैव दिव्यदृष्टिप्रदायिनी ।

कपालशोधिनी

H.R.001/056

कपालशोधनञ्चापि ब्रह्मचक्रं विशोधयति ।

H.R.002/012

कपालं शोधनं वापि रेचयेत्पवनं शनैः ।

कपालशोधिनी

S.K.S.068

कपालशोधिनी दृष्टिशोधिनी जन्तुनाशिनी ।

कम्प

G. P.002/006

अधमेचोद्यते घर्मः कम्पो भवति मध्यमे ।

H.R.003/089

कनीयसी भवेत्स्वेदः कम्पो भवति मध्यमे ।

S.SV.188

तेजोवाय्वोश्च सुप्ताक्षोज्वरकम्पः प्रवासिनः ।

Y.M.095

अधमस्याधमो घर्मः कम्पो भवति मध्यमः ।

कम्पक

Y.Y.006/026

कम्पको मध्यमः प्रोक्तः उत्थानश्चोत्तमो भवेत् ।

कम्पन

A.Y.001/060

क्षणादुत्पद्यते तस्य मनसः कम्पनं सकृत् ।

Y.R.254

शिरसः कम्पनं पश्चात् सर्वदेहस्य कम्पनम् ।

Y.Y.012/026

कम्पनं च तथा मूर्ध्नो मनसैवात्मदर्शनम् ।

कम्पिल्लक

S.K.S.095

कम्पिल्लकं च मृद्रीकां भुक्त्वा तदनु कं पिबेत् ।

कफ

H.R.001/024

अभ्यासकाले प्रथमे निषिञ्चन्ति कफादयः ।

H.R.001/046

गुल्मो महोदरं चापि वातपित्तकफादिकम् ।

H.R.001/058

कर्माष्टभिर्गतस्थौल्यं कफमेदो मलप्रधिकः ।

कफरोग

H.R.002/026

ब्रह्मनाडीमुखे संस्थं कफाद्यर्गल्लाशनम् ।

S.K.S.049

कण्ठाद्वा तालुतो वापि समाकृष्य च तत्कफम् ।

S.K.S.050

नाभ्यां धीवेत्कफं यत्र तद्धि प्राणबलेन तु ।

S.K.S.054

प्राणप्रधाने भस्त्रायां कफमेदमल्रदिकम् ।

S.K.S.089

वह्नेर्दीप्तिः कफपित्त...कार्श्यं कान्तियुक्तं शरीरम् ।

S.K.S.109

एषा प्रोक्ता कफपित्तामयेषु ।

S.K.S.135

यावन्मल्र विनश्यन्ति वातपित्तकफोद्भवाः ।

S.K.S.141

वातपित्तकफोत्थानां दोषाणां नाशनं परम् ।

Y.B.111

ब्रह्मनाडीमुखे संस्थं, कफाद्यर्गल्लाशनम् ।

Y.Y.008/033

तदेतत्तु वरारोहे वातपित्तकफात्मकम् ।

कफकण्टक

S.K.S.037

मध्यचक्री समाख्याता कफकण्टकनाशिनी ।

कफदोष

H.R.001/056

कफदोषं निहन्त्येव पित्तदोषं जलेद्भवम् ।

S.K.S.044

अनेन कर्मणा वायुः कफदोषं हरिष्यति ।

Y.B.106

कण्ठे कफादिदोषघ्नं, शरीराग्निविवर्धनम् ।

कफनिर्हरण

S.K.S.047

प्रसिद्धं कसनं लेके कफनिर्हरणं परम् ।

कफरोग

H.R.001/036

कासश्वास प्लीह कुष्ठ कफरोगोष्म विशन्तिः ।

कफात्मक

कफात्मक

Y.Y.008/035

कफात्मकानां कायश्च सम्पूर्णस्त्वचिराद्भवेत् ।

कबन्धासन

H.R.003/015

कबन्धासनमित्याहुः गोरक्षासनमेव च ।

कमल

A.Y.002/111

तेजाश्चिन्तनमन्तरालकमले शून्याम्बरालम्बनम् ।

कमलासन

G. P.001/010

एकं सिद्धासनं प्रोक्तं द्वितीयं कमलसनम् ।

G. P.002/054

संयुक्ता कमलसनेन हि चतुष्कोणा हृदिस्थायिनी ।

Y.M.005

एकं स्वस्थासनं (सिद्धासनं)...कमलसनम् ।

Y.M.143

संयुक्तं कमलसनेन हि चतुःकोणा हरिस्थायिनी ।

कर

A.P.029

प्रसारितं पदं धृत्वा कराभ्यां पूरयेन्मुखे ।

A.P.037

सर्वं प्रसारितं पादं कराभ्यां धारयेद् दृढम् ।

G. P.001/012

दक्षोरूपरि पश्चिमेन विधिना धृत्वा कराभ्यां दृढम् ।

G. P.001/052

कृत्वा सम्पुटितौ करौ दृढतरं बध्वा तु पद्मासनं... ।

H.R.002/038

पादं प्रसारितं कृत्वा कराभ्यां पूरयेन्मुखे ।

H.R.002/100

लिङ्गं कराभ्यां आकुञ्च्य मणिचान्तः प्रवेशयेत् ।

H.R.003/033

याम्योरूपरि पश्चिमेन विधिना धृत्वा कराभ्यां दृढम् ।

H.R.003/038

कृत्वा सम्पुटितौ करौ दृढतरं बध्वा तु पद्मासनं ।

H.R.003/040

करौ सम्पुटितौ कुर्यात्तत्सम्पुटितपङ्कजम् ।

करण

H.R.003/059

करेण बन्धयेत्तं तु बद्धमत्स्येन्द्रमासनम् ।

H.R.003/060

कराभ्यां पङ्कजं कृत्वा तिष्ठेत्कूर्परया सुधीः ।

H.R.003/063

करौ सम्पुटितौ कृत्वा एकपादं तदुच्यते ।

H.R.003/064

पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं करयोः संस्थितो मुनिः ।

H.R.003/068

शयितपश्चिमातणस्थे करौ तत्प्रसारयेत् ।

H.R.003/070

गुल्फं चान्यं धारयेत्तत्करेण... ।

H.R.003/070

...तत्पादाग्रं संस्पृशेद्यत्करेण ।

H.R.003/071

स्थित्वैकस्मिन्पादतले कराभ्यां वेष्टयेत्तनुम् ।

S.SV.089

यत्राङ्गे वहते वायुस्तदङ्गकरसन्तलत् ।

S.SV.361

तत्कर्णासकरास्य पार्श्वहृदया...दिशूढो हि नरः... ।

Y.M.008

नाभ्यो (दक्षो)रूपरि पश्चिमेन...कराभ्यां दृढम् ।

Y.M.041

कृत्वा संघटितौ करौ दृढतरं बध्वा तु पद्मासनम् ।

Y.R.239

दृश्यते स्वसमीपस्थं करामलकवत्स्वयम् ।

Y.Y.005/015

नासाग्रदृक् सदा सम्यक् सव्ये न्यस्येतरं करम् ।

Y.Y.012/001

सव्येतरं न्यस्य करेतरस्मिन्शिखां ...पावकस्य ।

करण

A.Y.001/020

सर्वाभ्यास विचित्रबन्ध करणाद्यज्ञानयोगः परः ।

A.Y.002/032

जित्वा वायुं विविधकरणैः क्लेशमूलैः कथंचित् ।

A.Y.002/041

ध्यानादिभिः सत्करणैर्नगम्यं चिन्तामणिं ह्येकगुरुं विहाय ।

A.Y.002/043

प्राणायामशतैरनेककरणैर्दुःखात्मकैर्दुर्जयैः ।

करणीविपरीत

A.Y.002/082

नश्यतिस्करणस्तम्भं देहगेहं श्रुत्य भवेत् ।

H.R.001/016

पीठानि कुम्भकाश्चित्रा दिव्यानि करणानि च ।

H.R.002/067

तत्रास्ति दिव्यं करणं सूर्यस्य मुखबन्धनम् ।

S.K.S.005

वायूनां रोधनेनापि करणानां विनिग्रहे ।

S.K.S.009

कुम्भानामासनानां च करणानां च साधने ।

S.K.S.011

स्वतन्त्रत्वात्पाटवं च करणेष्वपि कर्मभिः ।

S.K.S.020

करणाप्यायनाश्चोतं जलधाराः शिवोदिताः ।

S.K.S.105

करणस्य तु दैवत्यं संस्मरेत्तत्र सिद्धिदम् ।

Y.B.066

ध्यानादिभिः सत्करणैर्न गम्यं... ।

Y.M.123

करणं विपरीताख्यं गुरुवाक्येन लभ्यते ।

Y.Y.006/051

करणानि वशीकृत्य विषयेभ्यो बलत्सुधीः ।

Y.Y.006/052

हस्ताभ्यां बन्धयेत्सम्यक्कर्णादि करणानि च ।

Y.Y.006/053

नासापुटौ मध्यमाभ्यां प्रच्छाद्य करणानि वै ।

करणीविपरीत

H.R.002/068

करणी विपरीताख्या गुरुवाक्येन लभ्यते ।

H.R.002/069

करणी विपरीताख्या सर्वव्याधिविनाशिनी ।

H.R.002/073

करणी विपरीताख्या श्रीनिवासेन लक्षिता ।

करतल

Y.Y.003/015

अवष्टभ्य धरां सम्यक् तलभ्यां तू करद्वयोः ।

करद्वय

H.R.003/041

धरामवष्टभ्य करद्वयेन तत्कूर्परस्थापितनाभेपार्थः ।

कर्ण

करपात्रता

H.R.003/049

नाभौ संस्थाप्य गुल्फौ च तन्मध्ये करपात्रताम् ।

करभ

A.P.007

हस्तिन्यास्तुरगः खराश्च करभः शाल्योदनं कोद्रवात् ।

करयुग्म

Y.R.227

जिह्वाग्रं करयुग्मेन गृहीत्वा घृतयोगतः ।

करसम्पुटित

H.R.003/008

बन्धकरसम्पुटित शुद्धपद्मं चतुष्टयम् ।

करस्थान

S.SV.252

ऊरुस्थानेऽग्नितत्त्वेन करस्थाने च वायुना ।

कराङ्घ्रि

S.SV.090

यदङ्गे वहते नाडी ग्राह्यं तेन कराङ्घ्रिणा ।

कराम्बु

H.R.001/087

वेधश्चन्द्रमुखी कराम्बुजलसन्माणिक्य वीणारणात् ।

कराली

H.R.002/118

आधारशक्तिः कुण्डली कराली प्राणवाहिनी ।

करोटी

H.R.001/082

करोटिः पूज्यपादश्च नित्यनाथो निरञ्जनः ।

कर्कट

S.SV.073

वृषकर्कटकन्यालिमृगमीना निशाकरे ।

कर्ण

A.Y.001/055

अकस्मान्निपतत्येव शब्दः कर्णं शुभावहः ।

G. P.001/030

दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णं च दक्षिणे ।

कर्ण

G. P.002/016

सम्बद्धासनमेद्रमङ्घ्रियुगलं कर्णाक्षिनासापुटा... ।

G. P.002/019

हिक्काकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।

G. P.002/083

शब्दादीनां च तन्मात्रं यावत्कर्णादिषु स्थितम् ।

H.R.003/093

हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।

H.R.004/008

कर्णौ पिधाय मूलेन यं शृणोति ध्वनि मुनिः ।

S.K.S.034

नेत्रकर्णाद्यूर्ध्वरोगनाशनं मलशोधनम् ।

S.K.S.144

कोष्ठमूत्रं निजे कर्णे दत्त्वा तत्पुनराहरेत् ।

S.SV.039

दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णे च दक्षिणे ।

S.SV.039

यशस्विनी वामकर्णे आनने चाप्यलम्बुषा ।

S.SV.242

आकृष्य गच्छेत्कर्णान्तं जयत्येव पुरन्दरम् ।

S.SV.361

तत्कर्णासकरास्य पार्श्वहृदया...दिङ्मूढो हि नरः... ।

S.SV.382

मुखनासाक्षिकर्णान्तानङ्गुलीभिर्निरोधयेत् ।

Y.M.052

जालधरे कृते बद्धे कर्णं (कण्ठ) सङ्कोचलक्षणे ।

Y.M.106

संबद्धासनमूलमङ्घ्रिघटितं कर्णाक्षिनासापुट... ।

Y.M.116

यं यं शृणोति कर्णाभ्यां प्रियं वाप्यथवाऽप्रियम् ।

Y.M.145

अर्धेन्दुप्रतिमं च कुन्दधवलं कर्णे च तत्त्वस्थितं ।

Y.M.155

कर्णानां मधुरास्सर्वा धारणा पञ्च दुर्लभाः ।

Y.R.248

कर्णयोस्त्वेकतानेन रोधनं नैव कारयेत् ।

Y.Y.006/052

हस्ताभ्यां बन्धयेत्सम्यक्कर्णादि करणानि च ।

कर्तव्य

कर्णगूथ

S.K.S.085

शल्लकया कर्णगूथं निहरेद् यत्नतो मुनिः ।

कर्णनाद

Y.R.203

कर्णनादैः शिरस्तालैरुष्णवारिनिषेचनैः ।

कर्णबस्ति

S.K.S.022

नेत्रकर्णशिरोलिङ्गबस्तयः पायुजाः पराः ।

S.K.S.144

कर्णबस्तिरयं प्रोक्तो विनादोषं न चाचरेत् ।

कर्णबाधा

S.K.S.058

दूरीकुर्यात् कर्णबाधयमुच्चैर्धौतीकर्म...शङ्करेण ।

कर्णरन्ध्र

Y.R.246

कर्णरन्ध्रयुगं पश्चादङ्गुलिभ्यां निरोधयेत् ।

कर्णशालाक्यकर्मन्

S.K.S.085

कर्णशालाक्यमेतद्धि कर्म प्रोक्तं मनीषिभिः ।

कर्णस्थल

Y.M.131

बद्ध्वा सोमकलजलं सुविमलं कर्णस्थलद्रुध्वतो

कर्णिका

Y.M.163

सततं कर्णिकामध्ये विशुद्धं चक्रमुच्यते ।

Y.Y.009/035

अथवाष्टदलेपेते कर्णिकाकेसरान्विते ।

कर्तव्य

Y.B.058

कर्तव्यं नैव तस्यास्ति, कृतेनासौ न लिप्यते ।

Y.Y.001/022

कर्तव्यमिति विध्युक्तं कर्मकामविवर्जितम् ।

Y.Y.001/027

विधिवत्कर्म कर्तव्यं ज्ञानेन सह सर्वदा ।

कर्त्ता

Y.Y.011/004

यत्कर्त्तव्यं वरारोहे योगेन खलु तत्कृतम् ।

Y.Y.011/007

विध्युक्तं कर्म कर्त्तव्यं ब्रह्मविद्भिश्च नित्यशः ।

कर्त्ता

S.SV.354

वर्षद्वयेन तेनाथ कर्त्ता हर्तास्वयं प्रभुः ।

कर्पूर

H.R.004/044

कर्पूरकमनले यद्वत् सैन्धवं सलिले यथा ।

S.K.S.127

कर्पूरं शीतमरिचं चन्दनं सुरदारुणा ।

Y.B.168

कर्पूरे लीयमाने किं काठिन्यं तत्र विद्यते ?

कर्मकाण्ड

A.Y.002/104

वृथा देवान् परित्यज्य कर्मकाण्डविवर्जितान् ।

कर्मत्याग

A.Y.002/106

योगिनो भवति श्रेयान् कर्मत्यागस्तदा तदा ।

कर्मन्

A.Y.002/034

केचिज्जातिगताभिमानभरिता ध्यानादिकर्माकुलः ।

A.Y.002/100

बभूव तस्य कर्माणि पापपुण्यस्य संक्षयः ।

A.Y.002/101

सर्वसङ्कल्पसंत्यक्तः स विद्वान् कर्मसंत्यजेत् ।

A.Y.002/103

कर्मब्रह्मोभयभ्रष्टं तं त्यजेदन्त्यजं यथा ।

A.Y.002/105

न कर्माणि त्यजेद् योगी कर्मभिस्त्यजते ह्यसौ ।

A.Y.002/105

कर्मणोमूलभूतम्य सङ्कल्पस्थैव नाशतः ।

G. P.001/065

पीड्यते न च शोकेन न च लिख्येत कर्मणा ।

G. P.002/012

समाधौ मोक्षमाप्नोति त्यक्त्वाकर्म शुभाशुभम् ।

कर्मन्

G. P.002/015

तस्मिन् दृष्टे क्रिया कर्म यातायातं न विद्यते ।

G. P.002/060

कर्मणा मनसा वाचा धारणाः पञ्चदुर्लभाः ।

G. P.002/090

बाध्यते न स कालेन लिख्यते न स कर्मणा ।

G. P.002/091

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

H.R.001/017

महामुद्रादिदशकं कर्माण्यष्टौ च कुम्भकाः ।

H.R.001/030

सर्वेषां कर्मणां चक्रिसाधनं प्रोच्यते मया ।

H.R.001/065

सर्वाङ्गशोधनं कार्यं वस्ति भस्त्रिककर्मणा ।

H.R.002/095

आयुः कर्म च वित्तं च विद्यां चैव चतुष्टयम् ।

H.R.002/130

पीड्यते न च योगेन लिख्यते न च कर्मणा ।

S.K.S.011

स्वतन्त्रत्वात्पाटवं च करणेष्वपि कर्मभिः ।

S.K.S.012

जायन्ते, तेन कर्माणि कर्तव्यानि विचक्षणैः ।

S.K.S.013

चतुर्धा प्रावदत् पूर्वं वायुसाधनकर्मणि ।

S.K.S.014

अथ वक्ष्यामि कर्माणि योगिनां योगसिद्धये ।

S.K.S.018

चक्रत्रोटनकं कर्म सर्वाङ्गत्रोटनं पुनः ।

S.K.S.024

वज्रोल्थङ्गानि कर्माणि सप्त प्राह सदाशिवः ।

S.K.S.025

तत्कर्म द्विविधं तत्र ध्वजमूलप्रभेदतः ।

S.K.S.026

वज्रोल्थङ्गानि कर्माणि वज्रोल्थामेव वक्ष्यते ।

S.K.S.027

खेचर्यङ्गानि कर्माणि यान्याह स्वयमीश्वरः ।

S.K.S.030

खेचर्यङ्गानि कर्माणि खेचर्यामेव वक्ष्यते ।

S.K.S.035

अथवाङ्गुलिना कुर्यादेतत्कर्म मुनीश्वरः ।

कर्मन्

S.K.S.041

अश्रुसम्पातपर्यन्तं कर्म त्राटकमीरितम् ।

S.K.S.044

अनेन कर्मणा वायुः कफदोषं हरिष्यति ।

S.K.S.075

अनेन कर्मणा प्राणः सर्वशुद्धिं विधास्यति ।

S.K.S.115

कुर्यादेतद्धि तत्कर्म गण्डूषमुपयोक्ष्यते ।

S.K.S.149

देहशुद्धिकरामेतां कर्मणां पद्धतिं पराम् ।

S.SV.058

मध्यमा भवति कूरा दुष्टा सर्वत्र कर्मसु ।

S.SV.123

क्रूराणि सर्वकर्माणि चराणि विविधानि च ।

S.SV.130

ईश्वरे चिन्तिते कार्ये योगाभ्यासादि कर्म च ।

S.SV.149

कालस्य वञ्चनार्थाय कर्मकुर्वन्ति योगिनः ।

S.SV.160

पृथिव्यां स्थिरकर्माणि चरकर्माणि वारुणे ।

S.SV.160

तेजसि क्रूरकर्माणि मारणोच्चाटनेऽनिले ।

S.SV.165

यः षोडशाङ्गुलैवायुः स आपः शुभकर्मकृत् ।

S.SV.166

ऊर्ध्वं वाही च यः क्रूरः कर्मकारी स तैजसः ।

S.SV.167

वायुः पवनसंज्ञस्तु चरकर्मप्रसाधकः ।

S.SV.176

तदा सिद्धिर्नसन्देहः सौम्यासौम्येषुकर्मसु ।

S.SV.178

जीवितव्ये जये लभे कृष्यां च धनकर्मणि ।

S.SV.304

मध्यमा भवति कूरा दुष्टा सर्वेषु कर्मसु ।

Y.B.161

न कर्मणा विना देवि ! योगसिद्धिः प्रजायते ।

Y.M.102

समाधेमोक्षमाप्नोति त्यक्त्वा कर्मशुभाशुभम् ।

Y.M.173

शब्दादीनां च तन्मात्रं यावत्कर्मादिषु स्थितम् ।

कर्मन्

Y.M.180

बाध्यते न च कालेन बाध्यते न च कर्मणा ।

Y.M.182

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

Y.R.119

प्राणस्य त्वखिलं कर्म मनोयुक्तं समभ्यसेत् ।

Y.V.033

सर्वव्याधिक्रियाकर्म वातपित्तसमन्वितम् ।

Y.Y.001/018

येनाहं यामि निर्वाणं कर्मणा मोक्षमव्ययम् ।

Y.Y.001/020

मामालेख्य प्रसन्नात्मा ज्ञानकर्माण्यभाषत ।

Y.Y.001/021

वर्णाश्रमोक्तं यत्कर्म कामसङ्कल्पपूर्वकम् ।

Y.Y.001/022

कर्त्तव्यमिति विध्युक्तं कर्म कामविवर्जितम् ।

Y.Y.001/024

वर्णाश्रमोक्तं कर्मैव विध्युक्तं कामवर्जितम् ।

Y.Y.001/025

वर्णाश्रमोक्तं कर्मैव विधिवत्कामपूर्वकम् ।

Y.Y.001/027

विधिवत्कर्म कर्त्तव्यं ज्ञानेन सह सर्वदा ।

Y.Y.001/034

सन्त्यासाश्रमसंयुक्तो नित्यं कर्म समाचरन् ।

Y.Y.001/038

विध्युक्तं कर्म कर्त्तव्यं कामसङ्कल्पवर्जितम् ।

Y.Y.001/039

श्रद्धया विधिवत्सम्यक् ज्ञानकर्म समाचर ।

Y.Y.001/042

ज्ञानेन सहयोगीन्द्र विध्युक्तं कर्म कुर्वतः ।

Y.Y.001/051

कर्मणा मनसा वाचा सर्वभूतेषु सर्वदा ।

Y.Y.001/053

वेदेनोक्तेऽपि हिंसास्यादभिचारादि कर्म यत् ।

Y.Y.001/054

कर्मणा मनसा वाचा परद्रव्येषु निःस्पृहा ।

Y.Y.001/055

कर्मणा मनसा वाचा सर्वावस्थासु सर्वदा ।

Y.Y.001/063

विहितेषु तदन्येषु मनोवाक्कायकर्मणाम् ।

कर्मबन्ध

Y.Y.002/010
वेदलैकिकमार्गेषु कुत्सितं कर्म यद्वेत् ।
Y.Y.004/069
पोषणादि समानस्य शरीरे कर्म कीर्तितम् ।
Y.Y.006/079
तस्मात्त्वं च वरारोहे नित्यं कर्म समाचर ।
Y.Y.006/082
तस्ममात्त्वं विधिमार्गेण नित्यं कर्म समाचर (न्) ।
Y.Y.007/004
कर्माणि यानि नित्यानि विहितानि शरीरिणाम् ।
Y.Y.008/039
तस्मात्त्वं च वरारोहे नित्यं कर्म समाचर ।
Y.Y.010/006
कर्मैव विधिवत्कुर्वन्कामसङ्कल्पवर्जितम् ।
Y.Y.011/002
वैधं कर्म कथं कुर्यान्निष्कृतिः का त्वकुर्वतः ।
Y.Y.011/005
विशुद्धचित्तहविषा विध्युक्तं कर्म जुह्वतः ।
Y.Y.011/007
विध्युक्तं कर्म कर्तव्यं ब्रह्मविद्भिश्च नित्यशः ।
Y.Y.011/008
कर्माणि तस्य नित्यः निरयः परिकीर्तितः ।
Y.Y.011/008
न देहिनां यतः शक्यं त्यक्तुं कर्माण्यशेषतः ।
Y.Y.011/009
त्वं चैव मात्ययाद् गार्गि वैधं कर्म समाचर ।
कर्मबन्ध
Y.R.143
कर्मबन्धाद्विनिर्मुक्तो भवेत्सिद्धस्तदा ध्रुवम् ।
कर्मभाव
H.R.001/024
अकार्यकर्मभावेन भविष्यन्त्यखिलमयाः ।
कर्मयोग
S.SV.329
कर्मयोगसदाभ्यासैरमरः शशिसंश्रयात् ।
कर्मयोगसमुच्चय
Y.Y.010/022
यदुक्तं ब्रह्मणा पूर्वं कर्मयोगसमुच्चयम् ।

कला

कर्मसर्वस्व
Y.Y.001/040
इति मे कर्मसर्वस्वं योगरूपं च तत्त्वतः ।
कर्मसिद्धि
H.R.001/030
साधकैस्तत्र कर्तव्यं सर्वकर्मापि सिद्धये ।
कर्माष्ट
H.R.001/058
कर्माष्टभिर्गतस्थौल्यं कफमेदो मलाधिकः ।
कर्माष्टक
H.R.001/027
कर्माष्टकमिदं गोप्यं घटशोधनकारकम् ।
कर्मेन्द्रिय
Y.V.013
पञ्चकर्मेन्द्रियैर्युक्ताः क्रियाशक्तिसमुद्यताः ।
कर्षण
S.SV.120
प्रेरणे कर्षणे क्षोभे दाने च क्रयविक्रये ।
कलना
Y.B.027
कलना स्फूर्तिरूपेण संसारभ्रमतां गतम् ।
कलनाजाल
Y.B.171
यत्किञ्चित्कलनाजालं न तन्मोक्षाय शङ्कर ।
कलह
S.SV.080
उद्वेगः कलहो हानिः शुभं सर्वं निवारयेत् ।
S.SV.091
न हानिः कलहो नैव कण्टकैर्नापि भिद्यते ।
कला
A.P.067
अमी कल्य महाबिम्बं विश्वबिम्बं प्रकाशते ।
A.Y.002/021
अमनस्का कल्य कापि जयत्यानन्ददायिनी ।

कलाजल

H.R.002/131
छेदनचालनदोहैः कल्य क्रमेण वर्धयेतावत् ।
S.SV.393
गर्भाधानं च रोगश्च कल्यर्द्धनैवमुच्यते ।
Y.M.158
एकस्य ध्यानयोगेन कल्यं नार्हन्ति षोडशी ।
कलाजल
G. P.002/037
तत्कल्लेखकल्यजलं सुविमलं जिह्वाकुलं यः पिबेत्... ।
Y.M.127
उत्कल्लेखकल्यजलं सुविमलं जिह्वाकुलं यः पिबेत् ।
कलाभृत
H.R.002/139
उत्कल्लेखकल्यभृतं च विमलं धारामृतं यः पिबेत् ।
कलुष
A.Y.002/078
निक्षिप्तं कनकं विहाय कलुषं यद्वद् भवेन्निर्मलं... ।
कलेवर
Y.B.166
नाना नादाः प्रवर्तन्ते मार्दवं स्यात्कलेवरे ।
Y.R.290
भयं तत्र न कुर्वीत युक्त्या रक्षेत्कलेवरम् ।
Y.Y.006/074
वायुना पूरिते व्योम्नि साङ्गोपाङ्गे कलेवरे ।
Y.Y.008/034
प्राणसंयमनेनैव शोषं याति कलेवरम् ।
Y.Y.008/035
पित्तात्मकानां त्वचिरात्र शुष्यति कलेवरम् ।
Y.Y.009/038
तेनामृतरसेनैव साङ्गोपाङ्गकलेवरे ।
Y.Y.010/013
तस्मिन्सुबद्धपर्यङ्गे मन्त्रैर्बद्धकलेवरः ।
Y.Y.010/019
तदेव संस्मरन्विद्वांस्त्यजेदन्ते कलेवरम् ।
Y.Y.011/010
यं यं सम्यक्स्मरन्भावं त्यजत्यन्ते कलेवरम् ।
योगेन परमात्मानं यजंस्त्यज कलेवरम् ।

कवाद

Y.Y.012/013
बोधं...चक्रिणि नाभिमध्ये प्राणाः...कलेवरेऽस्मिन् ।
कल्प
G. P.001/006
द्विजसेवितशाखस्य श्रुतिकल्पतरोः फलम् ।
कल्पतरु
Y.M.001
द्विजचोदितशङ्खस्य...श्रुतिकल्पतरोः फलं ।
कल्पनारहित
Y.B.176
प्रभूताः सिद्धयो यास्ता कल्पनारहिताः स्मृताः ।
कल्पलतिका
H.R.004/026
उन्मनी कल्पलतिका सद्य एव फलिष्यति ।
कल्पान्त
H.R.002/136
कामं त्यक्ता तु कल्पान्ते ब्रह्मस्थानं व्रजत्यसौ ।
कल्पिता
Y.B.173
द्विविधाः सिद्धयो लोके, कल्पिताकल्पिताः शिवे ।
Y.B.174
सिद्ध्यन्ति सिद्धयो यास्तु कल्पितास्ताः प्रकीर्तिताः ।
कवलग्रह
S.K.S.021
स्वेदनं धूमनस्ये च तथा च कवलग्रहः ।
S.K.S.126
मुखरोगस्य हरणं कवलग्रह उच्यते ।
S.K.S.129
विस्तरो मिश्रके वाच्यः कवलग्रह इति ।
कवलीकृत
S.K.S.125
कवलीकृत्य यद्वस्तु मुखमध्ये विधारयेत् ।
कवाद
Y.M.040
उद्धाटयेत् कवादं तु तथा कुम्भि (श्चि) कया हवात् ।

कवि

कवि

G. P.002/046

ध्यात्वामृतमयीं देवीं षण्मासेन कविर्भवेत् ।

Y.M.134

ध्यात्वामृतमयीं देवीं षण्मासेन कविर्भवेत् ।

कविता

A. Y.001/013

न चापिच्छन्दोव्याकरण कवितालङ्कृतिगणै... ।

A. Y.001/019

नग्नत्वं निगमागमादिकवितागोष्ठीसभाभ्यन्तरे ।

कविशक्ति

S.SV.224

आनन्दस्तुद्वितीये स्यात्कविशक्तिस्तृतीयके ।

कशा

S.K.S.042

रज्ज्वीं श्लक्ष्णां कशां कुर्याद्धस्तमात्रां सुसूत्रकैः ।

S.K.S.043

प्रवेशयेत्कण्ठमध्ये नासाद्वारेण तां कशात् ।

कशाकर्मन्

S.K.S.015

त्राटकं च कशाकर्म नेत्रीकरणमुत्तमम् ।

S.K.S.043

घर्षयेच्च शनैरेतत्कशाकर्म शिवोदितम् ।

कषान्वित

S.SV.344

कचित्पश्यति यो दीपं सुवर्णं च कषान्वितम् ।

कषाय

S.SV.157

माहेयं मधुरं स्वादे कषायं जलमेव च ।

S.SV.336

दूतः कृष्णकषायकृष्णवसनो दन्तक्षतो... ।

कष्ट

S.SV.304

देशभङ्गमहारोगक्लेशकष्टादि दुःखदा ।

कान्त

कसन

S.K.S.016

कसनं घृवनं चापि घ्राणवक्त्रविभेदतः ।

S.K.S.047

प्रसिद्धं कसनं लेकेकफनिर्हरणं परम् ।

काकचञ्चु

G. P.002/038

काकचञ्चुवदास्येन शीतलं सल्लिलं पिबेत् ।

Y.M.128

काकचञ्चुपुटास्येन शीतलं सल्लिलं पिबेत् ।

काकचण्डीश्वर

H.R.001/082

कापाली बिन्दुनाथश्च काकचण्डीश्वराद्वयः ।

काकमत

Y.B.160

एतदेव हि विज्ञेयं, तत्काकमतमुच्यते ।

Y.B.161

तस्मात्काकमतात्रास्ति त्वभ्यासाख्यमतः परम् ।

काकमर्कट

Y.B.153

कथयत्वं महादेव ! काकमर्कटयोर्मतम् ।

काञ्चन

A. Y.002/048

यथा सिद्धरसस्पर्शात् ताम्रं भवति काञ्चनम् ।

H.R.002/078

काञ्चनस्य च रौप्यस्य ताम्रस्याप्यथ वायसः ।

H.R.002/085

नालं काञ्चननिर्मितं मृदुतरं साङ्गं च नागैः कृतम् ।

काठिन्य

Y.B.168

कर्पूरे लीयमाने किं काठिन्यं तत्र विद्यते ?

कान्त

H.R.003/019

विचित्रं नलिनं कान्तं शुद्धपक्षीसुमन्दकम् ।

कान्ति

कान्ति

H.R.001/047

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादं...कान्तिं दहनप्रदीप्तिं ।

H.R.003/095

कायस्य कृशता कान्तिस्तथा जायेत निश्चितम् ।

S.K.S.089

वह्नेर्दीप्तिः कफपित्त...कार्श्यं कान्तियुक्तं शरीरम् ।

S.SV.194

क्षुधा तृषा तथा निद्रा कान्तिरालस्यमेव च ।

Y.Y.012/015

रोगाश्च नश्यन्ति बलप्रभिवृद्धिः कान्ति...प्रबुद्धे ।

कापाल

H.R.001/048

आधारकुञ्चनं कुर्यात्कापालं बस्तिकर्म तत् ।

कापालिक

H.R.002/108

कापालिकैः खण्डमतैकमय्याम् ।

कापाली

H.R.001/082

कापाली बिन्दुनाथश्च काकचण्डीश्वराद्वयः ।

काम

A. Y.001/025

सर्वोपाधिविनिर्मुक्तं सर्वकामविवर्जितम् ।

A. Y.001/056

पल्लवकल्येनापि कामस्तस्य निवर्तते ।

A. Y.002/073

यथा निरङ्कुशो हस्ती कामान् प्राप्य निवर्तते ।

A. Y.002/082

अमनस्केक्षणात्क्षीणं कामक्रोधादिबन्धनम् ।

H.R.002/136

कामं त्यक्ता तु कल्पान्ते ब्रह्मस्थानं व्रजत्यसौ ।

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लोभमोहमदा रुजः ।

Y.B.023

असौ दोषैर्विमुक्तः किं, कामक्रोधभयादिभिः ।

Y.B.024

कामक्रोधादिदोषाणां, स्वरूपान्नास्ति भिन्नता ।

कामवर्जित

Y.B.050

इन्द्रियाणि मनोबुद्धिकामक्रोधादिकं जितम् ।

Y.Y.001/021

वर्णाश्रमोक्तं यत्कर्म कामसङ्कल्पपूर्वकम् ।

Y.Y.001/038

विध्युक्तं कर्म कर्तव्यं कामसङ्कल्पवर्जितम् ।

कामदहन

H.R.003/010

भैरवं कामदहनं पाणिपात्रं च कार्मुकम् ।

H.R.003/048

अनेन यदि कुर्याद्वै तत्कामदहनं भवेत् ।

कामदेव

H.R.002/017

एवमभ्यासयोगेन कामदेवो द्वितीयकः ।

H.R.004/020

दृढासने भवेद्योगी कामदेव समस्तथा ।

कामना

A. Y.002/058

यावत्प्रयत्नलेशोऽस्ति यावत्सङ्कल्पकामना ।

कामपूर्वक

Y.Y.001/025

वर्णाश्रमोक्तं कर्मैव विधिवत्कामपूर्वकम् ।

कामरूप

A.P.027

कामरूपे शिवं देवं लिङ्गाभं मणिसन्निभम् ।

G. P.001/017

योनिस्थानं द्वयोर्मध्ये कामरूपं निगद्यते ।

Y.B.167

सर्वज्ञोऽसौ भवेत्कामरूपः पवनवेगवान् ।

Y.M.010

योनिस्थाने तयोर्मध्ये कामरूपं निगद्यते ।

कामवर्जित

Y.Y.001/024

वर्णाश्रमोक्तं कर्मैव विध्युक्तं कामवर्जितम् ।

Y.Y.001/026

संसारभीरुभिस्तस्माद्विध्युक्तं कामवर्जितम् ।

कामविवर्जित

Y.Y.005/003

विध्युक्तकर्मसंयुक्तः कामसङ्कल्पवर्जितः ।

Y.Y.010/006

कर्मैव विधिवत्कुर्वन्कामसङ्कल्पवर्जितम् ।

कामविवर्जित

Y.Y.001/022

कर्तव्यमिति विध्युक्तं कर्म कामविवर्जितम् ।

कामाख्या

G. P.001/018

तन्मध्ये प्रोच्यते योनिः कामाख्या सिद्धवन्दिता ।

Y.M.011

तन्मध्ये प्रोच्यते योनिः कामाख्या सिद्धवन्दिता ।

कामिनी

A.Y.001/056

कदापि नैव जायेत कामिन्यालिङ्गितस्य च ।

G. P.001/068

न तस्य क्षरते बिन्दुः कामिन्यालिङ्गितस्य च ।

H.R.002/077

कामिनी वा नरो वाथ वज्रोर्ली बुद्धिमान्नयेत् ।

S.SV.278

रात्र्यन्तयाम बेत्त्रयां प्रसुप्ते कामिनीजने ।

S.SV.279

तत्क्षणं दीयते चन्द्रो मोहमायाति कामिनी ।

S.SV.281

तत्क्षणाद्वापयेद्यस्तु मोहयेत्कामिनीशतम् ।

S.SV.282

चन्द्रे द्वितुर्यष्टकृत्वोवश्याभवतिकामिनी ।

S.SV.285

अनेन विधिना कामी वशयेत्सर्वकामिनीः ।

Y.M.058

न तस्य क्षरते बिन्दुः कामिन्याश्लेषितस्य च ।

कामी

S.SV.285

अनेन विधिना कामी वशयेत्सर्वकामिनीः ।

काय

A.P.016

दुद्रज्ञे (?) वह्निभावे स्रवति शशधरे पूरयत्याशुकाये ।

कायिक

A.P.074

कायेनैव परीक्षेत वाक्पटुः किं करिष्यति ।

A.Y.001/017

वायुवाक् काय दृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।

A.Y.002/069

वायुवाक्कायदृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।

H.R.003/095

कायस्य कृशता कान्तिस्तथा जायेत निश्चितम् ।

S.SV.221

कायानगरमध्यस्थो मारुतो रक्षपालकः ।

Y.R.212

कायः शवत्वमायाति योगी वायुसमो भवेत् ।

Y.R.217

हित्वा देहं विशेषेण कायं वा नवयौवनम् ।

Y.Y.001/063

विहितेषु तदन्येषु मनोवाक्कायकर्मणाम् ।

Y.Y.002/007

हिंसादिरहितः काय एतदीश्वरपूजनम् ।

Y.Y.008/035

कफात्मकानां कायश्च सम्पूर्णस्त्वचिराद्भवेत् ।

Y.Y.012/035

व्याहरन्प्रणवमुन्नय मूर्ध्नि...आत्मनिकायम् ।

कायक्लेश

A.P.015

कायक्लेशजराव्याधिपापमृत्युभयं कुतः ।

कायपद्म

S.SV.329

गगनात्स्रवते चन्द्रः कायपद्मानि सिञ्चयेत् ।

कायस्थ

A.Y.001/096

कायस्थो दृश्यते लेके तत्त्वचर्या समाचरेत् ।

कायसंक्षोभ

A.Y.002/057

वाङ्मनः कायसंक्षोभं प्रयत्नेन विवर्जयेत् ।

कायिक

H.R.003/003

व्रतोपवासकाद्याश्च कायिका नियमाः स्मृताः ।

कारण

कारण

A.Y.002/079

मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

S.SV.094

अभ्यर्णदेशे दीते तु कारणाविति केचन ।

Y.B.046

कारणेन विना कार्यं न कदाचन विद्यते ।

Y.Y.009/001

ध्यानमेव हि जन्तूनां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

Y.Y.010/015

व्योम्नि तस्मिन्प्रभारूपे स्वरूपे सर्वकारणे ।

Y.Y.010/017

कारणे परमानन्दे आस्थितो योगधारणाम् ।

कार्पण्य

Y.B.016

जरा मृत्युश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।

कार्पास

S.K.S.012

जलमारुतकार्पासतन्तुचालनतः शिवः ।

कार्मुक

H.R.003/010

भैरवं कामदहनं पाणिपात्रं च कार्मुकम् ।

कार्य

H.R.004/056

यत्कार्यं जायते यस्मात्तस्मिन्प्रतिष्ठति ।

S.SV.069

सिद्धिदा सर्वकार्येषु शुक्लपक्षे विशेषतः ।

S.SV.079

सिध्यन्ति सर्वकार्याणि दिवा रात्रिगतान्यपि ।

S.SV.098

प्रवेशकार्यहेतौ च सूर्यनाडी प्रशस्यते ।

S.SV.130

ईश्वरे चिन्तिते कार्ये योगाभ्यासादि कर्म च ।

S.SV.161

शून्यता सर्वकार्येषु नात्र कार्या विचारणा ।

S.SV.236

समुत्तरे पदं दद्यात्सर्वकार्याणि साधयेत् ।

कार्यानुरोध

S.SV.247

लभ्यादीन्यपि कार्याणि पृथानि कीर्तितानि च ।

S.SV.267

मनोभङ्गमकुर्वाणः सर्वकार्येषु जीवति ।

Y.B.046

कारणेन विना कार्यं न कदाचन विद्यते ।

कार्यकारणसंयोग

Y.Y.008/013

कार्यकारणसंयोगे कार्यहानिः कथं भवेत् ।

कार्यफल

S.SV.228

एवं प्राणविधिः प्रोक्तः सर्वकार्यफलप्रदः ।

S.SV.238

सम्मुखेऽपदिशा तेषां सर्वकार्यफलप्रदा ।

कार्यरूप

Y.Y.008/012

अयुक्तं कारणं जहौ कार्यरूपस्य संस्थितिः ।

Y.Y.008/013

दृष्टं तत्कार्यरूपेषु मृदात्मकघटादिषु ।

Y.Y.008/031

ब्रह्मादि कार्यरूपाणि स्वे स्वे संहृत्य कारणे ।

कार्यविनाश

S.SV.125

विषवत्तं विजानीयात्सर्वकार्यविनाशनम् ।

कार्यसिद्धि

H.R.003/082

कथं स्यादुन्मनीभावः कार्यसिद्धिः कथं भवेत् ।

H.R.004/030

तद्बध्नीयात्सुखरति मृदुर्नान्यथा कार्यसिद्धिः ।

S.SV.092

पूर्णाङ्गे खलु कर्तव्याकार्यसिद्धिर्मनः स्थिता ।

कार्यहानि

Y.Y.008/013

कार्यकारणसंयोगे कार्यहानिः कथं भवेत् ।

कार्यानुरोध

S.SV.101

तदाकार्यानुरोधेन कार्यं नाडीप्रचालनम् ।

काल

काल

A.P.010

तं चोक्त्वा गिरिशेन भाषितमिदं काले न चेतः परं ।

A.Y.001/046

मासैः संवत्सरैः कालस्यस्थस्तत्परं व्रजेत् ।

A.Y.001/047

पल्लैः षष्टिभिरेव स्यात् घटिका कालसंमिता ।

G. P.001/085

त्रयः कालस्रयो वेदास्रयो लेकास्रयः स्वराः ।

G. P.002/023

यथा तृतीयकालस्थो रविः प्रत्याहरेत्प्रभाम् ।

G. P.002/090

बाध्यते न स कालेन लिप्यते न स कर्मणा ।

H.R.001/013

न दृष्टि लक्ष्याणि न चित्तबन्धो न देशकालैः...वायुरोधः ।

H.R.002/130

बध्यते न च कालेन यो मुद्रा वेत्ति खेचरीं ।

H.R.004/007

शीते काले द्वौ पटी वा प्रटीवा ।

H.R.004/063

...शाक्ताः काल कुलार्चना विधिरता... ।

S.K.S.006

पथ्यापथ्यप्रमादैर्वा देशकालग्रमादतः ।

S.K.S.062

कालश्च पृथिवी चैव दृश्यते प्रथमेन तु ।

S.K.S.063

पुनः कालश्च पृथिवी दृश्यते प्रथमेन तु ।

S.K.S.064

पञ्चोपान्त्यमायातः कालेऽनन्तस्ततः पुनः ।

S.SV.107

कालविज्ञानसूत्रे तु चतुष्पादगृहागमे ।

S.SV.107

कालव्याधिचिकित्सायां स्वामिसंबोधने तथा ।

S.SV.132

नाडीसङ्क्रमणे काले तत्त्वसङ्क्रमणेऽपि च ।

S.SV.149

निरीक्षितव्यं यत्नेन सदा प्रत्यूषकालतः ।

S.SV.216

अर्थकालजयप्रश्न शुभाशुभमिति त्रिधा ।

काल

S.SV.268

न काले विविधं घोरं न शस्त्रं न च पत्रगाः ।

S.SV.279

अष्टाक्षरं जपित्वा तु तस्मिन्काले गते सति ।

S.SV.350

तृतीयं मासमावश्यं कालज्ञायां भवेन्नरः ।

S.SV.351

काले दूरस्थितो वापि येनोपायेन लक्ष्यते ।

S.SV.364

मूत्रं पुरीषं वायुश्च समकालं प्रवर्तते ।

S.SV.384

वासनामुन्मनां कृत्वा कालं जयति लीलया ।

Y.B.132

यत्र वै निर्जितः कालश्चन्द्रसूर्यनिबन्धनात् ।

Y.B.174

रसौषधिक्रियाकालमन्त्रक्षेत्रादिसाधनात् ।

Y.M.075

त्रयः काल स्रयो लेकास्रयो वेदास्रयो स्वराः ।

Y.M.180

बाध्यते न च कालेन बाध्यते न च कर्मणा ।

Y.R.058

किञ्चित्कालं बही रुद्ध्वा वामेनैव पिबेत्ततः ।

Y.R.182

एवं क्रमेण कालेन योगिनोऽभ्यासयोगतः ।

Y.R.204

स्वयं कर्तुं न संदेहः कालेनाभ्यासपाटवात् ।

Y.R.219

सिद्धयोऽन्याश्च कालेन जायन्ते स्वयमेव हि ।

Y.R.221

निर्विकल्पसमाधिः स्यात्कालेनाभ्यासयोगतः ।

Y.R.293

देशेऽनुकूले काले च समे स्थाने च निर्मले ।

Y.Y.001/070

तस्मात्सर्वेषु कालेषु सर्वैर्निःश्रेयसार्थिभिः ।

Y.Y.004/034

तावेव धत्तः सकलं कालं रात्रिदिवात्मकम् ।

Y.Y.004/035

भोक्त्री सुषुम्णा कालस्य गुह्यमेतदुदाहृतम् ।

Y.Y.010/010

विनिश्चित्यात्मनः कालमन्यैर्वा परमार्थवित् ।

कालकूट

कालकूट

H.R.003/042

जनयति जठराग्निं जीर्यते कालकूटम् ।

Y.M.146

विषाग्निः सह कालकूट रजिना तद्वारुणी धारणा ।

कालकूटदहनी

G. P.002/055

...देशा दुःसहकालकूटदहनी स्याद्वारुणी धारणा ।

कालजित्

H.R.002/072

याममात्रं तु यो नित्यं अभ्यसेत्स तु कालजित् ।

कालज्ञ

S.SV.365

मासेन जायते मृत्युः कालज्ञेनानुभाषितम् ।

कालज्ञान

S.SV.363

पक्षेण जायते मृत्युः कालज्ञानेन भाषितम् ।

कालस्तत्त्व

S.SV.303

तेजोव्योम्नोर्भयं घोरं दुर्भिक्षं कालस्तत्त्वतः ।

कालत्रय

S.SV.085

कालत्रये दिनान्यष्टौ विपरीतं यदा वहेत् ।

कालदण्ड

H.R.001/084

खण्डयित्वा कालदण्डं ब्रह्माण्डे विचरन्ति ते ।

कालपटल

A.P.055

तत्क्षेत्रं यदसीमकालपटलध्यानासनं हेल्या ।

कालभय

G. P.001/092

यावद्दृष्टिर्भुवोर्मध्ये तावत्कालभयं कुतः ।

G. P.001/093

अतः कालभयाद्ब्रह्मा प्राणायामपरायणः ।

कालाग्नि

S.SV.373

...स्वप्नोऽपि नो भवति कालभयं नराणाम् ।

Y.M.080

यावद्भुवोर्मध्ये तावत्कालभयं कुतः ।

Y.M.081

अतः मू (का) लभयाद्ब्रह्म प्राणायामपरायणः ।

कालभाव

S.SV.380

अन्योन्यकालभावेन जीवेदाचन्द्रतारकम् ।

कालमुख

H.R.004/063

शैवाः पाशुपता महाव्रतधराः कालमुखा जङ्गमाः... ।

कालरूप

S.SV.125

तस्यां नाड्यां स्थितो बहिर्ज्वलन्ते कालरूपकः ।

कालवञ्जन

G. P.001/005

एतद्विमुक्तिसोपानमेतत्कालस्य वञ्चनम् ।

S.SV.149

कालस्य वञ्चनार्थाय कर्मकुर्वन्ति योगिनः ।

S.SV.370

जपैर्ध्यानेन योगेन जायते कालवञ्चना ।

कालवदन

S.SV.341

...सोऽवश्यं विशतीह कालवदनं संवत्सरादूर्ध्वतः ।

कालसूचक

Y.Y.010/009

ततस्त्वाभ्यन्तरैश्चिह्नैर्बाह्यैर्वा कालसूचकैः ।

कालाग्नि

H.R.002/143

कालाग्निरुद्री चण्डी च ते स्युः पिङ्गलनामकाः ।

H.R.004/041

मूले तिष्ठति कालाग्निर्बस्ति मध्ये तु बान्धवः ।

H.R.004/042

हृदि तिष्ठति कालाग्निः कपाले चन्द्रमण्डलम् ।

S.K.S.131

यत्र कालाग्निरुद्री हि दैवतं परमेश्वरः ।

कालानल

कालानल

S.SV.336

...काली शून्यपदस्थितो गद्युतः कालानल...।

काली

S.SV.336

...काली शून्यपदस्थितो गद्युतः कालानल...।

काशी

Y.B.179

यथा काशी समुद्रिश्य गच्छद्भिः पथिकैः पथि ।

काश्यप

Y.Y.011/014

भार्गवः काश्यपश्चैव भरद्वाजस्तथैव च ।

काषाय

A.Y.001/019

काषायग्रहणं कपालधरणं केशावलीलुञ्चनम् ।

S.SV.170

श्वेतमर्धेन्दुसंकाशं स्वादुकाषायमार्द्रकम् ।

काष्ठ

A.P.008

केचित्काष्ठा प्रविष्टा युवतिभगतद्विन्दुमूर्ध्वं नयन्ति ।

H.R.004/015

काष्ठे प्रवर्तितो वह्निः काष्ठेन सह लीयते ।

S.SV.116

इष्टिकाकाष्ठापाषाणरत्नघर्षणदारणे ।

काष्ठनिर्मित

Y.R.249

अधस्ताद्भुजयोर्दद्यादाधारं काष्ठनिर्मितम् ।

कास

G. P.002/019

हिक्काकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।

H.R.001/036

कासश्वासा ग्रीह कुष्ठ कफरोगोष्म विशन्तिः ।

H.R.003/093

हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।

S.K.S.058

कासश्वासाग्रीहकुष्ठदिनाशम् वह्नेर्माद्यं...श्लेष्मरोगान् ।

कुक्षियुगल

S.K.S.090

कासश्वासाग्रीहकुष्ठदिनाशं...सिद्धिपूर्वा ।

Y.M.110

हिक्काश्वास्यं तथा कासःशिरःकर्णाक्षिवेदना ।

Y.Y.004/067

निःश्वासोच्छ्वासकासाश्च प्राणकर्मैति कीर्त्यते ।

काहल

H.R.004/010

मध्ये मर्दल शङ्खोत्था घण्टाकाहल कास्तथा ।

किङ्किणी

H.R.004/011

अन्ते तु किङ्किणी वंशवीणा भ्रमरनिःस्वनाः ।

किरीट

Y.R.163

मणिमेखल्या युक्तं किरीटोज्ज्वलमस्तकम् ।

किरीटी

Y.Y.008/017

स्मरन्नारायणं सौम्यं चतुर्बाहुं किरीटिनम् ।

किल्बिष

G. P.002/063

कुण्डलिन्या समायुक्तं ध्यात्वा मुच्येत किल्बिषात् ।

G. P.002/064

कुण्डलिन्या समायुक्तं ध्यात्वा मुच्येत किल्बिषैः ।

Y.M.160

नासाग्रे दृष्टिमादाय ध्यात्वा मुञ्चति किल्बिषम् ।

कीट

H.R.002/013

आलस्यं वातदोषघ्नं कृमिकीटं निहन्ति च ।

Y.B.184

येऽश्वकुक्कुटकीटाद्या मृतिसम्प्राप्नुवन्ति ते ।

कीर्ति

S.SV.022

लक्ष्मीप्राप्तिः स्वरबले कीर्तिः स्वरबले सुखम् ।

कुक्षियुगल

G. P.001/058

आपूर्य श्वसनेन कुक्षियुगलं बद्ध्वा शनैरेचये...।

कुक्कुट

कुक्कुट

H.R.003/016

पञ्चचूली कुक्कुटं च एकपादकुकुटम् ।

H.R.003/021

मायूरं कुक्कुटं चैव भद्रं सिंहासनं तथा ।

Y.B.184

येऽश्वकुक्कुटकीटाद्या मृतिसम्प्राप्नुवन्ति ते ।

Y.R.074

कुक्कुटांडसमाकरः सर्वनाडीसमाश्रयः ।

कुक्कुटाण्ड

H.R.004/033

मूलधारे स्थितं चक्रं कुक्कुटाण्डमिव स्थितम् ।

कुक्षिविवर

Y.M.067

आपूर्य श्वसनेन कुक्षिविवरं बद्ध्वा शनैः रेचयेत् ।

कुज

S.SV.182

कुजो वह्नी रविः पृथ्वीसौरिरापः प्रकीर्तितः ।

S.SV.184

पृथ्वी बुधो जलदिन्दुः शुक्रो वह्नी रविः कुजः ।

कुञ्चन

H.R.002/009

अधस्तात् कुञ्चनेनाशु कण्ठ सङ्कोचने कृते ।

कुञ्जिका

G. P.001/051

उद्धाटयेत्कपाटं तु तथा कुञ्जिकया हठात् ।

कुण्डल

Y.R.162

वनमाल्यलसत्कण्ठं मकराकारकुण्डलम् ।

Y.R.168

गङ्गावारिलसत्केशं कुण्डलेज्ज्वलकर्णकम् ।

कुण्डला

Y.V.022

वङ्गनालि क्षया शौरी कुण्डली कुण्डलः स्मृताः ।

कुण्डली

कुण्डली

A.P.031

ऋजुभूता तदा शक्तिः कुण्डली सहसा भवेत् ।

G. P.001/047

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलकृतिः ।

H.R.002/040

ऋज्वीभूता तथा शक्तिः कुण्डली सहसा भवेत् ।

H.R.002/114

ऊर्ध्वमाकृष्य तौ किञ्चित्सुषुम्ना कुण्डलीगता ।

H.R.002/117

अशेषयोगतन्त्राणां तथाधारो हि कुण्डली ।

H.R.002/118

रुजी भुजङ्गी शेषा च कुण्डली सर्पिणी मणिः ।

H.R.002/118

आधारशक्तिः कुण्डली कराली प्राणवाहिनी ।

Y.B.093

अष्टधा कुण्डलीभूतामृजु कर्तुं तु कुण्डलीम् ।

Y.B.094

भानोराकुञ्चनं कुर्यात्कुण्डली चालयेत्ततः ।

Y.B.096

वायुना ज्वलितो वह्निः कुण्डलीमनिशं दहेत् ।

Y.B.105

नाडीभ्यां वायुमाकृष्य कुण्डल्याः पार्श्वयोः सुधीः ।

Y.B.125

वज्रासनस्थितो योगी चालयेत्त्वा तु कुण्डलीम् ।

Y.R.062

कुण्डलीवक्रभावग्लिदोषशमनः परः ।

Y.R.090

ज्ञात्वा बन्धत्रयं योगी कुण्डलीं बोधयेत्ततः ।

Y.R.096

दण्डाहता भुजङ्गीव कुण्डली संप्रबुध्यते ।

Y.V.022

वङ्गनालि क्षया शौरी कुण्डली कुण्डलः स्मृताः ।

Y.V.023

कुण्डलीं चालयेत् प्राणो भेदिते शशिमुण्डले ।

Y.Y.004/039

अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्या वारुणी सर्वगामिनी ।

Y.Y.004/051

अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्याः परीतः प्राणसंज्ञकः ।

कुण्डलाकृति

Y.Y.004/053

अधोर्ध्वं च कुण्डल्याः प्रकाशयति दीपवत् ।

Y.Y.006/043

आत्मन्यात्मानमारोप्य कुण्डल्यां यस्तु धारयेत् ।

Y.Y.006/069

कुण्डलीं याति वह्निश्च दहत्यत्र न संशयः ।

Y.Y.007/032

नाडीभ्यां वायुमापूर्य कुण्डल्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

Y.Y.012/010

नाभौ...कुण्डली सा तिर्यक्सु देहेषु तथेतरेषु ।

Y.Y.012/011

कुण्डली...यस्त्वहिरूपां संस्मरन्नरवरस्तु स एव ।

कुण्डलाकृति

G. P.001/047

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलाकृतिः ।

कुण्डलिनी

A.Y.001/058

घटिकाद्वल्येनापि शक्तिः कुण्डलिनी परा ।

G. P.001/046

कुण्डलिनीं समुद्भूता गायत्री प्राणधारिणी ।

G. P.001/051

कुण्डलिनी तथा योगी मोक्षद्वारं प्रभेदयेत् ।

G. P.002/063

कुण्डलिनी समायुक्तं ध्यात्वा मुच्येत किल्बिषात् ।

G. P.002/064

कुण्डलिनी समायुक्तं ध्यात्वा मुच्येत किल्बिषैः ।

H.R.002/118

फणी कुण्डलिनी नागी चक्री वक्री सरस्वती ।

H.R.003/057

अध्यासतः कुण्डलिनी प्रबोधं दण्डस्थिरत्वं... ।

Y.M.035

कुण्डलिनी समुत्पन्ना गायत्री प्राणधारिणी ।

Y.M.040

कुण्डलिनी तथा योगी मोक्षमार्गं प्रभेदयेत् ।

Y.R.080

कन्दोपरिगता नित्यं शक्तिः कुण्डलिनी परा ।

Y.Y.012/008

ध्यायन्सदा चक्रिणमप्रबुद्धं नाभौ सदा कुण्डलिनी... ।

कुतर्कवादिन्

कुण्डलीकृता

Y.Y.004/021

अष्टप्रकृतिरूपा सा अष्टधा कुण्डलीकृता ।

कुण्डलीबोध

H.R.002/076

कुण्डलीबोधनं सम्यक्नाडीनां परिशोधनम् ।

Y.B.111

कुण्डलीबोधकं वक्रभावघ्नं सुखदं शुभम् ।

Y.B.125

कुर्यादनन्तरं भस्त्रां कुण्डलीमाशु बोधयेत् ।

Y.R.191

कुण्डलीं बोधयित्वाथ क्रमादूर्ध्वं प्रधावति ।

कुण्डलीबोधक

Y.R.036

कुण्डलीबोधकं शीघ्रं समाधेशोपकारकम् ।

Y.R.089

कुण्डलीबोधकं शीघ्रं ब्रह्मरन्ध्रगतिप्रदम् ।

कुण्डलीभेद

A.Y.002/014

नोद्धाः कुण्डलीभेद उन्मन्याश्चैव न क्रमः ।

कुण्डलीशक्ति

G. P.001/056

कन्दोर्ध्वं कुण्डलीशक्तिं शुभमोक्षप्रदायिनी ।

S.SV.033

नाडीस्था कुण्डलीशक्तिर्भुजङ्गाकारशायिनी ।

Y.M.036

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिः अष्टधा कुण्डलीकृता ।

Y.M.045

कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलीकृता ।

कुण्डलीस्थान

Y.R.073

गतिं विज्ञाय नाडीनां कुण्डलीस्थानमेव च ।

Y.Y.004/021

तस्योर्ध्वं कुण्डलीस्थानं नाभेस्तिर्यगथोर्ध्वतः ।

कुतर्कवादिन्

Y.B.137

...मूढा न जानन्ति कुतर्कवादिनः ।

कुत्सित

कुत्सित

Y.Y.002/010

वेदलैकिकमार्गेषु कुत्सितं कर्म यद्वेत् ।

कुदेहिन्

Y.B.060

ते कथं योगिभिस्तुल्या, मांसपिण्डाः कुदेहिनः ।

कुन्ति

H.R.002/118

कुन्तीत्येवं च विख्याताः शब्दाः पर्यायवाचकाः ।

कुन्द

G. P.002/055

अर्द्धेन्दुप्रतिमं च कुन्दधवलं कण्ठेऽम्बुतत्त्वं स्थितम् ।

कुपित

S.SV.097

कुपितस्वामिचोराद्ये पूर्णस्थाः स्युर्भयङ्कराः ।

कुम्भ

H.R.004/046

अन्तःशून्यं बहिःशून्यं शून्यं कुम्भ इवाम्बरे ।

S.K.S.009

कुम्भानामासनानां च करणानां च साधने ।

S.K.S.031

नाडीशुद्ध्याख्यकुम्भस्तु कुम्भकेष्वेव वक्ष्यते ।

S.SV.074

मेषसिंहौ च कुम्भश्च तुल्यं च मिथुनं धनम् ।

Y.M.086

कुम्भयित्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी... ।

Y.R.052

कुम्भयित्वोदरेसम्यक् सूर्यद्वारेण रेचयेत् ।

Y.R.053

पुनः पिङ्गल्या पीत्वा कुम्भयित्वा यथाबलम् ।

Y.R.059

कुम्भयेदुदरे पीतं प्राणं धृत्या यथाबलम् ।

Y.R.061

कुम्भयित्वा यथाशक्तिप्राणं वामेन रेचयेत् ।

Y.R.092

कुम्भयित्वा यथाशक्तिशनैरेव विरेचयेत् ।

कुम्भक

Y.R.111

तदा भस्त्रां परित्यज्य कुर्यात्कुम्भ तु केवलम् ।

कुम्भक

A.P.038

वायुना गतिमाहृत्य कृत्वा पूरककुम्भकौ ।

G. P.002/002

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्रणवात्मकः ।

G. P.002/004

पूरकेद्वादशी कुर्यात्कुम्भके षोडशी भवेत् ।

H.R.001/016

पीठानि कुम्भकाश्चित्रा दिव्यानि करणानि च ।

H.R.001/017

महामुद्रादिदशकं कर्माण्यष्टौ च कुम्भकाः ।

H.R.001/050

क्षीराम्भो वायुमार्गे पवनजल्युतः कुम्भयेद्... ।

H.R.002/001

अष्टानां कुम्भकानां तु लक्षणं लक्ष्यतेऽधुना ।

H.R.002/001

आयुष्याधिकसिद्ध्यर्थं कुम्भकानभ्यसेत्सुधीः ।

H.R.002/004

तत्सिद्ध्ये द्विधानशस्त्रिकान् कुर्वीत कुम्भकान् ।

H.R.002/004

विचित्र कुम्भकाभ्यासात् विचित्रां सिद्धिमाप्नुयात् ।

H.R.002/005

मूर्च्छानामकसीत्कारं केवलश्चाष्टकुम्भकाः ।

H.R.002/006

भुजङ्गरणी चेति कुम्भका नयः संख्यकाः ।

H.R.002/007

भास्त्रिका भ्रामरी मूर्च्छा केवलश्चाष्ट कुम्भकाः ।

H.R.002/008

कुम्भकान्ते रेचकादौ कर्तव्यस्तूडियानकः ।

H.R.002/012

यथेष्टं कुम्भयेद्वायुं रेचयेदिडया ततः ।

H.R.002/013

पुनः पुनरिदं कार्यं सूर्यभेदाख्य कुम्भकम् ।

H.R.002/015

पूर्ववत्कुम्भयेत्प्राणं रेचयेदिडया ततः ।

H.R.002/016

गच्छन्तिष्ठन् प्रतीकार्यं उज्जायाख्या तु कुम्भकम् ।

कुम्भक

H.R.002/020
इडया वायुमाकृष्य पूर्ववत्कुम्भकादनु ।
H.R.002/021
विषाणि शीतली नाम कुम्भकोऽयं निहन्ति च ।
H.R.002/022
रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्राणसंयमः ।
H.R.002/022
समानसंस्थिति रूप कुम्भकः परिकीर्तित ।
H.R.002/025
कुम्भकं पूर्ववत्कृत्वा रेचयेदडयानिलम् ।
H.R.002/026
विशेषेणैव कर्तव्यं भस्त्राख्यं कुम्भकं त्विदम् ।
H.R.002/029
प्राणायामोऽयमित्युक्तः स वै केवलकुम्भकः ।
H.R.002/030
केवले कुम्भके सिद्धे रेचपूर विवर्जिते ।
H.R.002/031
शक्तः केवले कुम्भके यथेष्टं वायुधारणे ।
H.R.002/032
भुजङ्गीकरणं चेति कुम्भको नवमः स्मृतः ।
H.R.002/087
शयित्वा कुम्भकं कुर्यात् किञ्चिन्नारी स्वयं च हि ।
H.R.002/148
वज्रोली वर...दश महामुद्रान्वितैः कुम्भकैः... ।
H.R.003/028
नासनं सिद्धसदृशं कुम्भकं केवलेपमः ।
H.R.003/086
विधिवत्कुम्भकं कृत्वा पुनश्चन्द्रेण रेचयेत् ।
H.R.003/088
प्रातर्मध्यन्दिने सायम् अर्धरात्रे च कुम्भकान् ।
S.K.S.031
नाडीशुद्ध्याख्यकुम्भस्तु कुम्भकेष्वेव वक्ष्यते ।
S.K.S.149
कुम्भकेष्वपि मुद्रासु प्रत्यूहविनिवारकः ।
S.SV.248
कुम्भकोयुद्धकालेव तिस्रोनाड्यस्त्रयीगतिः ।
S.SV.376
पूरकः कुम्भकश्चैव रेचकश्च तृतीयकः ।
S.SV.377
कुम्भके स्तम्भनं कुर्याज्जीवरक्षाविवर्द्धनम् ।

कुम्भक

S.SV.379
कुम्भयेत्सहजं वायुं यथाशक्ति प्रकल्पयेत् ।
Y.B.098
ततस्तु कुम्भके गाढे, पूरयित्वा पुनः पुनः ।
Y.B.099
भस्त्रां च सहितं नाम स्यात्कुम्भकचतुष्टयम् ।
Y.B.103
विधिवत्कुम्भकं कृत्वा रेचयेच्छीतरश्मिना ।
Y.B.107
गच्छता तिष्ठता कार्यं उज्जाय्याख्यस्तु कुम्भकः ।
Y.B.114
चतुर्णामपि भेदानां कुम्भके समुपस्थिते ।
Y.B.118
कुम्भकान्ते रेचकान्ते कर्तव्यस्तूडियानकः ।
Y.B.134
पूरितस्तु नवद्वारैरीषत्कुम्भकतां गतः ।
Y.M.092
रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्रणवात्मकः ।
Y.R.054
प्रणवं वाथ गायत्रीं मनसाकुम्भकावधि ।
Y.R.062
भस्त्रिकाकुम्भकोयं स्याच्छीघ्रं प्राणजयप्रदः ।
Y.R.064
एकवारं द्विवारं वा कुम्भकस्य विवृद्धये ।
Y.R.064
कुम्भकस्य तु मध्येपि पिबेद्वायुं विचक्षणः ।
Y.R.070
यावत्पञ्चशतं मात्राः कुम्भकस्य भवंति हि ।
Y.R.072
तदा योग्यं विजानीयात् कुम्भकं शक्तिबोधने ।
Y.R.106
कृत्वाऽथ पूरकं शीघ्रं कुम्भकं कारयेद्बुधः ।
Y.Y.006/002
प्राणायाम इति प्रोक्तो रेचपूरककुम्भकैः ।
Y.Y.006/003
वर्णत्रयात्मका ह्येते रेचपूरककुम्भकाः ।
Y.Y.006/024
सम्पूर्णकुम्भवद्वायोर्धारणं कुम्भको भवेत् ।
Y.Y.006/035
नादं चोत्पादयत्येषः कुम्भकः प्राणसंयमः ।

कुम्भकयोग

कुम्भकयोग

Y.R.095
ततः कुम्भकयोगेन प्राणोऽपानगृहं व्रजेत् ।

कुम्भकरी

S.K.S.112
अग्निसन्धायका कुम्भकरी भुक्तान्नपाचिनी ।

कुम्भवत्

Y.Y.036/024
सम्पूर्णकुम्भवद्वायोर्धारणं कुम्भको भवेत् ।
Y.Y.007/023
सम्पूर्णकुम्भवद्वायुमङ्गुष्ठान्मूर्धमध्यतः ।

कुम्भकाभ्यास

Y.R.118
कुम्भकाभ्यासतो नित्यं ध्यानयोगाच्च मूर्धनि ।

कुम्भकाल

Y.R.071
मनसा कुम्भकाले तु मात्रास्ताः परिकीर्तिताः ।

कुम्भाम्भ

H.R.001/050
कुम्भाम्भः कण्ठनाले गुरुगजकरणी...हठज्ञैः ।

कुम्भिका

Y.M.040
उद्धाटयेत् क्वाटं तु तथा कुम्भि (श्चि) कया ह्यत् ।

कुम्भितप्राण

Y.R.208
यदा तु कुम्भिते प्राणे रेचनं नैव जायते ।

कुम्भितवायु

Y.R.207
आपूर्य कुम्भितो वायुः पृष्ठमार्गेण मस्तकम् ।

कुयोग

S.SV.030
कुयोगो नास्त्यतो देवि भविता वा कदाचन ।

कुल

Y.V.003
कुलजातिसमायुक्तः सुचस्त्रिगुणान्वितः ।

कुश

Y.V.007
कथयामि परं तत्त्वं कुलकुलविबोधकम् ।
Y.Y.012/002
याति गार्गि तदापानात्कुलं वहेः शनैः शनैः ।

कुलघातक

H.R.002/146
कुलीनं तमहं मन्ये इतरे कुलघातकाः ।

कुलस्थ

H.R.001/073
आजादिमांस दधितक्रकुलस्थकोद्र...

कुलपर्वत

H.R.004/039
वीणादण्डमयो दारुरस्थिनी कुलपर्वताः ।

कुलवधू

H.R.004/027
एकैव शाम्भवी मुद्रा गुप्ता कुलवधूरिव ।

कुलस्त्री

H.R.001/027
कस्यचिन्नैव वक्तव्यं कुलस्त्री सुरतं यथा ।

कुलार्चन

H.R.004/063
...शाक्ताः काल कुलार्चना विधिस्ता...

कुलीन

H.R.002/146
कुलीनं तमहं मन्ये इतरे कुलघातकाः ।

कुविग्रह

S.SV.289
अङ्गहीनः पुमान्यस्तु जायतेऽत्रकुविग्रहः ।

कुश

Y.Y.005/012
मृदासनोपरि कुशान्समास्तीर्य ततोऽजिनम् ।
Y.Y.010/013
भूमौ कुशान्समास्तीर्य कृष्णाजिनमथापि वा ।

कुशल

कुशल

A.Y.002/042

ज्ञात्वा यत्नं कुरुत कुशलः पूर्वमेवामनस्के ।

A.Y.002/107

दान्तानां कुशलानां च सततं मोक्षमिच्छताम् ।

S.K.S.008

शारीरज्ञानसंपन्नः कुशल्ये वायुसाधने ।

कुष्ट

Y.M.070

क्षयकुष्टगुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।

कुष्ठ

G. P.001/061

क्षयकुष्टमुदावर्तगुल्माजीर्णपुरोगमाः ।

H.R.001/036

कासश्वासप्लीह कुष्ठ कफरोगोष्म विशन्तिः ।

H.R.002/042

क्षयकुष्ठ उदावर्त गुल्म प्लीह पुरोगमाः ।

S.K.S.058

कासश्वासप्लीहकुष्ठदिनाशम् वह्नेर्माद्यं...श्लेष्मरोगान् ।

S.K.S.090

कासश्वासप्लीहकुष्ठदिनाशं...सिद्धिपूर्वा ।

S.K.S.122

व्रणे कुष्ठे क्षते योज्यं सद्यो नाशयति व्यथाम् ।

S.K.S.141

कुष्ठानां नाशनं चापि बस्तिस्त्रिंशे प्रजायते ।

कुहक

A.Y.001/020

द्वेषोच्चाटनमारणादि कुहकैर्मन्त्रैः प्रपञ्चोद्गमः ।

कुहू

Y.Y.004/027

विश्वोदरा कुहूश्चैव शङ्खिनी च पयस्विनी ।

Y.Y.004/035

सरस्वती कुहूश्चैव सुषुम्णापार्श्वयोः स्थिते ।

Y.Y.004/036

कुहोश्च हस्तिजिह्वाया मध्ये विश्वोदरा स्थिता ।

Y.Y.004/037

यशस्विन्याः कुहोर्मध्ये वारुणी च प्रतिष्ठिता ।

कूर्म

Y.Y.004/039

पूर्वभागे सुषुम्णाया आमेट्रान्तं कुहूः स्थिता ।

कुहू

G. P.001/028

अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्खिनी दशमी स्मृता ।

G. P.001/031

कुहूश्च लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने च शङ्खिनी ।

H.R.004/035

सुषुम्णा पिङ्गलचैव सरस्वती तथा कुहूः ।

S.SV.037

अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्खिनी दशमी तथा ।

S.SV.040

कुहूश्च लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने तु शङ्खिनी ।

Y.M.019

अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्खिनी दशमी स्मृताः ।

कूप

H.R.001/068

बाह्ये मण्डप वेदि कूप रुचिरं प्राकारसंवेष्टितं... ।

S.SV.103

वापीकूपतडागादेः प्रतिष्ठा स्तम्भदेवयोः ।

Y.R.260

न च बाह्यं विजानाति कूपे मग्न इव द्विपः ।

कूर्पर

H.R.002/133

सकूर्परं षड्वितस्तिदैर्घ्यं सङ्केतलक्षणम् ।

H.R.003/041

धरामवष्टभ्य करद्वयेन तत्कूर्परस्थापितनाभिपार्श्वः ।

H.R.003/060

कराभ्यां पङ्कजं कृत्वा तिष्ठेत्कूर्परया सुधीः ।

S.K.S.099

कूर्पराभ्यन्तरे वापि गुल्फयोर्वा ल्छटके ।

Y.Y.003/015

हस्तयोः कूर्परौ चापि स्थापयन्नाभिपार्श्वयोः ।

कूर्म

A.Y.001/051

श्वासद्वयल्येनापि कूर्मनागादिवायवः ।

G. P.001/033

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

कूर्चिकाचालन

G. P.001/036

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

G. P.002/024

अङ्गमध्ये यथाङ्गान् कूर्मः संकोचयेद् ध्रुवम् ।

H.R.003/014

उत्तानकूर्मं कूर्मं च बद्धकूर्मं च नार्जवम् ।

H.R.003/073

शेते कूर्मवदुत्तानमेतदुत्तानकूर्मकम् ।

S.SV.043

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

S.SV.046

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

Y.M.022

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.M.025

नागो गृह्णाति पञ्चैताः कूर्म उन्मीलने स्थितः ।

Y.M.115

अङ्गमध्ये यथाङ्गानि कूर्मः संकोचमाचरेत् ।

Y.V.014

नागः कूर्मश्च कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/047

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/070

निमीलनादि कूर्मस्य क्षुतं वै कृकरस्य च ।

कूर्चिकाचालन

S.K.S.028

दोहनभ्रामणाकर्षकूर्चिकाचालनानि च ।

कृकटि

Y.Y.004/054

व्यानः श्रोत्राक्षिमध्ये च कृकट्यां गुल्फयोरपि ।

कृकर

G. P.001/036

कृकरः क्षुतकृज्ज्ञेयो देवदत्तो विजृम्भणे ।

Y.M.022

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.M.025

क्षुधं करोति कृकरो देवदत्तो विजृम्भणे ।

Y.V.014

नागः कूर्मश्च कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

कृतनिश्चय

Y.Y.004/047

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/070

निमीलनादि कूर्मस्य क्षुतं वै कृकरस्य च ।

कृकल

G. P.001/033

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

S.SV.043

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

S.SV.046

कृकलः क्षुतकृतज्ञेयो देवदत्तो विजृम्भणे ।

कृच्छ्रचान्द्रायण

Y.Y.002/002

विधिनोक्तेन मार्गेण कृच्छ्रचान्द्रायणादिभिः ।

कृच्छ्रहर

S.K.S.147

अश्मरीदोषहरणो मूत्रकृच्छ्रहरः परः ।

कृत

Y.B.058

कर्तव्यं नैव तस्यास्ति, कृतेनासौ न लिप्यते ।

कृतकृत्य

Y.Y.011/006

निष्कृतिस्तस्य किं बाले कृतकृत्यस्तदा खलु ।

कृतज्ञ

S.SV.013

दृढचित्ते कृतज्ञे च देयं चैव स्वरोदयम् ।

कृतार्थ

S.K.S.002

यत्प्रसादात्कृतार्थोऽस्मि तं मूर्धा प्रणमाम्यहम् ।

कृतोदय

S.SV.062

प्रतिपत्तो दिनान्याहुस्त्रीणि कृतोदया ।

कृतनिश्चय

Y.V.002

भ्रान्तश्च भ्रमते लेको निर्भ्रान्तः कृतनिश्चयः ।

कृतविद्या

कृतविद्या

Y.Y.005/004

कृतविद्यो जितक्रोधः सत्यधर्मपरायणः ।

कृत्तिका

S.SV.203

भरणी कृत्तिका पुण्यो मघा पूर्वा च फाल्गुनी ।

कृपा

Y.V.005

कृपयैव परं तत्त्वं मीननाथोऽपि बोधितः ।

कृमि

H.R.002/013

आलस्यं वातदोषघ्नं कृमिकीटं निहन्ति च ।

कृश

S.SV.345

सस्थूलङ्गोऽपि कृशः कृशोऽपि सहसा स्थूलत्व... ।

Y.R.290

सर्वेषु योगमार्गेषु शरीरं कृशतां व्रजेत् ।

कृशता

H.R.003/095

कायस्य कृशता कान्तिस्तथा जायेत निश्चितम् ।

Y.R.258

अथवा नादयोगेन शरीरे कृशतां गते ।

कृशत्व

H.R.001/057

वपुः कृशत्वं वदने प्रसन्नता... ।

कृषि

S.SV.105

गृहप्रवेशे सेवायां कृषौ च बीजवापने ।

S.SV.178

जीवितव्ये जये लभे कृष्यां च धनकर्मणि ।

कृष्ण

S.K.S.100

रुधिरं स्रावयेत्कृष्णं ततश्चापि निरोधयेत् ।

S.SV.063

सार्धद्विघटिके ज्ञेयः शुक्ले कृष्णे शशी रविः ।

केदार

S.SV.336

दूतः कृष्णकषायकृष्णवसनो दन्तक्षतो... ।

S.SV.346

...तथा स्याद्रुधिरं च कृष्णम् ।

Y.R.173

दृश्यते प्रथमाभ्यासे नभः कृष्णं तु केवलम् ।

कृष्णच्छवि

S.SV.345

...कनकप्रभां यदि भवेत्कूरोऽपि कृष्णच्छविः... ।

कृष्णपक्ष

S.SV.065

शुक्लपक्षे भवेद्द्वामा कृष्णपक्षे च दक्षिणा ।

S.SV.070

स्मर्तव्या चरकार्येषु कृष्णपक्षे विशेषतः ।

कृष्णपिङ्गल

Y.Y.008/029

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

Y.Y.009/010

गुरूपदेशाद्विज्ञाय पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

कृष्णवर्ण

S.SV.167

उष्णः शीतः कृष्णवर्णस्तिर्यग्गाम्यष्टकाङ्गुलः ।

S.SV.356

तद्रूपं कृष्णवर्णं यः पश्यति व्योम्नि निर्मले ।

कृष्णवसन

S.SV.336

दूतः कृष्णकषायकृष्णवसनो दन्तक्षतो... ।

कृष्णाजिन

Y.Y.010/013

भूमौ कुशान्समास्तीर्य कृष्णाजिनमथापि वा ।

केदार

A.P.035

त्रिवेणीसङ्गमं कृत्वा केदारं प्रापयेन्मनः ।

H.R.002/047

त्रिवेणी सङ्गमं धत्ते केदारं प्रापयेन्मनः ।

केवल

केवल

H.R.002/005

मूर्च्छानामक सीत्कारं केवलश्चाष्टकुम्भकाः ।

H.R.002/007

भास्त्रिका भ्रामरी मूर्च्छा केवलश्चाष्ट कुम्भकाः ।

H.R.003/028

नासनं सिद्धसदृशं कुम्भकं केवलोपमः ।

Y.B.100

बन्धत्रयेण संयुक्तः केवलः प्राप्तिकारकः ।

Y.B.142

स्वरूपे सञ्चिदानन्दे स्थितिमाप्नोति केवलम् ।

Y.R.111

तदा भस्त्रां परित्यज्य कुर्यात्कुम्भ तु केवलम् ।

केवलकुम्भक

H.R.002/029

प्राणायामोऽयमित्युक्तः स वै केवलकुम्भकः ।

H.R.002/030

केवले कुम्भके सिद्धे रेचपूर विवर्जिते ।

H.R.002/031

शक्तः केवले कुम्भके यथेष्टं वायुधारणे ।

H.R.002/148

युक्तिः केवलकुम्भकेण महता क्षेमं करेणाधिकम् ।

Y.R.206

पश्चिमेनैव मार्गेण नित्यं केवलकुम्भकात् ।

Y.R.235

अथवा खेचरीकाले कुर्यात्केवलकुम्भकम् ।

Y.Y.006/030

तयोर्नाशे समर्थः स्यात्कर्तुं केवलकुम्भकम् ।

Y.Y.006/031

प्राणायामोऽयमित्युक्तः स वै केवलकुम्भकः ।

Y.Y.006/032

सहितं केवलं चाथ कुम्भकं नित्यमभ्यसेत् ।

Y.Y.006/033

केवले कुम्भके सिद्धे रेचपूरणवर्जिते ।

केवलसिद्धि

Y.Y.006/032

यावत्केवलसिद्धिः स्यात्तावत्सहितमभ्यसेत् ।

कैवल्यपद

केश

Y.Y.009/026

हिरण्यश्मश्रुकेश च हिरण्मयनखं हरिम् ।

केशमुञ्चन्

A.Y.002/035

केशमुञ्चननग्नत्वे रक्तचीवर धारणम् ।

केशलुञ्चन्

A.Y.001/019

काषायग्रहणं कपालश्रवणं केशावलीलुञ्चनम् ।

केशव

S.SV.232

प्रभवति न च विघ्नं केशवस्यापि लोके ।

केसर

S.K.S.101

गोधृतं केसरोन्मिश्रं नासाप्यायनमुच्यते ।

केसरी

Y.M.050

ओङ्घ्याणाख्यो स्वयं बद्धो मृत्युमातङ्गकेसरी ।

कैलासशिखर

A.Y.001/001

कैलासशिखरासीनं सर्वज्ञं सर्वगं शिवम् ।

कैवल्य

A.P.010

कैवल्यो भगवान्विमुच्य सहसा यावन्नचेतत्यसौ ।

Y.B.008

नानामार्गैस्तु दुष्प्राप्यं, कैवल्यं परमं पदम् ।

Y.B.022

ज्ञातं येन निजं रूपं, कैवल्यं परमं शिवम् ।

Y.R.005

तत्त्वज्ञानेन कैवल्यं ज्ञानं योगमयं तथा ।

Y.R.015

येषां साधनतो जंतुः कैवल्यं पदमश्रुते ।

कैवल्यपद

Y.R.283

स्वेच्छया देहमुत्सृज्य कैवल्यं पदमश्रुते ।

कोण

Y.R.309

अनुभूय चिरं योगी कैवल्यपदमश्नुते ।

कोण

S.SV.175

वायुश्चोत्तरदिग्ज्ञेयो मध्ये कोणगतं नभः ।

कोद्र

H.R.001/073

आजादिमांस दधितक्रकुलस्थकोद्र... ।

कोमलनाद

H.R.001/087

तन्त्रे कोमलनाद भङ्गलहरी माधुर्यं सल्लपिनीं ।

कोमलवपुष्

H.R.002/139

निर्दोषो हि मृणालकोमलवपुर्योगी चिरञ्जीवति ।

Y.M.127

निर्दोषस्य मृणालकोमलवपुः योगी चिरं जीवति ।

कोमलस्रस

Y.R.186

सीवनीमध्यभागे तु संस्थितः कोमलस्रसने ।

कोरन्दक

H.R.001/081

कोरन्दकः सुरानन्दः सिद्धिपादश्च चर्पटी ।

कोलरूप

H.R.002/079

पूत्कारोचितकोलरूपसदृशं नालं हठाभ्यासिभिः ।

कोल्हाट

Y.V.020

त्रिकूटं त्रिहृदयैव कोल्हाटं शिखरं तथा ।

कोष्टमध्य

Y.Y.004/062

जलमत्युष्णमकरोत्कोष्टमध्यगतं तदा ।

कोष्ठ

S.K.S.089

...नादस्फोट्यं मल्लशुद्धिश्च कोष्ठम् ।

क्रमयोग

S.K.S.134

नतांसः शोधयेत्कोष्ठं पुनस्तोयं विरेचयेत् ।

कोष्ठमूत्र

S.K.S.144

कोष्ठमूत्रं निजे कर्णे दत्त्वा तत्पुनराहरेत् ।

कौपीन

A.P.072

नग्नः कोऽपि गुहासु दिव्यवसनः कौपीनवासाः क्वचित् ।

कौल

Y.V.008

विशुद्धिराज्ञा कौलानि षट् चक्राणि शुभानि च ।

कौशल

A.P.065

ल्याद्युपायकौशल्यप्रबोधप्रत्ययात्मकः ।

क्रम

A.Y.002/054

सदाभ्यासे स्थिरीभूते न निधिर्नैव च क्रमः ।

H.R.002/120

न क्रमेण विना शास्त्रं नैव शास्त्रं विना क्रमः ।

H.R.002/120

शास्त्रं क्रमयुतं ज्ञात्वा वर्ण्यते श्रीमतां भुवि ।

S.SV.072

सार्द्धद्विघटिके पञ्च क्रमेणैवोदयन्ति च ।

Y.R.017

लक्षणं च क्रमात्तेषामुच्यते मुनिसम्मतम् ।

Y.R.061

वामदक्षक्रमेणैवं प्राणायामं समभ्यसेत् ।

Y.R.093

वामदक्षक्रमेणैवं मुहूर्तद्वयमभ्यसेत् ।

क्रमपरिचय

H.R.001/049

क्रमपरिचयस्तु वायुमार्गे गजकरणी...हठज्ञैः ।

क्रमयोग

A.P.039

वेधयेत्क्रमयोगेन चतुष्पीठं तु वायुना ।

S.SV.292

अनेन क्रमयोगेन नादत्ते दैवदारुकम् ।

क्रय

Y.R.267

त्राटकाभ्यासतश्चापि कालेन क्रमयोगतः ।

क्रय

S.SV.120

प्रेरणे कर्षणे क्षोभे दाने च क्रयविक्रये ।

क्रान्त

H.R.002/017

सित्कं दद्यात् स्वक्रान्ते घ्राणेचैव विजृम्भणम् ।

क्रिया

G. P.001/086

क्रिया इच्छा तथा ज्ञानं ब्राह्मी शैत्री च वैष्णवी ।

G. P.002/015

तस्मिन् दृष्टे क्रिया कर्म यातायातं न विद्यते ।

S.SV.067

यो जानाति क्रियामेतां त्रैलोक्यं वशगं क्षणात् ।

Y.B.174

रसौषधिक्रियाकालमन्त्रक्षेत्रादिसाधनात् ।

Y.M.105

तस्मादष्टं क्रिया कार्या यातायातं निपातिते ।

Y.V.033

सर्वव्याधिक्रियाकर्म वातपित्तसमन्वितम् ।

क्रियायुक्त

A.Y.002/103

सांसारिकक्रियायुक्तं ब्रह्मज्ञोऽस्मीति वादिनम् ।

क्रियाशक्ति

H.R.004/062

ज्ञानक्रिया क्रियाशक्त्या दृश्यते चेतनाश्रये ।

Y.V.013

पञ्चकर्मेन्द्रियैर्युक्ताः क्रियाशक्तिसमुद्यताः ।

क्रीडा

S.SV.188

तुष्टिः पुष्टिः रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।

क्रुद्ध

S.SV.014

दुष्टे च दुर्जने क्रुद्धे नास्तिके गुरुतल्पगे ।

क्रौञ्च

क्रूर

S.SV.058

मध्यमा भवति क्रूरा दुष्टा सर्वत्र कर्मसु ।

S.SV.123

क्रूराणि सर्वकर्माणि चराणि विविधानि च ।

S.SV.128

न कुर्यात्क्रूर सौम्यानितत्सर्वं विफलं भवेत् ।

S.SV.345

...कनकप्रभां यदि भवेत्क्रूरोऽपि कृष्णच्छविः... ।

Y.B.188

गोपनीयं प्रयत्नेन क्रूरे धूर्ते शठे खले ।

क्रूरकर्मन्

S.SV.160

तेजसि क्रूरकर्माणि मारणोच्चाटनेऽनिले ।

S.SV.166

ऊर्ध्वं वाही च यः क्रूरः कर्मकारी स तेजसः ।

क्रूरविद्या

S.SV.114

कठिनक्रूर विद्यानां पठने पाठने तथा ।

क्रूरा

S.SV.304

मध्यमा भवति क्रूरा दुष्टा सर्वेषु कर्मसु ।

क्रोध

A.Y.002/082

अमनस्के क्षणात्क्षीणं कामक्रोधादिबन्धनम् ।

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लोभमोहमदा रुजः ।

Y.B.023

असौ दोषैर्विमुक्तः किं, कामक्रोधभयादिभिः ।

Y.B.024

कामक्रोधादिदोषाणां, स्वरूपात्रास्ति भिन्नता ।

Y.B.050

इन्द्रियाणि मनोबुद्धिकामक्रोधादिकं जितम् ।

क्रौञ्च

H.R.003/019

चौरङ्गी च तथा क्रौञ्चं दृढासन खगासने ।

क्लान्ति

क्लान्ति

A.P.060

तेजःक्षीणे क्षुधाक्लान्तिर्नश्यति मारुते श्लथे ।

क्लेश

A.Y.002/040

क्लेशेनापि न विन्दन्ति प्राप्तव्यस्थानमीप्सितम् ।

S.K.S.030

नान्यथा तानि सिध्यन्ति क्लेशदानि भवन्त्यापि ।

S.SV.133

यात्रा हानिकरी तस्य मृत्युः क्लेशो न संशयः ।

S.SV.304

देशभङ्गमहारोगक्लेशकष्टादि दुःखदा ।

Y.B.002

उत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणे क्लेशहारिणे ।

Y.B.082

खण्डज्ञानेन तेनैव जायते क्लेशभाक्नरः ।

क्लेशजन्म

Y.Y.001/052

विध्युक्तं चेदहिंसा स्यात्क्लेशजन्मैव जन्तुषु ।

क्लेशमूल

A.Y.002/032

जित्वा वायुं विविधकरणैः क्लेशमूलैः कथंचित् ।

क्लेशहर

Y.R.176

योगिनो मनसस्तुष्टिकरं क्लेशहरं परम् ।

क्लण

A.P.052

निष्पत्तौ वैणवशब्दः क्लणन्वीत (त्रिव) क्लणो भवेत् ।

H.R.004/024

निष्पत्तौ वैणवः शब्दः क्लणद्वीणाक्लणो भवेत् ।

क्लणक

H.R.004/018

विचित्रक्लणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

क्लाथ

Y.M.138

स क्षीराकटुक्लाथदुग्धेऽदृशो मध्वाज्यतुल्योऽधवाः ।

क्षय

क्षं

Y.V.012

हं क्षं तत्त्वार्थयुक्तं सकलद्रव्यातं वर्णरूपं नमामि ।

क्षण

A.Y.002/074

न तिष्ठति क्षणेनेव मारुतस्य वशोदयात् ।

H.R.002/107

आसीनयोः सुखेनैव मुक्तव्यापारयोः क्षणम् ।

क्षति

S.K.S.122

व्रणे कुष्ठे क्षते योज्यं सद्यो नाशयति व्यथाम् ।

क्षत्रिय

Y.Y.001/030

क्षत्रियस्य त्रयः प्रोक्ता द्वावेकौ वैश्यशूद्रयोः ।

Y.Y.001/035

क्षत्रियश्च चरेदेवमासंन्यासाश्रमात्सदा ।

Y.Y.002/008

द्विजवत्क्षत्रियस्योक्तं सिद्धान्तश्रवणं बुधैः ।

Y.Y.006/016

द्विजवत्क्षत्रियस्योक्तः प्राणसंयमने जपः ।

Y.Y.006/062

क्षत्रियश्च वरारोहे व्याहरन्प्राणवाक्षरम् ।

क्षमा

A.P.021

क्षमावीर्यनयैर्युक्तो वयस्थस्सत्त्ववानपि ।

H.R.003/002

दया दाक्षिण्यमास्तिक्यमार्जवं मार्दवं क्षमा ।

Y.Y.001/051

क्षमाधृतिर्मिताहारः शौचं त्वेते यमा दश ।

Y.Y.001/065

क्षमा सैवेति विद्वद्भिर्गदिता वेदवादिभिः ।

क्षय

A.P.012

अमनस्कौषधि...व...कथमखिलं गतं तत्क्षयो भवति ।

A.Y.002/072

अवारितं क्षयं याति वार्यमाणं तु वर्धते ।

क्षयकाल

G. P.001/061

रोगास्तस्य क्षयं यान्ति महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

G. P.001/061

क्षयकुष्ठमुदावर्तगुल्माजीर्णपुरोगमाः ।

G. P.001/082

अपानप्राणयोरैक्यात् क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।

G. P.002/018

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

G. P.002/043

...देवं यः कुरुते जितेन्द्रियगणो नैवास्ति तस्य क्षयः ।

H.R.002/042

क्षयकुष्ठ उदावर्त गुल्म ग्रीह पुरोगमाः ।

H.R.002/061

अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्र पुरीषयोः ।

H.R.003/092

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

S.SV.177

वह्नौ मृत्युः क्षयोवायुर्नभः स्थानं दहेत्कचित् ।

Y.M.047

अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।

Y.M.070

क्षयकुष्ठमुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।

Y.M.070

रोगाः सर्वे क्षयं यान्ति महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

क्षयकाल

S.SV.326

क्षयकालं परीक्षेत वायुचारवशात्सुधीः ।

क्षयरोग

Y.Y.006/043

क्षयरोगादयस्तस्य नश्यन्तीत्यपरे विदुः ।

क्षया

Y.V.022

वङ्गनालि क्षया शौरी कुण्डली कुण्डलः स्मृताः ।

क्षार

G. P.002/048

सक्षारं कटुकाम्लदुग्धसदृशं मध्वाज्यतुल्यं तथा ।

H.R.002/140

सक्षाराकटुतिक्तदुग्ध सदृशं मध्वाज्यतुल्याथवा ।

क्षीर

Y.R.067

रसमम्लं तथा क्षारं विदाहि कटुकं तथा ।

Y.R.243

प्रथमं ल्वणं पश्चात् क्षारं क्षीरोपमं ततः ।

क्षारमय

A.Y.001/044

यथा क्षारमयत्वेन प्राप्नोति ल्वणं स्वकम् ।

क्षिति

H.R.001/071

निन्दां च ये प्रकुर्वन्ति राक्षसास्ते नराः क्षितौ ।

S.SV.155

आपः श्वेताः क्षितिः पीता रक्तवर्णं हुताशनः ।

S.SV.156

जानुदेशे क्षितिस्तोयं पादान्ते मस्तकेनभः ।

S.SV.163

चिरलभः क्षितेर्ज्ञेयस्तत्क्षणे तोयतत्त्वतः ।

S.SV.179

आवाति वारुणे तत्त्वेशत्रुरस्ति शुभः क्षितौ ।

S.SV.186

आवाति वारुणे तत्त्वे तत्रैवास्ति शुभः क्षितौ ।

क्षितिजय

G. P.002/054

देशास्तम्भकरी सदा क्षितिजयं कुर्याद्भुवो धारणा ।

Y.M.144

तेषां स्तम्भकरी सदा क्षितिजया कुर्यात्ततो धारणा ।

क्षीणपाप

Y.R.156

योगिनां क्षीणपापानां नित्यमेकान्तवासिनाम् ।

क्षीर

A.P.026

दशांशं हवनं कृत्वा क्षौद्रक्षीरघृताम्बुजैः ।

H.R.001/023

अभ्यासकाले प्रथमे शस्तं क्षीरादि भोजनम् ।

H.R.001/072

क्षीराज्यखण्डनवनीतसितामधूनि ।

Y.M.138

स क्षीराकटुक्लाथदुग्धेऽदृशो मध्वाज्यतुल्योऽधवाः ।

क्षीरभोजन

Y.M.186

दुग्धे क्षीरं धृते सर्पिर्वह्नौ वह्निर्विर्पातम् ।

Y.R.295

काले तदुपशान्त्यर्थं क्षीरनीरान्वितं पिबेत् ।

क्षीरभोजन

G. P.001/053

कट्वम्लखणत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।

Y.M.044

कट्वम्लखणत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।

क्षीराम्भ

H.R.001/050

क्षीराम्भो वायुमार्गे पवनजल्युतः कुम्भयेद्... ।

क्षीरोपम

Y.R.243

प्रथमं ल्वणं पश्चात् क्षारं क्षीरोपमं ततः ।

क्षुत्

A.Y.001/073

क्षुत्पिपासादिभावैश्च सहजस्थो न पीड्यते ।

G. P.001/036

कृकरः क्षुतकृज्ज्ञेयो देवदत्तो विजृम्भणे ।

S.SV.046

कृकलः क्षुतकृतज्ञेयो देवदत्तो विजृम्भणे ।

Y.B.142

नश्यन्ति क्षुत्पिपासाद्या, सर्वदोषास्तथा सदा ।

Y.M.025

क्षुधं करोति कृकरो देवदत्तो विजृम्भणे ।

Y.Y.004/070

निमीलनादि कूर्मस्य क्षुतं वै कृकरस्य च ।

क्षुत्तृष्णा

S.SV.210

क्षुत्तृष्णादिसहिष्णुत्वं जलमध्ये च मज्जनम् ।

क्षुधा

A.P.051

दोषमृत्यु-जरा-दुःख-क्षुधा-निद्राविवर्जितः ।

A.P.060

तेजःक्षीणे क्षुधाक्लान्तिर्नश्यति मारुते श्लथे ।

क्षौद्र

G. P.001/064

न रोगान्मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

H.R.002/018

न क्षुधा न तृषा निद्रा नैवाल्स्यं प्रजायते ।

H.R.002/021

गुल्मप्लीहादिकान् दोषान् ज्वरपित्तक्षुधातृषाः ।

H.R.004/023

दोष दुःख जरा मृत्युक्षुधा निद्रा विवर्जितः ।

S.SV.194

क्षुधा तृषा तथा निद्रा कान्तिरालस्यमेव च ।

Y.B.016

जरा मृत्युश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।

Y.M.054

न रोगो मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

क्षेत्र

H.R.002/118

ल्लना रसना क्षेत्रे ल्लटी शक्तिशङ्किणी ।

H.R.004/026

तत्त्वं बीजं हठं क्षेत्रं औदासीन्यं जलं त्रिभिः ।

Y.B.174

रसौषधिक्रियाकालमन्त्रक्षेत्रादिसाधनात् ।

क्षेत्रज्ञ

Y.B.150

क्षेत्रज्ञपरमात्मानौ, तयोरैक्यं यथा भवेत् ।

क्षेत्रधारण

S.SV.109

पुरग्रामनिवेशे च तिलकक्षेत्रधारणे ।

क्षेत्रिन्

Y.Y.001/034

यावत्क्षेत्री भवेत्तावद्यजेदात्मानमात्मनि ।

क्षोभ

S.SV.120

प्रेरणे कर्षणे क्षोभे दाने च क्रयविक्रये ।

क्षौद्र

A.P.026

दशांशं हवनं कृत्वा क्षौद्रक्षीरघृताम्बुजैः ।

ख

ख

ख

H.R.003/041

उच्चासनो दण्ड...खे मायूरमेतत् प्रवदन्ति पीठम् ।

H.R.004/045

खमध्ये कुरु चात्मानं आत्ममध्ये च खं कुरु ।

S.SV.234

वह्नौ वायो प्रदीपेषु खे पुनर्नोभयेष्वपि ।

S.SV.314

खनिले वह्नियोगेन रौरवं जगतीतले ।

Y.M.053

चित्तं चरति खे यस्माज्जिह्वा चरति खे गता ।

खगाण्ड

G. P.001/025

ऊर्ध्वं मेढ्रादधोनाभेः कन्दो योनिः खगाण्डवत् ।

Y.M.016

ऊर्ध्वं मेढ्रादधो नाभेः कन्दो...खगाण्डवत् ।

खगासन

H.R.003/019

चौरङ्गी च तथा क्रौञ्चं दृढासनं खगासने ।

खड्गहस्त

S.SV.121

खड्गहस्ते वैरियुद्धे भोगे वा राजदर्शने ।

खण्ड

H.R.001/072

क्षीराज्यखण्डनवनीतसितामधूनि ।

S.SV.020

ब्रह्माण्डखण्डपिण्डाद्याः स्वरेणैव हि निर्मिताः ।

खण्डकापालिक

H.R.001/083

तालुकिर्नागबोधश्च खण्डः कापालिकस्तथा ।

खण्डज्ञान

Y.B.082

खण्डज्ञानेन तेनैव जायते क्लेशभाक्नरः ।

खेचर

खण्डमत

H.R.002/108

कापालिकैः खण्डमतैकय्याम् ।

खद्योत

A.P.067

रुमो(?) मरीचि खद्योत दीपज्वालेन्दु भास्करः ।

खमध्य

H.R.004/045

खमध्ये कुरु चात्मानं आत्ममध्ये च खं कुरु ।

Y.Y.012/027

तावत्...खमध्ये सुखं सदा संस्मर पूर्णरूपम् ।

Y.Y.012/034

मूर्धानमुद्भिद्य पुनः खमध्ये प्राणांस्त्यजोद्धरम्... ।

खमध्यम

Y.Y.006/077

प्राणमुन्मोचयेत्पश्चान्महाप्राणे खमध्यमे ।

खमय

H.R.004/045

सर्वं च खमयं कृत्वा न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ।

खर

A.P.007

हस्तिन्यास्तुरगः खराच्च करभः शाल्योदनं कोद्रवात् ।

S.SV.119

खरोष्ट्रमहिषादीनां गजाश्वारोहणे तथा ।

खल

Y.B.188

गोपनीयं प्रयत्नेन क्रूरे धूर्ते शठे खले ।

खेगमन

G. P.002/057

...देवा खेगमनं करोति यमिनः स्याद्वायवी धारणा ।

खेचर

Y.B.167

जित्वा पृथ्वादिकं जाड्यं खेचरः प्रसरेत्पुमान् ।

खेचरी

खेचरी

G. P.001/063

भुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

G. P.001/064

न मूर्च्छा तु भवेत्तस्य यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

G. P.001/065

बाध्यते न स केनापि यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

G. P.001/066

चित्तं चलति नो यस्माज्जिह्वा चरति खेचरी ।

G. P.001/066

तेनेयं खेचरी सिद्धा सर्वसिद्धैर्नमस्कृता ।

G. P.001/068

खेचर्या मुद्रया येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

H.R.002/034

सन्ति या खेचरीमुद्रा दशमुद्राः प्रकीर्तिताः ।

H.R.002/119

खेचरी चान्तिमा मुद्रा अचिरात् ब्रह्मरन्ध्रगा ।

H.R.002/129

भुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

H.R.002/130

बध्यते न च कालेन यो मुद्रा वेत्ति खेचरीं ।

H.R.002/131

सा यावद्भूमध्यं स्पृशति तदा खेचरी सिद्धिः ।

H.R.002/132

सङ्केतं शृङ्खलाभावे खेचरी तु कथं भवेत् ।

H.R.002/135

यथा भवेत्सुषुम्नागौ तथा भवति खेचरी ।

H.R.002/135

खेचर्या मुद्रणे जाते देही देहं न मुञ्चति ।

H.R.002/141

योगिनां संप्रवर्तन्ते तेषां वज्रोत्प्रेरि खेचरी ।

H.R.003/028

न खेचर्या समा मुद्रा न नादसदृशो लयः ।

H.R.004/028

एकं सृष्टि समुद्भिजं एकावस्था च खेचरी ।

S.K.S.027

खेचर्यङ्गानि कर्माणि यान्याह स्वयमीश्वरः ।

S.K.S.030

खेचर्यङ्गानि कर्माणि खेचर्यामेव वक्ष्यते ।

खेचरीसिद्धि

Y.M.054

भुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

Y.M.055

न च मूर्च्छा भवेत्तस्य यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

Y.M.055

तेनेषा खेचरी मुद्रा सर्वसिद्धैर्नमस्कृता ।

Y.M.057

खेचरीं (र्या) मुद्रितं येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

Y.R.230

ध्यानं भ्रूमध्यदेशे च मुद्राभवति खेचरी ।

Y.R.242

खेचरीयोगतो योगी शिरश्चन्द्रादुपागतम् ।

खेचरीकाल

Y.R.235

अथवा खेचरीकाले कुर्यात्केवलकुम्भकम् ।

खेचरीपटल

H.R.002/127

परमेश्वर प्रोक्त खेचरीनाम पटले तु ।

खेचरीमुद्रा

Y.R.221

खेचरीमुद्रया वापि नादश्रवणतस्तथा ।

खेचरीमुद्रिका

Y.R.232

खेचरीमुद्रिकाभ्यासं नित्यमेव समाचरेत् ।

Y.R.237

खेचरीमुद्रिकाभ्यासादानन्दः स्याद्दिनेदिने ।

खेचरीयोग

Y.R.282

यदुक्तं खेचरीयोगे यच्चोक्तं नादचिन्तने ।

खेचरीसाधन

S.K.S.005

खेचरीसाधने नृणां वज्रोत्प्रेरिसिद्धिसाधने ।

Y.R.222

खेचरीसाधनं तत्र प्रथमं परिकीर्त्यते ।

खेचरीसिद्धि

A.Y.001/078

योगीन्द्रः खेचरीसिद्धिं लभते चिन्तनादपि ।

गगन

ग

गगन

G. P.002/001

एकश्वसनमात्रेणोद्धाटयेद्गगने गतिम् ।

G. P.002/017

गगनं पवने प्राप्ते ध्वनिरुत्पद्यते महान् ।

G. P.002/072

निर्गुणं च शिवं शान्तं गगने विश्वतोमुखम् ।

G. P.002/078

भित्वा ते यान्ति शून्यं प्रविशति गगने यत्र देवो महेशः ।

H.R.001/020

राजते गगनाम्भोजे राजयोगस्तु तेन वै ।

S.SV.213

हं बीजं गगनं ध्यायेन्निराकारं बहुप्रभम् ।

S.SV.329

गगनात्स्रवते चन्द्रः कायपद्मानि सिञ्चयेत् ।

Y.M.108

गगनं पावने प्राप्ते ध्वनिरुद्येत्ततो महान् ।

Y.M.167

निर्गुणञ्च शिवं शान्तं गगने विश्वतोमुखम् ।

गगनद्वार

G. P.002/043

नासान्ते सुषिरे नयेच्च गगनद्वारान्ततः सर्वतः ।

गगनाकार

G. P.002/074

निर्मलं गगनाकारं मरीचिजलसन्निभम् ।

Y.M.168

निर्मलं गगनाकारं मरीचिजलसन्निभम् ।

गगनानन्दनाथ

S.K.S.002

भगवद्गगनानन्दनाथपादाम्बुजद्वयम् ।

गङ्गा

H.R.002/144

इडा चन्द्रा शशी वाल्मी गङ्गा वामस्तु बोधिता ।

H.R.004/039

गङ्गा च पिङ्गल्य नाडी यमुने द्वे प्रकीर्तिते ।

गण

S.SV.374

इडा गङ्गेति विज्ञेया पिङ्गल्य यमुना नदि ।

Y.R.168

गङ्गावारिल्लसत्केशं कुण्डलेज्ज्वलकर्णकम् ।

गङ्गामृतरस

S.SV.227

द्वादशे हंसचारश्च गङ्गामृतरसं पिबेत् ।

गज

H.R.003/091

यथा सिंहो गजो व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः ।

S.SV.117

द्यूते चौर्ये गजाश्वादिस्थसाधनवाहने ।

S.SV.119

खरोष्ट्रमहिषादीनां गजाश्वारोहणे तथा ।

Y.M.111

यथा सिंहो गजो व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः ।

गजकरणी

H.R.001/049

क्रमपरिचयतस्तु वायुमार्गे गजकरणी...हठसैः ।

H.R.001/050

कुम्भाम्भः कण्ठनाले गुरुगजकरणी...हठसैः ।

गजकरिणी

H.R.001/025

चक्रिर्नोर्लिखतिर्नेतिर्वस्तिर्गजकरिणी... ।

गजकारिणी

H.R.001/051

तथैव हठतन्त्राणां मुख्या हि गजकारिणी ।

गजयूथ

H.R.001/051

यथैव गजयूथानां राजते राजकुञ्जरः ।

गजारोहण

S.SV.108

गजाश्वारोहणे धन्विगजाश्वानां च बन्धने ।

गण

G. P.002/043

...देवं यः कुरुते जितेन्द्रियगणो नैवास्ति तस्य क्षयः ।

गणना

S.K.S.094

मदनादिगणनैव वमनं कारयेत्सुधीः ।

गणना

Y.R.071

एकादिगणनां कुर्यान्न द्रुतं न विलम्बितम् ।

गणनायक

S.SV.001

महेश्वरं नमस्कृत्य शैलजां गणनायकम् ।

गणिका

H.R.004/027

वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

गणित

A.Y.001/013

न मीमांसातर्कग्रह गणितसिद्धान्तपठनै... ।

गण्डूष

S.K.S.021

वेतण्डकरणी नौली गण्डूषः स्नेहनं परम् ।

S.K.S.115

शुद्धं तोयं मुखे कृत्वा गण्डूषं च पुनः पुनः ।

S.K.S.115

कुर्यादेतद्धि तत्कर्म गण्डूषमुपयोक्ष्यते ।

S.K.S.116

वारुणो दन्तदोषघ्नस्तैलगण्डूष उत्तमः ।

गतकृम

Y.Y.001/004

सर्वभूतसमं शान्तं सत्यसन्धं गतकृमम् ।

Y.Y.006/038

सर्वरोगविनिर्मुक्तो जीवेद्योगी गतकृमः ।

गतागत

A.Y.002/094

विशिष्टं च गतागतं सुश्लिष्टं च सुलीनकम् ।

A.Y.002/095

विशिष्टं तामसं प्रोक्तं राजसं च गतागतम् ।

A.Y.002/098

ततश्च निश्चलं किञ्चित् सानन्दं च गतागतम् ।

गतिनिरोध

गति

A.P.038

वायुना गतिमाहृत्य कृत्वा पूरककुम्भकौ ।

G. P.002/001

एकश्वसनमात्रेणोद्धाटयेद्गगने गतिम् ।

G. P.002/078

नाभौ संयम्य पवनगतिमधो रोधयं संप्रयत्नादा... ।

H.R.002/049

वायूनां गतिमाकृष्य निभृतं कण्ठमुद्रया ।

H.R.002/059

अधोगतिमपानं वै ऊर्ध्वगं कुरुते बलवत् ।

S.SV.147

सप्तमे स्वादसंयुक्ता अष्टमे गतिलक्षणम् ।

S.SV.223

प्राणस्य तु गतिर्देवि स्वभावाद्धादशाङ्गुल्य ।

S.SV.248

कुम्भकोयुद्धकालेच तिस्रोनाड्यस्त्रयीगतिः ।

S.SV.383

तस्य रूपं गतिः स्वादो मण्डलं लक्षणं त्विदम् ।

Y.B.061

गतिः कथय देवेश ! कारुण्यामृतवारिधे ।

Y.B.153

अन्यग्रन्थे त्वयोक्तं तु, एकमेका द्वयोर्गतिः ।

Y.M.091

एकस्य श्वसने मात्रमुद्धाटेद्रमने गतिः ।

Y.R.045

प्राणस्यापि गतिर्नूनं शिथिल्य संप्रजायते ।

Y.R.073

गतिं विज्ञाय नाडीनां कुण्डलीस्थानमेव च ।

Y.R.148

तारकाणां गतिं सर्वा ध्रुवेकुर्वन्तु धारणाम् ।

Y.R.197

प्राणस्यारोहणे तत्र चतस्रोगतयः क्रमात् ।

Y.R.198

गतिः सर्पोपमा पश्चाद्धंसस्य तदनन्तरम् ।

गतिनिरोध

Y.R.189

निबद्धोमूलबन्धेन नीचैर्गतिनिरोधतः ।

गतिरोधक

गतिरोधक

Y.R.223

जिह्वाधो नाडिका सूक्ष्मा जिह्वान्तर्गतिरोधिका ।

गतिविशोधन

A.P.035

अयं च सर्वनाडीनामूर्ध्व गतिविशोधनः ।

गत्यभ्यास

S.SV.117

गत्यभ्यासे यन्त्रतन्त्रे दुर्गपर्वतरोहणे ।

गदयुत

S.SV.336

...काली शून्यपदस्थितो गदयुतः कालानल... ।

गन्ध

A.Y.001/065

चित्तवृत्तिनिरोधेन गन्धं जानाति दूरतः ।

G. P.002/026

अगन्धमथवा गन्धं यं यं जिघ्रति नासिका ।

G. P.002/088

न गन्धं न रसं रूपं न च स्पर्शं न निःस्वनम् ।

H.R.004/012

मकरन्दं पिबेद्भृङ्गो गन्धानपि पिबेत्तथा ।

H.R.004/019

दिव्यदेहः सुतेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

Y.M.118

अगन्धमथवा गन्धं यं यं जिघ्रति नासया ।

Y.M.179

न गन्धो न रसं रूपं न स्पर्शो न च निस्वनः ।

Y.R.124

शब्दः स्पर्शस्तथा रूपं रसो गन्धस्तथैव च ।

Y.R.170

पुष्पसंयोगतस्तैले यथा गन्धः प्रवर्तते ।

Y.Y.009/006

न रसं न च गन्धाख्यमप्रमेयमनौपमम् ।

गन्धर्व

Y.Y.012/026

ऋषयः सिद्धगन्धर्वाः प्रकाशं यान्ति योगिनाम् ।

गर्भप्रश्न

गमन

S.SV.094

दूरदेशे विधातव्यं गमनं तु हिमद्युतौ ।

S.SV.178

मन्त्रार्थे युद्धप्रश्ने च गमनागमने तथा ।

S.SV.222

गमने तु चतुर्विंशत्रेवेदास्तु धावने ।

S.SV.234

भूमौ जले च कर्तव्यं गमनं शान्तिकर्मसु ।

गमनद्वार

Y.M.131

नासान्त सुचिरेण याति गमनद्वारं ततः सर्वतः ।

गरिमा

A.Y.001/081

गरिमाख्या भवेत् सिद्धिर्ययाभूभारधृग् भवेत् ।

गर्त

H.R.001/068

अल्पद्वारमरन्ध्रगर्तपिठरं नात्युच्चनीचायतं... ।

गर्भ

H.R.002/096

यावद्यावदयं देहो ध्रियते गर्भशायिनः ।

S.SV.293

चन्द्रनाडी यदा प्रश्ने गर्भे कन्या तदा भवते ।

S.SV.293

सूर्यो भवेत्तदा पुत्रो द्वयोर्गर्भो विहन्यते ।

S.SV.298

स्यान्नित्यं वारुणेत्तत्त्वे व्योम्निगर्भोविनश्यति ।

गर्भपात

S.SV.294

तेजसि गर्भपातः स्यान्नभस्यपि नपुंसकः ।

S.SV.296

शून्ये शून्यं युगे युग्मं गर्भपातश्च संक्रमे ।

गर्भप्रश्न

S.SV.295

गर्भप्रश्ने यदा दूतः पूर्णः पुत्रः प्रजायते ।

गर्भवास

गर्भवास

Y.Y.001/026

येन यत्क्रियते तस्य गर्भवासः करे स्थितः ।

गर्भस्थ

H.R.002/095

आधानकाले लिखति गर्भस्थस्यैव देहिनः ।

गर्भस्राव

S.SV.297

गर्भस्रावः स्वल्पजीवश्च वह्नौ, भोगी...पार्थिव... ।

गर्भहानि

S.SV.299

शेषेषुगर्भहानिः स्याज्जातमात्रस्य वा मृतिः ।

गर्भाधान

S.SV.297

गर्भाधानं मारुते...दुःखी...वारुणे सौख्ययुक्तः ।

S.SV.393

गर्भाधानं च रोगश्च कलङ्घनैवमुच्यते ।

गर्भाधारण

S.K.S.028

उत्पाटनं छेदनं च गर्भाधारणमेव च ।

गर्व

Y.B.017

जाग्रत्स्वप्नः सुषुप्तिश्च, शङ्का गर्वस्तथैव च ।

गल

H.R.002/015

गले श्लेष्महरं प्रोक्तं देहानल विवर्धनम् ।

S.SV.284

पश्चाज्जागर्ति वेल्यां चौष्येते गलचक्षुषी ।

Y.Y.004/054

घ्राणे गले स्फिजोर्देशे तिष्ठत्यत्र न संशयः ।

Y.Y.008/010

आगलत्तु लल्यन्तं वायुस्थानमितीरितम् ।

Y.Y.008/010

नाभिमध्यादल्यन्तं यद्वह्निस्थानं तदुच्यते ।

गान्धारी

गव्य

H.R.001/075

श्रेष्ठं सुमधुरं स्निग्धं गव्यं धातु प्रपोषणम् ।

S.K.S.103

स्रोतोञ्जनं वा गव्यं वा घृतमक्ष्णोर्हितं मतम् ।

गात्र

H.R.003/090

दृढता लघुता चापि तथा गात्रस्य जायते ।

Y.B.112

सम्यग् गात्रसमुद्भूतं ग्रन्थित्रयविभेदकम् ।

Y.B.135

प्रविशेत्सर्वगात्रेषु वायुः पश्चिममार्गतः ।

Y.M.043

दृढता लघुता चापि तेन गात्रस्य जायते ।

Y.M.132

ऊर्ध्वास्ये भ्रुवसन्निवेश नयने सिक्ताङ्गात्रं पिबेत् ।

Y.R.254

नादारम्भे भवेत्सर्वगात्राणां भञ्जनं ततः ।

Y.Y.004/056

भुक्तं सर्वरसं गात्रे व्यापयन्वह्निना सह ।

गान्धर्व

S.SV.016

स्वरे वेदाश्च शास्त्राणि स्वरे गान्धर्वमुत्तमम् ।

गान्धारी

G. P.001/027

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

G. P.001/029

सुषुम्णा मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।

H.R.004/035

यशस्विनी वारुणी च गान्धारी शङ्किनी तथा ।

S.SV.037

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

S.SV.038

सुषुम्णा मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।

Y.M.018

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

Y.Y.004/028

अलम्बुषा च गान्धारी मुख्याश्चैताश्चतुर्दश ।

गायत्री

Y.Y.004/036

गान्धारी हस्तिजिह्वा च इडायाः पृष्ठपार्श्वयोः ।

Y.Y.004/038

गान्धार्याश्च सरस्वत्याः स्थिता मध्ये च शङ्किनी ।

Y.Y.004/043

गान्धारी सव्यनेत्रान्तमिडायाः पृष्ठतः स्थिता ।

गायत्री

G. P.001/044

अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदायिनी ।

G. P.001/046

कुण्डलिन्यां समुद्भूता गायत्री प्राणधारिणी ।

H.R.003/097

सव्याहर्ती सप्रणवां गायत्री शिरसा सह ।

S.K.S.127

मरिचं तोयकृष्णैश्च गायत्रीभिः सुसाधितैः ।

Y.M.033

अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदाय (यि) का ।

Y.M.035

कुण्डलिन्या समुत्पन्ना गायत्री प्राणधारिणी ।

Y.R.054

प्रणवं वाथ गायत्री मनसाकुम्भकावधि ।

Y.R.306

अजपानाम गायत्री निरंतरजपात्मिका ।

Y.Y.006/012

गायत्रीं च जपेद्विप्रः प्राणसंयमने त्रिशः ।

Y.Y.006/020

सन्ध्ययोरुभयोर्नित्यं गायत्र्या प्रणवेन वा ।

गार्गी

Y.Y.001/006

मैत्रेयी च महाभागा गार्गी च ब्रह्मविद्वरा ।

Y.Y.001/007

प्रणम्य दण्डवद्भूमौ गार्ग्योतद्वाक्यमब्रवीत् ।

Y.Y.001/010

उत्तिष्ठोत्तिष्ठ भद्रं ते गार्गी ब्रह्मविदां वरे ।

Y.Y.001/011

समाहितमना गार्गी शृणु त्वं गदतो मम ।

Y.Y.001/014

एहोहि गार्गी सर्वज्ञे सर्वशास्त्रविशारदे ।

गार्गी

Y.Y.001/015

मुनयः श्रूयतामत्र गार्ग्या सह समाहिताः ।

Y.Y.001/025

विधिवत्कुर्वतस्तस्य मुक्तिर्गार्गी करे स्थिता ।

Y.Y.001/041

श्रुत्वैतद्वाज्ञवल्क्योक्तं वाक्यं गार्गी मुदान्विता ।

Y.Y.001/045

समाहितमना गार्गी ऋषिभिः सह संशृणु ।

Y.Y.001/046

प्राणायामस्तथा गार्गी प्रत्याहारश्च धारणा ।

Y.Y.002/018

यस्तु मन्त्रजपो गार्गी स एव हि फल्ग्वदः ।

Y.Y.003/001

आसनान्यधुना वक्ष्ये शृणु गार्गी तपोधने ।

Y.Y.004/006

गार्गी तां सुसमालोक्य तत्सर्वं समभाषत ।

Y.Y.004/029

कन्दस्य मध्यमे गार्गी सुषुम्णा सुप्रतिष्ठिता ।

Y.Y.004/041

पयस्विनी तथा गार्गी याम्यकर्णान्तमिष्यते ।

Y.Y.004/064

पूरीषमन्त्रं स्याद्गार्गी प्राणः कुर्यात्पृथक्पृथक् ।

Y.Y.006/001

समाहितमनास्त्वं च शृणु गार्गी वरानने ।

Y.Y.006/007

शनैः पिङ्गल्या गार्गी द्वात्रिंशन्मात्रया पुनः ।

Y.Y.006/017

प्राणसंयमने गार्गी प्रणववर्जितम् ।

Y.Y.006/027

सम्भवत्युत्तमे गार्गी प्राणायामे सुखी भवेत् ।

Y.Y.006/039

नासाग्रे धारणं गार्गी वार्योर्विजयकारणम् ।

Y.Y.006/049

बहुनोक्तेन किं गार्गी पल्लितादि च नश्यति ।

Y.Y.006/060

जङ्घोर्वोस्तरं गार्गी निश्छिद्रं बन्धयेद्दृढम् ।

Y.Y.006/078

ब्रह्मवासौ भवेद्गार्गी न पुनर्जन्मभाग्भवेत् ।

Y.Y.007/007

अश्विनौ च तथा ब्रूतां गार्गी देवभिषग्वरौ ।

गार्गी

- Y.Y.007/010
नाभिश्च हृदयं गार्गी कण्ठकूपस्तथैव च ।
Y.Y.007/014
ऊरुमध्यात्तथा गार्गी पायुमूलं नवाङ्गुलम् ।
Y.Y.007/016
मेढ्रात्राभिश्च विज्ञेया गार्गी सार्धदशाङ्गुलम् ।
Y.Y.007/028
देहमध्याद्गुदे गार्गी गुदादेवोरुमूलके ।
Y.Y.007/030
गुल्फादङ्गुष्ठयोगार्गी पादयोस्तन्निरोधयेत् ।
Y.Y.008/001
समाहितमनास्त्वं च शृणु गार्गी तपोधने ।
Y.Y.008/003
अस्मिन्ब्रह्मपुरे गार्गी यदिदं हृदयाम्बुजम् ।
Y.Y.008/014
पृथिव्यां धारयेद्गार्गी ब्रह्माणं परमेष्ठिनम् ।
Y.Y.008/026
एतदुक्तं भवत्यत्र गार्गी ब्रह्मविदां वरे ।
Y.Y.009/001
अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि शृणु गार्गी वरानने ।
Y.Y.010/006
एतदुक्तं भवत्यत्र गार्गी ब्रह्मविदां वरे ।
Y.Y.010/014
नवद्वाराणि संयम्य गार्गीस्मिन्ब्रह्मणः पुरे ।
Y.Y.010/022
निवृत्तफलसङ्गस्य मुक्तिर्गार्गी करे स्थिता ।
Y.Y.011/009
त्वं चैव मात्यया गार्गी वैधं कर्म समाचर ।
Y.Y.011/021
उत्तिष्ठोत्तिष्ठ किं शेते भूमौ गार्गी वरानने ।
Y.Y.012/002
याति गार्गी तदापानात्कुलं वहेः शनैः शनैः ।
Y.Y.012/018
प्रबुद्धहृदयाम्भोजे गार्गीस्मिन्ब्रह्मणः पुरे ।
Y.Y.012/023
अस्ति गार्गी परमार्थमिदं...मनसा रुचिरूपम् ।
Y.Y.012/029
आनन्द...सत्यं त्वं गार्गी पश्याद्य विशुद्धबुद्ध्या ।
Y.Y.012/031
भूतानि...गार्गी येनैव जीवन्ति चराचराणि ।

गुण

- Y.Y.012/041
कर्तव्यं देहिभिर्गार्गी योगश्च भवभीरुभिः ।
गिरा
Y.R.256
शक्यते स गिरा वक्तुं मया नात्र कथञ्चन ।
गिरि
Y.R.180
समीपस्थानि दृश्यन्ते गिरीणां शिखराणि च ।
गिरिजा
Y.R.306
गिरिजायै पुरा प्रोक्ता शिवेनेयं सुसिद्धिदा ।
गिरिप्रस्रवण
Y.Y.006/056
व्योमरन्ध्रे गते नादे गिरिप्रस्रवणं यथा ।
गिरिशृङ्ग
Y.R.141
चन्द्रे भ्रुवादितारासु गिरिशृङ्गेऽथवा तरौ ।
गिरीश
A.P.010
तं चोक्त्वा गिरिशेन भाषितमिदं काले न चेतः परं ।
गीत
S.SV.109
गीतवाद्यादिनृत्यादौ नृत्यशास्त्रविचारणे ।
गुडजल
H.R.001/050
पीत्वाकण्ठं सति गुडजलं नारिकेल्येदकं वा ... ।
गुण
A.Y.001/007
सर्वमूर्तिमयं रूपं गुणैरिन्द्रियमानदम् ।
G. P.001/049
सूचीव गुणमादाय व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।
G. P.002/049
ऊर्ध्वं प्रवर्तते रेतोऽप्यणिमादिगुणोदयः ।
H.R.004/056
गुणरूपादयस्तेषां तेभ्यो जाता घटादयः ।

गुणज्ञ

- S.SV.199
पृथ्व्या पञ्च ह्यपां वेदागुणास्तेजो द्विवायुतः ।
S.SV.199
नभस्येकगुणश्चैव तत्त्वज्ञानमिदं भवेत् ।
Y.B.014
पञ्चात्मकमभूत्पिण्डं, धातुबद्ध गुणात्मकम् ।
Y.B.182
अलैकिकगुणस्तस्य, कदाचिद् दृश्यते ध्रुवम् ।
Y.M.039
सूचीव गुणमादाय व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।
Y.R.164
सार्वज्ञादिगुणोपेतं विष्णुमव्ययमीश्वरम् ।
Y.R.170
योगिदेहे तथा ध्यानाज्जायते गुणसङ्क्रमः ।
Y.R.283
अणिमादिगुणैर्युक्तो विचरेद्भुवनत्रये ।
Y.V.003
कुलजातिसमायुक्तः सुचरित्रगुणान्वितः ।
Y.Y.006/029
देहे यद्यपि तौ स्यातां स्वाभाविकगुणावुभौ ।
गुणज्ञ
Y.Y.001/005
गुणज्ञं सर्वभूतेषु परार्थैकप्रयोजनम् ।
गुणत्रय
A.Y.002/089
गुणत्रयमपीं रज्जुं सुदृढामात्मबन्धीम् ।
Y.B.129
गुणत्रयादतीतः स्याद्, ग्रन्थित्रयविभेदकः ।
गुणप्रद
A.P.043
वह्निवृद्धिकरं चैव अणिमादिगुणप्रदम् ।
H.R.002/053
वह्निवृद्धिकरं चैव ह्यणिमादि गुणप्रदं ।
गुणबद्ध
G. P.001/040
गुणबद्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।

गुद

- गुणबन्ध
Y.M.029
गुणबन्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।
गुणवर्जित
A.Y.002/095
सुश्लिष्टं सात्त्विकं प्रोक्तं सुत्रेण गुणवर्जितम् ।
गुणसङ्घात
S.SV.068
तदा ते गुणसङ्घाता विपरीतं विवर्जयेत् ।
गुणसम्पन्न
Y.Y.001/006
तमेवं गुणसम्पन्नं नारीणामुत्तमा वधूः ।
गुणहीन
Y.Y.009/044
सगुणं गुणहीनं वा विज्ञायात्मानमात्मनि ।
गुणाधिक्य
Y.R.231
तथातथा गुणाधिक्यं विज्ञेयं योगसाधने ।
गुणोदय
Y.M.140
ऊर्ध्वं प्रवर्तते तस्य अणिमादिगुणोदयः ।
गुद
G. P.001/081
पार्श्विभागेन संपीड्य योनिमाकुञ्चयेद्गुदम् ।
G. P.002/075
गुदं मेढ्रं च नाभिश्च हृत्पद्मं च तदूर्ध्वतः ।
H.R.002/058
पार्श्विभागेन सम्पीड्य योनिमाकुञ्चयेद्गुदम् ।
S.SV.387
बद्ध्वा पद्मासनं ये गुदगतपवनं सन्निरुद्ध्या... ।
Y.B.116
गुदं पाष्ण्यां तु सम्पीड्य, वायुमाकुञ्चयेद् बल्यत् ।
Y.M.048
पार्श्विभागेन सम्पीड्य योनिमाकुञ्चयेद्गुदम् ।
Y.R.186
गुदमेढ्रांतरे वामपादपार्श्विनियोजयेत् ।

गुदनाल

Y.V.009
आधारश्च गुदे तस्थौ स्वाधिष्ठानश्च लिङ्गके ।
Y.Y.004/014
गुदात्तु द्यङ्गुलदूर्ध्वमधो मेढ्राच्च द्यङ्गुलत् ।
Y.Y.004/052
अपाननिलयं केचिद् गुदमेढोरुजानुषु ।
Y.Y.004/053
गुदाग्न्यागारयोस्तिष्ठन्मध्येऽपानः प्रभञ्जनः ।
Y.Y.007/028
देहमध्याद्गुदे गार्गि गुदादेवोरुमूलके ।
Y.Y.012/001
सव्येन गुल्फेन गुदं निपीड्य सव्येतरेणैव...सन्धिम् ।

गुदनाल

H.R.001/042
वायुमाकुञ्च्य जठरे गुदनाले विसर्जयेत् ।

गुदनाला

Y.V.022
प्रणवा गुदनाल च नलिनी सर्पिणी तथा ।

गुदमण्डल

G. P.001/034
हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।
S.SV.043
हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।
Y.M.023
हृदि प्राणो वशी नित्यं अपानो गुदमण्डले ।

गुदमूल

Y.M.056
गुदमूलं शरीराणां (बिन्दूमूलं शरीर...) शिर... ।

गुदविकास

H.R.001/028
यावद्गुदविकासस्यात् चक्रिकर्म निगद्यते ।
S.K.S.038
अधश्चक्री समाख्याता यावद्गुदविकासनम् ।

गुदस्थान

G. P.001/018
आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं च चतुर्दलम् ।

गुरु

Y.M.011
आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं यच्चतुर्दलम् ।

गुदा

Y.M.169
गुदं मेढ्रश्च नाभिश्च हृदयं चक्रमूर्ध्वतः ।
Y.R.035
गुदावृषणयोर्मध्ये वामपार्श्वि नियोजयेत् ।

गुदावर्त

Y.M.070
क्षयकुष्टगुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।

गुप्तपदार्थ

Y.R.261
सर्वगुप्तपदार्थानां प्रत्यक्षत्वं च जायते ।

गुप्तासन

H.R.003/026
मुक्तासनं वदन्त्येके प्राहुर्गुप्तासनं परे ।

गुरु

A.Y.001/012
तारको यं भवाम्भोधौ तारणो गुरुशिष्ययोः ।
A.Y.001/014
स एव योगी स गुरुः स सेव्यः ।
A.Y.001/015
एवं विद गुरोः शब्दात् सर्वचिन्ताविवर्जितः ।
A.Y.002/005
ज्ञानात् सिद्ध्यति मुक्तिर्हि गुरोर्ज्ञानं च लभ्यते ।
A.Y.002/016
कुल्रचाररताः सन्ति गुरवी बहवो मुने ।
A.Y.002/016
कुल्रचारविहीनस्तु गुरुरेको हि दुर्लभः ।
A.Y.002/020
नमोऽस्तु गुरवे तुभ्यं सहजानन्दरूपिणे ।
A.Y.002/026
विज्ञाय योगशास्त्राणि नानागुरुमतानि च ।
A.Y.002/041
ध्यानादिभिः सत्करणैर्नगम्यं चिन्तामणिं ह्येकगुरुं विहाय ।
A.Y.002/043
प्राप्त्यैतत्सहजं स्वभावमनिशं सेवध्वमेकं गुरुम् ।

गुरु

A.Y.002/044
गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।
A.Y.002/045
स एव योगी स गुरुः स सेव्यः ।
A.Y.002/046
निवारयन्ते ते वन्द्या गुरवोऽन्ये प्रतारकाः ।
A.Y.002/047
गुरुणा दर्शिते तत्त्वे तत्क्षणात्तन्मयो भवेत् ।
A.Y.002/048
गुरुपदेशश्रवणाच्छिष्यस्तत्त्वमयस्तथा ।
A.Y.002/049
तस्मादुपासनात् सम्यक् सहजं प्राप्यते गुरोः ।
A.Y.002/056
इदं तदिति तद्वक्तुं गुरुणापि न शक्यते ।
G. P.001/003
नमस्कृत्य गुरुं भक्त्या गोरक्षो ज्ञानमुत्तमम् ।
G. P.002/007
बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्य गुरुं शिवम् ।
H.R.001/078
गुर्वाचार्यप्रसादाच्च एभिर्योगस्तु सिद्ध्यति ।
H.R.002/056
गुरुणा सहजं प्रोक्तं वृद्धोऽपि तरुणो भवेत् ।
H.R.003/078
गुरुपदिष्टमार्गेण प्राणायामान्समभ्यसेत् ।
H.R.004/025
...स एव योगी सगुरुः स सेव्यः ।
S.K.S.004
मोक्षशास्त्रचतुष्कस्य गुरुतो लब्धवैभवः ।
S.K.S.022
बस्तयः स्युर्बहुविधास्ते ज्ञेया गुरुवाक्यतः ।
S.K.S.032
सम्प्रदायानुसारेण गुरुभिः शिक्षितो यथा ।
S.K.S.048
उदानोऽत्र प्रधानोऽस्ति ज्ञातव्यो गुरुतः सदा ।
S.K.S.096
पीत्वा विरेचनं श्रेष्ठं गुरुयुक्त्या प्रकल्पयेत् ।
S.SV.001
गुरुं च परमात्मानं भजे संसारतारणम् ।
S.SV.069
गुरुशुक्रबुधेन्दूनां वासरे वामनाडिका ।

गुरु

S.SV.092
गुरुबन्धुनृपामात्येष्वन्येषु शुभदायिनी ।
S.SV.183
जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुर्वातः सितोऽनल ।
S.SV.184
वायू राहुशनी व्योम गुरुरेवं प्रकीर्तितः ।
S.SV.208
जन्मान्तरीयसंस्कारात्प्रसादादथवा गुरोः ।
S.SV.300
ज्ञातव्यं गुरुतः शीघ्रं न वेदशास्त्रकोटिभिः ।
S.SV.341
सन्मातृकामण्डल...मरुन्धतीममृतगुरुं शुक्रं... ।
Y.B.066
...चिन्तामणिं त्वेकगुरुं विहाय ।
Y.B.091
मरुज्जयो यस्य सिध्येत्सेवेयं गुरु सदा ।
Y.B.119
उड्डीयानं तु सहजं गुरुणां कथितं सदा ।
Y.B.138
...नात्मप्रतीतिर्न गुरुर्न मोक्षः ।
Y.B.159
ततः पुण्यवशात्सिद्धिर्गुरुणा सह सङ्गतिः ।
Y.M.096
बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्वा गुरुं शिवम् ।
Y.R.002
योगिराजं शिवं चापि नत्वा गुरुपादाम्बुजम् ।
Y.R.013
तृतीयं गुरुसंयोगश्चतुर्थं चेशचिन्तनम् ।
Y.V.001
गुरुश्च गुरुपुत्रश्च ये चान्ये गुरुबान्धवाः ।
Y.V.002
यादृशी भावनातीतं तं गुरुं प्रणमाम्यहम् ।
Y.V.006
त्वं गुरुस्त्वश्च शिष्यस्य च गुरोरपि ।
Y.Y.001/059
शुश्रूषा वा गुरोर्नित्यं ब्रह्मचर्यमुदाहृतम् ।
Y.Y.001/060
गुरुः पञ्च सर्वेषां चतुर्णां श्रुतिचोदिताः ।
Y.Y.001/062
शुश्रूषया च येनित्यं तुष्टोऽभूद्येन वा गुरुः ।

गुरुतल्पग

Y.Y.001/070

गुरवः श्रुतसम्पन्ना मान्या वाङ्मनसादिभिः ।

Y.Y.002/012

गुरुणा चोपदिष्टोऽपि वेदबाह्यविवर्जितः ।

Y.Y.002/019

प्रसन्नगुरुणा पूर्वमुपदिष्टं त्यनुज्ञया ।

Y.Y.005/013

इष्टदेवं गुरुं नत्वा तत आरुह्य चासनम् ।

Y.Y.010/007

गुरुणा तूपदिष्टार्थं युक्त्युपेतं वरानने ।

गुरुतल्पग

S.SV.014

दुष्टे च दुर्जने क्रुद्धे नास्तिके गुरुतल्पगे ।

गुरुदर्शितमार्ग

H.R.002/132

गुरुदर्शितमार्गेण सङ्केतः कथ्यते मया ।

गुरुदेव

A.Y.002/044

गुरुदेवात्परं नास्ति तस्मात्तं पूजयेत्सदा ।

गुरुध्वन्

S.SV.165

अधोवाही गुरुध्वानः शीघ्रगः शीतलः स्थितः ।

गुरुध्वनि

S.SV.164

पीतः शनैर्मध्यवाही हनुर्यावद्गुरुध्वनिः ।

गुरुपादाब्जसेवन

Y.R.298

शास्त्रवाक्येषु विश्वासो गुरुपादाब्जसेवनम् ।

गुरुपुत्र

Y.V.001

गुरुश्च गुरुपुत्रश्च ये चान्ये गुरुबान्धवाः ।

गुरुपूजा

S.SV.111

गुरुपूजाविषादीनां चाल्ने च वरानने ।

गुरुवाक्य

गुरुप्रसाद

A.Y.002/030

मनोविनाशस्तु गुरुप्रसादान्निमेषमात्रेण सुसाध्य एव ।

A.Y.002/113

गुरुप्रसादात्तत्रैव तत्त्वज्ञानं प्रकाशते ।

Y.B.137

गुरुप्रसादान्मरुदेव साधितः ।

गुरुबन्धु

Y.V.001

गुरुश्च गुरुपुत्रश्च ये चान्ये गुरुबान्धवाः ।

गुरुभक्ति

S.SV.013

शान्ते शुद्धे सदाचारे गुरुभक्त्यैकमानसे ।

Y.V.004

गुरुभक्तियुतो धीमान् स शिष्य इति कथ्यते ।

गुरुमार्ग

S.K.S.112

एकीकृत्य नल्लै सम्यगुत्थाप्य गुरुमार्गतः ।

गुरुमुख

A.Y.001/013

...मुनेस्तद्व्याप्तिर्निजगुरुमुखादेव विहिता ।

गुरुयुक्ति

S.K.S.119

स्वित्रे शयनं स्वेद्यं गते वा गुरुयुक्तिः ।

गुरुवक्त्र

Y.B.091

गुरुवक्त्रप्रसादेन कुर्यात्प्राणजयं बुधः ।

Y.R.287

तथापि गुरुवक्त्रेण विज्ञेयास्ता विचक्षणैः ।

गुरुवर्जित

A.P.013

तावविज्ञाय सर्वेऽपि भ्रियन्ते गुरुवर्जिताः ।

गुरुवाक्य

G. P.002/034

करणी विपरीताख्या गुरुवाक्येन लभ्यते ।

गुरुशिष्यक्रम

H.R.002/068

करणी विपरीताख्या गुरुवाक्येन लभ्यते ।

S.K.S.066

षष्ठाद्यं पञ्चमोपान्त्यं रहस्यं गुरुवाक्यतः ।

S.SV.228

जायते गुरुवाक्येन न विद्याशास्त्रकोटिभिः ।

Y.B.147

गुरुवाक्यात्सुषुम्णायां विपरीतो भवेज्जपः ।

Y.M.123

करणं विपरीताख्यं गुरुवाक्येन लभ्यते ।

गुरुशिष्यक्रम

H.R.002/075

पुत्रस्यापि न दातव्या गुरुशिष्यक्रमं विना ।

गुरुशुश्रूषा

Y.Y.005/004

गुरुशुश्रूषणरतः पितृमातृपरायणः ।

गुरुसंयोग

Y.R.013

तृतीयं गुरुसंयोगश्चतुर्थं चेशचिन्तनम् ।

गुरुसम्प्रदाय

H.R.001/025

...गुरुसम्प्रदायानुसारेण नौल्याद्यष्टकर्माणि ब्रूमः ।

गुरुसेवा

A.Y.002/113

शुद्धाभ्यासस्य शान्तस्य सदैव गुरुसेवया ।

गुरूपदेश

H.R.002/067

गुरूपदेशतो ज्ञेयं न तु शास्त्रार्थ कोटिभिः ।

Y.Y.009/010

गुरूपदेशाद्विज्ञाय पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

Y.Y.012/034

प्रभञ्जनं मूर्ध्निगतं सवह्निं धिया समासाद्य गुरूपदेशात् ।

गुरूपदेशमार्ग

H.R.001/069

गुरूपदेशमार्गेण योगमेव सदाभ्यसेत् ।

गुल्फ

गुरूपदिष्टमार्ग

S.K.S.084

गुरूपदिष्टमार्गेण यस्याभ्यासोऽथ वै भवेत् ।

गुल्फ

H.R.003/025

मेढ्रं दुपरि विन्यस्य सव्यं गुल्फं तथोपरि ।

H.R.003/029

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

H.R.003/030

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्यां पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

H.R.003/047

गुल्फौ सम्पीड्य चान्योन्यं व्युत्क्रमेणोत्थितं शनैः ।

H.R.003/049

नाभौ संस्थाप्य गुल्फौ च तन्मध्ये करपात्रताम् ।

H.R.003/051

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे नियोजयेत् ।

H.R.003/054

पादौ सम्पीड्य गुल्फाभ्यां जान्वङ्गे सवल्ल्याकृतिः ।

H.R.003/070

गुल्फं चान्यं धारयेत्तत्करेण... ।

H.R.003/074

गुल्फौ स्यातामुन्मुखः सन् वृश्चिकासनमीर्यते ।

S.K.S.099

कूर्पराभ्यन्तरे वापि गुल्फयोर्वा ल्छटके ।

S.SV.358

पदे गुल्फे च जठरे विनाशः क्रमशो भवेत् ।

Y.Y.003/004

सीवन्यास्त्वात्मनः पार्श्वे गुल्फौ निक्षिप्य पादयोः ।

Y.Y.003/004

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु दक्षिणे दक्षिणोत्तरम् ।

Y.Y.003/005

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे निवेशयेत् ।

Y.Y.003/009

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

Y.Y.003/009

दक्षिणं सव्यगुल्फेन दक्षिणेन तथेतरम् ।

Y.Y.003/011

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

गुल्फान्तर

Y.Y.003/013
सम्पीड्य सीवनीं सूक्ष्मां गुल्फेनैव तु सव्यतः ।
Y.Y.003/013
सव्यं दक्षिणगुल्फेन मुक्तासनमितीरितम् ।
Y.Y.003/014
मेढ्रादुपरि निक्षिप्य सव्यं गुल्फं तथोपरि ।
Y.Y.004/054
व्यानः श्रोत्राक्षिमध्ये च कृकट्यां गुल्फयोरपि ।
Y.Y.006/059
दक्षिणोत्तरगुल्फेन सीवनीं पीडयेत्शिराम् ।
Y.Y.007/008
पादाङ्गुष्ठौ च गुल्फौ च जङ्घामध्ये तथैव च ।
Y.Y.007/012
पादान्मानं तु गुल्फस्य सार्धाङ्गुल्यतुष्टयम् ।
Y.Y.007/012
गुल्फाङ्गुष्ठस्य मध्यं तु विज्ञेयं तद्वशाङ्गुलम् ।
Y.Y.007/029
जङ्घामध्यात्समाकृष्य वायुं गुल्फे निरोधयेत् ।
Y.Y.007/030
गुल्फादङ्गुष्ठयोर्गार्गि पादयोस्तन्निरोधयेत् ।
गुल्फान्तर
H.R.003/025
गुल्फान्तरं च निक्षिप्य सिद्धाः सिद्धासनं विदुः ।
Y.Y.003/014
गुल्फान्तरं च निक्षिप्य मुक्तासनमिदं तु वा ।
गुल्म
G. P.001/061
क्षयकुष्ठमुदावर्तगुल्माजीर्णपुरोगमाः ।
H.R.001/046
गुल्मो महोदरं चापि वातपित्तकफादिकम् ।
H.R.002/021
गुल्मप्लीहादिकान् दोषान् ज्वरपित्तक्षुधातृषाः ।
H.R.002/042
क्षयकुष्ठ उदावर्त गुल्म प्लीहा पुरोगमाः ।
H.R.003/042
हरति सकलरोगानांशु गुल्मोदरादीन्... ।
H.R.003/070
गुल्मौ स्थितौ पादमेकं प्रसार्य... ।

गृह

S.K.S.140
गुल्मप्लीहोदरादीनां नाशनं सुखवर्धनम् ।
Y.M.070
क्षयकुष्ठमुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।
गुल्मरोग
H.R.001/029
मूलव्याधिर्गुल्मरोगो नश्यत्यत्र महोदरः ।
S.K.S.039
महोदरो गुल्मरोगो मूलजा व्याधयश्च ये ।
गुल्माष्टी
Y.Y.006/048
गुल्माष्टील्य प्लीहा त्रिदोषजनितास्तथा ।
गृह
A.P.072
नग्नः कोऽपि गुहासु दिव्यवसनः कौपीनवासाः क्वचित् ।
गृहा
Y.Y.012/030
आत्मानमासाद्य गुहां प्रविष्टं मक्तिं व्रज ब्रह्मपुरे... ।
Y.Y.012/032
तद्ब्रह्म निर्भासमयं गुहायामिति श्रुतिश्चेति... ।
Y.Y.012/033
अणोरणीयान्महतो महीयानात्मा गुहायां...जन्तोः ।
गृह्य
G. P.002/098
गृह्याद्बुद्धतरं गुह्यं गोरक्षेण प्रकाशितम् ।
Y.Y.001/019
ज्ञानं च गुह्यं यथावद्ब्रूहि मे प्रभो ।
Y.Y.004/035
भोक्त्री सुषुम्णा कालस्य गुह्यमेतदुदाहृतम् ।
गृह
G. P.001/014
एकस्तम्भं नवद्वारं गृहं पञ्चाधिदैवतम् ।
S.SV.090
परदत्ते तथा ग्राह्ये गृहान्निर्गमनेऽपि च ।
S.SV.107
कालविज्ञानसूत्रे तु चतुष्पादगृहागमे ।

गृहप्रवेश

गृहप्रवेश

S.SV.105
गृहप्रवेशे सेवायां कृषौ च बीजवापने ।
गृहस्थ
Y.Y.001/058
राज्ञश्चैव गृहस्थस्य ब्रह्मचर्यं प्रकीर्तितम् ।
Y.Y.001/067
द्वात्रिंशच्च गृहस्थानां यथेष्टं ब्रह्मचारिणाम् ।
गृहस्थाश्रम
Y.Y.001/036
शूद्रः शुश्रूषया नित्यं गृहस्थाश्रममाचरेत् ।
गृहस्थाश्रमवासिन्
Y.Y.001/057
ब्रह्मचर्यं तु तत्प्रोक्तं गृहस्थाश्रमवासिनाम् ।
गेह
A.Y.002/082
नश्यतिस्करणस्तम्भं देहगेहं श्रेष्ठं भवेत् ।
गोक्षीर
G. P.001/097
अमृतदधिसंकाशं गोक्षीरधवल्लेपमम् ।
Y.M.085
अमृतद्रवसंकाशं गोक्षीरधवल्लेपमम् ।
गोघृत
S.K.S.101
गोघृतं केसरोन्मिश्रं नासाप्यायनमुच्यते ।
गोदोहन
H.R.002/125
गोदोहनं यथा तद्वत् जिह्वादोहनमाचरेत् ।
गोधूम
H.R.001/072
गोधूमशाल्मिवषष्टिकशोभनात्रं... ।
Y.R.067
त्यक्त्वा भुञ्जीत गोधूमं मुद्गं वा तण्डुलं तथा ।

गोमुख

गोपनीय

G. P.001/062
गोपनीया प्रयत्नेन न देया यस्य कस्यचित् ।
H.R.002/043
गोपनीया प्रयत्नेन न देया यस्य कस्यचित् ।
Y.B.188
गोपनीयं प्रयत्नेन क्रूरे धूर्ते शठे खले ।
Y.M.071
गोपनीयं प्रयत्नेन न देयं यस्य कस्यचित् ।

गोपयस्

H.R.004/007
पथ्याहारे गोपयो वा पयो वा ।

गोप्य

H.R.001/053
प्रयत्नात्त्रोटनं गोप्यं यथारत्न सुपेटकम् ।

गोमय

H.R.001/068
सम्यग्गोमयसान्द्रलिप्ता विमलं...बाधोज्झितं ।
H.R.002/106
जले सुभस्म निक्षिप्य दग्धगोमयसंभवम् ।

गोमांस

H.R.002/145
गोमांसभक्षणं तत्तु महापातकनाशनम् ।
H.R.002/146
गोमांसं भक्षयेन्नित्यं पिबेदमरवारुणी ।

गोमुख

H.R.003/010
स्वस्तिकं गोमुखं वीरं माण्डूकं मर्कटासनम् ।
H.R.003/020
स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरसिद्धासनं तथा ।
H.R.003/051
दक्षिणेऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखाकृति ।
Y.Y.003/001
स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरं सिंहासनं तथा ।
Y.Y.003/006
दक्षिणेऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखं यथा ।

गोमुखाकृति

गोमुखाकृति

H.R.003/051

दक्षिणेऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखाकृति ।

गोमूत्र

S.K.S.124

गोमूत्रेः साधयेत्तैलं नासिकायां प्रवेशयेत् ।

गोरक्ष

A.P.002

गोरक्षकेण कथितः प्रबोध-प्रत्ययात्मकः ।

A.P.065

इत्यमरौघसंसिद्धौ गोरक्षेण प्रकाशितः ।

G. P.001/003

नमस्कृत्य गुरुं भक्त्या गोरक्षो ज्ञानमुत्तमम् ।

G. P.002/077

ध्वात्वा ज्ञात्वा विमुक्तः स्यादिति गोरक्षभाषितम् ।

G. P.002/098

गुह्याद्गुह्यतरं गुह्यं गोरक्षेण प्रकाशितम् ।

H.R.001/003

हठविद्यां हि मत्स्येन्द्रगोरक्षाद्या विजानते ।

H.R.001/080

सारङ्गी मीन गोरक्ष विरूपाक्ष बिलेशयाः ।

S.K.S.003

गोरक्षादिमहासिद्धैर्नाथैर्मुनिवरैरपि ।

गोरक्षनाथ

A.P.073

श्रीमद्गोरक्षनाथेन सदामरौघवर्तिना ।

गोरक्षशास्त्र

G. P.001/001

गोरक्षशास्त्रस्य प्रणम्य योगिनम् ।

गोरक्षसंहिता

G. P.001/004

गोरक्षसंहितां वक्तृयोगिनां हितकाम्यया ।

G. P.002/099

गोरक्षसंहितामेतां योगभूतां जनः पठेत् ।

गोरक्षासन

H.R.003/015

कबन्धासनमित्याहुः गोरक्षासनमेव च ।

ग्रन्थि

गोवीठ

H.R.002/142

त्रिकुण्ड सुचिह्ना चैव गोवीठं शिखरं तथा ।

गोशब्द

H.R.002/145

गोशब्देनोदिता जिह्वा तत्प्रवेशोऽपि तालुनि ।

गौड

H.R.001/032

नतांसो भ्रामयेदेषा नौलिगौडेः प्रशस्यते ।

गौतम

Y.Y.011/013

विश्वामित्रो वसिष्ठश्च गौतमश्चाङ्गिरास्तथा ।

गौर

S.SV.060

चन्द्रः स्त्री पुरुष सूर्यश्चन्द्रो गौरोऽसितो रविः ।

ग्रन्थ

H.R.002/123

प्रज्ञावताङ्गुलिं दत्त्वा ग्रन्थे मध्यं समुच्छिनेत् ।

H.R.002/148

ग्रन्थेऽस्मिन्नुपदेश एष विहितारंभो द्वितीयो गतः ।

S.SV.195

धावनं चलनं ग्रन्थः सङ्कोचनप्रसारणे ।

Y.B.126

भिद्यन्ते ग्रन्थयो वंशे, तप्तलेहशल्यकया ।

Y.B.153

अन्यग्रन्थे त्वयोक्तं तु, एकमेका द्वयोर्गतिः ।

ग्रन्थि

H.R.002/122

जिह्वाधो ग्रन्थिमालेक्य तिलमात्रं समुच्छिनेत् ।

H.R.004/024

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्त्वा सर्वपीठगतोऽनिलः ।

Y.R.090

यस्याः प्रभेदाद्भिद्यन्ते चक्राणि ग्रन्थयोपि च ।

Y.R.108

ऊर्ध्वमूर्ध्वं व्रजेत्प्राणो भित्त्वा ग्रन्थिसमुच्चयम् ।

Y.V.028

सम्प्राणापानयोर्ग्रन्थिरूपे... त्यभिधीयते ।

ग्रन्थित्रय

ग्रन्थित्रय

Y.B.112

सम्यग् गात्रसमुद्भूतं ग्रन्थित्रयविभेदकम् ।

Y.B.129

गुणत्रयादतीतः स्याद्, ग्रन्थित्रयविभेदकः ।

ग्रन्थिदोष

S.K.S.077

ग्रन्थिदोषं च धरणीसम्भवं नलसम्भवम् ।

ग्रहदेवता

S.SV.029

न तिथिर्न च नक्षत्रं न वारो ग्रहदेवता ।

ग्रहवासिन्

A.P.019

व्याधिस्थो हीनसत्त्वश्च ग्र (गृ) हवासी मृदुः स्मृतः ।

ग्राम

S.SV.109

पुरग्रामनिवेशे च तिलक्षेत्रधारणे ।

Y.Y.005/008

देवालये वा नद्यां वा ग्रामे नगरेऽथवा ।

ग्राह्य

S.SV.090

परदत्ते तथा ग्राह्ये गृहान्निर्गमनेऽपि च ।

S.SV.090

यदङ्गे वहते नाडी ग्राह्यं तेन कराङ्घ्रिणा ।

ग्रीव

Y.Y.006/060

समग्रीवशिरस्कन्धः समपृष्ठः समोदरः ।

घ

घट

A.P.045

आरम्भश्च घटश्चैव प्रत्ययश्च तृतीयकः ।

H.R.004/017

आरम्भश्च घटश्चैव तथा परिचयस्तथा ।

H.R.004/056

गुणरूपादयस्तेषां तेभ्यो जाता घटादयः ।

घटिका

H.R.004/057

मृत्तिकायां घटः तन्तौ पटः स्वर्णङ्गुलीयकम् ।

S.SV.027

आत्मघटप्रकाशार्थं प्रदीपकलिकोपमम् ।

घटशोधन

H.R.001/027

कर्माष्टकमिदं गोप्यं घटशोधनकारकम् ।

घटिका

A.Y.001/047

पलैः षष्टिभिरेव स्यात् घटिका कालसंमिता ।

G. P.002/054

प्राणांस्तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितान्धारये... ।

G. P.002/055

प्राणं तत्र विलीय पञ्च घटिका चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/056

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/057

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/058

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितं धारये- ।

S.SV.063

सार्धद्विघटिके ज्ञेयः शुक्ले कृष्णे शशी रविः ।

S.SV.063

वहत्येकदिनेनैव यथा षष्टिघटीः क्रमात् ।

S.SV.072

सार्धद्विघटिके पञ्च क्रमेणैवोदयन्ति च ।

Y.M.144

प्राणांस्तत्र विलीय पञ्च घटिकाचित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.146

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकाचित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.148

प्राणांस्तत्र विलीय पञ्च घटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.150

प्राणांस्तत्र विलीय पञ्चघटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.152

प्राणांस्तत्र विलीय पञ्चघटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.Y.006/046

घटिकैकां वहेद्यस्तु व्याधिभिः सोऽभिमुच्यते ।

घटिकात्रय

Y.Y.008/016

धारयेत्पञ्च घटिकाः पृथिवीजयमाप्नुयात् ।

घटिकात्रय

S.K.S.138

निर्भीतो रेचयेत्तोयं निर्वाते घटिकात्रयम् ।

S.SV.386

तस्यायुर्वधेते नित्यं घटिकात्रयमानतः ।

घटिकात्रितय

Y.R.066

घटिकात्रितयं नित्यं पथ्यपूर्वकमेकधीः ।

घटी

H.R.004/020

द्वितीयायां घटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ।

S.SV.064

वहेयुस्तद्धटीमध्ये पञ्चतत्त्वानि निर्दिशेत् ।

घटीकृत्य

A.P.048

द्वितीयायां घटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ।

घण्टा

G. P.002/017

घण्टादीनां प्रवाद्यानां तदा सिद्धिरदूरतः ।

H.R.002/137

घण्टा दुन्दुभिशङ्खाभिः वीणावेण्वग्नितालवत् ।

H.R.004/010

मध्ये मर्दल शङ्खोत्था घण्टाकाहलकास्तथा ।

Y.M.108

घण्टादिनादं गम्भीरं सिद्धिस्तस्य न दूरतः ।

घण्टानाद

Y.R.251

घण्टानादसमः पूर्वं ततः शङ्खसमो ध्वनिः ।

घण्टिका

G. P.002/069

सततं घण्टिकामध्ये विशुद्धे दीपकप्रभे ।

G. P.002/075

घण्टिका लम्बिकास्थान भूमध्ये च नभोबिलम् ।

Y.M.169

घण्टिका लम्बिका स्थानं भूमध्यञ्च नभोबिलम् ।

घृतयोग

Y.R.224

यावज्जिह्वा परावृत्य संस्पृशेन्नैव घण्टिकाम् ।

Y.R.229

तर्जन्या घण्टिकां पूर्वं गृहीत्वाकर्षयेद्बहिः ।

घर्म

G. P.002/006

अधमेचोद्यते घर्मः कम्पो भवति मध्यमे ।

घर्षण

S.K.S.029

घर्षणं मथनं चेति ज्ञातव्यानीह सद्गुरोः ।

घात

S.SV.251

पूर्णं घातो न जायेत शून्ये घातं विनिर्दिशेत् ।

S.SV.252

भूतत्वेनोदरे घातः पदस्थानेऽम्बुना भवेत् ।

S.SV.253

एवं पञ्चविधो घातः स्वरशास्त्रे प्रकाशितः ।

घातनिर्णय

S.SV.253

शिरसि व्योमतत्त्वे च ज्ञातव्यो घातनिर्णयः ।

घृत

A.P.026

दशांशं हवनं कृत्वा क्षौद्रक्षीरघृताम्बुजैः ।

S.K.S.101

गोघृतं केसरोन्मिश्रं नासाप्यायनमुच्यते ।

S.K.S.103

स्रोतोञ्जनं वा गव्यं वा घृतमक्ष्णोर्हितं मतम् ।

S.K.S.117

घृतं वा तैलमथवा यथादोषं यथामलम् ।

Y.R.068

घृतं नवीनं सेवेत निशायां च पयः पिबेत् ।

Y.R.133

घृतासेकाद्यथा वह्नेर्ज्वाला भूयोभिवर्धते ।

घृतयोग

Y.R.227

जिह्वाग्रं करयुग्मेन गृहीत्वा घृतयोगतः ।

घोणाग्र

घोणाग्र

S.K.S.053

घोणाग्रं रुन्धयित्वा तु यदन्ता रेचपूरकौ ।

घोर

G. P.001/060

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

H.R.002/041

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

S.SV.268

न काले विविधं घोरं न शस्त्रं न च पत्रगाः ।

S.SV.303

तेजोव्योमोर्भयं घोरं दुर्भिक्षं कालतत्त्वतः ।

Y.M.069

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

घोष

H.R.002/027

वेगोद्घोषं रेचकं भृङ्गनादं पूरकं मन्दमन्दम् ।

S.SV.368

नव भुवं सप्त घोषं पञ्च तारां त्रिनासिकाम् ।

घ्राण

H.R.002/017

सित्कं दद्यात् स्वक्रान्ते घ्राणेचैव विजृम्भणम् ।

S.K.S.016

कसनं घ्राणं चापि घ्राणवक्त्रविभेदतः ।

S.K.S.057

तोयसित्तं ग्रसेद्वस्त्रं घ्राणाभ्यां वायुमुत्सृजन् ।

S.K.S.098

देवदालीफलघ्राणं कपालस्य विरेचनम् ।

Y.Y.004/054

घ्राणे गले स्फिजोर्देशे तिष्ठत्यत्र न संशयः ।

घ्राणदन्ती

S.K.S.017

अन्तर्भस्त्रा घ्राणदन्ती धौती नेती द्विधा स्थिता ।

घ्राणरन्ध्र

Y.B.107

मुखेन वायुं सङ्गृह्य घ्राणरन्ध्रेण रेचयेत् ।

चक्र

च

चक्र

G. P.001/017

आधारं प्रथमं चक्रं स्वाधिष्ठानं द्वितीयकम् ।

G. P.001/023

तन्नाभिमण्डलं चक्रं प्रोच्यते मणिपूरकम् ।

G. P.001/028

एतन्नाडीमयं चक्रं ज्ञातव्यं योगिभिः सदा ।

G. P.002/035

अनाहतं च तच्चक्रं हृदये योगिनो विदुः ।

G. P.002/040

विशुद्धे पञ्चमे चक्रे ध्यात्वात्वासौ सकलमृतम् ।

G. P.002/041

अतः कण्ठे विशुद्धाख्यं चक्रं चक्रविदो विदुः ।

G. P.002/064

आधारं प्रथमं चक्रं स्वर्णाभं च चतुर्दलम् ।

G. P.002/066

तरुणादित्यसंकाशे चक्रे च मणिपूरके ।

G. P.002/073

आकाशे यत्र शब्दः स्यात्तदाज्ञाचक्रमुच्यते ।

H.R.001/056

कपालशोधनञ्चापि ब्रह्मचक्रं विशोध्यति ।

H.R.001/063

हृदयं कण्ठचक्रस्थं धौत्याख्येन तु कर्मणा ।

H.R.001/066

विशुद्धं कण्ठचक्रस्थं आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखे ।

H.R.003/014

वृश्चिकासन चक्राख्ये उत्फालकमितीर्यते ।

H.R.004/033

नाडी चक्रमिति प्रोक्तं तस्मान्नाड्यः समागताः ।

H.R.004/033

मूलधारे स्थितं चक्रं कुक्कुटाण्डमिव स्थितम् ।

S.K.S.088

...रेचयेत्कण्ठनाल्यत् शुद्धो देहश्चक्रनाडीगणश्च ।

S.SV.035

चक्रवत्संस्थिता देहे सर्वाः प्राणसमाश्रिताः ।

Y.M.010

आधारं प्रथमं चक्रं स्वाधिष्ठानं द्वितीयकम् ।

चक्र

- Y.M.013
स्वाधिष्ठानमिदं चक्रं मेढ्रमेव निगद्यते ।
Y.M.014
तं नाभिमण्डलं चक्रं प्रोच्यते मणिपूरकम् ।
Y.M.019
एवं नाडीमयं चक्रं ज्ञातव्यं योगिभिः सदा ।
Y.M.124
अनाहतं च तच्चक्रं योगिनो ह्यतिदुःखभित् ।
Y.M.129
विशुद्धं परमं चक्रं भूत्वा सोमकलत्रमकम् ।
Y.M.160
आधारं प्रथमं चक्रं तप्तकाञ्चनसन्निभम् ।
Y.M.162
हृदाकाशस्थितं चक्रं प्रचण्डरवितेजनम् ।
Y.M.163
सततं कर्णिकामध्ये विशुद्धं चक्रमुच्यते ।
Y.M.169
गुदं मेढ्रश्च नाभिश्च हृदयं चक्रमूर्ध्वतः ।
Y.M.176
ये द्वादशचक्रेनैव समाधि प्राणसंयमः ।
Y.R.079
क्रमाच्चक्रेषु गच्छन्ती नाभिमूलमुपाश्रिता ।
Y.R.090
यस्याः प्रभेदाद्भिद्यन्ते चक्राणि ग्रन्थयोपि च ।
Y.R.101
यदा चक्राणिभित्त्वासौ प्राणो मूर्धानमाव्रजेत् ।
Y.V.008
विशुद्धिराज्ञा कौलानि षट् चक्राणि शुभानि च ।
Y.V.015
पावकशक्तिमध्यस्थो नाभिचक्रे रविः स्थितः ।
Y.V.025
षट्चक्रमण्डलेद्धारं ज्ञानदीपं प्रकाशयेत् ।
Y.Y.004/018
तन्मध्यं नाभिरित्युक्तं नाभौ चक्रसमुद्भवः ।
Y.Y.004/019
चक्रेऽस्मिन्भ्रमते जीवः पापपुण्यप्रचोदितः ।
Y.Y.004/020
जीवस्य मूलचक्रेऽस्मिन्नधः प्राणश्चरत्यसौ ।
Y.Y.004/025
तिष्ठन्ति परितः सर्वाश्चक्रेऽस्मिन्नाडीसंज्ञकाः ।

चक्रिन्

चक्रत्रोटन

- S.K.S.018
चक्रत्रोटनकं कर्म सर्वाङ्गत्रोटनं पुनः ।
चक्रत्रोटनकर्मन्
S.K.S.072
एवं कट्यां कृतं कर्म चक्रत्रोटनकं भवेत् ।

चक्रभेद

- H.R.001/066
चक्रभेदमिति ज्ञात्वा चक्रातीत निरञ्जनम् ।
Y.V.010
चक्रभेदमिति ज्ञात्वा चक्रातीतं निरञ्जनम् ।

चक्रविद्

- G. P.002/041
अतः कण्ठे विशुद्धाख्यं चक्रं चक्रविदो विदुः ।

चक्रातीत

- H.R.001/066
चक्रभेदमिति ज्ञात्वा चक्रातीत निरञ्जनम् ।
Y.V.010
चक्रभेदमिति ज्ञात्वा चक्रातीतं निरञ्जनम् ।

चक्रिकर्मन्

- H.R.001/028
यावद्गुदविकासस्यात् चक्रिकर्म निगद्यते ।
H.R.001/029
मलशुद्धिर्दीपनं च जायते चक्रिकर्मणा ।
H.R.001/030
स्वात्माराम प्रभूणां तु चक्रिकर्म न सम्मतम् ।

चक्रिणी

- Y.Y.006/071
प्रबुद्धे संसरत्यस्मिन्नाभिमूले तु चक्रिणि ।

चक्रिन्

- H.R.001/025
चक्रिर्नाल्लिखितैर्निर्वस्तिर्गजकरिणी... ।
H.R.001/041
चक्रिं कृत्वा यथाशक्त्या बस्तिञ्चैव तु कारयेत् ।
H.R.001/061
आधारशोधनं चक्र्या लिङ्ग वज्रोत्क्रिमणा ।

चक्रिमार्ग

- Y.Y.012/008
ध्यायन्सदा चक्रिणमप्रबुद्धं नाभौ सदा कुण्डलिनी... ।
Y.Y.012/013
बोधं...चक्रिणि नाभिमध्ये प्राणाः...कलेखरेऽस्मिन् ।
Y.Y.012/014
जित्वैवं चक्रिणः स्थानं सदा ध्यानपरायणः ।

चक्रिमार्ग

- H.R.001/043
चक्रिमार्गेण जठरं पायुनालेन पूरयेत् ।

चक्रिसाधन

- H.R.001/030
सर्वेषां कर्मणां चक्रि साधनं प्रोच्यते मया ।

चक्री

- H.R.002/118
फणी कुण्डलिनी नागी चक्री वक्री सरस्वती ।
S.K.S.136
अधश्चक्रीं पुरा कृत्वा नल्लिकां चानुपायुगाम् ।

चक्षुष्

- G. P.002/022
चरतां चक्षुरादीनां विषयेषु यथाक्रमम् ।
G. P.002/063
अन्तश्चेतो बहिश्चक्षुरधः स्थाप्य सुखासनः ।
S.SV.038
सुषुम्ना मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।
S.SV.284
पश्चाज्जागर्ति वेल्लयां चौष्येते गलचक्षुषी ।
Y.M.080
यावच्चक्षुर्भुवोर्मध्ये तावत्कालभयं कुतः ।
Y.M.113
चरतां चक्षुरादीनां विषयेषु यथाक्रमम् ।
Y.M.159
अन्तश्चेता बहिश्चक्षुरधिष्ठाय सुखासनम् ।
Y.R.274
चक्षुषो रश्मिजालानि प्रसरन्ति समन्ततः ।
Y.Y.006/052
अङ्गुष्ठाभ्यामुभे श्रोत्रे तर्जनीभ्यां च चक्षुषी ।

चतुरशीति

चञ्चल

- G. P.001/039
वामदक्षिणामार्गेण चञ्चलचान्न दृश्यते ।
Y.M.027
वामदक्षिणामार्गेण चञ्चलचान्न दृश्यते ।

चण्डरश्मि

- G. P.002/079
नाभौ शुभ्रारविन्दं तदुपरि विमलं मण्डलं चण्डरश्मेः ... ।

चण्डवेग

- S.SV.225
षष्ठे त्वाकाशगमनं चण्डवेगश्च सप्तमे ।

चण्डी

- H.R.002/143
कालाग्रिरुद्री चण्डी च ते स्युः पिङ्गलनामकाः ।

चतुरङ्गुल

- H.R.001/035
चतुरङ्गुलविस्तारं सिक्तं चैव शनैर्ग्रसेत् ।
S.K.S.056
मृदुलं धवलं शुद्धं चतुरङ्गुलविस्तृतम् ।
S.SV.158
अष्टाङ्गुलं वहेद्वायुरनलश्चतुरङ्गुलम् ।
S.SV.166
आवर्तगश्चत्युष्णश्च शोणाभश्चतुरङ्गुलः ।
S.SV.170
लभकृद्धारुणं तत्त्वं प्रवाहे चतुरङ्गुलम् ।
S.SV.171
दीप्तं च तैजसं तत्त्वं प्रवाहे चतुरङ्गुलम् ।
Y.B.092
वितस्तिप्रमितं दैर्घ्यं, विस्तरे चतुरङ्गुलम् ।
Y.Y.004/016
चतुरङ्गुलमुत्सेधमायामश्च तथाविधः ।

चतुरङ्गुला

- S.K.S.133
वंशजा नल्लजा चापि नल्लिका चतुरङ्गुला ।

चतुरशीति

- H.R.003/006
उद्धृत्य शम्भुना प्रोक्ताश्चतुरशीतिपीठकाः ।

चतुरशीतिलक्ष

H.R.003/007
चतुरशीति पीठानां केषांचिल्लक्षणं ब्रुवे ।

H.R.003/019
एवं मिलित्वा चतुरशीत्यासनानि ।

H.R.003/022
चतुरशीत्यासनानि शिवेन कथितानि तु ।

चतुरशीतिलक्ष

G. P.001/009
चतुरशीतिलक्षाणामेकैकं समुदाहृतम् ।

H.R.003/006
चतुरशीतिलक्षेषु एकैकं जीवजन्तुषु ।

चतुरस्र

S.SV.153
चतुरस्रं चार्धचन्द्रं त्रिकोणं वर्तुलं स्मृतम् ।

Y.Y.004/012
त्रिकोणं मनुजानां च चतुरस्रं चतुष्पदम् ।

चतुरानन

Y.Y.001/016
पद्मासने समासीनं चतुराननमव्ययम् ।

चतुराशीतिलक्ष

Y.M.004
चतुराशीतिलक्षाणामेकमेकमुदाहृतम् ।

चतुर्थ

S.SV.083
तृतीये गमनं प्रोक्तमिष्टनाशं चतुर्थके ।

चतुर्थांश

G. P.001/055
सुस्निग्धो मधुराहारी चतुर्थांशविर्वर्जितः ।

H.R.001/075
मनोभिलषितं योग्यं चतुर्थांश विर्वर्जितम् ।

चतुर्दल

G. P.001/015
चतुर्दलं स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं च षट्दलम् ।

G. P.001/018
आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं च चतुर्दलम् ।

G. P.002/064

चतुष्कोण

आधारं प्रथमं चक्रं स्वर्णाभं च चतुर्दलम् ।
Y.M.011

आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं यच्चतुर्दलम् ।

चतुर्दशनाडि

H.R.004/034
नाडीनामपि सर्वासां मुख्यास्तत्र चतुर्दश ।

H.R.004/036
इडा नाडी च सर्वासां मुख्याश्चैताश्चतुर्दश ।

चतुर्बाहु

Y.R.161
नारायणं चतुर्बाहुं शंखचक्रगदाधरम् ।

Y.Y.008/017
स्मरन्नारायणं सौम्यं चतुर्बाहुं किरीटिनम् ।

चतुर्भुज

Y.R.167
चतुर्भुजं प्रसन्नास्यं चन्द्रभालं त्रिलोचनम् ।

Y.Y.009/014
चतुर्भुजमुदाराङ्गं शङ्खचक्रगदाधरम् ।

चतुर्भुजाकार

Y.Y.008/016
ध्यायंश्चतुर्भुजाकारं ब्रह्माणं सृष्टिकारणम् ।

चतुर्मुख

Y.Y.001/018
देवदेव जगन्नाथ चतुर्मुख पितामह ।

चतुर्वार

H.R.003/088
शनैरशीतिपर्यन्तं चतुर्वारं समभ्यसेत् ।

चतुष्क

Y.R.032
तेषां चतुष्कमादाय सारभूतमिहोच्यते ।

चतुष्कोण

G. P.002/054
संयुक्ता कमलसनेन हि चतुष्कोणा हृदिस्थायिनी ।

S.SV.169
पीतवर्णं चतुष्कोणं मधुरं मध्यमाश्रितम् ।

चतुष्टय

चतुष्टय

Y.R.012
तत्र योगविधौ ज्ञेयं द्वाराणां तु चतुष्टयम् ।

चतुष्पद

Y.Y.004/012
त्रिकोणं मनुजानां च चतुरस्रं चतुष्पदम् ।

Y.Y.004/015
चतुष्पदां तु हन्मध्यं तिरश्चां तुन्दमध्यमम् ।

Y.Y.004/017
चतुष्पदां तिरश्चां च द्विजानां तुन्दमध्यमे ।

चतुष्पाद

S.SV.107
कालविज्ञानसूत्रे तु चतुष्पादगृहागमे ।

S.SV.181
तेजस्येव चतुष्पादौ नभसा पादवर्जितः ।

चतुष्पीठ

A.P.039
वेधयेत्क्रमयोगेन चतुष्पीठं तु वायुना ।

चन्दन

S.K.S.127
कर्पूरं शीतमरिचं चन्दनं सुरदारुणा ।

चन्द्र

G. P.001/073
बिन्दुः शिवो रजः शक्तिश्चन्द्रो बिन्दू रजो रविः ।

G. P.001/075
शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजः सूर्येण संयुतम् ।

G. P.001/076
शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

G. P.001/096
बद्धपद्मासनो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

G. P.001/097
ध्यात्वा चन्द्रमसो बिम्बं प्राणायामी सुखी भवेत् ।

G. P.001/098
कुम्भयित्वा विधानेन पुनश्चन्द्रेण रेचयेत् ।

G. P.001/100
सूर्याचन्द्रमसोरनेन विधिना बिम्बद्वयं ध्यायतां ... ।

चन्द्र

G. P.002/030

चन्द्रामृतर्षी धारां प्रत्याहरति भास्करः ।
G. P.002/033

वर्षत्यधोमुखश्चन्द्रो ग्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।
H.R.001/021

हकारेणोच्यते सूर्यः ठकारश्चन्द्रसूचकः ।
H.R.001/021

चन्द्रसूर्ये समीभूते हठयोगोऽभिधीयते ।
H.R.002/066

यत्किञ्चित्स्रवते चन्द्रादमृतं दिव्यरूपिणः ।
H.R.002/147

चन्द्रात्स्रवति यस्सारः सा स्यादमरवारुणी ।
H.R.003/085

पद्मासनस्थितो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।
H.R.003/086

विधिवत्कुम्भकं कृत्वा पुनश्चन्द्रेण रेचयेत् ।
H.R.003/087

सूर्याचन्द्रमसोरनेन विधिना बिम्बद्वयं ध्यायताम् ।
H.R.004/030

चन्द्रात्सारं पिबति वपुषस्तेन मृत्युर्नराणाम् ।
H.R.004/048

एकधा बहुधा चैव दृश्यते जल चन्द्रवत् ।
S.K.S.055

चन्द्रेणापि च पूरयेच्च सकलं चापानमुत्स्थापयन् ।
S.SV.050

इडायां तु स्थितश्चन्द्रः पिङ्गलायां च भास्करः ।
S.SV.052

शक्तिरूपः स्थितश्चन्द्रो वामनाडीप्रवाहकः ।
S.SV.054

सर्वमेव विज्ञानीयान्मार्गे वै चन्द्र सूर्ययो ।
S.SV.056

चन्द्रसूर्यसमभ्यासं ये कुर्वन्ति सदा नरः ।
S.SV.059

चन्द्रः समः सुविज्ञेयो रविस्तु विषमः सदा ।
S.SV.060

चन्द्रः स्त्री पुरुष सूर्यश्चन्द्रो गौरोऽसितो रविः ।
S.SV.062

आदौ चन्द्रः सिते पक्षे भास्फरो हि सितेतिरे ।
S.SV.067

सूर्येण बध्यते सूर्यञ्चन्द्रश्चन्द्रेण बध्यते ।

चन्द्र

- S.SV.075
तिष्ठेत्पूर्वोत्तरे चन्द्रो भानुः पश्चिमदक्षिणे ।
S.SV.086
प्रातर्मध्याह्नयोश्चन्द्रः सायंकाले दिवाकरः ।
S.SV.088
चन्द्रः समपदः रविस्तु विषमः सदा ।
S.SV.098
दूराध्वनि शुभश्चन्द्रो निर्विघ्नोऽभीष्टसिद्धिदः ।
S.SV.134
पुरो वामोर्ध्वतश्चन्द्रो दक्षाधः पृष्ठतो रविः ।
S.SV.153
चतुरस्रं चार्धचन्द्रं त्रिकोणं वर्तुलं स्मृतम् ।
S.SV.176
चन्द्रे पृथ्वीजले स्यातां सूर्येऽग्निर्वा यदा भवेत् ।
S.SV.183
जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुवातः सितोऽनल ।
S.SV.206
सूर्यश्चन्द्रोऽथवा नृणां सङ्ग्रहे सर्वसिद्धिदः ।
S.SV.229
प्रातश्चन्द्रो रविः सायं यदि दैवात्र लभ्यते ।
S.SV.230
दूरयुद्धे जयी चन्द्रः समासन्ने दिवाकरः ।
S.SV.231
शुभकार्याणिसिद्धिर्ध्वन्तिचन्द्रवाहेषुसर्वदा ।
S.SV.240
चन्द्रप्रवाहेऽप्यथ सूर्यवाहे... ।
S.SV.254
युद्धकाले यदा चन्द्रः स्थाया जयति निश्चितम् ।
S.SV.263
यदा पृच्छति चन्द्रस्य तदा सन्धानमादिशेत् ।
S.SV.276
चन्द्रं सूर्येण चाकृष्य स्थापयेज्जीवमण्डले ।
S.SV.279
तत्क्षणं दीयते चन्द्रो मोहमायाति कामिनी ।
S.SV.280
यः सूर्येण पिबेच्चन्द्रं स भवेन्मकरध्वजः ।
S.SV.282
चन्द्रे द्वितुर्यष्टकृत्वोवश्याभवतिकामिनी ।
S.SV.283
सूर्यचन्द्रौ समाकृष्य सर्पाक्रान्त्याऽधरोष्ठयोः ।

चन्द्र

- S.SV.286
सूर्याचन्द्रमसयोर्योगे सेवनात्पुत्रसम्भवः ।
S.SV.290
चन्द्रनेत्राग्नितत्त्वेषु वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।
S.SV.295
चन्द्रे स्त्री पुरुषः सूर्ये मध्यमार्गे नपुंसकः ।
S.SV.300
रविमध्यगतश्चन्द्रमध्यगतो रविः ।
S.SV.312
सूर्यचन्द्रेऽन्यथाभूते सङ्ग्रहः सर्वसिद्धिदः ।
S.SV.314
रवौ संक्रमते नाडी चन्द्रमन्ते प्रसर्पिता ।
S.SV.318
तदा जीवति जीवोऽसौ चन्द्रे समफलं भवेत् ।
S.SV.329
गगनात्स्रवते चन्द्रः कायपद्मानि सिञ्चयेत् ।
S.SV.334
रात्रौ चन्द्रो दिवा सूर्यो वह्नेद्यस्य निरन्तरम् ।
S.SV.363
सम्पूर्णं बहते सूर्यचन्द्रमा नैव दृश्यते ।
S.SV.365
सम्पूर्णं वहते चन्द्रः सूर्यो नैव च दृश्यते ।
S.SV.380
चन्द्र पिबति सूर्यश्च सूर्य पिबति चन्द्रमाः ।
S.SV.380
अन्योन्यकालभावेन जीवेदाचन्द्रतारकम् ।
Y.B.076
प्राणापानसमायोगाच्चन्द्रसूर्योक्ता भवेत् ।
Y.B.089
सूर्याचन्द्रमसोर्योगो जीवात्मपरमात्मनोः ।
Y.B.110
कण्ठसङ्कोचनं कृत्वा, पुनश्चन्द्रेण रेचयेत् ।
Y.B.128
चन्द्रसूर्यौ समौ कृत्वा, तयोर्योगः प्रवर्तते ।
Y.B.132
यत्र वै निर्जितः कालश्चन्द्रसूर्यनिबन्धनात् ।
Y.B.149
सूर्याचन्द्रमसोर्योगाद् हठयोगोऽभिधीयते ।
Y.B.165
ततः समरसो भूत्वा चन्द्रो वर्षत्यनारतम् ।

चन्द्रकान्त

- Y.M.020
सततं प्राणवाहिन्यश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।
Y.M.064
शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजस्सूर्येण संयुतम् ।
Y.M.065
शोधनं नाडिजालस्य चाल्नं चन्द्रसूर्ययोः ।
Y.M.073
भूर्भुवः स्वरिमे ल्रेकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।
Y.M.084
बद्धः पद्मासने योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।
Y.M.089
सूर्याचन्द्रमसोरनेन विविधा बिम्बद्वयं ध्यायताम् ।
Y.M.119
चन्द्रामृतमयीं धारां प्रत्याहरति भास्करः ।
Y.M.122
वर्षत्यधोमुखं चन्द्रो ग्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।
Y.R.141
चन्द्रे भ्रुवादितारासु गिरिशृङ्गेऽथवा तरौ ।
Y.R.165
कोटिचन्द्रप्रतीकाशं कर्पूरोज्ज्वलकांतिकम् ।
Y.R.242
खेचरीयोगतो योगी शिरश्चन्द्रादुपागतम् ।
Y.Y.004/032
इडायां पिङ्गलयां च चरतश्चन्द्रभास्करो ।
Y.Y.004/033
चन्द्रस्तामस इत्युक्तः सूर्यो राजस उच्यते ।

चन्द्रकान्त

- H.R.003/017
चन्द्रकान्त सुधासारं व्याघ्रासनमितः परम् ।

चन्द्रकाल

- S.SV.080
चन्द्रकाले यदा सूर्य सूर्यश्चन्द्रोदये भवेत् ।

चन्द्रग्रहण

- S.SV.394
चन्द्रार्कग्रहणे जाप्यं पठतां सिद्धिदायकम् ।

चन्द्रचार

- S.SV.113
सर्वेषु शुभकार्येषु चन्द्रचारः प्रशस्ते ।

चन्द्रमस्

चन्द्रनाडी

- S.SV.060
चन्द्रनाडीप्रवाहेण सौम्यकार्याणि कारयेत् ।
S.SV.293
चन्द्रनाडी यदा प्रश्रे गर्भे कन्या तदा भवते ।

चन्द्रभाल

- Y.R.167
चतुर्भुजं प्रसन्नास्यं चन्द्रभालं त्रिलेचनम् ।

चन्द्रभेदन

- Y.R.050
चन्द्रभेदनसंज्ञश्च भस्त्रिकासंज्ञकस्तथा ।
Y.R.051
सन्ध्यादिकर्मवेष्टयां चन्द्रभेदनमिष्यते ।
Y.R.054
जपेदेकान्तगः सोयं चन्द्रभेदनमुच्यते ।

चन्द्रमण्डल

- G. P.002/031
एका स्त्री भुज्यते द्वाभ्यामागता चन्द्रमण्डलम् ।
H.R.004/042
हृदि तिष्ठति कालाग्निः कपाले चन्द्रमण्डलम् ।
Y.B.141
नानानादाः प्रवर्तन्ते, संस्रवेच्चन्द्रमण्डलम् ।
Y.M.164
स्रवत्पीयूषसम्पूर्णं लम्बिके चन्द्रमण्डलम् ।
Y.R.147
धारणां कुर्वतश्चन्द्रमण्डले योगिनोऽखिलम् ।
Y.R.159
चिन्तयेत्सुस्थिरो भूत्वा संपूर्णं चन्द्रमण्डलम् ।

चन्द्रमय

- Y.M.085
...चन्द्रमयं बिम्बं प्राणायामे (मी) सुखो (खी)...

चन्द्रमस्

- G. P.002/032
अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमूले च चन्द्रमाः ।
S.SV.078
शुक्लपक्षे द्वितीयायामर्के वहति चन्द्रमाः ।

चन्द्रमार्ग

S.SV.082
चन्द्रस्थाने वहत्यर्को रविस्थाने च चन्द्रमाः ।
Y.M.121
अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमध्ये तु चन्द्रमाः ।
Y.Y.004/033
इडायां चन्द्रमा ज्ञेयः पिङ्गलायां रविः स्मृतः ।
Y.Y.012/026
देवोद्यानानि स्म्याणि नक्षत्राणि च चन्द्रमाः ।

चन्द्रमार्ग

S.SV.068
उदयं चन्द्रमार्गेण सूर्येणास्तमनं यदि ।
S.SV.379
रेचयेच्चन्द्रमार्गेण सूर्येणापूरयेत्सुधीः ।
Y.R.052
वामनासिकया प्राणं पूरयेच्चन्द्रमार्गतः ।

चन्द्रमुखी

H.R.001/087
वेधश्चन्द्रमुखी कराम्बुजलसन्माणिक्य वीणारणात् ।

चन्द्रवार

S.SV.100
चन्द्रवारे विषहते सूर्यो बल्विशं नयेत् ।

चन्द्रस्थान

S.SV.082
चन्द्रस्थाने वहत्यर्को रविस्थाने च चन्द्रमाः ।
S.SV.323
चन्द्रस्थाने स्थितो जीव सूर्यस्थाने तु पृच्छकः ।

चन्द्रा

H.R.002/144
इडा चन्द्रा शशी वाल्मी गङ्गा वामस्तु बोधिता ।

चन्द्राङ्ग

G. P.001/059
चन्द्राङ्गेन समभ्यस्य सूर्याङ्गेनाभ्यसेत्पुनः ।
Y.M.068
सूर्याङ्गेन समभ्यस्य चन्द्राङ्गेनाभ्यसेत्पुनः ।

चन्द्रामृत

Y.V.026
चन्द्रामृतेन चिद्रूपमीश्वरं स्नाप्य भक्तितः ।

चरण

चन्द्रोदय

S.SV.079
सूर्योदये यदा सूर्यश्चन्द्रश्चन्द्रोदये भवेत् ।
S.SV.080
चन्द्रकाले यदा सूर्य सूर्यश्चन्द्रोदये भवेत् ।
S.SV.302
चन्द्रोदयस्य वेलायां वहमानोऽत्र तत्त्वतः ।

चपल

S.SV.172
चपलं मारुतं तत्त्वं प्रवाहेष्टाङ्गुलं स्मृतम् ।

चर

A.P.055
लेनं यत्र चराचरं ल्यवशात् तल्लिङ्गमित्युच्यते ।
A.Y.002/080
मनोदृश्यमिदं सर्वं यत् किञ्चित्सचराचरम् ।
S.SV.123
क्रूराणि सर्वकर्माणि चराणि विविधानि च ।
S.SV.148
एवमष्टविधं प्राणं विषुवन्तं चराचरम् ।
Y.R.154
सर्वमात्मन्यवेक्षेत जगदेतच्चराचरम् ।

चरक

A.P.012
चरकानुचरणचतुराश्वदुल्लिख्यः सुश्रुतश्रवणलेखः ।

चरकर्मन्

S.SV.160
पृथिव्यां स्थिरकर्माणि चरकर्मणि वारुणे ।
S.SV.167
वायुः पवनसंज्ञस्तु चरकर्मप्रसाधकः ।

चरकार्य

S.SV.070
स्मर्त्तव्या चरकार्येषु कृष्णपक्षे विशेषतः ।

चरण

G. P.001/012
वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं संस्थाप्य वामं तथा... ।
H.R.002/044
वामोरूपरिसंस्थाप्य दक्षिणं चरणं तथा ।

चरभाग

H.R.003/033
वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं संस्थाप्य वामं तथा ।
H.R.003/035
उत्तानौ चरणौ कृत्वा उर्वोः संस्थाप्य यत्नतः ।
H.R.003/074
हस्तौ धरामवष्टभ्य चरणौ फाल्गुसंस्थितौ ।
Y.M.008
वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं विन्यस्य वामं तथा ।
Y.R.039
विन्यसेच्चरणं दक्षं स्वस्तिकं चैतदुच्यते ।

चरभाग

S.SV.057
दक्षिणे चरभागेन जगदुत्पादयेत्सदा ।

चराचर

Y.R.239
अन्तर्दृष्टिप्रकाशे तु त्रैलोक्यं सचराचरम् ।
Y.Y.001/016
चराचराणां स्रष्टारं ब्रह्माणं परमेष्ठिनम् ।
Y.Y.012/031
भूतानि...गार्गि येनैव जीवन्ति चराचराणि ।

चरित्र

Y.V.003
कुलजातिसमायुक्तः सुचरित्रगुणान्वितः ।

चर्पटी

H.R.001/048
चर्पट्यादि सर्व योगीन्द्र...समीचीन इव प्रतिभाति ।
H.R.001/081
कोरन्दकः सुरानन्दः सिद्धिपादश्च चर्पटी ।

चर्याभेद

G. P.002/062
चर्याभेदेन सकलं निष्कलं निर्गुणं भवेत् ।

चल

A.Y.002/098
अभ्यस्यतो मनःपूर्वं विशिष्टं चलमुच्यते ।
G. P.001/090
चले वाते चले बिन्दुनिश्चले निश्चले भवेत् ।

चालन

H.R.003/079
चले वाते चलं सर्वं निश्चले निश्चितै हठबन्धनम् ।
Y.R.142
धारणां कुर्वतश्चित्तं चलं गच्छेद्यतो यतः ।

चलन

S.SV.195
धावनं चलनं ग्रन्थः सङ्कोचनप्रसारणे ।

चलमूर्धा

S.K.S.052
स्तनयो रेचपूरौ तु चलमूर्ध्ना करोति चेत् ।

चलित

S.SV.185
तदासौ चलितो ज्ञेयः स्थानान्तरमपेक्षते ।

चलितबिन्दु

H.R.002/090
चलितं च निजं बिन्दुमूर्ध्वमाकृष्य रक्षयेत् ।

चान्द्र

H.R.003/011
निरालम्बन चान्द्राख्यं काण्ठवं चैकपादकम् ।

चान्द्रायण

Y.R.026
तपश्चान्द्रायणादीनां व्रतानां यद्विधारणम् ।

चापल्य

Y.R.046
इन्द्रियाणां च चापल्यं शान्तिमायाति निश्चितम् ।

चारण

Y.Y.004/003
उत्पत्तिं चापि नाडीनां चारणं च यथाविधि ।

चालन

A.Y.001/054
पल्लवयल्येनापि हन्नाड्याश्चालनं भवेत् ।
G. P.001/076
शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।
H.R.002/114
षण्मासाञ्चालनेनैव शक्तिः स्यादूर्ध्वगाभवेत् ।

चिकित्सा

H.R.002/115

सूर्येण पूरयेद्वायुं सरस्वत्यास्तु चालनम् ।

H.R.002/115

शब्दगर्भाचालनेन योगी रोगैः प्रमुच्यते ।

H.R.002/131

छेदनचालनदोहैः कलत्र क्रमेण वर्धयेत्तावत् ।

S.K.S.028

दोहनभ्रामणाकर्षकूर्चिकाचालनानि च ।

S.SV.111

गुरुपूजाविषादीनां चालने च वरानने ।

Y.M.065

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

Y.R.227

छेदनानन्तरं कुर्याच्चालनं दोहनं तथा ।

चिकित्सा

A.P.074

चिकित्सापाठमात्रेण रोगिणः किं करिष्यति ।

S.SV.107

कालव्याधिचिकित्सायां स्वामिसंबोधने तथा ।

चितिमूल

Y.Y.007/009

चित्योर्मूलं च जान्वाश्च मध्ये चोरुद्वयस्य च ।

Y.Y.007/013

जङ्घमध्याच्चित्योर्मूलं यत्तदेकादशाङ्गुलम् ।

Y.Y.007/013

चित्योर्मूलद्वाराहे जानुः स्यादङ्गुलिद्वयम् ।

Y.Y.007/029

चितिमूले ततस्तस्माज्जङ्घयोर्मध्यमे तथा ।

चित्त

A.P.004

यच्चित्तसन्ततल्यः स ल्यः प्रदिष्टः ।

A.P.009

चित्ते समत्वमापन्ने वायौ व्रजति मध्यमे ।

A.P.053

एकीभूतं तदा चित्तं राजयोगाभिधानकम् ।

A.P.063

निस्तरङ्गे स्थिरे चित्ते वायुर्भवति मध्यगः ।

A.P.068

समीभावे समुत्पन्ने चित्ते द्वैतविवर्जिते ।

चित्त

A.P.069

चित्तं जीवितमित्याहुरचित्तं मरणं विदुः ।

A.P.070

चित्ताचित्ते समीभूते जीवन्मुक्तिरिहोच्यते ।

A.Y.001/014

चित्तं स्थिरं यस्य विनावल्म्बं... ।

A.Y.001/033

अमनस्केऽपि संजाते चित्तादि विल्यो भवेत् ।

A.Y.001/034

चित्तादिविल्ये जाते पवनस्य ल्यो भवेत् ।

A.Y.001/065

चित्तवृत्तिनिरोधेन गन्धं जानाति दूरतः ।

A.Y.001/085

यस्यैवास्तगतं चित्तं षड्विंशतिदिनानि वै ।

A.Y.002/007

चित्तं बुद्धिरहङ्कार ऋत्विक् सोमश्च पंचमः ।

A.Y.002/045

चित्तं स्थिरं यस्य विनावल्म्बात् ।

A.Y.002/093

चित्ते चलति संसारोऽचले मोक्षः प्रजायते ।

A.Y.002/093

तस्माच्चित्तं स्थिरीकुर्यादौदासीन्यपरायणः ।

G. P.001/066

चित्तं चलति नो यस्माज्जिह्वा चरति खेचरी ।

G. P.001/092

यावद्बद्धो मरुद्देहे यावच्चित्तं निरामयम् ।

G. P.002/054

प्राणांस्तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितान्धारये... ।

G. P.002/055

प्राणं तत्र विलीय पञ्च घटिका चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/056

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/057

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/058

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/061

यच्चित्ते निर्मल्य चिन्ता तद्धि ध्यानं प्रचक्षते ।

H.R.001/014

न जागरो नास्ति सुषुप्ति भावो...मरणं च चित्तम् ।

चित्त

H.R.002/027

योगीन्द्राणामेवमभ्यासयोगाच्चित्ते जाता काचिदानन्दलैल्य ।

H.R.004/008

तत्र चित्तं स्थिरीकुर्याद्यावत् स्थिरपदं व्रजेत् ।

H.R.004/012

नादासक्तं तथा चित्तं विषयात्र हि काङ्क्षते ।

H.R.004/013

नादमेवानुसंदध्यान्नादे चित्तं विलीयते ।

H.R.004/015

नादे प्रवर्तितं चित्तं नादेन सह शाम्यति ।

H.R.004/025

चित्तं स्थिरं यस्य विनावल्म्बनात् ... ।

S.SV.013

दृढचित्ते कृतज्ञे च देयं चैव स्वरोदयम् ।

Y.B.039

ततो दुःखशतैर्व्याप्तं चित्तं लुब्धं भवेन्नृणाम् ।

Y.B.040

देहावसानसमये चित्ते यद् यद् विभावयेत् ।

Y.B.079

चित्तं प्राणेनसन्नद्धं सर्वजीवेषु संस्थितम् ।

Y.B.084

पिण्डो न पतितस्तस्य चित्तं दोषैः प्रमुच्यते ।

Y.B.137

...तेनैव चित्तं पवनेन साधितम् ।

Y.B.138

चित्तं हि नष्टं यदि मारुते स्यात्... ।

Y.B.140

चित्तं विलीनतामेति बिन्दुर्नो यात्यधस्तथा ।

Y.B.150

तदैक्ये साधिते देवि ! चित्तं याति विलीनताम् ।

Y.M.053

चित्तं चरति खे यस्माज्जिह्वा चरति खे गता ।

Y.M.080

यावद्बद्धो मरुद्देहे तावच्चित्तं निरामयम् ।

Y.R.003

प्राणापानसमायोगो योगश्चित्तात्मनोस्तथा ।

Y.R.023

योगिनो यतचित्तस्य यमानां परिपाकतः ।

Y.R.042

शरीराचलत्वाभावे नहि चित्तं स्थिरं भवेत् ।

चित्तवृत्ति

Y.R.130

तत्रासक्तं भवेच्चित्तं प्रसभं योगिनो भृशम् ।

Y.R.141

देवताप्रतिमायां वा बहिश्चित्तं विधारयेत् ।

Y.R.142

धारणां कुर्वतश्चित्तं चलं गच्छेद्यतो यतः ।

Y.R.146

यदा तु धारयेद्योगी चित्तमादित्यमण्डले ।

Y.R.184

समाधानं हि चित्तस्य समाधिं मुनयो विदुः ।

Y.R.247

निमील्य नयने चित्तं कृत्वैकाग्रमनन्यधीः ।

Y.Y.001/066

तयोः प्राप्तौ च सर्वत्र चित्तस्य स्थापनं धृतिः ।

Y.Y.006/057

व्योमरन्ध्रे गते वायौ चित्ते चात्मनि संस्थिते ।

Y.Y.008/027

तस्मिन्सदाशिवे प्राणं चित्तं चानीय कारणे ।

Y.Y.008/027

युक्तचित्तस्तदात्मानं योजयेत्परमेश्वरे ।

Y.Y.011/005

विशुद्धचित्तहविषा विध्युक्तं कर्म जुह्वतः ।

चित्तबन्ध

H.R.001/013

न दृष्टि लक्ष्याणि न चित्तबन्धो न देशकालै...वायुरोधः ।

चित्तराग

A.P.016

निर्याते चित्तरागे व्रजति खरुचौ मेरुमार्गं समन्तात् ।

चित्तल्य

H.R.001/010

ल्ययोगश्चित्तल्यत्सङ्केतैस्तु प्रजायते ।

चित्तवृत्ति

A.P.004

यश्चित्तवृत्तिरहितः स तु राजयोगः ।

A.Y.001/065

चित्तवृत्तिनिरोधेन गन्धं जानाति दूरतः ।

H.R.001/007

चित्तवृत्तिनिरोधस्तु महायोगः प्रकीर्तितः ।

चित्तानन्द

चित्तानन्द

A.P.051

चित्तानन्दं ततो जित्वा सहजानन्दसम्भवः ।

चित्तान्वित

Y.M.144

प्राणांस्तत्र विलीय्य पञ्च घटिकाचित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.146

प्राणं तत्र विलीय्य पञ्चघटिकाचित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.148

प्राणंस्तत्र विलीय्य पञ्च घटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.150

प्राणांस्तत्र विलीय्य पञ्चघटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।

Y.M.152

प्राणांस्तत्रविलीय्य पञ्चघटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।

चित्तायत्त

H.R.002/091

चित्तायत्तं भवेत्प्राणां शुक्रायत्तं च जीवितम् ।

चित्र

H.R.001/087

नानार्थाङ्कितचित्रपद्यरचितां वैदग्ध्यं विद्योतितां ।

चित्रकरणी

H.R.003/012

करणी चित्रनामसौ योगमुद्रा विधूननम् ।

चित्रपीठ

H.R.003/018

रत्नासनं चित्रपीठं बद्धपक्षीश्वरासनम् ।

चित्रा

S.K.S.087

आर्थीं त्यक्त्वा कारिणीं चित्रानाम्नीं...पायुनालत् ।

S.SV.204

विशाखोत्तरफाल्गुन्यौ हस्तचित्रे पुनर्वसुः ।

चिद्धनानन्दनाथ

S.K.S.004

चिद्धनानन्दनाथोऽहं कुर्वे सत्कर्मसङ्ग्रहम् ।

चिन्ता

चिदंश

A.Y.002/062

स्वप्ने चिदंशशून्यत्वं जागरे विषयग्रहः ।

चिदात्मन्

Y.B.171

सिद्धयः किंकरिष्यन्ति निर्विकल्पो चिदात्मनि ।

चिदानन्द

G. P.001/002

यस्य सानिध्यमात्रेण चिदानन्दायते तनुः ।

H.R.004/023

चिदानन्दं ततो जित्वा परमानन्द सम्भवः ।

चिद्रूप

Y.V.026

चन्द्रामृतेन चिद्रूपमीश्वरं स्नाप्य भक्तिः ।

चिन्ता

A.P.066

सर्वचिन्तां परित्यज्य दिनमेकं परीक्षयताम् ।

A.Y.001/015

एवं विद गुरोः शब्दात् सर्वचिन्ताविवर्जितः ।

A.Y.001/016

...चिन्ताविहीनोऽभ्यसनं कुरुष्व ।

A.Y.001/029

...चिन्ताविहीनोऽभ्यसनं कुरुष्व ।

A.Y.001/032

न किञ्चिन्मनसा ध्यायेत्सर्वचिन्ताविवर्जितः ।

A.Y.002/052

सबाह्याभ्यन्तरे सर्व चिन्ताचेष्टाविवर्जितः ।

G. P.002/061

स्मृत्येव सर्वचिन्तायां धातुरेकः प्रपद्यते ।

G. P.002/061

यच्चित्ते निर्मलं चिन्ता तद्धि ध्यानं प्रचक्षते ।

H.R.001/069

एवंविधे मठे स्थित्वा सर्वचिन्ताविवर्जितः ।

H.R.004/014

सर्वचिन्तां परित्यज्य सावधानेन चेतसा ।

S.SV.180

पृथिव्यां मूलचिन्ता स्याज्जलस्य जलवातयोः ।

चिन्तामणि

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लेशभमोहमदा रुजः ।

चिन्तामणि

A.Y.002/041

ध्यानादिभिः सत्करणैर्नगम्यं चिन्तामणिं ह्येकगुरुं विहाय ।

Y.B.066

...चिन्तामणिं त्वेकगुरुं विहाय ।

चिन्त्य

H.R.004/013

सर्वचिन्त्यं समुत्सृज्य सर्वचेष्टां च सर्वदा ।

चिन्मय

Y.B.187

चिन्मयानि शरीराणि, इन्द्रियाणि तथैव च ।

Y.R.144

कुर्वाणो धारणां योगी ज्योतिः पश्यति चिन्मयम् ।

चिन्मात्र

A.Y.002/110

जागरणशयनवर्जित चिन्मात्रानन्दस्थानात् ।

H.R.002/098

न चिन्मात्रेण सिद्धिः स्यादभ्यासात्पवनः स्वनैः ।

चिबुक

A.P.034

पूरयित्वा मुखे वायुं हृदये च (चि) बुके कृते ।

G. P.001/012

अङ्गुष्ठौ हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालेकये... ।

G. P.001/052

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

H.R.002/044

पूरयेन्मुखतो वायुं हृदयं चिबुकं दृढम् ।

H.R.003/033

अङ्गुष्ठं हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालेकयेत् ।

Y.M.009

अङ्गुष्ठे (छौ) हृदये...चिबुकं नासाग्रमालेकयेत् ।

Y.M.041

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं ततश्चेतसा ।

Y.R.088

चिबुकं कण्ठकूपस्य न्यसेदुपरिभागतः ।

चूर्ण

चिर

A.P.010

पार्वत्या सह मीननाथमवदन्नित्यं चिरं जीमहि ।

G. P.002/037

...त्रिदोषः समृणाल्कोमलवपुर्योगी चिरं जीवति ।

Y.R.244

जरारोगविनिर्मुक्तश्चिरं जीवति भूतले ।

चिरकाल

S.SV.198

पृथिव्यां चिरकालेन लभश्चापः क्षणाद्भवेत् ।

Y.R.065

तेन प्राणनिरोधः स्याच्चिरकालं न संशयः ।

चिह्न

H.R.003/095

यदा तु नाडीशुद्धिः स्यात्तदा चिह्नानि बाह्यतः ।

S.SV.146

तृतीये स्वरचिह्नानि चतुर्थे स्थानमेव च ।

Y.Y.005/021

नाडीशुद्धिमवाप्नोति पृथक्चिह्नोपलक्षिताम् ।

Y.Y.005/022

नादाभिव्यक्तिरित्येते चिह्नं तत्सिद्धिसूचकम् ।

Y.Y.012/006

नादाभिव्यक्तिरित्येते चिह्नान्यादौ भवन्ति हि ।

Y.Y.012/020

चिह्नानि बाह्यानि तथान्तराणि दीपादि दृश्यानि... ।

चीवर

A.Y.001/019

पाखण्डव्रत भस्मचीवरजटाधारित्वमुन्मत्तता ।

चुबुक

H.R.003/036

उत्तम्य चुबुके वक्षः संस्थाप्य पवनं शनैः ।

H.R.003/038

गाढं वक्षसि सन्निधाय चुबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

चूर्ण

H.R.002/124

चूर्णयित्वा तु ये चूर्णं तेव चूर्णेन घर्षयेत् ।

चेतन

S.K.S.091

समं समं चूर्णयित्वा प्रपिबेदुष्णवारिणा ।

S.K.S.121

ब्रह्मपत्राङ्गिसिन्धूत्थं समचूर्णेन योजयेत् ।

S.K.S.122

शिलभेदकचूर्णं तु श्रेष्ठमेतद्धि धूपनम् ।

चेतन

A.P.057

आकाशे चेतनं सर्वं ज्ञातव्यं योगमिच्छता ।

H.R.001/014

अहं ममत्व...श्रीराजयोगस्थिरचेतनानाम् ।

H.R.004/062

ज्ञानक्रिया क्रियाशक्त्या दृश्यते चेतनाश्रये ।

चेतस्

A.P.002

ल्यादिप्रतिपन्नानां कल्होत्सुकचेतसाम् ।

A.P.010

तं चोक्त्वा गिरिशेन भाषितमिदं काले न चेतः परं ।

A.P.054

न नादो न च बिन्दुश्च न चेतो नाप्यचेतनः ।

A.Y.001/020

ध्यानं देहपदेषु नाडिषु षडाधारे च चेतोभ्रत् ... ।

A.Y.002/099

सानन्दं निश्चलं चेतः ततः सुश्लिष्टमुच्यते ।

G. P.001/052

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

H.R.003/038

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

H.R.004/014

सर्वचिन्तां परित्यज्य सावधानेन चेतसा ।

Y.B.085

शुद्धे चेतसि तस्यैव, स्वात्मज्ञानं प्रकाशते ।

Y.M.041

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं ततश्चेतसा ।

Y.M.159

अन्तश्चेता बहिश्चक्षुरधिष्ठाय सुखासनम् ।

Y.R.135

जितेन्द्रियस्यचेतस्तु स्वतः शान्तं प्रजायते ।

चौर्य

Y.R.301

तदर्थमीश्वरं चापि चिंतयेच्चेतसा मुहुः ।

Y.Y.008/030

चेतसा संप्रपश्यन्ति सन्तः संसारभेषजम् ।

Y.Y.008/031

विशुद्धचेतसा पश्य नादान्ते परमेश्वरम् ।

चेष्टा

A.Y.002/052

सबाह्याभ्यन्तरे सर्वं चिन्ताचेष्टाविवर्जितः ।

H.R.004/013

सर्वचिन्त्यं समुत्सृज्य सर्वचेष्टां च सर्वदा ।

Y.Y.004/068

हानोपादानचेष्टादि व्यानकर्मणि चेष्ट्यते ।

चैतन्य

G. P.002/012

धारणाभिमतो धैर्यं ध्यानाच्चेतन्यमद्भुतम् ।

H.R.004/061

चैतन्यं परमाणूनां प्रधानस्यापि नेष्यते ।

चैत्र

S.SV.301

चैत्रशुक्लप्रतिपदि प्रातस्तत्त्वविभेदतः ।

चोर

S.SV.268

न शत्रु व्याधिचोराद्याः शून्यस्थानाशितुं क्षमाः ।

चौरङ्गिनाथ

A.P.001

नमश्चौरङ्गिनाथाय सिद्धबुद्धाय धीमते ।

चौरङ्गी

H.R.003/019

चौरङ्गी च तथा क्रौञ्चं दृढासन खगासने ।

चौर्य

S.SV.117

द्यूते चौर्यं गजाश्वादिरथसाधनवाहने ।

छात्राकार

छ

छात्राकार

H.R.002/083

छात्राकारं प्रकुर्वीत नालं स्निग्धं सितं मृदु ।

H.R.002/085

छात्राकारमतः पल्लवयुतं दैर्घ्यं वितस्तेर्मितं ।

छन्द

A.Y.001/013

न चापिच्छन्दोव्याकरण कवितालङ्कृतिगणै... ।

Y.Y.002/018

ऋषिं छन्दोऽधिदैवं च ध्यायन्मन्त्रं च सर्वदा ।

छाया

S.SV.226

दशमे दशमूर्तीश्च छाया नैकादशे भवेत् ।

S.SV.361

प्रातः पृष्ठगते रवौ च निमिषाच्छायाऽङ्गुलिश्चाधरं... ।

S.SV.361

...दृष्ट्वाऽर्धेन...छायां नरः पश्यति ।

छायालोप

S.SV.360

अष्टाभिः स्कन्धनाशेन छायालोपेन तत्क्षणात् ।

छिद्र

S.SV.335

मध्यं छिद्रमिदं भवेद्दशदिनं धूमाकुलं तद्दिने... ।

छेदस्थान

Y.R.225

छेदस्थाने शिवाचूर्णं सैन्धवेन समन्वितम् ।

छोटी

H.R.001/083

अल्लमप्रभुदेवश्च फैटी छोटी च टिण्टिणिः ।

ज

जगत्

A.Y.001/021

अन्ये च जगतो भावा ये च तिष्ठन्त्यनेकधाः ।

जगद्योनि

A.Y.001/040

जगद् व्यापारनिर्मुक्तस्तथा योगी लयं गतः ।

G. P.002/066

नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा संक्षोभयेज्जगत् ।

S.SV.057

दक्षिणे चरभागेन जगदुत्पादयेत्सदा ।

S.SV.274

निराकारात्समुत्पन्नं साकारं सकलं जगत् ।

Y.M.161

नासाग्रे दृष्टिमादाय ध्यात्वा संशोभते जगत् ।

Y.R.126

पदाक्रान्तं जगज्जेतुं कस्तां शक्नोति योषितम् ।

Y.R.134

जितं तेन जगत्सर्वं येनेन्द्रियगणो जितः ।

Y.R.154

सर्वमात्मन्यवेक्षेत जगदेतच्चराचरम् ।

Y.R.237

सर्वसङ्कल्पसंत्यागाज्जगद्विस्मरणं भवेत् ।

Y.R.261

अन्तर्लूनमना योगी जगत्सर्वं प्रपश्यति ।

Y.Y.009/028

भासयन्तं जगत्सर्वं दृष्ट्वा लेकैकसाक्षिणम् ।

जगत्कारण

Y.Y.009/031

जगत्कारणमव्यक्तं ज्वलन्तममितौजसम् ।

जगत्प्राण

Y.Y.006/077

देहातीते जगत्प्राणे शून्ये ध्रुवे पदे ।

जगदानन्द

Y.B.003

नमस्ते परिपूर्णाय, जगदानन्दहेतवे ।

जगदीश्वर

S.SV.129

विषये विपरीते च संस्मरेज्जगदीश्वरम् ।

जगद्योनि

Y.Y.001/012

वासुदेवं जगद्योनिं योगिध्येयं निरञ्जनम् ।

जगद्रूप

Y.Y.009/020

वैश्वानरं जगद्योनि शिखातन्विनमीश्वरम् ।

जगद्रूप

Y.Y.009/007

सर्वाधारं जगद्रूपममूर्तमजमव्ययम् ।

जगद्विस्मरण

Y.R.201

देहः शून्यो भवेत्सर्वो जगद्विस्मरणं भवेत् ।

जगद्वक्ष

A.Y.002/059

उन्मूलितमनोमूले जगद्वक्षः पतिष्यति ।

जगन्नाथ

Y.Y.001/012

नारायणं जगन्नाथं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।

Y.Y.001/018

देवदेव जगन्नाथ चतुर्मुख पितामह ।

Y.Y.009/013

वासुदेवं जगन्नाथं नारायणमजं हरिम् ।

जघन्य

Y.Y.009/043

मुख्यान्मुक्तानि चैतेभ्यो जघन्यानीतराणि तु ।

जङ्गम

H.R.004/063

शैषाः पाशुपता महाव्रतधराः कालमुखा जङ्गमाः.... ।

जङ्गमध्य

Y.Y.007/013

जङ्गमध्याच्चित्त्योर्मूलं यत्तदेकादशाङ्गुलम् ।

जङ्घा

S.SV.360

अशिरो मासमरणं विनाजङ्घे दिनाष्टकम् ।

Y.R.035

दक्षपादाग्रभागं च वामजङ्घान्तरेन्यसेत् ।

Y.Y.004/052

उदरे वृषणे कट्यां जङ्घेनाभौ वदन्ति हि ।

Y.Y.006/060

जङ्घेवोरन्तरं गार्गि निश्छिद्रं बन्धयेद्वटम् ।

जठर

जङ्घान्तर

Y.R.039

दक्षजङ्घान्तरे वामं वामजङ्घान्तरे तथा ।

जङ्घामध्य

Y.Y.007/008

पादाङ्गुष्ठौ च गुल्फौ च जङ्घामध्ये तथैव च ।

Y.Y.007/012

गुल्फाङ्गुष्ठस्य मध्यं तु विज्ञेयं तदशाङ्गुलम् ।

Y.Y.007/029

चितिमूले ततस्तस्माज्जङ्घयोर्मध्यमे तथा ।

Y.Y.007/029

जङ्घामध्यात्समाकृष्य वायुं गुल्फे निरोधयेत् ।

जटा

A.Y.001/019

पाखण्डव्रत भस्मचीवरजटाधारित्वमुन्मत्तता ।

A.Y.002/035

एकदण्डत्रिदण्डादि जटाभस्मादिकं तथा ।

जठर

H.R.001/042

वायुमाकुञ्च्य जठरे गुदनाले विसर्जयेत् ।

H.R.001/043

चक्रिमार्गेण जठरं पायुनालेन पूरयेत् ।

H.R.003/057

मत्स्येन्द्रपीठं जठरप्रदीप्तं प्रचण्डरुग्मण्डलं खण्डनास्त्रम् ।

S.K.S.055

पीत्वा नासिकया जलेन जठरं सूर्येण... ।

S.K.S.076

उत्तानसुप्ततैलरक्तजठरस्योपरि न्यसेत् ।

S.K.S.110

अमन्दावर्तवेगेन जठरं दक्षवामयोः ।

S.K.S.111

बाह्यनौल्लिरियं प्रोक्ता जठरानल्लिपिनी ।

S.SV.358

पदे गुल्फे च जठरे विनाशः क्रमशो भवेत् ।

Y.Y.005/021

शरीरलघुता दीप्तिर्वहेर्जठरवर्तिनः ।

Y.Y.012/006

शरीरलघुता दीप्तिर्वहेर्जठरवर्तिनः ।

जठराग्नि

जठराग्नि

H.R.001/036

दिने दिने ततः कुर्याज्जठराग्निं प्रवर्धनम् ।

H.R.002/069

नित्यमभ्यासयुक्तस्य जठराग्निं प्रवर्द्धनी ।

H.R.003/042

जनयति जठराग्निं जीर्यते कालकूटम् ।

S.K.S.140

महोजस्वी महज्ज्योतिर्जठराग्निप्रदीपनम् ।

Y.Y.006/066

देहश्च लघुतां याति जठराग्निश्च वर्धते ।

जठरानल

H.R.003/066

उदयं जठरानलस्य कुर्यादुदरे कार्श्यमरोगतां च पुंसाम् ।

जड

Y.B.035

जडस्तत्पार्थिवो ज्ञेयः श्वापको दुःखदो भवेत् ।

Y.B.053

सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरो देहः स्थूलत्स्थूले जडाज्जडः ।

जतुवत्

H.R.002/082

जतुवत्कनकं नागं नागं ताम्रातिनिर्मलं ।

जत्रूर्ध्वजातरोग

H.R.001/040

जत्रूर्ध्वजातरोगघ्ना जायते नेतिरुत्तमा ।

जनसङ्ग

H.R.001/077

जनसङ्गं च लैल्यं च षड्भिर्योगी विनश्यति ।

H.R.001/078

बिन्दुस्थैर्यान्मिताहाराज्जनसङ्गं विवर्जनात् ।

जनार्दनमिश्र

H.R.004/058

जनार्दनाख्य मिश्राश्च भट्टाः प्राभाकरादयः ।

जन्तु

A.P.013

बिन्दुनादौ महौषधौ विद्येते सर्वजन्तुषु ।

जन्म

A.Y.002/061

स्वप्नजागरणोपेता जन्तवो जगतीं गताः ।

H.R.004/031

विद्यते सर्वजन्तूनां स्वाङ्गुलीभिरिति प्रिये ।

H.R.004/047

अज्ञानेनावृतं ज्ञानं तेन मुह्यन्ति जन्तवः ।

Y.R.012

विनेशानुग्रहाज्ज्ञतोर्दुर्लभं यस्य कस्यचित् ।

Y.R.015

येषां साधनतो जंतुः कैवल्यं पदमश्नुते ।

Y.R.133

विषयासेवनाज्ज्ञतोस्तथा तृष्णाभिवर्धते ।

Y.R.157

यत्कृत्वा न पुनर्जन्तुर्जातु मातुः स्तनं पिबेत् ।

Y.Y.001/052

विध्युक्तं चेदहिंसा स्यात्क्लेशजन्मैव जन्तुषु ।

Y.Y.009/001

ध्यानमेव हि जन्तूनां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

Y.Y.012/033

अणोरणीयान्महतो महीयानात्मा गुहायां...जन्तोः ।

Y.Y.012/044

योगं...रहस्यजं मुक्तिकरं च जन्तोः ।

जन्तुनाशिनी

S.K.S.068

कपालशोधिनी दृष्टिशोधिनी जन्तुनाशिनी ।

जन्म

A.Y.002/011

अधुना जन्मसंस्कारात्त्वमेको लब्धवानसि ।

S.SV.106

जन्ममोक्षे च धर्मे च दीक्षायां मन्त्रसाधने ।

S.SV.208

जन्मान्तरीयसंस्कारात्प्रसादादथवा गुरोः ।

Y.B.006

जन्ममृत्युजराव्याधिनाशकः सुखदो भवे ।

Y.B.041

देहान्ते किं भवेज्जन्म, तत्र जानन्ति मानवाः ।

Y.B.071

ज्ञानं तु जन्मनैकेन, योगादेव प्रजायते ।

जन्मकारण

Y.B.073

योगात्तु जन्मनैकेन कथं ज्ञानमवाप्यते ?

Y.B.073

बहुभिर्जन्मभिर्ज्ञानाद् योगः सम्प्राप्यते कथम् ?

Y.B.075

न तथा भवतो योगाज्जन्ममृत्यु पुनः पुनः ।

Y.B.085

तस्माज्ज्ञानं भवेद् योगीज्जन्मनैकेन पार्वति ।

Y.B.155

द्विधेव सम्प्रतीयेत तज्जन्मान्तरभेदतः ।

Y.R.014

नैतर्विना भवेत्सिद्धिर्जन्मकोटिशतैरपि ।

Y.R.102

येन याता विमुच्यन्ते जन्मसंसारबन्धनात् ।

Y.Y.001/023

निवर्तकं हि पुरुषं निवर्तयति जन्मतः ।

Y.Y.011/020

त्रातुमर्हसि सर्वज्ञ जन्मसंसारसागरात् ।

Y.Y.012/046

यदेकमव्यक्तमनन्तमच्युतं प्रपञ्चजन्मादिकृदप्रमेयम् ।

जन्मकारण

Y.B.040

तत्तदेव भवेज्जीव इत्येवं जन्मकारणम् ।

जन्मबन्ध

A.Y.001/028

परं तत्त्वं समाख्यातं जन्मबन्धविनाशनम् ।

जन्मसंसारबन्धन

Y.R.102

येन याता विमुच्यन्ते जन्मसंसारबन्धनात् ।

जन्मान्तर

Y.B.071

जन्मान्तरैश्च बहुभिर्योगो ज्ञानेन लभ्यते ।

Y.B.075

पुमाज्जन्मान्तरशतैर्योगादेव विमुच्यते ।

Y.Y.006/022

ऋतुत्रयात्पुनन्त्येनं जन्मान्तरकृतादघात् ।

जप

जप

A.P.026

एकलक्षजपान्मृत्युं नाशयेदतिदारुणम् ।

A.Y.001/010

जपेन केचित् क्लियन्ति नैव जानन्ति तारकम् ।

A.Y.002/111

ॐकारप्रमुखैर्विचित्रकरणैः प्रायस्य वा यो जपः ।

G. P.001/045

अनया सदृशी विद्या अनया सदृशो जपः ।

G. P.001/083

नासाग्रदृष्टिरेकान्ते जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

G. P.001/088

वचसा तज्जपेद्बीजं वपुषा तत्समभ्यसेत् ।

H.R.001/009

अङ्गेषु मन्त्रमभ्यस्य पूर्वमन्त्रं जपन्सुधीः ।

H.R.003/003

स्नानं शौचं ऋतं सत्यं जपो होमश्च तर्पणम् ।

S.K.S.091

प्राणापानौ चिन्तनीयौ च देवो...मन्त्रं ध्यानपूर्वं जपेच्च ।

S.SV.279

अष्टाक्षरं जपित्वा तु तस्मिन्काले गते सति ।

S.SV.353

अष्टोत्तरशतं जप्त्वा ततः पश्यति शङ्करम् ।

S.SV.370

जपैर्ध्यानेन योगेन जायते कालवञ्चना ।

S.SV.394

चन्द्रार्कग्रहणे जाप्यं पठतां सिद्धिदायकम् ।

Y.B.041

तस्माज् ज्ञानं च वैराग्यं जपः स्यात्केवलः श्रमः ।

Y.B.146

हंस हंसेति मन्त्रोऽयं सर्वजीवो जपन्ति तम् ।

Y.B.147

गुरुवाक्यात्सुषुम्णायां विपरीतो भवेज्जपः ।

Y.M.034

अनया सदृशी विद्या अनया सदृशो जपः ।

Y.M.076

वचसा यज्जपेद्बीजं वपुषा यत्समभ्यसेत् ।

Y.M.077

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

जप

Y.R.024

शौचं तोषस्तपश्चैव जपश्चैश्वरचिन्तनम् ।

Y.R.026

प्रणवादिपवित्रस्य मन्त्रस्यावर्तनं जपः ।

Y.R.028

तपसा सिद्धिलभश्च जपाद्देवसमागमः ।

Y.R.034

स्वस्तिकं जपबेलयां वीरं स्यात्सुखसंस्थितौ ।

Y.R.054

जपेदेकान्तगः सोयं चन्द्रभेदनमुच्यते ।

Y.R.301

प्रणवस्य जपं कुर्याद्योगारम्भे सदा बुधः ।

Y.Y.002/001

सिद्धान्तश्रवणं चैव हीर्मतिश्च जपो व्रतम् ।

Y.Y.002/012

विधिनोक्तेन मार्गेण मन्त्राभ्यासो जपः स्मृतः ।

Y.Y.002/013

एतेष्वभ्यसनं यच्च तदभ्यासो जपः स्मृतः ।

Y.Y.002/014

जपश्च द्विविधः प्रोक्तो वाचिको मानसस्तथा ।

Y.Y.002/015

उच्चैर्जपादुपांशुश्च सहस्रगुण उच्यते ।

Y.Y.006/006

यावद्वा शक्यते तावद्धारणं जपसंयुतम् ।

Y.Y.006/010

जपेदत्र स्मरन्मूर्तिं मकाराख्यं महेश्वरम् ।

Y.Y.006/012

गायत्रीं च जपेद्विप्रः प्राणसंयमने त्रिशः ।

Y.Y.006/014

प्राणसंयमने विद्वान्जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/015

केचिद्भूतहितार्थाय जपमिच्छन्ति लौकिकम् ।

Y.Y.006/015

स वैदिकं जपेन्मन्त्रं लौकिकं न कदाचन ।

Y.Y.006/016

द्विजवत्क्षत्रियस्योक्तः प्राणसंयमने जपः ।

Y.Y.006/018

प्राणसंयमने स्त्री जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/019

न वैदिकं जपेच्छूद्रः स्त्रियश्च न कदाचन ।

जय

जपबेला

Y.R.034

स्वस्तिकं जपबेलयां वीरं स्यात्सुखसंस्थितौ ।

जपात्मिका

Y.R.306

अजपानाम गायत्री निरंतरजपात्मिका ।

जय

S.SV.086

तदा नित्यं जयो लाभो विपरीतं विवर्जयेत् ।

S.SV.093

कर्तव्याः खलु रिक्तायां जयलभसुखार्थिभिः ।

S.SV.129

जीविते मरणे प्रश्ने लभालभे जयाजये ।

S.SV.130

अन्यत्र न कर्तव्यं जयलभसुखेषिभिः ।

S.SV.178

जीवितव्ये जये लभे कृष्यां च धनकर्मणि ।

S.SV.188

तुष्टिः पुष्टि रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।

S.SV.207

तत्त्वे रामो जयं प्राप्तः सुतत्त्वे च धनञ्जयः ।

S.SV.216

अर्थकालजयप्रश्न शुभाशुभमिति त्रिधा ।

S.SV.230

दूरयुद्धे जयी चन्द्रः समासने दिवाकरः ।

S.SV.244

युद्धकाले च कर्तव्यो लक्षयोद्धुजयो भवेद् ।

S.SV.245

स्थितो रक्षेद्दिगन्तानि जयकाङ्क्षीगतः सदा ।

S.SV.255

जयमध्ये तु सन्देहे नाडीमध्यं तु लक्षयेत् ।

S.SV.256

तदाऽसौ जयमाप्नोति नात्र कार्या विचारणा ।

S.SV.258

तदा यायिजयं विद्यात्सदेवासुर मानवे ।

S.SV.259

स्थानं विषुवचारेण जयः सूर्येण धावता ।

S.SV.260

युद्धद्वये कृते प्रश्ने पूर्णस्य प्रथमे जयः ।

जयपराजय

S.SV.262
वामचारे समं नाम यस्य तस्य जयो भवेत् ।
S.SV.272
परस्परं मनुष्याणां युद्धे प्रोक्तो जयस्त्वया ।
S.SV.272
यमयुद्धे समुत्पन्ने मनुष्याणां कथं जयः ।
S.SV.273
इष्टसिद्धिर्भवेत्तस्य महालभो जयस्तथा ।

जयपराजय

S.SV.217
तत्त्वे शुभाशुभं कार्यं तत्त्वे जयपराजयौ ।

जयी

S.SV.260
रिक्ते चैव द्वितीयस्तु जयी भवति नान्यथा ।

जयोपाय

Y.B.080
तस्मात्तस्य जयोपायः प्राण एव हि नान्यथा ।

जरा

A.P.011
आमयास्ता जराग्रस्ता भ्रियन्ते भिषजः कथम् ।
A.P.015
कायक्लेशजराव्याधिपापमृत्युभयं कुतः ।
A.P.033
कथ्यतेऽसौ महाबन्धो जरामरणनाशकः ।
A.P.042
एतत्त्रयं महागुण्यं जरामृत्युविनाशनम् ।
A.P.051
दोषमृत्यु-जरा-दुःख-क्षुधा-निद्राविवर्जितः ।
G. P.002/048
व्याधीनां हरणं जरान्तकरणं शास्त्राङ्गमोद्वीरणं... ।
H.R.002/043
कथितेयं महामुद्रा जरामृत्युविनाशिनी ।
H.R.002/053
एतत्त्रयं महागुह्यं जरामृत्युविनाशनं ।
H.R.002/066
तत्सर्वं ग्रसते सूर्यस्तेन बन्धं जरायुतं ।
H.R.004/023
दोष दुःख जरा मृत्युक्षुधा निद्रा विवर्जितः ।

जल

Y.B.006
जन्ममृत्युजराव्याधिनाशकः सुखदो भवे ।
Y.B.016
जरा मृत्युश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।
Y.R.244
जरारोगविनिर्मुक्तश्चिरं जीवति भूतले ।

जरान्तकरण

Y.M.139
व्याधिनां हरणं जरान्तकरणं शास्त्रागमो धीरणम् ।

जराविमुक्त

H.R.002/010
योगी जराविमुक्तस्स्यात् षोडशो वयसा भवेत् ।

जल

G. P.002/074
निर्मलं गगनाकारं मरीचिजलसन्निभम् ।
H.R.001/041
बस्तिस्तु द्विविधा प्रोक्ता जलव्यायु प्रभेदतः ।
H.R.001/043
नाभिदध्ने जले स्थित्वा पायुनाले स्थिताङ्गुलिः ।
H.R.001/044
विचित्रकरणी कृत्वा निर्भीतो रेचयेज्जलम् ।
H.R.001/048
नाभिदध्नजले पायुर्न्यस्तनालेत्कटासनः ।
H.R.001/048
पायुर्न्यस्तनाले जल...बस्ति कर्म प्रकारापेक्षया ।
H.R.001/050
क्षीराम्भो वायुमार्गे पवनजल्युतः कुम्भयेद्... ।
H.R.001/087
वेधश्चन्द्रमुखी कराम्बुजलसन्माणिक्व वीणारणात् ।
H.R.002/106
जले सुभस्म निक्षिप्य दग्धगोमयसंभवम् ।
H.R.003/090
जलेन श्रमजातेन अङ्गमर्दनमाचरेत् ।
H.R.004/026
तत्त्वं बीजं हठं क्षेत्रं औदासीन्यं जलं त्रिभिः ।
S.K.S.012
जलमारुतकार्पासतन्तुचालनतः शिवः ।
S.K.S.055
पीत्वा नासिकया जलेन जठरं सूर्येण... ।

जल

S.K.S.065
जलं वायुर्द्विधा पार्श्वे पार्श्वे च पूर्ववत्स्थितम् ।
S.K.S.106
जलेन वा यथायोग्यमन्यत्रापि प्रकल्पयेत् ।
S.K.S.106
नाभौ पात्रं तु संस्थाप्य चोर्ध्वतो धारया जलम् ।
S.K.S.108
शुद्धं तोयं नारिकेल...कण्ठं दुग्धमिश्रं जलं वा ।
S.K.S.116
मुखपाके तु सैरेयतोयैर्जातीजलेन वा ।
S.K.S.134
मूलेन नलिकां दत्त्वा जलमाकर्षयेद्वल्रत् ।
S.K.S.143
जलान्तः संप्रविश्याथ नेत्रे विस्फार्य निर्गतः ।
S.SV.119
नदीजलैर्घटरणे भेषजे लिपिलेखने ।
S.SV.157
माहेयं मधुरं स्वादे कषायं जलमेव च ।
S.SV.162
पृथ्वीजलभ्यां सिद्धिः स्यान्मृत्युर्वह्नौ क्षयोऽनिले ।
S.SV.174
पृथ्वी जले शुभे तत्त्वे तेजो मिश्रफलेदयम् ।
S.SV.176
चन्द्रे पृथ्वीजले स्यातां सूर्येऽग्निर्वा यदा भवेत् ।
S.SV.177
लभः पृथ्वीकृतोहि स्यान्निशायां लभकृज्जलम् ।
S.SV.180
पृथिव्यां मूलचिन्ता स्याज्जवस्य जलवातयोः ।
S.SV.183
जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुर्वातः सितोऽनल ।
S.SV.184
पृथ्वी बुधो जलदिन्दुः शुक्रो वह्नी रविः कुजः ।
S.SV.187
पार्थिवे मूलविज्ञानं शुभं कार्यं जले तथा ।
S.SV.188
तुष्टिः पुष्टि रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।
S.SV.210
क्षुत्तृष्णादिसहिष्णुत्वं जलमध्ये च मज्जनम् ।
S.SV.234
भूमौ जले च कर्तव्यं गमनं शान्तिकर्मसु ।

जलधारा

S.SV.294
पृथ्वी पुत्री जले पुत्रः कन्यका तु प्रभञ्जने ।
S.SV.315
महीतत्त्वे स्वरोगश्च जले च जलमातृतः ।
Y.B.037
अन्यैर्नानाविधैर्जीवैः शस्त्राग्निजलमारुतैः ।
Y.B.045
जलग्निशस्त्रघातादिबाधा कस्य भविष्यति ।
Y.B.186
देहो ब्रह्मत्वमायाति, जलानां सैन्धवं यथा ।
Y.M.129
उन्मार्गेपात्र जलं याति वञ्चयित्वा मुखे रवौ ।
Y.M.131
बद्ध्वा सोमकलजलं सुविमलं कर्णस्थलद्रुध्वतो ।
Y.R.151
जले जलमयीं कुर्याद्धारणां योगविद्यदि ।
Y.Y.001/068
मृज्जलभ्यां स्मृतं बाह्यं मनःशुद्धिस्तथान्तरम् ।
Y.Y.004/022
यथावद्वायुसञ्चारं जलग्ननादीनि नित्यशः ।
Y.Y.004/058
तुन्दस्थं जलमत्रं च रसानि च समीकृतम् ।
Y.Y.004/059
पुनरग्नौ जलं स्थाप्य त्वन्नादीनि जलेपरि ।
Y.Y.004/062
जलमत्युष्णमकरोत्कोष्टमध्यगतं तदा ।
Y.Y.004/063
अत्रं व्यञ्जनसंयुक्तं जलेपरि समर्पितम् ।
Y.Y.004/064
स्वेदमूत्रे जलं स्याता वीर्यरूपं रसो भवेत् ।

जलचन्द्र

H.R.004/048
एकधा बहुधा चैव दृश्यते जल चन्द्रवत् ।

जलतत्त्व

A.Y.001/026
प्रथमं पृथिवीतत्त्वं जलतत्त्वं द्वितीयकम् ।

जलधारा

S.K.S.020
करणाप्यायनाश्रयोतं जलधाराः शिवोदिताः ।

जलधि

जलधि

H.R.004/010

आदौ जलधिजीमूत भेरी निर्झर संभवाः ।

जलन्धर

G. P.001/057

महामुद्रां नभोमुद्रां उड्डियानं जलन्धरम् ।

Y.M.046

महामुद्रा नभोमुद्रा ओड्याणं च जलन्धरम् ।

जलबस्ति

H.R.001/042

वायुबस्तिरियं प्रोक्ता जलबस्ति मथो ब्रुवे ।

H.R.001/048

पायुनाल्यस्ताङ्गुल्याकुंच्य जलबस्ति मार्गः ।

S.K.S.132

जानुदग्ने जले कुर्याद्वस्तिं बस्तिविधानवित् ।

S.K.S.137

जलबस्तिरयं प्रोक्त आदिनाथेन योगिना ।

जलबस्तिकर्मन्

H.R.001/047

अशेषदोषोपचयं निहन्याद...जलबस्तिकर्म ।

जलमय

Y.R.151

जले जलमयी कुर्याद्धारणां योगविद्यदि ।

जलस्तम्भ

Y.R.151

जलस्तम्भो भवेत्तस्य मीनवत्सल्लिले चरेत् ।

जलांश

Y.Y.008/036

पार्थिवांशे जलांशे च धारणं कुर्वतः सदा ।

जलाद्र

S.K.S.032

जलाद्रं निजमङ्गुलं तालुमध्ये प्रवेशयेत् ।

जलोदर

H.R.002/016

नाडी जलोदर धातुगत दोष विनाशनं ।

जाड्य

Y.B.106

शिरोजलेदराधातुगतरोगविनाशनम् ।

जलोद्भव

H.R.001/056

कफदोषं निहन्त्येव पित्तदोषं जलोद्भवम् ।

जल्प

Y.B.081

तर्कैर्जल्पैः शास्त्रजालैर्युक्तिभिर्मन्त्रभेषजैः ।

जागर

A.Y.002/062

स्वप्ने चिदंशशून्यत्वं जागरे विषयग्रहः ।

A.Y.002/064

निद्रादौ जागरस्यान्ते यो भाव उपपद्यते ।

H.R.001/014

न जागरो नास्ति सुषुप्ति भावो...मरणं च चित्तम् ।

जागरण

A.Y.002/061

स्वप्नजागरणोपेता जन्तवो जगतीं गताः ।

A.Y.002/062

स्वप्नजागरणातीतमतस्तत्त्वं विदुर्बुधाः ।

A.Y.002/063

भावाभावद्वयातीतं स्वप्नजागरणातिगम् ।

A.Y.002/110

जागरणशयनवर्जित चिन्मात्रानन्दस्थानात् ।

जाग्रत्

Y.B.017

जाग्रत्स्वप्नः सुषुप्तिश्च, शङ्का गर्वस्तथैव च ।

जाग्रदवस्था

A.Y.002/060

सदा जाग्रदवस्थायां स्वप्नवद् योऽवतिष्ठते ।

जाठर

Y.R.295

निरशनादग्निस्तूर्ण जाठरोदाहकृद्भवेत् ।

जाड्य

S.SV.347

...जाड्यात्पङ्क्तिभिः स मासैः प्रल्यं प्रयाति ।

जातमात्र

Y.B.149

हठेन ग्रस्यते जाड्य, सर्वदोषसमुद्भवम् ।

Y.B.164

आदौ रोगाः प्रगश्यन्ति पश्चाज्जाड्यं शरीरगम् ।

Y.B.167

जित्वा पृथ्वादिकं जाड्यं खेचरः प्रसरेत्पुमान् ।

जातमात्र

S.SV.299

शेषेषुगर्भहानिः स्याज्जातमात्रस्य वा मृतिः ।

जाति

A.Y.002/034

केचिज्जातिगताभिमानभरिता ध्यानादिकर्माकुलः ।

Y.V.003

कुलजातिसमायुक्तः सुचरित्रगुणान्वितः ।

जानु

H.R.003/031

हस्तौ तु जान्वोः संस्थाप्य स्वाङ्गुली सम्प्रसार्य च ।

H.R.003/047

जान्वोः पार्श्वगतौ हस्तौ दण्डवद्भैरवासनम् ।

H.R.003/052

जानूवोरन्तरं सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ।

H.R.003/054

पादौ सम्पीड्य गुल्फाभ्यां जान्वङ्गे सवल्ल्याकृतिः ।

H.R.003/056

वामोरुमूलरूपितं दक्षपादं जान्वोर्बहिर्वेष्टितं दक्षदोष्णा ।

H.R.003/065

जानूपरिन्यस्तल्लुप्टदेशो वसेदिदं पश्चिमताणमाहुः ।

H.R.003/072

पद्मासनं सुसंस्थाप्य जानूवोरन्तरे तथा ।

Y.Y.003/003

जानूवोरन्तरे सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ।

Y.Y.003/010

हस्तौ च जान्वोः संस्थाप्य स्वाङ्गुलीश्च प्रसार्य च ।

Y.Y.004/052

अपाननिलयं केचिद् गुदमेद्वोरुजानुषु ।

Y.Y.007/013

चित्योर्मूलद्वारोहे जानुः स्यादङ्गुलिद्वयम् ।

Y.Y.007/014

जान्वोर्नवाङ्गुलं प्राहुरुरुमध्यं मुनीश्वराः ।

जालन्धर

Y.Y.007/028

ऊरुमूलरूपयोर्मध्ये तस्माज्जान्वोनिरोधयेत् ।

Y.Y.008/006

पादादिजानुपर्यन्तं पृथिवीस्थानमुच्यते ।

Y.Y.008/007

आजानोः पायुपर्यन्तमपां स्थानं प्रकीर्तितम् ।

जानुदग्ने

S.K.S.132

जानुदग्ने जले कुर्याद्वस्तिं बस्तिविधानवित् ।

जानुदेश

S.SV.156

जानुदेशे क्षितिस्तोयं पादान्ते मस्तके नभः ।

जानुमध्य

Y.Y.007/009

चित्योर्मूलं च जान्वोश्च मध्ये चोरुद्वयस्य च ।

जालन्धर

G. P.001/079

ततो जालन्धरो बन्धो कण्ठदुःखौघनाशनः ।

G. P.001/080

जालन्धरे कृते बन्धे कण्ठसङ्कोचलक्षणे ।

H.R.002/008

पूरकान्ते तु कर्तव्यो बन्धो जालन्धराभिधः ।

H.R.002/028

पूरकान्ते गाढतरं बद्ध्वा जालन्धरं शनैः ।

H.R.002/033

उड्डियाणं मूलबन्धो बन्धो जालन्धराभिधः ।

H.R.002/064

बन्धो जालन्धरस्त्वेष विद्यते येन मारुतः ।

Y.B.115

जालन्धरस्तृतीयस्तु, लक्षणं कथयाम्यहम् ।

Y.B.121

पूरकान्तेऽपि कर्तव्यो बन्धो जालन्धराभिधः ।

Y.B.123

बन्धो जालन्धराख्योयममृताव्ययकारकः ।

Y.M.051

ततो जालन्धरो बन्धः कण्ठदुःखौघनाशनः ।

Y.M.052

जालन्धरे कृते बद्धे कर्णं (कण्ठं) सङ्कोचलक्षणे ।

जितक्रोध

Y.R.085

जालन्धरस्तृतीयश्च शक्तिबोधनहेतवः ।

Y.R.088

बन्धो जालन्धरः प्रोक्तः शिराजालनिरोधकः ।

जितक्रोध

Y.Y.001/002

जितेन्द्रियं जितक्रोधं जिताहारं जितामयम् ।

Y.Y.005/004

कृतविद्यो जितक्रोधः सत्यधर्मपरायणः ।

जितप्राण

Y.R.232

संध्योरुभयोर्योगी जितप्राणो मिताशनः ।

जितश्वास

H.R.001/070

त्यक्तनिद्रो मिताहारो जितश्वासो जितेन्द्रियः ।

H.R.001/078

निद्रात्यागात् जितश्वासात् पीठस्थैर्यादनाल्लात् ।

जितामय

Y.Y.001/002

जितेन्द्रियं जितक्रोधं जिताहारं जितामयम् ।

जितासन

Y.Y.005/014

प्राङ्मुखोदङ्मुखो वापि जितासनगतः स्वयम् ।

जितामित्र

Y.Y.001/003

तपस्विनं जितामित्रं ब्रह्मण्यं ब्राह्मणप्रियम् ।

जिताहार

Y.Y.001/002

जितेन्द्रियं जितक्रोधं जिताहारं जितामयम् ।

जितेन्द्रिय

G. P.002/043

...देवं यः कुरुते जितेन्द्रियगणो नैवास्ति तस्य क्षयः ।

H.R.001/070

त्यक्तनिद्रो मिताहारो जितश्वासो जितेन्द्रियः ।

Y.B.137

स एव योगी स जितेन्द्रियः सुखी...

जिह्वा

Y.R.135

जितेन्द्रियस्यचेतस्तु स्वतः शान्तं प्रजायते ।

Y.Y.001/002

जितेन्द्रियं जितक्रोधं जिताहारं जितामयम् ।

Y.Y.006/063

आसने नान्यधीरास्ते रहस्येव जितेन्द्रियः ।

जिह्वा

G. P.001/063

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

G. P.001/066

चित्तं चलति नो यस्माज्जिह्वा चरति खेचरी ।

G. P.002/048

चुम्बन्ती यदि लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वा रसस्यन्दिनी ।

H.R.002/111

विस्तारितेन तां जिह्वां वेष्टयित्वा ततः सुधीः ।

H.R.002/122

जिह्वाधो ग्रन्थिमालोक्य तिलमात्रं समुच्छिनेत् ।

H.R.002/129

दत्तात्रेयस्तु कपालकुहरे जिह्वा विपरीतगा ।

H.R.002/134

शृङ्खलायाश्च वल्ये जिह्वां तत्र प्रवेशयेत् ।

H.R.002/134

कपालकुहरे यस्तु ततो जिह्वां प्रवेशयेत् ।

H.R.002/140

सेवंते यदि लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वारसस्यन्दिनी ।

H.R.002/145

गोशब्देनोदिता जिह्वा तत्प्रवेशोऽपि तालुनि ।

H.R.003/036

नासाग्रे विन्यसेद्राजदन्तमूलं तु जिह्वाया ।

H.R.004/036

पूषा विश्वोदरी जिह्वा अलम्बुषा च हंसिनी ।

S.SV.341

जिह्वां विष्णुपदं ध्रुवं सुरपदं...

S.SV.367

अरुन्धतीं भवेज्जिह्वा ध्रुवो नासाग्रमेव च ।

S.SV.368

जिह्वामेकदिनं प्रोक्तं प्रियते मानवो ध्रुवम् ।

Y.M.053

चित्तं चरति खे यस्माज्जिह्वा चरति खे गता ।

जिह्वाकुल

Y.M.053

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

Y.M.133

ऊर्ध्वजिह्वास्ततो भूत्वा सोमपानं करोति यः ।

Y.M.138

...लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वा रसस्यन्दिनी ।

Y.R.223

जिह्वाधो नाडिका सूक्ष्मा जिह्वान्तर्गतरोधिका ।

Y.R.224

यावज्जिह्वा परावृत्य संस्पृशेन्नैव घण्टिकाम् ।

Y.R.228

जिह्वां प्रवेशयेद्योगी कपालकुहरे ततः ।

Y.R.229

ततः प्रवेशयेज्जिह्वां शीघ्रं विशति नान्यथा ।

Y.R.230

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

Y.R.231

यथायथा भवेद्दीर्घा जिह्वा यत्नेन योगिनः ।

Y.Y.004/042

सरस्वती तथा चोर्ध्वमाजिह्वायाः प्रतिष्ठिता ।

Y.Y.006/044

जिह्वा वायुमानीय जिह्वामूले निरोधयन् ।

Y.Y.006/047

मासमेकं त्रिसन्ध्यायां जिह्वारोष्य मारुतम् ।

जिह्वाकुल

G. P.002/037

तत्कल्लोलकलजलं सुविमलं जिह्वाकुलं यः पिबेत्...

Y.M.127

उत्कल्लोलकलजलं सुविमलं जिह्वाकुलं यः पिबेत् ।

जिह्वाकृति

H.R.002/121

जिह्वाकृतिनिभं शस्त्रमाहोस्विच्छेदने क्षमः ।

जिह्वाग्र

Y.R.188

सरलं मेरुदण्डं च जिह्वाग्रं दन्तमध्यगम् ।

Y.R.227

जिह्वाग्रं करयुग्मेन गृहीत्वा घृतयोगतः ।

Y.R.255

अमृतास्वादनं पश्चाज्जिह्वाग्रे सम्प्रवर्तते ।

जीव

जिह्वादोहन

H.R.002/125

गोदोहनं यथा तद्वत् जिह्वादोहनमाचरेत् ।

जिह्वाप्रवेश

H.R.002/147

जिह्वाप्रवेशनं भूत वह्नोदापिता खलु ।

जिह्वामूल

S.K.S.035

जिह्वामूलोऽधिजिह्वायामुपजिह्वाग्रतस्तथा ।

S.SV.346

पीडा भवेत्पाणितले च जिह्वामूले...

Y.Y.006/044

जिह्वया वायुमानीय जिह्वामूले निरोधयन् ।

Y.Y.007/017

कण्ठकूपाच्च जिह्वाया मूलं स्याच्चतुरङ्गुलम् ।

Y.Y.007/018

नासामूलं तु जिह्वाया मूलञ्च चतुरङ्गुलम् ।

Y.Y.007/026

नासामूलचतुर्जिह्वाया मूले प्राणं निरोधयेत् ।

Y.Y.007/026

जिह्वामूलत्समाकृष्य कण्ठमूले निरोधयेत् ।

Y.Y.012/025

जिह्वामूलेऽमृतस्रावो भ्रूमध्ये चात्मदर्शनम् ।

जीमूत

H.R.004/010

आदौ जलध्रिजीमूत भेरी निर्झर संभवाः ।

S.SV.155

मारुतो नीलजीमूत आकाशः सर्ववर्णकः ।

जीव

G. P.001/024

तावज्जीवो भ्रमत्येव यावत्तत्त्वं न विन्दति ।

G. P.001/038

प्राणापानसमाक्षिप्तस्तथा जीवो न तिष्ठति ।

G. P.001/039

प्राणापानवशो जीवो ह्यधश्चोर्ध्वं च धावति ।

G. P.001/040

गुणबद्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।

जीव

- G. P.001/042
हंस हंसेत्यमुं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।
G. P.001/043
एतत्संख्यान्वितं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।
G. P.001/091
यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।
H.R.004/048
मायायुक्तस्तथा जीवो मायाहीनस्तथा शिवः ।
S.SV.047
एते नाडीसु सर्वाषु भ्रमन्ते जीवरूपिणः ।
S.SV.055
ध्यायेत्तत्त्वं स्थिरे जीवे अस्थिरे न कदाचन ।
S.SV.099
कार्यानुबन्धनो जीवो यथा रुद्रस्तथा चरेत् ।
S.SV.144
सर्वलोकस्थजीवानां न देहो भिन्नतत्त्वकः ।
S.SV.233
रक्ष जीवं रक्ष जीवं जीवाङ्गे परिधाय च ।
S.SV.233
जीवो जपति यो युद्धे जीवज्जयति मेदिनीम् ।
S.SV.235
जीवेन शास्त्रं बध्नीयाज्जीवैवैव विकासयेत् ।
S.SV.235
जीवेन प्रक्षिपेच्छस्त्रं युद्धे जयति सर्वदा ।
S.SV.247
जीवे विशतिसिद्ध्यन्तिहानिर्निःसरणे भवेत् ।
S.SV.249
सोऽहं हंसपदेनैव जीवो जयति सर्वदा ।
S.SV.269
जीवेन स्थापयेद्वायुं जीवेनारम्भयेत्तत्पुनः ।
S.SV.269
जीवेन क्रीडते नित्यं द्यूते जयति सर्वथा ।
S.SV.273
ध्यायेद्देवं स्थिरो जीवं जुहुयाज्जीवसङ्गमे ।
S.SV.277
जीवेन गृह्यते जीवो जीवो जीवस्य दीयते ।
S.SV.278
ब्रह्मजीवं पिबेद्यस्तु बाल्यप्राणहरो नरः ।
S.SV.317
यस्मिन्नङ्गे स्थितो जीवस्तत्रस्थः परिपृच्छति ।

जीव

- S.SV.317
तदा जीवति जीवोऽसौ यदि रोगैरुपद्रुतः ।
S.SV.318
तदा जीवति जीवोऽसौ चन्द्रै समफलं भवेत् ।
S.SV.321
प्रश्ने चाधः स्थितो जीवो नूनं जीवो हि जीवति ।
S.SV.321
ऊर्ध्वचारस्थितो जीवो जीवो याति यमालयम् ।
S.SV.323
चन्द्रस्थाने स्थितो जीव सूर्यस्थाने तु पृच्छकः ।
S.SV.324
पिङ्गलायां स्थितो जीवो वामे दूतस्तु पृच्छति ।
S.SV.327
रक्षयेत्सूर्यवातेन प्राणी जीवः स्थिरोभवेत् ।
S.SV.328
अभ्यासाज्जीवते जीवः सूर्यकालेऽपि वञ्चिते ।
Y.B.004
सर्वे जीवाः सुखैर्दुःखैर्मायाजालेन वेष्टिताः ।
Y.B.012
परमात्मपदं नित्यं, तत्कथं जीवतां गतम् ?
Y.B.014
सुखदुःखैः सदा युक्तं जीवभावनयाकुलम् ।
Y.B.015
तेन जीवाभिधा प्रोक्ता विशुद्धे परमात्मनि ।
Y.B.017
एभिर्दोषैर्विनिर्मुक्तः स जीवः शिव एव हि ।
Y.B.023
सर्वदोषैर्वृत्तो जीवः कथं ज्ञानेन मुच्यते ।
Y.B.037
अन्यैर्नानाविधैर्जीवैः शस्त्राग्निजलमारुतैः ।
Y.B.040
तत्तदेव भवेज्जीव इत्येवं जन्मकारणम् ।
Y.B.079
चित्तं प्राणेन सुस्रब्धं सर्वजीवेषु संस्थितम् ।
Y.B.146
हंस हंसेति मन्त्रोऽयं सर्वजीवो जपन्ति तम् ।
Y.M.028
प्राणापानसमुत्क्षिप्तस्तत्त्व (था) जीवो न विश्रमेत् ।
Y.M.029
गुणबन्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।

जीवजन्तु

- Y.M.031
हंसो हंसेत्यमुं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।
Y.M.032
एतत्संख्यान्वितं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।
Y.M.072
नासाग्रे दृष्टिरेकाकी जीवे (जपेत्) दोङ्कारमव्ययम् ।
Y.M.078
यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।
Y.M.079
यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।
Y.M.178
अद्वयत्वं गते जीवे न मनो इन्द्रियाणि च ।
Y.R.003
यत्र जीवेशयोयोगस्तं योगं नित्यमभ्यसेत् ।
Y.R.019
सत्यं स्याज्जीवजातस्य हितं वाक्यं प्रियं च यत् ।
Y.R.032
आसनानि बहून्याहुर्मुनयो जीवभेदतः ।
Y.R.081
सूक्ष्मा तडित्प्रतीकाशा जीवशक्तिमाश्रया ।
Y.Y.004/019
चक्रेऽस्मिन्भ्रमते जीवः पापपुण्यप्रचोदितः ।
Y.Y.004/020
जीवस्य मूलचक्रेऽस्मिन्नधः प्राणश्चरत्यसौ ।
Y.Y.004/020
प्राणारूढो भवेज्जीवः सर्वभूतेषु सर्वदा ।
Y.Y.012/028
समीरणे विष्णुपदे निविष्टे जीवे...अमृते च संस्थे ।

जीवजन्तु

- G. P.001/008
आसनानि च तावन्तो यावन्तो जीवजन्तवः ।
H.R.003/006
चतुरशीतिलक्षेषु एकैकं जीवजन्तुषु ।
Y.M.063
आसनानि च तावन्ति यावन्तो जीवजन्तवः ।

जीवन

- A.Y.001/040
न जीवन्न मृतो वापि न पश्यति न मीलति ।

जीवमण्डल

- A.Y.002/063
मृत्युजीवननिर्मुक्तं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।
जीवन्मुक्त
A.Y.002/015
धरायन्त्रविधानेन जीवन्मुक्तो भविष्यति ।
Y.B.059
जीवन्मुक्तः सदा स्वस्थः सर्वदोषविवर्जितः ।
Y.B.170
जीवन्मुक्तो भवेद् योगी, स्वेच्छया भुवने भ्रमेत् ।
Y.B.181
सिद्धिर्भिल्लक्षयेत्सिद्धं जीवन्मुक्तं तथैव च ।
Y.B.183
अजरामरपिण्डो यो जीवन्मुक्तः स एव हि ।
Y.R.006
जीवन्मुक्तश्चरेद्योगी योगमार्गं तमाश्रयेत् ।
Y.R.171
जीवन्मुक्तश्चरेद्योगी सायुज्यं चान्ततो व्रजेत् ।
Y.R.218
शास्त्रावलोकनेनैव जीवन्मुक्तो न जायते ।
Y.Y.009/041
जीवन्मुक्तस्य न क्वापि दुःखावाप्तिः कथंचन ।

जीवन्मुक्ति

- A.P.070
चित्ताचित्ते समीभूते जीवन्मुक्तिरिहोच्यते ।
A.Y.001/002
जीवन्मुक्तिप्रदोपायं कथयस्व मम प्रभो ।
Y.R.218
जीवन्मुक्तिरियं प्रोक्ता जीवतां बन्धहारिणी ।

जीवबन्धन

- Y.R.124
पञ्चैते विषयाल्लोके जीवबन्धनहेतवः ।

जीवभेद

- Y.R.032
आसनानि बहून्याहुर्मुनयो जीवभेदतः ।

जीवमण्डल

- S.SV.276
चन्द्रं सूर्येण चाकृष्य स्थापयेज्जीवमण्डले ।

जीवरक्षा

जीवरक्षा

S.SV.377

कुम्भकेस्तम्भनं कुर्याज्जीवरक्षाविवर्द्धनम् ।

जीवरूप

Y.B.011

तदेतज्जीवरूपेण पुण्यपापफलैर्वृतम् ।

जीवरूपिन्

G. P.001/037

एते सर्वासु नाडीषु भ्रमन्ते जीवरूपिणः ।

Y.M.026

एवं नाडीसहस्रेषु वर्तन्ते जीवरूपिणः ।

जीवलोक

S.SV.053

तद्वानं जीवलेकेऽस्मिन् कोटि कोटिगुणं भवेत् ।

जीवशक्ति

Y.R.081

सूक्ष्मा तडित्प्रतीकाशा जीवशक्तिमाश्रया ।

जीवसङ्गम

S.SV.273

ध्यायेद्देवं स्थिरो जीवं जुहुयाज्जीवसङ्गमे ।

जीवस्थ

S.SV.319

जीवस्थोरजीवितप्रश्नेतस्याज्जीवितं फलम् ।

जीवस्थान

S.SV.277

जीवस्थाने गतो जीवो बाल्रजीवातुकारकः ।

जीवाकार

S.SV.319

जीवाङ्गरं च वा धृत्वा जीवाकारं विलेक्य च ।

जीवाङ्गार

S.SV.319

जीवाङ्गरं च वा धृत्वा जीवाकारं विलेक्य च ।

जीवाङ्ग

S.SV.233

रक्ष जीवं रक्ष जीवं जीवाङ्गे परिधाय च ।

ज्ञान

S.SV.250

जीवाङ्गे घातमाप्नोति शून्याङ्गं रक्षते सदा ।

S.SV.250

शून्याङ्गं पूरितं कृत्वा जीवाङ्गो गोपयेज्जयम् ।

जीवात्मन्

G. P.002/085

यत्सर्वं द्वन्द्वयोरैक्यं जीवात्मपरमात्मनोः ।

H.R.001/006

अपानप्राणयोश्चापि जीवात्म परमात्मनोः ।

H.R.004/002

तत्समत्वं भवेदत्र जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.B.089

सूर्याचन्द्रमसोर्योगो जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.Y.001/044

संयोगो योग इत्युक्तो जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.Y.010/002

समाधिः समतावस्था जीवात्मापरमात्मनोः ।

Y.Y.010/009

योगमेवाभ्यसेन्नित्यं जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.Y.011/006

वियोगे सति सम्प्राप्ते जीवात्मपरमात्मनोः ।

जीवित

A.P.061

इत्थं भूतक्षयान्मृत्युर्जीवितं भूतधारणात् ।

S.SV.129

जीविते मरणे प्रश्ने लभालभे जयाजये ।

ज्ञात

Y.B.022

ज्ञातं येन निजं रूपं, कैवल्यं परमं शिवम् ।

ज्ञान

A.P.048

दृढासनो भवेद्योगी ज्ञानादेव समप्रभः ।

A.Y.001/022

अथाहं वच्मि मोक्षाय ज्ञानरागजितां नृणाम् ।

A.Y.001/035

बाह्यज्ञाने विनष्टे च ततः सर्वसमो भवेत् ।

A.Y.001/035

इन्द्रियार्थैर्यदा मुक्तो बाह्यज्ञानं न जायते ।

ज्ञान

A.Y.002/005

ज्ञानात् सिद्ध्यति मुक्तिर्हि गुरोर्ज्ञानं च लभ्यते ।

A.Y.002/012

एतज्ज्ञानं वसेत् यत्र स देशः पुण्यभाजनम् ।

G. P.001/003

नमस्कृत्य गुरुं भक्त्या गोरक्षो ज्ञानमुत्तमम् ।

G. P.001/045

अनया सदृशं ज्ञानं न भूतं न भविष्यति ।

G. P.001/086

क्रिया इच्छा तथा ज्ञानं ब्राह्मी रौद्री च वैष्णवी ।

G. P.002/082

उपाधेरन्यथा ज्ञानतत्त्वसंस्थितिरन्यथा ।

H.R.004/047

अज्ञानेनावृतं ज्ञानं तेन मुह्यन्ति जन्तवः ।

S.SV.002

सर्वसिद्धिकरं ज्ञानं कथयस्व मम प्रभो ।

S.SV.010

हंसचारस्वरूपेण भवेज्ज्ञानं त्रिकालजम् ।

S.SV.011

इदं स्वरोदयं ज्ञानं ज्ञानानां मस्तकेमणिः ।

S.SV.012

सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं ज्ञानं सुबोधं सत्यप्रत्ययम् ।

S.SV.015

शृणु त्वं कथितं देवि देहस्थं ज्ञानमुत्तमम् ।

S.SV.019

कथयन्ति शुभं केचित्स्वरज्ञानं वरानने ।

S.SV.021

स्वरज्ञानात्परं गुह्यं स्वरज्ञानात्परं धनम् ।

S.SV.021

स्वरज्ञानात्परं ज्ञानं नवा दृष्टं नवा श्रुतम् ।

S.SV.025

स्वरज्ञानात्परं तत्त्वं नास्तिकिश्चिद्वरानने ।

S.SV.056

अतीतानागतज्ञानं तेषां हस्तगतं भवेत् ।

S.SV.081

सूर्यस्य वाहे प्रवदन्ति विद्या ज्ञानं ह्यगम्यस्य...

S.SV.213

ज्ञानं त्रिकालविषयमैश्वर्यमणिमादिकम् ।

S.SV.215

देवदेव महादेव महाज्ञानं स्वरोदयम् ।

ज्ञान

S.SV.216

एतत्त्रिकालविज्ञानं नान्यद्भवति सुन्दरि ।

S.SV.274

तत्साकारं निराकारं ज्ञाने भवति तत्क्षणात् ।

Y.B.018

ज्ञानं केचिद् वदन्त्यत्र, केवलं तत्र सिद्ध्यते ।

Y.B.019

योगहीनं कथं ज्ञानं, मोक्षदं भवतीश्वरि ।

Y.B.020

अज्ञानादेव संसारो, ज्ञानादेव विमुच्यते ।

Y.B.021

ज्ञानस्वरूपमेवादौ, ज्ञेयं ज्ञानं च साधनम् ।

Y.B.023

सर्वदोषैर्वृतो जीवः कथं ज्ञानेन मुच्यते ।

Y.B.031

ज्ञानं चेदीदृशं जातमज्ञानं कीदृशं पुनः ।

Y.B.041

तस्माज् ज्ञानं च वैराग्यं जपः स्यात्केवलः श्रमः ।

Y.B.067

ज्ञानादेव हि मोक्षं तु वदन्ति ज्ञानिनः सदा ।

Y.B.068

ज्ञानेनैव हि मोक्षो हि वाक्यन्तेषान्तु नान्यथा ।

Y.B.069

तथा योगेन रहितं ज्ञानं मोक्षाय नो भवेत् ।

Y.B.070

ज्ञानेनैव विना योगो, न सिद्ध्यति कदाचन ।

Y.B.071

जन्मान्तरेष्व बहुभिर्योगो ज्ञानेन लभ्यते ।

Y.B.071

ज्ञानं तु जन्मनैकेन योगादेव प्रजायते ।

Y.B.073

योगात्तु जन्मनैकेन कथं ज्ञानमवाप्यते ?

Y.B.073

बहुभिर्जन्मभिर्ज्ञानाद् योगः सम्प्राप्यते कथम् ?

Y.B.074

प्रविचार्य चिरं ज्ञानान्मुक्तोऽहमिति मन्यते ।

Y.B.085

तस्माज्ज्ञानं भवेद् योगीज्जन्मनैकेन पार्वति ।

Y.B.162

ज्ञानं वा स्वर्गभोगो वा पुण्यहीनैर्न लभ्यते ।

ज्ञानदीप

Y.M.172

उपाधिरन्यथा ज्ञानं तत्त्व संस्थितिरन्यथा ।

Y.R.005

तत्त्वज्ञानेन कैवल्यं ज्ञानं योगमयं तथा ।

Y.R.005

विना योगेन यज्ज्ञानं नैव तन्मोक्षकारणम् ।

Y.R.048

यस्य ज्ञानाद्भवेद्योगी योगसिद्धेस्तु भाजनम् ।

Y.Y.001/001

याज्ञवल्क्यं मुनिश्रेष्ठं सर्वज्ञं ज्ञाननिर्मलम् ।

Y.Y.001/019

ज्ञानं च गुह्यं यथावद्ब्रूहि मे प्रभो ।

Y.Y.001/020

मामालेख्य प्रसन्नात्मा ज्ञानकर्माण्यभाषत ।

Y.Y.001/020

ज्ञानस्य द्विविधौ ज्ञेयौ पन्थानौ वेदचोदितौ ।

Y.Y.001/027

विधिवत्कर्म कर्तव्यं ज्ञानेन सह सर्वदा ।

Y.Y.001/039

श्रद्धया विधिवत्सम्यक् ज्ञानकर्म समाचर ।

Y.Y.001/042

ज्ञानेन सहयोगीन्द्र विध्युक्तं कर्म कुर्वतः ।

Y.Y.001/042

त्वयोक्तं मुक्तिरस्तीति तयोर्ज्ञानं वद प्रभो ।

Y.Y.001/044

ज्ञानं योगात्मकं विद्धि योगश्चाष्टाङ्गसंयुतः ।

Y.Y.010/021

ज्ञानेनैव सहैतेन नित्यकर्माणि कुर्वतः ।

Y.Y.012/024

ल्लङ्घ्यमध्यं हृदयाम्बुजे...ज्ञानमयीं प्रभां तु ।

Y.Y.012/036

ज्ञानं गुह्यतमं पुण्यं कीर्तितं ते वरानने ।

Y.Y.012/041

तस्माज्ज्ञानेन देहान्तं नित्यं कर्म यथाविधि ।

ज्ञानदीप

Y.V.025

षट्चक्रमण्डलेद्वारं ज्ञानदीपं प्रकाशयेत् ।

ज्ञाननाल

Y.Y.009/019

ज्ञाननाले बृहत्कन्दे प्राणायामप्रबोधिते ।

ज्ञानस्वरूप

ज्ञाननिर्मल

Y.Y.001/001

याज्ञवल्क्यं मुनिश्रेष्ठं सर्वज्ञं ज्ञाननिर्मलम् ।

ज्ञाननिष्ठ

Y.B.031

ज्ञाननिष्ठो विरक्तोऽपि धर्मज्ञो विजेतेन्द्रियः ।

ज्ञानमुद्रा

G. P.002/079

तां वन्दे ज्ञानरूपां मरणभयहरां योगिनीज्ञानमुद्राम् ।

ज्ञानयुक्त

Y.Y.001/023

येन यत्क्रियते सम्यक् ज्ञानयुक्तं निवर्तकम् ।

ज्ञानयोग

H.R.004/049

मायाच्छेदः प्रकर्तव्यः सुदृढं ज्ञानयोगतः ।

ज्ञानरूप

Y.B.013

सर्वाभावपदातीतं ज्ञानरूपं निरञ्जनम् ।

Y.V.027

आत्मरूपं तमालेख्य ज्ञानरूपं निरामयम् ।

Y.Y.001/043

तां समालेख्य कृपया ज्ञानरूपमभाषत ।

ज्ञानरूपा

G. P.002/079

तां वन्दे ज्ञानरूपां मरणभयहरां योगिनीज्ञानमुद्राम् ।

ज्ञानविवर्जित

Y.B.028

उत्पत्तिस्थितिसंहारस्फूर्तिज्ञानविवर्जितम् ।

ज्ञानशक्ति

H.R.004/062

ज्ञानक्रिया क्रियाशक्त्या दृश्यते चेतनाश्रये ।

ज्ञानस्वरूप

Y.B.021

ज्ञानस्वरूपमेवादौ, ज्ञेयं ज्ञानं च साधनम् ।

ज्ञानहीन

ज्ञानहीन

Y.B.019

योगोऽपि ज्ञानहीनस्तु, न क्षमो मोक्षकर्मणि ।

ज्ञानिन्

Y.B.030

तथा ज्ञानी यदा तिष्ठेद्, वासनावासितस्तदा ।

Y.B.033

अन्यत्किञ्चित्परिज्ञेयं ज्ञानिनां नास्ति शङ्कर ।

Y.B.060

विरक्ता ज्ञानिनश्चान्ते, देहेन विजिताः सदा ।

Y.B.061

ज्ञानिनस्तु मृतो ये वै तेषां भवति कीदृशी ।

Y.B.062

देहान्ते ज्ञानिनः पुण्यात्पापाच्च फलमाप्यते ।

Y.B.062

यादृशं तु भवेतत्र, मुक्तो ज्ञानी पुनर्भवेत् ।

Y.B.067

ज्ञानादेव हि मोक्षं तु वदन्ति ज्ञानिनः सदा ।

Y.Y.004/008

द्वादशाङ्गुल एवेति वदन्ति ज्ञानिनो नराः ।

Y.Y.012/037

सर्वपापविनिर्मुक्तः सम्यग्ज्ञानी भविष्यति ।

ज्ञानेन्द्रिय

Y.V.014

पञ्चज्ञानेन्द्रियैर्युक्तः बुद्धिशक्तिसमन्विताः ।

ज्ञेय

H.R.004/045

ज्ञेयवस्तु परित्यागः विलम्बं याति मानसम् ।

S.SV.028

तस्मादेतस्वयं ज्ञेयमात्मनोवाऽऽत्मनात्मनि ।

Y.B.021

ज्ञानस्वरूपमेवादौ, ज्ञेयं ज्ञानं च साधनम् ।

Y.R.015

तथाष्टावेव योगस्य ज्ञेयान्यङ्गानि साधकैः ।

ज्येष्ठा

S.SV.201

धनिष्ठा रोहिणी ज्येष्ठाऽनुराधा श्रवणं तथा ।

ज्योति

ज्योति

A.Y.002/007

इन्द्रियाणि दश प्राणान् जुहोति ज्योतिर्मण्डले ।

A.Y.002/008

तन्मूलान्नादिपर्यन्तं विभाति ज्योतिर्मण्डलम् ।

G. P.001/021

यत्समाधौ परं ज्योतिरनन्तं विश्वतोमुखम् ।

G. P.001/084

यस्य मात्रासु तिष्ठन्ति तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.001/085

त्रयो देवाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.001/086

त्रिधाः शक्तिस्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.001/087

त्रिधा मात्रा स्थिता यत्रतत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.001/088

मनसा तत्स्मरेन्नित्यं तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.002/015

यत्समाधौ परं ज्योतिरनन्तं विश्वतोमुखम् ।

G. P.002/077

एषु ब्रह्मात्मकं तेजः शिवज्योतिरनुत्तमम् ।

S.K.S.041

वङ्गाविकरणस्थेऽस्मिन्नन्तर्ज्योतिः प्रकाशयते ।

S.K.S.140

महोजस्वी महज्ज्योतिर्जठराग्निप्रदीपनम् ।

S.SV.349

यस्य न स्फुरति ज्योति पीडयते नयनद्वयम् ।

Y.M.073

त्रयो वर्णाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.074

त्रयो वर्णाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.075

त्रयो देवा स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.076

मनसा यत्स्मरेन्नित्यं तत्परं ज्योतिरोमिति ।

Y.M.105

यत्समाधिः परं ज्योतिः सर्वाङ्ग विश्वतोमुखम् ।

Y.R.144

कुर्वाणो धारणां योगी ज्योतिः पश्यति चिन्मयम् ।

ज्योतिर्मय

Y.R.178

क्रमाद्विस्तारमायाति तज्ज्योतिः परमं महत् ।

Y.R.183

ब्रह्मण्येव लयं याति परे ज्योतिः स्वरूपिणि ।

Y.R.183

स्वयं ज्योतिर्मयो भूत्वा योगी तद्गतमानसः ।

ज्योतिर्मय

Y.Y.009/005

एकज्योतिर्मय शुद्धं सर्वगं व्योमवद्दृढम् ।

ज्योतिर्लिङ्ग

Y.V.030

ज्योतिर्लिङ्गं भ्रुवोर्मध्ये रक्तशुक्लात्मकं शिवम् ।

ज्योतिर्विद्

H.R.001/002

श्री मज्ज्योतिर्विदप्रेश्वर तनुजो राजते श्रीनिवासः ।

ज्योतिष

A.Y.001/008

तारे ज्योतिषि संयोज्य किञ्चिदुन्नमयन् भ्रुवौ ।

ज्योत्स्ना

Y.Y.005/015

नासाग्रे शशभृद्बिम्बं ज्योत्स्नाजालवितानितम् ।

ज्वर

H.R.002/021

गुल्मप्लीहादिकान् दोषान् ज्वरपित्तक्षुधातृषाः ।

S.K.S.107

शीतं ज्वरे तु तत्कार्यं पीडयामुष्णवारिणा ।

S.SV.110

आर्तिशोकविषादेषु ज्वरिते मूर्च्छितेऽपि वा ।

S.SV.188

तेजोवाय्वोश्च सुप्ताक्षोज्वरकम्पः प्रवासिनः ।

Y.B.108

शीतलीकरणं चेदं हन्ति पित्तं तथा ज्वरम् ।

Y.M.070

क्षयकुष्ठगुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।

Y.Y.006/049

ज्वराः सर्वे विनश्यन्ति विषाणि विविधानि च ।

ठ

ज्वलन

Y.Y.004/060

प्रवाति ज्वलनं तत्र देहमध्यगतं पुनः ।

ज्वलनप्रभ

S.K.S.078

चिन्तनीयोऽत्र भगवान् समानो ज्वलनप्रभः ।

ज्वलनस्थान

Y.Y.008/012

यदि स्याज्ज्वलनस्थानं देहमध्ये वरानने ।

ज्वलन्त

Y.Y.009/031

जगत्कारणमव्यक्तं ज्वलन्तममितौजसम् ।

ज्वाला

Y.R.133

घृतासेकाद्यथा वह्नेर्ज्वाला भूयोभिवर्धते ।

ज्वालापुञ्ज

G. P.001/099

प्रज्वलज्ज्वलज्वालापुञ्जमादित्यमण्डलम् ।

ज्वालावली

Y.Y.005/017

ततोऽग्निं देहमध्यस्थं ध्यायन्ज्वालावलीयुतम् ।

ज्वालेन्दु

A.P.067

रुमो(?) मरीचि खद्योत दीपज्वालेन्दु भास्कराः ।

ट

टिण्टिणी

H.R.001/083

अल्लमप्रभुदेवश्च फैटी छोटी च टिण्टिणीः ।

ठ

ठ

Y.V.012

नासान्ते बाल्मध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर...

ठकार

ठकार

H.R.001/021

हकारेणोच्यते सूर्यः ठकारश्चन्द्रसूचकः ।

Y.B.148

हकारेण तु सूर्योऽसौ, ठकारेणन्दुरुच्यते ।

ड

ड

Y.V.012

नासान्ते बाल्मध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर...

डफकठसहित

Y.V.012

नासान्ते बाल्मध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर...

त

तक्षक

G. P.002/051

तक्षकेणापि दष्टस्य विषं तस्य न सर्पति ।

H.R.002/138

वासुक्वाद्यैश्च नागैश्च तक्षकेनाथ वा पुनः ।

तडाग

S.SV.103

वापीकूपतडागादेः प्रतिष्ठा स्तम्भदेवयोः ।

तण्डुल

Y.R.067

त्यक्त्वा भुञ्जीत गोधूमं मुद्गं वा तण्डुलं तथा ।

तत्त्व

A.Y.001/032

सबाह्याभ्यन्तरे योगी जायते तत्त्वसंमुखः ।

A.Y.001/033

तत्त्वस्य संपुखे जाते अमनस्कप्रजायते ।

A.Y.001/045

तत्त्वे लैनस्तथा योगी पृथग्भावं न विन्दति ।

A.Y.002/005

राजयोगस्य महात्म्यं को वा जानाति तत्त्वतः ।

A.Y.002/017

देहात्प्रकाशते तत्त्वं तत्त्वं देहविनाशकम् ।

तत्त्व

A.Y.002/018

तत्त्वप्रकाशको देहस्तत्त्वं देहविनाशकम् ।

A.Y.002/019

तत्त्वमात्मस्थमज्ञात्वा मूढः शास्त्रेषु मुह्यति ।

A.Y.002/047

गुरुणा दर्शिते तत्त्वे तत्क्षणात्तन्मयो भवेत् ।

A.Y.002/053

यदा भवेदुदासीनस्तदा तत्त्वं प्रकाशते ।

A.Y.002/053

स्वयं प्रकाशिते तत्त्वे स्वानन्दस्तत्क्षणाद् भवेत् ।

A.Y.002/055

न किञ्चिच्चिन्तनादेव स्वयं तत्त्वं प्रकाशते ।

A.Y.002/056

स्वयं प्रकाशते तत्त्वे तत्क्षणात्तन्मयो भवेत् ।

A.Y.002/058

अहं त्वमिति सम्प्राप्तिस्तावत्तत्त्वस्य का कथा ।

A.Y.002/061

योगिनस्तत्त्वसम्पन्ना न जाग्रति न शेरते ।

A.Y.002/062

स्वप्नजागरणातीतमतस्तत्त्वं विदुर्बुदाः ।

A.Y.002/070

अद्वैताख्य पदस्य तत्त्वपदवीं प्राप्तस्य सद्योगिनः ।

A.Y.002/075

दुर्निवार्यं मनस्तद्वावत्तत्त्वं न विन्दति ।

A.Y.002/078

तत्त्वं तत्सहजं स्वभावममलं जातेऽमनस्के ध्रुवम् ।

A.Y.002/108

यस्य धारणमात्रेण स्वयं तत्त्वं प्रकाशते ।

A.Y.002/112

अन्यजन्मकृताभ्यासात्स्वयं तत्त्वं प्रकाशते ।

G. P.001/024

तावज्जीवो भ्रमत्येव यावत्तत्त्वं न विन्दति ।

G. P.002/055

अर्द्धेन्दुप्रतिमं च कुन्दधवलं कण्ठेऽम्बुतत्त्वं स्थितम् ।

G. P.002/056

यत्तालुस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणानलम् ।

G. P.002/057

तत्त्वं वायुमयं यकारसहितं तत्रेश्वरो देवता ।

G. P.002/058

तत्रादेन सदाशिवेन सहितं तत्त्वं हकारान्वितम् ।

G. P.002/076	S.SV.141
उपाधितत्त्वमुक्तानि कुर्वन्त्यष्टगुणोदयम् ।	पञ्चतत्त्वाद्भवेत्सृष्टितत्त्वे तत्त्वं प्रलीयते ।
G. P.002/081	S.SV.142
उपाधिः प्रोच्यते वर्णस्तत्त्वमात्माभिधीयते ।	तत्त्वानां नाम विज्ञेयं सिद्धियोगेन योगिभिः ।
G. P.002/081	S.SV.144
उपाधिश्च तथा तत्त्वं द्वयमेतदुदाहृतम् ।	सर्वलोकस्थजीवानां न देहो भिन्नतत्त्वकः ।
G. P.002/082	S.SV.153
उपाधेरन्यथा ज्ञानतत्त्वसंस्थितिरन्यथा ।	बिन्दुभिस्तु नभो ज्ञेयमाकारैस्तत्त्वलक्षणम् ।
G. P.002/092	S.SV.163
निराश्रयं निराकारं तत्त्वं जानाति योगवित् ।	चिरत्नभः क्षितेर्ज्ञेयस्तत्क्षणे तोयतत्त्वतः ।
G. P.002/094	S.SV.169
व्योम विज्ञानमानन्दं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।	भोगदं पार्थिवं तत्त्वं प्रवाहे द्वादशाङ्गुलम् ।
G. P.002/096	S.SV.170
क्षीरं क्षीरे तथा योगीतत्त्वमेव हि जायते ।	लभकृद्धारुणं तत्त्वं प्रवाहे चतुरङ्गुलम् ।
H.R.002/103	S.SV.171
अयं योगः पुण्यवतां धन्यानां तत्त्वशालिनाम् ।	दीप्तं च तैजसं तत्त्वं प्रवाहे चतुरङ्गुलम् ।
H.R.004/026	S.SV.172
तत्त्वं बीजं हठं क्षेत्रं औदासीन्यं जलं त्रिभिः ।	चपलं मारुतं तत्त्वं प्रवाहेष्टाङ्गुलं स्मृतम् ।
H.R.004/030	S.SV.173
तत्त्वं चैतद्वदति सुधा तन्मुखं निम्नगानाम् ।	मोक्षदं नाभसं तत्त्वं सर्वकार्येषु निष्फलम् ।
H.R.004/052	S.SV.174
चतुर्विंशति तत्त्वानि साङ्ख्यशास्त्रविदो विदुः ।	पृथ्वी जले शुभे तत्त्वे तेजो मिश्रफलेदयम् ।
H.R.004/054	S.SV.179
षड्विंशततत्त्वमित्युक्तं शैवागमविशारदैः ।	आयाति वारुणे तत्त्वेशत्रुरस्ति शुभः क्षितौ ।
H.R.004/063	S.SV.186
एते कृत्रिम...तन्त्रनिरतास्तत्त्वतो वञ्चिता... ।	आयाति वारुणे तत्त्वे तत्रैवास्ति शुभः क्षितौ ।
S.SV.004	S.SV.201
तत्त्वाद्ब्रह्माण्डमुत्पन्नं तत्त्वेन परिवर्तते ।	अभिजिदुत्तराषाढापृथ्वीतत्त्वमुदाहृतम् ।
S.SV.004	S.SV.202
तत्त्वे विलीयते देवि तत्त्वाद्ब्रह्माण्डनिर्णयः ।	उत्तराभाद्रपदा तोयतत्त्वं शतभिषक् प्रिये ।
S.SV.005	S.SV.203
तत्त्वमेव परं मूलं निश्चितं तत्त्ववादिभिः ।	पूर्वाभाद्रपदा स्वाती तेजस्तत्त्वमिति प्रिये ।
S.SV.025	S.SV.204
स्वरज्ञानात्परं तत्त्वं नास्ति किंचिद्विरानने ।	अश्विनीमृगशीर्षे च वायुतत्त्वमुदाहृतम् ।
S.SV.026	S.SV.206
अज्ञानमोहिता मूढा यावत्तत्त्वं न विद्यते ।	पूर्णाऽपि निर्गमश्वासे सुतत्त्वेऽपि न सिद्धिदः ।
S.SV.055	S.SV.207
ध्यायेत्तत्त्वं स्थिरे जीवे अस्थिरे न कदाचन ।	तत्त्वे रामो जयं प्राप्तः सुतत्त्वे च धनञ्जयः ।
S.SV.072	S.SV.210
क्रमादेकैकनाड्यां च तत्त्वानां पृथगुद्भवः ।	वंबीजं वारुणं ध्यायेत्तत्त्वमर्द्धशाशि प्रभम् ।

S.SV.217	तत्त्वे शुभाशुभं कार्यं तत्त्वे जयपराजयो ।
S.SV.217	तत्त्वे सुभिक्षदुर्भिक्षे तत्त्वं त्रिपदमुच्यते ।
S.SV.220	तत्त्वेषु सञ्चरन्प्राणी ज्ञायते योगिभिः कथम् ।
S.SV.232	अयनतिथिदिनेशैः स्वीयतत्त्वे च युक्ते ।
S.SV.252	ऊरुस्थानेऽग्निस्तत्त्वेन करस्थाने च वायुना ।
S.SV.253	शिरसि व्योमतत्त्वे च ज्ञातव्यो घातनिर्णयः ।
S.SV.290	चन्द्रनेत्राग्निस्तत्त्वेषु वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।
S.SV.301	चैत्रशुक्लप्रतिपदि प्रातस्तत्त्वविभेदतः ।
S.SV.302	चन्द्रोदयस्य वेल्लयां वहमानोऽत्र तत्त्वतः ।
S.SV.306	पृथिव्यादिकतत्त्वेन दिनमासाब्दजं फलम् ।
S.SV.307	वहुवृष्टिस्तथा सौख्यं पृथ्वीतत्त्वं वहेद्यदि ।
S.SV.308	बहुसस्या तथा पृथ्वी अमत्त्वं वै वहेद्यदि ।
S.SV.309	अल्पादल्पतरा वृष्टिस्तत्त्वं वहेद्यदि ।
S.SV.310	मेषसङ्क्रान्तिवेल्लयां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।
S.SV.311	मेषसङ्क्रान्तिवेल्लयां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।
S.SV.312	पूर्णप्रवेशने श्वासे सस्यं तत्त्वेन सिध्यति ।
S.SV.313	विषमे वहितत्त्वं स्याज्जायते केवलं नभः ।
S.SV.315	महीतत्त्वे स्वरोगश्च जले च जलमातृतः ।
Y.B.051	महाभूतानि तत्त्वानि सम्भूतानि क्रमेणा तु ।
Y.M.015	तावज्जो भ्रमत्येव यावत्तत्त्वं न विन्दति ।

Y.M.143	य पृथ्वी हरितालहेमरुधिर तत्त्वलकारान्वितम् ।
Y.M.145	अर्धेन्दुप्रतिमं च कुन्दधवलं कर्णं च तत्त्वस्थितं ।
Y.M.147	तालैः संस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणान्वितम् ।
Y.M.150	तत्त्वं सत्यमयं यकारसहितं यत्रेश्वरो देवता ।
Y.M.156	य तत्त्वे निश्चलं चेतस्तद्धानं च प्रचक्षते ।
Y.M.170	उपाधितत्त्वयुक्तानि कुर्वन्त्यष्टगुणोदयम् ।
Y.M.171	उपाधिः प्रोच्यते वर्णः तत्त्वमात्माभिधीयते ।
Y.M.171	उपाधिस्थतया तत्त्वं द्वयमेतमुदाहृतम् ।
Y.M.172	समस्तोपाधि निर्मुक्तं तत्त्वं योगिनो विदुः ।
Y.M.172	उपाधिरन्यथा ज्ञानं तत्त्व संस्थितिरन्यथा ।
Y.Y.001/040	इति मे कर्मसर्वस्वं योगरूपं च तत्त्वतः ।
Y.Y.006/036	किंचित्प्राणजयोपायं तव वक्ष्यामि तत्त्वतः ।
तत्त्वगुण	
S.SV.168	यः समीरः समरसः सर्वतत्त्वगुणावहः ।
तत्त्वचर्या	
A.Y.001/096	कायस्थो दृश्यते लोके तत्त्वचर्या समाचरेत् ।
A.Y.001/096	तत्त्वचर्या करोत्येव शक्तितत्त्वक्षयाय च ।
तत्त्वचिन्तक	
S.SV.305	संवत्सरफलं ब्रूयाल्लोकानां तत्त्वचिन्तकः ।
तत्त्वचिन्तामणि	
H.R.001/002	साङ्ख्ये सारस्वतीये कणभुगभिहिते तत्त्वचिन्तामणिज्ञः...

तत्त्वज्ञ

तत्त्वज्ञ

Y.Y.001/001

सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं सदा ध्यानपरायणम् ।

Y.Y.001/002

वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं योगेषु परिनिष्ठितम् ।

तत्त्वज्ञान

A.Y.002/113

गुरुप्रसादात्तत्रैव तत्त्वज्ञानं प्रकाशते ।

H.R.001/078

उत्साहान्निश्चलद्वैर्यात्तत्त्वज्ञानार्थदर्शनात् ।

S.SV.151

अस्यान्तस्तु पृथिव्यादितत्त्वज्ञानं भवेत्क्रमात् ।

S.SV.199

नभस्येकगुणश्चैव तत्त्वज्ञानमिदं भवेत् ।

S.SV.391

नाडीत्रयं विजानाति तत्त्वज्ञानं तथैव च ।

Y.R.005

तत्त्वज्ञानेन कैवल्यं ज्ञानं योगमयं तथा ।

तत्त्वदर्शिन्

Y.Y.001/054

अस्तेयमिति सा प्रोक्ता ऋषिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ।

तत्त्वप्रकाशक

A.Y.002/018

तत्त्वप्रकाशको देहस्तत्त्वं देहविनाशकम् ।

तत्त्वफल

S.SV.303

एवं तत्त्वफलं ज्ञेयं वर्षे मासे दिनेष्वपि ।

तत्त्वभेद

S.SV.018

नाडीभेदं तथा प्राणतत्त्वभेदं तथैव च ।

S.SV.152

आकारैस्तु विजानीयात्तत्त्वभेदं विचक्षणः ।

तत्त्वमय

A.Y.002/048

गुरुपदेशश्रवणाच्छिष्यस्तत्त्वमयस्तथा ।

तत्त्वसङ्ग्रहान

तत्त्वयोगिन्

S.SV.009

सूक्ष्मरूपेण वर्तन्ते ज्ञायन्तेतत्त्वयोगिभिः ।

तत्त्ववासना

S.SV.208

केषाञ्चिज्जायते तत्त्ववासना विमलत्रत्मनाम् ।

तत्त्ववादिन्

S.SV.005

तत्त्वमेव परं मूलं निश्चितं तत्त्ववादिभिः ।

S.SV.162

नभसो निष्फलं सर्वं ज्ञातव्यं तत्त्ववादिभिः ।

तत्त्वविज्ञान

S.SV.145

अष्टधा तत्त्वविज्ञानं शृणु वक्ष्यामिसुन्दरी ।

तत्त्वविद्

A.Y.002/063

मृत्युजीवननिर्मुक्तं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।

G. P.002/094

व्योम विज्ञानमानन्दं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।

S.SV.240

समीरणस्तत्त्वविदां प्रतीतो... ।

S.SV.296

तत्त्ववित्स विजानीयात्कथितं तत्तु सुन्दरि ।

S.SV.332

तस्य वर्षद्वयं प्रोक्तं जीवितं तत्त्ववेदिभिः ।

Y.M.174

स्तौति श्रुतिकृतिरहोरात्रं तत्त्वं तत्त्वविदोविदुः ।

Y.M.183

निरामयं निराकारं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।

तत्त्वविपर्यय

S.SV.207

कौरवा निहताः सर्वे युद्धे तत्त्वविपर्ययात् ।

तत्त्वसङ्ग्रहान

S.SV.146

प्रथमे तत्त्वसङ्ग्रहानं द्वितीये श्वाससन्ध्यः ।

तत्त्वसङ्ग्रमन

तत्त्वसङ्ग्रमन

S.SV.132

नाडीसङ्क्रमणे काले तत्त्वसङ्ग्रमनेऽपि च ।

तत्त्वसिद्धि

A.Y.002/032

विज्ञानेऽपि व्यसनसुखिनो नास्ति तत्त्वस्य सिद्धिः ।

तत्त्वस्थान

S.SV.189

गतायुर्मृत्युराकाशो तत्त्वस्थाने प्रकीर्तिता ।

तत्त्वस्वरूप

S.SV.005

तत्त्वस्वरूपं किं देव तत्त्वमेव प्रकाशय ।

तत्त्वातीत

S.SV.141

पञ्चतत्त्वं परं तत्त्वं तत्त्वातीतं निरञ्जनम् ।

Y.B.012

तत्त्वातीतं महादेव ! प्रसादात्कथयस्व मे ।

तत्त्वार्थ

Y.V.012

हं क्षं तत्त्वार्थयुक्तं सकलद्वलगतं वर्णरूपं नमामि ।

तत्त्वोदय

S.SV.382

तत्त्वोदयमितिज्ञेयं षण्मुखीकरणं प्रियम् ।

तनु

A.Y.001/031

ब्रह्माण्डं पञ्चभूतस्थं पञ्चभूतमयी तनुः ।

A.Y.001/062

स्वल्पमूत्रपुरीषश्च लघुता स्निग्धता तनोः ।

A.Y.002/033

...धातून् अखिलतनुशिरावायुसञ्चारदक्षा ।

G. P.001/002

यस्य सानिध्यमात्रेण चिदानन्दायते तनुः ।

तनुगत

A.Y.002/032

कृत्वा यत्नं निजतनुगताशेषनाडीप्रचारान् ।

तन्द्रा

तन्तु

G. P.001/023

तन्तुना मणिवत्प्रोतो यत्र कन्दः सुषुम्णया ।

G. P.002/078

...कुञ्ज्यापानमूलं हुतवहसदृशं तन्तुवत्सूक्ष्मरूपम् ।

H.R.004/057

मृत्तिकायां घटः तन्तौ पटः स्वर्णंङ्गुलीयकम् ।

S.K.S.012

जलभ्रारुतकार्पासतन्तुचालनतः शिवः ।

Y.M.014

तन्तुना मणिवत्प्रोक्तं (तं) पूर्यते यत्र वायुना ।

तन्तुगति

Y.Y.012/013

चरन्ति सर्वे सह वह्निनैव यथा पटे तन्तुगतिस्तथैव ।

तन्तुपञ्जर

Y.Y.004/019

तन्तुपञ्जरमध्यस्था यथा भ्रमति लूतिका ।

तन्त्र

H.R.001/002

तन्त्रे प्राभाकरीये शशधरचिते न्यायरत्नार्णवेन्दी ।

H.R.001/053

स्फोटनं नेत्ररोगाणां तन्त्रादीनां कवाटकम् ।

H.R.001/087

तन्त्रे कोमलनाद भङ्गलहरी माधुर्यं सल्लपिनी ।

H.R.004/063

एते कृत्रिम...तन्त्रनिरतास्तत्त्वतो वञ्चिता... ।

S.SV.117

गत्यभ्यासे यन्त्रतन्त्रे दुर्गपर्वतरोहणे ।

S.SV.386

शिवेनोक्तं पुरा तन्त्रे सिद्धस्य गुणगह्वरे ।

Y.Y.005/010

स्वधर्मनिरताः शान्तास्तन्त्रेषु च सदा रताः ।

तन्द्रा

S.K.S.042

नेत्ररोगास्तथा तन्द्रा नश्यन्तीत्याह धूर्जटिः ।

तन्द्रित	तमस्
तन्द्रित Y.R.041 साधकैरनिशं सेव्यं योगार्थिभिरतन्द्रितैः ।	Y.Y.001/033 तपश्चरन्वसेन्नित्यं साग्रिहोत्रः समाहितः । Y.Y.002/001 तपः सन्तोष आस्तिक्यं दानमीश्वरपूजनम् । Y.Y.002/003 शरीरशोषणं प्राहुस्तापसास्तप उत्तमम् । Y.Y.005/010 केचिद्वदन्ति मुनयस्तपःस्वाध्यायसंयुताः ।
तन्त्रीकर्मन् Y.Y.004/070 देवदत्तस्य विप्रेन्द्रे तन्त्रीकर्मैति कीर्तितम् ।	तपस्विन् Y.Y.001/003 तपस्विनं जितामित्रं ब्रह्मण्यं ब्राह्मणप्रियम् । Y.Y.002/009 शूद्राणां च स्त्रियाश्चैव स्वधर्मस्थतपस्विनाम् । Y.Y.006/016 वैश्यानां धर्मयुक्तानां तपस्विनाम् ।
तन्मय A.Y.002/047 गुरुणा दर्शिते तत्त्वे तत्क्षणात्तन्मयो भवेत् । A.Y.002/056 स्वयं प्रकाशते तत्त्वे तत्क्षणात्तन्मयो भवेत् ।	तपस्विनी Y.Y.004/001 पुनः प्राह महाभागा सभामध्ये तपस्विनी ।
तन्मयता Y.R.150 पृथिव्यां धारणां कृत्वा योगी तन्मयताङ्गतः ।	तपोधन S.SV.276 आजन्मवशां रामा कथितेयं तपोधनैः ।
तन्मयत्व G. P.002/097 तन्मयत्वं व्रजत्येवं योगी लीनः परे पदे ।	तपोनिधि Y.Y.001/011 इत्युक्त्वा ब्रह्मविच्छ्रेष्ठो याज्ञवल्क्यस्तपोनिधिः । Y.Y.001/043 भार्यया त्वेवमुक्तस्तु याज्ञवल्क्यस्तपोनिधिः ।
तन्मात्र Y.M.173 शब्दादीनां च तन्मात्रं यावत्कर्मादिषु स्थितम् ।	तपोवन Y.Y.001/003 तपोवनगतं सौम्यं सन्ध्योपासनतत्परम् ।
तन्मात्रा G. P.002/083 शब्दादीनां च तन्मात्रं यावत्कर्मादिषु स्थितम् ।	तप्त Y.B.126 भिद्यन्ते ग्रन्थयो वंशैः, तप्तलेहशल्लकया ।
तपस् H.R.003/003 तपो दांतिस्तितिक्षा च नमस्कार प्रदक्षिणम् । S.SV.370 तीर्थस्नानेन दानेन तपसा सुकृतेन च । Y.M.175 तावद्व्यवस्थितं ध्यानं तत्समाधिपरं तपः । Y.R.024 शौचं तोषस्तपश्चैव जपश्चैश्वरचिन्तनम् । Y.R.026 तपश्चान्द्रायणादीनां व्रतानां यद्विधारणम् । Y.R.028 तपसा सिद्धिर्लभश्च जपाद्देवसमागमः ।	तमस् H.R.004/059 सत्त्वं रजस्तमश्चेति प्राधानास्त्रिगुणास्त्रयः । H.R.004/060 अव्याकृतिं च प्रकृतिस्तम इत्याभिधीयते ।

तरु	तारक
S.SV.373 तेजस्तमोनिव हनाशकरं रहस्यम् । Y.R.302 विघ्नास्तेन विनश्यन्ति तमांस्यर्कोदये यथा ।	H.R.003/067 ताणं शेत्वा तु कुर्वीत शयितपश्चिमताणकम् ।
तरु Y.R.141 चन्द्रे भ्रुवादितारासु गिरिशृङ्गेऽथवा तरौ ।	तान्त्रिक Y.Y.008/004 तान्त्रिकैर्योगशास्त्रज्ञैर्विद्वद्भिश्च सुशिक्षितैः । Y.Y.008/025 स एव मुक्त इत्युक्तस्तान्त्रिकेषु सुशिक्षितैः ।
तरुण H.R.002/056 गुरुणा सहजं प्रोक्तं वृद्धोऽपि तरुणो भवेत् । Y.B.120 अभ्यसेदस्वतन्त्रस्तु वृद्धोऽपि तरुणायते ।	ताप Y.R.096 ततो वह्निप्रतापेन प्राणसङ्घर्षणेन च ।
तरुणादित्य Y.Y.008/019 त्र्यक्षं वरप्रदं रुद्रं तरुणादित्यसन्निभम् ।	तापस् Y.Y.002/003 शरीरशोषणं प्राहुस्तापसास्तप उत्तमम् । Y.Y.011/016 गतेषु स्वाश्रमेष्वेषु तापसेषु तपोधना ।
तर्जनी H.R.002/024 धारयेन्नासिकां मध्यातर्जनीभ्यां विना दृढं । H.R.002/113 अङ्गुष्ठतर्जनीभ्यां तु हस्ताभ्यां धारयेद्भ्रुवम् । S.K.S.037 तर्जनीं पायुगां कृत्वा शोधनं पूर्ववच्चरेत् । S.SV.244 अङ्गुष्ठतर्जनीवंशे पादाङ्गुष्ठे तथा ध्वनिः । Y.R.229 तर्जन्या घण्टिकां पूर्वं गृहीत्वाकर्षयेद्बहिः । Y.Y.006/052 अङ्गुष्ठाभ्यामुभे श्रोत्रे तर्जनीभ्यां च चक्षुषी ।	तामस A.Y.002/095 विश्रिष्टं तामसं प्रोक्तं राजसं च गतागतम् । H.R.004/038 तामसो राजसश्चेति सव्यदक्षिणसंज्ञको । Y.Y.004/033 चन्द्रस्तामस इत्युक्तः सूर्यो राजस उच्यते ।
तर्पण H.R.003/003 स्नानं शौचं ऋतं सत्यं जपो होमश्च तर्पणम् ।	ताम्बूल S.K.S.126 ताम्बूलदिकृतः सोऽपि मुखदौर्गन्धनाशनः ।
तर्पित G. P.002/101 स्वाद्वनेन तर्पिताश्च पितरः स्वर्गं च नीताः पुनः ... ।	ताम्र A.Y.002/048 यथा सिद्धरसस्पर्शात् ताम्रं भवति काञ्चनम् । H.R.002/078 काञ्चनस्य च रौप्यस्य ताम्रस्याप्यथ वायसः । H.R.002/082 जतुवत्कनकं नागं नागं ताम्रातिनिर्मलं । S.K.S.082 शल्लकां ताम्रसम्भूतां तस्मिन्निद्वारे प्रवेश्य च ।
ताण H.R.002/055 उदरे पश्चिमं ताणं नाभेरूर्ध्वं च धारयेत् ।	तारक A.Y.001/003 श्रुणु वत्स महाप्राज्ञ संसारार्णवतारकम् ।

तारकमण्डल

A.Y.001/005

अस्त्येकस्तारको योगः सर्वयोगोत्तमोत्तमः ।

A.Y.001/006

पूर्वोक्तस्तारकस्तत्र अमनस्कस्तथापरः ।

A.Y.001/007

द्विधा कृतं मनोयुक्तं तारकं सर्वसारकम् ।

A.Y.001/010

जपेन केचित् क्लिश्यन्ति नैव जानन्ति तारकम् ।

A.Y.001/011

केचित्कर्केण मुह्यन्ति नैव जानन्ति तारकम् ।

A.Y.001/012

तारको यं भवाम्भोघौ तारणो गुरुशिष्ययोः ।

A.Y.001/012

तारकोन्मेषयुक्तत्वादपि तारक उच्यते ।

S.SV.367

ध्रुवौ विष्णुपदं ज्ञेयं तारकं मातृमण्डलम् ।

S.SV.380

अन्योन्यकालभावेन जीवेदाचन्द्रतारकम् ।

Y.R.148

तारकाणां गतिं सर्वा ध्रुवेकुर्वन्तु धारणाम् ।

Y.Y.006/081

प्राणायामादृते नान्यतारकेनरकादपि ।

Y.Y.006/081

संसारार्णवमग्नानां तारकः प्राणसंयमः ।

तारकमण्डल

Y.R.181

तारकामण्डलं सर्वं देवतायतनानि च ।

तारा

A.Y.001/008

तारे ज्योतिषि संयोज्य किञ्चिदुन्नमयन् ध्रुवौ ।

S.SV.368

नव भ्रुवं सप्त घोषं पञ्च तारां त्रिनासिकाम् ।

Y.R.141

चन्द्रे भ्रुवादितारासु गिरिभृङ्गेऽथवा तरो ।

तारानिभ

Y.R.173

ततस्तारानिभं तेजो दृश्यते तु कदाकदा ।

तालुमध्य

तारेश

H.R.002/137

तनून पात्र विस्तार तारेशपवनोपमम् ।

ताल

Y.R.203

कर्णनादैः शिरस्तालैरुष्णवारिनिषेचनैः ।

तालनाद

Y.R.251

वीणारवसमः पश्चात् तालनादोपमस्ततः ।

तालु

G. P.002/034

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

G. P.002/056

यत्तालुस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणानलम् ।

G. P.002/078

तद्वद्ध्वा हृत्सरोजे तदनु दलणके तालुके ब्रह्मरन्ध्रे ।

H.R.002/068

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

H.R.002/145

गोशब्देनोदिता जिह्वा तत्प्रवेशोऽपि तालुनि ।

S.K.S.034

इन्द्रगोपनिभं त्र्यस्रं तालुस्थं रं शुचिं स्मरेत् ।

S.K.S.049

कण्ठाद्वा तालुतो वापि समाकृष्य च तत्कफम् ।

Y.M.123

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

Y.M.147

तालु संस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणान्वितम् ।

तालुकी

H.R.001/083

तालुकिर्नागबोधश्च खण्डः कापालिकस्तथा ।

तालुमध्य

S.K.S.032

जलद्रं निजमङ्गुष्ठं तालुमध्ये प्रवेशयेत् ।

Y.M.121

अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमध्ये तु चन्द्रमाः ।

तालुमूल

तालुमूल

G. P.002/032

अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमूले च चन्द्रमाः ।

G. P.002/039

रसना तालुमूलेन यः प्राणमनिलं पिबेत् ।

Y.M.130

रसनातालुमूलेन यः प्राणं सततं पिबेत् ।

Y.V.012

आधारे लिङ्गनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ल्लप्ते ।

Y.Y.007/010

तालुमूलं च नासाया मूलं चाक्ष्णोश्च मण्डले ।

तिक्त

H.R.001/073

कट्वम्लतिक्तलवणोष्ण हरीतशाक... ।

H.R.002/140

सक्षाराकटुतिक्तदुग्ध सदृशं मध्वाज्यतुल्याथवा ।

तितिक्षा

H.R.003/003

तपो दांतिस्तितिक्षा च नमस्कार प्रदक्षिणम् ।

तिथि

S.SV.029

न तिथिर्न च नक्षत्रं न वारो ग्रहदेवता ।

S.SV.232

अयनतिथिदिनेशैः स्वीयतत्त्वे च युक्ते ।

तिथिहस्त

S.K.S.056

तिथिहस्तमितायामं धौतीवस्त्रस्य लक्षणम् ।

तिर्यक्

S.SV.035

तिर्यगूर्ध्वास्तथा नाड्यो वायुदेहसमन्विताः ।

S.SV.154

तिर्यग्वायुप्रवाहश्च नभो वहति सङ्क्रमे ।

S.SV.159

ऊर्ध्वं मृत्युरधः शान्तिस्तिर्यगुच्चाटनं तथा ।

S.SV.167

उष्णः शीतः कृष्णवर्णस्तिर्यगाम्यष्टकाङ्गुलः ।

तीर्थयात्रा

S.SV.172

नीलं च वर्तुलकारं स्वाद्वमूलं तिर्यगाश्रितम् ।

Y.Y.004/021

तस्योर्ध्वं कुण्डलीस्थानं नाभेस्तिर्यगोर्ध्वतः ।

Y.Y.012/010

नाभौ...कुण्डली सा तिर्यक्सु देहेषु तथेतरेषु ।

तिल

H.R.001/073

सौवीर तैल्रितिल सर्षप मत्स्यमद्यम् ।

तिलकधारण

S.SV.109

पुरग्रामनिवेशे च तिलकक्षेत्रधारणे ।

तिलमात्र

H.R.002/122

जिह्वाधो ग्रन्थिमालेख्य तिलमात्रं समुच्छिन्नेत् ।

H.R.002/125

पुनः सप्तदिने प्राप्ते तिलमात्रं समुच्छिन्नेत् ।

तीक्ष्ण

S.K.S.098

सुतीक्ष्णं निर्मलं शृङ्खणमत्यल्पं शस्त्रमुच्यते ।

S.SV.157

तीक्ष्णं तेजः समीरोऽम्ल आकाशं कटुकं तथा ।

S.SV.171

रक्तं त्रिकोणं तीक्ष्णं च ऊर्ध्वभागप्रवाहकम् ।

तीक्ष्णलोहशलाका

S.K.S.081

उद्घाटयेत्तु तत्सम्यक् तीक्ष्णलोहशलाकया ।

तीर्थ

G. P.002/101

स्नातं तेन समस्ततीर्थसल्लिं दत्ता द्विजेभ्यो धरा... ।

Y.B.179

नाना तीर्थानि दृश्यन्ते तथा मोक्षे तु सिद्धयः ।

तीर्थयात्रा

Y.R.047

भ्रमणं तीर्थयात्रासु नैव कार्यं हि योगिना ।

तीर्थस्नान

तीर्थस्नान

S.SV.370

तीर्थस्नानेन दानेन तपसा सुकृतेन च ।

तुन्द

H.R.001/032

अमन्दावर्तवेगेन तुन्दं सव्यापसव्यतः ।

H.R.001/033

तुन्दार्गि सन्दीपन पाचनादि सन्दीपिकानन्दकरी...।

S.K.S.114

त्रिपदासनकं बध्वा बस्तिनतुन्दविघर्षणात् ।

Y.Y.004/058

तुन्दस्थं जलमग्नं च रसानि च समीकृतम् ।

Y.Y.004/059

तुन्दमध्यगतः प्राणस्तानि कुर्यात्पृथक्पृथक् ।

Y.Y.006/046

नाडीभ्यां वायुमारोप्य नाभौ वा तुन्दपार्श्वयोः ।

Y.Y.006/047

पिबेद्यस्त्रिदशाहारं धारयेत्तुन्दमध्यमे ।

Y.Y.006/048

तुन्दमध्यगता रोगाः सर्वे नश्यन्ति तस्य वै ।

तुन्दमध्य

Y.Y.004/015

चतुष्पदां तु हन्मध्यं तिरश्चां तुन्दमध्यमम् ।

Y.Y.004/015

द्विजानां तु वरारोहे तुन्दमध्यमितीरितम् ।

Y.Y.004/017

चतुष्पदां तिरश्चां च द्विजानां तुन्दमध्यमे ।

Y.Y.004/044

विश्वोदरा तु या नाडी तुन्दमध्ये व्यवस्थिता ।

तुरग

A.P.007

हस्तिन्यास्तुरगः खराच्च करभः शाल्योदनं कोद्रवात् ।

तुल्य

A.Y.002/076

यथा तुल्यं तुल्यधारश्चं चल्यं कुरुते स्थिराम् ।

S.SV.074

मेषसिंहौ च कुम्भश्च तुल्यं च मिथुनं धनम् ।

तृष्णा

तुल्यधार

A.Y.002/076

यथा तुल्यं तुल्यधारश्चं चल्यं कुरुते स्थिराम् ।

तुष्ट

Y.Y.001/062

शुश्रूषयाचर्येत्रित्यं तुष्टोऽभूद्येन वा गुरुः ।

तुष्टि

S.SV.188

तुष्टिः पुष्टि रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।

Y.R.025

यथात्त्रभेन तुष्टिस्तु संतोषः परिकीर्तितः ।

तृतीय

S.SV.083

तृतीये गमनं प्रोक्तमिष्टनाशं चतुर्थके ।

तृतीयकाल

Y.M.114

यथा तृतीयकालस्थो रविः संहरते प्रभाः ।

तृतीया

H.R.004/022

तृतीयायां ततो भित्वाऽविष्कारो मर्दलध्वनिः ।

तृषा

G. P.001/064

न रोगान्मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

H.R.002/018

न क्षुधा न तृषा निद्रा नैवालस्यं प्रजायते ।

H.R.002/021

गुल्मप्लीहादिकान् दोषान् ज्वरपित्तक्षुधातृषाः ।

S.SV.194

क्षुधा तृषा तथा निद्रा कान्तिरालस्यमेव च ।

Y.B.016

जरा मृत्युश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।

Y.M.054

न रोगो मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

तृष्णा

S.SV.210

क्षुतृष्णादिसहिष्णुत्वं जलमध्ये च मज्जनम् ।

तेजस्

Y.R.133

विषयासेवनाञ्जतोस्तथा तृष्णाभिवर्धते ।

तेजस्

A.P.057

दीपनं तु भवेत्तेजः स्पर्शो वायोस्तथा भवेत् ।

A.P.060

तेजःक्षीणे क्षुधाक्लान्तिर्नश्यति मारुते श्लेष्मे ।

A.Y.001/061

हृदि स्फुलिङ्गवद् योगी तेजोबिन्दुं प्रपश्यति ।

A.Y.002/111

तेजाश्चिन्तनमन्तरालक्रमले शून्याम्बरालम्बनम् ।

G. P.002/056

तेजो रेफयुतं प्रवालरुचिरं रुद्रेण सत्सङ्गतम् ।

G. P.002/067

हृदाकाशे स्थितं शम्भु प्रचण्डरवितेजसम् ।

G. P.002/077

एषु ब्रह्मात्मकं तेजः शिवज्योतिरनुत्तमम् ।

S.K.S.089

नेत्रे तेजो बिन्दुवश्यं निरुक्तं...।

S.SV.007

वायोस्तेजस्ततश्चापस्ततः पृथ्वीसमुद्भवः ।

S.SV.112

तत्रापि वर्जयेद्वायुं तेज आकाशमेव च ।

S.SV.143

पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

S.SV.157

तीक्ष्णं तेजः समीरोऽम्ल आकाशं कटुकं तथा ।

S.SV.160

तेजसि क्रूरकर्माणि मारणोच्चाटनेऽनिले ।

S.SV.174

पृथ्वी जले शुभे तत्त्वे तेजो मिश्रफलेदयम् ।

S.SV.175

आपूर्वपश्चिमं पृथ्वी तेजश्च दक्षिणे तथा ।

S.SV.180

तेजसाधातुचिन्तास्याच्छून्यमाकाशतोवदेत् ।

S.SV.181

तेजस्येव चतुष्पादौ नभसा पादवर्जितः ।

S.SV.188

तेजोवाय्वोश्च सुप्ताक्षोज्वरकम्पः प्रवासिनः ।

तेजस्वी

S.SV.191

पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

S.SV.194

तेजः पञ्चगुणं प्रोक्तं ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.199

पृथ्व्या पञ्च ह्यपां वेदागुणास्तेजो द्विवायुतः ।

S.SV.203

पूर्वाभाद्रपदा स्वाती तेजस्तत्त्वमिति प्रिये ।

S.SV.294

तेजसि गर्भपातः स्यान्नभस्यपि नपुंसकः ।

S.SV.303

तेजोव्योमोर्भयं घोरं दुर्भिक्षं कालस्तत्त्वतः ।

S.SV.315

तेजसि खेटवाटीस्था शाकिनो पितृदोषतः ।

S.SV.371

समस्तु वायुर्विश्वेभ्यो बल्लतेजोविवर्धनः ।

S.SV.373

तेजस्तमोनिव हनाशकरं रहस्यम् ।

Y.M.147

तेजो रेफमयं प्रवालरुचिरं रुद्रेण सत्सङ्गतम् ।

Y.M.162

हृदाकाशस्थितं चक्रं प्रचण्डरवितेजनम् ।

Y.R.173

ततस्तारानिभं तेजो दृश्यते तु कदाकदा ।

Y.R.274

दृश्यते प्रथमाभ्यासे तेजो बिन्दुसमीपगम् ।

Y.R.275

तेजसा संवृतं लक्ष्यं क्षणं लुप्तं भवेत्ततः ।

Y.Y.008/005

भूमिरापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

तेजस्तत्त्व

A.Y.001/026

तेजस्तत्त्वं तृतीयं च वायुतत्त्वं चतुर्थकम् ।

A.Y.001/091

तेजस्तत्त्वस्य सिद्धिः स्यात्तेजस्तत्त्वमयो भवेत् ।

तेजस्वी

A.P.047

दिव्यदेहश्च तेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

तैजस्

H.R.004/019

दिव्यदेहः सुतेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

तैजस्

S.SV.166

ऊर्ध्वं वाही च यः क्रूरः कर्मकारी स तैजसः ।

S.SV.171

दीप्तं च तैजसं तत्त्वं प्रवाहे चतुरङ्गुलम् ।

S.SV.264

युद्धे हि तैजसो भङ्गो मृत्युर्वायो नभस्यपि ।

तैल

G. P.002/050

इन्धनानि यथा वह्निस्तैलवर्ति च दीपकः ।

H.R.001/073

सौवीर तैलतिल सर्षप मत्स्यमद्यम् ।

S.K.S.116

वारुणो दन्तदोषघ्नस्तैलगण्डूष उत्तमः ।

S.K.S.117

घृतं वा तैलमथवा यथादोषं यथामलम् ।

S.K.S.124

गोमूत्रैः साधयेतैलं नासिकायां प्रवेशयेत् ।

तैलाभ्यक्त

S.SV.336

मुण्डितस्तैलाभ्यक्त शरीर...दीनोऽश्रुपूर्णोत्तरः ।

तैलाभ्यङ्ग

S.K.S.103

तैलाभ्यङ्गः कृतो यत्नात्वाप्यायनकारकः ।

तोय

A.P.059

तोये क्षीणे तृणानीव चिकुराः पाण्डुराः क्रमात् ।

A.Y.001/042

प्रक्षिप्तं लवणं तोये क्रमाद् यद्वह्नीयते ।

A.Y.001/043

लवणं तोयसंस्पर्शाद् यथा तोयमयं भवेत् ।

S.K.S.079

औषधस्नेहोयैश्च केवलं वाथ पाणिना ।

S.K.S.087

पीत्वा तोयं कण्ठनालेन नौल्ले ...नालवृत्तितौ...

तोयसिक्त

S.K.S.088

पीत्वा तोयं पायुनालेन पश्चात् ... ।

S.K.S.105

त्रिफल शीततोयेन नेत्राश्रुतोतनमुत्तमम् ।

S.K.S.108

शुद्धं तोयं नारिकेल...कण्ठं दुग्धमिश्रं जलं वा ।

S.K.S.115

शुद्धं तोयं मुखे कृत्वा गण्डूषं च पुनः पुनः ।

S.K.S.116

मुखपाके तु सैरेयतोयैर्जोतीजलेन वा ।

S.K.S.127

मरिचं तोयकृष्णैश्च गायत्रीभिः सुसाधितैः ।

S.K.S.134

नतांसः शोधयेत्कोष्ठं पुनस्तोयं विरेचयेत् ।

S.K.S.137

एवमेव विनातोयं वायुबस्तिः प्रजायते ।

S.K.S.138

निर्भीतो रेचयेत्तोयं निर्वाते घटिकात्रयम् ।

S.K.S.146

लिङ्गे प्रवेश्य नल्लिकां तोयपूर्णां तु भस्त्रिकाम् ।

S.SV.156

जानुदेशे क्षितितस्तोयं पादान्ते मस्तके नभः ।

S.SV.163

चिरलभः क्षितेर्ज्ञेयस्तत्क्षणे तोयतत्त्वतः ।

S.SV.181

पृथिव्यां बहुपादाः स्युर्द्विपदस्तोयवायुतः ।

तोयतत्त्व

A.Y.001/090

तोयतत्त्वस्य सिद्धिः स्यात् तोयतत्त्वमयो भवेत् ।

S.SV.202

उत्तराभाद्रपदा तोयतत्त्वं शतभिषक् प्रिये ।

तोयबस्ति

S.K.S.023

वायुबस्तिस्तोयबस्तिः स्नेहबस्तिस्तथाऽपरः ।

तोयसिक्त

S.K.S.057

तोयसिक्तं ग्रसेद्वस्त्रं घ्राणाभ्यां वायुमुत्सृजन् ।

तोष

तोष

Y.R.024

शौचं तोषस्तपश्चैव जपश्चैश्वरचिन्तनम् ।

त्याग

Y.Y.001/055

सर्वत्र मैथुनत्यागो ब्रह्मचर्यं प्रचक्षते ।

त्यागी

G. P.001/054

ब्रह्मचारी मिताहारी त्यागी योगपरायणः ।

Y.M.044

कट्वम्लरूच्यत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।

त्वक्

S.K.S.103

तैलाभ्यङ्गः कृतो यत्नात्वाप्यायनकारकः ।

Y.Y.004/017

अण्डाकृतिवदाकारं भूषितं तत्त्वगादिभिः ।

Y.Y.004/058

नागादि वायवः पंच त्वगस्थ्यादिषु संस्थिताः ।

त्रकार

H.R.001/019

मकारेण मनः प्रोक्तं त्रकारः प्राण उच्यते ।

त्रय

G. P.001/085

त्रयः कालस्त्रयो वेदास्त्रयो लेकास्त्रयः स्वराः ।

G. P.001/085

त्रयो देवाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

त्राटक

H.R.001/026

धौतिर्बस्तिस्तथा नेतिस्त्राटकं नौल्लिका तथा .. ।

S.K.S.015

त्राटकं च कशाकर्म नेत्रीकरणमुत्तमम् ।

S.K.S.041

अश्रुसम्पातपर्यन्तं कर्म त्राटकमीरितम् ।

Y.R.272

तथैव त्राटकाभ्यासं कुर्यादेकाग्रमानसः ।

Y.R.273

स्थिरा दृष्टिर्भवेत्तत्र सिद्धः स्यात्त्राटकस्तदा ।

त्रिकोण

Y.R.279

एवं कुर्वन्सदाभ्यासं त्राटकस्य विधानतः ।

Y.R.282

तत्सर्वं त्राटकाभ्यासाद् योगिनो भवति ध्रुवम् ।

त्राटकाभ्यास

Y.R.267

त्राटकाभ्यासतश्चापि कालेन क्रमयोगतः ।

त्राता

S.SV.324

तदाऽपि प्रियते रोगी यदि त्राता महेश्वरः ।

त्रिकाल

S.SV.010

हंसचारस्वरूपेण भवेज्ज्ञानं त्रिकालम् ।

S.SV.213

ज्ञानं त्रिकालविषयमैश्वर्यमणिमादिकम् ।

S.SV.215

त्रिकालविषयं चैव कथं भवति शङ्कर ।

S.SV.216

एतत्त्रिकालविज्ञानं नान्यद्भवति सुन्दरि ।

त्रिकालज्ञ

S.SV.355

त्रिकालज्ञत्वमाप्नोति परमानन्दमेव च ।

त्रिकुट

Y.V.020

त्रिकूटं त्रिहृत्त्रैव कोल्हाटं शिखरं तथा ।

त्रिकुण्ड

H.R.002/142

त्रिकुण्ड सुचिह्ना चैव गोवीठं शिखरं तथा ।

त्रिकोण

G. P.001/020

त्रिकोणं तत्पुरं वह्नरथो मेढ्रात्प्रतिष्ठितम् ।

G. P.002/056

यत्तालुस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणानलम् ।

S.SV.153

चतुरस्रं चार्धचन्द्रं त्रिकोणं वर्तुलं स्मृतम् ।

S.SV.171

रक्तत्रिकोणं तीक्ष्णं च ऊर्ध्वभागप्रवाहकम् ।

त्रिकोणान्वित

S.SV.211

रंबीजमग्निरं ध्यायेत्त्रिकोणमरुणप्रभम् ।

Y.M.013

त्रिकोणं तत्पुरं वहेः अथो (धो)...(मेढ्रात्प्रतिष्ठितम्) ।

Y.Y.004/012

त्रिकोणं मनुजानां च चतुरस्रं चतुष्पदम् ।

त्रिकोणान्वित

Y.M.147

तालैः संस्थितमिन्द्रगोपसदृशं तत्त्वं त्रिकोणान्वितम् ।

त्रिगुण

G. P.002/005

उत्तमे त्रिगुणाप्रोक्ता प्राणायामस्य निर्णयः ।

H.R.004/059

सत्त्वं रजस्तमश्चेति प्राधानास्त्रिगुणास्त्रयः ।

त्रिदण्ड

A.Y.002/035

एकदण्डत्रिदण्डादि जटाभस्मादिकं तथा ।

त्रिदश

H.R.002/035

वल्लभाः सर्वसिद्धानां दुर्लभास्त्रिदशामपि ।

H.R.003/083

ब्रह्मादयोऽपि त्रिदशाः पवनाभ्यासतत्परा ।

त्रिदोष

Y.R.062

कुण्डलैवक्रभावघ्नस्त्रिदोषशमनः परः ।

Y.Y.006/048

गुल्माष्टौल्ल ग्रीहा त्रिदोषजनितास्तथा ।

त्रिदोषजनित

Y.Y.008/038

त्रिदोषजनिता रोगा विनश्यन्ति न संशयः ।

त्रिदोषशमन

Y.Y.008/039

प्राणसंयमनेनैव त्रिदोषशमनं नृणाम् ।

त्रिधा

G. P.001/086

त्रिधाः शक्तिस्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।

त्रिवेणी

G. P.001/087

त्रिधा मात्रा स्थिता यत्रतत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.002/035

त्रिधा बद्धो वृषो यत्र रोरवीति महास्वनः ।

त्रिपद

S.SV.217

तत्त्वे सुभिक्षदुर्भिक्षे तत्त्वं त्रिपदमुच्यते ।

त्रिपदासन

S.K.S.114

त्रिपदासनकं बद्ध्वा बस्तितुन्दविधर्षणात् ।

त्रिफला

S.K.S.105

त्रिफला शीततोयेन नेत्राश्च्योतनमुत्तमम् ।

त्रिभुवनजननि

G. P.002/079

संसारस्यैकरूपां त्रिभुवनजननीं धर्मदात्रीं नराणाम् ।

त्रिमार्ग

A.P.037

आन्दोलनं ततः कुर्याच्छरीरस्य त्रिमार्गतः ।

G. P.002/079

तस्मिन्मध्ये त्रिमार्गे त्रितयतनुधरां छिन्नमस्तां प्रशस्तां ।

त्रिमास

Y.Y.006/042

त्रिमासात्तस्य कल्याणि जायते वाक्सरस्वती ।

त्रिरात्र

S.SV.333

त्रिरात्रं वहते यस्य वायुरेकपुटे स्थितः ।

त्रिलोचन

Y.R.167

चतुर्भुजं प्रसन्नास्यं चन्द्रभालं त्रिलोचनम् ।

Y.Y.008/023

पञ्च वक्त्रयुतं सौम्यं दशबाहुं त्रिलोचनम् ।

त्रिवेणी

H.R.002/047

त्रिवेणी सङ्गमं धत्ते केदारं प्रापयेन्मनः ।

त्रिवेणीसङ्गम

त्रिवेणीसङ्गम

A.P.035

त्रिवेणीसङ्गमं कृत्वा केदारं प्रापयेन्मनः ।

त्रिशङ्खि

H.R.002/142

त्रिशङ्खि वज्रिमोङ्करी मूर्ध्वनालं भ्रुवोर्मुखे ।

त्रिसन्धि

Y.Y.005/020

षट्कृत्व आचरेन्नित्यं रहस्येवं त्रिसन्धिषु ।

Y.Y.006/013

पुनश्चैवं त्रिभिः कुर्यात्पुनश्चैव त्रिसन्धिषु ।

त्रिसन्ध्या

Y.Y.006/047

मासमेकं त्रिसन्ध्यायां जिह्वयारोप्य मारुतम् ।

त्रैलोक्य

S.SV.016

स्वरे च सर्वं त्रैलोक्यं स्वरमात्मस्वरूपकम् ।

S.SV.067

यो जानाति क्रियामेतां त्रैलोक्यं वशं क्षणात् ।

Y.R.146

तस्य सर्वं भवेन्ननं त्रैलोक्यं दृष्टिगोचरम् ।

Y.R.182

दिव्या दृष्टिर्भवत्येव त्रैलोक्यालेकने क्षमा ।

Y.R.239

अन्तर्दृष्टिप्रकाशे तु त्रैलोक्यं सचराचरम् ।

त्रोटक

H.R.001/052

अश्रुसम्पातपर्यन्तमाचार्यैस्त्रोटकं स्मृतम् ।

त्रोटककर्मन्

S.K.S.072

संचित्योर्ध्वत्रोटकं कर्म श्रीशम्भुतोदितम् ।

त्रोटन

H.R.001/025

त्रोटनं मस्तकभातिः कर्माण्यष्टौ प्रचक्षते ।

H.R.001/053

प्रयत्नात्त्रोटनं गोप्यं यथारत्न सुपेटकम् ।

दक्ष

S.K.S.017

त्रोटनं त्रिविधं प्रोक्तमूर्ध्वत्रोटनकं तथा ।

S.K.S.018

चक्रत्रोटनकं कर्म सर्वाङ्गत्रोटनं पुनः ।

त्रोटनकर्मन्

H.R.001/064

शोधनं कार्यमाज्ञायां नेतित्रोटन कर्मणा ।

S.K.S.072

एवं कट्यां कृतं कर्म चक्रत्रोटनकं भवेत् ।

त्र्यङ्गुला

S.K.S.145

त्र्यङ्गुलं नल्लिकां कृत्वा सूक्ष्मां श्लक्ष्णां समुद्रिकाम् ।

त्र्यस्र

S.K.S.034

इन्द्रगोपनिभं त्र्यस्रं तालुस्थं रं शुचिं स्मरेत् ।

द

दक्ष

A.P.008

केचित्खादन्ति धातून्निखिलस्तनुसिरा वायुसञ्चारदक्षाः ।

S.K.S.110

अमन्दावर्तवेगेन जठरं दक्षवामयोः ।

S.SV.124

क्षणं वामे क्षणं दक्षे यदा वहति मारुतः ।

S.SV.127

क्षणं वामे क्षणं दक्षे विषमं भावमादिशेत् ।

S.SV.134

पुरो वामोर्ध्वतश्चन्द्रो दक्षाधः पृष्ठतो रविः ।

S.SV.135

पृष्ठे दक्षे तथाऽधस्तात्सूर्यवाहागतः शुभः ।

S.SV.251

वामे वा यदि वा दक्षे पृच्छति पृच्छकः ।

Y.M.008

नाम्यो (दक्षो)रूपरि पश्चिमेन...कराभ्यां दृढम् ।

Y.R.037

दक्षोरौ वामपदं च संस्थाप्याञ्जलिस्मृत् ।

Y.R.037

वामोरूपरि दक्षाङ्घ्रिं विन्यसेत्तस्य चोपरि ।

दक्षगुल्फ

Y.R.039
विन्यसेच्चरणं दक्षं स्वस्तिकं चैतदुच्यते ।
Y.R.039
दक्षजङ्घान्तरे वामं वामजङ्घान्तरे तथा ।
Y.R.061
वामदक्षक्रमेणैवं प्राणायामं समभ्यसेत् ।
Y.R.093
वामदक्षक्रमेणैवं मुहूर्तद्वयमभ्यसेत् ।

दक्षगुल्फ

H.R.003/030
दक्षिणे सव्यगुल्फं तु दक्षगुल्फं तु वामके ।

दक्षदोष्णा

H.R.003/056
वामोरुमूलर्पित दक्षपादं जान्वोर्बहिर्वेष्टित दक्षदोष्णा ।

दक्षनाडी

H.R.002/011
दक्षनाड्या समाकृष्य बहिःस्थं पवनं शनैः ।
S.SV.052
दक्षनाडीप्रवाहश्च शम्भुरूपो दिवाकरः ।
S.SV.070
अर्काङ्गारकसौरीणां वासरे दक्षनाडिका ।
S.SV.075
दक्षनाड्याः प्रसारे तु न गच्छेद्याम्यपश्चिमे ।

दक्षनासापुट

Y.R.055
पीतं विरेचयेत्तूर्णं दक्षनासापुटेन तम् ।

दक्षपाद

H.R.003/056
वामोरुमूलर्पित दक्षपादं जान्वोर्बहिर्वेष्टित दक्षदोष्णा ।
Y.R.035
दक्षपादाग्रभागं च वामजङ्घान्तरेन्यसेत् ।

दक्षप्रवेश

S.SV.320
वामचारे तथा दक्षप्रवेशे यत्र वाहने ।

दक्षरन्ध्र

S.SV.182
वायुस्थानस्थितौ राहुर्दक्षरन्ध्रप्रवावह ।

दक्षिण

Y.R.056
वामेनैव ततः पीत्वा दक्षरन्ध्रेण रेचयेत् ।
Y.R.059
शनैर्विरेचयेत्पश्चाद् दक्षरन्ध्रेण बुद्धिमान् ।
Y.R.060
पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा दक्षरन्ध्रेण रेचयेत् ।

दक्षा

S.SV.248
नरे दक्षा स्वकीया च स्त्रियां वामा प्रशस्यते ।

दक्षिण

A.P.029
पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणम् ।
G. P.001/029
इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गल दक्षिणे स्थिता ।
G. P.001/030
दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णे च दक्षिणे ।
G. P.001/058
हस्ताभ्यामनुधारयेत् प्रसरितं पादं तथा दक्षिणम् ।
G. P.001/098
दक्षिणे श्वासमाकृष्य पूरयेदुत्तरं शनैः ।
H.R.002/038
पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणं ।
H.R.002/044
वामोरूपरि संस्थाप्य दक्षिणं चरणं तथा ।
H.R.002/113
स्वशक्त्या चालयेद्दामे दक्षिणे च पुनः पुनः ।
H.R.003/030
दक्षिणे सव्यगुल्फं तु दक्षगुल्फं तु वामके ।
H.R.003/033
वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं संस्थाप्य वामं तथा ।
H.R.003/051
दक्षिणेऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखाकृति ।
H.R.004/038
तामसो राजस श्वेति सव्यदक्षिणसंज्ञकौ ।
S.SV.038
इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गल दक्षिणे स्मृता ।
S.SV.039
दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णे च दक्षिणे ।

दक्षिण

S.SV.049
इडा वामे च विज्ञेया पिङ्गल दक्षिणे स्मृता ।
S.SV.057
दक्षिणे चरभागेन जगदुत्पादयेत्सदा ।
S.SV.074
उदये दक्षिणे ज्ञेयः शुभाशुभविनिर्णयः ।
S.SV.075
तिष्ठेत्पूर्वोत्तरे चन्द्रो भानुः पश्चिमदक्षिणे ।
S.SV.087
वामे व दक्षिणे वापि यत्र संक्रमते शिवः ।
S.SV.145
वामे वा दक्षिणे वाऽपि उदयाः पञ्च कीर्तिता ।
S.SV.175
आपूर्वपश्चिमं पृथ्वी तेजश्च दक्षिणे तथा ।
S.SV.281
शिव अलिङ्ग्यते शक्त्या प्रसङ्गे दक्षिणेऽपि वा ।
S.SV.318
दक्षिणेन यदा वायुर्दूतो रौद्राक्षरो वदेत् ।
S.SV.335
क्षीणो दक्षिणपश्चिमोत्तरपुरः षट्त्रिद्विमासैकतः ।
S.SV.359
दक्षिणे बन्धुनाशो हि मृत्युं मासं विनिर्दिशेत् ।
Y.M.008
वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं विन्यस्य वामं तथा ।
Y.M.021
इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गल दक्षिणे तथा ।
Y.M.027
वामदक्षिणमार्गेण चञ्चलत्वात् दृश्यते ।
Y.M.066
हस्ताभ्यां हनुं धारयेत् प्रसारितं पादं तथा दक्षिणम् ।
Y.M.082
वामदक्षिणभागेन ततः प्राणो निधीयते ।
Y.R.040
दक्षिणोरुतले पादं वामं विन्यस्य दक्षिणम् ।
Y.R.077
इडा वामे स्थिता नित्यं पिङ्गल दक्षिणे तथा ।
Y.V.011
इडा वहति वामे च पिङ्गल वहति दक्षिणे ।
Y.Y.003/006
दक्षिणेऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखं यथा ।

दक्षिणहस्त

Y.Y.003/009
दक्षिणं सव्यगुल्फेन दक्षिणेन तथेतरम् ।
Y.Y.004/031
इडा च पिङ्गल चैव तस्याः सव्ये च दक्षिणे ।
Y.Y.004/032
इडा तस्याः स्थिता सव्ये दक्षिणे पिङ्गल स्थिता ।
Y.Y.005/019
पुनः पिङ्गल्यापूर्य प्राणं दक्षिणतः सुधीः ।
Y.Y.006/059
दक्षिणेतरगुल्फेन सीवनीं पीडयेत्शिराम् ।
Y.Y.006/059
अधस्तादण्डयोः सूक्ष्मां सव्योपरि च दक्षिणम् ।
दक्षिणकर्ण
Y.R.247
शृणुयाद्दक्षिणे कर्णे नादमन्तर्गत शुभम् ।
दक्षिणगुल्फ
H.R.003/051
सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे नियोजयेत् ।
Y.Y.003/004
सव्ये दक्षिणगुल्फं तु दक्षिणे दक्षिणेतरम् ।
Y.Y.003/005
सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे निवेशयेत् ।
Y.Y.003/013
सव्यं दक्षिणगुल्फेन मुक्तासनमितीरितम् ।
Y.Y.006/061
नेत्राभ्यां दक्षिणं गुल्फं लेकयन्नुपरिस्थितम् ।
दक्षिणभाग
S.SV.262
पृच्छको दक्षिणे भागे विजयी विषमाक्षरः ।
दक्षिणमार्ग
G. P.001/094
वामे दक्षिणमार्गेण ततः प्राणोऽभिधीयते ।
दक्षिणहस्त
S.K.S.071
वामदक्षिणतो हस्तौ तर्जयेद्वायुवल्लभाम् ।

दक्षिणा

दक्षिणा

S.SV.059

निर्गमे तु शुभा वामा प्रवेशे दक्षिणा शुभा ।

S.SV.065

शुक्लपक्षे भवेद्वामा कृष्णपक्षे च दक्षिणा ।

दक्षिणाङ्ग

H.R.002/046

सव्याङ्गे च समभ्यस्य दक्षिणाङ्गे समभ्यसेत् ।

दक्षिणायन

S.SV.301

पश्येद्विचक्षणो योगी दक्षिणे चोत्तरायणे ।

दक्षिणेतर

Y.Y.003/004

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु दक्षिणे दक्षिणेतरम् ।

दण्ड

H.R.002/039

यथा दण्डाकृतः सर्पो दण्डाकारः प्रजायते ।

H.R.002/063

दण्डहता भुजङ्गीव निश्चस्य ऋजुतां व्रजेत् ।

H.R.003/041

उच्चासनो दण्ड...खे मायूरमेतत् प्रवदन्ति पीठम् ।

H.R.003/063

एकं पादमथो कण्ठे उत्थाप्यैकं च दण्डवत् ।

H.R.003/065

प्रसार्य पादौ भुवि दण्डरूपौ दोभ्यां पदाग्र... ।

H.R.003/068

पादौ दण्डसमौ कार्यौ विचित्रकरणी भवेत् ।

दण्डपार्श्व

H.R.003/009

दण्डपार्श्वं च सहजं बन्धपिण्डं मयूरकम् ।

दण्डमायूर

H.R.003/043

मयूरं दण्डवत्कुर्यान्मायूरं दण्डनामकम् ।

दण्डवद्

Y.Y.001/007

प्रणम्य दण्डवद्भूमौ गार्ग्योतद्वाक्यमब्रवीत् ।

दन्तपीडा

Y.Y.003/016

समुन्नतशिरःपादो दण्डवद्भूमि संस्थितः ।

दण्डस्थिरत्व

H.R.003/057

अभ्यासतः कुण्डलिनी प्रबोधं दण्डस्थिरत्वं... ।

दण्डाहता

Y.R.096

दण्डाहता भुजङ्गीव कुण्डली संप्रबुध्यते ।

दत्तात्रेय

H.R.002/129

दत्तात्रेयस्तु कपालकुहरे जिह्वा विपरीतगा ।

दधि

G. P.001/097

अमृतदधिसंकाशं गोक्षीरधवलेपमम् ।

H.R.001/073

आजादिमांस दधितक्रकुलस्थकोद्र... ।

दन्त

S.SV.111

स्त्रीणां दन्तादिभूषायां वृष्टेरागमने तथा ।

S.SV.350

दन्ताश्च वृषणौ यस्य न किञ्चिदपि पीड्यते ।

दन्तकीट

S.K.S.128

विडङ्गचूर्णकेनैव दन्तकीटान्विनाशयेत् ।

दन्तक्षत

S.SV.336

दूतः कृष्णकषायकृष्णवसनो दन्तक्षतो... ।

दन्तदोषघ्न

S.K.S.116

वारुणो दन्तदोषघ्नस्तैलगण्डूष उत्तमः ।

दन्तपीडा

S.K.S.129

बकुलत्वक्कृतः सोऽपि दन्तपीडां हरेत्पराम् ।

दन्तमध्य

दन्तमध्य

Y.R.188

सरलं मेरुदण्डं च जिह्वाग्रं दन्तमध्यगम् ।

दया

H.R.003/002

दया दाक्षिण्यमास्तिक्यमार्जवं मार्दवं क्षमा ।

S.SV.126

दयाऽनुक्रममुल्लङ्घ्य यस्य नाडीद्वयं वहेत् ।

Y.Y.001/050

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्जवम् ।

Y.Y.001/063

दया च सर्वभूतेषु सर्वत्रानुग्रहः स्मृतः ।

दयालु

Y.R.302

सर्वज्ञं सर्वगं शुद्धं दयालुं सर्वकारणम् ।

दर्दुर

Y.R.198

पिपीलिकासमा पूर्वं ततो दर्दुरसंनिभा ।

दर्प

A.Y.002/034

केचित्तर्कवितर्ककर्कशधियोऽहङ्कारदोषद्विताः ।

दर्पण

S.SV.152

दर्पणेन समालोक्य तत्र श्वासं विनिःक्षिपेत् ।

दर्शन

A.Y.002/013

दर्शनात् स्पर्शनात्तस्य त्रिसप्तकुलसंयुताः ।

दर्ष

S.SV.287

भर्तुरेवं वदेद्वाक्यं दर्षं देहि त्रिभिर्वचः ।

दल

Y.R.159

स्वकीयहृदयाम्भोजे दलैर्द्वादशभिर्युते ।

Y.V.012

द्वे पत्र षोडशारे द्विदशदशदले द्वादशार्धे चतुष्के ।

दहनप्रदीप्ति

Y.V.012

हं क्षं तत्त्वार्थयुक्तं सकलद्वलानां वर्णरूपं नमामि ।

दश

A.Y.002/007

इन्द्रियाणि दश प्राणान् जुहोति ज्योतिर्मण्डले ।

दशदल

G. P.001/015

नाभौ दशदलं पद्मं सूर्यसङ्ख्यादलं हृदि ।

दशनाडि

S.SV.034

प्रधाना दश नाड्यस्तु दश वायुप्रवाहकाः ।

S.SV.041

एताहि दश नाड्यस्तु देहमध्ये व्यवस्थिताः ।

दशनाडिका

S.SV.040

एवं द्वारं समाश्रित्य तिष्ठन्ति दश नाडिकाः ।

दशमूर्ति

S.SV.226

दशमे दशमूर्तीश्च छाया नैकादशे भवेत् ।

दशबाहु

Y.Y.008/023

पञ्च वक्त्रयुतं सौम्यं दशबाहुं त्रिलोचनम् ।

दशवायु

S.SV.034

प्रधाना दश नाड्यस्तु दश वायुप्रवाहकाः ।

S.SV.044

व्यानो व्यापी शरीरेषु प्रधाना दश वायवः ।

Y.Y.004/048

एते नाडीषु सर्वासु चरन्ति दश वायवः ।

दशांश

A.P.026

दशांशं हवनं कृत्वा क्षौद्रक्षीरघृताम्बुजैः ।

दहनप्रदीप्ति

H.R.001/047

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादः...कान्तिं दहनप्रदीप्तिं ।

दहनात्मक

दहनात्मक

Y.M.121

नाभिमध्ये वसत्येषां भास्करो दहनात्मकः ।

दहनात्मन्

G. P.002/032

नाभिदेशे वसत्येको भास्करो दहनात्मनः ।

दाक्षिण्य

H.R.003/002

दया दाक्षिण्यमास्तिक्यमार्जवं मार्दवं क्षमा ।

दान

S.SV.103

यात्रादाने विवाहे च वस्त्रालङ्कारभूषणे ।

S.SV.120

प्रेरणे कर्षणे क्षोभे दाने च क्रयविक्रये ।

S.SV.132

शुभं किञ्चित् कर्तव्यं पुण्यदानादि किञ्चन ।

S.SV.370

तीर्थस्नानेन दानेन तपसा सुकृतेन च ।

Y.Y.002/001

तपः सन्तोष आस्तिक्यं दानमीश्वरपूजनम् ।

Y.Y.002/005

अर्थिभ्यः श्रद्धया युक्तं दानमेतदुदाहृतम् ।

दारु

H.R.004/039

वीणादण्डमयो दारुरस्थिनी कुलप्रवृत्ताः ।

दारुक

S.SV.292

अनेन क्रमयोगेन नादत्ते दैवदारुकम् ।

दारुसङ्ग्रह

S.SV.110

स्वजनस्वामिसम्बन्धे अन्नादेर्दारुसङ्ग्रहे ।

दाह

Y.R.295

निरशनादग्निस्तूर्णं जाठरो दाहकृद्भवेत् ।

दिन

दाहनी

G. P.002/059

स्तम्भिनी द्राविणी चैव दाहनी भ्रामिणी तथा ।

दाहिनी

Y.M.153

स्तम्भी निद्रा - चैव दाहिनी भ्रामिणी तथा ।

दिक्

S.SV.175

वायुश्चोत्तरदिग्ज्ञेयो मध्ये कोणगतं नभः ।

Y.V.031

पूर्वपश्चिमदिग्भागे वज्रदण्डे व्यवस्थिते ।

दिगन्त

S.SV.245

स्थितो रक्षेद्दिगन्तानि जयकाङ्क्षीगतः सदा ।

दिगम्बर

H.R.002/087

स्वयं दिगम्बरो भूत्वा उत्तानायास्तथोपरि ।

दिगम्बरा

H.R.002/086

नारीं रम्यामधःस्थाप्य रहस्ये तु दिगम्बराम् ।

दिङ्मूढ

S.SV.361

तत्कर्णासकरास्य पार्श्वहृदया...दिङ्मूढो हि नरः... ।

दिन

A.P.042

अष्टधा क्रियते चैतत् यामे यामे दिने दिने ।

A.Y.001/046

निमेषेण श्वासपल्लैर्माडीभिः प्रहरैर्दिनैः ।

H.R.002/050

अष्टधा क्रियते चैतत् यामे दिने दिने ।

S.SV.064

प्रतिपत्तो दिनान्यार्हुर्विपरीते विवर्जयेत् ।

S.SV.085

कालत्रये दिनान्यष्टौ विपरीतं यदा वहेत् ।

S.SV.232

अयनतिथिदिनेशैः स्वीयतत्त्वे च युक्ते ।

दिनाधिप

S.SV.303

एवं तत्त्वफलं ज्ञेयं वर्षे मासे दिनेष्वपि ।

S.SV.306

पृथिव्यादिकतत्त्वेन दिनमासाब्दजं फलम् ।

S.SV.360

अशिरो मासमरणं विनाजङ्घे दिनाष्टकम् ।

Y.R.192

ततः कतिपयैरेवं दिनैर्नाभिं विलंघ्य वै ।

दिनाधिप

S.SV.290

विषमाङ्के दिवारात्रौ विषमाङ्के दिनाधिपः ।

दिनानुदिन

Y.R.178

दिनानुदिनमित्येवं निर्विघ्नाभ्यासतो दृढम् ।

दिवस

A.Y.002/109

न दिवां जागरितव्यं स्वपितव्यं नैव रात्रिभागेऽपि ।

A.Y.002/110

निर्मनः सहजस्थिते पुरुषे न दिवारात्रिशब्दोऽस्ति ।

S.SV.066

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वारय भास्करो ।

S.SV.079

सिध्यन्ति सर्वकार्याणि दिवारात्रिगतान्यपि ।

S.SV.290

विषमाङ्के दिवारात्रौ विषमाङ्के दिनाधिपः ।

S.SV.330

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वार्यो दिवाकरः ।

S.SV.334

रात्रौ चन्द्रो दिवा सूर्यो वहेद्यस्य निरन्तरम् ।

दिवाकर

G. P.002/003

मात्राद्वादशसंयुक्तौ दिवाकरनिशाकरौ ।

S.SV.052

दक्षनाडीप्रवाहश्च शम्भुरूपो दिवाकरः ।

S.SV.086

प्रातर्मध्याह्नयोश्चन्द्रः सायंकाले दिवाकरः ।

S.SV.230

दूरयुद्धे जयी चन्द्रः समासत्रे दिवाकरः ।

दिव्यदृष्टि

S.SV.330

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वार्यो दिवाकरः ।

Y.M.093

मात्राद्वादशं संयुक्ता दिवाकरनिशाकरौ ।

दिवारात्रि

S.SV.113

सर्वकार्याणि सिद्ध्यन्ति दिवारात्रिगतान्यपि ।

दिव्य

G. P.001/074

याति बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्दिव्यं वपुस्ततः ।

H.R.001/072

मुद्रादिदिव्यमुदकं च यमीन्द्र पथ्यम् ।

Y.M.063

यदा रजो बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्दिव्यं वपुस्तथा ।

Y.R.242

रसं दिव्यं पिबेन्नित्यं सर्वव्याधिविनाशनम् ।

दिव्यकरण

H.R.001/016

पीठानि कुम्भकाश्चित्रा दिव्यानि करणानि च ।

H.R.002/067

तत्रास्ति दिव्यं करणं सूर्यस्य मुखबन्धनम् ।

दिव्यकर्मन्

S.K.S.007

तत्राप्यसिद्धो योगीन्द्रो चाल्प्येद्दिव्यकर्मभिः ।

S.K.S.010

निवृत्तये व्यापदां वा दिव्यकर्माणि साधयेत् ।

दिव्यगन्ध

A.P.047

दिव्यदेहश्च तेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

H.R.004/019

दिव्यदेहः सुतेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

दिव्यता

Y.R.244

अमृतास्वादानाद्देहो योगिनो दिव्यतामियात् ।

दिव्यदृष्टि

H.R.001/040

कपालशोधनी चैव दिव्यदृष्टिप्रदायिनी ।

दिव्यदेह

Y.R.182

दिव्या दृष्टिर्भवत्येव त्रैलोक्याल्लेकने क्षमा ।

दिव्यदेह

A.P.047

दिव्यदेहश्च तेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

H.R.004/019

दिव्यदेहः सुतेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वरोगवान् ।

दिव्यरूप

H.R.002/066

यत्किञ्चित्स्रवते चन्द्रादमृतं दिव्यरूपिणः ।

दिव्यवसन

A.P.072

नग्नः कोऽपि गुहासु दिव्यवसनः कौपीनवासाः क्वचित् ।

दिव्यस्त्री

A.P.007

दिव्यस्त्रीनवसङ्गमोऽप्यनुदिनं न ध्यायतो लभ्यते ।

A.P.072

दिव्यस्त्रीसुरतान्वितोऽपि कुहचित्स ब्रह्मचारी क्वचित् ।

दिव्या

S.K.S.090

...प्राक्तनान्नाथमार्गान् शुद्धिर्दिव्या राघवेण प्रणीता ।

दिव्यौषधि

S.SV.104

शान्तिके पौष्टिके चैव दिव्यौषधिरसायने ।

दिशा

S.SV.241

यां दिशं वहते वायुर्युद्धं तद्दिशि दापयेत् ।

दीक्षा

S.SV.106

जन्ममोक्षे च धर्मे च दीक्षायां मन्त्रसाधने ।

दीन

S.SV.336

मुण्डितस्तैलभ्यक्त शरीर...दीनोऽश्रुपूर्णोत्तरः ।

दीर्घ

दीप

A.P.067

रुमो(?) मरीचि खद्योत दीपज्वालेन्दु भास्कराः ।

S.SV.327

पञ्चभूतात्मकं दीपं शिवस्नेहेन सिञ्चितम् ।

S.SV.344

क्वचित्पश्यति यो दीपं सुवर्णं च कषान्वितम् ।

Y.R.271

दीपं वा दूरतो धृत्वा क्रमान्नित्यं समभ्यसेत् ।

दीपक

G. P.002/050

इन्धनानि यथा वह्निस्तैलवर्ति च दीपकः ।

Y.R.007

नहि दीपकवार्तायामन्धकारो विनश्यति ।

दीपन

H.R.001/029

मल्लशुद्धिर्दीपनं च जायते चक्रिकर्मणा ।

दीपशिखा

Y.Y.012/016

केनचिदिह...वीक्षणाद्दृढि सुदीपशिखायाः ।

दीप्तकार्य

S.SV.121

भोज्ये स्नाने व्यवहारे दीप्तकार्ये रविशुभः ।

दीप्तानल

S.K.S.055

नासादन्ति निगद्यते मुनिवरै रोगौष दीप्तानलम् ।

दीप्ति

Y.Y.005/021

शरीरलघुता दीप्तिर्वहेर्जठरवर्तिनः ।

Y.Y.012/006

शरीरलघुता दीप्तिर्वहेर्जठरवर्तिनः ।

दीर्घ

H.R.002/079

विशत्यङ्गुलीर्दीर्घमानरुचिरं त्वादौ सुवृत्ताल्पगं... ।

H.R.002/083

निर्मितं त्रिपलैर्नागैर्द्वादशाङ्गुल दीर्घितं ।

दीर्घकाल

H.R.002/085

छत्राकारमतः पल्लययुत दैर्घ्यं वितस्तेर्मितं ।

H.R.002/112

वितस्ति प्रमितं दीर्घं विस्तारे च षडङ्गुलम् ।

Y.Y.006/067

मन्त्रमुच्चारयन्दीर्घं नाभिमध्ये निरोधयेत् ।

दीर्घकाल

Y.Y.012/030

एवं...सुदीर्घकालं यमादिभिर्युक्ततनुर्मिताशीः ।

दीर्घा

Y.R.231

यथायथा भवेद्दीर्घा जिह्वा यत्नेन योगिनः ।

दुःख

A.P.051

दोषमृत्यु-जरा-दुःख-क्षुधा-निद्राविवर्जितः ।

G. P.001/079

ततो जालन्धरो बन्धो कण्ठदुःखौघनाशनः ।

G. P.002/060

विज्ञाय सततं योगी सर्वदुःखैः प्रमुच्यते ।

H.R.004/023

दोष दुःख जरा मृत्युक्षुधा निद्रा विवर्जितः ।

S.K.S.048

बलत्कृतं कार्यकारि रोगजं दुःखदं मतम् ।

S.SV.084

सप्तमे व्याधिदुःखानि अष्टमे मृत्युमादिशेत् ।

S.SV.304

देशभङ्गमहारोगक्लेशकष्टादि दुःखदा ।

S.SV.388

सर्वदुःखविनिर्मुक्तो लभते वाञ्छितं फलम् ।

Y.B.004

सर्वे जीवाः सुखैर्दुःखैर्मायाजालेन वेष्टिताः ।

Y.B.014

सुखदुःखैः सदा युक्तं जीवभावनयाकुलम् ।

Y.B.016

द्वेषो लज्जा सुखं दुःखः विषादो ईर्ष्य एव च ।

Y.B.029

सुखदुःखादिमोहेषु यथा संसारिणां स्थितिः ।

Y.B.035

जडस्तत्पार्थिवो ज्ञेयः श्रापको दुःखदो भवेत् ।

दुम्भिनी

Y.B.037

शीतोष्णसुखदुःखाद्यैर्व्याधिभिर्मानवै स्तथा ।

Y.B.039

ततो दुःखशतैर्व्याप्तं चित्तं लुब्धं भवेन्नृणाम् ।

Y.B.047

अहङ्कारं विना तद्वद्, देहे दुःखं कथं भवेत् ?

Y.B.049

तत्कथं कुरुते तेषां, सुखदुःखादिकं फलम् ।

Y.M.117

सुखमुष्णं समं दुःखं वाचा संस्पृश्यते तु यत् ।

Y.M.124

अनाहतं च तच्चक्रं योगिनो ह्यतिदुःखभिः ।

Y.M.163

नासाग्रे दृष्टिमादाय ध्यात्वा दुःखात्प्रमुच्यते ।

Y.M.182

युक्तस्वप्रावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।

Y.R.043

आसनं त्वेकतानेन कृतं दुःखावहं भवेत् ।

Y.Y.009/041

जीवन्मुक्तस्य न कापि दुःखावाप्तिः कथंचन ।

Y.Y.011/007

वियोगकाले योगी च दुःखमित्येव यस्त्यजेत् ।

दुःखहा

G. P.002/091

युक्तस्वप्रावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।

दुःखात्मक

A.Y.002/043

प्राणायामशतैरनेककरणैर्दुःखात्मकैर्दुर्जयैः ।

दुःखी

S.SV.297

गर्भाधानं मारुते...दुःखी...वारुणे सौख्ययुक्तः ।

दुन्दुभि

H.R.002/137

घण्टा दुन्दुभिः शङ्खाभिः वीणावेण्वग्नितालवत् ।

दुम्भिनी

H.R.002/143

पिङ्गल दुम्भिनी सूर्या यमिनाक्षरा तथा ।

दुराचार

दुराचार

S.SV.014

हीनसत्त्वे दुराचारे स्वरज्ञानं न दीयते ।

दुरित

Y.R.297

कालेन दुरिते क्षीणे स्वतःसिद्धिः प्रजायते ।

दुर्ग

S.SV.117

गत्यभ्यासे यन्त्रतन्त्रे दुर्गपर्वतरोहणे ।

दुर्गन्ध

S.K.S.128

मुखपाकं हरेच्छीघ्रं दौर्गन्ध्यमपि तत्क्षणात् ।

दुर्गन्धनाशन

S.K.S.126

ताम्बूलदिकृतः सोऽपि मुखदौर्गन्ध्यनाशनः ।

दुर्जन

S.SV.014

दुष्टे च दुर्जने क्रुद्धे नास्तिके गुरुतल्पगे ।

दुर्जय

A.Y.002/043

प्राणायामशतैरनेककरणैः दुःखात्मकैर्दुर्जयैः ।

दुर्बल

H.R.001/022

युवा भवति वृद्धो वा व्याधितो दुर्बलेऽपि वा ।

दुर्भिक्ष

S.SV.217

तत्त्वे सुभिक्षदुर्भिक्षे तत्त्वं त्रिपदमुच्यते ।

S.SV.303

तेजोव्योमोर्भयं घोरं दुर्भिक्षं कालतत्त्वतः ।

S.SV.309

दुर्भिक्षं राष्ट्रभङ्गः स्यादुत्पत्तिश्च विनश्यति ।

दुर्लभ

S.SV.355

सतताभ्यासयोगेन नास्ति किञ्चित्सुदुर्लभम् ।

दूरतर

Y.R.012

विनेशानुग्रहाज्जंतोर्दुर्लभं यस्य कस्यचित् ।

दुष्ट

S.SV.014

दुष्टे च दुर्जने क्रुद्धे नास्तिके गुरुतल्पगे ।

S.SV.058

मध्यमा भवति क्रूरा दुष्टा सर्वत्र कर्मसु ।

S.SV.306

शोभनं च यथा दुष्टं व्योममारुतवह्निभिः ।

Y.Y.002/007

रागाद्यपेतं हृदयं वागदुष्टानृतादिना ।

दुष्टचिह्न

S.SV.142

भूतानां दुष्ट चिह्नानि जानातीह स्वरोत्तमः ।

दुष्टफल

S.SV.085

तदा दुष्टफलं प्रोक्तं किञ्चिन्न्यूनं तु शोभनम् ।

दुष्टशब्द

S.SV.339

दुष्टशब्देषु स्मृतेऽशुद्धशब्देषु चाप्यति ।

दुष्टा

S.SV.304

मध्यमा भवति क्रूरा दुष्टा सर्वेषु कर्मसु ।

दुष्प्राप्य

Y.B.008

नानामार्गैस्तु दुष्प्राप्यं, कैवल्यं परमं पदम् ।

दुहिता

S.SV.299

माहेन्द्रे सुसुतोत्पत्तिर्वोरुणे दुहिता भवेत् ।

दूर

Y.R.179

ततो बाह्यं ततो दूरं ततोदूरतरं पुनः ।

दूरतर

Y.R.179

ततो बाह्यं ततो दूरं ततोदूरतरं पुनः ।

दूरदर्शन

दूरदर्शन

A.Y.001/067

दूरदर्शनविज्ञानं स्वभावेनैव वर्तते ।

Y.R.281

दूरतो दर्शनं दूरश्रवणं चापि जायते ।

दूरदृष्टि

S.SV.225

वाचासिद्धिश्चतुर्यं च दूरदृष्टिस्तु पञ्चमे ।

दूरदेश

S.SV.094

दूरदेशे विधातव्यं गमनं तु हिमद्युतौ ।

दूरश्रवण

A.Y.001/069

दूरश्रवणविज्ञानं मनसाश्चर्यकारणम् ।

Y.R.281

दूरतो दर्शनं दूरश्रवणं चापि जायते ।

दूराध्वन्

S.SV.098

दूराध्वनि शुभश्चन्द्रो निर्विघ्नोऽभीष्टसिद्धिदः ।

S.SV.102

स्थिरकर्मण्यलङ्कारे दूराध्वगमने तथा ।

दृक्

A.Y.001/029

बाहुप्रमाणं स्थिरदृक्स्थिराङ्गः ।

H.R.003/035

ऊरुमध्ये ततो स्थानौ पाणी कृत्वा ततो दृशौ ।

S.K.S.040

सूक्ष्मलक्ष्ये दृशौ स्थाप्य निर्निमेषश्चिरं भवेत् ।

Y.Y.005/015

नासाग्रदृक् सदा सम्यक् सव्ये न्यस्येतरं करम् ।

Y.Y.007/035

भ्रुवोर्मध्यादृशोः पश्चात्समारोप्य समाहितः ।

दृढ

S.K.S.044

स्वच्छं श्लक्ष्णं दृढं स्निग्धं श्वेतसूत्रविनिर्मितम् ।

Y.B.122

कण्ठमाकुञ्च्य हृदये, स्थापयेद्दृढमिच्छया ।

दृष्टि

दृढचित्त

S.SV.013

दृढचित्ते कृतज्ञे च देयं चैव स्वरोदयम् ।

Y.R.299

दृढचित्तस्य धीरस्य योगः सिद्ध्यति सत्वरम् ।

दृढता

H.R.003/090

दृढता लघुता चापि तथा गात्रस्य जायते ।

Y.M.043

दृढता लघुता चापि तेन गात्रस्य जायते ।

दृढासन

A.P.048

दृढासनो भवेद्योगी ज्ञानादेव समप्रभः ।

H.R.003/019

चौरङ्गी च तथा क्रौञ्चं दृढासन खगासने ।

H.R.004/020

दृढासने भवेद्योगी कामदेव समस्तथा ।

दृश्य

A.Y.001/014

दृष्टिः स्थिरा यस्य विनैव दृश्यं... ।

A.Y.002/070

दृश्यं पश्यति येन सत्प्रियकरं श्राव्यं तथा शृण्वतः ।

Y.Y.009/008

अदृश्यं दृश्यमन्तःस्थं बहिःस्थं सर्वतोमुखम् ।

दृष्ट

Y.R.285

यथानुभूतं दृष्टं च तदेवात्र निरूपितम् ।

दृष्टान्त

G. P.002/094

हेतुदृष्टान्तनिर्मुक्तं मनोबुद्ध्योरगोचरम् ।

दृष्टि

A.Y.001/014

दृष्टिः स्थिरा यस्य विनैव दृश्यं... ।

A.Y.001/017

वायुवाक् काय दृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।

A.Y.002/010

अन्तर्लक्ष्यबहिर्दृष्टिर्निमेषोन्मेषवर्जिता ।

दृष्टि

- A.Y.002/038
सदादृष्टिविशेषाश्च विविधान्यासनानि च ।
A.Y.002/045
दृष्टिः स्थिरा यस्य विना निमेषाद् ।
A.Y.002/051
बाहुदण्डप्रमाणेन कृतदृष्टिः समभ्यसेत् ।
A.Y.002/066
सर्वतो भविता दृष्टिः प्रत्याभूता शनैः शनैः ।
A.Y.002/067
प्रथमं निःसृतादृष्टिः सङ्गता यत्र कुत्रचित् ।
A.Y.002/068
आलम्बाभावादपचीयमाना...शान्तिमुपैतिदृष्टिः ।
A.Y.002/069
वायुवाद्यादृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।
G. P.001/063
भ्रुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।
G. P.001/092
यावद्दृष्टिर्भ्रुवोर्मध्ये तावत्कालभयं कुतः ।
G. P.002/007
भ्रूमध्ये दृष्टिरेकाकी प्राणायामं समभ्यसेत् ।
G. P.002/066
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा संक्षोभयेज्जगत् ।
G. P.002/067
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/068
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/069
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वान्नदमयो भवेत् ।
G. P.002/070
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वानन्दमयो भवेत् ।
G. P.002/072
नासाग्रदृष्टिरेकाकी ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
H.R.001/013
न दृष्टिः लक्ष्याणि न चित्तबन्धो न देशकालै...वायुरोधः ।
H.R.002/129
भ्रुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।
H.R.004/025
दृष्टिः स्थिरा यस्य विनैव लक्ष्यात् ... ।
S.K.S.083
नेत्रशालाग्रकर्मैतत्सद्यो दृष्टिप्रदायकम् ।

दृष्टिमात्र

- Y.M.054
भ्रुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।
Y.M.072
नासाग्रे दृष्टिरेकाकी जीवे (जपेत्) दोङ्कारमव्ययम् ।
Y.M.096
नासाग्रे दृष्टिमाधाय प्राणायामं समभ्यसेत् ।
Y.M.161
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा संशोभते जगत् ।
Y.M.162
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
Y.M.163
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा दुःखात्प्रमुच्यते ।
Y.M.164
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा मृत्युं प्रमुञ्चति ।
Y.M.165
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वानन्दमयं भवेत् ।
Y.M.167
भ्रूमध्ये दृष्टिमाधाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
Y.R.174
नानावर्णयुतं पश्चादस्थिरं दृष्टिगं भवेत् ।
Y.R.270
दृष्ट्या समं मनश्चापि लक्ष्यस्थाने प्रवेशयेत् ।
Y.R.273
स्थिरा दृष्टिर्भवेत्तत्र सिद्धः स्यात्त्राटकस्तदा ।
Y.R.276
दृष्टिर्न्तर्मुखत्वेन लीयते मनसा समम् ।
दृष्टिगत
Y.R.177
क्षणं दृष्टिगतं भूत्वा पुनस्तत्प्रविलीयते ।
Y.R.275
क्षणं दृष्टिगतं भूत्वा पुनर्लुप्तं भवेत्क्षणात् ।
दृष्टिगोचर
Y.R.146
तस्य सर्वं भवेन्ननं त्रैलोक्यं दृष्टिगोचरम् ।
दृष्टिमात्र
H.R.001/011
भ्रूमध्ये दृष्टिमात्रेण परः सङ्केत उच्यते ।

दृष्टिशोधिनी

- S.K.S.068
कपालशोधिनी दृष्टिशोधिनी जन्तुनाशिनी ।
देव
A.P.027
कामरूपे शिवं देवं लिङ्गाभं मणिसन्निभम् ।
A.Y.001/002
देवदेव महादेव सर्वानुग्रहकारक ।
A.Y.002/044
गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।
A.Y.002/104
वृथा देवान् परित्यज्य कर्मकाण्डविवर्जितान् ।
G. P.001/085
त्रयो देवाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।
G. P.002/070
भ्रुवोरन्तर्गतं देवं सन्माणिक्यशिखोपमम् ।
G. P.002/078
भित्वा ते यान्ति शून्यं प्रविशति गगने यत्र देवो महेशः ।
G. P.002/101
यज्ञानां च हुतं सहस्रमयुतं देवाश्च संपूजिताः ।
H.R.004/028
एको देवो निरालम्बः एकावस्था मनोन्मनी ।
S.K.S.074
उदानाख्योऽनेन देवो वायुदोषं निवर्तयेत् ।
S.K.S.080
प्रभञ्जनसखा देवश्चिन्तनीयो विचक्षणै ।
S.K.S.091
प्राणापानौ चिन्तनीयौ च देवो...मन्त्रं ध्यानपूर्वं जपेच्च ।
S.SV.002
देवदेव महादेव कृपां कृत्वा ममोपरि ।
S.SV.003
कथं विलीयते देव वद ब्रह्माण्डनिर्णयम् ।
S.SV.005
तत्त्वस्वरूपं किं देव तत्त्वमेव प्रकाशय ।
S.SV.006
निरञ्जनो निराकार एको देवो महेश्वरः ।
S.SV.100
सुषुम्नायां भवेन्मोक्ष एको देवस्त्रिधास्थितः ।

देव

- S.SV.103
वापीकूपतडागादेः प्रतिष्ठा स्तम्भदेवयोः ।
S.SV.139
देवदेव महादेव सर्वसंसारतारक ।
S.SV.215
देवदेव महादेव महाज्ञानं स्वरोदयम् ।
S.SV.218
देव-देव महादेव सर्व-संसारसागरे ।
S.SV.258
तदा यायिजयं विद्यात्सदेवासुर मानवे ।
S.SV.275
इदानीं देवदेवानां वशीकरणकंवद ।
Y.B.005
नानामार्गास्त्वया देव ! कथितास्तु महेश्वर ।
Y.B.032
विना योगेन देवोऽपि, न मोक्षं लभते प्रिये ।
Y.B.040
तत्तदेव भवेज्जीव इत्येवं जन्मकारणम् ।
Y.B.052
देवैरपि न लभ्येत, योगदेहो महाबलः ।
Y.M.075
त्रयो देवा स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।
Y.M.165
भ्रुवोर्मध्ये स्थितं देवं स्निग्धमौक्तिकसन्निभम् ।
Y.R.001
तस्य पादाम्बुजं नित्यं देवस्य प्रणमाम्यहम् ।
Y.R.163
प्रसन्नवदनं देवं सर्वकामवरप्रदम् ।
Y.V.026
मनःपुष्पं तथा देवमर्चयेत्परमं शिवम् ।
Y.Y.001/018
देवदेव जगन्नाथ चतुर्मुख पितामह ।
Y.Y.001/028
ते देवानामृषीणां च पितृणामृणिनस्तथा ।
Y.Y.001/029
कुर्याद्यज्ञेन देवेभ्यः स्वाश्रमं धर्ममाचरन् ।
Y.Y.009/023
ज्ञात्वा वैश्वानरं देवं सोऽहमात्मेति या मतिः ।
Y.Y.012/026
देवोद्यानानि रम्याणि नक्षत्राणि च चन्द्रमाः ।

देवता

देवता

G. P.001/084

भूर्भुवःस्वरिमे लोकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

G. P.002/057

तत्त्वं वायुमयं यकारसहितं तत्रेश्वरो देवता ।

S.K.S.097

रसाञ्जनाञ्जनं नेत्रे रेचनं सूर्यदेवतम् ।

S.K.S.105

करणस्य तु दैवत्यं संस्मरेत्तत्र सिद्धिदम् ।

S.K.S.111

चाल्येच्छम्भुना प्रोक्तं तत्र लक्ष्म्यधिदेवता ।

S.K.S.118

स्वेदनं वह्निदैवत्यं वह्निना साध्यते तु तत् ।

S.K.S.131

यत्र कालाग्रिद्रो हि दैवतं परमेश्वरः ।

S.SV.140

स्वरज्ञानरहस्यात् न काचिच्छेदेवता ।

Y.M.073

भूर्भुवः स्वरिमे लोकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

Y.M.150

तत्त्वं सत्यमयं यकारसहितं यत्रेश्वरो देवता ।

Y.R.181

तारकामण्डलं सर्वं देवतायतनानि च ।

देवतार्चन

Y.V.025

सर्वेषां स्नापनं देहे क्रियते देवतार्चनम् ।

देवताप्रतिमा

Y.R.141

देवताप्रतिमायां वा बहिश्चित्तं विधारयेत् ।

देवतासिद्धि

S.SV.023

स्वरेण देवतासिद्धिः स्वरेण क्षितिपो वशः ।

देवदत्त

G. P.001/033

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

G. P.001/036

कृकरः क्षुतकृज्जो देवदत्तो विजृम्भणे ।

देश

S.SV.043

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

S.SV.046

कृकलः क्षुतकृतज्जो देवदत्तो विजृम्भणे ।

Y.M.022

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.M.025

क्षुधं करोति कृकरो देवदत्तो विजृम्भणे ।

Y.V.014

नागः कूर्मश्च कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/047

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/070

देवदत्तस्य विप्रेन्द्रे तन्त्रीकमेति कीर्तितम् ।

देवदालीफल

S.K.S.098

देवदालीफलप्राणं कपालस्य विरेचनम् ।

देवदेवेश

Y.B.002

नमस्ते देवदेवेश ! नमस्ते परमात्मने ।

देवालय

Y.Y.005/008

देवालये वा नद्यां वा ग्रामे नगरेऽथवा ।

देवी

G. P.002/046

ध्यात्वामृतमयीं देवीं षण्मासेन कविर्भवेत् ।

Y.M.134

ध्यात्वामृतमयीं देवीं षण्मासेन कविर्भवेत् ।

देवेश

Y.Y.009/017

मनसालोक्य देवेशं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।

देश

A.Y.001/016

विविक्तदेशे सुखसंनिविष्टः ।

A.Y.001/029

विविक्तदेशे सुखसंनिविष्टः... ।

देशभङ्ग

A.Y.002/050

विविक्तेविजने देशे पवित्रेऽतिमनोहरे ।

H.R.001/013

न दृष्टिं लक्ष्याणि न चित्तबन्धो न देशकालै...वायुरोधः ।

H.R.001/067

सुराष्ट्रे धार्मिकदेशे सुभिक्षे निरुपद्रवे ।

S.K.S.006

पथ्यापथ्यप्रमादैर्वा देशकालप्रमादतः ।

S.SV.115

विह्वलेन्द्रसदेशादौ विषदानेचवैरिणाम् ।

Y.R.142

ततस्ततो नियम्याशु धारणादेशमानयेत् ।

Y.R.293

देशेऽनुकूले काले च समे स्थाने च निर्मले ।

Y.Y.001/032

कान्तारे विजने देशे फलमूलैदकान्विते ।

Y.Y.005/006

तत्र रम्ये शुचौ देशे ब्रह्मघोषसमन्विते ।

Y.Y.010/012

पुण्यक्षेत्रे शुचौ देशे विद्वन्निश्च समावृते ।

देशभङ्ग

S.SV.304

देशभङ्गमहारोगक्लेशकष्टादि दुःखदा ।

देशाधिप

S.SV.271

दश शतायुतं लक्षं देशाधिपबलं क्वचित् ।

देशिक

S.SV.134

पूर्णास्तिविवेकोऽयं ज्ञातव्यो देशिकैः सदा ।

S.SV.189

द्वादशैताः प्रयत्नेन ज्ञातव्या देशिकैः सदा ।

देह

A.P.046

विचित्रकणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

A.P.056

पञ्चभूतात्मको देहः पञ्चमण्डलभूरिति ।

A.Y.002/017

देहात्प्रकाशते तत्त्वं तत्त्वं देहविनाशकम् ।

देह

A.Y.002/018

तत्त्वप्रकाशको देहस्तत्त्वं देहविनाशकम् ।

A.Y.002/031

...बुद्धीन्द्रियदेहनाशादद्वैतबुद्धिः सहजस्थितस्य ।

A.Y.002/082

नश्यतिस्करणस्तम्भं देहगेहं श्रुत्यं भवेत् ।

G. P.001/069

यावद्बिन्दुः स्थितो देहे तावन्मृत्योर्भयं कुतः ।

G. P.001/091

यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।

G. P.001/092

यावद्बद्धो मरुद्देहे यावच्चित्तं निरामयम् ।

G. P.002/001

प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निरोधनात् ।

G. P.002/049

अमृतापूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।

G. P.002/050

तथा सोमकल्पपूर्णं देहं देही न मुञ्चति ।

H.R.002/024

यथा श्रमो भवद्देहे तदा सूर्येण पूरयेत् ।

H.R.002/070

अल्पाहारो यदि भवेत् अग्निर्देहं दहेत् क्षणात् ।

H.R.002/096

यावद्वायव्यं देहो ध्रियते गर्भशायिनः ।

H.R.002/105

सुगन्धो योगिनो देहे जायते बिन्दुधारणात् ।

H.R.002/135

खेचर्या मुद्रणे जाते देही देहं न मुञ्चति ।

H.R.002/138

दंष्टस्य योगिनो देहे न विषं कर्तुमर्हति ।

H.R.003/007

आदिनाथोदिताः पीठः देहारोग्य सुखप्रदाः ।

H.R.003/081

यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवितमुच्यते ।

H.R.004/018

विचित्रकणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

H.R.004/019

दिव्यदेहः सुतेजस्वी दिव्यगन्धस्त्वोरोगवान् ।

H.R.004/032

देहे द्वात्रिंशदस्थीनि शतं स्यात्पार्श्वयोर्द्वयोः ।

देह

S.K.S.088

...रेचयेत्कण्ठनालत्र शुद्धो देहश्चक्रनाडीगणश्च ।

S.SV.009

पञ्चतत्त्वये देहे पञ्चातत्त्वानि सुन्दरि ।

S.SV.015

शृणु त्वं कथितं देवि देहस्थं ज्ञानमुत्तमम् ।

S.SV.035

तिर्यगूर्ध्वास्तथा नाड्यो वायुदेहसमन्विताः ।

S.SV.035

चक्रवत्संस्थिता देहे सर्वाः प्राणसमाश्रिताः ।

S.SV.144

सर्वलोकेस्थजीवानां न देहो भिन्नतत्त्वकः ।

S.SV.191

पञ्चभूतात्मको देहो ज्ञातव्यश्च वरानने ।

S.SV.220

कथं प्राणस्थितो वायुर्देहः किं प्राणरूपकः ।

S.SV.372

रक्षणीयस्ततो देहो यतो धर्मादिसाधनम् ।

Y.B.042

पिपीलिका यदा लग्ना देहे ध्यानाद् विमुच्यते ।

Y.B.044

देहः स तु भवेन्नष्टो व्याधयस्तस्य किं पुनः ।

Y.B.047

अहङ्कारं विना तद्वद्, देहे दुःखं कथं भवेत् ?

Y.B.051

सप्तधातुमयो देहो, दग्धो योगाग्निना शनैः ।

Y.B.053

यथाकाशस्तथा देह आकाशादपि निर्मलः ।

Y.B.053

सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरः देहः स्थूलत्स्थूले जडाज्जडः ।

Y.B.060

विरक्ता ज्ञानिनश्चान्ते, देहेन विजिताः सदा ।

Y.B.076

सप्तधातुमयं देहमग्निना प्रदहेद् बुधः ।

Y.B.078

देहोऽवदृश्यते लेके, दग्धकर्पटवत्स्वयम् ।

Y.B.109

रेचयेत्पूरयेद्वायुमाश्रमं देहं धिया ।

Y.B.109

यदाश्रमो भवेद् देहे, तदा सूर्येण रेचयेत् ।

देह

Y.B.158

योगसिद्धिं विना देहः, प्रमादाद्धिं विनश्यति ।

Y.B.169

अहङ्कारस्थे तत्र देहे कठिना कुतः ?

Y.B.186

देहो ब्रह्मत्वमायाति, जलत्रां सैन्धवं यथा ।

Y.M.058

यावद्विन्दुः स्थितो देही (हे) तावन्मृत्युभयं कृतः ।

Y.M.078

यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।

Y.M.079

यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।

Y.M.080

यावद्वद्धो मरुद्देहे तावच्चित्तं निरामयम् ।

Y.M.091

प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निबन्धनम् ।

Y.M.140

अमृतं पूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।

Y.M.140

नित्यं सोमकल्पपूर्णं देही देहं न मुञ्चति ।

Y.R.025

शौचं शुद्धिर्हि देहस्य मनसश्च निगद्यते ।

Y.R.028

शौचादेहे विरागः स्यात्संतोषादुत्तमं सुखम् ।

Y.R.075

देहं व्याप्यावतिष्ठं ते भूमण्डलमिवापगाः ।

Y.R.084

यावत्सा निद्रिता देहे तावद्योगो न सिद्ध्यति ।

Y.R.194

प्राणं प्रवेशयेद्देहे क्रमादवतरन् सुधीः ।

Y.R.197

भवन्ति योगिनो देहे नित्यमभ्यासयोगतः ।

Y.R.201

देहः सूक्ष्मो भवेत्सर्वो जगद्विस्मरणं भवेत् ।

Y.R.211

व्यक्त्वा देहं व्रजेत्प्राणो बहिरेव न संशयः ।

Y.R.215

प्रविश्य धनिनां देहे नृपादीनामवारितः ।

Y.R.217

हित्वा देहं विशेदन्यं कायं वा नवयौवनम् ।

देह

Y.R.244

अमृतास्वादानाद्देहो योगिनो दिव्यतामियात् ।

Y.R.257

सर्वं देहादि विस्मृत्य समाधिस्थो भवेन्नरः ।

Y.R.263

यथा सङ्कल्पयेद्देहं यथारूपं यथागुणम् ।

Y.R.283

स्वेच्छया देहमुत्सृज्य कैवल्यं पदमश्नुते ।

Y.V.025

सर्वेषां स्नापनं देहे क्रियते देवतार्चनम् ।

Y.V.028

हंस हंस पदे वाक्यं प्राणिनां देहमाश्रितः ।

Y.Y.004/004

विज्ञातव्यानि यान्यस्मिन्देहे देहभृतां वर ।

Y.Y.004/018

द्वादशारयुतं तच्च तेन देहः प्रतिष्ठितः ।

Y.Y.004/065

व्यापयच्छ्वासरूपेण देहे चरति मारुतः ।

Y.Y.004/068

उदानकर्म तत्प्रोक्तं देहस्योन्नयनादि यत् ।

Y.Y.006/027

प्राणो ल्यति तेनैव देहस्यान्तस्ततोऽधिकः ।

Y.Y.006/028

देहश्चोत्तिष्ठते तेन कृतासनपरिग्रहः ।

Y.Y.006/029

देहे यद्यपि तौ स्यातां स्वाभाविकगुणवुभौ ।

Y.Y.006/035

प्राणसंयमनं नाम देहे प्राणस्य धारणम् ।

Y.Y.006/066

देहश्च लघुतां याति जठराग्निश्च वर्धते ।

Y.Y.009/021

तापयन्तं स्वकं देहमापादतलमस्तकम् ।

Y.Y.010/021

स्वधर्मनिरता शान्ता त्यजान्ते देहमात्मनः ।

Y.Y.012/010

नाभौ...कुण्डली सा तिर्यक्सु देहेषु तथेतरेषु ।

Y.Y.012/041

तस्माज्ज्ञानेन देहान्तं नित्यं कर्म यथाविधि ।

देहमध्य

देहज्ञान
S.SV.031

ज्ञातव्याश्च बुधैर्नित्यं स्वदेहज्ञानहेतवः ।

देहपद
A.Y.001/020

ध्यानं देहपदेषु नाडिषु षडाधारे च चेतोभूतम् ... ।

देहबन्ध
Y.R.212

देहबन्धादिनिर्मुक्तः स्वातन्त्र्यं परमं व्रजेत् ।

देहबन्धन
Y.R.219

योगिनो नित्ययुक्तस्य मुक्तस्य देहबन्धनात् ।

देहमध्य
H.R.004/011

इति नानाविधा नादाः श्रूयन्ते देहमध्यतः ।

S.SV.031

देहमध्ये स्थिता नाड्यो बहुरूपाः सुविस्तरात् ।

S.SV.032

द्विसप्ततिसहस्राणी देहमध्ये व्यवस्थिताः ।

S.SV.041

एताहि दश नाड्यस्तु देहमध्ये व्यवस्थिताः ।

S.SV.048

प्रकटं प्राणसञ्चारं लक्षयेद्देहमध्यतः ।

Y.R.074

अस्ति नाभेरधः कन्दो देहमध्यगतः सदा ।

Y.Y.004/011

देहमध्ये शिखिस्थानं तप्तजाम्बूनदप्रभम् ।

Y.Y.004/013

देहमध्यं च कुत्रेति श्रोतुमिच्छसि चेच्छृणु ।

Y.Y.004/014

देहमध्यं तयोर्मध्यं मनुष्याणामितीरितम् ।

Y.Y.004/016

कन्दस्थानं मनुष्याणां देहमध्यान्नावज्जुलम् ।

Y.Y.004/060

प्रवाति ज्वलन् तत्र देहमध्यगतं पुनः ।

Y.Y.004/061

तदा ज्वलति विप्रेन्द्रे स्वकुले देहमध्यमे ।

देहमध्यग

Y.Y.005/017

ततोऽग्निं देहमध्यस्थं ध्यायन्ज्वालयन्व्रियतम् ।

Y.Y.007/009

पायुमूलं ततः पश्चाद्देहमध्यं च मेढ्रकम् ।

Y.Y.007/015

देहमध्यात्तथा मेढ्रं तद्वत्सार्धाङ्गुलद्वयम् ।

Y.Y.007/015

देहमध्यं तथा पायोर्मूलदार्धाङ्गुलद्वयम् ।

Y.Y.007/028

देहमध्याद्गुदे गार्गि गुदादेवोरुमूलके ।

Y.Y.008/012

यदि स्याज्ज्वलनस्थानं देहमध्ये वरानने ।

Y.Y.012/003

ततो ज्वलति सर्वेषां स्वकुले देहमध्यमे ।

देहमध्यग

Y.R.095

द्वयोः सङ्घर्षणादग्निर्वर्धते देहमध्यगः ।

देहरूप

Y.V.027

दृश्यते देहरूपेण सर्वव्यापी निरञ्जनः ।

देहलघव

S.K.S.139

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादो देहलघवम् ।

S.SV.209

सुगन्धां स्वर्णवर्णाभां प्राप्नुयाद्देहलघवम् ।

देहशुद्धि

S.K.S.149

देहशुद्धिकरामेतां कर्मणां पद्धतिं पराम् ।

देहसंशुद्धि

S.SV.376

ज्ञातव्यो योगिभिर्नित्यं देहसंशुद्धिहेतवे ।

देहसिद्धि

A.P.008

नैतेषां देहसिद्धिर्विगतनिजमनो राजयोगादृतेऽस्मात् ।

A.Y.002/033

नैतेषां देहसिद्धिर्विगतनिजमनोराजयोगादृते स्यात् ।

देहिन्

देहातीत

Y.Y.006/077

देहातीते जगत्प्राणे शून्ये ध्रुवे पदे ।

देहाध्यास

Y.R.008

इन्द्रियार्थेषु सक्तानां देहाध्यासवतां नृणाम् ।

देहानल

H.R.002/015

गले श्लेष्महरं प्रोक्तं देहानल विवर्धनम् ।

देहान्त

A.Y.002/111

देहान्ते तदवाच्यमेकममनस्कं त्वं बुधैः सेव्यताम् ।

Y.B.042

असौ किं वृश्चिकैर्दंष्ट्रा, देहान्ते वा कथं सुखी ।

Y.B.062

देहान्ते ज्ञानिनः पुण्यात्पापाच्च फलमाप्यते ।

देहारोग्य

H.R.001/060

देहारोग्यं च लभते ह्यष्टकर्मप्रभावतः ।

देहावसान

Y.B.040

देहावसानसमये चित्ते यद् यद् विभावयेत् ।

देहिन्

A.P.059

तत्पृथ्वीमण्डले क्षीणे बलिशयाति देहिनाम् ।

A.Y.002/004

देहिन्ः प्रापयेद् यस्तु राजयोगः स उच्चते ।

G. P.002/050

तथा सोमकल्पपूर्णं देहं देही न मुञ्चति ।

G. P.002/089

अभेद्यः सवंशस्त्राणामवध्यः सर्वदेहिनाम् ।

H.R.002/095

आधानकाले लिखति गर्भस्थस्यैव देहिन्ः ।

H.R.002/135

खेचर्या मुद्रणे जाते देही देहं न मुञ्चति ।

Y.B.034

अपक्वाः परिपक्वाश्च द्विविधा देहिन्ः स्मृताः ।

दैव

Y.B.034

अपक्वा योगहीनास्तु पक्वा योगेन देहिन्ः ।

Y.B.035

पक्वो योगाग्निना देही, ह्यजडः शोकवर्जितः ।

Y.B.077

तथाऽसौ परमाकाशरूपो देहवतिष्ठते ।

Y.M.140

नित्यं सोमकल्पपूर्णं देही देहं न मुञ्चति ।

Y.M.180

अभेद्यः सर्वशास्त्राणां अबाध्यः सर्वदेहिनाम् ।

Y.Y.004/002

केनोपायेन शुद्धाः स्युर्नाडयः सर्वदेहिनाम् ।

Y.Y.006/057

तदानन्दी भवेद्देही वायुस्तेन जितो भवेत् ।

Y.Y.011/008

न देहिनां यतः शक्यं त्यक्तुं कर्माण्यशेषतः ।

Y.Y.012/041

कर्तव्यं देहिभिर्गार्गि योगश्च भवभीरुभिः ।

दैव

S.SV.292

अनेन क्रमयोगेन नादत्ते दैवदारुकम् ।

दैवज्ञ

S.SV.017

स्वरहीनश्च दैवज्ञो नाथहीनं यथा गृहम् ।

दैवविघ्न

S.K.S.006

दैवविघ्नेन वा लेके जायन्ते व्याधयो मुनेः ।

दैहिक

S.K.S.121

दैहिकः स तु विज्ञेयः परो वक्त्रेण गृह्यते ।

दोष

A.P.051

दोषमृत्यु-जरा-दुःख-क्षुधा-निद्राविवर्जितः ।

H.R.001/033

...दोषामयशेषणी च हठक्रियामौलिरियं च नौलिः ।

H.R.001/056

कफदोषं निहन्त्येव पित्तदोषं जलेद्भवम् ।

दोष

H.R.002/016

नाडी जलेदर धातुगत दोष विनाशनं ।

H.R.002/021

गुल्मप्लीहादिकान् दोषान् ज्वरपित्तक्षुधातृषाः ।

H.R.002/042

तस्य दोषाः क्षयं यान्ति महामुद्रां तु यो न्यसेत् ।

H.R.003/042

...अभिभवति च दोषानासनं श्रीमयूरं ।

H.R.003/054

हस्तौ पादतले क्षिप्तौ मण्डूकपाददोषहत् ।

H.R.004/023

दोष दुःख जरा मृत्युक्षुधा निद्रा विवर्जितः ।

S.K.S.044

अनेन कर्मणा वायुः कफदोषं हरिष्यति ।

S.K.S.074

उदानाख्योऽनेन देवो वायुदोषं निवर्तयेत् ।

S.K.S.077

ग्रन्थिदोषं च धरणीसम्भवं नल्लसम्भवं ।

S.K.S.078

आन्त्रदोषमण्डदोषं वायुदोषं च नाशयेत् ।

S.K.S.086

यथामलं यथादोषं यथास्थानं तु यद्व्रणम् ।

S.K.S.100

दशाहफलदं तद्धि रक्तदोषे विधीयते ।

S.K.S.107

धरणीनल्योर्दोषः शूलदोषश्च नश्यति ।

S.K.S.117

घृतं वा तैलमथवा यथादोषं यथामलम् ।

S.K.S.141

वातपित्तकफोत्थानां दोषाणां नाशनं परम् ।

S.K.S.144

कर्णबस्तिरयं प्रोक्तो विनादोषं न चाचरेत् ।

S.SV.371

शरीरं नाशयन्त्येते दोषा धातुमलस्तथा ।

Y.B.017

एभिर्दोषैर्विनिर्मुक्तः, स जीवः शिव एव हि ।

Y.B.023

असौ दोषैर्विमुक्तः किं, कामक्रोधभयादिभिः ।

Y.B.023

सर्वदोषैर्वृतो जीवः कथं ज्ञानेन मुच्यते ।

दोषघ्न

Y.B.024
कामक्रोधादिदोषाणां, स्वरूपान्नास्ति भिन्नता ।
Y.B.059
जीवन्मुक्तः सदा स्वस्थः सर्वदोषविवर्जितः ।
Y.B.084
पिण्डो न पतितस्तस्य चित्तं दोषैः प्रमुच्यते ।
Y.B.104
उदरे वातदोषघ्नं कण्ठदोषं निहन्ति च ।
Y.B.142
नश्यन्ति क्षुत्पिपासाद्या, सर्वदोषास्तथा सदा ।
Y.B.149
हठेन प्रस्यते जाड्य, सर्वदोषसमुद्भवम् ।
Y.M.110
भवन्त्यविधिना दोषाः पवनस्य व्यतिक्रमात् ।
Y.V.033
दशाष्टदोषरहितं मीननाथेन कथ्यते ।

दोषघ्न

H.R.003/064
फणीन्द्रं सर्वदोषघ्नं वो भूयात्सुखदं सदा ।
Y.B.106
कण्ठे कफादिदोषघ्नं, शरीराग्निविवर्धनम् ।

दोषजाल

G. P.002/003
दोषजालमपघ्नन्तौ ज्ञातव्यो योगिभिः सदा ।
Y.M.093
दोषजालं विनिघ्नन्तौ ज्ञातव्यौ योगिभिस्सदा ।

दोषनाश

Y.B.018
तस्माद् दोषविनाशार्थमुपायं कथयामि ते ।

दोहन

H.R.002/131
छेदनचालनदोहैः कल क्रमेण वर्धयेत्तावत् ।
S.K.S.028
दोहनभ्रायणाकर्षकूर्चिकाचालनानि च ।
Y.R.227
छेदनानन्तरं कुर्याच्चालनं दोहनं तथा ।

द्वन्द्वजाल

द्युति

S.SV.094
दूरदेशे विधातव्यं गमनं तु हिमद्युतौ ।

द्यूत

S.SV.117
द्यूते चौर्ये गजाश्चादिरथसाधनवाहने ।
S.SV.269
जीवेन क्रीडते नित्यं द्यूते जयति सर्वथा ।

द्रवाकृति

A.P.056
काठिन्यात्पृथिवी ज्ञेया पानीयं यद् द्रवाकृतिः ।

द्रव्य

S.SV.392
पृथिव्यां नास्ति तद्द्रव्यं यद्वत्त्वा चानृणी भवेत् ।

द्रव्यभेद

S.K.S.023
निरूहणाः स्थापनाद्या द्रव्यभेदैस्तु बस्तयः ।
S.K.S.142
द्रव्यभेदैस्तु ये वाच्या बस्तयस्ते तु मिश्रके ।

द्राक्षारस

Y.R.243
द्राक्षारससमं पश्चात् सुधासारमयं ततः ।

द्राविणी

G. P.002/059
स्तम्भिनी द्राविणी चैव दाहनी भ्रामिणी तथा ।

द्रोणी

H.R.004/007
पाणी द्रोणी कोपि वा भोज्यपत्रे ।

द्रोह

Y.R.019
अहिंसा सर्वभूतानां सर्वथाद्रोहवर्जनम् ।

द्वन्द्वजाल

Y.B.090
एवं तु द्वन्द्वजालस्य संयोगो योग उच्यते ।

द्वादश

द्वादश

S.SV.189
द्वादशैताः प्रयत्नेन ज्ञातव्या देशिकैः सदा ।

द्वादशाङ्गुल

S.SV.158
द्वादशाङ्गुलं माहेयं वारुणं षोडशाङ्गुलम् ।
S.SV.169
भोगदं पार्थिवं तत्त्वं प्रवाहे द्वादशाङ्गुलम् ।
S.SV.221
प्रवेशे दशभिः प्रोक्तो निर्गमे द्वादशाङ्गुलः ।

द्वादशार

G. P.001/024
द्वादशारे महाचक्रे पुण्यपापविवर्जिते ।
Y.M.015
द्वादशारे महाचक्रे पुण्य-पाप-विवर्जिते ।
Y.Y.004/018
द्वादशारयुतं तच्च तेन देहः प्रतिष्ठितः ।

द्वार

G. P.001/031
एवं द्वारं समाश्रित्य तिष्ठन्ति दश नाडयः ।
G. P.001/048
येन द्वारेण गन्तव्यं ब्रह्मद्वारमनामयम् ।
G. P.001/048
मुखेनाच्छद्य तद्द्वारं प्रसुप्ता परमेश्वरी ।
G. P.002/009
द्वाराणां नवकं निरुद्ध्य मरुतं पीत्वा दृढं धारितम् ।
G. P.002/016
...द्वादशराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण संपूरितम् ।
S.K.S.081
नेत्रोपान्ते तु यद्द्वारं कथितं पूर्वसूरिभिः ।
S.K.S.082
शल्यकां ताम्रसम्भूतां तस्मिन्द्वारे प्रवेश्य च ।
S.SV.040
एवं द्वारं समाश्रित्य तिष्ठन्ति दश नाडिकाः ।
Y.M.037
योगमार्गेण (येनद्वारेण) गन्तव्यं ब्रह्मस्थानं निरामयम् ।
Y.M.037
मुखेन...(मुखेनाच्छद्य तद् द्वारं प्रसुप्ता) परमेश्वरी ।

द्वितीय

Y.M.137
सर्वद्वाराणि बध्नाति यद्ध्वं तु बिलं धृतम् ।
Y.R.012
तत्र योगविधौ ज्ञेयं द्वाराणां तु चतुष्टयम् ।
Y.R.014
द्वाराण्येतानि योगस्य चत्वारि मुनयो विदुः ।
Y.R.083
मुखेनाच्छद्य तद्द्वारं सुप्ता सा नागकन्यका ।

द्वात्रिंशग्रास

Y.Y.001/067
द्वात्रिंशच्च गृहस्थानां यथेष्टं ब्रह्मचारिणाम् ।

द्वात्रिंशदस्थि

H.R.004/032
देहे द्वात्रिंशदस्थीनि शतं स्यात्पार्श्वयोर्द्वयो ।

द्विज

G. P.002/101
स्नातं तेन समस्ततीर्थसलिलं दत्ता द्विजेभ्यो धरा... ।
Y.M.001
द्विजचोदितशङ्खस्य...श्रुतिकल्पतरोः फलं ।
Y.Y.002/008
द्विजवत्क्षत्रियस्योक्तं सिद्धान्तश्रवणं बुधैः ।
Y.Y.004/015
द्विजानां तु वरारोहे तुन्दमध्यमितीरितम् ।
Y.Y.004/017
चतुष्पदां तिरश्चां च द्विजानां तुन्दमध्यमे ।
Y.Y.006/062
आसने नान्यधीरास्ते द्विजो रहसि नित्यशः ।

द्विजसेवित

G. P.001/006
द्विजसेवितशाखस्य श्रुतिकल्पतरोः फलम् ।

द्विजिह्व

Y.Y.012/017
सहस्रपत्रस्य मुखं प्रविश्य कुर्यात्पुनस्तूर्ध्वमुखं द्विजिह्वः ।

द्वितीय

S.SV.078
शुक्लपक्षे द्वितीयायामर्के वहति चन्द्रमाः ।

द्वितीया

S.SV.083

प्रथमे मनउद्वेगं धनहानिर्द्वितीयके ।

S.SV.260

रिक्ते चैवद्वितीयस्तु जयी भवति नान्यथा ।

द्वितीया

H.R.004/020

द्वितीयायां घटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ।

द्विदल

G. P.001/016

कण्ठे स्यात् षोडशदलं भूमध्ये द्विदलं तथा ।

द्विनाडि

H.R.002/065

कण्ठसङ्केचनेनैव द्विनाड्यां भवति ध्रुवं ।

द्विप

Y.R.260

न च बाह्यं विजानाति कूपे मग्न इव द्विपः ।

द्विपुटाश्रित

A.P.031

तदासौ मरणावस्था जायते द्विपुटाश्रिता ।

द्विपुटी

H.R.002/040

तथा सा मरणावस्था जायते द्विपुटी स्थिता ।

द्विलक्ष्य

G. P.001/013

षट्चक्रं षोडशाधारं द्विलक्ष्यं व्योमपञ्चकम् ।

द्विवार

Y.R.064

एकवारं द्विवारं वा कुम्भकस्य विवृद्धये ।

द्विसप्तति

Y.M.016

तत्र नाड्यः समुत्पन्नाः सहस्राणि द्विसप्ततिः ।

Y.M.017

तेषु नाडीसहस्रेषु द्विसप्ततिरुदाहृताः ।

धनञ्जय

द्विसप्ततिसहस्र

H.R.004/032

द्विसप्ततिसहस्राणि नाड्यश्चरति मारुतः ।

S.SV.032

द्विसप्ततिसहस्राणी देहमध्ये व्यवस्थिताः ।

Y.Y.004/056

द्विसप्ततिसहस्रेषु नाडीमार्गेषु संचरेत् ।

द्वीप

H.R.004/040

द्विपाः स्युः धातवः सप्त स्वेदल्लव्यद्वयोर्द्वयोः ।

द्वेष

A.Y.001/020

द्वेषोच्चाटनमारणादि कुहकैर्मन्त्रैः प्रपञ्चोद्गमः ।

S.SV.196

रागद्वेषो तथा लज्जा भयं मोहश्च पञ्चमः ।

Y.B.016

द्वेषो लज्जा सुखं दुःखः विषादो इर्ष एव च ।

द्वेषिन्

S.SV.097

व्यवहारे खल्लेच्चाटे द्वेषिविद्यादिवञ्चके ।

ध

धन

S.SV.178

जीवितव्ये जये लभे कृष्यां च धनकर्मणि ।

Y.Y.002/005

न्यायार्जितं धनं चात्रमन्यद्वा यत्प्रदीयते ।

धनञ्जय

G. P.001/033

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

G. P.001/037

न जहाति मृतं चापि सर्वव्यापी धनञ्जयः ।

S.SV.043

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

S.SV.047

न जहाति मृतं वापि सर्वव्यापी धनञ्जयः ।

धनञ्जयकर्मन्

Y.M.022

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.M.026

वृत्तं धनञ्जयः शब्दे क्षणमात्रं न निश्चयेत् ।

Y.V.014

नागः कूर्मश्च कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/047

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

धनञ्जयकर्मन्

Y.Y.004/071

धनञ्जयस्य शोषादि सर्वं कर्म प्रकीर्तितम् ।

धनवान्

S.SV.298

धनवान्सौख्ययुक्तश्च भोगवानार्थसंस्थितिः ।

धनहानि

S.SV.083

प्रथमे मनउद्वेगं धनहानिर्द्वितीयके ।

धनिष्ठा

S.SV.201

धनिष्ठा रोहिणी ज्येष्ठाऽनुराधा श्रवणं तथा ।

धनु

H.R.003/055

पादमध्ये शिरः क्षित्वा धनुवन्मर्कटासनम् ।

S.SV.074

मेषसिंहौ च कुम्भश्च तुल्यं च मिथुनं धनम् ।

S.SV.108

गजाश्वारोहणे धन्विगजाश्वानां च बन्धने ।

धनुराकर्षण

H.R.003/050

धनुराकर्षणाकृष्टं धनुरासनमेव च ।

धनुरासन

H.R.003/050

धनुराकर्षणाकृष्टं धनुरासनमेव च ।

धन्वन्तरि

S.K.S.084

तेन कार्यमिदं नान्यैर्यत्र धन्वन्तरिः प्रभुः ।

धर्म

धन्वन्तरिप्रसाद

S.K.S.108

धन्वन्तरिप्रसादेन व्रणे धारा तु केवल्य ।

धरणी

S.K.S.077

ग्रन्थिदोषं च धरणीसम्भवं नल्सम्भवम् ।

S.K.S.107

धरणीनल्योर्दोषः शूलोषश्च नश्यति ।

S.SV.209

लम्बीजे धरणीं ध्यायेच्चतुरसां सुपीतभाम् ।

धरा

G. P.002/101

स्नातं तेन समस्ततीर्थसलिलं दत्ता द्विजेभ्यो धरा... ।

H.R.003/041

धरामवष्टभ्य करद्वयेन तत्कूर्परस्थापितनाभिपार्श्वः ।

H.R.003/074

हस्तौ धरामवष्टभ्य चरणौ फाल्संस्थितौ ।

S.SV.188

तुष्टिः पुष्टि रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।

S.SV.200

फूत्कारकृत्स्नस्फुटिता विदीर्णा पतिता धरा ।

Y.Y.003/015

अवष्टभ्य धरां सम्यक् तल्लभ्यां तू करद्वयोः ।

धरायन्त्र

A.Y.002/015

धरायन्त्रविधानेन जीवन्मुक्तो भविष्यति ।

धर्म

A.Y.001/049

धर्मशान्तिः प्रजायेत मुहुर्निद्रा च मूर्च्छना ।

S.SV.093

अग्निचोराधर्मधर्मा अन्येषां वादिनिग्रहः ।

S.SV.106

जन्ममोक्षे च धर्मे च दीक्षायां मन्त्रसाधने ।

S.SV.372

रक्षणीयस्ततो देहो यतो धर्मादिसाधनम् ।

Y.M.095

अधमस्याधमो धर्मः कम्पो भवति मध्यमः ।

धर्मज्ञ

Y.Y.001/029

कुर्याद्यज्ञेन देवेभ्यः स्वाश्रमं धर्ममाचरन् ।

Y.Y.001/039

तस्मात्त्वमपि योगीन्द्र स्वाश्रमं धर्ममाचरन् ।

Y.Y.001/069

मनःशुद्धिश्च विज्ञेया धर्मेणाध्यात्मविद्यया ।

Y.Y.001/069

आत्मविद्या च धर्मश्च पित्राचार्येण वानधे ।

Y.Y.002/004

धर्माधर्मेषु विश्वासो यस्तदास्तिक्यमुच्यते ।

Y.Y.006/016

वैश्यानां धर्मयुक्तानां तपस्विनाम् ।

धर्मज्ञ

Y.B.031

ज्ञाननिष्ठो विरक्तोऽपि धर्मज्ञो विजेतेन्द्रियः ।

धर्मदात्री

G. P.002/079

संसारस्यैकरूपां त्रिभुवनजननीं धर्मदात्रीं नराणाम् ।

धर्मनिपुण

S.SV.345

शूरो भीरुसुधीरधर्मनिपुणः शान्तो विकारी... ।

धर्मनिरत

Y.Y.005/009

त्रिकालस्नानसंयुक्तः स्वधर्मनिरतः सदा ।

Y.Y.005/010

स्वधर्मनिरताः शान्तास्तन्त्रेषु च सदा रताः ।

धर्मपरायण

Y.Y.005/004

कृतविद्यो जितक्रोधः सत्यधर्मपरायणः ।

धर्मप्रासाद

S.SV.102

आश्रमे धर्मप्रासादे वस्तूनां सङ्ग्रहेऽपि च ।

धर्मशास्त्रज्ञ

Y.Y.010/008

विद्वद्भिर्धर्मशास्त्रज्ञैर्विचार्य च पुनः पुनः ।

धातुगतारोग

धर्मार्थ

Y.Y.002/019

धर्मार्थमात्मसिद्धयर्थमुपायग्रहणं व्रतम् ।

धवल

S.K.S.056

मृदुलं धवलं शुद्धं चतुरङ्गुलविस्तृतम् ।

Y.B.092

मृदुलं धवलं प्रोक्तं, वेष्टनाम्बरलक्षणम् ।

धातु

A.P.008

केचित्खादन्ति धातून्निखिलतनुसिरा वायुसञ्चारदक्षाः ।

A.Y.001/051

निवर्तन्ते च धातूनां बन्धं कुर्वन्ति धातुगाः ।

A.Y.001/052

रसपुष्टिं प्रकुर्वन्ति धातूनां समवायवः ।

A.Y.002/033

...धातून् अखिलतनुशिरावायुसञ्चारदक्षाः ।

G. P.002/061

स्मृत्येव सर्वचिन्तायां धातुरेकः प्रपद्यते ।

H.R.001/047

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादं...कान्तिं दहनप्रदीप्तिं ।

H.R.004/040

द्विपाः स्युः धातवः सप्त स्वेदल्लक्षद्वयोर्द्वयोः ।

S.K.S.139

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादो देहलघवम् ।

S.SV.371

शरीरं नाशयन्त्येते दोषा धातुमलस्तथा ।

Y.B.014

पञ्चात्मकमभूत्पिण्डं, धातुबद्ध गुणात्मकम् ।

Y.B.139

ब्रह्मनाडी तथा धातून्, सन्तताभ्यासयोगतः ।

Y.B.165

धातुं स्वं सङ्ग्रसेद् वह्निः पवनेन समन्ततः ।

धातुगतारोग

Y.B.106

शिरोजलेदराधातुगतारोगविनाशनम् ।

धातुचिन्ता

धातुचिन्ता

S.SV.180

तेजसाधातुचिन्तास्याच्छून्यमाकाशतोवदेत् ।

धातुदोष

H.R.002/016

नाडी जलेदर धातुगत दोष विनाशनं ।

धातुप्रपोषण

H.R.001/075

श्रेष्ठं सुमधुरं स्निग्धं गव्यं धातु प्रपोषणम् ।

धातुविज्ञान

S.SV.187

आग्नेयेधातुविज्ञानं व्योम्निशून्यं विनिर्दिशेत् ।

धातुसाम्य

S.SV.377

पूरकः कुरुते वृद्धिं धातुसाम्यं तथैव च ।

धात्रिन्

Y.Y.001/015

योगं वक्ष्यामि विधिवद्भात्रोक्तं परमेष्ठिना ।

धारण

G. P.001/101

यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

H.R.003/096

यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

Y.M.136

प्रत्याहारेण सम्पन्नो धारणं च समभ्यसेत् ।

Y.M.141

प्रत्याहारसम्पन्नः धारणं च समभ्यसेत् ।

Y.Y.006/006

यावद्वा शक्यते तावद्धारणं जपसंयुतम् ।

Y.Y.006/066

धारणं कुर्वतस्तस्य शक्तिः स्यादिष्टभोजने ।

धारणा

A.Y.002/108

यस्य धारणमात्रेण स्वयं तत्त्वं प्रकाशते ।

G. P.001/007

आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

धारणा

G. P.002/012

धारणाभिमतो धैर्यं ध्यानाच्चैतन्यमद्भुतम् ।

G. P.002/013

प्रत्याहारं द्विष्टकेन ज्ञायते धारणा शुभा ।

G. P.002/014

धारणा द्वादश प्रोक्ता ध्यानाद्भ्यानविशारदैः ।

G. P.002/047

न मुञ्चत्यमृतं कोऽपि स पन्थाः पञ्च धारणाः ।

G. P.002/052

प्रत्याहारेण संपन्नो धारणा च समभ्यसेत् ।

G. P.002/053

हृदये पञ्चभूतानां धारणा च पृथक्पृथक् ।

G. P.002/053

मनसो निश्चलत्वेन धारणा साभिधीयते ।

G. P.002/054

देवास्तम्भकरी सदा क्षितिजयं कुर्याद्भुवो धारणा ।

G. P.002/055

...देवा दुःसहकालकूटदहनी स्याद्धारुणी धारणा ।

G. P.002/056

देवा वह्निजयं सदा वितनुते वैश्वानरी धारणा ।

G. P.002/057

...देवा खेगमनं करोति यमिनः स्याद्वायवी धारणा ।

G. P.002/058

...देवा मोक्षकपाटपाटनपटुः प्रोक्ता नभोधारणा ।

G. P.002/059

शोषिणी च भवत्येषा भूतानां पञ्च धारणाः ।

G. P.002/060

कर्मणा मनसा वाचा धारणाः पञ्चदुर्लभाः ।

G. P.002/084

धारणा पञ्चनाडीभिर्ध्यानं च षष्टिनाडीभिः ।

H.R.001/013

न धारणा ध्यान परिश्रमो वा समेधमाने सति राजयोगे ।

S.SV.266

निश्चलं धारणां कृत्वा पुष्पं हस्तान्निपातयेत् ।

Y.M.002

आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

Y.M.090

यथेष्टं धारणा वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

Y.M.102

धारणायां मनोधैर्यं ध्यानादैश्वर्यमद्भुतम् ।

धारणा

- Y.M.103
प्रत्याहारद्विष्टकेन जायते धारणा शुभा ।
Y.M.104
धारणाद्वादशं प्रोक्तं ध्यानं ध्यानविशारदैः ।
Y.M.137
न मञ्जत्यत्यमृतं कापि सम्पन्नाः पञ्चधारणाः ।
Y.M.142
मनसो निश्चलत्वेन धारणा च विधीयते ।
Y.M.142
भूरादिपञ्चभूतानां धारणा च पृथक् पृथक् ।
Y.M.144
तेषां स्तम्भकरी सदा क्षितिजया कुर्यात्ततो धारणा ।
Y.M.146
विषाग्निः सह कालकूट रजिना तद्वारुणी धारणा ।
Y.M.148
तेषां वह्निमसंशयं तु ज्वलन्ते वैश्वानरी धारणा ।
Y.M.151
तेषां योगमनं (लं) करोति यमिनां सा वायवी धारणा ।
Y.M.153
तेषां मोक्षकवाटभेदनपटुः प्रोक्ता नभोधारणा ।
Y.M.154
शोषणा च भवत्येषा भूतानां पञ्चधारणा ।
Y.M.155
कर्णानां मधुरास्सर्वा धारणा पञ्च दुर्लभाः ।
Y.M.175
धारणं पञ्च नाड्यस्तु ध्यानं षट् चैव नाडिकाः ।
Y.R.016
प्रत्याहारस्तथा पञ्चाधारणाध्यानमेव च ।
Y.R.137
धारणायाः स्वरूपं तु सम्यगत्र निरूप्यते ।
Y.R.138
पुनः पुनः प्रयत्नेन धारणासा निगद्यते ।
Y.R.139
देशा बहुविधाः प्रोक्ता धारणाया मुनीश्वरैः ।
Y.R.140
शरीरे धारणां कुर्यादेकान्तसुसमाहितः ।
Y.R.142
ततस्ततो नियम्याशु धारणादेशमानयेत् ।
Y.R.142
धारणां कुर्वतश्चित्तं चलं गच्छेद्यतो यतः ।

धारणा

- Y.R.143
यततो योगिनश्चैवं यदा स्याद्धारणा दृढा ।
Y.R.144
कुर्वाणो धारणां योगी ज्योतिः पश्यति चिन्मयम् ।
Y.R.145
नाभिचक्रेयदा कुर्याद्धारणां योगविद्यदि ।
Y.R.147
धारणां कुर्वतश्चन्द्रमण्डले योगिनोऽखिलम् ।
Y.R.148
तारकाणां गतिं सर्वा ध्रुवेकुर्वन्तु धारणाम् ।
Y.R.149
वृक्षाग्रे पर्वताग्रे वा धारणां कुर्वतः सदा ।
Y.R.150
पृथिव्यां धारणां कृत्वा योगी तन्मयताङ्गतः ।
Y.R.151
जले जलमयी कुर्याद्धारणां योगविद्यदि ।
Y.R.155
विषया धारणायास्तु सत्यन्येपि सहस्रशः ।
Y.R.156
युक्ताहारविहाराणां सिद्धा भवति धारणा ।
Y.R.211
बहिर्देशे यदायोगी धारणां कुरुते चिरम् ।
Y.Y.001/046
प्राणायामस्तथा गार्गि प्रत्याहारश्च धारणा ।
Y.Y.001/049
धारणा पञ्चधा प्रोक्ता ध्यानं षोढा प्रकीर्तितम् ।
Y.Y.006/035
प्राणसंयमनं नाम देहे प्राणस्य धारणम् ।
Y.Y.006/039
नासाग्रे धारणं गार्गि वायोर्विजयकारणम् ।
Y.Y.006/039
सर्वरोगविनाशः स्यान्नाभिमध्ये च धारणात् ।
Y.Y.006/040
शरीरं लघुतां याति पादाङ्गुष्ठे च धारणात् ।
Y.Y.006/069
एतेन नाभिमध्येस्थधारणेनैव मारुतः ।
Y.Y.007/006
अष्टादशसु यद्वायोर्मर्मस्थानेषु धारणम् ।
Y.Y.008/001
अथेदानीं प्रवक्ष्यामि धारणाः पञ्च तत्त्वतः ।

धारा

- Y.Y.008/002
धारणेत्युच्यते सद्भिः शास्त्रतात्पर्यवेदिभिः ।
Y.Y.008/003
तस्मिन्नेवान्तराकाशे यद्वाद्याकाशधारणम् ।
Y.Y.008/004
एषा च धारणेत्युक्ता योगशास्त्रविशारदैः ।
Y.Y.008/005
धारणाः पञ्चधा प्रोक्तास्ताश्च सर्वाः पृथक्शृणु ।
Y.Y.008/006
एतेषु पञ्चदेवानां धारणं पञ्चधोच्यते ।
Y.Y.008/036
धारणं कुर्वतस्त्वग्रौ सर्वे नश्यन्ति वातजाः ।
Y.Y.008/036
पार्थिवांशे जल्यंशे च धारणं कुर्वतः सदा ।
Y.Y.008/037
व्योमांशे मारुतांशे च धारणं कुर्वतः सदा ।
Y.Y.008/040
यमादिभिश्च संयुक्ता विधिवद्धारणं कुरु ।

धारा

- G. P.002/030
चन्द्रामृतयी धारां प्रत्याहरति भास्करः ।
S.K.S.106
नाभौ पात्रं तु संस्थाप्य चोर्ध्वतो धारया जलम् ।
S.K.S.108
धन्वन्तरिप्रसादेन व्रणे धारा तु केवलम् ।

धारामृत

- H.R.002/139
उत्कल्लेखलभृतं च विमलं धारामृतं यः पिबेत् ।

धार्मिक

- H.R.001/067
सुराष्ट्रे धार्मिकदेशे सुभिक्षे निरुपद्रवे ।
Y.Y.009/028
जानन्तं सर्वदा सर्वमुन्नयन्तं च धार्मिकान् ।

धावन

- S.SV.195
धावनं चलनं ग्रन्थः सङ्कोचनप्रसारणे ।
S.SV.222
गमने तु चतुर्विंशेत्रवेदास्तु धावने ।

धूर्जटि

धी

- Y.Y.002/004
या धीस्तामृषयः प्राहुः सन्तोषं सुखलक्षणम् ।
धीर
H.R.004/063
...स्तस्मात्सिद्धिपदं स्वभावनिरतं धीरस्य... ।
Y.R.136
कृत्वा धीरमना योगी भवेदभ्यासतत्परः ।
Y.R.223
छेदयेत्तां क्रमाद्धीरः सूक्ष्मशस्त्रेण युक्तिः ।
Y.R.299
दृढचित्तस्य धीरस्य योगः सिद्ध्यति सत्वरम् ।
Y.Y.005/012
मन्त्रैर्न्यस्ततनुर्धीरः सितभस्मधरः सदा ।
Y.Y.010/014
आसने नान्यधीरास्ते प्राङ्मुखो वाप्युदङ्मुखः ।

धूपन

- S.K.S.122
शिलभेदकचूर्णं तु श्रेष्ठमेतद्धि धूपनम् ।

धूम

- S.K.S.021
स्वेदनं धूमनस्ये च तथा च कवलग्रहः ।
S.K.S.120
धूमस्तु द्विविधः प्रोक्तो व्रणशोधनरोपणः ।

धूमध्वजजय

- Y.Y.006/065
धूमध्वजजयं यावन्नान्यधीरेवमभ्यसेत् ।

धूमाकुल

- S.SV.335
मध्यं छिद्रमिदं भवेद्दशदिनं धूमाकुलं तद्दिने...

धूर्जटि

- S.K.S.014
यान्याह धूर्जटिः साक्षाल्लोकानुग्रहेतवे ।
S.K.S.040
भवतीत्याह भगवान् धूर्जटिर्योगशासने ।
S.K.S.042
नेत्ररोगास्तथा तन्द्रा नश्यन्तीत्याह धूर्जटिः ।

धूर्त

धूर्त

Y.B.188

गोपनीयं प्रयत्नेन क्रूरे धूर्ते शठे खले ।

धूलि

Y.Y.008/020

भस्मोद्धूलितसर्वाङ्गं सुप्रसन्नमनुस्मरन् ।

धृति

H.R.003/002

भावशुद्धिरहिंसा च ब्रह्मचर्यं स्मृतिर्धृतिः ।

Y.Y.001/051

क्षमाधृतिर्मिताहारः शौचं त्वेते यमा दश ।

Y.Y.001/066

तयोः प्राप्तौ च सर्वत्र चित्तस्य स्थापनं धृतिः ।

धृतिपरायण

Y.R.300

तथापि साधयेद्योगी योगं धृतिपरायणः ।

धृतिसङ्ख्या

S.K.S.024

धृतिसङ्ख्याः शम्भुनोक्ताः सर्वामयविनाशनाः ।

धैर्य

G. P.002/012

धारणाभिमतो धैर्यं ध्यानाच्चैतन्यमद्भुतम् ।

G. P.002/101

यस्य ब्रह्मविचारणे क्षणमपि प्राप्नोति धैर्यं मनः ।

H.R.001/078

उत्साहान्निश्चलैर्धैर्यात्तत्त्वज्ञानार्थदर्शनात् ।

धौति

H.R.001/025

चक्रिन्नौल्लिखितैर्नैतिर्वस्तिर्गजकरिणी... ।

H.R.001/026

धौतिर्बस्तिस्तथा नेतिस्त्राटकं नौल्लिखिता तथा ... ।

H.R.001/035

विंशद्विंशत्प्रमाणेन धौतेर्वस्त्रसुदीर्घितम् ।

H.R.001/036

ततः प्रत्याहरैश्चैतदुत्खातं धौतिरुच्यते ।

S.K.S.017

अन्तर्भस्त्रा घ्राणदन्ती धौती नेती द्विधा स्थिता ।

ध्यान

धौतिकर्मन्

H.R.001/036

धौतिकर्म प्रभावेन धावन्त्येव न संशयः ।

H.R.001/063

हृदयं कण्ठचक्रस्थं धौत्याख्येन तु कर्मणा ।

S.K.S.058

दूरीकुर्यात् कर्णबाधर्यमुच्चैर्धौतीकर्म...शङ्करेण ।

धौतिवस्त्र

S.K.S.056

तिथिहस्तमितायामं धौतीवस्त्रस्य लक्षणम् ।

ध्यान

A.P.055

तद्ध्यानं यदशेषवस्तुविषयव्यापारहीनं मनः ।

A.Y.001/010

मन्त्रयोगरताः केचित् केचिद् ध्यानविमोहिताः ।

A.Y.001/020

ध्यानं देहपदेषु नाडिषु षडाधारे च चेतोभ्रतु ... ।

A.Y.002/034

केचिज्जातिगताभिमानभरिता ध्यानादिकर्माकुलः ।

A.Y.002/040

सङ्कल्पमूलध्यानादि चिन्ताशास्त्रे समाकुलः ।

A.Y.002/041

ध्यानादिभिः सत्करणैर्नगम्यं चिन्तामणिं होकगुरुं विहाय ।

G. P.001/007

ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि वदन्ति षट् ।

G. P.001/052

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

G. P.002/012

धारणाभिमतो धैर्यं ध्यानाच्चैतन्यमद्भुतम् ।

G. P.002/014

धारणा द्वादश प्रोक्ता ध्यानाद्ध्यानविशारदैः ।

G. P.002/014

ध्यान द्वादशकेनैव समाधिरभिधीयते ।

G. P.002/061

यच्चित्ते निर्मलं चिन्ता तद्धि ध्यानं प्रचक्षते ।

G. P.002/062

द्विविधं भवति ध्यानं सकलं निष्कलं तथा ।

G. P.002/084

धारणा पञ्चनाडीभिर्ध्यानं च षष्टिनाडीभिः ।

ध्यान

H.R.001/011

शिरः पाश्चात्य भागस्य ध्याने मृत्युञ्जयः परः ।

H.R.001/013

न धारणा ध्यान परिश्रमो वा समेधमाने सति राजयोगे ।

H.R.003/038

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

H.R.003/061

निरालम्बनता ध्यानं निरालम्बनमासनम् ।

H.R.003/087

सूर्याचन्द्रमसोरनेन विधिनां बिम्बद्वयं ध्यायताम् ।

H.R.004/003

ध्यानादस्पन्दमनसः समाधिः सोऽभिधीयते ।

S.K.S.029

सध्यानमन्त्रयुक्तानि यथाहान्धकसूदनः ।

S.K.S.091

प्राणापानौ चिन्तनीयौ च देवो...मन्त्रं ध्यानपूर्वं जपेच्च ।

S.SV.370

जपैर्ध्यानेन योगेन जायते कालवञ्चना ।

Y.B.036

ध्यानस्थोऽसौ तथाप्येवमिन्द्रियैर्विवशो भवेत् ।

Y.B.042

पिपीलिका यदा लग्ना, देहे ध्यानाद् विमुच्यते ।

Y.B.066

ध्यानादिभिः सत्करणैर्नगम्यं... ।

Y.M.002

ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि भवन्ति षट् ।

Y.M.041

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं ततश्चेतसा ।

Y.M.102

धारणायां मनोधैर्यं ध्यानादैश्वर्यमद्भुतम् ।

Y.M.104

धारणाद्वादशं प्रोक्तं ध्यानं ध्यानविशारदैः ।

Y.M.104

ध्यानद्वादशकेनैव समाधिरभिधीयते ।

Y.M.156

य तत्त्वे निश्चलं चेतस्तद्ध्यानं च प्रचक्षते ।

Y.M.157

द्विधा भवति तद्ध्यानं सगुणं निर्गुणं तथा ।

Y.M.166

ध्यानेन लक्षणं नित्यं भूमध्ये परमेश्वरम् ।

ध्यान

Y.M.175

तावद्व्यवस्थितं ध्यानं तत्समाधिपरं तपः ।

Y.M.175

धारणं पञ्च नाड्यस्तु ध्यानं षट् चैव नाडिकाः ।

Y.R.016

प्रत्याहारस्तथा पश्चाद्धारणाध्यानमेव च ।

Y.R.034

सिद्धं प्राणाधिरोहे स्यात् ध्यानकाले तु पद्मकम् ।

Y.R.101

तदा तत्रैव ध्यानेन स्थिरं कुर्याद्विचक्षणः ।

Y.R.157

अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि मुक्तिसाधनमुत्तमम् ।

Y.R.158

सगुणं निर्गुणं चैव द्विधा ध्यानं प्रकीर्तितम् ।

Y.R.169

सगुणं ध्यानमित्येतद्विष्णोश्चैव शिवस्य वा ।

Y.R.170

योगिदेहे तथा ध्यानाज्जायते गुणसङ्क्रमः ।

Y.R.179

आदौ गृहगतं सर्वं वस्तु ध्याने निरीक्ष्यते ।

Y.R.188

कृत्वा ध्यानं ततः कुर्यात् भूमध्ये स्थिरमानसः ।

Y.R.230

ध्यानं भूमध्यदेशे च मुद्राभवति खेचरी ।

Y.R.259

तं ध्यानेनोर्ध्वमानीय ब्रह्मरन्ध्रे प्रवेशयेत् ।

Y.Y.001/001

सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं सदा ध्यानपरायणम् ।

Y.Y.001/047

ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि वरानने ।

Y.Y.001/049

धारणा पञ्चधा प्रोक्ता ध्यानं षोढा प्रकीर्तितम् ।

Y.Y.002/015

मानसो मननध्यानभेदाद् द्वैविध्यमास्थितः ।

Y.Y.002/016

मानसाच्च तथा ध्यानं सहस्रगुणमुच्यते ।

Y.Y.009/001

अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि शृणु गार्गी वरानने ।

Y.Y.009/001

ध्यानमेव हि जन्तूनां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

ध्यानकाल

Y.Y.009/002

ध्यानमात्मस्वरूपस्य वेदनं मनसा खलु ।

Y.Y.009/009

तदेतन्निर्गुणं ध्यानमिति ब्रह्मविदो विदुः ।

Y.Y.009/018

सोऽहमात्मेति विज्ञानं सगुणं ध्यानमुच्यते ।

Y.Y.009/024

सगुणेषूत्तमं ह्येतद्ध्यानं योगविदो विदुः ।

Y.Y.009/029

सोऽहमस्मीति या बुद्धिः सा च ध्यानेषु शस्यते ।

Y.Y.009/030

ध्यानेनानेन सौरेण मुक्तिं यास्यन्ति सूरयः ।

Y.Y.009/032

मनसालेख्य सोऽहं स्यामित्येतद्ध्यानमुत्तमम् ।

Y.Y.009/034

सोऽहमेवेति या बुद्धिः सा च ध्यानेषु शस्यते ।

Y.Y.009/039

एवं यद्वेदनं तच्च सगुणं ध्यानमुच्यते ।

Y.Y.009/042

विधिवत्कर्म कुर्वाणा ध्यानमेव सदा कुरु ।

Y.Y.009/043

अन्यानपि बहून्याहूर्ध्यानानि मुनिसत्तमाः ।

ध्यानकाल

Y.R.034

सिद्धं प्राणाधिरोहे स्यात् ध्यानकाले तु पञ्चकम् ।

ध्यानपरायण

Y.Y.001/001

सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं सदा ध्यानपरायणम् ।

Y.Y.012/014

जित्वैवं चक्रिणः स्थानं सदा ध्यानपरायणः ।

ध्यानमात्र

Y.R.265

ध्यानमात्रेण सर्वेषां भूतानां च मनोगतम् ।

ध्यानमुद्रा

Y.M.159

समत्वं च शरीरस्य ध्यानमुद्रेति कीर्तिता ।

ध्वज

ध्यानयोग

G. P.002/080

एकस्य ध्यानयोगस्य तुल्यं नार्हन्ति षोडशीम् ।

Y.M.158

एकस्य ध्यानयोगेन कलत्रं नार्हन्ति षोडशीम् ।

Y.R.118

कुम्भकाभ्यासतो नित्यं ध्यानयोगाच्च मूर्धनि ।

ध्यानस्थान

G. P.002/076

कथितानि नवैतानि ध्यानस्थानानि योगिभिः ।

Y.M.170

कथितानि चैवैतानि ध्यानस्थानानि योगिनाम् ।

ध्यानामृत

Y.Y.009/040

एवं ध्यानामृतं कुर्वन् षण्मासान्मृत्युजिद्धवेत् ।

ध्यानासन

A.P.055

तत्क्षेत्रं यदसीमकालप्रटलध्यानासनं हेल्या ।

ध्येय

A.Y.002/070

भ्रातव्यं परिजिघ्रतोऽथवदतो ध्येयं सदा ध्यायतः ।

Y.R.315

योगात्मा योगकृद्योगी योगिध्येयपदाम्बुजः ।

Y.Y.001/012

वासुदेवं जगद्योनिं योगिध्येयं निरञ्जनम् ।

ध्रुव

A.Y.001/025

अनाकारमविच्छिन्नमग्राह्यमचलं ध्रुवम् ।

S.SV.316

मूर्च्छितोऽपि ध्रुवं जीवेद्यदर्थं परिपृच्छति ।

S.SV.341

जिह्वां विष्णुपदं ध्रुवं सुरपदं... ।

Y.Y.006/077

देहातीते जगत्प्राणे शून्ये ध्रुवे पदे ।

ध्वज

S.K.S.025

तत्कर्म द्विविधं तत्र ध्वजमूल्यभेदतः ।

ध्वजबस्ति

ध्वजबस्ति

S.K.S.146

निष्पीड्य पाणिनाहत्य ध्वजबस्तिरयं स्मृतः ।

ध्वनि

A.P.046

विचित्रकणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

G. P.002/017

गगनं पवने प्राप्ते ध्वनिरुत्पद्यते महान् ।

H.R.004/008

कर्णौ पिधाय मूलेन यं शृणोति ध्वनि मुनिः ।

H.R.004/018

विचित्रकणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

H.R.004/022

तृतीयायां ततो भित्त्वाऽविष्कारो मर्दलध्वनिः ।

S.SV.164

पीतः शनैर्मध्यवाही हनुर्यावद्गुरुध्वनिः ।

S.SV.244

अङ्गुष्ठतर्जनीवंशो पादाङ्गुष्ठे तथा ध्वनिः ।

Y.M.108

गगनं पावने प्राप्ते ध्वनिरुद्येत्ततो महान् ।

Y.R.250

श्रूयते प्रथमाभ्यासे ध्वनिर्नादस्य मिश्रितः ।

Y.R.251

घण्टानादसमः पूर्वं ततः शङ्खसमो ध्वनिः ।

Y.R.252

वंशीशब्दनिभश्चाथो मृदङ्गसदृशो ध्वनिः ।

Y.R.253

क्रमेणाभ्यासतश्चैवं श्रूयतेऽनाहतो ध्वनिः ।

ध्वान्त

H.R.001/004

भ्रान्त्या बहुमतध्वान्ते राजमार्गमजानतः ।

न

नक्षत्र

H.R.004/042

नक्षत्राण्यपराण्याहुरेवं योज्यं तु धीमता ।

S.SV.029

न तिथिर्न च नक्षत्रं न वारो ग्रहदेवता ।

नदी

Y.R.147

नक्षत्राणामवस्थानं क्षिप्रं प्रत्यक्षतामियात् ।

Y.R.271

दिवा निरीक्षयेद्विन्दुं रात्रौ नक्षत्रमुज्ज्वलम् ।

Y.Y.012/026

देवोद्यानानि रम्याणि नक्षत्राणि च चन्द्रमाः ।

नख

H.R.002/089

विलिखेच्च नखेनैव घातयेत्स्वेदसंभवम् ।

नगर

Y.Y.005/008

देवालये वा नद्यां वा ग्रामे नगरेऽथवा ।

नगरप्रवेश

S.SV.231

यात्रारम्भे विवाहे च प्रवेशे नगरादिके ।

नग्न

A.P.072

नग्नः कोऽपि गुहासु दिव्यवसनः कौपीनवासाः क्वचित् ।

नग्नत्व

A.Y.001/019

नग्नत्वं निगमागमादिकवितागोष्ठीसभाभ्यन्तरे ।

A.Y.002/035

केशमुञ्चननग्नत्वे रक्तचीवर धारणम् ।

नतांस

H.R.001/032

नतांसो भ्रामयेदेषा नौलिगाँडेः प्रशस्यते ।

S.K.S.134

नतांसः शोधयेत्कोष्ठं पुनस्तोयं विरेचयेत् ।

नदी

S.SV.119

नदीजलैर्घतरणे भेषजे लिपिलेखने ।

S.SV.374

इडा गङ्गेति विज्ञेया पिङ्गल्य यमुना नदि ।

Y.Y.005/008

देवालये वा नद्यां वा ग्रामे नगरेऽथवा ।

नपुंसक

नपुंसक

S.SV.294

तेजसि गर्भपातः स्यान्नभस्यपि नपुंसकः ।

S.SV.295

चन्द्रे स्त्री पुरुषः सूर्ये मध्यमार्गे नपुंसकः ।

नभ

S.SV.153

बिन्दुभिस्तु नभो ज्ञेयमाकारैस्तत्त्वलक्षणम् ।

S.SV.154

तिर्यग्वायुप्रवाहश्च नभो वहति सङ्क्रमे ।

S.SV.156

जानुदेशे क्षितिस्तोयं पादान्ते मस्तकेनभः ।

S.SV.159

मध्ये स्तम्भं विजानीयात्रभः सर्वत्रमध्यमम् ।

S.SV.162

नभसो निष्फलं सर्वं ज्ञातव्यं तत्त्ववादिभिः ।

S.SV.163

हानिः स्याद्वह्निवाताभ्यां नभसो निष्फलं भवेत् ।

S.SV.175

वायुश्चोत्तरदिग्ज्ञेयो मध्ये कोणगतं नभः ।

S.SV.177

वह्नौ मृत्युः क्षयोवायुर्नभः स्थानं दहेत्कचित् ।

S.SV.179

प्रयातिवायुतोऽन्यत्र हानिमृत्यु नभोऽनले ।

S.SV.181

तेजस्येव चतुष्पादौ नभसा पादवर्जितः ।

S.SV.196

नभः पञ्चगुणं प्रोक्तं ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.197

अग्नेस्त्रिंशत्पुनर्वायोर्विंशतिर्नभसो दश ।

S.SV.199

नभस्येकगुणश्चैव तत्त्वज्ञानमिदं भवेत् ।

S.SV.264

युद्धे हि तैजसो भङ्गो मृत्युर्वायौ नभस्यपि ।

S.SV.294

तेजसि गर्भपातः स्यान्नभस्यपि नपुंसकः ।

S.SV.313

विषमे वह्नितत्त्वं स्याज्जायते केवलं नभः ।

नयन

Y.M.059

यावद्बद्धा नभो तावद्विन्दुर्न गच्छति ।

Y.R.173

दृश्यते प्रथमाभ्यासे नभः कृष्णं तु केवलम् ।

नभोजल

G. P.001/079

बध्नाति हि शिरोजालं नाधो याति नभोजलम् ।

Y.M.051

बध्नाति हि शिराजालं अधो नाभिं नभोजलम् ।

नभोधरणा

G. P.002/058

...देशा मोक्षकपाटपाटनपटुः प्रोक्ता नभोधरणा ।

Y.M.153

तेषां मोक्षकवाटभेदनपटुः प्रोक्ता नभोधरणा ।

नभोमुद्रा

G. P.001/057

महामुद्रां नभोमुद्रां उड्डीयानं जलन्धरम् ।

G. P.001/069

यावद्बद्धा नभोमुद्रा तावद्विन्दुर्न गच्छति ।

Y.M.046

महामुद्रा नभोमुद्रा ओड्याणं च जलन्धरम् ।

नभोबिल

G. P.002/075

घण्टिका लम्बिकास्थान भूमध्ये च नभोबिलम् ।

Y.M.169

घण्टिका लम्बिका स्थानं भूमध्यज्व नभोबिलम् ।

नमस्कार

H.R.003/003

तपो दांतिस्तितिक्षा च नमस्कार प्रदक्षिणम् ।

नय

A.P.021

क्षमावीर्यनयैर्युक्तो वयस्थस्सत्त्ववानपि ।

नयन

H.R.001/057

...नादस्फुटत्वं नयने च निर्मले ।

S.K.S.102

दुग्धाप्लाविततूलेन नयनाप्यायनं परम् ।

नर

S.SV.349

यस्य न स्फुरति ज्योति पीड्यते नयनद्वयम् ।

Y.M.132

ऊर्ध्वास्ये भ्रुवसन्निवेश नयने सिक्ताङ्गात्रं पिबेत् ।

Y.R.172

निमील्य नयने पश्येद्भ्रुवोर्मध्यं सदाधिया ।

Y.R.247

निमील्य नयने चित्तं कृत्वैकाग्रमनन्यधीः ।

नर

G. P.002/079

संसारस्यैकरूपां त्रिभुवनजननीं धर्मदात्रीं नराणाम् ।

H.R.001/071

निन्दां च ये प्रकुर्वन्ति राक्षसास्ते नराः क्षितौ ।

Y.R.310

नरो वाप्यथवा नारी स याति परमां गतिम् ।

नरक

Y.M.097

द्वाराणां नर(व) कंनिरुध्य पवनं जित्वा दृढं धारयेत् ।

Y.Y.006/081

प्राणायामादृते नान्यत्तारकेनरकादपि ।

नरयुद्ध

S.SV.275

नरयुद्धं यमयुद्धं त्वया प्रोक्तं महेश्वर ।

नरसिंह

S.SV.288

रूपलवण्यसम्पन्नो नरसिंहः प्रसूयते ।

नरोत्तम

Y.Y.004/049

तेषु मुख्यतमावेतौ प्राणापानौ नरोत्तमे ।

नल

S.K.S.077

ग्रन्थिदोषं च धरणीसम्भवं नलसम्भवम् ।

S.K.S.107

धरणीनल्योदोषः शूलोदोषश्च नश्यति ।

S.K.S.112

एकीकृत्य नलैः सम्यगुत्थाप्य गुरुमार्गतः ।

नलिका

नलजा

S.K.S.133

वंशजा नलजा चापि नलिका चतुरङ्गुल ।

नलप्रवेश

S.K.S.026

औष्ट्रं नलप्रवेशश्च फूत्कृतिस्तदनन्तरम् ।

नवद्वार

G. P.001/014

एकस्तम्भं नवद्वारं गृहं पञ्चाधिदैवतम् ।

Y.B.134

पूरितस्तु नवद्वारैरीषत्कुम्भकतां गतः ।

Y.V.023

सिध्यन्ति वज्रगुम्फानि नवद्वाराणि बन्धयेत् ।

Y.Y.010/014

नवद्वाराणि संयम्य गार्ग्यस्मिन्ब्रह्मणः पुरे ।

नवनीत

H.R.001/072

क्षीराज्यखण्डनवनीतसितामधूनि ।

नवयौवन

Y.R.217

हित्वा देहं विशेषेण कायं वा नवयौवनम् ।

नवाङ्गुल

Y.Y.004/016

कन्दस्थानं मनुष्याणां देहमध्यात्रवाङ्गुलम् ।

नवीन

Y.R.068

घृतं नवीनं सेवेत निशायां च पयः पिबेत् ।

नलिका

S.K.S.133

वंशजा नलजा चापि नलिका चतुरङ्गुल ।

S.K.S.134

मूलेन नलिकां दत्त्वा जलमाकर्षयेद्वलत् ।

S.K.S.136

अधश्चर्त्री पुरा कृत्वा नलिकां चानुपायुगाम् ।

S.K.S.145

त्र्यङ्गुलं नलिकां कृत्वा सूक्ष्मां श्लक्ष्णां समुद्रिकाम् ।

नलिन

S.K.S.146

लिङ्गे प्रवेश्य नलिकां तोयपूर्णा तु भस्त्रिकाम् ।

नलिन

H.R.003/019

विचित्रं नलिनं कान्तं शुद्धपक्षीसुमन्दकम् ।

नलिनी

Y.V.022

प्रणवा गुदनालं च नलिनी सर्पिणी तथा ।

नस्य

H.R.002/109

अमरीं यः पिबेन्नित्यं नस्यं कुर्वन्दिने दिने ।

S.K.S.021

स्वेदनं धूमनस्ये च तथा च कवलग्रहः ।

S.K.S.124

नश्यन्ति पूतिनासाद्या नस्यमेतत्समीरितम् ।

नाग

A.Y.001/051

श्वासद्वयल्येनापि कूर्मनागादिवायवः ।

G. P.001/033

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

G. P.001/035

प्राणाद्याः पञ्च विख्याता नागाद्याः पञ्च वायवः ।

G. P.001/036

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

H.R.002/082

जतुवत्कनकं नागं नागं ताम्रातिनिर्मलं ।

H.R.002/083

निर्मितं त्रिपलैर्नागैर्द्वादशाङ्गुल दीर्घितं ।

H.R.002/085

नालं काञ्चननिर्मितं मृदुतरं साङ्गं च नागैः कृतम् ।

H.R.002/138

वासुक्याद्यैश्च नागैश्च तक्षकेनाथ वा पुनः ।

S.SV.043

नागः कूर्मोऽथ कृकले देवदत्तो धनञ्जयः ।

S.SV.045

प्राणाद्याः पञ्च विख्याता नागाद्याः पञ्च वायवः ।

S.SV.046

उद्गारे नाग आख्यातः कूर्म उन्मीलने स्मृतः ।

नागी

Y.M.022

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.M.024

प्राणाद्याः पञ्च विख्याताः नागाद्याः पञ्चवायवः ।

Y.M.025

नागो गृह्णाति पञ्चैताः कूर्म उन्मीलने स्थितः ।

Y.R.166

भस्मभूषितसर्वाङ्गं नागालङ्कृतविग्रहम् ।

Y.V.014

नागः कूर्मश्च कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/047

नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ।

Y.Y.004/058

नागादि वायवः पञ्च त्वगस्थ्यादिषु संस्थिताः ।

नागकन्यका

Y.R.083

मुखेनाच्छाद्य तद्द्वारं सुप्ता सा नागकन्यका ।

नागकर्मन्

Y.Y.004/069

उद्गारादि गुणो यस्तु नागकर्मणि कीर्त्यते ।

नागपीठ

H.R.003/019

ब्रह्मासनं नागपीठं अन्तिमं च शवासनम् ।

नागबन्ध

S.K.S.092

नासादन्त्यां तथा चास्यां नागबन्धो रहस्यकम् ।

नागबोध

H.R.001/083

तालुकिर्नागबोधश्च खण्डः कापालिकस्तथा ।

नागरूपा

Y.Y.004/024

स्फुरन्ती हृदयाकाशे नागरूपा महोज्ज्वला ।

नागी

H.R.002/118

फणी कुण्डलिनी नागी चक्री वक्री सरस्वती ।

नागेन्द्र

नागेन्द्र

Y.Y.012/010

प्रसुप्तनागेन्द्रवदुच्छ्वसन्ती सदा प्रबुद्धा प्रभया... ।

नाडिका

S.SV.042

नामानि नाडिकानां तु वातानां तु वदाम्यहम् ।

Y.R.075

तस्मादूर्ध्वमधस्तिर्यङ् निर्गताः सर्वनाडिकाः ।

Y.R.076

तासु सर्वासु वै तिस्रः प्रधाना नाडिका मताः ।

Y.R.223

जिह्वाधो नाडिका सूक्ष्मा जिह्वान्तर्गतरोधिका ।

नाडिगण

Y.M.089

शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।

नाडिजाल

G. P.001/076

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

Y.M.065

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

नाडिशोधन

H.R.003/096

नादाभिव्यक्तिरोग्यं जायते नाडिशोधनात् ।

Y.M.090

नादाभिव्यक्तिरोग्यं जायते नाडिशोधनात् ।

नाडी

A.P.035

अयं च सर्वनाडीनामूर्ध्व गतिविशोधनः ।

A.Y.001/020

ध्यानं देहपदेषु नाडिषु षडाधारे च चेतोभ्रत् ... ।

A.Y.001/046

निमेषेण श्वासपलैर्नाडीभिः प्रहरैर्दिनैः ।

A.Y.001/054

पल्लयल्येनापि ह्रस्वाद्याश्चालनं भवेत् ।

A.Y.002/032

कृत्वा यत्नं निजतनुगतारोषनाडीप्रचारान् ।

नाडी

G. P.001/025

तत्र नाड्यः समुत्पन्नाः सहस्राणां द्विसप्ततिः ।

G. P.001/026

तेषु नाडीसहस्रेषु द्विसप्तति रुदाहताः ।

G. P.001/031

एवं द्वारं समाश्रित्य तिष्ठन्ति दश नाडयः ।

G. P.001/037

एते सर्वासु नाडीषु भ्रमन्ते जीवरूपिणः ।

G. P.002/084

धारणा पञ्चनाडीभिर्ध्यानं च षष्टिनाडीभिः ।

H.R.001/057

...नाडीषु सिद्धिर्हठसिद्धिलक्षणं ।

H.R.002/009

मध्ये पश्चिमतानेन स्यात्प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।

H.R.002/014

मुखं सन्नम्य नाडीभ्यामाकर्ष्य पवनं शनैः ।

H.R.002/016

नाडी जलेदर धातुगत दोष विनाशनं ।

H.R.002/047

अयं च सर्व नाडीनामूर्ध्वगतिविबोधकः ।

H.R.002/076

कुण्डलीबोधनं सम्यक् नाडीनां परिशोधनम् ।

H.R.003/082

मल्लकुलसु नाडीषु मारुतो नैव मध्यगः ।

H.R.004/032

द्विसप्ततिसहस्राणि नाड्यश्चरति मारुतः ।

H.R.004/034

नाडीनामपि सर्वासां मुख्यास्तत्र चतुर्दश ।

H.R.004/036

इडा नाडी च सर्वासां मुख्याश्चैताश्चतुर्दश ।

H.R.004/039

गङ्गा च पिङ्गला नाडी यमुने द्वे प्रकीर्तिते ।

H.R.004/040

सरस्वती सुषुम्नोक्ता नाड्योन्या निम्नगाः स्मृताः ।

S.SV.031

देहमध्ये स्थिता नाड्यो बहुरूपाः सुविस्तरात् ।

S.SV.033

नाडीस्था कुण्डलीशक्तिर्भुजङ्गाकारशायिनी ।

S.SV.033

ततो दशोर्ध्वगा नाड्योदशैवाधः प्रतिष्ठिताः ।

नाडी

- S.SV.035
तिर्यगूर्ध्वास्तथा नाड्यो वायुदेहसमन्विताः ।
S.SV.047
एते नाडीसु सर्वाषु भ्रमन्ते जीवरूपिणः ।
S.SV.048
इडापिङ्गलसुषुम्णाभिर्नाडीभिस्तिसृभिर्बुधः ।
S.SV.049
इडानाडी स्थितावामाततोव्यस्ताच पिङ्गल ।
S.SV.052
शक्तिरूपः स्थितश्चन्द्रो वामनाडीप्रवाहकः ।
S.SV.052
दक्षनाडीप्रवाहश्च शम्भुरूपो दिवाकरः ।
S.SV.060
चन्द्रनाडीप्रवाहेण सौम्यकार्याणि कारयेत् ।
S.SV.061
सूर्यनाडीप्रवाहेण रौद्रकर्माणि कारयेत् ।
S.SV.072
क्रमादेकैकनाड्यां च तत्त्वानां पृथगुद्भवः ।
S.SV.090
यदङ्गे वहते नाडी ग्राह्यं तेन कराङ्गिणा ।
S.SV.095
तत्सर्वं पूर्णनाडीषु जायते निर्विकल्पकम् ।
S.SV.099
अयोग्ये योग्यता नाड्या योग्यस्थानेप्ययोग्यता ।
S.SV.125
तस्यां नाड्यां स्थितो वह्निर्ज्वलन्ते कालरूपकः ।
S.SV.183
वामनाड्यां स्थिताः सर्वे सर्वकार्येषु निश्चिताः ।
S.SV.192
अस्थि मांसं त्वचा नाडी रोमं चैव तु पञ्चमम् ।
S.SV.205
वहन्नाडीस्थितो दूतो यत्पृच्छति शुभाशुभम् ।
S.SV.230
वहन्नाड्यागतः पादः सर्वसिद्धिप्रदायकः ।
S.SV.238
या नाडी बहते चाङ्गे तस्यामेवाधिदेवता ।
S.SV.242
यत्र नाड्यां बहेद्वायुस्तदङ्गे प्राणमेव च ।
S.SV.248
कुम्भकोयुद्धकालेच तिस्रोनाड्यस्त्रयीगतिः ।

नाडी

- S.SV.256
यस्या नाड्या भवेच्चारस्तां चिशं युधि संश्रयेत् ।
S.SV.257
यदि सङ्ग्रामकाले तु वामनाडी सदा वहेत् ।
S.SV.261
पूर्णनाडीगतः पृष्ठे शून्याङ्गं च तदाग्रतः ।
S.SV.293
चन्द्रनाडी यदा प्रश्ने गर्भे कन्या तदा भवते ।
S.SV.314
रवौ संक्रमते नाडी चन्द्रमन्ते प्रसर्पिता ।
S.SV.381
स्वीयाङ्गे वहते नाडी तन्नाडीरोधनं कुरु ।
S.SV.392
एकाक्षरप्रदातारं नाडीभेदविवेचकम् ।
Y.B.096
सन्तप्ता साग्निना नाडी शक्तिस्त्रैलोक्यमोहिनी ।
Y.B.105
नाडीभ्यां वायुमाकृष्य कुण्डल्याः पार्श्वयोः सुधीः ।
Y.B.124
मध्यमाभ्रमणेन स्यात् स प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।
Y.M.016
तत्र नाड्यः समुत्पन्नाः सहस्राणि द्विसप्ततिः ।
Y.M.020
इडा पिङ्गल सुषुम्नेति तिस्रो नाड्य उदीरिताः ।
Y.M.175
धारणं पञ्च नाड्यस्तु ध्यानं षट् चैव नाडिकाः ।
Y.R.073
गतिं विज्ञाय नाडीनां कुण्डलीस्थानमेव च ।
Y.V.019
कण्ठसङ्कोचनं कृत्वा द्वे नाड्यौ स्तम्भयेद् दृढम् ।
Y.V.021
आकुशयेद्द्रविश्चैव पश्चान्नाडी प्रवर्तते ।
Y.Y.004/002
केनोपायेन शुद्धाः स्युर्नाडयः सर्वदेहिनाम् ।
Y.Y.004/003
उत्पत्तिं चापि नाडीनां चारणं च यथाविधि ।
Y.Y.004/025
कन्दमध्ये स्थिता नाडी सुषुम्णेति प्रकीर्तिता ।
Y.Y.004/025
तिष्ठन्ति परितः सर्वाश्चक्रेऽस्मिन्नाडीसंज्ञकाः ।

नाडीगण

- Y.Y.004/026
नाडीनामपि सर्वासां मुख्यास्त्वेताश्चतुर्दश ।
Y.Y.004/030
पृष्ठमध्ये स्थिता नाडी सा हि मूर्ध्नि व्यवस्थिता ।
Y.Y.004/044
विश्वोदरा तु या नाडी तुन्दमध्ये व्यवस्थिता ।
Y.Y.004/046
नाडीष्वेतासु सर्वासु विज्ञातव्यास्तपोधने ।
Y.Y.004/048
एते नाडीषु सर्वासु चरन्ति दश वायवः ।
Y.Y.004/065
समानवायुना सार्धं रसं सर्वासु नाडीषु ।
Y.Y.005/001
केनोपायेन शुद्धाः स्युर्नाडयो मे त्वं वद प्रभो ।
Y.Y.006/011
नाड्या प्राणं समारोप्य पूरयित्वोदरस्थितम् ।
Y.Y.006/046
नाडीभ्यां वायुमारोप्य नाभौ वा तुन्दपार्श्वयोः ।
Y.Y.007/032
नाडीभ्यां वायुमापूर्य कुण्डल्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।
Y.Y.012/011
वायुना...वह्निशिखाभिः कन्दमध्यगतनाडीषु... ।
नाडीगण
G. P.001/100
शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।
H.R.003/087
शुद्धा नाडीगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।
S.K.S.088
...रेचयेत्कण्ठनाल्यत् शुद्धो देहश्चक्रनाडीगणश्च ।
नाडीचक्र
G. P.001/095
शुद्धिमेति यदा सर्वनाडीचक्रं मल्लकुलम् ।
H.R.002/002
विधिवत्प्राणसंयामैः नाडीचक्रे विशोधिते ।
H.R.004/033
नाडी चक्रमिति प्रोक्तं तस्मान्नाड्यः समागताः ।
नाडीजाल
Y.M.083
शुद्धीयेत यदा सर्वं नाडिजालं महाजलम् ।

नाडीशुद्धि

नाडीत्रय

- S.SV.391
नाडीत्रयं विजानाति तत्त्वज्ञानं तथैव च ।

नाडीद्वय

- S.SV.126
दयाऽनुक्रममुल्लङ्घ्य यस्य नाडीद्वयं वहेत् ।

नाडीद्वार

- H.R.003/039
पद्मासनस्थितो योगी नाडीद्वारेषु पूरयेत् ।

नाडीप्रचालन

- S.SV.101
तदाकार्यानुरोधेन कार्यं नाडीप्रचालनम् ।

नाडीभेद

- S.SV.018
नाडीभेदं तथा प्राणतत्त्वभेदं तथैव च ।
S.SV.144
भूलेकात्सत्यपर्यन्तं नाडीभेदः पृथक्पृथक् ।

नाडीमध्य

- S.SV.255
जयमध्ये तु सन्देहे नाडीमध्यं तु लक्षयेत् ।

नाडीमय

- G. P.001/028
एतन्नाडीमयं चक्रं ज्ञातव्यं योगिभिः सदा ।
Y.M.019
एवं नाडीमयं चक्रं ज्ञातव्यं योगिभिः सदा ।

नाडीमार्ग

- Y.Y.004/056
द्विसप्ततिसहस्रेषु नाडीमार्गेषु संचरेत् ।

नाडीविशुद्धि

- S.K.S.010
शीघ्रं नाडीविशुद्धिः स्याद् व्यापदामप्यनुद्भवः ।

नाडीशुद्धि

- H.R.003/095
यदा तु नाडीशुद्धिः स्यात्तदा चिह्नानि बाह्यतः ।

नाडीशोधन

S.K.S.031

नाडीशुद्ध्याख्यकुम्भस्तु कुम्भकेष्वेव वक्ष्यते ।

Y.Y.003/018

नाडीशुद्धिं च कृत्वा तु प्राणायामं ततः कुरु ।

Y.Y.004/002

भगवन्ब्रूहि मे स्वामित्राडीशुद्धिं विधानतः ।

Y.Y.005/002

तां समाश्लेष्य कृपया नाडीशुद्धिमभाषत ।

Y.Y.005/021

नाडीशुद्धिमवाप्नोति पृथक्चिह्नोपलक्षिताम् ।

नाडीशोधन

G. P.001/101

नादाभिव्यक्तिरारोग्यं जायते नाडिशोधने ।

Y.Y.004/072

विधिनोक्तेन मार्गेण नाडीसंशोधनं कुरु ।

नाडीसंस्थान

Y.Y.004/071

ज्ञात्वैवं नाडीसंस्थानं वायूनां स्थानकर्मणी ।

Y.Y.009/004

मर्मस्थानानि नाडीनां संस्थानं च पृथक्पृथक् ।

नाडीसङ्क्रमण

S.SV.132

नाडीसङ्क्रमणे काले तत्त्वसङ्गमनेऽपि च ।

नाडीसमाश्रय

Y.R.074

कुक्कुटांडसमाकरः सर्वनाडीसमाश्रयः ।

नाडीसहस्र

Y.M.017

तेषु नाडीसहस्रेषु द्विसप्ततिरुदाहताः ।

Y.M.026

एवं नाडीसहस्रेषु वर्तन्ते जीवरूपिणः ।

नाथ

S.K.S.003

गोरक्षादिमहासिद्धैर्नाथैर्मुनिवरैरपि ।

S.K.S.148

विदुषा रघुवीरेण श्रीमन्नाथप्रसादतः ।

नाद

नाथमार्ग

S.K.S.090

...प्राक्तनात्राथमार्गान् शुद्धिर्दिव्या राघवेण प्रणीता ।

Y.B.007

बद्धा येन विमुच्यन्ते, नाथमार्गमतः परम् ।

Y.B.189

दातव्यं शिवभक्तेषु, नाथमार्गपरेषु च ।

नाथसङ्केत

Y.B.136

स एव नाथसङ्केतः, सिद्धसङ्केतलक्षणः ।

नाद

A.P.013

बिन्दुनादौ महौषध्यौ विद्येते सर्वजन्तुषु ।

A.P.054

न नादो न च बिन्दुश्च न चेतो नाप्यचेतनः ।

G. P.001/101

नादाभिव्यक्तिरारोग्यं जायते नाडिशोधने ।

G. P.002/058

तन्नादेन सदाशिवेन सहितं तत्त्वं हकारान्वितम् ।

H.R.001/087

तन्त्रे कोमलनाद भङ्गलहरी माधुर्यं सल्लापिनी ।

H.R.002/027

वेगोद्घोषं रेचकं भृङ्गनादं पूरकं मन्दमन्दम् ।

H.R.002/060

प्राणापानौ नादबिन्दू मूलबन्धेन चैकताम् ।

H.R.002/101

तस्याः शरीरे नादस्तु बिन्दुतामेव गच्छति ।

H.R.002/136

प्राणे सुषुम्नां संप्राप्ते नादस्तु श्रूयतेष्टथा ।

H.R.003/028

न खेचर्या समा मुद्रा न नादसदृशो लयः ।

H.R.004/004

मारुतस्य ल्यो नादः तन्नादं लयमाश्रयेत् ।

H.R.004/006

उन्मनी कारणं सद्यो नादमेवानु धारयेत् ।

H.R.004/011

इति नानाविधा नादाः श्रूयन्ते देहमध्यतः ।

H.R.004/013

नादमेवानुसंदध्यान्नादे चित्तं विलीयते ।

नाद

H.R.004/014

नाद एवानुसन्धेयो योगसाम्राज्यमिच्छता ।

H.R.004/015

नादे प्रवर्तितं चित्तं नादेन सह शाम्यति ।

H.R.004/018

ब्रह्मरन्ध्रे भवेद्देवो यो नादः सूर्यसम्भवः ।

H.R.004/054

बिन्दुनादौ शक्तिशिवौ शाम्भवीति ततः परम् ।

Y.B.117

प्राणापानं नादबिन्दु मूलबन्धेन चैकताम् ।

Y.B.141

नानानादाः प्रवर्तन्ते, संस्रवेच्चन्द्रमण्डलम् ।

Y.B.166

नाना नादाः प्रवर्तन्ते मार्दवं स्यात्कलेखरे ।

Y.M.108

घण्टादिनादं गम्भीरं सिद्धिस्तस्य न दूरतः ।

Y.R.203

कर्णनादैः शिरस्तालैरुष्णवारिनिषेचनैः ।

Y.R.247

शृणुयादक्षिणे कर्णे नादमन्तर्गत शुभम् ।

Y.R.249

श्रवणे तेन नादस्य नैव बाहुश्रमो भवेत् ।

Y.R.250

श्रूयते प्रथमाभ्यासे ध्वनिर्नादस्य मिश्रितः ।

Y.R.251

वीणारवसमः पश्चात् तालनादोपमस्ततः ।

Y.R.251

घण्टानादसमःपूर्वं ततः शङ्खसमो ध्वनिः ।

Y.Y.006/035

नादं चोत्पादयत्येषः कुम्भकः प्राणसंयमः ।

Y.Y.006/055

आमूर्ध्नो वर्तत नादो वीणादण्डवदुत्थितः ।

Y.Y.006/056

व्योमरन्ध्रे गते नादे गिरिप्रस्रवणं यथा ।

Y.Y.008/029

प्रणवस्य तु नादान्ते परमानन्दविग्रहम् ।

Y.Y.008/031

विशुद्धचेतसा पश्य नादान्ते परमेश्वरम् ।

नादाभिव्यक्ति

नादचिन्तन

Y.R.282

यदुक्तं खेचरीयोगे यच्चोक्तं नादचिन्तने ।

नादध्वनि

Y.R.113

प्राणे मूर्धनि संप्राप्ते नादध्वनिरनुत्तमः ।

नादयोग

Y.R.258

अथवा नादयोगेन शरीरे कृशतां गते ।

नादश्रवण

Y.R.221

खेचरीमुद्रया वापि नादश्रवणतस्तथा ।

Y.R.256

नादश्रवणतोयोऽसावानन्दो योगिनो भवेत् ।

Y.R.260

नादश्रवणतो नित्यमन्तर्लीनं भवेन्मनः ।

नादस्फुटत्वं

H.R.001/057

...नादस्फुटत्वं नयने च निर्मले ।

नादस्फोट

S.K.S.089

...नादस्फोट्यं मल्लशुद्धिश्च कोष्ठत् ।

नादानुसन्धान

H.R.001/012

नादानुसन्धानमेकमेव मन्यामहे मान्यतमं ल्यानाम् ।

H.R.004/005

नादानुसन्धानसमाधिभाजां योगीश्वराणां हृदये... ।

Y.R.245

अथ नादानुसन्धानं प्रवक्ष्यामि यथाक्रमम् ।

नादाभिव्यक्ति

H.R.003/096

नादाभिव्यक्तिरारोग्यं जायते नाडिशोधनात् ।

Y.M.090

नादाभिव्यक्तिरारोग्यं जायते नाडिशोधनात् ।

Y.Y.005/022

नादाभिव्यक्तिरित्येते चिह्नं तत्सिद्धिसूचकम् ।

नादाभ्यास

Y.Y.012/006

नादाभिव्यक्तिरित्येते चिह्नान्यादौ भवन्ति हि ।

नादाभ्यास

Y.R.248

त्यक्त्वात्यक्त्वाङ्गुलिं मध्येनादाभ्याससमाचरेत् ।

नादारम्भ

Y.R.254

नादारम्भे भवेत्सर्वगात्राणां भञ्जनं ततः ।

नादासक्त

H.R.004/012

नादासक्तं तथा चित्तं विषयात्र हि काङ्क्षते ।

नादोत्पत्ति

Y.Y.006/055

नादोत्पत्तिस्त्वेनेनैव शुद्धस्फटिकसन्निभा ।

नानामार्ग

Y.B.008

नानामार्गस्तु दुष्प्राप्यं, कैवल्यं परमं पदम् ।

नानावर्ण

S.SV.357

नानावर्णेऽथ चेत्तस्मिन्निदृशगीयते महान् ।

नाभस्

S.SV.173

मोक्षदं नाभसं तत्त्वं सर्वकार्येषु निष्फलम् ।

नाभि

G. P.001/015

नाभौ दशदलं पद्मं सूर्यसङ्ख्यादलं हृदि ।

G. P.001/025

ऊर्ध्वं मेढ्रादधोनाभेः कन्दो योनिः खगाण्डवत् ।

G. P.001/078

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेर्निगद्यते ।

G. P.001/099

ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामी सुखी भवेत् ।

G. P.002/034

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

G. P.002/075

गुदं मेढ्रं च नाभिश्च हृत्पद्मं च तदूर्ध्वतः ।

नाभि

G. P.002/078

नाभौ संयम्य पवनगतिमधो रोधयं संप्रयत्नादा... ।

G. P.002/079

नाभौ शुभ्रारविन्दं तदुपरि विमलं मण्डलं चण्डरश्मेः ... ।

H.R.001/048

नाभिदग्नजले पायुर्यस्तनाल्रेत्कटासनः ।

H.R.001/062

मणिपूरं नाभिगतं नौल्याख्येन तु कर्मणा ।

H.R.002/055

उदरे पश्चिमं ताणं नाभेरूर्ध्वं च धारयेत् ।

H.R.002/068

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

H.R.003/049

नाभौ संस्थाप्य गुल्फौ च तन्मध्ये करपात्रताम् ।

S.K.S.050

नाभ्यां छीवेत्कफं यत्र तद्धि प्राणबलेन तु ।

S.K.S.106

नाभौ पात्रं तु संस्थाप्य चोर्ध्वतो धारया जलम् ।

Y.B.120

नाभेरूर्ध्वमधश्चापि, प्राणं कुर्यात्प्रयत्नतः ।

Y.M.016

ऊर्ध्वं मेढ्रादधो नाभेः कन्दो...खगाण्डवत् ।

Y.M.050

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेस्तता युते ।

Y.M.051

बध्नाति हि शिराजालं अधो नाभिं नभोजलम् ।

Y.M.086

कुम्भयित्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी... ।

Y.M.123

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधःशशी ।

Y.M.169

गुदं मेढ्रं च नाभिश्च हृदयं चक्रमूर्ध्वतः ।

Y.R.065

नाभौ सञ्चिन्तयेद्योगी सूर्यमण्डलमुज्ज्वलम् ।

Y.R.074

अस्ति नाभेरधः कन्दो देहमध्यगतः सदा ।

Y.R.087

नाभेः पश्चिमतानं हि बल्यत्कुर्यात्पुनः पुनः ।

Y.R.105

नाभेः पश्चिमतानं तु तथा कुर्यात्प्रयत्नतः ।

नाभिचक्र

Y.R.140

भ्रुवोर्मध्ये चनासाग्रे नाभौ वा हृदयाम्बुजे ।

Y.R.192

ततः कतिपयैरेवं दिनैर्नाभिं विलिख्य वै ।

Y.V.009

मणिपूरं नाभिगतं हृदये चाप्यनाहतम् ।

Y.V.012

आधारे लिङ्गनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ल्लप्त्रटे ।

Y.Y.004/018

तन्मध्ये नाभिरित्युक्तं नाभौ चक्रसमुद्भवः ।

Y.Y.004/021

तस्योर्ध्वं कुण्डलीस्थानं नाभेस्तिर्यगथोर्ध्वतः ।

Y.Y.004/052

उदरे वृषणे कट्यां जङ्घेनाभौ वदन्ति हि ।

Y.Y.006/046

नाडीभ्यां वायुमारोप्य नाभौ वा तुन्दपार्श्वयोः ।

Y.Y.006/068

यावन्मनो ल्यत्यस्मिन्नाभौ सवितृमण्डले ।

Y.Y.007/010

नाभिश्च हृदयं गार्गि कण्ठकूपस्तथैव च ।

Y.Y.007/016

मेढ्रात्राभिश्च विज्ञेया गार्गि सार्धदशाङ्गुलम् ।

Y.Y.007/016

चतुर्दशाङ्गुलं नाभेर्हन्मध्यं च वरानने ।

Y.Y.008/009

आजानोर्नाभिपर्यन्तमपांस्थानमिति द्विजाः ।

Y.Y.012/008

ध्यायन्सदा चक्रिणमप्रबुद्धं नाभौ सदा कुण्डलिनी... ।

Y.Y.012/010

नाभौ...कुण्डली सा तिर्यक्सु देहेषु तथेतरेषु ।

Y.Y.012/014

ततो नयेदपानं तु नाभेरूर्ध्वमिदं स्मरन् ।

Y.Y.012/015

वायुर्यथा वायुसखेन सार्धं नाभि...गतः शरीरे ।

नाभिचक्र

Y.R.145

नाभिचक्रेयदा कुर्याद्धारणां योगविद्यदि ।

Y.R.191

नाभिचक्रसमीपे तु संभूय परितः शनैः ।

नाभिमध्य

Y.V.015

पावकशक्तिमध्यस्थो नाभिचक्रेरविः स्थितः ।

नाभिदग्न

H.R.001/043

नाभिदग्नं जले स्थित्वा पायुनाले स्थिताङ्गुलिः ।

नाभिदेश

G. P.001/034

समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यतः ।

G. P.002/032

नाभिदेशे वसत्येको भास्करो दहनात्मनः ।

S.SV.044

समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यगः ।

Y.M.023

समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यगः ।

नाभिपार्श्व

H.R.003/041

धरामवष्टभ्य करद्वयेन तत्कूर्परस्थापितनाभिपार्श्वः ।

Y.Y.003/015

हस्तयोः कूर्परौ चापि स्थापयन्नाभिपार्श्वयोः ।

नाभिमण्डल

G. P.001/023

तन्नाभिमण्डलं चक्रं प्रोच्यते मणिपूरकम् ।

H.R.004/041

वैद्युताग्निः सुषुम्ना पार्थिवो नाभिमण्डले ।

Y.M.014

तं नाभिमण्डलं चक्रं प्रोच्यते मणिपूरकम् ।

Y.R.105

यथा स्यान्मेरुदण्डेन संलग्नं नाभिमण्डलम् ।

नाभिमध्य

Y.M.121

नाभिमध्ये वसत्येषां भास्करो दहनात्मकः ।

Y.Y.004/050

आस्यनासिकयोर्मध्ये हन्मध्ये नाभिमध्यमे ।

Y.Y.006/037

नाभिमध्ये च नासाग्रे पादाङ्गुष्ठे च यत्नतः ।

Y.Y.006/039

सर्वरोगविनाशः स्यान्नाभिमध्ये च धारणात् ।

नाभिमूल

- Y.Y.006/067
मन्त्रमुञ्चारयन्दीर्घं नाभिमध्ये निरोधयेत् ।
Y.Y.006/069
एतेन नाभिमध्यस्थधारणेनैव मारुतः ।
Y.Y.007/027
कण्ठमूलतु हन्मध्ये हृदयान्नाभिमध्यमे ।
Y.Y.007/027
नाभिमध्यात्पुनर्मैद्रे मेढ्राद्वह्यालये ततः ।
Y.Y.008/010
नाभिमध्याद्वह्यन्तं यद्वह्निस्थानं तदुच्यते ।
Y.Y.012/013
बोधं...चक्रिणि नाभिमध्ये प्राणाः...कलेवरेऽस्मिन् ।

नाभिमूल

- S.SV.156
स्कन्धद्वये स्थितो वह्निर्नाभिमूले प्रभञ्जनः ।
Y.R.079
क्रमाच्चक्रेषु गच्छन्ती नाभिमूलमुपाश्रिता ।
Y.Y.006/071
प्रबुद्धे संसरत्यस्मिन्नाभिमूले तु चक्रिणि ।

नाभिस्थान

- G. P.001/072
सिन्दूरद्रवसंकाशं नाभिस्थाने स्थितं रजः ।
S.SV.032
नाभिस्थानगकन्दोर्ध्वमङ्कुशैव निर्गताः ।

नाभिस्थित

- Y.M.087
ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी भवेत् ।

नाभितल

- H.R.003/013
पादपिण्डनहंसाख्ये नाभीतलमतःपरम् ।

नाभीलसितपादक

- H.R.003/013
आकाशमुत्पादतलं नाभीलसितपादकम् ।

नाम

- S.SV.026
नामरूपादिकाः सर्वे मिथ्या सर्वेषु विभ्रमः ।

नाल

नारद

- Y.Y.011/013
अगस्त्यो नारदश्चैव वाल्मीकिर्बादरायणिः ।

नारायण

- Y.R.161
नारायणं चतुर्बाहुं शंखचक्रगदाधरम् ।
Y.Y.001/012
नारायणं जगन्नाथं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।
Y.Y.008/017
स्मरन्नारायणं सौम्यं चतुर्बाहुं किरीटिनम् ।
Y.Y.009/013
वासुदेवं जगन्नाथं नारायणमजं हरिम् ।

नारिकेल

- H.R.001/050
पीत्वाकण्ठं सति गुडजलं नारिकेलैर्दकं वा ... ।
S.K.S.108
शुद्धं तोयं नारिकेल...कण्ठं दुग्धमिश्रं जलं वा ।

नारी

- H.R.002/086
नारीं रम्यामधःस्थाप्य रहस्ये तु दिगम्बराम् ।
H.R.002/087
शयित्वा कुम्भकं कुर्यात् किञ्चिन्नारी स्वयं च हि ।
H.R.002/089
नार्या भगात् पतद्विन्दुमभ्यासेनोर्ध्वमाहरेत् ।
H.R.002/092
एवं यो भजते नारीं तामेव मनसा रमेत् ।
H.R.002/099
अभ्यासस्य क्रमं वक्ष्ये नारीणां च शनैः शनैः ।
S.SV.286
ऋतुकालभवा नारी पञ्चमेऽह्नि यदा भवेत् ।
Y.R.310
नरो वाप्यथवा नारी स याति परमां गतिम् ।
Y.Y.001/006
तमेवं गुणसम्पन्नं नारीणामुत्तमा वधूः ।

नाल

- H.R.001/048
नाभिदघ्नजले पायुर्यस्तनालैर्त्कटासनः ।

नालद्रव्य

- H.R.001/048
पायुर्यस्तनाले जल...बस्ति कर्म प्रकारापेक्षया ।
H.R.001/048
पायुनाल्यस्ताङ्गुल्याकुञ्च्य जलबस्ति मार्गः ।
H.R.002/078
तयोर्मध्यपूत्कारोचितं नालस्वरूपं प्रदर्शयते ।
H.R.002/079
पूत्कारोचितकोलरूपसदृशं नालं हठाभ्यासिभिः ।
H.R.002/081
वायु सञ्चारणे त्याज्ये शरं नालेदितं मतम् ।
H.R.002/083
छत्राकारं प्रकुर्वीत नालं स्निग्धं सितं मृदु ।
H.R.002/085
नालं काञ्चननिर्मितं मृदुतरं साङ्गं च नागैः कृतम् ।
H.R.002/085
नालं तादृशमेव लिङ्गविवरे यत्नेन संस्थापये... ।
S.K.S.087
पीत्वा तोयं कण्ठनालेन नौर्ले ...नालवुत्थितौ... ।
S.K.S.093
यद्वा एरण्डपत्रस्य नालं कण्ठे प्रवेशयेत् ।
Y.Y.009/012
द्वादशाङ्गुलनालेऽस्मिंश्चतुर्ङ्गुलमुन्मुखे ।

नालद्रव्य

- H.R.002/082
नालद्रव्यमिदं प्रोक्तं श्रीनिवासेन योगिना ।

नालनौली

- S.K.S.113
ऊर्ध्वमाकर्षयेत्तेन नालनौली शिवोदिता ।

नालस्वरूप

- H.R.002/081
लिङ्गरन्ध्रमध्यस्थापनीय नालस्वरूपं लिङ्गरन्ध्र... ।

नाली

- H.R.002/078
नालीं कुर्यात्प्रयत्नेन पूत्कारकरणोचिताम् ।

नालीद्वय

- H.R.002/078
...लिङ्गरन्ध्रमध्य...नालीद्वय निरूपणमादी क्रियते ।

नासाग्र

नाश

- A.Y.002/029
तत्रेकनाशादपरस्य नाशः एकप्रवृत्तेरपरप्रवृत्तिः ।
A.Y.002/030
तत्राप्य साध्यः पवनस्य नाशः षडङ्गयोगा... ।
H.R.001/059
नाशनं सर्वरोगाणां मोक्षमार्गस्य साधनम् ।

नास

- S.SV.382
मुखनासाक्षिकर्णान्तानङ्गुलीभिर्निरोधयेत् ।

नासा

- A.P.006
भूनासादिषु कीटवन्न हि मनो मग्नं कथञ्चिद्भवेत् ।
S.K.S.101
गोधृतं केसरोन्मिश्रं नासाप्यायनमुच्यते ।
S.K.S.124
नश्यन्ति पूतिनासाद्या नस्यभेतत्समीरितम् ।
Y.M.118
अगन्धमथवा गन्धं यं यं जिघ्रेति नासया ।
Y.Y.007/035
नासाभ्यां वायुमारोप्य पूरयित्वोदरस्थितम् ।

नासाग्र

- G. P.001/012
अङ्गुष्ठौ हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालोकये... ।
H.R.003/031
व्यात्तवक्त्रो निरीक्षेत नासाग्रं सुसमाहितः ।
H.R.003/033
अङ्गुष्ठं हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालोकयेत् ।
H.R.003/036
नासाग्रे विन्यसेद्राजदन्तमूलं तु जिह्वाया ।
S.SV.367
अरुन्धतीं भवेज्जिह्वा ध्रुवो नासाग्रमेव च ।
Y.M.009
अङ्गुष्ठे (छौ) हृदये...चिबुकं नासाग्रमालोकयेत् ।
Y.R.038
स्वाङ्के निधाय नासाग्रं पश्येन्निश्चलमानसः ।
Y.R.140
भ्रुवोर्मध्ये च नासाग्रे नाभौ वा हृदयाम्बुजे ।

नासाग्रदृक्

- Y.R.144
नासाग्रे हृदयाम्भोजे भूमध्ये च विशेषतः ।
Y.V.015
बन्धमुद्रा कृतास्सर्वे नासाग्रे तु सुल्लेचनम् ।
Y.Y.003/010
व्यात्तवक्त्रो निरीक्षेत नासाग्रं सुसमाहितः ।
Y.Y.005/015
नासाग्रे शशभृद्बिम्बं ज्योत्स्नाजालवितानितम् ।
Y.Y.006/037
नाभिमध्ये च नासाग्रे पादाङ्गुष्ठे च यत्नतः ।
Y.Y.006/039
नासाग्रे धारणं गार्गि वायोर्विजयकारणम् ।
Y.Y.009/033
शिव एव स्वयं भूत्वा नासाग्रारोपितेक्षणः ।
नासाग्रदृक्
Y.Y.005/015
नासाग्रदृक् सदा सम्यक् सव्ये न्यस्येतरं करम् ।
नासाग्रदृष्टि
G. P.001/083
नासाग्रदृष्टिरैकान्ते जपेदोङ्कारमव्ययम् ।
G. P.002/065
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा योगी सुखी भवेत् ।
G. P.002/066
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा संक्षोभयेज्जगत् ।
G. P.002/067
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/068
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/069
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/070
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/072
नासाग्रदृष्टिरैकाकी ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
Y.M.072
नासाग्रे दृष्टिरैकाकी जीवे (जपेत्) दोङ्कारमव्ययम् ।
Y.M.096
नासाग्रे दृष्टिमाधाय प्राणायामं समभ्यसेत् ।

नासापुट

- Y.M.160
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा मुञ्चति किल्बिषम् ।
Y.M.161
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा संशोभते जगत् ।
Y.M.162
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
Y.M.163
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा दुःखात्प्रमुच्यते ।
Y.M.164
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा मृत्युं प्रमुञ्चति ।
Y.M.165
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वानन्दमयं भवेत् ।
नासादन्ती
S.K.S.092
नासादन्त्यां तथा चास्यां नागबन्धो रहस्यकम् ।
नासाद्वार
S.K.S.043
प्रवेशयेत्कण्ठमध्ये नासाद्वारेण तां कशात् ।
नासानाल
H.R.001/038
नासानाले प्रवेशयेत् मुखान्निर्गमयेत्क्रमात् ।
S.K.S.067
मृदु श्लेष्मणं सितं सूत्रं नासानाले प्रवेशयेत् ।
नासान्त
G. P.002/042
अमृतं कन्दरे कृत्वा नासान्तसुषिरे क्रमात् ।
G. P.002/043
नासान्ते सुषिरे नयेच्च गगनद्वारान्ततः सर्वतः ।
Y.M.131
नासान्त सुचिरेण याति गगनद्वारं ततः सर्वतः ।
Y.V.012
नासान्ते बालमध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर... ।
Y.Y.004/040
पिङ्गल्य चोर्ध्वगा याम्ये नासान्तं विद्धि मे प्रिये ।
नासापुट
G. P.002/016
सम्बद्धासनमेद्रमङ्घ्रियुगलं कर्णाक्षिनासापुटा...

नासामूल

- S.SV.150
श्रुत्योरङ्गुष्ठकौ मध्याङ्गुल्यौ नासापुटद्वये ।
Y.M.106
संबद्धासनमूलमङ्घ्रियुगलं कर्णाक्षिनासापुट... ।
Y.Y.006/053
नासापुटौ मध्यामाभ्यां प्रच्छद्य करणानि वै ।
नासामूल
Y.Y.007/010
तालुमूलं च नासाया मूलं चाक्ष्णोश्च मण्डले ।
Y.Y.007/018
नासामूलं तु जिह्वाया मूलञ्च चतुरङ्गुलम् ।
Y.Y.007/025
नेत्रात्प्राणं समाकृष्य नासामूले निरोधयेत् ।
Y.Y.007/026
नासामूलतु जिह्वाया मूले प्राणं निरोधयेत् ।
नासिका
H.R.002/024
धारयेन्नासिकां मध्यातर्जनीभ्यां विना दृढं ।
S.K.S.055
पीत्वा नासिकया जलेन जठरं सूर्येण... ।
S.K.S.124
गोमूत्रैः साधयेत्तैलं नासिकायां प्रवेशयेत् ।
S.SV.368
नव भुवं सप्त घोषं पञ्च तारां त्रिनासिकाम् ।
Y.Y.004/050
आस्यनासिकयोर्मध्ये हन्मध्ये नाभिमध्यमे ।
नास्तिक
S.SV.012
आश्चर्यं नास्तिके लेकं आधारं त्वास्तिकेजने ।
S.SV.014
दुष्टे च दुर्जने क्रुद्धे नास्तिके गुरुतल्पगे ।
निःश्रेयस्
Y.Y.001/070
तस्मात्सर्वेषु कालेषु सर्वैर्निःश्रेयसार्थिभिः ।
निःश्वास
A.Y.002/022
प्राणाष्टोच्छ्वासनिःश्वासविध्वस्तविषयग्रहः ।

निजरूप

- A.Y.002/060
निःश्वासोच्छ्वासहीनस्तु निश्चितं मुक्त एव सः ।
H.R.002/022
रेचकोऽजस्र निःश्वासः पूरकस्तन्निरोधकः ।
Y.Y.004/067
निःश्वासोच्छ्वासकासाश्च प्राणकर्मेति कीर्त्यते ।
Y.Y.006/028
निःश्वासोच्छ्वासकौ तस्य न विद्येते कथंचन ।
निःसङ्ग
Y.R.131
निःसंगो निर्जनस्थाने योगमेव सदाऽभ्यसेत् ।
निःसरण
S.SV.247
जीवे विशतिसिद्धयन्तिहानिर्निःसरणे भवेत् ।
निःस्पृह
Y.Y.001/054
कर्मणा मनसा वाचा परद्रव्येषु निःस्पृहा ।
निःस्वन
G. P.002/088
न गन्धं न रसं रूपं न च स्पर्शं न निःस्वनम् ।
Y.M.179
न गन्धो न रसं रूपं न स्पर्शो न च निःस्वनः ।
निगम
A.Y.001/019
नग्नत्वं निगमागमादिकवितागोष्ठीसभाभ्यन्तरे ।
निजच्छाया
S.SV.352
निरीक्षयेन्नजिज्छायां कण्ठदेशे समाहितः ।
निजबिन्दु
H.R.002/090
चलितं च निजं बिन्दुमूर्ध्वमाकृष्य रक्षयेत् ।
निजरूप
Y.B.022
ज्ञातं येन निजं रूपं, कैवल्यं परमं शिवम् ।

निजविग्रह

निजविग्रह

A.P.027

स्रवन्तं चामृतरसं यो ध्यायेन्नजविग्रहे ।

नित्य

A.P.007

नित्यं मन्त्रयतो लभेन्न नृपतां नैवाधिपत्यं तथा ।

A.Y.002/092

नित्यं हि नूनं विगतप्रपञ्चं...।

G. P.002/032

अमृतात्मा स्थितो नित्यं तालुमूले च चन्द्रमाः ।

G. P.002/051

नित्यं सोमकलपूर्णशरीरं यस्य योगिनः ।

G. P.002/071

ध्यायन्नीलनिभं नित्यं भूमध्ये परमेश्वरम् ।

G. P.002/093

निर्मलं निश्चलं नित्यं निष्क्रियं निर्गुणं महत् ।

S.SV.269

जीवेन क्रीडते नित्यं द्यूते जयति सर्वथा ।

Y.B.012

परमात्मपदं नित्यं, तत्कथं जीवतां गतम् ?

Y.B.177

सिद्धा नित्या महावीर्या, इच्छारूपाश्च योगजाः ।

Y.M.140

नित्यं सोमकलपूर्णं देही देहं न मुञ्चति ।

Y.M.184

निर्मलं निश्चलं नित्यं निर्गुणं निष्क्रियं महत् ।

Y.R.001

तस्य पादाम्बुजं नित्यं देवस्य प्रणमाम्यहम् ।

Y.R.003

यत्र जीवेशयोयोगस्तं योगं नित्यमभ्यसेत् ।

Y.R.004

योगमेवाभ्यसेन्नित्यं बुधो मोक्षाय केवलम् ।

Y.R.232

खेचरीमुद्रिकाभ्यासं नित्यमेव समाचरेत् ।

Y.R.260

नादश्रवणतो नित्यमन्तर्लूनं भवेन्मनः ।

Y.R.271

दीपं वा दूरतो धृत्वा क्रमान्नित्यं समभ्यसेत् ।

Y.Y.001/013

आनन्दममृतं नित्यं परमात्मनमीश्वरम् ।

निद्रा

Y.Y.001/034

संन्यासाश्रमसंयुक्तो नित्यं कर्म समाचरन् ।

Y.Y.006/013

यद्वा समभ्यसेन्नित्यं वैदिकं लौकिकं तु वा ।

Y.Y.006/079

तस्मात्त्वं च वरारोहे नित्यं कर्म समाचर ।

Y.Y.006/079

सन्ध्याकालेषु वा नित्यं प्राणसंयमनं कुरु ।

Y.Y.007/004

कर्माणि यानि नित्यानि विहितानि शरीरिणाम् ।

Y.Y.009/005

अव्यक्तमचलं नित्यमादिमध्यान्तवर्जितम् ।

Y.Y.009/007

आनन्दमजरं नित्यं सदसत्सर्वकारणम् ।

नित्यकर्मन्

Y.Y.008/039

तस्मात्त्वं च वरारोहे नित्यं कर्म समाचर ।

Y.Y.010/021

ज्ञानेनैव सहैतेन नित्यकर्माणि कुर्वतः ।

Y.Y.012/040

नित्यकर्मणि तान्दृष्ट्वा देवाश्च प्रणमन्ति हि ।

Y.Y.012/041

तस्माज्ज्ञानेन देहान्तं नित्यं कर्म यथाविधि ।

नित्यनाथ

H.R.001/082

करोटिः पूज्यपादश्च नित्यनाथो निरञ्जनः ।

नित्यानन्द

A.P.006

नित्यानन्दमयात्रभावनिल्याच्छ्रीराजयोगादृते ।

निद्रा

A.P.051

दोषमृत्यु-जरा-दुःख-क्षुधा-निद्राविवर्जितः ।

A.Y.001/049

धर्मशान्तिः प्रजायेत मुहुर्निद्रा च मूर्च्छना ।

A.Y.002/064

निद्रादौ जागरस्यान्ते यो भाव उपपद्यते ।

G. P.001/064

न रोगान्मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

निद्रात्याग

H.R.001/070

त्यक्तनिद्रो मिताहारो जितश्वासो जितेन्द्रियः ।

H.R.002/018

न क्षुधा न तृषा निद्रा नैवाल्स्यं प्रजायते ।

H.R.002/110

निद्रां विहाय सा ऋज्वी ऊर्ध्वमुत्तिष्ठते हठात् ।

H.R.004/023

दोष दुःख जरा मृत्युक्षुधा निद्रा विवर्जितः ।

S.SV.194

क्षुधा तृषा तथा निद्रा कान्तिराल्स्यमेव च ।

S.SV.395

स्वस्थाने तु समासीनो निद्रां चाहारमल्पकम् ।

Y.B.016

जरा मृत्युश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।

Y.M.054

न रोगो मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

Y.M.153

स्तम्भी निद्रा - चैव दाहिनी भ्रामिणी तथा ।

Y.R.240

बाह्यं विस्मृत्य निद्रायां स्वप्नं पश्येन्नरो यथा ।

निद्रात्याग

H.R.001/078

निद्रात्यागात् जितश्वासात् पीठस्थैर्यादनाल्सात् ।

निद्राभाव

A.Y.001/061

चतुः कल्पलयेनापि निद्राभावो निवर्तते ।

निद्रावश

S.SV.284

आप्राणमिति पद्मश्च यावन्निद्रावशं गता ।

निद्रिता

Y.R.084

यावत्सा निद्रिता देहे तावद्योगो न सिद्ध्यति ।

निधि

A.Y.002/054

सदाभ्यासे स्थिरीभूते न निधिनैव च क्रमः ।

S.SV.226

अष्टमे सिद्धियश्चैव नवमे निधयो नव ।

नियतासन

Y.R.150

निधिं पश्यति दूरस्थं पातालं स्वेच्छ्यान्नजेत् ।

निधिस्थापन

S.SV.108

परोपकरणे चैव निधीनां स्थापने तथा ।

निमित्तक

S.SV.265

निमित्तकप्रमादाद्वा यदा न ज्ञायतेऽनिलः ।

निमिष

S.SV.361

प्रातः पृष्ठगते रवौ च निमिषाच्छायाऽङ्गुलिश्चाधरं...।

निमीलन

Y.Y.004/070

निमीलनादि कूर्मस्य क्षुतं वै कृकरस्य च ।

निमेष

A.Y.001/046

निमेषेण श्वासपल्लेर्नाडीभिः प्रहरैर्दिनैः ।

A.Y.001/049

निमेषषट्कमात्रेण लयेनान्तास्थ योगिनः ।

A.Y.002/045

दृष्टिः स्थिरा यस्य विना निमेषाद् ।

Y.R.273

यदा मुहुर्तपर्यन्तं निमेषोन्मेषवर्जिता ।

निमेषमात्र

A.Y.001/048

योगी निमेषमात्रेण लयेन लभते ध्रुवम् ।

निमेषवर्जित

Y.R.269

निमेषवर्जितं नेत्रं शनैस्तत्र नियोजयेत् ।

निमेषोन्मेष

A.Y.002/010

अन्तर्लक्ष्यबहिर्दृष्टिर्निमेषोन्मेषवर्जिता ।

नियतासन

Y.Y.006/068

तावत्समभ्यसेद्विद्वान्नियतो नियतासनः ।

नियम

नियम

H.R.002/073

स्वस्थौ यो वर्तमानोऽपि योगोक्तैर्नियमैर्विना ।

H.R.003/002

इत्येवमादयश्चान्ये मनसो नियमाः स्मृताः ।

H.R.003/003

व्रतोपवासकाद्याश्च कायिका नियमाः स्मृताः ।

Y.R.016

यमश्च नियमश्च स्यादासनं प्राणसंयमः ।

Y.R.024

पञ्चधा नियमश्चापि विज्ञेयः साधकोत्तमैः ।

Y.R.029

योगिनो नियमानां च परिपाकेन संशयः ।

Y.R.030

यमैश्च नियमैश्चापि योग्यः स्याद्योगसाधने ।

Y.R.031

यमाश्च नियमाश्चापि योगेप्सुभिरखंडिताः ।

Y.Y.001/046

यमश्च नियमश्चैव आसनं च तथैव च ।

Y.Y.001/047

यमश्च नियमश्चैव दशधा सम्प्रकीर्तितः ।

Y.Y.002/002

एते तु नियमाः प्रोक्तास्तांश्च सर्वान्पृथक् शृणु ।

Y.Y.003/017

यमैश्च नियमैश्चैव आसनैश्च सुसंयुता ।

Y.Y.005/003

यमैश्च नियमैर्युक्तः सर्वसङ्गविवर्जितः ।

नियमग्रह

H.R.001/023

ततोऽभ्यासे दृढीभूते न तावान्नियमग्रहः ।

H.R.001/077

अत्याहारः प्रयासश्च प्रजल्पो नियमग्रहः ।

नियमित

A.P.010

बिभ्राणः पवनं हठत्रियमितं ग्रासोऽस्ति मीनोदरे ।

H.R.003/087

प्राणं चेदिडया पिबन्नियमितं भूयोऽन्यथा रेचयेत् ।

निराकार

नियम्य

Y.R.142

ततस्ततो नियम्याशु धारणादेशमानयेत् ।

निरङ्कुश

A.Y.002/073

यथा निरङ्कुशो हस्ती कामान् प्राप्य निवर्तते ।

निरञ्जन

H.R.001/066

चक्रभेदमितिज्ञात्वा चक्रातीत निरञ्जनम् ।

H.R.001/082

करोटिः पूज्यपादश्च नित्यनाथो निरञ्जनः ।

S.SV.006

निरञ्जनो निराकार एको देवो महेश्वरः ।

S.SV.141

पञ्चतत्त्वं परं तत्त्वं तत्त्वातीतं निरञ्जनम् ।

Y.B.013

सर्वाभावपदातीतं ज्ञानरूपं निरञ्जनम् ।

Y.V.010

चक्रभेदमिति ज्ञात्वा चक्रातीतं निरञ्जनम् ।

Y.V.027

दृश्यते देहरूपेण सर्वव्यापी निरञ्जनः ।

Y.Y.001/012

वासुदेवं जगद्योनिं योगिध्येयं निरञ्जनम् ।

निरञ्जना

A.Y.002/021

अमृतोद्दीपिनी विद्या निरपाया निरञ्जना ।

निरशन

Y.R.295

निरशनादग्निस्तूर्णं जाठरोदाहकृद्भवेत् ।

निराकार

G. P.002/092

निराश्रयं निराकारं तत्त्वं जानाति योगवित् ।

S.SV.006

निरञ्जनो निराकार एको देवो महेश्वरः ।

S.SV.019

साकारे वा निराकारे शुभं वायुबलत्कृतम् ।

निराकुल

S.SV.213

हंबीजं गगनं ध्यायेन्निराकारं बहुप्रभम् ।

S.SV.274

निराकारात्समुत्पन्नं साकारं संकलं जगत् ।

S.SV.274

तत्साकारं निराकारं ज्ञाने भवति तत्क्षणात् ।

Y.M.183

निरामयं निराकारं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।

निराकुल

S.SV.136

अनादिर्विषमः सन्धिर्निराहारो निराकुलः ।

निरातङ्क

G. P.002/095

निरातङ्के निरालम्बे निराधारे निरामये ।

Y.M.183

निरातङ्कं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निराश्रयम् ।

निराद्यन्त

G. P.002/092

निराद्यन्तं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निरामयम् ।

निराधार

G. P.002/095

निरातङ्के निरालम्बे निराधारे निरामये ।

निरामय

A.Y.001/073

अष्टरात्रल्येनापि भवेद् योगी निरामयः ।

G. P.001/092

यावद्बद्धो मरुद्देहे यावच्चित्तं निरामयम् ।

G. P.002/092

निराद्यन्तं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निरामयम् ।

G. P.002/095

निरातङ्के निरालम्बे निराधारे निरामये ।

Y.B.011

निश्चलं निर्मलं शान्तं, सर्वातीतं निरामयम् ।

Y.M.037

योगमार्गेण (येनद्वारेण) गन्तव्यं ब्रह्मस्थानं निरामयम् ।

Y.M.080

यावद्बद्धो मरुद्देहे तावच्चित्तं निरामयम् ।

निराश

Y.M.183

निरामयं निराकारं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।

Y.R.175

दृश्यते परमं ज्योतिर्ब्रह्मभूतं निरामयम् ।

Y.V.027

आत्मरूपं तमाल्लेख्य ज्ञानरूपं निरामयम् ।

निरायास

A.Y.002/027

निष्कलं निर्मनस्कं च निरायासं सदा भज ।

निरालम्ब

A.Y.002/097

ततोऽभ्यासनियोगेन निरालम्बो भवेद् यदि ।

G. P.002/092

निराद्यन्तं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निरामयम् ।

G. P.002/095

निरातङ्के निरालम्बे निराधारे निरामये ।

H.R.003/061

निरालम्बन योगी स्यान्निरालम्बनमासनम् ।

H.R.003/061

निरालम्बनता ध्यानं निरालम्बनमासनम् ।

H.R.004/028

एको देवो निरालम्बः एकावस्था मनोन्मनी ।

Y.M.183

निरातङ्कं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निराश्रयम् ।

निरालम्बन

H.R.003/011

निरालम्बन चान्द्राख्यं काण्ठवं चैकपादकम् ।

निरालम्बासन

H.R.003/060

सुखमुन्नमयन्नुच्यैर्निरालम्बनमासनम् ।

H.R.003/061

निरालम्बनता ध्यानं निरालम्बनमासनम् ।

H.R.003/061

निरालम्बन योगी स्यान्निरालम्बनमासनम् ।

निराश

S.SV.384

निराशो निष्कले योगी न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ।

निराश्रय

निराश्रय

G. P.002/092

निराश्रयं निराकारं तत्त्वं जानाति योगवित् ।

Y.M.183

निरातङ्गं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निराश्रयम् ।

निराहार

S.SV.136

अनादिर्विषमः सन्धिर्निराहारो निराकुलः ।

निरीह

A.Y.002/042

स्याच्चेदेवं सहजममलं निर्विकारं निरीहं ।

निरुद्ध

G. P.001/070

व्रजत्यूध्वं हते शक्त्या निरुद्धो योनिमुद्रया ।

Y.Y.012/002

आयुर्विधातकृत्प्राणो निरुद्धस्त्वासनेन वै ।

निरुपद्रव

A.P.011

यदि जीवेदोषधीभिः संसारे निरुपद्रवे ।

H.R.001/067

सुराष्ट्रे धार्मिके देशे सुभिक्षे निरुपद्रवे ।

निरुपाधिक

S.SV.151

पीतश्वेत्तारुणश्यामैर्बिन्दुभिर्निरुपाधिकम् ।

निरूहण

S.K.S.023

निरूहणाः स्थापनाद्या द्रव्यभेदैस्तु बस्तयः ।

निरोध

A.Y.001/058

मनोवातनिरोधेन जागर्त्याधारसंस्थिता ।

A.Y.001/065

चित्तवृत्तिनिरोधेन गन्धं जानाति दूरतः ।

A.Y.002/045

वायुः स्थिरो यस्य विना निरोधात् ।

G. P.002/001

प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निरोधनात् ।

निर्गम

G. P.002/006

उत्तिष्ठत्युत्तमे योगी ततो वायुं निरोधयेत् ।

H.R.001/007

चित्तवृत्तिनिरोधस्तु महायोगः प्रकीर्तितः ।

H.R.003/081

मरणं तस्य निष्क्रान्ते ततो वायुं निरोधयेत् ।

Y.M.078

योनिस्थानमवाप्नोति ततो वायुं निरोधयेत् ।

Y.M.079

मरणं तस्य निष्प्राणः ततो वायुं निरोधयेत् ।

Y.M.081

योगिनामुत्तमश्चैव ततो वायुं निरोधयेत् ।

Y.R.189

निबद्धोमूलखन्धेन नीचैर्गतिनिरोधतः ।

Y.R.246

कर्णरन्ध्रयुगं पश्चादङ्गुलिभ्यां निरोधयेत् ।

Y.Y.012/008

ततोऽनिलं वायुसखेन सार्धं...निरोधयेत्तम् ।

Y.Y.012/017

निरोधितः स्याद् हृदि तेन वायुः...वायुसखेन सार्धम् ।

निरोधक

H.R.002/022

रेचकोऽजस्र निःश्वासः पूरकस्तन्निरोधकः ।

Y.B.122

कण्ठसङ्कोचरूपोऽसौ, वायुमार्गनिरोधकः ।

Y.R.088

बन्धो जालन्धरः प्रोक्तः शिराजालनिरोधकः ।

निर्गत

G. P.002/100

यत्स्वयं चादिनाथस्य निर्गतं वदनाम्बुजात् ।

निर्गम

S.SV.051

हकारो निर्गमे प्रोक्तः सकारेण प्रवेशनम् ।

S.SV.059

निर्गमे तु शुभा वामा प्रवेशे दक्षिणा शुभा ।

S.SV.105

शुभकर्मणि सन्धौ च निर्गमे शुभः शशी ।

निर्गमन

निर्गमन

S.SV.090

परदत्ते तथा ग्राह्ये गृहान्निर्गमनेऽपि च ।

S.SV.246

तस्यार्थः सिद्धिमायाति निर्गमेनैव सुन्दरि ।

निर्जन

Y.Y.005/011

निर्जने निलये रम्ये वातातपविवर्जिते ।

निर्जनस्थान

Y.R.131

निःसंगो निर्जनस्थाने योगमेव सदाऽभ्यसेत् ।

Y.R.269

सुखासने समासीनो निर्जनस्थानगः सदा ।

निर्जर

G. P.002/038

प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।

Y.M.130

प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।

निर्झर

H.R.004/010

आदौ जलध्रिजीमूत भेरी निर्झर संभवाः ।

निर्दोष

G. P.002/037

त्रिर्दोषः समूणाल्कोमल्वपुर्योगी चिरं जीवति ।

H.R.002/139

निर्दोषो हि मूणाल्कोमल्वपुर्योगी चिरञ्जीवति ।

Y.M.127

निर्दोषस्य मूणाल्कोमल्वपुः योगी चिरं जीवति ।

निर्दोषयोनि

H.R.002/094

ऋतुकाले यथा शुक्लं निर्दोषं योनिसङ्गतम् ।

निर्निमेष

S.K.S.040

सूक्ष्मलक्ष्ये दृशौ स्थाप्य निर्निमेषश्चिरं भवेत् ।

निर्मल

निर्भय

Y.Y.010/010

निर्भयः सुप्रसन्नात्मा मर्त्यस्तु विजितेन्द्रियः ।

निर्भास

Y.Y.012/032

तद्ब्रह्म निर्भासमयं गुहायामिति श्रुतिश्चेति... ।

निर्भ्रान्त

Y.V.002

भ्रान्तश्च भ्रमते लेको निर्भ्रान्तः कृतनिश्चयः ।

निर्मत्सर

H.R.002/104

निर्मत्सराणां सिध्येत न तु मत्सरशालिनां ।

निर्मनस्

A.Y.002/110

निर्मनः सहजस्थिते पुरुषे न दिवारात्रिशब्दोऽस्ति ।

निर्मनस्क

A.Y.002/027

निष्कलं निर्मनस्कं च निरायासं सदा भज ।

निर्मल

A.Y.001/041

यथा वार्तैर्विनिमुक्तो निश्चले निर्मलेऽर्णवः ।

A.Y.002/078

निक्षिप्तं कनकं विहाय कलुषं यद्वद् भवेन्निरमलं... ।

A.Y.002/091

इन्द्रियग्राहनिर्मुक्ते निर्वाते निर्मलमृते ।

G. P.002/061

यच्चित्ते निर्मलं चिन्ता तद्धि ध्यानं प्रचक्षते ।

G. P.002/074

निर्मलं गगनाकारं मरीचिजलसन्निभम् ।

G. P.002/093

निर्मलं निश्चलं नित्यं निष्क्रियं निर्गुणं महत् ।

H.R.001/057

...नादस्फुटत्वं नयने च निर्मले ।

H.R.002/127

सुहिपत्रनिभं शस्त्रं सुतीक्ष्णं स्निग्धं निर्मलम् ।

निर्मुक्त

- S.K.S.098
सुतीक्ष्णं निर्मलं श्लक्ष्णमत्यस्यं शस्त्रमुच्यते ।
S.SV.356
तद्रूपं कृष्णवर्णं यः पश्यति व्योम्नि निर्मले ।
Y.B.011
निश्चलं निर्मलं शान्तं, सर्वातीतं निरामयम् ।
Y.B.028
निष्कलं निर्मलं साक्षात्स्वरूपं गगनोपमम् ।
Y.B.053
यथाकाशस्तथा देह आकाशादपि निर्मलः ।
Y.M.168
निर्मलं गगनाकारं मरीचिजलसन्निभम् ।
Y.M.184
निर्मलं निश्चलं नित्यं निर्गुणं निष्क्रियं महत् ।
Y.R.180
नानावनानि रम्याणि निर्मलानि सरांसि च ।
Y.R.293
देशेऽनुकूले काले च समे स्थाने च निर्मले ।
- निर्मुक्त**
A.P.028
वलीपलितनिर्मुक्तो जीवेदब्दशतत्रयम् ।
A.Y.002/063
मृत्युजीवननिर्मुक्तं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।
A.Y.002/091
इन्द्रियग्राहनिर्मुक्ते निर्वाते निर्मलमृते ।
G. P.002/094
हेतुदृष्टान्तनिर्मुक्तं मनोबुद्ध्योरगोचरम् ।
Y.M.172
समस्तोपाधि निर्मुक्तं तत्तत्त्वं योगिनो विदुः ।
Y.M.185
कातु दृष्टान्त निर्मुक्तमनुबन्धेरगोचरम् ।
- निर्मोह**
A.P.022
निर्मोहस्सर्वसम्पन्नो निर्विकारो महाश्रयः ।
- निर्वाण**
A.Y.001/044
ब्रह्मज्ञानमयत्वेन निर्वाणं मनसस्तथा ।

निर्विकार

- Y.Y.001/018
येनाहं यामि निर्वाणं कर्मणा मोक्षमव्ययम् ।
- निर्वाणपद**
Y.Y.010/024
निर्वाणं पदमासाद्य प्रपञ्चं संपरित्यज ।
- निर्वात**
A.Y.002/077
निर्वातस्थितदीपवत् सहजवान् यस्याः स्थितेर्लक्ष्यते ।
A.Y.002/078
निर्वातस्थितनिस्तरंगमुदकं स्वच्छस्वभावं परम् ।
A.Y.002/091
इन्द्रियग्राहनिर्मुक्ते निर्वाते निर्मलमृते ।
H.R.001/045
निर्वातभूमौ सन्तिष्ठेद्वशी हितमिताशनः ।
S.K.S.138
निर्भीतो रेचयेत्तोयं निर्वाते घटिकात्रयम् ।
- निर्वातदीप**
Y.Y.009/021
निर्वातदीपवत्तस्मिन्दीपितं हव्यवाहनम् ।
- निर्विकल्प**
S.SV.095
तत्सर्वं पूर्णनाडीषु जायते निर्विकल्पकम् ।
Y.B.171
सिद्धयः किं करिष्यन्ति निर्विकल्पो चिदात्मनि ।
Y.R.234
योगनिद्राचिराभ्यासान्निर्विकल्पः प्रजायते ।
Y.R.238
निर्विकल्पसमाधाने मनसो विलयो भवेत् ।
- निर्विकल्पसमाधि**
Y.R.221
निर्विकल्पसमाधिः स्यात्कालेनाभ्यासयोगतः ।
- निर्विकार**
A.P.022
निर्मोहस्सर्वसम्पन्नो निर्विकारो महाश्रयः ।
A.Y.002/034
दृश्यन्ते नहि निर्विकारसहजानन्दैकभोगाकुलः ।

निर्विघ्न

- A.Y.002/042
स्याच्चेदेवं सहजममलं निर्विकारं निरीहं ।
Y.Y.009/033
निर्विकारं परं शान्तं परमात्मानमीश्वरम् ।
- निर्विघ्न**
S.SV.098
दूराध्वनि शुभश्चन्द्रो निर्विघ्नोऽभीष्टसिद्धिदः ।
Y.R.178
दिनानुदिनमित्येवं निर्विघ्नाभ्यासतो दृढम् ।
- निर्विषय**
A.Y.002/079
बन्धाय विषयासङ्गि मुक्तये निर्विषयं मनः ।
- निर्वेद**
A.Y.001/074
नवरात्रल्येनापि निर्वेदस्यात्मवर्तनः ।
- निलय**
Y.Y.005/011
निर्जने निलये रम्ये वातातपविर्वर्जिते ।
Y.Y.011/008
कर्माणि तस्य निलयः निरयः परिकीर्तितः ।
- निवर्तक**
Y.Y.001/021
अनुष्ठितौ तौ विद्वद्भिः प्रवर्तकनिवर्तकौ ।
Y.Y.001/023
येन यत्क्रियते सम्यक् ज्ञानयुक्तं निवर्तकम् ।
Y.Y.001/023
निवर्तकं हि पुरुषं निवर्तयति जन्मतः ।
- निवारण**
S.K.S.007
तासां निवारणं कार्यमासनैर्दिव्यभेषजैः ।
- निवृत्तफल**
Y.Y.010/022
निवृत्तफलसङ्गस्य मुक्तिर्गार्गी करे स्थिता ।
- निवृत्ति**
S.K.S.010
निवृत्तये व्यापदां वा दिव्यकर्माणि साधयेत् ।

निष्कल

- Y.Y.001/064
प्रवृत्तौ वा निवृत्तौ वा एकरूपत्वमार्जवम् ।
- निशा**
H.R.001/015
राजयोगं विना पृथ्वी राजयोगं विना निशा ।
S.SV.177
लभः पृथ्वीकृतोहि स्यान्निशायां लभकृज्जलम् ।
Y.R.068
घृतं नवीनं सेवेत निशायां च पयः पिबेत् ।
Y.Y.011/004
योगयुक्तमनुष्यस्य सन्ध्ययोर्वाथवा निशि ।
- निशाकर**
G. P.002/003
मात्राद्वादशसंयुक्तौ दिवाकरनिशाकरौ ।
H.R.004/038
इडानिशाकरौ ज्ञेयौ सुषुम्ना सुखरूपिणी ।
S.SV.073
वृषकर्कटकन्यालिमृगमीना निशाकरे ।
S.SV.245
निशाकरे रवौ चारे मध्ये यस्य समीरणः ।
Y.M.093
मात्रा द्वादशसंयुक्ता दिवाकरनिशाकरौ ।
- निशीथ**
Y.Y.012/004
प्रातःकाले प्रदोषे च निशीथे च समाहितः ।
- निषेध**
Y.B.025
पञ्चात्तस्य विधिः किञ्चिन्निषेधोऽपि कथं भवेत् ।
- निष्कल**
A.Y.001/022
निष्कलं निष्प्रपञ्चं च परतत्त्वं तदुच्यते ।
A.Y.002/027
निष्कलं निर्मनस्कं च निरायासं सदा भज ।
A.Y.002/042
तस्मान्नूनं सकलविषया निष्कलध्यात्मयोगाद् ।
A.Y.002/078
तद्वत् सर्वमिदं विहाय सकलं देदीप्यते निष्कलं ।

निष्कृति

G. P.002/062
द्विविधं भवति ध्यानं सकलं निष्कलं तथा ।
G. P.002/062
चर्चाभेदेन सकलं निष्कलं निर्गुणं भवेत् ।
S.SV.384
निराशो निष्कले योगी न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ।
Y.B.026
सकलं निष्कलं चैव, पूर्णत्वाच्च तदेव हि ।
Y.B.028
निष्कलं निर्मलं साक्षात्स्वरूपं गगनोपमम् ।

निष्कृति

Y.Y.011/002
वैधं कर्म कथं कुर्यान्निष्कृतिः का त्वकुर्वतः ।
Y.Y.011/006
निष्कृतिस्तस्य किं बाले कृतकृत्यस्तदा खलु ।

निष्क्रान्ति

G. P.001/091
मरणं तस्य निष्क्रान्तिस्ततो वायुं निरोधयेत् ।

निष्क्रिय

G. P.002/093
निर्मलं निश्चलं नित्यं निष्क्रियं निर्गुणं महत् ।
Y.M.184
निर्मलं निश्चलं नित्यं निर्गुणं निष्क्रियं महत् ।

निश्चल

A.Y.001/041
यथा वातैर्विनिमुक्तो निश्चले निर्मलेऽर्णवः ।
A.Y.002/098
ततश्च निश्चलं किञ्चित् सानन्दं च गतागतम् ।
A.Y.002/099
सानन्दं निश्चलं चेतः ततः सुस्थिमुच्यते ।
G. P.001/090
चले वाते चले बिन्दुनिश्चले निश्चले भवेत् ।
G. P.002/053
मनसो निश्चलत्वेन धारणा साभिधीयते ।
G. P.002/093
निर्मलं निश्चलं नित्यं निष्क्रियं निर्गुणं महत् ।
H.R.001/078
उत्साहान्निश्चल्यद्वैततत्त्वज्ञानार्थदर्शनात् ।

निष्प्रपञ्च

H.R.003/079
चले वाते चलं सर्वं निश्चले निश्चितं हठबन्धनम् ।
S.SV.266
निश्चलं धारणां कृत्वा पुष्पं हस्तान्निपातयेत् ।
Y.B.011
निश्चलं निर्मलं शान्तं, सर्वातीतं निरामयम् ।
Y.M.142
मनसो निश्चलत्वेन धारणा च विधीयते ।
Y.M.184
निर्मलं निश्चलं नित्यं निर्गुणं निष्क्रियं महत् ।
Y.R.277
तथैव प्रतिमाकारं निश्चलं जायते ध्रुवम् ।
Y.Y.003/012
पार्श्वपादौ च पाणिभ्यां दृढं बद्ध्वा सुनिश्चलम् ।
Y.Y.005/014
समग्रीवशिरःकाय संवृतास्यः सुनिश्चलः ।

निश्चलदृक्

H.R.001/052
निरीक्ष्य निश्चलदृशा सूक्ष्मलक्ष्यं समाहितः ।

निश्चलमानस

Y.R.038
स्वाङ्गे निधाय नासाग्रं पश्येन्निश्चलमानसः ।

निश्चलीभूत

A.Y.002/099
अतीव निश्चलीभूतं सानन्दं च सुल्लेनकम् ।

निष्पत्ति

A.P.045
निष्पत्तिः सर्वयोगेषु योगावस्था चतुर्विधा ।
A.P.052
निष्पत्तौ वैणवशब्दः कणन्वीत (त्रिव) कणो भवेत् ।
H.R.004/017
निष्पत्तिः सर्वयोगेषु योगावस्था भवन्ति ताः ।
H.R.004/024
निष्पत्तौ वैणवः शब्दः कणद्वीणाकणो भवेत् ।

निष्प्रपञ्च

A.Y.001/022
निष्कलं निष्प्रपञ्चं च परतत्त्वं तदुच्यते ।

निष्प्राण

G. P.002/092
निराद्यन्तं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निरामयम् ।
Y.M.183
निरातङ्कं निरालम्बं निष्प्रपञ्चं निराश्रयम् ।

निष्प्राण

Y.M.079
मरणं तस्य निष्प्राणः ततो वायुं निरोधयेत् ।

निष्फल

S.SV.162
नभसो निष्फलं सर्वं ज्ञातव्यं तत्त्ववादिभिः ।
S.SV.163
हानिःस्याद्विवाताभ्यां नभसो निष्फलं भवेत् ।
S.SV.173
मोक्षदं नभसं तत्त्वं सर्वकार्येषु निष्फलम् ।
S.SV.270
स्वरज्ञानिबलदग्रे निष्फलं कोटिधा भवेत् ।
Y.Y.002/017
नीचैः श्रुतो न चेत्सोऽपि श्रुतश्चेन्निष्फले भवेत् ।

निःश्वास

A.Y.002/022
प्राणाद्येच्छ्वासनिःश्वासविध्वस्तविषयग्रहः ।
A.Y.002/060
निःश्वासोच्छ्वासहीनस्तु निश्चितं मुक्त एव सः ।
H.R.002/022
रेचकोऽजस्र निःश्वासः पूरकस्तन्निरोधकः ।
Y.Y.004/067
निःश्वासोच्छ्वासकासाश्च प्राणकर्मणि कीर्त्यते ।
Y.Y.006/028
निःश्वासोच्छ्वासकौ तस्य न विद्येते कथंचन ।

नीचश्रुत

Y.Y.002/017
नीचैः श्रुतो न चेत्सोऽपि श्रुतश्चेन्निष्फले भवेत् ।

नीचायत

H.R.001/068
अल्पद्वारमरन्ध्रगर्तपिठरं नात्युच्चनीचायतं...

नृप

नीर

Y.R.295
काले तदुपशान्त्यर्थं क्षीरनीरान्वितं पिबेत् ।

नीरस

G. P.001/060
नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।
H.R.002/041
नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।
Y.M.069
न हि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।

नील

S.SV.155
मारुतो नीलजीमूत आकाशः सर्ववर्णकः ।
S.SV.172
नीलं च वर्तुलकारं स्वाद्मलं तिर्यगाश्रितम् ।
S.SV.357
पीते व्याधिर्भयं रक्ते नीले हानिं विनिर्दिशेत् ।

नीलनिभ

G. P.002/071
ध्यायन्नीलनिभं नित्यं भूमध्ये परमेश्वरम् ।

नीवारशुक

Y.Y.009/023
नीवारशुकवद्रूपं पीताभं सर्वकारणम् ।

नृ

Y.R.008
इन्द्रियार्थेषु सक्तानां देहाध्यासवतां नृणाम् ।

नृत्य

S.SV.109
गीतवाद्यादिनृत्यादौ नृत्यशास्त्रविचारणे ।

नृत्यशास्त्र

S.SV.109
गीतवाद्यादिनृत्यादौ नृत्यशास्त्रविचारणे ।

नृप

A.P.007
नित्यं मन्त्रयतो लभेन्न नृपतां नैवाधिपत्यं तथा ।

नेति

S.SV.092

गुरुबन्धुनृपामात्येष्वन्येषु शुभदायिनी ।

नेति

H.R.001/025

चक्रिनौलिधौतिर्नेतिर्वस्तिर्गजकरिणी... ।

H.R.001/026

धौतिर्वस्तिस्तथा नेतिस्त्राटकं नौलिका तथा .. ।

H.R.001/039

मन्थनं च ततः कुर्यान्नेतिः सिद्धिर्निगद्यते ।

H.R.001/040

जत्रूर्ध्वजातरोगघ्ना जायते नेतिरुत्तमा ।

H.R.001/040

नेतिस्वरूपं कथितं श्रीनिवासेन योगिना ।

H.R.001/064

शोधनं कार्यमाज्ञायां नेतित्रोटन कर्मणा ।

S.K.S.017

अन्तर्भस्त्रा घ्राणदन्ती धौती नेती द्विधा स्थिता ।

नेतिका

S.K.S.067

मुखान्निर्गमयेद्सूत्रौ चिन्तयेन्नेतिका स्मृता ।

नेतिसूत्र

H.R.001/037

षड्वितस्तिमितं सूत्रं नेतिसूत्रस्य लक्षणम् ।

नेत्र

S.K.S.034

नेत्रकर्णाद्यूर्ध्वरोगनाशनं मलशोधनम् ।

S.K.S.089

नेत्रे तेजो बिन्दुवश्यं निरुक्तं... ।

S.K.S.097

रसाञ्जनाञ्जनं नेत्रे रेचनं सूर्यदैवतम् ।

S.K.S.105

त्रिफल शीततोयेन नेत्राश्च्योतनमुत्तमम् ।

S.K.S.143

जलान्तः संप्रविश्याथ नेत्रे विस्फार्य निर्गतः ।

S.SV.150

वदन प्रान्तके चान्याङ्गुलिर्दद्याच्च नेत्रयो ।

S.SV.290

चन्द्रनेत्राग्नितत्त्वेषु वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।

नेत्रीकरण

S.SV.385

विश्वस्य वेदिका शक्तिर्नेत्राभ्यां परिदृश्यते ।

Y.R.269

निमेषवर्जितं नेत्रं शनैस्तत्र नियोजयेत् ।

Y.Y.001/009

ऋषीनाल्लेख्य नेत्राभ्यां वाक्यमेतदभाषत ।

Y.Y.005/016

स्रवन्तममृतं पश्यन्नेत्राभ्यां सुसमाहितः ।

Y.Y.006/061

नेत्राभ्यां दक्षिणं गुल्फं लोकयन्नुपरिस्थितम् ।

Y.Y.007/025

नेत्रात्प्राणं समाकृष्य नासामूले निरोधयेत् ।

नेत्रवस्ति

S.K.S.022

नेत्रकर्णशिरोलिङ्गवस्तयः पायुजाः पराः ।

S.K.S.143

नेत्रे संमार्जयेद्योगी नेत्रवस्तिरयं स्मृतः ।

नेत्रमध्य

Y.Y.007/025

भ्रवोर्मध्यात्समाकृष्य नेत्रमध्ये निरोधयेत् ।

नेत्रमूल

Y.Y.007/018

नेत्रस्थानं तु तन्मूलदर्धाङ्गुलिमितीष्यते ।

नेत्ररोग

H.R.001/053

स्फोटनं नेत्ररोगाणां तन्त्रादीनां कवाटकम् ।

S.K.S.042

नेत्ररोगास्तथा तन्द्रा नश्यन्तीत्याह धूर्जटिः ।

नेत्रशालाक्यकर्मन्

S.K.S.083

नेत्रशालाक्यकर्मैतत्सद्यो दृष्टिप्रदायकम् ।

नेत्रान्त

Y.Y.004/041

याम्ये पूषा च नेत्रान्तं पिङ्गल्यास्तु पृष्ठतः ।

नेत्रीकरण

S.K.S.015

त्राटकं च कशाकर्म नेत्रीकरणमुत्तमम् ।

नेत्रोपान्त

S.K.S.045

नेत्रीकरणमेतद्धि न देयं चापरीक्षिते ।

नेत्रोपान्त

S.K.S.081

नेत्रोपान्ते तु यद्द्वारं कथितं पूर्वसूरिभिः ।

नैयायिक

H.R.004/057

इति वैशेषिकः प्राहुस्तथा नैयायिकाऽपि च ।

नैवेद्य

H.R.001/076

शिवापितं च नैवेद्यं योगी भोजनमाचरेत् ।

नैष्टिक

Y.Y.001/056

ब्रह्मचर्याश्रमस्थानां यतीनां नैष्टिकस्य च ।

नौकाधिरोहण

S.SV.114

स्त्रीसङ्गवेद्यागमने महानौकाधिरोहणे ।

नौलि

H.R.001/025

...गुरुसम्प्रदायानुसारेण नौल्याद्यष्टकर्माणि ब्रूमः ।

H.R.001/025

चक्रिनौलिधौतिर्नेतिर्वस्तिर्गजकरिणी... ।

H.R.001/026

धौतिर्वस्तिस्तथा नेतिस्त्राटकं नौलिका तथा .. ।

H.R.001/031

सा च नौलिर्द्विधा प्रोक्ता भारीचैकान्तिकान्तरा ।

H.R.001/032

नतांसो भ्रामयेदेषा नौलिर्गौडैः प्रशस्यते ।

H.R.001/033

...दोषामयशोषणी च हठक्रियामौलिरियं च नौलिः ।

S.K.S.021

वेतण्डकरणी नौली गण्डूषः स्नेहनं परम् ।

S.K.S.087

पीत्वा तोयं कण्ठनालेन नौली ...नालवुत्थितौ... ।

S.K.S.136

नौली कृत्वा तु शुद्धः स्यादुत्कटासनसंस्थितः ।

पञ्चगुण

नौलिकर्मन्

H.R.001/062

मणिपूरं नाभिगतं नौल्याख्येन तु कर्मणा ।

नौलिक्रिया

S.K.S.132

नौलीक्रियासुसंपन्नस्त्यक्तमूत्रमलः सुधीः ।

न्यायरत्नार्णव

H.R.001/002

तन्त्रे प्राभाकरीये शशधरचिते न्यायरत्नार्णवेन्दी ।

न्यायार्जित

Y.Y.002/005

न्यायार्जितं धनं चात्रमन्यद्वा यत्प्रदीयते ।

प

पक्क

Y.B.034

अपक्वा योगहीनास्तु पक्वा योगेन देहिनः ।

Y.B.035

पक्वो योगाग्निना देही, ह्यजडः शोकवर्जितः ।

पङ्कज

ततः सुपक्वमकरोद्बहिः सन्तप्तवारिणा ।

पक्षक्षय

S.SV.325

तयोर्द्वयोर्बन्धुद्विपत्तिः पक्षक्षये... ।

पङ्कज

G. P.001/018

आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं च चतुर्दलम् ।

H.R.003/040

करौ सम्पुटितौ कुर्यात्तत्सम्पुटितपङ्कजम् ।

H.R.003/060

कराभ्यां पङ्कजं कृत्वा तिष्ठेत्कूर्परया सुधीः ।

Y.M.011

आधाराख्ये गुदस्थाने पङ्कजं यच्चतुर्दलम् ।

पञ्चगुण

S.SV.192

पृथ्वी पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

पञ्चघटिका

- S.SV.193
आपः पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।
S.SV.194
तेजः पञ्चगुणं प्रोक्तं ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।
S.SV.195
वायोः पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।
S.SV.196
नभः पञ्चगुणं प्रोक्तं ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

पञ्चघटिका

- Y.Y.008/016
धारयेत्पञ्च घटिकाः पृथिवीजयमाप्नुयात् ।
Y.Y.008/018
धारयेत्पञ्च घटिकाः सर्वरोगैः प्रमुच्यते ।
Y.Y.008/020
धारयेत्पञ्च घटिकाः वह्निनासौ न दह्यते ।
Y.Y.008/021
धारयेत्पञ्च घटिकाः वायुवद्धोमगो भवेत् ।

पञ्चचूली

- H.R.003/016
पञ्चचूली कुक्कुटं च एकपादकुकुटम् ।

पञ्चतत्त्व

- S.SV.007
एतानि पञ्चतत्त्वानि विस्तीर्णानि च पञ्चधा ।
S.SV.009
पञ्चतत्त्वे देहे पञ्चातत्त्वानि सुन्दरि ।
S.SV.064
वहेयुस्तद्धटीमध्ये पञ्चतत्त्वानि निर्दिशेत् ।
S.SV.141
पञ्चतत्त्वाद्भवेत्सृष्टिस्तत्त्वे तत्त्वं प्रलीयते ।
S.SV.141
पञ्चतत्त्वं परं तत्त्वं तत्त्वातीतं निरञ्जनम् ।
Y.Y.008/001
अथेदानीं प्रवक्ष्यामि धारणाः पञ्च तत्त्वतः ।

पञ्चदेव

- Y.Y.008/006
एतेषु पञ्चदेवानां धारणं पञ्चधोच्यते ।

पञ्चमण्डल

पञ्चधारणा

- G. P.002/047
न मुञ्चत्यमृतं कोऽपि स पन्थाः पञ्च धारणाः ।
Y.M.137
न मञ्जत्यमृतं कापि सम्पन्नाः पञ्चधारणाः ।
Y.M.154
शोषणा च भवत्येषा भूतानां पञ्चधारणा ।
Y.Y.008/006
एतेषु पञ्चदेवानां धारणं पञ्चधोच्यते ।

पञ्चनाडी

- G. P.002/084
धारणा पञ्चनाडीभिर्ध्यानं च षष्टिनाडीभिः ।

पञ्चभूत

- A.P.056
पञ्चभूतात्मको देहः पञ्चमण्डल्यूरितः ।
A.Y.001/031
ब्रह्माण्डं पञ्चभूतस्थं पञ्चभूतमयी तनुः ।
G. P.002/053
हृदये पञ्चभूतानां धारणा च पृथक् पृथक् ।
S.SV.143
पञ्चभूतात्मकं विश्वं यो जानाति स पूजितः ।
S.SV.191
पञ्चभूतात्मको देहो ज्ञातव्यश्च वरानने ।
S.SV.327
पञ्चभूतात्मकं दीपं शिवस्नेहेन सिञ्चितम् ।
Y.M.142
भूरादिपञ्चभूतानां धारणा च पृथक् पृथक् ।
Y.Y.008/033
शरीरं तावदेवं तु पञ्चभूतात्मकं खलु ।

पञ्चम

- S.SV.084
पञ्चमे राज्यविध्वंसं षष्ठे सर्वार्थनाशनम् ।

पञ्चमण्डल

- A.P.056
पञ्चभूतात्मको देहः पञ्चमण्डल्यूरितः ।

पञ्चमुख

पञ्चमुख

- G. P.002/045
अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः ।
Y.M.135
अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः ।

पञ्चवायु

- S.SV.045
प्राणाद्याः पञ्च विख्याता नागाद्याः पञ्च वायवः ।
Y.Y.004/048
एतेषु वायवः पञ्च मुख्याः प्राणादयः स्मृताः ।

पञ्चशाक

- H.R.001/072
शुण्ठीपटोलफलपत्रजपञ्चशाकं... ।

पट

- H.R.004/057
मृत्तिकायां घटः तन्तौ पटः स्वर्णंजुल्लेयकम् ।
S.K.S.083
दूरीकृत्य शलकां तु पटं तत्र निबन्धयेत् ।
Y.Y.012/013
चरन्ति सर्वे सह वह्निनैव यथा पटे तन्तुगतिस्तथैव ।

पटल

- H.R.002/127
परमेश्वर प्रोक्तं खेचरीनाम पटले तु ।

पटोलफल

- H.R.001/072
शुण्ठीपटोलफलपत्रजपञ्चशाकं... ।

पण्डित

- Y.Y.001/058
विशां वृत्तवतां चैव केचिदिच्छन्ति पण्डिताः ।
Y.Y.010/016
मनोवृत्तिं सुसंयम्य परमात्मनि पण्डितः ।

पतिता

- S.SV.200
फूत्कारकृत्स्नफुटिता विदीर्णा पतिता धरा ।

पथ्याशिन्

पत्र

- Y.V.012
द्वे पत्र षोडशारे द्विदशदशदले द्वादशार्धे चतुष्के ।

पत्रज

- H.R.001/072
शुण्ठीपटोलफलपत्रजपञ्चशाकं... ।

पथवर्जन

- H.R.002/051
वह्निनी पथसेवानामादौ वर्जनमादिशेत् ।

पथिक

- Y.B.179
यथा काशीं समुद्दिश्य गच्छन्ति पथिकैः पथि ।

पथ्य

- G. P.001/060
नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।
H.R.001/072
मुद्रादिदिव्यमुदकं च यमीन्द्र पथ्यम् ।
H.R.002/041
नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।
H.R.002/123
द्विनिष्कनिष्कपादार्थं पथ्यासागरसैन्धवान् ।
S.K.S.006
पथ्यापथ्यप्रमादैर्वा देशकालप्रमादतः ।
Y.M.069
न हि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।
Y.R.066
घटिकात्रितयं नित्यं पथ्यपूर्वकमेकधीः ।
Y.R.069
एतद्धि योगिनां पथ्यं नापथ्यं तु कदाचन ।

पथ्याभाव

- Y.R.069
पथ्याभावे भवेद्योगी नानारोगसमन्वितः ।

पथ्याशिन्

- Y.R.299
पथ्याशिनो विरक्तस्य शान्तस्यैकान्तवासिनः ।

पथ्याहार

पथ्याहार

H.R.004/007

पथ्याहारे गोपयो वा पयो वा ।

पद

A.P.029

प्रसारितं पदं धृत्वा कराभ्यां पूरयेन्मुखे ।

A.P.071

राजयोगं पदं प्राप्य सर्वसत्त्ववशङ्कम् ।

H.R.003/046

कण्ठे पदं प्रासार्यैवं एकपादं मयूरके ।

H.R.003/048

भद्रासनं सुखं स्थाप्य विपरीते तु द्वे पदोः ।

S.SV.236

समुत्तरे पदं दद्यात्सर्वकार्याणि साधयेत् ।

S.SV.358

पदे गुल्फे च जठरे विनाशः क्रमशो भवेत् ।

S.SV.366

अरुन्धतीं ध्रुवं चैव विष्णोस्त्रीणि पदानि च ।

Y.R.015

येषां साधनतो जंतुः कैवल्यं पदमश्रुते ।

Y.V.028

हंस हंस पदे वाक्यं प्राणिनां देहमाश्रितः ।

Y.Y.006/077

देहातीते जगत्प्राणे शून्ये ध्रुवे पदे ।

पदस्थान

S.SV.252

भूतत्वेनोदरे घातः पदस्थानेऽम्बुना भवेत् ।

पदाग्र

H.R.003/065

प्रसार्य पादौ भुवि दण्डरूपौ दोर्भ्यां पदाग्र... ।

पदातीत

Y.B.013

सर्वाभावपदातीतं ज्ञानरूपं निरञ्जनम् ।

पदार्थ

Y.R.021

योगोपकरणादन्यपदार्थानामसङ्ग्रहः ।

पद्मछविपद

Y.R.216

पदार्थानखिलैस्तूष्णं स्वदेहं पुनराविशेत् ।

Y.R.241

स्वप्रदृष्टपदार्थौघो मृषा भवति निश्चितम् ।

पद्म

G. P.001/015

नाभौ दशदलं पद्मं सूर्यसङ्ख्यादलं हृदि ।

G. P.002/037

ऊर्ध्वं षोडशपत्रपद्मगलितं प्रायादवाप्तं हठा... ।

G. P.002/075

गुदं मेढ्रं च नाभिश्च हृत्पद्मं च तदूर्ध्वतः ।

H.R.003/008

बन्धकरसम्पुटित शुद्धपद्मं चतुष्टयम् ।

H.R.003/020

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरसिद्धासन तथा ।

H.R.003/023

सिद्धं पद्मं तथा सिंहं भद्रं चेति चतुष्टयम् ।

H.R.003/044

मायूरं पद्मकं कुर्यात् बद्धकेकीति कथ्यते ।

S.SV.284

आप्राणमिति पद्मश्च यावन्निद्रावशं गता ।

Y.M.125

प्राप्ते प्राणे तथा पद्मं योगिनाममृतायते ।

Y.R.033

सिद्धासनं भवेदाद्यं द्वितीयं पद्मसंज्ञितम् ।

Y.R.034

सिद्धं प्राणाधिरोहे स्यात् ध्यानकाले तु पद्मकम् ।

Y.Y.003/001

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरं सिंहासनं तथा ।

Y.Y.009/037

षोडशच्छदसंयुक्तशिरःपद्मादधोमुखात् ।

Y.Y.012/020

प्रबुद्धहृत्पद्मनि संस्थितेऽग्नौ प्राणे...च ।

पद्मक

H.R.003/099

नानास्वस्तिकसिद्ध पद्मक महावीरासनाद्यान्वितः ।

पद्मछविपद

Y.Y.009/016

पद्मच्छविपदद्वन्द्वं परमात्मानमव्ययम् ।

पद्मतन्तु

पद्मतन्तु

G. P.001/050

प्रसुप्तभुजगाकारा पद्मतन्तुनिभा शुभा ।

Y.M.038

प्रस्फुरद्भुजगाकारा पद्मतन्तुनिभा शुभा ।

पद्मपत्र

G. P.001/089

न स लिप्यति पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा ।

Y.M.077

न स लिप्यति पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा ।

Y.M.126

ऊर्ध्वं षोडशपद्मपत्रगलितं प्राणादवाप्तं हठात् ।

पद्मासन

G. P.001/012

देतदव्याधिविकारनाशनकरं पद्मासनं प्रोच्यते ।

G. P.001/052

कृत्वा सम्पुटितौ करौ दृढतरं बद्ध्वा तु पद्मासनं... ।

G. P.001/083

पद्मासनं समारुह्य समकायशिरोधरः ।

G. P.001/096

बद्धपद्मासनो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

H.R.003/033

एतद् व्याधिं विनाशकारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ।

H.R.003/034

पद्मासनं भवेदेतत्सर्वेषामपि पूज्यते ।

H.R.003/037

इदं पद्मासनं प्रोक्तं सर्वव्याधि निवारणम् ।

H.R.003/038

कृत्वा सम्पुटितौ करौ दृढतरं बद्ध्वा तु पद्मासनं ।

H.R.003/039

पद्मासनस्थितो योगी नाडीद्वारेषु पूरयेत् ।

H.R.003/072

पद्मासनं सुसंस्थाप्य ज्ञानूर्तोरन्तरे तथा ।

H.R.003/085

पद्मासनस्थितो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

H.R.003/089

उत्तिष्ठेदुत्तमे प्राणरोधे पद्मासनं मुहुः ।

S.SV.375

बद्धपद्मासनो योगी बन्धयेद्बुद्धियानकम् ।

पन्थ

S.SV.387

बद्ध्वा पद्मासनं ये गुदगतपवनं सन्निरुद्ध्या... ।

Y.M.009

एतद् व्याधिविकारहारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ।

Y.M.041

कृत्वा संघटितौ करौ दृढतरं बद्ध्वा तु पद्मासनम् ।

Y.M.072

पद्मासनं समारुह्य समकायशिरोधरः ।

Y.M.084

बद्धः पद्मासने योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

Y.M.096

बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्वा गुरुं शिवम् ।

Y.R.038

पद्मासनं भवेदेतद्योगसिद्धिकरं परम् ।

Y.R.172

पद्मासने स्थितो योगी स्थिरकायः समाहितः ।

Y.R.246

पद्मासनं समास्थाय स्वस्तिकं वा यथासुखम् ।

Y.Y.001/016

पद्मासने समासीनं चतुराननमव्ययम् ।

Y.Y.003/007

पद्मासनं भवेदेतत्सर्वेषामपि पूजितम् ।

पद्मासनस्थित

Y.Y.009/027

पद्मासनस्थितं सौम्यं प्रबुद्धाब्जनिभाननम् ।

पद्मोदरदलभाक्ष

Y.Y.009/027

पद्मोदरदलभाक्षं सर्वलोकभयप्रदम् ।

पद्मोदरदलभोष्ठ

Y.Y.009/015

पद्मोदरदलभोष्ठं सुप्रसन्नं शुचिस्मितम् ।

पद्य

H.R.001/087

नानार्थाङ्गितचित्रपद्यरचितां वैदग्ध्य विद्योत्तितां ।

पन्थ

G. P.002/047

न मुञ्चत्यमृतं कोऽपि स पन्थाः पञ्च धारणाः ।

पन्नग

S.SV.268

न काले विविधं घोरं न शस्त्रं न च पन्नगाः ।

पयस्

H.R.004/007

पथ्याहारे गोपयो वा पयो वा ।

Y.R.068

घृतं नवीनं सेवेत निशायां च पयः पिबेत् ।

पयस्विनी

Y.M.018

गान्धारी हस्तजिह्वाच पूषा चैव पयस्विनी ।

Y.Y.004/027

विश्वोदरा कुहूश्चैव शङ्खिनी च पयस्विनी ।

Y.Y.004/037

पूषायाश्च सरस्वत्याः स्थिता मध्ये पयस्विनी ।

Y.Y.004/041

पयस्विनी तथा गार्गी याम्यकर्णान्तमिष्यते ।

पर

G. P.001/084

यस्य मात्रासु तिष्ठन्ति तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.002/088

नात्मानं न परस्वं च योगी युक्तः समाधिना ।

Y.V.032

शीताशीतं परं स्थानं मेदोमज्जाभिपूरितम् ।

परकायप्रवेश

Y.R.294

प्राणस्यारोहणे वापि परकायप्रवेशने ।

परतत्त्व

A.Y.001/021

तेषां तु लक्षकेणापि परतत्त्वं न मीयते ।

A.Y.001/022

निष्कलं निष्प्रपञ्चं च परतत्त्वं तदुच्यते ।

A.Y.001/023

यस्मिन् विलीयते सर्वं परतत्त्वं तदुच्यते ।

A.Y.001/024

सर्वसङ्कल्पनातीतं परतत्त्वं तदुच्यते ।

A.Y.001/030

सदाभ्यासेन तत्कुर्यात् परतत्त्वप्रकाशनम् ।

A.Y.001/048

स्पर्शनं परतत्त्वस्याप्युत्थानं च पुनः पुनः ।

A.Y.002/066

परतत्त्वमनादर्शं पश्यत्यात्मानमात्मना ।

A.Y.002/075

विदिते तु परे तत्त्वे मनो नौस्तम्भकाकवत् ।

परंतत्त्व

A.Y.001/027

सप्तमं परमं तत्त्वं यो जानाति स मोक्षभाक् ।

A.Y.001/028

परं तत्त्वं समाख्यातं जन्मबन्धविनाशनम् ।

Y.V.005

कृपयैव परं तत्त्वं मीननाथोऽपि बोधितः ।

Y.V.007

कथयामि परं तत्त्वं कुलकुलविबोधकम् ।

परंब्रह्मन्

Y.R.245

यस्यानुष्ठानतो योगी परं ब्रह्माधिगच्छति ।

Y.Y.009/039

अहमेव परं ब्रह्म परमात्माहमव्ययः ।

परत्र

S.SV.270

इह लेके परत्रापि स्वरज्ञानी बल्लरी सदा ।

परत्व

A.Y.002/081

मृदुत्वं च परत्वं च शरीरस्याथ जायते ।

परदत्त

S.SV.090

परदत्ते तथा ग्राह्ये गृहान्निर्गमनेऽपि च ।

परदेह

Y.R.214

स्वदेहे परदेहे वा जीवितेवा मृतेऽथवा ।

परद्रव्य

Y.R.020

अस्तेयं परद्रव्याणामनादानं विनाज्ञया ।

Y.Y.001/054

कर्मणा मनसा वाचा परद्रव्येषु निःस्पृहा ।

परम

Y.M.129

विशुद्धं परमं चक्रं भूत्वा सोमकलत्रमकम् ।

Y.R.038

पद्मासनं भवेदेतद्योगसिद्धिकरं परम् ।

Y.R.212

देहबन्धाद्विनिर्मुक्तः स्वातन्त्र्यं परमं व्रजेत् ।

Y.R.312

अनायासेन गच्छति ब्रह्मणः सदनं परम् ।

परमगति

Y.R.310

नरो वाप्यथवा नारी स याति परमां गतिम् ।

Y.Y.006/080

प्राणायामविशुद्धा ये ते यान्ति परमां गतिम् ।

परमज्योति

Y.R.175

दृश्यते परमज्योतिर्ब्रह्मभूतं निरामयम् ।

परमपद

G. P.001/004

ध्रुवं यस्यावबोधेन जायते परमं पदम् ।

G. P.001/073

अनयोः सङ्गमादेव प्राप्यते परमं पदम् ।

Y.B.008

नानामार्गैस्तु दुष्प्राप्यं, कैवल्यं परमं पदम् ।

Y.B.151

ल्यात्सम्प्राप्यते सौख्यं स्वात्मानन्दपरम्पदम् ।

परमशिव

Y.B.022

ज्ञातं येन निजं रूपं, कैवल्यं परमं शिवम् ।

परमाकाश

Y.B.077

तथाऽसौ परमाकाशरूपो देहवतिष्ठते ।

Y.M.174

विरजं परमाकाशं यद्वादक्षरमव्ययम् ।

परमाणु

H.R.004/055

उपादानं प्रपञ्चस्य संसृताः परमाणवः ।

H.R.004/061

चैतन्यं परमाणूनां प्रधानस्यापि नेष्यते ।

परमात्मन्

G. P.001/005

यद्वावृत्तं मनो भोगादासक्तं परमात्मनि ।

G. P.002/085

यत्सर्वं द्वन्द्वयोरैक्यं जीवात्मपरमात्मनोः ।

H.R.001/006

अपानप्राणयोश्चापि जीवात्म परमात्मनोः ।

H.R.004/002

तत्समत्वं भवेदत्र जीवात्मपरमात्मनोः ।

H.R.004/051

उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।

S.SV.001

गुरुं च परमात्मानं भजे संसारतारणम् ।

S.SV.395

चिन्तयेत्परमात्मानं यो वेद स भविष्यति ।

Y.B.002

नमस्ते देवदेवेश ! नमस्ते परमात्मने ।

Y.B.015

तेन जीवाभिधा प्रोक्ता, विशुद्धे परमात्मनि ।

Y.B.089

सूर्याचन्द्रमसोर्योगो जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.B.150

क्षेत्रज्ञपरमात्मानौ, तयोरैक्यं यथा भवेत् ।

Y.Y.001/005

ब्रुवन्तं परमात्मानमृषीणामुग्रतेजसाम् ।

Y.Y.001/013

आनन्दममृतं नित्यं परमात्मनमीश्वरम् ।

Y.Y.001/044

संयोगो योग इत्युक्तो जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.Y.009/010

अथवा परमात्मानं परमानन्दविग्रहम् ।

Y.Y.009/016

पद्मच्छविपदद्वन्द्वं परमात्मानमव्ययम् ।

परिशोधन

परिशोधन

H.R.002/076

कुण्डलेबोधनं सम्यक्नाडीनां परिशोधनम् ।

परिश्रम

H.R.001/013

न धारणा ध्यान परिश्रमो वा समेधमाने सति राजयोगे ।

परीक्षक

Y.B.181

परीक्षकैः स्वर्णकारैर्हेम सम्प्रोच्यते यथा ।

परोपकार

S.SV.108

परोपकरणे चैव निधीनां स्थापने तथा ।

पर्यङ्क

Y.Y.010/013

तस्मिन्सुबद्धपर्यङ्के मन्त्रैर्बद्धकलेवरः ।

पर्यटन

Y.R.291

पद्भ्यां पर्यटनं चैव स्त्रियं चापि विशेषतः ।

पर्याय

H.R.002/144

इडायाः वाचकाः शब्दाः पर्यायेण प्रकीर्तिताः ।

पर्वताग्र

Y.R.149

वृक्षाग्रे पर्वताग्रे वा धारणां कुर्वतः सदा ।

पर्वतारोहण

S.SV.117

गत्यभ्यासे यन्त्रतन्त्रे दुर्गपर्वतारोहणे ।

पल

A.Y.001/046

निमेषेण श्वासपलैर्नाडीभिः प्रहरैर्दिनैः ।

A.Y.001/047

श्वासोच्छ्वासात्मकः प्राणः षड्भिः प्राणैः पलं... ।

A.Y.001/047

पलैः षष्टिभिरेव स्यात् घटिका कालसंमिता ।

पवन

H.R.002/083

निर्मितं त्रिपलैर्नागैर्द्वादशाङ्गुल दीर्घितं ।

H.R.002/085

छत्राकारमतः पलत्रययुत दैर्घ्यं वितस्तेर्मितं ।

S.SV.197

पृथिव्याः पलत्रिणि पञ्चाशच्चत्वारिंशत्तथाम्भसः ।

पलमात्र

A.Y.001/053

ल्येन पलमात्रेण चासनस्थो न विद्यते ।

पलित

A.P.028

वलीपलितनिर्मुक्तो जीवेदब्दशतत्रयम् ।

H.R.002/072

वली च पलितं चैव षण्मासोर्ध्वं न दृश्यते ।

Y.Y.006/034

मनोजवत्वं लभते पलित्वादि च नश्यति ।

Y.Y.006/049

बहुनोक्तेन किं गार्गि पलित्वादि च नश्यति ।

पवन

A.P.006

आधारे पवनो न याति विविधादभ्यासतो योगिनाम् ।

A.P.010

बिभ्राणः पवनं हठान्नियमितं ग्रासोऽस्ति मीनोदरे ।

A.Y.001/034

चित्तादिविल्ये जाते पवनस्य ल्यो भवेत् ।

A.Y.001/034

मनःपवनयोर्नाशादिन्द्रियार्थं विमुञ्चति ।

A.Y.002/030

तत्राप्य साध्यः पवनस्य नाशः षडङ्गयोगा... ।

G. P.002/016

...द्वाराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण संपूरितम् ।

G. P.002/017

गगनं पवने प्राप्ते ध्वनिरुत्पद्यते महान् ।

G. P.002/019

भवन्ति विविधा रोगा पवनस्य व्यतिक्रमात् ।

H.R.001/049

उदरगतपदार्थमुद्वमन्ती पवनमपानमुदीर्यकण्ठाले ।

H.R.001/050

क्षीराम्भो वायुमार्गे पवनजल्युतः कुम्भयेद्... ।

पवन

H.R.001/050

निश्शेषं...पवनो बस्तिवायुप्रकाशात् ।

H.R.002/011

दक्षनाड्या समाकृष्य बहिःस्थं पवनं शनैः ।

H.R.002/012

कपालं शोधनं वापि रेचयेत्पवनं शनैः ।

H.R.002/014

मुखं सन्नम्य नाडीभ्यामाकर्ष्य पवनं शनैः ।

H.R.002/023

तथैव स्वशरीरस्थं चालयेत्पवनं सुधीः ।

H.R.002/024

यथोदरं भवेत्पूर्णं पवनेन तथा लघु ।

H.R.002/098

न चिन्मात्रेण सिद्धिः स्यादभ्यासात्पवनः स्वनैः ।

H.R.002/137

तनून पात्र विस्तार तारेशपवनोपमम् ।

H.R.003/036

उत्तम्य चुबुके वक्षः संस्थाप्य पवनं शनैः ।

H.R.003/066

इति पश्चिमतानमासनाग्र्यं पवनं पश्चिमवाहिनं... ।

H.R.003/083

अभूवन्नन्तकभयात्तस्मात्पवनमभ्यसेत् ।

H.R.003/083

ब्रह्मादयोऽपि त्रिदशाः पवनाभ्यासतत्परा ।

H.R.003/093

भवन्ति विविधा रोगाः पवनस्य व्यतिक्रमात् ।

H.R.004/029

मनो यत्र विलीयेत पवनस्तत्र लीयते ।

S.SV.167

वायुः पवनसंज्ञस्तु चरकर्मप्रसाधकः ।

S.SV.186

प्रवासी पवनेऽन्यत्र मृत्युरेवानले भवेत् ।

S.SV.198

जायते पवने स्वल्पः सिद्धोऽप्यग्नौ विनश्यति ।

S.SV.212

यंबीजं पावनं ध्यायेद्वर्तुलं श्यामलभम् ।

S.SV.236

आकृष्य प्राणपवनं समारोहेत वाहनम् ।

S.SV.381

मुखबन्धममुञ्चन्वै पवनं जायते युवा ।

पश्चिम

S.SV.387

बद्ध्वा पद्मासनं ये गुदगतपवनं सन्निरुद्ध्या... ।

Y.B.083

येऽजित्वा पवनं मोहाद्योगमिच्छति योगिनः ।

Y.B.137

...तेनैव चित्तं पवनेन साधितम् ।

Y.B.151

पवनः स्थैर्यमायाति ल्ययोगोदये सति ।

Y.B.165

धातुं स्वं सङ्ग्रसेद् वह्निः पवनेन समन्ततः ।

Y.M.097

द्वाराणां नर(व) कंनिरुध्य पवनं जित्वा दृढं धारयेत् ।

Y.M.106

द्वाराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण वा पूरितम् ।

Y.M.110

भवन्त्यविधिना दोषाः पवनस्य व्यतिक्रमात् ।

Y.R.091

पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा रेचयेत्पवनं सुधीः ।

पवनगति

G. P.002/078

नाभौ संयम्य पवनगतिमधो रोधयं संप्रयत्नादा... ।

पवनवेग

Y.B.167

सर्वज्ञोऽसौ भवेत्कामरूपः पवनवेगवान् ।

पवित्र

A.Y.002/050

विविक्ते विजने देशे पवित्रेऽतिमनोहरे ।

Y.R.026

प्रणवादिपवित्रस्य मन्त्रस्यावर्तनं जपः ।

Y.Y.012/036

एतत्पवित्रं परमं योगमष्टाङ्गसंयुतम् ।

पश्चात्ताप

S.SV.339

पश्चात्ताप भवेदस्य तस्य मृत्युर्न संशयः ।

पश्चिम

A.Y.001/059

ऊर्ध्वपश्चिममार्गेण वातरोधेन जाग्रती ।

पश्चिमताण

H.R.002/055

उदरे पश्चिमं ताणं नाभेरूर्ध्वं च धारयेत् ।

S.SV.075

तिष्ठेत्पूर्वोत्तरे चन्द्रो भानुः पश्चिमदक्षिणे ।

S.SV.075

दक्षनाड्याः प्रसारितु न गच्छेद्याम्यपश्चिमे ।

S.SV.190

पूर्वायां पश्चिमे याम्ये उत्तरस्यां यथाक्रमम् ।

S.SV.335

क्षीणो दक्षिणपश्चिमोत्तरपुरः षट्त्रिदिमासैकतः ।

Y.B.163

न तु तन्मोक्षमार्गे स्यात्प्रसिद्धं पश्चिमं विना ।

Y.M.008

नाम्यो (दक्षो)रूपरि पश्चिमेन...कराभ्यां दृढम् ।

Y.V.030

पूर्वभागे अधो लिङ्गं शङ्खिन्यां चैव पश्चिमम् ।

Y.V.031

पूर्वपश्चिमदिभागे वज्रदण्डे व्यवस्थिते ।

पश्चिमताण

H.R.003/065

जानूपरिन्यस्तल्लष्टदेशो वसेदिदं पश्चिमताणमाहुः ।

H.R.003/067

ताणं शेत्वा तु कुर्वीत शयितपश्चिमताणकम् ।

H.R.003/068

शयितपश्चिमताणस्थे करौ तत्प्रसारयेत् ।

पश्चिमतान

H.R.002/009

मध्ये पश्चिमतानेन स्यात्प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।

H.R.003/012

फणीन्द्रं पश्चिमं तानं शयितपश्चिमतानमकम् ।

H.R.003/066

इति पश्चिमतानमासनार्थं पवनं पश्चिमवाहिनं... ।

Y.R.087

नाभेः पश्चिमतानं हि बलत्कुर्यात्पुनः पुनः ।

Y.R.105

नाभेः पश्चिमतानं तु तथा कुर्यात्प्रयत्नतः ।

पश्चिमद्वार

Y.B.134

पुनः पुनस्तद्वदेतत्पश्चिमद्वारलक्षणम् ।

पश्चिमाभिमुख

Y.B.159

पश्चिमद्वारमार्गेण जायते त्वरितं फल ।

पश्चिमपथ

Y.B.148

प्रतीतिर्वायुयोगाच्च, जायते पश्चिमे पथि ।

Y.R.111

यथा स्यात्प्राणसञ्चारो विशेषात्पश्चिमे पथि ।

पश्चिमभाग

G. P.001/078

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेर्निगद्यते ।

Y.M.050

उदरात्पश्चिमे भागे अधो नाभेस्तता युते ।

पश्चिममार्ग

Y.B.135

प्रविशेत्सर्वगात्रेषु वायुः पश्चिममार्गतः ।

Y.R.103

अथ पश्चिममार्गस्य भेदनं संनिरुध्यते ।

Y.R.110

ब्रह्मरंध्रं व्रजेत्प्राणो यदा पश्चिममार्गतः ।

Y.R.206

पश्चिमेनैव मार्गेण नित्यं केवलकुम्भकात् ।

Y.R.208

तदा पश्चिममार्गेण समाधिर्जायते ध्रुवम् ।

पश्चिमवाहिन

H.R.003/066

इति पश्चिमतानमासनार्थं पवनं पश्चिमवाहिनं... ।

पश्चिमविधि

G. P.001/012

दक्षोरूपरि पश्चिमेन विधिना धृत्वा कराभ्यां दृढम् ।

H.R.003/033

याम्योरूपरि पश्चिमेन विधिना धृत्वा कराभ्यां दृढम् ।

पश्चिमाभिमुख

G. P.001/019

योनिमध्ये महालिङ्गं पश्चिमाभिमुखस्थितम् ।

Y.M.012

योनिमध्ये महालिङ्गं पश्चिमाभिमुखं स्थितम् ।

पाखण्ड

पाखण्ड

A.Y.001/019

पाखण्डव्रत भस्मचीवरजटाधारित्वमुन्मत्तता ।

पाखण्डपण्डित

A.Y.002/104

पाखण्डपण्डितान् मन्ये न ते किमपि जानते ।

पाखण्डवृत्ति

A.Y.002/036

उन्मत्ततामभोज्यान्नपानं पाखण्डवृत्तिता ।

पाचन

H.R.001/033

तुन्दार्णि सन्दीपन पाचनादि सन्दीपिकानन्दकरी... ।

पाटव

S.K.S.011

स्वतन्त्रत्वात्पाटवं च करणेष्वपि कर्मभिः ।

पाठमात्र

A.P.074

चिकित्सापाठमात्रेण रोगिणः किंकरिष्यति ।

पाणि

H.R.003/029

पार्श्वे पादौ च पाणिभ्यां दृढं बद्ध्वा सुनिश्चलं ।

H.R.003/035

ऊरु मध्ये ततो स्थानौ पाणी कृत्वा ततो दशौ ।

H.R.003/050

पादाङ्गुष्ठौ तु पाणिभ्यां गृहीत्वा श्रवणावधि ।

H.R.004/007

पाणी द्रोणी कोपि वा भोज्यपत्रे ।

S.K.S.079

औषधस्नेहतोयैश्च केवलं वाय पाणिना ।

S.K.S.146

निष्पीड्य पाणिनाहत्य ध्वजबस्तिरयं स्मृतः ।

Y.Y.003/012

पार्श्वपादौ च पाणिभ्यां दृढं बद्ध्वा सुनिश्चलम् ।

पाणितल

S.SV.346

पीडा भवेत्पाणितले च जिह्वामूले... ।

पाद

पाणिपात्र

H.R.003/010

भैरवं कामदहनं पाणिपात्रं च कार्मुकम् ।

H.R.003/049

शनैर्यत्नेन कुर्वीत पाणिपात्रं तदुच्यते ।

पाण्डुर

Y.M.060

सततं द्विविधौ बिन्दुः पाण्डुरो लेहितस्तथा ।

Y.M.061

पाण्डुरं शुक्लमित्याहुः लेहिताख्यं महारजः ।

पातक

G. P.002/010

प्राणायामो भवत्येवं पातकेन्धनपावकः ।

G. P.002/011

आसनेन रुजोहन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

H.R.003/076

आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

Y.M.100

प्राणायामो भवत्येषः पातके धन पावकः ।

Y.M.101

आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

पाताल

H.R.004/030

पाताले च द्वितीयं सुषिरं मेरुमूले तदस्मिन् ।

Y.R.150

निधिं पश्यति दूरस्थं पातालं स्वेच्छ्याव्रजेत् ।

Y.R.266

स्वर्गेऽन्तरिक्षे पाताले तथा भूमण्डलेऽखिले ।

पात्र

S.K.S.076

उल्मुकं मृत्तिकापात्रपिहितं तच्च कर्षयेत् ।

S.K.S.106

नाभौ पात्रं तु संस्थाप्य चोर्ध्वतो धारया जलम् ।

पाद

A.P.037

सव्यं प्रसारितं पादं कराभ्यां धारयेद् दृढम् ।

G. P.001/011
...मेद्रे पादमथैकमेव हृदये कृत्वा हनुं सुस्थिरम् ।
G. P.001/058
हस्ताभ्यामनुधारयेत् प्रसारितं पादं तथा दक्षिणम् ।
H.R.002/038
पादं प्रसारितं कृत्वा कराभ्यां पूरयेन्मुखे ।
H.R.002/044
पार्श्वं वामस्य पादस्य योनिस्थाने नियोजयेत् ।
H.R.003/024
मेद्रे पादमथैकमेव नियतं कृत्वा समं विग्रहम् ।
H.R.003/029
पार्श्वे पादौ च पाणिभ्यां दृढं बद्ध्वा सुनिश्चलं ।
H.R.003/045
एकपादं मयूराग्रे प्रसार्यैकं मयूरतः ।
H.R.003/053
एकपादमथैकस्मिन् विन्यसेदूरुणि स्थिरम् ।
H.R.003/054
पादौ सम्पीड्य गुल्फाभ्यां जान्वङ्गे सवलयाकृतिः ।
H.R.003/055
पादौ सम्पीड्य हस्ताभ्यां अङ्गुष्ठे धारयेद् दृढम् ।
H.R.003/056
वामोरुमूल्यर्पितं दक्षपादं जान्वोर्बहिर्वष्टितं दक्षदोष्णा ।
H.R.003/063
एकं पादमथो कण्ठे उत्थाप्यैकं च दण्डवत् ।
H.R.003/064
पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं करयोः संस्थितो मुनिः ।
H.R.003/065
प्रसार्य पादौ भुवि दण्डरूपौ दोर्भ्यां पदाग्र... ।
H.R.003/068
पादौ दण्डसमौ कार्यौ विचित्रकरणी भवेत् ।
H.R.003/069
पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं हस्ताभ्यां पृष्ठबन्धनम् ।
H.R.003/070
गुल्फौ स्थितौ पादमेकं प्रसार्य... ।
H.R.003/077
प्रसार्य हस्तौ पादौ च विश्रान्त्या शयनं तथा ।
H.R.004/050
अद्वैतमेव शास्त्रार्थः शम्भोः पादं स्पृशाम्यहम् ।
S.K.S.073
पादयोर्हस्तयोर्बापि सर्वाङ्गत्रोटनं भवेत् ।

S.SV.087
कृत्वा तत्पादमादौ च यात्रा भवति सिद्धिदा ।
S.SV.230
वहन्नाड्यागतः पादः सर्वसिद्धिप्रदायकः ।
Y.M.006
मेद्रे पादमथैकमेव हृदये कृत्वा समं विग्रहम् ।
Y.M.066
हस्ताभ्यां हनुं धारयेत् प्रसारितं पादं तथा दक्षिणम् ।
Y.R.040
दक्षिणोरुतले पादं वामं विन्यस्य दक्षिणम् ।
Y.Y.003/004
सीवन्यास्त्वात्मनः पार्श्वे गुल्फौ निक्षिप्य पादयोः ।
Y.Y.003/008
एकं पादमथैकस्मिन्विन्यस्योरुणि संस्थितम् ।
Y.Y.003/016
समुन्नतशिरःपादो दण्डवद्व्योम्नि संस्थितः ।
Y.Y.004/040
यशस्विनी च याम्यस्य पादाङ्गुष्ठान्तमिष्यते ।
Y.Y.004/055
उदानः सर्वसन्धिस्थः पादयोर्हस्तयोरपि ।
Y.Y.007/012
पादान्मानं तु गुल्फस्य सार्धाङ्गुल्यवतुष्टयम् ।
Y.Y.007/030
गुल्फादङ्गुष्ठयोर्गार्गि पादयोस्तन्निरोधयेत् ।
Y.Y.008/006
पादादिजानुपर्यन्तं पृथिवीस्थानमुच्यते ।
पादतल
H.R.003/034
ऊर्वोपरि विप्रेन्द्र कृत्वा पादतले उभे ।
H.R.003/052
जानूर्वोरन्तरं सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ।
H.R.003/054
हस्तौ पादतले क्षिप्तौ मण्डूकं पाददोषहृत् ।
H.R.003/062
प्रसार्यैकं पादतलं संस्थाप्यैकपादकम् ।
H.R.003/071
स्थित्वैकस्मिन्पादतले कराभ्यां वेष्टयेत्तनुम् ।
Y.Y.003/003
जानूर्वोरन्तरे सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ।

Y.Y.003/007
उर्वोरुपरि विप्रेन्द्रे कृत्वा पादतले उभे ।
पाददोष
H.R.003/054
हस्तौ पादतले क्षिप्तौ मण्डूकं पाददोषहृत् ।
पादपिण्ड
H.R.003/013
पादपिण्डनहंसाख्ये नाभीतलमतः परम् ।
पादपीठ
H.R.003/071
पृष्ठे संस्थाप्य यत्नेन पादपीठनमासनम् ।
पादमध्य
H.R.003/055
पादमध्ये शिरः क्षिप्त्वा धनुवन्मर्कटासनम् ।
पादमूल
A.P.029
पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणम् ।
H.R.002/038
पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणं ।
पादवर्जित
S.SV.181
तेजस्येव चतुष्पादौ नभसा पादवर्जितः ।
पादाग्र
H.R.003/070
...तत्पादाग्रं संस्पृशेद्यत्करेण ।
पादाग्रभाग
Y.R.035
दक्षपादाग्रभागं च वामजङ्घान्तरेन्यसेत् ।
पादाङ्गुष्ठ
H.R.003/034
पादाङ्गुष्ठौ च बन्धीयाद्वस्ताभ्यां क्रमेण तु ।
H.R.003/050
पादाङ्गुष्ठौ तु पाणिभ्यां गृहीत्वा श्रवणावधि ।
S.SV.244
अङ्गुष्ठतर्जनीवंशे पादाङ्गुष्ठे तथा ध्वनिः ।

Y.Y.004/050
प्राणालय इति प्राहुः पादाङ्गुष्ठेऽपि केचन ।
Y.Y.006/037
नाभिमध्ये च नासाग्रे पादाङ्गुष्ठे च यत्नतः ।
Y.Y.006/040
शरीरं लघ्रुतां याति पादाङ्गुष्ठे च धारणात् ।
Y.Y.007/008
पादाङ्गुष्ठौ च गुल्फौ च जङ्घामध्ये तथैव च ।
पादान्त
S.SV.156
जानुदेशे क्षितिस्तोयं पादान्ते मस्तकेनभः ।
पादाम्बुज
Y.R.001
तस्य पादाम्बुजं नित्यं देवस्य प्रणमाम्यहम् ।
Y.R.002
योगिराजं शिवं चापि नत्वा गुरुपादाम्बुजम् ।
पाप
A.P.015
कायक्लेशजराव्याधिपापमृत्युभयं कुतः ।
A.Y.002/100
बभूव तस्य कर्माणि पापपुण्यस्य संक्षयः ।
G. P.001/024
द्वादशारे महाचक्रे पुण्यपापविवर्जिते ।
G. P.001/044
अस्याः सङ्कल्पमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ।
G. P.001/089
न स लिप्यति पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा ।
G. P.002/008
ऊर्ध्वमानीयते शक्त्या सर्वपापैः प्रमुच्यते ।
G. P.002/099
सर्वपापविनिर्मुक्तो योगसिद्धिं लभेद् ध्रुवम् ।
S.SV.378
रेचको हरते पापं कुर्याद्योगपदं व्रजेत् ।
Y.B.011
तदेतज्जीवरूपेण पुण्यपापफलैर्वृतम् ।
Y.B.062
देहान्ते ज्ञानिनः पुण्यात्पापाच्च फलमाप्यते ।

पापप्रणाशन

Y.M.015

द्वादशारे महाचक्रे पुण्य-पाप-विवर्जिते ।

Y.M.033

अस्य सङ्कल्पमात्रेण नरः पापैः प्रमुच्यते ।

Y.M.077

न स लिप्यति पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा ।

Y.M.098

अपानेन धत्ते प्राणं सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

Y.M.109

प्राणायामेन युक्तेन सर्वपापक्षयो भवेत् ।

Y.M.155

विज्ञाताः सततं येन सर्व पापैः प्रमुच्यते ।

Y.R.312

ते तस्य पुण्ययोगेन क्षीणपापकदंबकाः ।

Y.R.313

श्रद्धया संयुतः सोपि सर्वपापैर्विमुच्यते ।

Y.Y.004/019

चक्रेऽस्मिन्भ्रमते जीवः पापपुण्यप्रचोदितः ।

Y.Y.012/037

सर्वपापविनिर्मुक्तः सम्यग्ज्ञानी भविष्यति ।

Y.Y.012/038

एकजन्मकृतं पापं दिनेनैकेन नश्यति ।

Y.Y.012/039

अज्ञानजनितं पापं सर्वं तस्य प्रणश्यति ।

पापप्रणाशन

Y.Y.003/005

एतच्च स्वस्तिकं प्रोक्तं सर्वपापप्रणाशनम् ।

Y.Y.003/016

मयूरासनमेतत्तु सर्वपापप्रणाशनम् ।

पापौघ

A.P.043

पुण्यं सञ्चयसंहारि पापौघभिदुरं सदा ।

H.R.002/050

पुण्यं सङ्घातं सन्धायी पापौघभिदुरं सदा ।

पायु

H.R.001/048

नाभिद्वजजले पायुर्न्यस्तनालेत्कटासनः ।

H.R.001/048

पायुर्न्यस्तनाले जल...वस्ति कर्म प्रकारापेक्षया ।

पार्थिव

H.R.001/048

पायुनाल्यस्ताङ्गुल्याकुंच्य जलवस्ति मार्गः ।

S.K.S.037

तर्जनीं पायुगां कृत्वा शोधनं पूर्ववच्चरेत् ।

S.K.S.136

अधश्चक्रीं पुरा कृत्वा नलिकां चानुपायुगाम् ।

Y.Y.008/007

आजानोः पायुपर्यन्तमपां स्थानं प्रकीर्तितम् ।

Y.Y.008/007

आपायोर्हृदयान्तं यद्वह्निस्थानं तदुच्यते ।

पायुनाल

H.R.001/028

पायुनाले प्रसार्यार्धमङ्गुलीं भ्रामयेदभीः ।

H.R.001/043

नाभिद्वज्जले स्थित्वा पायुनाले स्थिताङ्गुलिः ।

H.R.001/043

चक्रिमार्गेण जठरं पायुनालेन पूरयेत् ।

S.K.S.087

आश्वीं त्यक्त्वा कारिणीं चित्रानाम्नीं...पायुनालम् ।

S.K.S.088

पीत्वा तोयं पायुनालेन पश्चात् ... ।

पायुमूल

Y.Y.004/045

अलम्बुषा महाभागे पायुमूलदधोगता ।

Y.Y.007/009

पायुमूलं ततः पश्चाद्देहमध्यं च मेढूकम् ।

Y.Y.007/014

ऊरुमध्यात्तथा गार्गि पायुमूलं नवाङ्गुलम् ।

Y.Y.007/015

देहमध्यं तथा पायोर्मूलदधार्धाङ्गुलद्वयम् ।

पारमेश्वरी

S.SV.285

इदं नवाच्यमन्यस्मिन्नित्याज्ञा पारमेश्वरी ।

पार्थिव

H.R.004/041

वैद्युताग्निः सुषुम्ना पार्थिवो नाभिमण्डले ।

S.SV.164

कवोष्णः पार्थिवो वायुः स्थिरकार्यप्रसाधकः ।

पार्थिवांश

S.SV.169

भोगदं पार्थिवं तत्त्वं प्रवाहे द्वादशाङ्गुलम् ।

S.SV.187

पार्थिवे मूलविज्ञानं शुभं कार्यं जले तथा ।

S.SV.264

पार्थिवे च समं युद्धं सिद्धिर्भवति वारुणे ।

S.SV.297

गर्भस्त्रावः स्वल्पजीवश्च वह्नौ, भोगी...पार्थिव... ।

Y.B.035

जडस्तत्पार्थिवो ज्ञेयः श्वापको दुःखदो भवेत् ।

पार्थिवांश

Y.Y.008/036

पार्थिवांशे जलशे च धारणं कुर्वतः सदा ।

पार्वती

A.P.010

पार्वत्या सह मीननाथमवदन्नित्यं चिरं जीमहि ।

A.P.014

ज्वलन्नसौ चत्वर्यस्माद्धीजश्चलति पार्वति ।

H.R.001/071

योगीश्वरस्य योगस्य योगशास्त्रस्य पार्वति ।

S.K.S.130

नमस्कृत्य महेशाय पार्वतीशाय शम्भवे ।

पार्श्व

H.R.004/032

देहे द्वात्रिंशदस्थीनि शतं स्यात्पार्श्वयोर्द्वयो ।

S.SV.361

तत्कर्णासकरास्य पार्श्वहृदया...दिङ्मूढो हि नरः... ।

पार्श्वकुक्कुट

H.R.003/016

आकारितं बन्धचूले पार्श्वकुक्कुटमेव च ।

पार्श्वपाद

Y.Y.003/012

पार्श्वपादौ च पाणिभ्यां दृढं बद्ध्वा सुनिश्चलम् ।

पार्श्वमत्स्येन्द्र

H.R.003/011

मत्स्येन्द्रं पार्श्वमत्स्येन्द्रं बन्धमत्स्येन्द्रमेव च ।

पावक

H.R.003/058

पार्श्वभ्यां ध्रियते यस्तु पार्श्वमत्स्येन्द्रमुत्तमम् ।

पार्श्वमायूर

H.R.003/043

कुर्यान्मायूरं पार्श्वभ्यां मायूरं पार्श्वनामकम् ।

पार्ष्णि

G. P.001/081

पार्ष्णिभागेन संपीड्य योनिमाकुञ्चयेद्गुदम् ।

H.R.002/044

पार्ष्णि वामस्य पादस्य योनिस्थाने नियोजयेत् ।

Y.B.116

गुदं पार्ष्ण्यां तु सम्पीड्य, वायुमाकुञ्चयेद् बल्लत् ।

Y.R.035

गुदावृषणयोर्मध्ये वामपार्ष्णि नियोजयेत् ।

Y.R.186

गुदमेढ्रांतरे वामपादपार्ष्णिनियोजयेत् ।

Y.R.187

सीवनीपार्ष्णिसंबंधं दृढं कुर्यात्तथाऽचलम् ।

पार्ष्णिभाग

H.R.002/058

पार्ष्णिभागेन सम्पीड्य योनिमाकुञ्चयेद्गुदम् ।

Y.M.048

पार्ष्णिभागेन सम्पीड्य योनिमाकुञ्चयेद्गुदम् ।

पालक

S.SV.221

कायानगरमध्यस्थो मारुतो रक्षपालकः ।

पावक

G. P.002/010

प्राणायामो भवत्येवं पातकेन्धनपावकः ।

Y.M.100

प्राणायामो भवत्येषः पातके धन पावकः ।

Y.V.015

पावकश्शक्तिमध्यस्थो नाभिकेन्द्रे रविः स्थितः ।

Y.Y.012/001

सव्येतरं न्यस्य करेतरस्मिन्शिखां ...पावकस्य ।

Y.Y.012/016

ब्रह्मरन्ध्रमुखमत्र वायवः पावकेन...समूहः ।

पावनारूढ

पावनारूढ

Y.V.024

सुमनः पावनारूढः स गाढं निर्गुणस्तथा ।

पाश

S.SV.336

भस्माङ्गरकपालपाशमुसली सूर्यास्त...।

पाशुपत

H.R.004/063

शैषाः पाशुपता महाव्रतधराः कालमुखा जङ्गमाः...।

पाश्चात्यभाग

H.R.001/011

शिरः पाश्चात्य भागस्य ध्याने मृत्युञ्जयः परः ।

पाषाण

S.SV.116

इष्टिकाकाष्ठपाषाणरत्नघर्षणदारणे ।

पिङ्गला

G. P.001/027

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च तृतीयका ।

G. P.001/029

इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गला दक्षिणे स्थिता ।

G. P.001/032

इडापिङ्गलसुषुम्णाः प्राणमार्गे समाश्रिताः ।

G. P.001/100

पीत्वा पिङ्गला समीरणमथो बद्ध्वा त्यजेद्दामया ।

H.R.001/034

इडयावर्तवेगेन तथा पिङ्गला पुनः ।

H.R.002/122

इडायाः पिङ्गलायाश्च सुषुम्णायाश्च मध्यतः ।

H.R.002/143

पिङ्गला दुग्धिनी सूर्या यमिनाक्षरा तथा ।

H.R.002/143

कालाग्रिरुद्री चण्डी च ते स्युः पिङ्गलनामकाः ।

H.R.003/087

पीत्वा पिङ्गला समीरणमथो बद्ध्वा त्यजेत्प्राप्नुयात् ।

H.R.004/035

सुषुम्णा पिङ्गलाचैव सरस्वती तथा कुहूः ।

पिङ्गला

H.R.004/037

इडायां पिङ्गलायां च सोमसूर्यौ प्रतिष्ठितौ ।

H.R.004/039

गङ्गा च पिङ्गला नाडी यमुने द्वे प्रकीर्तिते ।

S.K.S.045

इडया सम्प्रवेश्यैव ततः पिङ्गला हरेत् ।

S.SV.036

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च तृतीयका ।

S.SV.038

इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गला दक्षिणे स्मृता ।

S.SV.041

पिङ्गलेडा सुषुम्णा च प्राणमार्गे समाश्रिताः ।

S.SV.048

इडापिङ्गलसुषुम्णाभिर्नाडीभिस्तिसृभिर्बुधः ।

S.SV.049

इडा वामे च विज्ञेया पिङ्गला दक्षिणे स्मृता ।

S.SV.049

इडानाडी स्थितावामाततोऽप्यस्ताच पिङ्गला ।

S.SV.050

इडायां तु स्थितश्चन्द्रः पिङ्गलायां च भास्करः ।

S.SV.324

पिङ्गलायां स्थितो जीवो वामे दूतस्तु पृच्छति ।

S.SV.332

अहोरात्रद्वयं यस्य पिङ्गलायां सदा गतिः ।

S.SV.374

इडा गङ्गेति विज्ञेया पिङ्गला यमुना नदि ।

Y.M.018

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च तृतीयकम् ।

Y.M.020

इडा पिङ्गला सुषुम्नेति तिस्रो नाड्य उदीरिताः ।

Y.M.021

इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गला दक्षिणे तथा ।

Y.M.088

पीत्वा पिङ्गला समीरणचयं बद्ध्वा त्यजेद्दामया ।

Y.R.053

पुनः पिङ्गला पीत्वा कुम्भयित्वा यथाबलम् ।

Y.R.076

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्नेति प्रकीर्तिताः ।

Y.R.077

इडा वामे स्थिता नित्यं पिङ्गला दक्षिणे तथा ।

पिठर

Y.V.011

इडा वहति वामे च पिङ्गला वहति दक्षिणे ।

Y.V.011

इडापिङ्गल्योर्मध्ये सुषुम्णा सुखरूपिणी ।

Y.Y.004/026

इडा च पिङ्गला चैव सुषुम्णा च सरस्वती ।

Y.Y.004/031

इडा च पिङ्गला चैव तस्याः सव्ये च दक्षिणे ।

Y.Y.004/032

इडायां पिङ्गलायां च चरतश्चन्द्रभास्करो ।

Y.Y.004/032

इडा तस्याः स्थिता सव्ये दक्षिणे पिङ्गला स्थिता ।

Y.Y.004/033

इडायां चन्द्रमा ज्ञेयः पिङ्गलायां रविः स्मृतः ।

Y.Y.004/040

पिङ्गला चोर्ध्वगा याम्ये नासान्तं विद्धि मे प्रिये ।

Y.Y.004/041

याम्ये पूषा च नेत्रान्तं पिङ्गलायास्तु पृष्ठतः ।

Y.Y.005/018

ध्यायन्निरेचयेत्पश्चान्मन्दं पिङ्गला पुनः ।

Y.Y.005/019

पुनः पिङ्गलापूर्य प्राणं दक्षिणतः सुधीः ।

Y.Y.006/007

शनैः पिङ्गला गार्गि द्वात्रिंशन्मात्रया पुनः ।

Y.Y.006/008

ततः पिङ्गलापूर्य मात्रैः षोडशभिस्तथा ।

पिठर

H.R.001/068

अल्पद्वारमरन्ध्रगर्तपिठरं नात्युच्चनीचायतं...।

पिण्ड

H.R.003/045

इदं पिण्डं मयूराख्यं सर्वव्याधि विनाशनम् ।

H.R.004/031

ब्रह्माण्डपिण्डाण्डयोः साङ्ख्योपासनाय...।

H.R.004/031

...पिण्डाण्ड स्वरूपं दिङ्मात्रं प्रदर्श्यते ।

H.R.004/043

श्रुत्यागमपुराणाद्यैः पिण्डब्रह्माण्डनिर्णयः ।

पितृपरायण

H.R.004/043

इति पिण्डाण्डयोः किञ्चित् साम्यदर्शनम् ।

S.SV.020

ब्रह्माण्डखण्डपिण्डाद्याः स्वरेणैव हि निर्मिताः ।

Y.B.014

पञ्चात्मकमभूत्पिण्डं, धातुबद्ध गुणात्मकम् ।

Y.B.084

पिण्डो न पतितस्तस्य चित्त दोषैः प्रमुच्यते ।

Y.B.183

अजरामरपिण्डो यो, जीवन्मुक्तः स एव हि ।

Y.B.184

तेषां किंपिण्डपातेन, मुक्तिर्भवति ? सुन्दरि ।

Y.B.185

न बहिः प्राण आयाति, पिण्डस्य पतनं कुतः ?

Y.B.185

पिण्डपातेन या मुक्तिः सामुक्तिस्तु न कथ्यते ।

पिण्डीकरण

H.R.004/044

अथ पिण्डीकरण प्रक्रिया दिङ्मात्रं प्रदर्श्यते ।

पिण्याक

H.R.001/073

पिण्याकहिङ्गुलशुनाद्यमपथ्यमाहुः ।

पितामह

Y.Y.001/018

देवदेव जगन्नाथ चतुर्मुख पितामह ।

पितृरूपा

Y.Y.001/028

ते देवानामृषीणां च पितृणामृगिनस्तथा ।

पितृदोष

S.SV.315

तेजसि खेटवाटीस्था शाकिनो पितृदोषतः ।

पितृन्

Y.Y.001/028

ऋषिभ्यो ब्रह्मचर्येण पितृभ्यश्च सुतैस्तथा ।

पितृपरायण

Y.Y.005/004

गुरुशुश्रूषणरतः पितृमातृपरायणः ।

पित्त

H.R.001/046

गुल्मो महोदरं चापि वातपित्तकफादिकम् ।

H.R.002/021

गुल्मप्लीहादिकान् दोषान् ज्वरपित्तक्षुधातृषाः ।

H.R.002/025

वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।

H.R.002/108

पित्तोल्बणत्वात्प्रथमं च धारां... ।

S.K.S.089

वह्नेदीप्तिः कफपित्त...कार्यं कान्तियुक्तं शरीरम् ।

S.K.S.109

एषा प्रोक्ता कफपित्तामयेषु ।

S.K.S.135

यावन्मलं विनश्यन्ति वातपित्तकफोद्भवाः ।

S.K.S.141

वातपित्तकफोत्थानां दोषाणां नाशनं परम् ।

Y.B.108

शीतलैकरणं चेदं हन्ति पित्तं तथा ज्वरम् ।

Y.B.110

वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।

Y.V.033

सर्वव्याधिक्रियाकर्म वातपित्तसमन्वितम् ।

Y.Y.008/033

तदेतत्तु वरारोहे वातपित्तकफात्मकम् ।

पित्तदोष

H.R.001/056

कफदोषं निहन्त्येव पित्तदोषं जलेद्भवम् ।

पित्तात्मक

Y.Y.008/035

पित्तात्मकानां त्वचिरान्न शुष्यति कलेवरम् ।

पिपासा

A.Y.001/073

क्षुत्पिपासादिभावैश्च सहजस्थो न पीड्यते ।

Y.B.142

नश्यन्ति क्षुत्पिपासाद्या, सर्वदोषास्तथा सदा ।

पिपीलिका

Y.B.042

पिपीलिका यदा लग्ना, देहे ध्यानाद् विमुच्यते ।

Y.B.127

पिपीलिकां यथा लग्ना कण्डूस्तत्र प्रवर्तते ।

Y.R.109

अङ्गे पिपीलिकारोहे यथा स्पर्शः प्रतीयते ।

Y.R.198

पिपीलिकासमा पूर्वं ततो दर्दुरसंनिभा ।

पिष्ट

S.K.S.093

वमेद्वा तत्र पिष्टेन मदनस्य फलेन तु ।

पीठ

G. P.001/009

ततः शिवेन पीठानां षोडशोनं शतं कृतम् ।

H.R.001/016

पीठानि कुम्भकाश्चित्रा दिव्यानि करणानि च ।

H.R.003/006

उद्धृत्य शम्भुना प्रोक्ताश्चतुरशीतिपीठकाः ।

H.R.003/007

आदिनाथोदिताः पीठाः देहारोग्य सुखप्रदाः ।

H.R.003/007

चतुरशीति पीठानां केषांचिल्लक्षणं ब्रुवे ।

H.R.003/020

एवमुक्तेषु पीठेषु मुख्याः प्रोक्तास्तथा दश ।

H.R.003/041

उच्चासनो दण्ड...खे मायूरमेतत् प्रवदन्ति पीठम् ।

H.R.003/057

मत्स्येन्द्रपीठं जठरप्रदीप्तं प्रचण्डरुग्मण्डल खण्डनास्त्रम् ।

H.R.003/070

...धूनं पीठं चाभ्यसेद्बोभयत्र ।

H.R.004/024

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्वा सर्वपीठगतोऽनिलः ।

S.K.S.008

पूर्वमस्माभिरुक्तानि पीठानि विविधान्यपि ।

Y.M.004

ततः शिवेन पीठानां षोडशोनाः शतं कृतम् ।

पीठचतुष्टय

Y.R.041

ज्ञेयं सर्वासनेष्वेतन्मुख्यं पीठचतुष्टयम् ।

पीठस्थैर्य

H.R.001/078

निद्रात्यागात् जितश्वासात् पीठस्थैर्यादनाल्लसात् ।

पीडा

S.K.S.107

शीतं ज्वरे तु तत्कार्यं पीडायामुष्णवारिणा ।

S.SV.346

पीडा भवेत्पाणितले च जिह्वामूले... ।

S.SV.350

दन्ताश्च वृषणौ यस्य न किञ्चिदपि पीड्यते ।

पीत

S.SV.151

पीतश्चेतारुणश्यामैर्बिन्दुभिर्निरुपाधिकम् ।

S.SV.155

आपः श्वेताः क्षितिः पीता रक्तवर्णे हुताशनः ।

S.SV.164

पीतः शनैर्मध्यवाही हनुर्यावद्गुरुध्वनिः ।

S.SV.209

लंबीजे धरणीं ध्यायेच्चतुरस्रां सुपीतभाम् ।

S.SV.357

पीते व्याधिर्भयं रक्ते नीले हानिं विनिर्दिशेत् ।

पीतवर्ण

S.SV.169

पीतवर्णं चतुष्कोणं मधुरं मध्यमाश्रितम् ।

पीतवास

Y.Y.009/016

शुद्धस्फटिकसंकाशं पीतवाससमच्युतम् ।

पीताभ

Y.Y.009/023

नीवारशुकवद्रूपं पीताभं सर्वकारणम् ।

पीयूष

G. P.001/060

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

G. P.001/080

न पीयूषं पतत्यग्नौ न च वायुः प्रकृष्यति ।

G. P.002/033

ज्ञातव्या करणी तत्र यथा पीयूषमाप्यते ।

G. P.002/055

यत्पीयूषवकारबीजसहितं युक्तं सदा विष्णुना ।

H.R.002/041

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

Y.M.052

पीयूषं न पतत्यग्नौ न च वायुः प्रकृष्यति ।

Y.M.069

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

Y.M.122

विपरीतस्य करणं तत्र येन पीयूषमाप्यते ।

Y.M.164

स्रवत्पीयूषसम्पूर्णं लम्बिके चन्द्रमण्डलम् ।

पुमान्

H.R.002/106

वज्रोत्थं मैथुनादूर्ध्वं स्त्रीपुंसोश्चाङ्गलेपनम् ।

S.SV.078

दृश्यतेलभदः पुंसां सौम्ये सौख्यं प्रजायते ।

S.SV.174

हानिमृत्युकरो पुंसामशुभौ व्योममारुतौ ।

S.SV.291

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां स्त्रीणां चैव सुधाकरः ।

S.SV.292

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां शुक्रान्ते च सुधाकरः ।

Y.Y.002/003

यदृच्छालभतो नित्यमलं पुंसो भवेदिति ।

पुटद्वय

A.P.040

पुटद्वयं समाक्रम्य वायुः स्फुरति सत्वरम् ।

पुण्य

A.P.043

पुण्यं सञ्चयसंहारि पापौघभिदुरं सदा ।

A.Y.002/100

बभूव तस्य कर्माणि पापपुण्यस्य संक्षयः ।

G. P.001/024

द्वादशारे महाचक्रे पुण्यपापविवर्जिते ।

पुण्यक्षेत्र

H.R.002/050

पुण्य सङ्गत सन्ध्यायी पापौघभिदुरं सदा ।

S.K.S.069

उर्ध्वरोगहरा चैषा व्याहिकव्रतपुण्यदा ।

S.K.S.131

मासोपवासपुण्यं हिं लभते येन तत्क्षणात् ।

S.SV.132

शुभं किञ्चित् कर्तव्यं पुण्यदानादि किञ्चन ।

S.SV.203

भरणी कृत्तिका पुण्यो मघा पूर्वा च फाल्गुनी ।

Y.B.011

तदेतज्जीवरूपेण पुण्यपापफलैर्वृतम् ।

Y.B.062

देहान्ते ज्ञानिनः पुण्यात्पापाच्च फलमाप्यते ।

Y.B.063

पुण्यात्पुण्येन लभते सिद्धेन सह सङ्गतिम् ।

Y.B.087

योगात्परतरं पुण्यं योगात्परतरं सुखम् ।

Y.B.159

ततः पुण्यवशात्सिद्धिर्गुरुणा सह सङ्गतिः ।

Y.M.015

द्वादशारे महाचक्रे पुण्य-पाप-विर्वर्जिते ।

Y.M.034

अनया सदृशं पुण्यं न भूतो न भविष्यति ।

Y.Y.004/019

चक्रेऽस्मिन्भ्रमते जीवः पापपुण्यप्रचोदितः ।

Y.Y.012/036

ज्ञानं गुह्यतमं पुण्यं कीर्तितं ते वरानने ।

पुण्यक्षेत्र

Y.Y.010/012

पुण्यक्षेत्रे शुचौ देशे विद्वद्भिश्च समावृते ।

पुण्ययोग

Y.R.312

ते तस्य पुण्ययोगेन क्षीणपापकदंबकाः ।

पुण्यवान्

H.R.002/103

अयं योगः पुण्यवतां धन्यानां तत्त्वशालिनाम् ।

पुराण

पुण्यहीन

Y.B.162

ज्ञानं वा स्वर्गभोगो वा, पुण्यहीनैर्न लभ्यते ।

पुत्र

H.R.002/075

पुत्रस्यापि न दातव्या गुरुशिष्यक्रमं विना ।

S.SV.290

चन्द्रनेत्राग्नितत्त्वेषु वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।

S.SV.291

उभयोः सङ्गमे प्राप्तो वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।

S.SV.293

सूर्यो भवेत्तदा पुत्रो द्वयोर्गर्भो विहन्यते ।

S.SV.294

पृथ्वी पुत्री जले पुत्रः कन्यका तु प्रभञ्जने ।

S.SV.295

गर्भप्रश्ने यदा दूतः पूर्णः पुत्रः प्रजायते ।

Y.Y.001/031

संस्कृतायां सवर्णायां पुत्रमुत्पादयेत्ततः ।

Y.Y.010/011

प्रदाय विद्यां पुत्रस्य मन्त्रं च विधिपूर्वकम् ।

पुत्रसम्भव

S.SV.286

सूर्याचन्द्रमसयोर्योगे सेवनात्पुत्रसम्भवः ।

पुत्री

S.SV.294

पृथ्वी पुत्री जले पुत्रः कन्यका तु प्रभञ्जने ।

पुनरावृत्ति

Y.Y.001/022

प्रवर्तकं भवेदेतत्पुनरावृत्तिहेतुकम् ।

Y.Y.001/024

प्रवर्तकं हि सर्वत्र पुनरावृत्तिहेतुकम् ।

पुनर्जन्म

Y.Y.006/078

ब्रह्मैवासौ भवेद्भागि न पुनर्जन्मभागभवेत् ।

पुराण

A.Y.002/009

वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

पुराणश्रवण

H.R.004/027

वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

H.R.004/043

श्रुत्यागमपुराणाद्यैः पिण्डब्रह्माण्डनिर्णयः ।

S.SV.025

सर्वशास्त्रपुराणादि स्मृतिवेदाङ्गपूर्वकम् ।

Y.Y.002/013

अधीत्य वेदं सूत्रं वा पुराणं सेतिहासकम् ।

पुराणश्रवण

Y.Y.002/010

सिद्धान्तश्रवणं प्रोक्तं पुराणश्रवणं बुधैः ।

पुरीष

A.Y.001/062

स्वल्पमूत्रपुरीषश्च लघुता स्निग्धता तनोः ।

G. P.001/082

अपानप्राणयोरैक्यात् क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।

H.R.002/061

अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्र पुरीषयोः ।

S.SV.343

वाप्यां पुरीषमूत्राणि सुवर्णं रजतं तथा ।

S.SV.364

मूत्रं पुरीषं वायुश्च समकालं प्रवर्तते ।

Y.M.047

अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।

Y.Y.004/064

पुरीषमन्त्रं स्याद्भागि प्राणः कुर्यात्पृथक्पृथक् ।

पुरुष

A.Y.002/110

निर्मनः सहजस्थिते पुरुषे न दिवारात्रिशब्दोऽस्ति ।

H.R.002/048

रूपलवण्यसम्पन्ना यथा स्त्री पुरुषं विना ।

H.R.004/051

उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।

H.R.004/053

अहङ्कारं प्रधानं च माया विद्या च पुरुषः ।

S.SV.060

चन्द्रः स्त्री पुरुष सूर्यश्चन्द्रो गौरोऽसितो रविः ।

S.SV.295

चन्द्रे स्त्री पुरुषः सूर्ये मध्यमार्गे नपुंसकः ।

पूजा

S.SV.341

एतेष्वेकपि स्फुटं न पुरुषः पश्येत्पुरः प्रेषितः... ।

Y.V.003

तस्य सिध्यन्ति पुरुषा आदिनाथे व्यवस्थिताः ।

Y.Y.001/023

निवर्तकं हि पुरुषं निवर्तयति जन्मतः ।

Y.Y.008/029

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

Y.Y.009/010

गुरुपदेशाद्विज्ञाय पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

Y.Y.009/025

आत्मानं सर्वजातः पुरुषं हेमरूपिणम् ।

Y.Y.009/038

प्लवितं पुरुषं तत्र चिन्तयित्वा समाहितः ।

पुरुषोत्तम

S.SV.337

अकस्माच्चित्तविकृतिरकस्मात्पुरुषोत्तमः ।

Y.Y.009/017

प्रभाभिर्भासयद्गुणं परितः पुरुषोत्तमम् ।

पुष्करक्षेत्र

Y.R.314

इतीदं पुष्करक्षेत्रे ब्रह्मानन्देन योगिना ।

पुष्टि

S.SV.188

तुष्टिः पुष्टि रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।

पुष्प

S.SV.266

निश्चलं धारणां कृत्वा पुष्पं हस्तान्निपातयेत् ।

Y.R.170

पुष्पसंयोगतस्तैले यथा गन्धः प्रवर्तते ।

पुष्पपतन

S.SV.266

पूर्णाङ्गे पुष्पपतनं शून्यं वा तत्परं भवेत् ।

पूजा

Y.R.129

मानः पूजा च विख्यातिर्द्रव्यलभश्च जायते ।

पूज्य

पूज्य

S.SV.390

मृत्युलेके तथा पूज्यः स्वरज्ञानी पुमानपि ।

पूज्यपाद

H.R.001/082

करोटिः पूज्यपादश्च नित्यनाथो निरञ्जनः ।

पूतिनासा

S.K.S.124

नश्यन्ति पूतिनासाद्या नस्यमेतत्समीरितम् ।

पूत्कार

H.R.002/078

पूत्कारोचितलिङ्गरन्ध्राग्रे बहिःस्थाप्यमेकं... ।

H.R.002/078

तयोर्मध्यपूत्कारोचितं नालस्वरूपं प्रदर्श्यते ।

H.R.002/078

नालं कुर्यात्प्रयत्नेन पूत्कारकरणोचिताम् ।

H.R.002/079

पूत्कारोचितकोलरूपसदृशं नालं हठाभ्यासिभिः ।

H.R.002/079

पूत्कारं तदनन्तरं प्रकुरुते वायुर्यथा सञ्चरेत् ।

H.R.002/080

यत्नतः शरनालेन पूत्कारं वज्रकन्धरे ।

पूरक

A.P.038

वायुना गतिमाहृत्य कृत्वा पूरककुम्भकौ ।

A.P.062

स षोडशकलेपेतश्शशी तिष्ठति पूरकान् (त्) ।

G. P.002/002

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्रणवात्मकः ।

G. P.002/004

पूरके द्वादशी कुर्यात्कुम्भके षोडशी भवेत् ।

H.R.001/054

भस्त्रिवल्लैहकाराणां रेचपूरसुसंभ्रमौ ।

H.R.002/008

पूरकान्ते तु कर्तव्यो बन्धो जालन्धराभिधः ।

H.R.002/022

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्राणसंयमः ।

पूरक

H.R.002/022

रेचकोऽजस्र निःश्वासः पूरकस्तन्निरोधकः ।

H.R.002/024

यथा श्रमो भवदेहे तदा सूर्येण पूरयेत् ।

H.R.002/027

वेगोद्घोषं रेचकं भृङ्गनादं पूरकमन्दमन्दम् ।

H.R.002/028

पूरकान्ते गाढतरं बद्ध्वा जालन्धरं शनैः ।

H.R.002/029

रेचकपूरकं मुक्त्वा सुखं यद्वायुधारणं ।

H.R.002/030

केवले कुम्भके सिद्धे रेचपूर विवर्जिते ।

H.R.002/032

कण्ठेन पूरयेद्वायुं रेचयेत्कण्ठनालः ।

H.R.002/038

पादं प्रसारितं कृत्वा कराभ्यां पूरयेन्मुखे ।

H.R.002/039

कण्ठे बन्धं समारोप्य पूरयेद्वायुमूर्ध्वतः ।

H.R.002/044

पूरयेन्मुखतो वायुं हृदयं चिबुकं दृढम् ।

H.R.002/049

महाबन्धस्थितो योगी कृत्वा पूरकमेकधीः ।

H.R.002/115

सूर्येण पूरयेद्वायुं सरस्वत्यास्तु चाल्मम् ।

H.R.003/038

वारं वारमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोञ्चाल्यत्पूरितम् ।

H.R.003/039

पूरितं क्रियते यस्तु स भुक्तो नात्र संशयः ।

H.R.003/039

पद्मासनस्थितो योगी नाडीद्वारेषु पूरयेत् ।

H.R.003/085

पद्मासनस्थितो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

H.R.003/086

प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयित्वादरं शनैः ।

H.R.003/094

युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।

S.K.S.050

लेहकारस्य भस्त्रेव रेचपूरौ तु वेगतः ।

S.K.S.052

स्तनयो रेचपूरौ तु चलमूर्ध्ना करोति चेत् ।

पूरक

S.K.S.053

घोणाग्रं रुन्धयित्वा तु यदन्ता रेचपूरकौ ।

S.K.S.055

चन्द्रेणापि च पूरयेच्च सकलं चापानमुत्स्थापयन् ।

S.SV.376

पूरकः कुम्भकश्चैव रेचकश्च तृतीयकः ।

S.SV.377

पूरकः कुरुते वृद्धिं धातुसाम्यं तथैव च ।

S.SV.379

रेचयेच्चन्द्रमार्गेण सूर्येणापूरयेत्सुधीः ।

Y.B.098

ततस्तु कुम्भके गाढे, पूरयित्वा पुनः पुनः ।

Y.B.109

रेचयेत्पूरयेद्वायुमाश्रमं देहगं धिया ।

Y.B.121

पूरकान्तेऽपि कर्तव्यो बन्धो जालन्धराभिधः ।

Y.B.135

रेचके क्षीणतां याते, पूरकं शोषयेत्सदा ।

Y.B.141

रेचकं पूरकं कृत्वा, वायुना स्थीयते चिरम् ।

Y.M.084

बद्धः पद्मासने योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

Y.M.086

प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयेदुदरं शनैः ।

Y.M.092

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्रणवात्मकः ।

Y.M.106

द्वाराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण वा पूरितम् ।

Y.M.112

युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।

Y.R.060

किञ्चित्कालं बही रुद्ध्वा ततस्तेनैव पूरयेत् ।

Y.R.106

कृत्वाऽथ पूरकं शीघ्रं कुम्भकं कारयेद्बुधः ।

Y.Y.006/002

प्राणायाम इति प्रोक्तो रेचपूरककुम्भकैः ।

Y.Y.006/003

वर्णत्रयात्मका ह्येते रेचपूरककुम्भकाः ।

Y.Y.006/011

नाड्या प्राणं समारोप्य पूरयित्वादरस्थितम् ।

पूर्ण

Y.Y.006/024

बाह्यादापूरणं वायोरुदरे पूरको हि सः ।

Y.Y.006/030

रेचकपूरकं मुक्त्वा सुखं यद्वायुधारणम् ।

Y.Y.006/037

बाह्यात्प्राणं समाकृष्य पूरयित्वादरस्थितम् ।

पूरण

Y.Y.006/033

केवले कुम्भके सिद्धे रेचपूरणवर्जिते ।

Y.Y.006/058

प्राणायामपराः पूता रेचपूरणवर्जिताः ।

पूरित

S.SV.250

शून्याङ्गं पूरितं कृत्वा जीवाङ्गो गोपयेज्जयम् ।

Y.M.042

पारं...समूर्ध्नि (वारंवारमपानमूर्ध्वं) मनिलं...पूरितम् ।

Y.Y.006/005

धारयेत्पूरितं पश्चाच्चतुःषष्ठ्या तु मात्रया ।

Y.Y.006/006

पूरितं रेचयेत्पश्चात्प्राणं बाह्यानिस्त्रन्वितम् ।

Y.Y.006/009

पूरितं धारयेत्प्राणं प्रणवं विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/074

वायुना पूरिते व्योम्नि साङ्गोपाङ्गे कलेवरे ।

पूर्ण

S.SV.134

पूर्णास्तिविवेकोऽयं ज्ञातव्यो देशिकैः सदा ।

S.SV.206

पूर्णोऽपि निर्गमश्वासे सुतत्त्वेऽपि न सिद्धिदः ।

S.SV.237

अपूर्णं शत्रुसामग्रीं पूर्णं वा स्वबलं तथा ।

S.SV.251

पूर्णं घातो न जायेत शून्ये घातं विनिर्दिशेत् ।

S.SV.260

युद्धद्वये कृते प्रश्ने पूर्णस्य प्रथमे जयः ।

S.SV.295

गर्भप्रश्ने यदा दूतः पूर्णः पुत्रः प्रजायते ।

Y.B.024

स्वात्मरूपं यदा ज्ञातं पूर्णं तद् व्यापकं तथा ।

पूर्णचक्र

पूर्णचक्र

Y.R.175

पूर्णचक्रसमं पश्चात् सूर्यमण्डलसंनिभम् ।

पूर्णचन्द्रनिभानन

Y.Y.009/015

श्रीवत्सवक्षसं विष्णुं पूर्णचन्द्रनिभाननम् ।

पूर्णत्व

Y.B.026

सकलं निष्कलं चैव, पूर्णत्वाच्च तदेव हि ।

पूर्णनाडीगत

S.SV.261

पूर्णनाडीगतः पृष्ठे शून्याङ्गं च तदाग्रतः ।

पूर्णपाद

S.SV.088

पूर्णपादं पुरस्कृत्य यात्रा भवति सिद्धिदा ।

पूर्णरूप

Y.Y.012/027

तावत्...खमध्ये सुखं सदा संस्मर पूर्णरूपम् ।

पूर्णाङ्ग

S.SV.092

पूर्णाङ्गे खलु कर्तव्याकार्यसिद्धिर्मनः स्थिता ।

S.SV.243

प्रतिपक्षप्रहारेभ्यः पूर्णाङ्गं योऽभिरक्षति ।

S.SV.266

पूर्णाङ्गे पुष्पपतनं शून्यं वा तत्परं भवेत् ।

पूर्व

A.Y.001/006

पूर्वोक्तस्तारकस्तत्र अमनस्कस्तथापरः ।

S.SV.076

वामाचारप्रवाहे तु न गच्छेत्पूर्वं उत्तरे ।

S.SV.190

पूर्वायां पश्चिमे याम्ये उत्तरस्यां यथाक्रमम् ।

Y.V.030

पूर्वभागे अधो लिङ्गं शङ्खिन्यां चैव पश्चिमम् ।

Y.V.031

पूर्वपश्चिमदिग्भागे वज्रदण्डे व्यवस्थिते ।

पूर्वाषाढा

पूर्वऋषि

Y.R.009

यथा पूर्वर्षयश्चक्रुर्वसिष्ठाद्याः शुकादयः ।

पूर्वजन्म

Y.B.160

पूर्वजन्मकृताऽभ्यासात्सत्वरं फलमश्नुते ।

पूर्वपश्चिम

S.SV.175

आपूर्वपश्चिमं पृथ्वी तेजश्च दक्षिणे तथा ।

पूर्वमार्ग

Y.R.102

पूर्वमार्गमिमं प्राहुः सुषुम्नाया मुनीश्वराः ।

Y.R.116

ततोऽवतारयेत्प्राणं सुषुम्नापूर्वमार्गतः ।

पूर्वयोग

A.Y.001/005

स एव द्विविधः प्रोक्तः पूर्वापरविभागतः ।

A.Y.001/008

पूर्वयोगस्य मार्गोऽयमुन्मनीकारकः क्षणात् ।

A.Y.001/009

एष योगो मया प्रोक्तः पूर्वापरविभागतः ।

पूर्ववासना

Y.B.158

पूर्ववासनया युक्तः शरीरं चान्यदाप्नुयात् ।

पूर्वाफाल्गुनी

S.SV.203

भरणी कृत्तिका पुण्यो मघा पूर्वा च फाल्गुनी ।

पूर्वाभाद्रपद

S.SV.203

पूर्वाभाद्रपदा स्वाती तेजस्तत्त्वमिति प्रिये ।

पूर्वाषाढा

S.SV.202

पूर्वाषाढा तथाऽऽश्लेष्ठा मूलमार्द्रा च रेवती ।

पूर्वोत्तर

पूर्वोत्तर

S.SV.075

तिष्ठेत्पूर्वोत्तरे चन्द्रो भानुः पश्चिमदक्षिणे ।

पूषा

G. P.001/027

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

G. P.001/030

दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णे च दक्षिणे ।

H.R.004/036

पूषा विश्वोदरी जिह्वा अल्म्बुषा च हंसिनी ।

S.SV.037

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

S.SV.039

दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णे च दक्षिणे ।

Y.M.018

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव पयस्विनी ।

Y.Y.004/027

वारुणी चैव पूषा च हस्तिजिह्वा यशस्विनी ।

Y.Y.004/037

पूषायाश्च सरस्वत्याः स्थिता मध्ये पयस्विनी ।

Y.Y.004/041

याम्ये पूषा च नेत्रान्तं पिङ्गलायास्तु पृष्ठतः ।

पृच्छाकाल

S.SV.265

पृच्छाकाले तदा कुर्यादिदं यत्नेनबुद्धिमान् ।

पृथग्भाव

A.Y.001/045

तत्त्वे लीनस्तथा योगी पृथग्भावं न विन्दति ।

पृथिवी

A.P.056

काठिन्यात्पृथिवी ज्ञेया पानीयं यद् द्रवाकृतिः ।

S.K.S.062

कालश्च पृथिवी चैव दृश्यते प्रथमेन तु ।

S.K.S.063

पुनः कालश्च पृथिवी दृश्यते प्रथमेन तु ।

S.SV.143

पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

पृथ्वी

S.SV.151

अस्यान्तस्तु पृथिव्यादितत्त्वज्ञानं भवेत्क्रमात् ।

S.SV.160

पृथिव्यां स्थिरकर्माणि चरकर्माणि वारुणे ।

S.SV.180

पृथिव्यां मूलचिन्ता स्याज्जवस्य जलवातयोः ।

S.SV.181

पृथिव्यां बहुपादाः स्युर्द्विपदस्तोयवायुतः ।

S.SV.190

पृथिव्यादीनि भूतानि बलिष्ठानिविनिर्दिशेत् ।

S.SV.191

पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

S.SV.197

पृथिव्याः पत्त्रनि पञ्चाशच्चत्वारिंशत्तथाम्भसः ।

S.SV.198

पृथिव्यां चिरकालेन लभश्चापः क्षणान्द्रवेत् ।

S.SV.302

पृथिव्यापस्तथा वायुः सुभिक्षं सर्वसस्यजम् ।

S.SV.306

पृथिव्यादिकतत्त्वेन दिनमासाब्दजं फलम् ।

S.SV.392

पृथिव्यां नास्तितद्द्रव्यं यदत्त्वा चानृणी भवेत् ।

Y.Y.008/014

पृथिव्यां धारयेद्गार्गि ब्रह्माणं परमेष्ठिनम् ।

Y.Y.008/015

पृथिव्यां वायुमास्थाय लकारेण समन्वितम् ।

पृथिवीजय

Y.Y.008/016

धारयेत्पञ्च घटिकाः पृथिवीजयमाप्नुयात् ।

पृथिवीतत्त्व

A.Y.001/026

प्रथमं पृथिवीतत्त्वं जलतत्त्वं द्वितीयकम् ।

पृथिवीस्थान

Y.Y.008/006

पादादिजानुपर्यन्तं पृथिवीस्थानमुच्यते ।

पृथ्वी

G. P.002/054

या पृथ्वी हरितालहेमरुचिरा पीता लकारान्विता... ।

पृथ्वीतत्त्व

H.R.001/015

राजयोगं विना पृथ्वी राजयोगं विना निशा ।

S.SV.007

वायोस्तेजस्ततश्चापस्ततः पृथ्वीसमुद्भवः ।

S.SV.154

मध्ये पृथ्वी ह्यधश्चापश्चोर्ध्वं वहति चानलः ।

S.SV.162

पृथ्वीजलभ्यां सिद्धिः स्यान्मृत्युर्वह्नौ क्षयोऽनिले ।

S.SV.174

पृथ्वी जले शुभे तत्त्वे तेजो मिश्रफलेदयम् ।

S.SV.175

आपूर्वपश्चिमं पृथ्वी तेजश्च दक्षिणे तथा ।

S.SV.176

चन्द्रे पृथ्वीजले स्यातां सूर्येऽग्निर्वा यदा भवेत् ।

S.SV.177

लभः पृथ्वीकृतोहि स्यान्निशायां लभकृज्जलम् ।

S.SV.182

कुजो वह्नी रविः पृथ्वीसौरिरापः प्रकीर्तितः ।

S.SV.183

जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुर्वातः सितोऽनलः ।

S.SV.184

पृथ्वी बुधो जलदिन्दुः शुक्रो वह्नी रविः कुजः ।

S.SV.192

पृथ्वी पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.199

पृथ्व्या पञ्च ह्यपां वेदागुणास्तेजो द्विवायुतः ।

S.SV.287

शङ्खचूर्णं गवां दुग्धे पृथ्व्यापो वहते यदा ।

S.SV.294

पृथ्वी पुत्री जले पुत्रः कन्यका तु प्रभञ्जने ।

S.SV.308

बहुसस्या तथा पृथ्वी अमृतत्वं वै वहेद्यदि ।

Y.M.143

य पृथ्वी हरिताल्हेमरुधिर तत्त्वल्कारान्वितम् ।

Y.R.150

पृथिव्यां धारणां कृत्वा योगी तन्मयताङ्गतः ।

पृथ्वीतत्त्व

A.Y.001/089

नवमासल्येनापि पृथ्वीतत्त्वं स विन्दति ।

पृष्ठमध्य

A.Y.001/089

पृथ्वीतत्त्वे तु संसिद्धे योगीन्द्रो वज्रसंनिभः ।

S.SV.201

अभिजिदुत्तराषाढापृथ्वीतत्त्वमुदाहृतम् ।

S.SV.307

वहुवृष्टिस्तथा सौख्यं पृथ्वीतत्त्वं वहेद्यदि ।

पृथ्वीमण्डल

A.P.059

तत्पृथ्वीमण्डले क्षीणे बलिशयाति देहिनाम् ।

पृष्ठ

H.R.003/071

पृष्ठे संस्थाप्य यत्नेन पादपीठनमासनम् ।

S.SV.134

पुरो वामोर्ध्वतश्चन्द्रो दक्षाधः पृष्ठतो रविः ।

S.SV.135

पृष्ठे दक्षे तथाऽधस्तात्सूर्यवाहागतः शुभः ।

S.SV.261

पूर्णनाडीगतः पृष्ठे शून्याङ्गं च तदाग्रतः ।

S.SV.361

प्रातः पृष्ठगते रवौ च निमिषाच्छयाऽङ्गुलिश्चाधरं...

Y.R.106

मनसा चिंतयेच्चापि पृष्ठे प्राणस्य रोहणम् ।

पृष्ठपार्श्व

H.R.003/051

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे नियोजयेत् ।

Y.Y.003/005

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे निवेशयेत् ।

Y.Y.004/036

गान्धारी हस्तिजिह्वा च इडायाः पृष्ठपार्श्वयोः ।

पृष्ठबन्धन

H.R.003/069

पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं हस्ताभ्यां पृष्ठबन्धनम् ।

पृष्ठमध्य

Y.Y.004/030

पृष्ठमध्ये स्थिता नाडी सा हि मूर्ध्नि व्यवस्थिता ।

पृष्ठमार्ग

पृष्ठमार्ग

Y.R.078

सुषुम्ना पृष्ठमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रमुपागता ।

Y.R.207

आपूर्य कुम्भितो वायुः पृष्ठमार्गेण मस्तकम् ।

पृष्ठवंश

Y.B.126

तथैव पृष्ठवंशे स्याद् ग्रन्थिभेदस्तु वायुना ।

पृष्ठवाराह

S.K.S.079

एवान्यतमं वाराहं पृष्ठवाराहमेव च ।

पोषण

Y.Y.004/069

पोषणादि समानस्य शरीरे कर्म कीर्तितम् ।

पौराणिक

H.R.004/053

पौराणिकाः प्राहुः त्रिंशत्तत्त्वानि तैः सह ।

पौष्टिक

S.SV.104

शान्तिके पौष्टिके चैव दिव्यौषधिरसायने ।

प्रकाश

Y.R.239

अन्तर्दृष्टिप्रकाशे तु त्रैलोक्यं सचराचरम् ।

Y.R.280

अन्तर्दृष्टिप्रकाशश्च तस्य सञ्जायते क्रमात् ।

प्रकृति

H.R.004/060

अव्याकृतिं च प्रकृतिस्तम इत्याभिधीयते ।

S.SV.338

शरीरं शीतलं यस्य प्रकृतिर्विकृता भवेत् ।

S.SV.345

...पुमानित्येवं प्रकृती प्रयाति चलनं मास... ।

Y.R.081

मूलप्रकृतिरूपा सा सर्वप्राणिषु संगता ।

Y.Y.009/018

हृत्सरोरुहमध्येऽस्मिन्प्रकृत्यात्मककर्णिके ।

प्रणव

प्रजल्प

H.R.001/077

अत्याहारः प्रयासश्च प्रजल्पो नियमग्रहः ।

प्रजापति

S.K.S.104

प्राजापत्याप्यायनं तु शाल्मल्यै शर्करायुता ।

S.K.S.147

प्रणवः पञ्चमत्रयोदशमुपान्त्यं च प्रजापतिः ।

प्रज्ञा

Y.B.009

पतिताः शास्त्रजालेषु प्रज्ञया ते विमोहिताः ।

प्रणव

A.P.025

अह (ओ) मिति एकाक्षरं मन्त्रं तच्चप्रणवादिकम् ।

G. P.001/089

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि योजयेत्प्रणवं सदा ।

G. P.002/002

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्रणवात्मकः ।

H.R.003/097

सव्याहर्ती सप्रणवां गायत्रीं शिरसा सह ।

S.K.S.071

तृतीयद्वितीयचतुर्थं प्रणवाद्यम् ।

S.K.S.147

प्रणवः पञ्चमत्रयोदशमुपान्त्यं च प्रजापतिः ।

Y.M.035

प्रणवाद्यास्तथा (प्राणविद्यामहा) विद्या... ।

Y.R.026

प्रणवादिपवित्रस्य मन्त्रस्यावर्तनं जपः ।

Y.R.054

प्रणवं वाथ गायत्रीं मनसाकुम्भकावधि ।

Y.R.301

प्रणवस्य जपं कुर्याद्योगारम्भे सदा बुधः ।

Y.V.022

प्रणवा गुदनाल च नलिनी सर्पिणी तथा ।

Y.Y.006/003

स (?य) एषः प्रणवः प्रोक्तः प्राणायामश्च तन्मयः ।

Y.Y.006/005

उकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्प्रणवं जपेत् ।

प्रणवाक्षर

Y.Y.006/007

मकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्प्रणवं जपेत् ।

Y.Y.006/009

पूरितं धारयेत्प्राणं प्रणवं विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/012

प्रणवेन सुसंयुक्तां व्याहृतीभिश्च संयुताम् ।

Y.Y.006/017

प्राणसंयमने गार्गि प्रणववर्जितम् ।

Y.Y.006/020

सन्ध्ययोरुभयोरित्थं गायत्र्या प्रणवेन वा ।

Y.Y.006/051

अपानमूर्ध्वमाकृष्य प्रणवेन समाहितः ।

Y.Y.006/076

एकाक्षरं परं ब्रह्म ध्यायन्प्रणवमीश्वरम् ।

Y.Y.008/028

प्रणवेनैव कार्याणि स्वे स्वे संहृत्य कारणे ।

Y.Y.008/029

प्रणवस्य तु नादान्ते परमानन्दविग्रहम् ।

Y.Y.008/030

त्वं तस्मात्प्रणवेनैव प्राणायामैस्त्रिभिस्त्रिभिः ।

Y.Y.012/021

वायुमुन्नय्य ततस्तु सवर्हिं व्याहरन्प्रणवमत्र सविन्दुम् ।

Y.Y.012/035

व्याहरन्प्रणवमुन्नय्य मूर्ध्नि...आत्मनिकायम् ।

प्रणवाक्षर

Y.Y.006/061

धारयन्मनसा सार्धं व्याहरन्प्रणवाक्षरम् ।

Y.Y.006/062

क्षत्रियश्च वरारोहे व्याहरन्प्रणवाक्षरम् ।

Y.Y.006/074

धारयेद्बोमि विप्रेन्द्रे व्याहरन्प्रणवाक्षरम् ।

प्रणवात्मक

Y.M.092

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्रणवात्मकः ।

प्रतारक

A.Y.002/046

निवारयन्ते ते वन्द्या गुरवोऽन्ये प्रतारकाः ।

प्रत्यय

प्रतिकार्यनाश

S.SV.240

...या शून्यता सा प्रतिकार्यनाशम् ।

प्रतिक्रिया

S.SV.372

असाध्याजीवितं घ्नन्ति न तत्रास्तिप्रतिक्रिया ।

प्रतिपक्ष

S.SV.243

प्रतिपक्षप्रहारेभ्यः पूर्णाङ्गं योऽभिरक्षति ।

प्रतिपत्ति

S.SV.062

प्रतिपत्तो दिनान्याहुस्त्रीणि कृतोदया ।

S.SV.064

प्रतिपत्तो दिनान्याहुर्विपरीते विवर्जयेत् ।

प्रतिपदा

S.SV.301

चैत्रशुक्लप्रतिपदि प्रातस्तत्त्वविभेदतः ।

प्रतिमाकार

Y.R.277

तथैव प्रतिमाकारं निश्चलं जायते ध्रुवम् ।

प्रत्यक्ष

S.SV.343

प्रत्यक्षमथवा स्वप्ने दशमासान्न जीवति ।

Y.R.147

नक्षत्राणामवस्थानं क्षिप्रं प्रत्यक्षतामियात् ।

Y.R.261

सर्वगुणपदार्थानां प्रत्यक्षत्वं च जायते ।

प्रत्यगात्मन्

Y.Y.010/002

ब्रह्मण्येव स्थितिर्या सा समाधिः प्रत्यगात्मनः ।

प्रत्यय

A.P.002

गोरक्षकेण कथितः प्रबोध-प्रत्ययात्मकः ।

A.P.045

आरम्भश्च घटश्चैव प्रत्ययश्च तृतीयकः ।

प्रत्ययकारक

A.P.066

यदि तत्प्रत्ययो नास्ति तदा मे तु मृषा वचः ।

S.SV.012

सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं ज्ञानं सुबोधं सत्यप्रत्ययम् ।

Y.Y.012/005

ततस्त्वात्मनि विप्रेन्द्रे प्रत्ययाश्च पृथक्पृथक् ।

प्रत्ययकारक

A.Y.002/026

निबद्धः स्वावबोधो यं सद्यः प्रत्ययकारकः ।

S.SV.375

आदौ साधनमाख्यातं सद्यः प्रत्ययकारकम् ।

प्रत्ययात्मक

A.P.065

ल्ल्याद्युपायकौशल्यप्रबोधप्रत्ययात्मकः ।

प्रत्याभूत

A.Y.002/066

सर्वतो भविता दृष्टिः प्रत्याभूता शनैः शनैः ।

प्रत्याहरण

H.R.001/036

ततः प्रत्याहरेच्चैतदुत्खातं धौतिरुच्यते ।

Y.M.113

यत्प्रत्याहरणं तेषां प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.115

योगी प्रत्याहरेच्चैवन्द्रियाणि तथात्मनि ।

Y.M.119

चन्द्रामृतमयी धारां प्रत्याहरति भास्करः ।

Y.M.119

तं प्रत्याहरणं यत्तु प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.141

प्रत्याहारणसम्पन्नः धारणं च समभ्यसेत् ।

प्रत्याहार

G. P.001/007

आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

G. P.002/011

विकारं मानसं योगीप्रत्याहारेण मुञ्चति ।

G. P.002/013

प्रत्याहार द्विष्टकेन ज्ञायते धारणा शुभा ।

प्रत्याहार

G. P.002/013

प्राणायाम द्विष्टकेन प्रत्याहारः प्रकीर्तितः ।

G. P.002/022

यत्प्रत्याहरणं तेषां प्रत्याहारः स उच्यते ।

G. P.002/029

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगवित् ।

G. P.002/030

यत्प्रत्याहरणं तस्याः प्रत्याहारः स उच्यते ।

G. P.002/052

प्रत्याहारेण संपन्नो धारणा च समभ्यसेत् ।

H.R.003/076

प्रत्याहारेण योगीन्द्रो विकारं हन्ति मानसम् ।

Y.M.002

आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

Y.M.101

विकारं मानसं हन्ति प्रत्याहारेण योगवित् ।

Y.M.103

प्रत्याहारद्विष्टकेन जायते धारणा शुभा ।

Y.M.103

प्राणायामद्विष्टकेन प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.113

यत्प्रत्याहरणं तेषां प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.116

तं तमात्मेति संपश्यन् प्रत्याहारस्स उच्यते ।

Y.M.117

तं तमात्मेति संपश्यन् प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.118

तं तमात्मेति संपश्यन् प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.119

तं प्रत्याहरणं यत्तु प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.136

प्रत्याहारेण सम्पन्नो धारणं च समभ्यसेत् ।

Y.R.016

प्र.याहारस्तथा पश्चाद्धारणाध्यानमेव च ।

Y.R.120

प्रत्याहारमथो वक्ष्ये यथोक्तं मुनिपुङ्गवैः ।

Y.R.121

यत्नादाहरणं तेषां प्रत्याहारोनिगद्यते ।

Y.R.136

तस्मादिन्द्रियवर्गस्य प्रत्याहारं प्रयत्नतः ।

प्रत्यूष

- Y.Y.001/046
प्राणायामस्तथा गार्गि प्रत्याहारश्च धारणा ।
Y.Y.001/048
प्राणायामस्त्रिधा प्रोक्तः प्रत्याहारश्च पंचधा ।
Y.Y.007/001
प्रत्याहारादि चत्वारि शृणुष्वभ्यन्तराणि च ।
Y.Y.007/002
बलदाहरणं तेषां प्रत्याहारः स उच्यते ।
Y.Y.007/003
प्रत्याहारः स च प्रोक्तो योगविद्धिर्महात्मभिः ।
Y.Y.007/005
प्रत्याहारो भवेत्सोऽपि योगसाधनमुत्तमम् ।
Y.Y.007/005
प्रत्याहारः प्रशस्तोऽयं सेवितो योगिभिः सदा ।
Y.Y.007/006
स्थानात्स्थानात्समाकृष्य प्रत्याहारो निगद्यते ।
Y.Y.007/021
स्थानात्स्थानात्समाकृष्य प्रत्याहारं प्रकुर्वतः ।
Y.Y.007/022
प्रत्याहारं वरारोहे शृणु त्वं तद्वदाम्यहम् ।
Y.Y.007/032
प्रत्याहारेषु सर्वेषु प्रशस्तमिति योगिभिः ।

प्रत्यूष

- A.Y.002/112
सुप्तोत्थितः प्रत्यूषे ह्युपदेशात् विना प्रबुध्यते ।

प्रत्यूषकाल

- S.SV.082
यदा प्रत्यूषकालेन विपरीतोदयो भवेत् ।
S.SV.149
निरीक्षितव्यं यत्नेन सदा प्रत्यूषकालतः ।

प्रथम

- G. P.002/005
प्रथमे द्वादशी मात्रा मध्यमे द्विगुणा मता ।
S.SV.083
प्रथमे मनउद्वेगं धनहानिर्द्वितीयके ।
S.SV.260
युद्धद्वये कृते प्रश्ने पूर्णस्य प्रथमे जयः ।

प्रदीपन

प्रथमचक्र

- G. P.002/064
आधारं प्रथमं चक्रं स्वर्णाभं च चतुर्दलम् ।
Y.M.160
आधारं प्रथमं चक्रं तप्तकाञ्चनसन्निभम् ।

प्रथमधारा

- H.R.002/108
पित्तोल्बणत्वात्प्रथमं च धारां... ।

प्रथमसाधन

- A.P.044
सम्यग्शिक्षावतामेवं स्वल्पं प्रथमसाधने ।

प्रथमाङ्ग

- H.R.003/004
हठस्य प्रथमाङ्गत्वादासनं लक्ष्यते मया ।

प्रथमाभ्यास

- H.R.004/009
श्रूयते प्रथमाभ्यासे श्रूयते सूक्ष्मसूक्ष्मतः ।
Y.R.173
दृश्यते प्रथमाभ्यासे नभःकृष्णं तु केवलम् ।
Y.R.250
श्रूयते प्रथमाभ्यासे ध्वनिर्नादस्य मिश्रितः ।
Y.R.274
दृश्यते प्रथमाभ्यासे तेजो बिन्दुसमीपगम् ।

प्रदक्षिणा

- H.R.003/003
तपो दांतिस्तितीक्षा च नमस्कार प्रदक्षिणम् ।

प्रदर्शन

- H.R.004/052
तत्तन्मते दिङ्मात्रं स्वरूपप्रदर्शननिराकरणम् ।

प्रदीपन

- G. P.001/101
यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।
H.R.003/096
यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

प्रदोष

प्रदोष

- Y.Y.012/004
प्रातःकाले प्रदोषे च निशीथे च समाहितः ।

प्रधान

- G. P.001/026
प्रधानाः प्राणवाहिन्यो भूयस्तासु दश स्मृताः ।
H.R.004/053
अहङ्कारं प्रधानं च माया विद्या च पुरुषः ।
H.R.004/059
सत्त्वं रजस्तमश्चेति प्राधानास्त्रिगुणास्त्रयः ।
H.R.004/060
मायाप्रधानमव्यक्तमविद्याज्ञानमक्षरम् ।
H.R.004/061
चैतन्यं परमाणूनां प्रधानस्यापि नेष्यते ।
S.K.S.048
उदानोऽत्र प्रधानोऽस्ति ज्ञातव्यो गुरुतः सदा ।
Y.M.017
प्रधानाः प्राणवाहिन्यो भवस्तत्र दश स्मृताः ।
Y.M.024
व्यानो व्याप्य शरीरे तु प्रधाना पञ्च वायवः ।

प्रपञ्च

- A.Y.001/020
द्वेषोच्चाटनमारणादि कुहकैर्मन्त्रैः प्रपञ्चोद्गमः ।
A.Y.002/092
नित्यं हि नूनं विगतप्रपञ्चं... ।
H.R.004/055
उपादानं प्रपञ्चस्य संसक्ताः परमाणवः ।
Y.Y.010/024
निर्वाणं पदमासाद्य प्रपञ्चं संपरित्यज ।
Y.Y.012/045
येन प्रपञ्चं...विश्वं प्रतिभाति सर्वम् ।
Y.Y.012/046
यदेकमव्यक्तमनन्तमच्युतं प्रपञ्चजन्मादिकृदप्रमेयम् ।

प्रपन्न

- Y.Y.010/004
एवमेव तु सर्वत्र यत्प्रपन्नस्तु यो नरः ।

प्रभञ्जन

प्रबुद्ध

- G. P.001/049
प्रबुद्धा बुद्धियोगेन मनसा मरुता सह ।
G. P.001/050
प्रबुद्धा वह्नियोगेन व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।
Y.M.039
प्रबुद्धावग्रियोगेन मनसा मारुता सह ।
Y.Y.006/071
प्रबुद्धे संसरत्यस्मिन्नाभिमूले तु चक्रिणि ।
Y.Y.009/027
पद्मासनस्थितं सौम्यं प्रबुद्धाब्जनिभाननम् ।
Y.Y.012/010
प्रसुप्तनागेन्द्रवदुच्छ्वसन्ती सदा प्रबुद्धा प्रभया... ।
Y.Y.012/015
रोगाश्च नश्यन्ति बलभिवृद्धिः कान्ति...प्रबुद्धे ।
Y.Y.012/018
प्रबुद्धहृदयाम्भोजे गार्ग्यस्मिन्ब्रह्मणः पुरे ।
Y.Y.012/027
भ्रुवोन्तरे विष्णुपदे ऋचौ (?रुचौ) तु मनो ल्यं...प्रबुद्धे ।

प्रबोध

- A.P.002
गोरक्षकेण कथितः प्रबोध-प्रत्ययात्मकः ।
A.P.065
ल्याद्युपायकौशल्यप्रबोधप्रत्ययात्मकः ।
A.P.068
प्रबोधं यो न जानाति सोऽमरौघं न विन्दति ।
H.R.003/057
अभ्यासतः कुण्डलिनी प्रबोधं दण्डस्थिरत्वं... ।
Y.M.038
प्रसुप्ता वायुना सार्धं प्रबोधं यास्ति साग्निना ।
Y.Y.004/023
योगकाले त्वपानेन प्रबोधं याति साग्निना ।
Y.Y.006/070
प्रसार्य फणभृद्भोगं प्रबोधं याति सा तदा ।
Y.Y.012/012
प्रसार्य फणभृद्भोगं प्रबोधं याति सा तदा ।

प्रभञ्जन

- S.SV.156
स्कन्धद्वये स्थितो वह्निर्नाभिमूले प्रभञ्जनः ।

प्रभञ्जनविधान

S.SV.294

पृथ्वी पुत्री जले पुत्रः कन्यका तु प्रभञ्जने ।

Y.Y.004/053

गुदाग्न्यागारयोस्तिष्ठन्मध्येऽपानः प्रभञ्जनः ।

Y.Y.012/034

प्रभञ्जनं मूर्ध्निगतं सर्वहिं धिया समासाद्य गुरुपदेशात् ।

प्रभञ्जनविधान

A.P.004

यस्तु प्रभञ्जनविधानरतो हठस्सः ।

प्रभञ्जनसखा

S.K.S.080

प्रभञ्जनसखा देवश्चिन्तनीयो विचक्षणै ।

प्रभा

G. P.002/023

यथा तृतीयकालस्थो रविः प्रत्याहरेत्प्रभाम् ।

G. P.002/068

विद्युत्प्रभे च हृत्पद्मे प्राणायामविभेदतः ।

G. P.002/069

सततं घण्टिकामध्ये विशुद्धे दीपकप्रभे ।

Y.M.114

यथा तृतीयकालस्थो रविः संहरते प्रभाः ।

Y.Y.012/010

प्रसुप्तनागेन्द्रवदुच्छ्वसन्ती सदा प्रबुद्धा प्रभया... ।

Y.Y.012/024

ल्लस्यटमध्ये हृदयाम्बूजे...ज्ञानमयीं प्रभां तु ।

प्रभाकर

H.R.001/002

तन्त्रे प्राभाकरीये शशधरचिते न्यायरत्नार्णवेन्दी ।

H.R.004/058

जनार्दनाख्य मिश्राश्च भट्टाः प्राभाकरादयः ।

प्रभारूप

Y.Y.010/015

व्योम्नि तस्मिन्प्रभारूपे स्वरूपे सर्वकारणे ।

प्रभाव

A.P.007

जायन्ते हठतः कथं वद विभो स्वीयं प्रभावं विना ।

प्रयास

प्रभु

S.K.S.084

तेन कार्यमिदं नान्यैर्यत्र धन्वन्तरिः प्रभुः ।

S.SV.354

वर्षद्वयेन तेनाथ कर्त्ता हर्त्तास्वयं प्रभुः ।

प्रभुदेव

H.R.001/083

अल्लमप्रभुदेवश्च फैटी छोटी च टिण्टिणिः ।

प्रमल

A.P.008

केचिन्मूत्रं पिबन्ति प्रमलमशनतः केचिदश्रन्ति लल्लम् ।

प्रमाण

S.SV.335

...सर्वज्ञैरपि भाषितं मुनिवरैरायुः प्रमाणं स्फुटम् ।

प्रमाद

S.K.S.006

पथ्यापथ्यप्रमादैर्वा देशकालप्रमादतः ।

S.SV.265

निमित्तकप्रमादाद्वा यदा न ज्ञायतेऽनिलः ।

Y.B.158

योगसिद्धिं विना देहः, प्रमादाद्धिं विनश्यति ।

प्रयत्न

A.Y.001/014

वायुः स्थिरो यस्य विना प्रयत्नम् ।

Y.R.031

तस्मादतिप्रयत्नेन सेवनीया निरन्तरम् ।

प्रयाग

S.SV.374

मध्ये सरस्वतीं विद्यात्प्रयागादिसमस्तथा ।

प्रयाणकाल

Y.Y.012/033

तमक्रतुं पश्य विशुद्धबुद्ध्या प्रयाणकाले...शोका ।

प्रयास

H.R.001/077

अत्याहारः प्रयासश्च प्रजल्पो नियमग्रहः ।

प्रयोजन

प्रयोजन

Y.Y.001/005

गुणज्ञं सर्वभूतेषु परार्थैकप्रयोजनम् ।

प्रल्य

A.Y.001/098

ब्रह्माविष्णुमहेशानां प्रलयेष्वपि योगिनाम् ।

S.SV.347

...जाड्यात्पड्भिः स मासैः प्रल्यं प्रयाति ।

Y.B.065

महाविष्णुमहेशानां प्रलयेष्वपि योगिनाम् ।

प्रवर्तक

Y.Y.001/021

अनुष्ठितौ तौ विद्वद्भिः प्रवर्तकनिवर्तकौ ।

Y.Y.001/022

प्रवर्तकं भवेदेतत्पुनरावृत्तिहेतुकम् ।

Y.Y.001/024

प्रवर्तकं हि सर्वत्र पुनरावृत्तिहेतुकम् ।

प्रवाल

G. P.002/056

तेजो रेफयुतं प्रवालरुचिरं रुद्रेण सत्सङ्गतम् ।

प्रवास

S.SV.185

प्रवासप्रश्न आदित्ये यदि राहुर्गतोऽनिले ।

प्रवाह

S.SV.052

दक्षनाडीप्रवाहश्च शम्भुरूपो दिवाकरः ।

S.SV.060

चन्द्रनाडीप्रवाहेण सौम्यकार्याणि कारयेत् ।

S.SV.061

सूर्यनाडीप्रवाहेण रौद्रकर्माणि कारयेत् ।

S.SV.061

सुषुप्ताग्न्याः प्रवाहेण भुक्तिमुक्तिफलानि च ।

प्रवाहकाल

S.SV.081

श्वासेन युक्तस्य तु शीतरश्मेः प्रवाहकाले... ।

प्रश्न

प्रवृत्ति

A.Y.002/028

यावन्मनस्तत्र मरुत्प्रवृत्तियविन्मरुच्चापि मनःप्रवृत्तिः ।

A.Y.002/029

तत्रेकनाशादपरस्य नाशः एकप्रवृत्तेरपरप्रवृत्तिः ।

Y.Y.001/064

प्रवृत्तौ वा निवृत्तौवा एकरूपत्वमार्जवम् ।

प्रवेश

S.SV.059

निर्गमे तु शुभा वामा प्रवेशे दक्षिणा शुभा ।

S.SV.098

प्रवेशकार्यहेतौ च सूर्यनाडी प्रशस्यते ।

प्रवेशन

S.SV.051

हकारो निर्गमे प्रोक्तः सकारेण प्रवेशनम् ।

प्रशान्त

A.Y.002/088

प्रशान्तेन्द्रियपादातो बुद्धिशक्तिसमन्वितः ।

प्रशुद्ध

H.R.001/085

प्राणायामैरेव सर्वे प्रशुध्यन्ते मलत्र इति ।

प्रश्न

S.SV.129

जीविते मरणे प्रश्ने लभालभे जयाजये ।

S.SV.178

मन्त्रार्थे युद्धप्रश्ने च गमनागमने तथा ।

S.SV.185

प्रवासप्रश्न आदित्ये यदि राहुर्गतोऽनिले ।

S.SV.260

युद्धद्वये कृते प्रश्ने पूर्णस्य प्रथमे जयः ।

S.SV.293

चन्द्रनाडी यदा प्रश्ने गर्भे कन्या तदा भवते ।

S.SV.319

जीवस्थोरजीवितप्रश्नेतस्याङ्गीवितं फलम् ।

S.SV.321

प्रश्ने चाधः स्थितो जीवो नूनं जीवो हि जीवति ।

प्रश्नहेतु

S.SV.322

विपरीताक्षरप्रश्ने रिक्तायां पृच्छको यदि ।

प्रश्नहेतु

S.SV.028

यस्मै कस्मै परस्मै वा न प्रोक्तं प्रश्नहेतवे ।

प्रसन्न

Y.R.167

चतुर्भुजं प्रसन्नास्यं चन्द्रभालं त्रिलोचनम् ।

प्रसन्नगुरु

Y.Y.002/019

प्रसन्नगुरुणा पूर्वमुपदिष्टं त्यनुज्ञया ।

प्रसन्नता

H.R.001/057

वपुः कृशत्वं वदने प्रसन्नता... ।

प्रसन्नवदन

Y.R.163

प्रसन्नवदनं देवं सर्वकामवरप्रदम् ।

प्रसन्नस्वभाव

Y.Y.002/006

यत्प्रसन्नस्वभावेन विष्णुं वा ऽप्यन्यमेव वा ।

प्रसन्नात्मन्

Y.Y.001/020

मामालोक्य प्रसन्नात्मा ज्ञानकर्माण्यभाषत ।

Y.Y.010/010

निर्भयः सुप्रसन्नात्मा मर्त्यस्तु विजितेन्द्रियः ।

प्रसरित

G. P.001/058

हस्ताभ्यामनुधारयेत् प्रसरितं पादं तथा दक्षिणम् ।

प्रसाद

H.R.001/078

गुर्वाचार्यप्रसादाच्च एभिर्योगस्तु सिद्ध्यति ।

H.R.001/079

श्रुत्याचार्यप्रसादाच्च योगाभ्यासबलेन च ।

H.R.003/002

मनः प्रसादसंतोषो मौनमिन्द्रियनिग्रहः ।

प्रहर

S.K.S.002

यत्प्रसादात्कृतार्थोऽस्मि तं मूर्ध्ना प्रणमाम्यहम् ।

S.K.S.009

सद्गुरूणां प्रसादेन प्राप्तविद्यो महामतिः ।

S.K.S.011

जातो नो व्यापदां नाशः प्रसादशुचितेष्वपि ।

S.K.S.139

धात्विन्द्रियान्तःकरणप्रसादो देहलघवम् ।

S.K.S.148

विदुषा रघुवीरेण श्रीमन्नाथप्रसादतः ।

S.SV.208

जन्मान्तरीयसंस्कारात्प्रसादादथवा गुरोः ।

प्रसारण

S.SV.195

धावनं चलनं ग्रन्थः सङ्कोचनप्रसारणे ।

प्रसुप्त

G. P.001/048

मुखेनाच्छद्य तद्द्वारं प्रसुप्ता परमेश्वरी ।

G. P.001/050

प्रसुप्तभुजगाकारा पद्मतन्तुनिभा शुभा ।

S.SV.278

रात्र्यन्तयाम बेलायां प्रसुप्ते कामिनीजने ।

Y.M.037

मुखेन...(मुखेनाच्छद्य तद् द्वारं प्रसुप्ता) परमेश्वरी ।

Y.Y.012/010

प्रसुप्तनागेन्द्रवदुच्छ्वसन्ती सदा प्रबुद्धा प्रभया... ।

प्रसुप्ता

Y.M.038

प्रसुप्ता वायुना सार्धं प्रबोधं यास्ति साग्निना ।

प्रस्वेदजनक

Y.Y.006/025

प्रस्वेदजनको यस्तु प्राणायामेषु सोऽधमः ।

प्रहर

A.Y.001/046

निमेषेण श्वासपल्लवाडीभिः प्रहरैर्दिनैः ।

Y.R.044

यदा प्रहरपर्यंतं स्थिरं स्यादेकमासनम् ।

प्रहार

प्रहार

S.SV.243

प्रतिपक्षप्रहारेभ्यः पूर्णाङ्ग योऽभिरक्षति ।

प्राकाम्यसिद्धि

A.Y.001/084

तस्य प्राकाम्यसिद्धिः स्यादिच्छितं लभते ध्रुवम् ।

प्राकार

H.R.001/068

बाह्ये मण्डप वेदि कूप रुचिरं प्राकारसंवेष्टितं... ।

प्राङ्मुख

Y.Y.005/014

प्राङ्मुखोदङ्मुखो वापि जितासनगतः स्वयम् ।

Y.Y.010/014

आसने नान्यधीरास्ते प्राङ्मुखो वाप्युदङ्मुखः ।

प्राण

A.Y.001/047

श्वासोच्छ्वासात्मकः प्राणः षड्भिः प्राणैः पलं... ।

A.Y.001/050

श्वासमात्रल्येनापि तेन प्राणादिवायवः ।

A.Y.002/007

इन्द्रियाणि दश प्राणान् जुहोति ज्योतिर्मण्डले ।

A.Y.002/022

प्राणाद्योच्छ्वासनिःश्वासविध्वस्तविषयग्रहः ।

G. P.001/022

स्वशब्देन भवेत्प्राणः स्वाधिष्ठानं तदाश्रयः ।

G. P.001/033

प्राणोऽपानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः ।

G. P.001/034

हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।

G. P.001/035

प्राणाद्याः पञ्च विख्याता नागाद्याः पञ्च वायवः ।

G. P.001/038

प्राणापानसमाक्षिप्तस्तथा जीवो न तिष्ठति ।

G. P.001/039

प्राणापानवशो जीवो ह्यधश्चोर्ध्वं च धावति ।

G. P.001/040

गुणबद्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।

प्राण

G. P.001/041

अपानः कर्षति प्राणं प्राणोऽपानं च कर्षति ।

G. P.001/052

मुञ्चन्प्राणमुपैतिबोधमतुलं शक्तिप्रभावादतः ।

G. P.001/082

अपानप्राणयोरैक्यात् क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।

G. P.001/094

वामे दक्षिणमार्गेण ततः प्राणोऽभिधीयते ।

G. P.001/095

तदैव जायते योगी प्राणसङ्ग्रहणे क्षमः ।

G. P.001/096

बद्धपद्मासनो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

G. P.001/100

प्राणांश्चेदिडयापि चेतपरिमितं भूयोऽन्यया रेचयेत्... ।

G. P.002/001

प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निरोधनात् ।

G. P.002/008

ऊर्ध्वमाकृष्य चापानवायुं प्राणे नियोजयेत् ।

G. P.002/036

प्राप्ते प्राणे महापद्मं योगी स्वममृतायते ।

G. P.002/038

प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।

G. P.002/039

रसना तालूमूलेन यः प्राणमनिलं पिबेत् ।

G. P.002/054

प्राणांस्तत्र विलीय पञ्चघटिकं चित्तान्वितान्धारये... ।

G. P.002/055

प्राणं तत्र विलीय पञ्च घटिका चित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/056

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकंचित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/057

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकंचित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/058

प्राणं तत्र विलीय पञ्चघटिकंचित्तान्वितं धारये- ।

G. P.002/071

आत्मानं विजितप्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।

G. P.002/087

यदा संक्षीयते प्राणो मानसं च प्रलीयते ।

H.R.001/006

अपानप्राणयोश्चापि जीवात्म परमात्मनोः ।

प्राण

H.R.001/019
मकारेण मनः प्रोक्तं त्रकारः प्राण उच्यते ।
H.R.001/019
मनः प्राणसमायोगाद्योगो वै मन्त्रसंज्ञकः ।
H.R.001/020
अपानवृत्तिमाकृष्य प्राणो गच्छति मध्यमे ।
H.R.002/009
मध्ये पश्चिमतानेन स्यात्प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।
H.R.002/010
अपानमूर्ध्वमास्थाय प्राणं कण्ठादधो नयेत् ।
H.R.002/015
पूर्ववत्कुम्भयेत्प्राणं रेचयेदिडया ततः ।
H.R.002/054
बद्ध्वा येन सुषुम्नायां प्राणस्तूड्डीयत यतः ।
H.R.002/060
प्राणापानौ नादबिन्दू मूलबन्धेन चैकताम् ।
H.R.002/061
अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्र पुरीषयोः ।
H.R.002/075
स्वप्राणैस्तु समो यस्मात् तस्यैव कथयेद्भुवम् ।
H.R.002/076
अपानप्राणयोरैक्यं कार्यं वज्रोल्किर्मणा ।
H.R.002/136
प्राणे सुषुम्नां संप्राप्ते नादस्तु श्रूयतेष्टथा ।
H.R.003/038
मुञ्चत्प्राणमुपैति बोधमतुलं शक्तेः प्रभावान्नरः ।
H.R.003/085
पद्मासनस्थितो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।
H.R.003/086
प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयित्वोदरं शनैः ।
H.R.003/087
प्राणं चेदिडया पिबन्नियमितं भूयोऽन्यथा रेचयेत् ।
H.R.003/097
त्रिः पठेदायतः प्राणः प्राणायामः स उच्यते ।
H.R.004/052
भूतैश्च पञ्चभिः प्राणाश्चतुर्विंशतिरिन्द्रियैः ।
S.K.S.054
प्राणप्रधाने भस्त्रायां कफमेदमल्लादिकम् ।
S.K.S.075
अनेन कर्मणा प्राणः सर्वशुद्धिं विधास्यति ।

प्राण

S.K.S.091
प्राणापानौ चिन्तनीयौ च देवो...मन्त्रं ध्यानपूर्वं जपेच्च ।
S.SV.035
चक्रवत्संस्थिता देहे सर्वाः प्राणसमाश्रिताः ।
S.SV.042
प्राणोऽपानः समानश्च उदानोव्यान एव च ।
S.SV.043
हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।
S.SV.045
प्राणाद्याः पञ्च विख्याता नागाद्याः पञ्च वायवः ।
S.SV.138
विषमः सन्धिगः प्राणः स सन्धिः सन्धिरुच्यते ।
S.SV.147
पञ्चमे तस्य वर्णाश्च षष्ठे तु प्राण एव च ।
S.SV.148
एवमष्टविधं प्राणं विपुवन्तं चराचरम् ।
S.SV.219
प्राणतुल्यः परो बन्धुर्नास्ति नास्ति वरानने ।
S.SV.219
प्राण एव परं मित्रं प्राण एव परः सखा ।
S.SV.220
कथं प्राणस्थितो वायुर्देहः किं प्राणरूपकः ।
S.SV.223
प्राणस्य तु गतिर्देवि स्वभावाद्भादशाङ्गुलम् ।
S.SV.224
एकाङ्गुले कृते न्यूने प्राणे निष्कामता मता ।
S.SV.227
आनखाग्रं प्राणपूर्णं कस्य भक्ष्यं च भोजनम् ।
S.SV.236
आकृष्य प्राणपवनं समारोहेत वाहनम् ।
S.SV.242
यत्र नाड्यां बहेद्वायुस्तदङ्गे प्राणमेव च ।
S.SV.255
सुषुम्नायां गते प्राणे समरे शत्रुसङ्कटः ।
S.SV.267
तिष्ठन्नुपविशंश्चापि प्राणमाकर्षयन्निजम् ।
S.SV.284
आप्राणमिति पद्मश्च यावन्निद्रावशं गता ।
Y.B.079
चित्तं प्राणेन सन्नद्धं सर्वजीवेषु संस्थितम् ।

प्राण

Y.B.080
तस्मात्तस्य जयोपायः प्राण एव हि नान्यथा ।
Y.B.081
न वशो जायते प्राणः सिद्धोपायं विना प्रिये ।
Y.B.084
यस्य प्राणा विलीयन्ते साधके सति जीवति ।
Y.B.089
योऽपानप्राणयोर्योगः स्वरजोरेतसोस्तथा ।
Y.B.101
...प्राणादिरूपममृतं परमार्थतत्त्वम् ।
Y.B.117
प्राणापानं नादबिन्दु मूलबन्धेन चैकताम् ।
Y.B.118
बद्धो येन सुषुम्नायां, प्राणस्तूड्डीयते ततः ।
Y.B.120
नाभेरूर्ध्वमधश्चापि, प्राणं कुर्यात्प्रयत्नतः ।
Y.B.124
मध्यमाभ्रमणेन स्यात् स प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।
Y.B.152
प्राणापानसमायोगे, ज्ञेयं योगचतुष्टयम् ।
Y.B.156
क्रमेण प्राप्यते प्राणो सोऽभ्यासादेव नान्यथा ।
Y.B.185
न बहिः प्राण आयाति, पिण्डस्य पतनं कुतः ?
Y.M.013
स्व शब्देन भवेत्प्राणः स्वाधिष्ठानमिति स्मृतम् ।
Y.M.022
प्राणापानसमानश्च उदानो व्यान एव च ।
Y.M.023
हृदि प्राणो वशी नित्यं अपानो गुदमण्डले ।
Y.M.024
प्राणाद्याः पञ्च विख्याताः नागाद्याः पञ्चवायवः ।
Y.M.027
प्राणापानवशाच्छ्वासो अधश्चोर्ध्वं प्रधावति ।
Y.M.028
प्राणापानसमुत्क्षिप्तस्तत्त्व (था) जीवो न विश्रमेत् ।
Y.M.029
गुणबन्धस्तथा जीवः प्राणापानेन कृष्यते ।
Y.M.030
प्राणेनाकृष्यतेऽपानः प्राणोऽपानेन कृष्यते ।

प्राण

Y.M.042
प्राणं मुञ्चति रोधमेति शनैः शक्तिप्रबोधान्नरः ।
Y.M.047
अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।
Y.M.082
वामदक्षिणभागेन ततः प्राणो निधीयते ।
Y.M.084
बद्धः पद्मासने योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।
Y.M.086
प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयेदुदरं शनैः ।
Y.M.088
प्राणं चेदिड(ड)यापि...भूयोऽन्यथा रेचयेत् ।
Y.M.091
प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निबन्धनम् ।
Y.M.098
अपानेन धत्ते प्राणं सर्वपापैः प्रमुच्यते ।
Y.M.098
ऊर्ध्वमाकृष्य चापानं वायुं प्राणेन योजयेत् ।
Y.M.125
प्राप्ते प्राणे तथा पदं योगिनाममृतायते ।
Y.M.126
ऊर्ध्वं षोडशपद्मपत्रगल्तिं प्राणादवाप्तं हठात् ।
Y.M.130
रसनातालुमूलेन यः प्राणं सततं पिबेत् ।
Y.M.130
प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।
Y.M.144
प्राणांस्तत्र विलीय्य पञ्च घटिकाचित्तान्वितं धारयेत् ।
Y.M.146
प्राणं तत्र विलीय्य पञ्चघटिकाचित्तान्वितं धारयेत् ।
Y.M.148
प्राणांस्तत्र विलीय्य पञ्च घटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।
Y.M.150
प्राणांस्तत्र विलीय्य पञ्चघटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।
Y.M.152
प्राणांस्तत्र विलीय्य पञ्चघटिका चित्तान्वितं धारयेत् ।
Y.M.177
यथा संक्षीयते प्राणो मानसश्च विलीयते ।
Y.R.003
प्राणापानसमायोगो योगश्चित्तात्मनोस्तथा ।

प्राण

- Y.R.034**
सिद्धं प्राणाधिरोहे स्यात् ध्यानकाले तु पद्मकम् ।
- Y.R.045**
प्राणस्यापि गतिर्नूनं शिथिलं संप्रजायते ।
- Y.R.052**
वामनासिकया प्राणं पूरयेच्चंद्रमार्गतः ।
- Y.R.053**
शनैर्विरेचयेत्प्राणं वामरन्ध्रेण युक्तिः ।
- Y.R.055**
वामनासापुटात्प्राणं रेचयेत्तेन वै पिबेत् ।
- Y.R.059**
कुम्भयेदुदरे पीतं प्राणं धृत्या यथाबलम् ।
- Y.R.061**
कुम्भयित्वा यथाशक्तिप्राणं वामेन रेचयेत् ।
- Y.R.082**
तस्याः प्राणस्तथापानो वहत्यूर्ध्वमधस्तथा ।
- Y.R.083**
येन मार्गेण गच्छन्ति प्राणा मूर्द्धनि योगिनः ।
- Y.R.087**
उड्डियानो भवेद्वंशः प्राणोड्डयनकारकः ।
- Y.R.094**
तेनापानो व्रजेदूर्ध्वं प्राणस्यसदनं प्रति ।
- Y.R.095**
ततः कुम्भकयोगेन प्राणोऽपानगृहं व्रजेत् ।
- Y.R.096**
ततो वह्निप्रतापेन प्राणसङ्घर्षणेन च ।
- Y.R.097**
सुषुप्तायां तदा प्राणो विशेषदूर्ध्वं न संशयः ।
- Y.R.098**
ततस्तु हृदयांभोजे प्राणस्य गमनं भवेत् ।
- Y.R.099**
भ्रूमध्याद्ब्रह्मरन्ध्रं च व्रजेत्प्राणः शनैःशनैः ।
- Y.R.100**
तथातथा वेदूर्ध्वं शीघ्रं प्राणस्य रोहणम् ।
- Y.R.101**
यदा चक्राणिभित्त्वासौ प्राणो मूर्धानमाव्रजेत् ।
- Y.R.103**
मेरुदण्डं प्रविश्याशु येन प्राणः प्रलीयते ।
- Y.R.106**
मनसा चिंतयेच्चापि पृष्ठे प्राणस्य रोहणम् ।

प्राण

- Y.R.107**
मेरुदण्डे विशेषप्राणो वंशरन्ध्रे यथानिलः ।
- Y.R.108**
ऊर्ध्वमूर्ध्वं व्रजेत्प्राणो भित्त्वा ग्रन्थिसमुच्चयम् ।
- Y.R.110**
ब्रह्मरन्ध्रं व्रजेत्प्राणो यदा पश्चिममार्गतः ।
- Y.R.112**
वर्द्धमाने ततोऽभ्यासे प्राणस्त्यक्त्वा गमागमौ ।
- Y.R.113**
प्राणे मूर्धनि संप्राप्ते नादध्वनिस्नुतमः ।
- Y.R.116**
ततोऽवतारयेत्प्राणं सुषुम्नापूर्वमार्गतः ।
- Y.R.119**
प्राणस्य त्वखिलं कर्म मनोयुक्तं समभ्यसेत् ।
- Y.R.119**
मनसो विकल्पीभावे प्राणो न स्थिरतां व्रजेत् ।
- Y.R.194**
प्राणं प्रवेशयेद्देहे क्रमादवतरन् सुधीः ।
- Y.R.195**
यथा मूर्धनि प्राणस्य सर्वस्यारोहणं भवेत् ।
- Y.R.196**
शरीरलघुताभावे प्राणाकृष्टिर्न जायते ।
- Y.R.197**
प्राणस्यारोहणे तत्र चतस्रोगतयः क्रमात् ।
- Y.R.199**
यदा हंसगतिः सम्यक् क्रमात्प्राणस्य जायते ।
- Y.R.199**
तदा शरीरात्प्राणस्य सम्यगाकर्षणं भवेत् ।
- Y.R.204**
शिष्यं विनापि शक्नोति योगी प्राणावरोहणम् ।
- Y.R.205**
अवतार्य ततो योगी प्राणं सङ्कल्पयोगतः ।
- Y.R.206**
अथञ्चोत्कर्षयेत्प्राणं पूर्वोक्तविधिना सुधीः ।
- Y.R.208**
यदा तु कुम्भिते प्राणे रेचनं नैव जायते ।
- Y.R.209**
समाध्यभ्यासतःप्राणो योगिनोवशितामियात् ।
- Y.R.210**
संकल्पानुविधायित्वं यदा प्राणस्य जायते ।

प्राण

- Y.R.211**
व्यक्त्वा देहं व्रजेत्प्राणो बहिरेव न संशयः ।
- Y.R.235**
प्राणस्यारोहणं तेन मेरुदण्डे प्रजायते ।
- Y.R.236**
क्रमेणाभ्यासतो नित्यं प्राणो हित्वा गमागमौ ।
- Y.R.258**
सर्वाङ्गेभ्यो भवेत्तूर्णं प्राणस्याकर्षणं ध्रुवम् ।
- Y.R.294**
प्राणस्यारोहणे वापि परकायप्रवेशने ।
- Y.R.304**
प्राणः सर्वशरीरेषु श्वासोच्छ्वासक्रमेण वै ।
- Y.R.308**
प्राणश्च क्षीणतां याति योगनिद्रा प्रजायते ।
- Y.V.013**
प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च ।
- Y.V.023**
कुण्डल्यै चाल्येत् प्राणो भेदिते शशिमण्डले ।
- Y.V.028**
सम्प्राणापानयोर्ग्रन्थिरूपे... त्यभिधीयते ।
- Y.Y.004/007**
शरीरादधिकः प्राणो द्वादशाङ्गुलमानतः ।
- Y.Y.004/020**
जीवस्य मूलचक्रेऽस्मिन्नधः प्राणश्चरत्यसौ ।
- Y.Y.004/047**
प्राणोऽपानःसमानश्च उदानो व्यान एव च ।
- Y.Y.004/048**
एतेषु वायवः पञ्च मुख्याः प्राणादयः स्मृताः ।
- Y.Y.004/049**
तेषु मुख्यतमावेतौ प्राणापानौ नरोत्तमे ।
- Y.Y.004/049**
प्राण एवेतयोर्मुख्यः सर्वप्राणभृतां सदा ।
- Y.Y.004/051**
अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्याः परीतः प्राणसंज्ञकः ।
- Y.Y.004/059**
तुन्दमध्यगतः प्राणस्तानि कुर्यात्पृथक्पृथक् ।
- Y.Y.004/062**
ज्वालाभिर्ज्वलन्स्तत्र प्राणेन प्रेरितस्ततः ।
- Y.Y.004/064**
पूरीषमन्नं स्याद्वाग्निं प्राणः कुर्यात्पृथक्पृथक् ।

प्राण

- Y.Y.005/019**
पुनः पिङ्गल्यापूर्य प्राणं दक्षिणतः सुधीः ।
- Y.Y.006/006**
पूरितं रेचयेत्पश्चात्प्राणं बाह्यानिल्रन्वितम् ।
- Y.Y.006/009**
पूरितं धारयेत्प्राणं प्रणवं विंशतिद्वयम् ।
- Y.Y.006/011**
नाड्या प्राणं समारोप्य पूरयित्वादरस्थितम् ।
- Y.Y.006/027**
प्राणो ल्यति तेनैव देहस्यान्तस्ततोऽधिकः ।
- Y.Y.006/035**
प्राणसंयमनं नाम देहे प्राणस्य धारणम् ।
- Y.Y.006/037**
बाह्यात्प्राणं समाकृष्य पूरयित्वादरस्थितम् ।
- Y.Y.006/038**
धारयेन्मनसा प्राणं सन्ध्याकालेषु सर्वदा ।
- Y.Y.006/050**
एवं वायुजयोपायः प्राणस्य तु वरानने ।
- Y.Y.006/054**
प्राणः प्रयात्यनेनैव ततस्त्वायुर्विधातकृतः ।
- Y.Y.006/065**
आयुर्विधातकृत्प्राणस्त्वनेनाग्निकुलं गतः ।
- Y.Y.006/073**
तस्मादारोप्य मनसा साग्निं प्राणमनन्यधीः ।
- Y.Y.006/077**
प्राणमुन्मोचयेत्पश्चान्महाप्राणे खमध्यमे ।
- Y.Y.006/077**
देहातीते जगत्प्राणे शून्ये ध्रुवे पदे ।
- Y.Y.007/025**
नेत्रात्प्राणं समाकृष्य नासामूले निरोधयेत् ।
- Y.Y.007/026**
नासामूल्यत्तु जिह्वाया मूले प्राणं निरोधयेत् ।
- Y.Y.007/037**
आत्मनः प्राणमारोप्य भ्रुवोर्मध्ये सुषुम्णया ।
- Y.Y.008/027**
तस्मिन्सदाशिवे प्राणं चित्तं चानीय कारणे ।
- Y.Y.010/016**
मूर्ध्याधायात्मनः प्राणं भ्रुवोर्मध्येऽथवानधे ।
- Y.Y.012/002**
आयुर्विधातकृत्प्राणो निरुद्धस्त्वासनेन वै ।

प्राणकर्मन्

Y.Y.012/013

बोधं...चक्रिणि नाभिमध्ये प्राणाः...कलेखरेऽस्मिन् ।

Y.Y.012/020

प्रबुद्धहृत्पद्मनि संस्थितेऽग्नौ प्राणे...च ।

Y.Y.012/034

मूर्धानमुद्भिद्य पुनः खमध्ये प्राणास्त्यजोङ्गारम्... ।

प्राणकर्मन्

Y.Y.004/067

निःश्वासोच्छ्वासकासाश्च प्राणकर्मैति कीर्त्यते ।

प्राणजय

Y.B.086

मुमुक्षुभिः प्राणजयः कर्तव्यो मोक्षहेतवे ।

Y.B.091

गुरुवक्त्रप्रसादेन कुर्यात्प्राणजयं बुधः ।

Y.R.062

भस्त्रिकाकुम्भकोयं स्याच्छीघ्रं प्राणजयप्रदः ।

Y.Y.006/036

किञ्चित्प्राणजयोपायं तव वक्ष्यामि तत्त्वतः ।

Y.Y.006/036

एषः प्राणजयोपायः सर्वमृत्यूपघातकः ।

प्राणतत्त्वभेद

S.SV.018

नाडीभेदं तथा प्राणतत्त्वभेदं तथैव च ।

प्राणधारिणी

G. P.001/046

कुण्डलिन्यां समुद्भूता गायत्री प्राणधारिणी ।

Y.M.035

कुण्डलिन्या समुत्पन्ना गायत्री प्राणधारिणी ।

प्राणनिरोध

Y.M.083

...योगी समप्राण निरोधने (प्राणसङ्ग्रहणक्षमः) ।

Y.R.065

तेन प्राणनिरोधः स्याच्चिरकालं न संशयः ।

प्राणबल

S.K.S.050

नाभ्यां धीवेत्कफं यत्र तद्धि प्राणबलेन तु ।

प्राणवियुक्त

प्राणभृत

Y.Y.004/049

प्राण एवेतयोर्मुखः सर्वप्राणभृतां सदा ।

प्राणमार्ग

G. P.001/032

इडापिङ्गलसुषुम्णाः प्राणमार्गे समाश्रिताः ।

S.SV.041

पिङ्गलेडा सुषुम्णा च प्राणमार्गे समाश्रिताः ।

Y.M.021

सुषुम्णा मध्यदेशे तु प्राणमार्गास्त्रयः स्मृताः ।

प्राणरोध

H.R.003/089

उत्तिष्ठेदुत्तमे प्राणरोधे पद्मासनं मुहुः ।

प्राणवाहिन

G. P.001/026

प्रधानाः प्राणवाहिन्यो भूयस्तासु दश स्मृताः ।

G. P.001/032

सततं प्राणवाहिन्यः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

प्राणवाहिनी

H.R.002/118

आधारशक्तिः कुण्डली कराली प्राणवाहिनी ।

Y.M.017

प्रधानाः प्राणवाहिन्यो भवस्तत्र दश स्मृताः ।

Y.M.020

सततं प्राणवाहिन्यश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

प्राणविद्या

G. P.001/046

प्राणविद्या महाविद्या यस्तां वेत्ति स वेदवित् ।

Y.M.035

प्रणवाद्यास्तथा (प्राणविद्यामहा) विद्या... ।

प्राणविधि

S.SV.228

एवं प्राणविधिः प्रोक्तः सर्वकार्यफलप्रदः ।

प्राणवियुक्त

S.SV.323

तदा प्राणवियुक्तोऽसौ यदि वैद्यशतैर्वृतः ।

प्राणशक्ति

प्राणशक्ति

S.SV.387

तस्यापानरन्ध्रक्रमजितमनिलं प्राणशक्त्या... ।

प्राणसंज्ञक

Y.Y.006/071

ब्रह्मरन्ध्रे सुषुम्णायां प्रयति प्राणसंज्ञकः ।

प्राणसंयम

G. P.002/084

दिनद्वादशकेन स्यात्समाधिः प्राणसंयमात् ।

H.R.002/022

रेचकः पूरकश्चैव कुम्भकः प्राणसंयमः ।

Y.M.176

ये द्वादशचक्रेनैव समाधि प्राणसंयमः ।

Y.R.016

यमश्च नियमश्च स्यादासनं प्राणसंयमः ।

Y.Y.006/035

नादं चोत्पादयत्येषः कुम्भकः प्राणसंयमः ।

Y.Y.006/081

संसारार्णवमग्नानां तारकः प्राणसंयमः ।

प्राणसंयमन

Y.Y.006/012

गायत्रीं च जपेद्विप्रः प्राणसंयमने त्रिशः ।

Y.Y.006/014

प्राणसंयमने विद्वान्जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/016

द्विजवत्क्षत्रियस्योक्तः प्राणसंयमने जपः ।

Y.Y.006/017

प्राणसंयमने गार्गि प्रणववर्जितम् ।

Y.Y.006/018

प्राणसंयमने स्त्री जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/020

प्राणसंयमनं कुर्याद्ब्राह्मणो वेदपारगः ।

Y.Y.006/023

प्राणसंयमनेनैव सर्वे मुक्ता भवन्ति हि ।

Y.Y.006/035

प्राणसंयमनं नाम देहे प्राणस्य धारणम् ।

Y.Y.006/079

सन्ध्याकालेषु वा नित्यं प्राणसंयमनं कुरु ।

प्राणापान

Y.Y.006/082

विधिनोक्तेन मार्गेण प्राणसंयमनं कुरु ।

Y.Y.008/034

प्राणसंयमनेनैव शोषं याति कलेखरम् ।

Y.Y.008/039

प्राणसंयमनेनैव त्रिदोषशमनं नृणाम् ।

प्राणसंयाम

H.R.002/002

विधिवत्प्राणसंयामैः नाडीचक्रे विशोधिते ।

प्राणसंरोध

G. P.001/007

आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

Y.M.002

आसनं प्राणसंरोधः प्रत्याहारश्च धारणा ।

प्राणसङ्ग्रहण

Y.M.083

...योगी समप्राण निरोधने (प्राणसङ्ग्रहणक्षमः) ।

प्राणसञ्चार

S.SV.048

प्रकटं प्राणसञ्चारं लक्षयेद्देहमध्यतः ।

Y.R.111

यथा स्यात्प्राणसञ्चारो विशेषात्पश्चिमे पथि ।

प्राणहर

S.SV.278

ब्रह्मजीवं पिबेद्यस्तु बालप्राणहरो नरः ।

प्राणाधिरोह

Y.R.034

सिद्धं प्राणाधिरोहे स्यात् ध्यानकाले तु पद्मकम् ।

प्राणानिल

Y.R.200

सर्वाङ्गैः समाकृष्टो यदाप्राणानिलो व्रजेत् ।

प्राणापान

G. P.001/041

अपानः कर्षति प्राणं प्राणोऽपानं च कर्षति ।

Y.B.038

प्राणापानविपत्तौ तु क्षोभमायाति मारुतः ।

प्राणायाम

Y.B.076

प्राणापानसमायोगाच्चन्द्रसूर्यैकता भवेत् ।

Y.Y.006/002

प्राणापानसमायोगः प्राणायाम इतीरितः ।

प्राणायाम

A.Y.002/043

प्राणायामशतैरनेककरणैदुःखात्मकैर्दुर्जयैः ।

G. P.001/093

अतः कालभयाद्ब्रह्मा प्राणायामपरायणः ।

G. P.002/002

प्राणायामो भवेत् त्रेधा मात्राद्वादशसंयुतः ।

G. P.002/004

रेचकेदश उंकाराः प्राणायामः स उच्यते ।

G. P.002/005

उत्तमे त्रिगुणाप्रोक्ता प्राणायामस्य निर्णयः ।

G. P.002/007

भ्रूमध्ये दृष्टिरेकाकी प्राणायामं समभ्यसेत् ।

G. P.002/010

प्राणायामो भवत्येवं पातकेन्धनपावकः ।

G. P.002/011

आसनेन रुजोहन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

G. P.002/013

प्राणायाम द्विषट्केन प्रत्याहारः प्रकीर्तितः ।

G. P.002/018

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

G. P.002/052

आसनेन समायुक्तः प्राणायामेन संयुतः ।

G. P.002/068

विद्युत्प्रभे च हृत्पद्मे प्राणायामविभेदतः ।

H.R.001/058

प्राणायामं ततः कुर्यादनायासेन सिध्यति ।

H.R.001/059

षट्चक्रशोधनं सम्यक्प्राणायामस्य कारणम् ।

H.R.001/085

प्राणायामैरेव सर्वे प्रशुध्यन्ते मलत्र इति ।

H.R.002/029

प्राणायामोऽयमित्युक्तः स वै केवलकुम्भकः ।

H.R.003/076

आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

प्राणायाम

H.R.003/078

गुरूपदिष्टमार्गेण प्राणायामान्समभ्यसेत् ।

H.R.003/084

ऋजुकायः समासीनः प्राणायामान्समभ्यसेत् ।

H.R.003/092

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

H.R.003/097

त्रिः पठेदायतः प्राणः प्राणायामः स उच्यते ।

H.R.003/098

प्राणायाम परो योगी सोऽपि विष्णुर्महेश्वरः ।

H.R.003/099

प्राणायाम समन्वितश्च ललितः श्री श्रीनिवासोदितः ।

Y.M.085

...चन्द्रमयं बिम्बं प्राणायामे (मी) सुखो (खी)... ।

Y.M.086

कुम्भयित्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी... ।

Y.M.087

ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी भवेत् ।

Y.M.092

प्राणायामो भवेत् त्रेधा मात्रा द्वादश संस्कृतः ।

Y.M.094

उत्तमस्त्रिगुणः प्रोक्तः प्राणायामस्य निर्णयः ।

Y.M.096

नासाग्रे दृष्टिमादाय प्राणायामं समभ्यसेत् ।

Y.M.100

प्राणायामो भवत्येषः पातके धन पावकः ।

Y.M.101

आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

Y.M.103

प्राणायामद्विषट्केन प्रत्याहारः स उच्यते ।

Y.M.109

प्राणायामेन युक्तेन सर्वपापक्षयो भवेत् ।

Y.M.136

आसनेन समायुक्तः प्राणायामेन च संयुतः ।

Y.M.141

आसनेन समायुक्तः प्राणायामेन संयुतः ।

Y.R.048

प्राणायाममथेदानीं कथयामि समासतः ।

Y.R.049

प्राणायामस्य भेदास्तु कथिता मुनिपुङ्गवैः ।

प्राणायाम

Y.R.050

द्वावेव तेषु सर्वेषु प्राणायामौ वरौ मतौ ।

Y.R.061

वामदक्षक्रमेणैवं प्राणायामं समभ्यसेत् ।

Y.R.063

अस्यैवांतर्भवन्त्यन्ये प्राणायामा यतोऽखिलः ।

Y.R.066

सायं प्रातश्च कुर्वीत प्राणायामं तु साधकः ।

Y.Y.001/046

प्राणायामस्तथा गार्गि प्रत्याहारश्च धारणा ।

Y.Y.001/048

प्राणायामस्त्रिधा प्रोक्तः प्रत्याहारश्च पंचधा ।

Y.Y.003/018

नाडीशुद्धिं च कृत्वा तु प्राणायामं ततः कुरु ।

Y.Y.006/001

प्राणायाममथेदानीं प्रवक्ष्यामि विधानतः ।

Y.Y.006/002

प्राणायाम इति प्रोक्तो रेचपूरककुम्भकैः ।

Y.Y.006/002

प्राणापानसमायोगः प्राणायाम इतीरितः ।

Y.Y.006/003

स (?य) एषः प्रणवः प्रोक्तः प्राणायामश्च तन्मयः ।

Y.Y.006/008

प्राणायामो भवेदेषः पुनश्चैवं समभ्यसेत् ।

Y.Y.006/021

नित्यमेवं प्रकुर्वीत प्राणायामांस्तु षोडश ।

Y.Y.006/025

प्रस्वेदजनको यस्तु प्राणायामेषु सोऽधमः ।

Y.Y.006/027

सम्भवत्युत्तमे गार्गि प्राणायामे सुखी भवेत् ।

Y.Y.006/029

तथापि नश्यतस्तेन प्राणायामोत्तमेन हि ।

Y.Y.006/031

प्राणायामोऽयमित्युक्तः स वै केवलकुम्भकः ।

Y.Y.006/058

प्राणायामपराः पूता रेचपूरणवर्जिताः ।

Y.Y.006/081

प्राणायामादृते नान्यत्तारकेनरकादपि ।

Y.Y.007/023

धारयेदनिलं बुद्ध्या प्राणायामप्रचोदितः ।

प्राणिन्

Y.Y.008/030

त्वं तस्मात्प्रणवेनैव प्राणायामैस्त्रिभिस्त्रिभिः ।

Y.Y.009/013

प्राणायामैर्विकसिते केसरान्वितकर्णिके ।

Y.Y.009/019

ज्ञाननाले बृहत्कन्दे प्राणायामप्रबोधिते ।

Y.Y.010/015

उन्निद्रहृदयाम्भोजे प्राणायामैः प्रबोधिते ।

Y.Y.011/005

आत्माग्निहोत्रवह्नौ तु प्राणायामैर्विवर्धिते ।

प्राणायामपर

Y.Y.006/080

प्राणायामपराः सर्वे प्राणायामपरायणाः ।

प्राणायामपरायण

Y.M.081

अतः मू (का) लभयाद्ब्रह्म प्राणायामपरायणः ।

Y.Y.006/080

प्राणायामपराः सर्वे प्राणायामपरायणाः ।

प्राणायामविशुद्ध

Y.Y.006/080

प्राणायामविशुद्धा ये ते यान्ति परमां गतिम् ।

प्राणायामिन्

G. P.001/097

ध्यात्वा चन्द्रमसो बिम्बं प्राणायामी सुखी भवेत् ।

G. P.001/099

ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामी सुखी भवेत् ।

प्राणारूढ

Y.Y.004/020

प्राणारूढो भवेज्जीवः सर्वभूतेषु सर्वदा ।

प्राणालय

Y.Y.004/050

प्राणालय इति प्राहुः पादाङ्गुष्ठेऽपि केचन ।

प्राणिन्

H.R.001/008

हठयोगश्चतुर्थस्यात् प्राणिनां मोक्षसाधकः ।

S.SV.220

तत्त्वेषु सञ्चरन्प्राणी ज्ञायते योगिभिः कथम् ।

प्रातः

S.SV.327

रक्षयेत्सूर्यवातेन प्राणी जीवः स्थिरोभवेत् ।

प्रातः

S.SV.229

प्रातश्चन्द्रो रविः सायं यदि दैवान् लभ्यते ।

प्रातःकाल

Y.Y.012/004

प्रातःकाले प्रदोषे च निशीथे च समाहितः ।

प्रातर्

H.R.003/088

प्रातर्मध्यन्दिने सायम् अर्धरात्रे च कुम्भकान् ।

S.SV.086

प्रातर्मध्याह्नयोश्चन्द्रः सायंकाले दिवाकरः ।

S.SV.301

चैत्रशुक्लप्रतिपदि प्रातस्तत्त्वविभेदतः ।

S.SV.361

प्रातः पृष्ठगते रवौ च निमिषाच्छयाऽङ्गुलिश्चाधरं... ।

Y.R.066

सायं प्रातश्चकुर्वीत प्राणायामं तु साधकः ।

प्राप्तिसिद्धि

A.Y.001/083

प्राप्तिसिद्धिर्भवेत्तस्य प्रापयेद्धि जगत्स्थितिम् ।

प्रिय

G. P.002/025

यं यं शृणोति कर्णाभ्यामप्रियं प्रियमेव वा ।

H.R.004/031

विद्यते सर्वजन्तूनां स्वाङ्गुलीभिरिति प्रिये ।

Y.M.116

यं यं शृणोति कर्णाभ्यां प्रियं वाप्यथवाऽप्रियम् ।

Y.Y.001/064

प्रियाप्रियेषु सर्वेषु समत्वं यच्छरीरिणाम् ।

प्रियकर

A.Y.002/070

दृश्यं पश्यति येन सत्प्रियकरं श्राव्यं तथा शृण्वतः ।

प्रीति

G. P.001/055

मुञ्चते स्वरसं प्रीत्यै मिताहारी स उच्चते ।

फणी

प्रेताकर्षण

S.SV.121

प्रेताकर्षण विद्वेषशत्रुनिग्रहणेऽपि च ।

प्रेरणा

S.SV.120

प्रेरणे कर्षणे क्षोभे दाने च क्रयविक्रये ।

प्लीह

H.R.001/036

कासश्वास प्लीह कुष्ठ कफरोगोष्म विशांतिः ।

H.R.002/021

गुल्मप्लीहादिकान् दोषान् ज्वरपित्तक्षुधातृषाः ।

H.R.002/042

क्षयकुष्ठ उदावर्त गुल्म प्लीह पुरोगमाः ।

S.K.S.058

कासश्वासप्लीहकुष्ठादिनाशम् वह्नेर्माद्यं...श्लेष्मरोगान् ।

S.K.S.090

कासश्वासप्लीहकुष्ठादिनाशं...सिद्धिपूर्वा ।

S.K.S.140

गुल्मप्लीहोदरादीनां नाशनं सुखवर्धनम् ।

प्लीहा

Y.Y.006/048

गुल्माष्टीत्य प्लीहा त्रिदोषजनितास्तथा ।

फ

फ

Y.V.012

नासान्ते बाल्रमध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर... ।

फणभृत्

Y.Y.012/012

प्रसार्य फणभृद्भोगं प्रबोधं याति सा तदा ।

फणिपति

H.R.001/002

वेदे वेदान्तशास्त्रे फणिपतिरचिते शब्दशास्त्रे स्वशास्त्रे ।

फणी

H.R.002/118

फणी कुण्डलिनी नागी चक्री वक्री सरस्वती ।

फणीन्द्र

फणीन्द्र

H.R.003/012

फणीन्द्रं पश्चिमं तानं शयितपश्चिमतानमकम् ।

H.R.003/064

फणीन्द्रं सर्वदोषघ्नं वो भूयात्सुखदं सदा ।

फल

A.Y.002/085

अमनस्कं फलं दत्त्वा सर्वथैव विनश्यति ।

H.R.001/016

सर्वोऽपि च हठाभ्यासो राजयोगफलार्थदः ।

S.SV.030

प्राप्ते स्वरबले शुद्धे सर्वमेव शुभं फलम् ।

S.SV.061

सुषुम्नायाः प्रवाहेण भुक्तिमुक्तिफलानि च ।

S.SV.200

ददाति सर्वकार्येषु अवस्थासदृशं फलम् ।

S.SV.214

गम्यते स्वरज्ञानेन ह्यनायासं फलं भवेत् ।

Y.B.011

तदेतज्जीवरूपेण पुण्यपापफलैर्वृतम् ।

Y.Y.009/042

तस्मात्त्वं च वरासुरे फलं त्यक्त्वैव नित्यशः ।

फलप्रद

Y.Y.002/018

यस्तु मन्त्रजपो गार्गि स एव हि फलप्रदः ।

फलमूल

Y.Y.001/032

कान्तारे विजने देशे फलमूलेदकान्विते ।

Y.Y.005/007

फलमूलैश्च सम्पूर्णं सर्वकामफलप्रदे ।

Y.Y.005/013

विनायकं सुसम्पूज्य फलमूलेदकादिभिः ।

फाल

H.R.003/074

हस्तौ धरामवष्टभ्य चरणौ फालसंस्थितौ ।

बद्धकेकी

फूत्कार

S.SV.200

फूत्कारकृत्प्रस्फुटिता विदीर्णा पतिता धरा ।

S.SV.340

हुंकारः शीतले यस्य फूत्कारो वह्निसन्निभः ।

फूत्कृति

S.K.S.026

औष्ट्रं नल्लववेशश्च फूत्कृतिस्तदनन्तरम् ।

फैटी

H.R.001/083

अल्लमप्रभुदेवश्च फैटी छोटी च टिण्टिणिः ।

ब

बकासन

H.R.003/017

अर्धनारीश्वरं चैते बकासनधरावहे ।

बकुलत्वक्

S.K.S.129

बकुलत्वक्कृतः सोऽपि दन्तपीडां हरेत्पराम् ।

बद्ध

G. P.001/092

यावद्बद्धो मरुद्देहे यावच्चित्तं निरामयम् ।

G. P.002/035

त्रिधा बद्धो वृषो यत्र शेरवीति महास्वनः ।

G. P.002/043

बद्धं सोमकलत्रजलं सुविमलं कण्ठस्थलदूर्ध्वतो ।

G. P.002/045

बद्धं मूलबिलं येन तेन विघ्नो विदारितः ।

Y.B.183

सिद्धिभिः परिहीनं तु, नरं बद्धं हि लक्षयेत् ।

बद्धकूर्म

H.R.003/014

उत्तानकूर्मं कूर्मं च बद्धकूर्मं च नार्जवम् ।

बद्धकेकी

H.R.003/044

मायूरं पद्मकं कुर्यात् बद्धकेकीति कथ्यते ।

बद्धपक्षीश्वरासन

बद्धपक्षीश्वरासन

H.R.003/018

रत्नासनं चित्रपीठं बद्धपक्षीश्वरासनम् ।

बद्धपद्म

H.R.003/084

सिद्धे वा बद्धपद्मे वा स्वस्तिकेवाभवासने ।

बद्धपद्मासन

G. P.001/096

बद्धपद्मासनो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

G. P.002/007

बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्य गुरुं शिवम् ।

बद्धपर्यङ्कः

Y.Y.009/032

अथवा बद्धपर्यङ्के शिथिलीकृतविग्रहे ।

बद्धमत्स्येन्द्र

H.R.003/059

करेण बन्धयेत्तं तु बद्धमत्स्येन्द्रमासनम् ।

बन्ध

A.P.030

कण्ठे बन्धं समारोप्याधाराद्वायुमूर्ध्वतः ।

A.Y.001/020

सर्वाभ्यास विचित्रबन्ध करणाद्यज्ञानयोगः परः ।

A.Y.002/079

बन्धाय विषयासङ्गि मुक्तये निर्विषयं मनः ।

A.Y.002/079

मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

G. P.001/078

उड्डियानो ह्ययं बन्धस्तत्र बन्धो निगद्यते ।

G. P.001/079

ततो जालन्धरो बन्धो कण्ठदुःखौघनाशनः ।

G. P.001/080

जालन्धरे कृते बन्धे कण्ठसङ्कोचलक्षणे ।

H.R.002/008

पूरकान्ते तु कर्तव्यो बन्धो जालन्धराभिधः ।

H.R.002/033

उड्डियाणं मूलबन्धो बन्धो जालन्धराभिधः ।

बन्धत्रय

H.R.002/039

कण्ठे बन्धं समारोप्य पूरयेद्वायुमूर्ध्वतः ।

H.R.002/055

उड्डियाणो ह्ययं बन्धो मृत्युमातङ्गकेसरी ।

H.R.002/064

बन्धो जालन्धरस्त्वेष विद्यते येन मारुतः ।

H.R.002/066

तत्सर्वं ग्रसते सूर्यस्तेन बन्धं जरायुतं ।

H.R.003/008

बन्धकरसम्पुटित शुद्धपद्मं चतुष्टयम् ।

Y.B.121

पूरकान्तेऽपि कर्तव्यो बन्धो जालन्धराभिधः ।

Y.B.123

बन्धो जालन्धराख्योयममृताव्ययकारकः ।

Y.M.051

ततो जालन्धरो बन्धः कण्ठदुःखौघनाशनः ।

Y.R.087

उड्डियानो भवेद्बन्धः प्राणोड्डयनकारकः ।

Y.R.088

बन्धो जालन्धरः प्रोक्तः शिराजालनिरोधकः ।

Y.R.094

उड्डियाने कृतेबन्धे मूलबन्धोपि जायते ।

Y.V.015

बन्धमुद्रा कृतास्सर्वे नासाग्रे तु सुल्लेचनम् ।

बन्धचूली

H.R.003/016

आकारितं बन्धचूली पार्श्वकुक्कुटमेव च ।

बन्धत्रय

Y.B.100

बन्धत्रयेण संयुक्तः केवलः प्राप्तिकारकः ।

Y.B.113

बन्धत्रयमथेदानीं प्रवक्ष्यामि यथार्थवत् ।

Y.B.114

बन्धत्रयमिदं कार्यं वक्ष्यमाणं मया स्फुटम् ।

Y.R.089

बन्धत्रयमिदं योगे योगिनामुपकारकम् ।

Y.R.090

ज्ञात्वा बन्धत्रयं योगी कुण्डलीं बोधयेत्ततः ।

बन्धत्रितय

बन्धत्रितय

H.R.003/032

बन्धत्रितयसंस्थानं कुरुते चासनोत्तमम् ।

बन्धन

A.Y.002/082

अमनस्केक्षणात्क्षीणं कामक्रोधादिबन्धनम् ।

G. P.001/056

बन्धनाय च मूढानां यस्तां वेत्ति स वेदवित् ।

Y.M.045

बन्धनाय च मूढानां योगिनां मोक्षदायिका ।

Y.R.102

येन याता विमुच्यन्ते जन्मसंसारबन्धनात् ।

Y.R.138

सर्वतो विनियम्यैकदेशे चित्तस्य बन्धनम् ।

बन्धपिण्ड

H.R.003/009

दण्डपार्श्वं च सहजं बन्धपिण्डं मयूरकम् ।

बन्धमत्स्येन्द्र

H.R.003/011

मत्स्येन्द्रं पार्श्वमत्स्येन्द्रं बन्धमत्स्येन्द्रमेव च ।

बन्धमोक्ष

Y.Y.009/001

ध्यानमेव हि जन्तूनां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

बन्धविनाश

Y.Y.012/042

योगामृतं बन्धविनाशहेतुं समाधिमास्ते... ।

बन्धहारिणी

Y.R.218

जीवन्मुक्तिरियं प्रोक्ता जीवतां बन्धहारिणी ।

बन्धु

S.SV.092

गुरुबन्धुनृपामात्येष्वन्येषु शुभदायिनी ।

S.SV.325

तयोर्द्वयोर्बन्धुद्विपत्तिः पक्षक्षये... ।

Y.Y.001/065

अर्थहानौ च बन्धूनां वियोगेष्वपि सम्पदाम् ।

बल

बन्धुदर्शन

S.SV.106

विद्यारभ्यादिकार्येषु बान्धवानां च दर्शने ।

बन्धुनाश

S.SV.359

दक्षिणे बन्धुनाशो हि मृत्युं मासं विनिर्दिशेत् ।

बल

H.R.002/059

अधोगतिमपानं वै ऊर्ध्वगं कुरुते बलम् ।

H.R.002/086

वायुसञ्चारणे जाते ऊर्ध्वमाकृष्यते बलम् ।

S.K.S.048

बलत्कृतं कार्यकारि रोगजं दुःखदं मतम् ।

S.K.S.050

नाभ्यां छीवेत्कफं यत्र तद्धि प्राणबलेन तु ।

S.K.S.134

मूलेन नलिकां दत्त्वा जलमाकर्षयेद्बलम् ।

S.SV.019

साकारे वा निराकारे शुभं वायुबलत्कृतम् ।

S.SV.022

शत्रुं हन्यात्स्वरबले तथा मित्रसमागमः ।

S.SV.022

लक्ष्मीप्राप्तिः स्वरबले कीर्तिः स्वरबले सुखम् ।

S.SV.023

कन्याप्राप्तिः स्वरबले स्वरतो राजदर्शनम् ।

S.SV.024

स्वरेण गम्यते देशो भोज्यं स्वरबले तथा ।

S.SV.024

लघु दीर्घं स्वरबले मलं चैव निवारयेत् ।

S.SV.030

प्राप्ते स्वरबले शुद्धे सर्वमेव शुभं फलम् ।

S.SV.270

स्वरज्ञानिबलदग्रे निष्फलं कोटिधा भवेत् ।

S.SV.271

दश शतायुतं लक्षं देशाधिपबलं क्वचित् ।

S.SV.271

शतक्रतुसुरेन्द्राणां बलं कोटिगुणं भवेत् ।

S.SV.371

समस्तु वायुर्विज्ञेयो बलत्तेजोविवर्धनः ।

बलाभिवृद्धि

Y.R.022

अस्तेयाद्रत्नभक्ष्यं बलं स्याद्ब्रह्मचर्यतः ।

बलाभिवृद्धि

Y.Y.012/015

रोगाश्च नश्यन्ति बलाभिवृद्धिः कान्ति...प्रबुद्धे ।

बलिवश

S.SV.100

चन्द्रवारे विषहते सूर्यो बलिवशं नयेत् ।

बलिष्ठ

S.SV.190

पृथिव्यादीनि भूतानि बलिष्ठानि विनिर्दिशेत् ।

S.SV.243

न तस्य रिपुभिः शक्तिर्बलिष्ठैरपि हन्यते ।

बली

S.SV.270

इह लोके परत्रापि स्वरज्ञानी बली सदा ।

बस्ति

H.R.001/025

चक्रिर्नौलिष्ठोतिर्नैतिर्वस्तिर्गजकरिणी... ।

H.R.001/026

धौतिर्बस्तिस्तथा नेतिस्त्राटकं नौलिष्ठा तथा .. ।

H.R.001/041

बस्तिस्तु द्विविधा प्रोक्ता जलवायु प्रभेदतः ।

H.R.001/041

चक्रिं कृत्वा यथाशक्त्या बस्तिञ्चैव तु कारयेत् ।

H.R.001/045

घटित्रयं न भोक्तव्यं बस्तिमभ्यस्यतो ध्रुवं ।

H.R.001/048

पायुन्यस्तनाले जल...बस्ति कर्म प्रकारापेक्षया ।

H.R.001/050

निश्शेषं...पवनो बस्तिवायुप्रकाशात् ।

H.R.001/065

सर्वाङ्गशोधनं कार्यं बस्ति भस्त्रिककर्मणा ।

H.R.004/041

मूले तिष्ठति कालाग्निर्बस्ति मध्ये तु बान्धवः ।

S.K.S.022

बस्तयः स्युर्बहुविधास्ते ज्ञेया गुरुवाक्यतः ।

बहिःशून्य

S.K.S.023

निरूहणाः स्थापनाद्या द्रव्यभेदैस्तु बस्तयः ।

S.K.S.130

अथ बस्तिं प्रवक्ष्यामि संक्षेपान्नित्यरूपिणीम् ।

S.K.S.132

जानुदग्ने जले कुर्याद्बस्तिं बस्तिविधानवित् ।

S.K.S.135

त्रिवारं वा चतुर्वारं कृत्वा बस्तिं विरेचयेत् ।

S.K.S.137

जलबस्तिरयं प्रोक्त आदिनाथेन योगिना ।

S.K.S.137

एवमेव विनातोयं वायुबस्तिः प्रजायते ।

S.K.S.142

द्रव्यभेदैस्तु ये वाच्या बस्तयस्ते तु मिश्रके ।

S.K.S.142

वायुः सुखेन वश्यः स्याद्बस्तिमभ्यसतो मुनेः ।

S.K.S.143

नेत्रे संमार्जयेद्योगी नेत्रबस्तिरयं स्मृतः ।

S.K.S.144

कर्णबस्तिरयं प्रोक्तो विनादोषं न चाचरेत् ।

S.K.S.146

निष्पीड्य पाणिनाहत्य ध्वजबस्तिरयं स्मृतः ।

बस्तिकर्मन्

H.R.001/046

वस्तिकर्मप्रभावेण धावन्त्येव न संशयः ।

H.R.001/048

आधारकुञ्चनं कुर्यात्कापालं बस्तिकर्म तत् ।

S.K.S.039

मल्यस्तथैव नश्यन्ति बस्तिकर्मणि योग्यता ।

बस्तितुन्द

S.K.S.114

त्रिपदासनकं बध्वा बस्तितुन्दविघर्षणात् ।

बस्तिसिद्धि

S.K.S.141

कुष्ठानां नाशनं चापि बस्तिसिद्धे प्रजायते ।

बहिःशून्य

H.R.004/046

अन्तःशून्यं बहिःशून्यं शून्यं कुम्भ इवाम्बरे ।

बहिःस्थ

बहिःस्थ

H.R.002/011

दक्षनाड्या समाकृष्य बहिःस्थं पवनं शनैः ।

Y.Y.009/008

अदृश्यं दृश्यमन्तःस्थं बहिःस्थं सर्वतोमुखम् ।

बहिर्देश

Y.R.211

बहिर्देशे यदायोगी धारणां कुरुते चिरम् ।

बहिर्योग

A.Y.002/002

बहिर्मुद्रान्वितं पूर्वं बहिर्योगेन तन्मयम् ।

A.Y.002/006

अन्तर्योगं बहिर्योगं यो जानाति विशेषतः ।

बहुप्रभ

S.SV.213

हंबीजं गगनं ध्यायेन्निराकारं बहुप्रभम् ।

बहुमत

H.R.001/004

भ्रान्त्या बहुमतध्वान्ते राजमार्गमजानतः ।

बहुवीर्य

H.R.002/084

लिङ्गस्थैर्यं लिङ्गदाढ्यं बहुवीर्यं विवर्धनम् ।

बहुसस्या

S.SV.307

सुभिक्षं राष्ट्रवृद्धिः स्याद्बहुसस्या वसुन्धरा ।

S.SV.308

बहुसस्या तथा पृथ्वी अमृतत्वं वै वहेद्यदि ।

बादरायण

Y.Y.011/013

अगस्त्यो नारदश्चैव वाल्मीकिर्बादरायणिः ।

बाधा

H.R.001/068

सम्यग्गोमयसान्द्रलिम्बं विमलं...बाधोज्झितं ।

Y.B.045

जलग्निरास्रघातादिबाधा कस्य भविष्यति ।

बाह्यज्ञान

बालार्क

Y.Y.012/018

बालार्कश्रेणिबद्धोन्नि विरराज समीरणः ।

बाहु

S.SV.358

विनश्यतो यदा बाहू स्वयं तु म्रियते ध्रुवम् ।

बाहुदण्ड

A.Y.002/051

बाहुदण्डप्रमाणेन कृतदृष्टिः समभ्यसेत् ।

बाहुप्रमाण

A.Y.001/016

बाहुप्रमाणं स्थिरदृक्स्थिराङ्ग... ।

A.Y.001/029

बाहुप्रमाणं स्थिरदृक्स्थिराङ्ग... ।

बाहुश्रम

Y.R.249

श्रवणे तेन नादस्य नैव बाहुश्रमो भवेत् ।

बाह्य

A.Y.001/032

सबाह्याभ्यन्तरे योगी जायते तत्त्वसंमुखः ।

A.Y.002/052

सबाह्याभ्यन्तरे सर्वं चिन्ताचेष्टाविवर्जितः ।

H.R.002/057

बाह्योड्याणं च कुरुते बाह्यालङ्कारवर्द्धनम् ।

Y.R.179

ततो बाह्यं ततो दूरं ततोदूरतरं पुनः ।

बाह्यचिह्न

H.R.003/095

यदा तु नाडीशुद्धिः स्यात्तदा चिह्नानि बाह्यतः ।

Y.Y.010/009

ततस्त्वाभ्यन्तरेऽश्विहैर्बाह्यैर्वा कालसूचकैः ।

Y.Y.012/020

चिह्नानि बाह्यानि तथान्तराणि दीपादि दृश्याणि... ।

बाह्यज्ञान

A.Y.001/035

इन्द्रियार्थैर्यदा मुक्तो बाह्यज्ञानं न जायते ।

बाह्यनौलि

A.Y.001/035

बाह्यज्ञाने विनष्टे च ततः सर्वसमो भवेत् ।

बाह्यनौलि

S.K.S.111

बाह्यनौलिरियं प्रोक्ता जठरानल्दीपिनी ।

बाह्यपदार्थ

Y.R.139

स्वशरीरे तथा बाह्यपदार्थेषु यथारुचि ।

बाह्यभस्त्रा

S.K.S.016

स्थिरभ्रान्तिविभेदेन बाह्यभस्त्रा द्विधोदिता ।

बाह्यरूप

H.R.001/031

भारी स्याद्बाह्यरूपेण जायन्तेऽन्तस्तु सा तथा ।

बाह्यविवर्जित

Y.Y.002/012

गुरुणा चोपदिष्टोऽपि वेदबाह्यविवर्जितः ।

बाह्यविस्मरण

Y.R.238

बाह्यविस्मरणादन्तर्दृष्टिः समुपजायते ।

बाह्यशौच

Y.Y.001/068

शौचं तु द्विविधं प्रोक्तं बाह्यमाभ्यन्तरं तथा ।

Y.Y.001/068

मृज्जलभ्यां स्मृतं बाह्यं मनःशुद्धिस्तथान्तरम् ।

बाह्याकाश

Y.Y.008/003

तस्मिन्नेवान्तराकाशे यद्बाह्याकाशधारणम् ।

बाह्यानिल

Y.Y.006/006

पूरितं रेचयेत्पश्चात्प्राणं बाह्यानिलान्वितम् ।

बिन्दु

A.P.005

हृत्वेऽपि द्विविधः क्वापि वायुबिन्दुनिषेवणात् ।

बिन्दु

A.P.008

केचित्काष्ठा प्रविष्टा युवतिभगतद्विन्दुमूर्ध्वं नयन्ति ।

A.P.013

बिन्दुनादौ महौषध्यौ विद्येते सर्वजन्तुषु ।

A.P.054

न नादो न च बिन्दुश्च न चेतो नाप्यचेतनः ।

A.P.063

रविरूर्ध्वपदं याति बिन्दुना याति वश्यताम् ।

A.Y.001/061

हृदि स्फुलिङ्गवद् योगी तेजोबिन्दुं प्रपश्यति ।

A.Y.002/033

केचित्काष्ठां प्रविष्टा...बिन्दुमूर्ध्वं नयन्ति ।

G. P.001/068

न तस्य क्षरते बिन्दुः कामिन्यालिङ्गितस्य च ।

G. P.001/069

यावद्बिन्दुः स्थितो देहे तावन्मृत्योर्भयं कुतः ।

G. P.001/069

यावद्बद्धा नभोमुद्रा तावद्बिन्दुर्न गच्छति ।

G. P.001/070

चलितोऽपि यदा बिन्दुः संप्राप्तश्च हुताशनम् ।

G. P.001/071

स पुनर्द्विविधो बिन्दुः पाण्डुरो लेहितस्तथा ।

G. P.001/072

शशिस्थाने स्थितो बिन्दुस्तयोरैक्यं सुदुर्लभम् ।

G. P.001/073

बिन्दुः शिवो रजः शक्तिश्चन्द्रो बिन्दू रजो रविः ।

G. P.001/074

याति बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्विष्यं वपुस्ततः ।

G. P.001/087

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दुसंज्ञकः ।

G. P.001/090

चले वाते चले बिन्दुर्निश्चले निश्चले भवेत् ।

H.R.002/060

प्राणापानौ नादबिन्दू मूलबन्धेन चैकताम् ।

H.R.002/089

नार्या भगात् पतद्विन्दुमभ्यासेनोर्ध्वमाहरेत् ।

H.R.002/090

चलितं च निजं बिन्दुमूर्ध्वमाकृष्य रक्षयेत् ।

H.R.002/090

एवं संरक्षयेद्विन्दुं मृत्युं जयति योगवित् ।

बिन्दु

H.R.002/093

ऋतुमत्या रजोऽप्येवं रजो बिन्दुं च रक्षयेत् ।

H.R.002/097

आयुष्यं वर्धते यदि बिन्दुः स्थिरो भवेत् ।

H.R.002/097

उत्पत्ति स्थिति संहारे बिन्दुरेको हि कारणम् ।

H.R.002/101

तस्याः शरीरे नादस्तु बिन्दुतामेव गच्छति ।

H.R.002/102

सबिन्दुस्तद्रजश्चैव एकीकृत्य स्वदेहजौ ।

H.R.004/049

बिन्दुमोक्षोपदेशादि व्यवहारोऽपि मायया ।

H.R.004/054

बिन्दुनादौ शक्तिशिवौ शाम्भवीति ततः परम् ।

S.K.S.089

नेत्रे तेजो बिन्दुवश्यं निरुक्तं... ।

S.K.S.101

मिहरो देवता चात्र षष्ठ्यां बिन्दुगं हि तत् ।

S.SV.151

पीतश्चेतारुणश्यामैर्बिन्दुभिर्निरुपाधिकम् ।

S.SV.153

बिन्दुभिस्तु नभो ज्ञेयमाकारैस्तत्त्वलक्षणम् ।

S.SV.369

यदा न दृश्यते बिन्दुर्दशाहेन भवेन्मृतः ।

Y.B.117

प्राणापानं नादबिन्दु मूलबन्धेन चैकताम् ।

Y.B.140

चित्तं विलीनतामेति बिन्दुर्नो यात्यधस्तथा ।

Y.M.056

गुदमूल शरीराणां (बिन्दूमूलं शरीर...) शिर... ।

Y.M.058

न तस्य क्षरते बिन्दुः कामिन्याश्लेषितस्य च ।

Y.M.058

यावद्बिन्दुः स्थितो देही (हे) तावन्मृत्युभयं कृतः ।

Y.M.059

यावद्बद्धा नभो तावद्बिन्दुर्न गच्छति ।

Y.M.059

चलितोऽपि यदा बिन्दुः संप्राप्तस्य हुताशनम् ।

बिन्दुमूल

Y.M.060

सततं द्विविधौ बिन्दुः पाण्डुरो लेहितस्तथा ।

Y.M.062

शक्तिस्थाने स्थितो बिन्दुस्तयोरैक्यं सुदुर्लभम् ।

Y.M.062

बिन्दुः शिवो रजशक्तिः...(बिन्दुरिन्दुः रजो रविः) ।

Y.M.063

यदा रजो बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्विष्यं वपुस्तथा ।

Y.M.063

वायुना शक्तिं चाल्येदिन्दु बिन्दु रजो रविः ।

Y.M.074

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दु-संज्ञकः ।

Y.R.268

वर्तुल्यकारकं बिन्दुं दूरस्थस्तं विलोकयेत् ।

Y.R.271

दिवा निरीक्षयेद्विन्दुं रात्रौ नक्षत्रमुज्ज्वलम् ।

Y.R.274

दृश्यते प्रथमाभ्यासे तेजो बिन्दुसमीपगम् ।

Y.Y.012/021

वायुमुन्नय ततस्तु सवह्निं व्याहरन्प्रणवमत्र सबिन्दुम् ।

बिन्दुजय

H.R.001/057

अरोगता बिन्दुजयोऽग्निदीपनं... ।

बिन्दुधारण

H.R.002/091

मरणं बिन्दुपातेन जीवितं बिन्दुधारणात् ।

H.R.002/105

सुगन्धो योगिनो देहे जायते बिन्दुधारणात् ।

बिन्दुनाथ

H.R.001/082

कापाली बिन्दुनाथश्च काकचण्डीश्वराह्वयः ।

बिन्दुपात

H.R.002/091

मरणं बिन्दुपातेन जीवितं बिन्दुधारणात् ।

बिन्दुमूल

G. P.001/067

बिन्दुमूलं शरीराणां शिरास्तत्र प्रतिष्ठिताः ।

बिन्दुरूप

बिन्दुरूप

Y.Y.008/022

बिन्दुरूपं महादेवं व्योमाकारं सदाशिवम् ।

बिन्दुसंयुक्त

Y.Y.005/018

रेफं च बिन्दुसंयुक्तमग्रिमण्डलसंस्थितम् ।

बिन्दुस्थैर्य

H.R.001/078

बिन्दुस्थैर्यान्मिताहाराज्जनसङ्गं विवर्जनात् ।

बिम्ब

G. P.001/019

मस्तके मणिवद्बिम्बं यो जानाति स योगवित् ।

G. P.001/097

ध्यात्वा चन्द्रमसो बिम्बं प्राणायामी सुखी भवेत् ।

H.R.003/087

सूर्याचन्द्रमसोरनेन विधिनां बिम्बद्वयं ध्यायताम् ।

Y.M.085

...चन्द्रमयं बिम्बं प्राणायामे (मी) सुखो (खी)... ।

Y.Y.005/015

नासाग्रे शशभृद्बिम्बं ज्योत्स्नाजालवितानितम् ।

बिल

H.R.002/063

बिलं प्रविश्य तत्रैव भुजङ्गी नान्तरं व्रजेत् ।

Y.M.134

सम्पीड्य रसनाग्रेण राजदन्तैर्बिलं महत् ।

Y.M.137

सर्वद्वाराणि बध्नाति यद्ध्वं तु बिलं धृतम् ।

Y.M.169

घण्टिका लम्बिका स्थानं भ्रूमध्यञ्च नभोबिलम् ।

बिलेशय

H.R.001/080

सारङ्गी मीन गोरक्ष विरूपाक्ष बिलेशयाः ।

बीज

A.P.014

ज्वलन्नसौ चल्त्यस्मान्दीजश्चलति पार्वति ।

बुद्धि

G. P.001/088

वचसा तज्जपेद्बीजं वपुषा तत्समभ्यसेत् ।

G. P.002/055

यत्पीयूषवकारबीजसहितं युक्तं सदा विष्णुना ।

H.R.004/026

तत्त्वं बीजं हठं क्षेत्रं औदासीन्यं जलं त्रिभिः ।

H.R.004/028

एकं सृष्टि समुद्रीजं एकावस्था च खेचरी ।

S.SV.209

लंबीजे धरणीं ध्यायेच्चतुरस्रां सुपीतभाम् ।

S.SV.210

वंबीजं वारुणं ध्यायेत्तत्त्वमर्द्धशशि प्रभम् ।

S.SV.211

रंबीजमग्रिजं ध्यायेत्त्रिकोणमरुणप्रभम् ।

S.SV.212

यंबीजं पावनं ध्यायेद्वर्तुलं श्यामलप्रभम् ।

S.SV.213

हंबीजं गगनं ध्यायेन्निराकारं बहुप्रभम् ।

Y.M.076

वचसा यज्जपेद्बीजं वपुषा यत्समभ्यसेत् ।

Y.M.145

तत्पीयूषवकारबीजसहितं युक्तं सदा विष्णुना ।

Y.R.082

मध्ये सा बीजभूता तु संस्थिता परमेश्वरी ।

बीजवपन

S.SV.105

गृहप्रवेशे सेवायां कृषौ च बीजवापने ।

बुद्ध

A.P.001

नमश्चौरङ्गिनाथाय सिद्धबुद्धाय धीमते ।

बुद्धि

A.Y.002/007

चित्तं बुद्धिरहङ्कार ऋत्विक् सोमश्च पञ्चमः ।

A.Y.002/031

...बुद्धीन्द्रियदेहनाशादद्वैतबुद्धिः सहजस्थितस्य ।

A.Y.002/088

प्रशान्तेन्द्रियपादातो बुद्धिशक्तिसमन्वितः ।

बुद्धिमान्

G. P.002/094

हेतुदृष्टान्तनिर्मुक्तं मनोबुद्धयोरगोचरम् ।

H.R.001/081

मन्थान भैरवयोगी सिद्धबुद्धिश्च कन्दली ।

Y.B.050

इन्द्रियाणि मनोबुद्धिकामक्रोधादिकंजितम् ।

Y.R.193

ततो बुद्ध्या नयेदूर्ध्वं भूमध्यं योगवित्तमः ।

Y.Y.007/023

धारयेदनिलं बुद्ध्या प्राणायामप्रचोदितः ।

Y.Y.009/029

सोऽहमस्मीति या बुद्धिः सा च ध्यानेषु शस्यते ।

Y.Y.009/034

सोऽहमेवेति या बुद्धिः सा च ध्यानेषु शस्यते ।

Y.Y.010/017

ओमित्येकाक्षरं बुद्ध्या व्याहरन्सुसमाहितः ।

Y.Y.012/021

बालचन्द्रसदृशे तु लक्ष्मणे बालचन्द्रमवलोक्य बुद्ध्या ।

Y.Y.012/029

समीरणे विष्णुपद...विशुद्धबुद्धौ च तदात्मनिष्ठे ।

Y.Y.012/029

आनन्द...सत्यं त्वं गार्गि पश्याद्य विशुद्धबुद्ध्या ।

Y.Y.012/033

तमक्रतुं पश्य विशुद्धबुद्ध्या प्रयाणकाले...शोका ।

बुद्धिमान्

H.R.002/077

कामिनी वा नरो वाथ वज्रोर्लं बुद्धिमान्नयेत् ।

Y.R.059

शनैर्विरेचयेत्पश्चाद् दक्षरन्ध्रेण बुद्धिमान् ।

बुद्धियोग

G. P.001/049

प्रबुद्धा बुद्धियोगेन मनसा मरुता सह ।

बुद्धिशक्ति

Y.V.014

पञ्चज्ञानेन्द्रियैर्युक्तः बुद्धिशक्तिसमन्विताः ।

बुध

S.SV.069

गुरुशुक्रबुधेन्दूनां वासरे वामनाडिका ।

ब्रह्मकाल

S.SV.183

जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुर्वातः सितोऽनलः ।

S.SV.184

पृथ्वी बुधो जलदिन्दुः शुक्रो वह्नी रविः कुजः ।

Y.R.007

शुष्कशास्त्रविवादेशु नैवायुः क्षपयेद्बुधः ।

बेल

S.SV.278

रात्र्यन्तयाम बेलयां प्रसुप्ते कामिनीजने ।

बोध

G. P.001/052

मुञ्चन्प्राणमुपैतिबोधमतुलं शक्तिप्रभावादतः ।

Y.Y.012/013

बोधं...चक्रिणि नाभिमध्ये प्राणाः...कलेखरेऽस्मिन् ।

बोधन

Y.R.084

अतस्तद्वोधनेयुक्तिः सम्यगत्र निरूप्यते ।

ब्रह्म

A.Y.001/072

आब्रह्मविश्ववेत्तत्त्वं श्रुतिज्ञानं च वर्तते ।

A.Y.002/024

वदन्त्येव परं ब्रह्म बुद्धिमन्तो हि सूरयः ।

A.Y.002/103

कर्मब्रह्मोभयभ्रष्टं तं त्यजेदन्त्यजं यथा ।

S.SV.278

ब्रह्मजीवं पिबेद्यस्तु बालप्राणहरो नरः ।

Y.V.018

अकारो ब्रह्म इत्याहुः उकारो विष्णुरुच्यते ।

Y.Y.008/029

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

Y.Y.009/009

ब्रह्म ब्रह्ममयोऽहं स्यामिति यद्वेदनं भवेत् ।

ब्रह्मकाल

Y.Y.006/041

सन्ध्योर्ब्राह्मकाले वा वायुमाकृष्य यः पिबेत् ।

ब्रह्मग्रन्थि

ब्रह्मग्रन्थि

A.P.046
ब्रह्मग्रन्थेर्भवेद् वेधादानन्दानुभवःस्वयम् ।
Y.B.097
वायुना वह्निना सार्धं, ब्रह्मग्रन्थिं भिनत्ति सा ।
Y.V.017
ब्रह्मग्रन्थिरधष्कारे विष्णुग्रन्थिर्हृदि स्थितः ।

ब्रह्मघोष

Y.Y.005/006
तत्र रम्ये शुचौ देशे ब्रह्मघोषसमन्विते ।

ब्रह्मचक्र

H.R.001/056
कपालशोधनञ्चापि ब्रह्मचक्रं विशोध्यति ।

ब्रह्मचर्य

H.R.003/002
भावशुद्धिरहिंसा च ब्रह्मचर्यं स्मृतिर्धृतिः ।
Y.R.018
अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ ।
Y.R.020
सर्वथा मैथुनत्यागो ब्रह्मचर्यमुदीरितम् ।
Y.R.022

अस्तेयाद्रत्नलभश्च बलं स्याद्ब्रह्मचर्यतः ।
Y.Y.001/028
ऋषिभ्यो ब्रह्मचर्येण पितृभ्यश्च सुतैस्तथा ।
Y.Y.001/036

शूद्रस्य ब्रह्मचर्यं च मुनिभिः कैश्चिदिष्यते ।
Y.Y.001/050
अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्जवम् ।
Y.Y.001/055

सर्वत्र मैथुनत्यागो ब्रह्मचर्यं प्रचक्षते ।
Y.Y.001/056

ब्रह्मचर्यं तु तत्प्रोक्तं तथैवारण्यवासिनाम् ।
Y.Y.001/057

ब्रह्मचर्यं तु तत्प्रोक्तं गृहस्थाश्रमवासिनाम् ।
Y.Y.001/058
राजश्चैव गृहस्थस्य ब्रह्मचर्यं प्रकीर्तितम् ।
Y.Y.001/059

शुश्रूषैव तु शूद्रस्य ब्रह्मचर्यं प्रकीर्तितम् ।

ब्रह्मज्ञान

Y.Y.001/059

शुश्रूषा वा गुरोर्नित्यं ब्रह्मचर्यमुदाहृतम् ।

ब्रह्मचर्यव्रत

Y.Y.001/031

स्नायाद्विध्युक्तमार्गेण ब्रह्मचर्यव्रतं चरन् ।

ब्रह्मचर्याश्रम

Y.Y.001/056

ब्रह्मचर्याश्रमस्थानां यतीनां नैष्टिकस्य च ।

ब्रह्मचारिन्

A.P.072

दिव्यस्त्रीसुरतान्वितोऽपि कुहचित्स ब्रह्मचारी क्वचित् ।

G. P.001/054

ब्रह्मचारी मिताहारी त्यागी योगपरायणः ।

H.R.003/027

ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपरायणः ।

Y.M.044

ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपरायणः ।

Y.Y.001/067

द्वात्रिंशच्च गृहस्थानां यथेष्टं ब्रह्मचारिणाम् ।

ब्रह्मज्ञ

A.Y.002/103

सांसारिकक्रियायुक्तं ब्रह्मज्ञोऽस्मीति वादिनम् ।

ब्रह्मज्ञान

A.Y.001/044

ब्रह्मज्ञानमयत्वेन निर्वाणं मनसस्तथा ।

S.SV.192

पृथ्वी पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.193

आपः पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.194

तेजः पञ्चगुणं प्रोक्तं ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.195

वायोः पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.196

नभः पञ्चगुणं प्रोक्तं ब्रह्मज्ञानेन भाषितम् ।

ब्रह्मत्व

ब्रह्मत्व

Y.B.186

देहो ब्रह्मत्वमायाति, जलतां सैन्धवं यथा ।

ब्रह्मद्वार

G. P.001/048

येन द्वारेण गन्तव्यं ब्रह्मद्वारमनामयम् ।

ब्रह्मद्वारमुख

G. P.001/047

ब्रह्मद्वारमुखं नित्यं मुखेनाच्छाद्य तिष्ठति ।

Y.M.036

ब्रह्मद्वारमुखं नित्यं मुखेन चाध्यव (चाच्छाद्य)... ।

ब्रह्मन्

A.Y.001/042

मनोऽप्यभ्यासयोगेन तद्वद् ब्रह्मणि लैयते ।

A.Y.001/098

ब्रह्माविष्णुमहेशानां प्रत्येष्वपि योगिनाम् ।

A.Y.002/004

राजानं दीप्यमानं तं परं ब्रह्माणमव्ययम् ।

A.Y.002/044

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।

G. P.001/093

अतः कालभयाद्ब्रह्मा प्राणायामपरायणः ।

G. P.002/093

व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्मं ब्रह्मविदो विदुः ।

G. P.002/101

यस्य ब्रह्मविचारणे क्षणमपि प्राप्नोति धैर्यं मनः ।

H.R.003/083

ब्रह्मादयोऽपि त्रिदशाः पवनाभ्यासतत्परा ।

Y.M.081

अतः मू (का) लभयाद्ब्रह्म प्राणायामपरायणः ।

Y.M.162

नासाग्रे दृष्टिमादाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।

Y.R.175

दृश्यते परमं ज्योतिर्ब्रह्मभूतं निरामयम् ।

Y.R.183

ब्रह्मण्येव लयं याति परे ज्योतिःस्वरूपिणि ।

Y.R.312

अनायासेन गच्छन्ति ब्रह्मणः सदनं परम् ।

ब्रह्मनाडी

Y.V.032

स्रवति ब्रह्मणः स्थानात् सिञ्चते भुवनत्रयम् ।

Y.Y.001/003

तपस्विनं जितामित्रं ब्रह्मण्यं ब्राह्मणप्रियम् ।

Y.Y.001/010

वक्ष्यामि योगसर्वस्वं ब्रह्मणा कीर्तितं पुरा ।

Y.Y.001/016

चराचराणां स्रष्टारं ब्रह्माणं परमेष्ठिनम् ।

Y.Y.001/040

उपदिश्य ततो ब्रह्मा योगनिष्ठोऽभवत्स्ययम् ।

Y.Y.006/078

ब्रह्मैवासौ भवेद्वागि न पुनर्जन्मभाग्यभवेत् ।

Y.Y.008/016

ध्यायंश्चतुर्भुजाकारं ब्रह्माणं सृष्टिकारणम् ।

Y.Y.008/031

ब्रह्मादि कार्यरूपाणि स्वे स्वे संहत्य कारणे ।

Y.Y.009/011

ब्रह्म ब्रह्मपुरे चास्मिन्दहराम्बुजमध्यमे ।

Y.Y.010/002

ब्रह्मण्येव स्थितिर्या सा समाधिः प्रत्यगात्मनः ।

Y.Y.010/014

नाद्वाराणि संयम्य गार्ग्यस्मिन्ब्रह्मणः पुरे ।

Y.Y.010/022

यदुक्तं ब्रह्मणा पूर्वं कर्मयोगसमुच्चयम् ।

Y.Y.011/020

इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।

Y.Y.012/018

प्रबुद्धहृदयाम्भोजे गार्ग्यस्मिन्ब्रह्मणः पुरे ।

Y.Y.012/031

जातानि यस्मिन्विलयं प्रयान्ति तद्ब्रह्म... ।

Y.Y.012/032

तद्ब्रह्म निर्भासमयं गुहायामिति श्रुतिश्चेति... ।

ब्रह्मनाडी

H.R.002/009

मध्ये पश्चिमतानेन स्यात्प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।

Y.B.111

ब्रह्मनाडीमुखे संस्थ, कफाद्यर्गल्लाशनम् ।

Y.B.124

मध्यमाश्रमणेन स्यात् स प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।

ब्रह्मनाडीमुख

Y.B.139
ब्रह्मनाडी तथा धातून्, सन्तताभ्यासयोगतः ।

ब्रह्मनाडीमुख

H.R.002/026
ब्रह्मनाडीमुखे संस्थं कफाद्यर्गल्लाशनं ।

ब्रह्मपत्र

S.K.S.121
ब्रह्मपत्राङ्गिसिन्धूत्थं समचूर्णेन योजयेत् ।

ब्रह्मपद

A.Y.001/087
गन्तुमिच्छन्ति ये केचित् परे ब्रह्मपदे ल्यम् ।

ब्रह्मपुर

Y.Y.008/003
अस्मिन्ब्रह्मपुरे गार्गी यदिदं हृदयाम्बुजम् ।
Y.Y.009/011
ब्रह्म ब्रह्मपुरे चास्मिन्हराम्बुजमध्यमे ।
Y.Y.012/030
आत्मानमासाद्य गुहां प्रविष्टं मुक्तिव्रज ब्रह्मपुरे...

ब्रह्मप्रासादित

H.R.003/015
अङ्गुष्ठमुष्टिकं ज्ञेयं ब्रह्मप्रासादितं तथा ।

ब्रह्ममय

A.Y.001/043
मनोऽपि ब्रह्मसंस्पर्शात्तथा ब्रह्ममयं भवेत् ।
G. P.002/067
नासाग्रे दृष्टिमाधाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/068
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
G. P.002/072
नासाग्रदृष्टिरैकाकी ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
Y.M.167
भूमध्ये दृष्टिमाधाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।
Y.Y.009/009
ब्रह्म ब्रह्ममयोऽहं स्यामिति यद्वेदनं भवेत् ।

ब्रह्मरन्ध्र

A.P.016
प्रोद्भिन्ने ब्रह्मरन्ध्रे जयति शिव शिवा सङ्गमः कोप्यपूर्वः ।

ब्रह्मरन्ध्र

G. P.001/016
सहस्रदलमाख्यातं ब्रह्मरन्ध्रे महापथे ।
G. P.002/058
आकाशं सुविशुद्धवारिसदृशं यद्वद्रह्मरन्ध्रस्थितं... ।
G. P.002/078
तद्वद्ध्वा हृत्सरोजे तदनु दल्लके तालुके ब्रह्मरन्ध्रे ।
H.R.002/119
खेचरी चान्तिमा मुद्रा अचिरात् ब्रह्मरन्ध्रगा ।
H.R.004/018
ब्रह्मरन्ध्रे भवेद्देवो यो नादः सूर्यसम्भवः ।
S.SV.387
सुषुम्ना विवरमुपगतं ब्रह्मरन्ध्रे च नीत्वा... ।
Y.M.151
आकाशं शुचिशुद्ध व्योम सदृशं यह्रह्मरन्ध्रस्थितम् ।
Y.R.078
सुषुम्ना पृष्ठमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रमुपागता ।
Y.R.089
कुण्डलीबोधकं शीघ्रं ब्रह्मरन्ध्रगतिप्रदम् ।
Y.R.099
भूमध्याद्ब्रह्मरन्ध्रं च व्रजेत्प्राणः शनैः शनैः ।
Y.R.110
ब्रह्मरन्ध्रं व्रजेत्प्राणो यदा पश्चिममार्गतः ।
Y.R.112
ब्रह्मरन्ध्रे ल्यं याति मनश्चानुविलीयते ।
Y.R.193
ब्रह्मरन्ध्रं ततोनीत्वा तत्रैवस्थिरतां नयेत् ।
Y.R.200
ब्रह्मरन्ध्रमशेषेण समाधिर्जायते तदा ।
Y.R.236
ब्रह्मरन्ध्रे ल्यं याति समाधिस्थो भवेन्नरः ।
Y.R.259
तं ध्यानेनोर्ध्वमानीय ब्रह्मरन्ध्रे प्रवेशयेत् ।
Y.Y.004/023
मुखेनैव समावेष्ट्य ब्रह्मरन्ध्रमुखं तथा ।
Y.Y.004/030
मुक्तिमार्गः सुषुम्ना सा ब्रह्मरन्ध्रेति कीर्तिता ।
Y.Y.006/054
ब्रह्मरन्ध्रे सुषुम्नायां मृणालान्तरसूत्रवत् ।
Y.Y.006/071
ब्रह्मरन्ध्रे सुषुम्नायां प्रयति प्राणसंज्ञकः ।

ब्रह्मरन्ध्रमुख

Y.Y.006/076
संभिद्य मनसा मूर्ध्नि ब्रह्मरन्ध्रं सवायुना ।

ब्रह्मरन्ध्रमुख

Y.R.097
पबुद्धा सा जहात्याशु ब्रह्मरन्ध्रमुखं ध्रुवम् ।
Y.Y.012/016
ब्रह्मरन्ध्रमुखमत्र वायवः पावकेन...समूह्य ।

ब्रह्मवादिन्

Y.Y.005/002
इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।
Y.Y.011/003
इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।
Y.Y.011/020
इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।

ब्रह्मविद्

G. P.002/093
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्मं ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.M.184
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.M.185
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.Y.001/004
ब्रह्मविद्भिर्महाभागैर्ब्राह्मणैश्च समावृतम् ।
Y.Y.001/010
उत्तिष्ठोत्तिष्ठ भद्रं ते गार्गी ब्रह्मविदां वरे ।
Y.Y.001/011
इत्युक्त्वा ब्रह्मविच्छ्रेष्ठो याज्ञवल्क्यस्तपोनिधिः ।
Y.Y.001/062
तमेवं ब्रह्मविच्छ्रेष्ठं नित्यकर्मपरायणम् ।
Y.Y.004/010
स एव ब्रह्मविच्छ्रेष्ठः स सम्पूज्यो नरोत्तमः ।
Y.Y.005/001
भगवन्ब्रह्मविच्छ्रेष्ठ सर्वशास्त्रविशारद ।
Y.Y.005/002
इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।
Y.Y.005/006
स्वधर्मनिरतैः शान्तैर्ब्रह्मविद्भिः समावृते ।
Y.Y.008/026
एतदुक्तं भवत्यत्र गार्गी ब्रह्मविदां वरे ।

ब्रह्माण्ड

Y.Y.009/009
तदेतन्निर्गुणं ध्यानमिति ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.Y.010/006
एतदुक्तं भवत्यत्र गार्गी ब्रह्मविदां वरे ।
Y.Y.011/003
इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।
Y.Y.011/007
विध्युक्तं कर्म कर्तव्यं ब्रह्मविद्भिश्च नित्यशः ।
Y.Y.011/020
इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।
Y.Y.012/024
शक्तिं सदा दीपवद्...ब्रह्मविदेकदृष्ट्या ।
Y.Y.012/043
...मुनिं ब्रुवन्तं विद्यानिधिं ब्रह्मविदां वरिष्ठम् ।

ब्रह्मविद्वर

Y.Y.001/006
मैत्रेयी च महाभागा गार्गी च ब्रह्मविद्वरा ।
Y.Y.008/028
अस्मिन्नर्थे वदन्त्यन्ये योगिनो ब्रह्मविद्वराः ।
Y.Y.008/032
अस्मिन्नर्थे बदन्त्यन्ये योगिनो ब्रह्मविद्वराः ।

ब्रह्मसम

H.R.001/070
हठाभ्यासपरो नित्यं योगी ब्रह्मसमो भवेत् ।

ब्रह्मस्थान

H.R.002/136
कामं त्यक्त्वा तु कल्पान्ते ब्रह्मस्थानं व्रजत्यसौ ।
Y.M.037
योगमार्गेण (येनद्वारेण) गन्तव्यं ब्रह्मस्थानं निरामयम् ।
Y.V.024
ब्रह्मस्थाननिनादेन शङ्खिन्यामृतवर्षिणी ।

ब्रह्महा

Y.Y.006/022
वत्सराद्ब्रह्महा शुद्धयेत्तस्मान्नित्यं समभ्यसेत् ।

ब्रह्माण्ड

A.Y.001/031
ब्रह्माण्डं पञ्चभूतस्थं पञ्चभूतमयी तनुः ।

ब्रह्माण्डनिर्णय

A.Y.001/064

इन्द्रियज्ञानविस्तारो ब्रह्माण्डेऽप्यनुवर्तते ।

A.Y.001/095

ब्रह्माण्डसकलं पश्येत् करस्थमिव मौक्तिकम् ।

H.R.001/084

खण्डयित्वा काल्दण्डं ब्रह्माण्डे विचरन्ति ते ।

H.R.004/031

ब्रह्माण्डपिण्डाण्डयोः साङ्ख्योपासनाय... ।

S.SV.003

कथं ब्रह्माण्डमुत्पन्नं कथं वा परिवर्तते ।

S.SV.003

कथं विलीयते देव वद ब्रह्माण्डनिर्णयम् ।

S.SV.004

तत्त्वाद्ब्रह्माण्डमुत्पन्नं तत्त्वेन परिवर्तते ।

S.SV.004

तत्त्वे विलीयते देवि तत्त्वाद्ब्रह्माण्डनिर्णयः ।

S.SV.008

तेभ्यो ब्रह्माण्डमुत्पन्नं तैरेव परिवर्तते ।

S.SV.020

ब्रह्माण्डखण्डपिण्डाद्याः स्वरेणैव हि निर्मिताः ।

ब्रह्माण्डनिर्णय

H.R.004/043

श्रुत्यागमपुराणाद्यैः पिण्डब्रह्माण्डनिर्णयः ।

ब्रह्मात्मक

G. P.002/077

एषु ब्रह्मात्मकं तेजः शिवज्योतिरनुत्तमम् ।

ब्रह्मादिकार्य

Y.Y.008/026

ब्रह्मादिकार्यरूपाणि स्वे स्वे संहृत्य कारणे ।

ब्रह्मानन्द

Y.R.314

इतीदं पुष्करक्षेत्रे ब्रह्मानन्देन योगिना ।

ब्रह्मासन

H.R.003/019

ब्रह्मासनं नागपीठं अन्तिमं च शवासनम् ।

भक्ति

ब्राह्मण

S.SV.390

प्रवणः सर्ववेदानां ब्राह्मणे भास्करो यथा ।

Y.Y.001/004

ब्रह्मविद्भिर्महाभागैर्ब्राह्मणैश्च समावृतम् ।

Y.Y.001/029

चत्वारो ब्राह्मणस्योक्ता आश्रमाः श्रुतिचोदिताः ।

Y.Y.005/002

इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।

Y.Y.006/014

ब्राह्मणः श्रुतसम्पन्नः स्वधर्मनिरतः सदा ।

Y.Y.006/020

प्राणसंयमनं कुर्याद्ब्राह्मणो वेदपारगः ।

Y.Y.011/003

इत्युक्तो ब्रह्मवादिन्या ब्रह्मविद्ब्राह्मणस्तदा ।

ब्राह्मणप्रिय

Y.Y.001/003

तपस्विनं जितामित्रं ब्रह्मण्यं ब्राह्मणप्रियम् ।

ब्राह्मी

G. P.001/086

क्रिया इच्छा तथा ज्ञानं ब्राह्मी रौद्री च वैष्णवी ।

भ

भक्तानुकम्पा

S.K.S.001

य अदिनाथो भगवान्निजभक्तानुकम्पया ।

भक्ति

A.Y.001/004

अद्वैतं परमं चापि तव भक्तिरहेतुकी ।

G. P.001/003

नमस्कृत्य गुरुं भक्त्या गोरक्षो ज्ञानमुत्तमम् ।

Y.R.298

भक्तिर्विष्णौ शिवे वापि योगस्य सिद्धिहेतवः ।

Y.V.026

चन्द्रामृतेन चिद्रूपमीश्वरं स्नाप्य भक्तितः ।

Y.Y.002/006

यथाशक्त्यर्चनं भक्त्या ह्येतदीश्वरपूजनम् ।

भक्तिभाव

Y.Y.012/038

यस्त्वेतच्छ्रवयेद्विद्वान्त्रित्यं भक्तिसमान्वितः ।

भक्तिभाव

Y.R.027

मनसा भक्तिभावेन यदीशस्य निरंतरम् ।

भक्ष्य

S.SV.227

आनखाग्रं प्राणपूर्णं कस्य भक्ष्यं च भोजनम् ।

भग

H.R.002/089

नार्या भगात् पतद्भिन्दुमभ्यासेनोर्ध्वमाहरेत् ।

भगवन्

Y.Y.005/001

भगवन्ब्रह्मविच्छेष्ट सर्वशास्त्रविशारद ।

Y.Y.011/017

भगवन्सर्वशास्त्रज्ञ सर्वभूतहिते रत ।

भगवान्

A.P.010

कैवल्यो भगवान्विमुच्य सहसा यावन्नचेतत्यसौ ।

S.K.S.001

य अदिनाथो भगवान्निजभक्तानुकम्पया ।

S.K.S.040

भवतीत्याह भगवान् धूर्जट्योगशासने ।

S.K.S.047

वासुकिर्भगवान्नत्र कार्यमेतत्करिष्यति ।

S.K.S.078

चिन्तनीयोऽत्र भगवान् समानो ज्वलनप्रभः ।

Y.Y.001/009

एवं पृष्टः स भगवान्सभामध्ये स्त्रिया तथा ।

Y.Y.011/003

तां समालोक्य भगवानिदमाह नरोत्तमः ।

Y.Y.012/042

...भगवान् रहस्ये रहस्यजं मुक्तिकरं तु तस्याः ।

भङ्ग

S.SV.264

युद्धे हि तैजसो भङ्गो मृत्युर्वायौ नभस्यपि ।

भय

भङ्गलहरी

H.R.001/087

तन्त्रे कोमलनाद भङ्गलहरी माधुर्यं सल्लपिनीं ।

भञ्जन

Y.R.254

नादारम्भे भवेत्सर्वगात्राणां भञ्जनं ततः ।

भट

S.SV.240

...भटाः समायान्ति च योद्धुकामाः ।

भट्ट

H.R.004/058

जनार्दनाख्य मिश्राश्च भट्टाः प्राभाकरादयः ।

भद्र

H.R.003/008

सिद्धं भद्रं वज्रसिंहं शिल्पसिंहासनं परम् ।

H.R.003/021

मायूरं कुक्कुटं चैव भद्रं सिंहासनं तथा ।

H.R.003/023

सिद्धं पद्मं तथा सिंहं भद्रं चेति चतुष्टयम् ।

Y.Y.003/002

भद्रं मुक्तासनं चैव मयूरासनमेव च ।

Y.Y.006/044

यः पिबेदमृतं विद्वान्सकलं भद्रमश्नुते ।

भद्रासन

H.R.003/029

भद्रासनं भवेदेतत् सर्वव्याधि विषापहं ।

H.R.003/048

भद्रासनं सुखं स्थाप्य विपरीते तु द्वे पदोः ।

Y.Y.003/012

भद्रासनं भवेदेतत्सर्वव्याधिविषापहम् ।

भय

A.P.015

कायक्लेशजराव्याधिपापमृत्युभयं कुतः ।

G. P.001/069

यावद्बिन्दुः स्थितो देहे तावन्मृत्योर्भयं कुतः ।

भयङ्कर

G. P.002/098

भवभयहरं नृणां मुक्तिसोपानसंज्ञकम् ।

S.SV.076

परिपन्थिभयं तस्य गतोऽसौ न निवर्तते ।

S.SV.196

रागद्वेषो तथा लज्जा भयं मोहश्च पञ्चमः ।

S.SV.303

तेजोव्योमोर्भयं घोरं दुर्भिक्षं कालस्तत्त्वतः ।

S.SV.357

पीते व्याधिर्भयं रक्ते नीले हानिं विनिर्दिशेत् ।

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लोभमोहमदा रुजः ।

Y.B.023

असौ दोषैर्विमुक्तः किं, कामक्रोधभयादिभिः ।

Y.R.290

भयं तत्र न कुर्वीत युक्त्या रक्षेत्कलेवरम् ।

भयङ्कर

S.SV.097

कृपितस्वामिचोराद्ये पूर्णस्थाःस्युर्भयङ्कराः ।

भरणी

S.SV.203

भरणी कृत्तिका पुण्यो मघा पूर्वा च फाल्गुनी ।

भरद्वाज

Y.Y.011/014

भार्गवः काश्यपश्चैव भरद्वाजस्तथैव च ।

भव

A.P.003

चतुर्थो राजयोगश्च द्विधाभवविवर्जितः ।

G. P.002/098

भवभयहरं नृणां मुक्तिसोपानसंज्ञकम् ।

Y.M.187

भवनजवर्हिं मुक्तिसोपानमार्गम् ।

भवताप

G. P.001/006

शमनं भवतापस्य योगं भजत सत्तमाः ।

Y.M.001

शमनं भवतापस्य योगं सेवत सत्तमाः ।

भस्म

भवपाश

Y.R.184

समाधिमधुना वक्ष्ये भवपाशनिर्कृतनम् ।

Y.Y.010/001

समाधिमधुना वक्ष्ये भवपाशविनाशनम् ।

Y.Y.010/001

भवपाशनिबद्धस्य यथावच्छ्रेतुमर्हसि ।

भवभीरु

Y.Y.012/041

कर्तव्यं देहिभिर्गार्गि योगश्च भवभीरुभिः ।

भवमोक्ष

Y.Y.011/018

भवमोक्षाय योगीन्द्र भवन्दिर्भाषितं तु यत् ।

भवरोग

Y.Y.007/033

धारयेद्युगपत्सोऽपि भवरोगाद्विमुच्यते ।

भवाम्भोधि

A.P.023

तरन्ति च भवाम्भोधिं तारयन्ति परानपि ।

भविष्य

Y.R.265

भूतं भव्यं भविष्यं च वेत्ति सर्वं सकारणम् ।

भवोदधि

G. P.002/010

भवोदधिमहासेतुः प्रोच्यते योगिभिः सदा ।

भव्य

Y.R.265

भूतं भव्यं भविष्यं च वेत्ति सर्वं सकारणम् ।

भस्म

A.Y.001/019

पाखण्डव्रत भस्मचीवरजटाधारित्वमुन्मत्तता ।

A.Y.002/035

एकदण्डत्रिदण्डादि जटाभस्मादिकं तथा ।

H.R.002/106

जले सुभस्म निक्षिप्य दग्धगोमयसंभवम् ।

भस्मधर

H.R.003/042

बहुकदशनभुक्तं भस्म कुर्यात् विचित्रम् ।

S.SV.336

भस्माङ्गारकपालमाशामुसल्यै सूर्यास्त... ।

Y.Y.008/020

भस्मोद्धूलितसर्वाङ्गं सुप्रसन्नमनुस्मरन् ।

भस्मधर

Y.Y.005/012

मन्त्रैर्न्यस्ततनुर्धरः सितभस्मधरः सदा ।

भस्त्रा

H.R.002/026

विशेषेणैव कर्तव्यं भस्त्राख्यं कुम्भकं त्विदम् ।

S.K.S.050

लोहकारस्य भस्त्रेव रेचपूरौ तु वेगतः ।

S.K.S.051

स्थिरभस्त्रेति च ख्याता योगिनां सिद्धिदायका ।

S.K.S.052

भ्रान्तिभस्त्रेति विख्याता ह्यस्मिन्शास्त्रे शिवोदिता ।

S.K.S.053

अन्तर्भस्त्रेति या ख्याता शिवेनाखिल्वेदिना ।

S.K.S.054

प्राणप्रधाने भस्त्रायां कफमेदमल्रदिकम् ।

S.K.S.145

अजास्तनोत्थभस्त्रायां सम्यक्सूत्रेण बन्धयेत् ।

Y.B.099

भस्त्रां च सहितं नाम स्यात्कुम्भकचतुष्टयम् ।

Y.B.108

स्तनयोत्थ भस्त्रेव लोहकारस्य वेगतः ।

Y.B.125

कुर्यादनन्तरं भस्त्रां, कुण्डलीमाशु बोधयेत् ।

Y.R.057

भस्त्रावल्लोहकारस्य क्षणमात्रं विचक्षणः ।

Y.R.111

तदा भस्त्रां परित्यज्य कुर्यात्कुम्भ तु केवलम् ।

भस्त्राकुम्भक

Y.B.112

विशेषेणैव कर्तव्यं, भस्त्राख्यं कुम्भकं त्विदम् ।

भानु

भस्त्रिका

H.R.001/065

सर्वाङ्गशोधनं कार्यं वस्ति भस्त्रिककर्मणा ।

H.R.002/005

भस्त्रिका भ्रामरी सूर्यभेदोज्ञाया च शीतल्यै ।

S.K.S.146

लिङ्गे प्रवेश्य नल्लिकां तोयपूर्णां तु भस्त्रिकाम् ।

Y.R.050

चन्द्रभेदनसंज्ञश्च भस्त्रिकासंज्ञकस्तथा ।

Y.R.051

भस्त्रिका योगकाले स्यादिति ज्ञेयं विचक्षणैः ।

Y.R.060

पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा दक्षरन्ध्रेण रेचयेत् ।

Y.R.062

भस्त्रिकाकुम्भकोयं स्याच्छीघ्रं प्राणजयप्रदः ।

Y.R.091

पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा रेचयेत्पवनं सुधीः ।

Y.R.104

पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा रेचयेदनिलं शनैः ।

भस्त्रिवत्

H.R.001/054

भस्त्रिवल्लोहकाराणां रेचपूरसुसंभ्रमौ ।

भस्त्री

H.R.002/023

यथैष लोहकाराणां भस्त्री वेगेन चाल्यते ।

भानु

A.P.014

चाल्येत्संवृतं वायुं भानुमार्गिच धुक्ष्यति ।

G. P.002/034

ऊर्ध्वं नाभिरधस्ताल्लूर्ध्वं भानुरधःशशी ।

H.R.002/068

ऊर्ध्वं नाभिरधस्ताल्लूर्ध्वं भानुरधः शशी ।

S.SV.075

तिष्ठेत्पूर्वोत्तरे चन्द्रो भानुः पश्चिमदक्षिणे ।

S.SV.335

लक्ष्यं लक्षितलक्षणेन सल्लिखे भानुर्यदा दृश्यते ।

S.SV.362

एकादिषोडशाहानि यदि भानुर्निरन्तरम् ।

भारी

Y.B.094

भानोराकुञ्चनं कुर्यात्कुण्डली चालयेत्ततः ।

Y.M.123

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालु रूर्ध्वं भानुरधशशी ।

भारी

H.R.001/031

सा च नौलिङ्गिधा प्रोक्ता भारीचैकान्तिकान्तरा ।

H.R.001/031

भारी स्याद्वाह्यरूपेण जायन्तेऽन्तस्तु सा तथा ।

भारूप

Y.Y.009/030

भ्रुवोर्मध्येऽन्तरात्मानं भारूपं सर्वकारणम् ।

भार्गव

Y.Y.011/014

भार्गवः काश्यपश्चैव भरद्वाजस्तथैव च ।

भार्या

S.SV.359

वामबाहुस्तथा भार्या नश्येतेति न संशयः ।

Y.Y.001/032

यजेदग्नौ तु विधिवत्भार्यया सह वा विना ।

Y.Y.001/043

भार्यया त्वेवमुक्तस्तु याज्ञवल्क्यस्तपोनिधिः ।

भाव

A.Y.001/024

भावाभावविनिर्मुक्तं विनाशोत्पत्तिवर्जितम् ।

A.Y.001/073

क्षुत्पिपासादिभावैश्च सहजस्थो न पीड्यते ।

A.Y.002/063

भावाभावद्वयातीतं स्वप्नजागरणातिगम् ।

A.Y.002/064

निद्रादौ जागरस्यान्ते यो भाव उपपद्यते ।

A.Y.002/064

तं भावं भावयेद् योगी निश्चितं मुक्तएव सः ।

H.R.001/014

न जागरो नास्ति सुषुप्ति भावो...मरणं च चित्तम् ।

S.SV.127

क्षणं वामे क्षणं दक्षे विषमं भावमादिशेत् ।

भास्वर

Y.B.013

सर्वाभावपदातीतं ज्ञानरूपं निरञ्जनम् ।

Y.R.042

शरीराचलताभावे नहि चित्तं स्थिरं भवेत् ।

Y.Y.010/020

तं तमेवैत्यसौ भावमिति योगविदो विदुः ।

भावनतीत

Y.V.002

यादृशी भावनातीतं तं गुरुं प्रणमाम्यहम् ।

भावशुद्धि

H.R.003/002

भावशुद्धिरहिंसा च ब्रह्मचर्यं स्मृतिर्धृतिः ।

भास्कर

A.P.067

रुमो(?) मरीचि खद्योत दीपज्वालेन्दु भास्कराः ।

A.Y.002/090

यथा संहियते सर्वमस्तं गच्छति भास्करे ।

G. P.002/030

चन्द्रामृतयो धारां प्रत्याहरति भास्करः ।

G. P.002/032

नाभिदेशे वसत्येको भास्करो दहनात्मनः ।

S.SV.050

इडायां तु स्थितश्चन्द्रः पिङ्गलयां च भास्करः ।

S.SV.062

आदौ चन्द्रः सिते पक्षे भास्करो हि सितेतिरे ।

S.SV.066

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वारय भास्करम् ।

S.SV.390

प्रवणः सर्ववेदानां ब्राह्मणे भास्करो यथा ।

Y.M.119

चन्द्रामृतमयी धारां प्रत्याहरति भास्करः ।

Y.M.121

नाभिमध्ये वसत्येषां भास्करो दहनात्मकः ।

Y.Y.004/032

इडायां पिङ्गलयां च चरतश्चन्द्रभास्करो ।

भास्वर

Y.Y.009/022

नीलतोयदमध्यस्थविद्युल्लेखेच भास्वरम् ।

भिक्षाहाररत

भिक्षाहाररत

A.P.072

भिक्षाहाररतः कचित् कचिदपि प्राप्नोति भोगास्पदम् ।

भिण्डीफलरस

S.K.S.096

शर्करां यवपत्रेण भिण्डीफलरसेन वा ।

भिषग्वर

Y.Y.008/038

अस्मिन्नर्थे तथाब्रूतामश्विनौ च भिषग्वरौ ।

भिषज्

A.P.011

आमयास्ता जराग्रस्ता भ्रियन्ते भिषजः कथम् ।

भित्ति

Y.R.268

ध्वेतमृत्स्ना प्रलिप्तायां भित्तौ कृत्वा मसीमयम् ।

भीति

S.SV.310

उत्पातोपद्रवा भीतिरल्पा वृद्धिः स्युरीतयः ।

भीरु

S.SV.345

शूरो भीरुसुधीरधर्मनिपुणः शान्तो विकारी...।

भुक्तमार्ग

S.SV.122

भुक्तमार्गेण मन्दाग्नौ स्त्रीणां वर्यादिकर्मणि ।

भुक्तान्नपाचिनी

S.K.S.112

अग्निसन्धायका कुम्भकरी भुक्तान्नपाचिनी ।

भुक्ति

H.R.002/105

तस्यादयं वरिष्ठेऽसौ भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ।

S.SV.061

सुषुम्नायाः प्रवाहेण भुक्तिमुक्तिफलानि च ।

भुज

Y.R.249

अधस्ताद्भुजयोर्दद्यादाधारं काष्ठनिर्मितम् ।

भुजदण्ड

भुजग

Y.R.080

सार्द्धत्रिवल्याकारा संसुप्तभुजगोपमा ।

भुजगाकार

G. P.001/050

प्रसुप्तभुजगाकारा पद्मतन्तुनिभा शुभा ।

भुजगाकारा

Y.M.038

प्रस्फुरद्भुजगाकारा पद्मतन्तुनिभा शुभा ।

भुजङ्गकरणी

H.R.002/006

भुजङ्गकरणी चेति कुम्भका नव संख्यकाः ।

भुजङ्गाकार

S.SV.033

नाडीस्था कुण्डलीशक्तिर्भुजङ्गाकारशायिनी ।

भुजङ्गी

H.R.002/063

दण्डहता भुजङ्गीव निश्चस्य ऋजुतां व्रजेत् ।

H.R.002/063

बिलं प्रविश्य तत्रैव भुजङ्गी नान्तरं व्रजेत् ।

H.R.002/110

पुच्छं प्रगृह्य भुजङ्गीं सुप्तामद्धोधयेदभीः ।

H.R.002/118

रुजी भुजङ्गी शेषा च कुण्डली सर्पिणी मणिः ।

Y.R.096

दण्डहता भुजङ्गीव कुण्डली संप्रबुध्यते ।

भुजङ्गीकरण

H.R.002/032

भुजङ्गीकरणं चेति कुम्भको नवमः स्मृतः ।

भुजदण्ड

G. P.001/038

अक्षिप्तो भुजदण्डेन यथोच्छलति कन्दुकः ।

Y.M.028

आक्षिप्तो भुविपाशेन (भुजदण्डेन) यथा...कन्दुकः ।

भुव

भुव

G. P.001/084

भूर्भुवःस्वरिमे लेकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

Y.M.073

भूर्भुवः स्वरिमे लेकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

भुवन

Y.B.170

जीवन्मुक्तो भवेद् योगी, स्वेच्छया भुवने भ्रमेत् ।

भुवनत्रय

Y.R.213

अणुवत्सूक्ष्मरूपोसौ विचरेद्भुवनत्रये ।

Y.R.283

अणिमादिगुणैर्युक्तो विचरेद्भुवनत्रये ।

Y.V.032

स्रवति ब्रह्मणः स्थानात् सिञ्चते भुवनत्रयम् ।

भुशुण्डी

A.Y.001/097

भुञ्जते परमानन्दं भुशुण्ड्यादिमहात्मवत् ।

भू

G. P.001/084

भूर्भुवःस्वरिमे लेकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

H.R.003/065

प्रसार्य पादौ भुवि दण्डरूपौ दोर्भ्यां पदाग्र... ।

Y.M.073

भूर्भुवः स्वरिमे लेकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

भूचर

S.SV.354

षण्मासाभ्यासयोगेन भूचराणां पतिर्भवेत् ।

भूचरत्व

A.Y.001/077

द्वादशाहल्येनापि भूचरत्वं हि सिद्ध्यति ।

भूत

G. P.002/053

हृदये पञ्चभूतानां धारणा च पृथक्पृथक् ।

G. P.002/059

शोषिणी च भवत्येषा भूतानां पञ्च धारणाः ।

भूतल

H.R.004/052

भूतेश्च पञ्चभिः प्राणाश्चतुर्विंशतिरिन्द्रियैः ।

S.SV.118

यक्षिणीयक्षवेतालविषभूतादि निग्रहे ।

S.SV.142

भूतानां दुष्ट चिह्नानि जानातीह स्वरोत्तमः ।

S.SV.190

पृथिव्यादीनि भूतानि बलिष्ठानिविनिर्दिशेत् ।

S.SV.325

एकस्यभूतस्यविपर्ययेण रोगाभिभूति... ।

S.SV.344

विरूपाणि च भूतानि नव मासान्न जीवति ।

Y.M.154

शोषणा च भवत्येषा भूतानां पञ्चधारणा ।

Y.R.019

अहिंसा सर्वभूतानां सर्वथाद्रोहवर्जनम् ।

Y.R.265

ध्यानमात्रेण सर्वेषां भूतानां च मनोगतम् ।

Y.R.265

भूतं भव्यं भविष्यं च वेत्ति सर्वं सकारणम् ।

Y.Y.012/031

भूतानि...गार्गि येनैव जीवन्ति चराचराणि ।

भूतक्षय

A.P.061

इत्थं भूतक्षयान्मृत्युर्जीवितं भूतधारणात् ।

भूतत्त्व

S.SV.252

भूतत्त्वेनोदरे घातः पदस्थानेऽम्बुना भवेत् ।

भूतधारणा

A.P.061

इत्थं भूतक्षयान्मृत्युर्जीवितं भूतधारणात् ।

भूतमय

A.Y.001/031

सर्वं भूतमयं चेति त्यक्त्वा नास्तीति चिन्तय ।

भूतल

A.Y.001/077

निमेषार्धप्रमाणेन पर्यटत्वेव भूतले ।

भूतहित

H.R.002/019

अनेन विधिना सत्यं योगीन्द्रो भाति भूतले ।

Y.R.244

जरारोगविनिर्मुक्तश्चिरं जीवति भूतले ।

भूतहित

Y.Y.001/053

सत्यं भूतहितं प्रोक्तं न यथार्थाभिभाषणम् ।

Y.Y.011/017

भगवन्सर्वशास्त्रज्ञ सर्वभूतहिते रत ।

भूतहितार्थ

Y.Y.006/015

केचिद्भूतहितार्थाय जपमिच्छन्ति लौकिकम् ।

भूतात्मन्

H.R.004/047

एक एव हि भूतात्मा भूते भूते व्यवस्थितः ।

भूधारणा

G. P.002/054

देषास्तम्भकरी सदा क्षितिजयं कुर्याद्भुवो धारणा ।

भूपाश

Y.M.028

आक्षिप्तो भुविपाशेन (भुजदण्डेन) यथा...कन्दुकः ।

भूमण्डल

Y.R.075

देहं व्याप्यावतिष्ठन्ते भूमण्डलमिवापगाः ।

Y.R.266

स्वर्गेऽन्तरिक्षे पाताले तथा भूमण्डलेऽखिले ।

भूमि

H.R.001/045

निर्वातभूमौ सन्तिष्ठेद्वशी हितमिताशनः ।

H.R.002/052

समहस्तयुगौ भूमौ स्फिजौ सन्ताडयेच्छनैः ।

H.R.003/072

निवेश्य भूमौ संस्थाप्य व्योमस्थं कुक्कुटासनम् ।

S.K.S.108

...माणिबन्धं तु कुर्वन् नोद्गारेण प्रक्षिपेद्भूमिभागे ।

S.SV.071

तृतीयं वहते भूमिश्चतुर्थं वारुणो वहते ।

भेदजनक

S.SV.234

भूमौ जले च कर्तव्यं गमनं शान्तिकर्मसु ।

Y.Y.001/007

प्रणम्य दण्डवद्भूमौ गार्ग्योतद्वाक्यमब्रवीत् ।

Y.Y.008/005

भूमिरापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

Y.Y.010/013

भूमौ कुशान्समास्तीर्य कृष्णाजिनमथापि वा ।

Y.Y.011/017

प्रणम्य दण्डवद्भूमौ वाक्यमेतदभाषत ।

भूमिका

Y.B.145

भूमिकां सिद्धसिद्धान्तां यथाभूतां क्रमान्मम ।

भूत्रेक

S.SV.144

भूत्रेकात्सत्यपर्यन्तं नाडीभेदः पृथक्पृथक् ।

भूषण

S.SV.103

यात्रादाने विवाहे च वस्त्रालङ्कारभूषणे ।

भृङ्ग

H.R.004/012

मकरन्दं पिबेद्भृङ्गो गन्धानपि पिबेत्तथा ।

भृङ्गनाद

H.R.002/027

वेगोद्घोषं रेचकं भृङ्गनादं पूरकमन्दमन्दम् ।

भेद

H.R.004/018

ब्रह्मरन्ध्रे भवेद्भेदो यो नादः सूर्यसम्भवः ।

S.SV.249

हकारस्य सकारस्य विना भेदं स्वरः कथम् ।

Y.M.003

एतेषां लक्षणं भेदं विजानाति महेश्वरः ।

Y.V.006

नानयोरपि भेदोऽत्र समसिद्धिः प्रजायते ।

भेदजनक

G. P.001/011

...ह्येतन्मोक्षकपाटभेदजनकसिद्धासनं प्रोच्यते ।

भेदन

भेदन

Y.R.103

अथ पश्चिममार्गस्य भेदनं संनिरुध्यते ।

भेरी

H.R.004/010

आदौ जलध्रिजीमूत भेरी निर्झर संभवाः ।

H.R.004/021

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरी शब्दस्तथा भवेत् ।

भेरीरव

Y.R.252

भेरीरवसमः पश्चान्मेघगर्जनसन्निभः ।

भेरीशब्द

A.P.049

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरीशब्दस्तथा भवेत् ।

भेषज

S.K.S.119

लवणैर्वालुकाभिर्वा भेषजै रुग्विनाशनैः ।

S.SV.119

नदीजलैर्घतरणे भेषजे लिपिलेखने ।

Y.B.081

तर्कैर्जलैः शास्त्रजालैर्युक्तिभिर्मन्त्रभेषजैः ।

भैरव

H.R.001/081

मन्थान भैरवयोगी सिद्धबुद्धिश्च कन्दली ।

H.R.003/010

भैरवं कामदहनं पाणिपात्रं च कार्मुकम् ।

भैरवासन

H.R.003/047

जान्वोः पार्श्वगतौ हस्तौ दण्डवद्भैरवासनम् ।

भोक्तृत्व

S.SV.211

बह्वन्नपानभोक्तृत्वमातपाग्निसहिष्णुता ।

भोग

A.P.072

भिक्षाहाररतः क्वचित् क्वचिदपि प्राप्नोति भोगास्पदम् ।

भोजन

A.Y.002/034

दृश्यन्ते नहि निर्विकारसहजानन्दैकभोगाकुलः ।

S.SV.121

खड्गहस्ते वैरियुद्धे भोगे वा राजदर्शने ।

Y.R.215

भुक्त्वा भोगानशेषेण स्वदेहं पुनराविशेत् ।

Y.Y.006/070

प्रसार्य फणभृद्भोगं प्रबोधं याति सा तदा ।

Y.Y.012/009

शिरां...मुखेन मध्यामन्याश्च भोगेन शिरास्तथैव ।

Y.Y.012/012

प्रसार्य फणभृद्भोगं प्रबोधं याति सा तदा ।

भोगद

S.SV.169

भोगदं पार्थिवं तत्त्वं प्रवाहे द्वादशाङ्गुलम् ।

भोगवान्

S.SV.298

धनवान्सौख्ययुक्तश्च भोगवानार्थसंस्थितिः ।

भोगासक्त

G. P.001/005

यद्भावृत्तं मनो भोगादासक्तं परमात्मनि ।

भोगी

S.SV.297

गर्भस्त्रावः स्वल्पजीवश्च वह्नौ, भोगी...पार्थिव... ।

भोजन

H.R.001/023

अभ्यासकाले प्रथमे शस्तं क्षीरादि भोजनम् ।

H.R.001/076

शिवापितं च नैवेद्यं योगी भोजनमाचरेत् ।

S.SV.223

भोजने वमने चैव गतिरष्टदशाङ्गुलम् ।

S.SV.227

आनखाग्रं प्राणपूर्णं कस्य भक्ष्यं च भोजनम् ।

Y.M.044

कट्वम्लरूखणत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।

Y.R.294

शरीरमोक्षणे चादौ भोजनं परिवर्जयेत् ।

भोज्य

भोज्य

S.SV.121

भोज्ये स्नाने व्यवहारे दीप्तकार्ये रविशुभः ।

भोज्यपत्र

H.R.004/007

पाणी द्रोणी कोपि वा भोज्यपत्रे ।

भ्रम

Y.B.025

विवेकी सर्वदा मुक्तः, संसारभ्रमवर्जितः ।

भ्रमण

Y.R.047

भ्रमणं तीर्थयात्रासु नैव कार्यं हि योगिना ।

भ्रमरनिःस्वन

H.R.004/011

अन्ते तु किङ्किणी वंशवीणा भ्रमरनिःस्वनाः ।

भ्रष्टकार्य

S.SV.115

भ्रष्टकार्ये सुरापाने वीरमन्त्राद्युपासने ।

भ्रान्त

Y.V.002

भ्रान्तश्च भ्रमते लेको निर्भ्रान्तः कृतनिश्चयः ।

भ्रान्ति

H.R.001/004

भ्रान्त्या बहुमतध्वान्ते राजमार्गमजानतः ।

भ्रान्तिभस्त्रा

S.K.S.052

भ्रान्तिभस्त्रेति विख्याता ह्यस्मिन्शास्त्रे शिवोदिता ।

भ्रामण

S.K.S.028

दोहनभ्रामणाकर्षकूर्चिकाचालनानि च ।

भ्रामरी

H.R.002/005

भस्त्रिका भ्रामरी सूर्यभेदोज्ञाया च शीतली ।

भ्रू

H.R.002/007

भास्त्रिका भ्रामरी मूर्च्छा केवलश्चाष्ट कुम्भकाः ।

भ्रामिणी

G. P.002/059

स्तम्भिनी द्राविणी चैव दाहनी भ्रामिणी तथा ।

Y.M.153

स्तम्भी निद्रा - चैव दाहिनी भ्रामिणी तथा ।

भ्रू

A.P.006

भ्रूनासादिषु कीटवन्न हि मनो मग्नं कथश्चिद्भवेत् ।

A.Y.001/008

तारे ज्योतिषि संयोज्य किञ्चिदुन्नमयन् भ्रूवौ ।

G. P.001/011

...स्थाणुः संयमितेन्द्रियो चल्लशा पश्येद् भ्रूवोरन्तरं ।

G. P.001/063

भ्रूवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

G. P.002/057

यद्भिन्नाञ्जनपुञ्जसन्निभमिदं स्यूतं भ्रूवोरन्तरे ... ।

G. P.002/070

भ्रूवोरन्तर्गतं देवं सन्माणिक्वशिखोपमम् ।

H.R.002/129

भ्रूवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

H.R.003/024

स्थाणुस्संयमितेन्द्रियोऽचल्लशा पश्येद्भ्रूवोरन्तरम् ।

S.SV.368

नव भ्रुवं सप्त घोषं पञ्च तारां त्रिनासिकाम् ।

Y.M.054

भ्रूवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

Y.M.149

यद्भिन्नाञ्जनपुंजसन्निभमिदं दृष्ट्वा भ्रूवोरन्तरे ।

Y.R.079

ततश्चैषा परावृत्त्या भ्रूकण्ठहृदयादिषु ।

Y.R.141

चन्द्रे भ्रूवादितारासु गिरिशृङ्गेऽथवा तरौ ।

Y.Y.006/045

आत्मन्यात्मानमिडया समानीय भ्रूवोरन्तरे ।

Y.Y.007/019

तस्मादर्धाङ्गुलं विद्धि भ्रूवोरन्तरमात्मनः ।

भ्रूण

Y.Y.012/027

भ्रुवोन्तरे विष्णुपदे ऋचौ (?रुचौ) तु मनो ल्यं...प्रबुद्धे ।

भ्रूण

Y.Y.006/021

अपि भ्रूणहनं मासात्पुनन्त्यहरहः कुताः ।

भ्रूमध्य

G. P.001/016

कण्ठे स्यात् षोडशदलं भ्रूमध्ये द्विदलं तथा ।

G. P.001/092

यावद्दृष्टिर्भ्रुवोर्मध्ये तावत्कालभयं कुतः ।

G. P.002/007

भ्रूमध्ये दृष्टिरेकाकी प्राणायामं समभ्यसेत् ।

G. P.002/071

ध्यायन्नीलनिभं नित्यं भ्रूमध्ये परमेश्वरम् ।

G. P.002/075

घण्टिका लम्बिकास्थानं भ्रूमध्ये च नभोबिलम् ।

H.R.001/011

भ्रूमध्ये दृष्टिमात्रेण परः सङ्केत उच्यते ।

H.R.002/126

छेदनादिक्रमेणैव यावद्भ्रूमध्यभागभवेत् ।

H.R.002/131

सा यावद्भ्रूमध्यं स्पृशति तदा खेचरी सिद्धिः ।

Y.M.080

यावद्भ्रुवोर्मध्ये तावत्कालभयं कुतः ।

Y.M.165

भ्रुवोर्मध्ये स्थितं देवं स्निग्धमौक्तिकसन्निभम् ।

Y.M.166

ध्यानेन लक्षणं नित्यं भ्रूमध्ये परमेश्वरम् ।

Y.M.167

भ्रूमध्ये दृष्टिमादाय ध्यात्वा ब्रह्ममयो भवेत् ।

Y.M.169

घण्टिका लम्बिका स्थानं भ्रूमध्यञ्च नभोबिलम् ।

Y.R.099

भ्रूमध्याद्ब्रह्मरन्ध्रं च व्रजेत्प्राणः शनैःशनैः ।

Y.R.099

हृदयात्कण्ठमायाति कण्ठाद्भ्रूमध्यमेव च ।

Y.R.140

भ्रुवोर्मध्ये चनासाग्रे नाभौ वा हृदयाम्बुजे ।

भ्रूमध्य

Y.R.144

नासाग्रे हृदयाम्बुजे भ्रूमध्ये च विशेषतः ।

Y.R.172

निमील्य नयने पश्येद्भ्रुवोर्मध्यं सदाधिया ।

Y.R.188

कृत्वा ध्यानंततः कुर्यात्भ्रूमध्ये स्थिरमानसः ।

Y.R.193

ततो बुद्ध्या नयेदूर्ध्वं भ्रूमध्यं योगवित्तमः ।

Y.R.194

स्थित्वा तत्र यथाशक्ति भ्रूमध्यं पुनरानयेत् ।

Y.V.016

मकारश्चः भ्रुवोर्मध्ये वचनाञ्च निबोधयेत् ।

Y.V.017

रुद्रग्रन्थिर्भ्रुवोर्मध्ये विमुच्यन्ते त्रयस्तथा ।

Y.V.030

ज्योतिर्लिङ्गं भ्रुवोर्मध्ये रक्तशुक्लात्मकं शिवम् ।

Y.Y.006/073

हृदयात्कण्ठकूपे च भ्रुवोर्मध्ये च धारयेत् ।

Y.Y.007/011

भ्रुवोर्मध्यं ल्छट च मूर्धा मुनिसत्तमे ।

Y.Y.007/019

ल्छटाख्यं भ्रुवोर्मध्यादूर्ध्वं स्यादङ्गुलद्वयम् ।

Y.Y.007/024

ल्छटाद्रायुमाकृष्य भ्रुवोर्मध्ये निरोधयेत् ।

Y.Y.007/025

भ्रुवोर्मध्यात्समाकृष्य नेत्रमध्ये निरोधयेत् ।

Y.Y.007/035

भ्रुवोर्मध्याद्दृशोः पश्चात्समारोप्य समाहितः ।

Y.Y.007/037

आत्मनः प्राणमारोप्य भ्रुवोर्मध्ये सुषुम्णया ।

Y.Y.008/008

आहन्मध्याद्भ्रुवोर्मध्यं यावद्वायुकुलं स्मृतम् ।

Y.Y.008/008

आभ्रूमध्यात्तु मूर्धान्तमाकाशमिति चोच्यते ।

Y.Y.009/030

भ्रुवोर्मध्येऽन्तरात्मानं भारूपं सर्वकारणम् ।

Y.Y.009/034

भारूपममृतं ध्यायेद्भ्रुवोर्मध्ये वरानने ।

Y.Y.010/016

मूर्ध्याधायात्मनः प्राणं भ्रुवोर्मध्येऽथवानधे ।

भ्रूमध्यदेश

Y.Y.012/022

सर्वज्ञं वायुमारोप्य भ्रुवोर्मध्ये धिया तदा ।

Y.Y.012/025

मनो ल्यं यदा याति भ्रूमध्ये योगिनां नृणाम् ।

Y.Y.012/025

जिह्वामूलेऽमृतस्त्रावो भ्रूमध्ये चात्मदर्शनम् ।

भ्रूमध्यदेश

Y.R.230

ध्यानं भ्रूमध्यदेशे च मुद्राभवति खेचरी ।

भ्रुमुख

H.R.001/066

विशुद्धं कण्ठचक्रस्थं आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखे ।

H.R.002/142

त्रिशङ्खि वज्रिमोङ्गरी मूर्ध्वानालं भ्रुवोर्मुखे ।

Y.V.010

विशुद्धिः कण्ठदेशे च आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखम् ।

Y.V.020

त्रिशिखं वज्रमोङ्गारमूर्ध्वनासं भ्रुवोर्मुखम् ।

म

मकरध्वज

S.SV.280

यः सूर्येण पिबेच्चन्द्रं स भवेन्मकरध्वजः ।

मकरन्द

H.R.004/012

मकरन्दं पिबेद्भृङ्गो गन्धानपि पिबेत्तथा ।

मकार

G. P.001/087

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दुसंज्ञकः ।

H.R.001/019

मकारेण मनः प्रोक्तं त्रकारः प्राण उच्यते ।

Y.M.074

अकारश्च उकारश्च मकारो बिन्दु-संज्ञकः ।

Y.V.016

मकारश्चः भ्रुवोर्मध्ये वचनाञ्च निबोधयेत् ।

Y.V.018

मकारो च शिवः साक्षाच्छान्तेऽशान्ततरं परम् ।

मणिपूर

Y.Y.006/010

जपेदत्र स्मरन्मूर्तिं मकाराख्यं महेश्वरम् ।

Y.Y.006/034

मुक्तेरयं महामार्गो मकाराख्यान्तरात्मनः ।

मकारमूर्ति

Y.Y.006/007

मकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्प्राणवं जपेत् ।

मघा

S.SV.203

भरणी कृत्तिका पुण्यो मघा पूर्वा च फाल्गुनी ।

मज्जा

S.SV.193

शुक्रशोणितमज्जा च मूत्रं लल्ल च पञ्चमम् ।

Y.V.032

शीताशीतं परं स्थानं मेदोमज्जाभिपूरितम् ।

मठ

H.R.001/069

एवंविधे मठे स्थित्वा सर्वचिन्ताविर्वाजतः ।

Y.Y.005/008

सुशोभनं मठं कृत्वा सर्वरक्षासमन्वितम् ।

मठिकामध्य

H.R.001/067

एकान्तमठिकामध्ये स्थातव्यं हठयोगिना ।

मणि

A.P.027

कामरूपे शिवं देवं लिङ्गाभं मणिसन्निभम् ।

H.R.002/100

लिङ्गं कराभ्यां आकुञ्च्य मणिचान्तः प्रवेशयेत् ।

H.R.002/118

रुजी भुजङ्गी शेषा च कुण्डली सर्पिणी मणिः ।

मणिपूर

H.R.001/062

मणिपूरं नाभिगतं नौल्याख्येन तु कर्मणा ।

H.R.001/065

स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं मणिपूरमनाहतम् ।

Y.V.008

आधारः स्वाधिष्ठानश्च मणिपूरमनाहतम् ।

मणिपूरक

Y.V.009

मणिपूरं नाभिगतं हृदये चाप्यनाहतम् ।

मणिपूरक

G. P.001/023

तन्नाभिमण्डलं चक्रं प्रोच्यते मणिपूरकम् ।

G. P.002/036

अनाहतमतिक्रम्य चाक्रम्य मणिपूरकम् ।

G. P.002/066

तरुणादित्यसंकाशे चक्रे च मणिपूरके ।

Y.M.014

तं नाभिमण्डलं चक्रं प्रोच्यते मणिपूरकम् ।

Y.M.125

अनाहतमतिक्रम्य आकृष्य मणिपूरकात् ।

मणिप्रवेश

H.R.002/100

यावन्मणिप्रवेशः स्यात् तावदभ्यासमाचरेत् ।

मणिबन्ध

S.K.S.108

...मणिबन्धं तु कुर्वन् नोद्वारेण प्रक्षिपेद्भूमिभागे ।

S.K.S.114

आन्त्रनौलिरियं प्रोक्ता मणिबन्धप्रसिद्धिदा ।

मणिमेखला

Y.R.163

मणिमेखलाया युक्तं किरीटोज्ज्वलमस्तकम् ।

मणिवद्

G. P.001/023

तन्तुना मणिवत्प्रोतो यत्र कन्दः सुषुम्णया ।

Y.M.012

मस्तके मणिमन्दित्रं (वद्विम्बं)...योगवित् ।

Y.M.014

तन्तुना मणिवत्प्रोक्तं (तं) पूर्यते यत्र वायुना ।

मणिवद्विम्ब

G. P.001/019

मस्तके मणिवद्विम्बं यो जानाति स योगवित् ।

मण्डप

H.R.001/068

बाह्ये मण्डपे वेदिं कूपं रुचिरं प्राकारसंवेष्टितं...

मत्स्येन्द्र

मण्डल

A.Y.002/007

इन्द्रियाणि दश प्राणान् जुहोति ज्योतिर्मण्डले ।

A.Y.002/008

तन्मूलत्रादिपर्यन्तं विभाति ज्योतिर्मण्डलम् ।

G. P.002/079

नाभौ शुभ्रारविन्दं तदुपरि विमलं मण्डलं चण्डरश्मेः ... ।

H.R.004/058

ईश्वरस्य तु कर्तृत्वं नाङ्गीचक्रुश्च मण्डलाः ।

S.SV.341

सन्मातृकामण्डल...मरुन्धतीममृतगुरुं शुक्रं...

S.SV.383

तस्य रूपं गतिः स्वादो मण्डलं लक्षणं त्विदम् ।

Y.V.025

षट्चक्रमण्डलेद्धारं ज्ञानदीपं प्रकाशयेत् ।

Y.Y.009/025

अथवा मण्डले पश्येदादित्यस्य महाद्युतेः ।

मत

Y.R.010

शैववैष्णवशाक्तेषु मतेषु निखिलेष्वपि ।

मति

Y.Y.002/001

सिद्धान्तश्रवणं चैव हीर्मतिश्च जपो व्रतम् ।

Y.Y.002/011

विहितेषु च सर्वेषु श्रद्धा या सा मतिर्भवेत् ।

मत्सर

H.R.002/104

निर्मत्सराणां सिध्येत न तु मत्सरशालिनां ।

मत्स्य

H.R.001/073

सौवीर तैलतिल सर्षप मत्स्यमद्यम् ।

मत्स्यनाथ

H.R.003/056

...परिवर्तिताङ्गे श्री मत्स्यनाथोदितमासनं स्यात् ।

मत्स्येन्द्र

H.R.001/003

हठविद्यां हि मत्स्येन्द्रगोरक्षाद्या विजानते ।

मत्स्येन्द्रपीठ

H.R.001/080

श्री आदिनाथ मत्स्येन्द्र शाबरानन्द भैरवाः ।

H.R.003/005

वसिष्ठाद्यैश्च मुनिभिर्मत्स्येन्द्राद्यैश्च योगिभिः ।

H.R.003/011

मत्स्येन्द्रं पार्श्वमत्स्येन्द्रं बन्धमत्स्येन्द्रमेव च ।

H.R.003/058

पार्श्वार्थां ध्रियते यस्तु पार्श्वमत्स्येन्द्रमुत्तमम् ।

H.R.003/059

करेण बन्धयेत्तं तु बद्धमत्स्येन्द्रमासनम् ।

मत्स्येन्द्रपीठ

H.R.003/057

मत्स्येन्द्रपीठं जठरप्रदीप्तं प्रचण्डरुग्मण्डल खण्डनास्त्रम् ।

मथन

S.K.S.029

घर्षणं मथनं चेति ज्ञातव्यानीह सद्गुरोः ।

मद

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लेभमोहमदा रुजः ।

मदन

S.K.S.093

वमेद्वा तत्र पिष्टेन मदनस्य फलेन तु ।

S.K.S.094

मदनादिगणेनैव वमनं कारयेत्सुधीः ।

मद्य

H.R.001/073

सौवीर तैलतिल सर्षप मत्स्यमद्यम् ।

मधु

G. P.002/048

सक्षारं कटुकाम्लदुग्धसदृशं मध्वाज्यतुल्यं तथा ।

H.R.001/072

क्षीराज्यखण्डनवनीतसितामधूनि ।

H.R.002/140

सक्षाराकटुतिक्तदुग्ध सदृशं मध्वाज्यतुल्याथवा ।

Y.M.138

स क्षीराकटुकाथदुग्धसदृशो मध्वाज्यतुल्योद्यथाः ।

मध्य

मधुर

S.SV.157

माहेयं मधुरं स्वादे कषायं जलमेव च ।

S.SV.169

पीतवर्णं चतुष्कोणं मधुरं मध्यमाश्रितम् ।

Y.M.155

कर्णानां मधुरास्सर्वा धारणा पञ्च दुर्लभाः ।

Y.R.068

सैन्धवं चाल्पमश्रीयात् तथैव मधुरं रसम् ।

मधुराहार

G. P.001/055

सुस्निग्धो मधुराहारी चतुर्थांशविवर्जितः ।

मध्य

A.P.009

चित्तो समत्वमापन्ने वायौ व्रजति मध्यमे ।

A.P.018

मृदुमध्याधिमित्रश्च अधिमात्रतरस्तथा ।

A.P.024

मृदवे दीयते मन्त्रो मध्याय ल्य उच्यते ।

H.R.002/003

मारुते मध्य सञ्जाते मनः स्थैर्यं च जायते ।

H.R.002/009

मध्ये पश्चिमतानेन स्यात्प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।

H.R.002/122

इडायाः पिङ्गलायाश्च सुषुम्णायाश्च मध्यतः ।

H.R.002/123

प्रज्ञावताङ्गुलिं दत्त्वा ग्रन्थे मध्यं समुच्छिनेत् ।

H.R.004/010

मध्ये मर्दलं शङ्खोत्था घण्टाकाहलं कास्तथा ।

S.SV.073

अहोरात्रस्य मध्ये तु ज्ञेया द्वादशसंक्रमाः ।

S.SV.154

मध्ये पृथ्वी ह्यधश्चापश्चोर्ध्वं वहति चानलः ।

S.SV.159

मध्ये स्तम्भं विजानीयात्रभः सर्वत्रमध्यमम् ।

S.SV.175

वायुश्चोत्तरदिग्ज्ञेयो मध्ये कोणगतं नभः ।

मध्यग

S.SV.335
मध्यं छिद्रमिदं भवेद्दशदिनं धूमाकुलं तद्दिने... ।
S.SV.374
मध्ये सरस्वतीं विद्यात्प्रयागादिसमस्तथा ।
Y.R.064
कुम्भकस्य तु मध्येपि पिभेद्वायुं विचक्षणः ।
Y.R.082
मध्ये सा बीजभूता तु संस्थिता परमेश्वरी ।
Y.Y.006/056
शङ्खध्वनिनिभस्त्वादौ मध्ये मेघध्वनिर्यथा ।
Y.Y.009/005
अव्यक्तमचलं नित्यमादिमध्यान्तवर्जितम् ।

मध्यग

A.P.048
द्वितीयायां घटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ।
A.P.063
निस्तरङ्गे स्थिरे चित्ते वायुर्भवति मध्यगः ।
H.R.003/082
मल्लकुलसु नाडीषु मारुतो नैव मध्यगः ।
H.R.004/020
द्वितीयायां घटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ।

मध्यगा

Y.R.077
सुषुम्ना मध्यगा ज्ञेया योगसिद्धिप्रदायिनी ।

मध्यचक्री

S.K.S.015
ऊर्ध्वचक्री मध्यचक्री तथाधश्चक्रिका परा ।
S.K.S.037
मध्यचक्री समाख्याता कफकण्टकनाशिनी ।

मध्यदेश

G. P.001/029
सुषुम्णा मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।
S.SV.038
सुषुम्ना मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।
Y.M.021
सुषुम्ना मध्यदेशे तु प्राणमार्गास्त्रयः स्मृताः ।

मध्यमाभ्रमण

मध्यदेह

Y.Y.009/031
स्थाणुवन्मूर्धपर्यन्तं मध्यदेहात्समुत्थितम् ।

मध्यधारा

H.R.002/108
निर्षिचते शीतलमध्यधारां... ।

मध्यन्दिन

H.R.003/088
प्रातर्मध्यन्दिने सायम् अर्धरात्रे च कुम्भकान् ।

मध्यभाग

Y.R.186
सीवनीमध्यभागे तु संस्थितः कोमलरसने ।

मध्यम

G. P.002/005
प्रथमे द्वादशी मात्रा मध्यमे द्विगुणा मता ।
G. P.002/006
अधमेचोद्यते घर्मः कम्पो भवति मध्यमे ।
H.R.001/020
अपानवृत्तिमाकृष्य प्राणो गच्छति मध्यमे ।
H.R.003/089
कनीयसी भवेत्स्वेदः कम्पो भवति मध्यमे ।
Y.M.094
अधमो द्वादसः प्रोक्तो मध्यमो द्विगुणः स्मृतः ।
Y.M.095
अधमस्याधमो घर्मः कम्पो भवति मध्यमः ।
Y.Y.006/026
कम्पको मध्यमः प्रोक्तः उत्थानश्चोत्तमो भवेत् ।

मध्यमा

S.SV.058
मध्यमा भवति क्रूरा दुष्टा सर्वत्र कर्मसु ।
S.SV.304
मध्यमा भवति क्रूरा दुष्टा सर्वेषु कर्मसु ।
Y.Y.006/053
नासापट्टौ मध्यमाभ्यां प्रच्छन्न करणानि वै ।

मध्यमाभ्रमण

Y.B.124
मध्यमाभ्रमणेन स्यात् स प्राणो ब्रह्मनाडिगः ।

मध्यमार्ग

मध्यमार्ग

S.SV.295
चन्द्रे स्त्री पुरुषः सूर्ये मध्यमार्गे नपुंसकः ।

मध्यमाश्रित

S.SV.169
पीतवर्णं चतुष्कोणं मधुरं मध्यमाश्रितम् ।

मध्यरात्रि

S.SV.229
मध्याह्नान्मध्यरात्राच्च परतस्तु प्रवर्तते ।

मध्यवाही

S.SV.164
पीतः शनैर्मध्यवाही हनुर्यावद्गुरुध्वनिः ।

मध्यसत्त्व

A.P.020
मध्यस्थः सर्वकार्येषु मध्यसत्त्वोऽभिधीयते ।

मध्यस्थ

A.P.020
मध्यस्थः सर्वकार्येषु मध्यसत्त्वोऽभिधीयते ।
Y.V.015
पावकश्शक्तिमध्यस्थो नाभिचक्रे रविः स्थितः ।

मध्या

H.R.002/024
धारयेन्नासिकां मध्यातर्जनीभ्यां विना दृढं ।
Y.Y.012/009
शिरां...मुखेन मध्यामन्याश्च भोगेन शिरास्तथैव ।

मध्याङ्गुलि

S.SV.150
श्रुत्योरङ्गुलिकौ मध्याङ्गुल्यौ नासापट्टद्वये ।
S.SV.347
मध्याङ्गुलिनां त्रितयं न वक्रं रोगं...कण्ठ ।

मध्याह्न

S.SV.086
प्रातर्मध्याह्नयोश्चन्द्रः सायंकाले दिवाकरः ।
S.SV.229
मध्याह्नान्मध्यरात्राच्च परतस्तु प्रवर्तते ।

मनस्

मनःशुद्धि

Y.Y.001/068
मृज्जलभ्यां स्मृतं बाह्यं मनःशुद्धिस्तथान्तरम् ।
Y.Y.001/069
मनःशुद्धिश्च विज्ञेया धर्मेणाध्यात्मविद्यया ।

मनःस्थैर्य

Y.R.045
आसने स्थिरतां याते मनःस्थैर्यं भवेद् ध्रुवम् ।

मनन

Y.B.074
किमसौ मननादेव, मुक्तो भवति तत्क्षणात् ।
Y.Y.002/015
मानसो मननध्यानभेदाद् द्वैविध्यमास्थितः ।

मननाथ

H.R.004/004
इन्द्रियाणां मनो नाथो मनोनाथस्तु मारुतः ।

मनस्

A.P.006
भ्रूनासादिषु कीटवन्न हि मनो मग्नं कथश्चिद्भवेत् ।
A.P.008
नैतेषां देहसिद्धिर्विगतनिजमनो राजयोगादृतेऽस्मात् ।
A.P.034
निभृतं योनिमाकुञ्चेन्मनो मध्ये नियोजयेत् ।
A.P.035
त्रिवेणीसङ्गमं कृत्वा केदारं प्रापयेन्मनः ।
A.P.055
तद्धानं यदशेषवस्तुविषयव्यापारहीनं मनः ।
A.Y.001/017
एवमभ्यसतो योगं मनो भवति सुस्थिरम् ।
A.Y.001/020
तस्मात्...मनोविरचितं त्यक्त्वाऽमनस्कं भज ।
A.Y.001/027
आकाशं पञ्चमं तत्त्वं मनः षष्ठमुदीरितम् ।
A.Y.001/032
न किञ्चिन्मनसा ध्यायेत्सर्वचिन्ताविवर्जितः ।
A.Y.001/034
मनःपवनयोर्नाशादिन्द्रियार्थं विमुञ्चति ।

मनस्

A.Y.001/042

मनोऽप्यभ्यासयोगेन तद्वद् ब्रह्मणि लीयते ।

A.Y.001/043

मनोऽपि ब्रह्मसंस्पर्शात्तथा ब्रह्ममयं भवेत् ।

A.Y.001/044

ब्रह्मज्ञानमयत्वेन निर्वाणं मनसस्तथा ।

A.Y.001/054

अनाहतः स विज्ञेयो मनस्तत्रैव विन्यसेत् ।

A.Y.001/058

मनोवातनिरोधेन जागर्त्याधारसंस्थिता ।

A.Y.001/060

क्षणादुत्पद्यते तस्य मनसः कम्पनं सकृत् ।

A.Y.001/069

दूरश्रवणविज्ञानं मनसाश्चर्यकारणम् ।

A.Y.001/076

मनसा सहितस्यापि गन्तुमिच्छति विग्रहः ।

A.Y.002/028

यावन्मनस्तत्र मरुत्प्रवृत्तियविन्नरुद्धापि मनःप्रवृत्तिः ।

A.Y.002/034

प्रायः प्राणिगणा विमूढमनसो नानाविकारान्विता ।

A.Y.002/042

वायोर्नाशस्तदनु मनसस्तद्विनाशाश्च मोक्षः ।

A.Y.002/057

वाङ्मनः कायसंक्षोभं प्रयत्नेन विवर्जयेत् ।

A.Y.002/069

यथा यथा सदाभ्यासान्मनसः स्थिरता भवेत् ।

A.Y.002/070

स्पर्शं च स्पर्शतो...प्रख्यं मनोऽत्र क्रमाद् ।

A.Y.002/071

यदा यत्र यथा यत्र स्थिरं भवति मानसम् ।

A.Y.002/072

यत्र यत्र मनो याति न निवार्यं ततस्ततः ।

A.Y.002/073

अवारितं मनस्तद्वत् स्वयमेव विलीयते ।

A.Y.002/075

विदिते तु परे तत्त्वे मनो नौस्ताम्भकाकवत् ।

A.Y.002/075

दुर्निवार्यं मनस्तद्वद्वावतत्त्वं न विन्दति ।

A.Y.002/079

बन्धाय विषयासङ्गि मुक्तये निर्विषयं मनः ।

मनस्

A.Y.002/079

मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।

A.Y.002/080

मनसोऽप्युन्मनी भावेऽद्वैतभावः प्रकल्पते ।

A.Y.002/083

सहजेनामनस्केन मनःशल्ये नियोजिते ।

A.Y.002/086

संक्षीणयोर्मनः पक्षी स्थिरसत्तोऽवसीदति ।

A.Y.002/088

वायुयानयुतश्छित्वा मनः शत्रुं सुखीं भवेत् ।

A.Y.002/098

अभ्यस्यतो मनःपूर्वं विशिष्टं चलमुच्यते ।

A.Y.002/111

त्यक्त्वा सर्वमिदं ...मत्वा मनो विभ्रमम् ।

G. P.001/005

यद्वावृत्तं मनो भोगादासक्तं परमात्मनि ।

G. P.001/049

प्रबुद्धा बुद्धियोगेन मनसा मरुता सह ।

G. P.001/088

मनसा तत्स्मरेन्नित्यं तत्परं ज्योतिरोमिति ।

G. P.002/053

मनसो निश्चलत्वेन धारणा साभिधीयते ।

G. P.002/060

कर्मणा मनसा वाचा धारणाः पञ्चदुर्लभाः ।

G. P.002/086

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

G. P.002/087

यदा संक्षीयते प्राणो मानसं च प्रलीयते ।

G. P.002/094

हेतुदृष्टान्तनिर्मुक्तं मनोबुद्ध्योरगोचरम् ।

G. P.002/101

यस्य ब्रह्मविचारणे क्षणमपि प्राप्नोति धैर्यं मनः ।

H.R.001/019

मकारेण मनः प्रोक्तं त्रकारः प्राण उच्यते ।

H.R.001/019

मनः प्राणसमायोगाद्योगो वै मन्त्रसंज्ञकः ।

H.R.002/003

मारुते मध्य सञ्जाते मनः स्थैर्यं च जायते ।

H.R.002/003

मनसः सुस्थिरीभावः सैवावस्था मनोन्मनी ।

मनस्

H.R.002/045

निभृत्य योनिमाकुञ्च्य मनोमध्ये नियोजयेत् ।

H.R.002/092

तस्माच्छुक्रं मनश्चैव रक्षणीयं प्रयत्नतः ।

H.R.002/092

एवं यो भजते नारीं तामेव मनसा रमेत् ।

H.R.003/002

इत्येवमादयश्चान्ये मनसो नियमाः स्मृताः ।

H.R.003/002

मनः प्रसादसंतोषो मौनमिन्द्रियनिग्रहः ।

H.R.004/001

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

H.R.004/003

ध्यानादस्पन्दमनसः समाधिः सोऽभिधीयते ।

H.R.004/004

इन्द्रियाणां मनो नाथो मनोनाथस्तु मारुतः ।

H.R.004/029

मनो यत्र विलीयते पवनस्तत्र लीयते ।

H.R.004/044

तदा सन्धीयमानं हि मनस्तत्रैव लीयते ।

S.SV.065

जानीयात्प्रतिपत्पूर्वं योगी तद्यतमानसः ।

S.SV.083

प्रथमे मनउद्वेगं धनहानिर्द्वितीयके ।

S.SV.092

पूर्णाङ्गे खलु कर्तव्याकार्यसिद्धिर्मनः स्थिता ।

S.SV.133

विषमस्योदयो यत्र मनसाऽपि न चिन्तयेत् ।

S.SV.385

तत्रस्थं तु मनो यस्य याममात्रं भवेदिह ।

Y.B.050

इन्द्रियाणि मनोबुद्धिकामक्रोधादिकं जितम् ।

Y.B.080

नाना विधैर्विचारेस्तु न साध्यं जायते मनः ।

Y.M.039

प्रबुद्धावग्रियोगेन मनसा मारुता सह ।

Y.M.076

मनसा यत्स्मरेन्नित्यं तत्परं ज्योतिरामिति ।

Y.M.132

एवं यो विजितेन्द्रियमना नैवास्ति तस्य क्षयः ।

मनस्

Y.M.142

मनसो निश्चलत्वेन धारणा च विधीयते ।

Y.M.176

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

Y.M.177

यथा संक्षीयते प्राणो मानसश्च विलीयते ।

Y.M.178

अद्वयत्वं गते जीवे न मनो इन्द्रियाणि च ।

Y.R.025

शौचं शुद्धिर्हि देहस्य मनसश्च निगद्यते ।

Y.R.027

मनसा भक्तिभावेन यदीशस्य निरंतरम् ।

Y.R.054

प्रणवं वाथ गायत्रीं मनसाकुम्भकावधि ।

Y.R.071

मनसा कुम्भकाले तु मात्रास्ताः परिकीर्तिताः ।

Y.R.106

मनसा चिंतयेच्चापि पृष्ठे प्राणस्य रोहणम् ।

Y.R.112

ब्रह्मरन्ध्रे ल्यं याति मनश्चानुविलीयते ।

Y.R.119

मनसो विकलीभावे प्राणो न स्थिरतां व्रजेत् ।

Y.R.176

योगिनो मनसस्तुष्टिकरं क्लेशहरं परम् ।

Y.R.238

निर्विकल्पसमाधाने मनसो विल्यो भवेत् ।

Y.R.253

पृथग्विमिश्रितश्चापि मनस्तत्र नियोजयेत् ।

Y.R.260

नादश्रवणतोनित्यमन्तर्लीनं भवेन्मनः ।

Y.R.270

दृष्ट्या समं मनश्चापि लक्ष्यस्थाने प्रवेशयेत् ।

Y.R.276

दृष्टिरन्तर्मुखत्वेन लीयते मनसा समम् ।

Y.V.026

मनःपुष्पं तथा देवमर्चयेत्परमं शिवम् ।

Y.Y.001/013

ध्यायनहृदि हृषीकेशं मनसा सुसमाहितः ।

Y.Y.001/051

कर्मणा मनसा वाचा सर्वभूतेषु सर्वदा ।

मनस्

Y.Y.001/054
कर्मणा मनसा वाचा परद्रव्येषु निःस्पृहा ।
Y.Y.001/055
कर्मणा मनसा वाचा सर्वावस्थासु सर्वदा ।
Y.Y.001/063
विहितेषु तदन्येषु मनोवाक्कायकर्मणाम् ।
Y.Y.001/070
गुरवः श्रुतसम्पन्ना मान्या वाङ्मनसादिभिः ।
Y.Y.006/001
समाहितमनास्त्वं च शृणु गार्गी वरानने ।
Y.Y.006/038
धारयेन्मनसा प्राणं सन्ध्याकालेषु सर्वदा ।
Y.Y.006/061
धारयेन्मनसा सार्धं व्याहरन्प्रणवाक्षरम् ।
Y.Y.006/067
दृष्टचिह्नस्ततस्तस्मान्मनसारोप्य मारुतम् ।
Y.Y.006/068
यावन्मनो ल्यत्यस्मिन्नाभौ सवितृमण्डले ।
Y.Y.006/072
मन्त्रमुच्चार्य मनसा हन्मध्ये धारयेत्पुनः ।
Y.Y.006/073
तस्मादारोप्य मनसा साग्निं प्राणमनन्यधीः ।
Y.Y.006/076
संभिद्य मनसा मूर्ध्नि ब्रह्मरन्ध्रं सवायुना ।
Y.Y.007/004
तेषामात्मन्यनुष्ठानं मनसा यद्वर्हिर्विना ।
Y.Y.007/020
स्थानेष्वेतेषु मनसा वायुमारोप्य धारयेत् ।
Y.Y.007/037
यावन्मनो ल्यत्यस्मिन्स्तावत्संयमनं कुरु ।
Y.Y.008/002
यमादिगुणयुक्तस्य मनसः स्थितिरात्मनि ।
Y.Y.008/025
मनसा चिन्तयन्त्यस्तु मुहूर्तमपि धारयेत् ।
Y.Y.009/002
ध्यानमात्मस्वरूपस्य वेदनं मनसा खलु ।
Y.Y.009/017
मनसालोक्य देवेशं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।
Y.Y.009/032
मनसालोक्य सोऽहं स्यामित्येतद्ध्यानमुत्तमम् ।

मनोजव

Y.Y.010/007
वेदान्तेष्वथ शास्त्रेषु सुशिक्षिसमनाः सदा ।
Y.Y.010/008
तस्मिन्सुनिश्चितार्थेषु सुशिक्षितमानाः सदा ।
Y.Y.012/023
अस्ति गार्गी परमार्थमिदं...मनसा रुचिरूपम् ।
Y.Y.012/025
मनो ल्यं यदा याति भूमध्ये योगिनां नृणाम् ।
Y.Y.012/026
कम्पनं च तथा मूर्ध्नो मनसैवात्मदर्शनम् ।
Y.Y.012/027
भ्रुवोन्तरे विष्णुपदे ऋचौ (?रुचौ) तु मनो ल्यं...प्रबुद्धे ।
Y.Y.012/028
तस्मिन्तदा याति मनो ल्यं चेन्मुक्तेः...।

मनुज

Y.Y.004/012
त्रिकोणं मनुजानां च चतुरस्रं चतुष्पदम् ।

मनुष्य

A.Y.002/079
मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।
S.SV.272
परस्परं मनुष्याणां युद्धे प्रोक्तो जयस्त्वया ।
S.SV.272
यमयुद्धे समुत्पन्ने मनुष्याणां कथं जयः ।
S.SV.346
...जीवेन्मनुष्यः स हि सप्तमासम् ।

Y.Y.004/014
देहमध्यं तयोर्मध्यं मनुष्याणामितीरितम् ।
Y.Y.004/016
कन्दस्थानं मनुष्याणां देहमध्यात्रवाङ्गुलम् ।

मनोगत

Y.R.265
ध्यानमात्रेण सर्वेषां भूतानां च मनोगतम् ।

मनोजव

Y.Y.006/034
मनोजवत्वं लभते पल्लिादि च नश्यति ।

मनोजाल

मनोजाल

A.Y.002/087
त्रोटयित्वा मनोजालं मीनवज्जायते सुखी ।

मनोज्ञ

A.P.022
सर्वशास्त्रकृताभ्यासो मनोज्ञो वीर्यशौर्यवान् ।

मनोदृश्य

A.Y.002/080
मनोदृश्यमिदं सर्वं यत् किञ्चित्सचराचरम् ।

मनोधैर्य

Y.M.102
धारणायां मनोधैर्यं ध्यानादेश्वर्यमद्भुतम् ।

मनोन्मनी

H.R.002/003
मनसः सुस्थिरीभावः सैवावस्था मनोन्मनी ।
H.R.004/028
एको देवो निरालम्बः एकावस्था मनोन्मनी ।

मनोनाश

A.Y.002/031
तस्मान्मनोनाशवतोऽमनस्कता...वायुस्रे ।

मनोभङ्ग

S.SV.267
मनोभङ्गमकुर्वाणः सर्वकार्येषु जीवति ।

मनोभिलषित

H.R.001/075
मनोभिलषितं योग्यं चतुर्थांशं विवर्जितम् ।

मनोमूर्च्छा

H.R.002/028
रेचयेन्मूर्च्छनारुध्येय मनोमूर्च्छां सुखप्रदा ।

मनोमूल

A.Y.002/059
उन्मूलितमनोमूले जगद्भक्षः पतिष्यति ।

मनोयुक्त

A.Y.001/007
द्विधा कृतं मनोयुक्तं तारकं सर्वसारकम् ।

मन्त्र

Y.R.119

प्राणस्य त्वखिलं कर्म मनोयुक्तं समभ्यसेत् ।

मनोल्थ

Y.R.280
समाध्यभ्यासतो नित्यं जायतेऽन्तर्मनोल्थः ।

मनोवस्था

A.Y.002/094
चतुर्विधा मनोवस्था विज्ञातव्या मनीषिभिः ।

मनोवृत्ति

A.Y.002/076
याने सौख्येसदाभ्यासान्मनोवृत्तिस्तदात्मनि ।
Y.M.178
इन्द्रियाणि मनोवृत्तिरपरोक्षेपयाहि सः ।
Y.R.201
स्वप्रकाशे परानन्दे मनोवृत्तिर्विलीयते ।
Y.Y.010/016
मनोवृत्तिं सुसंयम्य परमात्मनि पण्डितः ।

मन्त्र

A.P.006
षट्कर्मप्रतिपत्तिहेतुकमिदं मन्त्रं न तद् दृश्यते ।
A.P.007
नित्यं मन्त्रयतो लभेन्न नृपतां नैवाधिपत्यं तथा ।
A.P.024
मृदवे दीयते मन्त्रो मध्याय ल्य उच्यते ।
A.P.025
अह (ओ) मिति एकाक्षरं मन्त्रं तच्चप्रणवादिकम् ।
A.P.073
ल्यमन्त्रहठाः प्रोक्ताः राजयोगाय केवलम् ।
A.Y.001/020
द्वेषोच्चाटनमारणादि कुहकैर्मन्त्रैः प्रपञ्चोद्गमः ।
G. P.001/042
हंस हंसेत्यमुं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।
G. P.001/043
एतत्संख्यान्वितं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।
G. P.002/089
अग्राह्यो मन्त्रयन्त्राणां योगी युक्तः समाधिना ।
H.R.001/009
अङ्गेषु मन्त्रमभ्यस्य पूर्वमन्त्रं जपन्सुधीः ।

मन्त्र

H.R.001/019

मनः प्राणसमायोगाद्योगो वै मन्त्रसंज्ञकः ।

S.K.S.029

सध्यानमन्त्रयुक्तानि यथाहान्धकसूदनः ।

S.K.S.091

प्राणापानौ चिन्तनीयौ च देवो...मन्त्रं ध्यानपूर्वं जपेच्च ।

S.SV.178

मन्त्रार्थं युद्धप्रश्ने च गमनागमने तथा ।

Y.B.081

तर्कैर्जल्पैः शास्त्रजालैर्युक्तिभिर्मन्त्रभेषजैः ।

Y.B.143

मन्त्रोहोलेख्यो राजा योगान्तर्भूमिकाः क्रमात् ।

Y.B.146

हंस हंसेति मन्त्रोऽयं सर्वजीवो जपन्ति तम् ।

Y.B.174

रसौषधिक्रियाकालमन्त्रक्षेत्रादिसाधनात् ।

Y.M.031

हंसो हंसेत्यमुं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।

Y.M.032

एतत्सङ्ख्यान्वितं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।

Y.M.181

अग्राह्यो मन्त्रशास्त्राणां योगीयुक्तः समाधिना ।

Y.R.026

प्रणवादिपवित्रस्य मन्त्रस्यावर्तनं जपः ।

Y.Y.002/018

ऋषिं छन्दोऽधिदैवं च ध्यायन्मन्त्रं च सर्वदा ।

Y.Y.005/012

मन्त्रैर्यस्ततनुर्धरः सितभस्मधरः सदा ।

Y.Y.006/015

स-वैदिकं जपेन्मन्त्रं लौकिकं न कदाचन ।

Y.Y.006/017

नमोन्तं शिवमन्त्रं वा वैष्णवं वेष्ट्यते बुधैः ।

Y.Y.006/067

मन्त्रमुच्चारयन्दीर्घं नाभिमध्ये निरोधयेत् ।

Y.Y.006/072

मन्त्रमुच्चार्य मनसा हन्मध्ये धारयेत्पुनः ।

Y.Y.010/011

प्रदाय विद्यां पुत्रस्य मन्त्रं च विधिपूर्वकम् ।

Y.Y.010/013

तस्मिन्सुबद्धपर्यङ्के मन्त्रैर्बद्धकलेवरः ।

मन्दरागी

मन्त्रजप

Y.Y.002/018

यस्तु मन्त्रजपो गार्गि स एव हि फलप्रदः ।

मन्त्रमूर्ति

A.P.004

यो मन्त्रमूर्तिवशगः स तु मन्त्रयोगः ।

मन्त्रयोग

A.P.003

ल्ययोगो हृद्यैव मन्त्रयोगस्तृतीयकः ।

A.P.004

यो मन्त्रमूर्तिवशगः स तु मन्त्रयोगः ।

A.Y.001/010

मन्त्रयोगरताः केचित् केचिद् ध्यानविमोहिताः ।

H.R.001/008

मन्त्रयोगो ल्यैव राजयोगस्तृतीयकः ।

H.R.001/009

येन केनापि सिद्धस्यान्मन्त्रयोगः स उच्यते ।

Y.B.147

सोऽहं सोऽहमिति प्राप्तो मन्त्र योगः स उच्यते ।

मन्त्रसाधन

S.SV.106

जन्ममोक्षे च धर्मे च दीक्षायां मन्त्रसाधने ।

मन्त्राभ्यास

Y.Y.002/012

विधिनोक्तेन मार्गेण मन्त्राभ्यासो जपः स्मृतः ।

मन्थान

H.R.001/081

मन्थान भैरवयोगी सिद्धबुद्धिश्च कन्दली ।

मन्द

H.R.002/027

वेगोद्घोषं रैचकं भृङ्गनादं पूरकं मन्दमन्दम् ।

Y.Y.005/018

ध्यायन्निरेचयेत्पश्चान्मन्दं पिङ्गल्या पुनः ।

मन्दरागी

A.P.019

मन्दोत्साही मन्दरागी पराधीनो विदूषकः ।

मन्दाग्रि

मन्दाग्रि

S.SV.122

भुक्तमार्गेण मन्दाग्रौ स्त्रीणां वश्यादिकर्मणि ।

मन्दोत्साही

A.P.019

मन्दोत्साही मन्दरागी पराधीनो विदूषकः ।

मम

A.P.016

उद्यत्यानन्दवृन्दे त्यजति तव ममेत्यादि मोहान्धकारे ।

ममत्व

H.R.001/014

अहं ममत्व...श्रीराजयोगस्थिरचेतनानाम् ।

मयूर

H.R.003/009

दण्डपार्श्वं च सहजं बन्धपिण्डं मयूरकम् ।

H.R.003/009

एकपादमयूरं च षण्मयूरमिहोच्यते ।

H.R.003/021

मायूरं कुक्कुटं चैव भद्रं सिंहासनं तथा ।

H.R.003/042

...अभिभवति च दोषानासनं श्रीमयूरं ।

H.R.003/043

मयूरं दण्डवत्कुर्यान्मायूरं दण्डनामकम् ।

H.R.003/043

कुर्यान्मयूरं पार्श्वार्थ्यां मायूरं पार्श्वनामकम् ।

H.R.003/045

एकपादं मयूराग्रे प्रसार्यैकं मयूरतः ।

H.R.003/045

इदं पिण्डं मयूराख्यं सर्वव्याधि विनाशनम् ।

H.R.003/046

कण्ठे पदं प्रासार्यैव एकपादं मयूरके ।

मयूरासन

Y.Y.003/002

भद्रं मुक्तासनं चैव मयूरासनमेव च ।

Y.Y.003/016

मयूरासनमेतत्तु सर्वपापप्रणाशनम् ।

मरण

मरण

A.P.032

महारोगा महाक्लेशा जीर्यन्ते मरणादयः ।

A.P.033

कथ्यतेऽसौ महाबन्धो जरामरणनाशकः ।

A.P.061

प...श्चेद्वर्षशते लक्ष्येन्नान्यथा मरणं भवेत् ।

A.P.069

चित्तं जीवितमित्याहुरचित्तं मरणं विदुः ।

G. P.001/064

न रोगान्मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

G. P.001/091

मरणं तस्य निष्क्रान्तिस्ततो वायुं निरोधयेत् ।

H.R.001/014

न जागरो नास्ति सुषुप्ति भावो...मरणं च चित्तम् ।

H.R.002/091

मरणं बिन्दुपातेन जीवितं बिन्दुधारणात् ।

H.R.003/081

मरणं तस्य निष्क्रान्ते ततो वायुं निरोधयेत् ।

S.SV.129

जीविते मरणे प्रश्ने लभालभे जयाजये ।

S.SV.349

मरणं तस्य निर्दिष्टं चतुर्थे मासि निश्चितम् ।

S.SV.360

अशिरो मासमरणं विनाजङ्घे दिनाष्टकम् ।

Y.B.056

मरणं तस्य किं देवि ! पृच्छसीन्दुसमानने ।

Y.B.056

नासौ मरणमाप्नोति पुनर्योगबलेन तत् ।

Y.B.057

पुरैव मृत एवासौ मृतस्य मरणं कुतः ।

Y.B.057

मरणां यत्र सर्वेषां, तत्रासौ सखि ! जीवति ।

Y.B.078

किम्पुनर्बहुनोक्तेन ? मरणं नास्ति तस्य वै ।

Y.M.054

न रोगो मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

Y.M.079

मरणं तस्य निष्माणः ततो वायुं निरोधयेत् ।

मरणभयहरा

मरणभयहरा

G. P.002/079

तां कन्दे ज्ञानरूपं मरणभयहरं योगिनीशानमुद्राम् ।

मरणावस्था

A.P.031

तदासौ मरणावस्था जायते द्विपुटाश्रिता ।

H.R.002/040

तथा सा मरणावस्था जायते द्विपुटी स्थिता ।

मरीचि

A.P.067

रुमो(?) मरीचि खद्योत दीपज्वालेन्दु भास्कराः ।

मरीचिजल

G. P.002/074

निर्मलं गगनाकारं मरीचिजलसन्निभम् ।

Y.M.168

निर्मलं गगनाकारं मरीचिजलसन्निभम् ।

मरुज्जय

Y.B.091

मरुज्जयो यस्य सिध्येत्सेवयेत्तं गुरु सदा ।

मरुत्

A.Y.002/028

यावन्मनस्तत्र मरुत्प्रवृत्तिविन्मरुच्चापि मनःप्रवृत्ति ।

G. P.001/049

प्रबुद्धा बुद्धियोगेन मनसा मरुता सह ।

G. P.001/092

यावद्बुद्धो मरुद्देहे यावच्चित्तं निरामयम् ।

G. P.002/009

द्वाराणां नवकं निरुद्धं मरुतं पीत्वा दृढं धारितं ।

Y.B.137

गुरुप्रसादान्मरुदेव साधित... ।

Y.B.138

...तत्र प्रतीतो मरुतोऽपि नाशः ।

Y.B.146

हकारेण बहिर्याति सकारेण विशेन्मरुत् ।

Y.M.080

यावद्बुद्धो मरुद्देहे तावच्चित्तं निरामयम् ।

मल

मरुद्गण

Y.Y.012/009

स्वपुच्छमास्येन निगृह्य...संयम्य मरुद्गणानाम् ।

मर्कट

Y.B.153

कथयत्वं महादेव ! काकमर्कटयोर्मतम् ।

Y.B.157

चिरात्सम्प्राप्यते सिद्धिः, मर्कटक्रम एव सः ।

मर्कटासन

H.R.003/010

स्वस्तिकं गोमुखं वीरं माण्डूकं मर्कटासनम् ।

H.R.003/055

पादमध्ये शिरः क्षित्वा धनुवन्मर्कटासनम् ।

मर्त्य

Y.Y.010/010

निर्भयः सुप्रसन्नात्मा मर्त्यस्तु विजितेन्द्रियः ।

मर्दल

H.R.004/010

मध्ये मर्दलं शङ्खोत्था घण्टाकाहलं कास्तथा ।

मर्दलध्वनि

A.P.050

तृतीयायां ततो भित्वा विपाको (विहायो) मर्दलध्वनिः ।

H.R.004/022

तृतीयायां ततो भित्वाऽविष्कारो मर्दलध्वनिः ।

मर्मस्थान

Y.Y.007/006

अष्टदशसु यद्वायोर्मर्मस्थानेषु धारणम् ।

Y.Y.007/007

मर्मस्थानानि सिद्ध्यर्थं शरीरे योगमोक्षयोः ।

Y.Y.007/011

मर्मस्थानानि चेतानि मानं तेषां पृथक्शृणु ।

Y.Y.009/004

मर्मस्थानानि नाडीनां संस्थानं च पृथक्पृथक् ।

मल

A.Y.002/033

केचिन्मूत्रं पिबन्ति स्वमलमथ तनौ...ल्ललं ।

मलशोधन

H.R.001/058

कर्माष्टभिर्गतस्थौल्यं कफमेदो मल्लधिकः ।

H.R.001/074

रसमारे मारे हेमकरे मल जारे जारे रोगहरे ।

H.R.001/085

प्राणायामैरेव सर्वे प्रशुध्यन्ते मल इति ।

H.R.003/082

मलकुलसु नाडीषु मारुतो नैव मध्यगः ।

S.K.S.033

भ्रामयित्वा ततः पश्चात्तत्रस्थं मलमाहरेत् ।

S.K.S.036

मलनिर्हरणं कुर्वन् प्राग्वदीरसखं स्मरन् ।

S.K.S.039

मलस्तथैव नश्यन्ति बस्तिकर्मणि योग्यता ।

S.K.S.054

प्राणप्रधाने भस्त्रायां कफमेदमल्लदिकम् ।

S.K.S.086

यथामलं यथादोषं यथास्थानं तु यद्व्रणम् ।

S.K.S.117

घृतं वा तैलमथवा यथादोषं यथामलम् ।

S.K.S.132

नौल्लक्रियासुसंपन्नस्त्यक्तमूत्रमलः सुधीः ।

S.K.S.135

यावन्मलं विनश्यन्ति वातपित्तकफोद्भवाः ।

S.SV.024

लघु दीर्घं स्वरबले मलं चैव निवारयेत् ।

S.SV.371

शरीरं नाशयन्त्येते दोषा धातुमलस्तथा ।

मलशोधन

S.K.S.034

नेत्रकर्णाद्यूर्ध्वरोगनाशनं मलशोधनम् ।

मलनिर्हरण

S.K.S.082

मलनिर्हरणं कुर्याद् भ्रामयित्वा शल्लकिकाम् ।

मलशुद्धि

H.R.001/029

मलशुद्धिर्दीपनं च जायते चक्रिकर्मणा ।

महर्षि

S.K.S.089

...नादस्फोट्यं मलशुद्धिश्च कोष्ठात् ।

मलशोधन

S.K.S.034

नेत्रकर्णाद्यूर्ध्वरोगनाशनं मलशोधनम् ।

मलकुल

G. P.001/095

शुद्धिमेति यदा सर्वनाडीचक्रं मलकुलम् ।

मसीमय

Y.R.268

श्वेतमृत्स्ना प्रल्लिप्तायां भित्तौ कृत्वा मसीमयम् ।

मस्तक

G. P.001/019

मस्तके मणिवद्बिम्बं यो जानाति स योगवित् ।

G. P.001/067

भावयन्ति शरीराणामापादतलमस्तकम् ।

S.SV.156

जानुदेशे क्षितिस्तोयं पादान्ते मस्तके नभः ।

Y.M.012

मस्तके मणिमद्भिन्नं (वद्विम्बं)...योगवित् ।

Y.M.057

भावयन्ति शरीराणां आपादतलमस्तकः ।

Y.R.207

आपूर्य कुम्भितो वायुः पृष्ठमार्गेण मस्तकम् ।

मस्तकभाति

H.R.001/025

त्रोटनं मस्तकभातिः कर्माण्यष्टौ प्रचक्षते ।

महत्

Y.M.184

निर्मलं निश्चलं नित्यं निर्गुणं निष्क्रियं महत् ।

महत्कर्मन्

S.K.S.018

उद्गाराख्यं महत्कर्म शिरासञ्चालनं तथा ।

महर्षि

Y.R.181

सिद्धा महर्षयश्चैव दृश्यन्तेऽम्बरचारिणः ।

महाकाय

महाकाय

A.P.023

अधिमात्रतरस्सोऽपि महाकायः प्रवर्तते ।

महाकाल

S.K.S.001

महाकालजयं शास्त्रं कृतवान् तं नमाम्यहम् ।

महाक्लेश

A.P.032

महारोगा महाक्लेशा जीर्यन्ते मरणादयः ।

महाखग

G. P.001/077

उड्यानं कुरुते यस्मादविश्रान्तं महाखगम् ।

H.R.002/054

उड्डणं कुरुते यस्मात् अविश्रान्तो महाखगः ।

Y.M.049

ओड्याणं कुरुते यस्मादविश्रान्तं महाखगः ।

महागुह्य

H.R.002/053

एतत्त्रयं महागुह्यं जरामृत्युविनाशनं ।

Y.B.189

योगबीजं महागुह्यं, यन्मया प्रकटीकृतम् ।

महाचक्र

G. P.001/024

द्वादशारे महाचक्रे पुण्यपापविवर्जिते ।

Y.M.015

द्वादशारे महाचक्रे पुण्य-पाप-विवर्जिते ।

महाजल

Y.M.083

शुद्धीयेत यदा सर्वं नाडिजालं महाजलम् ।

महाज्ञान

S.SV.215

देवदेव महादेव महाज्ञानं स्वरोदयम् ।

महातत्त्व

A.Y.001/098

नास्ति पातो ल्यस्थानां महातत्त्वे विवर्तिनाम् ।

महापद्म

Y.B.065

नास्ति पातो ल्यस्थानां, महातत्त्वे विवर्तिनाम् ।

महादेव

A.Y.001/002

देवदेव महादेव सर्वानुग्रहकारक ।

S.SV.002

देवदेव महादेव कृपां कृत्वा ममोपरि ।

S.SV.139

देवदेव महादेव सर्वसंसारतारक ।

S.SV.215

देवदेव महादेव महाज्ञानं स्वरोदयम् ।

S.SV.218

देव-देव महादेव सर्व-संसारसागरे ।

Y.B.012

तत्त्वातीतं महादेव ! प्रसादात्कथयस्व मे ।

Y.B.145

कथयेदं महादेव ! योगतत्त्वं चतुर्विधम् ।

Y.B.153

कथयत्वं महादेव ! काकमर्कटयोर्मतम् ।

Y.Y.008/022

बिन्दुरूपं महादेवं व्योमाकारं सदाशिवम् ।

महाद्युति

Y.Y.009/025

अथवा मण्डले पश्येदादित्यस्य महाद्युतेः ।

महान्

Y.Y.012/033

अणोरणीयान्महतो महीयानात्मा गुहायां...जन्तोः ।

महापथ

G. P.001/016

सहस्रदलमाख्यातं ब्रह्मरन्ध्रे महापथे ।

महापद्म

G. P.002/036

प्राप्ते प्राणे महापद्मं योगी स्वममृतायते ।

S.SV.283

महापद्मे मुखं स्पृष्ट्वा वारं वारमिदं चरेत् ।

महापातक

महापातक

H.R.002/145

गोमांसभक्षणं तत्तु महापातकनाशनम् ।

महाप्राज्ञ

A.Y.001/003

श्रुणु वत्स महाप्राज्ञ संसारार्णवतारकम् ।

महाप्राण

Y.Y.006/077

प्राणमुन्मोचयेत्पश्चान्महाप्राणे खमध्यमे ।

महाबन्ध

A.P.033

कथ्यतेऽसौ महाबन्धो जरामरणनाशकः ।

A.P.036

महामुद्रामहाबन्धौ निष्फलौ वेधवर्जितौ ।

H.R.002/033

महामुद्रा महाबन्धो महावेधस्तृतीयकः ।

H.R.002/045

रेचयेच्च शनैरेवं महाबन्धोऽयमुच्यते ।

H.R.002/046

अथ योगी महाबन्धं सर्वसिद्धिप्रदायकं ।

H.R.002/048

महामुद्रा महाबन्धो निष्फलौ वेधवर्जितौ ।

H.R.002/049

महाबन्धस्थितो योगी कृत्वा पूरकमेकधीः ।

महाबल

Y.B.052

देवैरपि न लभ्येत, योगदेहो महाबलः ।

महाबिम्ब

A.P.067

अमी कला महाबिम्बं विश्वबिम्बं प्रकाशते ।

महाबुद्धि

A.Y.001/071

रात्रिषट्कल्येनापि महाबुद्धिः प्ररोहति ।

महाभाग

Y.Y.001/004

ब्रह्मविद्धिर्महाभागैर्ब्राह्मणैश्च समावृतम् ।

महामुद्रा

महाभागा

Y.Y.001/006

मैत्रेयी च महाभागा गार्गी च ब्रह्मविद्वरा ।

महाभूत

Y.B.051

महाभूतानि तत्त्वानि सम्भूतानि क्रमेणा तु ।

महामार्ग

Y.B.154

आदिनाथमहामार्ग एकएवहि नान्यथा ।

Y.Y.006/034

मुक्तेरयं महामार्गो मकाराख्यान्तरात्मनः ।

Y.Y.009/029

एष एव तु मोक्षस्य महामार्गस्तपोधने ।

महामाया

A.Y.002/085

कहल्लैव महामाया समनस्केन्द्रिये सदा ।

महामुद्रा

A.P.032

महामुद्रां च तेनैनां वदन्ति विबुधोत्तमाः ।

A.P.033

महामुद्राकृता येन साधकाय प्रसिध्यति ।

A.P.036

महामुद्रामहाबन्धौ निष्फलौ वेधवर्जितौ ।

G. P.001/057

महामुद्रां नभोमुद्रां उड्डीयानं जलन्धरम् ।

G. P.001/061

रोगास्तस्य क्षयं यान्ति महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

G. P.001/062

कथितेयं महामुद्रा महासिद्धिकरी नृणाम् ।

G. P.001/076

रसनां शोषणं चैव महामुद्राभिधीयते ।

H.R.001/017

महामुद्रादिदशकं कर्माण्यष्टौ च कुम्भकाः ।

H.R.002/033

महामुद्रा महाबन्धो महावेधस्तृतीयकः ।

H.R.002/037

महामुद्रां प्रवक्ष्यामि वसिष्ठेनोक्तमादरात् ।

महामेरु

H.R.002/042

तस्य दोषाः क्षयं यान्ति महामुद्रां तु यो न्यसेत् ।

H.R.002/043

कथितेयं महामुद्रा जराभृत्युविनाशिनी ।

H.R.002/048

महामुद्रा महाबन्धो निष्फलैः वेधवर्जितौ ।

H.R.002/148

वज्रोले वर...दश महामुद्रान्वितैः कुम्भकैः... ।

Y.M.046

महामुद्रा नभोमुद्रा ओड्याणं च जलन्धरम् ।

Y.M.065

रसना शोषणं चैव महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

Y.M.070

रोगाः सर्वे क्षयं यान्ति महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

Y.M.071

कथितेयं महामुद्रा महासिद्धिकरा नृणाम् ।

महामेरु

A.P.040

आस्फाल्येन्महामेरुं वायुवज्राग्निकोटिभिः ।

महायोग

G. P.001/021

तस्मिन् दृष्टे महायोगे यातायातान्न विन्दते ।

H.R.001/007

चित्तवृत्तिनिरोधस्तु महायोगः प्रकीर्तितः ।

Y.B.144

एक एव चतुर्थाऽयं महायोगोऽभिधीयते ।

Y.B.178

ताः शुभा या महायोगात्परमात्मपदेऽव्यये ।

महायोगीश्वर

Y.B.003

योगमार्गकृते तुभ्यं महायोगीश्वराय ते ।

महारज

G. P.001/071

पाण्डुरः शुक्रमित्याहुर्लौहिताख्यो महारजः ।

Y.M.061

पाण्डुरं शुक्रमित्याहुः लौहिताख्यं महारजः ।

महावीर्य

महारूप

A.Y.001/080

लभते महिमासिद्धिं महारूपस्य धृग् यया ।

महारोग

A.P.032

महारोगा महाक्लेशा जीर्यन्ते मरणादयः ।

S.SV.304

देशभङ्गमहारोगक्लेशकष्टादि दुःखदा ।

Y.Y.006/042

षण्मासाभ्यासयोगेन महारोगैः प्रमुच्यते ।

महालाभ

S.SV.273

इष्टसिद्धिर्भवेत्तस्य महालाभो जयस्तथा ।

महालिङ्ग

G. P.001/019

योनिमध्ये महालिङ्गं पश्चिमाभिमुखस्थितम् ।

Y.M.012

योनिमध्ये महालिङ्गं पश्चिमाभिमुखं स्थितम् ।

महावह्नि

Y.Y.009/020

विश्वार्चिषं महावह्निं ज्वलन्तं विश्वतोमुखम् ।

महाविद्या

G. P.001/046

प्राणविद्या महाविद्या यस्तां वेत्ति स वेदवित् ।

महाविष्णु

Y.B.065

महाविष्णुमहेशानां प्रलयेष्वपि योगिनाम् ।

महावीरासन

H.R.003/099

नानास्वस्तिकसिद्ध पद्मक महावीरासनाद्यान्वितः ।

महावीर्य

Y.B.177

सिद्धा नित्या महावीर्या, इच्छारूपाश्च योगजाः ।

महावेध

महावेध

H.R.002/033

महामुद्रा महाबन्धो महावेधस्तृतीयकः ।

H.R.002/052

अयमेव महावेधः सिद्धिदोऽभ्यासदो भवेत् ।

महावैद्य

S.SV.340

महावैद्यो भवेत्तस्य तस्य मृत्युर्भवेद्भुवम् ।

महाव्रत

H.R.004/063

शैषाः पाशुपता महाव्रतधराः कालमुखा जङ्गमाः... ।

महाशून्य

A.P.050

महाशून्यं तदा जातं सर्वसन्धि (सद्धि) समाश्रयम् ।

महाशून्या

H.R.004/022

महाशून्यां ततो याति सर्वसिद्धिसमाश्रयः ।

महाश्रय

A.P.022

निर्मोहस्सर्वसम्पन्नो निर्विकारो महाश्रयः ।

महासिद्ध

H.R.001/084

इत्यादयो महासिद्धा हठयोगप्रसादतः ।

S.K.S.003

गोरक्षादिमहासिद्धैर्नाथैर्मुनिवरैरपि ।

महासिद्धि

G. P.001/062

कथितेयं महामुद्रा महासिद्धिकरी नृणाम् ।

H.R.002/036

एकैका तासु मुख्या स्यान्महासिद्धि प्रदायिनी ।

Y.M.071

कथितेयं महामुद्रा महासिद्धिकरा नृणाम् ।

महासेतु

G. P.002/010

भवोदधिमहासेतुः प्रोच्यते योगिभिः सदा ।

महेश्वर

Y.M.100

भवेद्व्याधिमहासेतुः प्रोच्यते योगिभिस्सदा ।

महि

S.SV.157

माहेयं मधुरं स्वादे कषायं जलमेव च ।

S.SV.158

द्वादशाङ्गुलं माहेयं वारुणं षोडशाङ्गुलम् ।

महिमासिद्धि

A.Y.001/080

लभते महिमासिद्धिं महारूपस्य धृग् यया ।

महिष

S.SV.119

खरोष्ट्रमहिषादीनां गजाश्वारोहणे तथा ।

महीतत्त्व

S.SV.315

महीतत्त्वे स्वरोगश्च जले च जलमातृतः ।

महेन्द्र

S.SV.299

माहेन्द्रे सुसुतोत्पत्तिर्वोरुणे दुहिता भवेत् ।

महेश

A.Y.001/098

ब्रह्माविष्णुमहेशानां प्रलयेष्वपि योगिनाम् ।

G. P.002/078

भित्त्वा ते यान्ति शून्यं प्रविशति गगने यत्र देवो महेशः ।

S.K.S.130

नमस्कृत्य महेशाय पार्वतीशाय शम्भवे ।

Y.B.065

महाविष्णुमहेशानां प्रलयेष्वपि योगिनाम् ।

महेश्वर

A.P.024

अधिमात्रे हठं दद्यादमरौघो महेश्वरे ।

A.Y.002/044

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।

G. P.001/008

एतेषामखिलान् भेदान् विजानाति महेश्वरः ।

H.R.003/098

प्राणायाम परो योगी सोऽपि विष्णुर्महेश्वरः ।

महोजस्वी

- S.SV.001
महेश्वरं नमस्कृत्य शैलजां गणनायकम् ।
S.SV.006
निरञ्जनो निराकार एको देवो महेश्वरः ।
S.SV.020
सृष्टिसंहारकर्ता च स्वरः साक्षान्महेश्वरः ।
S.SV.275
नरयुद्धं यमयुद्धं त्वया प्रोक्तं महेश्वर ।
S.SV.324
तदाऽपि म्रियते रोगी यदि त्राता महेश्वरः ।
Y.B.005
नानामार्गास्त्वया देव ! कथितास्तु महेश्वर ।
Y.M.003
एतेषां लक्षणं भेदं विजानाति महेश्वरः ।
Y.Y.006/010
जपेदत्र स्मरन्मूर्तिं मकाराख्यं महेश्वरम् ।
महोजस्वी
S.K.S.140
महोजस्वी महज्ज्योतिर्जठराग्निप्रदीपनम् ।
महोज्ज्वला
Y.Y.004/024
स्फुरन्ती हृदयाकाशे नागरूपा महोज्ज्वला ।
महोदर
H.R.001/029
मूलव्याधिर्गुल्मरोगो नश्यत्यत्र महोदरः ।
H.R.001/046
गुल्मो महोदरं चापि वातपित्तकफादिकम् ।
S.K.S.039
महोदरो गुल्मरोगो मूलजा व्याधयश्च ये ।
महौषधि
A.P.013
बिन्दुनादौ महौषध्यौ विद्येते सर्वजन्तुषु ।
मांस
S.SV.192
अस्थि मांसं त्वचा नाडी रोमं चैव तु पञ्चमम् ।

मात्रा

- मांसपिण्ड**
Y.B.060
ते कथं योगिभिस्तुल्या, मांसपिण्डाः कुदेहिनः ।
माण्डूक
H.R.003/010
स्वस्तिकं गोमुखं वीरं माण्डूकं मर्कटासनम् ।
मातङ्ग
Y.M.050
ओड्याणाख्यो स्वयं बद्धो मृत्युमातङ्गकैसरी ।
मातर
Y.R.157
यत्कृत्वा न पुनर्जन्तुर्जातु मातुः स्तनं पिभेत् ।
Y.Y.001/060
माता पिता तथाचार्यो मातुलः श्वशुरस्तथा ।
मातरिश्वान्
Y.Y.004/011
आत्मस्थं मातरिश्वानं योगाभ्यासेन निर्जय ।
मातुल
Y.Y.001/060
माता पिता तथाचार्यो मातुलः श्वशुरस्तथा ।
मातृका
S.SV.341
सन्मातृकामण्डल...मरुन्धतीममृतगुरुं शुक्रं... ।
मातृपरायण
Y.Y.005/004
गुरुशुश्रूषणरतः पितृमातृपरायणः ।
मातृमण्डल
S.SV.366
आयुर्हीना न पश्यन्ति चतुर्थं मातृमण्डलम् ।
S.SV.367
ध्रुवौ विष्णुपदं ज्ञेयं तारकं मातृमण्डलम् ।
मात्रा
G. P.001/084
यस्य मात्रासु तिष्ठन्ति तत्परं ज्योतिरोमिति ।

माधुर्य

- G. P.002/002
प्राणायामो भवेत् त्रेधा मात्राद्वादशसंयुतः ।
G. P.002/003
मात्राद्वादशसंयुक्तौ दिवाकरनिशाकरौ ।
G. P.002/005
प्रथमे द्वादशी मात्रा मध्यमे द्विगुणा मता ।
Y.M.092
प्राणायामो भवेत् त्रेधा मात्रा द्वादश संस्कृतः ।
Y.M.093
मात्रा द्वादशसंयुक्ता दिवाकरनिशाकरौ ।
Y.R.070
यावत्पञ्चशतं मात्राः कुम्भकस्य भवन्ति हि ।
Y.R.071
मनसा कुम्भकाले तु मात्रास्ताः परिकीर्तिताः ।
Y.R.072
मात्राणां तु भवेत्सङ्ख्या यदा पञ्चशताधिका ।
Y.Y.006/004
शनैः षोडशभिर्मात्रैरकारं तत्र संस्मरेत् ।
Y.Y.006/005
धारयेत्पूरितं पञ्चाञ्चतुःषष्ट्या तु मात्रया ।
Y.Y.006/007
शनैः पिङ्गल्या गार्गी द्वात्रिंशन्मात्रया पुनः ।
Y.Y.006/008
ततः पिङ्गल्यापूर्य मात्रैः षोडशभिस्तथा ।
माधुर्य
H.R.001/087
तन्त्रे कोमलनाद भङ्गलहरी माधुर्यं सल्लपिनी ।
मान
Y.R.129
मानः पूजा च विख्यातिर्द्रव्यलभश्च जायते ।
Y.Y.007/011
मर्मस्थानानि चेतानि मानं तेषां पृथक् शृणु ।
Y.Y.007/012
पादान्मानं तु गुल्फस्य सार्धाङ्गुलचतुष्टयम् ।
मानव
S.SV.258
तदा यायिजयं विद्यात्सदेवासुर मानवे ।

माया

- S.SV.368
जिह्वामेकदिनं प्रोक्तं म्रियते मानवो ध्रुवम् ।
S.SV.383
स वेत्ति मानवो लेखे संसर्गादपि मार्गवित् ।
Y.B.037
शीतोष्णसुखदुःखाद्यैर्व्याधिभिर्मानवै स्तथा ।
Y.R.126
यस्याः समस्तमेवेदं ससुरासुरमानवम् ।
Y.Y.001/027
जाताश्च त्रिषु लेखेषु आनुलेम्येन मानवाः ।
मानस
H.R.003/076
प्रत्याहारेण योगीन्द्रो विकारं हन्ति मानसम् ।
Y.M.101
विकारं मानसं हन्ति प्रत्याहारेण योगवित् ।
Y.M.114
तृतीयाङ्गस्थितो योगी विकारं मानसं तथा ।
Y.Y.002/014
जपश्च द्विविधः प्रोक्तो वाचिको मानसस्तथा ।
Y.Y.002/015
मानसो मननध्यानभेदाद् द्वैविध्यमास्थितः ।
Y.Y.002/016
मानसस्तु तथोपांशोः सहस्रगुण उच्यते ।
Y.Y.002/016
मानसाञ्च तथा ध्यानं सहस्रगुणमुच्यते ।
मानुषदेह
Y.R.132
दुर्लभं मानुषदेहं मत्वाऽऽसक्तिं न कारयेत् ।
माया
H.R.004/048
मायायुक्तस्तथा जीवो मायाहीनस्तथा शिवः ।
H.R.004/049
बिन्दुमोक्षोपदेशादि व्यवहारोऽपि मायया ।
H.R.004/049
मायाच्छेदः प्रकर्तव्यः सुदृढं ज्ञानयोगतः ।
H.R.004/053
अहङ्कारं प्रधानं च माया विद्या च पुरुषः ।

मायाजाल

H.R.004/060

मायाप्रधानमव्यक्तमविद्याज्ञानमक्षरम् ।

मायाजाल

Y.B.004

सर्वे जीवाः सुखैर्दुःखैर्मायाजालेन वेष्टिताः ।

Y.B.006

सर्वसिद्धिकरो मार्गो, मायाजालनिवृत्तनः ।

मायाहीन

H.R.004/048

मायायुक्तस्तथा जीवो मायाहीनस्तथा शिवः ।

मायूर

H.R.003/043

मयूरं दण्डवत्कुर्यान्मायूरं दण्डनामकम् ।

H.R.003/043

कुर्यान्मयूरं पार्श्वार्थां मायूरं पार्श्वनामकम् ।

H.R.003/044

मायूरं पद्मकं कुर्यात् बद्धकेकीति कथ्यते ।

मायूरपीठ

H.R.003/041

उच्चासनो दण्ड...खे मायूरमेतत् प्रवदन्ति पीठम् ।

मारण

A.Y.001/020

द्वेषोच्चाटनमारणादि कुहकैर्मन्त्रैः प्रपञ्चोद्गमः ।

S.SV.118

व्यायामे मारणोच्चाटे षट्कर्मादिकसाधने ।

S.SV.120

मारणे मोहने स्तम्भे विद्वेषोच्चाटने वशे ।

S.SV.160

तेजसि क्रूरकर्माणि मारणोच्चाटनेऽनिले ।

मारुत

A.P.060

तेजःक्षीणे क्षुधाक्लान्तिर्नश्यति मारुते श्लथे ।

A.Y.002/028

दुग्धाम्बुवत् सम्मिलितौ तुल्यक्रियौ मानसमारुतौ च ।

A.Y.002/074

न तिष्ठति क्षणेनेव मारुतस्य वशोदयात् ।

मारुत

A.Y.002/077

निर्मूलप्रविनष्टमारुततया निर्जीवकाष्ठोपमो ।

H.R.002/002

सुषुम्ना वदनं भित्त्वा सुखाद्विशति मारुतः ।

H.R.002/003

मारुते मध्य सञ्जाते मनः स्थैर्यं च जायते ।

H.R.002/064

बन्धो जालन्धरस्त्वेष विद्यते येन मारुतः ।

H.R.002/094

तथा तन्मारुतेनैव स्त्रीरेतेनैकतामियात् ।

H.R.003/082

मल्लकुलसु नाडीषु मारुतो नैव मध्यगः ।

H.R.004/004

इन्द्रियाणां मनो नाथो मनोनाथस्तु मारुतः ।

H.R.004/032

द्विसप्ततिसहस्राणि नाड्यश्चरति मारुतः ।

S.K.S.012

जलमारुतकार्पासतन्तुचालनतः शिवः ।

S.SV.124

क्षणं वामे क्षणं दक्षे यदा वहति मारुतः ।

S.SV.155

मारुतो नीलजीमूत आकाशः सर्ववर्णकः ।

S.SV.172

चपलं मारुतं तत्त्वं प्रवाहेष्टाङ्गुलं स्मृतम् ।

S.SV.174

हानिमृत्युकरो पुंसामशुभौ व्योममारुतौ ।

S.SV.221

कायानगरमध्यस्थो मारुतो रक्षपालकः ।

S.SV.297

गर्भाधानं मारुते...दुःखी...वारुणे सौख्ययुक्तः ।

S.SV.306

शोभनं च यथा दुष्टं व्योममारुतवह्निभिः ।

S.SV.328

मारुतं बन्धयित्वा तु सूर्यं बन्धयते यदि ।

S.SV.331

अहोरात्रे यदेकत्र वहते यस्य मारुतः ।

Y.B.037

अन्ये नानाविधे जीवैः शस्त्राग्निजलमारुतैः ।

Y.B.038

प्राणापानविपत्तौ तु क्षोभमायाति मारुतः ।

मारुतस्थान

Y.B.093

निरुध्य मारुतं गाढं, शक्तिचालनयुक्तिः ।

Y.B.138

चित्तं हि नष्टं यदि मारुते स्यात्...

Y.M.039

प्रबुद्धावप्रियोगेन मनसा मारुता सह ।

Y.Y.004/060

स्वयं ह्यपानं सम्प्राप्य तेनैव सह मारुतः ।

Y.Y.004/065

व्यापयञ्छ्वासरूपेण देहे चरति मारुतः ।

Y.Y.006/047

मासमेकं त्रिसन्ध्यायां जिह्वारोप्य मारुतम् ।

Y.Y.006/067

दृष्टचिह्नस्ततस्तस्मान्मनसारोप्य मारुतम् ।

Y.Y.006/069

एतेन नाभिमध्यस्थधारणेनैव मारुतः ।

Y.Y.006/072

सम्प्राप्ते मारुते तस्मिन्सुषुम्णायां वरानने ।

Y.Y.008/021

मारुतं मारुतस्थाने यकारेण समन्वितम् ।

मारुतस्थान

Y.Y.008/021

मारुतं मारुतस्थाने यकारेण समन्वितम् ।

मारुतांश

Y.Y.008/037

व्योमांशे मारुतांशे च धारणं कुर्वतः सदा ।

मार्ग

A.Y.001/008

पूर्वयोगस्य मार्गोऽयमुन्मनीकारकः क्षणात् ।

A.Y.001/059

ऊर्ध्वपश्चिममार्गेण वातरोधेन जाग्रती ।

H.R.003/078

गुरुपदिष्टमार्गेण प्राणायामान्समभ्यसेत् ।

S.SV.054

सर्वमेव विजानीयान्मार्गे वै चन्द्र सूर्ययो ।

Y.B.005

नानामार्गास्त्वया देव ! कथितास्तु महेश्वर ।

Y.B.005

अधुना मोक्षदं मार्गं ब्रूहि योगविदां वर !

मास

Y.B.006

सर्वसिद्धिकरो मार्गो, मायाजालनिवृत्तनः ।

Y.B.072

तस्माद् योगात् परतरो नास्ति मार्गस्तु मोक्षदः ।

Y.M.027

वामदक्षिणमार्गेण चञ्चलस्त्वान्न दृश्यते ।

Y.R.083

येन मार्गेण गच्छन्ति प्राणा मूर्ध्नि योगिनः ।

Y.Y.004/072

विधिनोक्तेन मार्गेण नाडीसंशोधनं कुरु ।

मार्गद्वय

Y.R.220

तेषु मार्गद्वयं वक्ष्ये सत्वरं योगसिद्धिदम् ।

मार्दव

H.R.003/002

दया दाक्षिण्यमास्तिक्यमार्जवं मार्दवं क्षमा ।

Y.B.166

नाना नादाः प्रवर्तन्ते मार्दवं स्यात्कलेखरे ।

माणिक्य

G. P.002/065

स्वाधिष्ठाने च षट्पत्रे सन्माणिक्यसमप्रभे ।

G. P.002/070

भ्रुवोरन्तर्गतं देवं सन्माणिक्यशिखोपमम् ।

H.R.001/087

वेधश्चन्द्रमुखी कराम्बुजलसन्माणिक्य वीणारणात् ।

मानिन्

Y.Y.008/009

अत्र केचिद्वदन्त्यन्ये योगपण्डितमानिनः ।

मास

A.Y.001/046

मासैः संवत्सरैः कालर्क्षस्थस्तत्परं व्रजेत् ।

H.R.002/114

षण्मासाञ्चालनेनैव शक्तिः स्यादूर्ध्वगाभवेत् ।

S.K.S.131

मासोपवासपुण्यं हि लभते येन तत्क्षणात् ।

S.SV.303

एवं तत्त्वफलं ज्ञेयं वर्षे मासे दिनेष्वपि ।

S.SV.306
पृथिव्यादिकतत्त्वेन दिनमासाब्दजं फल्म् ।
S.SV.326
मासादौ चैव पक्षादौ वत्सरादौ यथाक्रमम् ।
S.SV.342
दृष्ट्वैकादशमासायुर्नश्चौर्ध्वं न जीवति ।
S.SV.343
प्रत्यक्षमथवा स्वप्ने दश मासान्न जीवति ।
S.SV.344
विरूपाणि च भूतानि नव मासान्न जीवति ।
S.SV.345
...पुमानित्येवं प्रकृती प्रयाति चलनं मास... ।
S.SV.346
...जीवेन्मनुष्यः स हि सप्तमासम् ।
S.SV.347
...जाड्यात्षड्भिः स मासैः प्रल्यं प्रयाति ।
S.SV.348
सोऽवश्यं पञ्चमे मासि स्कन्धारूढो भविष्यति ।
S.SV.349
मरणं तस्य निर्दिष्टं चतुर्थे मासि निश्चितम् ।
S.SV.350
तृतीयं मासमावश्यं कालज्ञायां भवेन्नरः ।
S.SV.356
षण्मासान्मृत्युमाप्नोति स योगी नात्रसंशयः ।
S.SV.359
दक्षिणे बन्धुनाशो हि मृत्युं मासं विनिर्दिशेत् ।
S.SV.360
अशिरो मासमरणं विनाजङ्घे दिनाष्टकम् ।
S.SV.361
...शिरोविगमतो मासांस्तु षड् जीवति ।
S.SV.362
वहेद्यस्य च वै मृत्युः शेषाहेन च मासिके ।
S.SV.365
मासेन जायते मृत्युः कालज्ञानानुभाषितम् ।
Y.B.121
षण्मासानभ्यसेन्मृत्यु, जयत्येव न संशयः ।
Y.M.089
शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।
Y.M.128
मासार्धेन(वि)समोहो सर्वरोगविवर्जितः ।

Y.M.133
मासार्धे नात्र सन्देहो मृत्युं जयति योगवित् ।
मासत्रय
G. P.001/100
शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।
मासार्द्ध
G. P.002/044
मासार्द्धेन न सन्देहो मृत्युं जयति योगवित् ।
मिताशन
H.R.003/078
अथासने दृढे योगी वशी हितमिताशनः ।
मिताशिन्
Y.R.232
संध्ययोरुभयोर्योगी जितप्राणो मिताशनः ।
Y.Y.012/030
एवं...सुदीर्घकालं यमादिभिर्युक्ततनुर्मिताशीः ।
मिताहार
H.R.001/070
त्यक्तनिद्रो मिताहारो जितश्वासो जितेन्द्रियः ।
H.R.001/078
बिन्दुस्थैर्यान्मिताहाराज्जनसङ्गं विवर्जनात् ।
S.K.S.139
तिष्ठेद्वशी मिताहारः सर्वाङ्गं तेन शुध्यति ।
Y.Y.001/051
क्षमाधृतिर्मिताहारः शौचं त्वेते यमा दश ।
Y.Y.001/067
एषामयं मिताहारो ह्यन्येषामल्पभोजनम् ।
मिताहारिन्
G. P.001/054
ब्रह्मचारी मिताहारी त्यागी योगपरायणः ।
G. P.001/055
मुञ्चते स्वरसं प्रीत्यै मिताहारी स उच्चते ।
H.R.001/076
अमयेव मितहारी कदम्बे तु विवर्जितः ।
H.R.003/027
ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपरायणः ।

Y.M.044
ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपरायणः ।
मित्र
S.SV.022
शत्रुं हन्यात्स्वरबले तथा मित्रसमागमः ।
S.SV.104
स्वस्वामिदर्शने मित्रे वाणिज्ये कणसङ्ग्रहे ।
S.SV.218
किंनराणां परं मित्रं सर्वकार्यार्थसाधकम् ।
S.SV.219
प्राण एव परं मित्रं प्राण एव परः सखा ।
मिथुन
S.SV.074
मेषसिंहो च कुम्भश्च तुल्यं च मिथुनं धनम् ।
मिथ्या
S.SV.026
नामरूपादिकाः सर्वे मिथ्या सर्वेषु विभ्रमः ।
Y.B.043
तस्मिन्मूढा न जानन्ति, मिथ्या तर्केण वेष्टिताः ।
मिश्रक
S.K.S.125
विशेषो मिश्रकेवाच्यो व्यापदां हरणे मया ।
S.K.S.129
विस्तरो मिश्रकेवाच्यः कवलग्रह इरितः ।
S.K.S.142
द्रव्यभेदैस्तु ये वाच्या बस्तयस्ते तु मिश्रके ।
मिश्रफल
S.SV.174
पृथ्वी जले शुभे तत्त्वे तेजो मिश्रफलेदयम् ।
मिहरदेवता
S.K.S.101
मिहरो देवता चात्र षष्ठाद्यं बिन्दुगं हि तत् ।
मीन
A.P.010
बिभ्राणः पवनं हठात्रियमितं ग्रासोऽस्ति मीनोदरे ।
A.Y.002/087
त्रोटयित्वा मनोजालं मीनवज्जायते सुखी ।

H.R.001/080
सारङ्गी मीन गोरक्ष विरूपाक्ष बिलेशयाः ।
S.SV.073
वृषकर्कटकन्यालिमृगमीना निशाकरे ।
Y.R.151
जलस्तम्भो भवेत्तस्य मीनवत्सल्लिलं चरेत् ।
मीननाथ
A.P.001
ओं नमोऽस्त्वादिनाथाय मीननाथाय वै नमः ।
A.P.010
पार्वत्या सह मीननाथमवदन्नित्यं चिरं जीमहि ।
Y.V.005
कृपयैव परं तत्त्वं मीननाथोऽपि बोधितः ।
Y.V.005
मीननाथोऽपि सच्छिष्यं प्रत्युवाच समाहितः ।
Y.V.007
उमाशङ्करपुत्रोऽहं मीननाथो मुनीश्वरः ।
Y.V.033
दशाष्टदोषरहितं मीननाथेन कथ्यते ।
मीमांसा
A.Y.001/013
न मीमांसातर्कग्रह गणितसिद्धान्तपठनै... ।
मुक्त
A.Y.001/035
इन्द्रियार्थैर्यदा मुक्तो बाह्यज्ञानं न जायते ।
A.Y.002/060
निःश्वासोच्छ्वासहीनस्तु निश्चितं मुक्तएव सः ।
A.Y.002/064
तं भावं भावयेद् योगी निश्चितं मुक्तएव सः ।
S.SV.388
सर्वदुःखविनिर्मुक्तो लभते वाञ्छितं फल्म् ।
Y.B.025
विवेकी सर्वदा मुक्तः, संसारभ्रमवर्जितः ।
Y.B.062
यादृशं तु भवेत्तत्र, मुक्तो ज्ञानी पुनर्भवेत् ।
Y.B.074
किमसौ मननादेव, मुक्तो भवति तत्क्षणात् ।
Y.B.186
अनन्यतां यदा याति, तदा मुक्तः स उच्यते ।

मुक्तचेतस्

Y.B.187

अनन्यतां यदा यान्ति, तदा मुक्तः स उच्यते ।

Y.R.219

योगिनो नित्ययुक्तस्य मुक्तस्य देहबन्धनात् ।

Y.Y.006/023

प्राणसंयमनेनैव सर्वे मुक्ता भवन्ति हि ।

Y.Y.008/025

स एव मुक्त इत्युक्तस्तान्त्रिकेषु सुशिक्षितैः ।

Y.Y.009/040

वत्सरान्मुक्त एव स्याज्जीवन्नेव न संशयः ।

Y.Y.012/037

सर्वपापविनिर्मुक्तः सम्पद्गज्ञानी भविष्यति ।

मुक्तचेतस्

A.Y.001/037

तस्याहं संप्रवक्ष्यामि लक्षणं मुक्तचेतसः ।

मुक्तव्यापार

H.R.002/107

आसीनयोः सुखेनैव मुक्तव्यापारयोः क्षणम् ।

मुक्तासन

H.R.003/021

मुक्तासनं तु विख्यातं तेषु मध्यं चतुष्टयम् ।

H.R.003/026

मुक्तासनं वदन्त्येके प्राहुर्गुप्तासनं परे ।

Y.Y.003/002

भद्रं मुक्तासनं चैव मयूरासनमेव च ।

Y.Y.003/013

सव्यं दक्षिणगुल्फेन मुक्तासनमितीरितम् ।

Y.Y.003/014

गुल्फान्तरं च निक्षिप्य मुक्तासनमिदं तु वा ।

मुक्ति

A.Y.002/005

ज्ञानात् सिद्ध्यति मुक्तिर्हि गुरोर्ज्ञानं च लभ्यते ।

A.Y.002/079

बन्धाय विषयासङ्गि मुक्तये निर्विषयं मनः ।

G. P.002/073

तत्रात्मानं शिवं ध्यात्वा योगी मुक्तिमवाप्नुयात् ।

G. P.002/074

आत्मानं सर्वगं ध्यात्वा योगी मुक्तिमवाप्नुयात् ।

मुक्ति

G. P.002/098

भवभयहरं नृणां मुक्तिसोपानसंज्ञकम् ।

H.R.002/105

तस्यादयं वरिष्ठोऽसौ भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ।

H.R.004/016

अस्तु वा मास्तु वा मुक्तिरत्रैवाखण्डितं महत् ।

S.SV.061

सुषुम्नायाः प्रवाहेण भुक्तिमुक्तिफलानि च ।

Y.B.004

तेषां मुक्तिः कथं देव ! कृपया वद शङ्कर ।

Y.B.074

प्रविचार्य चिरं ज्ञानान्मुक्तोऽहमिति मन्थते ।

Y.B.184

तेषां किं पिण्डपातेन, मुक्तिर्भवति ? सुन्दरि ।

Y.B.185

पिण्डपातेन या मुक्तिः सामुक्तिस्तु न कथ्यते ।

Y.M.188

स भवति भुवि भव्यो भाजनं मुक्तिमुक्तयोः ।

Y.R.004

क्रियाजालान्यनेकानि प्रभवन्ति न मुक्तये ।

Y.Y.001/025

विधिवत्कुर्वतस्तस्य मुक्तिर्गार्गि करे स्थिता ।

Y.Y.001/042

त्वयोक्तं मुक्तिरस्तीति तयोर्ज्ञानं वद प्रभो ।

Y.Y.006/034

मुक्तेरयं महामार्गो मकाराख्यान्तरात्मनः ।

Y.Y.009/024

वैश्वानरत्वं सम्प्राप्य मुक्तिं तेनैव गच्छति ।

Y.Y.009/030

ध्यानेनानेन सौरेण मुक्तिं यास्यन्ति सूरयः ।

Y.Y.009/041

किं पुनर्नित्यमुक्तस्य मुक्तिरेव हि दुर्लभा ।

Y.Y.010/022

निवृत्तफलसङ्गस्य मुक्तिर्गार्गि करे स्थिता ।

Y.Y.011/018

यमाद्यष्टाङ्गसहितो योगो मुक्तेस्तु साधनम् ।

Y.Y.012/028

तस्मिन्तदा याति मनो लयं चेन्मुक्तेः.... ।

Y.Y.012/030

आत्मानमासाद्य गुहां प्रविष्टं मुक्तिं व्रज ब्रह्मपुरे.... ।

मुक्तिकर

मुक्तिकर

Y.Y.012/042

...भगवान् रहस्ये रहस्यजं मुक्तिकरं तु तस्याः ।

Y.Y.012/044

योगं...रहस्यजं मुक्तिकरं च जन्तोः ।

मुक्तिपद

A.Y.002/013

जना मुक्तिपदं यान्ति किं पुनस्तत्परायणाः ।

मुक्तिभाक्

G. P.001/057

मूलबन्धञ्च यो वेत्ति स योगी मुक्तिभाजनः ।

मुक्तिमार्ग

Y.Y.004/029

मुक्तिमार्गेति सा प्रोक्ता सुषुम्णा विश्वधारिणी ।

Y.Y.004/030

मुक्तिमार्गः सुषुम्णा सा ब्रह्मरन्ध्रेति कीर्तिता ।

मुक्तिसाधन

Y.R.157

अथ ध्यानं प्रवक्ष्यामि मुक्तिसाधनमुत्तमम् ।

मुक्तिसोपानमार्ग

Y.M.187

भवनजवह्निं मुक्तिसोपानमार्गम् ।

मुख

A.P.029

प्रसारितं पदं धृत्वा कराभ्यां पूरयेन्मुखे ।

A.P.034

पूरयित्वा मुखे वायुं हृदये च (चि) बुके कृते ।

G. P.001/047

ब्रह्मद्वारमुखं नित्यं मुखेनाच्छाद्य तिष्ठति ।

G. P.001/048

मुखेनाच्छाद्य तद्द्वारं प्रसुप्ता परमेश्वरी ।

G. P.002/040

उन्मार्गेण हतं याति वञ्चयित्वा मुखं रवेः ।

G. P.002/042

स्वयमुच्चारितं याति वर्जयित्वा मुखं रवेः ।

H.R.001/038

नासानाले प्रवेश्येनं मुखान्निर्गमयेत्क्रमात् ।

मुख

H.R.002/014

मुखं सन्नम्य नाडीभ्या माकर्ष्य पवनं शनैः ।

H.R.002/026

ब्रह्मनाडीमुखे संस्थं कफाद्यर्गल्लाशनं ।

H.R.002/038

पादं प्रसारितं कृत्वा कराभ्यां पूरयेन्मुखे ।

H.R.002/044

पूरयेन्मुखतो वायुं हृदयं चिबुकं दृढम् ।

H.R.004/030

तत्त्वं चैतद्वदति सुधा तन्मुखं निम्नगानाम् ।

S.K.S.055

वारं वारमथो मुखेन सलिलं निष्कासयेत्स्त्रिया ।

S.K.S.067

मुखान्निर्गमयेत्सूत्रो चिन्तयेन्नैतिका स्मृता ।

S.K.S.115

शुद्धं तोयं मुखे कृत्वा गण्डूषं च पुनः पुनः ।

S.SV.089

सुप्तोत्थितो मुखं स्पृष्ट्वा लभते वाञ्छितं फलम् ।

S.SV.283

महापद्मे मुखं स्पृष्ट्वा वारं वारमिदं चरेत् ।

S.SV.382

मुखनासाक्षिकर्णान्तान्जुल्लेभिर्निरोधयेत् ।

S.SV.389

सर्वत्र च शरीरेऽपि मुखं तस्य सदा भवेत् ।

Y.B.107

मुखेन वायुं सङ्गृह्य घ्राणरन्ध्रेण रेचयेत् ।

Y.M.036

ब्रह्मद्वारमुखं नित्यं मुखेन चाध्यव (चाच्छाद्य)... ।

Y.M.037

मुखेन...(मुखेनाच्छाद्य तद् द्वारं प्रसुप्ता) परमेश्वरी ।

Y.M.129

उन्मार्गेपात्र जलं याति वञ्चयित्वा मुखे रवौ ।

Y.R.083

मुखेनाच्छाद्य तद्द्वारं सुप्ता सा नागकन्यका ।

Y.R.276

दृष्टिस्तन्मुखत्वेन लीयते मनसा समम् ।

Y.Y.004/023

मुखेनैव समावेष्ट्य ब्रह्मरन्ध्रेमुखं तथा ।

Y.Y.012/009

शिरां...मुखेन मध्यामन्याश्च भोगेन शिरास्तथैव ।

मुखदुर्गन्धनाशन

Y.Y.012/016

ब्रह्मरन्ध्रमुखमत्र वायवः पावकेन...समूह ।

Y.Y.012/017

सहस्रपत्रस्य मुखं प्रविश्य कुर्यात्पुनस्तूर्ध्वमुखं द्विजिह्वः ।

मुखदुर्गन्धनाशन

S.K.S.126

ताम्बूलदिकृतः सोऽपि मुखदौर्गन्धनाशनः ।

मुखपाक

S.K.S.116

मुखपाके तु सैरेयतोयैर्जातीजलेन वा ।

S.K.S.128

मुखपाकं हरेच्छीघ्रं दौर्गन्ध्यमपि तत्क्षणात् ।

मुखबन्ध

S.SV.381

मुखबन्धममुञ्चन् पवनं जायते युवा ।

मुखबन्धन

H.R.002/067

तत्रास्ति दिव्यं करणं सूर्यस्य मुखबन्धनम् ।

मुखमध्य

S.K.S.125

कवलीकृत्य यद्रस्तु मुखमध्ये विधारयेत् ।

मुखरोगहरण

S.K.S.126

मुखरोगस्य हरणं कवलग्रह उच्यते ।

मुख्य

Y.Y.009/043

मुख्यान्युक्तानि चैतेभ्यो जघन्यानीतराणि तु ।

मुण्डित

S.SV.336

मुण्डितस्तैलभ्यक्त शरीर...दीनोऽश्रुपूर्णोत्तरः ।

मुद्र

H.R.001/072

मुद्रादिदिव्यमुदकं च यमीन्द्र पथ्यम् ।

Y.R.067

त्यक्त्वा भुंजीत गोधूमं मुद्रं वा तण्डुलं तथा ।

मुद्रा

मुद्रा

A.Y.002/002

बहिर्मुद्रान्वितं पूर्वं बहिर्योगेन तन्मयम् ।

A.Y.002/002

अन्तर्मुद्राख्यमपरं तयोर्योग तदेव हि ।

A.Y.002/010

एषा हि शाम्भवी मुद्रा सर्वशास्त्रेषु गोपिता ।

G. P.001/058

देशाव्याधिविनाशिनी सुमहती मुद्रा नृणां कथ्यते ।

G. P.001/059

यावत्तुल्या भवेत्सङ्ख्या ततो मुद्रां विसर्जयेत् ।

G. P.001/063

भुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

G. P.001/064

न मूर्च्छा तु भवेत्तस्य यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

G. P.001/065

बाध्यते न स केनापि यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

G. P.001/068

खेचर्या मुद्रया येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

H.R.001/015

राजयोगं विना मुद्रा बिचित्रापि न राजते ।

H.R.002/034

सन्ति या खेचरीमुद्रा दशमुद्राः प्रकीर्तिताः ।

H.R.002/035

आदिनाथोदिता मुद्राः अष्टैश्वर्यप्रदायिकाः ।

H.R.002/036

इति मुद्रा दश प्रोक्ता आदिनाथेन शम्भुना ।

H.R.002/119

खेचरी चान्तिमा मुद्रा अचिरात् ब्रह्मरन्ध्रगा ।

H.R.002/129

भुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

H.R.002/130

बध्यते न च कालेन यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

H.R.002/135

खेचर्या मुद्रा जाते देही देहं न मुञ्चति ।

H.R.003/028

न खेचर्या समा मुद्रा न नादसदृशो लयः ।

H.R.004/027

एकैव शाम्भवी मुद्रा गुप्ता कुल्लवधूरिव ।

मुनि

S.K.S.149

कुम्भकेष्वपि मुद्रासु प्रत्यूहविनिवारकः ।

S.SV.239

आदौ तु क्रियते मुद्रा पश्चाद्युद्धं समाचरेत् ।

S.SV.239

सर्पमुद्रा कृता येन तस्य सिद्धिर्न संशयः ।

Y.M.054

भुवोरन्तर्गता दृष्टिर्मुद्रा भवति खेचरी ।

Y.M.055

न च मूर्च्छा भवेत्तस्य यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

Y.M.055

तेनैषा खेचरी मुद्रा सर्वसिद्धिर्नमस्कृता ।

Y.M.067

सर्वव्याधिविनाशिनीति महती मुद्रा नृणां प्रोच्यते ।

Y.M.068

यावत्तुल्या भवेत्सङ्ख्या ततो मुद्रां विसर्जयेत् ।

Y.R.221

खेचरीमुद्रया वापि नादश्रवणतस्तथा ।

Y.R.222

मुद्रया सा सर्वमुद्रासु सेविता योगिपुङ्गवैः ।

Y.R.230

ध्यानं भूमध्यदेशे च मुद्राभवति खेचरी ।

Y.V.015

बन्धमुद्रा कृतास्सर्वे नासाग्रे तु सुल्लेचनम् ।

मुनि

A.Y.001/001

वामदेवो मुनिश्रेष्ठः प्रणम्य परिपृच्छति ।

A.Y.001/013

...मुनेस्तद्व्याप्तिर्निजगुरुमुखादेव विहिता ।

A.Y.002/016

कुल्लचारस्ताः सन्ति गुरवी बहवो मुने ।

A.Y.002/084

अन्तःकरणशल्ये तु सुखी सञ्जायते मुनिः ।

G. P.001/001

श्रीआदिनाथं स्वगुरुं हरिं मुनिं ।

G. P.001/093

योगिनो मुनयश्चैव ततो वायुं निरोधयेत् ।

H.R.003/005

वसिष्ठाद्यैश्च मुनिभिर्मत्स्येन्द्राद्यैश्च योगिभिः ।

मुनि

H.R.003/064

पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं करयोः संस्थितो मुनिः ।

H.R.004/008

कर्णौ पिधाय मूलेन यं शृणोति ध्वनि मुनिः ।

S.K.S.003

गोरक्षादिमहासिद्धेर्नाथैर्मुनिवरैरपि ।

S.K.S.006

दैवविघ्नेन वा लेके जायन्ते व्याधयो मुनेः ।

S.K.S.080

मर्दनं मर्दनं मुनिभिस्तु चतुर्विधम् ।

S.K.S.085

शल्यकया कर्णगूथं निहरेद् यत्नतो मुनिः ।

S.K.S.118

स्नेहनं तु पुरा कृत्वा स्वेदनं कारयेन्मुनिः ।

S.SV.335

...सर्वज्ञैरपि भाषितं मुनिवरैरायुः प्रमाणं स्फुटन् ।

Y.R.014

द्वाराण्येतानि योगस्य चत्वारि मुनयो विदुः ।

Y.R.018

यमः पञ्चविधः प्रोक्तो मुनिभिर्योगचिन्तकैः ।

Y.R.021

अपरिग्रहणं तद्धि कथितं मुनिपुङ्गवैः ।

Y.R.032

आसनानि बहून्मार्गान्युनयो जीवभेदतः ।

Y.R.184

समाधानं हि चित्तस्य समाधिं मुनयो विदुः ।

Y.Y.001/015

मुनयः श्रूयतामत्र गार्ग्या सह समाहिताः ।

Y.Y.001/036

शूद्रस्य ब्रह्मचर्यं च मुनिभिः कैश्चिदिष्यते ।

Y.Y.001/066

अष्टौ ग्रासा मुनेर्भक्ष्याः षोडशारण्यवासिनाम् ।

Y.Y.004/008

चतुर्दशाङ्गुलं केचिद्वदन्ति मुनिसत्तमाः ।

Y.Y.005/010

केचिद्वदन्ति मुनयस्तपःस्वाध्यायसंयुताः ।

Y.Y.011/001

इत्येवमुक्ता मुनिना याज्ञवल्क्येन धीमता ।

Y.Y.011/012

इत्येवमुक्ता मुनिना मुनयः संश्रितव्रताः ।

मुनिपुङ्गव

Y.Y.011/016
ते यान्ति मुनयः सर्वे स्वाश्रमेषु यथागतम् ।
Y.Y.012/043
...मुनिं ब्रुवन्तं विद्यानिधिं ब्रह्मविदां वरिष्ठम् ।

मुनिपुङ्गव

Y.R.049
प्राणायामस्य भेदास्तु कथिता मुनिपुङ्गवैः ।
Y.R.120
प्रत्याहारमथो वक्ष्ये यथोक्तं मुनिपुङ्गवैः ।

मुनिवर

S.K.S.055
नासादन्ति निगद्यते मुनिवरै रोगौष दीप्तानलम् ।

मुनिश्रेष्ठ

Y.Y.001/001
याज्ञवल्क्यं मुनिश्रेष्ठं सर्वज्ञं ज्ञाननिर्मलम् ।
Y.Y.001/041
पुनः प्राह मुनिश्रेष्ठमृषिमध्ये वरानना ।

मुनिसम्मत

Y.R.017
लक्षणं च क्रमात्तेषामुच्यते मुनिसम्मतम् ।

मुनीश्वर

S.K.S.035
अथवाङ्मुनिः कुर्यादेतत्कर्म मुनीश्वरः ।
Y.R.102
पूर्वमार्गमिमं प्राहुः सुषुम्नाया मुनीश्वराः ।
Y.R.139
देशा बहुविधाः प्रोक्ता धारणाया मुनीश्वरैः ।
Y.V.007
उमाशङ्करपुत्रोऽहं मीननाथो मुनीश्वरः ।

मुमुक्षु

A.Y.002/108
शास्त्रमेतत् प्रयत्नेन सदाभ्यास्यं मुमुक्षुभिः ।
Y.B.086
मुमुक्षुभिः प्राणजयः कर्तव्यो मोक्षहेतवे ।

मुष्टिक

H.R.003/015
अङ्गुष्ठमुष्टिकं ज्ञेयं ब्रह्मप्रासादितं तथा ।

मूत्र

मुसली

S.SV.336
भस्माङ्गरकपाल्याशमुसली सूर्यास्त... ।

मुहूर्त

H.R.002/114
मुहूर्तद्वयपर्यन्तं विभीतश्चाल्येदसौ ।
Y.R.093
वामदक्षक्रमेणैवं मुहूर्तद्वयमभ्यसेत् ।
Y.R.116
मुहूर्तार्धं मुहूर्तं वा स्थित्वामूर्धनि योगवित् ।
Y.R.273
यदा मुहूर्तपर्यन्तं निमेषोन्मेषवर्जिता ।
Y.Y.008/025
मनसा चिन्तयन्त्यस्तु मुहूर्तमपि धारयेत् ।
Y.Y.012/004
मुहूर्तमभ्यसेदेवं यावत्पञ्चदिनद्वयम् ।

मूढ

A.Y.002/019
तत्त्वमात्मस्थमज्ञात्वा मूढः शास्त्रेषु मुह्यति ।
G. P.001/056
बन्धनाय च मूढानां यस्तां वेत्ति स वेदवित् ।
S.SV.026
अज्ञानमोहिता मूढा यावत्तत्त्वं न विद्यते ।
Y.B.043
तस्मिन्मूढा न जानन्ति, मिथ्या तर्केण वेष्टिताः ।
Y.B.058
यत्र जीवन्ति मूढास्तु, तत्रासौ म्रियते सदा ।
Y.B.137
...मूढा न जानन्ति कुतर्कवादिनः ।
Y.M.045
बन्धनाय च मूढानां योगिनां मोक्षदायिका ।

मूत्र

A.P.008
केचिन्मूत्रं पिबन्ति प्रमलमशनतः केचिदश्नन्ति लल्लम् ।
A.Y.002/033
केचिन्मूत्रं पिबन्ति स्वमलमथ तनौ...लल्लम् ।
G. P.001/082
अपानप्राणयोरैक्यात् क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।

मूर्च्छा

H.R.002/061
अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्र पुरीषयोः ।
S.K.S.132
नौलीक्रियासुसंपन्नस्त्यक्तमूत्रमलः सुधीः ।
S.K.S.144
कोष्ठमूत्रं निजे कर्णे दत्त्वा तत्पुनराहरेत् ।
S.K.S.147
अश्मरीदोषहरणो मूत्रकृच्छ्रहरः परः ।
S.SV.193
शुक्रशोणितमज्जा च मूत्रं लल्लं च पञ्चमम् ।
S.SV.343
वाप्यां पुरीषमूत्राणि सुवर्णं रजतं तथा ।
S.SV.364
मूत्रं पुरीषं वायुश्च समकालं प्रवर्तते ।
Y.M.047
अपानप्राणयोरैक्यं क्षयो मूत्रपुरीषयोः ।
Y.Y.004/064
स्वेदमूत्रे जलं स्याता वीर्यरूपं रसो भवेत् ।
Y.Y.004/066
व्योमरन्ध्रैश्च नवभिः विण्मूत्रादिविसर्जनम् ।
Y.Y.004/067
अपानवायो कर्मैतद्विण्मूत्रादिविसर्जनम् ।

मूर्च्छा

A.Y.001/049
धर्मशान्तिः प्रजायेत मुहुर्निद्रा च मूर्च्छना ।
G. P.001/064
न मूर्च्छा तु भवेत्तस्य यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।
H.R.002/005
मूर्च्छनामकसीत्कारं केवलश्चाष्टकुम्भकाः ।
H.R.002/007
भास्त्रिका भ्रामरी मूर्च्छा केवलश्चाष्ट कुम्भकाः ।
H.R.002/028
रेचयेन्मूर्च्छनाख्येय मनोमूर्च्छा सुखप्रदा ।
S.SV.110
आर्तिशोकविषादेषु ज्वरिते मूर्च्छितेऽपि वा ।
Y.M.055
न च मूर्च्छा भवेत्तस्य यो मुद्रां वेत्ति खेचरीम् ।

मूर्धा

मूर्च्छित

S.SV.316
मूर्च्छितोऽपिध्रुवं जीवेद्यदर्थं परिपृच्छति ।

मूर्ति

A.P.004
यो मन्त्रमूर्तिवशगः स तु मन्त्रयोगः ।
Y.Y.006/005
उकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्प्रणवं जपेत् ।
Y.Y.006/007
मकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्प्रणवं जपेत् ।
Y.Y.006/009
उकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्सुसमाहितः ।
Y.Y.006/010
जपेदत्र स्मरन्मूर्तिं मकाराख्यं महेश्वरम् ।

मूर्तिमय

A.Y.001/007
सर्वमूर्तिमयं रूपं गुणैरिन्द्रियमानदम् ।

मूर्द्धा

Y.R.083
येन मार्गेण गच्छन्ति प्राणा मूर्द्धनि योगिनः ।
Y.Y.006/053
आनन्दानुभवं यावत्तावन्मूर्द्धनि धारयेत् ।
Y.Y.006/055
आमूर्ध्नो वर्तत नादो वीणादण्डवदुत्थितः ।
Y.Y.006/076
संभिद्य मनसा मूर्ध्नि ब्रह्मरन्ध्रं सवायुना ।

मूर्धमध्य

Y.Y.007/023
सम्पूर्णकुम्भवद्वायुमङ्गुष्ठान्मूर्धमध्यतः ।

मूर्धा

G. P.002/009
आत्मस्थानयुतस्त्वनेन विधिवद्विन्यस्य मूर्ध्नि ध्रुवं ।
G. P.002/016
ध्यात्वा वक्षसि बह्वपानसहितं मूर्ध्निस्थितं धारये ... ।
S.K.S.002
यत्प्रसादात्कृतार्थोऽस्मि तं मूर्ध्ना प्रणमाम्यहम् ।

मूर्धान्त

S.K.S.051

पुनः पुनः प्रकुर्वीत स्थिरमूर्धां प्रयत्नतः ।

Y.R.101

यदा चक्राणिभित्वासौ प्राणो मूर्धानमाव्रजेत् ।

Y.R.113

प्राणे मूर्धनि संप्राप्ते नादध्वनिरनुत्तमः ।

Y.R.116

मुहूर्तार्धं मुहूर्तं वा स्थित्वामूर्धनि योगवित् ।

Y.R.118

कुम्भकाभ्यासतो नित्यं ध्यानयोगाच्च मूर्धनि ।

Y.R.195

यथा मूर्धनि प्राणस्य सर्वस्यारोहणं भवेत् ।

Y.Y.004/030

पृष्ठमध्ये स्थिता नाडी सा हि मूर्ध्नि व्यवस्थिता ।

Y.Y.007/011

भ्रवोर्मध्यं ल्यट च मूर्धा मुनिसत्तमे ।

Y.Y.009/031

स्थाणुवन्मूर्धपर्यन्तं मध्यदेहात्समुत्थितम् ।

Y.Y.010/016

मूर्ध्याध्यात्मनः प्राणं भ्रवोर्मध्येऽथवानधे ।

Y.Y.012/026

कम्पनं च तथा मूर्धो मनसैवात्मदर्शनम् ।

Y.Y.012/034

प्रभञ्जनं मूर्ध्निगतं सवह्निं धिया समासाद्य गुरुपदेशात् ।

Y.Y.012/034

मूर्धानमुद्भिद्य पुनः खमध्ये प्राणांस्त्यजोङ्गारम्...

Y.Y.012/035

व्याहरन्प्राणवमुत्रय मूर्ध्नि...आत्मनिकायम् ।

Y.Y.012/045

तं वासुदेवं श्रुतिमूर्ध्नि...हृदि मूर्ध्नि चान्वहम् ।

मूर्धान्त

Y.Y.008/008

आभ्रमध्यात्तु मूर्धान्तमाकाशमिति चोच्यते ।

मूल

H.R.004/008

कर्णौ पिधाय मूलेन यं शृणोति ध्वनि मुनिः ।

H.R.004/041

मूले तिष्ठति कालप्रतिबन्धस्तु मध्ये तु बान्धवः ।

मूलबन्ध

S.K.S.025

तत्कर्म द्विविधं तत्र ध्वजमूलप्रभेदतः ।

S.K.S.134

मूलेन नल्लिंकां दत्त्वा जलमाकर्षयेद्वलत् ।

S.SV.005

तत्त्वमेव परं मूलं निश्चितं तत्त्ववादिभिः ।

S.SV.202

पूर्वाषाढा तथाऽऽश्लेषा मूलमार्द्रा च रेवती ।

Y.M.106

संबध्यासनमूलमङ्घ्रिघटितं कर्णाक्षिनासापुट...

Y.R.081

मूलप्रकृतिरूपा सा सर्वप्राणिषु संगता ।

मूलचक्र

Y.Y.004/020

जीवस्य मूलचक्रेऽस्मिन्नधः प्राणश्चरत्यसौ ।

मूलज

S.K.S.039

महोदरो गुल्मरोगो मूलजा व्याधयश्च ये ।

मूलप्रकृति

Y.R.081

मूलप्रकृतिरूपा सा सर्वप्राणिषु संगता ।

मूलबन्ध

G. P.001/057

मूलबन्धञ्च यो वेत्ति स योगी मुक्तिभाजनः ।

G. P.001/081

अपानमूर्ध्वमाकृष्य मूलबन्धो विधीयते ।

G. P.001/082

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

H.R.002/033

उड्डियाणं मूलबन्धो बन्धो जालन्धराभिधः ।

H.R.002/058

अपानवृत्तिमाकृष्य मूलबन्धोऽयमिष्यते ।

H.R.002/059

आकुञ्चनेन तं प्राहुर्मूलबन्धो हि योगिनः ।

H.R.002/060

प्राणापानौ नादबिन्दु मूलबन्धेन चैकताम् ।

H.R.002/061

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

मूलबन्धन

Y.B.115

प्रथमो मूलबन्धस्तु द्वितीय उड्डियानकः ।

Y.B.117

प्राणापानं नादबिन्दु मूलबन्धेन चैकताम् ।

Y.M.046

मूलबन्धं च यो वेत्ति स योगी सिद्धिभाग् भवेत् ।

Y.M.047

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

Y.M.048

अपानमूर्ध्वमाकृष्य मूलबन्धो निगद्यते ।

Y.R.085

प्रथमो मूलबन्धः स्यादुड्डियानो द्वितीयकः ।

Y.R.086

आधाराकुञ्चनेनायं मूलबन्धोऽभिधीयते ।

Y.R.094

उड्डियाने कृतेबन्धे मूलबन्धोपि जायते ।

मूलबन्धन

Y.R.189

निबद्धोमूलबन्धेन नीचैर्गतिनिरोधतः ।

मूलबिल

G. P.002/045

बद्धं मूलबिलं येन तेन विघ्नो विदारितः ।

मूलविज्ञान

S.SV.187

पार्थिवे मूलविज्ञानं शुभं कार्यं जले तथा ।

मूलव्याधि

H.R.001/029

मूलव्याधिर्गुल्मरोगो नश्यत्यत्र महोदरः ।

मूलस्थान

G. P.001/031

कुहूश्च लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने च शङ्खिनी ।

S.SV.040

कुहूश्च लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने तु शङ्खिनी ।

मूलाधार

H.R.004/033

मूलधारे स्थितं चक्रं कुकुटाण्डमिव स्थितम् ।

मृत्तिका

Y.R.190

मूलधारात्समुत्थाय स्वाधिष्ठानाल्मं व्रजेत् ।

मृग

S.SV.073

वृषकर्कटकन्याल्मिगमीना निशाकरे ।

मृगशीर्ष

S.SV.204

अश्विनीमृगशीर्षे च वायुतत्त्वमुदाहृतम् ।

मृज्जल

Y.Y.001/068

मृज्जलभ्यां स्मृतं बाह्यं मनःशुद्धिस्तथान्तरम् ।

मृणाल

H.R.002/139

निर्दोषो हि मृणालकोमलवपुर्योगी चिरञ्जीवति ।

Y.M.127

निर्दोषस्य मृणालकोमलवपुः योगी चिरं जीवति ।

मृणालान्तरसूत्र

Y.Y.006/054

ब्रह्मरन्ध्रे सुषुम्णायां मृणालान्तरसूत्रवत् ।

मृत

A.Y.001/040

न जीवन्न मृतो वापि न पश्यति न मीलति ।

G. P.001/037

न जहाति मृतं चापि सर्वव्यापी धनञ्जयः ।

Y.B.057

पुरैव मृत एवासौ मृतस्य मरणं कुतः ।

Y.B.061

ज्ञानिनस्तु मृतो ये वै तेषां भवति कीदृशी ।

Y.R.214

स्वदेहे परदेहे वा जीवितेवा मृतेऽथवा ।

मृतावस्था

A.P.041

मृतावस्था समुत्पन्ना ततो मृत्युभयं कुतः ।

मृत्तिका

H.R.004/057

मृत्तिकायां घटः तन्तौ पटः स्वर्णंङ्गुलीयकम् ।

मृत्तिकापात्र

मृत्तिकापात्र

S.K.S.076

उल्मुकं मृत्तिकापात्रपिहितं तच्च कर्षयेत् ।

मृत्यु

A.P.015

कायक्लेशजराव्याधिपापमृत्युभयं कुतः ।

A.P.026

एकलक्षजपान्मृत्युं नाशयेदतिदारुणम् ।

A.P.042

एतत्त्रयं महागुण्यं जरा मृत्युविनाशनम् ।

A.P.051

दोषमृत्यु-जरा-दुःख-क्षुधा-निद्राविवर्जितः ।

A.P.061

इत्थं भूतक्षयान्मृत्युर्जीवितं भूतधारणात् ।

A.Y.002/063

मृत्युजीवननिर्मुक्तं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।

G. P.001/069

यावद्बिन्दुः स्थितो देहे तावन्मृत्योर्भयं कुतः ।

G. P.002/044

मासाद्धनं न सन्देहो मृत्युं जयति योगवित् ।

H.R.002/043

कथितेयं महामुद्रा जरा मृत्युविनाशिनी ।

H.R.002/053

एतत्त्रयं महागुह्यं जरा मृत्युविनाशनं ।

H.R.002/057

षण्मासमभ्यसेन्मृत्युं जयत्येव न संशयः ।

H.R.002/090

एवं संरक्षयेद्विन्दुं मृत्युं जयति योगवित् ।

H.R.002/116

किमत्र बहुनोक्तेन मृत्युं जयति लीलया ।

H.R.004/023

दोष दुःख जरा मृत्युक्षुधा निद्रा विवर्जितः ।

H.R.004/030

चन्द्रात्सारं पिबति वपुषस्तेन मृत्युर्नराणाम् ।

S.SV.077

तदा तत्र तु संयाते मृत्युरेव न संशयः ।

S.SV.084

सप्तमे व्याधिदुःखानि अष्टमे मृत्युमादिशेत् ।

मृत्यु

S.SV.133

यात्रा हानिकरी तस्य मृत्युः क्लेशो न संशयः ।

S.SV.159

ऊर्ध्वं मृत्युरधः शान्तिस्तिर्यगुच्चाटनं तथा ।

S.SV.162

पृथ्वीजलभ्यां सिद्धिः स्यान्मृत्युर्वह्नौ क्षयोऽनिले ।

S.SV.177

वह्नौ मृत्युः क्षयोवायुर्नभः स्थानं दहेत्कचित् ।

S.SV.179

प्रयातिवायुतोऽन्यत्र हानिमृत्यु नभोऽनले ।

S.SV.186

प्रवासी पवनेऽन्यत्र मृत्युरेवानले भवेत् ।

S.SV.189

गतायुर्मृत्युराकाशो तत्त्वस्थाने प्रकीर्तिता ।

S.SV.264

युद्धे हि तैजसो भङ्गो मृत्युर्वायौ नभस्यपि ।

S.SV.331

तदा तस्य भवेन्मृत्युः सम्पूर्णं वत्सरत्रये ।

S.SV.334

जानीयात्तस्य वै मृत्युः षण्मासाभ्यन्तरे भवेत् ।

S.SV.339

पश्चात्ताप भवेदस्य तस्य मृत्युर्न संशयः ।

S.SV.340

महावेद्यो भवेत्तस्य तस्य मृत्युर्भवेद्भुवम् ।

S.SV.356

षण्मासान्मृत्युमाप्नोति स योगी नात्रसंशयः ।

S.SV.359

दक्षिणे बन्धुनाशो हि मृत्युं मासं विनिर्दिशेत् ।

S.SV.362

वहेद्यस्य च वै मृत्युः शेषाहेन च मासिके ।

S.SV.363

पक्षेण जायते मृत्युः कालज्ञानेन भाषितम् ।

S.SV.365

मासेन जायते मृत्युः कालज्ञेनानुभाषितम् ।

Y.B.006

जन्ममृत्युजराव्याधिनाशकः सुखदो भवे ।

Y.B.016

जरा मृत्युश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।

Y.B.075

न तथा भवतो योगाज्जन्ममृत्यु पुनः पुनः ।

मृत्युकर

Y.B.121

षण्मासानभ्यसेन्मृत्यु, जयत्येव न संशयः ।

Y.M.050

ओड्याणाख्यो स्वयं बद्धो मृत्युमातङ्गकेसरी ।

Y.M.133

मासार्धं नात्र सन्देहो मृत्युं जयति योगवित् ।

Y.M.135

बद्धमूर्ध्वफलं येन तेन मृत्युं निवारितम् ।

Y.M.164

नासाग्रे दृष्टिमादाय ध्यात्वा मृत्युं प्रमुञ्चति ।

मृत्युकर

S.SV.174

हानिमृत्युकरो पुंसामशुभो व्योममारुतौ ।

मृत्युजित्

Y.Y.009/040

एवं ध्यानामृतं कुर्वन् षण्मासान्मृत्युजिद्धवेत् ।

मृत्युञ्जय

H.R.001/011

शिरः पाश्चात्य भागस्य ध्याने मृत्युञ्जयः परः ।

मृत्युभय

A.P.015

कायक्लेशजराव्याधिपापमृत्युभयं कुतः ।

A.P.041

मृतावस्था समुत्पन्ना ततो मृत्युभयं कुतः ।

Y.B.094

मृत्युवक्त्रगतस्यापि तस्य मृत्युभयं कुतः ।

Y.M.058

यावद्बिन्दुः स्थितो देही (हे) तावन्मृत्युभयं कृतः ।

मृत्युमातङ्गकेसरी

G. P.001/077

उड्डीयानं तदेव स्यान्मृत्युमातङ्गकेसरी ।

H.R.002/055

उड्डीयाणो ह्ययं बन्धो मृत्युमातङ्गकेसरी ।

मृत्युलोक

S.SV.390

मृत्युल्लेके तथा पूज्यः स्वरज्ञानी पुमानपि ।

मेढ्र

मृत्यूपघातक

Y.Y.006/036

एषः प्राणजयोपायः सर्वमृत्यूपघातकः ।

मृदङ्ग

Y.R.252

वंशीशब्दनिभश्चाथो मृदङ्गसदृशो ध्वनिः ।

मृदुत्व

A.Y.001/018

मृदुत्वं च लघुत्वं च शरीरस्योपजायते ।

A.Y.002/081

मृदुत्वं च परत्वं च शरीरस्याथ जायते ।

मृदुतर

H.R.002/085

नालं काञ्चननिर्मितं मृदुतरं साङ्गं च नागैः कृतम् ।

मृदुल

H.R.002/112

हृत्सैर्मृदुलं प्रोक्तं वेष्टनाम्बरलक्षणम् ।

S.K.S.056

मृदुलं धवलं शुद्धं चतुरङ्गुलविस्तृतम् ।

Y.B.092

मृदुलं धवलं प्रोक्तं, वेष्टनाम्बरलक्षणम् ।

मृद्वीका

S.K.S.095

कम्पिल्लकं च मृद्वीकां भुक्त्वा तदनु कं पिबेत् ।

मेघगर्जन

Y.R.252

भेरीरवसमः पश्चान्मेघगर्जनसन्निभः ।

मेघध्वनि

Y.Y.006/056

शङ्खध्वनिनिभस्त्वादौ मध्ये मेघध्वनिर्यथा ।

मेढ्र

G. P.001/011

...मेढ्रे पादमथैकमेव हृदये कृत्वा हनुं सुस्थिरम् ।

G. P.001/020

त्रिकोणं तत्पुरं वहरथो मेढ्रात्प्रतिष्ठितम् ।

मेढ्र

G. P.001/022
स्वाधिष्ठानाश्रयादस्मान्मेढ्रमेवाभिधीयते ।
G. P.001/025
ऊर्ध्वं मेढ्रादधोनाभेः कन्दो योनिः खगाण्डवत् ।
G. P.002/016
सम्बद्धासनमेढ्रमङ्घ्रियुगलं कर्णाक्षिनासापुटा... ।
G. P.002/075
गुदं मेढ्रं च नाभिश्च हृत्पद्मं च तदूर्ध्वतः ।
H.R.003/024
मेढ्रे पादमथैकमेव नियतं कृत्वा समं विग्रहम् ।
H.R.003/025
मेढ्रं दुपरि विन्यस्य सव्यं गुल्फं तथोपरि ।
Y.M.006
मेढ्रे पादमथैकमेव हृदये कृत्वा समं विग्रहम् ।
Y.M.013
त्रिकोणं तत्पुरं वह्नेः अथो (धो)...(मेढ्रात्प्रतिष्ठितम्) ।
Y.M.013
स्वाधिष्ठानमिदं चक्रं मेढ्रमेव निगद्यते ।
Y.M.016
ऊर्ध्वं मेढ्रादधो नाभेः कन्दो...खगाण्डवत् ।
Y.M.169
गुदं मेढ्रश्च नाभिश्च हृदयं चक्रमूर्ध्वतः ।
Y.R.186
गुदमेढ्रांतरे वामपादपार्श्विनियोजयेत् ।
Y.Y.003/014
मेढ्रादुपरि निक्षिप्य सव्यं गुल्फं तथोपरि ।
Y.Y.004/014
गुदात्तु ऋजुलदूर्ध्वमधो मेढ्राच्च ऋजुलत् ।
Y.Y.004/039
पूर्वभागे सुषुम्णाया आमेढ्रान्तं कुहूः स्थिता ।
Y.Y.004/052
अपाननिलयं केचिद् गुदमेढ्रो रुजानुषु ।
Y.Y.007/009
पायुमूलं ततः पश्चादेहमध्यं च मेढ्रकम् ।
Y.Y.007/015
देहमध्यात्तथा मेढ्रं तद्वत्सार्धाङ्गुलद्वयम् ।
Y.Y.007/016
मेढ्रात्राभिश्च विज्ञेया गार्गि सार्धदशाङ्गुलम् ।
Y.Y.007/027
नाभिमध्यात्पुनर्मेढ्रे मेढ्राद्ब्रह्मालये ततः ।

मेरुमूल

मेद

H.R.001/058
कर्माष्टभिर्गतस्थौल्यं कफमेदो मलप्रधिकः ।
S.K.S.054
प्राणप्रधाने भस्त्रायां कफमेदमलप्रदिकम् ।
S.K.S.109
मेदोग्रीव करिणी हस्तिपूर्वा ।
Y.V.032
शीताशीतं परं स्थानं मेदोमज्जाभिपूरितम् ।

मेदिनी

S.SV.233
जीवो जपति यो युद्धे जीवज्जयति मेदिनीम् ।

मेध्य

G. P.002/027
अमेध्यथवा मेध्यं ययं पश्यति चक्षुषा ।

मेरुदण्ड

Y.R.078
कन्दमध्याद्विनिर्गत्य मेरुदण्डेन संगता ।
Y.R.103
मेरुदण्डं प्रविश्याशु येन प्राणः प्रल्लेयते ।
Y.R.105
यथा स्यान्मेरुदण्डेन संलग्नं नाभिमण्डलम् ।
Y.R.107
मेरुदण्डे विशेत्प्राणो वंशरन्ध्रे यथानिलः ।
Y.R.109
मेरुदण्डे तथावायोः स्पर्शः स्यादूर्ध्वरोहणे ।
Y.R.188
सरलं मेरुदण्डं च जिह्वाग्रदन्तमध्यगम् ।
Y.R.235
प्राणस्यारोहणं तेन मेरुदण्डे प्रजायते ।

मेरुमार्ग

A.P.016
निर्याते चित्तरागे व्रजति खरुचौ मेरुमार्गं समन्तात् ।

मेरुमूल

H.R.004/030
पाताले च द्वितीयं सुषिरं मेरुमूले तदस्मिन् ।

मेष

मेष

S.SV.074
मेषसिंहौ च कुम्भश्च तुल्यं च मिथुनं धनम् ।
S.SV.305
मेषसङ्क्रान्तिवेल्लयां स्वरभेदं विचारयेत् ।
S.SV.310
मेषसङ्क्रान्तिवेल्लयां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।
S.SV.311
मेषसङ्क्रान्तिवेल्लयां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।

मैत्री

Y.R.022
अहिंसया भवेन्मैत्री सत्येनामोघवाक्यता ।

मैत्रेयी

Y.Y.001/006
मैत्रेयी च महाभागा गार्गी च ब्रह्मविद्वरा ।

मैथुन

H.R.002/106
वज्रोत्प्रेर्य मैथुनादूर्ध्वं स्त्रीपुंसोश्चाङ्गुल्येनम् ।
S.SV.222
मैथुने पञ्चषष्टिश्च शयने च शताङ्गुलम् ।

मैथुनत्याग

Y.R.020
सर्वथा मैथुनत्यागो ब्रह्मचर्यमुदीरितम् ।
Y.Y.001/055
सर्वत्र मैथुनत्यागो ब्रह्मचर्यं प्रचक्षते ।

मोक्ष

A.Y.001/022
अथाहं वच्मि मोक्षाय ज्ञानरागजितां नृणाम् ।
A.Y.001/088
न जागर्ति स योगीन्द्रो यावन्मोक्षं न विन्दति ।
A.Y.002/042
वायोर्नाशस्तदनु मनसस्तद्विनाशाश्च मोक्षः ।
A.Y.002/079
मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः ।
A.Y.002/089
अमनस्कक्षुरेणैव च्छित्त्वा मोक्षमवाप्नुयात् ।

मोक्ष

A.Y.002/093
चित्ते चलति संसारोऽचले मोक्षः प्रजायते ।
A.Y.002/107
दान्तानां कुशलानां च सततं मोक्षमिच्छताम् ।
G. P.002/012
समाधौ मोक्षमाप्नोति त्यक्त्वाकर्म शुभाशुभम् ।
G. P.002/058
...देवा मोक्षकपाटपाटनपटुः प्रोक्ता नभोधारणा ।
H.R.004/049
बिन्दुमोक्षोपदेशादि व्यवहारोऽपि मायया ।
S.SV.100
सुषुम्णायां भवेन्मोक्ष एको देवस्त्रिधास्थितः ।
S.SV.106
जन्ममोक्षे च धर्मे च दीक्षायां मन्त्रसाधने ।
Y.B.019
योगहीनं कथं ज्ञानं, मोक्षदं भवतीश्वरि ।
Y.B.032
विना योगेन देवोऽपि, न मोक्षं लभते प्रिये ।
Y.B.033
विरक्तात्मकनिष्ठानां, कथं मोक्षो भवेत्तु ।
Y.B.067
ज्ञानादेव हि मोक्षं तु वदन्ति ज्ञानिनः सदा ।
Y.B.067
न कथं सिध्यति ततो योगोऽसौ मोक्षदो भवेत् ?
Y.B.068
ज्ञानेनैव हि मोक्षो हि वाक्यन्तेषान्तु नान्यथा ।
Y.B.069
तथा योगेन रहितं ज्ञानं मोक्षाय नो भवेत् ।
Y.B.072
तस्माद् योगात् परतरो नास्ति मार्गस्तु मोक्षदः ।
Y.B.138
...नात्मप्रतीतिर्न गुरुर्न मोक्षः ।
Y.B.171
यत्किञ्चित्कलनाजालं, न तन्मोक्षाय शङ्कर ।
Y.B.179
नाना तीर्थानि दृश्यन्ते तथा मोक्षे तु सिद्ध्यते ।
Y.M.007
चैतन् मोक्षकवाटभेदजनकंसिद्धासनं प्रोच्यते ।
Y.M.033
अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदाय (यि) का ।

मोक्षकपाट

Y.M.045

बन्धनाय च मूढानां योगिनां मोक्षदायिका ।
Y.M.102

समाधेमोक्षमाप्नोति त्यक्त्वा कर्मशुभाशुभम् ।
Y.R.004

योगमेवाभ्यसेन्नित्यं बुधो मोक्षाय केवलम् ।
Y.Y.001/018

येनाहं यामि निर्वाणं कर्मणा मोक्षमव्ययम् ।
Y.Y.007/007

मर्मस्थानानि सिद्ध्यर्थं शरीरे योगमोक्षयोः ।
Y.Y.009/001

ध्यानमेव हि जन्तूनां कारणं बन्धमोक्षयोः ।
Y.Y.009/029

एष एव तु मोक्षस्य महामार्गस्तपोधने ।
Y.Y.011/018

भवमोक्षाय योगीन्द्र भवद्विर्भाषितं तु यत् ।

मोक्षकपाट

G. P.001/011

...ह्येतन्मोक्षकपाटभेदजनकसिद्धासनं प्रोच्यते ।

मोक्षकर

H.R.001/074

वायुपुरे पूरे आयुकरे आत्मध्याने मोक्षकरे ।

मोक्षकर्मन्

Y.B.019

योगोऽपि ज्ञानहीनस्तु, न क्षमो मोक्षकर्मणि ।

मोक्षकवाट

H.R.003/024

चैतन्मोक्षकवाटभेदजनकसिद्धासनं प्रोच्यते ।

Y.M.153

तेषां मोक्षकवाटभेदनपटुः प्रोक्ता नभोधरणा ।

मोक्षकारण

Y.R.005

विना योगेन यज्ज्ञानं नैव तन्मोक्षकारणम् ।

मोक्षद

S.SV.173

मोक्षदं नाभसं तत्त्वं सर्वकार्येषु निष्फलम् ।

मोक्षसाम्राज्य

Y.B.005

अधुना मोक्षदं मार्गं ब्रूहि योगविदां वर ।

मोक्षदायिनी

G. P.001/044

अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदायिनी ।

मोक्षद्वार

G. P.001/051

कुण्डलिन्या तथा यागी मोक्षद्वारं प्रभेदयेत् ।

मोक्षपद

A.Y.002/029

अभ्यस्तयोरिन्द्रियवर्ग...मोक्षपदस्य सिद्धिः ।

मोक्षप्रदा

G. P.001/056

कन्दोर्ध्वं कुण्डलीशक्तिशुभमोक्षप्रदायिनी ।

मोक्षभाक्

A.Y.001/027

सप्तमं परमं तत्त्वं यो जानाति स मोक्षभाक् ।

मोक्षमार्ग

H.R.001/059

नाशनं सर्वरोगाणां मोक्षमार्गस्य साधनम् ।

Y.B.132

मोक्षमार्गे प्रसिद्धा सा, सुषुम्णा विश्वधारिणी ।

Y.B.163

न तु तन्मोक्षमार्गे स्यात्प्रसिद्धं पश्चिमं विना ।

Y.M.040

कुण्डलिन्या तथा योगी मोक्षमार्गं प्रभेदयेत् ।

मोक्षशास्त्र

S.K.S.004

मोक्षशास्त्रचतुष्कस्य गुरुतो लब्धवैभवः ।

मोक्षसाधक

H.R.001/008

हठयोगश्चतुर्थस्यात् प्राणिनां मोक्षसाधकः ।

मोक्षसाम्राज्य

H.R.004/043

ज्ञातव्यः सर्वयत्नेन मोक्षसाम्राज्यमिच्छुना ।

मोक्षहेतु

मोक्षहेतु

Y.B.086

मुमुक्षुभिः प्राणजयः कर्तव्यो मोक्षहेतवे ।

मोह

A.Y.002/020

यस्य वाक्यामृतं हन्ति संसारमोहनामयम् ।

S.SV.196

रागद्वेषो तथा लज्जा भयं मोहश्च पञ्चमः ।

S.SV.279

तत्क्षणं दीयते चन्द्रो मोहमायाति कामिनी ।

S.SV.281

तत्क्षणाद्वापयेद्यस्तु मोहयेत्कामिनीशतम् ।

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लोभमोहमदा रुजः ।

Y.B.029

सुखदुःखादिमोहेषु यथा संसारिणां स्थितिः ।

Y.B.083

येऽजित्वा पवनं मोहाद्योगमिच्छति योगिनः ।

मोहन

S.SV.120

मारणे मोहने स्तम्भे विद्वेषोच्चाटने वशे ।

मोहसागर

Y.B.027

एतद्रूपं समायातं तत् कथं मोहसागरे ।

मोहान्धकार

A.P.016

उद्यत्यानन्दवृन्दे त्यजति तव ममेत्यादि मोहान्धकारे ।

मौन

H.R.003/002

मनः प्रसादसंतोषो मौनमिन्द्रियनिग्रहः ।

य

यं

S.K.S.038

यमीरं ससखं ध्यात्वा शोधयेच्च यथाविधि ।

यथाबल

यंबीज

S.SV.212

यंबीजं पावनं ध्यायेद्वर्तुलं श्यामलभ्रम् ।

यकार

Y.Y.008/021

मारुतं मारुतस्थाने यकारेण समन्यितम् ।

यकारसहित

G. P.002/057

तत्त्वं वायुमयं यकारसहितं तत्रेश्वरो देवता ।

Y.M.150

तत्त्वं सत्यमयं यकारसहितं यत्रेश्वरो देवता ।

यकाराक्षर

Y.M.152

तन्मद्ये सदाशिवेन सहितं युक्तं यकाराक्षरम् ।

यक्ष

S.SV.118

यक्षिणीयक्षवेतालविषभूतादि निग्रहे ।

यक्षिणी

S.SV.118

यक्षिणीयक्षवेतालविषभूतादि निग्रहे ।

यज्ञ

G. P.002/101

यज्ञानां च हुतं सहस्रमयुतं देवाश्च संपूजिताः ।

Y.Y.001/029

कुर्याद्यज्ञेन देवेभ्यः स्वाश्रमं धर्ममाचरन् ।

यतिन्

Y.Y.001/056

ब्रह्मचर्याश्रमस्थानां यतीनां नैष्टिकस्य च ।

यथागुण

Y.R.263

यथा सङ्कल्पयेद्देहं यथारूपं यथागुणम् ।

यथाबल

Y.R.053

पुनः पिङ्गल्या पीत्वा कुम्भयित्वा यथाबलम् ।

यथारूप

Y.R.059

कुम्भयेदुदरे पीतं प्राणं धृत्या यथाबलम् ।

यथारूप

Y.R.263

यथा सङ्कल्पयेद्देहं यथारूपं यथागुणम् ।

यथार्थाभिभाषण

Y.Y.001/053

सत्यं भूतहितं प्रोक्तं यथार्थाभिभाषणम् ।

यथाशक्ति

G. P.001/096

धारयित्वा यथाशक्ति भूयः सूर्येण रेचयेत् ।

Y.R.061

कुम्भयित्वा यथाशक्ति प्राणं वामेन रेचयेत् ।

Y.R.194

स्थित्वा तत्र यथाशक्ति भूमध्यं पुनरानयेत् ।

Y.Y.002/006

यथाशक्त्यर्चनं भक्त्या ह्येतदीश्वरपूजनम् ।

यथेष्ट

G. P.001/101

यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।

H.R.002/012

यथेष्टं कुम्भयेद्वायुं रेचयेदिडया ततः ।

यथेष्टग्रास

Y.Y.001/067

द्वात्रिंशच्च गृहस्थानां यथेष्टं ब्रह्मचारिणाम् ।

यदृच्छालाभ

Y.Y.002/003

यदृच्छालाभतो नित्यमलं पुंसो भवेदिति ।

यन्त्र

G. P.002/089

अग्राह्यो मन्त्रयन्त्राणां योगी युक्तः समाधिना ।

S.SV.117

गत्यभ्यासे यन्त्रतन्त्रे दुर्गपर्वतरहेणे ।

यम

Y.R.016

यमश्च नियमश्च स्यादासनं प्राणसंयमः ।

यमिन्

Y.R.018

यमः पंचविधः प्रोक्तो मुनिभिर्योगचिन्तकैः ।

Y.R.023

योगिनो यतचित्तस्य यमानां परिपाकतः ।

Y.R.030

यमैश्च नियमैश्चापि योग्यः स्याद्योगसाधने ।

Y.R.031

यमाश्च नियमाश्चापि योगेप्सुभिरखंडिताः ।

Y.Y.001/046

यमश्च नियमश्चैव आसनं च तथैव च ।

Y.Y.001/047

यमश्च नियमश्चैव दशधा सम्प्रकीर्तितः ।

Y.Y.001/051

क्षमाधृतिर्मिताहारः शौचं त्वेते यमा दश ।

Y.Y.003/017

यमैश्च नियमैश्चैव आसनैश्च सुसंयुता ।

Y.Y.005/003

यमैश्च नियमैर्युक्तः सर्वसङ्गविवर्जितः ।

Y.Y.008/002

यमादिगुणयुक्तस्य मनसः स्थितिरात्मनि ।

Y.Y.008/040

यमादिभिश्च संयुक्ता विधिवद्धारणं कुरु ।

Y.Y.010/023

त्वं चैव योगमभ्यस्य यमाद्यष्टाङ्गसंयुतम् ।

Y.Y.011/018

यमाद्यष्टाङ्गसहितो योगो मुक्तस्तु साधनम् ।

Y.Y.012/030

एवं...सुदीर्घकालं यमादिभिर्युक्ततनुर्मिताशीः ।

यमयुद्ध

S.SV.272

यमयुद्धे समुत्पन्ने मनुष्याणां कथं जयः ।

S.SV.275

नरयुद्धं यमयुद्धं त्वया प्रोक्तं महेश्वर ।

यमालय

S.SV.321

ऊर्ध्वचारस्थितो जीवो जीवो याति यमालयम् ।

यमिन्

G. P.001/100

शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।

यमीन्द्र

G. P.002/057

...देष्टा खेगमनं करोति यमिनः स्याद्वायवी धारणा ।

H.R.002/143

पिङ्गल दुम्भिनी सूर्या यमिनाक्षरा तथा ।

H.R.003/033

एतद् व्याधि विनाशकारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ।

H.R.003/087

शुद्धा नाडीगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।

Y.M.009

एतद् व्याधिविकारहारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ।

Y.M.089

शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।

Y.M.151

तेषां योगमनं (लं) करोति यमिनां सा वायवी धारणा ।

यमीन्द्र

H.R.001/072

मुद्रादिदिव्यमुद्रकं च यमीन्द्र पथ्यम् ।

यमुना

H.R.004/039

गङ्गा च पिङ्गल नाडी यमुने द्वे प्रकीर्तिते ।

S.SV.374

इडा गङ्गेति विज्ञेया पिङ्गल यमुना नदि ।

यव

H.R.001/072

गोधूमशाल्यवषष्टिकशोभनात्रं...

S.K.S.091

शुण्ठी यवानी मरिचमभया लवणं तथा ।

यवपत्र

S.K.S.096

शर्करां यवपत्रेण भिण्डीफलसेन वा ।

यष्टि

S.K.S.104

भक्षिता वाथ दुग्धेन यष्टी वा दुग्धसंयुता ।

यशस्विनी

G. P.001/027

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

यातायात

G. P.001/030

यशस्विनी वामकर्णे ह्यानने चाप्यलम्बुषा ।

H.R.004/035

यशस्विनी वारुणी च गान्धारी शङ्किनी तथा ।

S.SV.037

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

S.SV.039

यशस्विनी वामकर्णे आनने चाप्यलम्बुषा ।

Y.Y.004/027

वारुणी चैव पूषा च हस्तिजिह्वा यशस्विनी ।

Y.Y.004/037

यशस्विन्याः कुहोर्मध्ये वारुणी च प्रतिष्ठिता ।

Y.Y.004/040

यशस्विनी च याम्यस्य पादाङ्गुष्ठान्तमिष्यते ।

याज्ञवल्क्य

Y.Y.001/001

याज्ञवल्क्यं मुनिश्रेष्ठं सर्वज्ञं ज्ञाननिर्मलम् ।

Y.Y.001/011

इत्युक्त्वा ब्रह्मविच्छ्रेष्ठो याज्ञवल्क्यस्तपोनिधिः ।

Y.Y.001/041

श्रुत्वैतद्याज्ञवल्क्योक्तं वाक्यं गार्गी मुदान्विता ।

Y.Y.001/043

भार्यया त्वेवमुक्तस्तु याज्ञवल्क्यस्तपोनिधिः ।

Y.Y.004/001

श्रुत्वैतद्भाषितं वाक्यं याज्ञवल्क्यस्य धीमतः ।

Y.Y.011/001

इत्येवमुक्ता मुनिना याज्ञवल्क्येन धीमता ।

Y.Y.011/010

इत्येवमुक्त्वा भगवान्याज्ञवल्क्यस्तपोनिधिः ।

Y.Y.011/015

याज्ञवल्क्यं सुसम्पूज्य गीर्भिराशीर्भिरुत्तमैः ।

यातायात

G. P.001/021

तस्मिन् दृष्टे महायोगे यातायातात्र विन्दते ।

G. P.002/015

तस्मिन् दृष्टे क्रिया कर्म यातायातं न विद्यते ।

Y.M.105

तस्माद्दृष्टुं क्रिया कार्या यातायातं निपातिते ।

यात्रा

यात्रा

S.SV.087

कृत्वा तत्पादमादौ च यात्रा भवति सिद्धिदा ।

S.SV.088

पूर्णपादं पुरस्कृत्य यात्रा भवति सिद्धिदा ।

S.SV.103

यात्रादाने विवाहे च वस्त्रालङ्कारभूषणे ।

S.SV.133

यात्रा हानिकरी तस्य मृत्युः क्लेशो न संशयः ।

S.SV.231

यात्रारम्भे विवाहे च प्रवेशे नगरादिके ।

यान

A.Y.002/076

याने सौख्येसदाभ्यासान्मनोवृत्तिस्तदात्मनि ।

याम

A.P.042

अष्टधा क्रियते चैतत् यामे यामे दिने दिने ।

H.R.002/050

अष्टधा क्रियते चैतत् यामे दिने दिने ।

S.SV.278

रात्र्यन्तयाम बेल्रयां प्रसुप्ते कामिनीजने ।

याममात्र

H.R.002/072

याममात्रं तु यो नित्यं अभ्यसेत्स तु कालजित् ।

S.SV.385

तत्रस्थं तु मनो यस्य याममात्रं भवेदिह ।

यामार्क

S.SV.078

शुक्लपक्षे द्वितीयायामर्कवहति चन्द्रमाः ।

यामाष्ट

A.P.062

यामाष्टककृताभ्यासात्सर्वाञ्छ्वासान् ग्रसत्यसौ ।

याम्य

H.R.003/033

याम्योरूपरि पश्चिमेन विधिना धृत्वा कराभ्यां दृढम् ।

S.SV.075

दक्षनाड्याः प्रसारेतु न गच्छेद्याम्यपश्चिमे ।

युक्तस्वप्न

S.SV.190

पूर्वायां पश्चिमे याम्ये उत्तरस्यां यथाक्रमम् ।

याम्यकर्णान्त

Y.Y.004/041

पयस्विनी तथा गार्गी याम्यकर्णान्तमिष्यते ।

युक्त

G. P.002/018

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

G. P.002/021

युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।

G. P.002/021

युक्तं युक्तं च बध्नीयादेवं सिद्धिरदूरतः ।

G. P.002/091

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

H.R.003/092

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

H.R.003/094

युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।

H.R.003/094

युक्तं युक्तं च बध्नीयात् एवं सिद्धिमवाप्नुयात् ।

Y.M.109

प्राणायामेन युक्तेन सर्वपापक्षयो भवेत् ।

Y.M.112

युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।

Y.M.112

युक्तं युक्तं च बध्नीयात् एवं सिद्धिं निगच्छति ।

Y.M.182

युक्तस्वप्रावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।

Y.Y.008/027

युक्तचित्तस्तदात्मानं योजयेत्परमेश्वरे ।

युक्तचेष्टा

G. P.002/091

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

Y.M.182

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

युक्तस्वप्न

G. P.002/091

युक्तस्वप्रावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।

युक्ताहार

युक्ताहार

Y.M.182

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

Y.R.156

युक्ताहारविहाराणां सिद्धा भवति धारणा ।

युक्ति

S.K.S.096

पीत्वा विरेचनं श्रेष्ठं गुरुयुक्त्या प्रकल्पयेत् ।

S.K.S.119

स्विन्ने शयनं स्वेद्यं गर्ते वा गुरुयुक्तिः ।

Y.B.081

तर्कैर्जल्पैः शास्त्रजालैर्युक्तिभिर्मन्त्रभेषजैः ।

Y.M.173

युक्तयः शक्तिभेदेन तत्सदात्म प्रकाशिते ।

Y.R.073

सम्यग्योगी ततो युक्त्या शक्तिबोधनमाचरेत् ।

Y.R.084

अतस्तद्वोधनेयुक्तिः सम्यगत्र निरूप्यते ।

Y.R.223

छेदयेत्तां क्रमाद्धीरः सूक्ष्मशस्त्रेण युक्तिः ।

Y.Y.010/007

गुरुणा तूपदिष्टार्थं युक्त्युपेतं वरानने ।

युग

S.SV.296

शून्ये शून्यं युगे युगं गर्भपातश्च संक्रमे ।

युगम

S.SV.296

शून्ये शून्यं युगे युगं गर्भपातश्च संक्रमे ।

युद्ध

S.SV.178

मन्त्रार्थं युद्धप्रश्ने च गमनागमने तथा ।

S.SV.230

दूरयुद्धे जयी चन्द्रः समासन्ने दिवाकरः ।

S.SV.233

जीवो जपति यो युद्धे जीवञ्जयति मेदिनीम् ।

S.SV.235

जीवेन प्रक्षिपेच्छस्त्रं युद्धे जयति सर्वदा ।

योक्ता

S.SV.239

आदौ तु क्रियते मुद्रा पश्चाद्युद्धं समाचरेत् ।

S.SV.241

यां दिशं वहते वायुर्युद्धं तद्विशि दापयेत् ।

S.SV.244

युद्धकाले च कर्तव्यो लक्षयोद्धजयो भवेद् ।

S.SV.260

युद्धद्वये कृते प्रश्ने पूर्णस्य प्रथमे जयः ।

S.SV.264

पार्थिवे च समं युद्धं सिद्धिर्भवति वारुणे ।

S.SV.264

युद्धे हि तैजसो भङ्गो मृत्युर्वायौ नभस्यपि ।

S.SV.272

परस्परं मनुष्याणां युद्धे प्रोक्तो जयस्त्वया ।

S.SV.272

यमयुद्धे समुत्पन्ने मनुष्याणां कथं जयः ।

S.SV.275

नरयुद्धं यमयुद्धं त्वया प्रोक्तं महेश्वर ।

युद्धकाल

S.SV.248

कुम्भकोयुद्धकालेव तिस्रोनाड्यस्त्रयीगतिः ।

S.SV.254

युद्धकाले यदा चन्द्रः स्थाया जयति निश्चितम् ।

युवत्यालिङ्गन

S.SV.280

शयने वा प्रसङ्गं वा युवत्यालिङ्गनेऽपि वा ।

युवा

G. P.001/082

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

H.R.001/022

युवा भवति वृद्धो वा व्याधितो दुर्बलेऽपि वा ।

H.R.002/061

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

Y.M.047

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

योक्ता

Y.M.111

अन्यथा हन्ति योक्तां तथा वायुरसेवितः ।

योग

योग

- A.P.003
ल्ययोगो हठश्चैव मन्त्रयोगस्तृतीयकः ।
A.P.004
यो मन्त्रमूर्तिवशः स तु मन्त्रयोगः ।
A.P.004
यश्चित्तवृत्तिरहितः स तु राजयोगः ।
A.P.005
ओषधयोऽध्यात्मकश्चेति राजयोगो द्विधा क्वचित् ।
A.P.006
नित्यानन्दमयात्प्रभावनिल्याच्छ्रीराजयोगादृते ।
A.P.008
नैतेषां देहसिद्धिर्विगतनिजमनो राजयोगादृतेऽस्मात् ।
A.P.057
आकाशे चेतनं सर्वं ज्ञातव्यं योगमिच्छता ।
A.Y.001/005
अस्त्येकस्तारको योगः सर्वयोगोत्तमोत्तमः ।
A.Y.001/015
स्थित्वा मनोहरे देशे योगमेव संमभ्यसेत् ।
A.Y.001/017
एवमभ्यसतो योगं मनो भवति सुस्थिरम् ।
A.Y.001/020
सर्वाम्यास विचित्रबन्ध करणाद्यज्ञानयोगः परः ।
A.Y.002/002
अन्तर्मुद्राख्यमपरं तयोर्योग तदेव हि ।
A.Y.002/002
बहिर्मुद्रान्वितं पूर्वं बहिर्योगेन तन्मयम् ।
A.Y.002/003
राजत्वात् सर्वयोगानां राजयोग इति स्मृतः ।
A.Y.002/006
अन्तर्योगं बहिर्योगं यो जानाति विशेषतः ।
A.Y.002/014
अनुसन्धानमात्रेण योगोऽयं सिद्धिदायकः ।
A.Y.002/030
तत्राप्य साध्यः पवनस्य नाशः षडङ्गयोगा... ।
G.P.001/001
योगे सुबोधः खलु जायते यया ।
G.P.001/006
शमनं भवतापस्य योगं भजत सत्तमाः ।

योग

- G.P.002/018
अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगस्य सम्भवः ।
G.P.002/071
आत्मानं विजितप्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।
G.P.002/086
अम्बुसैन्धवयोरैक्यं यथा भवति योगतः ।
G.P.002/091
युक्तस्वप्रावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।
G.P.002/099
गोरक्षसंहितामेतां योगभूतां जनः पठेत् ।
H.R.001/004
केवलं राजयोगाय हठविद्योपदिश्यते ।
H.R.001/005
अथातो योग जिज्ञासा शास्त्रमाद्यमिदं कृतम् ।
H.R.001/006
योगश्चायं हि योगार्थं केचिदाचक्षते बुधाः ।
H.R.001/007
चित्तवृत्तिनिरोधस्तु महायोगः प्रकीर्तितः ।
H.R.001/007
योगश्चतुर्विधः प्रोक्तः योगज्ञैः सर्वसिद्धिदः ।
H.R.001/008
हठयोगश्चतुर्थस्त्यात् प्राणिनां मोक्षसाधकः ।
H.R.001/008
मन्त्रयोगो ल्यश्चैव राजयोगस्तृतीयकः ।
H.R.001/009
येन केनापि सिद्धस्त्यान्मन्त्रयोगः स उच्यते ।
H.R.001/010
ल्ययोगश्चित्तल्यात्सङ्केतैस्तु प्रजायते ।
H.R.001/013
न धारणा ध्यान परिश्रमो वा समेधमाने सति राजयोगे ।
H.R.001/014
अहं ममत्व...श्रीराजयोगस्थिरचेतनानाम् ।
H.R.001/015
राजयोगं विना पृथ्वी राजयोगं विना निशा ।
H.R.001/015
राजयोगं विना मुद्रा विचित्रापि न राजते ।
H.R.001/016
सर्वोऽपि च हठाभ्यासो राजयोगफलर्थदः ।
H.R.001/018
हठं विना राजयोगो राजयोगं विना हठः ।

योग

- H.R.001/018
व्याप्तिस्स्यादविनाभूता श्रीराजहठयोगयोः ।
H.R.001/019
मनः प्राणसमायोगाद्योगो वै मन्त्रसंज्ञकः ।
H.R.001/020
राजते गगनाम्भोजे राजयोगस्तु तेन वै ।
H.R.001/021
चन्द्रसूर्ये समीभूते हठयोगोऽभिधीयते ।
H.R.001/022
अभ्यासात्सिद्धिमाप्नोति सर्वयोगेष्वतन्द्रितः ।
H.R.001/069
गुरुपदेशमार्गेण योगमेव सदाभ्यसेत् ।
H.R.001/071
योगीश्वरस्य योगस्य योगशास्त्रस्य पार्वति ।
H.R.002/017
एवमभ्यासयोगेन कामदेवो द्वितीयकः ।
H.R.002/027
योगीन्द्राणामेवमभ्यासयोगाच्चित्ते जाता काचिदानन्दल्लेख ।
H.R.002/060
ततो योगस्य संसिद्धिं यच्छतां नात्र संशयः ।
H.R.002/103
अयं योगः पुण्यवतां धन्यानां तत्त्वशालिनाम् ।
H.R.002/104
सर्वेषामेव योगानां अयं योगः शुभं करः ।
H.R.002/130
पीड्यते न च योगेन लिप्यते न च कर्मणा ।
H.R.003/092
अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगसमुद्भवः ।
H.R.004/016
ल्यामृतं ल्ये सौख्यं राजयोगादवाप्यते ।
H.R.004/049
मायाच्छेदः प्रकर्तव्यः सुदृढं ज्ञानयोगतः ।
S.SV.142
तत्त्वानां नाम विज्ञेयं सिद्धियोगेन योगिभिः ।
S.SV.370
जपैर्ध्यानेन योगेन जायते कालवञ्चना ।
Y.B.019
योगोऽपि ज्ञानहीनस्तु, न क्षमो मोक्षकर्मणि ।
Y.B.020
योगेनैषान्तु किं कार्यं, मे प्रसन्नगिरा वद ।

योग

- Y.B.032
विना योगेन देवोऽपि, न मोक्षं लभते प्रिये ।
Y.B.034
अपक्वा योगहीनास्तु पक्वा योगेन देहिनः ।
Y.B.067
न कथं सिध्यति ततो योगोऽसौ मोक्षदो भवेत् ?
Y.B.069
तथा योगेन रहितं ज्ञानं मोक्षाय नो भवेत् ।
Y.B.070
ज्ञानेनैव विना योगो, न सिध्यति कदाचन ।
Y.B.071
जन्मान्तरैश्च बहुभिर्योगो ज्ञानेन लभ्यते ।
Y.B.071
ज्ञानं तु जन्मनैकेन, योगादेव प्रजायते ।
Y.B.072
तस्माद् योगात् परतरो नास्ति मार्गस्तु मोक्षदः ।
Y.B.073
योगात्तु जन्मनैकेन कथं ज्ञानमवाप्यते ?
Y.B.073
बहुभिर्जन्मभिर्ज्ञानाद् योगः सम्प्राप्यते कथम् ?
Y.B.075
पुमाञ्जन्मान्तरशतैर्योगादेव विमुच्यते ।
Y.B.075
न तथा भवतो योगाञ्जन्ममृत्यु पुनः पुनः ।
Y.B.083
येऽजित्वा पवनं मोहाद्योगमिच्छति योगिनः ।
Y.B.086
तस्माद्योगं तमेवादौ, साधको नित्यमभ्यसेत् ।
Y.B.087
योगात्परतरं पुण्यं योगात्परतरं सुखम् ।
Y.B.087
योगात्परतरं सूक्ष्मं, योगमार्गात्परं नहि ।
Y.B.088
योगेन वा भवेत्किञ्चित्त्सर्वं वद शङ्कर ।
Y.B.088
योगः क उच्यते देव ! योगाभ्यासोऽपि कीदृशः ?
Y.B.089
योऽपानप्राणयोर्योगः स्वरजोरेतसोस्तथा ।
Y.B.089
सूर्याचन्द्रमसोर्योगो जीवात्मपरमात्मनोः ।

योग

- Y.B.090**
एवं तु द्वन्द्वजालस्य संयोगो योग उच्यते ।
- Y.B.090**
अधुना सम्प्रवक्ष्यामि, योगाऽभ्यासस्य लक्षणम् ।
- Y.B.117**
गत्वा योगस्य संसिद्धि, यच्छतो नात्र संशयः ।
- Y.B.128**
चन्द्रसूर्यौ समौ कृत्वा तयोर्योगः प्रवर्तते ।
- Y.B.147**
सोऽहं सोऽहमिति प्राप्तो मन्त्र योगः स उच्यते ।
- Y.B.152**
प्राणापानसमायोगे, ज्ञेयं योगचतुष्टयम् ।
- Y.M.001**
शमनं भवतापस्य योगं सेवत सत्तमाः ।
- Y.M.166**
आत्मानं विजित प्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।
- Y.M.168**
आत्मानं सर्वगं ध्यात्वा योगी योगमवाप्नुयात् ।
- Y.M.176**
अम्बुसैन्धवयोस्साम्यं यदा भवति योगतः ।
- Y.M.182**
युक्तस्वप्नावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।
- Y.R.002**
योगाचार्यानशेषेण योगं वक्ष्यामि सिद्धये ।
- Y.R.003**
प्राणापानसमायोगो योगश्चित्तात्मनोस्तथा ।
- Y.R.003**
यत्र जीवेशयोर्योगस्तं योगं नित्यमभ्यसेत् ।
- Y.R.004**
योगमेवाभ्यसेन्नित्यं बुधो मोक्षाय केवलम् ।
- Y.R.005**
विना योगेन यज्ज्ञानं नैव तन्मोक्षकारणम् ।
- Y.R.009**
तस्माच्छास्त्रं विचार्यादौ पश्चाद्योगं समभ्यसेत् ।
- Y.R.010**
सर्वत्र विहितो योगस्ततस्तं साधयेत्सुधीः ।
- Y.R.011**
सारभूतं प्रवक्ष्यामि विधानं योगसाधने ।
- Y.R.014**
द्वाराण्येतानि योगस्य चत्वारि मुनयो विदुः ।

योग

- Y.R.015**
तथाष्टावेव योगस्य ज्ञेयान्यङ्गानि साधकैः ।
- Y.R.017**
समाधिरिति योगस्य विदुरङ्गानि योगिनः ।
- Y.R.018**
यमः पञ्चविधः प्रोक्तो मुनिभिर्योगचिन्तकैः ।
- Y.R.030**
यमैश्च नियमैश्चापि योग्यः स्याद्योगसाधने ।
- Y.R.031**
यमाश्च नियमाश्चापि योगेप्सुभिरखंडिताः ।
- Y.R.042**
स्थिरं स्यादासनं यस्य स योगं कर्तुमर्हति ।
- Y.R.084**
यावत्सा निद्रिता देहे तावद्योगो न सिद्ध्यति ।
- Y.R.089**
बन्धत्रयमिदं योगे योगिनामुपकारकम् ।
- Y.R.122**
इन्द्रियाण्यवशीकृत्य यस्तु योगं समभ्यसेत् ।
- Y.R.122**
भिन्नभांडांबुवत्तस्य योगः क्षरति संततम् ।
- Y.R.123**
विषयेषु समासक्तो न योगं कर्तुमर्हति ।
- Y.R.131**
निःसंगो निर्जनस्थाने योगमेव सदाऽभ्यसेत् ।
- Y.R.135**
तेन सिद्धिर्हि योगस्य शीघ्रं भवति निश्चितम् ।
- Y.R.242**
खेचरीयोगतो योगी शिरश्चन्द्रादुपागतम् ।
- Y.R.284**
एतत्संक्षेपतः प्रोक्तं योगस्याङ्गाष्टकं क्रमात् ।
- Y.R.286**
तस्मादास्तिकभावेन कुर्याद्योगस्य साधनम् ।
- Y.R.296**
स्थानशिष्याशनादीनां कृत्वा योगं समभ्यसेत् ।
- Y.R.298**
भक्तिर्विष्णौ शिवे वापि योगस्य सिद्धिहेतवः ।
- Y.R.299**
दृढचित्तस्य धीरस्य योगः सिद्ध्यति सत्वरम् ।
- Y.R.300**
तथापि साधयेद्योगी योगं धृतिपरायणः ।

योग

- Y.R.300**
विघ्ना बहुविधा योगे भवन्तीति विनिश्चितम् ।
- Y.Y.001/002**
वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं योगेषु परिनिष्ठितम् ।
- Y.Y.001/015**
योगं वक्ष्यामि विधिवद्भात्रोक्तं परमेष्ठिना ।
- Y.Y.001/044**
ज्ञानं योगात्मकं विद्धि योगश्चाष्टाङ्गसंयुतः ।
- Y.Y.001/044**
संयोगो योग इत्युक्तो जीवात्मपरमात्मनोः ।
- Y.Y.005/009**
वेदान्तश्रवणं कुर्वन्तस्मिन्योगं समभ्यसेत् ।
- Y.Y.007/007**
मर्मस्थानानि सिद्ध्यर्थं शरीरे योगमोक्षयोः ।
- Y.Y.007/021**
सर्वे रोगा विनश्यन्ति योगाः सिद्ध्यन्ति तस्य वै ।
- Y.Y.007/022**
वदन्ति योगिनः केचिद्योगेषु कुशलं नराः ।
- Y.Y.008/032**
भिषग्वरा वरारोहे योगेषु परिनिष्ठिताः ।
- Y.Y.008/034**
वातात्मकानां सर्वेषां योगेष्वभिरतात्मनाम् ।
- Y.Y.010/009**
योगमेवाभ्यसेन्नित्यं जीवात्मपरमात्मनोः ।
- Y.Y.010/018**
यस्मिन्समभ्यसेद्विद्वान्योगेनैवात्मदर्शनम् ।
- Y.Y.010/020**
त्वं चैवं योगमास्थाय ध्यायन्स्वात्मानमात्मनि ।
- Y.Y.010/022**
यदुक्तं ब्रह्मणा पूर्वं कर्मयोगसमुच्चयम् ।
- Y.Y.010/023**
त्वं चैवं योगमभ्यस्य यमाद्यष्टाङ्गसंयुतम् ।
- Y.Y.011/004**
यत्कर्तव्यं वरारोहे योगेन खलु तत्कृतम् ।
- Y.Y.011/010**
योगेन परमात्मानं यजन्त्यज कलेवरम् ।
- Y.Y.011/018**
यमाद्यष्टाङ्गसहितो योगो मुक्तेस्तु साधनम् ।
- Y.Y.011/019**
योगं ममोपदिश्याद्य साङ्गं संक्षेपरूपतः ।

योगतन्त्र

- Y.Y.011/022**
वक्ष्यामि ते समासेन योगं सम्प्रति तं शृणु ।
- Y.Y.012/036**
एतत्पवित्रं परमं योगमष्टाङ्गसंयुतम् ।
- Y.Y.012/041**
कर्तव्यं देहिभिर्गार्गि योगश्च भवभीरुभिः ।
- Y.Y.012/044**
योगं...रहस्यजं मुक्तिकरं च जन्तोः ।
- योगकाल**
Y.R.051
भस्त्रिका योगकाले स्यादिति ज्ञेयं विचक्षणैः ।
- Y.Y.004/023**
योगकाले त्वपानेन प्रबोधं याति साग्निना ।
- योगकृत्**
Y.R.315
योगात्मा योगकृद्योगी योगिध्येयपदाम्बुजः ।
- योगचिन्तक**
Y.R.018
यमः पञ्चविधः प्रोक्तो मुनिभिर्योगचिन्तकैः ।
- योगज**
Y.B.177
सिद्धा नित्या महावीर्या, इच्छारूपाश्च योगजाः ।
- Y.R.115**
योगजं परमानन्दं योगिनोऽनुभवन्ति यम् ।
- Y.Y.004/010**
आत्मस्थवह्निनैव त्वं योगजेन द्विजोत्तमे ।
- योगज्ञ**
H.R.001/007
योगश्चतुर्विधः प्रोक्तः योगज्ञैः सर्वसिद्धिदः ।
- योगतत्त्व**
Y.B.145
कथयेदं महादेव ! योगतत्त्वं चतुर्विधम् ।
- Y.Y.001/008**
योगतत्त्वं मम ब्रूहि साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।
- योगतन्त्र**
H.R.002/065
सर्वेषां योगतन्त्राणां कर्तव्यं च मुहुर्मुहुः ।

योगदायक

H.R.002/117

अशेषयोगतन्त्राणां तथाधारो हि कुण्डली ।

Y.R.049

बहवो योगतन्त्रेषु साधकानां हिताय वै ।

Y.R.284

सर्वेषां योगतन्त्राणां सारभूतमसंशयम् ।

योगदायक

S.SV.168

अम्बरं तं विजानीयाद्योगीनां योगदायकम् ।

योगदेह

Y.B.052

देवैरपि न लभ्येत, योगदेहो महाबलः ।

योगधारणा

Y.Y.010/017

कारणे परमानन्दे आस्थितो योगधारणाम् ।

योगनिद्रा

A.Y.002/065

जागर्त्येव ततो योगी योगनिद्राक्षणे तथा ।

H.R.003/069

तन्मध्ये शयनं कुर्याद्योगनिद्रा सुखप्रदा ।

Y.R.001

योगनिद्रां समासाद्य यः शेते शेषविष्टरे ।

Y.R.233

योगिनो योगनिद्रा वै समुदेति सुखप्रदा ।

Y.R.234

योगनिद्राचिराभ्यासान्निर्विकल्पः प्रजायते ।

Y.R.257

आरम्भो योगनिद्रायास्ततः समुपजायते ।

Y.R.308

प्राणश्च क्षीणतां याति योगनिद्रा प्रजायते ।

योगनिष्ठ

Y.Y.001/040

उपदिश्य ततो ब्रह्मा योगनिष्ठोऽभवत्स्वयम् ।

योगपद

S.SV.378

रेचको हरते पापं कुर्याद्योगपदं व्रजेत् ।

योगमार्ग

योगपरायण

G. P.001/054

ब्रह्मचारी मिताहारी त्यागी योगपरायणः ।

H.R.003/027

ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपरायणः ।

Y.M.044

ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपरायणः ।

योगपण्डित

Y.Y.008/009

अत्र केचिद्वदन्त्यन्ये योगपण्डितमानिनः ।

योगपुस्तक

Y.R.313

शृणुयादपि यो नित्यं पठेद्वा योगपुस्तकम् ।

योगबल

Y.B.056

नासौ मरणमाप्नोति पुनर्योगबलेन तत् ।

योगबीज

Y.B.189

योगबीजं महागुह्यं, यन्मया प्रकटीकृतम् ।

योगभ्रष्ट

Y.R.130

ततोऽभ्यासं परित्यज्य योगाद्भ्रष्टो भवेद्भ्रुवम् ।

योगमठ

H.R.001/068

प्रोक्तं योगमठस्य लक्षणमिदं सिद्धैर्हठभ्यासिभिः ।

योगमय

Y.R.005

तत्त्वज्ञानेन कैवल्यं ज्ञानं योगमयं तथा ।

योगमार्ग

Y.B.003

योगमार्गकृते तुभ्यं महायोगीश्वराय ते ।

Y.B.082

उपायं तस्य विज्ञाय योगमार्गे प्रवर्तते ।

Y.B.087

योगात्परतरं सूक्ष्मं, योगमार्गात्परं नहि ।

योगमुद्रा

Y.B.180

योगमार्गे तथैवैदं सिद्धिजालं प्रवर्तते ।

Y.M.037

योगमार्गेण (येनद्वारेण) गन्तव्यं ब्रह्मस्थानं निरामयम् ।

Y.R.006

जीवन्मुक्तश्चरेद्योगी योगमार्गं तमाश्रयेत् ।

Y.R.290

सर्वेषु योगमार्गेषु शरीरं कृशतां व्रजेत् ।

योगमुद्रा

H.R.003/012

करणी चित्रनामसौ योगमुद्रा विधूननम् ।

योगयुक्त

Y.M.179

नात्मानश्च परं वेद योगयुक्तः समाधिना ।

Y.Y.011/002

योगयुक्तो नरः स्वामिन्सन्ध्ययोर्वाथवा सदा ।

Y.Y.011/004

योगयुक्तमनुष्यस्य सन्ध्ययोर्वाथवा निशि ।

योगयुक्ति

Y.R.287

प्रायशो योगयुक्तीनां संनिवेशोऽत्र विद्यते ।

योगरसायन

Y.R.314

साधकानां हितार्थाय कृतं योगरसायनम् ।

योगराज

Y.B.190

नमस्ते योगराजाय सर्वज्ञाय नमो नमः ।

योगरूप

Y.Y.001/040

इति मे कर्मसर्वस्वं योगरूपं च तत्त्वतः ।

योगवान्

H.R.004/019

सम्पूर्णहृदये शून्ये तु आरम्भे योगवान्भवेत् ।

योगविद्

G. P.001/019

मस्तके मणिवद्बिम्बं यो जानाति स योगविद् ।

योगविद्

G. P.001/041

ऊर्ध्वाधः संस्थितावेतौ संयोजयति योगविद् ।

G. P.001/075

तयोः समरसैकत्वं यो जानाति स योगविद् ।

G. P.002/025

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगविद् ।

G. P.002/026

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगविद् ।

G. P.002/027

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगविद् ।

G. P.002/028

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगविद् ।

G. P.002/029

तं तमात्मेति विज्ञाय प्रत्याहरति योगविद् ।

G. P.002/044

मासाद्धेन न सन्देहो मृत्युं जयति योगविद् ।

G. P.002/092

निराश्रयं निराकारं तत्त्वं जानाति योगविद् ।

H.R.002/090

एवं संरक्षयेद्विन्दुं मृत्युं जयति योगविद् ।

H.R.004/001

सलिलैः सैन्धवं यद्वत् साम्यं भवति योगविद् ।

Y.B.005

अधुना मोक्षदं मार्गं ब्रूहि योगविदां वर !

Y.M.012

मस्तके मणिमद्भिन्नं (वद्विम्बं)...योगविद् ।

Y.M.030

ऊर्ध्वं चाधःस्थितावेतौ यो जानाति स योगविद् ।

Y.M.064

द्वयोस्समरसैकत्वं यो जानाति स योगविद् ।

Y.M.101

विकारं मानसं हन्ति प्रत्याहारेण योगविद् ।

Y.M.133

मासार्धे नात्र सन्देहो मृत्युं जयति योगविद् ।

Y.R.116

मुहूर्तार्धं मुहूर्तं वा स्थित्वा मूर्धनि योगविद् ।

Y.R.145

नाभिचक्रेयदा कुर्याद्धारणां योगविद्यादि ।

Y.R.151

जले जलमयीं कुर्याद्धारणां योगविद्यादि ।

योगविधान

- Y.R.193
ततो बुद्ध्या नयेदूर्ध्वं भूमध्यं योगवित्तमः ।
Y.R.305
सोहं सोहं भवेन्नूनमिति योगविदो विदुः ।
Y.Y.007/003
प्रत्याहारः स च प्रोक्तो योगविद्धिर्महात्मभिः ।
Y.Y.009/024
सगुणेषूतमं ह्येतद्भ्यानं योगविदो विदुः ।
Y.Y.010/020
तं तमेवैत्यसौ भावमिति योगविदो विदुः ।
योगविधान
G. P.002/095
योगी योगविधानेन परे ब्रह्मणि लीयते ।
योगविधि
Y.R.012
तत्र योगविधौ ज्ञेयं द्वा राणां तु चतुष्टयम् ।
योगविषय
H.R.001/005
योगस्य विषयं वक्तुं योगशास्त्रे प्रयोजनम् ।
योगशासन
S.K.S.040
भवतीत्याह भगवान् धूर्जटिर्योगशासने ।
योगशास्त्र
A.Y.002/026
विज्ञाय योगशास्त्राणि नानागुरुमतानि च ।
G. P.002/100
योगशास्त्रं पठेन्नित्यं किमन्यैः शास्त्रविस्तरैः ।
H.R.001/005
योगस्य विषयं वक्तुं योगशास्त्रे प्रयोजनम् ।
H.R.001/071
योगीश्वरस्य योगस्य योगशास्त्रस्य पार्वति ।
H.R.002/103
अज्ञातयोगशास्त्रेण वज्रोर्ली स्त्री तु नाभ्यसेत् ।
Y.R.011
आल्लेड्य योगशास्त्राणि स्वस्यानुभवतस्तथा ।
Y.Y.008/004
एषा च धारणेत्युक्ता योगशास्त्रविशारदैः ।

योगसिद्धि

- योगशास्त्रज्ञ**
Y.Y.008/004
तान्त्रिकैर्योगशास्त्रज्ञैर्विद्वद्भिश्च सुशिक्षितैः ।
योगसर्वस्व
Y.Y.001/010
वक्ष्यामि योगसर्वस्वं ब्रह्मणा कीर्तितं पुरा ।
योगसाधन
Y.R.011
सारभूतं प्रवक्ष्यामि विधानं योगसाधने ।
Y.R.030
यमैश्च नियमैश्चापि योग्यः स्याद्योगसाधने ।
Y.R.044
तदा योग्यं विजानीयादासनं योगसाधने ।
Y.R.231
तथातथा गुणाधिक्यं विज्ञेयं योगसाधने ।
Y.Y.007/005
प्रत्याहारो भवेत्सोऽपि योगसाधनमुत्तमम् ।
योगसाम्राज्य
H.R.004/014
नाद एवानुसन्धेयो योगसाम्राज्यमिच्छता ।
योगसिद्धि
Y.B.178
विना कार्यं सदा दीप्ता योगसिद्धस्य लक्षणम् ।
Y.B.182
इत्येतत्कथितं देवि ! योगसिद्धस्य लक्षणम् ।
योगसिद्धि
G. P.002/099
सर्वपापविनिर्मुक्तो योगसिद्धिं लभेद् ध्रुवम् ।
H.R.001/079
ईश्वरानुग्रहेणैव योगसिद्धिस्तु जायते ।
H.R.002/102
वज्रोर्लीभ्यासयोगेन योगसिद्धिः करे स्थिता ।
S.K.S.014
अथ वक्ष्यामि कर्माणि योगिनां योगसिद्धये ।
Y.B.158
योगसिद्धिं विना देहः, प्रमादाद्धिं विनश्यति ।

योगसिद्धिकर

- Y.B.161
न कर्मणा विना देवि ! योगसिद्धिः प्रजायते ।
Y.R.046
ततो योगस्यसिद्धिः स्यात् तस्मादासनमभ्यसेत् ।
Y.R.048
यस्य ज्ञानाद्भवेद्योगी योगसिद्धेस्तु भाजनम् ।
Y.R.077
सुषुम्ना मध्यगा ज्ञेया योगसिद्धिप्रदायिनी ।
Y.R.220
तेषु मार्गद्वयं वक्ष्ये सत्त्वरं योगसिद्धिदम् ।
Y.R.303
चित्तनं हंसमन्त्रस्य योगसिद्धिकरं परम् ।
Y.Y.007/031
एतत्तु योगसिद्धिर्धर्ममगस्त्येनापि कीर्तितम् ।
योगसिद्धिकर
Y.R.038
पद्मासनं भवेदेतद्योगसिद्धिकरं परम् ।
योगसिद्धिप्रद
Y.R.315
योगसिद्धिप्रदोऽनेन प्रीयतामीश्वरो हरिः ।
योगसेवन
S.SV.161
व्योम्नि किञ्चिन्न कर्तव्यमभ्यसेद्योगसेवनम् ।
योगहीन
Y.B.019
योगहीनं कथं ज्ञानं, मोक्षदं भवतीश्वरि ।
Y.B.034
अपक्वा योगहीनास्तु पक्वा योगेन देहिनः ।
योगाख्यान
Y.Y.012/037
य इदं शृणुयान्नित्यं योगाख्यानं नरोत्तमः ।
Y.Y.012/039
शृणुयाद्यः सकृदपि योगाख्यानमिदं नरः ।
योगाग्नि
Y.B.035
पक्वो योगाग्निना देही, ह्यजडः शोकवर्जितः ।

योगाभ्यास

- Y.B.051
सप्तधातुमयो देहो, दग्धो योगाग्निना शनैः ।
योगाङ्ग
G. P.001/007
ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि वदन्ति षट् ।
Y.M.002
ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि भवन्ति षट् ।
Y.Y.001/047
ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि वरानने ।
Y.Y.007/001
उक्तानयेतानि चत्वारि योगाङ्गानि द्विजोत्तमे ।
योगाचार्य
Y.R.002
योगाचार्यानशेषेण योगं वक्ष्यामि सिद्धये ।
योगात्मक
Y.Y.001/044
ज्ञानं योगात्मकं विद्धि योगश्चाष्टाङ्गसंयुतः ।
योगात्मन्
Y.R.315
योगात्मा योगकृद्योगी योगिध्येयपदाम्बुजः ।
योगाभ्यास
H.R.002/081
हठप्रदीपिकाकारोक्तमतं हठयोगाभ्यास... ।
S.SV.112
इडायां सिद्धिदं प्रोक्तं योगाभ्यासादि कर्म च ।
S.SV.130
ईश्वरे चिन्तिते कार्ये योगाभ्यासादि कर्म च ।
S.SV.372
योगाभ्यासात्समायान्ति साधु याप्यास्तु साध्यताम् ।
Y.B.088
योगः क उच्यते देव ! योगाभ्यासोऽपि कीदृशः ?
Y.B.157
एकेनैव शरीरेण योगाभ्यासाच्छनैः शनैः ।
Y.R.128
योगाभ्यासे प्रवृत्तस्य योगिनो विघ्नकारकाः ।
Y.R.297
योगाभ्यासे प्रवृत्तस्तु शीघ्रं सिद्धिं न कामयेत् ।

योगाभ्यासबल

Y.R.310

यस्त्वेवमुक्तमार्गेण योगाभ्यासं समाचरेत् ।

Y.R.311

योगाभ्यासे प्रवृत्तस्य योगिनः श्रद्धयान्विता ।

Y.Y.004/009

योगाभ्यासेन यः कुर्यात्समं वा न्यूनमेव वा ।

Y.Y.004/011

आत्मस्थं मातरिश्चानं योगाभ्यासेन निर्जय ।

Y.Y.006/023

योगाभ्यासरतास्त्वेवं स्वधर्मनिरताश्च ये ।

Y.Y.006/063

वैश्याः शूद्राः स्त्रियश्चान्ये योगाभ्यासरताः नराः ।

योगाभ्यासबल

H.R.001/079

श्रुत्याचार्यप्रासादाच्च योगाभ्यासबलेन च ।

योगामृत

Y.Y.012/042

योगामृतं बन्धविनाशहेतुं समाधिमास्ते... ।

योगारम्भ

Y.R.047

स्थित्वा स्थाने सदैकस्मिन् योगारम्भं समाचरेत् ।

Y.R.301

प्रणवस्य जपं कुर्याद्योगारम्भे सदा बुधः ।

योगार्थ

H.R.001/006

योगश्चायं हि योगार्थं केचिदाचक्षते बुधाः ।

योगार्थिन्

Y.R.041

साधकैरनिशंसेव्यं योगार्थिभिस्तन्द्रितैः ।

योगावस्था

A.P.045

निष्पत्तिः सर्वयोगेषु योगावस्था चतुर्विधा ।

H.R.004/017

निष्पत्तिः सर्वयोगेषु योगावस्था भवन्ति ताः ।

योगोक्त

H.R.002/073

स्वस्थौ यो वर्तमानोऽपि योगोक्तैर्नियमैर्विना ।

योगिन्

योगोपकरण

Y.R.021

योगोपकरणादन्यपदार्थानामसङ्ग्रहः ।

Y.R.131

तस्मात्सर्वमनाहत्य योगोपकरणं विना ।

योगिध्येय

Y.R.315

योगात्मा योगकृद्योगी योगिध्येयपदाम्बुजः ।

योगिन्

A.P.006

आधारे पवनो न याति विविधादभ्यासतो योगिनाम् ।

A.P.047

सम्पूर्णहृदयशूर आरम्भे योगिनो भवेत् ।

A.P.048

दृढासनो भवेद्योगी ज्ञानादेव समप्रभः ।

A.P.064

आनन्दपूरितो योगी जायते शिवसन्निभः ।

A.Y.001/014

स एव योगी स गुरुः स सेव्यः ।

A.Y.001/032

सबाह्याभ्यन्तरे योगी जायते तत्त्वसंमुखः ।

A.Y.001/036

परब्रह्मणि सम्पन्नो योगी प्राप्तल्यस्तदा ।

A.Y.001/040

जगद् व्यापारनिर्मुक्तस्तथा योगी ल्यं गतः ।

A.Y.001/045

तत्त्वे लीनस्तथा योगी पृथग्भावं न विन्दति ।

A.Y.001/048

योगी निमेषमात्रेण ल्येन लभते ध्रुवम् ।

A.Y.001/049

निमेषषट्कमात्रेण ल्येनान्तास्थ योगिनः ।

A.Y.001/053

स्वल्पश्वासो भवेद् योगी स्वल्पोन्मेषयुतस्तदा ।

A.Y.001/061

हृदि स्फुलिङ्गवद् योगी तेजोबिन्दुं प्रपश्यति ।

A.Y.001/063

सूर्यो गोमिरिवोद्दीप्तो योगी विश्वं प्रकाशते ।

A.Y.001/065

अहोरात्रल्येनापि योगी च स्वासने स्थितः ।

योगिन्

A.Y.001/066

दूरादपि रसं वेत्ति योगी सङ्कल्पवर्जितः ।

A.Y.001/067

अहोरात्रत्रयेणापि ल्येनान्तस्थयोगिनः ।

A.Y.001/072

सप्तरात्रल्येनापि परे लीनस्य योगिनः ।

A.Y.001/073

अष्टरात्रल्येनापि भवेद् योगी निरामयः ।

A.Y.001/080

आत्मन्येवात्मना लीनो योगी षोडशवासरान् ।

A.Y.001/084

परे ल्यं गतो योगी चतुर्विंशतिवासरान् ।

A.Y.001/090

सार्धसंवत्सरेणापि ल्यस्थस्यापि योगिनः ।

A.Y.001/091

संवत्सरेणापि ल्यस्थास्यापि योगिनः ।

A.Y.001/097

इत्थं क्रमविवृद्धेन ल्याभ्यासेन योगिनः ।

A.Y.001/098

ब्रह्माविष्णुमहेशानां प्रल्येष्वपि योगिनाम् ।

A.Y.002/008

योगिभिः सततं ध्येयमणिमाद्यष्टसिद्धिदम् ।

A.Y.002/022

निश्चेष्टो निर्गतारम्भोद्धानन्द एव योगिनः ।

A.Y.002/038

अन्तःकरणभावश्च योगिनो नोपयोगिनः ।

A.Y.002/045

स एव योगी स गुरुः स सेव्यः ।

A.Y.002/055

न किञ्चिच्चिन्तयेद् योगी औदासीन्यपरो भवेत् ।

A.Y.002/059

औदासीन्यामृतौघेन वर्तमानेन योगिनाम् ।

A.Y.002/061

योगिनस्तत्त्वसम्पन्ना न जाग्रति न शेरते ।

A.Y.002/064

तं भावं भावयेद् योगी निश्चितं मुक्तएव सः ।

A.Y.002/065

जागर्त्येव ततो योगी योगनिद्राक्षणे तथा ।

A.Y.002/070

अद्वैताख्य पदस्य तत्त्वपदवीं प्राप्तस्य सद्योगिनः ।

योगिन्

A.Y.002/105

न कर्माणि त्यजेद् योगी कर्मभित्त्यजते ह्यसौ ।

A.Y.002/106

योगिनो भवति श्रेयान् कर्मत्यागस्तदा तदा ।

A.Y.002/109

रात्रावह्नि च सहजे स्वपितव्यं योगिना नित्यम् ।

G.P.001/001

गोरक्षशास्त्रस्य प्रणम्य योगिनम् ।

G.P.001/003

अभीष्टं योगिनां ब्रूते परमानन्दकारकम् ।

G.P.001/004

गोरक्षसंहितां वक्ति योगिनां हितकाम्यया ।

G.P.001/013

स्वदेहे ये न जानन्ति कथं सिद्ध्यन्ति योगिनः ।

G.P.001/014

स्वदेहे ये न जानन्ति कथं सिद्ध्यन्ति योगिनः ।

G.P.001/028

एतन्नाडीमयं चक्रं ज्ञातव्यं योगिभिः सदा ।

G.P.001/044

अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदायिनी ।

G.P.001/051

कुण्डलिन्या तथा योगी मोक्षद्वारं प्रभेदयेत् ।

G.P.001/057

मूलबन्धञ्च यो वेत्ति स योगी मुक्तिभाजनः ।

G.P.001/090

योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वायुं निरुधयेत् ।

G.P.001/093

योगिनो मुनयश्चैव ततो वायुं निरोधयेत् ।

G.P.001/095

तदेव जायते योगी प्राणसङ्ग्रहणे क्षमः ।

G.P.001/096

बद्धपद्मासनो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।

G.P.001/099

ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामी सुखी भवेत् ।

G.P.002/003

दोषजालमपध्नन्तौ ज्ञातव्यो योगिभिः सदा ।

G.P.002/006

उत्तिष्ठत्युत्तमे योगी ततो वायुं निरोधयेत् ।

G.P.002/007

बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्य गुरुं शिवम् ।

योगिन्

- G. P.002/010
भवोदधिमाहासेतुः प्रोच्यते योगिभिः सदा ।
- G. P.002/011
विकारं मानसं योगीप्रत्याहारेण मुञ्चति ।
- G. P.002/023
तृतीयाङ्गस्थितो योगी विकारं मानसं तथा ।
- G. P.002/024
योगी प्रत्याहरेदेवमिन्द्रियाणि तथात्मनि ।
- G. P.002/035
अनाहतं च तच्चक्रं हृदये योगिनो विदुः ।
- G. P.002/036
प्राप्ते प्राणे महापद्मं योगी स्वममृतायते ।
- G. P.002/037
त्रिदोषः समृणाल्करोमल्वपुर्योगी चिरं जीवति ।
- G. P.002/038
प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।
- G. P.002/049
अमृतापूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।
- G. P.002/051
नित्यं सोमकल्पपूर्णशरीरं यस्य योगिनः ।
- G. P.002/065
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा योगी सुखी भवेत् ।
- G. P.002/071
आत्मानं विजितप्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।
- G. P.002/073
तत्रात्मानं शिवं ध्यात्वा योगी मुक्तिमवाप्नुयात् ।
- G. P.002/074
आत्मानं सर्वगं ध्यात्वा योगी मुक्तिमवाप्नुयात् ।
- G. P.002/076
कथितानि नवैतानि ध्यानस्थानानि योगिभिः ।
- G. P.002/088
नात्मानं न परस्वं च योगी युक्तः समाधिना ।
- G. P.002/089
अप्राप्तो मन्त्रयन्त्राणां योगी युक्तः समाधिना ।
- G. P.002/090
साध्यते न च केनापि योगीः युक्तः समाधिना ।
- G. P.002/095
योगी योगविधानेन परे ब्रह्मणि लीयते ।
- G. P.002/096
क्षीरं क्षीरे तथा योगीतत्त्वमेव हि जायते ।

योगिन्

- G. P.002/097
तन्मयत्वं व्रजत्येवं योगी लीनः परे पदे ।
- H.R.001/001
हठरत्नावली धत्ते योगिनां कण्ठभूषिताम् ।
- H.R.001/040
नेतिस्वरूपं कथितं श्रीनिवासेन योगिना ।
- H.R.001/070
हठभ्यासपरो नित्यं योगी ब्रह्मसमो भवेत् ।
- H.R.001/076
शिवापितं च नैवेद्यं योगी भोजनमाचरेत् ।
- H.R.001/077
जनसङ्गं च लैल्यं च षड्भिर्योगी विनश्यति ।
- H.R.001/078
गुर्वाचार्यप्रसादाच्च एभिर्योगस्तु सिद्ध्यति ।
- H.R.001/081
मन्थान् भैरवयोगी सिद्धबुद्धिश्च कन्दली ।
- H.R.001/086
सुवर्णखचिता चेतस्यात्को वा योगी ह्युपेक्षते ।
- H.R.002/010
योगी जराविमुक्तस्स्यात् षोडशो वयसा भवेत् ।
- H.R.002/031
एतादृशो राजयोगी कथितो नात्र संशयः ।
- H.R.002/046
अथ योगी महाबन्धं सर्वसिद्धिप्रदायकं ।
- H.R.002/049
महाबन्धस्थितो योगी कृत्वा पूरकमेकधीः ।
- H.R.002/059
आकुञ्चनेन तं प्राहुर्मूलबन्धो हि योगिनः ।
- H.R.002/074
वज्रोर्लं कथयिष्यामि गोपितां सर्वयोगिभिः ।
- H.R.002/082
नाल्लव्यमिदं प्रोक्तं श्रीनिवासेन योगिना ।
- H.R.002/105
सुगन्धो योगिनो देहे जायते बिन्दुधारणात् ।
- H.R.002/107
सहजोर्लरियं प्रोक्ता श्रद्धया योगिभिस्तथा ।
- H.R.002/115
शब्दगर्भाचालनेन योगी रोगैः प्रमुच्यते ।
- H.R.002/116
येन सञ्चारिता शक्तिः स योगी सिद्धिभाजनः ।

योगिन्

- H.R.002/138
दंष्टस्य योगिनो देहे न विषं कर्तुमर्हति ।
- H.R.002/139
निर्दोषो हि मृणाल्करोमल्वपुर्योगी चिरञ्जीवति ।
- H.R.002/141
योगिनां संप्रवर्तन्ते तेषां वज्रोर्लं खेचरी ।
- H.R.003/001
बहयो योगिनः सिद्धाः अङ्गैरेतैश्च शोभनैः ।
- H.R.003/005
वसिष्ठाद्यैश्च मुनिभिर्मत्स्येन्द्राद्यैश्च योगिभिः ।
- H.R.003/027
ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपारायणः ।
- H.R.003/032
सिंहासनं भवेदेतत् भजन्तं योगिभिः सदा ।
- H.R.003/039
पद्मासनस्थितो योगी नाडीद्वारेषु पूरयेत् ।
- H.R.003/061
निरालम्बन योगी स्यान्निरालम्बनमासनम् ।
- H.R.003/078
अथासने दृढे योगी वशी हितमिताशनः ।
- H.R.003/080
योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वायु निबन्धनात् ।
- H.R.003/085
पद्मासनस्थितो योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।
- H.R.003/098
प्राणायाम परो योगी सोऽपि विष्णुर्महेश्वरः ।
- H.R.003/098
सर्वदेवमयो योगी तस्यावज्ञां न कारयेत् ।
- H.R.004/020
दृढासने भवेद्योगी कामदेव समस्तथा ।
- H.R.004/025
...स एव योगी सगुरुः स सेव्यः ।
- S.K.S.014
अथ वक्ष्यामि कर्माणि योगिनां योगसिद्धये ।
- S.K.S.025
अपकर्मापि च तथा द्विविधं योगिनां स्मृतम् ।
- S.K.S.027
सम्यक्तानि प्रवक्ष्यामि योगिनां हितकाम्यथा ।
- S.K.S.051
स्थिरभस्त्रेति च ख्याता योगिनां सिद्धिदायका ।

योगिन्

- S.K.S.137
जल्वस्तिरयं प्रोक्त आदिनाथेन योगिना ।
- S.K.S.143
नेत्रे संमार्जयेद्योगी नेत्रवस्तिरयं स्मृतः ।
- S.SV.009
सूक्ष्मरूपेण वर्तन्ते ज्ञायन्तेतत्त्वयोगिभिः ।
- S.SV.054
अनेन लक्षयेद्योगी चैकचित्तः समाहितः ।
- S.SV.065
जानीयात्प्रतिपत्पूर्वं योगी तद्यतमानसः ।
- S.SV.066
इत्यभ्यासरतो नित्यं स योगी नात्रसंशयः ।
- S.SV.140
स्वरज्ञानरतोयोगी स योगी परमो मतः ।
- S.SV.142
तत्त्वानां नाम विज्ञेयं सिद्धियोगेन योगिभिः ।
- S.SV.149
कालस्य वञ्चनार्थाय कर्मकुर्वन्ति योगिनः ।
- S.SV.168
अम्बरं तं विजानीयाद्योगिनां योगदायकम् ।
- S.SV.220
तत्त्वेषु सञ्चरन्प्राणी ज्ञायते योगिभिः कथम् ।
- S.SV.301
पश्येद्विचक्षणो योगी दक्षिणे चोत्तरायणे ।
- S.SV.330
इत्यभ्यासरतो नित्यं स योगी नात्रसंशयः ।
- S.SV.356
षण्मासान्मृत्युमाप्नोति स योगी नात्रसंशयः ।
- S.SV.375
बद्धपद्मासनो योगी बन्धयेदुड्डियानकम् ।
- S.SV.376
ज्ञातव्यो योगिभिर्नित्यं देहसंशुद्धिहेतवे ।
- S.SV.384
निराशो निष्कले योगी न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ।
- S.SV.388
एतज्ज्ञानाति योगी य एतत्पठति नित्यशः ।
- S.SV.393
एवं प्रवीततं लेके प्रसिद्धं सिद्धयोगिभिः ।
- S.SV.394
एवं प्रवीततं लेके प्रसिद्धं सिद्धयोगिभिः ।

योगिन्

- Y.B.048**
योगिनः कथ्यमानास्तु किन्ते व्यवहरन्ति न ?
- Y.B.049**
शरीरेण जिताः सर्वे शरीरं योगिभिर्जितम् ।
- Y.B.055**
अचिन्त्यशक्तिमान् योगी नानारूपाणि धारयन् ।
- Y.B.060**
ते कथं योगिभिस्तुल्या मांसपिण्डाः कुदेहिनः ।
- Y.B.063**
ततः सिद्धस्य कृपया योगी भवति नान्यथा ।
- Y.B.065**
महाविष्णुमहेशानां प्रत्येकपि योगिनाम् ।
- Y.B.083**
येऽजित्वा पवनं मोहाद्योगमिच्छति योगिनः ।
- Y.B.085**
तस्माज्ज्ञानं भवेद् योगीज्जन्मनैकेन पार्वति ।
- Y.B.105**
धारयेदुदरे योगी रेचयेदिड्या पुनः ।
- Y.B.119**
तस्मादुड्डीयाणाख्योऽयं योगिभिः समुदाहृतः ।
- Y.B.125**
वज्रासनस्थितो योगी, चालयित्वा तु कुण्डलीम् ।
- Y.B.137**
स एव योगी स जितेन्द्रियः सुखी... ।
- Y.B.170**
जीवन्मुक्तो भवेद् योगी, स्वेच्छया भुवने भ्रमेत् ।
- Y.M.019**
एवं नाडीमयं चक्रं ज्ञातव्यं योगिभिः सदा ।
- Y.M.033**
अजपा नाम गायत्री योगिनां मोक्षदाय (यि) का ।
- Y.M.040**
कुण्डलिन्या तथा योगी मोक्षमार्गं प्रभेदयेत् ।
- Y.M.044**
ब्रह्मचारी मिताहारी योगी योगपरायणः ।
- Y.M.045**
बन्धनाय च मूढानां योगिनां मोक्षदायिका ।
- Y.M.046**
मूलबन्धं च यो वेत्ति स योगी सिद्धिभाग् भवेत् ।
- Y.M.081**
योगिनामुत्तमश्चैव ततो वायुं निरोधयेत् ।

योगिन्

- Y.M.083**
...योगी समप्राण निरोधने (प्राणसङ्ग्रहणेक्षमः) ।
- Y.M.084**
बद्धः पद्मासने योगी प्राणं चन्द्रेण पूरयेत् ।
- Y.M.086**
कुम्भयित्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी... ।
- Y.M.087**
ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी भवेत् ।
- Y.M.093**
दोषजालं विनिघ्नन्तौ ज्ञातव्यौ योगिभिस्सदा ।
- Y.M.096**
बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्वा गुरुं शिवम् ।
- Y.M.100**
भवेद्व्याधिमाहासेतुः प्रोच्यते योगिभिस्सदा ।
- Y.M.107**
एवं याति शिवेन तच्च समता योगी चिरं जीवति ।
- Y.M.114**
तृतीयाङ्गस्थितो योगी विकारं मानसं तथा ।
- Y.M.115**
योगी प्रत्याहरेच्चैवन्द्रियाणि तथात्मनि ।
- Y.M.124**
अनाहतं च तच्चक्रं योगिनो ह्यतिदुःखभित् ।
- Y.M.125**
प्राप्ते प्राणे तथा पदं योगिनाममृतायते ।
- Y.M.127**
निर्दोषस्य मृणालकोमलवपुः योगी चिरं जीवति ।
- Y.M.130**
प्राणापानविधानेन योगी भवति निर्जरः ।
- Y.M.140**
अमृतं पूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।
- Y.M.156**
सर्वं द्वित्वा समायुक्तं योगिनो हृदि वर्तते ।
- Y.M.166**
आत्मानं विजित प्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।
- Y.M.168**
आत्मानं सर्वगं ध्यात्वा योगी योगमवाप्नुयात् ।
- Y.M.170**
कथितानि चैवैतानि ध्यानस्थानानि योगिनाम् ।
- Y.M.172**
समस्तोपाधि निर्मुक्तं तत्तत्त्वं योगिनो विदुः ।

योगिन्

- Y.M.181**
साध्यते न च केनापि योगीयुक्तः समाधिना ।
- Y.M.181**
अग्राह्यो मन्त्रशास्त्राणां योगीयुक्तः समाधिना ।
- Y.M.186**
अव्ययत्वं व्रजेदेवं योगीलीनः परात्परे ।
- Y.R.006**
जीवन्मुक्तश्चरेद्योगी योगमार्गं तमाश्रयेत् ।
- Y.R.017**
समाधिरिति योगस्य विदुरङ्गानि योगिनः ।
- Y.R.023**
योगिनो यतचित्तस्य यमानां परिपाकतः ।
- Y.R.029**
योगिनो नियमानां च परिपाकेन संशयः ।
- Y.R.047**
भ्रमणं तीर्थयात्रासु नैव कार्यं हि योगिना ।
- Y.R.048**
यस्य ज्ञानाद्भवेद्योगी योगसिद्धेस्तु भाजनम् ।
- Y.R.065**
नाभौ सञ्चिन्तयेद्योगी सूर्यमण्डलमुज्ज्वलम् ।
- Y.R.069**
एतद्धि योगिनां पथ्यं नापथ्यं तु कदाचन ।
- Y.R.069**
पथ्याभावे भवेद्योगी नानारोगसमन्वितः ।
- Y.R.073**
सम्यग्योगी ततो युक्तया शक्तिबोधनमाचरेत् ।
- Y.R.083**
येन मार्गेण गच्छन्ति प्राणा मूर्द्धनि योगिनः ।
- Y.R.089**
बन्धत्रयमिदं योगे योगिनामुपकारकम् ।
- Y.R.090**
ज्ञात्वा बन्धत्रयं योगी कुण्डलीं बोधयेत्ततः ।
- Y.R.113**
श्रूयते योगिनो वक्त्रे संस्रवेदमृतं तथा ।
- Y.R.114**
आनन्दानुभवस्तत्र जायते योगिनो महान् ।
- Y.R.115**
योगजं परमानन्दं योगिनोऽनुभवति यम् ।
- Y.R.118**
स्थितिं संवर्धयेद्योगी समाधिः स्याद्यथाचिरम् ।

योगिन्

- Y.R.123**
तस्माद्विषयसंत्यागो योगिनां परमो हितः ।
- Y.R.125**
योगिनां परमो वैरी सिद्धिहा चित्तदूषकः ।
- Y.R.127**
तस्माद्विशेषतः स्त्रीणां सङ्गं योगी विवर्जयेत् ।
- Y.R.128**
योगाभ्यासे प्रवृत्तस्य योगिनो विघ्नकारकाः ।
- Y.R.130**
तत्रासक्तं भवेच्चित्तं प्रसभं योगिनो भृशम् ।
- Y.R.136**
कृत्वा धीरमना योगी भवेदभ्यासतत्परः ।
- Y.R.137**
यस्यास्त्वभ्यासतो योगी सर्वसिद्धीश्वरोभवेत् ।
- Y.R.143**
यततो योगिनश्चैवं यदा स्याद्धारणा दृढा ।
- Y.R.144**
कुर्वाणो धारणां योगी ज्योतिः पश्यति चिन्मयम् ।
- Y.R.146**
यदा तु धारयेद्योगी चित्तमादित्यमण्डले ।
- Y.R.147**
धारणां कुर्वतश्चन्द्रमण्डले योगिनोऽखिलम् ।
- Y.R.148**
सम्यग्योगी विजानीयादचिरं स्थिरमानसः ।
- Y.R.149**
भवेदाकाशगामित्वं सूक्ष्मदेहेन योगिनः ।
- Y.R.150**
पृथिव्यां धारणां कृत्वा योगी तन्मयताङ्गतः ।
- Y.R.152**
वह्निधारणयायोगी नाग्निना दह्यते क्वचित् ।
- Y.R.153**
वायुधारणयायोगी वायुवह्नोमगो भवेत् ।
- Y.R.156**
योगिनां क्षीणपापानां नित्यमेकान्तवासिनाम् ।
- Y.R.160**
तन्मध्ये संस्मरेद्योगी स्वर्णसिंहासनं महत् ।
- Y.R.165**
अथवा चितयेद्योगी शिवं तत्र समाहितः ।
- Y.R.171**
जीवन्मुक्तश्चरेद्योगी सायुज्यं चान्ततो व्रजेत् ।

योगिन्

- Y.R.172 पद्मासने स्थितो योगी स्थिरकायः समाहितः ।
Y.R.176 योगिनो मनसस्तुष्टिकरं क्लेशहरं परम् ।
Y.R.182 एवं क्रमेण कालेन योगिनोऽभ्यासयोगतः ।
Y.R.183 स्वयं ज्योतिर्मयो भूत्वा योगी तद्रतमानसः ।
Y.R.197 भवन्ति योगिनो देहे नित्यमभ्यासयोगतः ।
Y.R.202 दीर्घकाले गते योगी क्षणमात्रं हि मन्यते ।
Y.R.203 शिष्यो विज्ञातसङ्केतो योगिनं बोधयेत्ततः ।
Y.R.204 शिष्यं विनापि शक्नोति योगी प्राणावरोहणम् ।
Y.R.205 अवतार्य ततो योगी प्राणं सङ्कल्पयोगतः ।
Y.R.209 समाध्यभ्यासतः प्राणो योगिनोऽवशितामियात् ।
Y.R.210 तदा विचित्रसामर्थ्यं योगिनो भवति ध्रुवम् ।
Y.R.211 बहिर्देशे यदायोगी धारणां कुरुते चिरम् ।
Y.R.212 कायः शवत्त्वमायाति योगी वायुसमो भवेत् ।
Y.R.219 योगिनो नित्ययुक्तस्य मुक्तस्य देहबन्धनात् ।
Y.R.228 जिह्वां प्रवेशयेद्योगी कपालक्रुहरे ततः ।
Y.R.231 यथायथा भवेद्दीर्घा जिह्वा यत्नेन योगिनः ।
Y.R.232 संध्ययोरुभयोर्योगी जितप्राणो मिताशनः ।
Y.R.233 योगिनो योगनिद्रा वै समुदेति सुखप्रदा ।
Y.R.240 समाधिसमये तद्वद्योगी विश्वं प्रपश्यति ।
Y.R.242 खेचरीयोगतो योगी शिरश्चन्द्रादुपागतम् ।

योगिन्

- Y.R.244 अमृतास्वादानाद्देहो योगिनो दिव्यतामियात् ।
Y.R.245 यस्यानुष्ठानतो योगी परं ब्रह्माधिगच्छति ।
Y.R.256 नादश्रवणतोऽयोऽसावानन्दो योगिनो भवेत् ।
Y.R.261 अन्तर्लूनमना योगी जगत्सर्वं प्रपश्यति ।
Y.R.262 अन्तर्धानस्य शक्तिश्च योगिनो भवति ध्रुवम् ।
Y.R.263 तथैव जायते सद्यः शरीरं योगिनो ध्रुवम् ।
Y.R.266 अव्याहतगतिर्योगी स्वेच्छया विचरेच्चिरम् ।
Y.R.277 यथैवावस्थितं तत्र शरीरं योगिनो भवेत् ।
Y.R.279 चिराभ्यासवशाद्योगी समाधिस्थो भवेद् ध्रुवम् ।
Y.R.281 करामलकवद्विश्वं तेन योगी प्रपश्यति ।
Y.R.282 तत्सर्वं त्राटकाभ्यासाद् योगिनो भवति ध्रुवम् ।
Y.R.292 अभ्यासं वर्द्धयेद्योगी नो चेद्रोगभयं ध्रुवम् ।
Y.R.300 तथापि साधयेद्योगी योगं धृतिपरायणः ।
Y.R.307 योगिनां नाशमायान्ति तृणभारा यथाग्निना ।
Y.R.309 अनुभूय चिरं योगी कैवल्यपदमश्नुते ।
Y.R.311 योगाभ्यासे प्रवृत्तस्य योगिनः श्रद्धयान्विता ।
Y.R.314 इतीदं पुष्करक्षेत्रे ब्रह्मानन्देन योगिना ।
Y.R.315 योगात्मा योगकृद्योगी योगिध्येयपदाम्बुजः ।
Y.Y.001/012 वासुदेवं जगद्योनिं योगिध्येयं निरञ्जनम् ।
Y.Y.001/052 अक्लेशजननं प्रोक्तमहिंसात्वेन योगिभिः ।

योगिनी

- Y.Y.003/011 सिंहासनं भवेदेतत्पूजितं योगिभिः सदा ।
Y.Y.006/038 सर्वरोगविनिर्मुक्तो जीवेद्योगी गतक्लमः ।
Y.Y.006/058 योगिनस्त्वपरे ह्यत्र वदन्ति समचेतसः ।
Y.Y.007/005 प्रत्याहारः प्रशस्तोऽयं सेवितो योगिभिः सदा ।
Y.Y.007/022 वदन्ति योगिनः केचिद्योगेषु कुशलं नराः ।
Y.Y.007/032 प्रत्याहारेषु सर्वेषु प्रशस्तमिति योगिभिः ।
Y.Y.008/028 अस्मिन्नर्थे वदन्त्यन्ये योगिनो ब्रह्मविद्वराः ।
Y.Y.008/032 अस्मिन्नर्थे वदन्त्यन्ये योगिनो ब्रह्मविद्वराः ।
Y.Y.011/007 वियोगकाले योगी च दुःखमित्येव यस्त्यजेत् ।
Y.Y.011/009 तस्मादामरणाद्वैधं कर्तव्यं योगिभिः सदा ।
Y.Y.012/025 मनो ल्यं यदा याति भूमध्ये योगिनां नृणाम् ।
Y.Y.012/026 ऋषयः सिद्धगन्धर्वाः प्रकाशं यान्ति योगिनाम् ।
योगिनी
G. P.002/079 तां वन्दे ज्ञानरूपां मरणभयहरां योगिनीज्ञानमुद्राम् ।
योगिनीचक्र
H.R.002/018 योगिनीचक्रसाम्राज्यं सृष्टिसंहारकारणम् ।
योगिपुङ्गव
H.R.001/030 तस्मान्मदुक्तरित्यैव ज्ञातव्यं योगिपुङ्गवैः ।
Y.R.222 मुख्या सा सर्वमुद्रासु सेविता योगिपुङ्गवैः ।
योगिराज
Y.R.002 योगिराजं शिवं चापि नत्वा गुरुपादाम्बुजम् ।

योगीश्वर

- योगिराट्**
A.P.072 सर्वत्राप्रतिबद्धवृत्तिरखिलक्लेशापहा योगिराट् ।
योगीन्द्र
A.Y.001/068 स्पर्शं जानाति योगीन्द्रो दूरादपि न संशयः ।
A.Y.001/070 जानात्यनेन योगीन्द्रः सकलं विश्ववर्तनम् ।
A.Y.001/075 दशरात्रल्येनापि योगीन्द्रः स्वात्मनि स्थितः ।
A.Y.001/078 योगीन्द्रः खेचरीसिद्धिं लभते चिन्तनादपि ।
A.Y.001/088 न जागर्ति स योगीन्द्रो यावन्मोक्षं न विन्दति ।
A.Y.001/089 पृथ्वीतत्त्वे तु संसिद्धे योगीन्द्रो वज्रसंनिभः ।
H.R.001/048 चर्पट्यादि सर्वं योगीन्द्र...समीचीन इव प्रतिभाति ।
H.R.002/019 अनेन विधिना सत्यं योगीन्द्रो भाति भूतले ।
H.R.002/027 योगीन्द्राणामेवमभ्यासयोगाच्चित्ते जाता काचिदानन्दलैला ।
H.R.003/076 प्रत्याहारेण योगीन्द्रो विकारं हन्ति मानसम् ।
S.K.S.007 तत्राप्यसिद्धो योगीन्द्रो चाल्लयेद्विव्यकर्मभिः ।
Y.B.054 इच्छारूपा हि योगीन्द्रः स्वतन्त्रस्त्वजराभरः ।
Y.R.120 साधनाद्यस्य योगीन्द्रो निर्विघ्नं सिद्धिमृच्छति ।
Y.Y.001/039 तस्मात्त्वमपि योगीन्द्र स्वाश्रमं धर्ममाचरन् ।
Y.Y.001/042 ज्ञानेन सहयोगीन्द्र विध्युक्तं कर्म कुर्वतः ।
Y.Y.011/018 भवमोक्षाय योगीन्द्र भवद्विर्भाषितं तु यत् ।
योगीश्वर
A.P.053 सृष्टिसंहारकर्ताऽसौ योगीश्वरसमोभवेत् ।

योग्य

G. P.002/016

...देवं याति विशेषतत्त्वसमतां योगीश्वरस्तन्मयः ।

H.R.001/071

योगीश्वरस्य योगस्य योगशास्त्रस्य पार्वति ।

H.R.004/005

नादानुसन्धानसमाधिभाजां योगीश्वराणां हृदये... ।

योग्य

H.R.001/075

मनोभिलषितं योग्यं चतुर्थांशं विवर्जितम् ।

S.SV.099

अयोग्ये योग्यता नाड्या योग्यस्थानेष्वयोग्यता ।

योद्धुकाम

S.SV.240

...भटाः समायान्ति च योद्धुकामाः ।

योनिद्वार

H.R.003/024

योनिद्वारकमङ्घ्रिमूलधटितं कृत्वा दृढं विन्यसेत् ।

योनिमध्य

G. P.001/019

योनिमध्ये महालिङ्गं पश्चिमाभिमुखस्थितम् ।

Y.M.012

योनिमध्ये महालिङ्गं पश्चिमाभिमुखं स्थितम् ।

योनिमुद्रा

G. P.001/070

व्रजत्यूर्ध्वं हृते शक्त्या निरुद्धो योनिमुद्रया ।

Y.M.060

व्रजमूर्ध्वं तथा शक्त्या निबद्धो योनिमुद्रया ।

योनिस्थान

G. P.001/011

योनिस्थानकमङ्घ्रिमूलधटितं कृत्वा दृढं विन्यसेन्... ।

G. P.001/017

योनिस्थानं द्वयोर्मध्ये कामरूपं निगद्यते ।

H.R.002/044

पार्ष्णि वामस्य पादस्य योनिस्थाने नियोजयेत् ।

Y.M.006

योनिस्थानैकमङ्घ्रिमूलधटितं कृत्वा दृढं विन्यसेत् ।

रं

Y.M.010

योनिस्थाने तयोर्मध्ये कामरूपं निगद्यते ।

Y.M.078

योनिस्थानमवाप्नोति ततो वायुं निरोधयेत् ।

योनी

A.P.029

पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणम् ।

A.P.034

निभृतं योनिमाकुञ्चेन्मनो मध्ये नियोजयेत् ।

G. P.001/018

तन्मध्ये प्रोच्यते योनिः कामाख्या सिद्धवन्दिता ।

G. P.001/025

ऊर्ध्वं मेढ्रादधोनाभेः कन्दो योनिः खगाण्डवत् ।

G. P.001/058

वक्षोन्यस्तहनुः प्रपीड्य सुचिरं योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।

G. P.001/081

पार्ष्णिभागेन संपीड्य योनिमाकुञ्चयेद्गुदम् ।

H.R.002/038

पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणं ।

H.R.002/088

अन्योन्यं गाढमालिङ्ग्य योनौ लिङ्गं निरोपयेत् ।

H.R.002/093

सिन्दूरसदृशं योनौ स्त्रीणामास्थायिकं रजः ।

H.R.002/094

ऋतुकाले यथा शुक्लं निर्दोषं योनिसङ्गतम् ।

Y.M.066

हंस (वक्ष) न्यस्त हनुः...रसाः योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।

योषित

Y.R.126

पदाक्रान्तं जगज्जेतुं कस्तां शक्नोति योषितम् ।

Y.R.129

योषितां सङ्गमश्चैव वाञ्छितानां च सङ्ग्रहः ।

र

रं

S.K.S.034

इन्द्रगोपनिभं त्र्यम्बं तालुस्थं रं शुचिं स्मरेत् ।

रंबीज

रंबीज

S.SV.211

रंबीजमग्निं ध्यायेत्त्रिकोणमरुणप्रभम् ।

रक्त

S.SV.171

रक्तं त्रिकोणं तीक्ष्णं च ऊर्ध्वभागप्रवाहकम् ।

S.SV.357

पीते व्याधिर्भयं रक्ते नीले हानिं विनिर्दिशेत् ।

Y.V.030

ज्योतिर्लिङ्गं भ्रुवोर्मध्ये रक्तशुक्लात्मकं शिवम् ।

रक्तचीवर

A.Y.002/035

केशमुञ्चननग्रत्वे रक्तचीवर धारणम् ।

रक्तदोष

S.K.S.100

दशाहफलदं तद्धि रक्तदोषे विधीयते ।

रक्तवर्ण

S.SV.155

आपः श्वेताः क्षितिः पीता रक्तवर्णे हुताशनः ।

रक्तस्त्राव

S.K.S.020

वमनं च विरेकश्च रक्तस्त्रावः शिवोदितः ।

रघुवीर

S.K.S.148

विदुषा रघुवीरेण श्रीमन्नाथप्रसादतः ।

रज

G. P.001/072

सिन्दूरद्रवसंकाशं नाभिस्थाने स्थितं रजः ।

G. P.001/073

बिन्दुः शिवो रजः शक्तिश्चन्द्रो बिन्दू रजो रविः ।

G. P.001/074

वायुना शक्तिचारेण प्रेरितं तु यदा रजः ।

G. P.001/075

शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजः सूर्येण संयुतम् ।

H.R.002/093

सिन्दूरसदृशं योनौ स्त्रीणामास्थायिकं रजः ।

रण

H.R.002/093

ऋतुमत्या रजोऽप्येवं रजो बिन्दुं च रक्षयेत् ।

H.R.002/101

ततः परं समर्थः स्यादूर्ध्वं आकुञ्चयेद्रजः ।

H.R.002/102

सबिन्दुस्तद्रजश्चैव एकीकृत्य स्वदेहजौ ।

Y.M.061

सिन्धूररजसंकाशं रविस्थाने स्थितं रजः ।

Y.M.062

बिन्दुः शिवो रजशक्तिः... (बिन्दुरिन्दुः रजो रविः) ।

Y.M.063

यदा रजो बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्विषयं वपुस्तथा ।

Y.M.063

वायुना शक्तिं चाल्येदिन्दु बिन्दु रजो रविः ।

Y.M.064

शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजस्सूर्येण संयुतम् ।

रजत

S.SV.343

वाण्यां पुरीषमूत्राणि सुवर्णं रजतं तथा ।

रजस्

H.R.004/059

सत्त्वं रजस्तमश्चेति प्राधानास्त्रिगुणास्त्रयः ।

रज्जु

Y.B.079

रज्जौ यद्वत्परीबद्धा, रज्जी तद्वदिमे मते ।

रज्जुबद्ध

G. P.001/040

रज्जुबद्धो यथा श्येनो गतोऽप्याकृष्यते पुनः ।

रज्जुबन्ध

Y.M.029

रज्जुबन्धे यथान्योऽन्यो (श्येनो) गतोऽप्याकृष्यते... ।

रज्जी

S.K.S.042

रज्जीं श्लक्ष्णां कशां कुर्याद्धस्तमात्रां सुसूत्रकैः ।

रण

S.SV.259

रणे हरति शत्रुस्तं वामायां प्रविशेन्नरः ।

तुष्टिः पुष्टि रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।

प्रयत्नात्त्रोटनं गोप्यं यथारत्न सुपेटकम् ।

इष्टिकाकाष्ठपाषाणरत्नघर्षणदारणे ।

रत्नैर्नानाविधैर्युक्तं कोमलस्तरणान्वितम् ।

सम्प्रदायाब्धिमथनाज्जायते रत्नमालिका ।

अस्तेयाद्रत्नलाभश्च बलं स्याद्ब्रह्मचर्यतः ।

धत्ते तां हठयोगरत्नसरणीं श्री श्रीनिवासः स्फुटं ।

ख्याते रम्यसुवर्णराजकथिते रत्नावलीनामके ।

ख्याते रम्यसुवर्णराजखचिते रत्नावलीनामके ।

रत्नासनं चित्रपीठं बद्धपक्षीश्वरासनम् ।

तस्यापानरन्ध्रक्रमजितमनिलं प्राणशक्त्या... ।

ल्लयटाद्रन्ध्रपर्यन्तमाकाशस्थानमुच्यते ।

...लिङ्गरन्ध्रमध्य...नाल्येद्वय निरूपणमादी क्रियते ।

पूत्कारोचितलिङ्गरन्ध्राग्रे बहिःस्थाप्यमेकं... ।

तत्र रम्ये शुचौ देशे ब्रह्मघोषसमन्विते ।

निर्जने निलये रम्ये वातातपविर्वर्जिते ।

रविरूर्ध्वपदं याति बिन्दुना याति वश्यताम् ।

बिन्दुः शिवो रजः शक्तिश्चन्द्रो बिन्दू रजो रविः ।

यथा तृतीयकालस्थो रविः प्रत्याहरेत्प्रभाम् ।

वर्षत्यधोमुखश्चन्द्रो प्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।

उन्मार्गेण हतं याति वञ्चयित्वा मुखं रवेः ।

स्वयमुच्चास्त्रिं याति वर्जयित्वा मुखं रवेः ।

हृदाकाशे स्थितं शम्भु प्रचण्डरवितेजसम् ।

चन्द्रः समः सुविज्ञेयो रविस्तु विषमः सदा ।

चन्द्रः स्त्री पुरुष सूर्यश्चन्द्रो गौरोऽसितो रविः ।

सार्धद्विघटिके ज्ञेयः शुक्ले कृष्णे शशी रविः ।

चन्द्रः समपदः रविस्तु विषमः सदा ।

भोज्ये स्नाने व्यवहारे दीप्तकार्ये रविशुभः ।

पुरो वामोर्ध्वतश्चन्द्रो दक्षधः पृष्ठतो रविः ।

कुजो वह्नी रविः पृथ्वीसौरिरापः प्रकीर्तितः ।

पृथ्वी बुधो जलदिन्दुः शुक्रो वह्नी रविः कुजः ।

प्रातश्चन्द्रो रविः सायं यदि दैवान्न लभ्यते ।

निशाकारे रवौ चारे मध्ये यस्य समीरणः ।

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां स्त्रीणां चैव सुधाकरः ।

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां शुक्रान्ते च सुधाकरः ।

रविमध्यगतश्चन्द्रमध्यगतो रविः ।

रवौ संक्रमते नाडी चन्द्रमन्ते प्रसर्पिता ।

प्रातः पृष्ठगते रवौ च निमिषाच्छयाऽङ्गुलिश्चाधरं... ।

बिन्दुः शिवो रजशक्तिः...(बिन्दुरिन्दुः रजो रविः) ।

वायुना शक्तिं चालयेदिन्दु विन्दु रजो रविः ।

यथा तृतीयकालस्थो रविः संहरते प्रभाः ।

वर्षत्यधोमुखं चन्द्रो प्रसत्यूर्ध्वमुखो रविः ।

उन्मार्गेपात्र जलं याति वञ्चयित्वा मुखे रवौ ।

हृदाकाशस्थितं चक्रं प्रचण्डरवितेजनम् ।

पावकशक्तिमध्यस्थो नाभिक्रे रविः स्थितः ।

आकुशयेद्रविश्चैव पश्चान्नाडी प्रवर्तते ।

इडायां चन्द्रमा ज्ञेयः पिङ्गलायां रविः स्मृतः ।

विषभागो रवेर्भागः सोमभागोऽमृतं स्मृतम् ।

चन्द्रस्थाने वहत्यर्को रविस्थाने च चन्द्रमाः ।

सिन्धूरजसंकाशं रविस्थाने स्थितं रजः ।

श्वासेन युक्तस्य तु शीतरश्मेः प्रवाहकाले... ।

चक्षुषो रश्मिजालानि प्रसरन्ति समन्ततः ।

अरश्मिबिम्बं सूर्यस्य वह्नेः शीतांशुमालिनः ।

चतुःश्वासलयेनापि सप्तधातुगताः रसाः ।

दूरादपि रसं वेत्ति योगी सङ्कल्पवर्जितः ।

नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।

चुम्बन्ती यदि लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वा रसस्यन्दिनी ।

न गन्धं न रसं रूपं न च स्पर्शं न निःस्वनम् ।

रसमारे मारे हेमकरे मल जारे जारे रोगहरे ।

नहि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।

हंस (वक्ष) न्यस्त हनुः...रसाः योनिं च वामङ्घ्रिणा ।

न हि पथ्यमपथ्यं वा रसाः सर्वेऽपि नीरसाः ।

...लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वा रसस्यन्दिनी ।

न गन्धो न रसं रूपं न स्पर्शो न च निस्वनः ।

रसमलं तथा क्षारं विदाहि कटुकं तथा ।

सैन्धवं चाल्पमश्रीयात् तथैव मधुरं रसम् ।

शब्दः स्पर्शस्तथा रूपं रसो गन्धस्तथैव च ।

रसना

Y.R.242

रसं दिव्यं पिबेन्नित्यं सर्वव्याधिविनाशनम् ।

Y.Y.004/058

तुन्दस्थं जलमत्रं च रसानि च समीकृतम् ।

Y.Y.004/064

स्वेदमूत्रे जलं स्याता वीर्यरूपं रसो भवेत् ।

Y.Y.004/065

समानवायुना सार्धं रसं सर्वासु नाडीषु ।

Y.Y.009/006

न रसं न च गन्धाख्यमप्रमेयमनौपमम् ।

रसना

G. P.001/076

रसनां शोषणं चैव महामुद्राभिधीयते ।

G. P.002/037

दूर्ध्वास्यो रसनां निधाय विधिवच्छक्तिं परां चिन्तयेत् ।

G. P.002/039

रसना तालुमूलेन यः प्राणमनिलं पिबेत् ।

H.R.002/118

ल्लूना रसना क्षेत्रे ल्लूयटी शक्तिशङ्किणी ।

S.K.S.102

आज्यं शर्करया युक्तं रसनाप्यायनं स्मृतम् ।

Y.M.065

रसना शोषणं चैव महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

Y.M.126

ऊर्ध्वास्ये रसनां नियम्य विवरे शक्तिं परां चिन्तयन् ।

Y.M.130

रसनातालुमूलेन यः प्राणं सततं पिबेत् ।

Y.V.019

रसनापीड्यमानास्तु षोडशश्रोर्ध्वगामिनी ।

Y.Y.006/040

रसनावायुमाकृष्य यः पिबेत्सततं नरः ।

रसनाग्र

G. P.002/046

सम्पीड्य रसनाग्रेण राजदन्तबिलं महत् ।

Y.M.134

सम्पीड्य रसनाग्रेण राजदन्तैर्बिलं महत् ।

रसपुष्टि

A.Y.001/052

रसपुष्टिं प्रकुर्वन्ति धातूनां समवायवः ।

रहस्यज

रसवाद

H.R.002/141

कन्यावादबिल्ववादरसवादस्तु सिद्धयः ।

रसस्यन्दिनी

H.R.002/140

सेवंते यदि लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वारसस्यन्दिनी ।

रसाञ्जन

S.K.S.097

रसाञ्जनाञ्जनं नेत्रे रेचनं सूर्यदैवतम् ।

रसायन

S.SV.104

शान्तिके पौष्टिके चैव दिव्यौषधिरसायने ।

S.SV.391

नैव तेन भवेत्तुल्यं लक्ष्णे कोटिरसायनम् ।

रसौषधि

Y.B.174

रसौषधिक्रियाकाल्मन्त्रक्षेत्रादिसाधनात् ।

रहस्य

H.R.002/074

अती तद्रहस्यं हि न देया यस्य कस्यचित् ।

S.K.S.066

षष्ठ्यं पञ्चमोपान्त्यं रहस्यं गुरुवाक्यतः ।

S.K.S.113

इदं रहस्यं परमं न देयं यस्य कस्यचित् ।

S.SV.139

स्थितं त्वदीयहृदये रहस्यं वद मे प्रभो ।

S.SV.140

स्वरज्ञानरहस्यात्तु न काचिच्छेष्टदेवता ।

Y.Y.012/042

...भगवान् रहस्ये रहस्यजं मुक्तिकरं तु तस्याः ।

Y.Y.012/044

संसारमुत्सृज्य...रहस्यावसथे विवेश ।

रहस्यज

Y.Y.012/044

योगं...रहस्यजं मुक्तिकरं च जन्तोः ।

राक्षस

राक्षस

H.R.001/071

निन्दां च ये प्रकुर्वन्ति राक्षसास्ते नराः क्षितौ ।

राग

A.P.016

निर्याते चित्तरागे व्रजति खरुचौ मेरुमार्गं समन्तात् ।

A.Y.001/022

अथाहं वच्मि मोक्षाय ज्ञानरागजितां नृणाम् ।

S.SV.196

रागद्वेषो तथा लज्जा भयं मोहश्च पञ्चमः ।

Y.Y.002/007

रागाद्यपेतं हृदयं वागदुष्टानृतादिना ।

राघव

S.K.S.090

...प्राक्तनान्नाथमार्गान् शुद्धिर्दिव्या राघवेण प्रणीता ।

राजकुञ्जर

H.R.001/051

यथैव गजयूथानां राजते राजकुञ्जरः ।

राजदन्त

Y.M.134

सम्पीड्य रसनाग्रेण राजदन्तैर्बिलं महत् ।

राजदन्तमूल

H.R.003/036

नासाग्रे विन्यसेद्राजदन्तमूलं तु जिह्वाया ।

राजदन्तबिल

G. P.002/046

सम्पीड्य रसनाग्रेण राजदन्तबिलं महत् ।

राजदर्शन

S.SV.023

कन्याप्राप्तिः स्वरबले स्वरतो राजदर्शनम् ।

S.SV.121

खड्गहस्ते वैरियुद्धे भोगे वा राजदर्शने ।

राजन्

Y.Y.001/058

राज्ञश्चैव गृहस्थस्य ब्रह्मचर्यं प्रकीर्तितम् ।

राजयोग

राजमार्ग

H.R.001/004

भ्रान्त्या बहुमतध्वान्ते राजमार्गमजानतः ।

राजयोग

A.P.003

चतुर्थो राजयोगश्च द्विधाभवविवर्जितः ।

A.P.004

यश्चित्तवृत्तिरहितः स तु राजयोगः ।

A.P.005

ओषध्योऽध्यात्मकश्चेति राजयोगो द्विधा क्वचित् ।

A.P.008

नैतेषां देहसिद्धिर्विगतनिजमनो राजयोगादृतेऽस्मात् ।

A.P.017

एकएवामरौघो हि राजयोगाभिधानकः ।

A.P.053

एकीभूतं तदा चित्तं राजयोगाभिधानकम् ।

A.P.054

नाभ्यासदुस्तरं किञ्चित् राजयोगो निगद्यते ।

A.P.071

राजयोगं पदं प्राप्य सर्वसत्त्ववशङ्करम् ।

A.P.073

ल्यमन्त्रहठाः प्रोक्ताः राजयोगाय केवलम् ।

A.Y.002/003

राजत्वात् सर्वयोगानां राजयोग इति स्मृतः ।

A.Y.002/003

राजयोगः स कथितः स एव मुनिपुङ्गव ।

A.Y.002/004

देहिनः प्रापयेद् यस्तु राजयोगः स उच्चते ।

A.Y.002/005

राजयोगस्य महात्म्यं को वा जानाति तत्त्वतः ।

A.Y.002/033

नैतेषां देहसिद्धिर्विगतनिजमनोराजयोगादृते स्यात् ।

H.R.001/004

केवलं राजयोगाय हठविद्योपदिश्यते ।

H.R.001/008

मन्त्रयोगो ल्यश्चैव राजयोगस्तृतीयकः ।

H.R.001/013

न धारणा ध्यान परिश्रमो वा समेधमाने सति राजयोगे ।

राजयोगिन्

H.R.001/014

अहं ममत्व...श्रीराजयोगस्थिरचेतनानाम् ।

H.R.001/015

राजयोगं विना पृथ्वी राजयोगं विना निशा ।

H.R.001/015

राजयोगं विना मुद्रा विचित्रापि न राजते ।

H.R.001/016

सर्वोऽपि च हठाभ्यासो राजयोगफलार्थदः ।

H.R.001/018

हठं विना राजयोगो राजयोगं विना हठः ।

H.R.001/018

व्याप्तिस्स्यादविनाभूता श्रीराजहठयोगयोः ।

H.R.001/020

राजते गगनाम्भोजे राजयोगस्तु तेन वै ।

H.R.004/016

ल्यामृतं लये सौख्यं राजयोगादवाप्यते ।

Y.B.143

मन्त्रोहठोल्यो राजा योगान्तर्भूमिकाः क्रमात् ।

Y.B.152

अणिमादिपदे प्राप्ते, राजते राजयोगतः ।

Y.R.185

समाधिर्हठयोगेन राजयोगेन वा भवेत् ।

Y.R.220

राजयोगसमाधेस्तु भेदा बहुविधा मताः ।

Y.R.267

राजयोगसमाधिः स्यात् तत्प्रकारोऽधुनोच्यते ।

Y.R.288

हठयोगस्य सम्प्रोक्तो राजयोगस्य वै तथा ।

Y.R.289

साधयित्वा हठं पूर्वं राजयोगं ततोऽभ्यसेत् ।

राजयोगिन्

H.R.002/031

एतादृशो राजयोगी कथितो नात्र संशयः ।

H.R.002/098

ततो भवेद्राजयोगी नान्तरा भवति ध्रुवम् ।

राजस

Y.Y.004/033

चन्द्रस्तामस इत्युक्तः सूर्यो राजस उच्यते ।

राम

राजासन

H.R.003/018

राजासन मथेन्द्राणी शरभासनमेव च ।

राज्यविध्वंस

S.SV.084

पञ्चमे राज्यविध्वंसं षष्ठे सर्वार्थनाशनम् ।

रात्रि

A.Y.002/109

न दिवां जागरितव्यं स्वपितव्यं नैव रात्रिभागेऽपि ।

A.Y.002/109

रात्रावह्नि च सहजे स्वपितव्यं योगिना नित्यम् ।

A.Y.002/110

निर्मनः सहजस्थिते पुरुषे न दिवारात्रिशब्दोऽस्ति ।

S.SV.066

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वारय भास्करम् ।

S.SV.079

सिध्यन्ति सर्वकार्याणि दिवारात्रिगतान्यपि ।

S.SV.290

विषमाङ्के दिवारात्रौ विषमाङ्के दिनाधिपः ।

S.SV.330

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वार्यो दिवाकरः ।

S.SV.334

रात्रौ चन्द्रो दिवा सूर्यो वहेद्यस्य निरन्तरम् ।

Y.R.271

दिवा निरीक्षयेद्विन्दुं रात्रौ नक्षत्रमुज्ज्वलम् ।

रात्रिदिवात्मक

Y.Y.004/034

तावेव धत्तः सकलं कालं रात्रिदिवात्मकम् ।

रात्र्यन्तयाम

S.SV.278

रात्र्यन्तयाम बेल्यां प्रसुप्ते कामिनीजने ।

राम

S.SV.207

तत्त्वे रामो जयं प्राप्तः सुतत्त्वे च धनञ्जयः ।

S.SV.276

आजन्मवशात् रामा कथितेयं तपोधनैः ।

राष्ट्रभङ्ग

राष्ट्रभङ्ग

S.SV.309

दुर्भिक्षं राष्ट्रभङ्गः स्यादुत्पत्तिश्च विनश्यति ।

राहु

S.SV.182

वायुस्थानस्थितौ राहुर्दक्षरन्ध्रप्रवाहः ।

S.SV.184

वायू राहुशनी व्योम गुरुरेवं प्रकीर्तितः ।

S.SV.185

प्रवासप्रश्न आदित्ये यदि राहुर्गतोऽनिले ।

रिक्त

S.SV.093

कर्तव्याः खलु रिक्तायां जयलभसुखार्थिभिः ।

S.SV.134

पूर्णां रिक्तविवेकोऽयं ज्ञातव्यो देशिकैः सदा ।

S.SV.260

रिक्ते चैव द्वितीयस्तु जयी भवति नान्यथा ।

S.SV.322

विपरीताक्षरप्रश्ने रिक्तायां पृच्छको यदि ।

रिपु

S.SV.232

स जयति रिपुसैन्यं स्तम्भमात्रस्वरेण ।

S.SV.243

न तस्य रिपुभिः शक्तिर्बल्लिष्टैरपि हन्यते ।

S.SV.257

स्थायिनोविजयं विद्याद्रिपुवश्योदयोऽपि च ।

रुग्मण्डल

H.R.003/057

मत्स्येन्द्रपीठं जठरप्रदीप्तं प्रचण्डरुग्मण्डलं खण्डनास्त्रम् ।

रुग्विनाश

S.K.S.119

लवणैर्वालुकाभिर्वा भेषजै रुग्विनाशनैः ।

रुज

G.P.002/011

आसनेन रुजोहन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

रुधिर

H.R.003/076

आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लोभमोहमदा रुजः ।

Y.M.101

आसनेन रुजं हन्ति प्राणायामेन पातकम् ।

रुद्र

G.P.002/056

तेजो रेफयुतं प्रवालरुचिरं रुद्रेण सत्सङ्गतम् ।

S.K.S.131

यत्र कालप्रिरुद्रो हि दैवतं परमेश्वरः ।

S.SV.099

कार्यानुबन्धनो जीवो यथा रुद्रस्तथा चरेत् ।

Y.M.147

तेजो रेफमयं प्रवालरुचिरं रुद्रेण सत्सङ्गतम् ।

Y.Y.008/014

विष्णुमप्स्वनले रुद्रमीश्वरं वायुमण्डले ।

Y.Y.008/019

त्र्यक्षं वरप्रदं रुद्रं तरुणादित्यसन्निभम् ।

रुद्रग्रन्थि

A.P.052

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्त्वा सत्त्वपीठगतोऽनिलः ।

H.R.004/024

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्त्वा सर्वपीठगतोऽनिलः ।

Y.B.098

विष्णुग्रन्थिं ततो भित्त्वा रुद्रग्रन्थौ च तिष्ठति ।

Y.B.128

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्त्वा सैव याति शिवात्मकम् ।

Y.V.017

रुद्रग्रन्थिर्भ्रवोर्मध्ये विमुच्यन्ते त्रयस्तथा ।

रुद्री

H.R.002/143

कालाग्निरुद्री चण्डी च ते स्युः पिङ्गलनामकाः ।

रुधिर

S.K.S.100

रुधिरं स्रावयेत्कृष्णं ततश्चापि निरोधयेत् ।

S.SV.346

...तथा स्याद्गुधिरं च कृष्णम् ।

रूक्ष

Y.R.291

वर्जयेदशनं रूक्षं स्नानं शीताम्बुना तथा ।

रूप

A.Y.001/007

सर्वमूर्तिमयं रूपं गुणैरिन्द्रियमानदम् ।

G. P.002/088

न गन्धं न रसं रूपं न च स्पर्शं न निःस्वनम् ।

H.R.004/056

गुणरूपादयस्तेषां तेभ्यो जाता घटादयः ।

S.SV.026

नामरूपादिकाः सर्वे मिथ्या सर्वेषु विभ्रमः ।

S.SV.356

तद्रूपं कृष्णवर्णं यः पश्यति व्योम्नि निर्मले ।

S.SV.383

तस्य रूपं गतिः स्वादो मण्डलं लक्षणं त्विदम् ।

Y.B.027

एतद्रूपं समायातं तत् कथं मोहसागरे ।

Y.M.179

न गन्धो न रसं रूपं न स्पर्शो न च निस्वनः ।

Y.R.124

शब्दः स्पर्शस्तथा रूपं रसो गन्धस्तथैव च ।

Y.Y.009/023

नीवारशुकवद्रूपं पीताभं सर्वकारणम् ।

रूपलावण्य

H.R.002/048

रूपलावण्यसम्पन्ना यथा स्त्री पुरुषं विना ।

रेचन

S.K.S.097

रसाञ्जनाञ्जनं नेत्रे रेचनं सूर्यदैवतम् ।

Y.R.052

कुम्भयित्वोदरेसम्यक् सूर्यद्वारेण रेचयेत् ।

Y.R.055

वामनासापुटात्प्राणं रेचयेत्तेन वै पिबेत् ।

Y.R.056

ततस्तेनैव पीत्वाऽथ वामरन्ध्रेण रेचयेत् ।

Y.R.056

वामेनैव ततः पीत्वा दक्षरन्ध्रेण रेचयेत् ।

Y.R.057

एवं पुनः पुनः कुर्याद्रेचपूरौ द्रुतं द्रुतम् ।

Y.R.060

पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा दक्षरन्ध्रेण रेचयेत् ।

Y.R.061

कुम्भयित्वा यथाशक्ति प्राणं वामेन रेचयेत् ।

Y.R.104

पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा रेचयेदनिलं शनैः ।

रेतस्

G. P.002/049

ऊर्ध्वं प्रवर्तते रेतोऽप्यणिमादिगुणोदयः ।

Y.B.089

योऽपानप्राणयोर्योगः स्वरजोरेतसोस्तथा ।

रेफ

Y.Y.005/018

रेफं च बिन्दुसंयुक्तमग्निमण्डलसंस्थितम् ।

रेफमय

Y.M.147

तेजो रेफमयं प्रवालरुचिरं रुद्रेण सत्संगतम् ।

रेफयुत

G. P.002/056

तेजो रेफयुतं प्रवालरुचिरं रुद्रेण सत्सङ्गतम् ।

रेफाक्षर

Y.Y.008/019

वह्नी चानिलमारोप्य रेफाक्षरसमन्वितम् ।

रेवती

S.SV.202

पूर्वाषाढा तथाऽऽश्लेषा मूलमार्द्रा च रेवती ।

रोग

G. P.001/061

रोगास्तस्य क्षयं यान्ति महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

G. P.001/064

न रोगान्मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

G. P.002/019

भवन्ति विविधा रोगा पवनस्य व्यतिक्रमात् ।

G. P.002/039

अब्दाद्धेन भवेत्तस्य सर्वरोगस्य संक्षयः ।

H.R.001/040

जत्रूर्ध्वजातरोगध्वा जायते नेतिरुत्तमा ।

H.R.001/059

नाशनं सर्वरोगाणां मोक्षमार्गस्य साधनम् ।

H.R.002/115

शब्दगर्भाचालनेन योगी रोगैः प्रमुच्यते ।

H.R.003/092

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

H.R.003/093

भवन्ति विविधा रोगाः पवनस्य व्यतिक्रमात् ।

S.K.S.042

नेत्ररोगास्तथा तन्द्रा नश्यन्तीत्याह धूर्जटिः ।

S.K.S.048

बल्रत्कृतं कार्यकारि रोगजं दुःखदं मतम् ।

S.K.S.055

नासादन्ति निगद्यते मुनिवरै रोगौष दीप्तानलम् ।

S.K.S.058

कासश्वासप्लीहकुष्ठादिनाशम् वह्नेर्माद्यं...श्लेष्मरोगान् ।

S.SV.315

महीतत्त्वे स्वरोगश्च जले च जलमातृतः ।

S.SV.317

तदा जीवति जीवोऽसौ यदि रोगैरुपद्रुतः ।

S.SV.347

मध्याङ्गुलिनां त्रितयं न वक्रं रोगं...कण्ठ ।

S.SV.393

गर्भाधानं च रोगश्च कल्रद्धेनैवमुच्यते ।

Y.B.106

शिरोजलेदशधातुगतारोगविनाशनम् ।

Y.B.164

आदौ रोगाः प्रणश्यन्ति पश्चाज्जाड्यं शरीरगम् ।

Y.M.054

न रोगो मरणं तस्य न निद्रा न क्षुधा तृषा ।

Y.M.070

रोगाः सर्वे क्षयं यान्ति महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

Y.M.109

अयुक्ताभ्यासयुक्तेन सर्वरोगसमुद्भवः ।

Y.M.128

मासार्धेन(वि)समोहो सर्वरोगविवर्जितः ।

Y.R.069

पथ्याभावे भवेद्योगी नानारोगसमन्वितः ।

Y.R.244

जरारोगविनिर्मुक्तश्चिरं जीवति भूतले ।

Y.Y.003/017

सर्वे चाभ्यन्तरा रोगा विनश्यन्ति विषाणि च ।

Y.Y.006/043

क्षयरोगादयस्तस्य नश्चन्तीत्यपरे विदुः ।

Y.Y.006/048

तुन्दमध्यगता रोगाः सर्वे नश्यन्ति तस्य वै ।

Y.Y.007/021

सर्वे रोगा विनश्यन्ति योगाः सिद्ध्यन्ति तस्य वै ।

Y.Y.008/018

धारयेत्पञ्च घटिकाः सर्वरोगैः प्रमुच्यते ।

Y.Y.008/037

नश्यन्ति श्लेष्मजा रोगा वातजाश्चाचिरात्तथा ।

Y.Y.008/038

त्रिदोषजनिता रोगा विनश्यन्ति न संशयः ।

Y.Y.012/015

रोगाश्च नश्यन्ति बल्रभिवृद्धिः कान्ति...प्रबुद्धे ।

रोगक्षय

G. P.002/018

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

रोगनाश

S.K.S.034

नेत्रकर्णाद्यूर्ध्वरोगनाशनं मल्लशोधनम् ।

रोगभय

Y.R.292

अभ्यासं वर्द्धयेद्योगी नो चेद्रोगभयं ध्रुवम् ।

रोगविनाश

Y.Y.006/039

सर्वरोगविनाशः स्यान्नाभिमध्ये च धारणात् ।

रोगविशोषणी

H.R.001/054

कपालभ्रान्तिर्विख्याता सर्वरोगविशोषणी ।

रोगसमुद्भव

H.R.003/092

अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगसमुद्भवः ।

रोगहर

रोगहर

H.R.001/074

रसमारे मारे हेमकरे मल जारे जारे रोगहरे ।

Y.B.102

...संसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ।

रोगहरा

S.K.S.069

उर्ध्वरोगहरा चैषा व्याहिकव्रतपुण्यदा ।

रोगाभिभूति

S.SV.325

एकस्यभूतस्यविपर्ययेण रोगाभिभूति...।

रोगिन्

A.P.074

चिकित्सापाठमात्रेण रोगिणः किं करिष्यति ।

S.SV.324

तदाऽपि म्रियते रोगी यदि त्राता महेश्वरः ।

रोध

Y.M.042

प्राणं मुञ्चति रोधमेति शनकैः शक्तिप्रबोधात्ररः ।

रोधन

S.K.S.005

वायूनां रोधनेनापि करणानां विनिग्रहे ।

Y.R.248

कर्णयोस्त्वेकतानेन रोधनं नैव कारयेत् ।

रोपण

S.K.S.120

धूमस्तु द्विविधः प्रोक्तो व्रणशोधनरोपणः ।

रोम

S.SV.192

अस्थि मांसं त्वचा नाडी रोमं चैव तु पञ्चमम् ।

रोममात्र

H.R.002/128

रोममात्रभेदेन न विलम्बेन हि लम्बिका ।

लकारान्वित

रोमाञ्च

Y.R.255

रोमाञ्चश्च तथानन्दः प्रकर्षेणोपजायते ।

रोहिणी

S.SV.201

धनिष्ठा रोहिणी ज्येष्ठाऽनुराधा श्रवणं तथा ।

रौद्र

S.SV.318

दक्षिणेन यदा वायुर्दूतो रौद्राक्षरो वदेत् ।

रौद्रकर्मन्

S.SV.061

सूर्यनाडीप्रवाहेण रौद्रकर्माणि कारयेत् ।

रौद्री

G. P.001/086

क्रिया इच्छा तथा ज्ञानं ब्राह्मी रौद्री च वैष्णवी ।

रौप्य

H.R.002/078

काञ्चनस्य च रौप्यस्य ताम्रस्याप्यथ वायसः ।

रौरव

S.SV.314

खनिले वह्नियोगेन रौरवं जगतीतले ।

ल

लंबीज

S.SV.209

लंबीजे धरणीं ध्यायेच्चतुरसां सुपीतभाम् ।

लकार

G. P.002/054

या पृथ्वी हरिताल्लहेमरुचिरा पीता लकारान्विता...।

Y.Y.008/015

पृथिव्यां वायुमास्थाय लकारेण समन्वितम् ।

लकारान्वित

Y.M.143

य पृथ्वी हरिताल्लहेमरुधिर तत्त्वलकारान्वितम् ।

लक्षण

लक्षण

H.R.001/012

ल्यो ल्य इति प्राहुः कीदृशं ल्य लक्षणम् ।

H.R.001/057

...नाडीषु सिद्धिर्हठसिद्धिलक्षणं ।

H.R.001/068

प्रोक्तं योगमठस्य लक्षणमिदं सिद्धिर्हठभ्यासिभिः ।

H.R.002/001

अष्टानां कुम्भकानां तु लक्षणं लक्ष्यतेऽधुना ।

S.SV.335

लक्ष्यं लक्षितलक्षणेन सल्लिखे भानुर्यदा दृश्यते ।

S.SV.337

अकस्मादिन्द्रियोत्पातः सन्निपाताग्रलक्षणम् ।

S.SV.383

तस्य रूपं गतिः स्वादो मण्डलं लक्षणं त्विदम् ।

Y.B.090

अधुना सम्प्रवक्ष्यामि, योगाऽभ्यासस्य लक्षणम् ।

Y.M.003

एतेषां लक्षणं भेदं विजानाति महेश्वरः ।

Y.R.017

लक्षणं च क्रमात्तेषामुच्यते मुनिसम्मतम् ।

लक्ष्मी

S.K.S.111

चाल्येच्छम्भुना प्रोक्तं तत्र लक्ष्म्यधिदेवता ।

S.SV.389

स्वरज्ञानं नरे यत्र लक्ष्मीः पदतले भवेत् ।

लक्ष्मीप्राप्ति

S.SV.022

लक्ष्मीप्राप्तिः स्वरबले कीर्तिः स्वरबले सुखम् ।

लक्ष्य

A.Y.002/010

अन्तर्लक्ष्यबहिर्दृष्टिर्निमेषोन्मेषवर्जिता ।

H.R.001/013

न दृष्टि लक्ष्याणि न चित्तबन्धो न देशकालौ...वायुरोधः ।

H.R.004/025

दृष्टिः स्थिरो यस्य विनैव लक्ष्यात् ...।

S.SV.335

लक्ष्यं लक्षितलक्षणेन सल्लिखे भानुर्यदा दृश्यते ।

लज्जा

Y.R.270

लक्ष्यं विहाय नैवान्यच्चिन्तयेन्नावलेकयेत् ।

Y.R.275

तेजसा संवृतं लक्ष्यं क्षणं लुप्तं भवेत्ततः ।

Y.R.276

वर्धमाने ततोऽभ्यासे लक्ष्यं हित्वा शनैःशनैः ।

Y.R.278

ततो निरीक्षयेल्लक्ष्यं पुनरन्तर्मुखो भवेत् ।

लक्ष्यस्थान

Y.R.270

दृष्ट्या समं मनश्चापि लक्ष्यस्थाने प्रवेशयेत् ।

लग्न

A.Y.001/088

मासमेकं ल्यो यस्य लग्नस्तिष्ठत्यखण्डितः ।

लघिमा

A.Y.001/082

लघिमाख्या भवेत्सिद्धिर्ययाणुत्वस्य भारधृक् ।

लघुता

A.Y.001/062

स्वल्पमूत्रपुरीषश्च लघुता स्निग्धता तनोः ।

H.R.003/090

दृढता लघुता चापि तथा गात्रस्य जायते ।

Y.M.043

दृढता लघुता चापि तेन गात्रस्य जायते ।

Y.Y.006/066

देहश्च लघुतां याति जठराग्निश्च वर्धते ।

लघुताभाव

Y.R.196

शरीरलघुताभावे प्राणाकृष्टिर्न जायते ।

लघुत्व

A.Y.001/018

मृदुत्वं च लघुत्वं च शरीरस्योपजायते ।

लज्जा

S.SV.196

रागद्वेषो तथा लज्जा भयं मोहश्च पञ्चमः ।

Y.B.016

द्वेषो लज्जा सुखं दुःखः विषादो ईर्ष एव च ।

लम्बिका

Y.Y.002/011

तस्मिन्भवति या लज्जा हीस्तु सैवेति कीर्तिता ।

लम्बिका

G. P.001/068

खेचर्या मुद्रया येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

G. P.002/075

घण्टिका लम्बिकास्थान भूमध्ये च नभोबिलम् ।

H.R.002/119

सुषुम्ना गम्यतामूर्ध्वा लम्बिकावाचकः स्मृताः ।

H.R.002/128

रोममात्रभेदेन न विलम्बेन हि लम्बिका ।

Y.M.057

खेचरी (र्या) मुद्रितं येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

Y.M.164

स्रवत्पीयूषसम्पूर्णं लम्बिके चन्द्रमण्डलम् ।

Y.M.169

घण्टिका लम्बिका स्थानं भूमध्यञ्च नभोबिलम् ।

लम्बिकाग्र

G. P.002/048

चुम्बन्ती यदि लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वा रसस्यन्दिनी ।

H.R.002/140

सेवंते यदि लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वारसस्यन्दिनी ।

Y.M.138

...लम्बिकाग्रमनिशं जिह्वा रसस्यन्दिनी ।

लय

A.P.002

ल्यादिप्रतिपन्नानां कल्होत्सुकचेतसाम् ।

A.P.004

यच्चित्तसन्तल्लयः स लयः प्रदिष्टः ।

A.P.017

ल्यादिभिस्समायुक्तश्चतुर्थो दीयते कथम् ।

A.P.024

मृदवे दीयते मन्त्रो मध्याय लय उच्यते ।

A.P.065

ल्याद्युपायकौशल्यप्रबोधप्रत्ययात्मकः ।

A.P.073

लयमन्त्रहठः प्रोक्ताः राजयोगाय केवलम् ।

A.Y.001/028

तस्याभ्यासं प्रवक्ष्यामि येन संजायते लयः ।

लय

A.Y.001/034

चित्तादिविलये जाते पवनस्य ल्यो भवेत् ।

A.Y.001/036

परब्रह्मणि सम्पन्नो योगी प्राप्तल्यस्तदा ।

A.Y.001/037

सदाभ्यासरतानां च यः परो जायते लयः ।

A.Y.001/040

जगद् व्यापारनिर्मुक्तस्तथा योगी लयं गतः ।

A.Y.001/041

शब्दादिविपर्यस्त्यक्तो लयस्थो दृश्यते तथा ।

A.Y.001/048

योगी निमेषमात्रेण लयेन लभते ध्रुवम् ।

A.Y.001/049

निमेषषट्कमात्रेण लयेनान्तास्थ योगिनः ।

A.Y.001/050

श्वासमात्रलयेनापि तेन प्राणादिवायवः ।

A.Y.001/051

श्वासद्वयलयेनापि कूर्मनागादिवायवः ।

A.Y.001/052

चतुःश्वासलयेनापि सप्तधातुगताः रसाः ।

A.Y.001/053

लयेन पल्लमात्रेण चासनस्थो न विद्यते ।

A.Y.001/054

पल्लयलयेनापि हन्नाड्याश्चालनं भवेत् ।

A.Y.001/055

चतुःपल्लमात्रेण लयेनानुभवो भवेत् ।

A.Y.001/056

पल्लयलयेनापि कामस्तस्य निवर्तते ।

A.Y.001/057

कल्लपादलयेनापि सुषुम्णां यान्ति वायवः ।

A.Y.001/058

घटिकाद्वयलयेनापि शक्तिः कुण्डलिनी परा ।

A.Y.001/059

कल्लमात्रलयेनापि शक्तिः सञ्चलने ध्रुवम् ।

A.Y.001/060

कल्लद्वयलयेनापि शक्तेः सञ्चलने वा ।

A.Y.001/061

चतुः कल्ललयेनापि निद्राभावो निवर्तते ।

A.Y.001/062

दिनपादलयेनापि स्वल्पाहारो भवेन्नरः ।

लय

A.Y.001/063

वाससार्धलयेनापि स्वात्मज्योतिः प्रकाशते ।

A.Y.001/064

दिनमात्रलयेनापि स्वात्मतत्त्वं प्रकाशते ।

A.Y.001/065

अहोरात्रलयेनापि योगी च स्वासने स्थितः ।

A.Y.001/066

अहोरात्रद्वयेनापि लयेनानन्दमूर्च्छितः ।

A.Y.001/067

अहोरात्रत्रयेनापि लयेनान्तस्थयोगिनः ।

A.Y.001/069

पञ्चरात्रलयेनापि तस्याद्युत्पद्यते ध्रुवम् ।

A.Y.001/071

रात्रिषट्कलयेनापि महाबुद्धिः प्ररोहति ।

A.Y.001/072

सप्तरात्रलयेनापि परे लीनस्य योगिनः ।

A.Y.001/073

अष्टरात्रलयेनापि भवेद् योगी निरामयः ।

A.Y.001/074

नवरात्रलयेनापि निर्वेदस्यात्मवर्तनः ।

A.Y.001/075

दशरात्रलयेनापि योगीन्द्रः स्वात्मनि स्थितः ।

A.Y.001/077

द्वादशाहलयेनापि भूचरत्वं हि सिद्ध्यति ।

A.Y.001/078

ततस्त्रयोदशाहेन लयेनापि महाद्भुतम् ।

A.Y.001/082

अभिन्नार्थे लये वापि यश्च विंशतिवासरान् ।

A.Y.001/084

परे लयं गतो योगी चतुर्विंशतिवासरान् ।

A.Y.001/086

अष्टविंशत्यहान्यस्य लयस्तिष्ठेत् स्थिरात्मनः ।

A.Y.001/087

गन्तुमिच्छन्ति ये केचित् परे ब्रह्मपदे लयम् ।

A.Y.001/088

मासमेकं ल्यो यस्य लयस्तिष्ठत्यखण्डितः ।

A.Y.001/089

नवमासलयेनापि पृथ्वीतत्त्वं स विन्दति ।

A.Y.001/090

सार्धसंवत्सरेणापि लयस्थस्यापि योगिनः ।

लय

A.Y.001/091

संवत्सरत्रेणापि लयस्थास्यापि योगिनः ।

A.Y.001/092

षड्भिः संवत्सरेरेवमखण्डल्यसंस्थितः ।

A.Y.001/093

तथा द्वादशभिर्वर्षैर्लयस्य निरन्तरम् ।

A.Y.002/023

स्वावगम्यो लयः कोऽपि जगतां वागगोचरः ।

H.R.001/008

मन्त्रयोगो लयश्चैव राजयोगस्तृतीयकः ।

H.R.001/010

लययोगश्चित्तल्यात्सङ्केतैस्तु प्रजायते ।

H.R.001/010

आदिनाथेन तु ल्याः सार्धकोटिरुदीरिताः ।

H.R.001/012

नादानुसन्धानमेकमेव मन्यामहे मान्यतमं ल्यानाम् ।

H.R.001/012

ल्यो लय इति प्राहुः कीदृशं लय लक्षणम् ।

H.R.001/012

अपुनर्भावसंस्थाने ल्यो विषयविस्मृतिः ।

H.R.003/028

न खेचर्या समा मुद्रा न नादसदृशो लयः ।

H.R.004/004

मारुतस्य ल्यो नादः तन्नादं लयमाश्रयेत् ।

H.R.004/016

ल्यामृतं लये सौख्यं राजयोगादवाप्यते ।

Y.B.143

मन्त्रोहोत्यो राजा योगान्तर्भूमिकाः क्रमात् ।

Y.B.151

ल्यात्सम्प्राप्यते सौख्यं स्वात्मानन्दपरम्पदम् ।

Y.B.163

नानाविधाः क्रमाः काष्ठाः सहजा वा ल्यादिकाः ।

Y.R.112

ब्रह्मरन्ध्रे लयं याति मनश्चानुविलीयते ।

Y.R.183

ब्रह्मण्येव लयं याति परे ज्योतिःस्वरूपिणि ।

Y.R.236

ब्रह्मरन्ध्रे लयं याति समाधिस्थो भवेन्नरः ।

Y.R.280

समाध्यभ्यासतो नित्यं जायतेऽन्तर्मनोलयः ।

ल्यप्रकार

Y.R.308
क्रमेणाभ्यासयोगेन जायतेऽन्तर्मनोऽल्यः ।
Y.Y.006/027
प्राणो ल्यति तेनैव देहस्यान्तस्ततोऽधिकः ।
Y.Y.006/068
यावन्मनो ल्यत्यस्मिन्नाभौ सवितृमण्डले ।
Y.Y.007/037
यावन्मनो ल्यत्यस्मिन्तावत्संयमनं कुरु ।
Y.Y.012/025
मनो ल्यं यदा याति भूमध्ये योगिनां नृणाम् ।
Y.Y.012/027
भ्रुवोन्तरे विष्णुपदे ऋचौ (?रुचौ) तु मनो ल्यं...प्रबुद्धे ।
Y.Y.012/028
तस्मिन्तदा याति मनो ल्यं चेन्मुक्तेः... ।
Y.Y.012/031
जातानि यस्मिन्विल्यं प्रयान्ति तद्ब्रह्म... ।

ल्यप्रकार

H.R.001/012
श्री आदिनाथेन...ल्यप्रकाराः कथिता जयन्तु ।

ल्यभाव

A.Y.001/068
अहोरात्र चतुष्केण ल्यभावप्रभावतः ।

ल्ययोग

A.P.003
ल्ययोगो हृष्टश्चैव मन्त्रयोगस्तृतीयकः ।
H.R.001/010
ल्ययोगश्चित्तल्यात्सङ्केतैस्तु प्रजायते ।
Y.B.151
पवनः स्वर्यमायाति ल्ययोगोदये सति ।

ल्यवश

A.P.055
लैनं यत्र चराचरं ल्यवशात् तल्लिङ्गमित्युच्यते ।

ल्यस्थ

A.Y.001/046
मासैः संवत्सरैः काल्मस्यस्थस्तत्परं व्रजेत् ।
A.Y.001/076
ततश्चैकादशाहेन ल्यस्थस्य जवोदयात् ।

ल्लोट

A.Y.001/079
चतुर्दशदिनान्तं तु ल्यस्थो यदि तिष्ठति ।
A.Y.001/081
अष्टादशदिनान्तं तु ल्यस्थो यदि तिष्ठति ।
A.Y.001/094
चतुर्विंशतिभिर्वर्षैर्ल्यस्थस्य निरन्तरम् ।
A.Y.001/098
नास्ति पातो ल्यस्थानां महातत्त्वे विवर्तिनाम् ।
Y.B.065
नास्ति पातो ल्यस्थानां, महातत्त्वे विवर्तिनाम् ।

ल्यभ्यास

A.Y.001/097
इत्थं क्रमविवृद्धेन ल्यभ्यासेन योगिनः ।

ल्यामृत

H.R.004/016
ल्यामृतं ल्ये सौख्यं राजयोगादवाप्यते ।

ल्लना

H.R.002/118
ल्लना रसना क्षेत्र ल्लटी शक्तिशङ्किणी ।

ल्लोट

S.K.S.099
कूर्पराभ्यन्तरे वापि गुल्फयोर्वा ल्लोटके ।
Y.V.012
आधारे लिङ्गनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ल्लोटे ।
Y.Y.007/011
भ्रुवोर्मध्यं ल्लोट च मूर्धा मुनिसत्तमे ।
Y.Y.007/019
ल्लोटख्यं भ्रुवोर्मध्यादूर्ध्वं स्यादङ्गुलद्वयम् ।
Y.Y.007/020
ल्लोटद्वयोर्मसंज्ञं स्यादङ्गुलत्रयमेव हि ।
Y.Y.007/024
ल्लोटद्वयायुमाकृष्य भ्रुवोर्मध्ये निरोधयेत् ।
Y.Y.007/024
व्योमरन्ध्रात्समाकृष्य ल्लोटे धारयेत्पुनः ।
Y.Y.008/010
आगल्यतु ल्लोटान्तं वायुस्थानमितीरितम् ।
Y.Y.008/011
ल्लोटद्रन्ध्रपर्यन्तमाकाशस्थानमुच्यते ।

ल्लोटदेश

Y.Y.012/021
बालचन्द्रसदृशे तु ल्लोटे बालचन्द्रमवलोकय बुद्ध्या ।
Y.Y.012/023
मध्यमेऽपि हृदये च ल्लोटे...लिङ्गमदृश्यम् ।

ल्लोटदेश

H.R.003/065
जानूपरिन्यस्तल्लोटदेशो वसेदिदं पश्चिमताणमाहुः ।

ल्लोटमध्य

Y.Y.012/024
ल्लोटमध्ये हृदयाम्बूजे...ज्ञानमयीं प्रभां तु ।

ल्लोटी

H.R.002/118
ल्लोटी रसना क्षेत्र ल्लोटी शक्तिशङ्किणी ।

ल्लवण

A.Y.001/042
प्रक्षिप्तं ल्लवणं तोये क्रमाद् यद्वद्विलीयते ।
A.Y.001/043
ल्लवणं तोयसंस्पर्शाद् यथा तोयमयं भवेत् ।
A.Y.001/044
यथा क्षारमयत्वेन प्राप्नोति ल्लवणं स्वकम् ।
G. P.001/053
कट्वम्लल्लवणत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।
H.R.001/073
कट्वम्लतिल्लवणोष्ण हरीतशाक... ।
S.K.S.091
शुण्ठी यवानी मरिचमभया ल्लवणं तथा ।
S.K.S.119
ल्लवणैर्वालुकाभिर्वा भेषजै रुग्विनाशनैः ।
Y.M.044
कट्वम्लल्लवणत्यागी क्षीरभोजनमाचरेत् ।
Y.R.243
प्रथमं ल्लवणं पश्चात् क्षारं क्षीरोपमं ततः ।

ल्लुन

H.R.001/073
पिण्याकहिङ्गुल्लुनाद्यमपथ्यमाहुः ।

लावण्य

लाभ

S.SV.078
दृश्यतेल्लभदः पुंसां सौम्ये सौख्यं प्रजायते ।
S.SV.086
तदा नित्यं जयो ल्लभो विपरीतं विवर्जयेत् ।
S.SV.093
कर्तव्याः खलु रिक्तायां जयल्लभसुखार्थिभिः ।
S.SV.095
यत्किञ्चित्पूर्वमुद्दिष्टं ल्लभादिसमरागमः ।
S.SV.129
जीविते मरणे प्रश्ने ल्लभाल्लभे जयाजये ।
S.SV.130
अन्यत्तत्र न कर्तव्यं जयल्लभसुखैषिभिः ।
S.SV.163
चिरल्लभः क्षितेर्जयस्तत्क्षणे तोयतत्त्वतः ।
S.SV.170
ल्लभकृद्धारुणं तत्त्वं प्रवाहे चतुरङ्गुलम् ।
S.SV.177
ल्लभः पृथ्वीकृतोहि स्यान्निशायां ल्लभकृद्भलम् ।
S.SV.178
जीवितव्ये जये ल्लभे कृष्यां च धनकर्मणि ।
S.SV.198
पृथिव्यां चिरकालेन ल्लभश्चापः क्षणान्दवेत् ।
S.SV.247
ल्लभादीन्यपि कार्याणि पृष्ठानि कीर्तितानि च ।
Y.B.180
स्वयमेव प्रजायन्ते ल्लभाल्लभविवर्जिते ।
Y.R.025
यथाल्लभेन तुष्टिस्तु संतोषः परिकीर्तितः ।

लाला

A.P.008
केचिन्मूत्रं पिबन्ति प्रमल्लभशनतः केचिदश्नन्ति लालाम् ।
H.R.004/040
द्विपाः स्युः धातवः सप्त स्वेदल्लालद्वयोर्द्वयोः ।
S.SV.193
शुक्रशोणितमज्जा च मूत्रं लाल च पञ्चमम् ।

लावण्य

G. P.002/029
ल्लवण्यमल्लवण्यं वा यं यं रसति जिह्वया ।

लिङ्ग

A.P.055

लीनं यत्र चराचरं ल्यवशात् तल्लिङ्गमित्युच्यते ।

H.R.001/061

आधारशोधनं चक्राद्या लिङ्गवज्रोत्क्रिमणा ।

H.R.002/078

पूत्कारोचितलिङ्गरन्ध्राग्रे बहिःस्थाप्यमेकं... ।

H.R.002/078

...लिङ्गरन्ध्रमध्य...नालीद्वय निरूपणमादी क्रियते ।

H.R.002/085

...द्विस्तारात् तदनन्तरं दृढतरं लिङ्गं ततो जायते ।

H.R.002/088

अन्योन्यं गाढमालिङ्गं योनौ लिङ्गं निरोपयेत् ।

H.R.002/096

तावत्तावदभिव्यक्तिः लिङ्गस्यास्य प्रजायते ।

H.R.002/100

लिङ्गं कराभ्यां आकुञ्च्य मणिचान्तः प्रवेशयेत् ।

S.K.S.146

लिङ्गे प्रवेश्य नलिकां तोयपूर्णां तु भस्त्रिकाम् ।

Y.V.009

आधारश्च गुदे तस्थौ स्वाधिष्ठानश्च लिङ्गके ।

Y.V.012

आधारे लिङ्गनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ल्छटे ।

Y.V.030

पूर्वभागे अधो लिङ्गं शङ्खिन्यां चैव पश्चिमम् ।

Y.V.031

द्वौ षष्टिभोगिनी स्थानं पश्चालिङ्गं प्रकाशयेत् ।

Y.Y.012/023

मध्यमेऽपि हृदये च ल्छटे...लिङ्गमदृश्यम् ।

लिङ्गग्रहण

A.Y.002/036

इत्यादिलिङ्गग्रहणं नानादर्शनदर्शनम् ।

लिङ्गदेश

G. P.001/031

कुहूश्च लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने च शङ्खिनी ।

S.SV.040

कुहूश्च लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने तु शङ्खिनी ।

लिङ्गवस्ति

S.K.S.022

नेत्रकर्णशिरोलिङ्गवस्तयः पायुजाः पराः ।

लिङ्गरन्ध्र

H.R.002/081

लिङ्गरन्ध्रमध्यस्थापनीय नालस्वरूपं लिङ्गरन्ध्र... ।

H.R.002/084

नियोज्य लिङ्गरन्ध्रे च निर्भीतः स्यापयेत्क्षणम् ।

लिङ्गविवर

H.R.002/079

प्रोक्तं तादृशमेव लिङ्गविवरे यत्नेन संस्थापयेत् ।

H.R.002/085

नालं तादृशमेव लिङ्गविवरे यत्नेन संस्थापये... ।

लिङ्गस्थैर्य

H.R.002/084

लिङ्गस्थैर्यं लिङ्गदाढ्यं बहुवीर्यं विवर्धनम् ।

लिङ्गाभ

A.P.027

कामरूपे शिवं देवं लिङ्गाभं मणिसन्निभम् ।

लिपिलेखन

S.SV.119

नदीजलौघतरणे भेषजे लिपिलेखने ।

लीन

A.P.055

लीनं यत्र चराचरं ल्यवशात् तल्लिङ्गमित्युच्यते ।

A.Y.001/045

तत्त्वे लीनस्तथा योगी पृथग्भावं न विन्दति ।

A.Y.001/072

सप्तरात्रल्येनापि परे लीनस्य योगिनः ।

A.Y.001/080

आत्मन्येवात्मना लीनो योगी षोडशवासरान् ।

G. P.002/097

तन्मयत्वं व्रजत्येवं योगी लीनः परे पदे ।

Y.M.186

अव्ययत्वं व्रजेदेवं योगीलीनः परात्परे ।

लीयमान्

Y.B.168

कपूरे लीयमाने किं काठिन्यं तत्र विद्यते ?

लुप्त

Y.R.275

क्षणं दृष्टिगतं भूत्वा पुनर्लुप्तं भवेत्क्षणात् ।

लोके

A.Y.001/096

कायस्थो दृश्यते लोके तत्त्वचर्या समाचरेत् ।

G. P.001/084

भूर्भुवःस्वरिमे लोकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

G. P.001/085

त्रयः कालस्त्रयो वेदास्त्रयो लोकास्त्रयः स्वराः ।

H.R.002/030

न तस्य दुर्लभं किञ्चित् त्रिषु लोकेषु विद्यते ।

S.K.S.006

दैवविघ्नेन वा लोके जायन्ते व्याधयो मुनेः ।

S.K.S.047

प्रसिद्धं कसनं लोके कफनिर्हरणं परम् ।

S.SV.012

आश्चर्यं नास्तिके लोके आधारं त्वास्तिकेजने ।

S.SV.144

सर्वलोकेस्थजीवानां न देहो भिन्नतत्त्वकः ।

S.SV.232

प्रभवति न च विघ्नं केशवस्यापि लोके ।

S.SV.270

इह लोके परत्रापि स्वरज्ञानी बली सदा ।

S.SV.305

संवत्सरफलं ब्रूयाल्लोकानां तत्त्वचिन्तकः ।

S.SV.383

स वेत्ति मानवो लोके संसर्गादपि मार्गवित् ।

S.SV.393

एवं प्रवीततं लोके प्रसिद्धं सिद्धयोगिभिः ।

S.SV.394

एवं प्रवीततं लोके प्रसिद्धं सिद्धयोगिभिः ।

Y.B.054

क्रीडति त्रिषु लोकेषु, लीलया यत्र कुत्रचित् ।

Y.B.078

देहोऽवदृश्यते लोके, दग्धकर्पटवत्स्वयम् ।

Y.B.168

क्रीडति त्रिषु लोकेषु जायन्ते सिद्धयोऽखिलः ।

Y.B.173

द्विविधाः सिद्धयो लोके, कल्पिताकल्पिताः शिवे ।

Y.M.073

भूर्भुवः स्वरिमे लोकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

Y.M.075

त्रयः कालस्त्रयो लोकास्त्रयो वेदास्त्रयो स्वराः ।

Y.R.132

शब्दादिविषया लोके सुलभाः सर्वयोनिषु ।

Y.R.264

निर्माय विहरेल्लोके पुनश्चैको भवेत्क्षणात् ।

Y.V.002

भ्रान्तश्च भ्रमते लोको निर्भ्रान्तः कृतनिश्चयः ।

Y.Y.001/027

जाताश्च त्रिषु लोकेषु आनुलोम्येन मानवाः ।

Y.Y.009/028

भासयन्तं जगत्सर्वं दृष्ट्वा लोकैकसाक्षिणम् ।

लोकत्रय

A.P.055

सा शक्तिर्यदचिन्त्यरूपगहनलोकत्रयोन्नासिनी ।

H.R.004/051

यो लोकत्रयमाविश्य विभर्त्यव्यय ईश्वरः ।

लोकनायक

Y.Y.001/019

मयैवमुक्तो दुहिणः स्वयम्भूर्लोकनायकः ।

लोकानुग्रह

S.K.S.014

यान्याह धूर्जटिः साक्षाल्लोकानुग्रहहेतवे ।

लोभ

Y.B.015

कामः क्रोधोभयं चिन्ता, लोभमोहमदा रुजः ।

लोह

Y.B.126

भिद्यन्ते ग्रन्थयो वंशे, तप्तलोहशस्त्रकया ।

लोहकार

लोहकार

H.R.001/054

भस्त्रिवल्लैहकाराणां रेचपूरसुसंभ्रमौ ।

H.R.002/023

यथैष लैहकाराणां भस्त्री वेगेन चाल्यते ।

Y.B.108

स्तनयोरथ भस्त्रेव लैहकारस्य वेगतः ।

Y.R.057

भस्त्रावल्लैहकारस्य क्षणमात्रं विचक्षणः ।

लोहशलाका

S.K.S.081

उद्घाटयेत्तु तत्सम्यक् तीक्ष्णलैहशलाकया ।

लोहित

G. P.001/071

स पुनर्द्विविधो बिन्दुः पाण्डुरो लोहितस्तथा ।

G. P.001/071

पाण्डुरः शुक्रमित्याहुर्लोहिताख्यो महारजः ।

Y.M.060

सततं द्विविधौ बिन्दुः पाण्डुरो लोहितस्तथा ।

Y.M.061

पाण्डुरं शुक्रमित्याहुः लोहिताख्यं महारजः ।

लौकिक

Y.Y.006/013

यद्वा समभ्यसेन्नित्यं वैदिकलौकिकं तु वा ।

Y.Y.006/015

स वैदिकं जपेन्मन्त्रं लौकिकं न कदाचन ।

Y.Y.006/015

केचिद्भूतहितार्थाय जपमिच्छन्ति लौकिकम् ।

Y.Y.006/018

यद्वा समभ्यसेच्छूद्रो लौकिकं विधिपूर्वकम् ।

लौकिकमार्ग

Y.Y.002/010

वेदलौकिकमार्गेषु कुत्सितं कर्म यद्भवेत् ।

लौलिकी

S.K.S.088

...यावत्कण्ठं लौलिकां संविधाय ।

वक्त्र

लौल्य

H.R.001/077

जनसङ्गं च लौल्यं च षड्भिर्योगी विनश्यति ।

व

वं

S.K.S.041

वंगुविकरणस्थेऽस्मिन्नन्तर्ज्योतिः प्रकाश्यते ।

वंबीज

S.SV.210

वंबीजं वारुणं ध्यायेत्तत्त्वमर्द्धशशि प्रभम् ।

वंश

H.R.004/011

अन्ते तु किङ्किणी वंशवीणा भ्रमरनिःस्वनाः ।

वंशजा

S.K.S.133

वंशजा नलजा चापि नलिका चतुरङ्गुल ।

वंशरन्ध्र

Y.R.107

मेरुदण्डे विशेषेणो वंशरन्ध्रे यथानिलः ।

वंशी

Y.R.252

वंशीशब्दनिभश्चाथो मृदङ्गसदृशो ध्वनिः ।

वकार

Y.Y.008/017

वारुणे वायुमारोप्य वकारेण समन्वितम् ।

वकारबीज

G. P.002/055

यत्पीयूषवकारबीजसहितं युक्तं सदा विष्णुना ।

Y.M.145

तत्पीयूषवकारबीजसहितं युक्तं सदा विष्णुना ।

वक्त्र

G. P.002/016

...द्वाराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण संपूरितम् ।

वक्त्रग्राह्य

H.R.003/031

व्यात्तवक्त्रो निरीक्षेत नासाग्रं सुसमाहितः ।

S.K.S.016

कसनं छीवनं चापि घ्राणवक्त्रविभेदतः ।

S.K.S.092

अङ्गुलिं वक्त्रमध्ये तु वमनं तु यथाचरेत् ।

S.K.S.121

दैहिकः स तु विज्ञेयः परो वक्त्रेण गृह्यते ।

S.SV.017

शास्त्रहीनं यथा वक्त्रं शिरोहीनं च यद्वपुः ।

Y.M.106

द्वाराण्यङ्गुलिभिर्नियम्य पवनं वक्त्रेण वा पूरितम् ।

Y.R.113

श्रूयते योगिनो वक्त्रे संस्रवेदमृतं तथा ।

Y.Y.008/023

पञ्च वक्त्रयुतं सौम्यं दशबाहुं त्रिलेचनम् ।

Y.Y.009/026

कप्यासस्य समं वक्त्रं सृष्टिस्थित्यन्तकारणम् ।

वक्त्रग्राह्य

S.K.S.123

वक्त्रग्राह्यस्तु विस्तारान्मिश्रके प्रोचितो मया ।

वक्त्रमार्ग

S.K.S.049

निष्ठीवेद्वक्त्रमार्गेण छीवनं स्यादुदानतः ।

वक्त्र

S.SV.347

मध्याङ्गुलिनां त्रितयं न वक्त्ररोगं...कण्ठ ।

वक्त्रभाव

Y.B.111

कुण्डलेबोधकं वक्त्रभावघ्नं सुखदं शुभम् ।

Y.R.062

कुण्डलेवक्त्रभावघ्नस्त्रिदोषशमनः परः ।

वक्त्री

H.R.002/118

फणी कुण्डलिनी नागी चक्री वक्त्री सरस्वती ।

वक्त्रकन्धर

वक्ष

G. P.001/052

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

G. P.001/058

वक्षोन्यस्तहनुः प्रपीड्य सुचिरं योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।

G. P.002/016

ध्यात्वा वक्षसि वह्न्यपानसहितं मूर्ध्निस्थितं धारये ... ।

H.R.003/036

उत्तम्य चुबुके वक्षः संस्थाप्य पवनं शनैः ।

H.R.003/038

गाढं वक्षसि सन्निधाय चुबुकं ध्यानं च तच्चेतसि ।

Y.M.041

गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यानं ततश्चेतसा ।

Y.M.066

हंस (वक्ष) न्यस्त हनुः...रसाः योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।

Y.M.107

धृत्वा वक्षसि वह्निवायुसहितं धूर्णिस्थितं धारयेत् ।

वङ्कनालि

Y.V.022

वङ्कनालि क्षया शौरी कुण्डले कुण्डलः स्मृताः ।

वचन

H.R.001/086

इदं वचनं हठाभ्यासकरणासामर्थ्यं विषय... ।

वज्र

A.P.040

आस्फाल्येन्महामेरुं वायुवज्राग्निकोटिभिः ।

H.R.003/008

सिद्धं भद्रं वज्रसिंहं शिल्पसिंहासनं परम् ।

Y.V.020

त्रिशिखं वज्रमोङ्कारमूर्ध्वनासं भ्रुवोर्मुखम् ।

Y.V.023

सिध्यन्ति वज्रगुम्फानि नवद्वाराणि बन्धयेत् ।

वज्रकन्धर

H.R.002/080

यत्नतः शरनालेन पूत्कारं वज्रकन्धरे ।

वज्रदण्ड

वज्रदण्ड

Y.B.097

प्रविशेद् वज्रदण्डे तु सुषुम्णावदनान्तरे ।

Y.B.131

वज्रदण्डेन सम्भूता, मणयश्चैकविंशतिः ।

Y.V.031

पूर्वपश्चिमदिग्भागे वज्रदण्डे व्यवस्थिते ।

वज्रासन

H.R.003/026

एतत्सिद्धासनं प्राहुः अन्ये वज्रासनं विदुः ।

Y.B.095

वज्रासनगतो नित्यं, मासार्धं तु समभ्यसेत् ।

Y.B.125

वज्रासनस्थितो योगी, चालयित्वा तु कुण्डलीम् ।

वज्रि

H.R.002/142

त्रिशङ्खि वज्रिमोङ्करी मूर्ध्वानालं भ्रुवोर्मुखे ।

वज्रोल्किर्मन्

H.R.001/061

आधारशोधनं चक्रया लिङ्गं वज्रोल्किर्मणा ।

H.R.002/076

अपानप्राणयोरैक्यं कार्यं वज्रोल्किर्मणा ।

वज्रोली

A.P.009

एषाऽमरोली वज्रोली सहजोली मतेति च ।

H.R.002/034

करणी विपरीताख्या वज्रोलीशक्तिचालनं ।

H.R.002/074

वज्रोलीं कथयिष्यामि गोपितां सर्वयोगिभिः ।

H.R.002/077

कामिनी वा नरो वाथ वज्रोलीं बुद्धिमात्रयेत् ।

H.R.002/102

वज्रोलीभ्यासयोगेन योगसिद्धिः करे स्थिता ।

H.R.002/103

अज्ञातयोगशास्त्रेण वज्रोलीं स्त्री तु नाभ्यसेत् ।

H.R.002/106

सहजोली चामरोली वज्रोल्या एव भेदतः ।

वधू

H.R.002/106

वज्रोली मैथुनादूर्ध्वं स्त्रीपुंसोश्चाङ्गलेयनम् ।

H.R.002/109

वज्रोलीमभ्यसेदेवममरोलीति कथ्यते ।

H.R.002/141

योगिनां संप्रवर्तन्ते तेषां वज्रोली खेचरी ।

H.R.002/148

वज्रोली वर...दश महामुद्रान्वितैः कुम्भकैः... ।

S.K.S.005

खेचरीसाधने नृणां वज्रोलीसिद्धिसाधने ।

S.K.S.024

वज्रोलीज्ञानि कर्माणि सप्त प्राह सदाशिवः ।

S.K.S.026

वज्रोलीज्ञानि कर्माणि वज्रोल्यामेव वक्ष्यते ।

वत्सर

G. P.002/049

अमृतापूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।

S.SV.326

मासादौ चैव पक्षादौ वत्सरादौ यथाक्रमम् ।

Y.M.140

अमृतं पूर्णदेहस्य योगिनो द्वित्रिवत्सरात् ।

वत्सरत्रय

S.SV.331

तदा तस्य भवेन्मृत्युः सम्पूर्णं वत्सरत्रये ।

वदन

G. P.002/100

यत्स्वयं चादिनाथस्य निर्गतं वदनाम्बुजात् ।

H.R.001/057

वपुः कृशत्वं वदने प्रसन्नता... ।

H.R.002/002

सुषुम्णा वदनं भित्वा सुखाद्विशति मारुतः ।

S.SV.150

वदन प्रान्तके चान्याङ्गुलिर्दद्याच्च नेत्रयो ।

वधू

Y.Y.001/006

तमेवं गुणसम्पन्नं नारीणामुत्तमा वधूः ।

वन

वन

H.R.002/117

सशैलवनधात्रीणां यथाधारः सुराचलः ।

Y.R.180

नानावनानि रम्याणि निर्मलानि सरांसि च ।

वनमाला

Y.R.162

वनमालालसत्कण्ठं मकराकारकुण्डलम् ।

वन्ध्या

S.SV.290

चन्द्रनेत्राग्नितत्त्वेषु वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।

S.SV.291

उभयोः सङ्गमे प्राप्तो वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।

वपु

G. P.001/074

याति बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्विष्यं वपुस्ततः ।

G. P.001/088

वचसा तज्जपेद्बीजं वपुषा तत्समभ्यसेत् ।

G. P.002/037

त्रिदोषः समृणाल्कोमलवपुर्योगी चिरं जीवति ।

H.R.001/057

वपुः कृशत्वं वदने प्रसन्नता... ।

S.SV.017

शास्त्रहीनं यथा वक्त्रं शिरोहीनं च यद्वपुः ।

वपुर्भङ्ग

H.R.001/027

प्रयासस्तूतुंग शृङ्ग वपुर्भङ्गप्रसंगमनुकरोति ।

वपुष्

H.R.004/030

चन्द्रात्सारं पिबति वपुषस्तेन मृत्युर्नराणाम् ।

Y.M.063

यदा रजो बिन्दोः सहैकत्वं भवेद्विष्यं वपुस्तथा ।

Y.M.076

वचसा यज्जपेद्बीजं वपुषा यत्समभ्यसेत् ।

वमन

S.K.S.020

वमनं च विरेकश्च रक्तस्रावः शिवोदितः ।

वरुण

S.K.S.092

अङ्गुलिं वक्त्रमध्ये तु वमनं तु यथाचरेत् ।

S.K.S.093

वमेद्वा तत्र पिष्टेन मदनस्य फलेन तु ।

S.K.S.094

मदनादिगणेनैव वमनं कारयेत्सुधीः ।

S.K.S.094

उदानेनैव वमनमुपवासफलदम् ।

S.K.S.097

वमनं च विरेकश्च स्नेहस्वेदनपूर्वकौ ।

S.SV.223

भोजने वमने चैव गतिरष्टदशाङ्गुलम् ।

वयस्थ

A.P.021

क्षमावीर्यनयैर्युक्तो वयस्थस्सत्त्ववानपि ।

वर

S.SV.131

शापं दद्याद्वरं दद्यात्सर्वथैव तदन्यथा ।

Y.R.050

द्वावेव तेषु सर्वेषु प्राणायामौ वरौ मतौ ।

वरानन

S.SV.111

गुरुपूजाविषादीनां चालने च वरानने ।

वरुण

S.SV.071

तृतीयं वहते भूमिश्चतुर्थं वारुणो बहेत ।

S.SV.158

द्वादशाङ्गुलं माहेयं वारुणं षोडशाङ्गुलम् ।

S.SV.160

पृथिव्यां स्थिरकर्माणि चरकर्माणि वारुणे ।

S.SV.170

लभ्यते वारुणं तत्त्वं प्रवाहे चतुरङ्गुलम् ।

S.SV.179

आयाति वारुणे तत्त्वेशत्रुरस्ति शुभः क्षितौ ।

S.SV.186

आयाति वारुणे तत्त्वे तत्रैवास्ति शुभः क्षितौ ।

S.SV.210

वंबीजं वारुणं ध्यायेत्तत्त्वमर्द्धशशि प्रभम् ।

वरुणतत्त्व

S.SV.264
पार्थिवे च समं युद्धं सिद्धिर्भवति वारुणे ।
S.SV.297
गर्भाधानं मारुते...दुःखी...वारुणे सौख्ययुक्तः ।
S.SV.299
माहेन्द्रे सुसुतोत्पत्तिर्वारुणे दुहिता भवेत् ।
Y.Y.008/017
वारुणे वायुमारोप्य वकारेण समन्वितम् ।

वरुणतत्त्व

S.SV.298
स्यान्नित्यं वारुणेतत्त्वे व्योम्निगर्भोविनश्यति ।

वर्ण

G. P.002/081
उपाधिः प्रोच्यते वर्णस्तत्त्वमात्माभिधीयते ।
S.SV.147
पञ्चमे तस्य वर्णाश्च षष्ठे तु प्राण एव च ।
S.SV.155
मारुतो नीलजीमूत आकाशः सर्ववर्णकः ।
Y.M.073
त्रयो वर्णाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।
Y.M.074
त्रयो वर्णाः स्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।
Y.M.171
उपाधिः प्रोच्यते वर्णः तत्त्वमात्माभिधीयते ।
Y.M.173
उपाधिवर्णयोगेन दृश्यते स्फटिको मणिः ।

वर्णत्रय

Y.Y.006/003
वर्णत्रयात्मका ह्येते रेचपूरककुम्भकाः ।

वर्णरूप

Y.V.012
हं क्षं तत्त्वार्थयुक्तं सकलदलातं वर्णरूपं नमामि ।

वर्णाकार

S.SV.173
वर्णाकारे स्वादवाहे अव्यक्तसर्वगामिनाम् ।

वशिता

वर्णाभ

S.SV.209
सुगन्धां स्वर्णवर्णाभां प्राप्नुयाद्देहलघवम् ।

वर्णाश्रम

Y.Y.001/021
वर्णाश्रमोक्तं यत्कर्म कामसङ्कल्पपूर्वकम् ।
Y.Y.001/024
वर्णाश्रमोक्तं कर्मैव विध्युक्तं कामवर्जितम् ।
Y.Y.001/025
वर्णाश्रमोक्तं कर्मैव विधिवत्कामपूर्वकम् ।

वर्तुल्यकार

S.SV.172
नीलं च वर्तुल्यकारं स्वाद्वम्लं तिर्यगाश्रितम् ।
Y.R.268
वर्तुल्यकारकं बिन्दुं दूरस्थस्तं विलोकयेत् ।

वलय

H.R.002/134
शृङ्खलायाश्च वलये जिह्वां तत्र प्रवेशयेत् ।
Y.R.080
सार्द्धत्रिवल्याकारा संसृप्तभुजगोपमा ।

वली

A.P.028
वलेपल्लिनिर्मुक्तो जीवेदब्दशतत्रयम् ।
H.R.002/072
वले च पल्लिं चैव षण्मासोर्ध्वं न दृश्यते ।

वश

S.SV.067
यो जानाति क्रियामेतां त्रैलोक्यं वशं क्षणात् ।
Y.R.134
इन्द्रियाणां वशे यस्मादेतद्विश्वमशेषतः ।

वशोदय

A.Y.002/074
न तिष्ठति क्षणेनेव मारुतस्य वशोदयात् ।

वशिता

Y.R.209
समाध्यभ्यासतः प्राणो योगिनोवशितामियात् ।

वशिन्

वशिन्

H.R.001/045
निर्वातभूमौ सन्तिष्ठेद्वशी हितमिताशनः ।
H.R.003/078
अथासने दृढे योगी वशी हितमिताशनः ।
S.K.S.139
तिष्ठेद्वशी मिताहारः सर्वाङ्गं तेन शुध्यति ।

वशीकरण

S.SV.275
इदानीं देवदेवानां वशीकरणकं वद ।

वश्य

S.SV.282
चन्द्रे द्वितुर्यष्टकृत्वोवश्याभवतिकामिनी ।

वश्यता

A.P.063
रविरूर्ध्वपदं याति बिन्दुना याति वश्यताम् ।
S.SV.257
स्थायिनोविजयं विद्याद्रिपुवश्योदयोऽपि च ।

वश्यादिकर्मन्

S.SV.122
भुक्तमार्गेण मन्दाग्रौ स्त्रीणां वश्यादिकर्मणि ।

वसिष्ठ

H.R.002/037
महामुद्रां प्रवक्ष्यामि वसिष्ठेनोक्तमादरात् ।
H.R.003/005
वसिष्ठायैश्च मुनिभिर्मत्स्येन्द्राद्यैश्च योगिभिः ।
Y.R.009

यथा पूर्वर्षयश्चक्रुर्वसिष्ठाद्याः शुकादयः ।
Y.Y.011/013
विश्वामित्रो वसिष्ठश्च गौतमश्चाङ्गिरास्तथा ।

वसुन्धरा

S.SV.237
कुरुते पूर्णतत्त्वस्थो जयत्येको वसुन्धराम् ।
S.SV.307
सुभिक्षं राष्ट्रवृद्धिः स्याद्बहुसस्या वसुन्धरा ।

वह्नि

वस्तु

S.K.S.125
कवलीकृत्य यद्वस्तु मुखमध्ये विधारयेत् ।
Y.R.241
समाधौ त्वमृषा सर्वं वस्तुकार्यकरं तथा ।

वस्तुसङ्ग्रह

S.SV.102
आश्रमे धर्मप्रासादे वस्तूनां सङ्ग्रहेऽपि च ।
S.SV.313
तत्कुर्याद्वस्तुसङ्ग्राहो द्विमासे च महर्घता ।

वस्त्र

H.R.001/035
विशद्वस्तप्रमाणेन धौतेर्वस्त्रसुदीर्घितम् ।
S.K.S.056
तिथिहस्तमितायामं धौतीवस्त्रस्य लक्षणम् ।
S.K.S.057
तोयसिक्तं ग्रसेद्वस्त्रं प्राणाभ्यां वायुमुत्सृजन् ।
S.SV.103
यात्रादाने विवाहे च वस्त्रालङ्कारभूषणे ।

वह्नि

A.P.044
वह्निस्त्रीपथसेवानामादौ वर्जनमाचरेत् ।
G. P.002/009
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुञ्जालितम् ।
G. P.002/016
ध्यात्वा वक्षसि वह्न्यपानसहितं मूर्ध्निस्थितं धारये ... ।
G. P.002/050
इन्धनानि यथा वह्निस्तैलवर्ति च दीपकः ।
G. P.002/097
दुग्धे क्षीरं घृतेसपिरग्नौ वह्निरिवार्पितः ।
H.R.002/051
वह्निस्त्री पथसेवानामादौ वर्जनमादिशेत् ।
H.R.002/053
वह्निवृद्धिकरं चैव ह्यणिमादि गुणप्रदं ।
H.R.002/147
जिह्वाप्रवेशनं भूत वह्निनोद्वापिता खलु ।
H.R.004/015
काष्ठे प्रवर्तितो वह्निः काष्ठेन सह लीयते ।

वह्नि

वह्नि

S.K.S.089
वह्नेदीप्तिः कफपित्त...कार्श्यं कान्तियुक्तं शरीरम् ।
S.K.S.118
स्वेदनं वह्निदैवत्यं वह्निना साध्यते तु तत् ।
S.SV.125
तस्यां नाड्यां स्थितो वह्निर्ज्वलते कालरूपकः ।
S.SV.156
स्कन्धद्वये स्थितो वह्निर्नाभिमूले प्रभञ्जनः ।
S.SV.162
पृथ्वीजलभ्यां सिद्धिः स्यान्मृत्युर्वह्नौ क्षयोऽनिले ।
S.SV.163
हानिः स्याद्वह्निवाताभ्यां नभसो निष्फलं भवेत् ।
S.SV.177
वह्नौ मृत्युः क्षयोवायुर्नभः स्थानं दहेत्कचित् ।
S.SV.182
कुजो वह्नी रविः पृथ्वीसौरिरापः प्रकीर्तितः ।
S.SV.184
पृथ्वी बुधो जलदिन्दुः शुक्रो वह्नी रविः कुजः ।
S.SV.234
वह्नो वायो प्रदीपेषु खे पुनर्नोभयेष्वपि ।
S.SV.297
गर्भस्रावः स्वल्पजीवश्च वह्नौ, भोगी...पार्थिव... ।
S.SV.306
शोभनं च यथा दुष्टं व्योममारुतवह्निभिः ।
S.SV.340
हुंकारः शीतल्रे यस्य फूत्कारो वह्निसन्निभः ।
S.SV.342
अरश्मिबिम्बं सूर्यस्य वह्नेः शीतांशुमालिनः ।
Y.B.096
वायुना ज्वलितो वह्निः कुण्डलीमनिशं दहेत् ।
Y.B.097
वायुना वह्निना सार्धं, ब्रह्मग्रन्थिं भिनत्ति सा ।
Y.B.165
धातुं स्वं सङ्ग्रसेद् वह्निः पवनेन समन्ततः ।
Y.M.013
त्रिकोणं तत्पुरं वह्नेः अथो (धो)...(मेढ्रात्प्रतिष्ठितम्) ।
Y.M.097
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुञ्चालितम् ।
Y.M.107
धृत्वा वक्षसि वह्निवायुसहितं धूर्णिस्थितं धारयेत् ।

Y.M.148
तेषां वह्निमसंशयं तु ज्वलते वैश्वानरी धारणा ।
Y.M.186
दुग्धे क्षीरं धृते सर्पिर्वह्नौ वह्निरिवार्पितम् ।
Y.M.187
भवनजवह्निं मुक्तिसोपानमार्गम् ।
Y.R.096
ततो वह्निप्रतापेन प्राणसङ्घर्षणेन च ।
Y.R.133
घृतासेकाद्यथा वह्नेर्ज्वालं भूयोभिवर्धते ।
Y.Y.004/009
आत्मस्थमनिलं विद्वानात्मस्थेनैव वह्निना ।
Y.Y.004/010
आत्मस्थवह्निनैव त्वं योगजेन द्विजोत्तमे ।
Y.Y.004/056
भुक्तं सर्वरसं गात्रे व्यापयन्वह्निना सह ।
Y.Y.004/061
वायुना वातितो वह्निरपानेन शनैः शनैः ।
Y.Y.004/063
ततः सुपक्वमकरोद्वह्निः सन्तप्तवारिणा ।
Y.Y.005/021
शरीरलघुता दीप्तिर्वह्नेर्जठरवर्तिनः ।
Y.Y.006/069
कुण्डल्यं याति वह्निश्च दहत्यत्र न संशयः ।
Y.Y.006/070
सन्तप्ता वह्निना तत्र वायुना चालिता स्वयम् ।
Y.Y.008/012
अयुक्ता कारणे वह्नौ कार्यरूपस्य संस्थितिः ।
Y.Y.008/019
वह्नौ चानिलमारोप्य रेफाक्षरसमन्वितम् ।
Y.Y.008/020
धारयेत्पञ्च घटिकाः वह्निनासौ न दह्यते ।
Y.Y.011/005
आत्माग्निहोत्रवह्नौ तु प्राणायामैर्विवर्धते ।
Y.Y.012/002
याति गार्गि तदापानात्कुलं वह्नेः शनैः शनैः ।
Y.Y.012/003
वायुना वातितो वह्निरपानेन शनैः शनैः ।
Y.Y.012/006
शरीरलघुता दीप्तिर्वह्नेर्जठरवर्तिनः ।

वह्निजय

वाक्

Y.Y.012/012
सन्तप्ता वह्निना तत्र वायुना च प्रचालिता ।
Y.Y.012/013
चरन्ति सर्वे सह वह्निनैव यथा पटे तन्तुगतिस्तथैव ।
Y.Y.012/021
वायुमुन्नय ततस्तु सर्वाहं व्याहरन्प्रणवमत्र सविन्दुम् ।
Y.Y.012/022
सर्वाहं वायुमारोप्य भ्रुवोर्मध्ये धिया तदा ।
Y.Y.012/034
प्रभञ्जनं मूर्ध्निगतं सर्वाहं धिया समासाद्य गुरूपदेशात् ।
वह्निजय
G. P.002/056
देशा वह्निजयं सदा वितनुते वैश्वानरी धारणा ।
वह्नितत्त्व
S.SV.313
विषमे वह्नितत्त्वं स्याज्जायते केवलं नभः ।
वह्निदेश
Y.V.016
अकारो वह्निदेशे च उकारो हृदि संस्थितः ।
वह्निधारणा
Y.R.152
वह्निधारणयायोगी नाग्निना दह्यते क्वचित् ।
वह्निभाव
A.P.016
दुद्रज्ञे (?) वह्निभावे स्रवति शशधरे पूरयत्याशुकाये ।
वह्निमण्डल
H.R.002/062
अपाने चोर्ध्वं जाते प्रयाते वह्निमण्डले ।
वह्निमान्द्य
S.K.S.058
कासश्वासप्लीहकुष्ठदिनाशम् वह्नेर्माद्यं...श्लेष्मरोगान् ।
वह्नियोग
G. P.001/050
प्रबुद्धा वह्नियोगेन व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।
S.SV.314
खनिले वह्नियोगेन रौरवं जगतीतले ।

वह्निवृद्धिकर

A.P.043

वह्निवृद्धिकरं चैव अणिमादिगुणप्रदम् ।

वह्निशिखा

Y.Y.012/011

वायुना...वह्निशिखाभिः कन्दमध्यगतनाडिषु... ।

वह्निस्थान

Y.Y.008/007

आपायोर्हृदयान्तं यद्वह्निस्थानं तदुच्यते ।

Y.Y.008/010

नाभिमध्याद्वलन्तं यद्वह्निस्थानं तदुच्यते ।

वह्न्यालय

Y.Y.007/027

नाभिमध्यात्पुनर्मंद्रे मेढ्राद्वह्न्यालये ततः ।

वाक्

A.Y.001/017

वायुवाक्काय दृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।

A.Y.002/057

वाङ्मनः कायसंक्षोभं प्रयत्नेन विवर्जयेत् ।

A.Y.002/069

वायुवाक्कायदृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।

A.Y.002/092

...वाचामवाच्यं स्वयमेव बोध्यम् ।

G. P.002/060

कर्मणा मनसा वाचा धारणाः पञ्चदुर्लभाः ।

H.R.004/005

अनन्तमेकं वचसामगम्यं...श्रीगुरुनाथ एव ।

S.K.S.123

सैन्धवं च वचा व्याघ्री सुरसा चोपदन्तिका ।

Y.M.117

सुखमुष्णं समं दुःखं वाचा संस्पृश्यते तु यत् ।

Y.Y.001/051

कर्मणा मनसा वाचा सर्वभूतेषु सर्वदा ।

Y.Y.001/054

कर्मणा मनसा वाचा परद्रव्येषु निःस्पृहा ।

Y.Y.001/055

कर्मणा मनसा वाचा सर्वावस्थासु सर्वदा ।

वाक्पटु

Y.Y.001/063
विहितेषु तदन्येषु मनोवाक्कायकर्मणाम् ।
Y.Y.001/070
गुरवः श्रुतसम्पन्ना मान्या वाङ्मनसादिभिः ।
Y.Y.002/007
रागाद्यपेतं हृदयं वागदुष्टनृतादिना ।
Y.Y.006/042
त्रिमासात्तस्य कल्याणि जायते वाक्सरस्वती ।

वाक्पटु

A.P.074
कायेनैव परीक्षेत वाक्पटुः किं करिष्यति ।

वाक्सिद्धि

A.Y.001/074
वाचः सिद्धिर्भवत्येव शापानुग्रहकारिणी ।

वाक्य

Y.V.028
हंस हंस पदे वाक्यं प्राणिनां देहमाश्रितः ।

वागगोचर

A.Y.002/023
स्वावगम्यो लयः कोऽपि जगतां वागगोचरः ।

वाचक

H.R.002/144
इडायाः वाचकाः शब्दाः पर्यायेण प्रकीर्तिताः ।

वाचासिद्धि

S.SV.225
वाचासिद्धिश्चतुर्यं च दूरदृष्टिस्तु पञ्चमे ।

वाचिक

Y.Y.002/014
जपश्च द्विविधः प्रोक्तो वाचिको मानसस्तथा ।
Y.Y.002/014
वाचिक उपांशुरुच्चैश्च द्विविधः परिकीर्तितः

वाजपेय

G. P.002/080
अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च ।
Y.M.158
अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च ।

वात

वाञ्छितफल

S.SV.089
सुप्तोत्थितो मुखं स्पृष्ट्वा लभते वाञ्छितं फलम् ।

वाणिज्य

S.SV.104
स्वस्वामिदर्शने मित्रे वाणिज्ये कणसङ्ग्रहे ।

वात

A.Y.001/041
यथा वातैर्विनिमुक्तो निश्चले निर्मलेऽर्णवः ।
A.Y.001/058
मनोवातनिरोधेन जागर्त्याधारसंस्थिता ।
G. P.001/090
चले वाते चले बिन्दुर्निश्चले निश्चले भवेत् ।
H.R.001/046
गुल्मो महोदरं चापि वातपित्तकफादिकम् ।
H.R.002/025
वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।
H.R.003/079
चले वाते चलं सर्वं निश्चले निश्चितै हठबन्धनम् ।

S.K.S.135
यावन्मलं विनश्यन्ति वातपित्तकफोद्भवाः ।
S.K.S.141
वातपित्तकफोत्थानां दोषाणां नाशनं परम् ।
S.SV.042
नामानि नाडिकानां तु वातानां तु वदाम्यहम् ।
S.SV.163
हानिः स्याद्बहिर्वाताभ्यां नभसो निष्फलं भवेत् ।
S.SV.180
पृथिव्यां मूलचिन्ता स्याज्जवस्य जलवातयोः ।
S.SV.183
जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुर्वातः सितोऽनल ।
S.SV.327
रक्षयेत्सूर्यं वातेन प्राणी जीवः स्थिरो भवेत् ।

Y.B.110
वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।
Y.V.033
सर्वव्याधिक्रियाकर्म वातपित्तसमन्वितम् ।
Y.Y.008/033
तदेतत्तु वरारोहे वातपित्तकफात्मकम् ।

वातज

वातज

Y.Y.008/036
धारणं कुर्वतस्त्वग्रौ सर्वे नश्यन्ति वातजाः ।
Y.Y.008/037
नश्यन्ति श्लेष्मजा रोगा वातजाश्चाचिरात्तथा ।

वातदोष

H.R.002/013
आलस्यं वातदोषघ्नं कृमिकीटं निहन्ति च ।
Y.B.104
उदरे वातदोषघ्नं कण्ठदोषं निहन्ति च ।

वातदोषहर

S.K.S.120
वातदोषहरं चेदं स्वेदनं गाङ्गपुण्यदम् ।

वातरोध

A.Y.001/059
ऊर्ध्वपश्चिममार्गेण वातरोधेन जाग्रती ।

वातविवर्जित

Y.Y.005/011
निर्जने निलये रम्ये वातातपविवर्जिते ।

वातात्मक

Y.Y.008/034
वातात्मकानां सर्वेषां योगेष्वभिरतात्मनाम् ।

वादिनिग्रह

S.SV.093
अग्निचोराधर्मधर्मा अन्येषां वादिनिग्रह ।

वाद्य

G. P.002/017
घण्टादीनां प्रवाद्यानां तदा सिद्धिरदूरतः ।
S.SV.109
गीतवाद्यादिनृत्यादौ नृत्यशास्त्रविचारणे ।

वानप्रस्थाश्रम

Y.Y.001/035
वानप्रस्थाश्रमादेवं चरेद्देश्यः समाहितः ।

वाम

वापी

S.SV.103
वापीकूपतडागादेः प्रतिष्ठा स्तम्भदेवयोः ।
S.SV.343
वाप्यां पुरीषमूत्राणि सुवर्णं रजतं तथा ।

वाम

A.P.029
पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणम् ।
G. P.001/029
इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गल दक्षिणे स्थिता ।
G. P.001/094
वामे दक्षिणमार्गेण ततः प्राणोऽभिधीयते ।
G. P.001/100
पीत्वा पिङ्गल्या समीरणमथो बद्ध्वा त्यजेद्दामया ।
H.R.002/038
पादमूलेन वामेन योनिं सम्पीड्य दक्षिणम् ।
H.R.002/044
पाणिं वामस्य पादस्य योनिस्थाने नियोजयेत् ।
H.R.002/113
स्वशक्त्या चाल्येद्दामे दक्षिणे च पुनः पुनः ।
H.R.002/144
इडा चन्द्रा शशी वाली गङ्गा वामस्तु बोधिता ।
H.R.003/030
दक्षिणे सव्यगुल्फं तु दक्षगुल्फं तु वामके ।
H.R.003/033
वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं संस्थाप्य वामं तथा ।
S.K.S.110
अमन्दावर्तवेगेन जठरं दक्षवामयोः ।
S.SV.038
इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गल दक्षिणे स्मृता ।
S.SV.038
सुषुम्ना मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।
S.SV.039
यशस्विनी वामकर्णे आनने चाप्यलम्बुषा ।
S.SV.049
इडा वामे च विज्ञेया पिङ्गल दक्षिणे स्मृता ।
S.SV.049
इडानाडी स्थिता वामाततोव्यस्ताच पिङ्गल ।

वाम

S.SV.057
वामे चामुतरूपा स्याज्जगदाप्यायनं परम् ।
S.SV.087
वामे व दक्षिणे वापि यत्र संक्रमते शिवः ।
S.SV.124
क्षणं वामे क्षणं दक्षे यदा वहति मारुतः ।
S.SV.127
क्षणं वामे क्षणं दक्षे विषमं भावमादिशेत् ।
S.SV.134
पुरो वामोर्ध्वतश्चन्द्रो दक्षाधः पृष्ठतो रविः ।
S.SV.135
ऊर्ध्ववामाग्रतो दूतो ज्ञेयो वामपथे स्थितः ।
S.SV.145
वामे वा दक्षिणे वाऽपि उदयाः पञ्च कीर्तिता ।
S.SV.251
वामे वा यदि वा दक्षे पृच्छति पृच्छकः ।
S.SV.259
रणे हरति शत्रुस्तं वामायां प्रविशेन्नरः ।
S.SV.324
पिङ्गलयां स्थितो जीवो वामे दूतस्तु पृच्छति ।
Y.M.008
वामोरूपरि दक्षिणं च चरणं विन्यस्य वामं तथा ।
Y.M.021
इडा वामे स्थिता भागे पिङ्गल दक्षिणे तथा ।
Y.M.027
वामदक्षिणमार्गेण चञ्चलत्वाच्च दृश्यते ।
Y.M.082
वामदक्षिणभागेन ततः प्राणो निधीयते ।
Y.M.088
पीत्वा पिङ्गल्या समीरणचयं बध्वा त्यजेद्दामया ।
Y.R.035
दक्षपादाग्रभागं च वामजङ्घान्तरेन्यसेत् ।
Y.R.037
वामोरूपरि दक्षाङ्घ्रिं विन्यसेत्तस्य चोपरि ।
Y.R.040
वामोरूपरि संयोज्यं वीरासनमितीरितम् ।
Y.R.040
दक्षिणोरुतले पादं वामं विन्यस्य दक्षिणम् ।

वामनाडी

Y.R.056
वामेनैव ततः पीत्वा दक्षरन्ध्रेण रेचयेत् ।
Y.R.058
किञ्चित्कालं बही रुद्ध्वा वामेनैव पिबेत्ततः ।
Y.R.061
वामदक्षक्रमेणैवं प्राणायामं समभ्यसेत् ।
Y.R.061
कुम्भयित्वा यथाशक्तिप्राणं वामेन रेचयेत् ।
Y.R.077
इडा वामे स्थिता नित्यं पिङ्गल दक्षिणे तथा ।
Y.R.093
वामदक्षक्रमेणैवं मुहूर्तद्वयमभ्यसेत् ।
Y.V.011
इडा वहति वामे च पिङ्गल वहति दक्षिणे ।
वामकर्ण
G. P.001/030
यशस्विनी वामकर्णे ह्यानने चाप्यलम्बुषा ।
वामचक्षुष्
G. P.001/029
सुषुम्णा मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।
वामचार
S.SV.262
वामचारे समं नाम यस्य तस्य जयो भवेत् ।
S.SV.320
वामचारे तथा दक्षप्रवेशे यत्र वाहने ।
वामजङ्घान्तर
Y.R.039
दक्षजङ्घान्तरे वामं वामजङ्घान्तरे तथा ।
वामदक्षिणमार्ग
G. P.001/039
वामदक्षिणामार्गेण चञ्चलत्वाच्च दृश्यते ।
वामदेव
A.Y.001/001
वामदेवो मुनिश्रेष्ठः प्रणम्य परिपृच्छति ।
वामनाडी
S.SV.052
शक्तिरूपः स्थितश्चन्द्रो वामनाडीप्रवाहकः ।

वामनासापुट

S.SV.069
गुरुशुक्रबुधेन्द्रानां वासरे वामनाडिका ।
S.SV.183
वामनाड्यां स्थिताः सर्वे सर्वकार्येषु निश्चिताः ।
S.SV.257
यदि सङ्ग्रामकाले तु वामनाडी सदा वहेत् ।
वामनासापुट
Y.R.055
वामनासापुटात्प्राणं रेचयेत्तेन वै पिबेत् ।
वामनासिका
Y.R.052
वामनासिकया प्राणं पूरयेच्चंद्रमार्गतः ।
वामपद
Y.R.037
दक्षोरौ वामपदं च संस्थाप्याङ्गलिसम्पुटम् ।
Y.R.186
गुदमेढ्वान्तरे वामपादपार्श्वेनियोजयेत् ।
वामबाहु
S.SV.359
वामबाहुस्तथा भार्या नश्येतेति न संशयः ।
वामरन्ध्र
Y.R.053
शनैर्विरेचयेत्प्राणं वामरन्ध्रेण युक्तितः ।
Y.R.056
ततस्तेनैव पीत्वाऽथ वामरन्ध्रेण रेचयेत् ।
Y.R.058
ततो विरेचयेद्वायुं निखिलं वामरन्ध्रतः ।
वामहस्त
S.K.S.071
वामदक्षिणतो हस्तौ तर्जयेद्वायुवल्लभाम् ।
वामा
S.SV.058
सर्वत्र शुभकार्येषु वामा भवति सिद्धिदा ।
S.SV.059
निर्गमे तु शुभा वामा प्रवेशे दक्षिणा शुभा ।
S.SV.065
शुक्लपक्षे भवेद्दामा कृष्णपक्षे च दक्षिणा ।

वायु

S.SV.248
नरे दक्षा स्वकीया च स्त्रियां वामा प्रशस्यते ।
वामाचार
S.SV.076
वामाचारप्रवाहे तु न गच्छेत्पूर्वं उत्तरे ।
वामाङ्घ्रि
G. P.001/058
वक्षोन्यस्तहनुः प्रपीड्य सुचिरं योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।
Y.M.066
हंस (वक्ष) न्यस्त हनुः...रसाः योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।
वामोरु
H.R.002/044
वामोरूपरि संस्थाप्य दक्षिणं चरणं तथा ।
H.R.003/056
वामोरुमूलपिपित दक्षपादं जान्वोर्बहिर्वेष्टित दक्षदोष्णा ।
वायवीधारणा
G. P.002/057
...देशा खेगमनं करोति यमिनः स्याद्वायवी धारणा ।
Y.M.151
तेषां योगमनं (लं) करोति यमिनां सा वायवी धारणा ।
वायु
A.P.005
हठोऽपि द्विविधः क्वापि वायुबिन्दुनिषेवणात् ।
A.P.009
चित्तो समत्वमापन्ने वायौ व्रजति मध्यमे ।
A.P.014
चालयेत्संवृतं वायुं भानुमग्निं च धुक्षयति ।
A.P.030
कण्ठे बन्धं समारोप्याधाराद्वायुमूर्ध्वतः ।
A.P.034
पूरयित्वा मुखे वायुं हृदये च (चि) बुके कृते ।
A.P.038
वायुना गतिमाहृत्य कृत्वा पूरककुम्भकौ ।
A.P.039
वेधयेत्क्रमयोगेन चतुष्पीठं तु वायुना ।
A.P.040
आस्फालयेन्महामेरुं वायुवज्राग्निकोटिभिः ।

वायु

- A.P.040
पुटद्वयं समाक्रम्य वायुः स्फुरति सत्वरम् ।
A.P.048
द्वितीयायां घटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ।
A.P.057
दीपनं तु भवेत्तेजः स्पर्शं वायोस्तथा भवेत् ।
A.P.063
निस्तरङ्गे स्थिरे चित्ते वायुर्भवति मध्यगः ।
A.Y.001/014
वायुः स्थिरो यस्य विना प्रयत्नम् ।
A.Y.001/017
वायुवाक् काय दृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।
A.Y.001/050
श्वासमात्रल्येनापि तेन प्राणादिवायवः ।
A.Y.001/051
श्वासद्वयल्येनापि कूर्मनागादिवायवः ।
A.Y.001/057
कल्पपादल्येनापि सुषुम्णां यान्ति वायवः ।
A.Y.001/057
सुषुम्णावदने गत्वा आशु शुद्ध्यन्ति वायवः ।
A.Y.002/031
तस्मान्मनोनाशवतोऽमनस्कता...वायुरग्रे ।
A.Y.002/032
जित्वा वायुं विविधकरणैः क्लेशमूलैः कथंचित् ।
A.Y.002/033
...धातून् अखिल्तनुशिरावायुसञ्चारदक्षा ।
A.Y.002/042
वायोर्नाशस्तदनु मनसस्तद्विनाशाश्च मोक्षः ।
A.Y.002/043
यस्मिन्नभ्युदिते विनश्यति बलं वायुः स्वयं तत्क्षणात् ।
A.Y.002/045
वायुः स्थिरो यस्य विना निरोधात् ।
A.Y.002/069
वायुवाक्कायदृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।
A.Y.002/088
वायुयानयुतश्छित्वा मनः शत्रुं सुखीं भवेत् ।
G. P.001/033
प्राणोऽपानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः ।
G. P.001/035
व्यानो व्यापी शरीरेषु प्रधानाः पञ्च वायवः ।

वायु

- G. P.001/035
प्राणाद्याः पञ्च विख्याता नागाद्याः पञ्च वायवः ।
G. P.001/074
वायुना शक्तिचारेण प्रेरितं तु यदा रजः ।
G. P.001/080
न पीयूषं पतत्यग्नौ न च वायुः प्रकुप्यति ।
G. P.001/090
योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वायुं निरोधयेत् ।
G. P.001/091
यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।
G. P.001/091
मरणं तस्य निष्क्रान्तिस्ततो वायुं निरोधयेत् ।
G. P.001/093
योगिनो मुनयश्चैव ततो वायुं निरोधयेत् ।
G. P.001/101
यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।
G. P.002/001
प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निरोधनात् ।
G. P.002/006
उत्तिष्ठत्युत्तमे योगी ततो वायुं निरोधयेत् ।
G. P.002/008
ऊर्ध्वमाकृष्य चापानवायुं प्राणे नियोजयेत् ।
G. P.002/020
अन्यथा हन्तियोक्तारं तथा वायुरसेवितः ।
G. P.002/021
युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।
H.R.001/041
बस्तिस्तु द्विविधा प्रोक्ता जलवायु प्रभेदतः ।
H.R.001/042
वायुमाकुञ्च्य जठरे गुदनाले विसर्जयेत् ।
H.R.001/050
निश्शेषं...पवनो बस्तिवायुप्रकाशात् ।
H.R.002/012
यथेष्टं कुम्भयेद्वायुं रेचयेदिडया ततः ।
H.R.002/020
इडया वायुमाकृष्य पूर्ववत्कुम्भकादनु ।
H.R.002/032
कण्ठेन पूरयेद्वायुं रेचयेत्कण्ठनालतः ।
H.R.002/039
कण्ठे बन्धं समारोप्य पूरयेद्वायुमूर्ध्वतः ।

वायु

- H.R.002/044
पूरयेन्मुखतो वायुं हृदयं चिबुकं दृढम् ।
H.R.002/049
वायूनां गतिमाकृष्य निभृतं कण्ठमुद्रया ।
H.R.002/062
तथानलश्लिखादीप्ता वायुना प्रेरिता यथा ।
H.R.002/079
पूत्कारं तदनन्तरं प्रकुरुते वायुर्यथा सञ्चरेत् ।
H.R.002/080
शनैः शनैः प्रकुर्वीत वायूसञ्चारकारणात् ।
H.R.002/081
यदि स्याच्छरनालं हि भृशं वायुर्न सञ्चरेत् ।
H.R.002/115
सूर्येण पूरयेद्वायुं सरस्वत्यास्तु चालनम् ।
H.R.003/080
योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वायु निबन्धनात् ।
H.R.003/081
यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवितमुच्यते ।
H.R.003/081
मरणं तस्य निष्क्रान्ते ततो वायुं निरोधयेत् ।
H.R.003/091
तथैव सेवितो वायुरन्यथा हन्ति साधकः ।
H.R.003/094
युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।
H.R.003/096
यथेष्टं धारणं वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।
H.R.004/020
द्वितीयायां घटीकृत्य वायुर्भवति मध्यगः ।
H.R.004/025
...वायुःस्थिरो यस्य विना प्रयत्नात् ।
H.R.004/044
शब्दाद्योमस्य स्पर्शतत्त्वेन वायोस्ताभ्यां... ।
S.K.S.005
वायूनां रोधनेनापि करणानां विनिग्रहे ।
S.K.S.044
अनेन कर्मणा वायुः कफदोषं हरिष्यति ।
S.K.S.057
तोयसिक्तं ग्रसेद्वस्त्रं घ्राणाभ्यां वायुमुत्सृजन् ।
S.K.S.065
जलं वायुर्द्विधा पार्श्वं पार्श्वं च पूर्ववत्स्थितम् ।

वायु

- S.K.S.071
वामदक्षिणतो हस्तौ तर्जयेद्वायुवल्गुभाम् ।
S.K.S.142
वायुः सुखेन वश्यः स्याद्वस्तिमभ्यसतो मुनेः ।
S.SV.006
तस्मादाकाशमुत्पन्नमाकाशाद्वायुसंभवः ।
S.SV.007
वायोस्तेजस्ततश्चापस्ततः पृथ्वीसमुद्भवः ।
S.SV.035
तिर्यग्धूर्वास्तथा नाड्यो वायुदेहसमन्विताः ।
S.SV.071
प्रथमं वदते वायुर्द्वितीयं च तथानलः ।
S.SV.089
यत्राङ्गे वहते वायुस्तदङ्गकरसन्तलत् ।
S.SV.112
तत्रापि वर्जयेद्वायुं तेज आकाशमेव च ।
S.SV.143
पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।
S.SV.158
अष्टाङ्गुलं वहद्वायुरनलश्चतुरङ्गुलम् ।
S.SV.164
कवोष्णः पार्थिवो वायुः स्थिरकार्यप्रसाधकः ।
S.SV.165
यः षोडशाङ्गुलेवायुः स आपः शुभकर्मकृत् ।
S.SV.167
वायुः पवनसंज्ञस्तु चरकर्मप्रसाधकः ।
S.SV.175
वायुश्चोत्तरदिग्ज्ञेयो मध्ये कोणगतं नभः ।
S.SV.177
वह्नौ मृत्युः क्षयोवायुर्नभः स्थानं दहेत्कचित् ।
S.SV.179
प्रयातिवायुतोऽन्यत्र हानिमृत्यु नभोऽनले ।
S.SV.181
पृथिव्यां बहुपादाः स्युर्द्विपदस्तोयवायुतः ।
S.SV.182
वायुस्थानस्थितौ राहुर्दक्षरन्ध्रप्रवावह ।
S.SV.184
वायू राहुशनी व्योम गुरुरेवं प्रकीर्तितः ।
S.SV.188
तेजोवाय्वोश्च सुप्ताक्षोज्वरकम्पः प्रवासिनः ।

वायु

- S.SV.191
पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।
S.SV.195
वायोः पञ्चगुणाः प्रोक्ता ब्राह्मज्ञानेन भाषितम् ।
S.SV.197
अग्नेस्त्रिंशत्पुनर्वायोर्विंशतिर्नभसो दश ।
S.SV.199
पृथ्व्या पञ्च ह्यपां वेदागुणास्तेजो द्विवायुतः ।
S.SV.204
अश्विनीमृगशीर्षे च वायुतत्त्वमुदाहृतम् ।
S.SV.220
कथं प्राणस्थितो वायुर्देहः किं प्राणरूपकः ।
S.SV.234
वह्नी वायो प्रदीपेषु खे पुनर्नोभयेष्वपि ।
S.SV.241
यां दिशं वहते वायुर्युद्धं तद्विशि दापयेत् ।
S.SV.242
यत्र ताड्यां बहेद्यायुस्तदङ्गे प्राणमेव च ।
S.SV.252
ऊरुस्थानेऽग्नितत्त्वेन करस्थाने च वायुना ।
S.SV.264
युद्धे हि तैजसो भङ्गो मृत्युर्वायौ नभस्यपि ।
S.SV.269
जीवेन स्थापयेद्वायुं जीवेनारम्भयेत्तत्पुनः ।
S.SV.302
पृथिव्यापस्तथा वायुः सुभिक्षं सर्वसस्यजम् ।
S.SV.318
दक्षिणेन यदा वायुर्दूतां रौद्राक्षरो वदेत् ।
S.SV.333
त्रिरात्रं वहते यस्य वायुरेकपुटे स्थितः ।
S.SV.364
मूत्रं पुरीषं वायुश्च समकालं प्रवर्तते ।
S.SV.371
समस्तु वायुर्विज्ञेयो बलरोजोविवर्धनः ।
S.SV.379
कुम्भयेत्सहजं वायुं यथाशक्तिप्रकल्पयेत् ।
Y.B.096
वायुना ज्वलितो वह्निः कुण्डलीमनिशं दहेत् ।
Y.B.097
वायुना वह्निना सार्धं, ब्रह्मग्रन्थिं भिनत्ति सा ।

वायु

- Y.B.103
सूर्यनाड्या समाकृष्य, वायुमभ्यासयोगतः ।
Y.B.105
नाडीभ्यां वायुमाकृष्य कुण्डल्याःपार्श्वयोः सुधीः ।
Y.B.107
मुखेन वायुं सङ्गृह्य घ्राणरन्ध्रेण रेचयेत् ।
Y.B.109
रेचयेत्पूरयेद्वायुमाश्रमं देहगं धिया ।
Y.B.116
गुदं पाष्ण्यां तु सम्पीड्य, वायुमाकुञ्चयेद् बलत्र ।
Y.B.126
तथैव पृष्ठवंशे स्याद् ग्रन्थिभेदस्तु वायुना ।
Y.B.127
सुषुम्णायास्तथाऽभ्यासात्सततं वायुना भवेत् ।
Y.B.133
आपूर्य कुम्भितोवायुर्बहिर्नो याति साधकैः ।
Y.B.135
प्रविशेत्सर्वगात्रेषु वायुः पश्चिममार्गतः ।
Y.B.141
रेचकं पूरकं कृत्वा, वायुना स्थीयते चिरम् ।
Y.M.014
तन्तुना मणिवत्प्रोक्तं (तं) पूर्यते यत्र वायुना ।
Y.M.024
प्राणाद्याः पञ्च विख्याताः नागाद्याः पञ्चवायवः ।
Y.M.024
व्यानो व्याप्य शरीरे तु प्रधाना पञ्च वायवः ।
Y.M.038
प्रसुप्ता वायुना सार्धं प्रबोधं यास्ति साग्निना ।
Y.M.052
पीयूषं न पतत्यग्नौ न च वायुः प्रकृष्यति ।
Y.M.063
वायुना शक्तिं चाल्येदिन्दु विन्दु रजो रविः ।
Y.M.078
योनिस्थानमवाप्नोति ततो वायुं निरोधयेत् ।
Y.M.078
यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।
Y.M.079
मरणं तस्य निष्प्राणः ततो वायुं निरोधयेत् ।
Y.M.079
यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवं न मुञ्चति ।

वायु

- Y.M.081
योगिनामुत्तमश्चैव ततो वायुं निरोधयेत् ।
Y.M.090
यथेष्टं धारणा वायोरनलस्य प्रदीपनम् ।
Y.M.091
प्राणो देहे स्थितो वायुरपानस्य निबन्धनम् ।
Y.M.095
उत्तमाः स्थाणुमाप्नोति ततो वायुं निरुन्धयेत् ।
Y.M.098
ऊर्ध्वमाकृष्य चापानं वायुं प्राणेन योजयेत् ।
Y.M.107
धृत्वा वक्षसि वह्निवायुसहितं धूर्णिस्थितं धारयेत् ।
Y.M.111
अन्यथा हन्ति योक्तारं तथा वायुरसेवितः ।
Y.M.112
युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च पूरयेत् ।
Y.R.058
ततो विरेचयेद्वायुं निखिलं वामरन्ध्रतः ।
Y.R.064
कुम्भकस्य तु मध्येपि पिबेद्वायुं विचक्षणः ।
Y.R.092
बलप्रदानमाकृष्य ततो वायुं प्रपूरयेत् ।
Y.R.098
वायोः संस्पर्शयोगेन ज्ञातव्यं साधकोत्तमैः ।
Y.R.109
मेरुदण्डे तथावायोः स्पर्शः स्यादूर्ध्वरोहणे ।
Y.R.207
आपूर्य कुम्भितो वायुः पृष्ठमार्गेण मस्तकम् ।
Y.Y.004/003
कन्दं च कीदृशं प्रोक्तं कति तिष्ठन्ति वायवः ।
Y.Y.004/004
स्थानानि चैव वायूनां कर्माणि च पृथक्पृथक् ।
Y.Y.004/024
वायुर्वायुसखेनैव ततो याति सुषुम्णया ।
Y.Y.004/048
एतेषु वायवः पञ्च मुख्याः प्राणादयः स्मृताः ।
Y.Y.004/058
नागादि वायवः पञ्च त्वगस्थ्यादिषु संस्थिताः ।
Y.Y.004/061
वायुना वातितो वह्निरपानेन शनैः शनैः ।

वायु

- Y.Y.004/065
समानवायुना सार्धं रसं सर्वासु नाडीषु ।
Y.Y.004/066
कुर्वन्ति वायवः सर्वे शरीरेषु निरन्तरम् ।
Y.Y.004/067
अपानवायो कर्मेतद्विष्णुमूत्रादिविसर्जनम् ।
Y.Y.004/071
ज्ञात्वैवं नाडीसंस्थानं वायूनां स्थानकर्मणी ।
Y.Y.005/017
इडया वायुमारोप्य पूरयित्वोदरस्थितम् ।
Y.Y.006/004
इडया वायुमारोप्य पूरयित्वोदरस्थितम् ।
Y.Y.006/024
बाह्यादापूरणं वायोरुदरे पूरको हि सः ।
Y.Y.006/025
बहिर्यद्रेचनं वायोरुदराद्रेचकः स्मृतः ।
Y.Y.006/040
रसनावायुमाकृष्य यः पिबेत्सततं नरः ।
Y.Y.006/041
सन्ध्योर्ब्राह्मकाले वा वायुमाकृष्य यः पिबेत् ।
Y.Y.006/044
जिह्वया वायुमार्गीय जिह्वामूले निरोधयन् ।
Y.Y.006/046
नाडीभ्यां वायुमारोप्य नाभौ वा तुन्दपार्श्वयोः ।
Y.Y.006/057
व्योमरन्ध्रे गते वायौ चित्ते चात्मनि संस्थिते ।
Y.Y.006/070
सन्तप्ता वह्निना तत्र वायुना चालिता स्वयम् ।
Y.Y.006/074
वायुना पूरिते व्योम्नि साङ्गोपाङ्गे कलेवरे ।
Y.Y.006/076
संभिद्य मनसा मूर्ध्नि ब्रह्मरन्ध्रं सवायुना ।
Y.Y.007/006
अष्टादशसु यद्वायोर्मर्मस्थानेषु धारणम् ।
Y.Y.007/020
स्थानेष्वेतेषु मनसा वायुमारोप्य धारयेत् ।
Y.Y.007/023
सम्पूर्णकुम्भवद्वायुमङ्गुष्ठान्मूर्धमध्यतः ।
Y.Y.007/024
ल्लस्यटाद्वायुमाकृष्य भ्रुवोर्मध्ये निरोधयेत् ।

वायुकुल

Y.Y.007/029

जङ्गमध्यात्समाकृष्य वायुं गुल्फे निरोधयेत् ।

Y.Y.007/032

नाडीभ्यां वायुमापूर्य कुण्डल्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

Y.Y.007/033

पूर्ववद्वायुमारोप्य हृदयव्योम्नि धारयेत् ।

Y.Y.007/035

नासाभ्यां वायुमारोप्य पूरयित्वोदरस्थितम् ।

Y.Y.008/005

भूमिरापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ।

Y.Y.008/015

पृथिव्यां वायुमास्थाय लङ्कारेण समन्वितम् ।

Y.Y.008/017

वारुणे वायुमारोप्य वकारेण समन्वितम् ।

Y.Y.008/021

धारयेत्पञ्च घटिकाः वायुवद्भोमगो भवेत् ।

Y.Y.008/022

आकाशे वायुमारोप्य हकारोपरि शङ्करम् ।

Y.Y.012/003

वायुना वातितो वह्निरपानेन शनैः शनैः ।

Y.Y.012/011

वायुना...वह्निशिखाभिः कन्दमध्यगतनाडिषु... ।

Y.Y.012/012

सन्तप्ता वह्निना तत्र वायुना च प्रचालिता ।

Y.Y.012/015

वायुर्यथा वायुसखेन सार्धं नाभि...गतः शरीरे ।

Y.Y.012/016

ब्रह्मरन्ध्रमुखमत्र वायवः पावकेन...समूह्य ।

Y.Y.012/021

वायुमुन्नय ततस्तु सवह्निं व्याहरन्प्रणवमत्र सविन्दुम् ।

Y.Y.012/022

सवह्निं वायुमारोप्य भ्रुवोर्मध्ये धिया तदा ।

वायुकुल

Y.Y.008/008

आहन्मध्याद्भ्रुवोर्मध्यं यावद्वायुकुलं स्मृतम् ।

वायुकर्मन्

Y.Y.009/004

वायूनां स्थानकर्माणि ज्ञात्वा कुर्वात्मवेदनम् ।

वायुपूर

वायुचार

S.SV.326

क्षयकालं परीक्षेत वायुचारवशात्सुधीः ।

वायुजय

Y.B.113

नित्यं कृतेन येनाऽसौ, वायोर्जयमवाप्नुयात् ।

Y.Y.006/050

एवं वायुजयोपायः प्राणस्य तु वरानने ।

वायुजित्

Y.Y.006/057

तदानन्दी भवेद्देही वायुस्तेन जितो भवेत् ।

वायुतत्त्व

A.Y.001/026

तेजस्तत्त्वं तृतीयं च वायुतत्त्वं चतुर्थकम् ।

A.Y.001/092

वायुतत्त्वस्य सिद्धिः स्यात् वायुतत्त्वमयो भवेत् ।

वायुदोष

S.K.S.074

उदानाख्योऽनेन देवो वायुदोषं निवर्तयेत् ।

S.K.S.078

आन्त्रदोषमण्डदोषं वायुदोषं च नाशयेत् ।

वायुधारण

H.R.002/029

रेचक पूरकं मुक्त्वा सुखं यद्वायुधारणं ।

H.R.002/031

शक्तः केवले कुम्भके यथेष्टं वायुधारणे ।

Y.Y.006/024

सम्पूर्णकुम्भवद्वायोर्धारणं कुम्भको भवेत् ।

Y.Y.006/030

रेचक पूरकं मुक्त्वा सुखं यद्वायुधारणम् ।

वायुधारणा

Y.R.153

वायुधारणयायोगी वायुवद्भोमगो भवेत् ।

वायुपूर

H.R.001/074

वायुपूरे पूरे आयुकरे आत्मध्याने मोक्षकरे ।

वायुप्रवाह

वायुप्रवाह

S.SV.154

तिर्यग्वायुप्रवाहश्च नभो वहति सङ्क्रमे ।

वायुबल

S.SV.019

साकारे वा निराकारे शुभं वायुबलत्कृतम् ।

वायुबस्ति

H.R.001/042

वायुबस्तिरियं प्रोक्ता जलबस्ति मथौ ब्रुवे ।

S.K.S.023

वायुबस्तिस्तोयबस्तिः स्नेहबस्तिस्तथाऽपरः ।

S.K.S.137

एवमेव विनातोयं वायुबस्तिः प्रजायते ।

वायुमण्डल

A.P.058

अहोरात्रं वहेच्छ्वासो वायुमण्डलरेचनात् ।

Y.Y.008/014

विष्णुमप्स्वनले रुद्रमीधरं वायुमण्डले ।

वायुमय

G. P.002/057

तत्त्वं वायुमयं यकारसहितं तत्रेश्वरो देवता ।

वायुमार्ग

H.R.001/049

क्रमपरिचयतस्तु वायुमार्गे गजकरणी...हठज्ञैः ।

H.R.001/050

क्षीराम्भो वायुमार्गे पवनजल्युतः कुम्भयेद्... ।

Y.B.122

कण्ठसङ्केचरूपोऽसौ, वायुमार्गनिरोधकः ।

वायुयोग

Y.B.148

प्रतीतिर्वायुयोगाच्च, जायते पश्चिमे पणि ।

वायुरोध

H.R.001/013

न दृष्टिं लक्ष्याणि न चित्तबन्धो न देशकालौ...वायुरोधः ।

वायुस्थान

वायुवत्

Y.R.153

वायुधारणयायोगी वायुवद्भोमगो भवेत् ।

वायुवश्यता

S.K.S.075

शिरासञ्चालनं कर्म वायुवश्यतया भवेत् ।

वायुसखा

Y.Y.004/024

वायुर्वायुसखेनैव ततो याति सुषुम्णया ।

Y.Y.012/008

ततोऽनिलं वायुसखेन सार्धं...निरोधयेत्तम् ।

Y.Y.012/015

वायुर्यथा वायुसखेन सार्धं नाभि...गतः शरीरे ।

Y.Y.012/017

निरोधितः स्याद् हृदि तेन वायुः...वायुसखेन सार्धम् ।

वायुसञ्चार

H.R.002/081

वायु सञ्चारणे त्याज्ये शरं नालेदितं मतम् ।

H.R.002/086

वायुसञ्चारणे जाते ऊर्ध्वमाकृष्यते बलत्रत् ।

Y.Y.004/022

यथावद्वायुसञ्चारं जलत्रनादीनि नित्यशः ।

वायुसञ्चारदक्ष

A.P.008

केचित्खादन्ति धातून्निखिलस्तनुसिरा वायुसञ्चारदक्षाः ।

वायुसम

Y.R.212

कायः शवत्वमायाति योगी वायुसमो भवेत् ।

वायुसाधन

S.K.S.008

शारीरज्ञानसंपन्नः कुशलं वायुसाधने ।

S.K.S.013

चतुर्धा प्रावदत्पूर्वं वायुसाधनकर्मणि ।

वायुस्थान

Y.Y.008/010

आगलत्रु ल्पटान्तं वायुस्थानमितीरितम् ।

वायुविजय

Y.Y.009/004

वायूनां स्थानकर्माणि ज्ञात्वा कुर्वात्मवेदनम् ।

वायुविजय

Y.Y.006/039

नासाग्रे धारणं गार्गि वायोर्विजयकारणम् ।

वार

S.SV.029

न तिथिर्न च नक्षत्रं न वारो ग्रहदेवता ।

वारण

S.K.S.013

व्यापदां वारणे पञ्चविधानि सहभेषजैः ।

वाराह

S.K.S.019

वाराहं मर्दनं चैव शाल्वक्यं शङ्करोदितम् ।

S.K.S.077

उदरे कर्म तत्प्रोक्तं वाराहं शम्भुना पुरा ।

S.K.S.079

एवान्यतमं वाराहं पृष्ठावाराहमेव च ।

वारि

G. P.001/053

अङ्गानां मर्दनं कृत्वा श्रमसञ्जातवारिणा ।

G. P.002/058

आकाशं सुविशुद्धवारिसदृशं यद्वद्रहस्यस्थितं... ।

S.K.S.091

समं समं चूर्णयित्वा प्रपिबेदुष्णवारिणा ।

S.K.S.107

शीतं ज्वरे तु तत्कार्यं पीडायामुष्णवारिणा ।

Y.B.013

वारिवत्स्फुरितं स्वस्मिंस्तत्राहङ्कार उत्थितः ।

Y.M.043

अङ्गानां मर्दनं कुर्यात्स्वेदवारिनिवारणम् ।

Y.Y.004/063

ततः सुपक्वमकरोद्वह्निः सन्तप्तवारिणा ।

Y.Y.005/007

वारिभिश्च सुसम्पूर्णं पुष्पैर्नानाविधैर्युते ।

वासना

वारुण

S.K.S.116

वारुणो दन्तत्वे ऋगस्तैल्लगण्डूष उत्तमः ।

वारुणी

H.R.004/035

यशस्विनी वारुणी च गान्धारी शङ्किनी तथा ।

Y.Y.004/027

वारुणी चैव पूषा च हस्तिजिह्वा यशस्विनी ।

Y.Y.004/037

यशस्विन्याः कुहोर्मध्ये वारुणी च प्रतिष्ठिता ।

Y.Y.004/039

अधश्चोर्ध्वं च कुण्डल्या वारुणी सर्वगामिनी ।

वारुणीधारणा

G. P.002/055

...देशा दुःसहकालकूटदहनी स्याद्वारुणी धारणा ।

Y.M.146

विषाग्निः सह कालकूट रजिना तद्वारुणी धारणा ।

वार्ता

Y.R.007

नहि दीपकवार्तायामन्धकारो विनश्यति ।

वालुका

S.K.S.119

लवणैर्वालुकाभिर्वा भेषजै रुग्विनाशनैः ।

वाल्मीकि

Y.Y.011/013

अगस्त्यो नारदश्चैव वाल्मीकिर्बादरायणिः ।

वासना

A.Y.001/004

तदहं संप्रवक्ष्यामि तव संवीक्ष्य वासनाम् ।

S.SV.208

केषाञ्चिज्जायते तत्त्ववासना विमलरत्ननाम् ।

S.SV.384

वासनामुन्मनां कृत्वा कालं जयति लीलया ।

Y.B.030

तथा ज्ञानी यदा तिष्ठेद्, वासनावासितस्तदा ।

वासनारहित

Y.B.158

पूर्ववासनया युक्तः शरीरं चान्यदाप्नुयात् ।

वासनारहित

Y.B.177

चिरकालत्रजायन्ते वासनारहितेषु च ।

वासुकि

H.R.002/138

वासुक्पाद्यैश्च नागैश्च तक्षकेनाथ वा पुनः ।

S.K.S.047

वासुकिर्भगवानत्र कार्यमेतत्करिष्यति ।

वासुदेव

Y.Y.001/012

वासुदेवं जगद्योनिं योगिध्येयं निरञ्जनम् ।

Y.Y.009/013

वासुदेवं जगन्नाथं नारायणमजं हरिम् ।

Y.Y.012/045

तं वासुदेवं श्रुतिमूर्ध्नि...हृदि मूर्ध्नि चान्वहम् ।

वाहन

S.SV.117

द्यूते चौर्ये गजाश्वादिस्थसाधनवाहने ।

S.SV.236

आकृष्य प्राणपवनं समारोहेत वाहनम् ।

Y.Y.012/007

आसन वाहने पश्चात् भेतव्यं त्रिवत्सरात् ।

विकल्प

A.Y.002/096

विश्रुष्टं च गतायातं विकल्पविषयग्रहम् ।

A.Y.002/096

सुश्रुष्टं च सुल्लेनं च विकल्प विषनाशनम् ।

विकलीभाव

Y.R.119

मनसो विकलीभावे प्राणो न स्थिरतां व्रजेत् ।

विकार

A.Y.002/034

प्रायः प्राणिगणा विमूढमनसो नानाविकारान्विता ।

विग्रह

G. P.002/011

विकारं मानसं योगीप्रत्याहारेण मुञ्चति ।

G. P.002/023

तृतीयाङ्गस्थितो योगी विकारं मानसं तथा ।

H.R.003/076

प्रत्याहारेण योगीन्द्रो विकारं हन्ति मानसम् ।

Y.M.009

एतद् व्याधिविकारहारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ।

Y.M.101

विकारं मानसं हन्ति प्रत्याहारेण योगवित् ।

Y.M.114

तृतीयाङ्गस्थितो योगी विकारं मानसं तथा ।

विकारी

S.SV.345

शूरो भीरुसुधीरधर्मनिपुणः शान्तो विकारी... ।

विकृत

S.SV.338

शरीरं शीतलं यस्य प्रकृतिर्विकृता भवेत् ।

विकृति

S.SV.337

अकस्माच्चित्तविकृतिरकस्मात्पुरुषोत्तमः ।

विक्रय

S.SV.120

प्रेरणे कर्षणे क्षोभे दाने च क्रयविक्रये ।

विग्रह

A.P.027

स्रवन्तं चामृतरसं यो ध्यायेन्नजविग्रहे ।

A.Y.001/076

मनसा सहितस्यापि गन्तुमिच्छति विग्रहः ।

S.SV.263

पृच्छेद्यदा तु सूर्यस्य तदा जानीहि विग्रहम् ।

S.SV.289

अङ्गहीनः पुमान्यस्तु जायतेऽत्रकुविग्रहः ।

Y.M.006

मेद्रे पादमथैकमेव हृदये कृत्वा समं विग्रहम् ।

Y.Y.009/032

अथवा बद्धपर्यङ्के शिथिलीकृतविग्रहे ।

विघ्न

विघ्न

G. P.002/045
बद्धं मूलबिलं येन तेन विघ्नो विदारितः ।
S.SV.232
प्रभवति न च विघ्नं केशवस्यापि लेके ।
Y.R.300
विघ्ना बहुविधा योगे भवन्तीति विनिश्चितम् ।
Y.R.302
विघ्नास्तेन विनश्यन्ति तमांस्यर्कोदये यथा ।

विघ्नकारक

Y.R.128
योगाभ्यासे प्रवृत्तस्य योगिनो विघ्नकारकाः ।

विचक्षण

Y.R.051
भस्त्रिका योगकाले स्यादिति ज्ञेयं विचक्षणैः ।
Y.R.064
कुम्भकस्य तु मध्येपि पिबेद्वायुं विचक्षणः ।

विचार

A. Y.001/039
विचारं चेन्द्रियार्थानां न वेत्ति विलस्यं गतः ।
Y.R.009
तस्माच्छस्त्रं विचार्यादौ पश्चाद्योगं समभ्यसेत् ।

विचित्र

H.R.003/019
विचित्रं नल्लिं कान्तं शुद्धपक्षीसुमन्दकम् ।

विचित्रकरणी

H.R.001/044
विचित्रकरणी कृत्वा निर्भीतो रेचयेज्जलम् ।
H.R.003/068
पादौ दण्डसमौ कायौ विचित्रकरणी भवेत् ।
S.K.S.138
शेषं तिष्ठति चान्तश्चेद्विचित्रकरणीं चरेत् ।

विचित्रकणक

A.P.046
विचित्रकणको देहेऽनाहतः श्रूयते ध्वनिः ।

विजृम्भण

विचित्रबन्ध

A.Y.001/020
सर्वाम्यास विचित्रबन्ध करणाद्यज्ञानयोगः परः ।

विजन

A.Y.002/050
विविक्ते विजने देशे पवित्रेऽतिमनोहरे ।
S.SV.352
एकान्त विजनं गत्वा कृत्वाऽऽदित्यं च पृष्ठतः ।
Y.Y.001/032
कान्तारे विजने देशे फलमूलेदकान्विते ।

विजय

S.SV.257
स्थायिनोविजयं विद्याद्रिपुवश्योदयोऽपि च ।

विजयी

S.SV.262
पृच्छको दक्षिणे भागे विजयी विषमाक्षरः ।

विजितप्राण

Y.M.166
आत्मानं विजित प्राणो योगी योगमवाप्नुयात् ।

विजितेन्द्रिय

Y.B.031
ज्ञाननिष्ठो विरक्तोऽपि धर्मज्ञो विजितेन्द्रियः ।
Y.B.055
संहरेच्च पुनस्तानि, स्वेच्छया विजितेन्द्रियः ।
Y.M.132
एवं यो विजितेन्द्रियमना नैवास्ति तस्य क्षयः ।
Y.Y.010/010
निर्भयः सुप्रसन्नात्मा मर्त्यस्तु विजितेन्द्रियः ।

विजृम्भण

G. P.001/036
कृकरः क्षुतकृज्ज्ञेयो देवदत्तो विजृम्भणे ।
H.R.002/017
सित्कं दद्यात् स्वक्रान्ते घ्राणेचैव विजृम्भणम् ।
S.SV.046
कृकलः क्षुतकृतज्ज्ञेयो देवदत्तो विजृम्भणे ।

विज्ञान

Y.M.025

क्षुधं करोति कृकरो देवदत्तो विजृम्भणे ।

विज्ञान

A.Y.001/067
दूरदर्शनविज्ञानं स्वभावेनैव वर्तते ।
A.Y.001/069
दूरश्रवणविज्ञानं मनसाश्चर्यकारणम् ।
A.Y.002/032
विज्ञानेऽपि व्यसनसुखिनो नास्ति तत्त्वस्य सिद्धिः ।
G. P.002/093
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्मं ब्रह्मविदो विदुः ।
G. P.002/094
व्योम विज्ञानमानन्दं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।
S.SV.015
येन विज्ञानमात्रेण सर्वज्ञत्वं प्रणीयते ।
S.SV.107
कालविज्ञानसूत्रे तु चतुष्पादगृहागमे ।
S.SV.216
एतत्त्रिकालविज्ञानं नान्यद्भवति सुन्दरि ।
Y.M.184
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.M.185
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.Y.009/018
सोऽहमात्मेति विज्ञानं सगुणं ध्यानमुच्यते ।

विट्

Y.Y.004/066
व्योमरन्ध्रेऽथ नर्वाभेः विष्णुमूत्रादिविसर्जनम् ।
Y.Y.004/067
अपानवायो कर्मेतद्विष्णुमूत्रादिविसर्जनम् ।

विडङ्गचूर्ण

S.K.S.128
विडङ्गचूर्णकेनैव दन्तकीटान्विनाशयेत् ।

वितर्क

A.Y.002/034
केचित्तर्कवितर्ककर्कशधियोऽहङ्कारदोषोद्धताः ।

विद्या

वितस्ति

H.R.002/085
छत्राकारमतः पलत्रययुत दैर्घ्यं वितस्तेर्मितं ।
H.R.002/112
वितस्ति प्रमितं दीर्घं विस्तारे च षडङ्गुलम् ।
Y.B.092
वितस्तिप्रमितं दैर्घ्यं, विस्तरे चतुरङ्गुलम् ।

वित्त

H.R.002/095
आयुः कर्म च वित्तं च विद्यां चैव चतुष्टयम् ।

विदाह

Y.R.067
रसमम्लं तथा क्षारं विदाहि कटुकं तथा ।

विदीर्ण

S.SV.200
फूत्कारकृत्स्नस्फुटिता विदीर्णा पतिता धरा ।

विद्या

A.Y.002/009
एकैव शाम्भवी विद्या गुप्ता कुल्लवधूरिव ।
A.Y.002/012
गुह्याद् गुह्यतरा विद्या न देया यस्य कस्यचित् ।
A.Y.002/021
अमृतोद्दीपिनी विद्या निरपाया निरञ्जना ।
A.Y.002/102
ये तु विद्यार्थविज्ञाना विद्वांस इति कीर्तितः ।
G. P.001/045
अनया सदृशी विद्या अनया सदृशो जपः ।
H.R.001/004
केवलं राजयोगाय हठविद्योपदिश्यते ।
H.R.002/095
आयुः कर्म च वित्तं च विद्यां चैव चतुष्टयम् ।
H.R.004/053
अहङ्कारं प्रधानं च माया विद्या च पुरुषः ।
S.K.S.009
सद्गुरुणां प्रसादेन प्राप्तविद्यो महामतिः ।
S.SV.081
सूर्यस्य वाहे प्रवदन्ति विद्या ज्ञानं ह्यगम्यस्य...

विद्याकेसर

S.SV.106

विद्यारभ्यादिकार्येषु बान्धवानां च दर्शने ।

S.SV.228

जायते गुरुवाक्येन न विद्याशास्त्रकोटिभिः ।

S.SV.257

स्थायिनोविजयं विद्याद्रिपुवश्योदयोऽपि च ।

Y.B.029

निमज्जति वरारोहे ! त्यक्त्वा विद्यां पुनः पुनः ।

Y.M.034

अनया सदृशी विद्या अनया सदृशो जपः ।

Y.M.035

प्रणवाद्यास्तथा (प्राणविद्यामहा) विद्या... ।

Y.Y.010/011

प्रदाय विद्यां पुत्रस्य मन्त्रं च विधिपूर्वकम् ।

विद्याकेसर

Y.Y.009/019

अष्टैश्वर्यदलेपेते विद्याकेसरसंयुते ।

विद्यानिधि

Y.Y.012/043

...मुनिं ब्रुवन्तं विद्यानिधिं ब्रह्मविदां वरिष्ठम् ।

विद्वान्

Y.Y.005/005

स्वाश्रमस्थः सदाचारः विद्वद्भिश्च सुशिक्षितः ।

Y.Y.006/014

प्राणसंयमने विद्वान्जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

विद्वेष

S.SV.120

मारणे मोहने स्तम्भे विद्वेषोच्चाटने वशे ।

S.SV.121

प्रेताकर्षण विद्वेषशत्रुनिग्रहणेऽपि च ।

विधान

G. P.001/098

कुम्भयित्वा विधानेन पुनश्चन्द्रेण रेचयेत् ।

Y.R.011

सारभूतं प्रवक्ष्यामि विधानं योगसाधने ।

Y.R.279

एवं कुर्वन्सदाभ्यासं त्राटकस्य विधानतः ।

विधूनन

विधानज्ञ

H.R.002/004

तत्सिद्धये विधानज्ञश्चित्रकान् कुर्वीत कुम्भकान् ।

विधारण

Y.R.026

तपश्चान्द्रायणादीनां व्रतानां यद्विधारणम् ।

विधि

G. P.001/100

सूर्याचन्द्रमसोरनेन विधिना बिम्बद्वयं ध्यायतां ... ।

Y.B.025

पश्चात्तस्य विधिः किञ्चिन्निषेधोऽपि कथं भवेत् ।

Y.Y.006/018

यद्वा समभ्यसेच्छूद्रो लौकिकं विधिपूर्वकम् ।

विधिपूर्वक

Y.Y.010/011

प्रदाय विद्यां पुत्रस्य मन्त्रं च विधिपूर्वकम् ।

विधिमार्ग

Y.Y.006/082

तस्मात्त्वं विधिमार्गेण नित्यं कर्म समाचर (न्) ।

विधिरत

H.R.004/063

...शाक्ताः काल कुलार्चना विधिरता... ।

विधिवत्

G. P.002/009

आत्मस्थानयुतस्त्वनेन विधिवद्विन्यस्य मूर्ध्नि ध्रुवं ।

Y.Y.008/040

यमादिभिश्च संयुक्ता विधिवद्धारणं कुरु ।

विधिवत्कर्मन्

Y.Y.009/042

विधिवत्कर्म कुर्वाणा ध्यानमेव सदा कुरु ।

विधूनन

H.R.003/012

करणी चित्रनामसौ योगमुद्रा विधूननम् ।

विध्युक्त

विध्युक्त

Y.Y.001/022

कर्तव्यमिति विध्युक्तं कर्म कामविवर्जितम् ।

Y.Y.001/024

वर्णाश्रमोक्तं कर्मैव विध्युक्तं कामवर्जितम् ।

Y.Y.001/026

संसारभौरुभिस्तस्माद्विध्युक्तं कामवर्जितम् ।

Y.Y.001/038

विध्युक्तं कर्म कर्तव्यं कामसङ्कल्पवर्जितम् ।

Y.Y.001/042

ज्ञानेन सहयोगीन्द्र विध्युक्तं कर्म कुर्वतः ।

Y.Y.001/052

विध्युक्तं चेदहिंसा स्यात्क्लेशजन्यैव जन्तुषु ।

Y.Y.011/005

विशुद्धचित्तहविषा विध्युक्तं कर्म जुह्वतः ।

Y.Y.011/007

विध्युक्तं कर्म कर्तव्यं ब्रह्मविद्भिश्च नित्यशः ।

विध्युक्तकर्मन्

Y.Y.005/003

विध्युक्तकर्मसंयुक्तः कामसङ्कल्पवर्जितः ।

विध्वंसकारिका

A.Y.001/087

भवन्ति सिद्धयस्तेषां सर्वा विध्वंसकारिकाः ।

विनायक

Y.Y.005/013

विनायकं सुसम्पूज्य फलमूलैदकादिभिः ।

विनाश

A.Y.001/024

भावाभावविनिर्मुक्तं विनाशोत्पत्तिवर्जितम् ।

S.SV.358

पदे गुल्फे च जठरे विनाशः क्रमशो भवेत् ।

विनिग्रह

S.K.S.005

वायूनां रोधनेनापि करणानां विनिग्रहे ।

विपत्ति

S.SV.325

तयोर्द्वयोर्बन्धुद्विपत्तिः पक्षक्षये... ।

विपरीतफल

विपरीत

G. P.001/063

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

H.R.002/034

करणी विपरीताख्या वज्रोत्थैशक्तिचालनं ।

S.SV.064

प्रतिपत्तो दिनान्याहुर्विपरीते विवर्जयेत् ।

S.SV.068

तदा ते गुणसङ्घाता विपरीतं विवर्जयेत् ।

S.SV.082

यदा प्रत्यूषकालेन विपरीतोदयो भवेत् ।

S.SV.085

कालत्रये दिनान्यष्टौ विपरीतं यदा वहेत् ।

S.SV.086

तदा नित्यं जयो लभो विपरीतं विवर्जयेत् ।

Y.B.147

गुरुवाक्यात्सुषुम्णायां विपरीतो भवेज्जपः ।

Y.M.053

कपालकुहरे जिह्वा प्रविष्टा विपरीतगा ।

Y.M.123

करणं विपरीताख्यं गुरुवाक्येन लभ्यते ।

विपरीतकरण

Y.M.122

विपरीतस्य करणं तत्र येन पीयूषमाप्यते ।

विपरीतकरणी

H.R.002/068

करणी विपरीताख्या गुरुवाक्येन लभ्यते ।

H.R.002/073

करणी विपरीताख्या श्रीनिवासेन लक्षिता ।

विपरीतगा

H.R.002/129

दत्तात्रेयस्तु कपालकुहरे जिह्वा विपरीतगा ।

विपरीतफल

S.SV.127

विपरीतं फलं ज्ञेयं ज्ञातव्यं च वरानने ।

विपरीताक्षर

विपरीताक्षर

S.SV.322

विपरीताक्षरप्रश्ने रिक्तायां पृच्छको यदि ।

विपरीताख्या

G. P.002/034

करणी विपरीताख्या गुरुवाक्येन लभ्यते ।

विपर्यय

S.SV.207

कौरवा निहताः सर्वे युद्धे तत्त्वविपर्ययात् ।

S.SV.322

विपर्ययं च विज्ञेयं विषमस्योदये सति ।

S.SV.325

एकस्यभूतस्यविपर्ययेण रोगाभिभूति...।

विपाक

A.P.050

तृतीयायां ततो भित्वा विपाको (विहायो) मर्हलध्वनिः ।

विप्र

Y.Y.006/012

गायत्रीं च जपेद्विप्रः प्राणसंयमने त्रिशः ।

विप्रेन्द्र

Y.Y.003/007

उर्वोरुपरि विप्रेन्द्रे कृत्वा पादतले उभे ।

Y.Y.004/038

अलम्बुषा च विप्रेन्द्रे कन्दमध्यादधः स्थिता ।

विफल

S.SV.128

न कुर्यात्कूर सौम्यानि तत्सर्वं विफलं भवेत् ।

विभेदक

Y.B.129

गुणत्रयादतीतः स्याद्, ग्रन्थित्रयविभेदकः ।

विभ्रम

A.Y.002/111

त्यक्त्वा सर्वमिदं ...मत्वा मनो विभ्रमम् ।

S.SV.026

नामरूपादिकाः सर्वे मिथ्या सर्वेषु विभ्रमः ।

वियोग

विमर्द

A.P.049

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरीशब्दस्तथा भवेत् ।

H.R.004/021

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरी शब्दस्तथा भवेत् ।

विमल

G. P.002/079

नाभौ शुभ्राविन्दं तदुपरि विमलं मण्डलं चण्डरश्मेः ...।

H.R.001/068

सम्यग्गोमयसान्द्रलिप्तं विमलं...बाधोज्झितं ।

H.R.002/139

उत्कल्लेखलभृतं च विमलं धारामृतं यः पिबेत् ।

Y.M.127

उत्कल्लेखलजलं सुविमलं जिह्वाकुलं यः पिबेत् ।

विमलात्मन्

S.SV.208

केषाञ्चिज्जायते तत्त्ववासना विमलरूपनाम् ।

विमुक्त

A.Y.002/047

विमुक्तं मन्येतात्मानं मुच्यते नात्र संशयः ।

G. P.002/077

ध्वात्वा ज्ञात्वा विमुक्तः स्यादिति गोरक्षभाषितम् ।

Y.B.052

छेदबन्धे विमुक्तोऽसौ नानाशक्तिधरः परः ।

विमुक्तिसोपान

G. P.001/005

एतद्विमुक्तिसोपानमेतत्कालस्य वञ्चनम् ।

विमूढ

A.Y.002/034

प्रायः प्राणिगणा विमूढमनसो नानाविकारान्विता ।

विमोहित

Y.B.009

पतिताः शास्त्रजालेषु प्रज्ञया ते विमोहिताः ।

वियोग

Y.Y.001/065

अर्थहानौ च बन्धूनां वियोगेष्वपि सम्पदाम् ।

वियोगकाल

Y.Y.011/006

वियोगे सति सम्प्राप्ते जीवात्मपरमात्मनोः ।

वियोगकाल

Y.Y.011/007

वियोगकाले योगी च दुःखमित्येव यस्त्यजेत् ।

विरक्त

Y.B.031

ज्ञाननिष्ठो विरक्तोऽपि धर्मज्ञो विजेतेन्द्रियः ।

Y.B.033

विरक्तात्मकनिष्ठानां, कथं मोक्षो भवेन्न तु ।

Y.B.060

विरक्ता ज्ञानिनश्चान्ते, देहेन विजिताः सदा ।

Y.R.299

पथ्याशिनो विरक्तस्य शान्तस्यैकान्तवासिनः ।

विरज

Y.M.174

विरजं परमाकाशं यद्यदक्षरमव्ययम् ।

विराग

Y.R.028

शौचादेहे विरागः स्यात्संतोषादुत्तमं सुखम् ।

विरूप

S.SV.344

विरूपाणि च भूतानि नव मासान्न जीवति ।

विरूपाक्ष

H.R.001/080

सारङ्गी मीन गोरक्ष विरूपाक्ष बिलेशयाः ।

विरेचन

S.K.S.096

पीत्वा विरेचनं श्रेष्ठं गुरुयुक्त्या प्रकल्पयेत् ।

Y.R.053

शनैर्विरेचयेत्प्राणं वामरन्ध्रेण युक्तितः ।

Y.R.055

पीतं विरेचयेत्तूर्णं दक्षनासापुटेन तम् ।

Y.R.058

ततो विरेचयेद्वायुं निखिलं वामरन्ध्रतः ।

Y.R.059

शनैर्विरेचयेत्पश्चाद् दक्षरन्ध्रेण बुद्धिमान् ।

विविक्तदेश

विलय

A.Y.001/033

अमनस्केऽपि संजाते चित्तादि विलयो भवेत् ।

A.Y.001/034

चित्तादिविलये जाते पवनस्य ल्यो भवेत् ।

A.Y.001/039

विचारं चेन्द्रियार्थानां न वेत्ति विलयं गतः ।

A.Y.001/083

द्वाविंशतिदिनान्येवं स्वल्क्ष्ये विलयं गतः ।

A.Y.002/106

यदा यदा सदाभ्यासात् सङ्कल्पविलयो भवेत् ।

H.R.004/045

ज्ञेयवस्तु परित्यागः विलयं याति मानसम् ।

Y.R.238

निर्विकल्पसमाधाने मनसो विलयो भवेत् ।

विवर

G. P.001/068

खेचर्या मुद्रया येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

Y.M.057

खेचरीं (र्यां) मुद्रितं येन विवरं लम्बिकोर्ध्वतः ।

Y.M.126

ऊर्ध्वास्ये रसानां नियम्य विवरे शक्तिं परां चिन्तयन् ।

विवाद

Y.R.007

शुष्कशास्त्रविवादेषु नैवायुः क्षपयेद्बुधः ।

विवाह

S.SV.103

यात्रादाने विवाहे च वस्त्रालङ्कारभूषणे ।

S.SV.231

यात्रारम्भे विवाहे च प्रवेशे नगरादिके ।

विविक्त

A.Y.002/050

विविक्ते विजने देशे पवित्रेऽतिमनोहरे ।

विविक्तदेश

A.Y.001/016

विविक्तदेशे सुखसंनिविष्टः ।

विवेक

A.Y.001/029

विविक्तदेशे सुखसंनिविष्टः...

विवेक

S.SV.134

पूर्णास्तिविवेकोऽयं ज्ञातव्यो देशिकैः सदा ।

विवेकिन्

Y.B.022

अज्ञानं कीदृशं चेति, प्रविचार्य विवेकिना ।

Y.B.025

विवेकी सर्वदा मुक्तः, संसारभ्रमवर्जितः ।

विशब्द

G. P.002/041

विशब्देन स्मृतो हंसो नैर्मल्यं शुद्धिरुच्यते ।

विशाखा

S.SV.204

विशाखोत्तरफाल्गुन्यौ हस्तचित्रे पुनर्वसुः ।

विशारद

Y.Y.001/014

एहोहि गार्गि सर्वज्ञे सर्वशास्त्रविशारदे ।

Y.Y.008/004

एषा च धारणेत्युक्ता योगशास्त्रविशारदैः ।

विशुद्ध

G. P.002/040

विशुद्धे पञ्चमे चक्रे ध्यात्वासौ सकलमृतम् ।

G. P.002/041

अतः कण्ठे विशुद्धाख्यं चक्रं चक्रविदो विदुः ।

G. P.002/058

आकाशं सुविशुद्धवारिसदृशं यद्वद्गहरन्ध्रस्थितं...

G. P.002/069

सततं घण्टिकामध्ये विशुद्धे दीपकप्रभे ।

H.R.001/066

विशुद्धं कण्ठचक्रस्थं आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखे ।

Y.M.129

विशुद्धं परमं चक्रं भूत्वा सोमकलत्रत्मकम् ।

Y.M.163

सततं कर्णिकामध्ये विशुद्धं चक्रमुच्यते ।

विश्व

विशुद्धचित्त

Y.Y.011/005

विशुद्धचित्तहविषा विध्युक्तं कर्म जुह्वतः ।

विशुद्धबुद्धि

Y.Y.012/029

समीरणे विष्णुपद...विशुद्धबुद्धौ च तदात्मनिष्ठे ।

Y.Y.012/029

आनन्द...सत्यं त्वं गार्गि पश्याद्य विशुद्धबुद्ध्या ।

Y.Y.012/033

तमक्रतुं पश्य विशुद्धबुद्ध्या प्रयाणकाले...शोका ।

विशुद्धात्मन्

Y.Y.007/031

सर्वपापविशुद्धात्मा जीवेदाचन्द्रतारकम् ।

विशुद्धि

Y.V.008

विशुद्धिराज्ञा कौलानि षट् चक्राणि शुभानि च ।

Y.V.010

विशुद्धिः कण्ठदेशे च आज्ञाचक्रं भ्रुवोर्मुखम् ।

विशेषतत्त्व

G. P.002/016

...देवं याति विशेषतत्त्वसमतां योगीश्वरस्तन्मयः ।

विश्रान्त

Y.R.117

शनैरेव समुत्थाय विश्रान्तोऽथ सुखं चरेत् ।

विशिष्ट

A.Y.002/094

विशिष्टं च गतागतं सुशिष्टं च सुत्वीनकम् ।

A.Y.002/095

विशिष्टं तामसं प्रोक्तं राजसं च गतागतम् ।

A.Y.002/096

विशिष्टं च गतायातं विकल्पविषयग्रहम् ।

A.Y.002/098

अभ्यस्यतो मनःपूर्वं विशिष्टं चलमुच्यते ।

विश्व

A.Y.001/072

आब्रह्मविश्ववेत्तत्त्वं श्रुतिज्ञानं च वर्तते ।

विश्वगुरु

G. P.001/021

यत्समाधौ परं ज्योतिरनन्तं विश्वतोमुखम् ।

G. P.002/015

यत्समाधौ परं ज्योतिरनन्तं विश्वतोमुखम् ।

G. P.002/072

निर्गुणं च शिवं शान्तं गगने विश्वतोमुखम् ।

H.R.004/059

तेभ्यो विश्वं सृष्टिस्थित्यन्तहेतवः ।

S.SV.143

पञ्चभूतात्मकं विश्वं यो जानाति स पूजितः ।

S.SV.385

विश्वस्य वेदिका शक्तिर्नेत्राभ्यां परिदृश्यते ।

Y.R.134

इन्द्रियाणां वशे यस्मादेतद्विश्वमशेषतः ।

Y.R.240

समाधिसमये तद्वद्योगी विश्वं प्रपश्यति ।

Y.R.281

करामल्लवद्विश्वं तेन योगी प्रपश्यति ।

Y.Y.012/045

येन प्रपञ्चं...विश्वं प्रतिभाति सर्वम् ।

विश्वगुरु

A.Y.001/085

लभते जगतीशित्वं येन विश्वगुरुर्भवेत् ।

विश्वज्ञान

A.Y.001/071

तावत्कार्यमतीतं च विश्वज्ञानं प्रवर्तते ।

विश्वधारिणी

Y.B.132

मोक्षमार्गं प्रसिद्धा सा, सुषुम्णा विश्वधारिणी ।

Y.Y.004/029

मुक्तिमार्गेति सा प्रोक्ता सुषुम्णा विश्वधारिणी ।

विश्वनाथ

Y.B.001

नमस्ते आदिनाथाय, विश्वनाथाय ते नमः ।

विश्वबिम्ब

A.P.067

अमी कलत्र महाबिम्बं विश्वबिम्बं प्रकाशते ।

विष

विश्वरूप

Y.B.001

नमस्ते विश्वरूपाय, विश्वातीताय ते नमः ।

Y.B.169

सर्वज्ञः सर्वकर्ता च, स्वतन्त्रो विश्वरूपवान् ।

विश्ववर्तन

A.Y.001/070

जानात्यनेन योगीन्द्रः सकलं विश्ववर्तनम् ।

विश्वातीत

Y.B.001

नमस्ते विश्वरूपाय, विश्वातीताय ते नमः ।

विश्वार्चिष

Y.Y.009/020

विश्वार्चिषं महावह्निं ज्वलन्तं विश्वतोमुखम् ।

विश्वामित्र

Y.Y.011/013

विश्वामित्रो वसिष्ठश्च गौतमश्चाङ्गिरास्तथा ।

विश्वास

Y.R.298

शास्त्रवाक्येषु विश्वासो गुरुपादाब्जसेवनम् ।

विश्वोदरी

H.R.004/036

पूषा विश्वोदरी जिह्वा अलम्बुषा च हंसिनी ।

Y.Y.004/027

विश्वोदरा कुहूश्चैव शङ्खिनी च पयस्विनी ।

Y.Y.004/036

कुहोश्च हस्तिजिह्वाया मध्ये विश्वोदरा स्थिता ।

Y.Y.004/044

विश्वोदरा तु या नाडी तुन्दमध्ये व्यवस्थिता ।

विष

G. P.001/060

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

G. P.002/051

तक्षकेणापि दृश्य विषं तस्य न सर्पति ।

H.R.002/021

विषाणि शीतली नाम कुम्भकोऽयं निहन्ति च ।

विषनाश

H.R.002/041

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

H.R.002/138

दंष्टस्य योगिनो देहे न विषं कर्तुमर्हति ।

S.SV.111

गुरुपूजाविषादीनां चाल्ने च वरानने ।

S.SV.118

यक्षिणीयक्षवेतालविषभूतादि निग्रहे ।

S.SV.125

विषवत्तं विजानीयात्सर्वकार्यविनाशनम् ।

S.SV.128

उभयोरेव सञ्चारं विषवत्तं विदुर्बुधाः ।

Y.M.069

अपि भुक्तं विषं घोरं पीयूषमिव जीर्यते ।

Y.Y.003/017

सर्वे चाभ्यन्तरा रोगा विनश्यन्ति विषाणि च ।

Y.Y.004/034

विषभागो रवेर्भागः सोमभागोऽमृतं स्मृतम् ।

Y.Y.006/049

ज्वराः सर्वे विनश्यन्ति विषाणि विविधानि च ।

विषनाश

A.Y.002/096

सुश्लिष्टं च सुलीनं च विकल्प विषनाशनम् ।

विषम

S.SV.059

चन्द्रः समः सुविज्ञेयो रविस्तु विषमः सदा ।

S.SV.088

चन्द्रः समपदः रविस्तु विषमः सदा ।

S.SV.127

क्षणं वामे क्षणं दक्षे विषमं भावमादिशेत् ।

S.SV.133

विषमस्योदयो यत्र मनसाऽपि न चिन्तयेत् ।

S.SV.136

अनादिर्विषमः सन्धिर्निराहारो निराकुलः ।

S.SV.138

विषमः सन्धिगः प्राणः स सन्धिः सन्धिरुच्यते ।

S.SV.313

विषमे वह्नितत्त्वं स्याज्जायते केवलं नभः ।

विषय

S.SV.322

विपर्ययं च विज्ञेयं विषमस्योदये सति ।

विषमाक्षर

S.SV.262

पृच्छको दक्षिणे भागे विजयी विषमाक्षरः ।

विषमाङ्कः

S.SV.290

विषमाङ्के दिवारात्रौ विषमाङ्के दिनाधिपः ।

विषय

A.P.055

तद्ध्यानं यदशेषवस्तुविषयव्यापारहीनं मनः ।

A.Y.002/065

यथा सुप्तोऽस्थितः कश्चिद् विषयान् प्रतिपद्यते ।

A.Y.002/079

बन्धाय विषयासङ्गि मुक्तये निर्विषयं मनः ।

G. P.002/022

चरतां चक्षुरादीनां विषयेषु यथाक्रमम् ।

H.R.001/005

योगस्य विषयं वक्तुं योगशास्त्रे प्रयोजनम् ।

H.R.001/086

इदं वचनं हठाभ्यासकरणासामर्थ्यं विषय... ।

H.R.004/012

नादासक्तं तथा चित्तं विषयात्र हि काङ्क्षते ।

S.SV.129

विषये विपरीते च संस्मरेज्जगदीश्वरम् ।

S.SV.213

ज्ञानं त्रिकालविषयमैश्वर्यमणिमादिकम् ।

S.SV.215

त्रिकालविषयं चैव कथं भवति शङ्कर ।

Y.M.113

चरतां चक्षुरादीनां विषयेषु यथाक्रमम् ।

Y.R.013

प्रथमं विषयत्यागो द्वितीयमनुकूलता ।

Y.R.121

इन्द्रियाणि चरंतीह विषयेषु स्वभावतः ।

Y.R.123

विषयेषु समासक्तो न योगं कर्तुमर्हति ।

Y.R.124

पञ्चैते विषयास्त्रेके जीवबन्धनहेतवः ।

विषयग्रह

Y.R.125

विषयेष्वपि सर्वेषु स्त्रीसंज्ञो विषमो मतः ।

Y.R.128

स्वयमेवोपतिष्ठन्ति विषयादेवनोदिताः ।

Y.R.132

शब्दादिविषया लोके सुलभाः सर्वयोनिषु ।

Y.R.133

विषयासेवनाज्जंतोस्तथा तृष्णाभिवर्धते ।

Y.R.155

विषया धारणायास्तु सत्यन्येपि सहस्रशः ।

Y.Y.006/051

करणानि वशीकृत्य विषयेभ्यो बलत्रत्सुधीः ।

Y.Y.007/002

इन्द्रियाणां विचरतां विषयेषु स्वभावतः ।

विषयग्रह

A.Y.002/022

प्राणाद्येच्छासनिःश्वासविध्वस्तविषयग्रहः ।

A.Y.002/062

स्वप्ने चिदंशशून्यत्वं जागरे विषयग्रहः ।

A.Y.002/096

विश्लिष्टं च गतायातं विकल्पविषयग्रहम् ।

विषयत्याग

Y.R.013

प्रथमं विषयत्यागो द्वितीयमनुकूलता ।

विषयविस्मृति

H.R.001/012

अपुनर्भावसंस्थाने ल्यो विषयविस्मृतिः ।

विषयसंत्याग

Y.R.123

तस्माद्विषयसंत्यागो योगिनां परमो हितः ।

विषयासक्त

Y.R.115

नैव तं विषयासक्ता विदुर्नोशास्त्रचिन्तकाः ।

विषहत

S.SV.100

चन्द्रवारे विषहते सूर्यो बल्विशं नयेत् ।

विष्णु

विषाग्नि

Y.M.146

विषाग्निः सह कालकूट रजिना तद्वारुणी धारणा ।

विषाद

S.SV.110

आर्तिशोकविषादेषु ज्वरिते मूर्च्छितेऽपि वा ।

Y.B.016

द्वेषो लज्जा सुखं दुःखः, विषादो हर्ष एव च ।

विषुवचार

S.SV.259

स्थानं विषुवचारेण जयः सूर्येण धावता ।

विष्टि

S.SV.029

न च विष्टिर्व्यतीपातो वैधृत्याद्यास्तथैव च ।

विष्णु

A.Y.001/098

ब्रह्माविष्णुमहेशानां प्रलयेष्वपि योगिनाम् ।

A.Y.002/044

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।

G. P.002/055

यत्पीयूषवकारबीजसहितं युक्तं सदा विष्णुना ।

H.R.003/098

प्राणायाम परो योगी सोऽपि विष्णुर्महेश्वरः ।

S.SV.366

अरुन्धतीं ध्रुवं चैव विष्णोस्त्रीणि पदानि च ।

Y.M.145

तत्पीयूषवकारबीजसहितं युक्तं सदा विष्णुना ।

Y.R.164

सार्वज्ञादिगुणोपेतं विष्णुव्ययमीश्वरम् ।

Y.R.169

कृत्वा योगी भवेद्विष्णोः शिवस्यापि समः स्वयम् ।

Y.R.298

भक्तिर्विष्णौ शिवे वापि योगस्य सिद्धिहेतवः ।

Y.V.018

अकारो ब्रह्म इत्याहुः उकारो विष्णुरुच्यते ।

Y.Y.002/006

यत्प्रसन्नस्वभावेन विष्णुं वा ऽप्यन्यमेव वा ।

विष्णुग्रन्थि

Y.Y.008/014

विष्णुमण्डले रुद्रमीश्वरं वायुमण्डले ।

Y.Y.009/015

श्रीवत्सवक्षसं विष्णुं पूर्णचन्द्रनिभाननम् ।

विष्णुग्रन्थि

A.P.049

विष्णुग्रन्थेस्तथा वेधात् परमानन्दसूचकः ।

H.R.004/021

विष्णुग्रन्थेस्तदा भेदः परमानन्द सूचकः ।

Y.B.098

विष्णुग्रन्थिं ततो भित्त्वा रुद्रग्रन्थौ च तिष्ठति ।

Y.V.017

ब्रह्मग्रन्थिरधष्कारे विष्णुग्रन्थिर्हृदि स्थितः ।

विष्णुपद

S.SV.341

जिह्वां विष्णुपदं ध्रुवं सुरपदं... ।

S.SV.367

ध्रुवौ विष्णुपदं ज्ञेयं तारकं मातृमण्डलम् ।

Y.Y.012/027

ध्रुवोन्तरे विष्णुपदे ऋचौ (?रुचौ) तु मनो लयं...प्रबुद्धे ।

Y.Y.012/028

समीरणे विष्णुपदे निविष्टे जीवे...अमृते च संस्थे ।

Y.Y.012/029

समीरणे विष्णुपद...विशुद्धबुद्धौ च तदात्मनिष्ठे ।

विस्तार

H.R.002/112

वितस्ति प्रमितं दीर्घं विस्तारे च षडङ्गुलम् ।

Y.R.178

क्रमाद्विस्तारमायाति तज्ज्योतिः परमं महत् ।

विश्वरूप

Y.B.001

नमस्ते विश्वरूपाय, विश्वातीताय ते नमः ।

Y.B.169

सर्वज्ञः सर्वकर्ता च, स्वतन्त्रो विश्वरूपवान् ।

विहार

G. P.002/091

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

वीर

Y.M.182

युक्ताहारविहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु ।

Y.R.156

युक्ताहारविहाराणां सिद्धा भवति धारणा ।

विहित

Y.Y.007/004

कर्माणि यानि नित्यानि विहितानि शरीरिणाम् ।

विह्वल

S.SV.115

विह्वलेद्धंसदेशादौ विषदानेचवैरिणाम् ।

वीणा

A.P.052

निष्पत्तौ वैणवशब्दः कणन्वीत (त्रिव) कणो भवेत् ।

H.R.001/087

वेधश्चन्द्रमुखी कराम्बुजलसन्माणिक्य वीणारणात् ।

H.R.002/137

घण्टा दुन्दुभिः शङ्खाभिः वीणावेण्वग्नितालवत् ।

H.R.004/011

अन्ते तु किङ्किणी वंशवीणा भ्रमरनिःस्वनाः ।

वीणाकण

H.R.004/024

निष्पत्तौ वैणवः शब्दः कणद्वीणाकणो भवेत् ।

वीणादण्ड

H.R.004/039

वीणादण्डमयो दारुरस्थिनी कुलपर्वताः ।

Y.Y.006/055

आमूर्ध्नो वर्तत नादो वीणादण्डवदुत्थितः ।

वीणारव

Y.R.251

वीणारवसमः पश्चात् तालनादोपमस्ततः ।

वीर

H.R.003/010

स्वस्तिकं गोमुखं वीरं माण्डूकं मर्कटासनम् ।

H.R.003/020

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरसिद्धासनं तथा ।

Y.R.033

तृतीयं स्वस्तिकं प्रोक्तं वीराख्यं च चतुर्थकम् ।

वीरमन्त्र

Y.R.034

स्वस्तिकं जपबेल्लयां वीरस्यात्सुखसंस्थितौ ।

Y.Y.003/001

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरं सिंहासनं तथा ।

वीरमन्त्र

S.SV.115

भ्रष्टकार्ये सुरापाने वीरमन्त्राद्युपासने ।

वीरासन

H.R.003/053

इतरस्मिन्स्तथा चोरं वीरासनमितीरितम् ।

Y.R.040

वामोरूपरि संयोज्यं वीरासनमितीरितम् ।

Y.Y.003/008

इतरस्मिन्स्तथा चोरं वीरासनमुदाहृतम् ।

वीर्य

A.P.021

क्षमावीर्यनयैर्युक्तो वयस्थस्सत्त्ववानपि ।

A.P.022

सर्वशास्त्रकृताभ्यासो मनोज्ञो वीर्यशौर्यवान् ।

Y.Y.004/064

स्वेदमूत्रे जलं स्याता वीर्यरूपं रसो भवेत् ।

वृक्षाग्र

Y.R.149

वृक्षाग्रे पर्वताग्रे वा धारणां कुर्वतः सदा ।

वृत्त

Y.M.026

वृत्तं धनञ्जयः शब्दे क्षणमात्रं न निश्चयेत् ।

वृत्ति

A.P.004

यश्चित्तवृत्तिरहितः स तु राजयोगः ।

A.Y.001/065

चित्तवृत्तिनिरोधेन गन्धं जानाति दूरतः ।

H.R.001/007

चित्तवृत्तिनिरोधस्तु महायोगः प्रकीर्तितः ।

H.R.001/020

अपानवृत्तिमाकृष्य प्राणो गच्छति मध्यमे ।

वृषण

वृद्ध

G. P.001/082

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

H.R.001/022

युवा भवति वृद्धो वा व्याधितो दुर्बलेऽपि वा ।

H.R.002/056

गुरुणा सहजं प्रोक्तं वृद्धोऽपि तरुणो भवेत् ।

H.R.002/061

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

Y.B.120

अभ्यसेदस्वतन्त्रस्तु, वृद्धोऽपि तरुणायते ।

Y.M.047

युवा भवति वृद्धोऽपि सततं मूलबन्धनात् ।

वृद्धि

S.SV.310

उत्पातोपद्रवा भीतिरल्पा वृद्धिः स्युरीतयः ।

S.SV.377

पूरकः कुरुते वृद्धिं धातुसाम्यं तथैव च ।

वृश्चिक

Y.B.042

असौ किं वृश्चिकैर्दष्टा देहान्ते वा कथं सुखी ।

वृश्चिकासन

H.R.003/014

वृश्चिकासनं चक्राख्ये उत्फालकमितीर्यते ।

H.R.003/074

गुल्फा स्यातामुन्मुखः सन् वृश्चिकासनमीर्यते ।

वृष

S.SV.073

वृषकर्कटकन्यालिमृगमीना निशाकरे ।

Y.M.124

त्रिधा बद्धो वृषो यत्र रोरवीति महान् पुनः ।

वृषण

H.R.003/029

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

S.SV.350

दन्ताश्च वृषणौ यस्य न किञ्चिदपि पीड्यते ।

वृष्टि

Y.R.035
गुदावृषणयोर्मध्ये वामपार्श्वं नियोजयेत् ।
Y.Y.003/009
गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।
Y.Y.003/011
गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।
Y.Y.004/052
उदरे वृषणे कट्यां जङ्घेनाभौ वदन्ति हि ।

वृष्टि

S.SV.111
स्त्रीणां दन्तादिभूषायां वृष्टेरागमने तथा ।
S.SV.307
बहुवृष्टिस्तथा सौख्यं पृथ्वीतत्त्वं बहेद्यदि ।
S.SV.309
अल्पादल्पतरा वृष्टिरग्नितत्त्वं बहेद्यदि ।

वेग

H.R.001/055
कपालं भ्रामयेत्सव्यमपसव्यं तु वेगतः ।
H.R.002/023
यथैष लैहकारणां भस्त्री वेगेन चाल्यते ।
H.R.002/027
वेगोद्घोषं रेचकं भृङ्गनादं पूरकं मन्दमन्दम् ।

वेणु

H.R.002/137
घण्टा दुन्दुभिः शङ्खभिः वीणावेण्वप्रितालवत् ।
H.R.004/024
निष्पत्तौ वैणवः शब्दः कणद्वीणाकणो भवेत् ।

वेतण्डकरणी

S.K.S.021
वेतण्डकरणी नौल्री गण्डूषः स्नेहनं परम् ।

वेताल

S.SV.118
यक्षिणीयक्षवेतालविषभूतादि निग्रहे ।

वेद

A.Y.001/003
अगम्यं सर्ववेदानां गोपितं सकल्रगमे ।

वेद

A.Y.001/013
...न वेदैर्वेदान्तैः स्मृतिभिरभिधानैरपि न च ।
A.Y.002/009
वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।
G.P.001/085
त्रयः कालस्त्रयो वेदास्त्रयो लोकास्त्रयः स्वराः ।
H.R.001/002
वेदे वेदान्तशास्त्रे फणिपतिरचिते शब्दशास्त्रे स्वशास्त्रे ।
S.SV.016
स्वरे वेदाश्च शास्त्राणि स्वरे गान्धर्वमुत्तमम् ।
S.SV.137
न वेदं वेद इत्याहुर्वेदो वेदो न विद्यते ।
S.SV.137
परात्मा वेद्यते येन स वेदो वेद उच्यते ।
S.SV.199
पृथ्व्या पञ्च ह्यपां वेदागुणास्तेजो द्विवायुतः ।
S.SV.300
ज्ञातव्यं गुरुतः शीघ्रं न वेदशास्त्रकोटिभिः ।
S.SV.390
प्रवणः सर्ववेदानां ब्राह्मणे भास्करो यथा ।
S.SV.395
चिन्तयेत्परमात्मानं यो वेद स भविष्यति ।
Y.M.075
त्रयः कालस्त्रयो लोकास्त्रयो वेदास्त्रयो स्वराः ।
Y.M.179
नात्मानश्च परं वेद योगयुक्तः समाधिना ।
Y.Y.001/002
वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं योगेषु परिनिष्ठितम् ।
Y.Y.001/020
ज्ञानस्य द्विविधौ ज्ञेयौ पन्थानौ वेदचोदितौ ।
Y.Y.001/030
अधीत्य वेदं वेदार्थं साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।
Y.Y.001/053
वेदेनोक्तेऽपि हिंसास्यादभिचारादि कर्म यत् ।
Y.Y.002/012
गुरुणा चोपदिष्टोऽपि वेदबाह्यविर्वर्जितः ।
Y.Y.002/013
अधीत्य वेदं सूत्रं वा पुराणं सैतिहासकम् ।
Y.Y.011/015
तपस्विनस्तथा चान्ये वेदवेदाङ्गवेदिनः ।

वेदना

वेदना

G.P.002/019
हिक्काकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।
H.R.003/093
हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।

वेदपारग

Y.Y.006/020
प्राणसंयमनं कुर्याद्ब्राह्मणो वेदपारगः ।

वेदमार्ग

Y.Y.002/010
वेदलैकिकमार्गेषु कुत्सितं कर्म यद्वेत् ।

वेदवादिन्

Y.Y.001/065
क्षमा सैवेति विद्वद्भिर्गदिता वेदवादिभिः ।

वेदविद्

G.P.001/046
प्राणविद्या महाविद्या यस्तां वेत्ति स वेदवित् ।
G.P.001/056
बन्धनाय च मूढानां यस्तां वेत्ति स वेदवित् ।

वेदशास्त्र

H.R.004/027
वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

वेदाङ्ग

S.SV.025
सर्वशास्त्रपुराणादि स्मृतिवेदाङ्गपूर्वकम् ।
Y.Y.001/002
वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं योगेषु परिनिष्ठितम् ।
Y.Y.011/015
तपस्विनस्तथा चान्ये वेदवेदाङ्गवेदिनः ।

वेदान्त

A.Y.001/013
...न वेदैर्वेदान्तैः स्मृतिभिरभिधानैरपि न च ।
A.Y.002/025
विन्दन्त्यनात्मनोऽभावं वेदान्तोपनिषद्विदः ।
A.Y.002/041
वेदान्ततर्कोक्तिभिरागमैश्च ...शास्त्रकदम्बकैश्च ।

वेशछिद्रिका

Y.B.066
वेदान्ततर्कोक्तिभिरागमैश्च... ।
Y.Y.010/007
वेदान्तेष्वथ शास्त्रेषु सुशिक्षिसमनाः सदा ।

वेदान्तशास्त्र

H.R.001/002
वेदे वेदान्तशास्त्रे फणिपतिरचिते शब्दशास्त्रे स्वशास्त्रे ।

वेदान्तश्रवण

Y.Y.002/008
सिद्धान्तश्रवणं प्रोक्तं वेदान्तश्रवणं बुधैः ।
Y.Y.005/009
वेदान्तश्रवणं कुर्वस्तस्मिन्योगं समभ्यसेत् ।

वेदार्थ

Y.Y.001/030
अधीत्य वेदं वेदार्थं साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।

वेदी

H.R.001/068
बाह्ये मण्डप वेदि कूप रुचिरं प्राकारसंवेष्टितं... ।

वेध

A.P.046
ब्रह्मग्रन्थेर्भवेद् वेधादानन्दानुभवः स्वयम् ।
A.P.049
विष्णुग्रन्थेस्तथा वेधात् परमानन्दसूचकः ।
H.R.002/048
महामुद्रा महाबन्धो निष्कलैः वेधवर्जितौ ।

वेधवर्जित

A.P.036
महामुद्रामहाबन्धौ निष्कलैः वेधवर्जितौ ।

वेपथु

A.P.060
वेपथुश्च भवेन्नित्यं साहसेनैव जीवति ।

वेशछिद्रिका

S.K.S.133
अङ्गुष्ठपर्ववत्स्थूलं कनिष्ठावेशछिद्रिका ।

वृष्टि

Y.R.035

गुदावृषणयोर्मध्ये वामपार्श्वे नियोजयेत् ।

Y.Y.003/009

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

Y.Y.003/011

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।

Y.Y.004/052

उदरे वृषणे कट्यां जङ्घेनाभौ वदन्ति हि ।

वृष्टि

S.SV.111

स्त्रीणां दन्तादिभूषायां वृष्टेरागमने तथा ।

S.SV.307

वहुवृष्टिस्तथा सौख्यं पृथ्वीतत्त्वं वहेद्यदि ।

S.SV.309

अल्पादल्पतरा वृष्टिरग्नितत्त्वं वहेद्यदि ।

वेग

H.R.001/055

कपालं भ्रामयेत्सव्यमपसव्यं तु वेगतः ।

H.R.002/023

यथैष लैहकारणां भस्त्री वेगेन चाल्यते ।

H.R.002/027

वेगोद्घोषं रेचकं भृङ्गनादं पूरकं मन्दमन्दम् ।

वेणु

H.R.002/137

घण्टा दुन्दुभिः शङ्खाभिः वीणावेण्वग्नितालवत् ।

H.R.004/024

निष्पत्तौ वैणवः शब्दः कणद्वीणाकणो भवेत् ।

वेतण्डकरणी

S.K.S.021

वेतण्डकरणी नौल्री गण्डूषः स्नेहनं परम् ।

वेताल

S.SV.118

यक्षिणीयक्षवेतालविषभूतादि निग्रहे ।

वेद

A.Y.001/003

अगम्यं सर्ववेदानां गोपितं सकल्यगमे ।

वेद

A.Y.001/013

...न वेदैर्वेदान्तैः स्मृतिभिरभिधानैरपि न च ।

A.Y.002/009

वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

G. P.001/085

त्रयः कालस्त्रयो वेदास्त्रयो लोकास्त्रयः स्वराः ।

H.R.001/002

वेदे वेदान्तशास्त्रे फणिपतिरचिते शब्दशास्त्रे स्वशास्त्रे ।

S.SV.016

स्वरे वेदाश्च शास्त्राणि स्वरे गान्धर्वमुत्तमम् ।

S.SV.137

न वेदं वेद इत्याहुर्वेदो वेदो न विद्यते ।

S.SV.137

परात्मा वेद्यते येन स वेदो वेद उच्यते ।

S.SV.199

पृथ्व्या पञ्च ह्यपां वेदागुणास्तेजो द्विवायुतः ।

S.SV.300

ज्ञातव्यं गुरुतः शीघ्रं न वेदशास्त्रकोटिभिः ।

S.SV.390

प्रवणः सर्ववेदानां ब्राह्मणे भास्करो यथा ।

S.SV.395

चिन्तयेत्परमात्मानं यो वेद स भविष्यति ।

Y.M.075

त्रयः कालस्त्रयो लोकास्त्रयो वेदास्त्रयो स्वराः ।

Y.M.179

नात्मानश्च परं वेद योगयुक्तः समाधिना ।

Y.Y.001/002

वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं योगेषु परिनिष्ठितम् ।

Y.Y.001/020

ज्ञानस्य द्विविधौ ज्ञेयौ पन्थानौ वेदचोदितौ ।

Y.Y.001/030

अधीत्य वेदं वेदार्थं साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।

Y.Y.001/053

वेदेनोक्तेऽपि हिंसास्यादभिचारादि कर्म यत् ।

Y.Y.002/012

गुरुणा चोपदिष्टेऽपि वेदबाह्यविर्वर्जितः ।

Y.Y.002/013

अधीत्य वेदं सूत्रं वा पुराणं सैतिहासकम् ।

Y.Y.011/015

तपस्विनस्तथा चान्ये वेदवेदाङ्गवेदिनः ।

वेदना

वेदना

G. P.002/019

हिकाकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।

H.R.003/093

हिका श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।

वेदपारग

Y.Y.006/020

प्राणसंयमनं कुर्याद्ब्राह्मणो वेदपारगः ।

वेदमार्ग

Y.Y.002/010

वेदलैकिकमार्गेषु कुत्सितं कर्म यद्भवेत् ।

वेदवादिन्

Y.Y.001/065

क्षमा सैवेति विद्वद्भिर्गदिता वेदवादिभिः ।

वेदविद्

G. P.001/046

प्राणविद्या महाविद्या यस्तां वेत्ति स वेदविद् ।

G. P.001/056

बन्धनाय च मूढानां यस्तां वेत्ति स वेदविद् ।

वेदशास्त्र

H.R.004/027

वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

वेदाङ्ग

S.SV.025

सर्वशास्त्रपुराणादि स्मृतिवेदाङ्गपूर्वकम् ।

Y.Y.001/002

वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं योगेषु परिनिष्ठितम् ।

Y.Y.011/015

तपस्विनस्तथा चान्ये वेदवेदाङ्गवेदिनः ।

वेदान्त

A.Y.001/013

...न वेदैर्वेदान्तैः स्मृतिभिरभिधानैरपि न च ।

A.Y.002/025

विन्दन्त्यनात्मनोऽभावं वेदान्तोपनिषद्विदः ।

A.Y.002/041

वेदान्ततर्कोक्तिभिरागमैश्च ...शास्त्रकदम्बकैश्च ।

वेशछिद्रिका

Y.B.066

वेदान्ततर्कोक्तिभिरागमैश्च... ।

Y.Y.010/007

वेदान्तेष्वथ शास्त्रेषु सुशिक्षिसमनाः सदा ।

वेदान्तशास्त्र

H.R.001/002

वेदे वेदान्तशास्त्रे फणिपतिरचिते शब्दशास्त्रे स्वशास्त्रे ।

वेदान्तश्रवण

Y.Y.002/008

सिद्धान्तश्रवणं प्रोक्तं वेदान्तश्रवणं बुधैः ।

Y.Y.005/009

वेदान्तश्रवणं कुर्वन्तस्मिन्योगं समभ्यसेत् ।

वेदार्थ

Y.Y.001/030

अधीत्य वेदं वेदार्थं साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।

वेदी

H.R.001/068

बाह्ये मण्डपे वेदिं कूपं रुचिरं प्राकारसंवेष्टितं... ।

वेध

A.P.046

ब्रह्मग्रन्थेर्भवेद् वेधादानन्दानुभवः स्वयम् ।

A.P.049

विष्णुग्रन्थेस्तथा वेधात् परमानन्दसूचकः ।

H.R.002/048

महामुद्रा महाबन्धो निष्फलैः वेधवर्जितौ ।

वेधवर्जित

A.P.036

महामुद्रामहाबन्धो निष्फलैः वेधवर्जितौ ।

वेपथु

A.P.060

वेपथुश्च भवेन्नित्यं साहसेनैव जीवति ।

वेशछिद्रिका

S.K.S.133

अङ्गुष्ठपर्ववत्स्थूलं कनिष्ठावेशछिद्रिका ।

वेश्यागमन

वेश्यागमन

S.SV.114

स्त्रीसङ्गवेश्यागमने महानौकाधिशोहणे ।

वेदिका

S.SV.385

विश्वस्य वेदिका शक्तिर्नेत्राभ्यां परिदृश्यते ।

वैदिक

Y.Y.006/013

यद्वा समभ्यसेत्रित्यं वैदिकंलैकिकं तु वा ।

Y.Y.006/015

स वैदिकं जपेन्मन्त्रं लैकिकं न कदाचन ।

Y.Y.006/019

स्वाश्रमस्थस्य वैश्यस्य केचिदिच्छन्ति वैदिकम् ।

Y.Y.006/019

न वैदिकं जपेच्छूद्रः स्त्रियश्च न कदाचन ।

Y.Y.009/003

पञ्चोत्तमानि तेष्वहर्वेदिकानि द्विजोत्तमाः ।

वैद्य

S.SV.323

तदा प्राणवियुक्तोऽसौ यदि वैद्यशतैर्वृतः ।

वैद्युताग्नि

H.R.004/041

वैद्युताग्निः सुषुम्ना पार्थिवो नाभिमण्डले ।

वैध

Y.Y.011/009

तस्मादामरणाद्वैधं कर्तव्यं योगिभिः सदा ।

Y.Y.011/009

त्वं चैव मात्यया गार्गी वैधं कर्म समाचर ।

वैधकर्मन्

Y.Y.011/002

वैधं कर्म कथं कुर्यान्निष्कृतिः का त्वकुर्वतः ।

वैधृति

S.SV.029

न च विष्टिर्व्यतोपातो वैधृत्याद्यास्तथैव च ।

वैश्वानरीधारणा

वैराग्य

Y.B.041

तस्माज् ज्ञानं च वैराग्यं जपः स्यात्केवलः श्रमः ।

वैरिन्

S.SV.115

विह्वलेद्धंसदेशादौ विषदानेचवैरिणाम् ।

वैरियुद्ध

S.SV.121

खड्गहस्ते वैरियुद्धे भोगे वा राजदर्शने ।

वैशेषिक

H.R.004/057

इति वैशेषिकः प्राहुस्तथा नैयायिकाऽपि च ।

वैश्य

Y.Y.001/030

क्षत्रियस्य त्रयः प्रोक्ता द्वावेकौ वैश्यशूद्रयोः ।

Y.Y.001/035

वानप्रस्थाश्रमादेवं चरेद्वैश्यः समाहितः ।

Y.Y.006/016

वैश्यानां धर्मयुक्तानां तपस्विनाम् ।

Y.Y.006/019

स्वाश्रमस्थस्य वैश्यस्य केचिदिच्छन्ति वैदिकम् ।

Y.Y.006/063

वैश्याः शूद्राः स्त्रियश्चान्ये योगाभ्यासरताः नराः ।

वैश्वानर

Y.Y.009/020

वैश्वानरं जगद्योनि शिखातन्विनमीश्वरम् ।

Y.Y.009/023

ज्ञात्वा वैश्वानरं देवं सोऽहमात्मेति या मतिः ।

वैश्वानरत्व

Y.Y.009/024

वैश्वानरत्वं सम्प्राप्य मुक्तिं तेनेव गच्छति ।

वैश्वानरीधारणा

G. P.002/056

देष्टा वह्निजयं सदा वितनुते वैश्वानरी धारणा ।

Y.M.148

तेषां वह्निमसंशयं तु ज्वलन्ते वैश्वानरी धारणा ।

वैष्णव

वैष्णव

Y.R.010

शैववैष्णवशाक्तेषु मतेषु निखिलेष्वपि ।

Y.Y.006/017

नमोन्तं शिवमन्त्रं वा वैष्णवं वेष्यते बुधैः ।

Y.Y.006/064

शैवं वा वैष्णवं वाथ व्याहरन्नन्यमेव वा ।

वैष्णवी

G. P.001/086

क्रिया इच्छा तथा ज्ञानं ब्राह्मी रौद्री च वैष्णवी ।

Y.Y.004/031

अव्यक्ता सैव विज्ञेया सूक्ष्मा सा वैष्णवी स्मृता ।

व्यक्तियुक्त

Y.R.158

सगुणं व्यक्तियुक्तं स्यादव्यक्तं निर्गुणं भवेत् ।

व्यञ्जन

Y.Y.004/063

अन्नं व्यञ्जनसंयुक्तं जलेपरि समर्पितम् ।

व्यतिक्रम

H.R.003/093

भवन्ति विविधा रोगाः पवनस्य व्यतिक्रमात् ।

व्यतिपात

S.SV.029

न च विष्टिर्व्यतोपातो वैधृत्याद्यास्तथैव च ।

व्यथा

S.K.S.122

व्रणे कुष्ठे क्षते योज्यं सद्यो नाशयति व्यथाम् ।

Y.B.077

व्याधयस्तस्य नश्यन्ति, च्छेदघातादिका व्यथाः ।

Y.M.070

क्षयकुष्ठगुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।

व्यवहार

H.R.004/049

बिन्दुमोक्षोपदेशादि व्यवहारोऽपि मायया ।

S.SV.097

व्यवहारे खलेच्चाटे द्वेविविद्यादिवञ्चके ।

व्याधि

S.SV.121

भोज्ये स्नाने व्यवहारे दीप्तकार्ये रविशुभः ।

Y.B.048

तैः कथं व्यवहारस्तु, क्रियते वद शङ्कर ।

व्याकरण

A.Y.001/013

न चापिच्छन्दोव्याकरण कवितालङ्कृतिगणैः ।

Y.B.009

अनेकशतसङ्ख्याकैस्तर्कव्याकरणादिभिः ।

व्याघ्र

H.R.003/091

यथा सिंहो गजो व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः ।

Y.M.111

यथा सिंहो गजो व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः ।

व्याघ्रचर्म

Y.R.166

व्याघ्रचर्मपरीताङ्गं जटामण्डितमस्तकम् ।

व्याघ्रासन

H.R.003/017

चन्द्रकान्त सुधासारं व्याघ्रासनमितः परम् ।

व्याघ्री

S.K.S.123

सैन्धवं च वचा व्याघ्री सुरसा चोपदन्तिका ।

व्यात्तवक्त्र

H.R.003/031

व्यात्तवक्त्रो निरीक्षेत नासाग्रं सुसमाहितः ।

Y.Y.003/010

व्यात्तवक्त्रो निरीक्षेत नासाग्रं सुसमाहितः ।

व्याधि

A.P.015

कायक्लेशजराव्याधिपापमृत्युभयं कुतः ।

A.P.019

व्याधिस्थो हीनसत्त्वश्च ग्र (गृ) हवासी मृदुः स्मृतः ।

A.Y.002/043

अभ्यस्तैः किमुदीर्घकालममलैर्व्याधिप्रदैर्दुष्करैः ।

G. P.001/058

देष्टाव्याधिविनाशिनी सुमहती मुद्रा नृणां कथ्यते ।

व्याधि

G. P.002/048
व्याधीनां हरणं जरान्तकरणं शास्त्राङ्गमोद्वीरणं...।
H.R.002/069
करणी विपरीताख्या सर्वव्याधिविनाशिनी ।
H.R.003/029
भद्रासनं भवेदेतत् सर्वव्याधि विषापहं ।
H.R.003/033
एतद् व्याधि विनाशकारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ।
H.R.003/037
इदं पद्मासनं प्रोक्तं सर्वव्याधि निवारणम् ।
H.R.003/045
इदं पिण्डं मयूराख्यं सर्वव्याधि विनाशनम् ।
S.K.S.006
दैवविघ्नेन वा लेके जायन्ते व्याधयो मुनेः ।
S.K.S.039
महोदरो गुल्मरोगो मूलजा व्याधयश्च ये ।
S.SV.084
सप्तमे व्याधिदुःखानि अष्टमे मृत्युमादिशेत् ।
S.SV.107
कालव्याधिचिकित्सायां स्वामिसंबोधने तथा ।
S.SV.268
न शत्रु व्याधिचोराद्याः शून्यस्थानाशितुं क्षमाः ।
S.SV.357
पीते व्याधिर्भयं रक्ते नीले हानिं विनिर्दिशेत् ।
Y.B.006
जन्ममृत्युजराव्याधिनाशकः सुखदो भवे ।
Y.B.037
शीतोष्णसुखदुःखाद्यैर्व्याधिभिर्मानवै स्तथा ।
Y.B.044
देहः स तु भवेन्नष्टो, व्याधयस्तस्य किंपुनः ।
Y.B.077
व्याधयस्तस्य नश्यन्ति, छेदघातादिका व्यथाः ।
Y.M.009
एतद् व्याधिविकारहारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ।
Y.M.067
सर्वव्याधिविनाशिनीति महती मुद्रा नृणां प्रोच्यते ।
Y.M.100
भवेद्व्याधिमहासेतुः प्रोच्यते योगिभिस्सदा ।
Y.M.139
व्याधिनां हरणं जरान्तकरणं शास्त्रागमो धीरणम् ।

व्यान

Y.R.217
स्वदेहे वृद्धतां याते क्षीणे वा व्याधिसंयुते ।
Y.R.242
रसं दिव्यं पिबेन्नित्यं सर्वव्याधिविनाशनम् ।
Y.V.033
सर्वव्याधिक्रियाकर्म वातपित्तसमन्वितम् ।
Y.Y.003/012
भद्रासनं भवेदेतत्सर्वव्याधिविषापहम् ।
Y.Y.006/041
श्रमदाही न तस्यास्तां नश्यन्ति व्याधयस्तथा ।
Y.Y.006/045
पिबेद्यस्त्रिदशाहारं व्याधिभिः स विमुच्यते ।
Y.Y.006/046
घटिकैकां वहेद्यस्तु व्याधिभिः सोऽभिमुच्यते ।
Y.Y.007/034
व्याधयः किं पुनस्तस्य बाह्याभ्यन्तरवर्तिनः ।
व्याधित
H.R.001/022
युवा भवति वृद्धो वा व्याधितो दुर्बलेऽपि वा ।
व्याधिविकार
G. P.001/012
देतद्व्याधिविकारनाशनकरं पद्मासनं प्रोच्यते ।
व्यान
G. P.001/033
प्राणोऽपानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः ।
G. P.001/035
व्यानो व्यापी शरीरेषु प्रधानाः पञ्च वायवः ।
S.SV.042
प्राणोऽपानः समानश्च उदानोव्यान एव च ।
S.SV.044
व्यानो व्यापी शरीरेषु प्रधाना दश वायवः ।
Y.M.022
प्राणापानसमानश्च उदानो व्यान एव च ।
Y.M.024
व्यानो व्याप्य शरीरे तु प्रधाना पञ्च वायवः ।
Y.V.013
प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च ।
Y.Y.004/047
प्राणोऽपानःसमानश्च उदानो व्यान एव च ।

व्यानकर्मन्

Y.Y.004/054
व्यानः श्रोत्राक्षिमध्ये च कृकट्यां गुल्फयोरपि ।
व्यानकर्मन्
Y.Y.004/068
हानोपादानचेष्टादि व्यानकर्मति चेष्ट्यते ।
व्यापक
Y.B.024
स्वात्मरूपं यदा ज्ञातं पूर्णं तद् व्यापकं तथा ।
Y.R.154
व्योमधारणया तद्व्योमवद्वापको भवेत् ।
व्यापद्
S.K.S.010
निवृत्तये व्यापदां वा दिव्यकर्माणि साधयेत् ।
S.K.S.010
शीघ्रं नाडीविशुद्धिः स्याद् व्यापदामप्यनुद्भवः ।
S.K.S.011
जातो नो व्यापदां नाशः प्रसादशुचितेष्वपि ।
S.K.S.013
व्यापदां वारणे पञ्चविधानि सहभेषजैः ।
व्यापदाहरण
S.K.S.125
विशेषो मिश्रकेवाच्यो व्यापदां हरणे मया ।
व्यापार
A.Y.001/036
यदा सर्वसमे जाते भवेद् व्यापारवर्जितः ।
व्यापिनी
H.R.002/118
अष्टावक्रा षडाधारा व्यापिनी कळनोधरा ।
व्याप्ति
A.Y.001/013
...मुनेस्तद्व्याप्तिर्निजगुरुमुखादेव विहिता ।
H.R.001/018
व्याप्तिस्स्यादविनाभूता श्रीराजहठयोगयोः ।
व्यायाम
S.SV.118
व्यायामे मारणोच्चाटे षट्कर्मादिकसाधने ।

व्योमन्

व्यास

Y.Y.011/014
पैङ्गिर्दीर्घतमा व्यासः शौनकश्च तपोधनः ।

व्याहति

H.R.003/097
सव्याहतीं सप्रणवां गायत्रीं शिरसा सह ।
Y.Y.006/012
प्रणवेन सुसंयुक्तां व्याहतींश्च संयुताम् ।

व्युत्क्रम

H.R.003/047
गुल्फौ सम्पीड्य चान्योन्यं व्युत्क्रमेणोत्थितं शनैः ।
Y.Y.003/006
अङ्गुष्ठौ च निबध्नीयाद्वस्ताभ्यां व्युत्क्रमेण तु ।

व्योमग

Y.R.153
वायुधारणयायोगी वायुवद्ध्योमगो भवेत् ।
Y.Y.008/021
धारयेत्पञ्च घटिकाः वायुवद्ध्योमगो भवेत् ।

व्योमतत्त्व

A.Y.001/093
व्योमतत्त्वस्य सिद्धिः स्याद् व्योमतत्त्वमयो भवेत् ।
S.SV.253
शिरसि व्योमतत्त्वे च ज्ञातव्यो घातनिर्णयः ।
S.SV.310
मेषसङ्क्रान्तिवेल्लयां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।
S.SV.311
मेषसङ्क्रान्तिवेल्लयां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।

व्योमधारणा

Y.R.154
व्योमधारणया तद्व्योमवद्वापको भवेत् ।

व्योमन्

G. P.002/093
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्मं ब्रह्मविदो विदुः ।
G. P.002/094
व्योम विज्ञानमानन्दं तत्त्वं तत्त्वविदो विदुः ।
H.R.003/072
निवेश्य भूमौ संस्थाप्य व्योमस्थं कुक्कुटासनम् ।

व्योमन्

H.R.004/044
शब्दाद्योमस्य स्पर्शतत्त्वेन वायोस्ताभ्यां...।
S.SV.161
व्योमि किंचिन्न कर्तव्यमभ्यसेद्योगसेवनम् ।
S.SV.174
हानिमृत्युकरो पुंसामशुभौ व्योममारुतौ ।
S.SV.184
वायू राहुशनी व्योम गुरुरेवं प्रकीर्तितः ।
S.SV.187
आग्नेयेधातुविज्ञानं व्योमिशून्यं विनिर्दिशेत् ।
S.SV.298
स्यान्नित्यं वारुणेतत्त्वे व्योमिगर्भोविनश्यति ।
S.SV.303
तेजोव्योमोर्भयं घोरं दुर्भिक्षं कालतत्त्वतः ।
S.SV.306
शोभनं च यथा दुष्टं व्योममारुतवह्निभिः ।
S.SV.356
तद्रूपं कृष्णवर्णं यः पश्यति व्योमि निर्मले ।
Y.M.151
आकाशं शुचिशुद्ध व्योम सदृशं यद्वह्मरन्ध्रस्थितम् ।
Y.M.184
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.M.185
व्योमविज्ञानमानन्दं ब्रह्म ब्रह्मविदो विदुः ।
Y.R.154
व्योमधारणया तद्वह्मोमवद्व्यापको भवेत् ।
Y.Y.003/016
समुन्नतशिरःपादो दण्डवद्व्योमि संस्थितः ।
Y.Y.006/074
धारयेद्व्योमि विप्रेन्द्रे व्याहरन्प्रणवाक्षरम् ।
Y.Y.006/074
वायुना पूरिते व्योमि साङ्गोपाङ्गे कलेवरे ।
Y.Y.006/075
तदात्मा राजते तत्र यथा व्योमि विकर्तनः ।
Y.Y.007/020
ल्लय्याद्योमसंज्ञं स्यादङ्गुलियमेव हि ।
Y.Y.007/033
पूर्ववद्वायुमारोप्य हृदयव्योमि धारयेत् ।
Y.Y.008/015
सदाशिवं तथा व्योमि धारयेत्सुसमाहितः ।

व्रण

Y.Y.009/005
एकज्योतिर्मय शुद्धं सर्वगं व्योमवद्वह्मम् ।
Y.Y.010/015
व्योमि तस्मिन्प्रभारूपे स्वरूपे सर्वकारणे ।
Y.Y.012/018
बाल्यकेश्रेणिवद्व्योमि विरराज समीरणः ।
Y.Y.012/032
हृत्पङ्कजे व्योमि यदेकरूपं सत्यं सदानन्दमयं सुसूक्ष्मम् ।
व्योमपञ्चक
G. P.001/013
षट्चक्रं षोडशाधारं द्विलक्ष्यं व्योमपञ्चकम् ।
व्योमरन्ध्र
Y.Y.004/066
व्योमरन्ध्रे नवभिः विण्मूत्रादिविसर्जनम् ।
Y.Y.006/056
व्योमरन्ध्रे गते नादे गिरिप्रस्रवणं यथा ।
Y.Y.006/057
व्योमरन्ध्रे गते वायौ चित्ते चात्मनि संस्थिते ।
Y.Y.007/024
व्योमरन्ध्रात्समाकृष्य ल्लय्ये धारयेत्पुनः ।
व्योमांश
Y.Y.008/037
व्योमांशे मारुतांशे च धारणं कुर्वतः सदा ।
व्योमाकार
Y.Y.008/022
बिन्दुरूपं महादेवं व्योमाकारं सदाशिवम् ।
व्रण
S.K.S.086
यथामलं यथादोषं यथास्थानं तु यद्व्रणम् ।
S.K.S.108
धन्वन्तरिप्रसादेन व्रणे धारा तु केवलम् ।
S.K.S.122
व्रणे कुष्ठे क्षते योज्यं सद्यो नाशयति व्यथाम् ।
Y.R.225
दद्यादल्पं प्रतिच्छेदं व्रणस्तेन प्रपूर्यते ।
Y.R.226
व्रणे पूर्णे पुनश्छेदो रोपणं छेदनं पुनः ।

व्रणशालाक्यकर्मन्

व्रणशालाक्यकर्मन्

S.K.S.086
व्रणशालाक्यमेतद्धि तृतीयं कर्म चोदितम् ।

व्रणशोधन

S.K.S.120
धूमस्तु द्विविधः प्रोक्तो व्रणशोधनरोपणः ।

व्रत

A.Y.001/019
पाखण्डव्रत भस्मचीवरजटाधारित्वमुन्मत्तता ।
H.R.003/003
व्रतोपवासकाद्याश्च कायिका नियमाः स्मृताः ।
S.K.S.069
उर्ध्वरोगहरा चैषा व्याहिकव्रतपुण्यदा ।
Y.R.026
तपश्चान्द्रायणादीनां व्रतानां यद्विधारणम् ।
Y.Y.001/031
स्नायाद्विध्युक्तमार्गेण ब्रह्मचर्यव्रतं चरन् ।
Y.Y.002/001
सिद्धान्तश्रवणं चैव ह्रीर्मतिश्च जपो व्रतम् ।
Y.Y.002/019
धर्मार्थमात्मसिद्धयर्थमुपायग्रहणं व्रतम् ।

श

शक्ति

A.P.031
ऋजुभूता तदा शक्तिः कुण्डली सहसा भवेत् ।
A.P.055
सा शक्तिर्यदचिन्त्यरूपगहनल्लोकत्रयोद्भासिनी ।
A.Y.001/058
घटिकाद्धल्येनापि शक्तिः कुण्डलिनी परा ।
A.Y.001/059
कल्पमात्रल्येनापि शक्तिः सञ्चलते ध्रुवम् ।
A.Y.001/060
कल्पद्वयल्येनापि शक्तेः सञ्चलनेन वा ।
A.Y.002/088
प्रशान्तेन्द्रियपादातो बुद्धिशक्तिसमन्वितः ।
G. P.001/047
कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलकृतिः ।

शक्ति

G. P.001/052
मुञ्चन्प्राणमुपैतिबोधमतुलं शक्तिप्रभावादतः ।
G. P.001/070
व्रजत्यूर्ध्वं हते शक्त्या निरुद्धो योनिमुद्रया ।
G. P.001/073
बिन्दुः शिवो रजः शक्तिश्चन्द्रो बिन्दू रजो रविः ।
G. P.001/074
वायुना शक्तिचारेण प्रेरितं तु यदा रजः ।
G. P.001/086
त्रिधाः शक्तिस्थिता यत्र तत्परं ज्योतिरोमिति ।
G. P.002/008
ऊर्ध्वमानीयते शक्त्या सर्वपापैः प्रमुच्यते ।
G. P.002/009
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुञ्चालितम् ।
G. P.002/037
दूर्वास्यो रसनां निधाय विधिवच्छक्तिं परां चिन्तयेत् ।
H.R.002/040
ऋज्वीभूता तथा शक्तिः कुण्डली सहसा भवेत् ।
H.R.002/113
स्वशक्त्या चाल्येद्ब्रह्मे दक्षिणे च पुनः पुनः ।
H.R.002/114
षण्मासाञ्चालनेनैव शक्तिः स्यादूर्ध्वगाभवेत् ।
H.R.002/116
येन सञ्चारिता शक्तिः स योगी सिद्धिभाजनः ।
H.R.002/118
ल्लना रसना क्षेत्र ल्लय्ये शक्तिशङ्किणी ।
H.R.003/038
मुञ्चन्प्राणमुपैति बोधमतुलं शक्तेः प्रभावान्नरः ।
H.R.004/054
बिन्दुनादौ शक्तिशिवौ शाम्भवीति ततः परम् ।
H.R.004/062
ज्ञानक्रिया क्रियाशक्त्या दृश्यते चेतनाश्रये ।
S.SV.033
नाडीस्था कुण्डलीशक्तिर्भुजङ्गाकारशायिनी ।
S.SV.051
हकारः शिवरूपेण सकारः शक्तिरुच्यते ।
S.SV.243
न तस्य रिपुभिः शक्तिर्बल्लिष्ठैरपि हन्यते ।
S.SV.385
विश्वस्य वेदिका शक्तिर्नैत्राभ्यां परिदृश्यते ।

शक्तिचालन

- Y.B.052
छेदबन्धे विमुक्तोऽसौ नानाशक्तिधरः परः ।
Y.B.096
सन्तप्ता साग्रिना नाडी शक्तिस्त्रैलोक्यमोहिनी ।
Y.B.129
शिवशक्तिसमायोगाज्जायते परमा स्थितिः ।
Y.M.036
कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिः अष्टधा कुण्डलीकृता ।
Y.M.045
कन्दोर्ध्वं कुण्डली शक्तिरष्टधा कुण्डलीकृता ।
Y.M.062
बिन्दुः शिवो रजःशक्तिः....(बिन्दुरिन्दुः रजो रविः) ।
Y.M.063
वायुना शक्तिं चालयेदिन्दु बिन्दु रजो रविः ।
Y.M.097
नीत्वाकाशमपानवह्निसहितं शक्त्या समुच्चास्त्रिम् ।
Y.M.126
ऊर्ध्वास्ये रसनां नियम्य विवरे शक्तिं परां चिन्तयन् ।
Y.R.072
तदा योग्यं विजानीयात् कुम्भकं शक्तिबोधने ।
Y.R.080
कन्दोपगिता नित्यं शक्तिः कुण्डलिनी परा ।
Y.R.081
सूक्ष्मा तडित्प्रतीकाशा जीवशक्तिमाश्रया ।
Y.R.092
कुम्भयित्वा यथाशक्ति शनैरेव विरेचयेत् ।
Y.R.262
अन्तर्धानस्य शक्तिश्च योगिनो भवति ध्रुवम् ।
Y.V.015
पावकशक्तिमध्यस्थो नाभिचक्रे रविः स्थितः ।
Y.Y.006/066
धारणं कुर्वतस्तस्य शक्तिः स्यादिष्टभोजने ।
Y.Y.012/024
शक्तिं सदा दीपवद्...ब्रह्मविदेकदृष्ट्या ।
शक्तिचालन
H.R.002/034
करणी विपरीताख्या वज्रोलीशक्तिचालनं ।
H.R.002/124
पूर्वोक्तेन प्रकारेण शक्तिचालनमाचरेत् ।

शङ्कर

- Y.B.093
निरुध्य मारुतं गाढं, शक्तिचालनयुक्तिः ।
शक्तितत्त्व
A.Y.001/094
शक्तितत्त्वस्य सिद्धिः स्याच्छक्तितत्त्वमयो भवेत् ।
A.Y.001/096
तत्त्वचर्यां करोत्येव शक्तितत्त्वक्षयाय च ।
शक्तिप्रबोध
Y.M.042
प्राणं मुञ्चति रोधमेति शनकैः शक्तिप्रबोधान्नरः ।
शक्तिबोधन
Y.R.073
सम्यग्योगी ततो युक्त्या शक्तिबोधनमाचरेत् ।
शक्तिभेद
Y.M.173
युक्तयः शक्तिभेदेन तत्सदात्म प्रकाशिते ।
शक्तिरूप
S.SV.052
शक्तिरूपः स्थितश्चन्द्रो वामनाडीप्रवाहकः ।
शक्तिस्थान
Y.M.062
शक्तिस्थाने स्थितो बिन्दुस्तयोरैक्यं सुदुर्लभम् ।
शङ्कर
A.P.071
राजयोगं पदं प्राप्य सर्वसत्त्ववशङ्करम् ।
S.K.S.019
वाराहं मर्दनं चैव शालक्यं शङ्करोदितम् ।
S.K.S.058
दूरीकुर्यात् कर्णबाधिर्यमुञ्चे धौतीकर्म...शङ्करेण ।
S.SV.215
त्रिकालनिषण्णं चैव कथं भवति शङ्कर !
S.SV.353
अष्टोत्तरशतं जप्त्वा ततः पश्यति शङ्करम् ।
Y.B.004
तेषां मुक्तिः कथं देव ! कृपया वद शङ्कर ।
Y.B.033
अन्यत्किञ्चित्परिज्ञेयं ज्ञानिनां नास्ति शङ्कर ।

शङ्करपुत्र

- Y.B.048
तैः कथं व्यवहारस्तु, क्रियते वद शङ्कर ।
Y.B.171
यत्किञ्चित्कल्माजालं न तन्मोक्षाय शङ्कर ।
Y.B.190
गतो मे संशयो नाथ ! कृपया तव शङ्कर ।
Y.Y.008/022
आकाशे वायुमारोप्य हकारोपरि शङ्करम् ।
शङ्करपुत्र
Y.V.007
उमाशङ्करपुत्रोऽहं मीननाथो मुनीश्वरः ।
शङ्का
Y.B.017
जाग्रत्स्वप्नः सुषुप्तिश्च, शङ्का गर्वस्तथैव च ।
शङ्किणी
H.R.002/118
ल्लूना रसना क्षेत्रे ल्लूटी शक्तिशङ्किणी ।
शङ्क
H.R.002/137
घण्टा दुन्दुभिशङ्काभिः वीणावेण्वग्नितालवत् ।
H.R.004/010
मध्ये मर्दल शङ्कोत्था घण्टाकाहलकास्तथा ।
शङ्खध्वनि
Y.R.251
घण्टानादसमः पूर्वं ततः शङ्खसमो ध्वनिः ।
Y.Y.006/056
शङ्खध्वनिनिभस्त्वादौ मध्ये मेघध्वनिर्यथा ।
शङ्खचली
S.SV.287
शङ्खचलीं गवां दुग्धे पृथ्व्यापो वहते यदा ।
शङ्किनी
G. P.001/028
अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्किनी दशमी स्मृता ।
G. P.001/031
कुहूश्च ल्लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने च शङ्किनी ।

शत्रु

- S.SV.037
अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्किनी दशमी तथा ।
S.SV.040
कुहूश्च ल्लिङ्गदेशे तु मूलस्थाने तु शङ्किनी ।
Y.M.019
अलम्बुषा कुहूश्चैव शङ्किनी दशमी स्मृताः ।
Y.V.024
ब्रह्मस्थाननिनादेन शङ्किन्यामृतवर्षिणी ।
Y.V.030
पूर्वभागे अधो ल्लिङ्गं शङ्किन्यां चैव पश्चिमम् ।
Y.Y.004/027
विश्वोदरा कुहूश्चैव शङ्किनी च पयस्विनी ।
Y.Y.004/038
गान्धार्याश्च सरस्वत्याः स्थिता मध्ये च शङ्किनी ।
Y.Y.004/042
आसव्यकर्णाद्विप्रेन्द्रे शङ्किनी चोर्ध्वगा मता ।
शठ
Y.B.188
गोपनीयं प्रयत्नेन क्रूरे धूर्ते शठे खले ।
शत
H.R.004/032
देहे द्वात्रिंशदस्थीनि शतं स्यात्पार्श्वयोर्द्वयो ।
शतक्रतु
S.SV.271
शतक्रतुसुरेन्द्राणां बलं कोटिगुणं भवेत् ।
शत्रु
S.SV.022
शत्रुं हन्यात्स्वरबले तथा मित्रसमागमः ।
S.SV.179
आयाति वारुणे तत्त्वेशत्रुरस्ति शुभः क्षितौ ।
S.SV.237
अपूर्णं शत्रुसामग्रीं पूर्णं वा स्वबलं तथा ।
S.SV.259
रणे हरति शत्रुस्तं वामायां प्रविशेन्नरः ।
S.SV.261
शून्यस्थाने कृतः शत्रुं प्रियते नात्र संशयः ।
S.SV.268
न शत्रु व्याधिचोराद्याः शून्यस्थानाशितुं क्षमाः ।

शत्रुनिग्रहण

शत्रुनिग्रहण

S.SV.121
प्रेताकर्षण विद्वेषशत्रुनिग्रहणेऽपि च ।

शत्रुसङ्कट

S.SV.255
सुषुम्नायां गते प्राणे समरे शत्रुसङ्कटः ।

शनि

S.SV.184
वायू राहुशनी व्योम गुरुरेवं प्रकीर्तितः ।

शब्द

A.P.052
निष्पत्तौ वैणवशब्दः कणन्वीत (त्रिव) कणो भवेत् ।

A.Y.001/015
एवं विद गुरोः शब्दात् सर्वचिन्ताविवर्जितः ।

A.Y.001/041
शब्दादिविपयैस्त्यक्तो ल्यस्थो दृश्यते तथा ।

A.Y.001/055
अकस्मान्निपतत्येव शब्दः कर्णे शुभावहः ।

A.Y.002/110
निर्मनः सहजस्थिते पुरुषे न दिवारात्रिशब्दोऽस्ति ।

G. P.002/073
आकाशे यत्र शब्दः स्यात्तदाज्ञाचक्रमुच्यते ।

G. P.002/083
शब्दादीनां च तन्मात्रं यावत्कर्णादिषु स्थितम् ।

H.R.002/144
इडायाः वाचकाः शब्दाः पर्यायेण प्रकीर्तिताः ।

H.R.004/021
अतिशून्ये विमर्दश्च भेरी शब्दस्तथा भवेत् ।

H.R.004/024
निष्पत्तौ वैणवः शब्दः कणद्वीणाकणो भवेत् ।

H.R.004/044
शब्दाद्योमस्य स्पर्शतत्त्वेन वायोस्ताभ्यां...

Y.M.013
स्व शब्देन भवेत्प्राणः स्वाधिष्ठानमिति स्मृतम् ।

Y.M.026
वृत्तं धनञ्जयः शब्दे क्षणमात्रं न निश्चयेत् ।

Y.R.124
शब्दः स्पर्शस्तथा रूपं रसो गन्धस्तथैव च ।

शम्भु

Y.R.132
शब्दादिविषया लेके सुलभाः सर्वयोनिषु ।

Y.R.252
वंशीशब्दनिभश्चाथो मृदङ्गसदृशो ध्वनिः ।

शब्दगर्भ

H.R.002/115
शब्दगर्भाचालनेन योगी रोगैः प्रमुच्यते ।

शब्दशास्त्र

H.R.001/002
वेदे वेदान्तशास्त्रे फणिपतिरचिते शब्दशास्त्रे स्वशास्त्रे ।

शम

Y.B.046
अभ्यासेनास्य नश्यन्ति, प्रवर्तन्ते शमादयः ।

शमन

G. P.001/006
शमनं भवतापस्य योगं भजत सत्तमाः ।

शम्भु

A.P.025
शिवं शम्भुं हृदि ध्यात्वा द्वादशे भिन्नमण्डले ।

G. P.002/067
हृदाकाशे स्थितं शम्भु प्रचण्डरवितेजसम् ।

H.R.002/036
इति मुद्रा दश प्रोक्ता आदिनाथेन शम्भुना ।

H.R.003/006
उद्धृत्य शम्भुना प्रोक्ताश्चतुरशीतिपीठकाः ।

H.R.004/050
अद्वैतमेव शास्त्रार्थः शम्भोः पादं स्पृशाम्यहम् ।

S.K.S.024
धृतिसङ्ख्याः शम्भुनोक्ताः सर्वामयविनाशनाः ।

S.K.S.072
संचित्योर्ध्वत्रोटकं कर्म श्रीशम्भुतोदितम् ।

S.K.S.077
उदरे कर्म तत्प्रोक्तं वाराहं शम्भुना पुरा ।

S.K.S.111
चालयेच्छम्भुना प्रोक्तं तत्र लक्ष्म्यधिदेवता ।

S.K.S.130
नमस्कृत्य महेशाय पार्वतीशाय शम्भवे ।

शयन

S.SV.050
सुषुम्ना शम्भुरूपेण शम्भुर्हसस्वरूपतः ।

S.SV.052
दक्षनाडीप्रवाहश्च शम्भुरूपो दिवाकरः ।

शयन

A.Y.002/110
जागरणशयनवर्जित चिन्मात्रानन्दस्थानात् ।

H.R.003/069
तन्मध्ये शयनं कुर्याद्योगनिद्रा सुखप्रदा ।

H.R.003/077
प्रसार्य हस्तौ पादौ च विश्रान्त्या शयनं तथा ।

S.SV.122
शयनं सूर्यवाहेन कर्तव्यं सर्वदा बुधैः ।

S.SV.222
मैथुने पञ्चषष्टिश्च शयने च शताङ्गुलम् ।

S.SV.280
शयने वा प्रसङ्गं वा युवत्यालिङ्गनेऽपि वा ।

शयितपश्चिमताण

H.R.003/067
ताणं शेत्वा तु कुर्वीत शयितपश्चिमताणकम् ।

H.R.003/068
शयितपश्चिमातणस्थे करौ तत्प्रसारयेत् ।

शयितपश्चिमतान

H.R.003/012
फणीन्द्रं पश्चिमं तानं शयितपश्चिमतानमकम् ।

शर

H.R.002/081
वायु सञ्चारणे त्याज्ये शरं नालेदितं मतम् ।

शरद

Y.R.162
शरदाकाशसंकाशं पीतवाससमच्युतम् ।

शरनाल

H.R.002/080
यत्नतः शरनालेन पूत्कारं वज्रकन्धरे ।

H.R.002/081
यदि स्याच्छरनालं हि भृशं वायुर्न सञ्चरेत् ।

शरीर

शरभासन

H.R.003/018
राजासन मथेन्द्राणी शरभासनमेव च ।

शरीर

A.P.037
आन्दोलनं ततः कुर्याच्छरीरस्य त्रिमार्गतः ।

A.Y.001/018
मृदुत्वं च लघुत्वं च शरीरस्योपजायते ।

A.Y.002/081
मृदुत्वं च परत्वं च शरीरस्याथ जायते ।

A.Y.002/083
आतपत्रमिवास्तम्भं शरीरं शिथिलयते ।

G. P.001/035
व्यानो व्यापी शरीरेषु प्रधानाः पञ्च वायवः ।

G. P.001/067
बिन्दुमूलं शरीराणां शिरास्तत्र प्रतिष्ठिताः ।

G. P.001/067
भावयन्ति शरीराणामापादतल्मस्तकम् ।

G. P.002/051
नित्यं सोमकल्पपूर्णशरीरं यस्य योगिनः ।

H.R.002/101
तस्याः शरीरे नादस्तु बिन्दुतामेव गच्छति ।

H.R.004/031
शरीरं तावदेवं हि षण्णवत्यङ्गुलत्र्यत्मकम् ।

S.K.S.089
वह्नेदीप्तिः कफपित्त...कार्श्यं कान्तियुक्तं शरीरम् ।

S.SV.044
व्यानो व्यापी शरीरेषु प्रधाना दश वायवः ।

S.SV.336
मुण्डितस्तैलभ्यक्त शरीर...दीनोऽश्रुपूर्णोत्तरः ।

S.SV.338
शरीरं शीतलं यस्य प्रकृतिर्विकृता भवेत् ।

S.SV.371
शरीरं नाशयन्त्येते दोषा धातुमलस्तथा ।

S.SV.389
सर्वत्र च शरीरेऽपि मुखं तस्य सदा भवेत् ।

Y.B.049
शरीरेण जिताः सर्वे, शरीरं योगिभिर्जितम् ।

शरीर

Y.B.157

एकेनैव शरीरेण योगाभ्यासाच्छनैः शनैः ।

Y.B.158

पूर्ववासनया युक्तः शरीरं चान्यदाप्नुयात् ।

Y.B.164

आदौ रोगाः पणश्यन्ति पश्चाज्जाड्यं शरीरगम् ।

Y.B.187

चिन्मयानि शरीराणि, इन्द्रियाणि तथैव च ।

Y.M.024

व्यानो व्याप्य शरीरे तु प्रधाना पञ्च वायवः ।

Y.M.056

गुदमूल शरीराणां (बिन्दुर्मूलं शरीर...) शिर... ।

Y.M.057

भावयन्ति शरीराणां आपादतलमस्तकः ।

Y.M.159

समत्वं च शरीरस्य ध्यानमुद्रेति कीर्तिता ।

Y.R.042

शरीराचलत्वाभावे नहि चित्तं स्थिरं भवेत् ।

Y.R.140

शरीरे धारणां कुर्यादेकान्तसुसमाहितः ।

Y.R.145

शरीराभ्यन्तरे सर्वं संस्थानं तु विलोकयेत् ।

Y.R.196

शरीरलघुताभावे प्राणाकृष्टिर्न जायते ।

Y.R.199

तदा शरीरात्प्राणस्य सम्यगाकर्षणं भवेत् ।

Y.R.258

अथवा नादयोगेन शरीरे कृशतां गते ।

Y.R.262

सङ्कल्पानुविधायित्वं शरीरस्योपजायते ।

Y.R.263

तथैव जायते सद्यः शरीरं योगिनो ध्रुवम् ।

Y.R.264

एकस्मिन्नेव काले च शरीराणि बहून्यपि ।

Y.R.277

यथैवावस्थितं तत्र शरीरं योगिनो भवेत् ।

Y.R.290

सर्वेषु योगमार्गेषु शरीरं कृशतां व्रजेत् ।

Y.Y.004/006

शरीरं तावदेवं हि षण्णवत्यङ्गुलमकाम् ।

शरीराग्नि

Y.Y.004/007

शरीरादधिकः प्राणो द्वादशाङ्गुलमानतः ।

Y.Y.004/066

कुर्वन्ति वायवः सर्वे शरीरेषु निरन्तरम् ।

Y.Y.004/069

पोषणादि समानस्य शरीरे कर्म कीर्तितम् ।

Y.Y.006/075

शरीरं विसृक्षुश्चेदेवं सम्यक् समाचरन् ।

Y.Y.007/007

मर्मस्थानानि सिद्ध्यर्थं शरीरे योगमोक्षयोः ।

Y.Y.008/033

शरीरं तावदेवं तु पञ्चभूतात्मकं खलु ।

Y.Y.010/018

शरीरं संत्यजेद्विद्वानात्मैवाभून्नरोत्तमः ।

Y.Y.012/015

वायुर्यथा वायुसखेन सार्धं नाभि...गतः शरीरे ।

शरीरमोक्ष

Y.R.294

शरीरमोक्षणे चादौ भोजनं परिवर्जयेत् ।

शरीरलघुता

Y.Y.005/021

शरीरलघुता दीप्तिर्वहेर्जठरवर्तिनः ।

Y.Y.006/040

शरीरं लघुतां याति पादाङ्गुष्ठे च धारणात् ।

Y.Y.012/006

शरीरलघुता दीप्तिर्वहेर्जठरवर्तिनः ।

शरीरशोषण

Y.Y.002/003

शरीरशोषणं प्राहुस्तापसास्तप उत्तमम् ।

शरीरस्थ

S.SV.010

अथ स्वरं प्रवक्ष्यामि शरीरस्थस्वरोदयम् ।

शरीराग्नि

H.R.002/025

वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।

Y.B.106

कण्ठे कफादिदोषघ्नं, शरीराग्निविवर्धनम् ।

शरीरिन्

Y.B.110

वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।

शरीरिन्

Y.Y.007/004

कर्माणि यानि नित्यानि विहितानि शरीरिणाम् ।

शर्करा

S.K.S.096

शर्करां यवपत्रेण भिण्डीफलरसेन वा ।

S.K.S.102

आज्यं शर्करया युक्तं रसनाप्यायनं स्मृतम् ।

S.K.S.104

प्राजापत्याप्यायनं तु शाल्मल्यै शर्करायुता ।

शल्य

A.Y.002/083

सहजेनामनस्केन मनःशल्ये नियोजिते ।

शल्यका

S.K.S.081

उद्घाटयेत्तु तत्सम्यक् तीक्ष्णलेहशल्यकया ।

S.K.S.082

शल्यकां ताम्रसम्भूतां तस्मिन्निद्वारे प्रवेश्य च ।

S.K.S.083

दूरीकृत्य शल्यकां तु पटं तत्र निबन्धयेत् ।

S.K.S.085

शल्यकया कर्णगूथं निहिर्द् यत्नतो मुनिः ।

Y.B.126

भिद्यन्ते ग्रन्थयो वंशे, तप्तलेहशल्यकया ।

शल्यकिका

S.K.S.082

मलनिर्हरणं कुर्याद् भ्रामयित्वा शल्यकिकाम् ।

शव

Y.R.212

कायः शवत्वमायाति योगी वायुसमो भवेत् ।

शवासन

H.R.003/019

ब्रह्मासनं नागपीठं अन्तिमं च शवासनम् ।

H.R.003/077

सर्वासनश्रमहरं शयितं तु शवासनं ।

शशी

शशधर

A.P.016

दुद्रज्ञे (?) वह्निभावे स्रवति शशधरे पूरयत्याशुकायं ।

शशाङ्क

S.SV.066

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वारय भास्करम् ।

S.SV.330

शशाङ्कं वारयेद्रात्रौ दिवा वार्यो दिवाकरः ।

शशि

A.P.062

स षोडशकलपेत्तशशी तिष्ठति पूरकान् (त्) ।

S.SV.329

कर्मयोगसदाभ्यासैरमरः शशिसंश्रयात् ।

S.SV.373

तेषामखण्डशशिरम्यसुकांतिभाजां... ।

शशिदर्शन

Y.V.021

भेदे त्रिहटसंघट्टमुभयोः शशिदर्शनम् ।

शशिप्रभ

S.SV.210

वंबीजं वारुणं ध्यायेत्तत्त्वमर्द्धशशि प्रभम् ।

शशिमण्डल

Y.V.023

कुण्डल्यै चालयेत् प्राणो भेदिते शशिमण्डले ।

शशिरश्मि

Y.Y.009/036

सुधारसं विमुञ्चद्भिः शशिरश्मिभिरावृतम् ।

शशिस्थान

G. P.001/072

शशिस्थाने स्थितो बिन्दुस्तयोरैक्यं सुदुर्लभम् ।

शशी

G. P.002/034

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

H.R.002/068

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालुरुर्ध्वं भानुरधः शशी ।

शस्त्र

H.R.002/144

इडा चन्द्रा शशी वाल्मे गङ्गा वामस्तु बोधिता ।

S.SV.063

सार्धद्विघटिके ज्ञेयः शुक्ले कृष्णे शशी रविः ।

S.SV.105

शुभकर्मणि सन्धौ च निर्गमे शुभः शशी ।

Y.M.123

ऊर्ध्वं नाभिरधस्तालु रूर्ध्वं भानुरधश्शशी ।

शस्त्र

H.R.002/121

जिह्वाकृतिनिभं शस्त्रमाहोस्विच्छेदने क्षमः ।

H.R.002/121

सुहीपत्रनिभं चाल्यं शस्त्रं कुर्याद्विचक्षणः ।

H.R.002/127

सुहिपत्रनिभं शस्त्रं सुतीक्ष्णं स्निग्धं निर्मलम् ।

S.K.S.098

सुतीक्ष्णं निर्मलं श्लक्ष्णमत्यल्पं शस्त्रमुच्यते ।

S.SV.235

जीवेन प्रक्षिपेच्छस्त्रं युद्धे जयति सर्वदा ।

S.SV.268

न काले विविधं घोरं न शस्त्रं न च पन्नगाः ।

Y.B.037

अन्यैर्नानाविधैर्जीवैः शस्त्राग्निजलमारुतैः ।

Y.B.045

जलप्रिशस्त्रघातादिबाधा कस्य भविष्यति ।

शाक्त

H.R.004/063

...शाक्ताः कालं कुलार्चना विधिरता... ।

Y.R.010

शैववैष्णवशाक्तेषु मतेषु निखिलेष्वपि ।

शाख

G. P.001/006

द्विजसेवितशाखस्य श्रुतिकल्पतरोः फलम् ।

शान्त

A.Y.002/113

शुद्धाभ्यासस्य शान्तस्य सदैव गुरुसेवया ।

G. P.002/072

निर्गुणं च शिवं शान्तं गगने विश्वतोमुखम् ।

शान्ति

S.SV.013

शान्ते शुद्धे सदाचारे गुरुभक्त्यैकमानसे ।

S.SV.345

शूरो भीरुसुधीरधर्मनिपुणः शान्तो विकारी... ।

Y.B.011

निश्चलं निर्मलं शान्तं, सर्वातीतं निरामयम् ।

Y.M.167

निर्गुणञ्च शिवं शान्तं गगने विश्वतोमुखम् ।

Y.R.135

जितेन्द्रियस्यचेतस्तु स्वतः शान्तं प्रजायते ।

Y.R.299

पथ्याशिनो विरक्तस्य शान्तस्यैकान्तवासिनः ।

Y.V.018

मकारो च शिवः साक्षाच्छान्तेः शान्ततरं परम् ।

Y.Y.001/004

सर्वभूतसमं शान्तं सत्यसन्धं गतक्लमम् ।

Y.Y.005/006

स्वधर्मनिरतैः शान्तैर्ब्रह्मविद्भिः समावृते ।

Y.Y.005/010

स्वधर्मनिरताः शान्तास्तन्त्रेषु च सदा रताः ।

Y.Y.009/033

निर्विकारं परं शान्तं परमात्मानमीश्वरम् ।

Y.Y.010/011

स्वकर्मनिरतः शान्तः सर्वभूतहिते रतः ।

Y.Y.010/021

स्वधर्मनिरता शान्ता त्यजान्ते देहमात्मनः ।

शान्ततर

Y.V.018

मकारो च शिवः साक्षाच्छान्तेः शान्ततरं परम् ।

शान्ति

A.Y.001/049

धर्मशान्तिः प्रजायेत मुहुर्निद्रा च मूर्च्छना ।

A.Y.002/068

आलम्बाभावादपचीयमाना...शान्तिमुपैतिदृष्टिः ।

S.SV.104

शान्तिके पौष्टिके चैव दिव्यौषधिरसायने ।

S.SV.159

ऊर्ध्वं मृत्युरधः शान्तिस्तिर्यगुच्चाटनं तथा ।

शान्तिकर्मन्

Y.R.046

इन्द्रियाणां च चापल्यं शान्तिमायाति निश्चितम् ।

Y.R.295

काले तदुपशान्त्यर्थं क्षीरनीरान्वितं पिबेत् ।

शान्तिकर्मन्

S.SV.234

भूमौ जले च कर्तव्यं गमनं शान्तिकर्मसु ।

शाप

S.SV.131

शापं दद्याद्भरं दद्यात्सर्वथैव तदन्यथा ।

शापानुग्रह

A.Y.001/074

वाचः सिद्धिर्भवत्येव शापानुग्रहकारिणी ।

शाबर

H.R.001/080

श्री आदिनाथ मत्स्येन्द्र शाबरानन्द भैरवाः ।

शाम्भवी

A.Y.002/009

एकैव शाम्भवी विद्या गुप्ता कुलधूरिव ।

A.Y.002/010

एषा हि शाम्भवी मुद्रा सर्वशास्त्रेषु गोपिता ।

H.R.004/054

बिन्दुनादौ शक्तिशिवौ शाम्भवीति ततः परम् ।

शाम्भवीमुद्रा

H.R.004/027

एकैव शाम्भवी मुद्रा गुप्ता कुलधूरिव ।

शारीरज्ञान

S.K.S.008

शारीरज्ञानसंपन्नः कुशले वायुसाधने ।

शालाक्य

S.K.S.019

वाराहं मर्दनं चैव शालाक्यं शङ्करोदितम् ।

शालि

A.P.007

हस्तिन्यास्तुरगः खराञ्च करभः शाल्योदनं कोद्रवात् ।

शास्त्र

H.R.001/072

गोधूमशाल्यवषष्टिकशोभनात्रं... ।

शाल्मली

S.K.S.104

प्राजापत्याप्यायनं तु शाल्मली शर्करायुता ।

शास्त्र

A.P.022

सर्वशास्त्रकृताभ्यासो मनोज्ञो वीर्यशौर्यवान् ।

A.Y.002/009

वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

A.Y.002/010

एषा हि शाम्भवी मुद्रा सर्वशास्त्रेषु गोपिता ।

A.Y.002/019

तत्त्वमात्मस्थमज्ञात्वा मूढः शास्त्रेषु मुह्यति ।

A.Y.002/039

अहङ्कारावृत्ताः केचिद् ज्ञात्वा शास्त्रसमुच्चयम् ।

A.Y.002/040

सङ्कल्पमूलश्रयानादि चिन्ताशास्त्रे समाकुलः ।

A.Y.002/041

वेदान्ततर्कोक्तिभिरागमैश्च ...शास्त्रकदम्बकैश्च ।

A.Y.002/107

श्रद्धावतां सुशिष्याणां शास्त्रमेतत्प्रकाशयेत् ।

A.Y.002/108

शास्त्रमेतत् प्रयत्नेन सदाभ्यास्यं मुमुक्षुभिः ।

G. P.002/048

व्याधीनां हरणं जरान्तकरणं शास्त्राङ्गमोद्गीरणं... ।

G. P.002/100

योगशास्त्रं पठेन्नित्यं किमन्यैः शास्त्रविस्तरैः ।

H.R.001/002

वेदे वेदान्तशास्त्रे फणिपतिरचिते शब्दशास्त्रे स्वशास्त्रे ।

H.R.001/005

अथातो योग जिज्ञासा शास्त्रमाद्यमिदं कृतम् ।

H.R.002/120

न क्रमेण विना शास्त्रं नैव शास्त्रं विना क्रमः ।

H.R.002/120

शास्त्रं क्रमयुतं ज्ञात्वा वर्ण्यते श्रीमतां भुवि ।

H.R.004/027

वेदशास्त्रपुराणानि सामान्यगणिका इव ।

शास्त्रकोटि

- S.K.S.001
महाकालजयं शास्त्रं कृतवान् तं नमाम्यहम् ।
S.K.S.052
भ्रान्तिभस्त्रेति विख्याता ह्यस्मिन्शास्त्रे शिवोदिता ।
S.SV.016
स्वरे वेदाश्च शास्त्राणि स्वरे गान्धर्वमुत्तमम् ।
S.SV.017
शास्त्रहीनं यथा वक्त्रं शिरोहीनं च यद्वपुः ।
S.SV.025
सर्वशास्त्रपुराणादि स्मृतिवेदाङ्गपूर्वकम् ।
S.SV.027
इदं स्वरोदयं शास्त्रं सर्वशास्त्रोत्तमोत्तमम् ।
S.SV.300
ज्ञातव्यं गुरुतः शीघ्रं न वेदशास्त्रकोटिभिः ।
Y.B.010
स्वात्मप्रकाशरूपं तत् किं शास्त्रेण प्रकाश्यते ।
Y.B.066
...नानाविधैः शास्त्रकदम्बकैश्च ।
Y.B.138
न चेदिदं स्यान्न तु तस्य शास्त्रं... ।
Y.M.139
व्याधिनां हरणं जरान्तकरणं शास्त्रागमो धीरणम् ।
Y.M.180
अभेद्यः सर्वशास्त्राणां अबाध्यः सर्वदेहिनाम् ।
Y.M.181
अग्राह्यो मन्त्रशास्त्राणां योगीयुक्तः समाधिना ।
Y.R.008
आलस्यहतबुद्धीनां शास्त्रं स्यादवलम्बनम् ।
Y.R.009
तस्माच्छास्त्रं विचार्यादौ पश्चाद्योगं समभ्यसेत् ।
Y.Y.005/001
भगवन्ब्रह्मविच्छेष्टं सर्वशास्त्रविशारद ।
Y.Y.010/007
वेदान्तेष्वथ शास्त्रेषु सुशिक्षिसमनाः सदा ।
शास्त्रकोटि
S.SV.228
जायते गुरुवाक्येन न विद्याशास्त्रकोटिभिः ।

शिखर

- शास्त्रचिन्तक
Y.R.115
नैव तं विषयासक्ता विदुर्नो शास्त्रचिन्तकाः ।
शास्त्रजाल
Y.B.009
पतिताः शास्त्रजालेषु प्रज्ञया ते विमोहिताः ।
Y.B.081
तर्कैर्जल्पैः शास्त्रजालैर्युक्तिभिर्मन्त्रभेषजैः ।
शास्त्रतात्पर्य
Y.Y.008/002
धारणेत्युच्यते सद्भिः शास्त्रतात्पर्यवेदिभिः ।
Y.Y.008/011
अयुक्तमेतदित्युक्तं शास्त्रतात्पर्यवेदिभिः ।
शास्त्रवाक्य
Y.R.298
शास्त्रवाक्येषु विश्वासो गुरुपादाब्जसेवनम् ।
शास्त्राभ्यास
S.SV.116
शास्त्राभ्यासे च गमने मृगयापशुविक्रये ।
शास्त्रार्थ
H.R.002/067
गुरुपदेशतो ज्ञेयं न तु शास्त्रार्थ कोटिभिः ।
H.R.004/050
अद्वैतमेव शास्त्रार्थः शम्भोः पादं स्पृशाम्यहम् ।
Y.Y.001/001
सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं सदा ध्यानपरायणम् ।
शास्त्रावलोकन
Y.R.218
शास्त्रावलोकनेनैव जीवन्मुक्तो न जायते ।
शिक्षा
A.P.044
सम्यग्शिक्षावतामेवं स्वल्पं प्रथमसाधने ।
शिखर
H.R.002/142
त्रिकुण्ड सुचिह्ना चैव गोवीठं शिखरं तथा ।

शिखा

- Y.R.180
समीपस्थानिदृश्यन्ते गिरीणां शिखराणिच ।
Y.V.020
त्रिकूटं त्रिहठश्चैव कोल्हाटं शिखरं तथा ।
शिखा
Y.Y.012/001
सव्येतरं न्यस्य करेतरस्मिन्शिखां ...पावकस्य ।
शिखाग्र
A.Y.002/052
शिथिलीकृतसर्वाङ्ग आनखाग्रशिखाग्रतः ।
शिखामध्य
Y.Y.009/022
दृष्ट्वा तस्य शिखामध्ये परमात्मानमक्षरम् ।
शिखिस्थान
Y.Y.004/011
देहमध्ये शिखिस्थानं तप्तजाम्बूनदप्रभम् ।
शिथिल
A.Y.002/083
आतपत्रमिवास्तम्भं शरीरं शिथिलयते ।
Y.R.045
प्राणस्यापि गतिर्नूनं शिथिल्य संप्रजायते ।
शिथिलीकृत
A.Y.002/052
शिथिलीकृतसर्वाङ्ग आनखाग्रशिखाग्रतः ।
शिथिलीकृतविग्रह
Y.Y.009/032
अथवा बद्धपर्यङ्के शिथिलीकृतविग्रहे ।
शिर
G. P.001/067
बिन्दुमूलं शरीराणां शिरास्तत्र प्रतिष्ठिताः ।
G. P.001/083
पद्मासनं समारुह्य समकायशिरोधरः ।
G. P.002/019
हिक्काकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।
H.R.003/055
पादमध्ये शिरः क्षित्वा धनुवन्मर्कटासनम् ।

शिरस्

- H.R.003/093
हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।
H.R.003/097
सव्याहर्ती सप्रणवां गायत्रीं शिरसा सह ।
S.SV.017
शास्त्रहीनं यथा वक्त्रं शिरोहीनं च यद्वपुः ।
S.SV.253
शिरसि व्योमतत्त्वे च ज्ञातव्यो घातनिर्णयः ।
S.SV.360
अशिरो मासमरणं विनाजङ्घे दिनाष्टकम् ।
S.SV.361
...शिरोविगमतो मासांस्तु षड् जीवति ।
Y.B.106
शिरोजलेदराधातुगतारोगविनाशनम् ।
Y.M.056
गुदमूलं शरीराणां (बिन्दुमूलं शरीर...) शिर... ।
Y.R.203
कर्णनादैः शिरस्तालैरुष्णवारिनिषेचनैः ।
Y.R.242
खेचरीयोगतो योगी शिरश्चन्द्रादुपागतम् ।
Y.R.254
शिरसः कम्पनं पश्चात् सर्वदेहस्य कम्पनम् ।
शिरःकाय
Y.Y.005/014
समग्रीवशिरःकाय संवृतास्यः सुनिश्चलः ।
शिरवेदना
Y.M.110
हिक्काश्वास्यं तथा कासःशिरःकर्णाक्षिवेदना ।
शिरस्
H.R.001/011
शिरः पाश्चात्य भागस्य ध्याने मृत्युञ्जयः परः ।
H.R.002/071
अधः शिरा उर्ध्वपादः क्षणं स्यात् प्रथमे दिने ।
Y.Y.006/060
समग्रीवशिरस्कन्धः समपृष्ठः समोदरः ।
Y.Y.009/037
षोडशच्छदसंयुक्तशिरःपद्मादधोमुखात् ।
Y.Y.012/009
शिरां...मुखेन मध्यामन्याश्च भोगेन शिरास्तथैव ।

शिरा

शिरा

A.Y.002/033

...धातून् अखिलतनुशिरावायुसञ्चारदक्षा ।

S.K.S.099

अन्यत्र वा यथायोग्यं शिरां बुद्ध्या हि वेधयेत् ।

Y.R.224

शिरां संछेदयेत्तावदल्पमल्पं न वै सकृत् ।

Y.Y.004/045

एतास्त्वन्याः समुत्पन्नाः शिराश्चान्याश्च तास्वपि ।

Y.Y.004/046

यथाश्चत्थदले तद्वदब्जपत्रेषु वा शिराः ।

Y.Y.006/059

दक्षिणेतर्गुल्फेन सीवनीं पीडयेत्शिराम् ।

शिराजाल

Y.M.051

बध्नाति हि शिराजालं अधो नाभिं नभोजलम् ।

Y.R.088

बन्धो जालन्धरः प्रोक्तः शिराजालनिरोधकः ।

शिराबन्ध

Y.R.226

एवं क्रमेण षण्मासात् शिराबन्धो विनश्यति ।

शिरासञ्चालन

S.K.S.018

उद्गाराख्यं महत्कर्म शिरासञ्चालनं तथा ।

शिरासञ्चालनकर्मन्

S.K.S.075

शिरासञ्चालनं कर्म वायुवश्यतया भवेत् ।

शिरोजाल

G. P.001/079

बध्नाति हि शिरोजालं नाधो याति नभोजलम् ।

शिलाचित्र

A.Y.002/057

शिलाचित्रमिवात्मानं सुस्थिरं धारयेत्तदा ।

शिलाभेदकचूर्ण

S.K.S.122

शिलाभेदकचूर्णं तु श्रेष्ठमेतद्धि धूपनम् ।

शिव

शिल्पसिंहासन

H.R.003/008

सिद्धं भद्रं वज्रसिंहं शिल्पसिंहासनं परम् ।

शिव

A.P.016

प्रोद्भिन्ने ब्रह्मरन्ध्रे जयति शिव शिवा सङ्गमः कोप्यपूर्वः ।

A.P.025

शिवं शम्भुं हृदि ध्यात्वा द्वादशे भिन्नमण्डले ।

A.P.027

कामरूपे शिवं देवं लिङ्गाभं मणिसन्निभम् ।

A.P.064

आनन्दपूरितो योगी जायते शिवसन्निभः ।

A.Y.001/001

कैलसशिखरासीनं सर्वज्ञं सर्वगं शिवम् ।

A.Y.002/092

...शिष्यप्रभोधाय शिवेन साक्षात् ।

G. P.001/009

ततः शिवेन पीठानां षोडशोऽनं शतं कृतम् ।

G. P.001/073

बिन्दुः शिवो रजः शक्तिश्चन्द्रो बिन्दू रजो रविः ।

G. P.002/007

बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्य गुरुं शिवम् ।

G. P.002/072

निर्गुणं च शिवं शान्तं गगने विश्वतोमुखम् ।

G. P.002/073

तत्रात्मानं शिवं ध्यात्वा योगी मुक्तिमवाप्नुयात् ।

H.R.003/022

चतुरशीत्यासनानि शिवेन कथितानि तु ।

H.R.004/048

मायायुक्तस्तथा जीवो मायाहीनस्तथा शिवः ।

H.R.004/054

बिन्दुनादौ शक्तिशिवौ शाम्भवीति ततः परम् ।

S.K.S.012

जलभारुतकार्पासतन्तुचालनतः शिवः ।

S.K.S.020

वमनं च विरेकश्च रक्तस्रावः शिवोदितः ।

S.K.S.020

करणाप्यायनाश्रोतं जलधाराः शिवोदिताः ।

शिव

S.K.S.043

घर्षयेच्च शनैरेतत्कशाकर्म शिवोदितम् ।

S.K.S.052

भ्रान्तिभस्त्रेति विख्याता ह्यस्मिन्शास्त्रे शिवोदिता ।

S.K.S.053

अन्तर्भस्त्रेति या ख्याता शिवेनाखिलवेदिना ।

S.K.S.066

दशोपवासं फलद्रं ज्ञातव्यं श्रीशिवोदितम् ।

S.K.S.113

ऊर्ध्वमाकर्षयेत्तेन नाल्मौली शिवोदिता ।

S.K.S.117

पीयते स्नेहनं प्रोक्तं शिवेनाखिलवेदिना ।

S.SV.051

हकारः शिवरूपेण सकारः शक्तिरुच्यते ।

S.SV.087

वामे व दक्षिणे वापि यत्र संक्रमते शिवः ।

S.SV.281

शिव अलिङ्ग्यते शक्त्या प्रसङ्गे दक्षिणेऽपि वा ।

S.SV.386

शिवेनोक्तं पुरा तन्त्रे सिद्धस्य गुणगह्वरे ।

S.SV.387

शिव चरणरता यान्ति ते केऽपि धन्याः ।

Y.B.017

एभिर्दोषैर्विनिर्मुक्तः स जीवः शिव एव हि ।

Y.B.064

ततो नश्यति संसारो नान्यथा शिवभाषितम् ।

Y.B.129

शिवशक्तिसमायोगाज्जायते परमा स्थितिः ।

Y.B.163

तेनैव प्राप्यते सिद्धिर्नान्यथा शिवभाषितम् ।

Y.M.004

ततः शिवेन पीठानां षोडशोऽनः शतं कृतम् ।

Y.M.062

बिन्दुः शिवो रजश्शक्तिः... (बिन्दुरिन्दुः रजो रविः) ।

Y.M.096

बद्धपद्मासनो योगी नमस्कृत्वा गुरुं शिवम् ।

Y.M.107

एवं याति शिवेन तच्च समता योगी चिरं जीवति ।

शिवस्त्रेह

Y.M.167

निर्गुणञ्च शिवं शान्तं गगने विश्वतोमुखम् ।

Y.R.002

योगिराजं शिवं चापि नत्वा गुरुपादाम्बुजम् ।

Y.R.165

अथवा चितयेद्योगी शिवं तत्र समाहितः ।

Y.R.169

सगुणं ध्यानमित्येतद्विष्णोश्चैव शिवस्य वा ।

Y.R.169

कृत्वायोगीभवेद्विष्णोः शिवस्यापि समः स्वयम् ।

Y.R.298

भक्तिर्विष्णौ शिवे वापि योगस्य सिद्धिहेतवः ।

Y.R.306

गिरिजायै पुरा प्रोक्ता शिवेनेयं सुसिद्धिदा ।

Y.V.018

मकारो च शिवः साक्षाच्छान्तेश्शान्ततरं परम् ।

Y.V.026

मनः पुष्पं तथा देवमर्चयेत्परमं शिवम् ।

Y.V.030

ज्योतिर्लिङ्गं भ्रुवोर्मध्ये रक्तशुक्लात्मकं शिवम् ।

Y.Y.009/033

शिव एव स्वयं भूत्वा नासाग्रारोपितेक्षणः ।

शिवज्योति

G. P.002/077

एषु ब्रह्मात्मकं तेजः शिवज्योतिरनुत्तमम् ।

शिवभक्त

Y.B.189

दातव्यं शिवभक्तेषु नाथमार्गपरेषु च ।

शिवभाषित

Y.B.008

सिद्धमार्गेण लभ्येत नान्यथा शिवभाषितम् ।

शिवमन्त्र

Y.Y.006/017

नमोन्तं शिवमन्त्रं वा वैष्णवं वेष्यते बुधैः ।

शिवस्त्रेह

S.SV.327

पञ्चभूतात्मकं दीपं शिवस्त्रेहेन सिञ्चितम् ।

शिवा

शिवा

A.P.016

प्रोद्धिने ब्रह्मरन्ध्रे जयति शिव शिवा सङ्गमः कोप्यपूर्वः ।

शिवाचूर्ण

Y.R.225

छेदस्थाने शिवाचूर्णं सैन्धवेन समन्वितम् ।

शिवात्मक

Y.B.128

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्वा सैव याति शिवात्मकम् ।

शिवापित

H.R.001/076

शिवापितं च नैवेद्यं योगी भोजनमाचरेत् ।

शीघ्रसिद्धि

Y.R.297

योगाभ्यासे प्रवृत्तस्तु शीघ्रं सिद्धिं न कामयेत् ।

शीत

H.R.004/007

शीते काले द्वौ पटी वा पटीवा ।

S.K.S.107

शीतं ज्वरे तु तत्कार्यं पीडायामुष्णवारिणा ।

S.SV.167

उष्णः शीतः कृष्णवर्णस्तिर्यगाम्यष्टकाङ्गुलः ।

S.SV.342

अरश्मिबिम्बं सूर्यस्य वह्नेः शीतांशुमालिनः ।

Y.B.037

शीतोष्णसुखदुःखाद्यैर्व्याधिभिर्मानवैस्तथा ।

Y.V.032

शीताशीतं परं स्थानं मेदोमज्जाभिपूरितम् ।

शीततोय

S.K.S.105

त्रिफल शीततोयेन नेत्राश्च्योतनमुत्तमम् ।

शीतमरिच

S.K.S.127

कर्पूरं शीतमरिचं चन्दनं सुरदारुणा ।

शीतोष्ण

शीतरश्मि

S.SV.081

श्वासेन युक्तस्य तु शीतरश्मेः प्रवाहकाले... ।

Y.B.103

विधिवत्कुम्भकं कृत्वा, रेचयेच्छीतरश्मिना ।

शीतल

G. P.002/038

काकचञ्चुवदास्येन शीतलं सलिलं पिबेत् ।

S.SV.165

अधोवाही गुरुध्वानः शीघ्रगः शीतलः स्थितः ।

S.SV.338

शरीरं शीतलं यस्य प्रकृतिर्विकृता भवेत् ।

S.SV.340

हुंकारः शीतले यस्य फूत्कारो वह्निसन्निभः ।

Y.M.128

काकचञ्चुपुटास्येन शीतलं सलिलं पिबेत् ।

शीतलधारा

H.R.002/108

निर्षिचते शीतलमध्यधारां... ।

शीतली

H.R.002/005

भस्त्रिका भ्रामरी सूर्यभेदोज्ञाया च शीतली ।

H.R.002/007

सूर्यभेदनमुज्जाया तथा सीत्कारशीतली ।

H.R.002/021

विषाणि शीतली नाम कुम्भकोऽयं निहन्ति च ।

Y.B.099

तथाऽभ्यसेत्सूर्यभेदमुज्जायी वापि शीतलीम् ।

शीतलीकरण

Y.B.108

शीतलीकरणं चेदं हन्ति पित्तं तथा ज्वरम् ।

शीताम्बु

Y.R.291

वर्जयेदशनं रूक्षं स्नानं शीताम्बुना तथा ।

शीतोष्ण

A.Y.001/038

सुखदुःखे न जानाति शीतोष्णं न च विन्दति ।

शीलवृत्त

शीलवृत्त

Y.Y.002/009

विशां च केचिदिच्छन्ति शीलवृत्तवतां सताम् ।

शुक

Y.R.009

यथा पूर्वर्षयश्चक्रुर्वसिष्ठाद्याः शुकः दयः ।

शुक्र

G. P.001/071

पाण्डुरः शुक्रमित्याहुर्लेहिताख्यो महारजः ।

G. P.001/075

शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजः सूर्येण संयुतम् ।

H.R.002/092

तस्माच्छुक्रं मनश्चैव रक्षणीयं प्रयत्नतः ।

S.SV.069

गुरुशुक्रबुधेन्दूनां वासरे वामनाडिका ।

S.SV.184

पृथ्वी बुधो जलदिन्दुः शुक्रो वही रविः कुजः ।

S.SV.193

शुक्रशोणितमज्जा च मूत्रं लल्ल च पञ्चमम् ।

S.SV.341

सन्मातृकामण्डल...मरुन्धतीममृतगुरुं शुक्रं... ।

Y.M.064

शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजस्सूर्येण संयुतम् ।

शुक्रान्त

S.SV.292

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां शुक्रान्ते च सुधाकरः ।

शुक्रायत्त

H.R.002/091

चित्तायत्तं भवेत्तृणां शुक्रायत्तं च जीवितम् ।

शुक्र

S.SV.063

सार्धद्विघटिके ज्ञेयः शुक्ले कृष्णे शशी रविः ।

S.SV.301

चैत्रशुक्लप्रतिपदि प्रातस्तत्त्वविभेदतः ।

Y.M.061

पाण्डुरं शुक्रमित्याहुः लेहिताख्यं महारजः ।

शुद्ध

Y.V.030

ज्योतिर्लिङ्गं भ्रुवोर्मध्ये रक्तशुक्लात्मकं शिवम् ।

शुक्लपक्ष

S.SV.065

शुक्लपक्षे भवेद्वामा कृष्णपक्षे च दक्षिणा ।

S.SV.069

सिद्धिदा सर्वकार्येषु शुक्लपक्षे विशेषतः ।

S.SV.078

शुक्लपक्षे द्वितीयायामर्के वहति चन्द्रमाः ।

शुचि

G. P.001/089

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि योजयेत्प्रणवं सदा ।

S.K.S.011

जातो नो व्यापदां नाशः प्रसादशुचितेष्वपि ।

S.K.S.034

इन्द्रगोपनिभं त्र्यम्बकं तालुस्थं रं शुचिं स्मरेत् ।

Y.M.077

शुचिर्वाप्यशुचिर्वापि जपेदोङ्कारमव्ययम् ।

Y.Y.005/006

तत्र रम्ये शुचौ देशे ब्रह्मघोषसमन्विते ।

Y.Y.005/011

विध्युक्तकर्मसंयुक्तः शुचिर्भूत्वा समाहितः ।

Y.Y.009/015

पद्मोदरदलभोष्ठं सुप्रसन्नं शुचिस्मितम् ।

शुचिदेश

Y.Y.010/012

पुण्यक्षेत्रे शुचौ देशे विद्वद्भिश्च समावृते ।

शुण्ठी

H.R.001/072

शुण्ठीपटोल्फल्प्रत्रजपञ्चशाकं... ।

S.K.S.091

शुण्ठी यवानी मरिचमभया लवणं तथा ।

शुद्ध

G. P.001/100

शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।

H.R.003/087

शुद्धा नाडीगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।

शुद्धपक्षी

- S.K.S.056
मृदुलं धवलं शुद्धं चतुरङ्गुलविस्तृतम् ।
S.K.S.088
...रेचयेत्कण्ठनालत् शुद्धो देहश्चक्रनाडीगणश्च ।
S.K.S.108
शुद्धं तोयं नारिकेल...कण्ठं दुग्धमिश्रं जलं वा ।
S.K.S.115
शुद्धं तोयं मुखे कृत्वा गण्डूषं च पुनः पुनः ।
S.K.S.136
नौलीं कृत्वा तु शुद्धः स्यादुत्कटासनसंस्थितः ।
S.SV.013
शान्ते शुद्धे सदाचारे गुरुभक्त्यैकमानसे ।
S.SV.030
प्राप्ते स्वरबले शुद्धे सर्वमेव शुभं फलम् ।
Y.B.085
शुद्धे चेतसि तस्यैव, स्वात्मज्ञानं प्रकाशते ।
Y.M.089
शुद्धा नाडिगणा भवन्ति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ।
Y.R.302
सर्वज्ञं सर्वगं शुद्धं दयालुं सर्वकारणम् ।
Y.Y.004/002
केनोपायेन शुद्धाः स्युर्नाडयोः सर्वदेहिनाम् ।
Y.Y.005/001
केनोपायेन शुद्धाः स्युर्नाडयो मे त्वं वद प्रभो ।
Y.Y.009/005
एकज्योतिर्मयं शुद्धं सर्वगं व्योमवद्दृढम् ।

शुद्धपक्षी

- H.R.003/019
विचित्रं नल्लिं कान्तं शुद्धपक्षीसुमन्दकम् ।

शुद्धपद्म

- H.R.003/008
बन्धकरसम्पुटितं शुद्धपद्मं चतुष्टयम् ।

शुद्धाभ्यास

- A.Y.002/113
शुद्धाभ्यासस्य शान्तस्य सदैव गुरुसेवया ।

शुद्धि

- G. P.001/095
शुद्धिमेति यदा सर्वनाडीचक्रं मलकुलम् ।

शुभ

- G. P.002/041
विशब्देन स्मृतो हंसो नैर्मल्यं शुद्धिरुच्यते ।
S.K.S.075
अनेन कर्मणा प्राणः सर्वशुद्धिं विधास्यति ।
S.K.S.090
...प्राक्तनान्नाथमार्गान् शुद्धिर्दिव्या राघवेण प्रणीता ।
S.SV.376
ज्ञातव्यो योगिभिर्नित्यं देहसंशुद्धिहेतवे ।
Y.M.083
शुद्धीयेत यदा सर्वं नाडिजालं महाजलम् ।
Y.R.025
शौचं शुद्धिर्हि देहस्य मनसश्च निगद्यते ।
Y.Y.006/022
वत्सराद्ब्रह्महा शुद्धयेत्तस्मान्नित्यं समभ्यसेत् ।

शुभ

- A.Y.001/055
अकस्मान्निपतत्येव शब्दः कर्णे शुभावहः ।
G. P.001/056
कन्दोर्ध्वे कुण्डलीशक्तिशुभमोक्षप्रदायिनी ।
G. P.002/012
समाधौ मोक्षमाप्नोति त्यक्त्वाकर्म शुभाशुभम् ।
G. P.002/013
प्रत्याहारद्विषट्केन ज्ञायते धारणा शुभा ।
S.SV.019
साकारे वा निराकारे शुभं वायुबलत्कृतम् ।
S.SV.019
कथयन्ति शुभं केचित्स्वरज्ञानं वरानने ।
S.SV.030
प्राप्ते स्वरबले शुद्धे सर्वमेव शुभं फलम् ।
S.SV.074
उदये दक्षिणे ज्ञेयः शुभाशुभविनिर्णयः ।
S.SV.080
उद्वेगः कल्हो हानिः शुभं सर्वं निवारयेत् ।
S.SV.105
शुभकर्मणि सन्धौ च निर्गमे शुभः शशी ।
S.SV.121
भोज्ये स्नाने व्यवहारे दीप्तकार्ये रविशुभः ।
S.SV.132
शुभं किञ्चिन्न कर्तव्यं पुण्यदानादि किञ्चन ।

शुभकर्मन्

- S.SV.135
पृष्ठे दक्षे तथाऽधस्तात्सूर्यवाहागतः शुभः ।
S.SV.174
पृथ्वी जले शुभे तत्त्वे तेजो मिश्रफलेदयम् ।
S.SV.179
आयाति वारुणे तत्त्वेशत्रुस्ति शुभः क्षितौ ।
S.SV.186
आयाति वारुणे तत्त्वे तत्रैवास्ति शुभः क्षितौ ।
S.SV.187
पार्थिवे मूलविज्ञानं शुभं कार्यं जले तथा ।
S.SV.205
वहन्नाडीस्थितो दूतो यत्पृच्छति शुभाशुभम् ।
Y.V.008
विशुद्धिराज्ञा कौलानि षट् चक्राणि शुभानि च ।

शुभकर्मन्

- S.SV.105
शुभकर्मणि सन्धौ च निर्गमे शुभः शशी ।
S.SV.165
यः षोडशाङ्गुल्येवायुः स आपः शुभकर्मकृत् ।
Y.M.102
समाधेमोक्षमाप्नोति त्यक्त्वा कर्मशुभाशुभम् ।

शुभकार्य

- S.SV.058
सर्वत्र शुभकार्येषु वामा भवति सिद्धिदा ।
S.SV.101
शुभान्यशुभकार्याणि क्रियन्तेऽर्हनिशं यदा ।
S.SV.113
सर्वेषु शुभकार्येषु चन्द्रचारः प्रशस्ते ।
S.SV.231
शुभकार्याणिसिद्धिर्ध्वन्तिचन्द्रवाहेषुसर्वदा ।

शुभदायिनी

- S.SV.092
गुरुबन्धुनृपामात्येष्वन्येषु शुभदायिनी ।

शुभा

- S.SV.059
निर्गमे तु शुभा वामा प्रवेशे दक्षिणा शुभा ।

शूद्र

शुभाशुभ

- S.SV.216
अर्थकालजयप्रश्न शुभाशुभमिति त्रिधा ।
S.SV.217
तत्त्वे शुभाशुभं कार्यं तत्त्वे जयपराजयौ ।

शुश्रूषा

- Y.Y.001/036
शूद्रः शुश्रूषया नित्यं गृहस्थाश्रममाचरेत् ।
Y.Y.001/059
शुश्रूषैव तु शूद्रस्य ब्रह्मचर्यं प्रकीर्तितम् ।
Y.Y.001/059
शुश्रूषा वा गुरोर्नित्यं ब्रह्मचर्यमुदाहृतम् ।
Y.Y.001/062
शुश्रूषयाचर्येन्नित्यं तुष्टोऽभूद्येन वा गुरुः ।

शुष्कशास्त्र

- Y.R.007
शुष्कशास्त्रविवादेषु नैवायुः क्षपयेद्बुधः ।

शूद्र

- Y.Y.001/030
क्षत्रियस्य त्रयः प्रोक्ता द्वावेकौ वैश्यशूद्रयोः ।
Y.Y.001/036
शूद्रः शुश्रूषया नित्यं गृहस्थाश्रममाचरेत् ।
Y.Y.001/036
शूद्रस्य ब्रह्मचर्यं च मुनिभिः कैश्चिदिष्यते ।
Y.Y.001/037
शूद्रवच्छूद्रजातानामाचारः कीर्तितो बुधैः ।
Y.Y.001/059
शुश्रूषैव तु शूद्रस्य ब्रह्मचर्यं प्रकीर्तितम् ।
Y.Y.002/009
शूद्राणां च स्त्रियाश्चैव स्वधर्मस्थतपस्विनाम् ।
Y.Y.006/018
यद्वा समभ्यसेच्छूद्रो लौकिकं विधिपूर्वकम् ।
Y.Y.006/019
न वैदिकं जपेच्छूद्रः स्त्रियश्च न कदाचन ।
Y.Y.006/063
वैश्याः शूद्राः स्त्रियश्चान्ये योगाभ्यासरताः नराः ।

शून्य

शून्य

A.Y.002/062

स्वप्ने चिदंशशून्यत्वं जागरे विषयग्रहः ।

A.Y.002/111

तेजाश्चिन्तनमन्तरालक्रमले शून्याम्बरालम्बनम् ।

G. P.002/078

भित्वा ते यान्ति शून्यं प्रविशति गगने यत्र देवो महेशः ।

H.R.004/019

सम्पूर्णहृदये शून्ये तु आरम्भे योगवान्भवेत् ।

H.R.004/021

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरी शब्दस्तथा भवेत् ।

H.R.004/046

अन्तःशून्यं बहिःशून्यं शून्यं कुम्भ इवाम्बरे ।

S.SV.161

शून्यता सर्वकार्येषु नात्र कार्या विचारणा ।

S.SV.180

तेजसाधातुचिन्तास्याच्छून्यमाकाशतोवदेत् ।

S.SV.187

आग्नेयेधातुविज्ञानं व्योमिशून्यं विनिर्दिशेत् ।

S.SV.205

तत्सर्वं सिद्धिमाप्नोति शून्ये शून्यं न संशयः ।

S.SV.251

पूर्णं घातो न जायेत शून्ये घातं विनिर्दिशेत् ।

S.SV.266

पूर्णाङ्गे पुष्पपतनं शून्यं वा तत्परं भवेत् ।

S.SV.296

शून्ये शून्यं युगे युगं गर्भपातश्च संक्रमे ।

Y.R.201

देहः शून्यो भवेत्सर्वो जगद्विस्मरणं भवेत् ।

Y.Y.006/077

देहातीते जगत्प्राणे शून्ये ध्रुवे पदे ।

शून्यगत

S.SV.316

आदौशून्यगतो दूतः पश्चात्पूर्णां विशेषदि ।

शून्यचक्र

Y.R.174

ततोऽर्धचन्द्रसंकाशं शून्यचक्रसमं ततः ।

शूलदोष

शून्यता

S.SV.240

...या शून्यता सा प्रतिकार्यनाशम् ।

S.SV.311

तत्रापि शून्यता ज्ञेयासस्यादीनां सुखस्य च ।

शून्यनाडी

S.SV.096

शून्यनाड्या विपर्यस्तं यत्पूर्वं प्रतिपादितम् ।

शून्यपद

S.SV.336

...काली शून्यपदस्थितो गदयुतः कालत्रनल... ।

शून्यस्थान

S.SV.261

शून्यस्थाने कृतः शत्रुम्रियते नात्र संशयः ।

S.SV.268

न शत्रु व्याधिचोराद्याः शून्यस्थानाशितुं क्षमाः ।

शून्याङ्ग

S.SV.250

शून्याङ्गं पूरितं कृत्वा जीवाङ्गे गोपयेज्जयम् ।

S.SV.250

जीवाङ्गे घातमाप्नोति शून्याङ्गं रक्षते सदा ।

S.SV.261

पूर्णनाडीगतः पृष्ठे शून्याङ्गं च तदाग्रतः ।

शूर

A.P.047

सम्पूर्णहृदयशूर आरम्भे योगिनो भवेत् ।

S.SV.345

शूरो भीरुसुधीरधर्मनिपुणः शान्तो विकारी... ।

शूल

Y.M.070

क्षयकुष्ठगुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।

शूलदोष

S.K.S.107

धरणीनल्योर्दोषः शूलदोषश्च नश्यति ।

शेषविष्टर

शेषविष्टर

Y.R.001

योगनिद्रां समासाद्य यः शेते शेषविष्टरे ।

शैल

H.R.002/117

सशैल्वनधात्रीणां यथाधारः सुराचलः ।

शैलजा

S.SV.001

महेश्वरं नमस्कृत्य शैलजां गणनायकम् ।

शैव

Y.R.010

शैववैष्णवशाक्तेषु मतेषु निखिलेष्वपि ।

Y.Y.006/064

शैवं वा वैष्णवं वाथ व्याहरन्नन्यमेव वा ।

शैवागम

H.R.004/054

षड्विंशतत्त्वमित्युक्तं शैवागमविशारदैः ।

शोक

G. P.001/065

पीड्यते न च शोकेन न च लिप्येत कर्मणा ।

S.SV.110

आर्तिशोकविषादेषु ज्वरितेर्मूर्च्छितेऽपि वा ।

Y.B.016

जरा मृत्यूश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।

शोकबुद्धि

Y.Y.012/033

तमक्रतुं पश्य विशुद्धबुद्ध्या प्रयाणकाले...शोका ।

शोकवर्जित

Y.B.035

पक्वो योगाग्निना देही, ह्यजडः शोकवर्जितः ।

शोणाभ

S.SV.166

आवर्तगश्चत्युष्णश्च शोणाभश्चतुरङ्गुलः ।

शौच

शोणित

S.SV.193

शुक्रशोणितमज्जा च मूत्रं लल्ल च पञ्चमम् ।

शोधन

G. P.001/076

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

H.R.001/059

षट्चक्रशोधनं सम्यक्प्राणायामस्य कारणम् ।

H.R.001/061

आधारशोधनं चक्राया लिङ्गं वज्रोल्किर्मणा ।

H.R.001/064

शोधनं कार्यमाज्ञायां नेतित्रोटन कर्मणा ।

H.R.001/065

सर्वाङ्गशोधनं कार्यं वस्ति भस्त्रिककर्मणा ।

S.K.S.037

तर्जनीं पायुगां कृत्वा शोधनं पूर्ववच्चरेत् ।

Y.M.065

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

शोषण

Y.M.065

रसना शोषणं चैव महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

शोषिणी

G. P.002/059

शोषिणी च भवत्येषा भूतानां पञ्च धारणाः ।

शौच

H.R.003/003

स्नानं शौचं ऋतं सत्यं जपो होमश्च तर्पणम् ।

Y.R.024

शौचं तोषस्तपश्चैव जपश्चैश्वरचिन्तनम् ।

Y.R.025

शौचं शुद्धिर्हि देहस्य मनसश्च निगद्यते ।

Y.R.028

शौचादेहे विरागः स्यात्संतोषादुत्तमं सुखम् ।

Y.Y.001/051

क्षमाधृतिर्मिताहारः शौचं त्वेते यमा दश ।

Y.Y.001/068

शौचं तु द्विविधं प्रोक्तं बाह्यमाभ्यन्तरं तथा ।

शून्य

शून्य

A.Y.002/062

स्वप्ने चिदंशून्यत्वं जागरे विषयग्रहः ।

A.Y.002/111

तेजाश्चिन्तनमन्तरालक्रमले शून्याम्बरालम्बनम् ।

G. P.002/078

भित्वा ते यान्ति शून्यं प्रविशति गगने यत्र देवो महेशः ।

H.R.004/019

सम्पूर्णहृदये शून्ये तु आरम्भे योगवान्भवेत् ।

H.R.004/021

अतिशून्ये विमर्दश्च भेरी शब्दस्तथा भवेत् ।

H.R.004/046

अन्तःशून्यं बहिःशून्यं शून्यं कुम्भ इवाम्बरे ।

S.SV.161

शून्यता सर्वकार्येषु नात्र कार्या विचारणा ।

S.SV.180

तेजसाधातुचिन्तास्याच्छून्यमाकाशतोवदेत् ।

S.SV.187

आग्नेयेधातुविज्ञानं व्योमिशून्यं विनिर्दिशेत् ।

S.SV.205

तत्सर्वं सिद्धिमाप्नोति शून्ये शून्यं न संशयः ।

S.SV.251

पूर्णं धातो न जायेत शून्ये धातं विनिर्दिशेत् ।

S.SV.266

पूर्णाङ्गे पुष्पपतनं शून्यं वा तत्परं भवेत् ।

S.SV.296

शून्ये शून्यं युगे युगं गर्भपातश्च संक्रमे ।

Y.R.201

देहः शून्यो भवेत्सर्वो जगद्विस्मरणं भवेत् ।

Y.Y.006/077

देहातीते जगत्प्राणे शून्ये ध्रुवे पदे ।

शून्यगत

S.SV.316

आदौशून्यगतो दूतः पश्चात्पूर्णो विशेष्यदि ।

शून्यचक्र

Y.R.174

ततोऽर्धचन्द्रसंकाशं शून्यचक्रसमं ततः ।

शूलदोष

शून्यता

S.SV.240

...या शून्यता सा प्रतिकार्यनाशम् ।

S.SV.311

तत्रापि शून्यता ज्ञेयासस्यादीनां सुखस्य च ।

शून्यनाडी

S.SV.096

शून्यनाड्या विपर्यस्तं यत्पूर्वं प्रतिपादितम् ।

शून्यपद

S.SV.336

...काली शून्यपदस्थितो गद्युतः कालत्रनल... ।

शून्यस्थान

S.SV.261

शून्यस्थाने कृतः शत्रुम्रियते नात्र संशयः ।

S.SV.268

न शत्रु व्याधिचोराद्याः शून्यस्थानाशितुं क्षमाः ।

शून्याङ्ग

S.SV.250

शून्याङ्गं पूरितं कृत्वा जीवाङ्गे गोपयेज्जयम् ।

S.SV.250

जीवाङ्गे धातमाप्नोति शून्याङ्गं रक्षते सदा ।

S.SV.261

पूर्णनाडीगतः पृष्ठे शून्याङ्गं च तदाग्रतः ।

शूर

A.P.047

सम्पूर्णहृदयशूर आरम्भे योगिनो भवेत् ।

S.SV.345

शूरो भीरुसुधीरधर्मनिपुणः शान्तो विकारी... ।

शूल

Y.M.070

क्षयकुण्डगुदावर्तगुल्मशूलज्वरव्यथा ।

शूलदोष

S.K.S.107

धरणीनल्योदोषः शूलदोषश्च नश्यति ।

शेषविष्टर

शेषविष्टर

Y.R.001

योगनिद्रां समासाद्य यः शेते शेषविष्टरे ।

शैल

H.R.002/117

सशैल्वनधात्रीणां यथाधारः सुराचलः ।

शैलजा

S.SV.001

महेश्वरं नमस्कृत्य शैलजां गणनायकम् ।

शैव

Y.R.010

शैववैष्णवशाक्तेषु मतेषु निखिलेष्वपि ।

Y.Y.006/064

शैवं वा वैष्णवं वाथ व्याहरन्नन्यमेव वा ।

शैवागम

H.R.004/054

षड्विंशतत्त्वमित्युक्तं शैवागमविशारदैः ।

शोक

G. P.001/065

पीड्यते न च शोकेन न च लिख्येत कर्मणा ।

S.SV.110

आर्तिशोकविषादेषु ज्वरिते मूर्च्छितेऽपि वा ।

Y.B.016

जरा मृत्युश्च कार्पण्यं, शोको निद्रा क्षुधा तृषा ।

शोकबुद्धि

Y.Y.012/033

तमक्रतुं पश्य विशुद्धबुद्ध्या प्रयाणकाले...शोका ।

शोकवर्जित

Y.B.035

पक्वो योगाग्निना देही, ह्यजडः शोकवर्जितः ।

शोणाभ

S.SV.166

आवर्तगश्चत्युष्णश्च शोणाभश्चतुरङ्गुलः ।

शौच

शोणित

S.SV.193

शुक्रशोणितमज्जा च मूत्रं लल्ल च पञ्चमम् ।

शोधन

G. P.001/076

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

H.R.001/059

षट्चक्रशोधनं सम्यक्प्राणायामस्य कारणम् ।

H.R.001/061

आधारशोधनं चक्राद्या लिङ्गवज्रोत्क्रिमणा ।

H.R.001/064

शोधनं कार्यमाज्ञायां नेतित्रोटन कर्मणा ।

H.R.001/065

सर्वाङ्गशोधनं कार्यं वस्ति भस्त्रिककर्मणा ।

S.K.S.037

तर्जनीं पायुगां कृत्वा शोधनं पूर्ववच्चरेत् ।

Y.M.065

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

शोषण

Y.M.065

रसना शोषणं चैव महामुद्रां च योऽभ्यसेत् ।

शोषिणी

G. P.002/059

शोषिणी च भवत्येषा भूतानां पञ्च धारणाः ।

शौच

H.R.003/003

स्नानं शौचं ऋतं सत्यं जपो होमश्च तर्पणम् ।

Y.R.024

शौचं तोषस्तपश्चैव जपश्चैश्वरचिन्तनम् ।

Y.R.025

शौचं शुद्धिर्हि देहस्य मनसश्च निगद्यते ।

Y.R.028

शौचाद्देहे विरागः स्यात्संतोषादुत्तमं सुखम् ।

Y.Y.001/051

क्षमाधृतिर्मिताहारः शौचं त्वेते यमा दश ।

Y.Y.001/068

शौचं तु द्विविधं प्रोक्तं बाह्यमाभ्यन्तरं तथा ।

शौनक

शौनक

Y.Y.011/014

पैङ्गिर्दीर्घतमा व्यासः शौनकश्च तपोधनः ।

शौरी

Y.V.022

वङ्कनालि क्षया शौरी कुण्डली कुण्डलः स्मृताः ।

शौर्यवान्

A.P.022

सर्वशास्त्रकृताभ्यासो मनोज्ञो वीर्यशौर्यवान् ।

श्मश्रु

Y.Y.009/026

हिरण्यश्मश्रुकेश च हिरण्मयनखं हरिम् ।

श्याम

S.SV.151

पीतश्चेतारुणश्यामैर्बिन्दुभिर्निरुपाधिकम् ।

श्यामलप्रभ

S.SV.212

यंबीजं पावनं ध्यायेद्वर्तुलं श्यामलप्रभम् ।

श्येन

G. P.001/040

रज्जुबद्धो यथा श्येनो गतोऽप्याकृष्यते पुनः ।

Y.M.029

रज्जुबन्धे यथान्योऽन्यो (श्येनो) गतोऽप्याकृष्यते... ।

श्रद्धा

H.R.002/051

सम्यक् श्रद्धावतामेव सुखं प्रथमसाधने ।

H.R.002/107

सहजोर्लरियं प्रोक्ता श्रद्धया योगिभिस्तथा ।

Y.R.313

श्रद्धया संयुतः सोऽपि सर्वपापैर्विमुच्यते ।

Y.Y.001/039

श्रद्धया विधिवत्सम्यक् ज्ञानकर्म समाचर ।

Y.Y.002/005

अर्थिभ्यः श्रद्धया युक्तं दानमेतदुदाहृतम् ।

Y.Y.002/011

विहितेषु च सर्वेषु श्रद्धा या सा मतिर्भवेत् ।

श्रीआदिनाथ

श्रद्धावान्

A.Y.002/107

श्रद्धावतां सुशिष्याणां शास्त्रमेतत्प्रकाशयेत् ।

श्रम

G. P.001/053

अङ्गानां मर्दनं कृत्वा श्रमसञ्जातवारिणा ।

H.R.002/024

यथा श्रमो भवद्देहे तदा सूर्येण पूरयेत् ।

H.R.003/090

जलेन श्रमजातेन अङ्गमर्दनमाचरेत् ।

Y.B.109

यदाश्रमो भवेद् देहे, तदा सूर्येण रेचयेत् ।

श्रमदाह

Y.Y.006/041

श्रमदाही न तस्यास्तां नश्यन्ति व्याधयस्तथा ।

श्रमहर

H.R.003/077

सर्वासनश्रमहरं शयितं तु शवासनं ।

श्रवण

H.R.003/050

पादाङ्गुष्ठौ तु पाणिभ्यां गृहीत्वा श्रवणावधि ।

S.SV.201

धनिष्ठा रोहिणी ज्येष्ठाऽनुराधा श्रवणं तथा ।

Y.R.249

श्रवणे तेन नादस्य नैव बाहुश्रमो भवेत् ।

श्राव्य

A.Y.002/070

दृश्यं पश्यति येन सत्प्रियकरं श्राव्यं तथा शृण्वतः ।

श्री

H.R.001/018

व्याप्तिस्स्यादविनाभूता श्रीराजहठयोगयोः ।

श्रीआदिनाथ

H.R.001/001

ॐ श्री आदिनाथं नत्वाऽथ श्रीनिवासो महामतिः ।

H.R.001/012

श्री आदिनाथेन...ल्यप्रकाराः कथिता जयन्तु ।

श्रीगुरु

श्रीगुरु

G. P.001/002

श्रीगुरुं परमानन्दं वन्दे स्वानन्दविग्रहम् ।

श्रीगुरुनाथ

H.R.004/005

अनन्तमेकं वचसामगम्यं...श्रीगुरुनाथ एव ।

श्रीनिवास

H.R.001/001

ॐ श्री आदिनाथं नत्वाऽथ श्रीनिवासो महामतिः ।

H.R.001/002

श्री मञ्जोतिर्विदग्नेश्वर तनुजो राजते श्रीनिवासः ।

H.R.001/003

आत्मारामोऽपि जानीते श्रीनिवासस्तथा स्वयम् ।

H.R.001/040

नेतिस्वरूपं कथितं श्रीनिवासेन योगिना ।

H.R.001/087

धत्ते तां हठयोगस्त्रसरणीं श्री श्रीनिवासः स्फुटं ।

H.R.002/073

करणी विपरीताख्या श्रीनिवासेन लक्षिता ।

H.R.002/082

नाल्लव्यमिदं प्रोक्तं श्रीनिवासेन योगिना ।

H.R.002/126

तावच्छनैः प्रकर्तव्यं श्रीनिवासस्य भाषणम् ।

H.R.003/099

प्राणायाम समन्वितश्च ललितः श्री श्रीनिवासोदितः ।

श्रीमन्नाथ

S.K.S.148

विदुषा रघुवीरेण श्रीमन्नाथप्रसादतः ।

श्रीमयूर

H.R.003/042

...अभिभवति च दोषानासनं श्रीमयूरं ।

श्रीराजयोग

A.P.006

नित्यानन्दमयात्प्रभावानिल्याच्छ्रीराजयोगादृते ।

H.R.001/014

अहं ममत्व...श्रीराजयोगस्थिरचेतनानाम् ।

श्रुति

श्रीवत्सवक्ष

Y.Y.009/015

श्रीवत्सवक्षसं विष्णुं पूर्णचन्द्रनिभाननम् ।

श्रीशम्भु

S.K.S.072

संचित्योर्ध्वत्रोटकं कर्म श्रीशम्भुतोदितम् ।

श्रीशिव

S.K.S.066

दशोपवासं फलदं ज्ञातव्यं श्रीशिवोदितम् ।

श्रुत

Y.Y.002/017

नीचैः श्रुतो न चेत्तोऽपि श्रुतश्चेन्निष्फले भवेत् ।

श्रुतसम्पन्न

Y.Y.001/070

गुरवः श्रुतसम्पन्ना मान्या वाङ्मनसादिभिः ।

Y.Y.006/014

ब्राह्मणः श्रुतसम्पन्नः स्वधर्मनिरतः सदा ।

श्रुति

G. P.001/006

द्विजसेवितशाखस्य श्रुतिकल्पतरोः फलम् ।

H.R.001/079

श्रुत्याचार्यप्रासादाच्च योगाभ्यासबलेन च ।

H.R.004/043

श्रुत्यागमपुराणाद्यैः पिण्डब्रह्माण्डनिर्णयः ।

S.SV.150

श्रुत्योरङ्गुष्ठकौ मध्याङ्गुल्यौ नासापुटद्वये ।

Y.M.001

द्विजचोदितशङ्खस्य...श्रुतिकल्पतरोः फलं ।

Y.M.174

स्तौति श्रुतिकृतिरहोरात्रं तत्त्वं तत्त्वविदोविदुः ।

Y.Y.001/029

चत्वारो ब्राह्मणस्योक्ता आश्रमाः श्रुतिचोदिताः ।

Y.Y.001/060

गुरवः पञ्च सर्वेषां चतुर्णां श्रुतिचोदिताः ।

Y.Y.012/032

तद्ब्रह्म निर्भासमयं गुहायामिति श्रुतिश्चेति... ।

श्रुतिज्ञान

Y.Y.012/045

तं वासुदेवं श्रुतिमूर्ध्नि...हृदि मूर्ध्नि चान्वहम् ।

श्रुतिज्ञान

A.Y.001/072

आब्रह्मविश्वेत्तत्त्वं श्रुतिज्ञानं च वर्तते ।

श्रुत्य

H.R.002/132

सङ्केत श्रुत्यभावे खेचरी तु कथं भवेत् ।

H.R.002/134

श्रुत्ययाश्च बल्ये जिह्वां तत्र प्रवेशयेत् ।

श्रुत्यद्वय

H.R.002/133

सर्पाकारं सवल्यं श्रुत्यद्वयं संमितम् ।

श्रेयस्

A.Y.001/019

सर्वं चोदरपूरणाय पठनं न श्रेयसः कारणम् ।

A.Y.002/106

योगिनो भवति श्रेयान् कर्मत्यागस्तदा तदा ।

श्रोत्र

Y.Y.004/054

व्यानः श्रोत्राक्षिमध्ये च कृकट्यां गुल्फयोरपि ।

Y.Y.006/052

अङ्गुष्ठभ्यामुभे श्रोत्रे तर्जनीभ्यां च चक्षुषी ।

श्लक्ष्ण

S.K.S.044

स्वच्छं श्लक्ष्णं दृढं स्निग्धं श्वेतसूत्रविनिर्मितम् ।

श्लक्ष्णा

S.K.S.042

रज्ज्वी श्लक्ष्णां कशां कुर्याद्वस्तमात्रां सुसूत्रकैः ।

श्लथ

A.Y.002/082

नश्यतिस्करणस्तम्भं देहगेहं श्लथं भवेत् ।

श्लेष्म

S.K.S.058

कासश्वासप्लीहकुष्ठदिनाशम् वह्नेर्माद्यं...श्लेष्मरोगान् ।

श्वास

Y.B.110

वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।

श्लेष्मज

Y.Y.008/037

नश्यन्ति श्लेष्मजा रोगा वातजाश्चाचिरात्तथा ।

श्लेष्महर

H.R.002/015

गले श्लेष्महरं प्रोक्तं देहानलं विवर्धनम् ।

H.R.002/025

वातपित्तश्लेष्महरं शरीराग्निविवर्धनम् ।

श्वशुर

Y.Y.001/060

माता पिता तथाचार्यो मातुलः श्वशुरस्तथा ।

श्वसन

G. P.001/058

आपूर्य श्वसनेन कुक्षियुगलं बद्ध्वा शनैरेचये... ।

G. P.002/001

एकश्वसनमात्रेणोद्धाटयेद्गगने गतिम् ।

Y.M.067

आपूर्य श्वसनेन कुक्षिविवरं बद्ध्वा शनैः रेचयेत् ।

Y.M.091

एकस्य श्वसने मात्रमुद्धाटेद्गगने गतिः ।

श्वास

A.P.058

अहोरात्रं वह्नेच्छ्वासो वायुमण्डलेचनात् ।

A.P.062

यामाष्टककृताभ्यासात्सर्वाञ्छ्वासान् ग्रसत्यसौ ।

A.Y.001/046

निमेषेण श्वासपलैर्नाडीभिः प्रहरैर्दिनैः ।

A.Y.001/047

श्वासोच्छ्वासात्मकः प्राणः षड्भिः प्राणैः पलं... ।

A.Y.001/051

श्वासद्वयल्येनापि कूर्मनागादिवायवः ।

A.Y.001/052

चतुःश्वासल्येनापि सप्तधातुगताः रसाः ।

A.Y.001/053

स्वल्पश्वासो भवेद् योगी स्वल्पोन्मेषयुतस्तदा ।

श्वासकाल

A.Y.002/087

श्वाससूत्रशतोपेतमिन्द्रियाल्यसङ्कुलम् ।

G. P.001/098

दक्षिणे श्वासमाकृष्य पूरयेदुत्तरं शनैः ।

G. P.002/019

हिक्काकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।

H.R.001/036

कासश्वासं प्लीहं कुष्ठं कफरोगोष्मं विंशतिः ।

H.R.003/093

हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।

S.K.S.058

कासश्वासप्लीहकुष्ठदिनाशम् वह्नेर्माद्यं...श्लेष्मरोगान् ।

S.K.S.090

कासश्वासप्लीहकुष्ठदिनाशं...सिद्धिपूर्वा ।

S.SV.053

श्वासे सकारसंस्थे तु इद्वानं दीयते बुधैः ।

S.SV.081

श्वासेन युक्तस्य तु शीतरश्मेः प्रवाहकाले... ।

S.SV.152

दर्पणेन समालोक्य तत्र श्वासं विनिःक्षिपेत् ।

S.SV.206

पूर्णोऽपि निर्गमश्वासे सुतत्त्वेऽपि न सिद्धिः ।

S.SV.312

पूर्णप्रवेशने श्वासे सस्यं तत्त्वेन सिध्यति ।

Y.M.027

प्राणापानवशाच्छ्वासो अधश्चोर्ध्वं प्रधावति ।

Y.M.110

हिक्काश्वास्यं तथा कासःशिरःकर्णाक्षिवेदना ।

Y.R.304

प्राणः सर्वशरीरेषु श्वासोच्छ्वासक्रमेण वै ।

Y.Y.004/065

व्यापयच्छ्वासरूपेण देहे चरति मारुतः ।

श्वासकाल

S.SV.246

श्वासप्रवेशकाले तु दूतो जल्पति वाञ्छितम् ।

श्वासप्रवाह

A.Y.001/050

श्वासप्रवाहसम्बन्धात् स्वे स्वे स्थाने वहन्ति ते ।

षट्चक्र

श्वासमात्र

A.Y.001/050

श्वासमात्रल्येनापि तेन प्राणादिवायवः ।

श्वाससन्धि

S.SV.146

प्रथमे तत्त्वसङ्ख्यानं द्वितीये श्वाससन्धयः ।

श्वेत

S.SV.151

पीतश्वेत्तारुणश्यामैर्बिन्दुभिर्निरुपाधिकम् ।

S.SV.155

आपः श्वेताः क्षितिः पीता रक्तवर्णं हुताशनः ।

S.SV.170

श्वेतमर्धेन्दुसंकाशं स्वादुकाषायमार्द्रकम् ।

श्वेतमृत्

Y.R.268

श्वेतमृत्स्ना प्रस्त्रियायां भित्तौ कृत्वा मसीमयम् ।

श्वेतसूत्र

S.K.S.044

स्वच्छं श्लक्ष्णं दृढं स्निग्धं श्वेतसूत्रविनिर्मितम् ।

ष

षट्कर्मन्

A.P.006

षट्कर्मप्रतिपत्तिहेतुकमिदं मन्त्रं न तद् दृश्यते ।

H.R.001/026

कपालभ्रान्तिश्चैतानि षट्कर्माणि प्रचक्षते ।

S.SV.118

व्यायामे मारणोच्चाटे षट्कर्मादिकसाधने ।

षट्चक्र

G. P.001/013

षट्चक्रं षोडशाधारं द्विलक्ष्यं व्योमपञ्चकम् ।

Y.V.008

विशुद्धिराज्ञा कौलानि षट् चक्राणि शुभानि च ।

Y.V.025

षट्चक्रमण्डलेद्धारं ज्ञानदीपं प्रकाशयेत् ।

षट्चक्रशोधन

षट्चक्रशोधन

H.R.001/059

षट्चक्रशोधनं सम्यक्प्राणायामस्य कारणम् ।

षट्दल

G. P.001/015

चतुर्दलं स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं च षट्दलम् ।

षट्पत्र

G. P.002/065

स्वाधिष्ठाने च षट्पत्रे सन्माणिक्यसमप्रभे ।

षडङ्गयोग

A.Y.002/030

तत्राप्य साध्यः पवनस्य नाशः षडङ्गयोगा... ।

षड्वितस्ति

H.R.001/037

षड्वितस्तिमितं सूत्रं नेतिसूत्रस्य लक्षणम् ।

H.R.002/133

सकूर्परं षड्वितस्तिदैर्घ्यं सङ्केतलक्षणम् ।

षडाङ्ग

Y.M.002

ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि भवन्ति षट् ।

षडाधार

A.Y.001/020

ध्यानं देहपदेषु नाडिषु षडाधारे च चेतोभ्रत् ... ।

षडाधारा

H.R.002/118

अष्टावक्रा षडाधारा व्यापिनी कळनोधरा ।

षण्णवत्यङ्गुल

H.R.004/031

शरीरं तावदेवं हि षण्णवत्यङ्गुलमकम् ।

षण्मयूर

H.R.003/009

एकपादमयूरं च षण्मयूरमिहोच्यते ।

षण्मास

G. P.002/046

ध्यात्वामृतमयीं देवीं षण्मासेन कविर्भवेत् ।

षष्टिनाडी

षण्मुखीकरण

S.SV.382

तत्त्वोदयमितिज्ञेयं षण्मुखीकरणं प्रियम् ।

षष्ठ

S.SV.084

पञ्चमे राज्यविध्वंसं षष्ठे सर्वार्थनाशनम् ।

षोडशकला

A.P.062

स षोडशकलेपेतशशी तिष्ठति पूरकान् (त्) ।

षोडशग्रास

Y.Y.001/066

अष्टौ ग्रासा मुनेर्भक्ष्याः षोडशारण्यवासिनाम् ।

षोडशदल

G. P.001/016

कण्ठे स्यात् षोडशदलं भूमध्ये द्विदलं तथा ।

षोडशाङ्गुल

S.SV.158

द्वादशाङ्गुलं माहेयं वारुणं षोडशाङ्गुलम् ।

S.SV.165

यः षोडशाङ्गुलेवायुः स आपः शुभकर्मकृत् ।

षोडशाधार

G. P.001/013

षट्चक्रं षोडशाधारं द्विलक्ष्यं व्योमपञ्चकम् ।

षोडशार

Y.V.012

द्वे पत्रे षोडशारे द्विदशदशदले द्वादशार्धे चतुष्के ।

षोडशी

G. P.002/080

एकस्य ध्यानयोगस्य तुल्यं नार्हन्ति षोडशीम् ।

षष्टिक

H.R.001/072

गोधूमशाल्मिवषष्टिकशोभनाङ्गं... ।

षष्टिनाडी

G. P.002/084

धारणा पञ्चनाडीभिर्ध्यानं च षष्टिनाडीभिः ।

ष्टीवन

ष्टीवन

S.K.S.016

कसनं ष्टीवनं चापि घ्राणवक्त्रविभेदतः ।

S.K.S.049

निष्टीवेद्वक्त्रमार्गेण ष्टीवनं स्यादुदानतः ।

S.K.S.050

नाभ्यां ष्टीवेत्कफं यत्र तद्धि प्राणबलेन तु ।

स

संयमन

Y.Y.006/012

गायत्रीं च जपेद्विप्रः प्राणसंयमने त्रिशः ।

Y.Y.006/014

प्राणसंयमने विद्वान्जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/016

द्विजवत्क्षत्रियस्योक्तः प्राणसंयमने जपः ।

Y.Y.006/017

प्राणसंयमने गार्गि प्रणववर्जितम् ।

Y.Y.006/018

प्राणसंयमने स्त्री जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/020

प्राणसंयमनं कुर्याद्ब्राह्मणो वेदपारगः ।

Y.Y.006/023

प्राणसंयमनेनैव सर्वे मुक्ता भवन्ति हि ।

Y.Y.006/035

प्राणसंयमनं नाम देहे प्राणस्य धारणम् ।

Y.Y.006/079

सन्ध्याकालेषु वा नित्यं प्राणसंयमनं कुरु ।

Y.Y.006/082

विधिनोक्तेन मार्गेण प्राणसंयमनं कुरु ।

Y.Y.007/037

यावन्मनो ल्यत्यस्मिंस्तावत्संयमनं कुरु ।

Y.Y.008/034

प्राणसंयमनेनैव शोषं याति कलेवरम् ।

Y.Y.008/039

प्राणसंयमनेनैव त्रिदोषशमनं नृणाम् ।

संयमितेन्द्रियो

G. P.001/011

...स्थाणुः संयमितेन्द्रियो चलदृशा पश्येद् भ्रुवोस्तं ।

संसार

H.R.003/024

स्थाणुस्संयमितेन्द्रियोऽचलदृशा पश्येद्भ्रुवोस्तं ।

संयमी

H.R.004/006

उदासीनपरो भूत्वा सदाभ्यासेन संयमी ।

संयम्य

Y.Y.010/014

नवद्वाराणि संयम्य गार्ग्यस्मिन्ब्रह्मणः पुरे ।

संयोग

Y.B.090

एवं तु द्वन्द्वजालस्य संयोगो योग उच्यते ।

Y.Y.001/044

संयोगो योग इत्युक्तो जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.Y.008/013

कार्यकारणसंयोगे कार्यहानिः कथं भवेत् ।

संवत्सर

A.Y.001/046

मासैः संवत्सरैः कालर्क्ष्यस्थस्तत्परं व्रजेत् ।

S.SV.333

तदा संवत्सरायुस्तं प्रवदंति मनीषिणः ।

S.SV.341

...सोऽवश्यं विशतीह कालवदनं संवत्सरादूर्ध्वतः ।

संवत्सरफल

S.SV.305

संवत्सरफलं ब्रूयाल्लोकानां तत्त्वचिन्तकः ।

संशय

Y.B.190

गतो मे संशयो नाथ ! कृपया तव शङ्कर ।

संसार

A.P.011

यदि जीवेदोषधीभिः संसारे निरुपद्रवे ।

A.Y.001/003

शृणु वत्स महाप्राज्ञ संसारार्णवतारकम् ।

A.Y.002/020

यस्य वाक्यामृतं हन्ति संसारमोहनामयम् ।

A.Y.002/093

चित्ते चलति संसारोऽचले मोक्षः प्रजायते ।

संसारतारक

G. P.002/079
संसारस्यैकरूपां त्रिभुवनजननीं धर्मदात्रीं नराणाम् ।
S.SV.001
गुरुं च परमात्मानं भजे संसारतारणम् ।
Y.B.020
अज्ञानादेव संसारो, ज्ञानादेव विमुच्यते ।
Y.B.025
विवेकी सर्वदा मुक्तः, संसारभ्रमवर्जितः ।
Y.B.064
ततो नश्यति संसारो नान्यथा शिवभाषितम् ।
Y.B.102
...संसाररोगहरमौषधमद्वितीयम्, ।
Y.R.102
येन याता विमुच्यन्ते जन्मसंसारबन्धनात् ।
Y.Y.012/044
संसारमुत्सुज्य...रहस्यावसथे विवेश ।

संसारतारक

S.SV.139
देवदेव महादेव सर्वसंसारतारक ।

संसारभावना

Y.B.030
तयोर्नास्ति विशेषोऽत्र, समा संसारभावना ।

संसारभीरु

Y.Y.001/026
संसारभीरुभिस्तस्माद्विध्युक्तं कामवर्जितम् ।

संसारभेषज

Y.Y.008/030
चेतसा संप्रपश्यन्ति सन्तः संसारभेषजम् ।
Y.Y.009/011
अभ्यासात्सम्प्रपश्यन्ति सन्तः संसारभेषजम् ।

संसारभ्रम

Y.B.027
कल्ना स्फूर्तिरूपेण संसारभ्रमतां गतम् ।

संसारसागर

S.SV.218
देव-देव महादेव सर्व-संसारसागरे ।

सकल

Y.Y.011/020
त्रातुमर्हसि सर्वज्ञ जन्मसंसारसागरात् ।
संसारिन्
Y.B.029
सुखदुःखादिमोहेषु यथा संसारिणां स्थितिः ।

संस्कृत

Y.Y.001/031
संस्कृतायां सवर्णायां पुत्रमुत्पादयेत्ततः ।

संस्थान

Y.R.145
शरीराभ्यन्तरे सर्वं संस्थानं तु विलेकयेत् ।
Y.Y.009/004
मर्मस्थानानि नाडीनां संस्थानं च पृथक्पृथक् ।

संस्पर्शयोग

Y.R.098
वायोः संस्पर्शयोगेन ज्ञातव्यं साधकोत्तमैः ।

संहार

A.P.053
सृष्टिसंहारकर्ताऽसौ योगीश्वरसमोभवेत् ।
H.R.002/018
योगिनीचक्रसाम्राज्यं सृष्टिसंहारकारणम् ।
H.R.002/097
उत्पत्ति स्थिति संहारे बिन्दुरेको हि कारणम् ।

Y.B.002
उत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणे क्लेशहारिणे ।
Y.B.028
उत्पत्तिस्थितिसंहारस्फूर्तिज्ञानविर्वाजितम् ।

संहारकर्ता

S.SV.020
सृष्टिसंहारकर्ता च स्वरः साक्षान्महेश्वरः ।

संहिता

G. P.002/099
गोरक्षसंहितामेतां योगभूतां जनः पठेत् ।

सकल

G. P.002/062
द्विविधं भवति ध्यानं सकलं निष्कलं तथा ।

सकलरोग

G. P.002/062
चर्याभेदेन सकलं निष्कलं निर्गुणं भवेत् ।
S.SV.274
निराकारात्समुत्पन्नं साकारं सकलं जगत् ।
Y.B.026
सकलं निष्कलं चैव, पूर्णत्वाच्च तदेव हि ।

सकलरोग

H.R.003/042
हरति सकलरोगानाशु गुल्मोदरादीन्...

सकलमृत

G. P.002/040
विशुद्धे पञ्चमे चक्रे ध्यात्वासौ सकलमृतम् ।

सकार

G. P.001/042
हकारेण बहिर्याति सकारेण विशेषपुनः ।
S.SV.051
हकारो निर्गमे प्रोक्तः सकारेण प्रवेशनम् ।
S.SV.051
हकारः शिवरूपेण सकारः शक्तिरुच्यते ।
S.SV.053
श्वासे सकारसंस्थे तु इद्वानं दीयते बुधैः ।
S.SV.249
हकारस्य सकारस्य विना भेदं स्वरः कथम् ।
Y.B.146
हकारेण बहिर्याति सकारेण विशेषमरुत् ।
Y.M.031
हंकारेण बहिर्याति सकारेण विशेषपुनः ।
Y.R.304
हकारेण बहिर्याति सकारेण पुनर्विशेत् ।

सकारण

Y.R.265
भूतं भव्यं भविष्यं च वेत्ति सर्वं सकारणम् ।

सक्षार

G. P.002/048
सक्षारं कटुकाम्लदुग्धसदृशं मध्वाज्यतुल्यं तथा ।

सङ्कल्प

सगुण

Y.M.157
द्विधा भवति तद्ध्यानं सगुणं निर्गुणं तथा ।
Y.R.158
सगुणं व्यक्तिमुक्तं स्यादव्यक्तं निर्गुणं भवेत् ।
Y.R.158
सगुणं निर्गुणं चैव द्विधा ध्यानं प्रकीर्तितम् ।
Y.R.169
सगुणं ध्यानमित्येतद्विष्णोश्चैव शिवस्य वा ।
Y.Y.009/002
सगुणं निर्गुणं तच्च सगुणं बहुशः स्मृतम् ।
Y.Y.009/018
सोऽहमात्मेति विज्ञानं सगुणं ध्यानमुच्यते ।
Y.Y.009/024
सगुणेषूत्तमं ह्येतद्ध्यानं योगविदो विदुः ।
Y.Y.009/039
एवं यद्वेदनं तच्च सगुणं ध्यानमुच्यते ।
Y.Y.009/044
सगुणं गुणहीनं वा विज्ञायात्मानमात्मनि ।

सङ्कल्प

A.Y.001/066
दूरादपि रसं वेत्ति योगी सङ्कल्पवर्जितः ।
A.Y.002/023
उच्छिन्नसर्वसङ्कल्पो निःशेषाशेषचेष्टितः ।
A.Y.002/040
सङ्कल्पमूलध्यानादि चिन्ताशास्त्रे समाकुलः ।
A.Y.002/058
यावत्प्रयत्नलेशोऽस्ति यावत्सङ्कल्पकामना ।
A.Y.002/068
प्रसह्य सङ्कल्पपरम्पराणामुच्छेदने सन्ततसावधानाम् ।
A.Y.002/101
सर्वसङ्कल्पसंत्यक्तः स विद्वान् कर्मसंत्यजेत् ।
A.Y.002/105
कर्मणोमूलभूतस्य सङ्कल्पस्यैव नाशतः ।
A.Y.002/106
यदा यदा सदाभ्यासात् सङ्कल्पविलस्यो भवेत् ।
G. P.002/085
समस्तनष्टसङ्कल्पः समाधिः साभिधीयते ।

सङ्कल्पना

H.R.004/002

समस्तनष्टसङ्कल्पः समाधिः सोऽभिधीयते ।

Y.R.210

संकल्पानुविधायित्वं यदा प्राणस्य जायते ।

Y.R.237

सर्वसङ्कल्पसंत्यागाज्जगद्विस्मरणं भवेत् ।

Y.R.262

सङ्कल्पानुविधायित्वं शरीरस्योपजायते ।

Y.R.263

यथा सङ्कल्पयेद्देहं यथारूपं यथागुणम् ।

Y.Y.001/021

वर्णाश्रमोक्तं यत्कर्म कामसङ्कल्पपूर्वकम् ।

Y.Y.001/038

विध्युक्तं कर्म कर्तव्यं कामसङ्कल्पवर्जितम् ।

सङ्कल्पना

A.Y.001/024

सर्वसङ्कल्पनातीतं परतत्त्वं तदुच्यते ।

सङ्कल्पमात्र

G. P.001/044

अस्याः सङ्कल्पमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

Y.M.033

अस्य सङ्कल्पमात्रेण नरः पापैः प्रमुच्यते ।

सङ्कल्पयोग

Y.R.205

अवतार्य ततो योगी प्राणं सङ्कल्पयोगतः ।

सङ्कल्पवर्जित

Y.Y.005/003

विध्युक्तकर्मसंयुक्तः कामसङ्कल्पवर्जितः ।

Y.Y.010/006

कर्मैव विधिवत्कुर्वन्कामसङ्कल्पवर्जितम् ।

सङ्केत

H.R.001/011

भ्रूमध्ये दृष्टिमात्रेण परः सङ्केत उच्यते ।

H.R.002/132

गुरुदर्शितमार्गेण सङ्केतः कथ्यते मया ।

H.R.002/132

सङ्केत शृङ्खलभावे खेचरी तु कथं भवेत् ।

सङ्गम

Y.R.203

शिष्यो विज्ञातसङ्केतो योगिनं बोधयेत्ततः ।

सङ्केतलक्षण

H.R.002/133

सकूर्परं षड्वितस्तिदैर्घ्यं सङ्केतलक्षणम् ।

सङ्कोच

H.R.002/009

अधस्तात् कुञ्चनेनाशु कण्ठ सङ्कोचने कृते ।

S.SV.195

धावनं चलनं ग्रन्थः सङ्कोचनप्रसारणे ।

सङ्कोचलक्षण

Y.M.052

जालन्धरे कृते बद्धे कर्ण (कण्ठ) सङ्कोचलक्षणे ।

सङ्क्रम

S.SV.154

तिर्यग्वायुप्रवाहश्च नभो वहति सङ्क्रमे ।

सङ्क्रान्ति

S.SV.305

मेषसङ्क्रान्तिवेल्यां स्वरभेदं विचारयेत् ।

S.SV.310

मेषसङ्क्रान्तिवेल्यां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।

S.SV.311

मेषसङ्क्रान्तिवेल्यां व्योमतत्त्वं वहेद्यदि ।

सङ्ख्या

G. P.001/059

यावत्तुल्या भवेत्सङ्ख्या ततो मुद्रां विसर्जयेत् ।

Y.B.009

अनेकशतसङ्ख्याकैस्तर्कव्याकरणादिभिः ।

Y.M.032

एतत्सङ्ख्यान्वितं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।

Y.R.072

मात्राणां तु भवेत्सङ्ख्या यदा पञ्चशताधिका ।

सङ्गम

A.P.016

प्रोद्भिन्ने ब्रह्मरन्ध्रे जयति शिव शिवा सङ्गमः कोप्यपूर्वः ।

G. P.001/073

अनयोः सङ्गमादेव प्राप्यते परमं पदम् ।

सङ्गति

H.R.002/047

त्रिवेणी सङ्गमं धत्ते केदारं प्रापयेन्मनः ।

S.SV.291

उभयोः सङ्गमे प्राप्तो वन्ध्या पुत्रमवाप्नुयात् ।

सङ्गति

Y.Y.001/057

ऋतावृतौ स्वदारेषु सङ्गतियां विधानतः ।

सङ्गविवर्जित

Y.Y.005/003

यमैश्च नियमैर्युक्तः सर्वसङ्गविवर्जितः ।

सङ्ग्रह

S.SV.312

सूर्यचन्द्रेऽन्यथाभूते सङ्ग्रहः सर्वसिद्धिदः ।

Y.R.021

योगोपकरणादन्यपदार्थानामसङ्ग्रहः ।

Y.R.129

योषितां सङ्गमश्चैव वाञ्छितानां च सङ्ग्रहः ।

सञ्चार

S.SV.128

उभयोरेव सञ्चारं विषवत्तं विदुर्बुधाः ।

सत्

Y.Y.009/007

आनन्दमजरं नित्यं सदसत्सर्वकारणम् ।

सत्कर्मसङ्ग्रह

S.K.S.004

चिद्घनानन्दनाथोऽहं कुर्वे सत्कर्मसङ्ग्रहम् ।

सत्ता

A.Y.002/086

संक्षीणयोर्मनः पक्षी स्थिरसत्तोऽवसीदति ।

सत्त्व

H.R.003/023

श्रेष्ठं तथापि च सत्त्वे तिष्ठे सिद्धासने सदा ।

H.R.004/059

सत्त्वं रजस्तमश्चेति प्राधानास्त्रिगुणास्त्रयः ।

सत्यमय

S.SV.014

हीनसत्त्वे दुराचारे स्वरज्ञानं न दीयते ।

सत्त्वपीठ

A.P.052

रुद्रग्रन्थिं ततो भित्त्वा सत्त्वपीठगतोऽनिलः ।

सत्त्ववान्

A.P.021

क्षमावीर्यनयैर्युक्तो वयस्थस्सत्त्ववानपि ।

सत्य

H.R.003/003

स्नानं शौचं ऋतं सत्यं जपो होमश्च तर्पणम् ।

Y.R.018

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ ।

Y.R.019

सत्यं स्याज्जीवजातस्य हितंवाक्यं प्रियं च यत् ।

Y.R.022

अहिंसया भवेन्मैत्री सत्येनामोघवाक्यता ।

Y.Y.001/004

सर्वभूतसमं शान्तं सत्यसन्धं गतक्लमम् ।

Y.Y.001/050

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयार्जवम् ।

Y.Y.001/053

सत्यं भूतहितं प्रोक्तं न यथार्थाभिभाषणम् ।

Y.Y.005/004

कृतविद्यो जितक्रोधः सत्यधर्मपरायणः ।

Y.Y.008/029

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

Y.Y.012/029

आनन्द...सत्यं त्वं गार्गी पश्याद्य विशुद्धबुद्ध्या ।

Y.Y.012/032

हृत्पङ्कजे व्योम्नि यदेकरूपं सत्यं सदानन्दमयं सुसूक्ष्मम् ।

सत्यप्रत्यय

S.SV.012

सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं ज्ञानं सुबोधं सत्यप्रत्ययम् ।

सत्यमय

Y.M.150

तत्त्वं सत्यमयं यकारसहितं यत्रेश्वरो देवता ।

सत्यलोक

सत्यलोक

S.SV.144

भूलेकात्सत्यपर्यन्तं नाडीभेदः पृथक्पृथक् ।

सत्यसङ्कल्प

Y.R.171

सर्वज्ञः सत्यसङ्कल्पः सर्वशक्तिसमन्वितः ।

सत्त्वर

A.P.040

पुटद्वयं समाक्रम्य वायुः स्फुरति सत्त्वरम् ।

सदाचार

S.SV.013

शान्ते शुद्धे सदाचारे गुरुभक्त्यैकमानसे ।

Y.Y.005/005

स्वाश्रमस्थः सदाचारः विद्वद्भिश्च सुशिक्षितः ।

सदानन्द

Y.Y.012/032

हृत्पङ्कजे व्योम्नि यदेकरूपं सत्यं सदानन्दमयं सुसूक्ष्मम् ।

सदाभ्यासरत

A.Y.002/054

आनन्देन च सन्तुष्टः सदाभ्यासरतो भवेत् ।

सदाशिव

G. P.002/058

तन्नादेन सदाशिवेन सहितं तत्त्वं हकारान्वितम् ।

S.K.S.024

वज्रोत्पलानि कर्माणि सप्त प्राह सदाशिवः ।

Y.M.152

तन्मद्ये सदाशिवेन सहितं युक्तं यकाराक्षरम् ।

Y.Y.008/015

सदाशिवं तथा व्योम्नि धारयेत्सुसमाहितः ।

Y.Y.008/022

बिन्दुरूपं महादेवं व्योमाकारं सदाशिवम् ।

Y.Y.008/027

तस्मिन्सदाशिवे प्राणं चित्तं चानीय कारणे ।

सद्गुरु

A.P.015

यो जानात्यनयोस्सारं सद्गुरोरुपदेशतः ।

सन्धि

S.K.S.009

सद्गुरूणां प्रसादेन प्राप्तविद्यो महामतिः ।

S.K.S.029

घर्षणं मथनं चेति ज्ञातव्यानीह सद्गुरोः ।

सन्त

Y.Y.009/044

सन्तः समाधिं कुर्वन्ति त्वमप्येवं सदा कुरु ।

सन्तप्त

Y.Y.012/012

सन्तप्ता वह्निना तत्र वायुना च प्रचालिता ।

सन्तुष्ट

A.Y.002/054

आनन्देन च सन्तुष्टः सदाभ्यासरतो भवेत् ।

सन्तोष

H.R.003/002

मनः प्रसादसंतोषो मौनमिन्द्रियनिग्रहः ।

Y.Y.002/001

तपः सन्तोष आस्तिक्यं दानमीश्वरपूजनम् ।

Y.Y.002/004

या धीस्तामृषयः प्राहुः सन्तोषं सुखलक्षणम् ।

सन्दीपिका

H.R.001/033

तुन्दार्णि सन्दीपन पाचनादि सन्दीपिकानन्दकरी... ।

सन्धान

S.SV.263

यदा पृच्छति चन्द्रस्य तदा सन्धानमादिशेत् ।

सन्धि

S.SV.105

शुभकर्मणि सन्धौ च निर्गमे शुभः शशी ।

S.SV.136

अनादिर्विषमः सन्धिर्निराहारो निराकुलः ।

S.SV.138

न सन्ध्यां सन्धिरित्याहुः सन्ध्या सन्धिर्निगद्यते ।

S.SV.138

विषमः सन्धिगः प्राणः स सन्धिः सन्धिरुच्यते ।

S.SV.146

प्रथमे तत्त्वसङ्ख्यानं द्वितीये श्वाससन्धयः ।

सन्ध्या

Y.Y.012/001

सन्ध्यां गुल्फेन गुदं निपीड्य सन्ध्यातरेणैव...सन्धिम् ।

सन्ध्या

S.SV.136

परे सूक्ष्मे विलीयेत् सा सन्ध्या सद्भिरुच्यते ।

S.SV.138

न सन्ध्यां सन्धिरित्याहुः सन्ध्या सन्धिर्निगद्यते ।

Y.R.051

सन्ध्यादिकर्मवेत्त्रयां चन्द्रभेदनमिष्यते ।

Y.Y.006/020

सन्ध्यायोरुभयोर्नित्यं गायत्र्या प्रणवेन वा ।

Y.Y.006/041

सन्ध्यायोर्ब्राह्मकाले वा वायुमाकृष्य यः पिबेत् ।

Y.Y.011/002

योगयुक्तो नरः स्वामिन्सन्ध्यायोर्वाथवा सदा ।

Y.Y.011/004

योगयुक्तमनुष्यस्य सन्ध्यायोर्वाथवा निशि ।

Y.Y.011/011

सन्ध्यामुपास्य विधिवत्पश्चिमां सुसमाहिताः ।

सन्ध्याकर्म

Y.R.051

सन्ध्यादिकर्मवेत्त्रयां चन्द्रभेदनमिष्यते ।

सन्ध्याकाल

Y.Y.006/038

धारयेन्मनसा प्राणं सन्ध्याकालेषु सर्वदा ।

Y.Y.006/079

सन्ध्याकालेषु वा नित्यं प्राणसंयमनं कुरु ।

सन्ध्यापासन

Y.Y.001/003

तपोवनगतं सौम्यं सन्ध्यापासनतत्परम् ।

सन्ध्यासाश्रम

Y.Y.001/034

सन्ध्यासाश्रमसंयुक्तो नित्यं कर्म समाचरन् ।

Y.Y.001/035

क्षत्रियश्च चरेदेवमासंन्यासाश्रमात्सदा ।

सप्तधातु

A.Y.001/052

चतुःश्वाससंख्येनापि सप्तधातुगताः रसाः ।

समकाय

Y.B.051

सप्तधातुमयो देहो, दग्धो योगाग्निना शनैः ।

Y.B.076

सप्तधातुमयं देहमग्निना प्रदहेद् बुधः ।

सप्तदिन

H.R.002/125

पुनः सप्तदिने प्राप्ते तिलमात्रं समुच्छिनेत् ।

सप्तम

S.SV.084

सप्तमे व्याधिदुःखानि अष्टमे मृत्युमादिशेत् ।

सभा

A.Y.001/019

नग्नत्वं निगमागमादिकवितागोष्ठीसभाभ्यन्तरे ।

Y.Y.001/007

सभामध्यगता चेयमृषीणामुग्रतेजसाम् ।

Y.Y.001/009

एवं पृष्टः स भगवान्सभामध्ये स्त्रिया तथा ।

Y.Y.004/001

पुनः प्राह महाभागा सभामध्ये तपस्विनी ।

सम

S.SV.059

चन्द्रः समः सुविज्ञेयो रविस्तु विषमः सदा ।

S.SV.262

वामचारे समं नाम यस्य तस्य जयो भवेत् ।

S.SV.264

पार्थिवे च समं युद्धं सिद्धिर्भवति वारुणे ।

S.SV.371

समस्तु वायुर्विज्ञेयो बल्लोजोविवर्धनः ।

Y.B.128

चन्द्रसूर्यौ समौ कृत्वा, तयोर्योगः प्रवर्तते ।

Y.M.117

सुखमुष्णं समं दुःखं वाचा संस्पृश्यते तु यत् ।

समकाय

A.P.020

सप्तबुद्धिः समाभ्यासी समकायः समाश्रयः ।

G. P.001/083

पद्मासनं समारुह्य समकायशिरोधरः ।

समकायशिरोदर

समकायशिरोदर

Y.M.072

पद्मासनं समारुह्य समकायशिरोदरः ।

समकाल

S.SV.364

मूत्रं पुरीषं वायुश्च समकालं प्रवर्तते ।

समग्रीव

Y.Y.006/060

समग्रीवशिरस्कन्धः समपृष्ठः समोदरः ।

समग्रीवशिरःकाय

Y.Y.005/014

समग्रीवशिरःकाय संवृतास्यः सुनिश्चलः ।

समचेतस्

Y.Y.006/058

योगिनस्त्वपरे ह्यत्र वदन्ति समचेतसः ।

समता

G. P.002/016

...देवं याति विशेषतत्त्वसमतां योगीश्वरस्तन्मयः ।

समतावस्था

Y.Y.010/002

समाधिः समतावस्था जीवात्मापरमात्मनोः ।

समत्व

A.P.009

चित्तो समत्वमापन्ने वायौ व्रजति मध्यमे ।

H.R.004/002

तत्समत्वं भवेदत्र जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.M.159

समत्वं च शरीरस्य ध्यानमुद्रेति कीर्तिता ।

Y.Y.001/064

प्रियाप्रियेषु सर्वेषु समत्वं यच्छरीरिणाम् ।

समनस्क

A.Y.002/027

सकलं समनस्कं च सापायं च सदा त्यज ।

A.Y.002/085

कहल्यैव महामाया समनस्केन्द्रिये सदा ।

समरस

समपद

S.SV.088

चन्द्रः समपदः रविस्तु विषमः सदा ।

समपादयुग्म

A.P.039

समहस्तयुग्मो भूत्वा समपादयुग्मस्तथा ।

समपृष्ठ

Y.Y.006/060

समग्रीवशिरस्कन्धः समपृष्ठः समोदरः ।

समप्रभा

G. P.002/065

स्वाधिष्ठाने च षट्पत्रे सन्माणिक्यसमप्रभे ।

समफल

S.SV.318

तदा जीवति जीवोऽसौ चन्द्रै समफलं भवेत् ।

समबुद्धि

A.P.020

समबुद्धिः समाभ्यासी समकायः समाश्रयः ।

समर

S.SV.095

यत्किञ्चित्पूर्वमुद्दिष्टं लभ्यादिसमरागमः ।

S.SV.255

सुषुम्नायां गते प्राणे समरे शत्रुसङ्कटः ।

समरस

G. P.001/075

तयोः समरसैकत्वं यो जानाति स योगवित् ।

G. P.002/087

यदा समरसत्वं च समाधिः सोऽभिधीयते ।

S.SV.168

यः समीरः समरसः सर्वतत्त्वगुणावहः ।

Y.B.165

ततः समरसो भूत्वा चन्द्रो वर्षत्यनारतम् ।

Y.M.064

द्वयोस्समरसैकत्वं यो जानाति स योगवित् ।

समवायु

समवायु

A.Y.001/052

रसपुष्टिं प्रकुर्वन्ति धातूनां समवायवः ।

समविग्रह

H.R.003/024

मेद्रे पादमथैकमेव नियतं कृत्वा समं विग्रहम् ।

समसिद्धि

Y.V.006

नानयोरपि भेदोऽत्र समसिद्धिः प्रजायते ।

समहस्तयुग्म

A.P.039

समहस्तयुग्मो भूत्वा समपादयुग्मस्तथा ।

समाकृष्ट

Y.R.200

सर्वाङ्गेभ्यः समाकृष्टो यदाप्राणानिले व्रजेत् ।

समाधान

Y.R.184

समाधानं हि चित्तस्य समाधिं मुनयो विदुः ।

Y.R.238

निर्विकल्पसमाधाने मनसो विलम्बो भवेत् ।

समाधि

G. P.001/007

ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि वदन्ति षट् ।

G. P.001/021

यत्समाधौ परं ज्योतिरनन्तं विश्वतोमुखम् ।

G. P.002/012

समाधौ मोक्षमाप्नोति त्यक्त्वाकर्म शुभाशुभम् ।

G. P.002/014

ध्यानं द्वादशकेनैव समाधिरभिधीयते ।

G. P.002/015

यत्समाधौ परं ज्योतिरनन्तं विश्वतोमुखम् ।

G. P.002/083

तावदेवं स्मृतं ध्यानं समाधिः स्यादतः परम् ।

G. P.002/084

दिनद्वादशकेन स्यात्समाधिः प्राणसंयमात् ।

समाधि

G. P.002/085

समस्तनष्टसङ्कल्पः समाधिः साभिधीयते ।

G. P.002/086

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

G. P.002/087

यदा समरसत्वं च समाधिः सोऽभिधीयते ।

G. P.002/088

नात्मानं न परस्वं च योगी युक्तः समाधिना ।

G. P.002/089

अग्राह्यो मन्त्रयन्त्राणां योगी युक्तः समाधिना ।

G. P.002/090

साध्यते न च केनापि योगीः युक्तः समाधिना ।

H.R.004/001

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

H.R.004/002

समस्तनष्टसङ्कल्पः समाधिः सोऽभिधीयते ।

H.R.004/003

ध्यानादस्पन्दमनसः समाधिः सोऽभिधीयते ।

H.R.004/005

नादानुसन्धानसमाधिभाजां योगीश्वराणां हृदये... ।

Y.M.002

ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि भवन्ति षट् ।

Y.M.102

समाधेमोक्षमाप्नोति त्यक्त्वा कर्मशुभाशुभम् ।

Y.M.104

ध्यानद्वादशकेनैव समाधिरभिधीयते ।

Y.M.105

यत्समाधिः परं ज्योतिः सर्वाङ्गं विश्वतोमुखम् ।

Y.M.175

तावद्व्यवस्थितं ध्यानं तत्समाधिपरं तपः ।

Y.M.176

तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोऽभिधीयते ।

Y.M.176

ये द्वादशचक्रेनैव समाधिः प्राणसंयमः ।

Y.M.177

तथा समरसैकत्वं समाधिः सोऽभिधीयते ।

Y.M.179

नात्मानश्च परं वेद योगयुक्तः समाधिना ।

Y.M.181

अग्राह्यो मन्त्रशास्त्राणां योगीयुक्तः समाधिना ।

समाधि

- Y.M.181
साध्यते न च केनापि योगीयुक्तः समाधिना ।
Y.R.017
समाधिरिति योगस्य विदुरङ्गानि योगिनः ।
Y.R.029
ईश्वराराधनात्सिद्धिः समाधेरजायते ध्रुवम् ।
Y.R.036
कुण्डलीबोधकं शीघ्रं समाधेश्चोपकारकम् ।
Y.R.118
स्थितिं संवर्धयेद्योगी समाधिः स्याद्यथाचिरम् ।
Y.R.184
समाधिमधुना वक्ष्ये भवपाशनिर्कृतनम् ।
Y.R.184
समाधानं हि चित्तस्य समाधिं मुनयो विदुः ।
Y.R.185
समाधिर्हठयोगेन राजयोगेन वा भवेत् ।
Y.R.200
ब्रह्मरन्ध्रमशेषेण समाधिर्जायते तदा ।
Y.R.208
तदा पश्चिममार्गेण समाधिर्जायते ध्रुवम् ।
Y.R.220
राजयोगसमाधेस्तु भेदा बहुविधा मताः ।
Y.R.221
निर्विकल्पसमाधिः स्यात्कालेनाभ्यासयोगतः ।
Y.R.236
ब्रह्मरन्ध्रे ल्यं याति समाधिस्थो भवेन्नरः ।
Y.R.240
समाधिसमये तद्वद्योगी विश्वं प्रपश्यति ।
Y.R.241
समाधौ त्वमृषा सर्वं वस्तुकार्यकरं तथा ।
Y.R.257
सर्वं देहादि विस्मृत्य समाधिस्थो भवेन्नरः ।
Y.R.259
तत्रैव स्थिरतां नीत्वा समाधिस्थो भवेन्नरः ।
Y.R.267
राजयोगसमाधिः स्यात् तत्प्रकारोऽधुनोच्यते ।
Y.R.279
चिराभ्यासवशाद्योगी समाधिस्थो भवेद् ध्रुवम् ।
Y.R.280
समाध्यभ्यासतो नित्यं जायतेऽन्तर्मनोऽल्यः ।

समान

- Y.Y.001/047
ध्यानं समाधिरेतानि योगाङ्गानि वरानने ।
Y.Y.001/049
त्रयं तेषूत्तमं प्रोक्तं समाधिस्त्वेकरूपकः ।
Y.Y.009/044
सन्तः समाधिं कुर्वन्ति त्वमप्येवं सदा कुरु ।
Y.Y.010/001
समाधिमधुना वक्ष्ये भवपाशविनाशनम् ।
Y.Y.010/002
समाधिः समतावस्था जीवात्मापरमात्मनोः ।
Y.Y.010/002
ब्रह्मण्येव स्थितिर्या सा समाधिः प्रत्यगात्मनः ।
Y.Y.010/003
ध्यायेद्यथा यथात्मानं तत्समाधिस्तथा तथा ।
Y.Y.010/004
तदात्मा सोऽपि तत्रैव समाधिं समवाप्नुयात् ।
Y.Y.010/005
तथात्माभिन्न एवात्र समाधि समवाप्नुयात् ।
Y.Y.012/042
योगामृतं बन्धविनाशहेतुं समाधिमास्ते... ।
समाधिस्थ
Y.R.234
विस्मृत्य सकलं बाह्यं समाधिस्थो भवेन्नरः ।
समाध्यभ्यास
Y.R.209
समाध्यभ्यासतः प्राणो योगिनो वशितामियात् ।
समान
G. P.001/033
प्राणोऽपानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः ।
G. P.001/034
समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यतः ।
S.K.S.078
चिन्तनीयोऽत्र भगवान् समानो ज्वलनप्रभः ।
S.SV.042
प्राणोऽपानः समानश्च उदानोव्यान एव च ।
S.SV.044
समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यतः ।
Y.M.022
प्राणापानसमानश्च उदानो व्यान एव च ।

समानकर्मन्

- Y.M.023
समानो नाभिदेशे तु उदानः कण्ठमध्यतः ।
Y.V.013
प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च ।
Y.Y.004/047
प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च ।
Y.Y.004/055
समानः सर्वगात्रेषु सर्वं व्याप्य व्यवस्थितः ।
समानकर्मन्
Y.Y.004/069
पोषणादि समानस्य शरीरे कर्म कीर्तितम् ।
समानवायु
Y.Y.004/057
समानवायुरेवैकः साग्निर्याप्य व्यवस्थितः ।
Y.Y.004/065
समानवायुना सार्धं रसं सर्वासु नाडीषु ।
समाभ्यास
S.SV.056
चन्द्रसूर्यसमभ्यासं ये कुर्वन्ति सदा नरः ।
समाभ्यासिन्
A.P.020
समबुद्धिः समाभ्यासी समकायः समाश्रयः ।
समायोग
Y.B.129
शिवशक्तिसमायोगाज्जायते परमा स्थितिः ।
Y.Y.006/002
प्राणापानसमायोगः प्राणायाम इतीरितः ।
समाश्रय
A.P.020
समबुद्धिः समाभ्यासी समकायः समाश्रयः ।
समासन
A.Y.001/016
समासने किञ्चिदुपेत्य पश्चात् ।
A.Y.001/029
...समासने किञ्चिदुपेत्य पश्चात् ।
A.Y.002/050
समासने सुखासीनः पश्चात् किञ्चित्समाश्रयेत् ।

समाहित

समासीन

- H.R.003/084
ऋजुकायः समासीनः प्राणायामान्समभ्यसेत् ।
S.SV.395
स्वस्थाने तु समासीनो निद्रां चाहारमल्पकम् ।
Y.R.269
सुखासने समासीनो निर्जनस्थानगः सदा ।
Y.Y.001/016
पद्मासने समासीनं चतुराननमव्ययम् ।

समाहित

- H.R.001/052
निरीक्ष्य निश्चलश्चा सूक्ष्मलक्ष्यं समाहितः ।
S.SV.054
अनेन लक्षयेद्योगी चैकचित्तः समाहितः ।
Y.V.005
मीननाथोऽपि सच्छिष्यं प्रत्युवाच समाहितः ।
Y.Y.001/011
समाहितमना गार्गि शृणु त्वं गदतो मम ।
Y.Y.001/013
ध्याननहदि हृषीकेशं मनसा सुसमाहितः ।
Y.Y.001/015
मुनयः श्रूयतामत्र गार्ग्या सह समाहिताः ।
Y.Y.001/033
तपश्चरन्वसेन्नित्यं साग्निर्योः समाहितः ।
Y.Y.001/035
वानप्रस्थाश्रमादेवं चरेद्देश्यः समाहितः ।
Y.Y.001/045
समाहितमना गार्गि ऋषिभिः सह संशृणु ।
Y.Y.003/010
व्यात्तवक्त्रो निरीक्षेत नासाग्रं सुसमाहितः ।
Y.Y.005/011
विध्युक्तकर्मसंयुक्तः शुचिर्भूत्वा समाहितः ।
Y.Y.005/016
स्रवन्तममृतं पश्यन्नेत्राभ्यां सुसमाहितः ।
Y.Y.006/001
समाहितमनास्त्वं च शृणु गार्गि वरानने ।
Y.Y.006/009
उकारमूर्तिमत्रापि संस्मरन्सुसमाहितः ।

समीभूत

Y.Y.006/050

शक्यमासनमास्थाय समाहितमनास्तथा ।

Y.Y.006/051

अपानमूर्ध्वमाकृष्य प्रणवेन समाहितः ।

Y.Y.007/035

भुवोर्मध्याद्दृशोः पश्चात्समारोप्य समाहितः ।

Y.Y.008/001

समाहितमनास्त्वं च शृणु गार्गि तपोधने ।

Y.Y.009/038

प्लावितं पुरुषं तत्र चिन्तयित्वा समाहितः ।

Y.Y.010/017

ओमित्येकाक्षरं बुद्ध्या व्याहरन्सुसमाहितः ।

Y.Y.011/011

सन्ध्यामुपास्य विधिवत्पश्चिमां सुसमाहिताः ।

Y.Y.012/004

प्रातःकाले प्रदोषे च निशीथे च समाहितः ।

समीभूत

A.P.070

चित्ताचित्ते समीभूते जीवन्मुक्तिरिहोच्यते ।

समीर

S.SV.157

तीक्ष्णं तेजः समीरोऽम्ल आकाशं कटुकं तथा ।

S.SV.168

यः समीरः समरसः सर्वतत्त्वगुणावहः ।

समीरण

G. P.001/100

पीत्वा पिङ्गल्या समीरणमथो बद्ध्वा त्यजेद्वामया ।

H.R.003/087

पीत्वा पिङ्गल्या समीरणमथो बद्ध्वा त्यजेत्प्रापुयात् ।

S.SV.240

समीरणस्तत्त्वविदां प्रतीतो... ।

S.SV.245

निशाकारे रवौ चारे मध्ये यस्य समीरणः ।

Y.B.116

वारं वारं तथाचोर्ध्वं समायाति समीरणः ।

Y.M.088

पीत्वा पिङ्गल्या समीरणचयं बद्ध्वा त्यजेद्वामया ।

Y.R.192

हृदयं कण्ठदेशं च समायाति समीरणः ।

सम्पुटित

Y.Y.012/005

सम्भवन्ति तदा तस्य जितो येन समीरणः ।

Y.Y.012/018

बालार्कश्रेणिवद्भोमि विरराज समीरणः ।

Y.Y.012/028

समीरणे विष्णुपदे निविष्टे जीवे...अमृते च संस्थे ।

Y.Y.012/029

समीरणे विष्णुपद...विशुद्धबुद्धौ च तदात्मनिष्ठे ।

समुच्चय

Y.Y.010/022

यदुक्तं ब्रह्मणा पूर्वं कर्मयोगसमुच्चयम् ।

समुद्रिका

S.K.S.145

त्र्यङ्गुलं नलिकां कृत्वा सूक्ष्मां श्लक्ष्णां समुद्रिकाम् ।

समुन्नतशिर

Y.Y.003/016

समुन्नतशिरःपादो दण्डवद्भोमि संस्थितः ।

समूल

A.Y.002/084

अमनस्कखनित्रेण समूलेन्मूले कृते ।

समेधमान

H.R.001/013

न धारणा ध्यान परिश्रमो वा समेधमाने सति राजयोगे ।

समोदर

Y.Y.006/060

समग्रीवशिरस्कन्धः समपृष्ठः समोदरः ।

सम्पन्न

A.P.022

निर्मोहस्सर्वसम्पन्नो निर्विकारो महाश्रयः ।

सम्पुटित

G. P.001/052

कृत्वा सम्पुटितौ करौ दृढतरं बद्ध्वा तु पद्मासनं... ।

H.R.003/063

करौ सम्पुटितौ कृत्वा एकपादं तदुच्यते ।

सम्पुटितकर

सम्पुटितकर

H.R.003/038

कृत्वा सम्पुटितौ करौ दृढतरं बद्ध्वा तु पद्मासनं ।

H.R.003/040

करौ सम्पुटितौ कुर्यात्तत्सम्पुटितपङ्कजम् ।

सम्पूर्णहृदय

A.P.047

सम्पूर्णहृदयश्शूर आरम्भे योगिनो भवेत् ।

H.R.004/019

सम्पूर्णहृदये शून्ये तु आरम्भे योगवान्भवेत् ।

सम्प्रदाय

H.R.001/086

सम्प्रदायाब्धिमथनाज्जायते रत्नमालिका ।

H.R.002/077

अभ्यासस्य क्रमं वक्ष्ये सम्प्रदायानुसारतः ।

S.K.S.032

सम्प्रदायानुसारेण गुरुभिः शिक्षितो यथा ।

सम्मुख

S.SV.238

सम्मुखेऽपदिशा तेषां सर्वकार्यफलप्रदा ।

सरस्वती

H.R.001/002

साङ्ख्ये सारस्वतीये कणभुगभिहिते, तत्त्वचिन्तामणिज्ञः... ।

H.R.002/115

सूर्येण पूरयेद्वायुं सरस्वत्यास्तु चाल्मम् ।

H.R.002/118

फणी कुण्डलिनी नागी चक्री वक्री सरस्वती ।

H.R.004/035

सुषुम्ना पिङ्गल्यचैव सरस्वती तथा कुहूः ।

H.R.004/040

सरस्वती सुषुम्नोक्ता नाड्योन्या निम्नगाः स्मृताः ।

S.SV.374

मध्ये सरस्वतीं विद्यात्प्रयागादिसमस्तथा ।

Y.Y.004/026

इडा च पिङ्गल्य चैव सुषुम्णा च सरस्वती ।

Y.Y.004/035

सरस्वती कुहूश्चैव सुषुम्णापार्श्वयोः स्थिते ।

सर्वकामद

Y.Y.004/037

पूषायाश्च सरस्वत्याः स्थिता मध्ये पर्यस्विनी ।

Y.Y.004/038

गान्धार्याश्च सरस्वत्याः स्थिता मध्ये च शाङ्गिनी ।

Y.Y.004/042

सरस्वती तथा चोर्ध्वमाजिह्वायाः प्रतिष्ठिता ।

Y.Y.006/042

त्रिमासात्तस्य कल्याणि जायते वाक्सरस्वती ।

सर्प

A.P.030

यथा दण्डाहतस्सर्पो दण्डाकारः प्रजायते ।

H.R.002/039

यथा दण्डाकृतः सर्पो दण्डाकारः प्रजायते ।

S.SV.283

सूर्यचन्द्रौ समाकृष्य सर्पाक्रान्त्याऽधरोष्ठयोः ।

सर्पमुद्रा

S.SV.239

सर्पमुद्रा कृता येन तस्य सिद्धिर्न संशयः ।

सर्पाकार

H.R.002/133

सर्पाकारं सवल्लभं शृङ्खलद्वय संमितम् ।

सर्पिणी

H.R.002/118

रुजी भुजङ्गी शेषा च कुण्डली सर्पिणी मणिः ।

Y.V.022

प्रणवा गुदनाल च नलिनी सर्पिणी तथा ।

सर्पोपमा

Y.R.198

गतिः सर्पोपमा पश्चाद्धंसस्य तदनन्तरम् ।

सर्वकर्ता

Y.B.169

सर्वज्ञः सर्वकर्ता च, स्वतन्त्रो विश्वरूपवान् ।

सर्वकामद

Y.R.168

ध्यायेदेवं स्थिरो भूत्वा सर्वाङ्गं सर्वकामदम् ।

सर्वकार्य

सर्वकार्य

A.P.020

मध्यस्थः सर्वकार्येषु मध्यसत्त्वोऽभिधीयते ।

S.SV.113

सर्वकार्याणि सिद्ध्यन्ति दिवारात्रिगतान्यपि ।

S.SV.173

मोक्षदं नाभसं तत्त्वं सर्वकार्येषु निष्फलम् ।

सर्वकारण

Y.R.302

सर्वज्ञं सर्वगं शुद्धं दयालुं सर्वकारणम् ।

Y.Y.009/007

आनन्दमजरं नित्यं सदसत्सर्वकारणम् ।

Y.Y.009/023

नीवारशुकवद्रूपं पीताभं सर्वकारणम् ।

Y.Y.009/030

भ्रुवोर्मध्येऽन्तरात्मानं भारूपं सर्वकारणम् ।

सर्वकारणकारण

Y.Y.008/024

उमार्धदेहं वरदं सर्वकारणकारणम् ।

सर्वकार्यहरा

S.SV.124

सुषुम्ना सा च विज्ञेया सर्वकार्यहरा स्मृता ।

सर्वग

A.Y.001/001

कैलसशिखरासीनं सर्वज्ञं सर्वगं शिवम् ।

Y.M.168

आत्मानं सर्वगं ध्यात्वा योगी योगमवाप्नुयात् ।

Y.R.302

सर्वज्ञं सर्वगं शुद्धं दयालुं सर्वकारणम् ।

Y.Y.009/005

एकज्योतिर्मयं शुद्धं सर्वगं व्योमवद्ब्रह्मम् ।

सर्वगत

Y.R.027

स्मरणं सर्वगतत्वेन तदेवेश्वरचिन्तनम् ।

सर्वगात्र

Y.R.254

नादारम्भे भवेत्सर्वगात्राणां भञ्जनं ततः ।

सर्वज्ञ

Y.Y.004/055

समानः सर्वगात्रेषु सर्वं व्याप्य व्यवस्थितः ।

सर्वगामिन्

S.SV.173

वर्णाकारे स्वादवाहे अव्यक्तसर्वगामिनाम् ।

सर्वजन्तु

Y.Y.004/007

विद्धयेतत्सर्वजन्तूनां स्वाङ्गुलीभिरिति प्रिये ।

सर्वजात

Y.Y.009/025

आत्मानं सर्वजातः पुरुषं हेमरूपिणम् ।

सर्वज्ञ

A.Y.001/001

कैलसशिखरासीनं सर्वज्ञं सर्वगं शिवम् ।

S.SV.015

येन विज्ञानमात्रेण सर्वज्ञत्वं प्रणीयते ।

S.SV.096

जायते नान्यथा चैव यथा सर्वज्ञभाषितम् ।

S.SV.335

...सर्वज्ञैरपि भाषितं मुनिवरैरायुः प्रमाणं स्फुटन् ।

Y.B.167

सर्वज्ञोऽसौ भवेत्कामरूपः पवनवेगवान् ।

Y.B.169

सर्वज्ञः सर्वकर्ता च, स्वतन्त्रो विश्वरूपवान् ।

Y.B.190

नमस्ते योगराजाय सर्वज्ञाय नमो नमः ।

Y.R.167

मृगशूलवराभीतिकरं सर्वज्ञमीश्वरम् ।

Y.R.171

सर्वज्ञः सत्यसङ्कल्पः सर्वशक्तिसमन्वितः ।

Y.R.302

सर्वज्ञं सर्वगं शुद्धं दयालुं सर्वकारणम् ।

Y.Y.001/001

याज्ञवल्क्यं मुनिश्रेष्ठं सर्वज्ञं ज्ञाननिर्मलम् ।

Y.Y.001/014

एह्योहि गार्गी सर्वज्ञे सर्वशास्त्रविशारदे ।

Y.Y.011/019

तदेतद्विस्मृतं सर्वं सर्वज्ञं तव सन्निधौ ।

सर्वतोमुख

Y.Y.011/020

त्रातुमर्हसि सर्वज्ञं जन्मसंसारसागरात् ।

सर्वतोमुख

Y.Y.009/008

अदृश्यं दृश्यमन्तःस्थं बहिःस्थं सर्वतोमुखम् ।

सर्वदृक्

Y.Y.009/008

सर्वदृक्सर्वतःपादं सर्वस्पृक् सर्वतःशिरः ।

सर्वदेवमय

H.R.003/098

सर्वदेवमयो योगी तस्यावज्ञां न कारयेत् ।

सर्वदेह

Y.R.254

शिरसः कम्पनं पश्चात् सर्वदेहस्य कम्पनम् ।

सर्वभूत

Y.Y.001/005

गुणज्ञं सर्वभूतेषु परार्थैकप्रयोजनम् ।

Y.Y.001/012

नारायणं जगन्नाथं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।

Y.Y.001/051

कर्मणा मनसा वाचा सर्वभूतेषु सर्वदा ।

Y.Y.001/063

दया च सर्वभूतेषु सर्वत्रानुग्रहः स्मृतः ।

Y.Y.004/020

प्राणारूढो भवेज्जीवः सर्वभूतेषु सर्वदा ।

Y.Y.009/017

मनसालेख्यं देवेशं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।

सर्वभूतसम

Y.Y.001/004

सर्वभूतसमं शान्तं सत्यसन्धं गतक्लमम् ।

सर्वभूतहित

Y.Y.001/008

भगवन्सर्वशास्त्रज्ञं सर्वभूतहिते रतं ।

Y.Y.010/011

स्वकर्मनिरतः शान्तः सर्वभूतहिते रतः ।

सर्वलोकभयप्रद

सर्वमङ्गल

A.Y.001/009

सर्वमङ्गलं सिद्ध्यर्थं न देयो यस्य कस्यचित् ।

सर्वयोग

A.P.045

निष्पत्तिः सर्वयोगेषु योगावस्था चतुर्विधा ।

H.R.004/017

निष्पत्तिः सर्वयोगेषु योगावस्था भवन्ति ताः ।

सर्वयोनि

Y.R.132

शब्दादिविषया लेखे सुलभाः सर्वयोनिषु ।

सर्वरक्षासमन्वित

Y.Y.005/008

सुशोभनं मठं कृत्वा सर्वरक्षासमन्वितम् ।

सर्वरस

Y.Y.004/056

भुक्तं सर्वरसं गात्रे व्यापयन्वह्निना सह ।

सर्वरोग

G. P.002/018

अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगस्य सम्भवः ।

H.R.001/054

कपालभ्रान्तिर्विख्याता सर्वरोगविशोषणी ।

Y.Y.006/038

सर्वरोगविनिर्मुक्तो जीवेद्योगी गतक्लमः ।

Y.Y.006/039

सर्वरोगविनाशः स्यान्नाभिमध्ये च धारणात् ।

सर्वरोगक्षय

G. P.002/018

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

H.R.003/092

प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ।

सर्वलोकभयप्रद

Y.Y.009/027

पद्मोदरदलभाक्षं सर्वलोकभयप्रदम् ।

सर्ववर्ण

सर्ववर्ण

S.SV.155

मारुतो नीलजीमूत आकाशः सर्ववर्णकः ।

सर्वव्यापी

G. P.001/037

न जहाति मृतं चापि सर्वव्यापी धनञ्जयः ।

S.SV.047

न जहाति मृतं वापि सर्वव्यापी धनञ्जयः ।

Y.V.027

दृश्यते देहरूपेण सर्वव्यापी निरञ्जनः ।

सर्वशक्ति

Y.R.171

सर्वज्ञः सत्यसङ्कल्पः सर्वशक्तिसमन्वितः ।

सर्वशरीर

Y.R.304

प्राणः सर्वशरीरेषु श्वासोच्छ्वासक्रमेण वै ।

सर्वशस्त्र

G. P.002/089

अभेद्यः सर्वशस्त्राणामवध्यः सर्वदेहिनाम् ।

सर्वशास्त्र

Y.Y.001/014

एह्योहि गार्गि सर्वज्ञे सर्वशास्त्रविशारदे ।

सर्वशास्त्रज्ञ

Y.Y.001/008

भगवन्सर्वशास्त्रज्ञ सर्वभूतहिते रत ।

Y.Y.011/017

भगवन्सर्वशास्त्रज्ञ सर्वभूतहिते रत ।

सर्वशास्त्रविशारद

Y.Y.005/001

भगवन्ब्रह्मविच्छ्रेष्ठ सर्वशास्त्रविशारद ।

सर्वशिरस्

Y.Y.009/008

सर्वदृक्सर्वतःपादं सर्वस्पृक् सर्वतःशिरः ।

सर्वसम

A.Y.001/035

बाह्यज्ञाने विनष्टे च ततः सर्वसमो भवेत् ।

सर्वार्थनाश

A.Y.001/036

यदा सर्वसमे जाते भवेद् व्यापारवर्जितः ।

सर्वसन्धि

A.P.050

महाशून्यं तदा जातं सर्वसन्धि (सद्धि) समाश्रयम् ।

Y.Y.004/055

उदानः सर्वसन्धिस्थः पादयोर्हस्तयोरपि ।

सर्वसिद्धि

Y.R.137

यस्यास्त्वभ्यासतो योगी सर्वसिद्धीश्वरोभवेत् ।

सर्वाङ्ग

A.Y.002/051

सुखस्थापितसर्वाङ्गः सुस्थिरात्मा सुनिश्चलः ।

A.Y.002/052

शिथिलीकृतसर्वाङ्ग आनखाग्रशिखाग्रतः ।

Y.R.200

सर्वाङ्गेभ्यः समाकृष्टो यदाप्राणानिले ब्रजेत् ।

Y.R.258

सर्वाङ्गेभ्यो भवेत्तूर्णं प्राणस्याकर्षणं ध्रुवम् ।

सर्वाङ्गत्रोटन

S.K.S.073

पादयोर्हस्तयोर्वापि सर्वाङ्गत्रोटनं भवेत् ।

सर्वाङ्गशोधन

H.R.001/065

सर्वाङ्गशोधनं कार्यं वस्ति भस्त्रिककर्मणा ।

सर्वातीत

Y.B.011

निश्चलं निर्मलं शान्तं, सर्वातीतं निरामयम् ।

सर्वाधार

G. P.002/047

सर्वाधाराणि बध्नाति तदूर्ध्वं धारितं महत् ।

Y.Y.009/007

सर्वाधारं जगद्रूपममूर्तमजमव्ययम् ।

सर्वार्थनाश

S.SV.084

पञ्चमे राज्यविध्वंसं षष्ठे सर्वार्थनाशनम् ।

सर्वावस्था

सर्वावस्था

Y.Y.001/055

कर्मणा मनसा वाचा सर्वावस्थासु सर्वदा ।

सर्वासन

H.R.003/077

सर्वासनश्रमहरं शयितं तु शवासनं ।

सर्षप

H.R.001/073

सौवीर तैल्रितिल सर्षप मत्स्यमद्यम् ।

सलिल

G. P.002/038

काकचञ्चुवदास्येन शीतलं सलिलं पिबेत् ।

G. P.002/101

स्नातं तेन समस्ततीर्थसलिलं दत्ता द्विजेभ्यो धरा... ।

H.R.004/001

सलिलैः सैन्धवं यद्वत् साम्यं भवति योगवित् ।

H.R.004/044

कर्पूरकमनले यद्वत् सैन्धवं सलिले यथा ।

S.K.S.055

वारं वारमथो मुखेन सलिलं निष्कासयेन्नैल्या ।

S.SV.335

लक्ष्यं लक्षितलक्षणेन सलिले भानुर्यदा दृश्यते ।

Y.M.128

काकचञ्चुपुटास्येन शीतलं सलिलं पिबेत् ।

Y.R.151

जलस्तम्भो भवेत्तस्य मीनवत्सलिले चरेत् ।

सल्लापिनी

H.R.001/087

तन्त्रे कोमलनाद भङ्गलहरी माधुर्यं सल्लापिनी ।

सवर्ण

Y.Y.001/031

संस्कृतायां सवर्णायां पुत्रमुत्पादयेत्ततः ।

सवल्य

H.R.002/133

सर्पाकारं सवल्यं शृङ्खलद्वय संमितम् ।

H.R.003/054

पादौ सम्पीड्य गुल्फाभ्यां जान्वङ्गे सवल्यकृतिः ।

सव्यकर्ण

सवितृमण्डल

Y.Y.006/068

यावन्मनो ल्यत्यस्मिन्नाभौ सवितृमण्डले ।

सव्य

A.P.037

सव्यं प्रसारितं पादं कराभ्यां धारयेद् दृढम् ।

H.R.001/032

अमन्दावर्तवेगेन तुन्दं सव्यापसव्यतः ।

H.R.001/055

कपालं भ्रामयेत्सव्यमपसव्यं तु वेगतः ।

H.R.003/051

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे नियोजयेत् ।

H.R.003/051

दक्षिणेऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखाकृति ।

H.R.004/038

तामसो राजस श्रेति सव्यदक्षिणसंज्ञकौ ।

Y.Y.003/004

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु दक्षिणे दक्षिणेतरम् ।

Y.Y.003/005

सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे निवेशयेत् ।

Y.Y.003/006

दक्षिणेऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखं यथा ।

Y.Y.003/013

सम्पीड्य सीवनीं सूक्ष्मां गुल्फेनैव तु सव्यतः ।

Y.Y.003/013

सव्यं दक्षिणगुल्फेन मुक्तासनमितीरितम् ।

Y.Y.003/014

मेढ्रादुपरि निक्षिप्य सव्यं गुल्फं तथोपरि ।

Y.Y.004/031

इडा च पिङ्गल चैव तस्याः सव्ये च दक्षिणे ।

Y.Y.004/032

इडा तस्याः स्थिता सव्ये दक्षिणे पिङ्गल स्थिता ।

Y.Y.005/015

नासाग्रदृक् सदा सम्यक् सव्ये न्यस्येतरं करम् ।

Y.Y.006/059

अधस्तादण्डयोः सूक्ष्मां सव्योपरि च दक्षिणम् ।

सव्यकर्ण

Y.Y.004/042

आसव्यकर्णाद्विप्रेन्द्रे शङ्खिनी चोर्ध्वगा मता ।

सव्यगुल्फ

सव्यगुल्फ

H.R.003/025

मेढ्रं दुपरि विन्यस्य सव्यं गुल्फं तथोपरि ।

H.R.003/030

दक्षिणे सव्यगुल्फं तु दक्षगुल्फं तु वामके ।

Y.Y.003/009

दक्षिणं सव्यगुल्फेन दक्षिणेन तथेतरम् ।

Y.Y.012/001

सव्येन गुल्फेन गुदं निपीड्य सव्येतरैर्गैव...सन्धिम् ।

सव्यनासान्त

Y.Y.004/043

इडा च सव्यनासान्तं सव्यभागे व्यवस्थिता ।

सव्यनेत्रान्त

Y.Y.004/043

गान्धारी सव्यनेत्रान्तमिडायाः पृष्ठतः स्थिता ।

सव्यपाद

Y.Y.004/044

हस्तिजिह्वा तथा सव्यपादाङ्गुष्ठान्तमिष्यते ।

सव्यभाग

Y.Y.004/043

इडा च सव्यनासान्तं सव्यभागे व्यवस्थिता ।

सव्याङ्ग

H.R.002/046

सव्याङ्गे च समभ्यस्य दक्षिणाङ्गे समभ्यसेत् ।

सव्येतर

Y.Y.012/001

सव्येन गुल्फेन गुदं निपीड्य सव्येतरैर्गैव...सन्धिम् ।

Y.Y.012/001

सव्येतरं न्यस्य करेतरस्मिन्शिखां ...पावकस्य ।

सस्य

S.SV.311

तत्रापि शून्यता ज्ञेयासस्यादीनां सुखस्य च ।

S.SV.312

पूर्णप्रवेशने श्वासे सस्यं तत्त्वेन सिध्यति ।

सहजानन्द

सस्यज

S.SV.302

पृथिव्यापस्तथा वायुः सुभिक्षं सर्वसस्यजम् ।

सस्वन

H.R.002/011

यथा लगति कण्ठतु हृदयावधि सस्वनम् ।

सहज

A.Y.001/073

क्षुत्पिपासादिभावैश्च सहजस्थो न पीड्यते ।

A.Y.002/031

...बुद्धीन्द्रियदेहनाशादद्वैतबुद्धिः सहजस्थितस्य ।

A.Y.002/042

स्याच्चेदेवं सहजममलं निर्विकारं निरीहं ।

A.Y.002/043

प्राप्त्यैतत्सहजं स्वभावमनिशं सेवध्वमेकं गुरुम् ।

A.Y.002/078

तत्त्वं तत्सहजं स्वभावममलं जातेऽमनरके ध्रुवम् ।

A.Y.002/083

सहजेनामनस्केन मनःशल्ये नियोजिते ।

A.Y.002/092

इत्युक्तमेतत् सहजामनस्कं... ।

A.Y.002/109

रात्रावह्नि च सहजे स्वपितव्यं योगिना नित्यम् ।

H.R.003/009

दण्डपार्श्वं च सहजं बन्धपिण्डं मयूरकम् ।

सहजस्थित

A.Y.002/110

निर्मनः सहजस्थिते पुरुषे न दिवारात्रिशब्दोऽस्ति ।

सहजस्थिति

A.Y.002/077

निर्वातस्थितदीपवत् सहजवान् यस्याः स्थितेर्लक्ष्यते ।

सहजा

Y.B.163

नानाविधाः क्रमाः काष्ठाः सहजा वा ल्यादिकाः ।

सहजानन्द

A.P.051

चित्तानन्दं ततो जित्वा सहजानन्दसम्भवः ।

सहजोली

A.Y.002/020

नमोऽस्तु गुरवे तुभ्यं सहजानन्दरूपिणे ।

A.Y.002/034

दृश्यन्ते नहि निर्विकारसहजानन्दैकभोगाकुलः ।

A.Y.002/101

उत्तुंगः सहजानन्दः सदाभ्यासरतः स्वयम् ।

सहजोली

A.P.009

एषाऽमरोली वज्रोली सहजोली मतेति च ।

H.R.002/106

सहजोली चामरोली वज्रोल्या एव भेदतः ।

H.R.002/107

सहजोलीरियं प्रोक्ता श्रद्धया योगिभिस्तथा ।

सहभेषज

S.K.S.013

व्यापदां वारणे पञ्चविधानि सहभेषजैः ।

सहस्र

Y.M.016

तत्र नाड्यः समुत्पन्नाः सहस्राणि द्विसप्ततिः ।

Y.M.032

षट्शतानि अहोरात्रं सहस्राण्येकविंशतिः ।

सहस्रगुण

Y.Y.002/015

उच्चैर्जपादुपांशुश्च सहस्रगुण उच्यते ।

Y.Y.002/016

मानसस्तु तथोपांशोः सहस्रगुण उच्यते ।

Y.Y.002/016

मानसाच्च तथा ध्यानं सहस्रगुणमुच्यते ।

सहस्रदल

G. P.001/016

सहस्रदलमाख्यातं ब्रह्मरन्ध्रे महापथे ।

सहस्रपत्र

Y.Y.012/017

सहस्रपत्रस्य मुखं प्रविश्य कुर्यात्पुनस्तूर्ध्वमुखं द्विजिह्वः ।

सहित

Y.B.099

भस्त्रां च सहितं नाम स्यात्कुम्भकचतुष्टयम् ।

साङ्ख्य

Y.Y.006/032

सहितं केवलं चाथ कुम्भकं नित्यमभ्यसेत् ।

Y.Y.006/032

यावत्केवलसिद्धिः स्यात्तावत्सहितमभ्यसेत् ।

सहितकुम्भक

Y.Y.006/031

रेच्य चापूर्य यः कुर्यात्स वै सहितकुम्भकः ।

सहिष्णुता

S.SV.210

क्षुत्तृष्णादिसहिष्णुत्वं जलमध्ये च मज्जनम् ।

S.SV.211

बह्वन्नपानभोक्तृत्वमातपाग्निसहिष्णुता ।

सांसारिक

A.Y.002/103

सांसारिकक्रियायुक्तं ब्रह्मज्ञोऽस्मीति वादिनम् ।

साकार

S.SV.019

साकारे वा निराकारे शुभं वायुबलत्कृतम् ।

S.SV.274

निराकारात्समुत्पन्नं साकारं सकलं जगत् ।

S.SV.274

तत्साकारं निराकारं ज्ञाने भवति तत्क्षणात् ।

साक्षात्

Y.V.018

मकारो च शिवः साक्षाच्छान्तेऽशान्ततरं परम् ।

सागरसैन्धव

H.R.002/123

द्विनिष्कन्निष्कपादार्थं पथ्यासागरसैन्धवान् ।

साङ्ख्य

H.R.001/002

साङ्ख्ये सारस्वतीये कणभुगभिहिते, तत्त्वचिन्तामणिज्ञः... ।

H.R.004/031

ब्रह्माण्डपिण्डाण्डयोः साङ्ख्योपासनाय... ।

H.R.004/061

इति साङ्ख्यश्च भाषन्ते तेषां दूषणमुच्यते ।

Y.M.099

यावत्तिष्ठति तावदेव महता साङ्ख्येन संस्तूयते ।

साङ्ख्यशास्त्र

साङ्ख्यशास्त्र

H.R.004/052

चतुर्विंशति तत्त्वानि साङ्ख्यशास्त्रविदो विदुः ।

साङ्ग

H.R.002/085

नालं काञ्चननिर्मितं मृदुतरं साङ्गं च नागैः कृतम् ।

Y.Y.011/019

योगं ममोपदिश्याद्य साङ्गं संक्षेपरूपतः ।

साङ्गोपाङ्ग

Y.Y.001/008

योगतत्त्वं मम ब्रूहि साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।

Y.Y.001/030

अधीत्य वेदं वेदार्थं साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।

Y.Y.006/074

वायुना पूरितं व्योम्नि साङ्गोपाङ्गं कलेवरे ।

Y.Y.009/038

तेनामृतरसेनैव साङ्गोपाङ्गकलेवरे ।

Y.Y.010/023

तदेतत्कीर्तितं सर्वं साङ्गोपाङ्गं विधानतः ।

सात्त्विक

A.Y.002/095

सुश्लिष्टं सात्त्विकं प्रोक्तं सुलीनं गुणवर्जितम् ।

साधक

A.P.018

चतुर्था साधको ज्ञेयस्तत्सोपानमिहोच्यते ।

A.P.033

महामुद्राकृता येन साधकाय प्रसिध्यति ।

H.R.001/008

हठयोगश्चतुर्थस्स्यात् प्राणिनां मोक्षसाधकः ।

H.R.001/030

साधकैस्तत्र कर्तव्यं सर्वकर्मापि सिद्धये ।

H.R.002/070

आहारो बहुलस्तस्य संपाद्यः साधकस्य च ।

H.R.003/091

तथैव सेवितो वायुरन्यथा हन्ति साधकः ।

Y.B.084

यस्य प्राणा विलीयन्ते साधके सति जीवति ।

साधन

Y.B.086

तस्माद्योगं तमेवादौ, साधको नित्यमभ्यसेत् ।

Y.B.133

आपूर्य कुम्भितोवायुर्बहिर्नो याति साधकैः ।

Y.R.015

तथाष्टावेव योगस्य ज्ञेयान्यङ्गानि साधकैः ।

Y.R.024

पञ्चधा नियमश्चापि विज्ञेयः साधकोत्तमैः ।

Y.R.041

साधकैरनिशंसेव्यं योगार्थिभिरतन्द्रितैः ।

Y.R.049

बहवो योगतन्त्रेषु साधकानां हिताय वै ।

Y.R.063

तस्मादस्यैवकर्तव्यः सदाभ्यासः सुसाधकैः ।

Y.R.066

सायं प्रातश्चकुर्वीत प्राणायामं तु साधकः ।

Y.R.093

सिद्धासने समासीनः सायं प्रातश्च साधकः ।

Y.R.098

वायोः संस्पर्शयोगेन ज्ञातव्यं साधकोत्तमैः ।

Y.R.314

साधकानां हितायाय कृतं योगरसायनम् ।

साधन

H.R.001/059

नाशनं सर्वरोगाणां मोक्षमार्गस्य साधनम् ।

H.R.002/051

सम्यक् श्रद्धावतामेव सुखं प्रथमसाधने ।

S.K.S.009

कुम्भानामासनानां च करणानां च साधने ।

S.SV.117

द्यूते चौर्ये गजाश्वादिस्थसाधनवाहने ।

S.SV.375

आदौ साधनमाख्यातं सद्यः प्रत्ययकारकम् ।

Y.B.021

ज्ञानस्वरूपमेवादौ, ज्ञेयं ज्ञानं च साधनम् ।

Y.B.162

तस्मात्कार्यं तदेवं यद्, यस्य यद्यद्धि साधनम् ।

Y.B.175

साधनेन विनाप्येवं, जायन्ते स्वत एव हि ।

साधना

Y.R.015

येषां साधनतो जंतुः कैवल्यं पदमश्रुते ।

Y.Y.011/018

यमाद्यष्टाङ्गसहितो योगो मुक्तेस्तु साधनम् ।

साधना

Y.R.120

साधनाद्यस्य योगीन्द्रो निर्विघ्नं सिद्धिमृच्छति ।

साध्य

A.Y.002/030

तत्राप्य साध्यः पवनस्य नाशः षडङ्गयोगा... ।

सानन्द

A.Y.002/098

ततश्च निश्चलं किञ्चित् सानन्दं च गतागतम् ।

A.Y.002/099

सानन्दं निश्चलं चेतः ततः सुश्लिष्टमुच्यते ।

A.Y.002/099

अतीव निश्चलैर्भूतं सानन्दं च सुलीनकम् ।

सान्द्र

H.R.001/068

सम्यग्गोमयसान्द्रलिप्ति विमलं...बाधोज्झितं ।

सामर्थ्य

Y.R.210

तदा विचित्रसामर्थ्यं योगिनो भवति ध्रुवम् ।

साम्य

Y.M.176

अम्बुसैन्धवयोस्साम्यं यदा भवति योगतः ।

साम्यदर्शन

H.R.004/043

इति पिण्डाण्डयोः किञ्चित् साम्यदर्शनम् ।

साम्राज्य

H.R.002/018

योगिनीचक्रसाम्राज्यं सृष्टिसंहारकारणम् ।

सार

A.P.015

यो जानात्यनयोस्सारं सद्गुरोरुपदेशतः ।

सिंह

A.Y.001/007

द्विधा कृतं मनोयुक्तं तारकं सर्वसारकम् ।

H.R.002/147

चन्द्रात्स्रवति यस्सारः सा स्यादमरवारुणी ।

H.R.004/030

चन्द्रात्सारं पिबति वपुषस्तेन मृत्युर्नराणाम् ।

सारङ्गी

H.R.001/080

सारङ्गी मीन गोरक्ष विरूपाक्ष बिलेशयाः ।

सारभूत

H.R.003/022

तेभ्यश्चतुष्कामादाय सारभूतं ब्रवीम्यहम् ।

Y.R.011

सारभूतं प्रवक्ष्यामि विधानं योगसाधने ।

सार्द्धद्विघटिका

S.SV.072

सार्द्धद्विघटिके पञ्च क्रमेणैवोदयन्ति च ।

सायंकाल

S.SV.086

प्रातर्मध्याह्नयोश्चन्द्रः सायंकाले दिवाकरः ।

सायम्

H.R.003/088

प्रातर्मध्यन्दिने सायम् अर्धरात्रे च कुम्भकान् ।

S.SV.229

प्रातश्चन्द्रो रविः सायं यदि दैवान् लभ्यते ।

Y.R.066

सायं प्रातश्चकुर्वीत प्राणायामं तु साधकः ।

सावधान

H.R.004/014

सर्वचिन्तां परित्यज्य सावधानेन चेतसा ।

साहस

A.P.060

वेपथुश्च भवेन्नित्यं साहसेनैव जीवति ।

सिंह

H.R.003/008

सिद्धं भद्रं वज्रसिंहं शिल्पसिंहासनं परम् ।

सिंहासन

H.R.003/023

सिद्धं पद्मं तथा सिंहं भद्रं चेति चतुष्टयम् ।

H.R.003/091

यथा सिंहो गजो व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः ।

S.SV.074

मेषसिंहौ च कुम्भश्च तुल्यं च मिथुनं धनम् ।

Y.M.111

यथा सिंहो गजो व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः ।

सिंहासन

H.R.003/021

मायूरं कुक्कुटं चैव भद्रं सिंहासनं तथा ।

H.R.003/032

सिंहासनं भवेदेतत् भजन्तं योगिभिः सदा ।

Y.Y.003/001

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरं सिंहासनं तथा ।

Y.Y.003/011

सिंहासनं भवेदेतत्पूजितं योगिभिः सदा ।

सिक्त

H.R.001/035

चतुरङ्गुलविस्तारं सिक्तं चैव शनैर्गसेत् ।

सिक्ताङ्ग

Y.M.132

ऊर्ध्वास्ये भ्रुवसन्निवेशं नयने सिक्ताङ्गाग्रं पिबेत् ।

सिञ्चत

Y.V.032

स्रवति ब्रह्मणः स्थानात् सिञ्चते भुवनत्रयम् ।

सित

H.R.001/072

क्षीराज्यखण्डनवनीतसितामधूनि ।

H.R.002/017

सित्कंदद्यात् स्वक्रान्ते घ्राणेचैव विजृम्भणम् ।

H.R.002/083

छत्राकारं प्रकुर्वीत नालं स्निग्धं सितं मृदु ।

S.SV.062

आदौ चन्द्रः सिते पक्षे भास्करो हि सितेतरे ।

S.SV.183

जलं चन्द्रो बुधः पृथ्वीगुरुर्वातः सितोऽनलः ।

सिद्ध

सितेतरे

S.SV.062

आदौ चन्द्रः सिते पक्षे भास्करो हि सितेतरे ।

सिद्ध

A.P.001

नमश्चौरङ्गिनाथाय सिद्धबुद्धाय धीमते ।

G. P.001/054

अद्वादूर्ध्वं भवेत्सिद्धो नात्र कार्या विचारणा ।

G. P.001/066

तेनेयं खेचरी सिद्धा सर्वसिद्धैर्नमस्कृता ।

H.R.001/009

येन केनापि सिद्धस्यान्मन्त्रयोगः स उच्यते ।

H.R.001/039

मन्थनं च ततः कुर्यान्नेतिः सिद्धैर्निगद्यते ।

H.R.001/068

प्रोक्तं योगमठस्य लक्षणमिदं सिद्धैर्हठभ्यासिभिः ।

H.R.001/081

मन्थान भैरवयोगी सिद्धबुद्धिश्च कन्दली ।

H.R.002/030

केवले कुम्भके सिद्धे रेचपूर विवर्जिते ।

H.R.002/035

वल्लभाः सर्वसिद्धानां दुर्लभास्त्रिदशामपि ।

H.R.003/001

बहयो योगिनः सिद्धाः अङ्गैरेतैश्च शोभनैः ।

H.R.003/008

सिद्धं भद्रं वज्रसिंहं शिल्पसिंहासनं परम् ।

H.R.003/023

सिद्धं पद्मं तथा सिंहं भद्रं चेति चतुष्टयम् ।

H.R.003/025

गुल्फान्तरं च निक्षिप्य सिद्धाः सिद्धासनं विदुः ।

H.R.003/028

नासनं सिद्धसदृशं कुम्भकं केवलप्रेमः ।

H.R.003/084

सिद्धे वा बद्धपद्मे वा स्वस्तिकेवाभवासने ।

H.R.003/099

नानास्वस्तिकसिद्ध पद्मकमहावीरासनाद्यान्वितः ।

S.SV.198

जायते पत्रने स्वल्पः सिद्धोऽप्यग्नौ विनश्यति ।

सिद्ध

S.SV.357

नानावर्णोऽथ चेत्तस्मिन्सिद्धश्चगीयते महान् ।

S.SV.386

शिवेनोक्तं पुरा तन्त्रे सिद्धस्य गुणगह्वरे ।

S.SV.393

एवं प्रवीततं लेखे प्रसिद्धं सिद्धयोगिभिः ।

S.SV.394

एवं प्रवीततं लेखे प्रसिद्धं सिद्धयोगिभिः ।

Y.B.063

पुण्यात्पुण्येन लभते सिद्धेन सह सङ्गतिम् ।

Y.B.063

ततः सिद्धस्य कृपया योगी भवति नान्यथा ।

Y.B.168

क्रीडति त्रिषु लेखेषु जायन्ते सिद्धयोऽखिलः ।

Y.B.171

सिद्धयः किं करिष्यन्ति निर्विकल्पो चिदात्मनि ।

Y.B.173

द्विविधाः सिद्धयो लेखे, कल्पिताकल्पिताः शिवे ।

Y.B.174

सिद्ध्यन्ति सिद्धयो यास्तु कल्पितास्ताः प्रकीर्तिताः ।

Y.B.175

अनित्या अल्पवीर्यास्ताः सिद्धयः साधनोद्भवाः ।

Y.B.176

प्रभूताः सिद्धयो यास्ता कल्पनारहिताः स्मृताः ।

Y.B.177

सिद्धा नित्या महावीर्या, इच्छारूपाश्च योगजाः ।

Y.B.179

नाना तीर्थानि दृश्यन्ते तथा मोक्षे तु सिद्धयः ।

Y.B.181

सिद्धिर्भिक्षयेत्सिद्धं, जीवनमुक्तं तथैव च ।

Y.M.055

तेनैषा खेचरी मुद्रा सर्वसिद्धैर्नमस्कृता ।

Y.R.034

सिद्धं प्राणाधिरोहे स्यात् ध्यानकाले तु पद्मकम् ।

Y.R.143

कर्मबन्धाद्विनिर्मुक्तो भवेत्सिद्धस्तदा ध्रुवम् ।

Y.R.156

युक्ताहारविहाराणां सिद्धा भवति धारणा ।

Y.R.181

सिद्धा महर्षयश्चैव दृश्यन्तेऽम्बरचारिणः ।

सिद्धान्त

Y.R.213

इयमेवाणिमा नाम सिद्धिः सिद्धैरुदीरिता ।

Y.R.219

सिद्धयोऽन्याश्च कालेन जायन्ते स्वयमेव हि ।

Y.R.273

स्थिरा दृष्टिर्भवेत्तत्र सिद्धः स्यात्त्राटकस्तदा ।

Y.Y.012/026

ऋषयः सिद्धगन्धर्वाः प्रकाशं यान्ति योगिनाम् ।

सिद्धमार्ग

Y.B.008

सिद्धमार्गेण लभ्येत, नान्यथा शिवभाषितम् ।

सिद्धयोग

Y.R.127

सिद्धयोगोपसङ्गेन पतेदत्र न संशयः ।

सिद्धरस

A.Y.002/048

यथा सिद्धरसस्पर्शात् ताम्रं भवति काञ्चनम् ।

सिद्धवन्दित

G. P.001/018

तन्मध्ये प्रोच्यते योनिः कामाख्या सिद्धवन्दिता ।

Y.M.011

तन्मध्ये प्रोच्यते योनिः कामाख्या सिद्धवन्दिता ।

सिद्धसङ्केत

Y.B.136

स एव नाथसङ्केतः, सिद्धसङ्केतलक्षणः ।

सिद्धसिद्धान्त

Y.B.145

भूमिकां सिद्धसिद्धान्तां यथाभूतां क्रमानुसृतम् ।

सिद्धाङ्गना

G. P.002/048

तस्य स्यादमरत्वमष्टगुणितं सिद्धाङ्गनाकर्षणम् ।

Y.M.139

तस्य स्यादमृतत्वमष्टगुणकं सिद्धाङ्गनाकर्षणम् ।

सिद्धान्त

A.Y.001/013

न मीमांसातर्कग्रह गणितसिद्धान्तपठनैः ।

सिद्धान्तश्रवण

सिद्धान्तश्रवण

Y.Y.002/001

सिद्धान्तश्रवणं चैव हीर्मतिश्च जपो व्रतम् ।

Y.Y.002/008

सिद्धान्तश्रवणं प्रोक्तं वेदान्तश्रवणं बुधैः ।

Y.Y.002/008

द्विजवत्क्षत्रियस्योक्तं सिद्धान्तश्रवणं बुधैः ।

Y.Y.002/010

सिद्धान्तश्रवणं प्रोक्तं पुराणश्रवणं बुधैः ।

सिद्धार्थ

A.Y.001/009

सर्वमङ्गल सिद्धार्थं न देयो यस्य कस्यचित् ।

सिद्धासन

G. P.001/010

एकं सिद्धासनं प्रोक्तं द्वितीयं कमलसनम् ।

G. P.001/011

...ह्येतन्मोक्षकपाटभेदजनकं सिद्धासनं प्रोच्यते ।

H.R.003/020

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरसिद्धासनं तथा ।

H.R.003/023

श्रेष्ठं तथापि च सत्त्वे तिष्ठे सिद्धासने सदा ।

H.R.003/024

चैतन्मोक्षकपाटभेदजनकं सिद्धासनं प्रोच्यते ।

H.R.003/025

गुल्फान्तरं च निक्षिप्य सिद्धाः सिद्धासनं विदुः ।

H.R.003/026

एतत्सिद्धासनं प्राहुः अन्ये वज्रासनं विदुः ।

Y.M.005

एकं स्वस्थासनं (सिद्धासनं)...कमलसनम् ।

Y.M.007

चैतन् मोक्षकपाटभेदजनकं सिद्धासनं प्रोच्यते ।

Y.R.033

सिद्धासनं भवेदाद्यं द्वितीयं पद्मसंज्ञितम् ।

Y.R.036

हस्तयुग्मं न्यसेदंके सिद्धासनमितीरितम् ।

Y.R.086

सिद्धासने स्थितोऽपानं बलदूर्ध्वं विकर्षयेत् ।

Y.R.093

सिद्धासने समासीनः सायं प्रातश्च साधकः ।

सिद्धि

सिद्धि

A.P.028

निरन्तरकृताभ्यासात्षण्मासात् सिद्धिभागभवेत् ।

A.Y.001/078

योगीन्द्रः खेचरीसिद्धिं लभते चिन्तनादपि ।

A.Y.001/079

अणिमाख्या च सिद्धिः स्यादणुत्वं प्राप्यते यया ।

A.Y.001/080

लभते महिमासिद्धिं महारूपस्य धृग् यया ।

A.Y.001/081

गरिमाख्या भवेत् सिद्धिर्ययाभूभारधृग् भवेत् ।

A.Y.001/082

लघिमाख्या भवेत्सिद्धिर्ययाणुत्वस्य भारधृक् ।

A.Y.001/083

प्राप्तिसिद्धिर्भवेत्तस्य प्रापयेद्धि जगत्स्थितिम् ।

A.Y.001/084

तस्य प्राकाम्यसिद्धिः स्यादिच्छितं लभते ध्रुवम् ।

A.Y.001/087

भवन्ति सिद्धयस्तेषां सर्वा विध्वंसकारिकाः ।

A.Y.001/089

पृथ्वीतत्त्वे तु संसिद्धे योगीन्द्रो वज्रसंनिभः ।

A.Y.001/090

तोयतत्त्वस्य सिद्धिः स्यात् तोयतत्त्वमयो भवेत् ।

A.Y.001/091

तेजस्तत्त्वस्य सिद्धिः स्यात्तेजस्तत्त्वमयो भवेत् ।

A.Y.001/092

वायुतत्त्वस्य सिद्धिः स्यात् वायुतत्त्वमयो भवेत् ।

A.Y.001/093

व्योमतत्त्वस्य सिद्धिः स्याद् व्योमतत्त्वमयो भवेत् ।

A.Y.001/094

शक्तितत्त्वस्य सिद्धिः स्याच्छक्तितत्त्वमयो भवेत् ।

A.Y.002/014

अनुसन्धानमात्रेण योगोऽयं सिद्धिदायकः ।

A.Y.002/029

अभ्यस्तयोरिन्द्रियवर्ग...मोक्षपदस्य सिद्धिः ।

G. P.002/017

घण्टादीनां प्रवाद्यानां तदा सिद्धिरदूरतः ।

G. P.002/021

युक्तं युक्तं च बध्नीयादेवं सिद्धिरदूरतः ।

सिद्धि

H.R.001/007

योगश्चतुर्विधः प्रोक्तः योगज्ञैः सर्वसिद्धिदः ।

H.R.001/022

अभ्यासात्सिद्धिमाप्नोति सर्वयोगेष्वतन्द्रितः ।

H.R.001/057

...नाडीषु सिद्धिर्हठसिद्धिलक्षणं ।

H.R.001/079

ईश्वरानुग्रहेणैव योगसिद्धिस्तु जायते ।

H.R.002/001

आयुष्याधिकसिद्धयर्थं कुम्भकानभ्यसेत्सुधीः ।

H.R.002/004

तत्सिद्धये विधानज्ञश्चित्रकान् कुर्वीत कुम्भकान् ।

H.R.002/004

विचित्र कुम्भकाभ्यासात् विचित्रां सिद्धिमाप्नुयात् ।

H.R.002/046

अथ योगी महाबन्धं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।

H.R.002/052

अयमेव महावेधः सिद्धिदोऽभ्यासदो भवेत् ।

H.R.002/098

न चिन्मात्रेण सिद्धिः स्यादभ्यासात्पवनः स्वनैः ।

H.R.002/102

वज्रोल्मभ्यासयोगेन योगसिद्धिः करे स्थिता ।

H.R.002/131

सा यावद्भूमध्यं स्पृशति तदा खेचरी सिद्धिः ।

H.R.002/141

कन्यावादबिल्ववादरसवादस्तु सिद्धयः ।

H.R.003/027

अब्दादूर्ध्वं भवेत्सिद्धिः नात्र कार्या विचारणा ।

H.R.003/082

कथं स्यादुन्मनीभावः कार्यसिद्धिः कथं भवेत् ।

H.R.003/094

युक्तं युक्तं च बध्नीयात् एवं सिद्धिमवाप्नुयात् ।

H.R.004/022

महाशून्यां ततो याति सर्वसिद्धिसमाश्रयः ।

H.R.004/030

तद्बध्नीयात्सुखरति मृदुर्नान्यथा कार्यसिद्धिः ।

S.K.S.051

स्थिरभस्त्रेति च ख्याता योगिनां सिद्धिदायका ।

S.K.S.090

कासश्वासप्लीहकुष्ठादिनाशं...सिद्धिपूर्वा ।

सिद्धि

S.K.S.105

करणस्य तु दैवत्यं संस्मरेत्तत्र सिद्धिदम् ।

S.K.S.141

कुष्ठानां नाशनं चापि बस्तिरसिद्धे प्रजायते ।

S.SV.002

सर्वसिद्धिकरं ज्ञानं कथयस्व मम प्रभो ।

S.SV.023

स्वरेण देवतासिद्धिः स्वरेण क्षितिपो वशः ।

S.SV.055

इष्टसिद्धिर्भवेत्तस्य महात्प्रभो जयस्तथा ।

S.SV.058

सर्वत्र शुभकार्येषु वामा भवति सिद्धिदा ।

S.SV.069

सिद्धिदा सर्वकार्येषु शुक्लपक्षे विशेषतः ।

S.SV.087

कृत्वा तत्पादमादौ च यात्रा भवति सिद्धिदा ।

S.SV.088

पूर्णपादं पुरस्कृत्य यात्रा भवति सिद्धिदा ।

S.SV.098

दूराध्वनि शुभश्चन्द्रो निर्विघ्नोऽभीष्टसिद्धिदः ।

S.SV.112

इडायां सिद्धिदं प्रोक्तं योगाभ्यासदि कर्म च ।

S.SV.162

पृथ्वीजलभ्यां सिद्धिः स्यान्मृत्युर्वह्नौ क्षयोऽनिले ।

S.SV.176

तदा सिद्धिर्नसन्देहः सौम्यासौम्येषुकर्मसु ।

S.SV.205

तत्सर्वं सिद्धिमाप्नोति शून्ये शून्यं न संशयः ।

S.SV.206

सूर्यश्चन्द्रोऽथवा नृणां सङ्ग्रहे सर्वसिद्धिदः ।

S.SV.206

पूर्णोऽपि निर्गमश्वासे सुतत्त्वेऽपि न सिद्धिदः ।

S.SV.226

अष्टमे सिद्धियश्चैव नवमे निधयो नव ।

S.SV.230

वहन्नाड्यागतः पादः सर्वसिद्धिप्रदायकः ।

S.SV.239

सर्पमुद्रा कृता येन तस्य सिद्धिर्न संशयः ।

S.SV.246

तस्यार्थः सिद्धिमायाति निर्गमेनैव सुन्दरि ।

सिद्धि

S.SV.264
पार्थिवे च समं युद्धं सिद्धिर्भवति वारुणे ।
S.SV.312
सूर्यचन्द्रेऽन्यथाभूते सङ्ग्रहः सर्वसिद्धिदः ।
S.SV.320
तत्रस्थः पृच्छते दूतस्तस्य सिद्धिर्न संशयः ।
S.SV.394
चन्द्रार्कग्रहणे जाप्यं पठतां सिद्धिदायकम् ।
Y.B.018
ज्ञानं केचिद् वदन्त्यत्र, केवलं तत्र सिद्धये ।
Y.B.081
न वशो जायते प्राणः सिद्धोपायं विना प्रिये ।
Y.B.117
गत्वा योगस्य संसिद्धि, यच्छतो नात्र संशयः ।
Y.B.157
चिरात्सम्प्राप्यते सिद्धिः, मर्कटक्रम एव सः ।
Y.B.159
ततः पुण्यवशात्सिद्धिर्गुरुणा सह सङ्गतिः ।
Y.B.163
तेनैव प्राप्यते सिद्धिर्नान्यथा शिवभाषितम् ।
Y.B.181
सिद्धिर्भिल्लक्षयेत्सिद्धं, जीवन्मुक्तं तथैव च ।
Y.B.183
सिद्धिभिः परिहीनं तु, नरं बद्धं हि लक्षयेत् ।
Y.M.108
घण्टादिनादं गम्भीरं सिद्धिस्तस्य न दूरतः ।
Y.M.112
युक्तं युक्तं च बध्नीयात् एवं सिद्धिं निगच्छति ।
Y.R.002
योगाचार्यानशेषेण योगं वक्ष्यामि सिद्धये ।
Y.R.014
नैतैर्विना भवेत्सिद्धिर्जन्मकोटिशतैरपि ।
Y.R.028
तपसा सिद्धिर्लभश्च जपादेवसमागमः ।
Y.R.029
ईश्वराधनात्सिद्धिः समाधेर्जायते ध्रुवम् ।
Y.R.120
साधनाद्यस्य योगीन्द्रो निर्विघ्नं सिद्धिमृच्छति ।
Y.R.135
तेन सिद्धिर्हियोगस्य शीघ्रं भवति निश्चितम् ।

सिद्धिभाक्

Y.R.213
इयमेवाणिमा नाम सिद्धिः सिद्धैरुदीरिता ।
Y.R.286
अवश्यं सिद्धिमाप्नोति निर्वेदान्न जहाति चेत् ।
Y.R.293
वर्धयन्नित्यमभ्यासं ध्रुवं सिद्धिमचाप्नुयात् ।
Y.R.297
कालेन दुरिते क्षीणे स्वतःसिद्धिः प्रजायते ।
Y.Y.007/007
मर्मस्थानानि सिद्धयर्थं शरीरे योगमोक्षयोः ।
सिद्धिकर
Y.B.006
सर्वसिद्धिकरो मार्गो, मायाजालनिवृत्तनः ।
सिद्धिकारिणी
S.K.S.019
तथोर्ध्वसिद्धिकारिणी कर्माधःसिद्धिकारिणी ।
सिद्धिजाल
Y.B.180
योगमार्गे तथैवैदं सिद्धिजालं प्रवर्तते ।
सिद्धिदा
Y.R.306
गिरिजायै पुरा प्रोक्ता शिवेनेयं सुसिद्धिदा ।
सिद्धिपद
H.R.004/063
...स्तस्मात्सिद्धिपदं स्वभावनिस्तं धीरस्य... ।
सिद्धिपाद
H.R.001/081
कोरन्दकः सुरानन्दः सिद्धिपादश्च चर्पटी ।
सिद्धिभाक्
H.R.002/116
येन सञ्चारिता शक्तिः स योगी सिद्धिभाजनः ।
Y.M.046
मूलबन्धं च यो वेत्ति स योगी सिद्धिभाग् भवेत् ।
Y.R.030
अनादरेण चैतेषां न क्वचित्सिद्धिभाग् भवेत् ।

सिद्धियोग

सिद्धियोग

S.SV.142
तत्त्वानां नाम विज्ञेयं सिद्धियोगेन योगिभिः ।

सिद्धिलाभ

Y.R.028
तपसा सिद्धिर्लभश्च जपादेवसमागमः ।

सिद्धिसाधन

S.K.S.005
खेचरीसाधने नृणां वज्रोलीसिद्धिसाधने ।

सिद्धिसूचक

Y.Y.005/022
नादाभिव्यक्तिरित्येते चिह्नं तत्सिद्धिसूचकम् ।

सिद्धिहेतु

Y.R.298
भक्तिर्विष्णौ शिवे वापि योगस्य सिद्धिहेतवः ।

सिन्दूरद्रव

G. P.001/072
सिन्दूरद्रवसंकाशं नाभिस्थाने स्थितं रजः ।

सिन्धूथ

S.K.S.121
ब्रह्मपत्राङ्घ्रिसिन्धूथं समचूर्णेन योजयेत् ।

सीत्कार

H.R.002/005
मूर्च्छनामकसीत्कारं केवलश्चाष्टकुम्भकाः ।
H.R.002/007

सूर्यभेदनमुज्जाया तथा सीत्कारशीतली ।

सीवनी

H.R.003/029
गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।
H.R.003/030

गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्यां पार्श्वयोः क्षिपेत् ।
Y.R.186

सीवनीमध्यभागे तु संस्थितः कोमलसने ।
Y.R.187

सीवनीपार्श्वसंबन्धं दृढं कुर्यात्तथाऽचलम् ।

सुख

Y.Y.003/004
सीवन्यास्त्वात्मनः पार्श्वे गुल्फौ निक्षिप्य पादयोः ।
Y.Y.003/009
गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।
Y.Y.003/011
गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ।
Y.Y.003/013
सम्पीड्य सीवनीं सूक्ष्मां गुल्फेनैव तु सव्यतः ।
Y.Y.006/059
दक्षिणेतर्गुल्फेन सीवनीं पीडयेत्शिराम् ।

सुकृत

S.SV.370
तीर्थस्नानेन दानेन तपसा सुकृतेन च ।

सुख

A.Y.002/051
सुखस्थापितसर्वाङ्गः सुस्थिरात्मा सुनिश्चलः ।
H.R.002/002
सुषुम्ना वदनं भित्वा सुखाद्विशति मारुतः ।
H.R.002/029
रेचकपूरकं मुक्त्वा सुखं यद्वायुधारणं ।
H.R.002/051
सम्यक्श्रद्धावतामेव सुखं प्रथमसाधने ।
H.R.002/107
आसीनयोः सुखेनैव मुक्तव्यापारयोः क्षणम् ।
H.R.003/048
भद्रासनं सुखं स्थाप्य विपरीते तु द्वे पदोः ।
H.R.003/060
सुखमुन्नमयन्नुच्यैर्निरालम्बनमासनम् ।
S.K.S.140
गुल्मप्रीहोदरादीनां नाशनं सुखवर्धनम् ।
S.SV.130
अन्यत्तत्र न कर्तव्यं जयलभसुखैषिभिः ।
S.SV.311
तत्रापि शून्यता ज्ञेयासस्यादीनां सुखस्य च ।
Y.B.004
सर्वे जीवाः सुखैर्दुःखैर्मायाजालेन वेष्टिताः ।
Y.B.006
जन्ममृत्युजराव्याधिनाशकः सुखदो भवे ।

सुखदुःख

Y.B.014
सुखदुःखैः सदा युक्तं, जीवभावनयाकुलम् ।
Y.B.016
द्वेषो लज्जा सुखं दुःखः, विषादोर्ष एव च ।
Y.B.029
सुखदुःखादिमोहेषु यथा संसारिणां स्थितिः ।
Y.B.037
शीतोष्णसुखदुःखाद्यैर्व्याधिभिर्मानवै स्तथा ।
Y.B.049
तत्कथं कुरुते तेषां, सुखदुःखादिकं फलम् ।
Y.B.087
योगात्परतरं पुण्यं योगात्परतरं सुखम् ।
Y.M.117
सुखमुष्णं समं दुःखं वाचा संस्पृश्यते तु यत् ।
Y.R.028
शौचादेहे विरागः स्यात्संतोषादुत्तमं सुखम् ।
Y.R.034
स्वस्तिकं जपबेलयां वीरस्यात्सुखसंस्थितौ ।
Y.R.205
स्थापयित्वा यथास्थानं स्वस्थदेहः सुखं चरेत् ।
Y.Y.006/030
रेचकपूरकमुक्त्वा सुखं यद्वायुधारणम् ।
Y.Y.012/027
तावत्...खमध्ये सुखं सदा संस्मर पूर्णरूपम् ।

सुखदुःख

A.Y.001/038
सुखदुःखे न जानाति शीतोष्णं न च विन्दति ।

सुखप्रद

H.R.003/007
आदिनाथोदिताः पीठाः देहारोग्य सुखप्रदाः ।

सुखरति

H.R.004/030
तद्बध्नीयात्सुखरति मृदुर्नान्यथा कार्यसिद्धिः ।

सुखलक्षण

Y.Y.002/004
या धीस्तामृषयः प्राहुः सन्तोषं सुखलक्षणम् ।

सुखिन्

सुखासन

A.Y.001/030
सुखासने समासीनस्तवाभ्यासं समाचरेत् ।
G. P.002/063
अन्तश्चेतो बहिश्चक्षुरधः स्थाप्य सुखासनः ।
Y.M.159
अन्तश्चेता बहिश्चक्षुरधिष्ठाय सुखासनम् ।
Y.R.269
सुखासने समासीनो निर्जनस्थानगः सदा ।

सुखासीन

A.Y.002/050
समासने सुखासीनः पश्चात् किञ्चित्समाश्रयेत् ।
H.R.003/052
ऋजुकायः सुखासीनः स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते ।
Y.Y.003/003
ऋजुकायः सुखासीनः स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते ।

सुखार्थिन्

S.SV.093
कर्तव्याः खलु रिक्तायां जयलभसुखार्थिभिः ।

सुखिन्

A.Y.002/084
अन्तःकरणशाल्ये तु सुखी सञ्जायते मुनिः ।
A.Y.002/087
त्रोटयित्वा मनोजालं मीनवज्जायते सुखी ।
A.Y.002/088
वायुयानयुतश्छित्त्वा मनः शत्रुं सुखी भवेत् ।
G. P.001/097
ध्यात्वा चन्द्रमसो बिम्बं प्राणायामी सुखी भवेत् ।
G. P.001/099
ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामी सुखी भवेत् ।
G. P.002/065
नासाग्रदृष्टिरात्मानं ध्यात्वा योगी सुखी भवेत् ।
S.SV.091
निवर्तते सुखी चैव सर्वोपद्रववर्जितः ।
Y.M.085
...चन्द्रमयं बिम्बं प्राणायामे (मी) सुखो (खी)... ।
Y.M.086
कुम्भयित्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी... ।

सुगन्ध

Y.M.087
ध्यात्वा नाभिस्थितं योगी प्राणायामे सुखी भवेत् ।
Y.Y.006/027
सम्भवत्युत्तमे गार्गि प्राणायामे सुखी भवेत् ।
सुगन्ध
H.R.002/105
सुगन्धो योगिनो देहे जायते बिन्दुधारणात् ।
S.SV.209
सुगन्धां स्वर्णवर्णाभां प्राप्नुयाद्देहलघवम् ।

सुचिहठ

H.R.002/142
त्रिकुण्ड सुचिहठं चैव गोवीठं शिखरं तथा ।

सुत

Y.Y.001/028
ऋषिभ्यो ब्रह्मचर्येण पितृभ्यश्च सुतैस्तथा ।

सुतीक्ष्ण

H.R.002/127
सुहिपत्रनिभं शस्त्रं सुतीक्ष्णं स्निग्धं निर्मलम् ।

सुधा

H.R.004/030
तत्त्वं चैतद्वदति सुधा तन्मुखं निम्नगानाम् ।

सुधाकर

S.SV.291
ऋत्वारम्भे रविः पुंसां स्त्रीणां चैव सुधाकरः ।
S.SV.292
ऋत्वारम्भे रविः पुंसां शुक्रान्ते च सुधाकरः ।

सुधारस

Y.Y.009/036
सुधारसं विमुञ्चद्भिः शशिरश्मिभिरावृतम् ।

सुधासार

H.R.003/017
चन्द्रकान्त सुधासारं व्याघ्रासनमितः परम् ।
Y.R.243
द्राक्षारससमं पश्चात् सुधासारमयं ततः ।

सुभिक्ष

सुधिन्

Y.R.010
सर्वत्र विहितो योगस्ततस्तं साधयेत्सुधीः ।
Y.R.091
पूर्ववद्भस्त्रिकां कृत्वा रेचयेत्पवनं सुधीः ।
Y.R.194
प्राणं प्रवेशयेद्देहे क्रमादवतरन् सुधीः ।
Y.Y.007/030
स्थानात्स्थानात्समाकृष्य यस्त्वेवं धारयेत्सुधीः ।

सुनिश्चल

A.Y.002/051
सुखस्थापितसर्वाङ्गः सुस्थिरात्मा सुनिश्चलः ।

सुनिश्चित

Y.Y.010/008
तस्मिन्सुनिश्चितार्थेषु सुशिक्षितमानाः सदा ।

सुप्त

A.Y.002/065
यथा सुप्तोस्थितः कश्चिद् विषयान् प्रतिपद्यते ।
A.Y.002/112
सुप्तोत्थितः प्रत्यूषे ह्युपदेशात् विना प्रबुध्यते ।
S.SV.089
सुप्तोत्थितो मुखं स्पृष्ट्वा लभते वाञ्छितं फलम् ।
S.SV.188
तेजोवाय्वोश्च सुप्ताक्षोज्जरकम्पः प्रवासिनः ।

सुप्ता

H.R.002/110
पुच्छं प्रगृह्य भुजङ्गी सुप्तामद्बोधयेदभीः ।

सुप्रसन्न

Y.Y.009/015
पद्मोदरदलभोष्ठं सुप्रसन्नं शुचिस्मितम् ।

सुभिक्ष

H.R.001/067
सुराष्ट्रे धार्मिके देशे सुभिक्षे निरुपद्रवे ।
S.SV.217
तत्त्वे सुभिक्षदुर्भिक्षे तत्त्वं त्रिपदमुच्यते ।
S.SV.302
पृथिव्यापस्तथा वायुः सुभिक्षं सर्वसस्यजम् ।

सुमधुर

S.SV.307
सुभिक्षं राष्ट्रवृद्धिः स्याद्बहुसस्या वसुन्धरा ।
S.SV.308
अतिवृष्टिः सुभिक्षं स्यादरोग्यं सौख्यमेव च ।

सुमधुर

H.R.001/075
श्रेष्ठं सुमधुरं स्निग्धं गव्यं धातु प्रपोषणम् ।

सुमन

Y.V.024
सुमनः पावनारूढः स गाढं निर्गुणस्तथा ।

सुर

Y.B.010
अनिर्वाच्यपदं वक्तुं शक्यते न सुरैरपि ।
Y.R.126
यस्याः समस्तमेवेदं ससुरासुरमानवम् ।

सुरत

H.R.001/027
कस्यचिन्नेव वक्तव्यं कुलस्त्री सुरतं यथा ।

सुरदारुण

S.K.S.127
कर्पूरं शीतमरिचं चन्दनं सुरदारुणा ।

सुरपद

S.SV.341
जिह्वां विष्णुपदं ध्रुवं सुरपदं... ।

सुरसा

S.K.S.123
सैन्धवं च वचा व्याघ्री सुरसा चोपदन्तिका ।

सुरानन्द

H.R.001/081
कोरन्दकः सुरानन्दः सिद्धिपादश्च चर्पटी ।

सुरापान

S.SV.115
भ्रष्टकार्यं सुरापाने वीरमन्त्राद्युपासने ।

सुविमल

सुराष्ट्र

H.R.001/067
सुराष्ट्रे धार्मिके देशे सुभिक्षे निरुपद्रवे ।

सुरेन्द्र

S.SV.271
शतक्रतुसुरेन्द्राणां बलं कोटिगुणं भवेत् ।

सुरेश्वरी

Y.B.007
तमहं कथयिष्यमि, तव प्रीत्या सुरेश्वरि ।
Y.B.021
सत्यमेतत्त्वयोक्तं ते, कथयामि सुरेश्वरि ।

सुलीन

A.Y.002/094
विशिष्टं च गतागतं सुलिष्टं च सुलीनकम् ।
A.Y.002/095
सुलिष्टं सात्त्विकं प्रोक्तं सुलीनं गुणवर्जितम् ।
A.Y.002/096
सुलिष्टं च सुलीनं च विकल्प विषनाशनम् ।
A.Y.002/099
अतीव निश्चलीभूतं सानन्दं च सुलीनकम् ।

सुवर्ण

H.R.001/086
सुवर्णखचिता चेत्स्यात्को वा योगी ह्यपेक्षते ।
S.SV.343
वाप्यां पुरीषमूत्राणि सुवर्णं रजतं तथा ।
S.SV.344
क्वचित्पश्यति यो दीपं सुवर्णं च कषान्वितम् ।

सुवर्णराज

H.R.002/148
ख्याते रम्यसुवर्णराजकथिते रत्नावलीनामके ।

सुविमल

G. P.002/043
बद्धं सोमकलत्रजलं सुविमलं कण्ठस्थलदूर्ध्वतो ।
Y.M.131
बद्धवा सोमकलत्रजलं सुविमलं कर्णस्थलदूर्ध्वतो ।

सुशिक्षित

सुशिक्षित

Y.Y.005/005
स्वाश्रमस्थः सदाचारः विद्वद्भिश्च सुशिक्षितः ।

सुशोभनमठ

Y.Y.005/008
सुशोभनं मठं कृत्वा सर्वरक्षासमन्वितम् ।

सुश्रुत

A.P.012
चरकानुचरणचतुराश्वदुल्लेखिः सुश्रुतश्रवणलेखः ।

सुश्लिष्ट

A.Y.002/094
विशिष्टं च गतागतं सुलिष्टं च सुलीनकम् ।
A.Y.002/095
सुलिष्टं सात्त्विकं प्रोक्तं सुलीनं गुणवर्जितम् ।
A.Y.002/096
सुलिष्टं च सुलीनं च विकल्प विषनाशनम् ।
A.Y.002/099
सानन्दं निश्चलं चेतः ततः सुलिष्टमुच्यते ।

सुषिर

G. P.002/042
अमृतं कन्दरे कृत्वा नासान्तसुषिरे क्रमात् ।
G. P.002/043
नासान्ते सुषिरे नयेच्च गगनद्वारान्ततः सर्वतः ।
H.R.004/030
पाताले च द्वितीयं सुषिरं मेरुमूले तदस्मिन् ।

सुषुम्णा

A.Y.001/057
कलत्रपादल्येनापि सुषुम्णां यान्ति वायवः ।
G. P.001/023
तन्तुना मणिवत्प्रोतो यत्र कन्दः सुषुम्णया ।
G. P.001/027
इडा च पिङ्गल चैव सुषुम्णा च तृतीयका ।
G. P.001/029
सुषुम्णा मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।
G. P.001/032
इडापिङ्गलसुषुम्णाः प्राणमार्गे समाश्रिताः ।

सुषुम्णा

G. P.001/049

सूचीव गुणमादाय व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।
G. P.001/050
प्रबुद्धा वह्नियोगेन व्रजत्यूर्ध्वं सुषुम्णया ।
Y.B.118
बद्धो येन सुषुम्णायां, प्राणस्तूङ्घीयते ततः ।
Y.B.127
सुषुम्णायास्तथाऽभ्यासात्सततं वायुना भवेत् ।
Y.B.131
सुषुम्णायां स्थिताः सर्वे, सूत्रे मणिगणो इव ।
Y.B.132
मोक्षमार्गे प्रसिद्धा सा, सुषुम्णा विश्वधारिणी ।
Y.B.147
गुरुवाक्यात्सुषुम्णायां विपरीतो भवेज्जपः ।
Y.Y.004/024
वायुर्वायुसखेनैव ततो याति सुषुम्णया ।
Y.Y.004/025
कन्दमध्ये स्थिता नाडी सुषुम्णेति प्रकीर्तिता ।
Y.Y.004/026
इडा च पिङ्गल चैव सुषुम्णा च सरस्वती ।
Y.Y.004/029
कन्दस्य मध्यमे गार्गि सुषुम्णा सुप्रतिष्ठिता ।
Y.Y.004/029
मुक्तिमार्गेति सा प्रोक्ता सुषुम्णा विश्वधारिणी ।
Y.Y.004/030
मुक्तिमार्गः सुषुम्णा सा ब्रह्मरन्ध्रेति कीर्तिता ।
Y.Y.004/035
भोक्त्री सुषुम्णा कालस्य गुह्यमेतदुदाहृतम् ।
Y.Y.004/039
पूर्वभागे सुषुम्णाया आमोद्वान्तं कुहूः स्थिता ।
Y.Y.006/054
ब्रह्मरन्ध्रे सुषुम्णायां मृणालान्तरसूत्रवत् ।
Y.Y.006/071
ब्रह्मरन्ध्रे सुषुम्णायां प्रयति प्राणसंज्ञकः ।
Y.Y.006/072
सम्प्राप्ते मारुते तस्मिन्सुषुम्णायां वरानने ।
Y.Y.007/037
आत्मनः प्राणमारोप्य भ्रुवोर्मध्ये सुषुम्णया ।
Y.Y.012/019
हन्मध्यात्तु सुषुम्णायां संस्थितो हुतभुक्तदा ।

सुषुम्णापार्श्व

सुषुम्णापार्श्व

Y.Y.004/035
सरस्वती कुहूश्चैव सुषुम्णापार्श्वयोः स्थिते ।

सुषुम्णावक्त्र

Y.B.130
सुषुम्णावक्त्रनल्लिं, पवमानं प्रसेत्सदा ।

सुषुम्णावदन

A.Y.001/057
सुषुम्णावदने गत्वा आशु शुद्ध्यन्ति वायवः ।
Y.B.097
प्रविशेद् वज्रदण्डे तु सुषुम्णावदनान्तरे ।

सुषुम्णा

H.R.002/002
सुषुम्णा वदनं भित्त्वा सुखाद्विशति मारुतः ।
H.R.002/054
बद्ध्वा येन सुषुम्णायां प्राणस्तुड्डीयत यतः ।
H.R.002/114
ऊर्ध्वमाकृष्य तौ किञ्चित्सुषुम्णा कुण्डलीगता ।
H.R.002/119
सुषुम्णा गम्यतामूर्ध्वा लम्बिकावाचकः स्मृताः ।
H.R.002/122
इडायाः पिङ्गलायाश्च सुषुम्णायाश्च मध्यतः ।
H.R.002/135
यथा भवेत्सुषुम्णागौ तथा भवति खेचरी ।
H.R.002/136
प्राणे सुषुम्णां संप्राप्ते नादस्तु श्रूयतेष्टधा ।
H.R.004/035
सुषुम्णा पिङ्गलचैव सरस्वती तथा कुहूः ।
H.R.004/038
इडानिशाकरौ ज्ञेयौ सुषुम्णा सुखरूपिणी ।
H.R.004/040
सरस्वती सुषुम्नोक्ता नाड्योन्या निम्नाः स्मृताः ।
H.R.004/041
वैद्युताग्निः सुषुम्णा पार्थिवो नाभिमण्डले ।
S.SV.018
सुषुम्नामिश्रभेदं च यो जानाति समुक्तिगः ।
S.SV.036
इडा च पिङ्गल चैव सुषुम्णा च तृतीयिका ।

सुषुम्णा

S.SV.038
सुषुम्णा मध्यदेशे तु गान्धारी वामचक्षुषि ।
S.SV.041
पिङ्गलेडा सुषुम्णा च प्राणमार्गे समाश्रिताः ।
S.SV.048
इडापिङ्गलसुषुम्णाभिर्नाडीभिस्तिसृभिर्बुधः ।
S.SV.050
सुषुम्णा शम्भुरूपेण शम्भुर्हसस्वरूपतः ।
S.SV.061
सुषुम्णायाः प्रवाहेण भुक्तिमुक्तिफलानि च ।
S.SV.100
सुषुम्णायां भवेन्मोक्ष एको देवस्त्रिधास्थितः ।
S.SV.124
सुषुम्णा सा च विज्ञेया सर्वकार्यहरा स्मृता ।
S.SV.131
सूर्येण वहमानायां सुषुम्णायां मुहुर्मुहुः ।
S.SV.255
सुषुम्णायां गते प्राणे समरे शत्रुसङ्कटः ।
S.SV.289
सुषुम्णासूर्यवाहेन ऋतुदानं तु योजयेत् ।
S.SV.387
सुषुम्णा विवरमुपगतं ब्रह्मरन्ध्रे च नीत्वा... ।
Y.M.018
इडा च पिङ्गल चैव सुषुम्णा च तृतीयकम् ।
Y.M.020
इडा पिङ्गल सुषुम्नेति तिस्रो नाड्य उदीरिताः ।
Y.M.021
सुषुम्णा मध्यदेशे तु प्राणमार्गास्त्रयः स्मृताः ।
Y.M.039
सूचीव गुणमादाय व्रजत्युर्ध्वं सुषुम्नया ।
Y.R.076
इडा च पिङ्गल चैव सुषुम्नेति प्रकीर्तिताः ।
Y.R.077
सुषुम्णा मध्यगा ज्ञेया योगसिद्धिप्रदायिनी ।
Y.R.078
सुषुम्णा पृष्ठमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रमुपागता ।
Y.R.097
सुषुम्णायां तदा प्राणो विशेदूर्ध्वं न संशयः ।
Y.R.102
पूर्वमार्गमिमं प्राहुः सुषुम्णाया मुनीश्वराः ।

सुषुम्नि

Y.R.116
ततोऽवतारयेत्प्राणं सुषुम्णापूर्वमार्गतः ।
Y.V.011
इडापिङ्गल्योर्मध्ये सुषुम्णा सुखरूपिणी ।
सुषुम्नि
H.R.001/014
न जागरो नास्ति सुषुम्नि भावो...मरणं च चित्तम् ।
Y.B.017
जाग्रत्स्वप्नः सुषुम्निश्च, शङ्का गर्वस्तथैव च ।
सुसंभ्रम
H.R.001/054
भस्त्रिवल्लैहकाराणां रेचपूरसुसंभ्रमौ ।
सुसाध्य
A.Y.002/030
मनोविनाशस्तु गुरुप्रसादान्निमेषमात्रेण सुसाध्य एव ।
सुस्थिर
A.Y.001/017
एवमभ्यसतो योगं मनो भवति सुस्थिरम् ।
A.Y.002/051
सुखस्थापितसर्वाङ्गः सुस्थिरात्मा सुनिश्चलः ।
सुस्निग्ध
G. P.001/055
सुस्निग्धो मधुराहारी चतुर्थांशविवर्जितः ।
H.R.001/037
आखुपुच्छाकारनिभं सूत्रं सुस्निग्धनिर्मितं ।
सूक्ष्म
H.R.004/009
श्रूयते प्रथमाभ्यासे श्रूयते सूक्ष्मसूक्ष्मतः ।
H.R.004/009
वर्धमाने ततोऽभ्यासे श्रूयते सूक्ष्मसूक्ष्मतः ।
S.SV.012
सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं ज्ञानं सुबोधं सत्यप्रत्ययम् ।
S.SV.136
परे सूक्ष्मे विलीयेत् सा सन्ध्या सद्भिरुच्यते ।
Y.B.053
सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं देहः स्थूलत्स्थूलं जडाज्जडः ।

सूक्ष्मा

Y.B.087
योगात्परतरं सूक्ष्मं, योगमार्गात्परं नहि ।
Y.Y.006/059
अधस्तादण्डयोः सूक्ष्मां सव्योपरि च दक्षिणम् ।
Y.Y.009/006
स्थूलं सूक्ष्ममनाकारमसंस्पृश्यमचाक्षुषम् ।
Y.Y.012/032
हृत्पङ्कजे व्योम्नि यदेकरूपं सत्यं सदानन्दमयं सुसूक्ष्मम् ।
सूक्ष्मतर
Y.B.053
सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं देहः स्थूलत्स्थूलं जडाज्जडः ।
सूक्ष्मदेह
Y.R.149
भवेदाकाशगामित्वं सूक्ष्मदेहेन योगिनः ।
Y.R.152
स्वदेहमथवाद्वा सूक्ष्मदेहेन वै चरेत् ।
सूक्ष्मरन्ध्र
Y.R.153
सूक्ष्मरन्ध्रेषु सर्वत्र प्रविशेदविरोधतः ।
सूक्ष्मरूप
G. P.002/078
...कुड्यापानमूलं हुतवहसदृशं तन्तुवत्सूक्ष्मरूपम् ।
Y.R.213
अणुवत्सूक्ष्मरूपोसौ विचरेद्बुवनत्रये ।
सूक्ष्मलक्ष्य
H.R.001/052
निरीक्ष्य निश्चल्लक्ष्णा सूक्ष्मलक्ष्यं समाहितः ।
S.K.S.040
सूक्ष्मलक्ष्ये दृशौ स्थाप्य निर्निमेषश्चिरं भवेत् ।
सूक्ष्मशस्त्र
Y.R.223
छेदयेत्तां क्रमाद्धीरः सूक्ष्मशस्त्रेण युक्तिः ।
सूक्ष्मा
Y.Y.003/013
सम्पीड्य सीवनीं सूक्ष्मां गुल्फेनैव तु सव्यतः ।
Y.Y.004/031
अव्यक्ता सैव विज्ञेया सूक्ष्मा सा वैष्णवी स्मृता ।

सूची

सूची

Y.M.039

सूचीव गुणमादाय व्रजत्युर्ध्वं सुषुम्नया ।

सूत्र

H.R.001/037

आखुपुच्छकारनिभं सूत्रं सुस्निग्धनिर्मितं ।

H.R.001/037

षड्वितस्तिमितं सूत्रं नेतिसूत्रस्य लक्षणम् ।

S.K.S.042

रज्ज्वीं श्रृङ्गानां कशां कुर्याद्धस्तमात्रां सुसूत्रकैः ।

S.K.S.044

स्वच्छं श्रृङ्गं दृढं स्निग्धं श्वेतसूत्रविनिर्मितम् ।

S.K.S.067

मृदु श्रृङ्गं सितं सूत्रं नासानाले प्रवेशयेत् ।

S.K.S.067

मुखात्रिर्गमयेत्सूत्रौ चिन्तयेन्नेतिका स्मृता ।

S.K.S.145

अजास्तनोत्थभस्त्रायां सम्यक्सूत्रेण बन्धयेत् ।

S.SV.107

कालविज्ञानसूत्रे तु चतुष्पादगृहागमे ।

Y.Y.002/013

अधीत्य वेदं सूत्रं वा पुराणं सेतिहासकम् ।

सूत्रान्त

H.R.001/038

सूत्रस्यान्तं प्रबद्ध्वा तु भ्रामयेन्नासनाल्योः ।

सूर्य

A.P.041

सोमसूर्याग्निसम्बन्धं जानीयादमृताय वै ।

A.Y.001/063

सूर्यो गोमिखिवोदीप्तो योगी विश्वं प्रकाशते ।

G. P.001/032

सततं प्राणवाहिन्यः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

G. P.001/075

शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजः सूर्येण संयुतम् ।

G. P.001/076

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

G. P.001/084

भूर्भुवःस्वरिमे लोकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

सूर्य

G. P.001/096

धारयित्वा यथाशक्ति भूयः सूर्येण रेचयेत् ।

G. P.001/100

सूर्याचन्द्रमसोरनेन विधिना बिम्बद्वयं ध्यायतां ... ।

H.R.001/021

हकारेणोच्यते सूर्यः ठकारश्चन्द्रसूचकः ।

H.R.001/021

चन्द्रसूर्ये समीभूते हठयोगोऽभिधीयते ।

H.R.002/024

यथा श्रमो भवदेहे तदा सूर्येण पूरयेत् ।

H.R.002/066

तत्सर्वं ग्रसते सूर्यस्तेन बन्धं जरायुतं ।

H.R.002/067

तत्रास्ति दिव्यं करणं सूर्यस्य मुखबन्धनम् ।

H.R.002/115

सूर्येण पूरयेद्वायुं सरस्वत्यास्तु चालनम् ।

H.R.003/086

प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयित्वोदरं शनैः ।

H.R.003/087

सूर्याचन्द्रमसोरनेन विधिना बिम्बद्वयं ध्यायताम् ।

H.R.004/018

ब्रह्मरन्ध्रे भवेद्देहो यो नादः सूर्यसम्भवः ।

H.R.004/037

इडायां पिङ्गलायां च सोमसूर्यौ प्रतिष्ठितौ ।

S.K.S.055

पीत्वा नासिकया जलेन जठरं सूर्येण... ।

S.SV.054

सर्वमेव विजानीयान्मार्गे वै चन्द्र सूर्ययोः ।

S.SV.056

चन्द्रसूर्यसमभ्यासं ये कुर्वन्ति सदा नरः ।

S.SV.060

चन्द्रः स्त्री पुरुष सूर्यश्चन्द्रो गौरोऽसितो रविः ।

S.SV.067

सूर्येण बध्यते सूर्यञ्चन्द्रश्चन्द्रेण बध्यते ।

S.SV.068

उदयं चन्द्रमार्गेण सूर्येणास्तमनं यदि ।

S.SV.080

चन्द्रकाले यदा सूर्य सूर्यश्चन्द्रोदये भवेत् ।

S.SV.081

सूर्यस्य वाहे प्रवदन्ति विद्या ज्ञानं ह्यगम्यस्य... ।

सूर्य

S.SV.100

चन्द्रवारे विषहते सूर्यो बलिवशं नयेत् ।

S.SV.122

शयनं सूर्यवाहेन कर्तव्यं सर्वदा बुधैः ।

S.SV.123

तानिसिद्ध्यन्ति सूर्येणानात्रकार्याविचारणा ।

S.SV.131

सूर्येण वहमानायां सुषुम्नायां मुहुर्मुहुः ।

S.SV.135

पृष्ठे दक्षे तथाऽधस्तात्सूर्यवाहागतः शुभः ।

S.SV.176

चन्द्रे पृथ्वीजले स्यातां सूर्येऽग्निर्वा यदा भवेत् ।

S.SV.206

सूर्यश्चन्द्रोऽथवा नृणां सङ्ग्रहे सर्वसिद्धिदः ।

S.SV.240

चन्द्रप्रवाहेऽप्यथ सूर्यवाहे... ।

S.SV.254

यदा सूर्यप्रवाहस्तु यायी विजयते तदा ।

S.SV.258

यदि सङ्ग्रामकाले तु सूर्यस्त व्यावृत्तो वहेत् ।

S.SV.259

स्थानं विषुवचारेण जयः सूर्येण धावता ।

S.SV.263

पृच्छेद्यदा तु सूर्यस्य तदा जानीहि विग्रहम् ।

S.SV.276

चन्द्रं सूर्येण चाकृष्य स्थापयेज्जीवमण्डले ।

S.SV.280

यः सूर्येण पिबेच्चन्द्रं स भवेन्मकरध्वजः ।

S.SV.282

नव सप्त त्रयः पञ्च वारान्तस्सङ्गस्तु सूर्यभे ।

S.SV.283

सूर्यचन्द्रौ समाकृष्य सर्पाक्रान्त्याऽधरोष्ठयोः ।

S.SV.286

सूर्याचन्द्रमसयोर्योगे सेवनात्पुत्रसम्भवः ।

S.SV.289

सुषुम्नासूर्यवाहेन ऋतुदानं तु योजयेत् ।

S.SV.293

सूर्यो भवेत्तदा पुत्रो द्वयोर्योगो विहन्यते ।

S.SV.295

चन्द्रे स्त्री पुरुषः सूर्ये मध्यमार्गे नपुंसकः ।

सूर्य

S.SV.312

सूर्यचन्द्रेऽन्यथाभूते सङ्ग्रहः सर्वसिद्धिदः ।

S.SV.327

रक्षयेत्सूर्यवातेन प्राणी जीवः स्थिरोभवेत् ।

S.SV.328

मारुतं बन्धयित्वा तु सूर्यं बन्धयते यदि ।

S.SV.334

रात्रौ चन्द्रो दिवा सूर्यो वह्नेः शीतांशुमालिनः ।

S.SV.342

अरश्मिबिम्बं सूर्यस्य वह्नेः शीतांशुमालिनः ।

S.SV.363

सम्पूर्णं बहते सूर्यचन्द्रमा नैव दृश्यते ।

S.SV.365

सम्पूर्णं वहते चन्द्रः सूर्यो नैव च दृश्यते ।

S.SV.379

रेचयेच्चन्द्रमार्गेण सूर्येणापूरयेत्सुधीः ।

S.SV.380

चन्द्रं पिबति सूर्यश्च सूर्यं पिबति चन्द्रमाः ।

Y.B.076

प्राणापानसमायोगाच्चन्द्रसूर्यकता भवेत् ।

Y.B.089

सूर्याचन्द्रमसोर्योगो जीवात्मपरमात्मनोः ।

Y.B.109

यदाश्रमो भवेद् देहे, तदा सूर्येण रेचयेत् ।

Y.B.128

चन्द्रसूर्यौ समौ कृत्वा, तयोर्योगः प्रवर्तते ।

Y.B.132

यत्र वै निर्जितः कालश्चन्द्रसूर्यनिबन्धनात् ।

Y.B.148

हकारेण तु सूर्योऽसौ, ठकारेणन्दुरुच्यते ।

Y.B.149

सूर्याचन्द्रमसोर्योगाद् हठयोगोऽभिधीयते ।

Y.M.020

सततं प्राणवाहिन्यश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

Y.M.064

शुक्रं चन्द्रेण संयुक्तं रजस्सूर्येण संयुतम् ।

Y.M.065

शोधनं नाडिजालस्य चालनं चन्द्रसूर्ययोः ।

Y.M.073

भूर्भुवःस्वरिमे लोकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

सूर्यकाल

Y.M.084
धारयित्वा यथाशक्तिः पुनः सूर्येण रेचयेत् ।
Y.M.086
प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयेदुदरं शनैः ।
Y.M.089
सूर्याचन्द्रमसोरनेन विविधा बिम्बद्वयं ध्यायताम् ।
Y.R.161
तस्योपरि समासीनं सूर्यकोटिसमप्रभम् ।
Y.Y.004/033
चन्द्रस्तामस इत्युक्तः सूर्यो राजस उच्यते ।

सूर्यकाल

S.SV.328
अभ्यासाज्जीवते जीवः सूर्यकालेऽपि वञ्चिते ।

सूर्यदेवता

S.K.S.097
रसाञ्जनाञ्जनं नेत्रे रेचनं सूर्यदेवतम् ।

सूर्यद्वार

Y.R.052
कुम्भयित्वोदरेसम्यक् सूर्यद्वारेण रेचयेत् ।

सूर्यनाडी

S.SV.061
सूर्यनाडीप्रवाहेण रौद्रकर्माणि कारयेत् ।
S.SV.098
प्रवेशकार्यहेतौ च सूर्यनाडी प्रशस्यते ।
Y.B.103
सूर्यनाड्या समाकृष्य, वायुमभ्यासयोगतः ।

सूर्यभेद

H.R.002/005
भस्त्रिका भ्रामरी सूर्यभेदोज्ञाया च शीतली ।
H.R.002/013
पुनः पुनरिदं कार्यं सूर्यभेदाख्यं कुम्भकम् ।
Y.B.099
तथाऽभ्यसेत्सूर्यभेदमुज्जायी वापि शीतलीम् ।

सूर्यभेदन

H.R.002/007
सूर्यभेदनमुज्जाया तथा सीत्कारशीतली ।

सृष्टि

Y.B.104
मुहुर्मुहुरिदं कार्यं सूर्यभेदनमुत्तमम् ।
सूर्यमण्डल
Y.R.065
नाभौ सञ्चिन्तयेद्योगी सूर्यमण्डलमुज्ज्वलम् ।
Y.R.175
पूर्णचक्रसमं पश्चात् सूर्यमण्डलं निभम् ।
सूर्यसङ्ख्यादल
G. P.001/015
नाभौ दशदलं पद्मं सूर्यसङ्ख्यादलं हृदि ।

सूर्यस्थान

S.SV.323
चन्द्रस्थाने स्थितो जीवः सूर्यस्थाने तु पृच्छकः ।

सूर्या

H.R.002/143
पिङ्गलं दुम्भिनी सूर्या यमिनाक्षरा तथा ।

सूर्याङ्ग

G. P.001/059
चन्द्राङ्गेन समभ्यस्य सूर्याङ्गेनाभ्यसेत्पुनः ।
Y.M.068
सूर्याङ्गेन समभ्यस्य चन्द्राङ्गेनाभ्यसेत्पुनः ।

सूर्यास्त

S.SV.336
भस्माङ्गारकपाल्प्याशमुसली सूर्यास्त... ।

सूर्योदय

S.SV.079
सूर्योदये यदा सूर्यश्चन्द्रश्चन्द्रोदये भवेत् ।

सृष्टि

A.P.053
सृष्टिसंहारकर्ताऽसौ योगीश्वरसमो भवेत् ।
H.R.002/018
योगिनीचक्रसाम्राज्यं सृष्टिसंहारकारणम् ।
H.R.004/028
एकं सृष्टिं समुद्रीजं एकावस्थां च खेचरी ।
H.R.004/059
तेभ्यो विश्वं सृष्टिस्थित्यन्तहेतवः ।

सृष्टिकर्ता

S.SV.141
पञ्चतत्त्वाद्भवेत्सृष्टिस्तत्त्वे तत्त्वं प्रलीयते ।
Y.Y.009/026
कप्यासस्य समं वक्त्रं सृष्टिस्थित्यन्तकारणम् ।

सृष्टिकर्ता

S.SV.020
सृष्टिसंहारकर्ता च स्वरः साक्षान्महेश्वरः ।

सृष्टिकारण

Y.Y.008/016
ध्यायंश्चतुर्भुजाकारं ब्रह्माणं सृष्टिकारणम् ।

सेवा

S.SV.105
गृहप्रवेशे सेवायां कृषौ च बीजवापने ।

सैन्धव

G. P.002/086
अम्बुसैन्धवयोरैक्यं यथा भवति योगतः ।
H.R.004/001
सलिलैः सैन्धवं यद्वत् साम्यं भवति योगवित् ।
H.R.004/044
कर्पूरकमनले यद्वत् सैन्धवं सलिले यथा ।
S.K.S.123
सैन्धवं च वचा व्याघ्री सुरसा चोपदन्तिका ।
Y.B.186
देहो ब्रह्मत्वमायाति, जलत्रां सैन्धवं यथा ।
Y.M.176
अम्बुसैन्धवयोस्साम्यं यदा भवति योगतः ।
Y.R.068
सैन्धवं चाल्पमश्रीयात् तथैव मधुरं रसम् ।
Y.R.225
छेदस्थाने शिवाचूर्णं सैन्धवेन समन्वितम् ।

सोऽहम्

S.SV.249
सोऽहं हंसपदेनैव जीवो जयति सर्वदा ।
Y.B.147
सोऽहं सोऽहमिति प्राप्तो मन्त्र योगः स उच्यते ।
Y.R.305
हंसोहंसोहमित्येवं पुनरावर्तनक्रमात् ।

सोमकला

Y.V.029
उच्चारपदतो हंसः सोऽहमित्यभिधीयते ।
Y.Y.009/018
सोऽहमात्मेति विज्ञानं सगुणं ध्यानमुच्यते ।
Y.Y.009/023
ज्ञात्वा वैश्वानरं देवं सोऽहमात्मेति या मतिः ।
Y.Y.009/029
सोऽहमस्मीति या बुद्धिः सा च ध्यानेषु शस्यते ।
Y.Y.009/032
मनसालेख्य सोऽहं स्यामित्येतद्ध्यानमुत्तमम् ।
Y.Y.009/034
सोऽहमेवेति या बुद्धिः सा च ध्यानेषु शस्यते ।

सोपान

A.P.018
चतुर्धा साधको ज्ञेयस्तत्सोपानमिहोच्यते ।
G. P.002/098
भवभयहरं नृणां मुक्तिसोपानसंज्ञकम् ।

सोम

A.P.041
सोमसूर्याग्निसम्बन्धं जानीयादमृताय वै ।
A.Y.002/007
चित्तं बुद्धिरहङ्कार ऋत्विक् सोमश्च पंचमः ।
G. P.001/032
सततं प्राणवाहिन्यः सोमसूर्याग्निदेवताः ।
G. P.001/084
भूर्भुवःस्वरिमे लेकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।
H.R.004/037
इडायां पिङ्गलायां च सोमसूर्यौ प्रतिष्ठितौ ।
Y.Y.004/034
विषभागो रवेर्भागः सोमभागोऽमृतं स्मृतम् ।

सोमकला

G. P.002/050
तथा सोमकलापूर्णं देहं देही न मुञ्चति ।
Y.M.129
विशुद्धं परमं चक्रं भूत्वा सोमकलात्मकम् ।
Y.M.131
बद्धवा सोमकलाजलं सुविमलं कर्णस्थलादूर्ध्वतो ।
Y.M.140
नित्यं सोमकलापूर्णं देही देहं न मुञ्चति ।

सोमकलाजल

G. P.002/043

वद्धं सोमकलाजलं सुविमलं कण्ठस्थलदूर्ध्वतो ।

सोमकलापूर्ण

G. P.002/051

नित्यं सोमकलापूर्णशरीरं यस्य योगिनः ।

सोमपान

G. P.002/044

ऊर्ध्वजिह्वां स्थिरीकृत्य सोमपानं करोति यः ।

Y.M.133

ऊर्ध्वजिह्वास्ततो भूत्वा सोमपानं करोति यः ।

सोममण्डल

Y.M.120

एकां स्त्रियुज्यते त्वाभ्यां आगता सोममण्डलत् ।

Y.Y.009/035

उन्निद्रहृदयाम्भोजे सोममण्डलमध्यमे ।

सौख्य

A.Y.002/076

याने सौख्येसदाभ्यासान्मनोवृत्तिस्तदात्मनि ।

H.R.004/016

ल्यामृतं लये सौख्यं राजयोगादवाप्यते ।

S.SV.078

दृश्यतेऽत्रभदः पुंसां सौम्ये सौख्यं प्रजायते ।

S.SV.298

धनवान्सौख्ययुक्तश्च भोगवानार्थसंस्थितिः ।

S.SV.307

वहुवृष्टिस्तथा सौख्यं पृथ्वीतत्त्वं वहेद्यदि ।

S.SV.308

अतिवृष्टिः सुभिक्षं स्यादरोग्यं सौख्यमेव च ।

Y.B.151

ल्योत्सम्प्राप्यते सौख्यं स्वात्मानन्दपरम्पदम् ।

सौख्ययुक्त

S.SV.297

गर्भाधानं मारुते...दुःखी...वारुणे सौख्ययुक्तः ।

सौम्य

S.SV.078

दृश्यतेऽत्रभदः पुंसां सौम्ये सौख्यं प्रजायते ।

S.SV.128

न कुर्यात्कूर सौम्यानितत्सर्वं विफलं भवेत् ।

S.SV.176

तदा सिद्धिर्नसन्देहः सौम्यासौम्येषुकर्मसु ।

Y.Y.001/003

तपोवनगतं सौम्यं सन्ध्योपासनतत्परम् ।

Y.Y.009/027

पद्मासनस्थितं सौम्यं प्रबुद्धाब्जनिभाननम् ।

सौम्यकार्य

S.SV.060

चन्द्रनाडीप्रवाहेण सौम्यकार्याणि कारयेत् ।

सौर

S.SV.070

अर्काङ्गारकसौरीणां वासरे दक्षनाडिका ।

S.SV.182

कुजो बह्वी रविः पृथ्वीसौरिरापः प्रकीर्तितः ।

सौवीर

H.R.001/073

सौवीर तैल्रतिल सर्षप मत्स्यमद्यम् ।

स्कन्ध

S.SV.156

स्कन्धद्वये स्थितो वह्निर्नाभिमूले प्रभञ्जनः ।

Y.Y.006/060

समग्रीवशिरस्कन्धः समपृष्ठः समोदरः ।

स्कन्धनाश

S.SV.360

अष्टाभिः स्कन्धनाशेन च्छयाल्लेपेन तत्क्षणात् ।

स्कन्धारूढ

S.SV.348

सोऽवश्यं पञ्चमे मासि स्कन्धारूढो भविष्यति ।

स्तन

Y.B.108

स्तनयोरथ भस्त्रेव लेहकारस्य वेगतः ।

स्तनचर्म

S.SV.348

न यस्य स्मरणं किञ्चिद्विद्यते स्तनचर्मणि ।

स्तम्भ

A.Y.002/082

नश्यतिस्करणस्तम्भं देहगेहं श्रेष्ठं भवेत् ।

A.Y.002/083

आतपत्रमिवास्तम्भं शरीरं शिथिलयते ।

S.SV.120

मारणे मोहने स्तम्भे विद्वेषोच्चाटने वशे ।

S.SV.159

मध्ये स्तम्भं विजानीयात्रभः सर्वत्रमध्यमम् ।

स्तम्भकरी

G. P.002/054

देवास्तम्भकरी सदा क्षितिजयं कुर्याद्भुवो धारणा ।

Y.M.144

तेषां स्तम्भकरी सदा क्षितिजया कुर्यात्ततो धारणा ।

स्तम्भदेव

S.SV.103

वापीकूपतडागादेः प्रतिष्ठा स्तम्भदेवयोः ।

स्तम्भन

S.SV.377

कुम्भके स्तम्भनं कुर्याज्जीवरक्षाविवर्द्धनम् ।

स्तम्भमात्र

S.SV.232

स जयति रिपुसैन्यं स्तम्भमात्रस्वरेण ।

स्तम्भिनी

G. P.002/059

स्तम्भिनी द्राविणी चैव दाहनी भ्रामिणी तथा ।

स्तम्भी

Y.M.153

स्तम्भी निद्रा - चैव दाहिनी भ्रामिणी तथा ।

स्त्री

A.P.044

वह्निस्त्रीपथसेवानामादौ वर्जनमाचरेत् ।

G. P.002/031

एका स्त्री भुज्यते द्वाभ्यामागता चन्द्रमण्डलत् ।

H.R.002/048

रूपलवण्यसम्पन्ना यथा स्त्री पुरुषं विना ।

H.R.002/051

वह्निस्त्री पथसेवानामादौ वर्जनमादिशेत् ।

H.R.002/093

सिन्दूरसदृशं योनौ स्त्रीणामास्थायिकं रजः ।

H.R.002/094

तथा तन्मारुतेनैव स्त्रीरेतेनैकतामियात् ।

H.R.002/103

अज्ञातयोगशास्त्रेण वज्रोर्ध्वं स्त्री तु नाभ्यसेत् ।

H.R.002/106

वज्रोर्ध्वं मैथुनादूर्ध्वं स्त्रीपुंसोश्चाङ्गलेपनम् ।

S.SV.060

चन्द्रः स्त्री पुरुष सूर्यश्चन्द्रो गौरोऽसितो रविः ।

S.SV.111

स्त्रीणां दन्तादिभूषायां वृष्टेरागमने तथा ।

S.SV.122

भुक्तमार्गेण मन्दाग्नौ स्त्रीणां वश्यादिकर्मणि ।

S.SV.291

ऋत्वारम्भे रविः पुंसां स्त्रीणां चैव सुधाकरः ।

S.SV.295

चन्द्रे स्त्री पुरुषः सूर्ये मध्यमार्गे नपुंसकः ।

Y.R.291

पद्भ्यां पर्यटनं चैव स्त्रियं चापि विशेषतः ।

Y.Y.006/018

प्राणसंयमने स्त्री जपेत्तद्विंशतिद्वयम् ।

Y.Y.006/019

न वैदिकं जपेच्छूद्रः स्त्रियश्च न कदाचन ।

स्त्रीसंज्ञ

Y.R.125

विषयेष्वपि सर्वेषु स्त्रीसंज्ञो विषमो मतः ।

स्त्रीसङ्ग

S.SV.114

स्त्रीसङ्गवेश्यागमने महानौकाधिरोहणे ।

Y.R.127

तस्माद्विशेषतः स्त्रीणां सङ्गं योगी विवर्जयेत् ।

स्थाणु

G. P.001/011

...स्थाणुः संयमितेन्द्रियो चल्लृशा पश्येद् भ्रुवोन्तरं ।

G. P.001/090

योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वायुं निरुधयेत् ।

स्थाणुत्व

H.R.003/024

स्थाणुस्संयमितेन्द्रियोऽचलदृशा पश्चेद्भुवोरन्तरम् ।

Y.M.007

स्थाणुः संयमितेन्द्रियोऽचलदृशो सश्चेद्भु (पश्येद्भु)... ।

Y.M.095

उत्तमाः स्थाणुमाप्नोति ततो वायुं निरुन्धयेत् ।

Y.Y.009/031

स्थाणुवन्मूर्धपर्यन्तं मध्यदेहात्समुत्थितम् ।

स्थाणुत्व

H.R.003/080

योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वायु निबन्धनात् ।

स्थान

G. P.002/075

घण्टिका लम्बिकास्थान भूमध्ये च नभोबिलम् ।

G. P.002/076

कथितानि नवैतानि ध्यानस्थानानि योगिभिः ।

S.K.S.086

यथामलं यथादोषं यथास्थानं तु यद्व्रणम् ।

S.SV.146

तृतीये स्वरचिह्नानि चतुर्थे स्थानमेव च ।

S.SV.177

वह्नौ मृत्युः क्षयोवायुर्नभः स्थानं दहेत्कचित् ।

Y.M.169

घण्टिका लम्बिका स्थानं भूमध्यञ्च नभोबिलम् ।

Y.R.047

स्थित्वा स्थाने सदैकस्मिन् योगारम्भं समाचरेत् ।

Y.R.293

देशेऽनुकूले काले च समे स्थाने च निर्मले ।

Y.V.031

द्वौ षष्टिभोगिनी स्थानं पश्चालिङ्गं प्रकाशयेत् ।

Y.V.032

शीताशीतं परं स्थानं मेदोमज्जाभिपूरितम् ।

Y.V.032

स्रवति ब्रह्मणः स्थानात् सिञ्चते भुवनत्रयम् ।

Y.Y.004/004

स्थानानि चैव वायूनां कर्माणि च पृथक्पृथक् ।

Y.Y.007/006

स्थानात्स्थानात्समाकृष्य प्रत्याहारो निगद्यते ।

स्थिर

Y.Y.007/020

स्थानेष्वेतेषु मनसा वायुमारोप्य धारयेत् ।

Y.Y.007/021

स्थानात्स्थानात्समाकृष्य प्रत्याहारं प्रकुर्वतः ।

Y.Y.007/030

स्थानात्स्थानात्समाकृष्य यस्त्वेवं धारयेत्सुधीः ।

Y.Y.012/014

जित्वैवं चक्रिणः स्थानं सदा ध्यानपरायणः ।

स्थानान्तर

S.SV.185

तदासौ चलित्रो ज्ञेयः स्थानान्तरमपेक्षते ।

स्थापन

S.K.S.023

निरूहणाः स्थापनाद्या द्रव्यभेदैस्तु बस्तयः ।

स्थिर

A.Y.001/014

दृष्टिः स्थिरा यस्य विनैव दृश्यं... ।

A.Y.001/014

वायुः स्थिरो यस्य विना प्रयत्नम् ।

A.Y.001/014

चित्तं स्थिरं यस्य विनावलम्बं... ।

A.Y.001/016

बाहुप्रमाणं स्थिरदृक्स्थिराङ्ग... ।

A.Y.002/045

दृष्टिः स्थिरा यस्य विना निमेषाद् ।

A.Y.002/045

वायुः स्थिरो यस्य विना निरोधात् ।

A.Y.002/045

चित्तं स्थिरं यस्य विनावलम्बात् ।

A.Y.002/071

यदा यत्र यथा यत्र स्थिरं भवति मानसम् ।

A.Y.002/086

संक्षीणयोर्मनः पक्षी स्थिरसत्तोऽवसीदति ।

A.Y.002/093

तस्माच्चित्तं स्थिरीकुर्यादौदासीन्यपरायणः ।

Y.R.042

स्थिरं स्यादासनं यस्य स योगं कर्तुमर्हति ।

Y.R.042

शरीराचलत्वाभावे नहि चित्तं स्थिरं भवेत् ।

स्थिरकर्मन्

Y.R.044

यदा प्रहरपर्यन्तं स्थिरं स्यादेकमासनम् ।

Y.R.174

नानावर्णयुतं पश्चादस्थिरं दृष्टिं भवेत् ।

Y.R.177

ततोऽभ्यासेदृढी ते स्थिरं भवति काल्प्रतः ।

Y.R.250

ततोभ्यासे स्थिरीभूते श्रूयते तु पृथक्पृथक् ।

स्थिरकर्मन्

S.SV.102

स्थिरकर्मण्यलङ्कारे दूराध्वगमने तथा ।

S.SV.160

पृथिव्यां स्थिरकर्माणि चरकर्माणि वारुणे ।

स्थिरकाय

Y.R.172

पद्मासने स्थितो योगी स्थिरकायः समाहितः ।

स्थिरकार्य

S.SV.164

कवोष्णः पार्थिवो वायुः स्थिरकार्यप्रसाधकः ।

स्थिरचेतन

H.R.001/014

अहं ममत्वं...श्रीराजयोगस्थिरचेतनानाम् ।

स्थिरता

A.Y.001/017

वायुवाक्काय दृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।

A.Y.002/069

यथा यथा सदाभ्यासान्मनसः स्थिरता भवेत् ।

A.Y.002/069

वायुवाक्कायदृष्टीनां स्थिरता च तथा तथा ।

Y.R.045

आसने स्थिरतां याते मनःस्थैर्यं भवेद् ध्रुवम् ।

Y.R.119

मनसो विकलैर्भावे प्राणो न स्थिरतां व्रजेत् ।

Y.R.193

ब्रह्मरन्ध्रं ततोनीत्वा तत्रैवस्थिरतां नयेत् ।

Y.R.259

तत्रैव स्थिरतां नीत्वा समाधिस्थो भवेन्नरः ।

स्थिरात्मन्

स्थिरदृक्

A.Y.001/016

बाहुप्रमाणं स्थिरदृक्स्थिराङ्ग... ।

A.Y.001/029

बाहुप्रमाणं स्थिरदृक्स्थिराङ्ग... ।

स्थिरदृष्टि

H.R.004/025

दृष्टिः स्थिरो यस्य विनैव लक्ष्यात् ... ।

Y.R.174

नानावर्णयुतं पश्चादस्थिरं दृष्टिं भवेत् ।

स्थिरपद

H.R.004/008

तत्र चित्तं स्थिरीकुर्याद्यावत् स्थिरपदं व्रजेत् ।

स्थिरभस्त्रा

S.K.S.051

स्थिरभस्त्रेति च ख्याता योगिनां सिद्धिदायका ।

स्थिरभ्रान्ति

S.K.S.016

स्थिरभ्रान्तिविभेदेन बाह्यभस्त्रा द्विधोदिता ।

स्थिरमानस

Y.R.148

सम्यगयोगी विजानीयादचिरं स्थिरमानसः ।

Y.R.188

कृत्वा ध्यानं ततः कुर्यात्भूमध्ये स्थिरमानसः ।

स्थिरमूर्धा

S.K.S.051

पुनः पुनः प्रकुर्वीत स्थिरमूर्ध्ना प्रयत्नतः ।

स्थिरवायु

H.R.004/025

...वायुःस्थिरो यस्य विना प्रयत्नात् ।

स्थिरात्मन्

A.Y.001/086

अष्टाविंशत्यहान्यस्य ल्यस्तिष्ठेत् स्थिरात्मनः ।

स्थिरीभाव

स्थिरीभाव

H.R.002/003

मनसः सुस्थिरीभावः सैवावस्था मनोन्मनी ।

स्थिरीभूत

A.Y.002/067

स्थिरीभूता च यत्रैव विनश्यति शनैः शनैः ।

स्थिति

H.R.002/097

उत्पत्ति स्थिति संहारे बिन्दुरेको हि कारणम् ।

H.R.004/059

तेभ्यो विश्वं सृष्टिस्थित्यन्तहेतवः ।

Y.B.002

उत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणे क्लेशहारिणे ।

Y.B.028

उत्पत्तिस्थितिसंहारस्फूर्तिज्ञानविवर्जितम् ।

Y.B.129

शिवशक्तिसमायोगाज्जायते परमा स्थितिः ।

Y.B.142

स्वरूपे सञ्चिदानन्दे स्थितिमाप्नोति केवलम् ।

Y.R.043

शनैरभ्यासतस्तस्माद्बुद्धयेदासने स्थितिम् ।

Y.R.118

स्थितिं संवर्धयेद्योगी समाधिः स्याद्यथाचिरम् ।

Y.Y.008/002

यमादिगुणयुक्तस्य मनसः स्थितिरात्मनि ।

Y.Y.009/026

कप्यासस्य समं वक्त्रं सृष्टिस्थित्यन्तकारणम् ।

स्थूल

S.SV.345

सस्थूलज्ञोऽपि कृशः कृशोऽपि सहसा स्थूलत्व... ।

Y.B.053

सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरो देहः स्थूलत्स्थूल्ये जडाज्जडः ।

Y.Y.009/006

स्थूलं सूक्ष्ममनाकारमसंस्पृश्यमचाक्षुषम् ।

स्थूलज्ञ

S.SV.345

सस्थूलज्ञोऽपि कृशः कृशोऽपि सहसा स्थूलत्व... ।

सुहिपत्र

स्थैर्य

H.R.002/003

मारुते मध्य सञ्जाते मनः स्थैर्यं च जायते ।

H.R.003/004

तत्कुर्यादासनं स्थैर्यं आरोग्यं चाङ्गपाटवम् ।

Y.B.151

पवनः स्थैर्यमायाति लययोगोदये सति ।

स्थौल्य

H.R.001/058

कर्माष्टभिर्गतस्थौल्यं कफमेदो मल्लधिकः ।

स्नान

H.R.003/003

स्नानं शौचं ऋतं सत्यं जपो होमश्च तर्पणम् ।

S.SV.121

भोज्ये स्नाने व्यवहारे दीप्तकार्ये रविशुभः ।

Y.R.291

वर्जयेदशनं रूक्षं स्नानं शीताम्बुना तथा ।

Y.Y.005/009

त्रिकालस्नानसंयुक्तः स्वधर्मनिरतः सदा ।

स्निग्ध

H.R.001/075

श्रेष्ठं सुमधुरं स्निग्धं गव्यं धातु प्रपोषणम् ।

H.R.002/083

छत्राकारं प्रकुर्वीत नालं स्निग्धं सितं मृदु ।

H.R.002/127

सुहिपत्रनिभं शस्त्रं सुतीक्ष्णं स्निग्धं निर्मलम् ।

S.K.S.044

स्वच्छं श्लक्ष्णं दृढं स्निग्धं श्वेतसूत्रविनिर्मितम् ।

Y.M.165

भ्रुवोर्मद्ये स्थितं देवं स्निग्धमौक्तिकसन्निभम् ।

स्निग्धता

A.Y.001/062

स्वल्पमूत्रपुरीषश्च लघुता स्निग्धता तनोः ।

सुहिपत्र

H.R.002/121

सुहीपत्रनिभं चाल्यं शस्त्रं कुर्याद्विचक्षणः ।

स्नेह

H.R.002/127

सुहिपत्रनिभं शस्त्रं सुतीक्ष्णं स्निग्धं निर्मलम् ।

स्नेह

S.K.S.079

औषधस्नेहतोयैश्च केवलं वाथ पाणिना ।

S.K.S.097

वमनं च विरेकश्च स्नेहस्वेदनपूर्वकौ ।

स्नेहन

S.K.S.021

वेतण्डकरणी नौली गण्डूषः स्नेहनं परम् ।

S.K.S.117

पीयते स्नेहनं प्रोक्तं शिवेनाखिलवेदिना ।

S.K.S.118

स्नेहनं तु पुरा कृत्वा स्वेदनं कारयेन्मुनिः ।

स्नेहबस्ति

S.K.S.023

वायुबस्तिस्तोयबस्तिः स्नेहबस्तिस्तथाऽपरः ।

स्पर्श

A.P.057

दीपनं तु भवेत्तेजः स्पर्शं वायोस्तथा भवेत् ।

A.Y.001/068

स्पर्शं जानाति योगीन्द्रो दूरादपि न संशयः ।

A.Y.002/070

स्पर्शं च स्पर्शतो...प्रख्यं मनोऽत्र क्रमाद् ।

G. P.002/088

न गन्धं न रसं रूपं न च स्पर्शं न निःस्वनम् ।

Y.M.179

न गन्धो न रसं रूपं न स्पर्शो न च निःस्वनः ।

Y.R.124

शब्दः स्पर्शस्तथा रूपं रसो गन्धस्तथैव च ।

स्पर्शतत्त्व

H.R.004/044

शब्दाद्योमस्य स्पर्शतत्त्वेन वायोस्ताभ्यां... ।

स्पर्शन

A.Y.002/013

दर्शनात् स्पर्शानात्तस्य त्रिसप्तकुलसंयुताः ।

स्मरण

स्पृश्य

G. P.002/028

अस्पृश्यमथवा स्पृश्यं यं यं स्पृशति चर्मणा ।

स्फटिक

S.SV.354

शुद्धस्फटिकसंकाशं नानारूपधरं हरम् ।

Y.Y.006/055

नादोत्पत्तिस्त्वेनेनैव शुद्धस्फटिकसन्निभा ।

Y.Y.008/018

शुद्धस्फटिकसंकाशं पीतवाससमच्युतम् ।

Y.Y.009/016

शुद्धस्फटिकसंकाशं पीतवाससमच्युतम् ।

स्फालन

A.P.038

पुनरास्फालनं कट्यां सुस्थिरं कण्ठमुद्रया ।

स्फिज्

H.R.002/052

समहस्तयुगौ भूमौ स्फिजौ सन्ताडयेच्छनैः ।

Y.Y.004/054

घ्राणे गले स्फिजोर्देशे तिष्ठत्यत्र न संशयः ।

स्फुट

S.SV.341

एतेष्वेकपि स्फुटं न पुरुषः पश्येत्पुरः प्रेषितः... ।

स्फूर्ति

Y.B.027

कलना स्फूर्तिरूपेण संसारभ्रमतां गतम् ।

Y.B.028

उत्पत्तिस्थितिसंहारस्फूर्तिज्ञानविवर्जितम् ।

स्फोटन

H.R.001/053

स्फोटनं नेत्ररोगाणां तन्त्रादीनां कवाटकम् ।

स्मरण

S.SV.348

न यस्य स्मरणं किञ्चिद्विद्यते स्तनचर्मणि ।

Y.R.027

स्मरणं सर्वगत्वेन तदेवेश्वरचिन्तनम् ।

स्मरन्भाव

स्मरन्भाव

Y.Y.010/019

यं यं सम्यक्स्मरन्भावं त्यजत्यन्ते कलेवरम् ।

स्मित

Y.Y.009/015

पद्मोदरदलभोष्ठं सुप्रसन्नं शुचिस्मितम् ।

स्मृति

A.Y.001/013

...न वेदैर्वेदान्तैः स्मृतिभिरभिधानैरपि न च ।

G. P.002/061

स्मृत्येव सर्वचिन्तायां धातुरेकः प्रपद्यते ।

H.R.003/002

भावशुद्धिरहिंसा च ब्रह्मचर्यं स्मृतिर्धृतिः ।

S.SV.025

सर्वशास्त्रपुराणादि स्मृतिवेदाङ्गपूर्वकम् ।

स्वः

G. P.001/084

भूर्भुवःस्वरिमे लेकाः सोमसूर्याग्निदेवताः ।

Y.M.013

स्व शब्देन भवेत्प्राणः स्वाधिष्ठानमिति स्मृतम् ।

Y.M.073

भूर्भुवः स्वरिमे लेकाश्चन्द्रसूर्याग्निदेवताः ।

Y.R.011

आल्लेख्य योगशास्त्राणि स्वस्यानुभवतस्तथा ।

स्वकर्मन्

Y.Y.010/011

स्वकर्मनिरतः शान्तः सर्वभूतहिते रतः ।

स्वकुल

Y.Y.012/003

ततो ज्वलति सर्वेषां स्वकुले देहमध्यमे ।

स्वगुरु

G. P.001/001

श्रीआदिनाथं स्वगुरुं हरिं मुनिं ।

स्वच्छ

S.K.S.044

स्वच्छं श्लेष्मणं दृढं स्निग्धं श्वेतसूत्रविनिर्मितम् ।

स्वदेहज

स्वच्छन्ददेह

H.R.002/019

भवेत्स्वच्छन्ददेहः स्यात्सर्वोपद्रववर्जितः ।

स्वजन

S.SV.110

स्वजनस्वामिसम्बन्धे अत्रादेर्दारुसङ्ग्रहे ।

स्वतन्त्र

Y.B.169

सर्वज्ञः सर्वकर्ता च, स्वतन्त्रो विश्वरूपवान् ।

स्वतन्त्रत्व

S.K.S.011

स्वतन्त्रत्वात्पाटवं च करणेष्वपि कर्मभिः ।

स्वदारा

Y.Y.001/057

ऋतावृतौ स्वदारेषु सङ्गतिर्या विधानतः ।

स्वदेह

G. P.001/013

स्वदेहे ये न जानन्ति कथं सिद्ध्यन्ति योगिनः ।

G. P.001/014

स्वदेहे ये न जानन्ति कथं सिद्ध्यन्ति योगिनः ।

Y.R.117

स्थापयेच्च यथास्थानं स्वदेहे तं विचक्षणः ।

Y.R.152

स्वदेहमथवाद्गन्ध्वा सूक्ष्मदेहेन वै चरेत् ।

Y.R.214

स्वदेहे परदेहे वा जीवितेवा मृतेऽथवा ।

Y.R.215

भुक्त्वा भोगानशेषेण स्वदेहं पुनराविशेत् ।

Y.R.216

पदार्थानखिलैस्तूणं स्वदेहं पुनराविशेत् ।

Y.R.217

स्वदेहे वृद्धतां याते क्षीणे वा व्याधिसंयुते ।

स्वदेहज

H.R.002/102

सबिन्दुस्तद्रजश्चैव एकीकृत्य स्वदेहजौ ।

स्वधर्म

स्वधर्म

Y.Y.002/009

शूद्राणां च स्त्रियाश्चैव स्वधर्मस्थतपस्विनाम् ।

Y.Y.006/023

योगाभ्यासरतास्त्वेवं स्वधर्मनिरताश्च ये ।

Y.Y.010/021

स्वधर्मनिरता शान्ता त्यजान्ते देहमात्मनः ।

स्वधर्मनिरत

Y.Y.005/006

स्वधर्मनिरतैः शान्तैर्ब्रह्मविद्भिः समावृते ।

Y.Y.006/014

ब्राह्मणः श्रुतसम्पन्नः स्वधर्मनिरतः सदा ।

स्वपुच्छ

Y.Y.012/009

स्वपुच्छमास्येन निगृह्य...संयम्य मरुद्गणानाम् ।

स्वप्न

A.Y.002/061

स्वप्नजागरणोपेता जन्तवो जगतीं गताः ।

A.Y.002/062

स्वप्ने चिदंशशून्यत्वं जागरे विषयग्रहः ।

A.Y.002/062

स्वप्नजागरणातीतमतस्तत्त्वं विदुर्बुदाः ।

A.Y.002/063

भावाभावद्वयातीतं स्वप्नजागरणातिगम् ।

S.SV.343

प्रत्यक्षमथवा स्वप्ने दश मासान्न जीवति ।

S.SV.373

...स्वप्नोऽपि नो भवति कालभयं नराणाम् ।

Y.B.017

जाग्रत्स्वप्नः सुषुप्तिश्च, शङ्का गर्वस्तथैव च ।

Y.R.240

बाह्यं विस्मृत्य निद्रायां स्वप्नं पश्येन्नरो यथा ।

स्वप्नदृष्ट

Y.R.241

स्वप्नदृष्टपदार्थौघो मृषा भवति निश्चितम् ।

स्वर

स्वप्नवद्

A.Y.002/060

सदा जाग्रदवस्थायां स्वप्नवद् योऽवतिष्ठते ।

स्वप्नावबोध

Y.M.182

युक्तस्वप्नावबोधस्य योगो भवति दुःखहा ।

स्वप्नकाश

Y.R.201

स्वप्नकाशे परानन्दे मनोवृत्तिर्विलीयते ।

स्वबल

S.SV.237

अपूर्णं शत्रुसामग्रीं पूर्णं वा स्वबलं तथा ।

स्वभाव

A.P.070

यत्र स्वभावसन्दावो भाषितुं नैव शक्यते ।

A.Y.002/078

तत्त्वं तत्सहजं स्वभावममलं जातेऽमनस्के ध्रुवम् ।

A.Y.002/078

निर्वातस्थितनिस्तरंगमुदकं स्वच्छस्वभावं परम् ।

H.R.004/063

...स्तस्मात्सिद्धिपदं स्वभावनिरतं धीरस्य... ।

स्वयम्भू

Y.Y.001/019

मयैवमुक्तो द्रुहिणः स्वयम्भूर्लोकनायकः ।

स्वर

G. P.001/085

त्रयः कालस्त्रयो वेदास्त्रयो लेकास्त्रयः स्वराः ।

S.SV.010

अथ स्वरं प्रवक्ष्यामि शरीरस्थस्वरोदयम् ।

S.SV.016

स्वरे वेदाश्च शास्त्राणि स्वरे गान्धर्वमुत्तमम् ।

S.SV.016

स्वरे च सर्वं त्रैलोक्यं स्वरमात्मस्वरूपकम् ।

S.SV.020

ब्रह्माण्डखण्डपिण्डाद्याः स्वरेणैव हि निर्मिताः ।

स्वरचिह्न

S.SV.020
सृष्टिसंहारकर्ता च स्वरः साक्षान्महेश्वरः ।
S.SV.023
स्वरेण देवतासिद्धिः स्वरेण क्षितिपो वशः ।
S.SV.142
भूतानां दुष्ट चिह्नानि जानातीह स्वरोत्तमः ।
S.SV.148
स्वरात्परतरं देवि नान्यथा त्वम्बुजेक्षणे ।
S.SV.232
स जयति रिपुसैन्यं स्तम्भमात्रस्वरेण ।
S.SV.249
हकारस्य सकारस्य विना भेदं स्वरः कथम् ।
Y.M.075
त्रयः कालः स्रयो लोकास्रयो वेदास्रयो स्वराः ।
Y.V.012
नासान्ते बालमध्ये डफकठसहिते कण्ठदेशे स्वर...

स्वरचिह्न

S.SV.146
तृतीये स्वरचिह्नानि चतुर्थे स्थानमेव च ।

स्वरज

Y.B.089
योऽपानप्राणयोर्योगः स्वरजोरेतसोस्तथा ।

स्वरज्ञान

S.SV.014
हीनसत्त्वे दुराचारे स्वरज्ञानं न दीयते ।
S.SV.019
कथयन्ति शुभं केचित्स्वरज्ञानं वरानने ।
S.SV.021
स्वरज्ञानात्परं गुह्यं स्वरज्ञानात्परं धनम् ।
S.SV.021
स्वरज्ञानात्परं ज्ञानं नवा दृष्टं नवा श्रुतम् ।
S.SV.025
स्वरज्ञानात्परं तत्त्वं नास्तिकिचिद्वरानने ।
S.SV.140
स्वरज्ञानरहस्यात्तु न काचिच्छेष्टदेवता ।
S.SV.140
स्वरज्ञानरतोयोगी स योगी परमो मतः ।
S.SV.214
गम्यते स्वरज्ञानेन ह्यनायासं फलं भवेत् ।

स्वरहीन

S.SV.389
स्वरज्ञानं नरे यत्र लक्ष्मीः पदतले भवेत् ।
स्वरज्ञानिन्
S.SV.214
स्वरज्ञानी नरो यत्र धनं नास्ति ततः परम् ।
S.SV.270
स्वरज्ञानिबलदग्रे निष्फलं कोटिधा भवेत् ।
S.SV.270
इह लोके परत्रापि स्वरज्ञानी बली सदा ।
S.SV.390
मृत्युलोके तथा पूज्यः स्वरज्ञानी पुमानपि ।

स्वरबल

S.SV.022
शत्रुं हन्यात्स्वरबले तथा मित्रसमागमः ।
S.SV.022
लक्ष्मीप्राप्तिः स्वरबले कीर्तिः स्वरबले सुखम् ।
S.SV.023
कन्याप्राप्तिः स्वरबले स्वरतो राजदर्शनम् ।
S.SV.024
स्वरेण गम्यते देशो भोज्यं स्वरबले तथा ।
S.SV.024
लघु दीर्घ स्वरबले मलं चैव निवारयेत् ।
S.SV.030
प्राप्ते स्वरबले शुद्धे सर्वमेव शुभं फलम् ।

स्वरभेद

S.SV.305
मेषसङ्क्रान्तिवेलायां स्वरभेदं विचारयेत् ।

स्वरशास्त्र

S.SV.253
एवं पञ्चविधो घातः स्वरशास्त्रे प्रकाशितः ।

स्वरस

G. P.001/055
मुञ्चते स्वरसं प्रीत्यै मिताहारी स उच्चते ।

स्वरहीन

S.SV.017
स्वरहीनश्च दैवज्ञो नाथहीनं यथा गृह्यम् ।

स्वरूप

स्वरूप

H.R.003/001
अथातोष्टाङ्गयोगानां स्वरूपं किञ्चिदुच्यते ।
H.R.004/052
तत्तन्मते दिङ्मात्रं स्वरूपप्रदर्शननिराकरणम् ।
Y.B.024
कामक्रोधादिदोषाणां स्वरूपान्नास्ति भिन्नता ।
Y.B.026
परिपूर्णास्वरूपं तत्सत्यमेतद् वरानने ।
Y.B.142
स्वरूपे सञ्चिदानन्दे स्थितिमाप्नोति केवलम् ।
Y.Y.010/015
व्योम्नि तस्मिन्प्रभारूपे स्वरूपे सर्वकारणे ।

स्वरोदय

S.SV.010
अथ स्वरं प्रवक्ष्यामि शरीरस्थस्वरोदयम् ।
S.SV.011
इदं स्वरोदयं ज्ञानं ज्ञानानां मस्तकेमणिः ।
S.SV.013
दृढचित्ते कृतज्ञे च देयं चैव स्वरोदयम् ।
S.SV.027
इदं स्वरोदयं शास्त्रं सर्वशास्त्रोत्तमोत्तमम् ।
S.SV.215
देवदेव महादेव महाज्ञानं स्वरोदयम् ।

स्वर्ग

G. P.002/101
स्वाध्वेन तर्पिताश्च पितरः स्वर्गं च नीताः पुनः ... ।
Y.R.266
स्वर्गेऽन्तरिक्षे पाताले तथा भूमण्डलेऽखिले ।

स्वर्गभोग

Y.B.162
ज्ञानं वा स्वर्गभोगो वा, पुण्यहीनैर्न लभ्यते ।

स्वर्ण

H.R.004/057
मृत्तिकायां घटः तन्तौ पटः स्वर्णेऽङ्गुलीयकम् ।

स्वस्थ

स्वर्णकार

Y.B.181
परीक्षकैः स्वर्णकारैर्हेम सम्प्रोच्यते यथा ।

स्वर्णवर्णाभ

S.SV.209
सुगन्धां स्वर्णवर्णाभां प्राप्नुयाद्देहलघवम् ।

स्वर्णाभ

G. P.002/064
आधारं प्रथमं चक्रं स्वर्णाभं च चतुर्दलम् ।

स्वलक्ष्य

A.Y.001/083
द्वाविंशतिदिनान्येवं स्वलक्ष्ये विलस्यं गतः ।

स्वल्पजीव

S.SV.297
गर्भस्रावः स्वल्पजीवश्च बह्वौ, भोगी...पार्थिव... ।

स्वल्पाशिन्

Y.B.102
स्वल्पाशिना धृतिमता परिभावनीयम् ।

स्वल्पाहार

A.Y.001/062
दिनपादल्येनापि स्वल्पाहारो भवेन्नरः ।

स्वशब्द

G. P.001/022
स्वशब्देन भवेत्प्राणः स्वाधिष्ठानं तदाश्रयः ।

स्वशरीर

Y.R.139
स्वशरीरे तथा बाह्यपदार्थेषु यथारुचि ।

स्वशरीरस्थ

H.R.002/023
तथैव स्वशरीरस्थं चाल्येत्यवनं सुधीः ।

स्वस्थ

H.R.002/073
स्वस्थौ यो वर्तमानोऽपि योगोक्तेर्नियमैर्विना ।

स्वस्थदेह

Y.B.059

जीवन्मुक्तः सदा स्वस्थः सर्वदोषविवर्जितः ।

स्वस्थदेह

Y.R.205

स्थापयित्वा यथास्थानं स्वस्थदेहः सुखं चरेत् ।

स्वस्थान

A.Y.001/050

श्वासप्रवाहसम्बन्धात् स्वे स्वे स्थाने वहन्ति ते ।

S.SV.395

स्वस्थाने तु समासीनो निद्रां चाहारमल्पकम् ।

स्वस्थासन

Y.M.005

एकं स्वस्थासनं (सिद्धासनं)...कमलसनम् ।

स्वाङ्ग

Y.R.038

स्वाङ्गे निधाय नासाग्रं पश्येन्निश्चलमानसः ।

स्वाङ्गुलि

Y.Y.003/010

हस्तौ च जान्वोः संस्थाप्य स्वाङ्गुलिं प्रसार्य च ।

स्वातन्त्र्य

Y.B.176

स्वात्मयोगैकनिष्ठे तु, स्वातन्त्र्यादीश्वरस्ततः ।

Y.R.212

देहबन्धाद्धिनिर्मुक्तः स्वातन्त्र्यं परमं व्रजेत् ।

स्वाती

S.SV.203

पूर्वाभाद्रपदा स्वाती तेजस्तत्त्वमिति प्रिये ।

स्वात्मन्

Y.Y.009/036

स्वात्मानमर्भकाकारं भोक्तरूपिणमव्ययम् ।

स्वात्मप्रकाश

Y.B.010

स्वात्मप्रकाशरूपं तत्, किं शास्त्रेणा प्रकाशयते ।

स्वाधिष्ठान

स्वात्मयोग

Y.B.176

स्वात्मयोगैकनिष्ठे तु, स्वातन्त्र्यादीश्वरस्ततः ।

स्वात्मरूप

Y.B.024

स्वात्मरूपं यदा ज्ञातं पूर्णं तद् व्यापकं तथा ।

स्वात्मानन्द

Y.B.151

ल्यात्सम्प्राप्यते सौख्यं स्वात्मानन्दपरम्पदम् ।

स्वात्माराम

H.R.001/030

स्वात्माराम प्रभूणां तु चक्रिकर्म न सम्मतम् ।

स्वाद

S.SV.170

श्वेतमर्धेन्दुसंकाशं स्वादुकाषायमार्द्रकम् ।

S.SV.173

वर्णाकारे स्वादवाहे अव्यक्तसर्वगामिनाम् ।

S.SV.383

तस्य रूपं गतिः स्वादो मण्डलं लक्षणं त्विदम् ।

स्वादसंयुक्त

S.SV.147

सप्तमे स्वादसंयुक्ता अष्टमे गतिलक्षणम् ।

स्वाधिष्ठान

G. P.001/015

चतुर्दलं स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं च षट्दलम् ।

G. P.001/017

आधारं प्रथमं चक्रं स्वाधिष्ठानं द्वितीयकम् ।

G. P.001/022

स्वशब्देन भवेत्प्राणः स्वाधिष्ठानं तदाश्रयः ।

G. P.001/022

स्वाधिष्ठानाश्रयादस्मान्मेढ्रमेवाभिधीयते ।

G. P.002/065

स्वाधिष्ठाने च षट्पत्रे सन्माणिक्यसमप्रभे ।

H.R.001/065

स्यादाधारं स्वाधिष्ठानं मणिपूरमनाहतम् ।

स्वाधिष्ठानालय

Y.M.010

आधारं प्रथमं चक्रं स्वाधिष्ठानं द्वितीयकम् ।

Y.M.013

स्व शब्देन भवेत्प्राणः स्वाधिष्ठानमिति स्मृतम् ।

Y.M.013

स्वाधिष्ठानमिदं चक्रं मेढ्रमेव निगद्यते ।

Y.M.161

स्वाधिष्ठानं द्वितीयं च सन्माणिक्यशिखोपमम् ।

Y.V.008

आधारः स्वाधिष्ठानश्च मणिपूरमनाहतम् ।

Y.V.009

आधारश्च गुदे तस्थौ स्वाधिष्ठानश्च लिङ्गके ।

स्वाधिष्ठानालय

Y.R.190

मूलधारत्समुत्थाय स्वाधिष्ठानालयं व्रजेत् ।

स्वाधीन

A.P.021

स्वाधीन खरश्शूरस्सोऽधिमात्रो निगद्यते ।

स्वाध्याय

Y.Y.005/010

केचिद्वदन्ति मुनयस्तपःस्वाध्यायसंयुताः ।

स्वाभाविक

Y.Y.006/029

देहे यद्यपि तौ स्यातां स्वाभाविकगुणवुभौ ।

स्वामिदर्शन

S.SV.104

स्वस्वामिदर्शने मित्रे वाणिज्ये कणसङ्ग्रहे ।

स्वामिन्

S.SV.097

कुपितस्वामिचोराद्ये पूर्णस्थाःस्युर्भयङ्कराः ।

स्वस्तिक

H.R.003/010

स्वस्तिकं गोमुखं वीरं माण्डूकं मर्कटासनम् ।

H.R.003/020

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरसिद्धासनं तथा ।

स्वेद

H.R.003/052

ऋजुकायः सुखासीनः स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते ।

H.R.003/084

सिद्धे वा बद्धपद्मे वा स्वस्तिकेवाभवासने ।

H.R.003/099

नानास्वस्तिकसिद्ध पद्मक महावीरासनाद्यान्वितः ।

Y.R.033

तृतीयं स्वस्तिकं प्रोक्तं वीराख्यं च चतुर्थकम् ।

Y.R.034

स्वस्तिकं जपबेल्यां वीरं स्यात्सुखसंस्थितौ ।

Y.R.039

विन्यसेच्चरणं दक्षं स्वस्तिकं चैतदुच्यते ।

Y.R.246

पद्मासनं समास्थाय स्वस्तिकं वा यथासुखम् ।

Y.Y.003/001

स्वस्तिकं गोमुखं पद्मं वीरं सिंहासनं तथा ।

Y.Y.003/003

ऋजुकायः सुखासीनः स्वस्तिकं तत्प्रचक्षते ।

Y.Y.003/005

एतच्च स्वस्तिकं प्रोक्तं सर्वपापप्रणाशनम् ।

स्वीयतत्त्व

S.SV.232

अयनतिथिदिनेशैः स्वीयतत्त्वे च युक्ते ।

स्वेच्छा

Y.R.266

अव्याहतगतिर्योगी स्वेच्छया विचरेच्चिरम् ।

स्वेद

H.R.002/089

विलिखेच्च नखेनैव घातयेत्स्वेदसंभवम् ।

H.R.003/089

कनीयसी भवेत्स्वेदः कम्पो भवति मध्यमे ।

H.R.004/040

द्विपाः स्युः धातवः सप्त स्वेदल्लक्षद्वयोर्द्वयोः ।

Y.M.043

अङ्गानां मर्दनं कुर्यात्स्वेदवारिनिवारणम् ।

Y.Y.004/064

स्वेदमूत्रे जलं स्याता वीर्यरूपं रसो भवेत् ।

स्वेदन

स्वेदन

S.K.S.021

स्वेदनं धूमनस्ये च तथा च कवलग्रहः ।

S.K.S.097

वमनं च विरेकश्च स्नेहस्वेदनपूर्वकौ ।

S.K.S.118

स्नेहनं तु पुरा कृत्वा स्वेदनं कारयेन्मुनिः ।

S.K.S.118

स्वेदनं वह्निदैवत्यं वह्निना साध्यते तु तत् ।

S.K.S.120

वातदोषहरं चेदं स्वेदनं गाङ्गपुण्यदम् ।

ह

हं

Y.V.012

हं क्षं तत्त्वार्थयुक्तं सकलद्वलगतं वर्णरूपं नमामि ।

हंकार

Y.M.031

हंकारेण बहिर्याति सकारेण विशेषतः ।

हंबीज

S.SV.213

हंबीजं गगनं ध्यायेन्निराकारं बहुप्रभम् ।

हंस

G. P.001/042

हंसं हंसेत्यमुं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।

G. P.001/094

षट्त्रिंशदङ्गुल्ये हंसः प्रयाणं कुरुते बहिः ।

G. P.002/041

विशब्देन स्मृतो हंसो नैर्मल्यं शुद्धिरुच्यते ।

H.R.003/013

पादपिण्डनहंसाख्ये नाभीतलमतः परम् ।

S.SV.010

हंसचारस्वरूपेण भवेज्ज्ञानं त्रिकालजम् ।

S.SV.050

सुषुम्ना शम्भुरूपेण शम्भुर्हंसस्वरूपतः ।

Y.B.146

हंसं हंसेति मन्त्रोऽयं सर्वजीवो जपन्ति तम् ।

हंकार

Y.M.031

हंसो हंसेत्यमुं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा ।

Y.M.066

हंस (वक्ष) न्यस्त हनुः...रसाः योनिं च वामडिग्रणा ।

Y.M.082

षट्त्रिंशदङ्गुल्ये हंसः प्रयाणं कुरुते बहिः ।

Y.R.198

गतिः सर्पोपमा पश्चाद्धंसस्य तदनंतरम् ।

Y.V.028

हंसं हंसं पदे वाक्यं प्राणिनां देहमाश्रितः ।

Y.V.029

उच्चारपदतो हंसः सोऽहमित्यभिधीयते ।

हंसगति

Y.R.199

यदा हंसगतिः सम्यक् क्रमात्प्राणस्य जायते ।

हंसचार

S.SV.227

द्वादशे हंसचारश्च गङ्गामृतरसं पिबेत् ।

हंसपद

S.SV.249

सोऽहं हंसपदेनैव जीवो जयति सर्वदा ।

हंसमन्त्र

Y.R.303

चितनं हंसमन्त्रस्य योगसिद्धिकरं परम् ।

हंसिनी

H.R.004/036

पूषा विश्वोदरी जिह्वा अलम्बुषा च हंसिनी ।

हंसोहम्

Y.R.305

हंसोहंसोहमित्येवं पुनरावर्तनक्रमात् ।

हंकार

G. P.001/042

हंकारेण बहिर्याति सकारेण विशेषतः ।

G. P.002/058

तन्नादेन सदाशिवेन सहितं तत्त्वं हंकारान्वितम् ।

हठ

H.R.001/021

हंकारेणोच्यते सूर्यः ठकारश्चन्द्रसूचकः ।

S.SV.051

हंकारो निर्गमे प्रोक्तः सकारेण प्रवेशनम् ।

S.SV.051

हंकारः शिवरूपेण सकारः शक्तिरुच्यते ।

S.SV.249

हंकारस्य सकारस्य विना भेदं स्वरः कथम् ।

Y.B.146

हंकारेण बहिर्याति सकारेण विशेषतः ।

Y.B.148

हंकारेण तु सूर्योऽसौ, ठकारेणन्दुरुच्यते ।

Y.Y.008/022

आकाशे वायुमारोप्य हंकारोपरि शङ्करम् ।

हठ

A.P.003

ल्ययोगो हठश्चैव मन्त्रयोगस्तृतीयकः ।

A.P.004

यस्तु प्रभञ्जनविधानरतो हठस्सः ।

A.P.005

हठोऽपि द्विविधः क्वापि वायुबिन्दुनिषेवणात् ।

A.P.007

जायन्ते हठतः कथं वद विभो स्वीयं प्रभावं विना ।

A.P.010

बिभ्राणः पवनं हठान्नियमितं ग्रासोऽस्ति मीनोदरे ।

A.P.024

अधिमात्रे हठं दद्यादमरौघो महेश्वरे ।

A.P.073

ल्यमन्त्रहठः प्रोक्ताः राजयोगाय केवलम् ।

G. P.001/051

उद्धाटयेत्कपाटं तु तथा कुञ्चिकया हठम् ।

G. P.002/037

ऊर्ध्वं षोडशपत्रपद्मगलितं प्रायादवाप्तं हठम्...

H.R.001/017

चतुरशीत्यासनानि प्राहुश्चैतद्धठह्वयम् ।

H.R.001/018

हठं विना राजयोगो राजयोगं विना हठः ।

H.R.002/110

निद्रां विहाय सा ऋज्वी ऊर्ध्वमुत्तिष्ठते हठम् ।

हठप्रदीपिकाकार

H.R.003/004

हठस्य प्रथमाङ्गत्वादासनं लक्ष्यते मया ।

H.R.004/026

तत्त्वं बीजं हठं क्षेत्रं औदासीन्यं जलं त्रिभिः ।

Y.B.143

मन्त्रोहठोल्यो राजा योगान्तर्भूमिकाः क्रमात् ।

Y.B.149

हठेन ग्रस्यते जाड्य, सर्वदोषसमुद्भवम् ।

Y.M.040

उद्धाटयेत् कपाटं तु तथा कुम्भि (श्चि) कया हठम् ।

Y.M.126

ऊर्ध्वं षोडशपद्मपत्रगलितं प्राणादवाप्तं हठम् ।

Y.R.289

साधयित्वा हठं पूर्वं राजयोगं ततोऽभ्यसेत् ।

Y.V.020

त्रिकूटं त्रिहठश्चैव कोल्हाटं शिखरं तथा ।

Y.V.021

भेदे त्रिहठसंघट्टमुभयोरशशिशिदर्शनम् ।

हठक्रिया

H.R.001/033

...दोषामयशोषणी च हठक्रियामौलिरियं च नौलिः ।

हठज्ञ

H.R.001/049

क्रमपरिचयतस्तु वायुमार्गे गजकरणी...हठज्ञैः ।

H.R.002/112

हठज्ञैर्मृदुलं प्रोक्तं वेष्टनाम्बरलक्षणम् ।

हठतन्त्र

H.R.001/051

तथैव हठतन्त्राणां मुख्या हि गजकारिणी ।

हठप्रदीपिका

H.R.001/027

हठप्रदीपिकोक्तदूषणानि निराकारण ... ।

हठप्रदीपिकाकार

H.R.002/081

हठप्रदीपिकाकारोक्तमतं हठयोगाभ्यास... ।

हठबन्धन

हठबन्धन

H.R.003/079

चले वाते चलं सर्वं निश्चले निश्चितं हठबन्धनम् ।

हठयोग

H.R.001/008

हठयोगश्चतुर्थस्स्यात् प्राणिनां मोक्षसाधकः ।

H.R.001/018

व्याप्तिस्स्यादविनाभूता श्रीराजहठयोगयोः ।

H.R.001/021

चन्द्रसूर्ये समीभूते हठयोगोऽभिधीयते ।

H.R.001/087

धत्ते तां हठयोगरत्नसरणीं श्री श्रीनिवासः स्फुटं ।

Y.B.149

सूर्याचन्द्रमसोर्योगाद् हठयोगोऽभिधीयते ।

Y.R.185

समाधिर्हठयोगेन राजयोगेन वा भवेत् ।

Y.R.288

हठयोगस्य सम्प्रोक्तो राजयोगस्य वै तथा ।

हठयोगप्रसाद

H.R.001/084

इत्यादयो महासिद्धा हठयोगप्रसादतः ।

हठयोगाभ्यास

H.R.002/081

हठप्रदीपिकाकारोक्तमतं हठयोगाभ्यास... ।

हठयोगिन्

H.R.001/067

एकान्तमठिकामध्ये स्थातव्यं हठयोगिना ।

हठरत्नावली

H.R.001/001

हठरत्नावलीं धत्ते योगिनां कण्ठभूषिताम् ।

हठविद्या

H.R.001/003

हठविद्यां हि मत्स्येन्द्रगोरक्षाद्या विजानते ।

H.R.001/004

केवलं राजयोगाय हठविद्योपदिश्यते ।

हर

हठसिद्धिलक्षण

H.R.001/057

...नाडीषु सिद्धिर्हठसिद्धिलक्षणं ।

हठाभ्यास

H.R.001/016

सर्वोऽपि च हठाभ्यासो राजयोगफलार्थदः ।

H.R.001/086

इदं वचनं हठाभ्यासकरणासामर्थ्यं विषय... ।

Y.R.289

सततं तु हठाभ्यासं नैव कुर्याद्विचक्षणः ।

हठाभ्यासपर

H.R.001/070

हठाभ्यासपरो नित्यं योगी ब्रह्मसमो भवेत् ।

हठाभ्यासिन्

H.R.001/068

प्रोक्तं योगमठस्य लक्षणमिदं सिद्धिर्हठाभ्यासिभिः ।

H.R.002/079

पूत्कारोचितकोलरूपसदृशं नालं हठाभ्यासिभिः ।

हतबुद्धि

Y.R.008

आलस्यहतबुद्धीनां शास्त्रं स्यादवलम्बनम् ।

हनु

G. P.001/011

...मेढ्रे पादमथैकमेव हृदये कृत्वा हनुं सुस्थिरम् ।

G. P.001/058

वक्षोन्यस्तहनुः प्रपीड्य सुचिरं योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।

S.SV.164

पीतः शनैर्मध्यवाही हनुर्यावद्गुरुध्वनिः ।

Y.M.066

हंस (वक्ष) न्यस्त हनुः...रसाः योनिं च वामाङ्घ्रिणा ।

Y.M.066

हस्ताभ्यां हनुं धारयेत् प्रसारितं पादं तथा दक्षिणम् ।

हर

G. P.002/045

अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः ।

हरि

S.SV.354

शुद्धस्फटिकसंकाशं नानारूपधरं हरम् ।

Y.M.135

अजरामरमाप्नोति यथा पञ्चमुखो हरः ।

हरि

G. P.001/001

श्रीआदिनाथं स्वगुरुं हरिं मुनिं ।

Y.R.315

योगसिद्धिप्रदोऽनेन प्रीयतामीश्वरो हरिः ।

Y.Y.009/013

वासुदेवं जगन्नाथं नारायणमजं हरिम् ।

Y.Y.009/026

हिरण्यश्मश्रुकेश च हिरण्मयनखं हरिम् ।

हरिताल

G. P.002/054

या पृथ्वी हरितालहेमरुचिरा पीता लङ्कारान्विता... ।

हरीतशाक

H.R.001/073

कट्वम्लरितकल्वणोष्ण हरीतशाक... ।

हर्ता

S.SV.354

वर्षद्वयेन तेनाथ कर्ता हर्तास्वयं प्रभुः ।

हर्ष

S.SV.188

तुष्टिः पुष्टि रतिः क्रीडा जयहर्षो धराजले ।

Y.B.016

द्वेषो लज्जा सुखं दुःखः, विषादो इर्ष एव च ।

हवन

A.P.026

दशांशं हवनं कृत्वा क्षौद्रक्षीरघृताम्बुजैः ।

हविष्

Y.Y.011/005

विशुद्धचित्तहविषा विध्युक्तं कर्म जुह्वतः ।

हव्यवाहन

Y.Y.009/021

निर्वातदीपवत्तस्मिन्दीपितं हव्यवाहनम् ।

हस्त

हस्त

G. P.001/058

हस्ताभ्यामनुधारयेत् प्रसारितं पादं तथा दक्षिणम् ।

H.R.002/052

समहस्तयुगौ भूमौ स्फिजौ सन्ताडयेच्छनैः ।

H.R.002/113

अङ्गुष्ठतर्जनीभ्यां तु हस्ताभ्यां धारयेद्ध्रुवम् ।

H.R.003/031

हस्तौ तु जान्वोः संस्थाप्य स्वाङ्गुली सम्प्रसार्य च ।

H.R.003/034

पादाङ्गुष्ठौ च बन्धनीयाद्धस्ताभ्यां क्रमेण तु ।

H.R.003/047

जान्वोः पार्श्वगतौ हस्तौ दण्डवद्भैरवासनम् ।

H.R.003/054

हस्तौ पादतले क्षिप्तौ मण्डूकं पाददोषहृत् ।

H.R.003/055

पादौ सम्पीड्य हस्ताभ्यां अङ्गुष्ठे धारयेद् दृढम् ।

H.R.003/069

पादाभ्यां वेष्टयेत्कण्ठं हस्ताभ्यां पृष्ठबन्धनम् ।

H.R.003/074

हस्तौ धरामवष्टभ्य चरणौ फाल्गुस्थितौ ।

H.R.003/077

प्रसार्य हस्तौ पादौ च विश्रान्त्या शयनं तथा ।

S.K.S.071

वामदक्षिणतो हस्तौ तर्जयेद्वायुवल्लभाम् ।

S.K.S.073

पादयोर्हस्तयोर्वापि सर्वाङ्गुलीभ्यां भवेत् ।

S.SV.204

विशाखोत्तरफाल्गुन्यौ हस्तचित्रे पुनर्वसुः ।

S.SV.266

निश्चलं धारणां कृत्वा पुष्पं हस्तान्निपातयेत् ।

Y.M.066

हस्ताभ्यां हनुं धारयेत् प्रसारितं पादं तथा दक्षिणम् ।

Y.Y.003/006

अङ्गुष्ठौ च निबन्धनीयाद्धस्ताभ्यां व्युत्क्रमेण तु ।

Y.Y.003/010

हस्तौ च जान्वोः संस्थाप्य स्वाङ्गुलीश्च प्रसार्य च ।

Y.Y.003/015

हस्तयोः कूर्परौ चापि स्थापयन्नाभिपार्श्वयोः ।

हस्तप्रमाण

Y.Y.004/055

उदानः सर्वसन्धिस्थः पादयोर्हस्तयोरपि ।

Y.Y.006/052

हस्ताभ्यां बन्धयेत्सम्यक्कर्णादि करणानि च ।

हस्तप्रमाण

H.R.001/035

विंशद्विस्तप्रमाणेन धौतेर्वस्त्रसुदीर्घितम् ।

हस्तमात्र

S.K.S.042

रज्ज्वां शृङ्गां कशां कुर्याद्विस्तमात्रां सुसूत्रकैः ।

हस्तयुग्म

Y.R.036

हस्तयुग्मं न्यसेदंकेसिद्धासनमितीरितम् ।

हस्तजिह्वा

Y.M.018

गान्धारी हस्तजिह्वा च पूषा चैव पयस्विनी ।

हस्तिजिह्वा

G. P.001/027

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

G. P.001/030

दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णे च दक्षिणे ।

S.SV.037

गान्धारी हस्तिजिह्वा च पूषा चैव यशस्विनी ।

S.SV.039

दक्षिणे हस्तिजिह्वा च पूषा कर्णे च दक्षिणे ।

Y.Y.004/027

वारुणी चैव पूषा च हस्तिजिह्वा यशस्विनी ।

Y.Y.004/036

कुहोश्च हस्तिजिह्वाया मध्ये विश्वोदरा स्थिता ।

Y.Y.004/036

गान्धारी हस्तिजिह्वा च इडायाः पृष्ठपार्श्वयोः ।

Y.Y.004/044

हस्तिजिह्वा तथा सव्यपादाङ्गुष्ठान्तमिष्यते ।

हस्तिनी

A.P.007

हस्तिन्यास्तुरगः खराच्च करभः शाल्योदनं कोद्रवात् ।

हिङ्गु

हान

Y.Y.004/068

हानोपादानचेष्टादि व्यानकमेति चेष्ट्यते ।

हानि

S.SV.080

उद्वेगः कल्हो हानिः शुभं सर्व निवारयेत् ।

S.SV.091

न हानिः कल्हो नैव कण्टकैर्नापि भिद्यते ।

S.SV.133

यात्रा हानिकरी तस्य मृत्युः क्लेशो न संशयः ।

S.SV.163

हानिः स्याद्वह्निवाताभ्यां नभसो निष्फलं भवेत् ।

S.SV.174

हानिमृत्युकरो पुंसामशुभो व्योममारुतौ ।

S.SV.179

प्रयातिवायुतोऽन्यत्र हानिमृत्यु नभोऽनले ।

S.SV.247

जीवे विशतिसिद्ध्यन्तिहानिर्निःसरणे भवेत् ।

S.SV.357

पीते व्याधिर्भयं रक्ते नीले हानिं विनिर्दिशेत् ।

हिंसा

Y.Y.001/053

वेदेनोक्तेऽपि हिंसास्यादभिचारादि कर्म यत् ।

हिंसादिरहित

Y.Y.002/007

हिंसादिरहितः काय एतदीश्वरपूजनम् ।

हिक्का

G. P.002/019

हिक्काकासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदनाः ।

H.R.003/093

हिक्का श्वासश्च कासश्च शिरः कर्णाक्षिवेदनाः ।

Y.M.110

हिक्काश्वास्यं तथा कासःशिरःकर्णाक्षिवेदना ।

हिङ्गु

H.R.001/073

पिण्याकहिङ्गुलशुनाद्यमपथ्यमाहुः ।

हित

हित

H.R.003/078

अथासने दृढे योगी वशी हितमिताशनः ।

Y.R.019

सत्यं स्याज्जीवजातस्य हितंवाक्यं प्रियं च यत् ।

हिरण्य

Y.Y.009/026

हिरण्यश्मश्रुकेश च हिरण्मयनखं हरिम् ।

हिरण्मयनख

Y.Y.009/026

हिरण्यश्मश्रुकेश च हिरण्मयनखं हरिम् ।

हीनसत्त्व

A.P.019

व्याधिस्थो हीनसत्त्वश्च ग्र (गृ) हवासी मृदुः स्मृतः ।

S.SV.014

हीनसत्त्वे दुराचारे स्वरज्ञानं न दीयते ।

हुंकार

S.SV.340

हुंकारः शीतल्रे यस्य फूत्कारो वह्निसन्निभः ।

हुत

G. P.002/101

यज्ञानां च हुतं सहस्रमयुतं देवाश्च संपूजिताः ।

हुतभुक्

Y.Y.012/019

हन्मध्यात्तु सुषुम्णायां संस्थितो हुतभुक्ता ।

हुतवह

G. P.002/078

...कुञ्ज्यापानमूलं हुतवहसदृशं तन्तुवत्सुक्ष्मरूपम् ।

हुताशन

G. P.001/070

चलितोऽपि यदा बिन्दुः संप्राप्तश्च हुताशनम् ।

S.SV.155

आपः श्वेताः क्षितिः पीता रक्तवर्णे हुताशनः ।

Y.M.059

चलितोऽपि यदा बिन्दुः संप्राप्तस्य हुताशनम् ।

हत्

हकार

Y.R.304

हकारेण बहिर्याति सकारेण पुनर्विशेत् ।

हत्

A.P.025

शिवं शम्भुं हृदि ध्यात्वा द्वादशे भिन्नमण्डले ।

A.Y.001/054

पल्लवयल्येनापि हन्नाड्याश्चालनं भवेत् ।

A.Y.001/061

हृदि स्फुलिङ्गवद् योगी तेजोबिन्दुं प्रपश्यति ।

G. P.001/015

नाभौ दशदलं पद्मं सूर्यसङ्ख्यादलं हृदि ।

G. P.001/034

हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।

G. P.002/040

उन्मार्गेण हतं याति वञ्चयित्वा मुखं रवेः ।

G. P.002/054

संयुक्ता कमलसनेन हि चतुष्कोणा हृदिस्थायिनी ।

G. P.002/067

हृदाकारे स्थितं शम्भु प्रचण्डरवितेजसम् ।

H.R.002/014

यथा लग्नाति हृत्कण्ठ हृदयावधि संस्थितः ।

H.R.004/042

हृदि तिष्ठति काल्रग्निः कपाले चन्द्रमण्डलम् ।

S.SV.325

तयोर्द्वयोर्बन्धुहृदिपत्तिः पक्षक्षये... ।

S.SV.373

येषां हृदि स्फुरति शाश्वतमद्वितीयं ।

Y.M.009

अङ्गुष्ठे (छौ) हृदये...चिबुकं नासाग्रमालोकयेत् ।

Y.M.023

हृदि प्राणो वशी नित्यं अपानो गुदमण्डले ।

Y.M.156

सर्वं द्वित्वा समायुक्तं योगिनो हृदि वर्तते ।

Y.M.162

हृदाकाशस्थितं चक्रं प्रचण्डरवितेजनम् ।

Y.V.016

अकारो वह्निदेशे च उकारो हृदि संस्थितः ।

हृत्पङ्कज

- Y.V.017
ब्रह्मग्रन्थिरधष्कारे विष्णुग्रन्थिर्हृदि स्थितः ।
Y.Y.001/012
नारायणं जगन्नाथं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।
Y.Y.001/013
ध्यानहृदि हृषीकेशं मनसा सुसमाहितः ।
Y.Y.009/017
मनसालेख्य देवेशं सर्वभूतहृदि स्थितम् ।
Y.Y.012/016
केनचिदिह...वीक्षणाद्हृदि सुदीपशिखायाः ।
Y.Y.012/045
तं वासुदेवं श्रुतिमूर्ध्नि...हृदि मूर्ध्नि चान्वहम् ।

हृत्पङ्कज

- Y.Y.012/032
हृत्पङ्कजे व्योम्नि यदेकरूपं सत्यं सदानन्दमयं सुसूक्ष्मम् ।

हृत्पद्म

- G. P.002/068
विद्युत्प्रभे च हृत्पद्मे प्राणायामविभेदतः ।
G. P.002/075
गुदं मेढ्रं च नाभिश्च हृत्पद्मं च तदूर्ध्वतः ।
Y.Y.009/012
हृत्पद्मेऽष्टदलेपेते कन्दमध्यात्समुत्थिते ।
Y.Y.012/020
प्रबुद्धहृत्पद्मनि संस्थितेऽग्नौ प्राणे...च ।

हृत्सरोज

- G. P.002/078
तद्वद्वा हृत्सरोजे तदनु दलणके तालुके ब्रह्मरन्ध्रे ।

हृत्सरोरुह

- Y.Y.009/018
हृत्सरोरुहमध्येऽस्मिन्नकृत्यात्मककर्णिके ।

हृदय

- A.P.034
पूरयित्वा मुखे वायुं हृदये च (चि) बुकेकृते ।
G. P.001/011
...मेढ्रे पादमयैकमेव हृदये कृत्वा हनुं सुस्थिरम् ।
G. P.001/012
अङ्गुष्ठे हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालेकये... ।

हृदय

- G. P.002/035
अनाहतं च तच्चक्रं हृदये योगिनो विदुः ।
G. P.002/053
हृदये पञ्चभूतानां धारणा च पृथक्पृथक् ।
H.R.001/063
हृदयं कण्ठचक्रस्थं धौत्याख्येन तु कर्मणा ।
H.R.002/044
पूरयेन्मुखतो वायुं हृदयं चिबुकं दृढम् ।
H.R.002/064
कण्ठमाकुञ्च्य हृदये स्थापयेद् दृढमिच्छया ।
H.R.003/033
अङ्गुष्ठं हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालेकयेत् ।
H.R.004/005
नादानुसन्धानसमाधिभाजां योगीश्वराणां हृदये... ।
H.R.004/019
सम्पूर्णहृदये शून्ये तु आरम्भे योगवान्भवेत् ।
S.SV.043
हृदि प्राणो वसेन्नित्यमपानो गुदमण्डले ।
S.SV.139
स्थितं त्वदीयहृदये रहस्यं वद मे प्रभो ।
S.SV.361
तत्कर्णासकरास्य पार्श्वहृदया...दिङ्मूढो हि नरः... ।
Y.B.122
कण्ठमाकुञ्च्य हृदये, स्थापयेद् दृढमिच्छया ।
Y.M.006
मेढ्रे पादमयैकमेव हृदये कृत्वा समं विग्रहम् ।
Y.M.169
गुदं मेढ्रश्च नाभिश्च हृदयं चक्रमूर्ध्वतः ।
Y.R.079
ततश्चैषा परावृत्त्या भ्रूकण्ठहृदयादिषु ।
Y.R.098
ततस्तु हृदयांभोजे प्राणस्य गमनं भवेत् ।
Y.R.099
हृदयात्कण्ठमायाति कण्ठाद्भूमध्यमेव च ।
Y.R.192
हृदयं कण्ठदेशं च समायाति समीरणः ।
Y.V.009
मणिपूरं नाभिगतं हृदये चाप्यनाहतम् ।
Y.V.012
आधारे लिङ्गनाभौ हृदयसरसिजे तालुमूले ल्लगटे ।

हृदयग्रन्थि

- Y.Y.002/007
रागाद्यपेतं हृदयं वागदुष्टानृतादिना ।
Y.Y.006/073
हृदयात्कण्ठकूपे च भ्रुवोर्मध्ये च धारयेत् ।
Y.Y.007/010
नाभिश्च हृदयं गार्गि कण्ठकूपस्तथैव च ।
Y.Y.007/027
कण्ठमूलत्तु हन्मध्ये हृदयान्नाभिमध्यमे ।
Y.Y.007/033
पूर्ववद्वायुमारोप्य हृदयव्योम्नि धारयेत् ।
Y.Y.008/007
आपायोर्हृदयान्तं यद्वह्निस्थानं तदुच्यते ।
Y.Y.012/018
प्रबुद्धहृदयाम्भोजे गार्ग्यस्मिन्नह्मणः पुरे ।
Y.Y.012/023
मध्यमेऽपि हृदये च ल्लगटे...लिङ्गमदृश्यम् ।
Y.Y.012/024
ल्लगटमध्ये हृदयाम्बुजे...ज्ञानमयीं प्रभां तु ।

हृदयग्रन्थि

- H.R.002/128
हृदयग्रन्थिकारणमत्कृतं भणितं मया ।

हृदयाकाश

- Y.Y.004/024
स्फुरन्ती हृदयाकाशे नागरूपा महोज्ज्वल ।

हृदयाम्बुज

- Y.R.140
भ्रुवोर्मध्ये चनासाग्रे नाभौ वा हृदयाम्बुजे ।
Y.Y.008/003
अस्मिन्नह्मणपुरे गार्गि यदिदं हृदयाम्बुजम् ।

हृदयाम्भोज

- Y.R.144
नासाग्रे हृदयाम्भोजे भूमध्ये च विशेषतः ।
Y.R.159
स्वकीयहृदयाम्भोजे दत्तैर्द्वादशभिर्युते ।
Y.Y.009/035
उन्निद्रहृदयाम्भोजे सोममण्डलमध्यमे ।
Y.Y.010/015
उन्निद्रहृदयाम्भोजे प्राणायामैः प्रबोधिते ।

ह्रीं

हृदयावधि

- H.R.002/011
यथा ल्गाति कण्ठात्तु हृदयावधि सस्वनम् ।
H.R.002/014
यथा ल्गाति हृत्कण्ठ हृदयावधि संस्थितः ।

हन्मध्य

- Y.Y.007/027
कण्ठमूलत्तु हन्मध्ये हृदयान्नाभिमध्यमे ।

हृषीकेश

- Y.Y.001/013
ध्यानहृदि हृषीकेशं मनसा सुसमाहितः ।

हेतु

- G. P.002/094
हेतुद्वयान्तनिर्मुक्तं मनोबुद्धयोरगोचरम् ।
H.R.004/059
तेभ्यो विश्वं सृष्टिस्थित्यन्तहेतवः ।

हेम

- G. P.002/054
या पृथ्वी हरितालहेमरुचिरा पीता ल्कारान्विता... ।
H.R.001/074
रसमारे मारे हेमकरे मल जारे जारे रोगहरे ।
Y.B.181
परीक्षकैः स्वर्णकारैर्हेम सम्प्रोच्यते यथा ।

हेमरूपिन्

- Y.Y.009/025
आत्मानं सर्वजातः पुरुषं हेमरूपिणम् ।

ह्रीं

- Y.Y.002/001
सिद्धान्तश्रवणं चैव ह्रीर्मतिश्च जपो व्रतम् ।
Y.Y.002/011
तस्मिन्भवति या लज्जा ह्रीस्तु सैवेति कीर्तिता ।

ह्रीं

- S.SV.353
ततश्चाकाशमीक्षेत ह्रीं परब्रह्मणे नमः ।

potentialities and with a view to actualize them for the sake of application in day to day life, founded a Research Institute of Yoga at Lonavla. The Yoga Research can be divided into two classes : Quantitative and Qualitative. The former, that is related to the Psycho- physiological aspects in yoga, is well taken care of by Samiti's Scientific Research Department. The **Philosophico-Literary Research Department (P.L.R.D.)** is concerned with Qualitative aspects of Yoga which has following dimensions : - Ethical, Social, Philosophical and Spiritual.

Like any other research, the research in yoga, either fundamental or applied, depends on source material. And P.L.R.D. endeavors to provide such a source material. The Department in and through these years has at its credit the rendering of Traditional Yogic lore in systematic and rational way so as to enable the modern man to apply yoga in identifying and actualizing one's own potentialities towards healthy, harmonious and peaceful life. In doing so, the Department in its own way, has evolved the necessary Methodology as per the guidelines set forth by Swami Kuvalayanandaji suitable to theory - practice - experience - continuum of Yoga.

Message of Yoga

“Yoga has a complete message for humanity. It has a message for the human body. It has a message for the human mind, and it has also a message for the human soul. Will intelligent and capable youth come forth to carry this message to every individual, not only in India but also in every other part of the world ?”

- Swami Kuvalayananda

Kaivalyadhama S.M.Y.M. Samiti,
Lonavla, Dist. Pune 410403.
INDIA